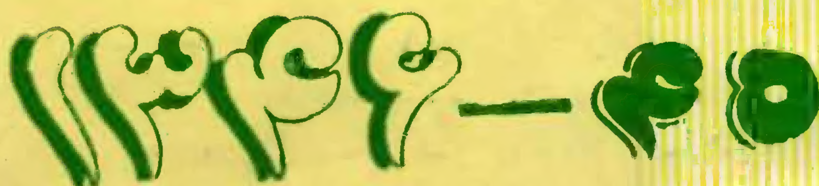
د افغانستان کالنی

د اطلاعاتو او کلتور وزارت

د تبلیغاتو لوی مدیریت

مسئول مدیر: ل. طوفان، ملکیار

د طورانشاه شهیم په اهتمام

۳۴ گڼه

دسنبلې لومړی نېټه

افغانستان بـه سیاست بیطرفـی مثبت وهمکـاری آزاد برروی اصل مساوات بین دول پابندی کامل دارد .

* * *

ملت افغانستان به تلاش خود درراه پیکار باعوامل نـامساعد اقتصادی ادامه میدهـد وتوأم باآن برای عملی کـردن اصلا حـا ت سیاسی ، اجتماعی و فـر هنگـی قد مهای اساسی گذاشته ، مساعی خودراپیهم درراه بهبود شرایط حیاتی خویش بکارمیبرد .

* * *

افغانستان همه مجاهـداتی راکـه درراه تعمیم صلح‌جهان ، همزیستی‌مسالمت‌آمیز وهمکاری آزاد بین ملت هابر اساس حقوق مسـاوی ومنافـع مشترك صورت میگیرد تایید میکند .

ازارشادات قیمتدار
اعلیحضرت معظم همایونی

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه دا علیحضرت غازی محمد نادر شاه شهید زوی دی چه د ۱۲۹۳ کال دمیزان په ۲۲ کابل کی زیږیدلی دی اعلیحضرت هما یونی خپل تحصیلا ت د حبیبی او استقلال په لیسه کی بشپړ کړ ی او په ۱۳۰۴ کال کی چه دده نو میالی پلا ر اعلیحضرت محمد نادرشاه غازی په فرانسه کی دافغانستان د لوی سفیر په حیث تعیین سو همایونی ذات ورسره و.

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه فرانسوی ژبه او عالی علوم دژانسون دوسیلی با ستور او کولژ دو مون پیلیه په لیسو او پوهو کورنیو کی زده کړل او دخپل وطن دداخلی مسایلو، ملی اخلاقو او لازمو مطلبو په پو هید لوکی یی دخپل پلار دارشاداتو او نظر یاتو څخه مستفید شوی دی.

دافغانستان دویرجن اغتشاش و رو سته چه دغه اغتشاش دده نامتو پلارپه‌تدبیر درایت ا و پوهی خاموش سو اعلیحضرت معظم همایونی د ۱۳۰۹ کال د میزان په ۲۰ کابل ته تشریف راوړ او ځرنگه چه یی د عسکری مقدس عالم سره مینه در لوده ددغی مینی له کبله د خپل بزرگوار پلار د کړ نلار اوسنت‌په تعقیب دکابل نظامی تعلیم گاه وویله او په ۱۳۱۰ کال کی یی د پخوانی در بار دوزیر والاحضرت سردار احمدشاه چه داعلیحضرت محمد نادر شاه شهید داکا زوی د محتر می مشری لور حمیراه سره واده و کړ.

همایونی ذات په ۱۳۱۱ کی دملی د فاع دوزارت دوکیل او په ۱۳۱۲ کی د پوهنی دوزارت دوکیل په حیث کار کاوه او دد غو وزارتو چاری یی په کمال درایت او تد بیر وړاندی بیولی.

په ۱۳۱۲ کال کی هغه وخت چه دده پلار اعلیحضرت محمد نادر شاه غازی شهید سو دملت دوکیلانو، مشرانو او تولو عسکری او ملکی مامورینو او خلقو په خوښه دافغانستان دشاهی پرهسك تخت کینښوست سږ کال دده مبارك جلوس (۳۵) کال دی.

داعلیحضرت معظم‌هما یونی‌شخصی او تفریحی مصرو فیتو نه:

معظـم هما یـو نی ا علیحـضر ت د ډول ډ و ل سپو ر تو نـو مخصو صـ د ښکار او آبباز ی سر ه زیا ته علاقه لر ی همدغه راز هما یونی اعلیحضرت د گر ځیدو او سفر سره هم علاقه ځر گندو ی‌او په کال کښی ځوواره دهیواد لیری اونژدی سیموته په‌بیلو،بیلو وسیلودآس‌په‌سپرلی. اوکله ناکله پلی هم گردش او مسافرت کوی.

ددغو گرځیدو او مسا فرتونو په مقصد له خلکو سره له نژدی پیژند گلوی او دهغـو دژوندانه له ځرنگوالی سره آشنا کیدل د ی.

اعلیحضرت همایونی د مطالعی سره مخصوصه علاقه لری او یو په زړه پوری کتاب په یوه ورځ حتی په یوه بلا انقطاع مطالعه پا ی ته رسوی. په تیره بیا اجتماعی او تار یخی موضوعات چه فکر کول غواړی ډیر خو ښوی همایونی ذات د نړی دچاری او ضاع اوحالاتو سره زیاته علاقه ساتی او هره ورځ ز یا ت شمیر جریدی او مجلی مطالعه کوی دهمدغی ز یاتی علاقه له‌مخی دباختر آژانس‌د تیلی پرنتر پولین شاهی قصر ته غځو ل شوی دی چه دهغه په واسطه پر له پسی‌په‌مرتب ډول کورنی او باندنی خبرونه شاهـی قصر تـه مخابره کیږی.

اعلیحضرت معظم همایونی په عام ډو ل د ښکلو هنرو سره علاقه لری او دهنری آثارو کلکسیو نونه، کتابونه، ساتی دخط او نقاشی. آثار یی د شاهی قصر پـه کتابخانه کښـی راټول کړی دی او په نظر کښی دی چه دغه آثار ملی کتابخانی ته چه د تاسیسولو په‌فکر کښی یی دی ورکړی، په خپله په رسامی، او میناتور نقاشی. کښی پوره ذوق لری ا و د فراغت په وخت کښی له دغو هنرو سر ه ځان مشغو لوی، همد غه راز د کرهنی او د ځارویو له روزنی سره تمایل ځرگندوی ا و ترخپل نظر لاندی کوچنی فار مونه ا دا ره کوی. مخصوصا د نباتا تو او حیوا نا تو لـه تجزیی او تعمیم سره علاقه ساتی او خپلی تجربی له نورو سره شریکی دهمد غه کبله په کاریز میر کښـی ددوی شخصـی کـرونده د افغانستان له ډیرو ښو تجر بیی فار مو نو څخه گڼل کیږی.

اعلیحضرت تل غواړی چه د هیواد له خلکو

سره له نژدی وپیژنی او هر چیر ته چه وی کیږی هغه وخت چه همایــونی ذات خپلــی هغه کوی چه بلا واسطه د خلکو د مختلفــو طبقو سره تماس وکړی او د دوی افکا ر، احساسات هیلی او آرزو گانی له نژدی څخه درك کړی.

نوځکه د کابل او ولایتو یو شمیر خلــك هره ورځ له هری طبقی او هر سن او سال څخه داعلیحضرت حضور ته ورځی او دشاهانه ذات دارشاداتو او عواطفو څخه بر خور داره کر و ند ی تــه تشــر یفـو ړ ی د هغــه ځای شاو خوا بز گرو سر ه د کرهڼــی د از موینه او د څارؤ دروزنی په خصوص کی‌د هغــوی سره د فــکر تبادله کــوی او په دی خصوص کی یو دبله تجربی ښودی همایونی ذات بزگر ددوی دژوندانه د سویی د لوړولو او د تولیدا تو د زیا تولو د پاره هر کلــه تشویقوی.

داعلیحضرت معظم همایونی او لادونه

دزیږیدو نیټه یی

والاحضرت شهزادگی بلقیس — د ۱۳۱۱ کال دوری په ۲۸

والاحضرت مرحوم شهزاده محمدا کبر د ۱۳۱۲ لمریز کال داسد ۱۹

والاحضرت شهزاده احمدشاه — د ۱۳۱۳ کال دوړی په ۲۱

والاحضرت شهزاده گی مریم — د ۱۳۱۵ کال دلړم ۱۰

والاحضرت شهزاده محمدنادر — د ۱۳۲۰ کال دغبرگولی په٤

والاحضرت شهزاده شاه محمود — د ۱۳۲۵ کال دلندی په ۱۰

والاحضرت شهزاده محمدداود پښتونیار — د ۱۳۲۸ کال دوری په ۲۵

والاحضرت شهزاده میرویس — د ۱۳۳۵ کال دسلواغی په ٥

کار کنان دافغانستان کالنی چهل‌ونهمین سالگرهٔ استقلال افغانستان عزیز را به پیشگاه اعلیحضرت معظم همایونی حامی استقلال و بانی نهضت دیموکراسی درکشور ، علیاحضرت ملکه معظمه ، خاندان جلیل سلطنتی وملت نجیب افغان صمیمانه تبریک میگویند .

تمثال فرخنده اعلیحضرت المتوکل علی‌الله محمدظاهر شاه
پادشاه محبوب وترقی خواه ما

علیا حضرت ملکه حمیرا مادر معنوی ملت افغان

پیام های اعلیحضرت معظم همایونی درمراسم رسمی سال

بمناسبت تجلیل یکهزاروچهار صدمین سالگره کلام‌الله مجید

خدای پاک را سپا سگذاریم که ا مرو ز آغاز هزارو چهار صدم سال نزول قر آ ن مجید در مملکت عزیز ما تجلیل میشود برای من وملت من افتخار عظیمی است که توفیق یافته ایم به چنین سعادتی نایل شویم.

قرآن کلام الله وابلاغ آن بـه مـردمان معجزهٔ ابدی خاتم لاانبیا است.

قرآن دستور اساسی امت اسلا می ورهبر مسلمانان جهان است صلای محمدی که ١٤ قرن کامل پیش از امروز از مکه بلندگردیده بود توأم با آیات مبارك وروشـــن ور سای قرآن پیوسته در گوش جهانیان طنین انداز وندای کلمهٔ الله از سر زمین مسلما نا ن بلند است.

به هدایت وبرکت و پشتیبانی این کتاب مقدس بنای اسلام از دستبرد حوادث درامان مانده وخواهد ماند خوشبختیم که ملت مازیاده بر هزار سال تاکنون افتخار پیروی وخدمت اسلام را دارد.

از بار گاه خداوند متعال نیازمندیم‌ارشادات این کتاب مقدس در همهٔ امور رهنمون ملت وامت اسلامی باشد ودر پرتو مبارك آن‌سعادت وارتقای وطن و وحدت نظر واتفاق مسلما نان تامین گردد.

تجلیل این روز مسعود را بتمام مسلمانان عالم مخصوصاً ملت عزیـز خـودم مبار ك میخوانم. آمین.

به تقریب عید سعید فطر

بمنا سبت عید سعید فطر تبریکات خویش را برعایای عزیـزم وجهان اسلامی اظهـار میدارم.

درین موقع فرخنده به پیشـگاه ایز دی جل‌و جلاله عرض سپاس مینماییم که بمـا توفیق ادای فرایض ماه مبارك رمـضان را عنایت فرمود.

همچنین برماست که بدرگاه رب جلیل با همه عجز عرض نیازمندی نماییم که عبادات واطاعات بندگان را به لطف عمیم خو یش قبول فرموده جمله مسلمانان را در تمسك به اوامر دین پاك اسلام پیوسته یار ی‌نماید

رو ز های عید فطر برای تشئید صلـه های‌محبت بین‌مردمان و تا لیف قلوب‌فرصت خجسته را میسر می دارد تا بتوانیم در راه جبران پسمانی ها وتقصیرات خود ها وتامین رفاه وترقی درین جهان ورستگاری درآخرت هریك ومنفرداً ونیز جمعاً با کمال اتفا ق یکدلی واخوت مجاهده نماییم.

ورود این ایام مبارك را یکبار دیگر به ملت عزیزخویش‌وکافه امت محمد مصطفی(ص) تهنیت میگویم.

بمناسبت عید اضحی

بمناسبت فرارسیدن عید اضحی تبر یکات صمیمی خود را بملت عزیزم وهمه مسلمانان عالم اظهار میدارم.

درین روز های خجسته همدینان ما ازهمه اقطار جهان خاطرهٔ فداکاری و تسلیم‌حضرت ابراهیم علیه‌السلام را در راه فر ما نبر ی پروردگار طی یك آزمایش تاریخی تجلیل کرده با عرض بندگی مناسك فـریضهٔ حـج بیت الله مبارك وزیارت مدینته النبی رابجا می‌آرند.

وبرای رستگاری دارین خویش وهمه امت اسلامی بدرگاه خدای بخشایشگر سر نیاز میگذارند .

طی این روز های فر خنده مسـلما نان پاکدل راست تا کینه و کدورت را از دل زد وده بانیت پاك پیوند های برادری،همدردی وهمدلی را با یکدیگر استوار سازند.

این بزرگترین عید سالانهٔ اسلامی این‌بار با حلول سال نوین شمسی هجری تصاد ف کرده است. با این حسن اتفاق برماست که از درگاه رب العزت طلب توفیق نموده سال آینده را با پایداری و عزم را سخ درایثار وهمکاری‌واتفاق برای بذل مجاهـدات درراه پیشرفت اقتصادی، اجتماعـی وفـرهنگی و رستگاری معنوی ملت خداپرست و فدا کا ر افغانستان استقبال کنیم.

به مناسبت حلول سال نو !

فرارسیدن فصل بهار را، بعموم شما مژده داده از خداوند متعال آرامی کرامت، سعادت وسلامت همه را خواستارم.

نخستین روز بهار، البته با تجد یدنیروی طبیعت، توأم بوده برای فعالیتهای اجتما عی، اقتصادی، بخصوص امور دهقانی، کشتمندی

نهال شانی، باغداری، خیلی سود مند ومفید میباشد.

خوشبختانه بالطاف ایزد متعال برف و باران در نقاط مختلف وطن در موقع مساعدی باریده زمینه نشاط و فعالیت را جهت کشت وزراعت، نهال شانی، باغداری و سر سبز ساختن کشور فراهم ساخته است.

این عوامل طبیعت با تجدید حیات خویش، آغاز جنبشهای همگانی را مستلزم گر دانیده است تا مردم ما برای بهبود وضع اجتماعی واقتصادی بخصوص زیبایی محیط، ومنطقه به وسیلهٔ نهال شانی، باغداری کشت و زراعت جمعاً سعی نمایند. توصیه من این است که در آغاز سال نو وشروع مو سم بهار با قوت و طاقت بیشتری بخصو ص در روز اول سال که با رخصتی عمومی در سر تاسر کشور بنام میلهٔ نهال شا نی تخصیص شده است به غرس نهال های تازه مثمر وغیر مثمر اقدام نمایید و طبق رهنمونی ومشورهٔ شعبات واشخاص موظف دو لت و تجارب محیط با اسلوب نوین مشغول کا ر ونهال شانی و سر سبز ساختن منطقه شوید. البته تربیه، حفاظت، ونگهبانی این اشجا ر توسط شما از شرایط مهم بار آوری درختان است که در غیر آن مساعی اولیه بی ثمر خواهد بود.

آرزومندم به یاری خداوند توانا ومددگار در اثر مساعی دایم شما افغانستان بیش از پیش شاداب و سر سبز گشته نسل حاضر وآیندهٔ این سر زمین ،از لحاظ تندر ستی و رفع نیازمندی های اجتماعی، اقتصا دی به وسیلهٔ تکثیر اشجار، کشت و زراعت سرسبزی وزیبایی وطن بر خوردار باشند.

مسافرتها

موقف بین المللی افغانستان تحت قیادت اعلیحضرت معظم همایونی پاد شاه معظم ماو مساعی حکومت بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم در سال ۱۳۴۵ و ۱۳۴۶ برای توسعه روابط بین المللی افغانستان و برای خدمت به صلح جهان وانکشاف فضای حسن تفاهم نقش مهمتری داشته است.

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه به هند وپاکستان مسافرت بناغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم به مصر .ترکیه. امریکا و فرانسه و مسا فر ت نیگولای پودگورنی صدرهیئات رئیسه شورایعالی اتحادشوروی جلالتمآب هنریش لوبکه رئیس جمهور اتحادی آلمان و بناغلی اوتانت سر منشی ملل متحد به کابل نشانهٔ مساعی خجسته افغانستان وتعقیب سیاست بهی خواهانه بین المللی آن میباشد که درین فصل سالنامه ثبت و به مطالعه گذاشته شد.

اداره

مسافرت اعلیحضرت معظم همایـونی وعلیاحضرت

ملکه معظمه به جمهوریت هند

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه ساعت هشت و سی قبل از ظهر ۱۸ دلو برای یك مسافرت رسمی بنا بدعوت رئیس جمهور هند ذریعه طیاره عازم دهلی جد ید گردیدند.

درین مسافرت والاحضرت شاهدخت مریم، والاحضرت شهزاده محمد داود پشتون یار با اعلیحضرتین همراه بودند.

والاحضرت شهزاده احمد شاه، والاحضرت شهزاده محمد نادر. والاحضرت شاهدخت بلقیس والاحضرت مارشال شاولیخان غازی فا تح کابل ودیگر والاحضرات وبعضی از اعضای فامیل جلیل سلطنتی، بناغلی محمد ها شم میوند وال صدراعظم باخانم شان، دکتو ر عبدالظاهر رئیس و لسی جرگه، سنا تو ر عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه، هیئت کابینه ، صاحبمنصبان ارشد اردوی شاهانه مامورین عالیرتبه، روسای کور دیپلو ماتیك، مقیم کابل با خانم های‌شان . بعضی ازاعضای ولسی جرگه ومشرانو جرگه که در کا بل حضور داشتند و معاریف شهر ، پشتونستانی های مقیم کابل برای وداع در جا های معینهٔ صف بسته انتظار موکب اعلیحضرتین را می‌کشیدند.

بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی - بناغلی نوراحمد اعتمادی معاون اول صدارت و وزیر امور خارجه ، میرمن علی‌شاه‌سلیمان، پوهاند محمد اصغر کابل ښاروال، دکتـور

عبدالغفور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی، بناغلی محمد امین اعتمادی رئیس تشریفات وزارت امور خارجه، جنرال محمد عمر سریاور حضور ملوکانه، جگرن محمد یحیی نو روز، میرمن صدیقی، دکتور سعدالله غوثی معاون مدیریت روابط سیاسی وزارت امور خا رجه، محمدعلی سلیمان، عضوء ریاست تشریفات وزارت امورخارجه، دکتور عبدالفتاح نجم‌دکتور حضور شاهانه در این سفر معیت ذات شاهانه را داشتند.

اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضر ت‌ملکهٔ معظمه ساعت دوازده ظهر وقت دهلی در میدان هوایی پالم مواصلت نمود.

ورود ذات شهریاری وعلیاحضرت با شلیك بیست‌و یك توپ استقبال گردیدند.

ذات شهر یاری وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه

اعلیحضرت معظم همایونی در میدان هوائی کابل با بناغلی محمدهاشم میواندوال صدراعظم

حینیکه از طیاره فرود می آمدند از طرف داکتر ذاکر حسین معاون رئیس جمهور، میرمن اندراگاندی صدراعظم، وزیر خارجه و ښاروالی دهلی استقبال گردیدند در میدان هوایی‌هیئت کابینه ، روسا و اعضای مجلسین ، روسای کوردیپلوماتیك وعدهٔ کثیری از شهریان دهلی برای استقبال پادشاه وملکهٔ افغانستان حضور بهمرسانیده بودند.

قرار اعلامیهٔ رسمی مقام ریاست جمهوری‌که روز ۷ دلو در دهلی نشر شد نظر به علالت مزاج دکتور رادا کرشنان رئیس جمهور هندکه ازچندی باین سو عاید حال وی گردیده‌ونظر به توصیهٔ اطبا چنین تجویز بعمل آمده بود که دکتور ذاکر حسین نایب رئیس جمهو ر از اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه پذیرایی نماید.

قرار اطلاع آل اندیا رادیو دکتور راداکرشنا نتوانستند در پروگرام روز ملی هند شر کت کنند .

برای رفع نقاهت در حال استرا حت‌بودند. مراسم روز ملی هند با سهم گیر ی دکتور ذاکر حسین بر گذار شده بود.

دکتور ذاکر حسین معاون‌رئیس جمهور دربیانیهٔ خیرمقدم خویش گفتند:ـ امروز بکمال مسرت تشریف آوری اعلیحضرتین را درینجاخیرمقدم می‌گویم ومیدانم که درین خیرمقدم‌مردم‌دولت هندبامن شریك هستند خا طرات خو ش و فراموش ناشدنی از مسافرت چند سال قبل اعلیحضرت همایونی در هند در قلوب ما باقیمانده وما خوشحال هستیم که مجدداً این فرصت بما دست داد که بار دیگر ازاعلیحضرت شما در بین مردم خود پذیرایی واستقبا ل می‌کنیم.

ما خصوصاً خوشوقت هستیم که درین‌مرتبه علیا حضرت ملکهٔ معظمه افغانستان نیز با اعلیحضرت شما همسفر میباشند.

ما از صمیم قلب علیاحضرت ملکه را خیر مقدم می گوییم واطمینان داریم که مسا فر ت اعلیحضرتین در کشور ما ثمر بخش خواهد بود.

خاطراتی که از مسافرت خود به سرزمین زیبای شما ودیدار مردم شجاع و نجیب افغانستان که چند ماه قبل صورت گرفت به من دست داد با مسرت یاد آور می شوم.

وخاطرهٔ آن سفر همواره نزد ما باقی خواهد بود. درین دید وبازدید ها تحکیم و تشئید دوستی وتفاهم نزدیك که بین دو ملت ما موجود است کمك بیشتر می‌نماید.

من از طرف حکومت ومردم هند بار دیگر اعلیحضرت وعلیاحضرت ووالاحضرات را د ر کشور خویش خیر مقدم می گویم ویقین دارم که این مسافرت منتج به تشئید مزید مناسبات هردو کشور ما میگردد.

ذات همایونی در جواب معاون رئیس جمهور تشکر نموده فرمودند : ـ

امید وارم مراتب امتنان ما را از د عو ت دوستانه رئیس جمهور برای بازدید ازین‌کشور زیبا وپهناور تان بپذیرید علالت مزاج ایشان درین فرصت موجب تاثر ما گردیده اعاد ه صحت ایشان را آرزو مندیم.

این بازدید به سلسله مسافرت ها ی متقابل صورت میگیرد که سران هردو ملت طی آن به تحولات حیاتی کشور های همد یگر از نزدیك آشنا گردیده در باره مسایل مو رد علاقه طرفین تبادل نظر می نمایند.

از مسافرت نه سال قبل خود باین سرزمین دوست خا طرات بسیار نیکو به دل دا ریم و مسافرت چهارم سال قبل جلالتمآب رئیس‌جمهور به کشور ما نیز خا طرات گرامی در نزد ما و ملت افغانستان گذاشته است. مسرت داریم دیدار مجدد شما ومیسر شدن این مو قع برای مشاهدهٔ تر قیات مزید ملت بزرگ تان آن خاطره های نیکو را تجدید می نماید.

درین موقع تمنیات دو ستا نه و صمیمی‌مردم افغانستان را توأم با آرزو مندی خود وملکه برای سعادت ملت دو ست هند ابراز میدارم وامید وارم این مسافرت ما در تقو یت مزید علایق دو ستانه بین دو کشور نقش مفید ی داشته باشد هکذا شام ۹ دلو دعوت رسمی به افتخار اعلیحضرت معظم همایونی و ملکه معظمه از طرف دکتور ذاکر حسین معا و ن رئیس جمهور هند در اشتراپتی بهاون‌ترتیب یافته بود.

در این دعوت بین اعلیحضرت معظم همایونی ود کتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهور بیاناتی مبنی بر روابط دو ستانهٔ دو کشور تعاطی گردید.

بیانیه دکتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهور هند : ـ

اعلیحضرتا ! هندبرای‌شماوبرای مملکت‌ومردم شما کشور نا آشنایی نیست و مسا فرت‌فعلی اعلیحضرتین قسمتی از عنعنهٔ مداوم تبا دل دوستانه مسافرت های بین دو کشور میباشد. بین دو کشورما بطوریکه اعلیحضر ت شما مستحضر اند گفتگو ومراودهٔ دایمی تقر یبا از آغاز تاریخ صورت گر فته است در آ ن طرف دره خیبر افغانستان به منزله دروازه ونیم قاره هند قرار گرفته از این در واز ه

بسیاری از تمدن ها وکلتور جدید و پرارزش وارد هند شده است.

بدین ترتیب تاریخ طولانی و متنوع دو ملت ما پر از تجارب مشترك و نفوذ های تاریخی وکلتوری میباشد واین ها اثرمشترك برمردم هند وافغانستان گذاشته است از آریایی های باستانی که از آنها ما هردوبهرهٔ وافری که امروز برده ایم و در دورهٔهزارسال که در آن نفوذ بودایی ازهند بافغانستان شروع گردید وظهور بعدی اسلام درافغانستان وبرای شصت ملیون نفر از همشهریان ما که شریك دین بزرگ شمامیباشند تا دورهٔمبارزه ما علیه استعمار تار وپود تاریخ هردو کشور ما ثبت بوده است بنا بر این و قتیکه ما از روابط قدیم تاریخی و کلتوری بین دوکشور صحبت میکنیم تنها سخنی نیست بلکه رابطه ایست که اثر آن هنوز در هنر و کلتور و موسیقی ما ودر مظاهر مختلف حیات ملی‌نمایان است در حالیکه پیوستگی وارتباط ما درتاریخ ومراوده قدیم کلتوری برای ما گرانبهاست وبرای آن اهمیت زیاد قایل هستیم ومایلیم که اینها را حفظ کنیم امروز ما باید دست در دست با چلینج های نو برای ساختمان مجدد اقتصادی واجتماعی مقابله کنیم چلینج سرو صورت دادن به حیات ملی مردم ما که از نادانی و فقر آزاد شوند مادر هندپروگرام‌قابل ملاحظه انکشاف و تکامل ملی برای اصلاح اقتصادی واجتماعی را که در افغانستان تحت قیادت حکیمانهٔ اعلیحضرت شما شروع شده است با تحسین وتمجید مشاهده میکنیم ما همچنین میدانیم که بدون نیرو مندی‌اقتصادی وپیشرفت اجتماعی استقلال فاقد معنی واقعی میباشد ما هم در هند مصروف همچنین کار بنا نمودن یك دنیای جدید سعادت اقتصادی وپیشرفت اجتماعی و تغییر دادن روش‌عنعنوی به روش عقلی نسبت به مسایل و تبدیل نمودن تخنیك روحانی به تخنیك علمی‌وتکامل اجتماعی ساکن بیك اجتماع فعال میباشیم در پیشرفت مساعی مشترك خود افغانستان وهند در ماه می سال گذشته یك قرار داد دامنه‌داری شامل پروژه های مرفه ومساعد اقتصادی و تخنیکی و علمی به منظور تشئید و تحکیم نمودن ودادن وسعت واهمیت جدید به‌علایق تاریخی وعنعنوی که هر دو کشور ما را بایك دیگر مر تبط میسازد منعقد کرده اند در امور بین المللی هند وافغانستان کدام مسئله‌سراغ ندارد بلکه فقط ایدالهای مشترك عقیدهٔ مشترکی در اصول عدم الحاق همزیستی مسالمت آمیز وپشتیبانی از موسسهٔ ملل‌متحد لهذا جای تعجب نیست که در سیاست خارجی نزدیکترین تفاهم و تعاون بین دو کشور ما وجود داشته باشد این مطلب هنگام شر کت ما در کنفرانس باندونگ ، بلگراد و قاهره که در آن‌نمایندگان هر دوکشور نقش‌بارزی در تقویت موضوع صلح جهانی وایجادتفاهم وحسن نیت زیاد متقابل بین دو کشور و همچنین در بین سایر کشور های جها ن بازی کرده اند صریحا وواضحا به ثبوت رسید هند ما نند افغانستان شدیداً ازسیاست عدم الحاق به پیمانه های نظامی پیروی کرده ومعتقد است که این بهترین سیاست برای تامین صلح جهان و پیشرفت همکاری وحسن نیت متقابل بین ملل باساس مساوات و منفعت متقابل میباشد.

هر دو کشور آرزو دارند روابط دوستانه ومبادله ثمر بخش را در رشته های مختلف باکلیه ممالك قطع نظر از عقاید سیاسی‌آنها انکشاف و توسعه بدهد. هر دو مملکت از مردم ومللی که برای کسب آزادی وحق تعیین سرنوشت خود مبارزه مینمایندپشتیبانی میکنند. هر دو کشور جداً طرفدار عقیده همزیستی مسالمت آمیز در بین ملل وعدم دخالت در امور داخلی دیگران میباشد.

هردو کشور عقیده دارند که کشور های غیر منسلك در سراسر جهان باید اقدام‌جدی برای پشتیبانی از حق آزادی مردم که هنوز تحت اسارت میباشند اتخاذ نمایند و همکاری وتفاهم بین المللی را بسط بدهند هر دو کشور پشتیبانی خود را از موسسه ملل‌متحد اعلام داشته باین عقیده که موسسه مذ کور نمایندهٔ بهترین امید بشر برای محدودساختن نواحی زدو خورد واختلاف وبالا خره برای استقرار صلح در سراسر جهان و همچنین در توسعه همکاری و حسن نیت متقابل دربین ملل میباشد.

هردو کشور معتقد ند که بتاسی ازهدف ها ومقاصد این موسسه جهانی باید کلیه کشور ها حق آزاد داشته باشند تا به سازمان ملل متحد ملحق شوند.

هردو کشور موافقت دارند که اوضاع ویتنام را میتوان بر اساس قرار داد صلح ۱۹۵۵ ژنیو حل نموده تا مردم ویتنام‌بتوانند سر نوشت خود را بدون کدام دخالت‌خارجی تعیین کنند.

هردو کشور معتقدند که نظر به مسئولیتی که کشور های روبه انکشاف در سراسرجهان مواجه به آن میباشند باید اقدام ملت برای بسط وتوسعه همکاری متقابل بین کشور های رو به انکشاف در رشته های تجارت وانکشاف

اعلیحضرت معظم همایونی و ملکه معظمه در میدان هوائی هند از طرف ذاکر حسین معاون رئیس جمهور هند و اندراگاندی صدراعظم هند استقبال میشوند .

بعمل آید بنابرین امید واریم کشور ها ی رو به انکشاف زمینه را برای تبادله ثمربخش نظر یات فراهم نموده و تصمیم بگیر ندکه

اقدام جدی برای رفع مسایل شان در دومین کنفرانس ملل متحد برای تجارت وانکشا ف بعمل آرد.

از اینکه داکتر رادا کرشنان رئیس‌جمهور هند باین محفل نتوانسته اند برای پذیرایی مهمانان گرامی حضور دا شته باشند تاثر و تاسف عمیق شانرا اظهار کرده اند.

اعلیحضرت معظم همایـونی درین محفـل فرمودند : ـ

جلالتمآب عزیز! نخست مراتب امتنا نخود ملکه‌ومردم‌افغانستان را از کلمات‌لطف آمیزی که نسبت بما ومردم ما اظهار نمود ید به جلالتماب شما ابراز می نماییم.

علالت مزاج جلالتماب دکتور رادا کرشنان رئیس‌جمهورموجبات تاثروتاسف‌مارافراهم‌آورد درین موقع صمیمی تر ین آرزو های خودرا برای اعادهٔ صحت ایشان اظهار میداریم.

نه سال قبل مردم مهمان نواز هند وزعمای بزرگ آن در فضای صمیمیت و گرم‌جوشی مانند محفل دو ستانهٔ امشب از ما استقبال نمودند ، یاد آن پذیرایی و ابراز احساسات دوستانهٔ مردم هند نسبت به مر دم‌افغانستان

توأم با خاطرهٔ آن دو ستان گرامی که متاسفانه در قبال مسئولیت ها ی‌ملی عمر شان وفا نکرد مخصوصاً زعیم بزرگ هند

پندت جواهر لال نهرو در خاطرهٔ ما نقش پایدار دارد.

همچنان خاطرهٔ مسافرت چهار سال قبل جلالتماب شما واحساسات مودتی که مردم‌ما نسبت به شما وهمراهان تان اظهار نمودند وتماس های نزدیك و دوستانه ای که‌درخلال

آن بین شما ورجال مسئول مملکت ماصورت گرفت واخیراً مسافرت جلالتماب د کتورذاکر حسین بافغانستان مظهر آن علایق پایدار بین هردو ملت میباشند که از قرون متما دی‌بااین سو وجود داشته از زمان استقلال ملت بزرگ شما به مرحلهٔ جدیدی وارد گردیده مطابـق به آرزو مندی طرفین پیهم راه انکشاف و توسعه را می پیما ید.

تشریك مساعی نمایندگی هردو کشوردر مجامع بین‌المللی وسهم تاریخی باندو نگ، بلگراد وقاهره در ایجاد تفاهم بیشتر و تقویت روابط بین دو کشور و همچنان د ر تحکیم مبانی صلح جهانی نقش مهم دا شته است .

افغانستان به سیاست بیطرفی مثبت‌وهمکاری آزاد بر روی اصل مساوات بین دول پابندی کامل دارد.

جریان اوضاع جهان در سالهای اخیـر با ثبات رسانیده که پیروی سیاسـت غیـر منسلك توسط یك عدهٔ کافی از کشور های جهان نه تنها برای تامین منافع خود آنهابلکه در راه رفع منازعات بین المـللی تقو یـهٔ همزیستی مسالمت آمیز وتامین صلح د نیابه طور موثر سودمند واقع شد ه است.

از اینجاست که ملل بیطرف بایدتشریك مساعی خود را به منظور تقویهٔ استقلال همه دول تامین حـق تعیین سر نوشت مردمـان و ملل تشئید همکاری بین المللی ،تحکیم‌صلح جهان مطابق به فیصله های اجتما عات‌بلگراد وقاهره ادامه دهند.

مجاهدات کشور های رو بانکشاف در راه بهبود اوضاع اجتماعی، اقتصادی، فر هنگی و سیاسی شان وهمچنین پایداری آنها درحل مشکلات ناشی از اوضاع تحولات مذکوربحیث یك ممیزهٔ بزرگ این عصر در تاریخ ثبت خواهد شد.

مردم افغانستان که در ساحـهٔ انکشا ف مساعی خود را متوجه ومتمر کز نموده و تجاربی اندوخته اند.

تلاش خستگی ناپذیر ملت هند را درین ساحه بنگاه تقدیر نگریسته مو فقیت آنراز صمیم قلب آرزو میکند.

باتاسف مشاهده مینماییم در اثر عد م مساعدت اوضاع جهان کشور های در حال رشد با وجود ابراز مساعی زیاد در راه بکار انداختن وسایل ومنابع طبیعی خـویش بـا مشکلات روز افزون رو برو میباشند. ایـن کشور ها وقتی مو فق تر خواهند بود که بین خویش همکاری بیشتر و نزدیك تر در ساحه اقتصادی قایم نمایند بنا بر این توقع داریم در دومین کنفرانس ملل متحد برای تجارت و انکشاف کشور های در حال رشد از نزدیك تبادل افکار نموده برای حل مشکلات مشترك خویش متحداً ابراز مسا عی نمایند.

مردم ما باین حقیقت پی برده اندکه دول این منطقه جهان با رعایت اصل تفا هم و دوستی وجستجوی راه حل مسالمـت آمیـز مسایل ذات البینی خویش را بر اساس‌عدالت وواقع بینی میتوانند امکانات همکار ی ها ی وسیع و موثر رابین خود فراهم کنند . این بهترین راهیست که از طریق آن دول‌مذکور برای رسیدگی به مسایل مختلف حیاتی باحفظ منافع خویش ومنافع منطقه وصلح بین‌المللی به روحیهٔ که مقتضای جهان معاصر است. کوششهای مشترك خود را صـر فـکـرد ه میتوانند.

افغانستان متیقین است موسسه ملل متحد مساعد ترین وسیله تمرکز مساعی همه‌کشور های خورد وبزرگ به منظور تامین صلح و تحکیم روابط عادلانهٔ میان دول میباشد.

عقیدهٔ ما بر آن است که موسسهٔ جهانی باید شامل همه کشور های دنیا باشد تا اینکه در تامین اهداف خویش به مو فقیت های مزید نایل گردیده بتواند.

مردم افغانستان از اینکه بعضی‌موجبات‌تشنج در اوضاع کنونی روابط بین المللی وخاصه نزاع ویتنام وضع خطیری را ایجاد نموده‌است اظهار نگرانی وتاسف نموده متوقعند دو ل ذیعلاقه با پیروی رو حیه تفاهم برای حـل صلح جویانه منازعات وتقلیل این کشیدگی ورفع تهدیداتی که متوجه صلح و امنیت‌جهان است. باقدامات جدی وموثر بپردازند.

در خاتمه با تجدید مراتب تشکرات ا ز پذیرایی صمیمانه شما آرزو مندیم در رو ز های اقامت خو یش در ین کشور دو ست بعضی آثار عظمت فرهنگی باستانی هند ونیز مظاهر نوین ترقی این ملت را در ساحا ت مختلف زندگی ملاحظه نماییم.

از حاضرین گرامی خواهشمندم دربرداشتن جام خود بامن در آرزو های صمیمانه ام‌برای صحت وسلامت جلالتماب دکتور راداکرشنان رئیس جمهور هند وسعادت ملت بزرگ هند اشتراك ورزند.

اعلیحضرت معظم همایونی به تاریخ یازده قبل از ظهر روز ۹ دلو از قطب مینار، لعل قلعه که یکی از آثار دورهٔ سلاطین اسلامی

اعلیحضرت معظم همایونی و دکتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهور هند حین ملاقات

در هند میباشد دیدن فرمودند و شب همان تاریخ دعوتی از طرف اعلیحضرتین درآشوکا هوتل ترتیب شده بود که دران محفل بین اعلیحضرت معظم همایونی وداکتر ذاکرحسین بیاناتی تعاطی گردید.

بیانیه اعلیحضرت معظم همایونی : ـ

مسرت پذیرفتن جلالتمآب شما درین‌محفل یك بار دیگر به ما موقع میدهد خود را میان دوستان خویش یابیم درین فرصتی که یك قسمت مسافرت رسمی من در پای تخت این کشور دو ست قرین به انجام است‌آرزومندم مراتب امتنان قلبی خود وملکه را نسبت به مهمان نوازی های گرم وصمیمانه ای که ازما صورت گرفته یك بار دیگر به جلالتمآ ب شما وتوسط جلالتماب شما به ملت بزرگ هند اظهار نماییم شاد مانیم درین مسافرت خویش با جلالتماب شما ودیگر ز عما ی‌هند راجع به موضوعات مورد علاقهٔ هر د وکشور در فضای حسن تفاهم تبادل نظر نماییم.

خوشبختانه یك بار دیگر در یافتم که آرزومندی توسعه علایق دو ستانه وهمکاری مزید نزد طرفین همواره موجود است.

همچنین‌تبادله نظرما در بارهٔ اوضاع کنونی جهان لزوم اشتراك مساعی بین همه دول را برای تقویت مبانی صلح ورفع کشیدگی های بین‌المللی تائید نمود.

این مسافرت من موقع می‌بخشد با کسب آشنایی مزید از مجاهدات خستگی نا پذیر ملت دوست هند در راه و تامین هدف های بزرگ آن برای بلند بردن سطح زندگی

اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی قدر دا نی نماییم.

آرزومندیم مسافرت کنونی ما بسلسلهٔ تماس های که طی بیست سال اخیر بین دو کشور صورت گرفته است مو جبات تحکیم مزید روابط افغانستان وهند را فرا هم‌آورد.

از حاضرین این محفل خواهشمندم در برداشتن جام در اظهار آرزومندی برای‌صحت وسلامت دکتور رادا کرشنان رئیس جمهور هند با من وملکه اشتراك نمایند.

بیانیهٔ جوابیهٔ دکتور ذاکر حسین معاو ن رئیس جمهور هند : ـ

ما یلم از اعلیحضر ت شما برای‌احساسات دوستانهٔ که‌برای‌من ومردم‌هنداظهارفرمودیدازصمیم قلب‌ابرازتشکر مینمایم همچنان‌این کلما ت لطف آمیز که شما نسبت بمن اظهار فرمودید نزد من بسیار عزیز وقیمتدار است.

میدانم که‌مانند من حکومت ومردم هندکمال مسرت وخوشنودی از مسافرت اعلیحضرتین درکشور ما دارند.

ماعقیده داریم که مسافرت شما جنبش نیرو مندی به احساسا ت دو ستا نه بین دو ملت هند وافغانستان بخشیده است.

مسافرت شما یك فرصت گرانبها برای تبادل نظریات وعقاید بین ما فراهم نموده است.

بطور که اعلیحضرت شما از روی لطف اظهار فرمودید خوشبختانه این تبادل باردیگر آرزوی هردو کشور را برای تحکیم وتقویت علایق دوستانه که بین ماوجود دارد نشان داده است.

بررسی‌صحنه‌های بین‌المللی که‌در مذاکرات مابه عمل آمده است‌شباهت نظریات دوکشور ماراجع به مسایل بین‌المللی مختلف ودرك مشترك مامیرساند که‌احتیاج مبرم روز است تااقدام جدی توسط تمام ملل برای توسعه صلح درجهان وبرای ایجاد همکاری وتفاهم وحسن نیت بین دوکشور های جهان بعمل آید.

اکنون ازهمهٔ شما خواهشمند م که به صحت وسعادت اعلیحضرت پادشاه وملکه افغانستان برای رفاه وسعادت مردم‌افغانستان وبرای دوستی‌پایدار بین‌مردم هند وافغانستان جام خودرا همرای من بلند نمائید.

اعلیحضرت معظم همایونی به تاریخ۱۱ دلو در اجتماع بلدی دهلی در لعل قلعه اشتراك نمودند.

میرمن اندراگاندی صدراعظم هند ضمن اظهار خیر مقدم به اعلیحضرتین گفتند : ـ

افغانستان مصروف انکشاف اقتصاد ی‌خود میباشند.

ممالك روبه انکشاف در حالی میتوانندترقی کنند که با یکدیگر مساعدت نمایند و لواین مساعدت عادی باشد افغانستان تحت قیادت دور اندیشانهٔ اعلیحضرت محمد ظاهر شا ه به پیشرفت های اقتصادی واجتماعی نا یل شده است.

اعلیحضرت همایونی طی بیانا ت شا ن مردمان ما یکدیگر را از روی او را ق فرمودند : ـ

تاریخ بحیث آشنایان دیرین شناخته علا یق باژمر شانرا ار جمنمد داشته ومیدارند.واقعا طی قرون متمادی رفت وآمد مردمان و انتقال جریانات فکری وهنری بین هر دو کشو ر موجود بوده ارز شهای بشری بین ایشا ن تبادل یافته است.

طی قرون معاصر وخاصه در قرن اخیر هنگام تسلط استعمار هردو ملت با حوا ل همدیگر علاقمندی کامل داشته اند و جنبش های آزاد یخواهی یکدیگر را تقد یر نمو ده مرا حل مختلف آنرا تعقیب و موفقیت آنرا حسن استقبال نموده اند.

آزادی سر زمین هند در اثر مجاهدات فرزندان خردمند وفداکار در سال ۱۹۴۷ بین مردم ما همان احساسات مسرت را بار آورد که موفقیت پیکار های دامنه دار ملت افغانستان در راه کسب استقلال‌بیست‌و هشت سال قبل بر آن بین ملت دوست هند تولید کرده بود.

در جهان امروز هر دو ملت افغا نستا ن وهند مانند همه ملل‌وخاصتاً ملل روبه‌انکشاف باید در راه بهبود احوال اقتصادی، اجتماعی فرهنگی وسیاسی خویش ابراز مساعی نمایند مردم افغانستان که خود به منظور ارتقا ء سطح زندگانی مادی ومعنوی خویش سر گرم مجاهدات میباشند مساعی مردم دو ست هند را در راه ترقی بانگاه تقدیر نگر یسته آرزومند موفقیت مزید آن میباشد.

افغانستان وهند در مجامع بین المللی به شمول کنفرانس های باندونگ، بلگراد و قاهره وموسسه ملل متحد با همکاری دیگر کشور ها در راه تقویت صلح جهان ابرا ز مساعی مشترك نموده اند واین همکاری خویش را باکمال پایداری ادامه میدهند.

افغانستان طریق بیطرفی و دو ستی با

همه ملل را بحیث یك سیاست عنعنوی پیروی مینماید، مردم ما یقین دارند کشور ها ی این منطقهٔ جهان از راه همکاری متقابل وبوسیلهٔ حل مسالمت آمیز مسایل ذات البینی با یك دیگر مساعدت با ثمر کرده میتوانند.

یقین دارم طی ایا میکه در این کشو ر دوست سپری خواهم کـرد مظاهـر متـعد د مجاهدات خستگی ناپذیر مردم شما را در راه پیشرفت اقتصادی، اجتماعی وفر هنگی ملاحظه خواهم نمود.

از استقبال با حرارت شهر یان د هلی و اظهارات صمیمانهٔ که درین محفل نسبت به من وکشور من اظهار گردید از جانب خود و ملکه تشکر مینمایم.

در همین موقع سلامها وتمنیات نیکو ی ملت افغانستان را بشما وهمهٔ مردم هندمیرسانم. این اظهار متقابل احساسات دو ستانهٔ مردمان هردو کشور درین لمحه واینکه خود را پس از نه سال در قبال شما دوستان می یابم ناگزیر خاطرات شور انگیز آن لمحه مشابه را احیا میکند که در عین محل زعیم محبوب وفقید هند پندت جواهر لال نهرو با کلما ت صمیمی از علایق باستانی بین هردو ملت ذکر وتمنیات عمیق خود را برای تشئید روا بـط حسنهٔ کنونی بین هردو کشور و برای تقویت صلح جهان ابراز مینمود.

در اخیر تمنیات با حرارت خود و مرد م افغانستان را برای سعادت مردم هند اظهار می نمایم.

اعلیحضرت معظم همایونی در دوره مسافرت شان در هند از ایالت میسور. مهار اشترا و در شهر آگره از تاج محل دیدن نمودند.

ذات شهریاری در موقع اقامت خویش در هند از دکتور رادا کرشنان رئیس جمهو ر هند عیادت فرمودند.

به تاریخ ۱۸ دلو مسافرت رسمی اعلیحضرت معظم همایونی وملکه معظمه از هند ختم شده به پاکستان مسافرت نمودند.

اعلامیه مشترك افغانستان وهند

نظر بدعوت دکتور رادا کرشنـان رئیـس جمهور هند اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان بمعیت علیا حضرت ملکه معظمه، والاحضرت شاهدخت مـریـم عـزیز نعیـم، والاحضرت شهزاده محمد داود پشتو نیا ر، جلالتمآب علی محمد وزیر در بار سلطنتی ، جلالتمآب نوراحمد اعتمادی معاون صدارت و وزیر امور خارجه از تاریخ هشتم تا دوازدهم دلو ۱۳۴۵ به هند مسافرت رسمی نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضر ت ملکهٔ معظمه از پذیرایی با حرارت وصمیمانه حکومت ومردم هند اظهار قدر دانی ومسرت فرمودند.

این مسافرت اعلیحضرتین بسلسلهٔ مسافرت های عنعنوی بین هر دو کشور صورت گرفته است. نظر به علایق دو ستـانه واحساسات صمیمانه بین هردو کشور، اعلیحضرتین بعد از ختم مسافرت رسمی از بعضی مقا ما ت تاریخی، فـرهنگی ومناظـر هنـد د ید ن نمودند.

اعلیحضر ت معظم همایونی طی اقامت خویش در دهلی جدید با رئیس جمهور دکتور رادا کرشنان، معاون رئیس جمهور دکتور ذا کر حسین وصدراعظم میر من اندرا گاندی دربارهٔ موضوعات مختلف به شمول اوضاع کنو نی جهان ومسایل مورد علاقـه هـردو کشور و توسعه علایق اقتصادی وفرهنگی بین خویش مذاکره نمودند. این مذاکرات در فضای صمیمیت تفاهم متقابل ودوستی، که ممیزهٔ علایق مودت عنعنوی بین حکومات ومردمان هردو کشو ر میباشد صورت گرفته شباهت نظر ز یادی را در موضوعات بین المللی بین طرفین نشا ن داد.

در این مذاکرات از جانب هند جلالتمآ ب محمد کریم چکلا وزیر امور خارجه، جلالتمآب عظیم حسین سکر تر وزارت امـور خارجه، جنرال پران نات تهاپر سفیر کبیر هند د ر افغانستان و بناغلی آشوکان مهـتا معاو ن سکر تر وزارت امور خارجـه نیـز اشترا ك نمودند.

از جانب افغانستان درین مذاکرات جلالتمآب نوراحمداعتمادی معاون صدارت ووزیر امور خارجه، جلالتمآب عطاءالله ناصرضیاء سفیر کبیر افغانی در دهلی ودکتور روان فرهادی مدیر عمو مـی سیاسی وزارت امور خارجه نیز سهم گرفتند. طرفین نتایج مذاکرات سال گذشته خویش را در بارهٔ توسعهٔ همکاری اقتصادی ، وتخنیکی تقدیر نمودند. هر دو جانب عقیده دارند که امکانات زیاد توسعه مزید همکاری اقتصاد ی وفرهنگی وعلایق تجارتی بین ایشان موجود میباشد.

طرفین اظهار یقین نموده اند که سیاست غیر منسلك پیوسته دارای مقام عمده وارزنده بوده در تحکیم صلح وهمکاری بین المللی نقش مثبتی دارد. هردو جانب اهمیت قبول

اصول همزیستی مسالمت آمیز را از طرف کشور های جهان شرط حمایت صلح وامنیت بین المللی شناخته مخالفت خود را به تسلط جویی، تفوق طلبی وانحصار و قدر ت وپیمان های نظامی ادامه میدهند.

طرفین مخالفت قاطع خود را به استعما ر واستثمار جدید تحت همه اشکال ومظاهر آن مجدداً تایید نموده اتحاد بین قوای استعمار ونژاد پرسیتی را تقبیح نمودند.

طرفین از دوام منازعات ویتنام که با خطر وارد کردن جنگ وسیع تر صلـح جهان را مستقیما مورد تهدید قرار میدهد اظهارنگرانی نمودند. طرفین متیقن اند که این مسئله راه حل نظامی ندارد وفیصله سریع آن باساس موافقتنامه های ۱۹۵۴ ژنیو میسر شده‌میتواند چنانکه مردم ویتنام خـود در باره مستقبـل خویش بدون مداخله خارجی آزادانه تصمیم بگیرند. طرفین برین موافقت دارند که قطع بلاشرط آتشباری برویتنام شمالی اولین قدم اساسـی برای توقـف محـاربات و یتنا م میباشد.

طرفین از شدت مسابقهٔ تسلیحاتی که‌صلح وامنیت بین المللی را مورد مخاطره شدیدقرار داده اظهار نگرانی نموده وآرزومندی خود را هرچه زود تر برای بوجود آوردن یك‌موافقت نامهٔ بین المللی برای خلع سلاح عام و تا م تحت یك سیستم کنترول موثر اظهار کرد ه اند.

جانبین خطر شدیدی را که در نشرسلاح ذروی موجود است تاکید نموده و برای خاتمه دادن بآن امضای یك معاهدهٔ عدم انتشا ر سلاح ذروی را که مطابق باساسات قابل‌قبول فیصله های بیستمین وبیست‌و یکمین‌اسامبلهٔ عمومی ملل متحد باشد تقاضا نمودند . همچو یك موافقتنامه مخصوصا موازنهٔ مکلفیت ها و مسئولیتها را بین کشور های دارنده سلا ح ذروی ودولیکه فاقد آن باشد درنظر میگیرد.

طرفین اظهار امید نمودند که معاهدهٔ منع آزمایش های ذروی ازمایش های زیر زمین را نیز شامل باشد.

طرفین به این اظهار موافقت نمو دند که اعلامیهٔ تاشکند مثال بر جستهٔ اقدام مثبت‌در راه حل صلح جویانهٔ منازعات بین دول بوده ودر راه تحکیم صلح نقش عمده دارد. اظهار امید بعمل آمد که تطبیق اعلامیهٔ تاشکندمتوجه صلح در منطقه ومنفعت وسیعتر صلح جهانی میباشد.

رئیس جمهور به اعلیحضرت هما یونـی اطمینان داد هند تصمیم راسخ دارد اعلا میهٔ تاشکند را چه از روی‌متن آن وچه‌نظر به‌روحیه آن به منظور تاسیس روابط همسایگی نیـك مورد رعایت و تطبیق قرار دهد.

اعلیحضرت معظم همایونی و رئیس جمهور به لزوم فوری وقطعی اقدامات عملی برا ی توسعهٔ همکاری تجارتی واقتصادی کشور های در راه انکشاف بحیث وسیلهٔ استقلال ملی و اتکاء ایشان بخود تایید نمودند.

همچنین طرفین مفهوم همـکاری اقتصادی منطقوی را مورد بحث آورده اظهار نمودنـد کشور های این منطقه برای تامین چنین‌همکاری بحیث سهم عمده در راه صلح و رشداقتصادی نه تنها در این منطقه بلکه در همه جها ن بصورت عمومی صرف مساعی نمایند.

طرفین ابراز رضایت کامل نمودند کـه مسافرت اعلیحضرت پادشاه افـغانسـتان و فرصتیکه این مسافرت برای تبادل دوستانه نظریات‌میسر نمود عـلا یـق دو سـتا نـه وتفاهم وروابط اقتصادی، فرهنگی را که برای جانبین سودمند میباشد بین دو کشور تقویت نمود.

مسافرت اعلیحضرت معظم همایـونی وعلیاحضرت

ملکه معظمه به پاکستان

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضر ت ملکه معظمه با همراها نشان سا عت ۱۱ قبل از ظهر بو قت محلی از آگره به را ولپند ی پایتخت پا کستان مواصلت فرمودند.

اعلیحضرتین بدعوت فیلد مار شال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان یك هفته‌از آنکشور دیدن نمودند.

فیلد مار شال محمد ایوب خان و میر من اورنگ زیب دختر رئیس جمهور در میدا ن هوایی چك لاله اعلیحضرت همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه را در نزدیك طیا ره‌خیر مقدم گفتند.

درین موقع رئیس شوری، ووزیر امورخارجه پاکستان سفیرکبیرافغانی وسفیرکبیرپاکستان بدر بار کابل نیز با خانم های شان حضو ر داشتند.

موقعیکه ذات ملو کانـه از طیـاره فرو د می‌آمدند ۲۱ توپ برسم احترام شلیك شد.

بعداً ذات شهریاری باتفاق رئیس جمه ور پاکستان جانب صفوف مستقبلین تشریف‌فرما

اعلیحضرت معظم همایونی در موقع ورود به میدان هوایی راولپندی .

گردیدند.

یکد سته اطفال دسته های گل به اعلیحضرتین ووالاحضرت شاهدخت مریم و شهزاده محمد داود پشتونیار تقدیم کردند.

پس از آنکه مارشال ایوبخان اعضای کابینه پاکستان را بحضور اعلیحضرتین معر فی نمودند سران دو کشور افغانستان وپاکستان در محل مخصوص تشر یفاتی قرار گر فته سلام گارد احترام را قبول و آنرا معا ینه نمودند.

موزیك سلام شاهی افغانستان و سرو د ملی پاکستان راز واخت.

پس از آن اعلیحضرتین با روسای کور دیپلوماتیك مقیم پاکستان در حا لیکه از طرف رئیس تشریفاتی وزارت خارجه بحضور ایشان معرفی گردیدند مصافحه نمودند.

هزار ها نفر شهر یان راولپندی نیز برای استقبال اعلیحضرتین در اطراف میدا ن هوایی صف بسته ورود اعلیحضرتین را با شعا ر های زنده باد محمد ظاهر شاه و کف زدن های ممتد استقبال نمودند.

میدان هوایی چك لاله با بیرق های افغانستان وپاکستان تزیین یافته وشعار های خیر مقدم جلب نظر میکرد.

بعداً اعلیحضرتین در حالیکه رئیس جمهور پاکستان به معیت شان بودند تو سط مو تر های مخصوص جانب مهمانخانهٔ ریاست جمهوری حرکت فرمودند.

موکب اعلیحضرتین را در عرض راه میدان هوایی ومهمانخانه مردم راولپندی با حرا رت استقبال کردند .

طلاب معارف در حالیکه بیرق های افغانستان وپاکستان را بدست داشتند با حرکت دادن آنها ونعره های پاینده باد پاکستان و افغانستان وکف زدن ها موکب اعلیحضر تین را بدرقه کردند.

اهالی ، مامورین وشاگردان معارف ازساعت ۸ صبح روز ۱۸ دلو در دو کنار جاده خطسیر موکب شاهانه و علیاحضرت ملکه معظمه صف بسته وانتظار مهمانان شاهی را می کشیدند.

مارشال ایوبخان تا مهمان خانهٔ ریا ست جمهوری که در حدود چهار میل از میدا ن هوایی فاصله دارد اعلیحضرتین را همرا هی نمودند.

جاده های بین میدان هوایی و اقامتگاه اعلیحضرتین نیز با بیرق های دو کشو ر و پارچه های ملون تزیین یافته و شعار ها ی خیر مقدم بزبان های پشتو، دری وارد و در هر گوشه وکنار جلب نظر میکرد.

ساعت دوازده ونیم بو قت محلی میر من ایوبخان خانم رئیس جمهور پاکستان د ر مهمانخانهٔ ریاست جمهوری با علیاحضر ت ملکه معظمه ملاقات تعارفی کرد.

درین موقع والاحضرت شاهد خت مر یم ومیرمن اورنگ زیب دختر رئیس جمهور نیز حضور داشتند.

اعلیحضرت همایونی ساعت ۲و نیم بعد از ظهر به همراهی رئیس جمهور پاکستان از تاکسیلا که یك منطقهٔ تاریخی میباشد دیدن فرمودند. اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکه معظمه با همراها نشان سا عت ۹صبح تو سط طیاره آریانا آگره را بقصد راولپندی ترك فرموده وپس ازطی مسافهٔ ۵۰۰ میل بساعت ۱۱ وارد راولپندی گردیدند.

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکه معظمه سا عت هشت ۱۸ دلو دردعوتیکه به افتخار اعلیحضرتین از طرف فیلدمارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پا کستا ن در مهمانخانه ریاست جمهوری تر تیب شده بود اشتراك فرمودند.

درین دعوت والاحضرت شاهدخت مریم عزیز نعیم ووالاحضرت شهزاده محمد دا و د پشتونیار وهمراهان اعلیحضرتین، ښا غلی غلام محمد سلیمان سفیر کبیر افغانی د ر راولپندی وخانم وصبیهٔ مار شال ایوب خا ن وزیر خارجه وبعضی از وزرای پا کستا ن و جنرال محمد یوسف سفیر کبیرپاکستان د ر کابل وعدهٔ از مامورین عالیرتبه ملکی وعسکری با خانم های شان حضور داشتند .

اعلیحضرتین ساعت هفت و پنجاه دقیقه در سالون بزرگ مهمانخانهٔ ریاست جمهو ر ی تشریف فرما شده وبا مدعوین مصا فحه فرمودند.

ذات شهر یاری درین دعوت از مد عوین خواهش نمودند تا جام خود ها را به صحت وسلامت رئیس جمهور وسعادت مردم پاکستان بلند نمایند.

همچنان فیلد مار شال ایوب خان جام خود را به صحت وسلامت اعلیحضرت معظم همایونی وملکه معظمه وسعادت مردم افغانستان بلند نمودند.

این دعوت تا حوالی ساعت ده شب ادامه داشت. وبه تاریخ ۱۸ دلو بعد از ظهر اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضر ت ملکه معظمه در حالیکه فیلد مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان معیت اعلیحضرتین را داشتند در منطقه تا کسیلا از موزیم آن جا دیدن نمودند. در مو زیم تاکسیلا آثار مربوط تمدن گریکو بود یک تمدن بودایی که در اثر کاوش های باستانشناسی در این منطقه بدست آمده وجود دارد آثا ر این موزیم که مورد بازدید اعلیحضر تین قرار گرفت قدامت تاریخی ۲۴۰۰ سال را دا را میباشد.

مجسمه ها ، آلات آهنی و ظروفیکه در آن زمان از آن استفاده میشد با زیورات آن عصر

**اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه ازموزیم تاکسیلا دیدن میفرمایند .
ایوب خان رئیس جمهور پاکستان نیز درفوتو دیده میشود .**

در موزیم گذاشته شده است. تا هنوز کاوش های باستان شناسی در این منطقه ادا مه دارد.

موقع ورود اعلیحضرتین به مدخل مو زیم تاکسیلا عدهٔ زیادی از اهالی آنجا ورودموکب اعلیحضرتین را با رقص های محلی که بـه همرایی دهل وسر نا اجرا میشد پذیرا یی نمودند.

همچنان دو دسته اطفال بازی محلی چوب بازی را اجرا کردند. اهالی تاکسیلا مو قعیکه موتر حامل اعلیحضرتین از مقابل میگذشت با کف زدن ها وابراز احساسات از ایشا ن پذیرایی کردند.

در مدخل موزیم کمشنر پندی که منطقه تاکسیلا نیز جز این ایا لت میباشد با آمر و کار کنان موزیم ذات شاهانه و علیا حضرت ملکه معظمه را خیر مقدم گفتند.

ذات ملوکانه وملکـه معـظمه در حالیکـه والاحضرت شاهد خت مریم ووالاحضرت محمد داود پشتونیار نیز معیت شان را دا شتنداز غرفه های موزیم با دلچسپی دیدن کردند در هرقسمت آمر موزیم به حضور اعلیحضر تین توضیحات عرض میکرد.

آثار این منطقه به آرت هده و بگرام شباهت دارد. همچنان اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکه در عرض راه اسلام آباد از باغ شخصی رئیس جمهور پاکستان دیـدن فرموده و عصریه را که آنجا تر تیب شد ه بود صرف نمودند.

اعلیحضرت ساعت پنج بعد از ظهر به‌شهر اسلام آباد که بحیث پایتخت آینده پاکستان تعیین شده وساختمان آن از هفت سال باین طرف آغاز گردیده است وارد گردیدند.

یك قسمت این شهر تا پنج سال دیگر تکمیل شده وهمه دوایر دولتی از راولپندی به آنجا انتقال مییابد فعلا یك تعداد وزار ت خانه ها از راولپندی باین شهر جدید انتقال داده شده است.

اعلیحضرتین با رئیس جمهور پاکستا ن بر فراز تپهٔ که در کنار این شهر جد ید قرار دارد تشریف برده و از آنجا منظرهٔ‌شهر را تماشا کردند.

موقعیکه اعلیحضرتین بسواری موتر ازجاده های شهر عبور کردند به استقبال گرم اهالی شهر مواجه گردیدند.

اعلیحضرتین ساعت شش‌و چهل دقیقه دو باره به اقامتگاه شان به مهمان خانه ریاست جمهوری مراجعت فرمودند.

حین باز گشت به راولپندی اها لی شهر در هر قسمت با گـرمـی از اعلیحضرتیـن استقبال کردبد

کـذا اعلیحضرت معظم همایونی ساعت نه صبح ۱۹ دلو در دفتر ریاست جمهور ی با فیلد مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان اعادهٔ ملاقات نمودند.

همچنان علیاحضرت ملکهٔ معظمه به ساعت ده قبل از ظهر بامیرمن ایوبخان رئیس‌جمهور در منزل شان اعاده مـلاقات کردند.

مسافرت اعلیحضرتین پـادشاه و مـلکه افغانستان در جراید راولپند ی انعکسا ت وسیعی نمود ه است روزنامهٔ پاکستان تایمز طی مقالهٔ که بتاریخ ۱۹ دلو نشر نمـوده‌گفته است که اعلیحضرت محمد ظاهر شاه کشور شان افغانستان را مدبرانه بصورت تدریجی بسو ی ترقی وانکشاف سوق د اده‌است.

درمقاله تـذکر رفته است که درافغانستان به‌رهنمایی اعلیحضرت محمد ظـا هرشاه ، شاهراه های عصری بزرگ میدانهای هوایی، فابریکه هاوورکشاپها و مراکز انکشاف‌دهات تاسیس گردیده که دربهتر ساختن و ضـع حیات ملی تأثیر بزرگی دارد. پاکستان تایمز علاوه میکند : ـ افغانستان به‌قیادت اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پـلانهای وسیعی را درساحهٔ معارف چه درمراحل ابتدایی ، ثانوی وعا لی روی دست گرفته است روزنامه تائیـدکرده است که افغانستان به قیادت مـو ثر ومفید اعلیحضرت بسوی اهداف عالی خود روا ن است. روزنامهٔ مـذکور متذکر گردیده که افغانستان توانسته که‌طی سالیان اخیراقتصاد کشور رابنیان گـذاری نموده ودر تقو یهٔ‌بهتر اقتصاد خود پلانهای مفیدی راطرح وتطبیق نماید. روزنامه نوشته که در افغانستا ن سیستمهای آبیاری بمنظور توسعهٔ سا حهٔ زراعت اصـلاح گردیده ودر بکار اندا ختن منابع طبیعی جهت استفاده ازآن اقداما ت خوبی بعمل آمده‌است.

پاکستان تایمز در اخیر مقالهٔ خودمینویسد مردم پاکستان ترقی وپیشرفت کشور دوست وبرادر خود افغانستان را باآرزومندی کامل مینگرند وموفقیت های بیشتر را در ساحات مختلف حیات به‌قیادت ذات‌شهریاری به مردم افغانستان خواهانند.

اعلیحضرت معظم‌همایونی وعلیا حضر ت ملکهٔ معظمه ۱۹ دلو درشهر لاهور که ا ز راولپندی درحدود دوصد میل فاصله دارد با استقبال گرم هزاران نفر شهر یان‌لاهورمواجه گردیدند.

اعلیحضر تین دریك اجتماع بلدی نیم ساعت دربین شهریان لاهور توقف فرموده وبایك تعداد مردم که جهت مصافحه بـا اعلیحضرتین واظهار احساسات ازیکد یگر سبقت میجستند دست دادند.

ذات شاهانه وعلیاحضرت ملکه معظمه با همراهان شان ساعت ۱۱و۱۰ دقیقه قبل از ظهر ۱۹ دلو ذریعهٔ طیاره مخصوص ا ز راولپندی حرکت فرمود ند وسا عت ۱۱وچهل

دقیقه درعرض راه در منطقهٔمنگلاه که د ر ۷۰ میلی جنوب شرق راولپندی وا قع است طیاره شان فرود آمده وبندمنگلاه رامشاهد ه فرمودند .

ذات شهر یاری وملکه معظمه در منگلاه ازطرف آفتاب غلام‌نبی قاضی رئیس ادار ه آب وقوای محرکه پاکستان وانجنیران پروژه پذیرایی شدند .

اعلیحضر تین توضیحات سرانجنیر موظف را در ساختمان های مختلف بند که تاسال آینده تکمیل می شو د ا ستما عفرمودند .

در قصبهٔ منگلاه‌طلاب معارف واهالی‌آنجادر حالیکه بیرق های افغانستان وپاکستان ر ا بدست داشتند باکف زدن ونثارگل ا زموکب اعلیحضرتین پذیرائی می‌نمودند .

اعلیحضرتین ساعت ۱۲ وپنجاه دقیقه به کلپ منگلاه تشریف برده ودرآنجا با سر انجنیران وآمرین پروژه یکجا طعام چاشت را صرف فرمودند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی وعلیاحضر ت‌ملکهٔ معظمه ساعت ۳ بعداز ظهر ۱۹ دلوبه شهر لاهور مواصلت فرمودند . درمیدان هوا یی بناغلی محمد موسی گورنر پا کستا ن غربی، وزرای ایالتی ومامورین عالیرتبه ویک‌تعد اد زیاد اهالی شهر لاهور ازاعلیحضر تین‌استقبال نمودند .

موقعیکه ذات شهر یاری ازطیاره فرودآمدند پارچه های که درآن هاجملات خیر مقدم نوشته‌شده بود توسط بالون هابه هوا شد . همچنان یکدسته اطفال که بالباس های محلی ملبس بودند دسته های گل به‌اعلیحضرتین ووالاحضرت شاهدخت مریم عزیز نعیم و والاحضرت شهزاده محمد داود پشتو نیا ر تقدیم نمودند .

اعلیحضرتین پس از آنکه وزرای کا بینه ایالتی بحضور شان معرفی گردیدند جا نب صفوف دختران خارندوی که لباس مخصوص سفید وسبز خارندوی رابه تن داشتند تشریف فر ما گردیده احساسات گرم شا نـر ا پذیرفتند .

دختران خارندوی اکلیل هائی‌گل‌راکه‌بدست داشتند باحرکت دادن وشعار های ز نـد ه باد افغانستان وپاکستان احساسات شا نرا اظهار میکردند .

جمله زنده باد ـ پادشاه افغانستان‌بتاریخ ۲۰ دلو در شهر لعل پور ازطرف بیش ازیکصد

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه مودل باستانی تاکسیلا را درموزیم آنجا ملاحظه میفرمایند . ایوب خان رئیس‌جمهور پاکستان نیز در فوتو دیده میشود .

هزار نفر باشندگان شهر که ازمیدان هوایی تاپوهنتون لعل پوربه فاصله بیش ازشش میل در دوکنار جاده برای پذیرایی موکب اعلیحضرت معظم‌همایونی ایستاده بودندشعار داده میشد .

ذات شهریاری درپوهنتون لعل پور ازطرف محصلین واستادان باگرمی استقبال شدند .در هرقسمت پوهنتون محصلین ،اعلیحضرت‌معظم همایونی راحلقه نموده وباکف زدنها وشعار های زنده باد .شاه افغانستان احساسات شانرا ابراز می داشتند . اعلیحضرت معظم همایونی بنابر خواهش محصلین پوهنتون باآنها یکجا عکس گرفتند . ذات ملوکانه ساعت ۹ صبح ۲۱ دلو ذریعه طیاره ازشهر لاهور پس از ۲۵ دقیقه پرواز به‌شهر لعل پور تشریف بردند واز پوهنتون آنجا ومرکز تحقیقات زراعتی ایوب دیدن کردند . درمیدان هوایی لعل پور وزیر زراعت ایالتی‌پاکستان ومامورین عالی‌رتبه آنجا ازاعلیحضرت‌پذیرایی کردند و اطفال خورد سال دسته های گل بذات شهریاری تقدیم کردند.

مردم شهر لعل پور در دو کنار جاده از میدان هوایی تاپوهنتون بااهتزاز در آوردن بیرق‌های رنگه وشعار های زنده باد. شاه افغانستان ورود اعلیحضرت همایونی را استقبال میکردند . مردم شهر تاختم بازدید ذات شهریاری وباز گشت شاهانه به میدان هوایی که تقریباً یك ساعت را دربر گرفت برای مشایعت ذات شاهانه انتظار داشتند . جاده های بین میدان هوایی وپوهنتون با دروازه های‌تشریفاتی وبیرق های‌افغانستان وپاکستان مزین گردیده بود. ذات شاهانه پس از آنکه توضیحات دوکتور هاشمی‌معاون رئیس پوهنتون را در مورد پلان هاوشعب پوهنتون زراعتی لعل پور استماع فرمودند از شعب آن دیدن کردند .

ذات شاهانه همچنان از مرکز تحقیقات زراعتی ایوب وفارم های تجربوی آن دیدن نموده ودریك فارم نمونه های میوه جات و سبزیجات فارم های این مرکز را ملاحظه کردند . ذات شهر یاری ساعت یك بعد از ظهر ذریعهٔ طیاره دوباره به شهر لاهور مراجعت کردند. درین بازدید محمد موسی گورنر پاکستان غربی معیت ذات شاهانه را داشت .

قراریك خبر دیگر علیاحضرت ملکه‌معظمه صبح روز ۲۱ دلو درحالیکه والاحضرت شاهدخت مریم نیز معیت شان را داشتند از پوهنځی تدبیر منزل در شهر لاهور دیدن فرموده وبعد در اجتماع خارندوی دختران آن شهر اشتراك نمودند .

علیاحضرت ملکه معظمه ازشعب مختلف پوهنځی تدبیر منزل بشمول شعب دوخت، پخت وکودکستان کوچکی که درین پوهنځی برای آشنایی شاملین باطرز تربیه طفل‌وجود دارد دیدن کردند .

درمدخل پوهنځی رئیس واستادان آن از علیاحضرت ملکه معظمه استقبال نموده ودسته های گل به ایشان تقدیم نمودند .

همچنان تحفهٔ از نمونه های سوزن دوزی شاگردان این پوهنځی توسط رئیس آن به علیاحضرت ملکه معظمه اهدا گردید .

بعدا علیاحضرت ملکه معظمه در اجتماع بزرگ دختران خارندوی اشتراك نموده و با استقبال پرحرارت ایشان مواجه گردیدند.

موقعیکه علیا حضرت ملکه معظمه به این اجتماع تشریف آوردند بیرق های‌افغانستان وپاکستان به اهتزاز در آورده شد پس از آن ملکه معظمه نمایش دختران خارندوی را تماشا کردند .

همچنان یك‌نمایش لباس های محلی پاکستان رانیز مشاهده کردند سمبول‌خارندوی دختران لاهور به علیاحضرت ملکه معظمه از طرف اجتماع دختران خارندوی آن شهر اهدا گردید.

علیاحضرت ملکه معظمه باهمراهانشان درحالیکه ازطرف دختران خارندوی با کف زدنها مشایعت میشدند از اجتماع دختران خارندوی به اقامتگاه شان تشریف‌آوردند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی ساعت هفت و پانزده دقیقهٔ صبح ۲۱ دلو بوقت محلی به مقبرهٔ محمد علی جناح تشریف برده پس از اتحاف دعا اکلیل گل گذاشتند . ذات شاهانه بعدا درحالیکه فیلد مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان به معیت ایشان بودند برای بازدید از مناظر میر پور سکرو توسط موتربه آنصوب عزیمت فرمودند اعلیحضرت معظم‌همایونی ساعت شش بعد از ظهر بعد از بازدید مناظر میرپور سکرو به اقامتگاه شان در کراچی مراجعت کردند.

علیاحضرت ملکهٔ معظمه روز ۲۱ دلو از لیسه اقتصاد فامیلی که درسه میلی کراچی واقع‌است دیدن‌کردند درین‌بازدید والاحضرت شاهدخت مریم عزیز نعیم نیز معیت علیاحضرت ملکهٔ معظمه را داشتند .

علیاحضرت ملکۀ معظمه ساعت یازده ونیم قبل ازظهر به‌لیسه اقتصاد فامیلی تشر یف فرما گردیده ودر آنجا ازطرف کشمنر شهر کراچی.مدیر واستادان وشاگردان‌لیسه‌پذیرائی شدند.

دسته های گل از طرف شاگردان لیسه به ملکۀ معظمه ووالا حضرت شاهدخت مریم اهداء گردید .

علیاحضرت ملکۀ معظمه ازشعب‌سوزن‌دوزی لباس دوزی ، پخت و پز و صنوف درسی ، سیانس ، کیمیا صنعت وکتابخانه لیسه‌دیدن فرمودند .

مدیر ومعلمات لیسه در هرقسمت به‌حضور علیاحضرت توضیحات به عرض میرسا ند . درین لیسه ۵٦۰ شاگرد مصروف آمو ختن امور مربوط به حیات فامیلی میباشند .موقعیکه علیاحضرت ملکۀ معظمه لیسه اقتصاد فامیلی راترك میگفتند شاگردان لیسه دور موترشان حلقه زده باشعار های زنده بادافغانستا ن و کف زدنها از ملکۀ معظمه مشا یعت نمودند .

همچنان علیاحضرت ملکه معظمه از مرکز فرمودند .

اعضای کمیته حمایه نابینایان رئیسه و کارکنان آن مرکز از ملکۀ افغانستان استقبال گرم نمودند .

علیاحضرت ملکۀ معظمه ازشعب دو خت بافت ، کاردستی مرکز تربیه نابینا یا ن دیدن کردند درین مرکز بیش از یکصد نفر نا بینا یا ن تحت تربیه و حمایه قرار دارند .

یك‌دسته ازنابینایان حین ورود ملکۀ‌معظمه ترانه خیر مقدم سرودند که موزیك آنها رادر خواندن ترانه همراهی میکرد .

اعلیحضر ت معظم‌همایونی وعلیاحضر ت ملکۀ معظمه به ساعت هفت روز پنجشنبه۲۰ دلو بسلسله بازدید شان از نقاط مختلف پاکستان از لاهور توسط پـر واز مخصوص جت به‌کراچی مواصلت فرمودند .

درمیدان هوایی کراچی فیلد مارشال محمد ایوبخان رئیس جمهور پاکستان، کمشنر شهر کراچی، اعضای کابینه مرکزی پاکستان ا ز اعلیحضرتین استقبال کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی موقعیکه دسته‌گل‌شاگرد خارندوی را در میدان هوائی کابل‌قبول میفرمایند .

علیا حضرت ملکه معظمه‌در اجتماع‌شاگردان معارف

سران کورد پیلوماتیک آن عده ازسفارت خانه هایی که درکراچی توقف دارند ومامورین عالیرتبه ملکی وعسکری نیز درمیدان هوا یی از اعلیحضرتین پذیرائی کردند .

یکعده نمایندگان شهریان کراچی درمیدان هوایی برای استقبال اعلیحضرتین حاضربوده وباشعار های زنده باد اعلیحضرت پادشاه افغانستان از اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکه معظمه پذیرایی نمودند .

جاده‌های شهر کراچی بابیرق های‌افغانستان و پاکستان مزین شده و درچارراه های‌بزرگ فوتو های اعلیحضرت معظم‌همایونی نصب گردیده بود .

اعلیحضرتین ساعت دو ونیم بعداز ظهر ۲۰ دلو قبل از عزیمت جانب کرا چی‌درشهر لاهور از مقبرهٔ علامه اقبال دیدن نمودند . درین بازدید والاحضرت شا هدخت مریم ، والاحضرت شهزاده محمد داود پشتونیار همراهان اعلیحضرتین وبناغلی محمد موسی گورنر پاکستان غربی نیز معیت اعلیحضرتین راداشتند درمقابل مقبرهٔ علامه اقبال کمیته اقبال از اعلیحضرتین استقبال کردند .

پس از آن اعلیحضرتین قلعهٔ شا هی و مسجدشاهی را درشهر لاهور مورد بازدیدقرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه ساعت پنج وسی دقیقه بعد از ظهر لاهور رابه قصد کراچی تر ک‌گفتند .

درمیدان‌هوایی لاهوربرای وداع‌اعلیحضرتین گورنر پاکستان غربی، مامورین عالیرتبهٔ ملکی وعسکری شهر لاهور حضور داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی بتاریخ ۲۲ دلو درحالیکه فیلد مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان به معیت شان بودند پس‌از مشاهده منطقهٔ تندوی محمدخان در حیدرآباد وبازدید از فابریکه شکر آنجا ساعت هفت شب ۲۲ دلو بکراچی مر اجعت‌فرمودند .

درمیدان هوایی حیدر آباد ښاغلی مسرور

علی خان کمشنر ،مامورین عالیرتبه ویك عده از اهالی حیدر آباد از ذات شهر یاری‌استقبال نمودند .

همچنان ازمیدان هوایی تاداخل شهر به فاصله ده میل مردم دردوکنار جاده هاصف بسته باابراز احساسات ازاعلیحضرت‌همایونی استقبال کردند .

همچنان دسته های ازاهالی به‌همرا هی دهل وسرنا درکنار جا.ه ها رقص های محلی آنجارا اجرا میکردند.

ذات شاهانه ازفا ریکه شکر در تند و ی محمدخان درحالی دیدن فرمودند که ازطر ف آمروکارکنان فابریکه تـو ضیحـا ت عر ض میشد .

ذات ملوکانه طعام چاشت را درکابل پور صرف نمودند . بافتخار ورود اعلیحضر ت معظم‌همایونی جاده های شهر حیدر آباد با بیرق های افغانستان وپاکستان تز یین‌یافته و در واژه های تشریفاتی بـر پـا شد ه بود.

همچنان علیاحضرت ملکهٔ معظمه سا عت‌ده وپانزده دقیقه صبح ۲۲دلو از غرفهٔ فروش تولیدات دستی انجمن نسوان پاکستان د ر حالیکه والاحضرت شاهدخت مریم نیز معیت شان را داشتند . دیدن نمودند مدیره عمومی انجمن نسوان ومیرمن های مامورین عالیرتبهٔ کراچی درین غرفه از علیاحضرت ملکهٔ معظمه پـذیرائی نمودند .

همچنان ساعت ۱۱ قبل از ظهر علیاحضرت ملکهٔ معظمه از موزیم ملی در کراچی‌بازدید کردند درمدخل موزیم مدیر عمومی مو زیم و یك عده از دختران ښوونځی هاباگرمی از علیاحضرت ملکهٔ معظمه استقبال کردند .

بساعت ۱۲ ونیم ظهر ۲۲ دلو علیاحضرت ملکهٔ معظمه در دعوت چاشتی که از طر ف انجمن نسوان پاکستان بافتخار شان درهوتل انتر کانتیا نانتل ترتیب شده بود اشترا ك نموده وطعام چاشت را بااعضای انجمـن‌نسوان صرف فرمودند درین دعوت و ا لاحضر ت شاهدخت مریم، میرمن نسیم اورنگ زیب دختر رئیس جمهور پاکستان ومیرمنهای بعضی ازوزراء واعضای انجمن نسوان اشترا ك داشتند .

اعلیحضر ت معظم همایونی وملکهٔ معظمه ازتاریخ۸ تا۱۸ دلو به‌هند وازتاریخ ۱۸ـ‌الی ۲۴ به‌پاکستان مسافرت کردند. و به تاریخ ۲۴ دلو ساعت ۱۱ و۴۵ دقیقهٔ قبل ازظهر بکابل مواصلت فرمودند .

مسافـرت جلالتمآب هنریش لوبـکه رئیس جمهور

اتحادی آلمان ومیرمن لوبکه بافغانستان

دکتور هنریش لوبکه رئیس جمهور اتحادیه آلمان ومیرمن لوبکه همسرشان ساعت ۱۰قبل ازظهر ۲۵ حوت برای یك مسافرت رسمی بنابدعوت ا علیحضرت معظم همـا یونـی و علیاحضرت ملکه معظمه به کابل و ا ر د شدند .

درنزدیك طیاره اعلیحضرت معظم همایونی علیا حضرت ملکه معظمه ، والاحضرت مارشال شاه‌ولی خان غازی فاتح کابـل، ښا غلـی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم و خانم شان دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه ،سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جر گه،ښاغلی نور احمد اعتمادی معاون صدارت و وزیرامور خارجه ، وزیر دفاع ملی ، وزیر داخله، رئیس هوائی ملکی ، والی‌کابل، کابل ښاروال از دکتور لوبکه و میرمن لـو بکه ا ستقبـا ل کردند .

اعضای معیتی رئیس جمهور اتحادیه آلمان دراین سفر هانس یورگن وشینسکی وزیر همکاری اقتصادی جمهوریت اتحادیه آلما ن پروفیسور دکتور هرمان مایر لیندن بر گ، رئیس شعبهٔ اول سیاسی وزارت امور خارجه دکتور لویت‌پونت‌ورتس‌آمرشعبه امورشعبه‌امور فرهنگی در وزارت خارجه جمهوریت اتحا دی آلمان ،دکتـور هـانس شو ارتسمن رئیس تشریفات در وزارت امور خارجه .

دکتور هرمان زهر بوروگ سرمنشی‌ریاست جمهوری ، روبرت برگر آمر شعبه تجارتی و رشد اقتصادی در وزارت خارجه، دکتورهانس شرمر معاون اداره جمهوریت اتحادیه آلمان ښاغلی هلمر باسبر وزیر اداره جنو ب شرق آسیا دروزارت امور خارجه وپروفیسور ینـی شوبریت طبیب رئیس جمهور .

ښاغلی هلموت میومر آمر تشریفات وارتباط خارجه دفتر ریاست جمهوری ، ښاغلی هریش ریدر شا یت منشی مطبو عـاتـی ریا ست جمهوری .

ښاغلی هوالد هافمن مشاور در وزارت همکاری اقتصادی،دکتورولف‌پرویس سکر تر

موقعیکه اعلیحضرت معظم همایونی درمیدان هوایی با دکتور هنریش لوبکه مصافحه میفرمایند . علیا حضرت ملکهٔ معظمه نیز در فوتو دیده میشوند .

اول دروزارت همکاری اقتصادی، بنا غلی هاینتس ویبر وبناغلی هرمان کوشتروو پیغله لوکت بوفرات ترجمان ها همچنان یك هیئت هفده نفری فلمبر داران ، عکاسان ونامه نگاران موسسات مختلف مطبوعاتی جمهوریت اتحادیه آلمان نیز بارئیس جمهور همراه بودند .

دکتور هانریش لوبکه رئیس جمهوریت اتحادیه آلمان ساعت یازده قبل از ظهر ۲٦ حوت درقصر دلکشا بااعلیحضرت معظم همایونی ملاقات کردند.

دراین ملاقات طرفین راجع به موضوعات مورد علاقه هردو کشور بشمول توسعه روابط اقتصادی و فرهنگی بین افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان مذاکره نمودند .

وبه تاریخ ۲۵ حوت ساعت ۸ شب دعوتی از طرف اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکهٔ معظمه بافتخار دکتور هنریش لوبکه رئیس جمهوریت اتحادیه آلمان وخانم محترمه شان در قصر دلکشاه ترتیب شده بود .

در این دعوت بیانیه هایی مبنی بر روابط دوستانه وهمکاری های دوکشور تعاطی گردید.

متن بیانیه اعلیحضرت معظم همایونی

جلالتمآب عزیز !

مسرت دارم جلالتمآب ومحترمه خانم لوبکه وهمراهان شمارا ازجانب خود وملکه و مردم افغانستان خیرمقدم میگویم .

آرزوی صمیمی استقبال شمارا درافغانستان ازمدتی باینسو بدل می پرورانیدیم مسرت داریم که اکنون جلالتمآب شما وخانم لوبکه را دربین خودمی بینیم. درین موقع خاطراتیرا

که اززمان مسافرت خویش در کشورزیبا ی شما باخود داشتیم تجدید نموده ازمـهـمان نوازی‌های گرم‌جلالتمآب‌شماومردم‌آلمان‌باقدردانی یادآوری می‌نمائیم . طی مسافرت خو یش مشاهده نمودیم که‌مردم شما بازحمات خستگی ناپذیر وعقیده راسخ آینده درمدت اند کی به ترقیات وسیع وقابل ملاحظه‌اقتصا د ی فرهنگی وتخنیکی نایل گردیده اند .

جلالتمآب شما وقتی از افغانستان دید ن می‌نمایند که درآستانهٔ یك تحول مهم‌اجتماعی سیاسی واقتصادی قرار داریم امیدوار یم در کشورمابه بعضی جنبه های زند گانی ومساعی مردم مادر آغاز ایـن تحو ل آ شنـاگردید. درطی اقامت مختصر جلالتمآب مردم مامسرت دارند که‌به استفاده ازموقـع احسا سا ت دوستی خویش رانسبت جلالتمآب ومردم‌آلمان ابراز میدارند .

واقعاً علایق دوستی افغانستان و آلمان که طی نیم قرن اخیر خاصیت عنعنوی را بخود گرفته است مبنی براحساسات مود ت آ میز مردمان هردو کشور بیك دیگرمیباشد .

مردم افغانستان باکمال قدر دانی به‌خا طر می‌آورند المان از اولین کشورها ئیست در نخستین سالهای استقلال افغانستان بمادست معاونت داده وخاصه درساحه تعلیم وتربیت مساعدت ارزنده ای باافغانستان فـراهم‌نموده است .

جای مسرت است که‌طی سالهای اخیر افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان دررا ه توسعه روابط اقتصادی وفر هنگی خو یش با همه عـلاقمندی ابراز مسا عـی‌نموده‌اند .

ملت وحکومت افغانستان که برای رفـع محرومیت‌های زاده عهداستعماروعوامل‌نامساعد زندگی مجادله مینمایند همکاری های‌اقتصادی وفنی همه دول دوست واز آنجمله جمهوریت اتحادی آلمان راهموار ه صمیمانه تقدیر نموده اند توسعه معاونت فرهنگی جمهوریت اتحادی المان به افغانستان ازانجمله درموردمدارس مسلکی وهمکاری نزدیك موسسات‌تحصیلا ت عالی‌هردو کشور قابل توجه میباشد .

همچنین کمك فنی حکومت جلالتمآب خاصه در مورد پروژه انکشاف پکتیا وخدمات رضا کاران جوان کشور شما ونیز مساعدت ما لی دریکعده پروژه های تولید نیروی برقی و مواصلات ومخابرات مورد قدردانی صمیمانهٔ مامیباشد .

یقین داریم این‌همکاری‌هادرتقویت‌علایق‌استوار دوستی بیـن طـرفین تاثیر مثبت و ا ر د میکند .

مردم افغانستان که در راه‌کسب آزادی‌مجادلات دامنه‌دار نموده‌اند از مجاهدات ملل و مردمانی که برای حق تعیین سر نوشت خویش در مقابل استعمار مجادله میکنند و نیز از مساعی کشور های در حال رشد برای پیشرفت و ترقی پشتیبانی می نمایند حکومت افغانستان در راه تحکیم روابط حسنه با دول دوست بر اساس سیاست بیطرفی مثبت عدم الحاق در پیمانها ، پا بندی به منشور ملل متحد صرف مساعی میکند .

افغانستان همه مجاهداتی را که در راه تحکیم صلح جهان‌همزیستی مسالمت آمیز و همکاری آزاد بین ملت ها بر اساس حقوق مساوی و منافع مشترك صورت میگیرد تائید میکند .

خورسندیم که مناسبات ما به جمهوریت اتحادی آلمان مطابق آن اساسات و بروی دوستی عنعنوی افغانستان و آلمان پیوسته توسعه می‌یابد .

یقین داریم این مسافرت رسمی و دوستانه و مذاکرات و ملاقاتهای جلالتماب شما در کشور ما در تشئید مزید علایق نیك مودت و همکاری اقتصادی و فرهنگی بین افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان مطابق آرزومندی مردمان هر دو کشور نقش موثر خواهـد داشت .

جام خود را به صحت و سلامت جلالتمآب رئیس جمهور و خانم لوبکه وسعادت‌جمهوریت اتحادی آلمان بلند میکنم .

متن بیانیه جلالتمآب هنریش لو بکه

اعلیحضرتین
والاحضرات
جلالتمآبان
خانمان ، آقایان

از کلمات اعلیحضرت شما که اظهارنمودید امتنان عمیق خویش را ابراز میدارم خانم من و اینجانب و همچنین اعضای معیتی ام از پذیرائی دوستانه‌ای که در کشور پادشاهی افغانستان نسبت بما ابراز داشتند عمیقانه متشکریم .

ازمدت مدیدی‌باینسو آرزوی اعادهٔ‌مسافرتی را که اعلیحضرتین شما در اسد ۱۳۴۲ به جمهوریت اتحادی آلمان نموده بودیدداشتیم . از شناسایی مردمان با شهامت و کشور شما

اعلیحضرت معظم همایونی حین ایراد بیانیه در دعوت اعلیحضرت شان که بافتخار دکتور هنریش لوبکه در قصر دلکشا ترتیب شده‌بود.

که در قلب آسیا واقع است نهایت خرسندیم ومتیقنیم که درینجا در بین دوستان خویش هستیم .

شناسایی متقابل بین مردمان هر دوکشور از قرن نزده باینسو بوجود آمده است موازی باین معرفت علاقه و احترام بین طرفین نیز توسعه یافته است . استقرار روابط سیاسی بین افغانستان و آلمان در سال ۱۲۹۹ تبادل وسیع و همکاری های باثمری را در ساحات فرهنگی اقتصادی و سیاسی میسر نمود . در سال ۱۳۰۵ آلمان و افغانستان معاهده‌دوستی عقد نمودند که دارای اثرات پایداری بوده و با تمام نشیب و فراز های زمان پابرجا مانده است هموطنانم و اینجانب مسافرت اول‌رسمی را که مرحوم امان الله خان پادشاه افغانستان در۱۳۰۷ درآلمان‌بعمل آوردندبخوبی بخاطردارم اعلیحضرت شما در بیانیه‌ای که در موقع مسافرت‌تان به آلمان ایراد نمودید تائید فرمودید که مناسبات مودت افغانستان وآلمان از بدو شناسائی مملکتین بزی از هر گونه سوء تفاهم در طول زمان همیشه روی نیات نیك استوار و پایدار مانده است امروز بکمال علاقه مشاهده میکنیم که این عنعنه در سالهای اخیر راه طبیعی خود را می‌پیماید .

از شروع تاسیس لیسه نجات در سال ۱۳۰۳ معلمین آلمانی در افغانستان مشغول خدمات بوده‌اند نام این لیسه نشانهٔ دوستی بین هر دو کشور گردیده است . تعداد زیادی از فرزندان افغان ازین لیسه فارغ گردیده و بعضی از ایشان به مناصب عالی و معزز تقرر یافته‌اند .

آلمان توسط لیسه نجات در افغانستان از همان وقت شناخته شد . نتایج با ثمر این همکاری تعلیمی موجب ابتکارات درباقی‌ساحات گردید . مکتب میخانیکی کابل موافقات‌تبادلات علمی بین پوهنتون کابل و یونیورستی های

آلمانی کولن ، بن و بوخم و همچنین افتتاح موسسه گویته در سال گذشته از آن جمله میباشد . مساعی مشترك ما امکان اینرا میسر نموده است که مرکز بزرگ تولید نیروی برقی ماهی‌پر که آرزومندم فردا از آن دیدن نمایم در نزدیکی کابل اعمار شود . علاوتا متخصصات آلمانی برای ترقی اقتصادی ولایت پکتیا کار میکنند .

جمهوریت اتحادی آلمان به یکعده بزرگ کشور ها برای سهمگیری در سریع ساختن رشد اقتصادی آنها مساعدت می نماید . افغانستان در صف اول کشور هایی می آید که معاونت مالی و نیز مساعدت فنی از کشور ما حاصل می‌نماید . چون افغانستان امور متعدد انکشافی روی دست دارد طبیعی است که نمیتواند تنها به مساعدت آلمان اکتفا نماید و بهر صورت ما نیز چنین امکانات را نخواهیم داشت بنابران مانند شما مسرت داریم که دیگر دول عمده نیز بشما مساعدت می‌نمایند علاوتا معلوم است که برای شما نیز این اهمیت دارد که برای حصول مساعدت متوقع محض یك کشور مساعدت دهنده نباشید اعلیحضرت شما لطف فرموده موفقیت های ملت آلمان را در راه اعمار مجدد کشور ما تحسین فرمودید ما نیز از جانب خود گامهای فراخی را که مردم با شهامت افغانستان تحت رهنمایی اعلیحضرت شما و حکومت شما بر داشته‌اند می ستائیم .

افغانستان از راه اصلاحات دیموکراتیك در ساحهٔ قانون اساسی و در ساحه اداری که اعلیحضرت شما موسس و حامی آن می باشید تحول عمیقی نموده است که بموجب آن مردم آن در ترقیات علوم طبیعی و فنون‌عصری سهم می‌گیرند . با این اصلاحات افغانان ثابت کرده‌اند که می تواند خردمندی و صبوری‌ملتی را که از عظمت تاریخ خود مستشعر است با عزم و تصمیم راسخی که عصر تخنیك از ما مقتضی است متحد سازند .

استقلال خارجی افغانستان با کمال پیروزمندی توسط مردم‌شما و بامساعی سیاسی پادشاهان سابق بدست آمده با سیاست روشن وحکیمانه اعلیحضرت شما نگهبانی‌و استوار شده‌است. شما با کمال منطق سیاست بیطرفی و عدم الحاق را پیش می برید که متوجه تامین حق تعیین سر نوشت مردمان میباشید چنانکه در منشور ملل متحد درج شده است افغانستان با همکاری فعال در موسسات بین المللی و ابراز مساعی درراه صلح وعدالت مقام‌محترمی را در اجتماع بین المللی حاصل کرده است. انتخابات یك افغان بحیث رئیس یك دوره مجمع عمومی یك نشانهٔ بارز این احترام می باشد .

چون آلمان یك کشور منقسم است آلمان بمساعدت همه مردمان آزاد نیازمند می باشد تا هدف بزرگ ملی خود را بصورت عادلانه تامین نماید آرزوی جدی ما اینست تمام آلمانها از حق تعیین سرنوشت برخوردارشده و در وطن مجددا اتحاد یافته‌ای زندگی‌نمایند. ما این مرام را با روحیه مسالمت کارانه و فقط با وسایل صلح جویانه تعقیب خواهیم نمود .

مردم و حکومت آلمان آرزومند خدمتگذاری به صلح میباشند شما را در راه جستجوی اصلاح منازعات و رفع قضاوت های قبلی و بیموجب و اتخاذ وسایل عملی در راه رفع کشیدگیها با خویش موافق می شماریم .

تشکرات صمیمانه خود را راجع به همدردی که در مورد مسایل دشوار مربوط آلمان در این کشور موجود است ابراز میدارم تا آنجا که میتوانیم در مورد مساعی خویش در راه صلح و آزادی در آینده متوقع تفاهم دوستانه خویش باشیم خود را مکلف به‌شکران‌میدانیم.

جام خود را به سلامتی اعلیحضرتین شما و اعضای خانواده شاهی و مستقبل مسعود مردم دوست افغانستان و دوستی پایدار بین‌مردمان هر دو کشور بلند میکنم .

همچنان جلالتمآب دکتور لوبکه طی ملاقات ٦ بعد از ظهر ٢٦ حوت در قصر گلخانه با اعلیحضرت معظم همایونی یك نامهٔ اطمینانیه به امضاء خویش و با مهر رسمی جمهوریت اتحادی آلمان تقدیم کرده است . ذات‌ملوکانه نامه را با اظهار قدردانی قبول فرمودند . روی این نامه اطمینانیه کلمات آتی به خط منقوش تحریر شده است .

بمناسبت مسافرت من به مملکت افغانستان کمال مسرت دارم به مردم و حکومت‌افغانستان اطمینان آتی الذکر را بدهم :

حکومت جمهوریت اتحادی آلمان آماده‌است بمصرف خویش برای شهر خوست ولایت پکتیا دستگاه ذخیرهٔ آبیکه شامل موتور ها ، پمپها ونل های خواهد بودتهیه کرده وباین صورت در کار تامین آب مشروب صحی برای آن شهر سهمگیری نماید .

امیدوارم باین صورت در بهبود صحت‌مردم شهر خوست ولایت پکتیا و استواری مزید علایق دوستانه که همواره بین مردمان هر دو

اعلیحضرت معظم همایونی هنگام مذاکره با دکتور هنریش لوبکه در قصر دلگشاء

کشور موجود بوده سهم بگیرم ،

کابل : حوت ۱۳٤٥ ـ مارچ ۱۹٦۷ امضاء (لوبکه رئیس جمهوریت اتحادی آلمان)

مهر جموریت اتحادی آلمان

دکتور هنریش‌لوبکه‌رئیس جمهوریت‌اتحادی آلمان ساعت ۹ و نیم قبل از ظهر ۲٦ حوت از قسمت های مختلف دستگاه برق ماهی‌پر و فابریکهٔ پشمینه بافی در منطقهٔ صنعتی کابل بازدید کردند و نیز ساعت ٤ بعد از ظهر سنگ تهداب عمارت جدید سفارت کبرای آنکشور را در غرب انصاری وات گذاشتند .

بتاریخ ۲۷ حوت به اعزاز اعلیحضرت‌معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه دعوتی از طرف هنریش لوبکه رئیس جمهور اتحادی آلمان و میرمن لوبکه‌درقصر چهلستون ترتیب یافته بود .

دکتور هنریش لوبکه درین محفل گفت:ـ

نهایت افتخار دارم که امشب شما رابحیث مهمان خود خیر مقدم می‌گویم از وقت ورود بخاك افغانستان با محبت و حرارت لطف‌کارانهٔ پذیرائی شدیم .

در حسن نظری که به آن مردم افغانستان مسافرت ما را تعقیب نموده‌اند و خصوصا در مهمان نوازی سر شار مهربانی اعلیحضرتین شما و رجال معزز حکومت افغانستان چه در کندهار چه در کابل این مهربانی مشهودبوده است . اکنون در شب عزیمت خانم من و اینجانب و اعضای معیتی ام تشکرات صمیمانهٔ خود را اظهار می داریم . آنچه درینجامشاهده نموده‌ایم هر لحظه به ما ثابت نموده است که میان دوستان خویش میباشیم .

هر کسی این کشور را بازیبائیهای‌کهسار و افق و دشتهای پهناور آن‌دیده باشداعتماد به نفس نزد مردم افغان و سربلندی ایشان از داشتن آزادی و استقلال پی برده است .

تفرج ما در طول رود خانهٔ کابل الی مرکز تولید نیروی برق ماهیپر جرات قوه های طبیعت را برای رشد اقتصادی کشور خود تسخیر میکنند . جای خوشوقتی است که درین زمینه همکاری آلمان و افغانستان ومخصوصا

در ساحهٔ تخنیکی نتائج با ثمر بار آورده‌است. مشاهده شاهراه جدید ومحل اقامت وساختمان های صنعتی شاهد این ترقی میباشد ، دکتور لوبکه علاوه کردند مخصوصا خوشوقتم که درین مسافرت توانستم سنگ تهداب عمارت جدید لیسه نجات را بگذارم ، درین روز های اخیر بارها مشاهده نمودم که افغانان با من با زبان مادری ام صحبت نموده‌اند .

ملاقات با معلمین و متعلمین مکتب میخانیکی کابل مذاکره با رئیس پوهنتون کابل و همه آنچه را در این کشور مشاهده نمودم مرا متیقین ساخت که توسعه و پیشرفت روابط بشری و فرهنگی باید در زمرهٔ هداف عالی ما باشد .

این کشور را در حالی ترک میکنم که یقین دارم که جمهوریت اتحادی آلمان و دولت پادشاهی افغانستان برای صلح جهانی وتحول و ترقی خانواده ملل پهلوی همدیگر ایستاده خواهند بود ، جام‌خودرا به صحت‌اعلیحضرتین پادشاه و ملکهٔ افغانستان و آینده مسعودمردم افغان و دوستی آلمان و افغانستان بلند میکنم

اعلیحضرت معظم همایونی در بیانیهٔ شا ن فرمودند:ـ

از کلمات لطف آمیز شما و ازین دعوت دوستان که امشب بمن و ملکه یکبار دیگر موقع میدهد با دوستان آلمانی خویش ملاقات کنیم اظهار تشکر مینمایم . درین فرصت که مسافرت دوستانهٔ جلالتمآب قرین به انجام است لحظات مسرت بخش این روز ها را بخاطر داشته به جلالتمآب شما اطمینان میدهم ، که علاوه به خاطرات نیکی که در این جا از خود میگذارند ملاقاتها و تماسهای مفیدی که طی‌اقامت مختصرشان‌دست داده در راه استحکام مزید روابط دوستانه و توسعه علایق اقتصادی و فرهنگی بین دو کشور ما نقش موثری خواهد داشت آرزومندم در موقع بازگشت با عافیت در کشور خود تمنیات نیك و سلامهای پر حرارت مردم افغانستان را به مردم خویش برسانند از حاضرین خواهش مینمایم در بر داشتن جام خود در آرزو های صمیمانه برای صحت و سلامت جلالتمآب رئیس جمهور و خانم لوبکه و سعادت مردم جمهوریت اتحادی آلمان بلند نمایند .

دوکتور هانریش لوبکه از بعضی پروژه‌های اقتصادی افغانستان که به کمك جمهوریت اتحادی آلمان اعمار گردیده دیدن کردند و سنگ تهداب لیسه نجات را که در اعمار آن جمهوریت اتحادی آلمان نیز سهم دارد ، گذاشتند شهریان کابل به شمول متعلمین و متعلمات حین عزیمت در جاده ها صف بسته خط سیر مهمانان گرامی اعلیحضرتین را با شعار های سفر به خیر مهمانان را مشایعت کردند .

طیارهٔ حامل‌رئیس‌جمهوریت اتحادی‌آلمان‌وذوات معیتی شان ساعت ۱۰ و نیم قبل از ظهر ۲۸ حوت از میدان هوائی کابل بقصد بن اوج گرفت .

اعلامیه مشترك
افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان

نظر بدعوت اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان و علیا حضرت ملکهٔ معظمه حمیرا . رئیس جمهوریت اتحادی آلمان وخانم لوبکه از تاریخ ۲٤ تا ۲۸ حوت ۱۳٤٥ مطابق ۱٥ تا ۱۹ مارچ ۱۹٦۷ بمملکت افغانستان مسافرت رسمی نمودند .

در این مسافرت وزیر همکاری اقتصادی بناغلی هانس یورگن ویشنفسکی که از وزیر امور خارجه نیز وکالت مینمودند و مامورین عالی رتبه دولتی با رئیس جمهور همراه بودند .

هر دو رئیس دولت طی ملاقاتهای خویش در کابل در بارهٔ اوضاع بین المللی و علایق بین کشور هایشان تبادل نظر وسیع‌نمودند. ذوات آتی درین مذاکرات سهم گرفتند از جانب افغانی صدر اعظم بناغلی محمد هاشم میوندوال ، وزیر امور خارجه بناغلی نوراحمد اعتمادی و دو وزیر دیگر و از جانب آلمانی وزیر همکاری اقتصادی علاوتا سفرای کبار و مامورین عالیرتبه هر دوکشور در مذاکرات حصه گرفته بودند . همچنین وزرای طرفین بمذاکرات جداگانه نیز پرداختند .

مذاکرات در فضای صمیمیت عمیق صورت گرفته مظهر آن روحیهٔ دوستی صمیمانه بود که همیشه ممیزهٔ علایق افغانستان و آلمان میباشد .

اعلیحضرت معظم همایونی خاطرات مسافرت خویش و علیا حضرت ملکه معظمه را که در اسد ۱۳٤۲ (اگست ۱۹٦۳) در جمهوریت اتحادی آلمان واقع شده بود تذکر داده و از

پذیرائی با حرارتی که از اعلیحضرتین صورت گرفته بود با کمال رضایت یاد آوری نمودند.

جانب آلمانی از این امتنان دارد که بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم نظر بدعوت جمهوریت اتحادی آلمان در آینده نزدیک به آنجا مسافرت خواهد نمود.

طرفین عزم خویشرا برای مجاهدت در راه تفاهم بین المللی و رفع کشیدگی های موجوده بمنظور حفاظت صلح جهانی مجددا تائیدنمودند هر دو جانب اظهار یقین نمودند که اتخاذ چنین طریق امکان پیشرفت انکشاف مرفه ملتهای ایشان را فراهم نموده حل مسایل را با وسایل محض صلح جویانه مطابق اساسات منشور ملل متحد میسر میسازد.

طرفین با کمال رضایت تذکر دادند که طرق متعدد همکاری بین ایشان خاصه در ساحهٔ فرهنگی و اقتصادی ثمرات زیاد بار آورده است.

طرفین تصمیم خویشرا برای ادامهٔ این همکاری که ارزش آن ثابت گردیده است اظهار داشتند.

جانب افغانی به هیئت آلمانی راجع به سومین پلان پنجسالهٔ که بزودی آغازمیشود معلومات لازمه داده و اظهار امید نمود که جمهوریت اتحادی آلمان برای تطبیق آن مساعدت خواهد نمود هیئت آلمانی این معلومات را با کمال علاقمندی حاصل نموده اظهار داشت که حکومت جمهوریت اتحادی آلمان برای مساعدت به افغانستان در داخل امکانات مالی خویش جهت رسیدن به اهداف پلان ابرازمساعی خواهد نمود.

رئیس جمهور طی اقامت خویش از مرکز تولید نیروی برقی ماهیپر و نیز از پوهنتون و مکتب میخانیکی کابل دیدن نموده باین وسیله خود را با ترقیات قابل توجه افغانستان در راه رشد اقتصادی و تعلیم و تربیت جوانان آشنا ساختند.

رئیس جمهوریت فدرالی آلمان سنگ تهداب لیسهٔ نجات را که توسط هر دو حکومت مشترکا اعمار خواهد شد گذاشتند.

رئیس جمهور و هیئت معیتی ایشان فرصت دیدن کندهار را حاصل داشتند رجال رسمی و شهریان آنجا بایشان دوستانه خیر مقدم گفتند.

رئیس جمهور از پذیرائی با حرارت ومهمان نوازی ای که در بارهٔ ایشان و اعضای معیتی از هر جانب طی مسافرت رسمی به افغانستان ابراز گردیده بود اظهار شکران نمودند.

مسافرت بناغلی نیکولای پودگورنی صدرهیأت

رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی بهافغانستان

نیکولای پودگورنی صدر هیئت ر ئیسهٔ شورایعالی اتحادشوروی بنابدعوت اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۹و۵۰ دقیقه قبل ازظهر ۸جوزا برای انجام یك مسافرت رسمی چهار روزه وارد کابل گردیدند ذات ملوکانه د ر حالیکه والاحضرت مارشال شاه ولی خا ن غازی فاتح کابل ،بناغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم ، دکتور عبدالظاهر رئیس و لسی جرگه ،سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه ،بناغلی نوراحمد اعتمادی معا و ن صدارت ووزیر امور خارجه، سترجنرال خا ن محمد وزیر دفاع ملی ، بناغلی عبدالله یفتلی وزیر مشاور ومهماندار بناغلی پود گور نی جنرال محمد عارف سفیر کبیر افغا نی مقیم مسکو وسفیر کبیر اتحا دشورو ی کونستانتین ایوانویچ الکساندروف بنا غلی وردك والی کابل وبناروا لی سر پرست پوهاند محمد اصغر رئیس انجمن دو ستی افغانستان واتحادشوروی شرف معیت ذا ت شاهانه را داشتند درنزدیك طیاره ازمهمانان شوروی استقبال کردند درمسافرت پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحادشوروی ذوات آتی باایشان همراه بودند.

محمدالله خالوف معاون صدرهیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالستی وصدر هیئت رئیسهٔ شورایعالی جمهور یت شوروی سوسیالستی تاجکستان، نیپوروژ نی پیترستیپا نویچ وزیرنیروی محرکه وبر ق اتحادشوروی سوسیالستی.

ارخیپوف ایوا واسیلیویچ معاون او ل رئیس کمیتهٔ دولتی روابط اقتصاد ی خار جی شو رای وزیران اتحاد جماهیر شورو ی سوسیالستی.

وینو گرادوف ولادیمیر میخا ئلو یچ معاون وزیر امور خارجه اتحاد جماهیر شورو ی سوسیالستی.

الکساندروف کونستانتین ایوانویچ سفیر کبیر اتحادجماهیرشوروی سوسیالستی د ر افغانستان، کیکتیف سیرگی پیترو ویچ مدیر شعبهٔ کشور های شرق میانه وزارت امو ر

خارجه جماهیرشوروی سوسیالیستی ،زامیاتین لیونید میترو فانویچ مدیرشعبهٔ مطبو عا ت وزارت امور خارجـه اتحادجماهیـر شورو ی سوسیالستی، مولوچکوف فیو درفیودورو ویچ مدیر شعبهٔ تشریفات وزارت امورخارجه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالستی، شیو چینکـو لیونید میخاییلاویچ منشی صدر هیئت‌رئیسه شورایعالی اتحاد جماهیرشوروی سوسیالستی گیتائف ولادیمیر سیر گئیو یچ منشی صد ر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحاد جماهیرشوروی سوسیالستی ، توکماکوف بوریس پاولوویچ آمر شعبهٔ روابط بین المللی هیئت ر ئیسه شورایعالی اتحاد جماهیرشوروی سوسیالستی کالمیکوف نیکولای الکساندرویچ سنر یا ور صدر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحادجما هیر شوروی سو سیالستی واسیلئف نیکو لا ی فیود وروویچ‌یاورصدر هیئت رئیسه‌شورایعالی اتحاد جما هیر شوروی سوسیالستی ، گـلاد

اعلیحضرت معظم همایونی و ښاغلی نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی در میدان هوائی کابل

گئی نیکولای ایوانا ویچ دگروال، پرو خوروف ولادیمیر ایوانوویچ منشی معاون وزیر امو ر خارجه اتحاد جماهیر شو روی‌سوسیالستی.
شومیلوف الیگ مارویبویچ مستشار شعبهٔ وزارت امورخارجه اتحاد جماهیر شـورو ی سوسیالیستی ، علیف انور مهدی یی ویـچ ترجمان بوگرینبوی ایوان پاو لویچ تر جمان.
هکـذا ساعت ۸ شب ۸ جوزا اعلیحضر ت معظم‌همایونی دعوتی بافتخارنیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحا دشوروی در قصر دلکشا ترتیب شده‌بود .
در این دعوت بین اعلیحضرت معظم‌همایونی وبناغلی پودگورنی بیانیه ها ی تـعا طی گردید.

بیانیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی:ــ

جلالتمآب عزیز!

مسرت دارم باردیگر ازجانب حکو مت‌خود، ومردم افغانستان جلالتمآب شما و همرا ها ن محترم تانرا خیر مقدم میگویم .
آمدن جلالتمآب شما به افغانستان به‌سلسله مسافرت های متقابل زعمای دو کشور کـه در تاریخ معاصر روابط ملتین یك مظهر نیك‌و عالی دوستی وحسن همجواری میباشد مو جب مسرت عمیق ماگردیده است همچنان ایـن مسافرت ها ازعوامل تشدید علایق حسنه‌ایست که ازوقت استقلال افغانستان مقارن بزما ن تاسیس دولت شوروی تحت رهبری لینن‌فقید تاکنو ن بین کشور ما واتحاد جمهوریت‌های اشتراکی شوروی استوار میباشد .
مبنای پایدار این دوستی اعتما د واحترام متقابل بوده واز چندین سال باین‌سوهمکاری وسیع اقتصادی بدان تحکیم مزید بخشید ه است. دیدن دوبار ه دوستان شورو ی در محفل امشب خاطرات گوارای مسا فر ت های مارا به‌کشور زیبای شماتجدید میکند . پـذیرائی باحرارت وصمیمانه ایکه مردم‌مهمان نواز شمادر خلال مسافرت‌ها ازما نموده اند هموا ر ه ما یهٔ شاد مانی ومورد قدر دا نی مامیباشد .
خوشبختانه ملتهای افغانستان وشورو ی در مرور این سالها یك‌دیگر را بهتر شناخته وعلایق دوستی باهمی واعتماد متقابل راپیهم تقویت داده اند. در طول این مدت پیشرفت های بزرگ مردمان کشور دوست ماکه امسال پنجاه‌همین سال‌تاسیس اتحاد شوروی راتجلیل میکنند. درساحات مختلف حیاتی ومخصو صاً مساعی وپیروزی شان درراه دست یا فتـن بشر برفضای خارجی که در تاریخ دا نش بشری مقام ارزندهٔ دارد پیوسته مورد تحسین مردم افغانستان بوده است .

ملت افغانستان به تلاش خود در راه‌پیکار باعوامل نامساعد اقتصادی ادامه مید هدوتوام باآن برای عملی کردن اصلاحات سیاسی اجتماعی وفرهنگی قدمهای اساسی گـذاشته، مساعی خودرا پیهم درراه بهبود شرایط حیاتی خویش بکار میبرد .
مردم مامساعد تهای مالی وفنی کشور های دوست راکه درجملهٔ ایشان اتحادشوروی مقام برجستهٔ دارد صمیمانه قدر دا نی‌میکند .
سهم‌مساعدت وهمکاری وسیع دولت شمـا در موفقیت پـلانهای پنجسالهٔ اول ودوم‌افغانستان خیلی بارز بوده خاطرهٔ آن‌بحیث‌یك‌نمونه موثر دوستی در نزد مردم ما باقی خـوا هـد ماند.
مرکز تولید برق نغلو که افتتاح آن درروز های اقامت جلالتمآب شما در افغانستان‌صورت میگیرد یـکی ازتاسیسات عمـده و مو ثـر در رشد اقتصاد کشور مامیباشد این پروژه مانند یکعده تاسیسات دیگر نشانه علا یـق حسنه وهمکاری باثمر بین دو کشور دوست افغانستان واتحادشوروی بـاقی خوا هد ماند ملت افغانستان بخوبی میداند که پیرو ز ی مجاهدت کشورهای روبانکشاف درراه بلنـد بردن سطح زندگانی اقتصادی ، فر هنگی اجتماعی وسیاسی شان نیازمند همـکـار ی بین المللی میباشد ، واین همکاری تنهـادر سایه صلح وامنیت جهانی صورت پـذ یرفته میتواند .
مردم مابا این حقیقت پی برده اند که دول این منطقه جهان بارعایت اصل تفاهم ودوستی وجستجوی راه مسالمت آمیز برای حل‌قضایای ذات البینی خویش باساس عدالت ووا قـع بینی باید امکانات همکاری های وسیع وموثر رابرای خود فراهم کنند. این بهترین را هی است که ازطریق آن دول مـذکور برا ی رسیدگی به مسایل مختلف حیاتی با حفـظ منافع خویش ومنافع منطقه وصلح بین‌المللی باروحیه که مقتضای او ضاع جها ن معاصر است مساعی مشترك خودرا صرف کـر د ه میتوانند .
افغانستان پیرواصول بیطرفی مثبت ، عدم الحاق به پیمان هاودسته بندی های نظا می بوده آرزومند توسعه مناسبات باهمه ملـل جهان بر اساس ا حتـر ام متقابل میباشد.
همچنین حمایت از اساس منشور ملل‌متحد

وحل صلح‌جویانه منازعات بین المللی بااحترام به آرزو های ملل ومردمان وتائید حق تعیین سرنوشت ملل وپشتی بانی مجاهدات ایشان در مقابل استعمار بااشکال مختلف آن مبنای ثابت سیاست خارجی افغانستان را تشکیل میدهد.

شدت کشیدگی در اوضاع جهان وخاصه در قارهٔ آسیا موجبات نگرانی همه مردمان صلحخواه جهان‌را فراهم آورده است. دوام شدت یافتن جنگ ویتنام مخصوصاً موجب پریشانی مزید جهانیان میباشد .

آرزوی ما آنست که بارعایت موافقتنامه‌های سال ۱۹۵٤ ژنیو حقوق مسلم مردم ویتنام به صلح، استقلال ووحدت تامین شده امنیت بین المللی در معرض این خطر بزرگ باقی نماند .همچنان باپشتیبانی کامل از حقوق برادران عرب توقع داریم حقوق غیر قابل‌انکار ایشان مطابق عدالت بین المللی تامین شده • تهدید یکه از این رهگذر متوجه صلح جهان است رفع گردد .

امید است اقامت مختصر جلالتمآب شما درین کشور دوست تان بخوشی سپری گردد .

آرزو مندم با فراهم شدن فرصت آشنائی بامردم مادر مواقع مختلف مظاهر علاقمندی صمیمی ایشان را به ملت دوست وهمسایه ما اتحاد شوروی مشاهده نمائید .

اجازه فرمایید جام شربت خودرابه صحت وسلامتی جلالتمآب پود گورنی رئیس دولت دوست وهمسایه مااتحادشوروی و بهترقی وسعادت ملت شوروی به تشدید مزید علایق دوستی بین افغانستان واتحادشوروی بلند نمایم.

بیانیهٔ بناغلی نیکولای پود گورنی صدرهیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی

اعلیحضرتا.
والاحضرت
جلالتمآب صدراعظم
آقایان محترم
رفقا!

پذیرایی محبت آمیز و تبریکاتی که‌نسبت به اتحاد شوروی ومردم ما اظهار فرمودند بما تاثیر عمیق بخشید از سخنان مودت‌آمیز ومهمان نوازانهٔ اعلیحضرت تشکرات صمیمی خویش را اظهار داشته وآنرا مظهراحساسات دوستانه میدانیم که مردم افغانستان واتحاد شوروی بیکدیگر دارند. واستقبال گرم و شور انگیز امروز بعضی مردم کابل از ما نمودند گواه درخشیان دیگری برای این امر میباشد.

خوشوقتم از جانب هیئت رئیسهٔ شورای

اعلیحضرت معظم همایونی و بناغلی‌پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای

عالي وحکومت اتحا د جماهیر شوروی سوسیالستی واز طرق مردم شوروی تبریکات صمیمی ونیکو ترین آرزو مندی های صحت وسعادت را به اعلیحضرت همایونی،جلالتمآب صدراعظم وهمچنین به افغانان عالیقدر که اینجا حضور دارند وبه مردم افغانستان تقدیم دارم.

ما با این عقیدهٔ اعلیحضرت که روابطبین کشور ما وملل ما مبنی بر حسن همجوا ری دوستی وحسن نیت بوده بر پایهٔ اعتما د و احترام متقابل قرار گرفته است کاملا موافقیم اعلیحضرتا! ما درین امر نیز هم عقیده میباشیم که تماسهای شخصی بین زعمای کشورهای ما عامل مهمی است که بمنظو ر برقراری و حفظ اینگونه مناسبات مسا عدت میکند .

ملاقاتها ومذاکرات رهبران اتحادشورو ی با اعلیحضرت ورجال دولتی افغانستان با سرعت لهجه صورت گرفته و خا صیتعنعنه نیکی را حاصل کرده است.

این ملاقات ها ومذاکرات مانند ملا قا ت امروز همواره تمایل آزاد ما را با این امر تایید میکند که به موافقتهای حاصله اکتفا ننموده در کار توسعهٔ دوستی و همکار یبین کشور های ما به پیش رویم.

پنجاه سال پیش در نتیجه انقلاب کبیر سوسیالستی اکتوبر دو لت شوروی بوجود آمده ودر روابط بین المللی اصول نو ینلینن را اعلام کرد یعنی اصولی را که مبنی بر شناسایی، مساوات، حقوق واحترام باستقلال وحاکمیت سایر کشور ها میباشد.

در ماه می سال ۱۹۱۹ مردم افغا نستا ن بر اثر مبارزه فداکارانهٔ خود بر ضداستعمار گران خارجی استقلال ملی خود را به دست آورده ودر راه ترقی مستقلانه ثابت قد م گردیدند. از آن زمان تاکنون روابط اتحا د شوروی وافغانستان همواره دارای خا صیت وجنبهٔ دوستانه حسن همجواری میباشد.

ما همه از ینکه کشور های ما به نفع طرفین همکاری اقتصادی وتجارت خود را به سرعت توسعه داده با هم روابط فرهنگی و کلتوری دارند رضایت مندی عمیق داریم د ر بین کشور های ماراجع به مسایل مهم بین المللی به نفع تأمین صلح وامنیت ملل تبادل افکار دایمی صورت می پذیرد.

روابط که بین اتحاد شوروی وافغانستا ن بر قرار شده اند نه فقط با منافع ملل ما بلکه با منافع سایر کشور ها نیز مطابقت دارد. تاریخ مناسبا ت حسن همجوا ری ما سرمشق ونمونهٔ بارز آنست که چگو نه در

عالي اتحادشوروي حین تعاطی بیانیه در دعوت قصر دلکشاء

عمل ونه با کلمات روابط دول برپایهٔ اصول احترام متقابل به حاکمیت واستقلال ملی ،

مساوات حقوق وعدم مداخله در اموریکدیگر برقرار میگردد.

رعایت پیوسته موازین وقواعد عاد لانه‌در روابط بین ملل ودول هنگامی که مردم خو د بدون مداخله بیگانگان سر نوشت خود ر ا تعیین مینمایند اهمیت خاص ودایمی دار د.

دو لـت ما در راه اجـراء و مرا عا ت ىلا انحراف موازین روابط بین المللی که‌مورد قبول همگان میباشد پیوسته مبارزه میکند . ما کمك وپشتیبانی همه جانبه خود را ا ز

مبارزه عادلانه مردم ویتنام د راه آزا دی و استقلال وظیفه انتر ناسیو نالی‌وبین المللی خود دانسته در این راه کمك لازم رابه مردم ویتنام میرسانیم.

اتحاد شوروی همچنین پشتیبان کشور ها وملل عرب است که امپر یالیست ها قصد دارند بوسیلهٔ تر تیب دادن تحریکات‌خطرناك عسکری بر استقلال ملی آنان لطمه وا رد آورند.

دولت ما برای جلو گیری از نقص صلح وامنیت در شرق نزدیك کلیه اقدامات ممکنه رابه جا میاورد.

لگام انداختن بر قوای معین میلی تاریستی وجنگ طلب در قاره اروپا که بسوی سلا ح ذروی دست دراز کرده سـعی دارند نقشـهٔ

اروپای بعد از جنگ را دو باره تغییر دهند اهمیت خاصی برای حفظ صلح دارد اگر این نقشه های تلافی جویانه اجراء شوندبشریت ناگزیر به پر تگاه جنگ جهانی نو کشا نیده خواهد شد.

اتحاد شوروی در راه سیستم اطمینا ن بخش امنیت اروپا مبارزه قطعی میکندکشورما در سایر نوا حی کره ارض نیز جداً در راه

رفع تشنجات اوضاع بین المللی و حل‌مسایل مورد اختلاف بین دول با وسایل مسا لمت آمیز مبارزه کرده از نهضت ملی آزادی‌بخش ملل با تمام وسایل پشتیبانی میکند وروابط

دوستانه خود را با دول در حال رشد و غیر منسلك توسعه میدهد.

اتحاد شوروی این سیاسـت خود را بـا همکاری دو ستانه کشور های سو سیالستی برادر انجام میدهد.

مردم شوروی از سیاست خارجی صلـح طلبانه افغانستان تقدیر شایانی مینماید این سیاست معرف ومبین منافع ملی افغا نستا ن

بوده در عین حال به امر حفظ و استحکا م صلح جهانی ومبارزه برای از بین بردن کامل استعمار نیز خد مت میکند.

با کامل رضایت میتوان خا طر نشا ن‌نمود که تمایل مشترك کشور های ما به تا میـن صلح وهمکاری متساوی الحقوق بین المللی یکی از عوامل مهم واز مشخصات محا سن روابط اتحاد شوروی وافغانستان است.

دوستان محترم افغانی با استفاده از این فرصت میخواهم نقشـی را کـه اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه پاد شاه افغانستان در تحکیم روابط مودت آمیز بین کشور های

ما دارنـد مخـصوصاً خاطـر نـشا ن سا زم اعلیحضرتا! فعالیت شما برای تحکیم‌استقلال افغانستان واقتصاد ملی آن و تو سعه‌روابط نیك با کشور های دیگر مو جب احترا م است.

در اتحاد شوروی از مسافرت های شمـا اعلیحضرت همایونی به کشور ما وعلاقمندی وتو جه خاصی که نسبت به زند گی مرد م و

کشور ما مبذول فرموده‌اید گرم ترین‌خاطراتی باقی مانده است. ما در انتظار تشریف‌فرمایی اعلیحضرت هما یونی میباشیم و شبا د ما ن خواهیم بود که ازاعلیحضرت صمیمانه‌استقبال نماییم.

اجازه بفر مایید این جام خود را بسلا متی اعلیحضرت همایونی پاد شاه افغانستان و برای رفاه و سعادت مردم افغانستان بلنـد

نمایم روز افزون واستوار تر باد دو ستی ملل اتحاد شوروی وافغانستان. در آخربیانیه اعلیحضرت معظم همایونی موزیك سرود ملی

ذات شاهانه و بناغلی پودگورنی حینیکه با فشار سوچ دستگاه بر ق نغلو را افتتا ح میفرمایند

اتحاد شورو ی ودر ختم بیا نیه بنا غلی بود گورنی سلام شاه ی افغانستان را نواخت.

همچنان بناغلی محمد هاشم میوند وا ل صدراعظم بساعت سه بعد از ظهر ۸ جوزا با نیکولای بود گورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی در قصرچهلستون ملاقات کردند. وبه تاریخ ۹ جوزا ساعت ۱۰ قبل از ظهر تاساعت ۱۲ مذاکرات بین اعلیحضرت معظم همایونی ونیکولای پودگورنی صدرهیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی در قصر دلکشا صورت گرفت. درین مذاکرات بناغلی محمد هاشم میوند وال صدر اعظم نیز شر کت داشتند.

وهمچنان ظهر روز ۹ جوزا نیکو لا ی بود گورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورایعا لی اتحاد شوروی در دعوتی اشتراك کردند که به افتخار شان از طرف انجمن دو ستی افغانستان و شوروی در تپه پغما ن ترتیب شد ه بود.

در این دعوت بناغلی نیکو لای پود گورنی گفتند

در زمانیکه در بعضی نواحی جهان نارا حتی وآشفتگی وجود دارد موقعیکه آتش جنگ در جنوب شرق آسیا شعله ور است در ین فرصتی در ناحیهٔ شرق میانه کانون جد ید ناراحتی واختلافات بو جو د آمده عظمت دوستی بین کشور های ما و لزوم استحکا م بیشتر آن نسبت به هر وقت احسا س میشود.

میتوانیم خاطر نشان سازیم که در چنین شرایط در سرحدات کشور های ما صلح آسایش و آرامش حکمفرماست این انجمنها حدود فعالیت شانرا توسعه داده وتما سها و همکاری بیشتر در قسمت فرهنگ، تمد ن، علوم وسایر رشته ها بر قرار میکند.

دوستی ملت های ما یك تاریخ طولا نی دارد ومی توانیم بگوییم که این دو ستی با عنعنه مبدل شده است درین موقع پو ها ند محمد اصغر رئیس انجمن دوستی افغانستان وشوروی گفت: انجمن دو ستان افغان واتحاد شوروی عقیده راسخ دارند هر قدرشناسایی بین هردو ملت زیاد تر شود بهمان پیما نه علایق مودت آمیز بین ایشان استوار تـر خواهد شد.

خوشبختانـه در سالهای اخیر ملتها ی افغانستان واتحاد شوروی در باره جنبه های مختلف زند گی یکدیگر بـه شمول تحولات اقتصادی، فرهنگی وعلمی معلومات ز یا د اندوخته‌اند ومساعی یکدیگر را در راه ترقی وتقویت صلح جهان نیکو تر ارزیابی میکنند.

از مساعی انجمن دو ستی شوروی و افغانستان که در تشئید مزید همکاری بین دو کشور صرف مساعی نموده نیز تمجید کرد.

وبه تاریخ۹ جوزا بافتخار اعلیحضرت‌معظم همایونی دعوت شب نشینی از طرف نیکولای

پود گورنی در قصر چهل ستون تر تیب‌شده بود در این دعوت بین اعلیحضرت معظم همایونی وبناغلی پود گورنی بیانیه ها ی تعاطی گردید.

بیانیۀ بناغلی نیکولای پود گورنی:-

اعلیحضرتا! والاحضرت، جلالتمآب صدراعظم ذوات محترم، رفقای عزیز!

بسی خوشوقتم ازینکه به اعلیحضرت همایونی وهمچنین به جمیع مهمانان افغا نی که اینجا حضور دارند از صمیم قلب تهنیت وخیر مقدم گویم.

سفر ما بکشور شما بازدید دو ستا نه و مظهر تمایل صمیمانه اتحاد شوروی به تحکیم بیشتر روابط ما با همسایه جنوبی ما افغانستان میباشد که پایه های آن از جانب ما قریب نیم قرن پیش از طرف لینن‌گذاشته شده است.

این گفتۀ لینن که روسیه تا ابد به نفع رفاه طرفین اولین دو ست دو لت عا لیه افغانستان خواهد بود امروز نیز مانند سابق روش ما را نسبت بافغانستان معین ومشخص میسازد.

روابط نیك در بین دول ما نتیجۀ مسا عی مشترك ما میباشد در اتحاد شوروی برا ی سیاست افغانستان که دایر بدوستی‌وهمکاری با اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی است قدر وقیمت بسزایی قایل اند. واعلیحضر ت همایونی را طرفدار صمیمی تحکیم و تو سعه روابط افغانستان واتحاد شوروی میداند . اکنون قریب سی‌و پنج بسال است که اعلیحضرت شما زمام مملکت افغانستان رادر دست دارید ودر تمام این مدت روابطحسن

همجواری ما تحکیم و توسعه یافته است. اتحاد شوروی بنوبۀ خود مصمم است درآینده نیز سیاست دوستانۀ خود را نسبت به افغانستان تعقیب نماید ومتقابلا همکاری همه جانبه خود را استحکام بخشد.

مذاکرات ومصاحباتیکه درین روز ها انجام

گرفت در محیط دوستی وصمیمیت و حسن تفاهم کامل جریان داشت.

بار دیگر تمایل طرفین را باینکه درآینده نیز روابط دوستی وهمکاری خود را بیش از پیش توسعه دهند تایید میکنند مذاکرات طرفین گواه بر اینست که نظریات مادر بارۀ بسیاری از مسایل بین المللی یا اینکه متشابه‌اند یا اینکه بیکدیگر بسیا ر نزد یك میباشند.

در زمان فعلی مسوولیت دول و حکومت ها راجع به سرنوشت صلح افزایش یافته است اکنون از هر وقت بیشتر اختلافات نظا می بهر قسمتی جهان ممکن است به تصا دمات وبرخورد های جهانی منجر گردد .

اتحاد شوروی کلیه اقداماتی را بجامی‌آورد تا این منظور ها عملی گردد وما با کما ل رضایت مندی خاطر نشان میسازیم که حکومت افغانستان نیز سیاست صلح رابطور مداوم تعقیب کرده طرفدار تخفیف تشنج اوضاع بین المللی است و از ملل در مبارزه آنها برضد استعمار پشتیبانی میکند.

اجازه بفرمایید اعلیحضرت همایونی. در پایان سخنان خود آرزو مندی خود را برا ی موفقیت شما و حکومت شما را در ترقی و پیشرفت وتعالی افغانستان دوست‌ودرپیروی سیاست صلح خواستار گردم.

اجازه بدهید جام خود را به سلامتی اعلیحضرت معظم همایونی محمد ظاهر شا ه پادشاه افغانستان، به سلامتی کلیه حاضرین برای دوستی افغانستان و شوروی بلند کنم.

بیانیۀ اعلیحضرت معظم همایونی:

جلالتمآب عزیز!

از کلمات لطف آمیز شما وازین دعو ت دوستانه ایکه در خلال آن یك بار دیگر فرصت ملا قات دو ستان شوروی برای من میسر گردید صمیمانه تشکر میکنم.

دوستی افغانستان واتحاد شوروی یك نمونه برجسته روابط صمیمانه بین دول همسایه میباشد، افغانستان ارزش این‌دوستی دیرینه را بدرستی درك نموده سعی خود ر ا در تشئید آن بکار می برد.

آمدن جلالتمآب شما به کشور ما یک‌قدم دیگر در راه تقویه علایق ملتین بوده تاثیر آن در تحکیم مبانی دوستی باهمی با رز می‌باشد. یقین داریم ملاقات ها ومذاکراتیکه با جلالتمآب شما در کابل در محیط حسن تفاهم واعتماد متقابل انجام داده وطی آن در باره مطالب مورد علاقه طرفین بشمول‌توسعه همکاری اقتصادی موضوعات بین المللی و مسایل مربوط به این منطقه جهان تبا دل نظر نمودیم در تقویهٔ علایق حسنه بین دو ملت نقش مهم خواهد داشت.

افغانستان در راه تنظیم فعالیت خود به منظور تامین رشد اقتصادی از مدتی باینسو مشغول صرف مساعی میباشد امید وارم در طول مدت اقامت جلالتماب شما مظاهر ا ین سعی ملت ما را که در پیروزی آن کمک‌های مثمر وبی شائبه دولت شما تاثیر عمیق‌داشته مشاهده فرمایید.

امید است بقیه ایام مسافرت جلالتمآب‌شما در افغانستان بمسرت سپری شود خواهشمندم هنگام عودت پیامهای صمیمانهٔ‌مردم‌افغانستان را بحیث ممثل احساسات دوستی ما بـااتحاد شوروی وقدر دانی ما از مساعدتهای مو ثر اقتصادی آن بملت دوست وهمسایه مااتحاد جمهوریت های اشتراکی شوروی ابلاغ‌نمایید جام خود را به صحت وسلامت مهمان عزیزما جلالتمآب نیکو لای پودگورنی صدر هیئت‌دولت دوست وهمسایهٔ ما اتحاد شوروی وبه ترقی وسعادت ملت شوروی و تقویهٔ مزید علایق دوستی بین افغانستان واتحاد شوروی بلند کنم.

هکذا به تاریخ ۱۰جوزا ساعت ۱۱قبل‌ازظهر اعلیحضرت معظم همایونی در حالیکه مهمان محترم شان نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی باایشان همراه بود با قطع نوار سه رنگ دستگاه برق آبی نغلو را افتتاح فرمودند در این موقع بین اعلیحضرت معظم همایونی و ښاغلی پودگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی بیانیه های تعاطی گردید .

بیانیه اعلیحضرت معظم همایونی:—

مسرت دارم که امروز یکی از پروژه های مهم انکشافی مملکت را که مراحل عمده آن طی دومین پلان پنجساله افغانستان سپری شده است افتتاح می‌نمایم .

انجام چنین پروژه ها نشان میدهد که ملت و حکومت افغانستان مساعی دامنه دار خویش را در راه تامین رشد اقتصادی مملکت به جدیت لازم بکار برده و بسوی بلند بردن سطح زندگانی قدم های راسخ برمیدارنـد زحمات شباروزی جوانان افغان که در اعمار چنین پروژه ها سهم میگیرند درین موقع پیوسته مورد قدر دانی ما می باشد .

اکمال این پروژه مثالی از همکاری های دوستانه و بی آلایش دوست و همسایه ما اتحاد شوروی و مظهر توسعه علایق مودت بین دو کشور میباشد .

خورسندم درین محفل جلالتمآب نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی از ملت دوست و همسایه ما نمایندگی میکنند حضور ایشان باین مناسبت نشانهٔ برجسته آرزومندی عمیق دو ملت برای تشئید دوستی و همکاری در راه پیشرفت اقتصادی شمرده میشود .

درین موقع مراتب تقدیر خویش و ملت افغانستان را از مساعدت های صمیمانهٔ بی شائبه و موثر اتحاد شوروی اظهار داشته و در عین حال زحمات متخصصین اتحادشوروی را در اکمال این پروژه تحسین می‌نمایم .

بیانیهٔ نیکولای پودگورنی صدر هیئت‌رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی در مراسم افتتاح دستگاه برق نغلو :

اعلیحضرتا، والاحضرات، جلالتمآب صدراعظم، ښاغلو رفقای عزیز!

اجازه بفرمائید از طرف مردم شوروی‌هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی حکومـت شوروی و از جانب خود پایان ساختمان بزرگترین دستگاه برق آبی افغانستان را به حاضرین در این مراسم با شکوه و به تمام مردم افغانستان تبریك و شاد باش گویم .

انجنیران و کارگران افغانی با همکاری متخصصین شوروی در شرایطفوق العاده‌دشوار زمین شناسی و جیولوژی با مرتفع ساختن مشکلات بسیار این تاسیسات انجنیری‌عصری را بنا نمودند . کارکنان کارخانه برق آبی نغلو را بحق میتوان تسخیر کنندگان طبیعت نامید .

در همکاری خلاق کارکنان افغانی و شوروی بار دیگر دوستی استوار و محکم ملل ما به نحو درخشانی نمودار گردید این دوستی‌دارای عنعنه و سنت پر افتخاری است و ریشه های آن را باید در آن زمان های فراموش نشدنی جستجو کرد که مردم مملکت شوروی نوزاد با اسلحه از آزادی خود دفاع میکردند و هنگامی که ملت افغانستان اسلحه در دست گرفت تا استعمار گران خارجی را برای‌همیشه

از وطن خود بیرون رانند .

افغانستان یکی از اولین ممالك آسیا بود که راه استقلال و ایجاد اقتصاد ملی خود را بطور استوار پیش گرفت . جمهوریت‌جمهوری شوروا ها از مبارزه افغانستان در راه استقلال پشتیبانی کرد و در آن سالها بود که به ابتکار لینن کبیر و مبارزین شجاع افغانی در راه استقلال تهداب وشالودهٔ دوستی اتحا د شوروی‌وافغانستان‌گذاشته‌شد.در دستورالعملی که به تصویب لینن رسید ، و برا ی اولین سفیر کبیر اتحاد شوروی در افغانستان فرستاده شده بود گفته شده:- دو ستی مستلزم مساعدت متقابل است و مطابق‌آرزوی خود به رساندن کمك ممکنه برای ترقی و رونق دولت افغانستان دوست حاضریم درین زمینه صلح آمیز هر گونه مساعدتی را که در حدود قدرت ما باشد به افغانستان خواهیم کرد .

این اصول لینن رادر نتایج مشخص‌همکاری اتحاد شوروی و افغانستان مجسم یافته و تاکنون نیز اهمیت خود را حفظ کرده‌اند . ما با کمال رضایت مشاهده میکنیم که روابط اتحاد شوروی با همسایه جنوبی اش‌افغانستان بر پایه تساوی حقوق ، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر و منافع مشترك با احرازموفقیت توسعه و انکشاف میابد .

بین اتحاد شوروی و افغانستان همکاری اقتصادی وسیعی دائر شده است . کشورهای ما تجارتی دارند که به نفع طرفین است‌اموال افغانستان در اقتصاد ملی اتحاد شوروی مورد استفاده قرار میگیرد و بسیاری از اموال شوروی ، ماشینها و سامان بطوریکه مامیدانیم در بازار افغانستان خریدار دارند .

کشف واستفاده از معادن گاز طبیعی در افغانستان برای توسعهٔ تجارت شوروی و افغانستان امکانات نوی را فراهم میسازد چون اتحاد شوروی خریدار بزرگ این گاز خواهد بود .

روابط کلتوری ما که بطور موفقیت آمیز توسعه می یابد ملل ما را غنی تر کرده به حسن تفاهم بهتر مساعدت میکنند مردم‌شوروی به فرهنگ و تمدن افغانستان که تاریخ‌چندین هزار ساله دارد و اکنون پا به پای قرن ما پیش میرود با نظر احترام مینگرند .

بر خلاف دول امپریالیستی ، اتحادشوروی بحیث یك دولت سوسیالیستی در روابط خود با ممالك در حال انکشاف کوشش مینماید به مساعی آنان در راه تحکیم استقلال ملی و استقلال اقتصادی شان و تهیه کادر های ملی و بالا بردن سطح زندگی مردم کمك و مساعدت نماید ما نه در این کشور ها و نه در قسمت های دیگر جهان جویای هیچ گونه نفع امتیازی نمی باشیم .

مردم شوروی خوشوقتند از اینکه مردم افغانستان منجمله با کمك اقتصادی و تخنیکی اتحاد شوروی سرکهای درجه اولی ساخته که عده زیادی از شهر ها و دهات کشور را به یکدیگر مربوط و متصل ساخته اند ، و یك سلسله مو سسات صنعتی و سیستم ها ی آبیاری تاسیس نموده است در این ساختمان ها ده ها هزار نفر از افغانها و دو نوبه اول جوانان افغانستان هنر و حرفه های عصری را آموختند .

ما خوشوقتیم از اینکه مردم افغانستان در راه ترقی اقتصاد ملی خود با کمال اطمینان پیش میروند و ساختمان مرکز برق آبی نغلو بزرگترین قدمی در این راه میباشد .

اجازه بفرمائید کار های نیك ، پرافتخار و کارگران و متخصصین با قریحه و با پشت‌کار افغانی را که سازندگان کارخانه برق آبی میباشند آرزو نمائیم و موفقیت های جدید آنها را در کار به نفع وطن شان و کامیابی و رفاهیت شان را در نزدیکی شخصی‌خواستار گردم .

اجازه بفرمائید از شما اعلیحضرت همایونی که فرمان نشان های افغانستان‌را برای‌شایسته ترین متخصصین شوروی صادر فرمودید و ما این امر تقدیر شایان از کار افراد شوروی در این ساختمان میدانیم اظهار تشکر و سپاسگذاری نمائیم.

از شما هموطنان عزیز که وظیفه خود را با کمال افتخار انجام داده و نمایندگان‌شایسته وطن سوسیالیستی خود در خاك افغانستان بوده اید ممنون و سپاسگذارم .

شما در اینجا با همان فداکاری که عادت کرده‌اید در وطن خود خدمت نمائید کارمیکنید شهرت و افتخارات کشور ما مدیون کار و زحمت مردم شوروی است که وطن خود را مبدل به کشور مقتدر و از هر حیث مترقی نموده‌اند دولتی که اکنون با کمال اطمینان کامل برای استقبال پنجاهمین سال جشن‌خود به پیش میرود .

اتحاد شوروی و افغانستان‌را نه فقط‌همکاری ثمر بخش اقتصادی بلکه همین نظریات نزدیک در بارهٔ بسیاری از مسائل بین المللی در

فعالیت برای امر صلح بهم مربوط ساخته است .

اکنون میان قوای صلح و جنگ مبارزه سختی در جریان است .

امپریالیزم قصد دارد با تمام وسایل حتی با وسایل عسکری نهضت مردم را برای حصول آزادی و استقلال سرکوبی کنند و اوضاع بین المللی را متشنج و حاد سازند .

شوروی به مبارزه عادلانهٔ مردم ویتنام کمک

روز افزونی می نماید و ما یقین داریم که مردم ویتنام پیروز خواهند شد و مبارزه عادلانه آنان به فتح و ظفر خواهد رسید .

اکنون برای آغاز تجاوز امپریالیستی بر ضد دوستان مشترک اتحاد شوروی وافغانستان در شرق میانه یعنی بر ضد کشور های مستقل عرب نیز تشبثاتی بعمل می آید .

امپریالیستها سعی دارند ظلم و تعدی استعمار را در خاک عربها پابرجا سازند.

دولت ما با هوشیاری مراقب توسعه

اضطراب آمیز وقایع در این ناحیه بوده وکلیه اقدامات را بجا می آورد تا از نقض صلح و امنیت ملل جلو گیری کرده و از حقوق حقهٔ آنان دفاع کند . در اروپا نیز کانون تشنج و ناراحتی وجود دارد در اروپائی که در قرن حاضر تاکنون دو دفعه حریق های جنگ شعله ور شده و آتش مرگبار آن تمام جهان را فرا گرفته بود .

در آنجا اکنون نیز محافل ملیتریست و

جنگ طلب نقشه های تلافی رادر سر پروروانده سعی دارند مرز های موجوده را مورد تجدید نظر قرار دهند و چنگال خود را بسوی اسلحه اتومی دراز کرده اند .

اتحاد شوروی با جدیت برای تامین امنیت در قارهٔ اروپا مبارزه میکند .

نهضت مردم جهان علیه دسائس تجاوز کارانه امپریالیزم و قصد آن به جلو گیری

از آزادی ملی و پیشرفت اجتماعی توسعه و

بناغلی نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحاد شوروی باښاغلی محمدهاشم میوند وال صدراعظم دیده میشوند.

اعلیحضرت معظم همایونی ونیکولای پودگورنی صدر هیأت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی حینیکه احساسات مردم را در میدان هوائی کابل قبول می فرمایند .

گسترش می یابد ما یقین داریم که به روی هر تجاوز کاری بوسیله تشریک مساعی تمام دول و ملل صلحدوست میتوان لجام افگند و از صلح ، آزادی و استقلال ملل دفاع کرد.

اجازه بدهید بار دیگر بکار انداختن دستگاه برق آبی نغلو را که موفقیت جدید مردم افغانستان و مظهر جدید دوستی و همکاری کشور های ما میباشد به تمام حضار محترم تبریك گویم .

بنش از پیش استوار و منکشف باد روابط اتحاد شوروی و افغانستان سعادت ورفاهیت مردم دوست افغانستان را خواستارم .

کذا به تاریخ ۱۰ جوزا دعوت به افتخار بناغلی پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای

عالی اتحاد شوروی از طرف بناغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم در قصر وزارت امور خارجه ترتیب شده بود در این دعوت بین بناغلی نیکولای پود گورنی وبناغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم بیانیه های تعاطی گردید.

ترجمه دری متن بیانیه بناغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم که بزبان پشتو د ر ضیافتی که بافتخارجلالتمآب نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شورو ی در قصر وزارت امور خارجه ترتیب شده بود ایراد نموده‌اند:ـ

جلالتمآب :ـ

با کمال شادمانی از جانب خود و همکارانم جلالتمآب شما و همراهان محترم شما رادرین

محفل خیر مقدم میگویم این لمحه خاطرات مسرت انگیز مسافرت خویش را در اتحاد شوروی در دلو ۱۳۴٤ فروری ۱۹٦٦ ملا قات با جلالتمآب شخص شما و دیگر زعمای اتحاد

شوروی تجدید می نمایم که طی آن علاقمندی صمیمانهٔ مردم همسایه و دوست شما را به افغانستان به نیکویی مشاهده نمودم .

حکومت و مردم افغانستان خرسندند از جلالتمآب شما بحیث مهمان پادشاه بزرگ خویش و رئیس دولت کشور دوست وهمسایه

اتحاد شوروی پذیرائی می نمایند .

مرکز تولید برق نغلو که مراسم افتتاح آن امروز صورت گرفت منافع حاصله از تاسیسات تولید برق را در یك منطقهٔ کشور ما طی ماههای مختلف سال تکمیل نموده در تولید نیروی محرکه به منظور ایجاد توسعه صنایع نقش مهمی خواهد داشت .

این پروژه به سلسله شاهراه سالنگ و شاهراه تورغندی هرات ، قندهار که یکی از مهمترین حلقه های مواصلات افغانستان و آسیای میانه میباشد کشفیات گاز طبیعی که امکانات نوین پیشرفت اقتصادی را درکشور ما میسر مینماید پروژه بند و کانال ننگرهار که در تحول یك ناحیه کشور ما تاثیربزرگ خواهد داشت و دیگر پروژه های نافع که به مساعدت اتحاد شوروی بهسر رسیده ومیرسد. جالب ترین مظهر همزیستی مسالمت آمیزتوام با همکاری با ثمر بین دو کشور دارای رژیم های مختلفه سیاسی میباشد .

تشکر از همکاری های دوستانه :

درین موقع با اظهار تشکر از همکاری‌های دوستانه وسیع اتحاد شوروی در تطبیق یکعده پروژه های مهم اولین و دومین پلان پنجسالهٔ افغانستان ازینکه حکومت جلالتمآب شما دوام مساعدت را در تطبیق سومین پلان پنجسالهٔ ما وعده داده است با کمال حرارت تشکر میکنم .

سیاست افغانستان : ـ

افغانستان در حمایت خویش از سیاست عدم الحاق ، پشتیبانی حق تعیین سرنوشت مردمان و ملل ، حل مسالمت آمیز مسایل بین المللی همکاری آزاد بر اساس حقوق مساوی میان دول پایدار میباشد .

مردم افغانستان آرزومندند کشور های این منطقه مسایل مورد اختلاف خویش و خاصه آنرا که از بقایای استعمار میباشد از راه‌تفاهم و واقع بینی مطابق آرزو های مردمان وعدالت بین المللی حل کنند . از اینجاست کـه افغانستان همواره‌متوقع‌است قضیهٔ پښتونستان از طریق مسالمت آمیز و مطابق آرزو های مردم ، زعما و روشنفکران پښتونستان حل شده باینگونه امکانات استقرار صلح وهمکاری با ثمر درین منطقه آسیا به پیمانه وسیع میسر شود .

با آرزومندی برای تقویت مزید دوستی عنعنوی بین افغانستان و اتحاد شوروی که این مسافرت جلالتمآب شما در آن اثرسودمند خواهد داشت جام خود را به ترقی وسعادت نزید ملت دوست و همسایهٔ اتحاد شوروی و صحت و سلامت جلالتمآب‌نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ اتحاد شوروی بلند میکنم.

بیانیهٔ ښاغلی نیکولای پودگورنی :

جلالتمآب !

خانمها و ښاغلو :

رفقا :

ښاغلی صدر اعظم محترم ! اجازه بفرمایید از تبریکات گرمی که خطاب بما ایرادفرمودید سپاسگذاری کنم مهمان نوازی پر محبت اعلیحضرت همایونی ، حکومت ومردم‌افغانستان گواه قوی روابط حسن همجواری و دوستی واقعی میباشد که بین کشور های ما وجود دارد .

ملاقات ها و مذاکرات ما با اعلیحضرت همایونی و با جلالتمآب فرصت داد در بارهٔ مسایل روابط دو جانبه و راجع به برخی مسایل بین المللی تبادل نظر بعمل آوریم .

ما عقیده مند میباشیم که تبادل افکار ما بسیار ثمر بخش ومفید بوده واطمینان ما را درینکه کشور های ما تمایل مشترك به تحکیم روابط دوستی و حسن همجواری دارند با هم بیشتر تقویت بخشید .

توسعهٔ روابط در نیم قرن : ـ

تقریبا نیم قرن است یعنی در طی همان مدتی که دولت شوروی و افغانستان مستقل وجود دارند این مناسبات بر پایهٔ اصول‌احترام حاکمیت و استقلال ملی ، تساوی حقوق وعدم مداخله در امور داخلی یکدیگر و همکاری به نفع طرفین توسعه می یابد .

با عقیدهٔ دوستان افغانی در بارهٔ اینکه‌روابط مودت آمیز بین کشور های ما موفقیت بزرگ ملل اتحاد شوروی و افغانستان است ماکاملا موافقیم و عزم راسخ داریم این روابط را مستحکم تر و منبسطتر سازیم .

ښاغلی صدر اعظم با ارزیابی عالی شما از اهمیت کار خانه برق نغلو که جدیدا افتتاح یافت و از آن همکاری ثمر بخشی بین کشور های ما که هنگام تاسیس این کارخانه و موسسات دیگری که برای‌ترقیات‌ملی‌افغانستان تا این اندازه مهم میباشند با چنین موفقیتی ابراز گردید من هم عقیده میباشم .

مسئلهٔ پښتونستان : ـ

ما همچنین با این عقیده جناب عالی‌موافقیم که کشف ذخایر هنگفت گاز طبیعی باشرکت متخصصین شوروی امکانات نوی را برای‌ترقی و استحکام اقتصاد افغانستان فراهم می‌آورد و اما در بارهٔ مسئلهٔ پښتونستان که ضمن بیانات ښاغلی صدر اعظم اکنون به آن اشاره شد باید گفت که اتحاد شوروی پیش ازین

نیز موقف ورویه خود را توضیح داده است و آن بلا تغییر است . ما عقیده مندیم که حل مسئله را باید به نفع مردم پښتونستان با وسایل مسالمت آمیز جستجو نموده و این امر با منافع صلح درین ناحیه نیز مطابقت خواهد داشت .

اجازه بفرمایید از مهمان نوازی صمیمی و پذیرایی گرمی که امروز تشکیل نموده اید سپاسگزاری نمایم . من جام خود را بەسلامتی اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه بەسلامتی جلالتمآب صدر اعظم و خانم محترمهٔ شان به سلامتی تمام افغانهای عالی رتبهٔ که اینجا حضور دارند .

برای پیشرفت افغانستان و برای دوستی اتحاد شوروی و افغانستان بلند میکنم .

همچنان به تاریخ ۱۰ جوزا ساعت ۳ بعد از ظهر مذاکرات بین نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شو رای عالی اتحا د شورو ی قبل از ظهر ۱۱ جوزا در حالیکه ښاغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم با ایشا ن همراه بودند از شاهراه سالنگ و تو نل‌های آن دیدن کردند.

هکذا ښا غلی پو د گو ر نی صد ر هیئت رئیسه شورای عا لی اتحاد شوروی وښاغلی محمد هاشم میوندوال در قصر چهلستون ملاقات نمودند .

و شب به دعوت که از طرف کونستانتین ایوانوویچ الگساندروف سفیر کبیر اتحاد شوروی بدربار کابل ترتیب شده بود اشتراک نمودند .

ښاغلی پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ‌شورای عالی اتحاد شوروی به ساعت ۱۱ و ۱۵ دقیقه قبل از ظهر کابل را به قصد مسکو ترک گفتند .

نیکولای پودگورنی‌صدر هیئت رئیسهٔ‌شورای عالی اتحاد شوروی موقعیکه طیارهٔ حامل شان فضای خاك افغانستان را ترك میگفت تلگرام آتی را عنوانی اعلیحضرت معظم همایونی به کابل مخابره کردند .

هنگام ترك خاك کشور دوست افغانستان میخواهم از پذیرائی و مهمان نوازی پرحرارتی که نسبت به ما ابراز شد مراتب تشکرات صمیمی خود را بحضور اعلیحضرت وحکومت و مردم افغانستان تقدیم دارم .

مذاکرات مفصل بااعلیحضرت شما وهمچنین گرمی استقبال از طرف اهالی افغانستان عمق و استواری پایدار علایق عنعنوی و حسن همجواری کشور ها و ملل ما را بار دیگر تائید نمود .

مسرت خواهم داشت بعد از بازگشت‌بوطن پیام های نیك اعلیحضرت را به مردم اتحاد شوروی برسانم. سعادت وصحت اعلیحضرت ورفاه مردم دوست افغانستان را خواستارم.

ن . پادگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی .

اعلامیهٔ مشترك افغانستان واتحا دشورو ی

نظر بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی محمدطاهرشاه جلا لتمآ ب .ن . و . پود گور نی صـد ر هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحادجماهیرشورو ی سوسیالیستی از ۸– الی ۱۲ جوزای سال ۱۳۴۶ مطابق ۳۰ می الی ۳– جون سال۱۹۶۷ مسافرت رسمی و دوستانه‌ای به افغانستان بعمل آوردند .

اعلیحضرت محمد ظاهر شاه به معیت جلالتمآب ن . و . پادگورنی صدر هیئت‌رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی طی مراسم باشکوه مرکز تولید برق آبی نغلو را که بزرگترین مرکز برق افغانستان وبا مسا عـدت اتحا د شوروی بر رود خانه کابل اعمار گردیده است افتتاح فرمودند .

جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدراعظم و اعضای کابینه و دیگر شخصیت های افغانی و ذوات معیتی ن . و . پادگورنی نیز درین مراسم حضور داشتند .

جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدر اعظم و اعضای کابینه و دیگر شخصیت های افغانی رئیس کمیته دولتی روابط اقتصادی شورای وزیران اتحاد شوروی با کشور های خارجی . وذوات معیتی ن. و. پودگورنی نیز در این مراسم حضور داشتند.

جلالتمآب . ن . و . پادگورنی ازبعضی پروژه های دیگر که نیز با همکاری اتحاد شوروی اعمار یافته است و ازآن جمله‌شاهراه سالنگ و همچنین‌موسسه پولی تخنیك پوهنتون کابل که عمارت آن تحت ساختمان است‌بازدید نموده با شهر کابل شناسائی حاصل کردند .

جلالتمآب ن . و . پادگورنی با اعلیحضرت محمد ظاهر شاه و جلالتمآب محمد هاشم میوندوال ملاقات و مذاکرات گرم ودوستانه بعمل آوردند . درین مذاکرات از جانب‌شوروی اشخاص آتی حاضر بودند .

ښاغلی محمد الله خالوف صدر هیئت‌رئیسه شورای عالی جمهوریت شوروی سوسیالیستی تاجکستان ، ښاغلی پ ، س نیاروژنی وزیر نیروی محرکه و برق اتحاد شوروی .

ښاغلی ای . و . ارخیپوف معاون اول

بناغلی و. م . نینوگرادوف معاون وزارت امور خارجه اتحاد شوروی .

بناغلی ک. ا. الکساندروف سفیر کبیر اتحاد شوروی در افغانستان .

بناغلی س . پ کیکتیف رئیس شعبهٔ شرق میانه وزارت امور خارجه .

بناغلی . ل . م . زامیاتین رئیس شعبهٔ مطبوعات وزارت خارجه اتحاد شوروی ازجانب افغانستان ذوات آتی در مذاکرات حاضربودند.

بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی .

بناغلی نور احمد اعتمادی معاون صدارت عظمی و وزیر امور خارجه .

بناغلی عبدالله یفتلی وزیر مشاور .

پوهاند عبدالحکیم ضیایی وزیر پلان .

بناغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مالیه و جنرال محمد عارف سفیر کبیر افغانستان در اتحاد شوروی .

دکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه .

(۱)

طرفین در جریان مذاکرات که در محیط دوستی و صمیمیت جریان داشت در بارهٔروابط افغانستان و اتحاد شوروی و مسایل مهمهٔ بین المللی بشمول مسایل این منطقهٔ آسیا تبادل نظر نمودند .

طرفین از استحکام روز افزون مناسبات دوستانه بین هر دو کشور ابراز رضائیت عمیق و متقابل نموده اهمیت این مناسبات را بحیث عامل مهم صلح درین منطقهٔ قاره آسیا و برای صلح جهانی خاطر نشان نمودند جانب شوروی سیاست افغانستان را تقدیر نمود که مبنی بر بیطرفی مثبت، عدم الحاق به پیمانها و دسته بندی های نظامی ، پشتیبانی از حل صلح جویانه منازعات بین المللی با احترام به حق تعیین سرنوشت ملل ومردمان وحمایت مجاهدات ایشان در مقابل استعمار با همه اشکال و مظاهر آن و ادامه و توسعهٔمناسبات حسنه با همه ملل جهان باساس احترام‌متقابل و همکاری آزاد مبنی بر حقوق مساوی بوده در بهبود اوضاع این منطقه سهم بارزی دارد .

جانب افغانی با توجه به اینکه ملل اتحاد شوروی امسال پنجاهمین سال تاسیس دولت شوروی را تذکار و تجلیل می نماید مراتب تقدیر خویش را به پیشرفت های مردمان شوروی در ساحات مختلف ابراز داشته با اظهار تبریك باین مناسبت تقویت بیهم‌دوستی هر دو کشور را در طی این نیم قرن مایهٔ مسرت شمرد .

جانب شوروی موفقیت های بزرگ افغانستان را در ترقی اقتصاد ملی مستقل آن‌ودر ترتیب کادرهای متخصصین داخلی ودر سایر شئون انکشافی مردم افغانستان متذکر گردید طرف افغانی اظهار داشت:ــ

که مساعدت های اقتصادی تخنیکی اتحاد شوروی به افغانستان در اجراء شدن یك عده پروژه های مهم نخستین و دومین پلان پنج سالهٔ افغانستان که متوجه آماده ساختن زیر بنای ترقی اقتصادی افغانستان‌بوده نقش‌بارزی داشته است .

در ضمن مطالعهٔ مسایل همکاری اقتصادی و فنی بین دو کشور خاطر نشان گردید که افغانستان از همکاری با اتحاد شوروی به نفع انکشاف اقتصاد مستقل خویش باموفقیت استفاده می نماید .

بنا بر خواهش حکومت افغانستان ازحکومت اتحاد شوروی جانب شوروی آمادگی خود را بر اینکه در دورهٔ اجرای سومین پلان‌پنجساله انکشافی افغانستان به پیمانهٔ مورد توافق طرفین همکاری خواهد نمود تایید داشت .

طرفین متذکر گردیدند کشف ذخایر قابل استفاده گاز طبیعی افغانستان برای رشد صنعتی مملکت و توسعه قابل ملاحظه علایق اقتصادی و تجارتی اتحاد شوروی و افغانستان که پیوسته بر حقوق مساوی و منافع متقابل استوار است امکانات مساعد نوینی فراهم می سازد .

در جریان مذاکرات از توسعه کنونی علایق بین طرفین در ساحهٔ تعلیم و تربیت اظهار رضائیت بعمل آمد که درین‌اواخر مخصوصا در ساحهٔ تدریس در موسسهٔ پولی تخنیك پوهنتون کابل که به مساعدت یك‌عده استادان و معلمین شوروی صورت می گیرد مشاهده میشود .

طرفین اظهار عقیده نمودند که همکاری اقتصادی ، تخنیکی ، علمی و فرهنگی بین هر دو کشور بهترین نمونهٔ همسایگی نیك و همزیستی مسالمت آمیز دو کشور دارای رژیم های مختلف بوده ادامه و انکشاف چنین همکاری بر اساس حقوق و منافع مشترك‌موافق به آرزو ها و منافع ملل آنها و صلح جهان میباشد .

هردو جانب اظهار آرزومندی نمودند که در آینده نیز روابط دوستانه و همسایگی نیك و همکاری هر دو کشور را توسعه و استحکام بخشند باین مناسبت هر دو جانب منفعت و سهم بزرگی را که دید و بازدید ها وتماس های‌رجال دولتی هردو کشور درتوسعه روابط افغانستان واتحاد شوروی دارد تایید نمودند طرفین درجریان مذاکرات موقف های اساسی مندرجهٔ آن‌اسنادو اعلامیه‌های مشترك‌افغانستان

و اتحاد شوروی را که قبلا نشر گردیده است تایید نمودند .

(۲)

ضمن مطالعهٔ مهمترین مسایل بین المللی که مورد علاقه طرفین می باشد نگرانی عمیق دربارهٔ وخامت جدی اوضاع که عامل خطر روز افزون برای صلح در بعضی نواحی جهان و خاصه در ویتنام وشرق نزدیك میباشد اظهار گردید . طرفین اظهار داشتند که دوام مساعی خویش را برای تحکیم صلح وامنیت بین‌المللی ضروری دانستند .

جانبین بدین اتفاق نظر داشتند که ادامهٔ توسعهٔ جنگ ویتنام به تشنجات بین المللی افزوده خطر جدی برای صلح جهانی فراهم میسازد .

طرفین موقف های خود را درین موضوع به یکدیگر شرح دادند . طرفین مخالفت قطعی خود را بدخالت خارجی درامور ویتنام اظهار داشته قطع فوری حملات و بمباردمان های‌خاك جمهوریت دموکراتیك ویتنام را با تطبیق قرار داد های سال ۱۹۵٤ ژنیو احترام حقوق مردم ویتنام را در تعیین سرنوشت ایشان بدون هیچگونه مداخلهٔ اجنبی تقاضا کردند .

اوضاع فعلی منطقهٔ شرق نزدیك موجب نگرانی طرفین گردیده است که در آن‌تشبثاتی به منظور از بین بردن نهضت آزادی ملی و حاکمیت و استقلال کشور های عرب و احیای استعمار در خاك عرب بعمل می‌آید واین امر شدیدا منافی منشور ملل متحد و اعلامیهٔ‌مجمع عمومی راجع به غیر مجاز بودن مداخله در امور داخلی کشور ها و رعایت استقلال آنها می‌باشد طرفین تساند خود را بمجادله کشور های عرب که از استقلال و حاکمیت خود دفاع میکنند ، اظهار نموده عملیات تحریك آمیزی را که یکبار دیگر بوخامت خطیراوضاع در شرق نزدیك منجر شده است تقبیح‌نمودند هر دو جانب صمیمانه اظهار آرزومندی‌نمودند که‌شرق میانه وشرق نزدیك یك منطقهٔ صلـح تبدیل گردد .

امضاء شدن اعلامیهٔ تاشکند توسط هند و پاکستان در موضوع حل و فصل مسالمت آمیز اختلافات آن دو کشور آسیای جنوبی در اوضاع این منطقه تاثیر مساعدی بخشیده است .

طرفین اعتماد واثق دارند که رعایت اصول و روحیهٔ آن اعلامیه نه فقط به‌منافع دول‌امضاء کننده آن مطابقت دارد بلکه به استقرار اوضاع در آسیای جنوبی و تخفیف عمومی تشنجات بین المللی مساعدت کرده میتواند طرفین در بارهٔ اوضاع اروپا تبادل افکار نموده تایید کردند که تخفیف تشنجات قارهٔ اروپا بحیث عامل مهم درراه تحکیم وصلح اروپا وهمه‌جهان میباشد . طرفین درین امر هم عقیده میباشند که برای اتحاد محیط اعتماد متقابل وحسن تفاهم دراروپا اقدامات مزید بعمل آید.

طرفین عقیده راسخ دارند که حصول‌موافقت دربارهٔ خلع سلاح عام وتام تحت کنترول‌موثر بین المللی برای تامین‌صلح بین المللی‌وسیلهٔ موثری خواهد بود .

طرفین با در نظر گرفتن اهمیت بزرگ حل وفصل مسئلهٔ عدم انتشار سلاح ذروی لزو م انعقاد یك موافقهٔ بین المللی را به‌اسرع وقت درین موضوع ذکر نمودند هر دو جانب خاطر نشان نمودند که انعقاد موافقت نامه‌ای دربارهٔ منع آزمایش های ذروی زیر زمینی وموافقت دربارهٔ ایجاد مناطق عاری از سلاح ذروی قدم بزرگی در راه خلع سلاح عام وتام خواهد بود .

جانبین با در نظر گرفتن نقش عمدهٔ‌موسسهٔ ملل متحد در امور حفظ وتحکیم صلح جهانی علاقه‌مندی خود را به تقویت آن موسسه بر اساس رعایت کامل منشور وجهان شمول‌بودن آن موسسه مجددا تایید نموده طرفداری خود را ازهمکاری مثبت و فعال بین کشور ها در داخل سازمان ملل متحد ابراز داشتند طرفین این ضرورت را تایید نمودند که همه کشورها اعلامیهٔ ملل متحد را دربارهٔ واگذاری استقلال همه‌کشور ها و مردم تحت استعمار ونیزاعلامیهٔ آن موسسه را دربارهٔ غیر مجاز بودن مداخله در امور داخلی کشور ها، رعایت استقلال و حاکمیت آنها دقیقانه رعایت نمایند.

جلالتمآب ن . و. پود گورنی د عو ت هیئت رئیسهٔ شورایعالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و حکومت اتحاد شوروی را از اعلیحضرت معظم همایونی محمد ظاهر شاه برای مسافرت به‌اتحاد شوروی به‌فرصت‌مساعد تجدید نمودند . ذات ملوکانه این دعوت را با ابراز تشکر پذیرفتند .

همچنین جلالتمآب ن . و پادگورنی دعوت حکومت شوروی را برای یك مسافرت به‌اتحاد شوروی به جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ابلاغ نمودند . این دعوت بااظهار تشکر قبول گردید .

جانبین بر این موافقت نمودند که‌مسافرت جلالتمآب ن . و پادگورنی صدر هیئت‌رئیسهٔ شورایعالی اتحاد جماهیر شوروی‌سوسیالیستی بافغانستان و تبادل نظر مفیدی که دربارهٔ مسایل مورد علاقه طرفین صورت گرفت به توسعهٔ مزید روابط همسایگی نیك هر دوکشور به‌نفع دوستی عنعنوی طرفین وصلح جهانی مساعدت خواهد کرد .

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی به جاغوری

مالستان وناور

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت هشت قبل از ظهر ٤ ـ اسد برای انجام يك مسافرت رسمی از کابل به‌قصدجاغوری ، مالستان و ناور عزیمت فرمودند .

در این سفر ذات شاهانه والاحضرت شهزاده محمد نادر ، پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیرمعارف، ښاغلی نور محمد کهگدای سر منشی حضور شاهانه ، ښاغلی عبدالوهاب ملکیار معین اول وزارت داخله، یکعده روسای وزارت خانه های صحیه ، پلان وداخله ووکلا و سناتوران منطقه و يك گروپ ژورنالیست‌ها متشکل از خبرنگاران ، عکاس و فلمبردار نیز شرف معیت حضور شاهانه را داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت پنج ونیم بعد از ظهر ٥ اسد به سنگ ماشه مرکز ولسوالی جاغوری مواصلت فرمودند و ازطرف

عدهٔ کثیری از باشندگان سنگ ماشه و قراء مربوط آن اعم از زن ومرد ، پیرو جوان و طلاب معارف با حرارت پذیرائی شدند .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت يك بعد از ظهر به انگوری که یکی از قراء مربوط جاغوریست مواصلت فرمودند و از طرف تمام اهالی انگوری و قراء مجاور با شعف و سرور استقبال گردیدند .

ذات شاهانه حین مواصلت به انگوری عدهٔ از معاریف جاغوری را در حالیکه ښاغلی عبدالعزیز والی غزنی با آنان همراه بود به حضور ذات شاهانه بار دادند .

ذات شاهانه به آنها در اطراف پیشرفت کشور و سهم گیری مردم ارشادات قیمتدار شانرا فرمودند .

وکیل رمضان علی شریفی ضمن معروضه گفت : شهریارا افتخار دارم که بحیث نمایندهٔ فرزندان شاه دوست و مردم وطن پرست جاغوری از موکب مسعود ذات ملوکانه خیر مقدم و خوش آمدید عرض میکنم .

اعلیحضرتا ! مردم ما اعتقاد آهنین و ایمان پولادین دارند که پادشاه سمبول وحدت و حامی اساسات دین مقدس و نگهبان ارزش‌های وثیقه ملی یعنی قانون اساسی ما میباشد .

مردم ما اعتقاد کامل دارند که پادشاه حافظ استقلال وطن و نگهبان تمامیت ارضی کشور ماست .

اعلیحضرتا ! درین عصر فرخنده که ملت نجیب افغان جنبش های سیاسی و اجتماعی خود را تحت تدابیر حکیمانه ذات شاهانه میپیماید ما باقیافه های لبریز از شادی و چشمان پر از شوق و امید به چهره مبارك پدر غمخوار خود می نگریم و از جان و دل موکب شان را خیر مقدم میگوئیم .

اعلیحضرتا ! در عرض راه شعاریکه به افتخار تشریف آوری تاجدار محبوب تهیه شده بود نظرم را جلب نمود که در آن باخط زیبا و روح پرور نگارش یافته بود . از جان و دل نوشته ایم یا مرگ یا شاه پرستی ، شعار حیاتی مردم ما در تمام تحولات‌سیاسی و شئون زندگی همانا شاه دوستی و وطن پرستی میباشد و تا دم مرگ و تا آخرین قطرات خونی که در رمق داشته باشیم ازشاه پرستی و وطن دوستی دست بر نخواهیم داشت .

همچنان در انگوری ومرکز ولسوالی‌جاغوری ښاغلی قربان علی ، ښاغلی خادم‌علی زاهدی و ښاغلی سعیدی از معاریف قوم جاغوری نیز

بیانیه های خیر مقدم بحضور شاهانه عرض و در راه اعتلای کشور اظهار هر نوع آمادگی نمودند .

ولسوالی جاغوری ۷۲ هزار نفوس داشته يك متوسطه ، سه ابتدائیه يك مکتب ابتدائی نسوان ، ۹ مکتب دهاتی و سه مکتب پروژهٔ انکشاف دهات دارد که ۲۰۰۰ شاگرد دران مشغول درس میباشد .

تولیدات زراعتی جاغوری را گندم جو ، نخود ، جوار و دیگر حبوبات روغندار و بی روغن تشکیل میدهد صنعت برك ، گلیم ،

شال ، سوزن دوزی ، جراب و دستکش بافی این منطقه شهرت دارد .

هکذا در عرض راه موکب شاهانه در قریهٔ هوت قول ، انگوری ، داد ، میرك ، لومان خدایداد از طرف هزاران نفر از مردم شاه دوست جاغوری با شادمانی و سرور استقبال شد .

در رخنه که آغاز منطقه ولسوالی جاغوری میباشد در سینه تپه باسنگ ریزه های‌سفید بخط درشت بنه راغلی گران تولواك جلب‌نظر می نمود . دروازه های دولتی درخط السیر شاهانه افراشته شده وبیرق شاهی وملی در روی تپه ها وبالای قلعه‌ها جلب نظرمیکردمردم شاه دوست جاغوری دسته‌های گل وبته های خوشبو به موکب شاهانه نثار میکردند . طلاب معارف در هر قسمت در حالیکه لباس های متحد الشکل بتن داشتند و بیرق های شاهی را اهتزاز می دادند ترانه های شاه و خیر مقدم می سرودند .

سوار کاران، موکب شاهانه را ازیك قریه تا قریه دیگر بدرقه می‌نمودند فاصله بین کابل وجاغوری سه صد و هفتاد وپنج کیلومتر می‌باشد .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۹ وبیست دقیقه قبل ازظهر ٦ اسد دربین دعا های خیر مقدم مردم جاغوری سنگ ماشه را به‌قصد ولسوالی مالستان ترك فرمودند .

ذات شهریاری قبل از عزیمت ازمرکزجاغوری معلمین و منسوبین معارف جاغوری را درسنگ ماشه بحضور شاهانه پذیرفتند و نصایح سودمندی به آنان گوشزد فرمودند . ایشان را بوظایف سنگینی که بعهده دارند بیش از پیش متوجه ساختند .

ذات شهریاری طی ارشادات حکیمانهٔ شان فرمودند : دریــن عصری که تحولات بــزرگ

ذات ملوکانه با اهالی جاغوری از نزدیک‌مصافحه و احوال پرسی میفرمایند .

اجتماعی وارد زندگی مردم کشور گردیده و حکومت بروی پلان‌های مطروحهٔ انکشافی مصروف ساختمان بنیهٔ اقتصادی و بلند بردن سطح زندگی مردم میباشد . مسئولیت بزرگی به نسل حاضر متوجه میشود . مخصوصا طبقهٔ معلم و مربی که بار سنگین تعلیم وتربیهٔ اولاد وطن را بدوش دارند . فداکاری و ایثار شما معلمان در راه تعلیم وتربیهٔ فرزندان کشور که مردان آینده را تشکیل میدهند . خیلی مهم و موثر است . برای شما ازخدای بزرگ توفیق میخواهم .

حینیکه ذات شهریاری معلمین معارف را به حضور شاهانه پذیرفته بودند طلاب معارف با سرودن ترانه ها وصدا های ژوندی دی وی زموزگران تولواك اظهار احساسات مینمودند .

عدهٔ کثیری از مردم نیز دراطراف کمپ شاهی گرد آمده با صدا های زنده باد شاه با احساسات طلاب همنوایی میکردند ذات شهریاری پس از طی پنجاه کیلومتر مسافه و عبور ازکوتل مرتفع سبز چوب ، تبرغنه ، قرغنه ومومه ساعت ۱۱ وبیست دقیقه به کشکینه ده که یکی از قراء ولسوالی مالستان میباشد مواصلت فرمودند .

در قرغنه و دیگر قراء که در خط السیر شاهانه قرار داشت مردم اعم ازن ومرد پیرو جوان دردو جناح جاده صف بسته بانعره های خوش‌آمدید وزنده‌بادتولواك‌معظم، ازاعلیحضرت معظم همایونی با حرارت زاید الوصف استقبال نمودند در شینه ده موکب شاهانه را یکدسته از سوارکاران اقوام هزاره وخروتی کوچی تا کمپ شاهی بدرقه نموده پیر وجوان‌هزاره بارقص های محلی درپیشاپیش موکب شاهانه از شهریار معظم استقبال نمودند ذات ملوکانه اقوام هزاره و خروتی راموردلطف شاهانه قرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی نان چاشت را در کنار دریای خروشان شینه ده با معاریف قوم هزاره، شینه ده وقوم خروتی کوچی صرف فرمودند .

همچنان ذات ملوکانه به کمپ سران قوم خروت کوچی تشریف برده با آنها از نزدیك ملاقات نمودند اتن های ملی که به‌افتخار ورود تولواك معظم اجراء گردید مورد پسند شاهانه قرار گرفت .

در خط السیر حضور شاهانه از آغاز منطقه ولسوالی جاغوری تا میرادینه مرکز ولسوالی مالستان در هر قسمت رواق های پذیرائی برپا شده وبیرق های شاهی و ملی درتپه ها و کوها وبالای قلعه ها برافراشته شده بود زن ومرد خرد وبزرگ ، پیرو جوان باشعف و سرور در پیشاپیش موکب شهریاری‌اظهار احساسات مینمودند . در جملهٔ هزاران نفر از مستقبلین پیر مردی نود و هفت سالهٔ جلب نظر نمودکه بدوش جوانی‌درصف اول‌مستقبلین اخذ موقع کرده بود بادیدن شهریار معظم‌اشك سرور به چشمان پیر مرد حلقه زده گفت : ـ از پسرم درخواست کردم و خواهش نمودم که اگر رضای مرا میخواهد مرا بدوش خودبه خط السیر پادشاه معظم ببرد تا از آخرین‌روز های زندگی نیز با دیدار پادشاه اسلام خاطرهٔ خوش باخود ببرم . ذات شاهانه ساعت سه بعد از ظهر ٦ اسد دربین احساسات مردم مالستان به میرادینه مرکز ولسوالی مالستان مواصلت نمودند . به تعداد کثیر مردم اعم از زن ومرد بانثار گلها وبته‌های خوشبو و شعار های خیرمقدم از پادشاه معظم استقبال کردند . ولسوالی مالستان یك مکتب متوسطه دو دهاتی دارد نفوس آن چهل هزار نفراست.

مردم آن زراعت پیشه‌ومالدار میباشندگندم، جو ، شاخل ، باقلی از پیداوار مالستان است درمالستان اشجار مثمر موجود نیست زیرا هوای سرد دارد . گلیم بافی ، بنیان بافی صنعت زنان این منطقه را تشکیل میدهد .

اعلیحضرت معظم همایونی حین تشریف آوری به مرکز مالستان جمعیت بزرگی ازمردم را که در تپه های مجاور کمپ شاهی اجتماع نموده بودند . مخاطب قرار داده فرمودند :

آرزوی دیرین ما بود که از شما فرزندان منطقهٔ کوهسار و سر سبز مالستان دیدن کنم البته منظور اصلی ما ازین مسافرت تنها دیدن شما نه بلکه آشنا شدن بمسایل و آرزو های شما است . در عرض راه اشتراك مساعی شمارا درساختمان سرك مالستان از کوتلهای مرتفع آن مشاهده کردیم . طبیعی است که این سرك مسافرت ما را بمحل شما سهولت بخشید ویقین است که این سرك در راه دادو ستد وزندگی شما خدمت بسزائی را ایفامیکند. به پشتکار و زحمت‌کشی مردم شما درهرموقع و زمان از قدیم آشنایی دارم . مشاهدهٔ وادی سر سبز وشاداب مالستان ووضع زراعت شما سبب اطمینان خاطر ما گردید . خداوند بالطف خاص زمین مساعدی بشما اعطا فرموده است.

اطمینان دارم توجه مزید شما برای‌پیشرفت زراعت و آبادی منطقهٔ شما از راه گرفتـن

جرگه ، بناغلی سید غلام حسین مشهور به سید رئیس وبناغلی محمدعلی بالنوبه ازالطاف ومراحم اعلیحضرت همایونی اظهار امتنان نمودند .

وکیل فاضلی گفت : مـردم مـالستان از تشریف آوری ذات شاهانه نهایت مسرور و شادمان میباشند . این مردم قدوم شاه رافال نیك میگیرند و عقیده دارند که شاه‌باخودخیر وبرکت می‌آورد .

وکیل فاضلی افزود : ـ مردم مالستان پلان های مطروحهٔ حکومت را که از ارشادات ذات شهریاری منبع میگیرد سراسر بخیر ونفع کشور دانسته و در راه پیشبرد این پلان ها از هیچ‌نوع سعی دریغ نمیکنند . قانون اساسی که‌زادهٔ افکار پادشاه حق پرست وعدالت‌گستر میباشد . ضیامن رفاه وسعادت مردم ماست و یقین داریم که درسایهٔ این‌وثیقهٔ ملی روز بروز بسوی پیشرفت و تعالی پویان خواهیم بود . وی بیانیهٔ خود را به‌ابیات ذیل پایان داد .

شاه ها ! وطن سرمایه نور از تو باشد
همیشه شاد و مسرور از تـو بـاشد .

سپس بناغلی سید رئیس ورود پادشاه محبوب را در مالستان خیرمقدم گفته و از غم‌خواری شاهانه نسبت به رعایای شاهانه‌شان سپاسگزاری کرد .

هکذا ذات شاهانه عصر روز مذکور دریکی‌از تپه های بلند و مسطح مرکز مالستان مسابقهٔ اسپ دوانی ونیزه زنی را مشاهده فرمودند و قهرمانان این مسابقه را مورد تفقد قراردادند.

بعدا یکتن از فضلای جاغوری بناغلی محمداسحق‌اخلاقی‌ازتوجهات‌حکومت که‌بتاسی‌از ارشادات همایونی صورت میگیرد شکرگذاری

اعلیحضرت معظم همایونی موقع ورود به ناور ، در حالیکه موکب ملوکانه ازطرف ا... با احساسات شاه دوستی استقبال میگردد

محمد هاشم فاضلی وکیل مالستان درولسی
کافی میسر است که با اعضای حکومت و
پارلمان ملاقات کرده ومسایل وآرزو های
خویش را درمیان بگذارید تا مسایل شمامورد
غور ومطالعهٔ حکومت قرار گرفته وبرای حل
آن طرق معقولی جستجو گردد .

ابراز احساسات صمیمی شما باعث مسرت
خاطر ما گردید ولی باید ملتفت بود که‌این
احساسات یك‌طرفه نیست . محبت شما مانند
سایر افراد کشور در قلب ماجا دارد .

در پایان ارشادات ذات شاهانه بناغلی سید
مشوره ها وکمك های علمی وتخنیکی ازوزارت
زراعت و آبیاری نتایج بهتری را بار می‌آورد.

درین مسافرت من بعضی از نمایندگان
حکومت و پارلمان همراهی دارند . فرصت
کرده ضمنا توجه حکومت را به تاسیس یك
شفاخانه و بهبود زراعت شان یاد آورگردیده
گفت : ــ اگر بتوانیم باتوجه حکومت ازآبهای
زیرزمینی استفاده نمائیم حد اکثر استفاده از
زمین های موجودهٔ ایجاد خواهد شد .

همچنان بناغلی عبدالمجید حسانی‌یکی دیگر
از معاریف جاغوری نیز ضمن بیانیهٔ تاسیس
شفاخانه واصلاح زراعت را تایید کرد .

بناغلی شریفی وکیل جاغوری در ولسی
جرگه در اطراف خواسته های مردم وپروژه
هــای سریع الثمــر و سرمایه گذاری هــای
دسته جمعی مطالبی اظهار داشت .

اعلیحضرت معظم همایونی در اجتماع غفیر مردم جاغوری فرمودند : ــ

سال گذشته موقع میسر گردید تا از یك
قسمت ولایات مرکزی کشور دیدن نمائیم .
مسروریم که امروز فرصت دست داد که شما
را نیز از نزدیك می‌بینیم . استقبال بسیار
گرم وصمیمانهٔ شما باعث مسرت خاطر ما
گردید .

این‌محبت‌شما برای من چیزنوی‌نیست شما
درهرموقع وزمان این‌احساسات نیك ومحبت
خود را ابراز کرده‌اید اما چیزیکه برای من
درین سفر تازگی دارد دیدن منطقهٔ شما و
بآشنائی نزدیك به‌سوالات و آرزو های‌شماست
که منظور اصلی این سفر ما را تشکیل‌میدهد.

با استعداد طبیعی مردم شما آشنایی داریم،
شما لیاقت ، زحمت کشی و خدمت گذاری
خود را در مواقع مختلف وپروژه های انکشافی
کشور بوجه احسن نشان داده‌اید . دریــن
مسافرت بعضی از اعضای کابینه و پارلمان
بامن همراهی دارند . آرزوی من اینست که
شما فرصت مساعدی یافته و سوالات و آرزو
های خود را با نمایندگان حکومت و ملت در
میان بگذارید تا برای‌حل آن‌طرق‌موثری‌جستجو
گردد حکومت طی پلانهای انکشافی گذشته
برخی کارهای اساسی‌وزیربنا را برای بهبود
زندگی مردم کشور انجام داده است . پلان
سوم انکشافی نیز این رویهٔ اساسی‌وزیربنای
اقتصادی را تعقیب میکند . علاوتا درین پلان
یکتعداد پروژه های سریع الثمر تولیدی نیز
مدنظر گرفته شده است که دربلند بردن سطح
زندگی مردم ماتاثیر بسزایی خواهد داشت .

در قسمت انکشاف اجتماعی و عنعنوی مردم
تدوین قانون اساسی از کار های مهمی است
که بمیان آمده وحکومت و ملت در راه‌تطبیق
آن باصمیمیت و علاقمندی زیاد قدمهای موفقانه
برداشته باید ملتفت بود که انکشاف وترقی
یك کشور یك وسیلهٔ سریع السیر نبوده
بلکه به‌شرایط و مقتضیات مالی وتخنیکی و
همکاری طبقات مختلف مردم مربوط است .
پیشرفتهای اخیر کشور زادهٔ اعتماد وهمکاری
است . قانون اساسی افغانستان یك روش
نوین و دیموکراسی را درزندگی مردم داخل
نموده است . پیشبرد این روش جدید خالی
از مشکل نیست ولی مامعتقدیم که این‌مشکلات
به‌یاری خداوند و همکاری مردم رفع میگردد .
جای مسرت است که مشاهده میکنیم کشور
عزیز ما باوصف موجودیت نارامی های که‌در
بعضی ازگوشه های جهان وجود دارد . بدون
اخلال پروژه های انکشافی خود را پیش‌میبرود
وروز بروز درنتیجه آن زندگی بهتر ومطمئن‌تر
نصیب مردم ما میگردد .

اعلیحضرت معظم‌همایونی درپایان ارشادات
شاهانه شان یکبار دیگر رضائیت کامل‌شاهانه
شان را نسبت به احساسات نیك‌مردم جاغوری
ابراز فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی در حالیکه‌والاحضرت
شهزاده محمد نادر ودیگر همراهان سفرشان
شرف معیت شاهانه را داشتندساعت ۹وبیست
دقیقه قبل از ظهر ٦ اسد در حالیکه هزاران
نفر از اهالی مالستان در دو جناح سرك و
روی تپه ها اخذ موقع نموده بودند دربین
احساسات شاه دوستی و نعره های زنده باد
پادشاه معظم ما اقامت گاه سلطنتی را در
میرادینه بقصد ولسوالی ناور ترك فرمودند .

ذات شهریاری در بین راه میرادینه وقریهٔ
قوریه که یکی از قراء مربوط ولسوالی ناور
میباشد از طرف عدهٔ کثیری ازمردم که در دو

طرف جادهٔ خط سیر شاهانه اخذ موقع نموده بودند با حرارت استقبال شدند .

در قراء نوده ، سبزك ، كندلی وقبلوررواق های پذیرائی برپا شده بود . اقوام هزاره و كوچی خروت رقص های محلی و اتن های ملی را اجرا كرده و صدا های ژوندی دی‌وی زمونږ گران تولواك از حنجره اطفال معصوم و پیر مردان اعم از زن ومرد درفضا طنین‌انداز بود .

بیرق های‌شاهی وملی دردامنه كوهها و روی عمارات مردم به‌حال اهتزاز مشاهده‌میشد.

ذات ملوكانه در حالیكه موكب شاهانه‌شانرا یكدسته از سوار كاران خروت و هزاره‌بدرقه میكرد ساعت یك بعد از ظهر روز مذكور در كمپ شاهی در قریهٔ قوریه مواصلت‌فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایونی نان چاشت را با معاریف اقوام هزاره و كوچی این منطقه صرف نمودند . وبعدا اتن های ملی ونیزه زنی از روی اسپ كه توسط جوانان كوچی اجرا شد مشاهده فرمودند . وآنها را مورد لطف وشفقت شاهانه قرار دادند .

اعلیحضرت همایونی بعدا جانب مركز ولسوالی ناور حركت فرموده و در عرض راه با قبایل مختلف قراء چراغ سنگ، آب دره، كته‌گك و حصارك كه درهرجا جوقه ، جوقه صف‌بسته بودند باحرارت‌زایدالوصفی استقبال گردیدند .

ذات شاهانه در حوالی ساعت هفت و نیم همان روز به‌مركز ولسوالی ناور تشریف‌فرما شدند .

كذا اعلیحضرت معظم همایونی درراه عزیمت جانب ناور گروپ دوم نقشه برداران جیالوجی راكه در قریه سبزك ومالستان مصروف كار میباشند مورد تفقد شاهانه قرار دادند .

این گروپ سنگهایی را كه در آن آهن ، طلا ومس به‌مشاهده رسیده وموجودیت معادن این فلزات را در مالستان تثبیت میكند به حضور شاهانه تقدیم نموده و توضیحات‌بعرض رسانیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی از میرادینه‌مركز ولسوالی مالستان تا مركز ولسوالی ناوریكصد

اعلیحضرت معظم همایونی موقع ورود به مالستان از طرف هزاران نفر رعایای شاهانه بگرمی پذیرائی شدند

وچهل و پنج کیلومتر فاصله راطی واز کوتل های صعب المرور باسار (که سه هزار متر از سطح بحر ارتفاع دارد) گندلی ، تامگوعبور فرمودند .

موکب ذات شهریاری را از دو کیلومتری مرکز ولسوالی ناور یکدسته سوار کاران‌هزار واقوام کوچی تا نزدیك کمپ شاهی بدرقه نمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی در یك اجتماع بزرگ اقوام کوچی و هزاره درناور فرمودند :

این چند روزه اقامت کوتاه من در ولایت‌غزنی که فردا انجام می‌یابد و دیدن شمافرزندان عزیز این منطقه اسباب خوشی زیاد ما را فراهم ساخت . اعلیحضرت معظم همایونی خطاب به‌حاضرین فرمودند : از روزیکه به ولایت غزنی داخل شده‌ایم در هر جا اتحاد، یگانگی وبرادری را به‌وجه احسن مشاهده کردیم که باعث مسرت ماست .شما میدانید که هرآرزو درسایه اتحاد وبرادری برآورده میشود و آرزومندیم همه‌شما از این موهبت برخوردار باشید .

از نیازمندی های شما کاملا اطلاع داریم . دولت برای بهبودوضع زندگی‌شما متوجه‌است. زندگی امروز مردم افغانستان بازندگی بیست سال قبل شان قابل مقایسه نیست و تفاوت بارزی در این فاصله مشاهده میشود که مردم ما به‌این حقیقت مستشعرند .

اعلیحضرت معظم‌همایونی در موردمشاهدات حضور شاهانه از فعالیت گروپ دوم‌تفحصات جیالوجی در قریهٔ سبزك مالستان فرمودند:-

امروز ازاین کوها وکوتل‌های مرتفع عبور کردیم وبسیار ممنون شدیم‌که یکدسته از جوانان شما درساحهٔ‌تفحصات جیالوجی‌مصروف کار بودند تاجائیکه تحقیقات ابتدائی نشان داده احتمال میرود درسینه کوه‌های شمامعادن پر قیمتی موجود باشد که‌البته حکومت آنرا سروی و مطالعه میکند .

در پایان ارشادات ذات شهریاری ښاغلی عبدالحسین مقصودی وکیل ناور در ولسی‌جرگه موکب ملوکانه را در ناور خیرمقدم گفته علاوه کرد ما از نهضت‌های اجتماعی وترقیات‌اخیریکه در سایه ارشادات حکیمانهٔ ذات شاهانه‌صورت گرفته اظهار سپاسگذاری مینمائیم وبحضور شاهانه اطمینان عرض مینمائیم که دربین ما روحیهٔ برادری وبرابری مستحکم است . مردم افغانستان عموما ومردمان این منطقه مخصوصا درسود و زیان خود یکدیگر را شریك میدانند وکیل‌مقصودی بیانات‌خودرا به‌سعادت‌افغانستان وطول عمر ذات شهریاری خاتمه داد .

سپس ښاغلی علی بابای قمبری و ښاغلی عبدالخالق از ساکنین قریه قوریه ناور بالنوبه مقدم اعلیحضرت معظم همایونی را خوش‌آمدید گفته و از الطاف و مراحم ذات شاهانه اظهار سپاسگذاری نمودند .

ښاغلی سید محمد هاشم فاضلی وکیل مالستان در ولسی جرگه ازمراحم اعلیحضرت معظم همایونی اظهار سپاسگذاری نموده‌همکاری مردم مالستان را در اکمال پلانها و پروژه‌های حکومت وعده داده وخواسته های مردم راکه شامل تاسیس شفاخانه ، اصلاح زراعت،توسعه معارف، اعمار پلها واستفاده ازمعادن مالستان میباشد توضیح کرد .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت هشت و نیم صبح ۷ اسد مرکز ولسوالی ناور را به قصددرهٔ آجرترك فرمودند . مردم‌قراء کتوك شهر خوات، سبزآب، کاریز، الترغنه، گك زرد، ایرگین اعم ازذن ومرد پیرو جوان‌اجتماع نموده مقدم پادشاه محبوب‌شان را باسرود های محلی واتن های ملی‌باگرم جوشی زایدالوصفی استقبال کردند ذات شهریاری در هرجا توقف نموده و رعایای وفاشعار شاهانه شانرا مورد الطاف قرار میدادند .

اعلیحضرت همایونی درحوالی‌ساعت ۱۱قبل از ظهر روزمذکور به‌کوتل‌اژدهار واقع‌حدبخشی ولایات وردك وغزنی مواصلت فرموده ودر آنجا ازطرف ښاغلی محمد ابراهیم عباسی والی وردك وکیل محمد اسلم وکیل بهسود درولسی جرگه ، سناتور محمد رضا کربلایی معاریف وعدهٔ کثیری از اهالی اعم ازذن ومرد باحرارت استقبال گردیدند .

درین جا نیز زنان ومردان باجرای سرود های محلی و همچنان جوانان کوچی باتن‌های ملی وخواندن لندی ها از پادشاه معظم خود استقبال کردند .

ذات ملوکانه درمقابل صفوف مستقبلین از موکب شاهانه پیاده شده ورعایای وفاشعار شاهانه راموردر تفقد خاص قرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۱۲ و۴۵ دقیقه ظهر همان روز بمرکزولسوالی بهسود مواصلت فرموده وپس از اقامت مختصر مرکز بهسود را بقصد آجر ترك گفتند ودر حوالی ساعت هشت شب به بامیان مواصلت‌فرمودند.

در مرکز بهسود ازطرف اهالی وطلاب‌معارف استقبال گردیدند .

درین موقع نعره های زنده‌باد پادشاه‌محبوب ما به‌هوا طنین انداز بود وموکب شاهانه باکف زدنهای ممتد بدرقه میشد .

اعلیحضرت معظم همایونی ازین استقبال گرم اهالی اظهار مسرت فرمودند . مخصوصا از اینکه بعضی پروژه‌هایی را که‌درسال‌گذشته ذات شاهانه هدایت فرموده بودند واز طرف اهالی آنجا به‌کمك شعبات مربوطهٔ حکومت‌عملی شده اظهار رضائیت فرمودند .

ذات شاهانه از دستگاه قالین بافی که‌درین منطقه جدیدا ازطرف شعبات صنایع کوچك وزارت معادن و صنایع بکار انداخته شده‌بود دیدن فرمودند .

ذات شاهانه توفیق مزید آنها را درپیشبرد این صنعت مفید توقع فرمودند .

سپس اعلیحضرت معظم همایونی جانب آجر حرکت فرمودند .

در عرض راه اهالی قراء حاجی گك درهٔ‌کالو وبای موری اعم ازمرد، زن واطفال درسر راه اخذ موقع کرده بودند ودر هرجا موکب‌شاهانه را بافریاد های زنده‌باد شاه وپاینده‌باد افغانستان وکف زدنهای ممتد استقبال میگردند موقع مواصلت موکب شاهانه به‌بامیان اهالی بامیان ،طلاب معارف ومامورین ولایت بامیان باگرم جوشی زاید الوصفی پادشاه محبوب‌خود را استقبال نمودند .

شب ۷_اسدذات‌شاهانه‌دربامیان‌استراحت‌داشتند

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۳بعداز ظهر ده اسد اقامتگاه شاهانه را در درهٔ آجر به قصد خنجان ترك فرمودند ذات شنهر یاری در عرض راه از معدن ذغال سنگ دراشپشته دیدن فرموده و کار کنان معدن را مو ردتفقد شاهانه قرار دادند.

دونفر از کارکنان سابقه دار معدن‌بناغلی سید اسین و بناغلی محمد ولی که هریك‌بیش از سی سال دوره خدمت داشتند مورد لطف خاص شاهانه قرار گرفتند .

در موقع بازدید ذات ملوکانه انجنیر محمد صدیق اسحق زی آمر معدن اشپشته در مورد معدن ذغال سنگ وطرز کار آن بحضور ذات شاهانه توضیحات بعرض میرساند .

اعلیحضرت معظم همایونی در مـورد تهیه بهتر شرایط زندگی وتامین حفظ‌الصحه‌کارکنان به پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیر معارف هدایات لازمه اعطا فرمودند .کارکنان معدن اشپشته مورد تفقد ذات شاهانه قرار گرفته وبرای شان از حضور شاهانه یك‌مشت پول بطور بخشش منظور گردید.

انجنیر اسحق زی بو کالت کارکنان ازتفقد و مراحم ذات اشرف ملوکانـه و ازینکه با تشریف آوری شاهانه کارکنان معدن اشپشته را افتخار بخشیدند اظهار شکران نموده. در موقع بازدید ذات شاهانه از معدن اشپشته انجنیر نصرت الله ملکیار والی بامیان شرف معیت ذات همایونی را داشت.

در خنجان دکتـور خلیل احمد ابوی والی پروان، وبناغلی عبدالباقی یوسف زی والی بغلان بحضور شاهانه شرفیاب گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی شب ده اسد را در خنجان استراحت وساعت ۹ قبل از ظهر روز یازده اسد بصوب کابل حرکت فرمودند همینکه موکب ذات شاهانه به جبل السراج مواصلت کرد از طرف جم غفیری از اهالی ، طلاب معارف ومامورین با شعار های زنده‌باد پادشاه معظم ما استقبال بعمل آمد .

اعلیحضرت معظم همایونی از مسا فرت‌به جاغوری، مالستان، ناور واستراحت بدر هٔ‌آجر ساعت یازده قبل از ظهر ۱۱ اسد مع‌الخیر به مرکز مواصلت فرمودند.

پیام علیا حضرت ملکهٔ معظمه بمناسبت تجلیل روز بین‌المللی اطفال

مسرت دارم که روز اطفال را به صفت یك مادر به عموم مادران و کودکان افغا ن تبریك میگویم.
تجلیل این روز بنام روز اطفال در همه جهان با مراسم خاصی بر گزار میشود.
دلیل آنهم اهمیتی است که در دنیای امروز برای اطفال ومادران قایل هستند.
تجلیل این روز در حقیقت احترام وارزش واقعی کودکان امروز را که بنیان گذاران جامعه فردای کشور اند ثابت ومحفوظ نگه میدارد. جامعه ما باین کودکان که روزی در سر نوشت کشور شان سهم بارز خواهند داشت به چشم امید نگاه میکند. اطفال‌سالم شالوده یك جامعه سالم است.
با احساس این مسئولیت بزرگ آنانیکه در تربیه اطفال سالم بذل مساعی میکنند در حقیقت خدمت بزرگی را انجام میدهند.
موسسات وکانون های طفل ومادر بایداز مساعدت های اخلاقی و مادی تشویق وقدردانی هموطنان برخور دار باشند.

باین پیام و با ابراز از آرزو های‌نیك خود به تقریب این روز صحت وسعادت مادران واطفال وطن عزیز را تمنا میکنم.

بیانیهٔ علیاحضرت ملکه معظمه بمناسبت تجلیل روز مادر

هموطنان عزیز!

با کمال مسرت روزمادر راکه برای اولین بار در کشور عزیز ما تجلیل میشود بنا م خداوند بزرگ افتتاح مینمایم.

تجلیل واستقبال این روز فرخنده د ر افغانستان برای فرزندان افغان فرصت آن میدهد تا یکی از عالیترین احساسات بشری، محبت و تکریم خود را در برابر مادران بصورت خاص ابراز دارند.

دین پاك اسلام احترام مادر را از فرایض برگزیدهٔ انسانی شمرده، درینمورد به‌فرزندان خود توصیه اکید نموده است .

مادران افغان در طول تاریخ وظیفهٔ پرورش نسلهای جوانرا بادرك مسئولیت خود و مسئولیت فردای فرزندان شان انجام داده‌اند.

جامعهٔ ما امروز با تجلیل مقام بزرگ‌مادر، یك فریضهٔ مهم اجتماعی را ایفا مینماید.

تخصیص این روز به حیث رمز احترام بمادر ، مایهٔ مسرت خاص من گردیده است.

وظیفهٔ ملی همهٔ ماست تا متوجه بهبود احوال ورشد فکری و تعلیمی مادران امروز وفردا باشیم.

مادرانیکه خود از بهرهٔ دانش و اصو ل آموزش و پرورش برخور دار باشند، بهتر می‌توانند به جامعهٔ خویش فرزندان صا لح تقدیم نمایند.

امید وارم هموطنان عزیز ما با اشتراك خود در تجلیل روز مادر رسم ارادت وامتنان خویش در برا بر مادران وظیفه شنا س افغان بجا آورند .

بیانیهٔ والاحضرت شهزاده احمدشاه بمناسبت افتتاح شاهراه دوشی و شیر خان بندر

هموطنان عزیز ، مهمانان گرامی !

مسرت دارم مشاهده مینمایم که یکی از پروژه های مهم مواصلاتی کشور ما به انجام رسیده است .

عمران شاهراه دوشی ــ شیرخان بندر که شامل دومین پلان پنجسالهٔ افغانستان میباشد در راه انکشاف اقتصادی کشور عزیز مانقش بارزی خواهد داشت .

ختم این پروژه منافع شاهراه سالنگ را به پیمانهٔ وسیع وموثر تکمیل میکند .

مجموع این‌دو پروژه یك حلقهٔ مهم سیستم مواصلاتی است که صفحات شمال و جنوب مملکت را از نزدیك با هم وصل و علایق اقتصادی این مناطق را توسعه می‌بخشد.

تکمیل این پروژه یك قدم فراخ و مثبتی است که‌افغانستان تحت قیادت اعلیحضرت معظم همایونی در راه انکشاف اقتصادی می گذارد .

مساعی ایکه‌درمورد تکمیل‌عمران این‌شاهراه و پروژه های متعدد انکشاف در ساحات اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی صورت میگیرد در خور ستایش‌است .

درین فرصت وظیفهٔ خود میدانم که اززحمات شباروزی فرزندان این خا ك و خا صه افراد جوان قوایکار یاد آور شده بهترین تمنیات خویش را برای سعادت و مساعی بیشترشان در راه اعتلای مملکت عزیز ما اظهار دارم .

همچنان از همکاری متخصصین شوروی که در اجرای‌این پروژه باکمال جدیت وعلاقمندی ابراز مساعی نموده‌اند تشکر مینمایم .

خرسندم که درین محفل خجسته جلالتمآب میخائیل یفریموف معاون رئیس شورای‌وزیران اتحادجماهیر شوروی‌سوسیالیستی به‌نمایندگی از حکومت و مردم کشور دوست وهمسایهٔ ما حضور بهم رسانیده اند.

خواهشمندیـم جلالتمـآب ایشان مراتب قدر دانی صمیمانهٔ ما را از مساعدت مالی وفنی اتحادشوروی در مورد اعمار این شاهراه به حکومت ومردم خویش ابلاغ نمایند.

در اخیر بنام خداوند توانا وبه آرزومندی سعادت افغانستان عزیز در پرتو رهنمایی‌های حکیمانهٔ اعلیحضرت معظم همایونی شاهراه دوشی‌ــ شیرخان بندر را افتتاح مینمایم .

بیانیهٔ والاحضرت شهزاده احمد شاه بمنا سبت افتتاح ورکشاپهای پلچرخی

جلالتمآبان ، مهمانان گرامی ، حاضرین محترم !

خوشوقتم امروز یکی از پروژه های‌عمدهٔ مملکت را که اساسات و سروی آن طی پلان پنجسالهٔ اول و مراحل تکمیل آن طی پلان پنجسالهٔ دوم سپری گردیده است افتتاح مینمایم .

مردم ما که همواره‌برای بلند بردن سطح زندگی خود صرف مساعی مینمایند متوجـه موسساتی اند که ممد تقویهٔ وضع اقتصا دی مملکت باشد.

روی همین منظور ورکشاپهای پلچرخی به تعقیب فابریکهٔ حربی که‌خدمات قابل قدر ی را انجام داده بود اعمار گردید که نه‌تنها برای یکعده احتیاجات یومیهٔ تخنیکی مربوط دفاع‌ملی بلکه برای استفادهٔ شقوق تخنیکی و فنی‌ملکی نیز قابل استفاده میباشد .

درین جا از خدمات خستگی ناپذیر کارکنان افغانی تقدیر مینمایم .

که به نیکویی میدانند عصر ما عصرتکنولوژی است و درین راه ابراز مساعی‌دقیق وپیوسته لازم میباشد . ضمناز تشریف آوری‌نمایندگان کشور دوست چکسلواکیه تشکرات خویش را ابراز و مراتب قدر دانی مقامات افغانی را از همکاری فنی‌متخصصین‌دولت دوست‌چکسلواکیه اظهار میدارم .

بنام خداوند بزرگ این پروژه را که‌یك قدم دیگر در راه انکشاف سالم کشور میباشد **افتتاح میکنم** .

مسافرت ښاغلي محمدهاشم میوندوال صدراعظم به جمهوریت عربیهٔ متحد

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ده قبل از ظهر ۲٤ سنبله برای یك مسافرت رسمی به جمهوریت عربیهٔ متحد و ترکیه بدآنصوب عزیمت کردند .

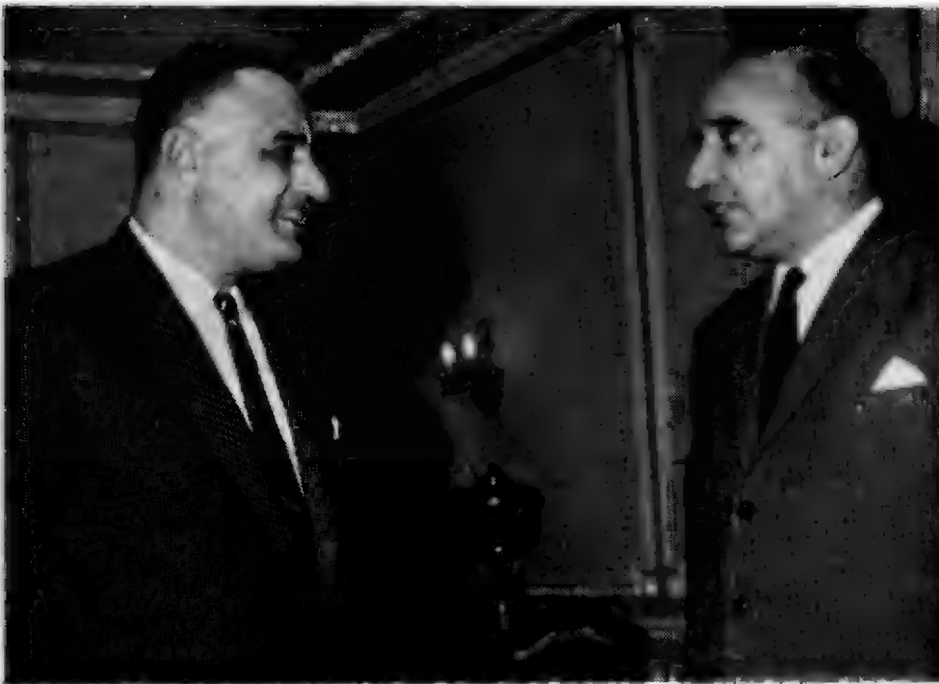
در میدان هوائی کابل اعضای کابینه ، کوردیپلوماتیك مقیم کابل ښاغلی جمیل وافی سفیر کبیر ترکیه و شارژ دافیر سفارت کبرای جمهوریت عربیه متحده در کابل ، مامورین عالی رتبهٔ عسکری‌وملکی ، یکعده از اعضای ولسی‌جرگه ومشرانو جرگه ، معاریف شهر کابل و پښتونستانی های مقیم کابل برای وداع ښاغلی صدر اعظم حضور بهم رسانیده بودند .

در این سفر ښاغلی عبدالله یفتلی وزیر مالیه،دوکتور روان‌فرهادی مدیرعمومی سیاسی وزارت امورخارجه ،ښاغلی‌شاه محمددو ست مدیرقلم مخصوص صدارت ،ښاغلی عبدالحکیم رئیس پروژه‌وادی ننگرهار ،دگروال ارکانحرب علی زوی شرف‌یار نظامی ښاغلی عبدالا حد مدیر امور مطبوعاتی و ارتباط عامه درصدارت ښاغلی میر محمد یونس مشرف دوکتور معالج و یك عده مامورین دیگر در جمله ذوات معیتی ښاغلی میوندوال شامل میباشند .

ښاغلی میوندوال صدر اعظم بوقت قاهره‌در حوالی ساعت ۱۰ قبل از ظهر ۲٦ سنبله به قاهره وارد گردیده در میدان هوائی از طرف ښاغلی صدقی سلیمان صدر اعظم جمهوریت عربیه متحد استقبال گردیدند . همچنان برای استقبال ښاغلی صدر اعظم اعضای کابینهٔ جمهوریت عربیه متحد ، مامورین عالیرتبه عسکری و ملکی روسای نمایندگی‌های سیاسی متعین قا هره،اعضای سفارت کبرای افغا نی و محصلان افغانی نیز در میدان هوائی قاهره حضور بهم رسانیده بودند .

و به شام ۲٦ سنبله دعوت رسمی‌به‌افتخار ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم از طرف صدقی سلیمان صدر اعظم عربیهٔ متحد در قاهره ترتیب شده بود .

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم بـا ښاغلی جمال‌عبدالناصر رئیس‌جمهورجمهوریت متحدعربی درحال صحبت دوستانه‌دیده‌میشود.

در این دعوت بین صدر اعظمان هر دوکشور بیاناتی مبنی بر روابط دوستانهٔ دو کشور تعاطی گردید .

بیانیهٔ ښاغلی انجنیر صدقی سلیما ن صدراعظم جمهوریت عربیهٔ متحد :ـ

جلالتمآب عزیز !

مردم عرب پیوسته از رویهٔ مملکت برادر خود افغانستان حکومت و مردم آن در برابر تامین آزادی تمجید وستایش‌نموده واحساسات مردم افغانستان را در اثنای حملات سه جانبه برسویز بدیدهٔ تقدیر می‌نگرند . وقایع و مجاهدات مردمان عرب و افغان در طول‌تاریخ معاصر حس برادری و قابلیت و استعدادشانرا در انجام کار های مفید ثابت ساخته است.

برای سالهای متمادی مردمان ما بصدای آزادی حفظ استقلال و تقویه ارزش های ذات البینی و تصمیم ایدالها وپرنسیپ های‌انسانی در بین جوامع بشری لبیك گفته اند .

این اشتراك مثبت راه را برای ایجاد رابطهٔ برادری و دوستی هموار نموده و مردمان مارا در ساحه های مجادلهٔ فکری و معنوی باوصف مسافهٔ طولانی که بین شان موجود است نزدیك میسازد .

سید جمال الدین افغان و دیگر متقدمین که در اطراف وی جمع شده بودند توانستند یك نمونهٔ جاوید و گنجینهٔ از افکار طلایی را در مورد مبارزات افراد و جوامع بشری به عالم بشریت تقدیم کنند .

مساعی مشترك برای وحدت کشور هـای آسیایی و افریقائی پیروی از سیاست عـدم انسلاك به پیمان های نظامی و تامین صلح جهان نقاط مشترك سیاست کشور های ما را تشکیل میدهید .

سفر ښاغلی میوندوال در تحکیم بیشتر روابط دوستانه بین دو کشور موثر بوده وبما موقع میدهد تا بتوانیم اشتراك عمل خود را در ساحه های ذات البینی و وحدت کشورهای آسیایی و افریقایی‌وامور بین المللی‌مخصوصا درین روز هایی که جنگ مخرب کلیه جهان را به تباهی و فشار تهدید میکند شدت بخشیم .

ما متیقنیم که این مسافرت شما یك توقف مثبت جهت توسعهٔ افق همکاری بین دو کشور بوده و تفاهم باهمی ما را به نفع صلح جهان مستحکمتر ساخته و روابط برادری مردمان ما را تحکیم بیشتر می بخشد .

این مسافرت شما فرصت خوبی خواهد داد تا کار ها و مساعی را که مردم ما در وطن شان انجام داده‌اند مشاهده نمایید .

بیانیهٔ ښاغلی میوندوال صدر اعظم که‌بزبان عربی ایراد گردیده است :ـ

جلالتمآب عزیز !

از کلمات محبت آمیز شما نسبت به‌خویش و افغانستان صمیمانه تشکر میکنم . پذیرائی با حرارتی که امروز از جانب جلالتمآب شما و مردم این کشور از من و همراهانم‌بعمل آمد نشانهٔ علایق برادری بین ملت های ما میباشد که بر پایه های معنوی استوار بوده و در تاریخ‌قدیم هردوملت ریشهٔ‌عمیق‌دارد درتاریخ معاصر از زمان سیدجمال‌الدین‌افغان باینسو مبارزات هر دو ملت در راه پیکار بااستعمار بمنظور کسب آزادی و دفاع از آن وحصول ترقیات مادی و معنوی این علایق محبت را بیشتر استوار نموده است .

همچنانکه کامیابی های ملت‌افغانستان درکسب استقلال و مبارزات آن به منظور اعمار مجدد کشور موجبات شادمانی ملت برادر عرب را فراهم آورده است به همین گونه موفقیت‌های مردمان ملت برادر عرب در راه مجادله باتسلط خارجی و پیشرفت های مادی ومعنوی‌ایشان اسباب مسرت عمیق ملت افغانستان بـوده است .

کامیابی های مردم برادر مصر در مراحل کسب استقلال دفاع از سویز وخاصتا رفع تعرض مسلح بیگانگان درست ده سال قبل و بالاخره تنظیم مجدد حیات ملی مردم شما و ترقیاتیکه با تطبیق پروگرام های اصلاحی شما نصیب این کشور گردیده است‌احساسات قدر دانی ملت افغانستان و همه ملل آزادی دوست و ترقی پسند جهان را راجع بمردم آزادی دوست و ترقیخواه شماافزوده‌است.

افغانستان و جمهوریت عربیهٔ متحده که هر دو دراجتماعات تاریخی باندونگ ، بلگراد و قاهره سهم فعال داشتند و هر دو باکمال پایداری از سیاست بیطرفی فعال و عدم الحاق به‌پیمان ها پیروی میکنند . هر دو ملت از حقوق مردم و مللی که برای آزادی در مقابل استعمار به اشکال مختلف آن ودر مقابل‌تسلط جویی وتبعیض وعدم مساوات مجادله دارند حمایت میکنند . حکومت افغانستان با الهام از تمنیات و آرزو های کتله های جوان ونیرو های مترقی و بمنظور اصلاحات در جهات اقتصادی ، اجتماعی و معنوی زندگانی ملی و

بنا غلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم موقعیکه در عمارت طاهریه بابناغلی صدقی سلیمان صدراعظم جمهوریت‌متحد عربی ملاقات میفرمایند.

ترقی متوازن آن بر اساس اسلامیت رژیم شاهی‌مشروطه‌ملیت، دیموکراسی وسوسیالیزم مجاهدت می ورزد و علیه عوامل نا مساعد زندگانی و بی عدالتی اجتماعی مبارزه‌مینماید.

ملت افغانستان از اینکه مردم دوست و برادر جمهوریت عربیهٔ متحده در راه تشکیل یك جامعه مترقی چنانکه با آرزو ها و طریق زندگی ملت بزرگ عرب‌موافق باشد مجاهدت مینمایند کمال مسرت دارند بنابرین بامسرت ملاحظه مینماییم مردمان برادر افغانستان و جمهوریت عربیهٔ متحده هر یك مطابق به مقتضیات حیات ملی خویش برای تشکیل یك جامعهٔ آزاد و مترقی مجاهدت مینمایند. و هر دو کشور متیقن اند که سیاست خارجی ایشان و پروگرامهای اصلاحی شان در ساحهٔ داخلی و مجاهدات شان برای بهبود زندگانی مردمان ایشان و صلح جهان و رفاه بشریت سودمند میباشد.

آمال مشترك مردمان ما و شما در راه‌ارتقاء سویهٔ مادی و معنوی حیات ملی و حمایت از ملل و مردمان جهان در طریق تامین حق تعیین سر نوشت ایشان و همکاری در راه استقرار صلح و رفاه بشریت علایق برادری ما را پیوسته محکم‌تر گردانیده است.

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی به جمهوریت عربیهٔ متحده موید ونشانهٔ علایق محبت و برادری در بین مردمان هر دو کشور بود.

همچنین خاطرات نیك مسافرت جلالتمآب جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربیهٔ متحده در افغانستان که‌متصل‌انعقاد کنفرانس‌باندونگ صورت گرفت نزد مردم افغانستان زنده‌است. خوشبختانه اجتماعات بین المللی برای زعمای هر دو کشور موقع داده است تماسهای‌شخصی و تبادل افکار خود را در مراحل مختلف قایم بدارند.

حکومت افغانستان از آمال بزرگ عرب واز آنجمله اعادهٔ حقوق مشروع عرب فلسطین پشتیبانی کامل نموده و خواهد نمود و یقین دارد اعادهٔ حقوق ایشان برای تامین عدالت بین المللی استواری صلح درین منطقه و در همه جهان لازمی میباشد.

موجودیت یك عدهٔ محصلین افغانی درین کشور برادر و عدهٔ ازمعلمان شما درافغانستان نشانهٔ دوام علایق فرهنگی بین طرفین است که توسعهٔ آن محل آرزومندی هر دو ملت میباشد.

آرزومندم مسافرت اینجانب در استحکام مزید علایق برادری و روابط فرهنگی ومعنوی هر دو کشور مطابق آرزومندی صمیمانهٔ ما نتایج مفید بار آرد.

با تجدید مراتب امتنان از پذیرایی بسا

حرارت شما حکومت و مردم شما تمنیات خالصانهٔ خود را برای ترقی و تعالی مزیدملت عرب و مردم برادر جمهوریت عربیه متحده اظهار میدارم .

پاینده باد دوستی افغانستان و جمهوریت عربیهٔ متحد :

ښاغلی صدر اعظم به‌تاریخ ۲۸ سنبله‌ذریعه موتر عازم اسکندریه گردیدند و بعد از ظهر روز مذکور از اهرام های قاهره دیدن نموده و شب پروگرام تاریخ قدیم مصر راشنیدند و از بند اسوان دیدن کردند . سپس ښاغلی صدر اعظم ضمن مصاحبه با آژانس خبررسانی شرق‌میانه گفتند:ـ روابطدوستانه‌بین‌افغانستا ن و جمهوریت عربیهٔ متحد بر احترام نقاط نظر یکدیگر در مسایل بین المللی متکی میباشد.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ که هر دو کشور از سیاست مشترك بیطرفی مثبت و تحقق بخشیدن به صلح جهانی پیروی‌میکنند. و ضمن اشاره برموضوع‌فلسطین گفتند:ـ که از زمان حادثهٔ غم انگیز فلسطین درسال۱۹۴۸ افغانستان از هر فرصتی در اجتماعات جهانی برای احیای حقوق مردم عرب فلسطین استفاده نموده است .

به تاریخ ۲۹ سنبله ښاغلی محمد هاشم میوندوال ساعت دوی بعد از ظهر روز مذکور با ښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربیهٔ متحد در منزل شان ملاقات نمودند .

ضمن این ملاقات ښاغلی میوندوال سلام‌های اعلیحضرت معظم همایونی را به ښاغلی جمال ناصر رسانیدند و به تاریخ ۳۰ سنبله از موزیم النصر بازدید نمودند همچنان ښاغلی صدر اعظم بروز مذکور در سفارت کبرای افغانی در قاهره با محصلین افغانی ملاقات نمودند و از عمارت جامعهٔ عرب در آنجا دیدن کردند .

ښاغلی عبدالخالق حسونا سر منشی جامعهٔ عرب حین ورود ښاغلی صدر اعظم به عمارت جامعهٔ عرب از ایشان استقبال کرد .

ښاغلی صدر اعظم بروز ۳۱ سنبله که بازدید شان در مصر خاتمه یافت به ساعت (۹) روز مذکور برای یك مسافرت دوستانهٔ رسمی توسط طیاره آریانا جانب ترکیه‌عزیمت نمودند .

متن اعلامیه مشترك افغانستان وجمهوریت عربیهٔ متحد :

دراثر دعوت‌انجنیر صدقی‌سلیمان‌صدرا عظم جمهوریت عربیهٔ متحد ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم افغانستان از تاریخ ۱۷ تا ۲۱ سپتامبر ۱۹۶۶ مطابق ۲۶ تا ۳۰سنبله ۱۳۴۵ به یك بازدید رسمی از جمهوریت عربیهٔ متحده پرداختند . در دوران این بازدید ښاغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت‌عربیهٔ متحده ښاغلی محمدهاشم میوندوال‌صدرا عظم افغانستان را پذیرفتند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم افغانستان و همراهان شان از شهر قاهره مرکز جمهوریت عربیهٔ متحده ، سکندریه ، اسوان و پورت سعید دیدن کردند .

همچنان ایشان فرصت یافتند تا خود را با زندگی مردم جمهوریت عربیهٔ متحده آشنا سازند . ښاغلی میوندوال و همراهان شان از پروژه های صنعتی وزراعتی وهمچنان‌موسسات کلتوری و تاسیساتیکه پس از انقلاب مصربه رهنمائی‌ښاغلی جمال‌عبدالناصررئیس‌جمهوریت عربیهٔ متحده بوجود آمده دیدن نمودند .

از آنها در دوران بازدید شان با گرمی زایدالوصفی استقبال بعمل آمد .

مذاکرات بین صدر اعظمان افغانستان و جمهوریت عربیهٔ متحده در یك فضای گرم دو ستانه وتفاهم متقابله که بصورت یـك عنعنه بین افغانستان و جمهوریت عربیه متحد وجود دارد صورت گرفته مذاکرات روابط بین دو کشور و اوضاع بین المللی را بصورت عمومی احتواء میکرد .

درین مذاکرات ښاغلی عبدالله یفتلی وزیر مـالـیه، ښاغلی‌سید شمس‌الدیـن مجروح سفیر کبیر افغانستان ، دکتور عبدالغفور روان فرهادی مدیرعمومی سیاسی‌وزارت امورخارجه، ښاغلی شاه محمد دوست مدیر قلم مخصوص صدارت از طـرف افغانستان و از جـانب جمهوریت عربیهٔ متحده ښاغلی محمود ریاض وزیر امور خارجه ، ښاغلی شفیق علی خشن وزیر زراعت ، ښاغلی احمد فرید ابو شادی معاون وزارت امور خارجه ، احمد فتحی‌رضوان مدیر عمومی ادارهٔ آسیائی‌وزارت خارجه‌شرکت ورزیده بودند .

طرفین به روابط دو جانبهٔ افغانستان و جمهوریت عربیه متحده به منظور استحکام و انکشاف مزید آن مذاکراتی انجام داده‌اند .

طرفین پیوستگی واتصال‌خود را به‌سیاست عدم انسلاك بحیث وسیلهٔ جهت‌حفظ ونگهداری صلح و امنیت بین المللی تائید نمودند .

هر دو طرف به این عقیده اند که‌انکشاف جریانات جهان مخصوصا در چند سال اخیر

نشان داده که سیاست عدم انسلاك در راه‌حل مسائل و مشکلات بین المللی برای حفظ وبقای صلح و در راه تقویهٔ زیست باهمی مسالمت آمیز سهم زیادی داشته است .

هر دو طرف لزوم ادامهٔ مساعی ممالك غیر منسلك را با تائید اعلامیه های بلگراد وقاهره به منظور تقویه صلح تساند آزادی تمام‌کشور هاوازدیاد تشریك مساعی بین المللی تاکید نموده ومیکند .

طرفین ضرورت حمایت ازاصل عدم مداخله در امور داخلی کشور ها و همکاری موثر بین دول را بحیث شرط لازمهٔ بقای صلح‌تائید نموده‌اند .

هر دو طرف یاد آور شده‌اند کشیدگیهای کنونی که صلح جهانی را به مخاطره می‌اندازد عمدتاً ناشی از اضرار قدرت های استعماری است که در صدد پیروی از سیاست استعمال قوه با مفکوره نیل به اهداف سیاسی شان و محروم ساختن مردم از حقوق مشروع آزادی و استقلال ایشان میباشد .

افغانستان و جمهوریت عربیهٔ متحده‌حمایت خود را یکبار دیگر از مبارزات‌مردم علیه‌تسلط جویی به هر شکل و وضع آن ابرازداشته‌اند. طرفین حمایت خود را به آن عده مردم‌جهان که‌هنوزهم برای احیای حق خود ارا دیت و حصول آزادی استحکام استقلال خود مشغول مبارزه میباشند ابراز داشته‌اند .

طرفین با نگرانی عمیق اوضاع خطرناك ویتنام را مورد مطالعه قرار داده و خاطر نشان کرده‌اند . این وضع تاثیر مستقیمی دراوضاع بین المللی دارد .

هر دو طرف حمایت خود را از حق غیرقابل انکار مردم ویتنام برای تعیین سرنوشت آینده‌شان ابراز نموده‌اند .

طرفین خواستار خاتمه دادن فوری حملات هوایی و بمبارد جمهوریت مردم ویتنام شده و موقف خود را در بارهٔ لزوم احترام کامل و عملی ساختن توافق های سال ۱۹۵٤ ژنیو و حقوق مشروع و تمنیات مردم ویتنام برای آزادی و استقلال شان تایید نمودند .

آنها عقیده دارند که اعادهٔ صلح در ویتنام در بقای صلح در سراسر جهان سهم خواهد داشت .

طرفین اوضاع شرق میانه را مورد مطالعه قرار داده‌اند .

صدر اعظم افغانستان حمایت کامل کشور خود را در مورد مردم عرب فلسطین ابراز داشته وی یکبار دیگر تقبیح مملکت خود را از تجاوزات استعماری و تبعیضی که درمقابل مردم فلسطین صورت میگیرد ابراز داشته و عقیدهٔ خود را در بارهٔ لزوم اعادهٔ حقوق غیر قابل انکار مردم فلسطین اظهار کرده است .

طرفین حمایت از مبارزات مردم شبه‌جزیره عربستان جنوبی برای نیل به آزادی واستفادهٔ حق خود ارادیت شان ابراز داشته‌اند .

صدر اعظمان دو کشور اوضاع افریقا را مورد مطالعه قرار داده و لزوم حمایت از مبارزات تمام مردمی را که هنوز تحت یوغ استعمار میباشد برای بدست آوردن آزادی و استقلال شان تایید کرده‌اند .

درین مورد طرفین سیاست تبعیضی را که از طرف حکومت غیر قانونی و اقلیت‌افریقای جنوبی وروودیشیای جنوبی پیروی میشود و سیاست استعماری‌پرتگال‌رادرانگولا، موزنبیق و منطقهٔ نام نهاد گینی پرتگالی مورد تقبیح قرار داده‌اند .

آنها به عملی شدن فیصله های موسسهٔ ملل متحد و موسسهٔ اتحاد افریقا به منظور تضمین قوانین‌مربوطبه اکثریت ناسیونالیستی درین مناطق و آزادی شان تاکید کرده‌اند .

طرفین با پیوستگی خود بمنشور ملل متحد موافقه نموده و به‌لزوم توسعهٔ موثریت‌موسسهٔ موصوف و رسیدن به مرحلهٔ جهانی به‌منظور ارتقاء و نقش مفید آن که متکی بر عدالت و ارتقاء بشریت باشد ابراز نموده‌اند .

آنها ارادهٔ خود را برای ابراز مساعی در راه خلع سلاح تحت کنترول موثر بین المللی اظهار نموده و موافقه کرده‌اند که از انعقاد یك معاهدهٔ بین المللی برای جلوگیری از انتشار اسلحهٔ اتومی بحیث یك قدم موثر در راه خلع سلاح عمومی و کامل حمایت کنند .

طرفین موافقه کرده‌اند که استحکام صلح و امنیت بین المللی از بین بردن پایگاهای‌نظامی خارجی را که برای تهدید کشور های صلح دوست مورد استفاده قرار گرفته و در امور داخلی شان مداخله می نمایند ایجاب میکند.

طرفین همچنان موافقه کرده‌اند بوجودآوردن روابط جدید و عادلانهٔ اقتصادی بین‌ملل و انکشاف همکاری بین کشور های مترقی و در حال رشد و عملی ساختن فیصله های‌کنفرانس ملل متحد برای تجارت و انکشاف بمنظورحفظ منافع دول در حال رشد که ضمنا به‌موضوع ارتقاء بشریت بصورت عمومی نیز کمك میکند ضروری میباشد .

بازدید صدر اعظم افغانستان فرصت‌جدیدی برای تایید رشته های تاریخی دوستی و

صمیمیت بین دو کشور را فراهم نموده و ارادهٔ طرفین را برای خدمت در راه استحکام روابط شان در تمام شقوق جهت منفعت متقابلهٔ شان و به عنوان سهمی در راه رفاه بشریت از طریق تاسیس اساسات محکم جهانی که در آن تفاهم و صلح متکی بر عدالت و همچنان احترام به حقوق مردم جهت تعیین سرنوشت آیندهٔ شان و استفادهٔ آزادانه از ثروت های شان باشد یکبار دیگر ابرازداشته‌است .

در دوران این بازدید پروگرام کلتوری برای سالهای ۱۹۶۶ و ۱۹۶۷ بین دو کشور بامضاء رسیده است .

صدر اعظم افغانستان از ښاغلی محمدصدقی سلیمان صدر اعظم جمهوریت عربیهٔ متحد برای بازدید از افغانستان در یك فرصت مساعد دعوت نموده‌اند و این دعوت با امتنان پذیرفته شده است .

مسافرت ښاغلی محمد هاشم میونـدوال صدراعظم بەترکیه

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بدعوت ښاغلی سلیمان دیمیریل صدر اعظم جمهوریت ترکیه ساعت ۱۲ ظهر ۳۱ سنبله وارد انقره گردیدند .

ښاغلی صدر اعظم در نزدیکی طیاره از طرف ښاغلی سلیمان دیمیریل صدر اعظم ترکیه استقبال گردیدند برای استقبال ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در میدان هوایی ښاغلی احسان صبری چاغلیان گیل وزیر خارجه ، ښاغلی مونس فایق اورلان سوی مستشار صدارت ، ښاغلی ذکی کونرال مدیر عمومی سیاسی وزارت خارجه ، ښاغلی جمیل وافی سفیر کبیر ترکیه متعین کابل . والی و ښاروالی انقره قوماندانهای قوای سه گانه ، اراکین وزارت خارجه ، سفیر کبیر و اعضای سفارت کبرای افغانستان و متعلمین افغانی در انقره حضور بهمرسانیده بودند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به تاریخ اول میزان با رئیس جمهور ترکیه ملاقات کردند.

دراین ملاقات رئیس جمهور ترکیه ازعلاقه یق که مردم آنکشور نسبت به مردم افغانستان دارند یاد آور گردیدند .

ښاغلی سلیمان دیمیریل صدر اعظم ترکیه در دعوتیکه به افتخار ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ترتیب‌داده بودند گفتند:— استعداد شما بحیث یك سیاستمدار برجسته و مساعی موفقانهٔ شما در انکشاف اجتماعی و اقتصادی افغانستان که یك کشور برادر ترکیه میباشد هویداست .

مساعی شما برای تمام حکوماتیکه شدیدا آرزوی بهبود جوامع خود را دارند قابل توجه است روابط دوستانهٔ بین افغانستان و ترکیه موجود است خوشبختانه ما توانسته‌ایم این روابط دوستانه را که در حال انکشاف مداوم میباشد حفظ نماییم .

چنانچه گذشت زمان و فاصلهٔ جغرافیایی که بین دو کشور موجود است و موقف های پر آشوب وقایع جهانی هیچگاه در ثبات روابط ما تاثیر وارد نکرده است .

بیانیه ښاغلی میوندوال صدر اعظم !

جلالتمآب عزیز !

از پذیرائی با حرارت و کلمات دوستانهٔ شما با کمال صمیمیت تشکر میکنم . این فضای محبت که درین محفل حکمفرماست نشانهٔ علایق برادرانه ایست که از اعصار دیرینهٔ به اینسو مردمان افغانستان و ترک را بهم پیوسته داشته است هر دو ملت در تاریخ با عظمت خویش صفحات مشترك دارند که ممیزات مشترك روحانی و فرهنگی مظهر بر جستهٔ آن میباشد بیشتر اززمان حضرت مولاناجلال الدین رومی که از شهر بلخ به قونیه آمده از هفت قرن باینسو در خاك این کشور برادر خفته است پیوند های بیشمار هر دو ملت را بهم نزدیك داشته بود و تاکنون در مراحل مختلف تاریخ تقویت یافته است درزمان معاصردرست همان وقتی که افغانستان پس از یك قرن بیکار باتسلط بیگانه در دل آسیا استقلال کامل خودرا اعلام داشت غازی مصطفی کمال اتاترك قوای ملی را رهبری نموده تمامیت ترکیه را نگهبانی و تامین نمود و این کشور برادر را به حیات نوینی سوق داد . طی آن سالیان پر افتخار هردو ملت از مجاهدات دلاورانهٔ یکدیگر در مقابل نفوذ خارجی و بمنظور استحکام ملی پیوسته فخر کرده‌اند .

بیش از نیم قرن میشود که معلمین ترکی درشقوق مختلفه حتی هنگام مراحل دشوا ر تاریخ معاصر ما سالیان گرانبهای زندگی خود را بین ملت ما گذرانیده و در ترقی معارف و دانش عصری در کشور ما با کمال صمیمیت صرف مساعی نموده اند .

طی این مدت جوانان افغان دربین ملت نجیب شما مانند برادر پذیرفته‌شده‌وتحصیل علم نموده انـــد .

این علایق علمی و فرهنگی خاصه درزمان زعیم بزرگ ملت شما مرحوم مصطفی کمـــال اتاتـرك

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم نیم‌ساعت قبل از بستری شدن بشفاخانه باښاغلی عصمت انی‌نو درحال صحبت دیده میشوند . ښاغلی دیمیریل صدراعظم ترکیه نیز در فوتو دیده میشود.

تقویت وتوسعه‌یافت واکنون‌حیثیت عنعنوی ومدام راکسب‌نموده‌است .

مساعی ملت برادر ترکیه در راه ترقی اقتصادی و فرهنگی و موفقیت های آن مورد علاقه وموجب مسرت ملت‌افغانستان بوده است . شادمانم از زمان رسیدن بخاك شما نمونه‌های این‌موفقیت های‌شمارا مشاهده نموده ودرروز های آینده‌بیشترملاحظهٔ مینمایم .

مردم افغانستان آرزومند تنظیم حیات ملی خویش مطابق به واقعیات تاریخ و فرهنگ‌ملی و مقتضیات عصر میباشد و باین منظور برای تشکیل یك جامعهٔ آزاد و مترقی به مساعی‌جدی منظم و صادقانه پرداخته اند و همه امکانات اقتصادی و بشری خود را بکار میاندازند تا از زندگی بهتر چنانکه شایستهٔ یك ملت مسلمان دیموکرات و مترقی است برخوردار شوند .

سیاست خارجی افغانستان بر اساس‌مصالح ملی آن بیطرفی فعال و غیر منسلك بوده روابط افغانستان را با کلیهٔ ملل جهان روی اصل احترام متقابل‌رهنمایی‌میکند و موقف‌افغانستان را در قبال مسایل بین المللی و همکاری در راه صلح تعیین میدارد . ما معتقدیم که‌همکاری آزاد بر اساس تساوی حقوق در ساحات اقتصادی و فرهنگی و زیست باهمی بین‌الملل تشئید و تقویت گردد .

همچنین اصل احترام متقابل و عدم مداخله در امور داخلی کشور ها نزد ما محترم‌میباشد.

عقیدهٔ داریم حق تعیین سر نوشت از حقوق مسلمهٔ ملل و مردمان است و بنابرین از مجادلات ایشان برای کسب آزادی در مقابل استعمار باشکال مختلف آن ودر مقابل تسلط جویی و تبعیض و عدم مساوات پشتیبانی میکنیم و آرزومندیم مسایل بین المللی خاصه آنکه در آن سرنوشت کتله های بشری موضوع بحث میباشد از طرق مسالمت آمیز و مذاکرات وموافقت مردمان وطرف های ذیعلاقه حل شود .

مراتب امتنان خود را از پذیرایی باحرارت شما و همکاران و مردم شما تجدید نموده آرزوهای با حرارت خود را برای ترقی مزید ملت برادر ترکیه اظهار میدارم .

پاینده باد دوستی افغانستان وترکیه

در جریان مسافرت رسمی ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به ترکیه تکلیف دردبطنی که از دو روز قبل احساس میشد سبب گردید

که ایشان به شفا خانه انقره بستری وتحت معاینه قرار بگیرند .

دکتوران معالج تکلیف را انسداد امعاء دقیقه تشخیص و عملیات فوری را تجویـز نمودند . بساعت پنج بعد از ظهر روز جمعه اول میزان عمل جرائی به صورت موفقانه انجام یافت قرار اظهار ښاغلی دکتور عابدین اره وزیر صحیه ترکیه و داکتر معالج وضع صحی و سیر بعد از عملیات طبیعی وی اطمینان‌بخش میباشد .

خبر صبح روز ۲ میزان حاکیست که صحت ښاغلی میوندوال صدر اعظم به طور نورمال رو به بهبود است .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به تاریخ ۳۱ سنبله در روز اول مواصلت شان در انقره مریض و بعد از ختم پروگرام روز اول همان شب به شفاخانه بستر گردیدند .

تداوی ښاغلی صدر اعظم در شفاخانه انقره ۲٦ روز را در بر گرفت .

ښاغلی صدر اعظم به تاریخ ۲۸ میزان از انقره پس از اعادهٔ صحت‌شان به‌کابل‌مواصلت کردند .

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم حین باز گشت به میدان هوایی کابل گفت:ـ

درین موقع که باز بفضل خداوند بعدازاعادهٔ صحت به وطن مراجعت میکنم آرزودارم تـا نیرو وطاقتی راکه خداوند بمن لطف کـرد ه درراه‌خدمت به‌هموطنان خود صرف کنم .

متن اعلامیه مشترك افغانستان وترکیه :

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم افغانستان بتاریخ ۲۱ سنبله ۱۳٤۵ مطابق ۲۲ سپتمبر ۱۹٦٦ نظربه دعوت‌ښاغلی سلیما ن دیمیریل صدر اعظم ترکیه به مسافرت رسمی در ترکیه پرداختند .

صدر اعظم افغانستان باجلالتمآب جودت سونای رئیس‌جمهور ترکیه نیزملاقات نمودند. طی این مسافرت بین صدر اعظم افغانستان و صدر اعظم ترکیه مذاکرات در فضای‌دوستی با حرارت و صمیمیت صورت گرفت .

از جانب افغانستان درین مذاکرات ذوات‌آتی شامل بودند .

ښاغلی عبدالله یفتلی وزیرمالیه ، دو کتو ر علی احمد پوپل سفیر کبیر افغا نستا ن ، دوکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امورخارجه ،ښاغلی شاه محمد دوست

ښاغلی میوندوال موقعیکه به‌سوال‌نمایندگان جرا ید ومجلات پایتخت جواب میگویند

مدیر عمومی قلم مخصوص صدارت عظمی ، از جانب ترکیه ذوات آتی درمذاکرات شمولیت داشتند .

بناغلی احسان صبری چاغلیان گیل وزیر امور خارجه .

بناغلی ذکی کنرالپ سکرتر جنرال وزارت امور خارجه .

بناغلی جمیل وافی سفیر کبیر ترکیه در افغانستان .

بناغلی عالی بن کایا معاون سکرتر جنرال در امور سیاسی وزارت امور خارجه .

طی این مذاکرات که در فضای تفاهم صورت گرفت طرفین راجع به توسعهٔ پیهم دوستی بین هر دو ملت که بر اساس عنعنهٔ دیرینه و اعتماد متقابل و همکاری بنا یافته است اظهار امتنان نمودند .

طرفین موجودیت روابط صمیمانه را ازقرون مدیده باین سومیان هر دو ملت متذکر گردیدند . طرفین به‌صورت خاص تذکردادند یك فصل جدید همکاری بین هر دو کشور در آن سالهای پر افتخار کشوده شدکه هردو کشوراز پیکارهای ممتد برضد قوای اجنبی پیروزمند برآمدند وافغانستان استقلال خود را مجددا احیاء نمود و ترکیه جمهوریت جدید را اساس گذاشت .

طرفین در بارهٔ مسایل مهمهٔ بین المللی تبادل نظر نمودندو همچنین روابطدو جانبهٔ افغانستان و ترکیه و امکانات تحکیم و توسعهٔ مزید آنرا مورد بحث قرار دادند .

طی مذاکرات هر دو صدر اعظم سیاست های خارجی کشور های خویش را شرح دادند. صدر اعظم ترکیه اظهار داشت : ــ که‌سیاست خارجی کشور وی مبنی بر پیشبرد و تقویت صلح ، امنیت و همکاری بین المللی میباشد. صدر اعظم افغانستان پابندی کشور خود را به سیاست بیطرفی و غیر منسلك ، تقویت، همزیستی مسالمت آمیز و همکاری بین المللی مجددا تایید نمودند .

طرفین دریافتند توسعهٔ علایق حسنهٔ‌عنعنوی بین ترکیه و افغانستان طی نیم قرن اخیر بطور برازنده به منفعت همکاری بین المللی بوده است .

هر دو صدر اعظم با در نظر داشتن این مطالب اوضاع بین المللی را مطالعه نموده متذکر گردیدند . هر دو حکومت در بارهٔ‌لزوم فیصلهٔ سریع وصلح‌جویانه مسایل‌بین‌المللی وحدت نظر دارند . نظریهٔ مشترك طرفین این است که همکاری بین المللی بطور مستحکم

اهالی پایتخت بااحساسات از بناغلی صدراعظم استقبال کردند

بر اساس اصل های عدم مداخله در امور داخلی ، مساوات ، حقوق ، احترام متقابل بین ملل هدف عمده همه‌کشورهای صلح‌دوست میباشد و همکاری آزاد بر اساس دوستی و همسایگی نیك بین دول در تامین این هدف مقام عمده دارد .

طرفین اهمیت اساسی ملل متحد راشناخته لازم میدانند برای موسسه مذکور مجال اجرای وظایفی که باین محول شده است ، تقویت صلح جهان و همکاری بین المللی ، حمایت حقوق بشر و آزادی های اساسی و تامین هدف های منشور ملل متحد میسر گردد .

طرفین پشتیبانی خود را ازمردمانیکه بر ضد استعمار و برای کسب حق تعیین‌سرنوشت خویش مجادله میکنند مجددا تایید نمودند .

صدر اعظم ترکیه ازینکه جانب افغانی‌راجع به مسئلهٔ قبرس تفاهم کامل نشان داده در موسسهٔ ملل متحد از ترکیه پشتیبانی نموده است اظهار تشکر نمودند. طرفین‌اظهارموافقت نمود .

مسئلهٔ قبرس باید از طرق مسالمت آمیز و با موافقت همه طرف های ذیعلاقه بر اساس احترام کامل حقوق مشروع هر دوجماعت ملی که در آن جزیره زندگی دارند حل شود هر دو صدر اعظم اظهار امید نمودند مذاکرات دو جانبه که اکنون بین حکومت های ترکیه و یونان جاریست به حل عادلانه و اطمینان بخش این مسئله واصل شود .

هر دو صدر اعظم در بارهٔ پلانهای تحولات اقتصادی و اجتماعی کشور های خویش شرح دادند . صدر اعظم ترکیه مراتب تحسین حکومت و مردم ترکیه را در بارهٔ اقدامات قابل توجه و موفقانه که از طرف اعلیحضرت پادشاه افغانستان و حکومت افغانستان درمورد اصلاحات درساحات مختلف بعمل آمده است اظهار داشتند .

صدراعظم افغانستان حکومت ترکیه را در بارهٔ ترقیات مهمه که در ساحات اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی در ترکیه صورت گرفته است تبریك گفتند .

در مورد علایق ، جانبین ، هردوصدراعظم باشادمانی متذکر شدند پروگرامهای فرهنگی و تبادل فنی که از حوالی نیم قرن باین سو صورت گرفته‌است درتحکیم‌پیوندهای برادری بین مردمان ایشان مساعدت نموده است .

طرفین متیقن اند توسعهٔ این علایق مورد آرزومندی صمیمی مردمان ایشان میباشد . طرفین عزم دارند روابط اقتصادی و فرهنگی خویش را توسعه داده و برای استواری علایق دوستی و همکاری موجوده بین هر دو کشور بذل مساعی کنند .

طرفین تصمیم گرفتند تطبیق تبادل سالانهٔ فرهنگی را به اساس موافقت نامه فرهنگی موجوده توسعه دهند . همچنین موافقه بعمل آمد مطالعات لازمه مشترکا صورت گیرد تا امکانات تجارت بین هر دو کشور توسعه‌یابد.

ښاغلی محمد هاشم میوندوال دعوت‌حکومت خویش را به ښاغلی سلیمان دیمیریل‌صدراعظم وښاغلی احسان صبری چاغلیان کیل وزیر امور خارجه ترکیه اطلاع نمودند تا در فرصتی که‌برای شان مساعد باشد به‌افغانستان مسافرت نمایند این دعوت با اظهار تشکر قبول گردید .

طی این مسافرت چنان لازم گردید که متاسفانه صدر اعظم افغانستان برای معالجه عودت یك بیماری داخل شفاخانه کردند و بر ایشان عمل جراحی صورت گیردصدراعظم افغانستان قدر دانی عمیق خویش‌را به‌مناسبت توجه کامل مقامات ترکی و معالجهٔ موفقانهٔ طبیبان ترکی و دیگر پرسونل طبی ترکی‌اظهار نمودند .

صدر اعظم افغانستان همدردی و محبتی را که مردم ترکیه در ایام بیماری ایشان اظهار داشته اند با احساس قدردانی عمیق تلقی نمودند .

صدر اعظم افغانستان‌بتاریخ ۲۷ میزان۱۳۴۵ مطابق ۱۹– اکتوبر ۱۹۶۶ بصوب وطن عودت نمودند .

مسافرت ښاغلی محمد هاشم میونـدوال صدراعظم

به‌امریکا

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت یازده قبل از ظهر ۳ حمل بدعوت‌لیندن جانسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا ذریعهٔ طیارهٔ آریانا عازم آنکشور گردیدند .

در میدان هوایی کابل ښاغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه ، ښاغلی نور احمد اعتمادی‌معاون صدارت و وزیر امور خارجه ، بعضی دیگر از اعضای کابینه، شارژدافیر واعضای‌سفارت امریکا ، سفیر کبیر فرانسه و بعضی دیگر از سران کوردیپلوماتیك مقیم کابل و عدهٔ از مامورین برای وداع ښاغلی صدر اعظم حضور

بهم رسانیده بودند در این سفر دکتور نورعلی وزیر تجارت ، دکتورروان فرهادی مدیرعمومی سیاسی وزارت امور خارجه ،بنا غلی شا ه محمد دوست مدیر عمومی قلم مخصوص‌صدارت با بناغلی صدر اعظم همراه بودند .

بناغلی صدر اعظم در این سفر در مقر ملل متحد با بناغلی‌تانت سرمنشی آن‌موسسه برعلاوهٔ مذاکرات بامقامات حکومتی ایا لا ت متحدهٔ امریکا در یکعده موسسات علمی و اقتصادی آنکشور بیاناتی در بارهٔ تحولات افغانستان ایراد نمودند .

در میدان هوائی کنیدی شهر نیویارک‌بناغلی عبدالرحمن پژواک رئیس هیئت نمایندگی‌افغانی ورئیس بیست ویکمین دورهٔ اجلاسیهٔ ملـل متحد ، بناغلی عبدالله ملکیار سفیر کبیر افغانی درایالات متحدهٔ امـریکا ،بنا غلـی گل‌احمد نور قنسل افغانی درنیویارک‌واعضای نمایندگی افغانی در ملل متحد نمایندگان بناروال و گورنر نیویارک از بناغلی صدراعظم پذیرائی کردند .

بناغلی جیمز سمینگوستون رئیس تشریفات امریکا نیز در میدان هوایی از بناغلی‌میوندوال استقبال نموده و ایشانرا ازجانب رئیس‌جمهور خیر مقدم گفت .

وبعـداً عازم هوتل وللد ورف استو ریـا گردیدند .

درین عکس جلالتمآب لیندن جانسن‌بابناغلی میوندوال صدراعظم درمراسم‌پذیرائی به‌تاریـخ ۲۸ مارچ
بناغلی‌عبدالله ملکیار سفیر کبیر افغانستان‌در واشنگتن نیز درعکس دیده میشوند

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم روز دوشنبه ٦ حمل یك ساعت راجع به موضوعات مورد علاقه افغانستان وملل متحد با ښاغلی تانت سر منشی آن موسسه در نیویارك مذاکره کردند و در دعوت چاشتی که از طرف اوتانت به افتخار شان ترتیب شده بود اشتراك کردند در این دعوت ښاغلی عبدالرحمن پژواك رئیس هیئت نمایندگی افغانی ورئیس بیست ویکمین دورهٔ اجلاسیهٔ ملل متحد ، شرکت کرده بودند و شب را دردعوتی که به افتخار شان از طرف شورای تجارت و صنایع امریکا برای شرق دور ترتیب شده بود شرکت نمودند .

ښاغلی صدر اعظم ذریعهٔ طیاره مخصوص به تاریخ ۷ حمل عازم واشنگتن شدند .

ښاغلی میوندوال به تاریخ ۸ حمل درقسمت جنوبی قصر سفید از طرف لیندن جانسن رئیس جمهور ، دین رسك وزیر امور خارجه ، ویلر قوماندان عمومی قوای سه گانه امریکا ودیگر رجال حکومتی آنکشور پذیرائی گردیدند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در مراسم پذیرائی قصر سفید حین ورودشان درواشنگتن گفتند :- گرچه بعد قابل ملاحظهٔ جغرافیائی کشور های ما را از هم جدامیسازد عقیده مشترك در احترام به آزادی و حقوق فردی پلی است که فاصله را از بین‌میبرد.

ښاغلی صدر اعظم تمنیات اعلیحضرت‌معظم همایونی را با لیندن جانسن رئیس جمهور و توسط ایشان به مردم ایالات متحدهٔ امریکا رسانیده گفتند:- اعلیحضرت معظم‌همایو نی و علیا حضرت ملکه معظمه از مهمان نوازی که مردم و حکومت ایالات متحدهٔ امریکا نسبت به اعلیحضرتین حین مسافرت شان درسپتامبر ۱۹٦۳ ابراز داشتند مراتب تشکرات‌صمیمانه شان را بوسیلهٔ من اظهار فرموده‌اند .

این بازدید برای من فرصت ملاقا ت‌را با رئیس جمهور ، اعضای حکومت و مردم امریکا خواهد داد . والبته بازدید شان در راه‌تقویه وپیشرفت روابط دوستانه وعلایق کلتو ر ی که تا حال صمیمانه پس از بر قراری روابط سیاسی بین دو کشور وجود دارد خدمتی را انجام خواهد داد .

ښاغلی صدر اعظم از اولین روز کامل توقف شان در امریکا که مصادف با سالگرهٔ سی و یکمین سال امضای معاهدهٔ بر قراری روابط سیاسی بین دو کشور در پاریس بود تذکر داده اظهار کردند :- درهمین سالها بو د محصلین افغانی غرض ادامه تحصیلات عالی‌به ایالات متحدهٔ امریکا آمدند و به تعداد آنها از آن وقت تا اکنون افزایش بعمل آمد .

همچنان در بیست سال گذشته عدهٔ از امریکائی ها جهت همکاری در ساحات انکشاف اقتصادی دوش بدوش با متخصصین کشور های دیگر و ملل متحد به افغانستان آمدند.

افغانستان مصمم است تا با قدرت ممکنه اقتصاد خود را انکشاف بخشیده و در عین زمان موسسات اجتماعی و سیاسی خود را مطابق ایجابات عصر و زمان بسازد .

مردم ما از کشور های دوست به شمول ایالات متحدهٔ امریکا که در اهداف ما جهت پیشرفت واعتلا همکاری کرده اند . صمیما نه تقدیر میکند .

افغانستان از یك سیاست فعال بیطرفی پیروی نموده و از قضاوت آزاد در مسایل بین المللی کار میگیرد . افغانستان از هر فرصت ممکنه در راه خدمت برای تامین صلح جهانی و پشتیبانی از حقوق ملل استفاده کرده معتقد است که پیشرفت همه ملل به شمول افغانستان در پرتو صلح امکان پذیر است .

ما متیقن هستیم که تفاهم بین‌المللی‌بهترین راه برای تامین سعادت بشری در سر تاسر جهان میباشد حکومت افغانستان با تمام قوت درراه اصلاحات اقتصادی ، سیاسی ،اجتماعی و امور کلتوری در کشور سعی می ورزند .

اظهارات لیندن‌جانسن‌رئیس جمهورامریکا:-

خاطرهٔ مسافرت اعلیحضرت پادشاه و علیا حضرت ملکهٔ معظمه افغانستان به ایالات‌متحدهٔ امریکا صمیمانه نزد همهٔ ما موجود است .

از ورای تاریخ گفته میتوانیم که روابط بین کشور های ما نزدیك و دوستانه بوده وامروز از هر وقت دیگر صمیمی تر است .

سر زمین شما مانند سر زمین ما عنعنات مستحکم آزادی واستقلال را دارا میباشند .

مردم شما مانند مردم ما از اتحاد احترام متقابل و عدالت پشتیبانی می کنند .

ما در بقای صلح جهانی و بوجود آوردن چنان جمعیت جهانی که روی اساسات آزادی استوار است سهم مشترك داریم .

مسروریم از طرف تمام امریکائیان ورودشما را به ایالات متحدهٔ امریکا خیر مقدم می‌گوئیم.

گرچه افغانستان از امریکا به میل ها و ساعت هافا صله دارد اما ملاقات امروز مـا نشان داد که این بعد مسافه برای ما آنقدر زیاد نیست .

ښاغلی صدر اعظم حین توقف شان در واشنگتن در بلیر هوس اقامت داشتند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در قبرستان ملی ارلینگتن بر قبر عسکر گمنام

بناغلی میوندوال صدراعظم وهمراهان شا ن ضمن بازدید از ایالات متحدهٔ امریکا بتاریخ ۲۷ مارچ از موسسه ملل متحد درنیویار کدیدن کردند. بناغلی صدراعظم باوو تـا نت سرمنشی ملل متحد ملاقات نمودند.

درین عکس از چپ براست عبدالله ملکیا ر سفیر کبیر افغانستان در واشنگتن ،بنا غلی عبدالرحمن پژواك نمایندهٔ دایمی افغانستا ن در ملل‌متحد ، بناغلی میوندوال صدراعظم ، وتانت سرمنشی ملل‌متحد، دکتورنورعلی‌وزیر تجارت ودکتور روان فرهادی مدیـر عمومـی سیاسی وزارت امور خارجه دیده میشوند

جان کنیدی رئیس جمهور فقید امریکـا کلیل های گل گـذاشتند همچنان بنا غلی حمد هاشم میوندوال صدر اعظم در دعوت اشتی لیندن جانسن در قصر سفید اشتراك ودند درین دعوت بناغلی لیندن جانسن‌رئیس مهور ایالات متحده امریکا گفتند : ـ ماحاضر ستیم تا یك تیم از متخصصین زراعتی خود به افغانستان بفرستیم تا افغانستان را در سریع بخود اتکا در مورد مواد غذائی کمك اید .

لیندن جانسن درین دعوت افزودند اکنون یت آنست که هرگاه بتوانیم خودرا باهم بار بگر وقف وظایفی بنماییم که هر یك از ما روش خود ما . در کشور خود بشدت هر تمامتر مشغول انجام آن میباشیم که این ظایف عبارت است از اعمار چوکات بهتر الت اجتماعی برای مردم ما .

وقف کردن تمام انرژی و منابع ما برای گی بهتر مردم ما .

تقویه بخشیدن ریشه های قوی آزادی و ح آزادی که انگیزهٔ ما در طول تاریخ ما باشد .

و مهمتر از همه حصه گرفتن ما به‌صورت رادی و دسته جمعی برای یك صلح دایمی مردم سراسر جهان .

بیانیهٔ بناغلی محمدهاشم میوندوال‌صدراعظم جواب بیانیه جلالتمآ ب لیندن جـا نسن یس جمهور امریکا

آقای رئیس جمهور ، جلالتمآب ،خانم ها وآقایان ،یکبار دیگر تشکرات چندلمحه قبل امروز خود را راجع به کلمات محبت آمیز خیر مقدم در بارهٔ من و اظهارات دوستانهٔ شما در برابر کشور و مردم افغانستان تجدید میدارم . موجب مسرت است که خاطرهٔ‌مسافرت اعلیحضرتین پادشاه‌وملکه افغانستان در۱۳٤۲ در این کشور به کمال محبت تذکار می‌یابد. به شما اطمینان میدهم احساسات دوستانهٔ که‌اظهار نمودیدبصورت‌متقابل نزداعلیحضرتین موجود است .

جلالتمآب رئیس جمهور ا شما از تجربه‌ما راجع به دیموکراسی تذکر دادید افتخار دارم تصدیق نمایم که مجاهدات ما در این طریق تحت رهنمائی های خردمندانه و خیرخواهانه اعلیحضرت معظم همایونی دوام دارد .

وقتیکه در خزان ۱۳٤۲ اعلیحضرت معظم همایونی به اتازونی مسافرت انجام دادند این تجربه نهالی غرس شده در سر زمین باستانی ما بود اکنون این نهال که پرورش آن مورد امتحان بوده است بسوی برومندی میرود .

قانون اساسی ۱۳٤۳ و انتخابات‌آزاد وسری پارلمانی در سر تاسر کشور که در سال ۱۳٤٤ صورت گرفت و همچنان تاسیس‌شورای مستقل نماینده های تمام ملت و تصویب قوانین اصلاحات برای عصری ساختن اجتماع

و شئون سیاسی ثمرهٔ آن میباشد .
خلاصه اینکه تجربه ما به نیکوئی آغاز یافته و در آستانه بارور شدن است .
ما مراحل عصری شدن را نه تنها در یك جانب بلکه در یك زمان در جهات متعدد سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی آغاز کردیم و در بعضی ازین موارد مساعدت دوستان خویش مانند ایالات متحده امریکا را که برای رشد اقتصادی ما به ما میسر گردیده است به نیکوئی تقدیر میکنم ما مساعدت شما را در مورد اعمار زیر بنای اقتصادی ما و خاصه اعمار شاهراه کابل ، قندهار که هدیهٔ مردم امریکا بوده و در تابستان سال گذشته طی محفلی که در آن بناغلی فریمن وزیر زراعت کشورشما حاضر بودافتتاح شدوهمچنان شاهراه هرا ت تا سر حد ایران را که اکنون زیر ساختمان است قدر دانی میکنم .
همچنان در مورد انکشاف معارف ، زراعت، منابع آبی و حمل و نقل از امداد شما به پیمانه بزرگی استفاده کرده‌ایم که همه در پیشرفت مردم ماتاثیرات مفید وفراوان‌خواهند داشت.
جلالتمآب رئیس‌جمهور! بشما اطمینان‌میدهم که هدف عالی و اولی ما رسیدن به آن‌مراحل اقتصادی در اقل وقت میباشد که خویشتن را از مساعدت خارجی بی نیاز گردانیم .
فعلا به مساعدت شما در ساحات مختلف‌احتیاج داریم تا اهداف انکشافی ملی خود را در اقل وقت ممکنه تامین نمائیم .
تقدیم مساعدت شما بصورت یك هیئت متخصصین جهت مشوره بر طرق و وسایل کفایت در ساحه تولیدات زراعتی خیلی‌سودمند میباشد و توقع داریم این جنبه همکاری شما و نیز سایر جنبه های آنرا با مامورین‌مسئول حکومت شما مذاکره نمائیم .
جلالتمآب رئیس جمهور ! افغانستان مثال بر جستهٔ کشوری است که در آن مساعی بی شایبه مردم و مساعدت های دوستانه کشور های خارجی متوافق باهم محیط صلح وآرامش را در جهان پر از هرج ومرج وبی امن‌بوجود آورده است .
ما باصول مندرجهٔ منشور ملل متحدبشمول حل مسایل بین المللی از طریق مسالمت آمیز عقیده کامل داریم در پرتو این روحیه ما به مساعی خویش در راه حل مسالمت آمیز موضوع پشتونستان که موضوع مهم روابط بین افغانستان و پاکستان را تشکیل میدهد ادامه میدهیم .
سیاست بیطرفانهٔ فعال بر جستهٔ همکاری بین المللی بمفاد کشور و منطقه بوده و امیدواریم به جهان خدمتی انجام بدهد .
برای ما این طریقهٔ تازهٔ نیست بلکه سیاستی که ما از آن در طول این قرن بحیث یك جهاد ملی و از اثر موقعیت جغرافیائی و تجربیات تاریخی پیروی کرده‌ایم .
بناغلی رئیس جمهور اشاره شما به سال جدید افغانی که مطابق به شروع بهارمیباشد و برای ما موقع اتخاذ تصمیم در راه‌پیشرفت کشور میباشد . کاملا بجا است .
سال نو از نگاه ما شروع پلان پنجسالهٔ سوم میباشد امیدواریم در راه بهبود وضع زندگی مردم خود با پیشرفت هائی عمدهٔ نایل گردیم .
حکومت و مردم افغانستان در برابردوستی، تفاهم و علاقهٔ که توسط حکومت و مردم‌ایالات متحدهٔ امریکا در مورد مجاهدت ما در راه‌ بهبود اقتصادی ، اجتماعی ما ابراز میشود امتنان دارند .
خانم‌ها ، آقایان ورفقا:ـ
از شما خواهش میکنم که جام خود را به صحت و سعادت رئیس جمهور و ملت بزرگ امریکا یکجا با من بلند کنید .
بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم صبح روز پنجشنبه ۹ حمل با نمایندگان‌بانك بین‌المللی انکشاف و صندوق مخصوص بین المللی و معاون وزارت خارجهٔ امریکا برای امور اقتصادی ملاقات کردند .
همچنان بناغلی میوندوال باجیك هودوات آمر ادارهٔ خدمتگاران صلح امریکا مذاکره کردند .
درین مذاکره راجع به پروگرام خدمت‌گاران صلح امریکا در افغانستان و پلان های آیندهٔ آن تبادل نظر بعمل آمد .
بناغلی صدر اعظم بعد از ظهر روزپنجشنبه ۹ حمل از مرکز اسلامی واشنگتن که به همکاری ملل اسلامی اعمار گردیده دیدن کردند .
بناغلی میوندوال حین ورود شان بمرکز اسلامی از طرف دکتور عبدالقادر رئیس آن مرکز و محصلین افغانی پذیرائی شدند .
در محفل پذیرائی که برای‌بناغلی صدراعظم در کتابخانه مرکز اسلامی ترتیب شده بود یك جلد قران مجید از طرف آن مرکز به بناغلی صدر اعظم اهدا شد .
درین محفل برعلاوهٔ مسلمانان‌مقیم‌واشنگتن چهارده سفیر کشور های اسلامی نیز شرکت نموده بودند .
بناغلی میوندوال بعدا با هفت عضو کمیتهٔ

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در دعوتیکه به افتخارشان از طرف کلوپ مطبوعات ملی بتاریخ ۳۰ مارچ مطابق ۹ حمل در عمارت کلوپ مطبوعات ملی در واشنگتن ترتیب شده بود ، بیانیهٔ شانرا ایراد مینمایند

روابط خارجی مجلس سنای ایالات متحدهٔ امریکا ملاقات کردند . درین موقع بناغلی عبدالله ملکیار سفیر کبیر افغانی در واشنگتن ، بناغلی رابرت نیومن سفیر کبیر امریکا در کابل و رئیس تشریفات ایالات متحدهٔ امریکا حاضر بودند .

بناغلی صدر اعظم شام روز پنجشنبه ۹ حمل با سران کوردیپلوماتیک مقیم واشنگتن در سفارت کبرای افغانی ملاقات تعارفی نموده و بعداً بناغلی صدر اعظم و مدعوین دردعوتیکه به افتخار شان از طرف بناغلی عبدالله ملکیار سفیر کبیر افغانی در سفارت کبرای افغانستان ترتیب شده بود اشتراک کردند .

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در حین توقف شان در واشنگتن به تاریخ ۹ حمل در کلوپ مطبوعات ملی امریکا شرکت نموده و بیانیه ایراد کردند .

بیانیهٔ بناغلی صدر اعظم درکلوپ مطبوعات ملی امریکا : ـ

این فرصت نیک وظایف گذشته مرا درکشور شما بخاطر آورد که موقع یافتم با بسیاری از شما ملاقات و راجع به کشور خود با شما سخن گویم . من از لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا که مرا به ایالات متحدهٔ امریکا دعوت نموده است متشکرم .

این مسافرت به من موقع نیک میدهد تا بسیاری از دوستان قدیم خود راملاقات نمایم. مسرت دارم که در بین تعداد بزرگی از مردم ایالات متحدهٔ امریکا علاقهٔ روز افزون و تفاهم در مورد کشور خودمی یابم مسرت بزرگ دارم که راجع به تکامل اقتصادی وسیاسی افغانستان سخن گفته و بعداً نقاط مهم سیاست خارجی خویش را بشما اجمالا توضیح میدهم .

افغانستان همین اکنون دههٔ انکشاف اقتصادی خودرا طی پلان پنجساله پی در پی تکمیل نموده است پلان پنجسالهٔ سوم بکلی تهیه و قرار است که از طرف پارلمان ما موردغور قرار گیرد . در دوران پلانهای پنجسالهٔ اول

و دوم حکومت ضروری دید تا در پروژه های مربوط به تولید برق ، ترانسپورت ومخابرات سرمایه گذاری های بزرگی بنماید .

همچنین توجه قابل ملاحظه به انکشاف زراعت معطوف گردیده . بند های جدید اعمار گردید و سیستم توزیع آب به صورت متناسبی بهبود یافت .

توجه برای تفحصات پترول و گاز طبیعی و همچنین انکشاف معارف عصری نیز مبذول گردید . مانند سایر کشور های رو به انکشاف

توریدسامان و لوازم و تجهیزات وپرسونل از خارج برای انجام این کارها ضروری بود . کمکها و قرضه ها مصارف ضروری اسعاری را تهیه کرد .

در تطبیق تعهدات این دو پلان ما برای چندی به کسر بزرگ مالی مواجه شدیم بعدا

ما موفق شدیم تا تورم پولی خود را ازطریق مساعی جدی تحت کنترول بیاوریم تجارب

حاصله از پلانهای اول و دوم پنجساله ما را رهنمون ساخت تا ثقلت توجه خود را در پلان پنجسالهٔ سوم تغییر دهیم .

پلان پنجسالهٔ سوم با دقت تهیه گردیده است .

پلان های اول و دوم ثقلت خود را به ترانسپورت مواصلات ، کنترول منابع آبی برای تولید قوه برق و آبیاری تفحصات منابع آبی معدنی و ارضی و تربیهٔ پرسونل جهت

اشتراك در مساعی انکشافی متوجه ساخته بود . این فعالیت ها محتاج سرمایه گذاری های بزرگ و اسعار هنگفت بود که بصورت عمده از طریق کمکها و قرضه ها از کشور های دوست و موسسات بین المللی تهیه شده بود .

در پلان پنجساله لازم است تا با استفاده مولده از زیر بنایی که جدیدا ایجاد گردیده امور پیشرفته و به استخراج منابع طبیعی که

کشف گردیده آغاز شده وبسرعت درتولیدات زراعتی و صناعتی به منظور استهلاك داخلی و صادرات ازدیاد بعمل آید .

پرسونل و منابع مادی باید موثر تر مورد استفاده قرار گیرد از نقطهٔ نظر مالی این مساعی معنی آن را میدهد که پس انداز ها و سرمایه گذاری های عامه و شخصی به پیمانه

بیشتری صورت گیرد . ویك حصهٔ زیاد انکشاف باید از طریق منابع داخلی تمویل گردد .

ضروری است تا در افزایش بار سنگین دیون خارجی و شرایط امداد خارجی از احتیاط کار گرفته شود . بهر صورت در بسیاری ازاقسام

جدید سرمایه گذاری ها اسعار خارجی به پیمانه کمتر شامل است .

پلان پنجسالهٔ سوم یك قدم مهم بسوی انکشاف اتکاء بخود بیك پیمانهٔ سریعی میباشد ولی باآنهم امداد خارجی دراین حتمی خواهد بود .

همچنان لازم است تا زمینه برای بلندبردن سویهٔ حیاتی نیز مساعد گردیده و سهم ما در تولیدات توسعه یابد .

منافع و مفاد پروژه های زیر بنای اقتصادی پلانهای پنج سالهٔ قبلی به چندین قسمت کشور محدود گردیده است . پلان سوم برای آن طرح

گردیده تا تولیدات زراعتی در سراسر کشور اصلاح گردیده و در هر جایی که فرصت های اقتصادی میسر است صنایع توسعه داده شود.

قرار است که پیمانهٔ سرمایه گذاری در سال ۱۳۵۰ به تناسب سال ٤٥ چهل فیصد افزایش یابد . درین افزایش تصدی های

شخصی سی فیصد و تصدیهای تولیدی چهل فیصد سهیم خواهد بود . برای سی فیصد متباقی از کمك های خارجی استمداد خواسته میشود .

پیشرفت افغانستان در ساحهٔ سیاست فوق العاده درخور ستایش است شاه خردمند و دور اندیش ما تسهیلات را در راه پیشرفت

بسوی اصلاحات فراهم ساختند . واضح گردید که ما میتوانیم اصلاحات سیاسی جدید را به عهده بگیریم. کار درموضوع قانونی اساسی جدید آغاز گردید این امر کار مشکلی بود زیرا منظور صرف داشتن یك سندی که آوازهٔ

بلند داشته باشد نه بلکه داشتن یك منشور قابل تعمیل بود .

این قانون اساسی درسال ۱۹٦٤ نافذگردید و سال ما بعد آن انتخابات عمومی صورت گرفت که در آن برای نخستین بار زنان رای دادند و برای عضویت در پارلمان کاندید شدند .

درساحۀروابطخارجیشما،ازسیاستعنعنوی بیطرفی مااطلاع دارید مایك سیاست بیطرفی فعال و عدم انسلاك را در پیمانهای نظامی تعقیب میکنیم منظور از تعقیب این خط مشی رسیدن باهداف ملی ما و رهنمای روابط افغانستان با تمام ملل جهان بر اساس احترام متقابله و تعیین موقف افغانستان در مسایل بین‌المللی و همکاری در راه صلح جهانی میباشد . غایۀ عمدۀ مملکت ما صیانت استقلال، دفاع از حاکمیت ارضی ، خدمت در راه صلح‌وهمکاری با دیگران در راه پیشرفت بشریت میباشد .
موقف ما همزیستی مسالمت آمیز و همکاری آزاد بر اساس تساوی حقوق در ساحه های اقتصادی و کلتوری میباشد ما مصمم هستیم که روابط دوستانۀ خود را باتمام ملل توسعه دهیم . ما تمام مساعی خود را در راه‌انکشاف روابط حسنه و همکاری با همسایگان خویش و سایر ممالك منطقه بخرج میدهیم . ما در روابط خویش با ممالك جهان اساس های تساوی حقوق ، احترام متقابله ، اجتناب از استعمال قوه در راه حل اختلافات بین المللی واساس عدم مداخله در امور داخلی سایر دول را احترام میکنیم .

ما از حقوق تمام مردم و ملل که در راه آزادی به تمام اشکال و مظاهر آن مجادله میکنند حمایت نموده وبا تسلط خارجی ، تبعیض و عدم مساوات مخالفت می ورزیم ،

ما در مورد معضله های اساسی خود با پاکستان که عبارت از مسئلۀ پشتونستان است و به سر نوشت اضافه از هفت ملیون پشتون ارتباط دارد کار میکنیم .

ما معتقدیم که راه حل معقول و مسالمت آمیز بروفق مرام های حقه مردم پشتونستان رهبران و علمای آنجا پیدا شده میتواند .

ما یقین کامل داریم که این گونه راه حل مسئلۀ مذکور مخالفت امنیت وسعادت‌پاکستان تلقی شده نمی تواند ، و برای تمام منطقه سودمند میباشد .

قبل از آنکه این بیانات را خاتمه دهم میخواهم موقف افغانستان را در مورد موضوع ویتنام خاطر نشان سازم .

طوریکه در بسا اعلامیه‌های رسمی‌افغانستان اعلام گردید ما همیشه نگرانی خود را دربارۀ خرابی رقت آور اوضاع ویتنام که بطور روز افزون صلح جهانی را تهدید میکند ابراز کرده ایم . ما معتقدیم که مسئلۀ ویتنام بر اساس فیصله های سال ۱۹٥٤ ژنیو راجع به هند چین که در آن به مردم ویتنام‌اطمینان داده شده بود که سر نوشت خود را مطابق تمنیات خود شان بدون مداخله خارجی حل خواهند کرد حل شده میتواند .

هکذا بناغلی محمد هاشم میوندوال‌صدراعظم در دعوت نهاریکه به تاریخ ۱۰ حمل از طرف دین رسك وزیر امور خارجه به افتخارشان ترتیب شده بود شرکت نمودند ودر این دعوت بناغلی صدر اعظم گفتند : ـ

افغانستان مصمم است تا درعصری ساختن کشور بصورت مسالمت آمیز طوریکه‌امروز این حرکت در سراسر آسیا حکمفرماست موفق گردد .

از وقتیکه به واشنگتن مواصلت کرده اند از خلال ملاقات شان با لیندن جانسن وسایر اعضای حکومت امریکا این اطمینان شان‌تقویت یافته که روابط کلتوری واقتصادی افغانستان با ایالات متحدۀ امریکا در حال انکشاف‌است.

افغانستان و ایالات متحدهٔ امریکا هردو عقیدهٔ متینی بکرامت انسانی و آزادی ملی داشته است . هر دو کشور نه‌تنها در صدد حفظ استقلال ملی خود بوده‌اند . بلکه پیوسته از مجادلات مردمان دیگر برای احراز آزادی شان حمایت و پشتیبانی نموده‌اند .

افغانستان آرزومند است تا ملت خود ، جامعه خود ، اقتصاد خود ، موسسات سیاسی خود را انکشاف دهد . ما معتقدیم که تمام ملل جهان مانند ما باید قادر باشند تا با دیگران در شرایط مسالمت آمیز زیسته‌وبرای منافع متقابله همکاری کرده وبه‌حمایت یکدیگر خود احترام بگذارند .

ښاغلی میوندوال ضمن اشاره به پیروی از سیاست بیطرفی و عدم انسلاك به پیمانهای نظامی‌اظهار کردند :ــ این سیاست مثبت و بیطرفی فعال که هدف‌آن تقویت‌صلح،تخفیف کشیدگی و توسعه همکاری بین ملل جهان است برای مردم ما ثمر بخش ثابت شده و از نظر بین المللی یك قدرت مثبت‌بوده است.

ما از حمایت کشور های دوست چون‌ایالات متحدهٔ امریکا در مساعی انکشافی ما تمجید مینماییم .

ذین رسك وزیر خارجه امریکا به صدراعظم افغانستان اظهار کرد : ــ افغانستان وایالات متحدهٔ امریکا دوستان یکدیگر میباشند بعد مسافه احترامی را که ما نسبت به یکدیگر داریم تخفیف نداده و نه قابلیت ما را برای همکاری کم کرده است .

ښاغلی میوندوال‌در موردانکشافات‌افغانستان اظهار کردند که پیشرفت های اقتصادی ، اجتماعی و کلتوری به آسانی صورت نگرفته است .

تمام مردمان ما درین وظیفه سهیم بوده و مساعی فوق العاده و فداکاری ها ازخود بخرج میدهند .

امروز تمام آسیا در عصری شدن شامل است . آسیا چه جبرا وچه به‌صورت مسالمت آمیز مجبور است تا پیش برود . افغانستان مصتم است که عصری شدن کشور را به صورت صلح آمیز مثبت از پیش برد .

قبل از اشتراك در دعوت وزیر خارجه‌امریکا ښاغلی صدر اعظم با اوریل فریمن وزیر زراعت و هیوبرت واترز آمر شعبهٔ مبارزه با گرسنگی‌مربوط اداره انکشاف‌بین‌المللی امریکا و به تعقیب آن ښاغلی میوندوال باارل وارن قاضی القضات امریکا برای سی دقیقه مذاکره کردند .

بعد از دعوت نهار وزیر خارجه امریکا و ښاغلی میوندوال مذاکراتی‌باویلیم هال‌معاون اداره انکشاف بین‌المللی‌امریکاوسایر مامورین آن اداره انجام دادند .

درین مذاکرات موضوع پروگرام کمك‌امریکا به افغانستان مورد بحث قرار گرفت .

به‌تاریخ ۱۰ حمل دعوتی بافتخار صدراعظم افغانستان از طرف انستیتوت امور خارجه داده شده بود .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به تاریخ ۱۳ حمل به کالیفورنیا که درساحل غربی ایالات متحدهٔ‌امریکا واقع میباشدمواصلت کردند .

پوهنتون کالیفورنیا حین بازدید ښاغلی صدراعظم دکتورای افتخاری حقوق‌را به‌ایشان تقدیم کرد .

ښاغلی صدر اعظم درراه عزیمت‌به‌کالیفورنیا در شهر اوکلاهما توقف مختصری نموده و جورج شرت ښاروال ، اوکلاهما ښاغلی میوندوال را برای آن روز به حیث ښاروال افتخاری شهر معرفی کرد .

در بازدید ښاغلی صدر اعظم از کالیفورنیا ښاغلی عبدالله ملکیار سفیر کبیر افغانی با ایشان همراه بودند درمیدان هوائی سانتابار بارا واقع کالیفورنیا دکتور رابرت‌نیومن سفیر کبیر امریکا در کابل ، ښاروال سانتابار بارا رئیس پوهنتون کالیفورنیا ودو نفر از سفرای سابق امریکا در افغانستان ازښاغلی صدراعظم پذیرائی کردند ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم حین بازدید شعان از پوهنتون کالیفورنیا واقع شهر سانتا بار بارا دکتورای افتخاری را در رشته حقوق دریافت کردند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال یکی ازجملهٔ سه شخصیتی میباشند که روز ۱۳ حمل در پوهنتون کالیفورنیا دکتورای افتخاری‌به‌ایشان تقدیم گردید . لستر پیرسن صدر اعظم‌کانادا در رشته حقوق و فرانسس سدویك نویسندهٔ وهیکل تراش امریکایی در رشته هنر های زیبا نیز درهمین روزدکتورای‌افتخاری‌دریافت کردند .

درمحفل پذیرائی که در استدیوم پوهنتون کالیفورنیا به افتخار ښاغلی میوندوال ترتیب شده بود در حدود چهار هزار محصل،استادان و اعضای پوهنتون اشتراك کرده بود. درین محفل بر علاوه همراهان ښاغلی صدر اعظم گورنر ، رئیس پوهنتون کالیفورنیا وسفیرکبیر ایالات متحدهٔ امریکا در کابل نیز شرکت داشتند .

رئیس پوهنتون کالیفورنیا درین محفل ماموریت های گذشته ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم را از ابتدا که بحیث یك ژورنالیست بکار آغاز نمودند با وظایف شان در وزارت های خارجه و اطلاعات و کلتور توضیح نموده اظهار کرد :ـ ښاغلی میوندوا ل به رهنمایی اعلیحضرت معظم همایونی یکی از بانیان اولی تجربه دیموکراسی در کشور شان میباشند .

ښاغلی میوندوال محصل ورزیده در علوم سیاسی ، اقتصاد ، تاریخ و امور دینی هستند .

ښاغلی صدر اعظم هموطنان شان را با نوشته هایش تنویر نموده‌اند .

وی موفقیت های گذشته و حالیه ښاغلی میوندوال را تقدیر نمود و کامیابی مزید شان را در آینده آرزو کرد .

ښاغلی میوندوال قبل از اینکه دکتورای افتخاری را دریافت نمایند از صنف آرت و شعب مراکز پوهنتون دیدن نموده و دردعوت چاشتی که از طرف رئیس پوهنتون کالیفورنیا ترتیب شده بود اشتراك کردند .

متن‌بیانیهٔ ښاغلی میوندوال صدر اعظم در موقع دریافت‌دکتورای افتخاری‌حقوق ازدانشگاه کالیفورنیا:ـ

مسرت دارم که این افتخار بزرگ را از دانشگاه کالیفورنیا نصیب می شوم . این مسرت من ازچندین لحاظ است یکتعـداد محصلان افغانی در رشته های مختلف‌دانشگاه کالیفورنیا تحصیل کرده و یا هم اکنون‌مشغول کسب تعلیمات عالی هستند . از جمله‌دکتور عبدالمجید سابق سفیر کبیر محترم افغانی در ایالات متحده نخستین کسی بود که سال گذشته جایزهٔ دانشگاه را دریافت کرد . ما با این دانشگاه بزرگ یك پیوند ورابطه‌دیگری نیز احساس میکنیم زیرا دکتور رابرت نیومن سفیر کبیر محترم شما به کشور ما ، یکی از استادان این دانشگاه هستند ولی بزرگترین پیوندیکه بین ما و شما موجود می‌باشد ، عبارت از علاقه مشترك ما به مسالهٔ تعلیم است. ازینکه میخواهم درینباره در دانشگا ه کالیفورنیا ، ایالتی که در رشته تعلیم‌خدمات بزرگی انجام داده ، اظهار عقیده کنم . مسرت دارم ، تعلیم برای ما در افغانستان از بسا جهات بزرگ ترین سوالی بوده و در میان یك سلسله نیازمندیها در داخل مملکت عمده ترین نیازمندی ما را تشکیل می‌دهد .

این حقیقت که هیچ کشور دارای‌تعلیمات عالي رو به انکشاف نیست و هیچ کشور رو بانکشاف در سویهٔ بلند تعلیمی قرار ندارد ، این مساله رافوراً درنظر مجسم مـیسازد ، ما بنا بر چندین دلیل ، در ساحه معارف نسبتا دیر تر آغاز کرده‌ایم ، فلهذا پساکار هایی موجود است که باید انجام یابد ، تنها شش فیصد مردم ما با سواداند و ازین دستهٔ کوچك بایستی تمام معلمان ، متخصصان فنی روسا و کارمندان اداری ما تهیه شود ، همه میدانید در این کشور صنعتی که صنایع آن اکثرا پیرامون موفقیت های تخنیکی تمرکز یافته ، برای هزاران شغل و مقامیکه زندگی عصری ایجاب میکند ، چقدر افراد تحصیل کرده ضرورت است ، حتی شما با وجود سیستم خیلی مترقی‌تعلیمی، تمام نیازمندیهای تان را بر آورده نمی‌توانید ، بخاطر دارم که داکتر نیومن یکوقت بمن گفته بود که هرگاه دانشگاه کالیفورنیا طبق پلان بزرگش انکشاف می‌یافت وتناسب فعلی شاگردان دانشگاه های خودش را حفظ میکرد ، لازم بود هفتاد فیصد دکتوران فلسفی را که تماما دانشگاه های ایالات متحده عرضه کرده است اجیر بگیرد و علاوتا یکمده دانشمندان را از ممالك خارجی نیز جلب کند .

هر گاه ایالتی مانند کالیفورنیا در پرکردن تمام نیازمندیهای خودش مشکلاتی دارد ، پس این‌کار برای یك مملکت کم‌انکشاف جها ن ، مانند افغانستان تا کدام اندازه بیشتر مشکل خواهد بود ، خوشم ازینکه‌امشب بشمااطمینان میدهم که کشور های دوست مخصوصاحکومت امریکا از طریق قرار داد های همکاری با دارالمعلمین دانشگاه کولمبیا و دانشگاهای وایومینگ اندیانا والینویز جنوبی و همچنان گروپ مخصوص تربیوی برای تعلیمات حرفوی و یك تیم مربوط به فن معماری درین‌مساعی ، کمك زیادی با ما بعمل آورده‌اند .

درست چند سال قبل وقتی وظیفه خطیربراه انداختن کشور خویش را بسوی عصر جدید سروی کردیم ، با در نظر گرفتن زیانهای ناشی از موقعیت محاط بودن به خشکه اصولا از میان سه روش عملی ناگزیر بودیم یکی را انتخاب کنیم ، نخست همه چیز را تابع انکشاف اقتصادی قرار میدادیم ، دوم همه‌چیز را بایست تابع انکشاف سیاسی میدانستیم و سوم اینکه میتوانستیم برای بر قراری توازن بین انکشاف اقتصادی و سیاسی که واقعـا مشکلترین راه است ، بکوشیم .

روش اول معنی آن را میداشت که زندگی

فردی کاملا تابع به یك پلان اقتصادی باشد بعضی کشور ها این روش را باشکال مختلف در پیش گرفته‌اند .
ما با این روش سر و کار نداریم و آن را برای شان مطلوب میخواهیم ولی این راه، راه مانیست .
راه و روش دوم معنی آن را می داشت که مردم چیز فهم ولی بی تجربه حتی قبل از آنکه عقاید روشن تری برای آیندهٔ ما تبارز کند ، در معرض افکار بس پیچیده و بازی سیاسی قرار داده شوند ، نتیجهٔ چنین روش، جز بی نظمی ، عدم امکان واجد بودن یك انکشاف مطرح شده و شاید رویهمرفته‌مضمحل ساختن نهضت اصلاحی ماچیز دیگری نمی‌بود.
بی جهت نیست که دانشمند نامداری مانند پروفیسور هرولد لاسکی فقید گفته است که در اصطلاح(حکومت دیموکراتیك) به‌لفظ‌حکومت بایست اهمیت قایل شد .
این روش میسر گذاشتن آنی و کلی زمینه توسط بعض کشور های جوان در پیش گرفته شده ، ما با این روش سر و کار نداریم و آن را برای شان مطلوب آرزو میکنیم ، ولی این راه ، راه ما نیست .
آنچه ما سعی کرده ایم انجام دهیم متحد شدن در راه تکامل متوازن هر دو یعنی‌انکشاف اقتصادی و اجتماعی و پیشرفت سیاسی به منظور بر قراری دیموکراسی است . علاوتا مجبور بودیم دسته بندی پلانگذاری دولتی و تشبثات انفرادی را طرح کنیم اینهم کارآسانی نبود .
انتخابات آزاد برای نخستین بار در تاریخ ما صورت گرفت و اکنون پارلمان کاملا انتخابی داریم . تاکنون حزاب سیاسی نداریم ولی قانون تشکیل احزاب سیاسی همین حالا تحت مطالعه پارلمان قرار دارد . کشور مادرین تجربه تازه قدم گذاشته وطبعاً بی تجر بگی مسایلی را بمیان می‌آرد ، ولی هرگاه یکی از میان شما لحظه‌ای تصور میکردید که پارلمان ما آزادانه انتخاب نشده و یا اینکه اعضای آن محض دست نشانده هستند کافی است به این امر متوجه شوید که پارلمان ، بودجهٔ اخیر ما را تقلیل داده است .
هر جلسه پارلمانی از ناحیهٔ تبادل نظر که بعضاً خیلی حاد میگردد، جاندار گردیده و شما میدانید که این امر برای من و همکاران حکومت من ، کار ساده و آسانی نیست ، شاید هیچ صدر اعظم و یا هیچ رئیس‌جمهوری در دنیا موجود نباشد که لحظه‌ای در اوقات تلخی بسر نبرد که در طول آن میخواهدمدتی تنها گذاشته شود تا کار های خودش را انجام بدهد معهذا این حقیقت مایهٔ افتخار من است که اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه ما اراده فرموده ومصمم اند تا کشور ما را به راه دیموکراسی و قانونی رهنمایی کنند . ما تازه می‌آموزیم تااسباب دیموکراسی‌رابکار بر یم.
شاید بپرسید که اینجارا ، به تعلیم چه‌کار است، میدانیم درحالیکه همه دیمو کراسیها دارای تعلیمات عالی باشند تمام کشور های تحصیل کرده دیموکراسی نیستند ، ولی در افغانستان هر دو برای رسیدن بیك هدف بزرگ صمیمانه بهم پیوسته اند .
ما افغانها بحیث مردم بافتخار و مغرور و آزاد شهرت داریم .
هر گاه قرار باشدکه اعتماد به اصل(تیوری اقلیم) طوریکه در کتاب (روح القوانین) مونتسکیو تذکر یافته است . میتوا ن گفت که این نمونه را در مردمیکه در کوهستانها بسر می‌برند ، دریافت کرد ، تاریخ گواهی میدهد که در طول تاریخ بر کشور ما حملاتی شده ولی هیچگاه مغلوب نشده‌ایم .
ما در میان کشور های آسیائی به تنهائی خود سه مرتبه مجبور شدیم در برابر یك قدرت اروپایی یعنی برتانیه بجنگیم وسرانجام هر بار پیروز شده‌ایم .
بنا بر این افغانها مخصوصاآرزو نداشته‌اند برآنان حکومت‌بعمل‌آید چنانچه بعض‌امریکائیها حتی شاید در ایالت بزرگ کالیفورنیا ، گاهگاهی از واشنگتن احساس رنجش می‌نمایند همچنان افغانها گاه، گاه ازحکومت مر کزی خود خوش نبوده‌اند ، پاره‌ای از وسایل‌معینی موجود است که برای مردم ما مدتی سمبول حکومت مرکزی بوده ولی از آن دوری جسته شده است ، حتی تعجب خواهید کرد اگر بشنوید که به مکاتب نیز بحیث وسیلهٔ‌احتمالی کنترول حکومتی بنظر شك و سوء ظن دیده میشد ، وقتی حکومت خواست برای نخستین بار در بعض ولایات و دهات مکاتب اعمار و تاسیس نماید ، با مخالفت شدید و حتی خصومتها مواجه شد .
اکنون اینها تماماً بصورت سحر آمیز ی تغییر کرده و مردم برای تعمیر مکاتب و تهیهٔ معلم ، در خواستها و عرایضی میدهند ، این وضع چرا تغییر کرد ! آیا افغانها بیکبارگی برده‌بار و سودمند واقع شده اند ! خیر مردم ما با قبول طرز زندگی نو شخصیت و منش خودشان را تغییر نداده اند ولی چیز مهمتری

را کشف کردند ، مردم ما در یافتند که از طریق انتخابات آزاد اکنون سهم بزرگی می توانند در حکومت بگیرند و این نقش را بهر اندازه ایکه علم و دانش شان توسعه یابد به همان پیمانهٔ موثر تر بجا آورده میتوانند ، اکنون مردم ما در تحت شرایطیکه تسهیلات تعلیمی بایست در سراسر کشور (بصورت متوازن) فراهم ساخته شود ، مکتب میخواهند، اعضای پارلمان جدید این موضوع را بحیث یك مسالهٔ حسابی قبول کرده‌اند . بدینترتیب در کشور ما در ظرف نسبتا چند سال محدود میتوان ملاحظه‌کردکه‌معارف چگونه دیموکراسی راتـقو یه میکـند و د یـمو کـر ا سی چگونه معارف را تشویق مینماید هر دو عنصر بدون یکدیگر کاری را از پیش برده نمیتوانند و ما بایستی بسوی دو عنصر پیش برویم .

بنابر همین دلیل است که‌مادر قانون اساسی جـد یـد خود در قسمتی که (حقو ق و وظایف اساسی مردم) را تشریح میکند . در تاکید آزادی معارف قدم فراتری ، گذاشته‌ایم، هر گاه بشنیدن آنچه در قانون اساسی ما درینمورد اشاره شده ، علاقه داشته باشید ، قسمتی از آن را اقتباس میکنیم :ـ

بنا بر همین دلیل است که ما در قانون (تعلیم حق تمام مردم افغانستان است و از طرف دولت و اتباع افغانستان بصورت مجانی فراهم میگردد ، هدف دولت در این ساحه رسیدن به مرحله‌ای میباشد که برای همه‌افراد افغانستان مطابق به احکام قانون ، تسهیلات مناسبی در آن فراهم ساخته شود ، دولت مکلف است برای تعمیم و انکشاف معارف متوازن پروگرام موثری وضع ودر ساحهٔ‌تطبیق بگذارد .)

این اساسی است که روی آن اعضای پارلمانی مابرای (معارف ملی متوازن) داد میزنند و این هدفی است که حکومت من با علاقهٔ کامل در راه رسیدن به آن با آنان هم آهنگ میباشد ، چنانچه درینمورد ضمن بیانیه تاریخی ۲۴ اگست خویش خطاب به هموطنانم که در آن فلسفهٔ سیاسی (مترقی دیموکرات) خودم را شرح میدادم تاکید کرده‌ام و اینك قسمتی از آن مطالب :ـ

(بمنظور تعمیم پروگرام های موثر ومتوازن معارف ، باید سعی به خرج داد شود تا توازن نسبی چه از نظر مدارج تعلیمی و چه ازلحاظ مناطق مختلف کشور تا حد امکان به میان آورده شود ، بنظر ما تعلیم و تربیت کودکان ونسل جوان برای شناسایی ارزشهای اسلامی ملی و دیموکراسی و حفظ نظام و رعایت‌قانون و همکاری و فداکاری در راه ترقی جامعه‌اهمیت اساسی دارد .)

ما تاکنون کار های زیادی را انجام داده‌ایم و در نظر داریم در داخل حدود وسایل‌خود، کار های بیشتری را از پیش ببریم ، به نسل نو،کلان سالانیکه نیازمند سوادوتربیه مسلکی هستند ، تعلیم و تربیه بیاموزیم در پلان دوم توانستیم پروگرام توسعه‌مکاتب ابتدایی‌متوسط و عالی را تطبیق کنیم .

حرکت و پیشرفت ما منحصر بیك سویه نیست، بلکه در یك وقت بسویه های مختلف پیش میرویم ، ما آرزو های نهایت بزرگ و پلانهای وسیعی داریم تا تعلیمات عالی را از طریق تاسیس دانشکده ها و دانشگاها در چندین مراکز پر نفوس کشور در پهلوی پوهنتون موجودهٔ کابل و فاکولته طب ننگرهار توسعه بخشیم ، مسرت دارم که اذعان نمایم ایالات متحدهٔ امریکا به پوهنتون طب ننگرهار کمکهای مادی و تخنیکی نموده و مینماید .

ما همچنان تعلیمات مسلکی را از طریق مکتب عالی تخنیك که پروژهٔ آن از طرف‌ایالات متحده کمك و تمویل میشود انکشاف میدهیم.

مساعی حکومت و مردم شما نسبت به تمام پروگرام های امدادی جهان در افغانستان بزرگترین پروگرام امداد تعلیمی را تاسیس کرده است .

راهیکه در پیش رو داریم نه ساده است و نه کوتاه شما میتوانید به آسانی درك‌کنید، فیصدی کوچك نفوس ماکه بیسواد هستند ، نمیتوانند تعداد معلمانی را بجامعه تقدیم کنند که همین اکنون برای تعلیم و تربیه جوانان خود به آن نیازمندیم .

از همین جهت است که از جملهٔ چیز های دیگر ما این امر را به شاگردان افغانی که در ایالات متحده و سایر کشور ها تعلیم و تربیه آموخته‌اند خیلی مهم و حیاتی می‌پنداریم که بعد از اکمال تحصیلات و بازگشت شان بوطن وظایف محولهٔ شان را در سیر تکامل بسوی دیموکراسی ازطریق معارف ا نکشا ف اقتصادی و نهضت اجتماعی اشغال نمایند .

معارف یك مساله نسل ها بوده و ما صرف وقتی میتوانیم به رسیدن به نقطهٔ جهش‌امیدوار باشیم که شالودهٔ بزرگتری را از طریق تهیه قوای تعلیمیافتهٔ بشری ایجاد کنیم ، ما از مساعدت شما سپاسگزاریم ، ولی توقع داریم درچنین کمك ومساعدت خودباز هم برده بار و مصر باشید ، چون معارف ،یك تشبث‌طویل و مسلسلی را ایجاب میکند ، توقع داریم دوستان ما در یك کار دشوار و دراز ، ما را

همراهی کنند .

میدانیم که کانگرس شما میتواند مطابق به سیستم قانون اساسی تان در هر مرتبه تنها برای یکسال تخصیصاتی بدهد ، ولی ما برای یکسال نه بلکه برای نسلها باید پلانی داشته باشیم ، ما درین راه نه تنها از طریق همکاریهای مادی بلکه از راه کمکهای معنوی و ادامه دوستی و تشویق شما میتوانیم تقویه شویم .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به تاریخ ۱۶ حمل پس از بازدید ایالت کالیفورنیا وایلو نایز به نیویارك مراجعت کرد .

ښاغلی میوندوال از شیکاگو دیدن نموده و درآنجا کنفرانس مطبوعاتی ومصاحبه‌تلویزیونی انجام دادند و شب را در دعوتی که از طرف موسسهٔ ادلای سیتونسن ترتیب شده اشتراك کردند .

ښاغلی میوندوال صدراعظم درنیویارك با شورای معاصلات تجارتی برای‌تفاهم بین‌المللی مذاکره نموده و در دعوت چاشتی که به افتخار شان از طرف انجمن آسیایی نیویارك اشیاسوسایتی ترتیب شده بود اشتراك‌کردند و شام را به دعوت شورای روابط خارجی شرکت نمودند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ۲ شب ۲۰ حمل بوقت محلی نیویارك را به قصد پاریس ترك گفتند و پس ازهفت ساعت پرواز به میدان هوائی پاریس‌مواصلت کردند .

لیندن جانسن تیلگرام ذیل راپس از آنکه ښاغلی صدر اعظم نیویارك‌را ترك‌گفتند عنوانی ایشان مخابره نموده‌اند درین اثنائیکه شما ایالات متحدهٔ امریکا را ترك میگوئید بهترین تمنیات ما را با خود می‌برید ملاقات شما بمن موقع شناسائی با شما و آگاهی در مورد پیشرفت های افغانستان ساحات اقتصادی و سیاسی را داد ما متیقن هستیم که افغانستان به موفقیت خود در مساعی برای پیشبردصلح و سعادت ادامه خواهد داد .

من و خانمم برای شما سفر بازگشت بوطن را مامون و خشگوار میخواهیم .

(لیندن . بی . جانسن)

ښاغلی صدر اعظم تلگرام آتی را به جواب تلگرام ښاغلی جانسن فرستاده‌اند .

در موقعیکه امروز نیویارك را ترك میگویم میخواهم یکبار دیگر نسبت دعوت لطف آمیز شما و پذیرائی گرمی که از من در کشور شما بعمل آمد تشکر نمایم .

از اینکه یکبار دیگر از امریکا بازدیدکرده و فرصت ملاقات را با جلالتمآب شما یافتم حقیقتاً مسرور هستم جای خوشوقتی برا ی من بود که طی این سفر با دوستان قبلی خود دیدن نموده ، و یکتعداد دوستان جدید پیدا کردم من متیقن هستم که این مسافرت روابط حسنهٔ دو کشور را تشدید بیشترخواهد بخشید .

با تمنیات صمیمانه و با موفقیت های شما در راه صلح و دوستی .

(محمد هاشم میوندوال)

ابلا غیهٔ مشترك جلا لتمآب لیندن‌جانسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا وښاغلی محمدهاشم میوندوال‌صدراعظم افغانستان .

بنا بدعوت‌لیندن‌جانسن رئیس جمهورایالات متحده امریکا صدر اعظم افغانستان محمدهاشم میوندوال ازتاریخ ۷ـالی ۹حمل۱۳۴۶ مطابق ۲۸ الی ۳۰ مارچ ۱۹۶۷ به واشنگتن‌مسافرت کردند .

رئیس جمهور ایالات امریکا وصدر اعظم افغانستان به‌تاریخ ۷ حمل ۱۳۴۶ با هم ملاقات وراجع به مسایل مورد علاقه طر فین تبادل نظر نمودند .

رئیس جمهور امریکا جانسن نسبت به‌اینکه صدر اعظم افغانستان را دوباره به واشنگتن خیر مقدم میگوید مسرت خاص خود را اظهار و نقش برجسته و طولانی ایشانرا به حیث سفیر کبیر افغانستان در امریکا یاد آورشدند رئیس جمهور امریکا همچنان یاد آور شدند که مسافرت رسمی سنبله ۱۳۳۴ اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان و علیا حضرت ملکه حمیرا به سابقهٔ طولانی دوستی نزدیك امریکا و افغانستان خیلی افزوده‌است، رئیس جمهور از صدر اعظم خواهش کردند تا محبت پر حرارت و تمنیات نیك مردم امریکا را نسبت‌به‌مردم افغانستان‌بحضور اعلیحضرت معظم همایونی برسانند . صدر اعظم‌میوندوال به رئیس جمهور مساعی مداوم افغانستان را تحت قیادت اعلیحضرت معظم همایونی دراعمار تحکیم موسسات دیمو کراتیك وتسریع ارتقا ء اقتصادی و اجتماعی افغانستان شرح دادند .

ایشان اجمال ارادهٔ حکومت خود را طی‌پلان پنجسالهٔ سوم جهت تقویه مساعی بر ا ی انکشاف اقتصادی تذکر دادند .

رئیس جمهور به صدر اعظم از آرزومندی متداوم ایالات متحده امریکا اجرای نقش آن

در معاونت به مساعی افغانستان جهت تطبیق پلان پنجسالهٔ اطمینان دادند .
صدر اعظم به رئیس جمهور نسبت به کمك اقتصادی امریکاخوشنودیعمیق مردمافغانستان جهت تطبیق پلان پنجسالهٔ اطمینان دادند .
صدر اعظم به رئیس جمهور نسبت به کمك اقتصادی امریکاخوشنودیعمیقمردم افغانستان را اظهار نمودند .
درین مورد رئیس جمهور از مساعیمشترك دامنه دار امریکا وافغانستان درمسا حا تمتعدد عرفانی با رضائیت خاص یاد آور شدند .
صدر اعظم سیاست خارجی افغانستان راکه بر اساس روش عدم انسلاك و دوستی و همکاری با همه ملل استوار است شرحدادند .
صدراعظم مسایل موجود بین ممالك منطقهٔ را که افغانستان در آن میباشد تشریح و بار دیگر نظر افغانستان را مبنی بر اینکه این مسایل از راه مسالمت و در فضای تفاهم ، اعتماد و واقع بینی حل شده میتواند توضیح کردند .

هر دو زعیم راجع به انکشافات جاریهٔدیگر در آسیا و مخصوصا راجع به ضرورت مبرم برای صلح و استقرار در جنوب شرق آسیا مذاکره نمودند .
طرفین موقف های خود را روی موضوع ویتنام تذکر دادند و موافقه کردند که حل عادلانه و مسالمت آمیز آن خیلی ضروریاست.
رئیس جمهور مساعی مصرانه و متعددایالات متحدهٔ امریکا را برای خاتمه دادن مخاصمتها در ویتنام که به آزادی و استقلال مردمویتنام جنوبی موافق باشد به صدر اعظم تشریح نمودند .
صدر اعظم افغانستان بیان کردند که تطبیق موافقت نامه های ۱۹۵٤ ژنیو اساس متینبرای حل مسئله ویتنام میباشد .
رئیس جمهور مسرت خود را نسبت اینکه یونیورستی کالیفورنیا در سانتا باربارا اراده دارد دکتوری افتخاری را به صدر اعظم در دوران مسافرت ایشان اعطا نماید اظهار نمودند .

مسافرت ښاغلیمحمد هاشم میونــدوال صدراعظم به فرانسه

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ۹ صبح ۲۰ حمل بوقت محلی بهپاریس مواصلت کردند در میدان هوائی پاریسښاغلی بیتانکور سکرتر دولت برای امور خارجه بنمایندگی از جنرالدوگولاز ښاغلی صدراعظم پذیرائی کرد .
همچنان سردار زلمی محمود غازی سفیر کبیر افغانی در فرانسه ، ښاغلی ژورژکتان سفیر کبیر فرانسه در کابل و اعضای سفارت کبرای افغانی مقیم پاریس و رئیس تشریفات وزارت خارجه فرانسه برای استقبال ښاغلی صدر اعظم در میدان هوائی پاریس حضوربهم رسانیده بودند . ښاغلی محمد هاشم میوندوال در دعوت چاشتی که به افتخار شان از طرف جنرال دوگول در قصرالیزه ترتیب شده بود اشتراك کردند در این دعوت بیانیه های بین ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم ورئیس جمهور فرانسه تعاطی گردید .

بیانیه رئیس جمهور فرانسه : ــ

[illegible] و افتخار داریم از جلالتمآب شما پذیرائی مینماییم واین تایید علا یق خیلی حسنه بین هر دو کشور میباشد که مسافرت فراموش ناشدنی دو سال قبل اعلیحضرت محمد ظاهر شاه آنرا تبارز بخشیده بود .
اساسات این علایق از یکسو همکاری که بر حسب موافقت نامه سال گذشته منعقدهٔ بین دو حکومت و از جانب دیگر ارادهٔ مشترك هر دو برای تصدیق و تایید حقوق مردم بهترقی، تعیین سر نوشت و صلح میباشد خویشتن را تبریك میگوئیم که حضور شما درینجا بما موقع میدهد تا اقدامات کابل و پاریس درین مورد مشخص تر و قویتر ساخته شود .
جناب صدراعظم !امیدوارم سلا مها و احترامات فایقه و خاطرات صمیمانه مرا بـه اعلیحضرت برسانید .
جام خود را به خوشبختی شما بافتخار افغانستان که دوست فرانسه است بلندمیکنم.

بیانیه ښاغلی صدر اعظم بجواب بیانیـه جلالتمآب رئیس جمهور فرانسه :ــ

جلالتمآب رئیس جمهور ! ــ

استقبال محبت آمیز و کلمات دوستانهٔ شما موجب مسرت من گردید واز آن صمیمانهتشکر میکنم ، جلالتمآب رئیس جمهور کلمات شما نشانهٔ مژدت است .
که هر دو کشور را بهم پیوسته داشته و خوشبختانه حیثیت عنعنوی و ثابتی راگرفته است .
این مسافرت به من موقع میدهد که پیام دوستانهٔ اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان را به شما ابلاغ نمایم .
ذات ملوکانه خاطرات پذیرائی با حرارت شما و مردم فرانسه را طی مسافرت دوسال

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم حین ملاقات باجنرال شارل دوگول رئیس جمهو ر فرانسه در قصر الیزه دیده میشو ند

قبل اعلیحضرت معظم همایونی که به معیت ملکهٔ معظمه در اثر دعوت شما بعمل آورده بودند گرامی می شمارند .

این مسافرت به من موقع خجسته دید ن پایتخت کشور بزرگ و دوست و خاصه فرصت معرفت با جلالتمآب شما را میسر میدارد ، که از مدت مدیدی آرزومندی من بوده است .

مسرت دارم که فرصت مذاکره را باجلالتمآب شما در باره توسعه علایق فرهنگی بین هردو کشور حاصل نمودم علایق فرهنگی هر دو کشور از مدت تقریبا نیم قرن باین سوهمواره با ثمر بوده و در سال های اخیر بحدی معتنابه توسعه یافته است .

علایق اقتصادی فرانسه و افغانستان در آستانه چنان توسعهٔ است که مورد آرزومندی هر دو کشور بود و از این حسن استقبال میکنم امیدوارم اقامت من در پاریس ومذاکرات من باحکومت فرانسه تشخیص طرفی که بر حسب آن همکاری تخنیکی و مالی فرانسه به پیمانهٔ وسیعتر بکار خواهد افتاد موثر ثابت شود .

افغانستان با پیروی از طریق عدم الحاق ، مسایل بین‌المللی‌را آزادانه و بیطرفانه‌قضاوت مینماید و پشتیبانی عدالت و صلح جهان‌یگانه هدف آن میباشد .

باین معنی هموطنان من مساعدت وسیع فرانسه را به کشور های جوان در حال رشد قدر دانی مینماید .

جام شربت خود را به‌صحت جلالتمآب‌رئیس جمهور ترقی و سعادت ملت فرانسه ودوستی بین هر دو کشور بلند میکنم .

هکذاښاغلی محمدهاشم‌میوندوال‌صدر ا عظم بتاریخ ۲۲ حمل در پاریس از مقر یونسکو دیدن کرده و با ښاغلی رونی ماهو مدیر عمومی یونسکو ملاقات و راجع به توسعهٔ مساعدتهای یونسکو به افغانستان مذاکره کردند .

همچنان ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم به‌روز ٥ شنبه ۲۳ حمل در دعوت چاشتی که از طرف موریس کودوموروویل وزیر خارجهٔ فرانسه ترتیب شده بود اشتراك کردند و همچنین به آمرین یونسکو در پاریس راجع به پروگرام سیمینار نسخه های قلمی پښتو و دری که در تابستان امسال در کابل دایر خواهد شد مذاکره نمود . و راجع به سایر موضوعات مربوطهٔ یونسکو تبادل افکار کردند.

ښاغلی میوندوال صدر اعظم بعد از سه‌هفته مسافرت به ایالات متحدهٔ امریکا و فرانسه ساعت ۹ و ٤٥ دقیقهٔ قبل از ظهر ۲٥ حمل ذریعهٔ طیارهٔ آریانا به کابل مراجعت کردند .

بیانیهٔ مطبوعاتی مشترك افغانستان وفرانسه

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم افغانستان از تاریخ ۱۹ الی ٢٤ حمل ١٣٤٦ مطابق ۹- الی ١٤ اپریل ۱۹٦٧ در پاریس اقامت نمودند .

دکتور نور علی وزیر تجارت و دکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی‌وزارت امورخارجه در معیت ایشان بودند هنگام اقامت خویش در پایتخت فرانسه صدراعظم بتاریخ ۲۱ حمل مطابق ۱۱ آپریل از طرف جنرال دوگول‌رئیس جمهور فرانسه که ضیافت نهاری به اعزاز ښاغلی صدر اعظم در قصر الیزه ترتیب‌داده بودند پذیرائی شدند .

همچنین ښاغلی میوندوال بتاریخ ۲۳ حمل مطابق ۱۳ اپریل با ښاغلی کودوموروویل در قصرکی دورسی ملاقات نمودند و وزیر امور خارجه در آنجا ضیافت نهاری به اعزازایشان ترتیب داده بود .

طی این مذاکرات فرصت مطالعه اوضاع عمومی بین المللی و خاصه مسایل مربوط آسیا میسر گردید .

طرفین نقاط نظر مربوطه خود را شرح داده، ملتفت گردیدند موقف های ایشان در بارهٔ اکثر مسایل باهم تلاقی میکند .

صدر اعظم افغانستان ازین اظهار رئیس جمهور فرانسه با کمال امتنان استقبال نمود که هر دو کشور در مورد شناختن و حمایت حق مردمان در همه جا به ترقی ، تعیین آزاد سرنوشت و بصلح ، عزم مشترك دارند .

درساحهٔ دوجانبه طرفین ازعلایق خیلی نیك که بصورت عنعنوی و خصوصا از مسافرت رسمی اعلیحضرتین پادشاه و ملکهٔ افغانستان در سال ١٣٤٤ در فرانسه به‌اینسو بین هر دو کشور موجود است تذکر دادند . علایق فرهنگی و تخنیکی فرانسه و افغانستان

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در دعوت وزیرخارجه فرانسه در پاریس

جلالتمآب محمد هاشم میوند وال حینیکه از مرکز یونسکو دیدن کرده ودر آنجا از طرف رونی ماهو مدیر عمومی آن موسسه پذیرایی شدند.

مورد بحث آمد در اثر این مذاکرات ازترقیات اطمینان بخش همکاری بین‌طرفین مطابق‌موافقت نامه اسد ۱۳٤٥ بین هر دو کشور تذکرداده شد .

طرفین اظهار امید نمودند این همکاری‌تعقیب و توسعه یابد .

در ساحهٔ اقتصادی صدر اعظم افغانستان هدفهای سومین پلان پنجساله را شرح داده اظهار توقع نمود فرانسه در داخل امکانات خویش در تطبیق آن همکاری نماید . جانب فرانسوی اطمینان داد که بعضی پروژه های پلان با توجه خاص مورد نظر آن میباشد .

مسافرت ښاغلی اوتانت سرمنشی مؤسسه ملل‌متحد بکابل

ښاغلی اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل‌متحد بتاریخ یکشنبه ۲٦ حمل ساعت یازده و نیم قبل از ظهر به دعوت حکومت افغانستان برای یك بازدید دو روزه وارد کابل شد .

در نزدیك طیاره‌ښاغلی‌محمد هاشم‌میوندوال صدراعظم ،ښاغلی‌نور احمد اعتمادی معا ون صدارت و وزیر امور خارجه والی کابل و کابل ښاروال از اوتانت پذیرائی کردند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت هشت ۲٦ حمل دعوتی بافتخار اوتانت سرمنشی موسسهٔ ملل متحد در گلخانهٔ‌صدارت ترتیب داده بود در این دعوت بیانیه های بین ښاغلی میوندوال صدر اعظم و اوتانت تعاطی گردید.

بیانیه ښاغلی محمد هاشم‌میوند وال صدراعظم جلالتمآب : —

با اظهار مسرت از اینکه موقع می‌یابم یك بار دیگر با شما ملاقات نمایم ورود جلالتمآب را به پایتخت کشور ما کابل خوش آمدید میگویم .

در این موقع ملاقات چند هفته قبل ما را در نیویارك با شادمانی بیادآورده بهترین‌تشکرات خویش را از استقبال صمیمانهٔ که از من در مقر ملل متحد بعمل آوردید و تبادل نظری که در آن موقع باهم نمودیم تقدیم نمایم .

ما در اینجا خاطرات اولین مسافرت شمارا بافغانستان هنگامیکه بهمراهی صدر اعظم‌آنوقت برما مدت کوتاهی در کشور ما توقف‌نمودید بیاد داریم .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم با ښاغلی اوتانت سرمنشی ملل متحد درمیدان هوائی کابل .

درین موقعیکه از شما بحیث منشی عمومی ملل متحد در کشور خویش استقبال مینماییم میخواهم مراتب قدردانی عمیق حکومت افغانستان را از مساعی خستگی ناپذیر شما در راه صلح و تقویت اصول عالیه مندرجۀ منشور ملل متحد تقدیم نمایم .

جلالتمآب شما وقت و نیروی خود را برای خدمت به سازمان جهانی وقف کرده اید ، اعضای ملل متحد با وجود ، اختلافاتیکه در بین خویش دارند در حفظ اعتماد به شخصیت شما باهم متفق میباشند ، این موقف مشترك وقتی به بهترین وجه آشکار شد که اعضا ی ملل متحد هنگام جلسات گذشته مجمع عمومی با اتخاذ نظر اعتماد خویش را با انتخاب کردن مجدد شما بحیث منشی عمومی ملل متحد بشما اظهار نمودند .

بسیار ممنونم جلالتمآب شما با وجـو د مشکلات متعددی قبول فرمودید برای یك دورۀ دیگر باین مقام پر مسئولیت باقی بمانید . علاقه استوار حکومت افغانستان را به پیروی اصول مندرجۀ منشور ملل متحد درین دنیا ی پر آشوب و عصر تضاد منافع درین موقع مسافرت شما به کشور خویش یکبار دیگر تایید مینمایم .

طوریکه به نیکویی میدانید افغانستان عضو هیچ پیمان دیگری بجز از مجمع بزرگ دول یعنی موسسه ملل متحد نمیباشد .

این خط مشی مطابق به خواسته های مردم افغانستان بوده و با مساعی ما برای انکشاف ملی موافق میباشد . آرزومندیم همه اعضای ملل متحد به منظور حفظ صلح و امنیت در گیتی تصمیم راسخ خویش را جهت انجام مسوولیت های خویش اظهار داشته بد ست آویز مشترك قابل قبول برای همه یعنی منشور موسسه ملل متحد پابندی داشته باشند ، ما آگاه هستیم که جلالتمآب شما مساعی خویش را برای عملی نمودن این منظور وقف فرموده اید و افغانستان همیشه درین راه با شما همفکر بوده است .

حکومت افغانستان باین عقیده است کـه صلح و امنیت بین المللی در صورت عدم وجود ملل متحد و یا در صورتی که ملل متحد در نتیجه عدم همکاری اعضای آن غیر موثر یا ضعیف گردد بیشتر مواجه با خطر میشود .

با آگاهی کامل از اینکه جلالتمآب شما بحیث یك خدمت گزار بین المللی خویشتن را وقف بهبود احوال جهان نموده اید میخواهم بحث یك آسیا یی بهترین احساسات خویش را از از خدمات شایانی که طی یکی از مشکل ترین دوره های تاریخ بشریت انجام داده ومیدهید بشما تقدیم نمایم .

درین مورد میخواهم بهترین آرزو های خویش را برای موفقیت مساعی بزرگ شخصی که جهت بر قراری صلح در ویتنام بخرج میدهید اظهار دارم .

افغانستان سیاست مثبت و فعال عدم الحاق و بیطرفی را که هدف آن تقویت صلح تقلیل کشیدگیها و تشویق همکاری بین المللی می باشد تعقیب میکند ، افغانستان از حق مردمان برای تعیین سر نوشت پشتیبانی نموده ، امحای استعمار را بهر اسم و رسم که باشد میخواهد و طرفدار احترام حقوق بشر ، حل مسالمت آمیز منازعات بین المللی ، خلع سلاح عام وتام، همزیستی وهمکاری بین المللی در ساحه های اقتصادی و اجتماعی را میباشد .

این سیاست برای کشور ما و منطقه ما و جهان مفید واقع شده است از این رو عقیده داریم که همه ملل باید باهم به صورت مسالمت آمیز زیست کنند و برای تامین منافع متقابله خویش با همدیگر همکاری نمایند و در راه حل مسالمت آمیز منازعات بین المللی سعی ورزند.

ما با همین روحیه مساعی خویش را برای حل مسالمت آمیز قضیه پښتونستان که مسئلۀ عمده روابط ما با پاکستان میباشد ادامه میدهیم.

مساعی ملل متحد برای تحکیم صلح و رفاه از راه انکشاف اقتصادی و اجتماعی قابل تمجید و تحسین است .

فعالیت های ملل متحد وموسسات اختصاصی آن در ساحه های انکشاف اقتصادی واجتماعی در صورتیکه با جدیت و صحت کامل بعمل آید بر تقلیل کشیدگی های بین المللی اثر نیکوئی داشته و ازین راه در تامین رفاه و آرامی جهان مثمر واقع شده میتواند .

افغانستان در ابراز مساعی خویش برای تامین پیشرفت اقتصادی و اجتماعی همکاری، ممکنه را از موسسه ملل متحد و موسسات اختصاصی آن بدست آورده است . ما از مساعی ملل متحد و کمیسیون اقتصادی آسیا وشرق دوربرای تکمیل شا هراه آ سیا یـی مخصوصا متشکریم ، افغانستان که از زمانه های باستانی باینسو چهار راه آسیا میباشد از این پروژه پشتیبانی کامل مینماید .

در ختم این تذکرات مختصر آرزومندم بناغلی منشی عمومی اقامت شما در کابل بخوشی بگذرد و با آنکه مدت مسافرت شما در اینجا نهایت کوتاه است آرزو دارم شما و همراهان

بار یابی ښاغلی تانت سرمنشی موسسهٔ ملل متحد بحضور اعلیحضرت معظم هما یونی درین موقع ښاغلی میوندوال صدراعظم نیزبار یاب شدند.

محترم تا بتوانید بعضی نقاط دلچسپ را در اینجا بازدید نمایید .

جام خود را به صحت و سلامت شخص جلالتمآب و موفقیت پایدار شما در خدمت به ملل متحد می بردارم .

متن بیانیه جوابیهٔ اوتانت سر منشی موسسه ملل‌متحد :ـ

ښاغلی صدر اعظم ، روسای مجلسین ، اعضای کابینه .

ښاغلو ! اول از همه میخواهم تشکرات صمیمی و خوشنودی خود را نسبت دعوت‌نیکی که بمن داده شده و مسافرت مرا درین کشور امکان پذیر ساخته است بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ، صدر اعظم و حکومت شما تقدیم کنم .

طوریکه شما همین اکنون فرمودید این دومین مسافرت من باین شهر تاریخی میباشد و هنوز خاطرات خوش مسافرت خود را باین شهرکه‌دوازده سال‌پیش به‌همراهی صدراعظم سا بـق بر ما در را ه عزیمـت به مسکـو صورت گرفت با خود دارم .

من از کنفرانس باندونگ بدین طرف که شما و من افتخار اشتراك آنرا داشتیم‌اشکال سیاست عدم انسلاك بسیاری از کشور ها بشمول افغانستان را از نزدیك‌تعقیب نموده‌ام. مجاز خواهد بود اگر بگویم که من ازپیروی که منشور و اعلامیه کنفرانس باندونگ از طرف کشور های عضوء آن به‌شمول‌افغانستا ن بعمل‌آمده متحسس میباشم .

وقتیکه میگویم افغانستان از مندرجات‌منشور واعلامیه نهائی کنفرانس باندونگ پیرو ی جدی می‌نماید مخصو صا مقصدم اینست که حکومت افغـانستان از اساسات همزیستـی مسالمت آمیز ورویه همکاری دوستانه با همه حکومات بدون درنظر داشتن اختلا فـا ت ایدیالوژی وسیاسی پیروی میکند .

فکرمیکنم جای آنست تااز مندر جات‌منشور ملل متحد درین باره تذکر دهم ، منشور ملل متحد بصورت قطعی میگوید که کشور های عضو ء در صلح وسلم باهمدیگر بحیـث همسایگان نیك زندگی خواهند کرد .

این زبان قطعی منشور است بیست دو

سال پیش از تمام کشور ها تقاضا شده تا از منشور ملل متحد پیروی نموده و باهم در صلح و سلم بحیث همسایگان نیك زندگی کنند .

ښاغلی صدر اعظم ، شما و همکاران تان از این مادهٔ خاص منشور ملل متحد با دقت زیاد پیروی نموده اند این امر بااعلامیه‌نهائی کنفرانس باندونگ مطابقت دارد .

شما با لطف خود به خدمات و ماموریتم در راه تامین صلح اشاره نمودید .

طوریکه من درچندین مناسبت قبلا گفته ام نظریات من درمورد حل‌پرابلم های انسانی و کلیه تاریخ بشری مرا باین‌نتیجه رهنمو نی می‌نماید که درنیمهٔ دوم قرن بیستم طی‌شبح بمب هایدروجن به‌غیر ازراه همزیستی ، یگانه را ه‌مسیردیگرنیستی‌است .این‌درس‌بزرگ‌زمان ماست‌وطوریکه‌من‌چندین‌مرتبه قبلااظهارنموده ام فکرمیکنم مابابد روی یك حقیقت اصلی تعمق ومداقه نمائیم وآن اینست که معمای خطرناك برای تمام موجودیت مفکوره قدرت بمب هایدروجن است. درکدام وقتی درکدام جا ئی کدام‌نفری شاید بمب هایدروجن رابانفلاق در آرد.

آنوقت انجام تمام چیزهائی خواهد بودکه انسان آنرا خلق نموده‌است .

شاید مبالغه نموده باشیم که‌بگوئیم تا ریخ بشریت یك‌ملیون سال کهن بـ ـ ذ ه است.

در دوران این یك ملیون سال انسا ن چیزهای بزرگی خلق کرده است .انسان چیز های محیر العقولی را انجام داده است .وآن عبارت از پیشرفت درساحات هنر ، سیانس ادبیات، شعر ،فلسفه ، مذهب ودین،معماری انجنیری ، وامثالهم تمام اینها ایجاد ها ی محیر العقو لانسان میباشد .

اینهاهمه ترس انسان را از بمب‌ها یدروجن بوجود آورده است. این بزرگترین بحرانیست که بشریت امروز به آن مواجه میباشد ښاغلی صدراعظم ازهمین‌لحاظ است‌تاوقتیکه من‌به‌حیث سرمنشی ملل متحد کار میکنم. مسا عی پیوسته من این خواهد بود تاسعی ورزم از تامین پرنسیپ های منشور ملل متحد وجلو گیری ازجنگ، پیروی نمایم درپاراگراف اول منشور ملل‌متحد بصورت قطعی گفته شد که موسسه ملل متحد برای آن بنایافته تا نسل های آیندهٔ بشر را از خطر جنگ که دردوران مادو مرتبه تالمات ناگفتنی رابه بشریت‌آورده است. حفاظت نماید این زبان حقیقی منشور ملل متحد است . ملل‌متحد برای این بنایافته تانسل های آینده را ازخطر جنگ که دوبا ر دردوران حیات مایکی در ۱۹۱٤ ودیگری در ۱۹۳۹ تاثرات‌ناگفتنی رابرای بشریت آورد ه

ښاغلی میوندوال صدراعظم بااوتانت در دعوت شب ۲۷ حمل ،سناتور داوی وښاغلی‌اعتمادی معاون صدارت نیز دیده میشوند .

است نجات‌دهد. اکنون مابه دورنمای قطعی یك تباهی دیگر مواجه میباشیم وآن ازنا حیه انکشا فـا ت جنـو ب شرق‌آسیا میباشد.

ښاغلی صدراعظم ، خوشنودم که خود رادر حصهٔ این بحران مخصو ص باطرز العمـل ، روش وارزیابی‌حکومت افغانستان‌موافق‌می‌یابم. بطور مثال من خود را باحکومت افغانستا ن درین موافق می‌یابم که‌قدم اول بسوی ایجا د شرایط مـذاکرات صلح آمیز انقطاع‌بمبا را ن ویتنام شمالی که ښاغلی صدراعظم شما آنرا باجرئت در دوران مسافرت تان به امر یکا اظهار نمودید میباشد . من باارزیابی ودر ك اوضاع باشما موافق میباشم . دومین چیزیکه من خودرا درباره آن باارزیابی حکومت تا ن موافق می‌یابم اینست که غایهٔ نهائی درویتنام باید از طریق موافقتنا مه های ۱۹۵٤ ژنیو جامهٔ عمل گیرد .

بسیار مسرت دارم که من در مورد ایـن مسایل اصلی باحکومت شما موافقت کا مـل دارم طوریکه من همیشه گفته ام جنگ ویتنام اصلا یك موضوع سیاسیست ووسایل‌نظا می قادر نخواهد بود تااین بحران را حل نما ید صرف مباحث ومذاکرات دیپلوماسی وسیا سی میتواند یك حل مسالمت آمیز رابرای ویتنا م بمیان آورد . دوم اینکه مقصد واضح دسته‌های که اصلا درموضوع ویتنام ذیدخل می‌با شند تطبیق موافقتنامه های ژنیو میباشد موافقتنامه های ژنیو در حقیقت دو غایه دارد.

استقلال وعدم انسلاك ،اینست دو غـا یـه موافقتنامه های ۱۹۵٤ ژنیو اگر ویتنام شمالی وویتنام جنوبی‌هردو مستقل ساخته‌شده‌بتوانند واگر دسته های که اصلا درجنگ‌ویتنام شامل می‌باشند بتوانند روی این غایه بموافقه برسند درآنوقت من گفته می‌توانم که مایك قد م نزدیك‌تر به‌صلح شده ایم یگانه مشکل درین زمینه بوجود آوردن این شرایط است . اما ښاغلی صدراعظم اجازه بدهید که بشمااطمینان

دهم تاوقتیکه من وظایف سرمنشی ملل متحد را انجام میدهم مساعی پیوسته من ایـن خواهد بودتاسعی ورزم خود را درراه اعا ده صلح درآن منطقه بد بخت آسیا وقف‌نمایم . بنا ښاغلی صدراعظم شما در مورد ا همیت جنبه های اقتصادی واجتماعی وظایف ملـل متحد درست گفته اید ومن باارزیابی‌شمادرین مورد بکلی موافقه دارم .

به‌نظرمن انقسام جهان به‌کشور های غنی وفقیر وکشورهای دارنده ونادار حقیقی تر و بااهمیت وبالاخره خطر ناکتر نسبت به‌انقسام جهان روی اساسات ایدیالوژ یکی می‌باشد ، چه‌عقیده من اینست که‌انقسام جهان رو ی اساسات و ایدیالوژیکی فقط یك مر حلـهٔ گذشتنی است همچنانیکه در قرون گذ شته انقسام جهان روی اساسات دینی استـوا ر بودکه بیش از این امروز وجود ندارد .

چه‌درگذشته طوریکه شما جلالتمآبان آگاه میباشید سازش دینی موجود نبود امر وز سازش دینی موجود است وحتی تحمل دینی بحیث یکی از مشخصات مطلوب جماعات‌متمدن بشری پنداشته میشود امانمیتوانیم‌عین چیزرا درمورد ایدیالوژی های سیاسی‌واختلافات‌عقاید سیاسی بگوئیم .

به‌نظر من اختـلافات سیاسی به‌عین را ه اختلا فات ایدیالوژ ی دینی روا ن خوا هد شد.

من فکرمیکنم بشریت بسـوی یـك‌سنتیز بحرکت میباشد . شاید برای این امریك قرن یادو قرن ویاپنج‌قرن درکار خواهد بوداماعلایم غیرقابل اشتباهی موجود است‌که نشان‌میدهد ماتقریباً بسوی سنتیز روان‌می باشیم .

بناء درجلسهٔ آینده شورای اقتصـا دی و اقتصادی بیشتر نگران میباشم زیرا از انجام جنگ دوم جهانی بدینطرف کشور های غنی غنی تر وکشور های فقیر ،فقیرتر شده‌ا ند واین خلاهنوز هم وسیع شده میرود .

ملل‌متحد درسال ۱۹٦۱ دههٔ انکشاف را با اهداف وسطی آغاز نمود . حتی این اهداف وسطی هم هنوز تامین نگردیده است .
اکنون بعداز تقریباً شش سال هنگامیکه مـا نتایج تاثیر پروگرام های دههٔ‌انکشا ف ر ا مجدداً‌ارزیابی میکنیم .

من شخصا ا حساس میکنم که‌نتایج آن هنوز ازقناعت بخش بودن دور است .
البته اختلافات افکار بین من‌وبعضی ا ز همقطاران من درموسسه ملل متحد مو جود است امااحساس شخصی من اینست که‌حتی این هدف وسطی یعنی پنج‌فیصد از دیا د تولیدات ملی هنوز بدست نیامده است .
بنا درجلسهٔ آینده شورای اقتصـا دی و اجتماعی ملل متحد که قرار است درماه جولای

بناغلی تانت سرمنشی موسسه ملل متحدبحضور اعلیحضرت معظم همایونی درینموقع بناغلی میوندوال صدر اعظم ،بناغلی دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه ، بناغلی داوی رئیس مشرانو جرگه وبناغلی نوراحمداعتمادی معاون اول صدارت‌عظمی‌ووزیر امور خارجه نیز باریاب دید ه میشوند

در ژنیو انعقاد یابد فکرمیکنم مجبور خوا هم بود تاسفارشات قوی نمایم که مساعی ما در دوران سه سال آینده به منظور جبران پس ماندگی های‌شش سال گـذشته مامتضا عف گردد. بناء تمام مساعی مایعنی مساعی تما م اعضای ملل‌متحد باید بیشتر وقف بلند بردن معیار اقتصادی واجتماعی مردمان هر حصۀ جهان گردد .البته این دومین غایۀ ملل متحد میباشد .

مسرورم کـه ازجلسه آینـدۀ کنفرا نس انکشاف وتجارت ملل‌متحد که‌درماه فرور ی سال آینده دردهلی جدید انعقاد می‌یابد بشما اطلاع دهم به‌نظر من این یکی ازمهمتر یـن کنفرانس هائی خواهد بودکه تاحال از طر ف ملل متحد منعقد میگردد. چه‌تجارت امداد و فعالیت اساسی وعمدۀ ایست که تاثیر مستقیم برکشور های روبه انکشاف دارد.

بطور مثال مسئلۀ را میگیریم وآن قیم‌مواد اولیه است که اکنون یکی ازپرابلم های جدی کشو ر های ر وبـه انـکشاف را تشکیل میدهد.

صرف هفتۀ گـذشته ،جناب صدراعظم‌هنگام توقف درسیلون من باصـدراعـظم آنکشو ر مذاکراتی‌انجام‌دادم‌حکومت سیلون نسبت بـه تنزیلی که‌درقیمت های مواد اولیه مثلا چا ی بوجود آمده خیلی نگران‌میباشد.این تنز یل اقتصاد سیلون راتااندازۀ متاثر میسا زد . بطوریکه سیلون مجبور است تابه ذرا یـع چندین جانبه دوجانبه و سایر منابع میسر متوسل شود.

البته حکومت سیلون این موضو ع را به موسسات مربوط ملل متحد می‌کشاند . بطو ر مثال پرابلم های قیم مواد اولیه را در یکي

از کشورها ی‌امریکای لاتین که صادر کنندهٔقهوه میباشند بشما ذکرنمایم. درسال ۱۹٦۵ این کشور پنجاه فیصد بیشتر نسبت به‌صادرات پنج سال قبل ترخود صادر نمود .اما این

کشور بیست فیصد کمتر از عواید پنج‌سال پیشتر باوصف اینکه پنجاه فیصد بیشتراز مقدارقبلی صادر نموده بود بدست‌آورد .

عواید اسعاری این کشور هشتاد فیصد عواید ی بودکه پنجسال قبل حاصل‌شده بود. این یکی ازمثالهای برجسته است که چطور

کشورهای روبه انکشاف از رهگذر سیستم قیمت های اموال وروحیه های کشور ها ی انکشاف یافته درین زمینه متضرر میشوند .

هستم که‌پرابلم های اقتصادی واجتماعی بناً جناب صدراعظم من بکلی با شما موافق وعملیات ملل‌متحد درین ساحه باید مورد نزدیک ترین توجه ماقرار گیرد .

همچنین خیلی ممنونم که می‌دانم حکومت افغانستان عملیات پروگرام های انکشاف وتجارت ملل‌متحد را درین کشور موفق قناعت بخش وخیلی مترقی می‌یابد . خیلی

خوشوقتم که‌باتشکرات ازقدر دانی حکومت شمانسبت به‌پیشرفت هائیکه تاحال در ین زمینه صورت گرفته اعتراف مینمایم .

جناب صدراعظم یکبار دیگر می‌خواهم امتنان خیلی‌صمیمانه خودرا بحضوراعلیحضرت معظم همایونی ،شما جناب صدراعظم وحکومت تان نسبت به مهمان نوازی گرمی که بمن ورفقایم در دوران توقف مختصرم درین‌شهر زیبای تان ابراز شده باتشکر تقدیم کنم.

جلالتمآب اجازه بدهید پیشنهاد کنم جام خودرا به سعادت اعلیحضرت معظم‌همایونی صدراعظم محترم وحکومت‌ومردم افغانستان بلندکنیم .

همچنان اوتانت سر منشی ملل‌متحد

بناغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم‌حین ایراد بیانیه

ساعت ۹ ونیم قبل ازظهر ۲۷ حمل از موزیم دیدن وبعداً درعمارت وزارت امور خار جه با ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدرا عظم و

ښاغلی نور احمد اعتمادی معاون صدار ت و وزیرامور خارجه ملاقات کرد .

کذا ښاغلی تانت ساعت ۳ بعد ازظهر ۲۷ حمل بیرق ملل‌متحد را درنمایندگی آ ن موسسه درکابل برافراشت

بیانیه ا وتانت در حین برافر ا شتن بیرق !

خیلی مسرور هستم که‌توانستم با شما ملاقات نموده ودرآوان توقف مختصر خود در این شهر تاریخی مذاکراتی با ښاغلی‌صدراعظم ووزیر خارجه افغانستان انجام‌د هم وکذاامتنان

دارم که حکومت افغانستان کار وکیفیت کار شما را وروابط بین شما وهمکاران افغانی شما را قدردانی میکند .

فکرمیکنم که‌روابط شما باحکومت و مردم افغانستان خیلی مثمر خواهد بود اگر شما

اهمیت تمایل بشریت ، روح‌تفاهم رو حیه همکاری وآرزوی تفاهم نظریات دیگران را در ذهن خود داشته واین پیام ملل متحد را در

همه جابمردم برسا نیداین همکاری مثمر تر خواهد شد ملل‌متحد به‌هرحال‌تشکیلات مرکزی

یا دسته جمعی مردمان جها ن را منعکس میسازد ،ملل متحد مطا بق میل دول عضو

خویش ضعیف یانیرومند شده میتوا ند هرگاه ملل عضوء آن خواسته باشند ملل متحد

نیرومند شود ، نیرومند گردیده وهرگا ه نخواهد ضعیف باقی بماند ضعیف خوا هد ماند.

روش من در مواجه شدن باتمام مسا یل مطابق رهنمایی های منشور ملل‌متحد میباشد که در آن تذکر رفته که‌همه اعضا با ید با

همدیگر مانند همسایه گان نیک در صلح زندگی کند ومن فکر میکنم که این مهمتر ین قسمت منشور ملل متحد است .

ملل متحدباید یك مرکز هم‌آهنگ ساختن اعمال ملل عضوء به منظور نایل شدن به اهداف مشترك باشد .

اولین طرزالعمل من‌این است که هرگا ه اختلافی بین دوسه یاچهار عضوء پیداشود باید یك منطقهٔ مشترکی جستجو گردد.

ویابه عبارهٔ دیگر روش من هم‌آهنگ‌ساختن این جبهات میباشد .

باوجود تمام اختلافات مذهبی ، اختلاف ایدیالوژی های سیاسی در رنگ وجلد فکر

میکنیم که‌بشریت به سوی یك سنتیز مشترك روان است من‌به مفکورهٔ تزانتیی تزو سنتیز

عقیده دارمو جداً فکرمیکنم که علایم اشتباه ناپذیری وجود دارد که‌بشریت به‌سو ی‌یك سنتیز بزرگ روا ن است .

همچنان ښاغلی ارسن شهباز آمر ادار ۀ انکشافی ملل‌متحد درافغانستان قبل ازاجرای

مراسم افراشتن بیرق ملل متحد ازخد ما ت ښاغلی تانت درراه صلح جهانی به‌قدردا نی یادکرد.

همچنین اوتانت به ساعت هشت شب ۲۷ حمل بحضور اعلیحضرت معظم هما یو نی درقصرگلخانه باریاب گردیدند.

درین موقع ښاغلی محمد هاشم میوندوا ل صدراعظم ،رئیس ولسی‌جرگه،رئیس مشر انو جرگه معاون‌اول‌صدارت ووزیرامورخارجه،وزیر

اطلاعات وکلتور آمر ومعاون ادارهٔ پرو گرام های‌انکشافی ملل‌متحد در افغانستان نیزشرف حضور ملوکانه راداشتند .

اوتانت سر منشی عمومی ملل متحد صبح روز سه‌شنبه ۲۸ حمل را ذریعه طیاره

مخصوص ملل متحد به قصد راو لپندی ترك گفت :

افغانستان

موقعیت جغرافیایی:ـ

افغانستان که از چهار طرف با خشکه محاطه می باشد در منطقهٔ معتدله بر اعظم آسیا بین ۲۹ درجهٔ ۳۰ دقیقه ــ ۳۸ درجه و ۳۰ دقیقه‌عرض البلد شمالی و ۶۰ درجه ۳۰ دقیقه ۷۵ درجه طول البلد موقعیت دارد . کلانترین طول افغانستان از درهٔ خیبر تا آخرین نقطهٔ شمال غربی یعنی دهنه ذوالفقار ۶۰۰ میل وکلانترین عرض آن از خمیاب تا آخرین نقطهٔ جنوب مملکت یعنی کوه چگای تقریباً ۵۰۰ میل‌بوده ومساحت عمومی افغانستان تقریباً ۲۷۰٫۰۰۰ میل مربع میباشد .

سرحدات:

افغانستان از طرف شمال تقریباً یکهزار میل با اتحاد جماهیر شوروی هم سرحد می باشد این سرحد از گوشهٔ شمال شرقی‌یعنی جائیکه دریای آمو بستر کوهای مرتفع پامیر را ترك می‌دهد شروع شده و تا دهنهٔ ذوالفقار می‌رسد . از دهنهٔ ذوالفقار که نقطهٔ اتصال افغانستان ، ایران و شوروی می باشد . بطرف جنوب تا سیاه کوه سرحد افغانستان و ایران بمیان می آید . این سرحد برای چندین سال بصورت مستند و ثابت بین افغانستان و ایران دیده نشده و بعضاً سبب بروز بعضی کشیدگی ها گردید تا اینکه در ۱۹۳۴ به حکمیت جنرال فخرالدین التای یك جنرال منور و عالم ترك موضوع تصفیه شده و به فیصله مذکور هردو مملکت افغانستان‌و ایران قناعت نموده و سرحد اساسی و ثابت تعیین گردید .

در جنوب و شرق از سیاه کوه تا انتهای شمال شرق با پشتونستان همسایه بود . و درانتهای شمال‌شرق اندکی باولایت‌سنکیانگ چین هم سرحد می‌باشد .

ساختمان طبیعی : ــ

افغانستان سر زمین کوهستانی بوده وبطور وسطی از سه تا ٤ هزار فت از سطح بحر ارتفاع دارد . سلسله کوها تقریباً در تمام افغانستان وجود دارد اما بصورت عموم از شمال شرق به جنوب غرب امداد می یابد . بعضی قسمت های‌شمال شرق ومرکزی‌مملکت از جلگه های بزرگ مرتفع که ارتفاع وسطی آن تا به ٦ هزار فت می‌رسد و ستون فقرات آن کوه هندوکش می باشد تشکیل یافته این جلگه های مرتفع به تدریج پست شده می‌رود و بطرف جنوب سطوح هموار به (۱۶۰۰) فت می‌رسد .

کوها : ــ

کوه هندوکش که از سطح مرتفع پامیر در شمال شرق مملکت شروع گردیده و به جنوب غرب افغانستان امتداد می یابد ارتفاع وسطی آن ١٤ هزار فت و قلهٔ بلند ترین آن ۱۶۹۰۰ فت می رسد .

کوه بابا : ــ از بامیان شروع شده وبطرف غرب تا به ۱۲۵ میل امتداد می یابد ارتفاع وسطی آن تا ۱۳۰۰۰ فت می‌رسد . قلهٔ بلند ترین آن شخ فولادی نام داشته و در حدود ۱۶۸۷٤ فت ارتفاع دارد .

فیروز کوه:ــ بغرب کوه بابا دو سلسله کوه دیگر وجود دارد که بنام فیروز کوه یاد می‌شود .

پاراپا میزاد : ــ در انتهای غرب بین هرات و باد غیسات سلسله کوه کوچك وجود دارد که بنام سلسله پاراپا میزاد یاد می‌گردد و باندازهٔ ۹ هزار فت ارتفاع دارد .

سپین غر : ــ این کوه شاخ از سلسله کوه‌سلیمان می‌باشدکه افریدی وتیرا در یك طرف آن وننگرهار بدیگر طرف آن و جو د

دارد . قلهٔ بلند ترین آن بنام سیگارام یاد شده و ۱۵٦۰۰ فت ارتفاع دارد .

همچنان کوه سلیمان کوهای هزاره جات ، تیربند ترکستان از کوه های مشهور می‌باشند.

دریاها : ــ

دریای آمو : ــ طول این دریا ۱٤۰۰ میل می باشد و از معروفترین دریای آسیا حساب می شود. وتقریباً بانـدازه ٤ صـد میـل ، سرحد طبیعی بین افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی را تشکیل می‌دهد .

دریای کوکچه : ــ از کوه هندوکش سر چشمه گرفته به دریای آمو می‌ریزد .

دریای مرغاب : ــ

از انتهای فیروز کوه سر چشمه گرفته ، اولا بطرف غرب و بعد بطرف شمال غرب جریان می‌کند و طول آن ۳۸۵ میل می‌باشد .

هریرود : ــ از کوه های دایزنگی سرچشمه گرفته از طرف شرق بطرف غرب جریان‌دارد. و طول آن ۳۵۰ میل می‌باشد .

دریای کابل : ــ از کوتل اونی سرچشمه گرفته با معاونین خود دریای پغمان ، لوگر، کنر بطرف شرق جریان دارد .

هلمند : ــ طول این دریا ٦۲۵ میل می باشد . از کوه های پغمان و هندوکش سر چشمه گرفته از بین هزارجات گذشته وبطرف جنوب غرب مملکت جریان می‌کند .

ارغنداب : ــ

از کوه های هزارجات سرچشمه گرفته به جنوب غرب مملکت جریان می نماید دریای خاش رود، فراه رود نیز از همین گروپ می باشد .

اقلیم :ــ

اقلیم افغانستان بطور عموم در زمستان سرد و در تابستان گرم و خشك می باشد در زمستان برف می‌بارد مخصوصاً در مناطق‌مرتفع که بزرگترین منابع آب را برای مملکت‌تشکیل می‌دهد خیلی ها زیاد می‌باشد وچهار فصل معین دارد .

ولایات : ــ

افغانستان به ۲۹ ولایت تقسیم گردید ه کابل پایتخت ویکی از شهر های بسیارعمدهٔ افغانستان بوده و تقریبا نیم ملیون جمعیت دارد. قند هار دومین شهر مملکت را بـا داشتن یك صد هزار نفوس تشکیل‌می‌دهد.

قندهار از حیث میوه و داشتن میدان هوائی بین المللی شهرت جهانی دارد .

هرات : ــ با داشتن نفوس تقریباً یك صد و بیست هزار نفر یکی از شهر های بزرگ افغانستان محسوب میشود هرات در تجارت قالین و میوه معروف است .

جلال آباد:ــ

در شرق افغانستان موقعیت داشته و از لحاظ میوه جات متنوع نیشکر برنج شهرت زیاد دارد و از جمله شهر های صناعتی ، بغلان ، کندز ، پلخمری را نام برده می‌توانیم درشمال افغانستان مزار شریف ، میمنه مرکز بزرگ تجارت پشم ، پنبه و قالین را تشکیل می دهد .

اوضاع اقتصادی : ــ

زراعت تقریباً ۷۵ فی صد مصروفیت‌باشندگان افغانستان را بار می آورد و ۲۵ فیصد مردم به مالداری مشغولیت دارند گندم ، برنج ، پنبه ، وانواع میوه‌جات از پیداوار عمدهٔمملکت می‌باشد، پنبه، پشم، قره قـل، قا لیـن و میوه‌جات از اقلام عمدهٔ صادرات است . مواد نفتی ، ماشین باب ، موتر ، منسوجات از واردات بزرگ میباشد گرچه تاکنون خطوط آهن در مملکت تمدید نیافته . اما روی هم رفته ، حمل و نقل زمینی نسبت بوجودآمدن سرك های اسفلت‌شده و حفر تونل های‌بزرگ به بهترین صورت بعمل‌می‌آید . همچنان اعمار میدانهای هوائی‌که مطابق‌به شرایط بین‌المللی می باشد در تجارت افغانستان خدمت بزرگی بعمل آورده است .

تجارت خارجی افغانستان از راهای عمدهٔ ترانزیتی از خاکهای اتحاد جماهیر شوروی ، ایران و پاکستان اجراء می‌شود .

مردم . لسان : ــ

از اعصار و قرون سابق افغانستان شاهراه تجارتی بود . اقوام جهان رفت و آمد خود را به چین وهندو ستان از همین سر زمین اجراء می نمودند .

ازینرو آهسته آهسته در مرور زمان یك تعداد از نژاد های مختلف درین سر زمین بود و باش اختیار نمودند و تحت عنوان افغان-بزندگی رو آوردند و تعداد عمومی مملکت فعلا به ۱۳ ملیون می رسد . باشندگان این سر زمین بدون تبعیض نژاد ، دین ، همه در پرتو دیموکراسی حقیقی زندگی نموده در کلیهٔ امور مساوی می‌باشند لسان پشتو و دری زبان‌های رسمی مملکت را تشکیل می دهد .

تعلیم و تربیت : ــ

در افغانستان تحصیل تا به صنف شش ابتدائی اجباری بوده و بعد از آن اختیاری است . مصارف تعلیمی از صنوف ابتدائی الی تحصیلات عالی در پوهنتون ، تماماً رایگان

بوده و از طرف دولت تأدیه میگردد . حکومت توجه بیشتر و عالی تر در راه تعمیم معارف و بلند بردن سویهٔ تحصیلات ابراز می دارد. فعلا در افغانستان دو پوهنتون یکی بنام کابل پوهنتون و دیگری بنام ننگرهار پوهنتون می باشد . علاوه از مکاتب ابتدائی متوسط و عالی و پوهنتون ها ، یك تعداد بزرگ مکاتب دهاتی وکورس‌های اکابر درنقاطمختلف افغانستان جهت با سواد ساختن عمومی‌جامعه تشکیل داده شده است .

عقایدوپروگرام اصلاحات ښاغلی محمدهاشم میوندوال

صد راعظم درموقع ورود چهل وهشتمین سال استقلال وطن

هموطنان عزیز !

ورود جشن چهل و هشتمین سال استقلال افغانستان را از طرف خود و هیئت کابینه و صاحب منصبان اردو و مامورین و همه ملت شاهانه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکه و خانوادهٔ جلیل سلطنتی تبریك می‌گویم و بروح اعلیحضرت محمدنادر شاه شهید و شهدای راه آزادی کشور دعا و تحیت می فرستم .

خود را مسرور می دانم که تبریکات این عید ملی را به کافه هموطنان عزیز تقدیم داشته و با استفاده از موقع درمورد آرزومندی های خود به مردم افغانستان اعلام دارم که مجاهدت من و همکاران کابینهٔ من مطابق به قانون اساسی و بملاحظهٔ خط مشی حکومت باساس واقعیت و فلسفهٔ ایست که ما را برای خدمت مردم و بغرض سعادت مردم آمادهٔ فداکاری و مبارزه در این طریق ساخته‌است.

آمال مشترکی که ما را دور هم جمع می‌کند طرح بنای مفکورهٔ ما را برپایهٔ عقیده مترقی دیموکرات (دیموکرات مترقی) استوار ساخته و افکار ما را در بارهٔ رشد اقتصادی ،اجتماعی و سیاسی کشور با الهام از تمنیات وآرزوهای نیروی جوان و کتله های مترقی کشور در پیرامون این فلسفهٔ واحد ، سمت واحدی ، می‌بخشد .

با اعلام این مفکوره اجازه می خواهم خطوط برجستهٔ پروگرام های اصلاحی خویش و همکاران خود را که از فلسفهٔ سیاسی (مترقی دیموکرات) منشاء می‌گیرد و نمایندهٔ آرزو ها و واقعیت عصر ماست باطلاع روشن فکران و قوای مترقی و وطن پرستان برسانم .

این فلسفهٔ سیاسی در همه وقت و درجریان دوام فعالیت ما بصفت حکومت یا قوهٔ اجرائیه محرك و رهنمای ما خواهد بود .

از آنجا که حیات ملی افغانستان بایدمطابق بواقعیات تاریخ و فرهنگ ملی و مقتضیات عصر تنظیم شود ، از آنجا که مهمترین وجههٔ مقتضیات عصر تشکیل یك جامعه آزاد مترقی و مرفه بر اساس تساند ملی ، حرمت کرامت انسانی ، سلطهٔ قانون ، مساوات ، تعاون اجتماعی وترقی متوازن همه امور حیا تـی میباشد ، از آنجا که حرکت بسوی این‌هدف های عالی وظیفهٔ فرزندان خـدا پـرست ، شاهدوست و وطن خواه این خاك است ،

از آنجا که کافهٔ مردم ما شهریان ، روستائیان، کارگران، کار فرمایان، روشنفکران باید تحت سایهٔ پادشاه که مظهر وحدت ملی است در راه ترقی و اعتلای کشور مجاهده و با فقر ، بیماری ، بیسوادی و عوامل‌نامساعد زندگانی و بی عدالتی اجتماعی و بقایای ملوك الطوایفی مجادله کنند ،

از آنجا که همه افراد ملت باید در مجادله علیه هر نوع تبعیض ، خود پرستی ، قبیله پرستی ، منطقه پرستی ، تعصبات ، استبداد، ارتجاع و استفاده جویی متحد گردند ،

بنابرین ما تصمیم گرفته‌ایم تا این جهاد ملی را بـر اساس اسـلامیت رژیـم شاهی مشروطه ملیت ، دیمـوکـراسی و سوسیالیزم اعلام کنیم و در جهات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، مدنی، اخلاقی و معنو ی زندگانی ملی اصلاحات وارد آریم .

ما معتقدیم همه فرزندان وطن باید باکمال از خود گذری و هم آهنگی به مساعی جدی، منظم و صادقانه بپردازند و همه امکانات اقتصادی و بشری‌خودرا درین راه بکاراندازند تا از زندگی بهتر چنانکه شایستهٔ یك ملت مسلمان دیموکرات و مترقی است برخوردار شوند .

امور سیاسی واداری ومدنی

پادشاه ، دولت و مردم :

ما معتقدیم که پادشاه مظهر وحدت ملی و رهنمای ترقی کشوراست وهمه مردم‌افغانستان به پیروی از رژیم شاهی مشروطه ، احترام به قانون اساسی وديگر قوانین مملکت‌نگهبانی وطن وصیانت منافع آن و اشتراك در حیات‌ملی مکلف می باشند .

ما معتقدیم همه افراد افغانستان اعم از زن و مرد بدون تبعیض مبنی بر قومیت و زبان

و مذهب از لحاظ حقوق و وظایف ، مساوی بوده و آزادی در داخل قانون ، حق طبیعی آنان است .

ما معتقدیم با در نظر داشتن عدالت‌اجتماعی باهر نوع اعمال نفوذیکه موانعی در راه‌ترقی و رعایت حقوق و احترام‌اصل آزادی ومساوات مردم ایجاد نماید مجادله نماییم . مامعتقدیم تطبیق اصول مساوات ، توازن و همکاری بین قوای ثلاثه دولت شرط مهم تأمین‌دیموکراسی و دوام رژیم پارلمانی را تشکیل می‌دهد . قوای تقنینیه ، اجرائیه و قضائیه هر یك‌باید مطابق به قانون اساسی با احترام کامل‌یکدیگر و با رعایت صلاحیت یکدیگر در پیشبرد امور کشور ابراز مساعی و تعاون نمایند .

سیاست خارجی:ـ

با در نظر داشتن موقعیت جغرافیائی و سیاسی کشور ، به منظور حفظ استقلال و آزادی عمل و قضاوت آزاد که بر اساس‌مصالح ملی استوار میباشد ، ما معتقدیم که باید سیاست بیطرفی وعدم الحاق‌به پیما نهای نظامی را پیروی کنیم .

تعقیب این سیاست که از یکطرف متوجه تأمین اهداف ملی میباشد از طرف دیگرروابط افغانستان را با کلیه ملل جهان روی اصل احترام متقابل رهنمایی می‌کند و موقف‌کشور را در قبال مسایل بین المللی و همکاری در راه صلح تعیین می نماید .

ما معتقدیم که حفظ استقلال ، دفاع از تمامیت ساحه ، صیانت منافع و بلند بردن حیثیت افغانستان در جامعۀ بین المللی و خدمت در راه صلح و همکاری برای آزادی و ترقیات بشری باید هدف اصلی سیاست‌کشور ما باشد .

همکاری آزاد باساس تساوی حقوق در ساحات اقتصادی و فرهنگی و زیست باهمی تشئید و تقویت گردد برای حفظ و توسعۀ مناسبات دوستانه با همه ملل خاصه‌مناسبات همسایگی نیك و همکاری با کشور های‌همجوار وکشورهای این‌منطقه باید مجاهدت شود .

در مناسبات ملل جهان اصل تساوی‌حقوق، احترام متقابل عدم استعمال قوه برای حل منازعات و عدم مداخله در امور داخلی رعایت شود .

ما باید از اصول عالیه مندرجۀ منشور ملل متحد پیوسته احترام نموده برای تقویت و جهانی بودن این موسسه و بهبود یافتن تشکیلات و طرز فعالیت آن با ملل جهان همکاری نموده از خلع سلاح عام و تام و هر حرکت و اقدامی که ممد صلح در دنیا وسلامت بشریت باشد پشتیبانی نمائیم .

ما از حقوق همه مردم و مللی که برای آزادی در مقابل استعمار باشکال مختلف آن و در مقابل تسلط جویی و تبعیض و عدم مساوات مجادله میکنند باید حمایت کنیم . عقیده داریم که حق تعیین سرنوشت از حقوق مسلمۀ ملل و مردمان است و تطبیق آنرا در قضایائی که از بقایای استعمار است جداً پشتیبانی می کنیم .

مجاهدات مسالمت آمیز افغانستان برای تأمین حق‌تعیین‌سر نوشت برادران‌پشتونستانی ما باید به جدیت دوام داده شود و سعی بعمل آید چنان فضائی تفاهم و اعتماد و واقع‌بینی ایجاد گردد که زمینه را برای وصول بطرق‌حل این مسئله که از بقایای استعمار می باشد مساعد گرداند وتمنیات صمیمی مردم،رهبران و ترقی خواهان پشتونستان بر آورده شود .

دفاع ملی:ـ

اردوی شاهی افغانستان پاسبان صلح و حریت و کانون بزرگ فداکاری میباشد .

مساعی ما باید متوجه تقویت دفاع کشور و حفظ حیثیت و شئون و ارتقای وضع مادی و معنوی اردوی افغانستان باشد .

اداره وامنیت:ـ

به مقصد تنظیم امور کشور ، حمایت حقوق افراد ورعایت قانون، نگهبانی نظم، استحکام و استقرار امنیت ، موجودیت یك ادارۀ سالم و موثر ضروری است .

ما بهبود نظام اداری کشور را در کلیه شقوق مستلزم ساده ساختن مقررات ، اجرای سریع امور ، تقلیل مصارف اداری ، تقویۀ همکاری و ایجاد انسجام بین دوایر دولت میدانیم .

عقیده داریم اصلاح اداری‌کشور درتقسیمات ملکی باید با پیروی از اصل مرکزیت متوجه ممیزات ساحه و نفوس و انکشاف واحد های محلی باشد تا باینوسیله در تمام ساحات‌ملی وارسی موثر صورت گیرد .

قوای امنیه کشور باید دارای پرسنل فنی باشد و ابراز مساعی شود که شکل دایمی و مسلکی را اختیار کند .

اداره و قوای امنیه باید حقوق و آزادی افراد را تامین و برای مجادله بارشوت و اختلاس ، غبن قانون شکنی ، استفاده از نفوذ اجتماعی افراد ، و سوء استفاده از صلاحیت ماموریت اقدامات موثر نماید .

امور عدلی وقضایی :

ما معتقدیم که بنیان گذاری‌یك جامعۀمسعود

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم

هیأت محترم کابینه

بناغلی نوراحمد اعتمادی معاون صدارت
ووزیر امور خارجه

ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی

انجنیر احمدالله وزیر داخله

دکتور احسان تره‌کی وزیر عدلیه

ښاغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مالیه

پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیر معارف

دکتور نورعلی وزیر تجارت

انجنیر محمدحسین مساء وزیر فوایدعامه

بناغلی عبدالروف بینوا وزیراطلاعات وکلتور

پیغله کبرا نورزایی وزیر صحیه

انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن وصنایع

انجنیر میرمحمد اکبررضا وزیرزراعت‌وآبیاری

بناغلی عبـدالله یفتـلی وزیر پلا ن

دکتور محمدانس وزیر مشاور

بناغلی محمدخالد روښان رئیس‌مستقل قبایل

دکتـور روان فرهادی منشی
مجلس عالی وزراء

افغانی در پرتو دیموکراسی از طریق تامین حقوق و تطبیق عدالت ، صورت پذیر می باشد .

برای این منظور لازم است تحول وسیع و عمیقی در اذهان وارد کنیم تا روحیه سلطه قانون ، جای حاکمیت جبر و فشار را فرا گیرد ، استقلال قضاء تامین گردد و مردم ما دریك محیط وارسته از تهدید و تخویف از حقوق خود دفاع نمایند و به تامین آن نایل گردند .

به نظر ما نظام عدلی فعال و موثر در یك رژیم دیموکراتیك اهمیت حیاتی دارد . ادارات عدلی باید به منظور تطبیق قوانین ، حفظ حقوق مردم و دولت و جلو گیری از ظلم و تعدی در سرتاسر کشور ، رسیدگی به‌قضایای وارده و تضمین حسن جریان دعاوی بپردازند تا از یك طرف نظام عدلی بشکل بهتر و فعالتری به حرکت آید و از جانب دیگر اصل استقلال قضاء و تطبیق احکام قطعی محاکم رعایت شود .

امور اقتصادی ومالی:ـ

هدف اصلی ما بر اساس دیموکراسی اقتصادی بلند بردن سطح زندگی طبقات محروم و نجات مردم تحت فشار می باشد .

برای نیل باین هدف رشد اقتصادی .بهبود کیفیت و ازدیاد حجم تولیدات اساس سیاست اقتصادی ما را تشکیل میدهد .

از آنجا که کشور های در حال رشد ازراه پلان گذاری می توانند در راه پیشرفت و تسریـع نموی اقتصادی گام هـای مـوثری بردارند ما معتقدیم که افغانستان باید باین منظور و نیز به مقصد تامین اهداف یـك دیموکراسی مترقی بر اساس اقتصاد مختلط و رهبری شده این طریقه را در پیش داشته باشد .

با در نظر گرفتن این اصل باید فعالیت های اقتصادی دولتی اداره گردد ، وفعالیت های خصوصی از طرف دولت رهبری شود و هر دو دسته فعالیت ها هم آهنگ گردد و فعالیت های اقتصادی دولت بیشتر متوجـه پروژه های زیر بنای اقتصادی و تولید انرژی و صنایع ثقیله و امثال آن گردیده ، قطاع (سکتور) خصوصی که داخل ساحه پلان دولتی بوجود می آید باید مورد حمایت و تشویق دولت قرار گیرد .

برای رسیدن باین اهداف باید پلان های طویل المدت و قصیر المدت که با مقتضیات عصر و احتیاجات مردم ، موافق و محرك تحول سریع اقتصادی باشد طرح گردیده و در آن به بلند بردن تولیدات زراعتی وصنعتی‌رجحان داده شود .

در طرح پلانها باید منابع طبیعی و قوای بشری بصورت تخمین سنجش گردد ، زیرا بدون احصائیه صحیح و واقعی از پلان هـا نتیجه مطلوب حاصل شده نمیتواند .

بنابران تجدید نظر در تشکیلات احصائیه وی مملکت بصورت جدی مد نظر گرفته شود تا یك سازمان احصائیه مرکزی مناسب که بمرام پلان گذاری موافق باشد بوجود آید ، سیستم محاسبه عایدات ملی که نتایج آن معلومات لازمه را به منظور تحلیل اقتصادی شقوق مختلف مهیا می سازدباید ترویج یافته بکار انداخته شود .

زراعت، آبیاری ومالداری:

افزایش پیهم نفوس مملکت و لزوم تولید مواد غذایی کافی از یکطرف و تقاضای روز افزون به مواد خام صنعتی از جانب دیگر توسعه سریع تولیدات زراعتی را ایجاب می کند .

استفاده از اراضی تحت زرع باید متکی بر اصل ازدیاد قدرت تولیدی دهقان و هر واحد زمین باشد این اصل شامل استفاده از طریق جدید زرع بکار انداختن وسایل اصلاح شده وماشین آلات‌زراعتی و خاصتا به‌مساعدت دولت تعمیم تخم بذری بهتر استعمال کود کیمیاوی و اصلاح طریقه آبیاری می باشد .

ما معتقدیم تطبیق اساسات اقتصاد آب با احداث بند های بزرگ و کوچك و استفاده از آب های زیر زمینی به منظور انکشاف زراعتی و تولید انرژی برق و بالنتیجه مساعد نمودن زمینه انکشاف صنعتی یك امر ضروری‌محسوب می‌گردد .

همچنان باید به پروژه های کوچك وسریع الثمر زراعتی وآبیاری‌که منتج بازدیادتولیدات زراعتی گردد رجحان داده شود .

بمنظور استفاده اعظمی از ساحات زراعتی لازم است در نواحی جدیدی که تحت پروژه های آبیاری سیراب می شوند اراضی بـه اشخاص بی زمین و کم زمین و برای اسکان کوچیان به مقصد زراعت بطور عادلانه و اقتصادی توزیع گردد . همچنین در آن اراضی تحت آب که ایجاب بهره برداری سریع را بنماید ، فارم های میکانیزه دولتی بغرض توسعه تولیدات زراعتی و آشنا ساختن مردم به زراعت فنی تاسیس شود .

در آن نقاط و مناطق کشور که وضع فعلی

ملکیت موجب عدم توازن اقتصادی و اجتماعی میگردد اصلاحات ارضی از طریق محدودساختن ملکیت باید جداگانه مطالعه شده بطور عادلانه و موثر و چنانکه موجب بلند رفتن سر جمع محصولات زراعتی گردد ، تطبیق شود .

ما معتقدیم که برای تطبیق اصلاحات ارضی اصل مساعی مشترك بین‌مردم بالخاصه طبقهٔ زارع و مالدار در توسعه و ترقی سریع‌زراعت و بلند رفتن تولیدات زراعتی و همچنان بلند بردن سطح زندگی این طبقه از طریق‌تاسیس وتوسعه سیستم کوپراتیف‌ها اهمیت بسزایی دارد . بنا برین باید زمینه برای بوجودآمدن کوپراتیفها با مقاصد متنوع از قبیل‌موسسات کریدتی موسسات فروش تولیدات زراعتی و تهیه وسایل و ماشین آلات زراعتی به اساس تساند و تعاون باهمی موسسین آن مساعد ساخته شده در تمام مراحل ، تشویق و ازآن حمایت شود .

توأم با این سیاست یك پروگرام منظم توسعه انواع کریدت های زراعتی از طریق بانك های زراعتی در تمام اکناف مملکت برای بهبود وضع زمین دار کوچك و پیشبردزراعت ومجادله علیه سود خواری تعقیب گردد.

به منظور تقویه طبقه مالدار و افزایش تولیدات حیوانی باید مساعی لازم به خرج‌داده شود تا چراگاه ها با شرایط مناسب توسعه یافته برای تهیه مواد غذائی حیوانات درموسم های مختلف سال صرف مساعی شود .اقدامات وقایوی در مقابل امراض حیوانی و نباتی جزء مهم پروگرام انکشاف زراعت باشد .

با در نظر گرفتن اینکه ساحات سر سبز و جنگلات افغانستان محدود است باید در راه حفاظه جنگلات و توسعه آن در حدود امکان پروگرام جدی تعقیب و عملی گردد .

ما معتقدیم که رابطهٔ فعلی دهقان و مالك و مستاجر و وجود یك طبقه طفیلی بین آنها یکی از عمده ترین عواملی است که موجبات عدم توازن اجتماعی را در شرایط موجوده کشور فراهم آورده است . اصلاح این عوامل یکی از اساسی ترین طرق اصلاحات زراعتی محسوب گردیده و پایه های اساسی اصلاحات اقتصادی را تشکیل میدهد .

صنایع ومعادن:ـ

افغانستان از نظر انکشاف صنایع ،کشور جوانی محسوب میگردد برای صنعتی شدن کشور و مطالعه امکانات آن باید در قدم اول سروی مکملی از منابع طبیعی بعمل آید .

با در نظر گرفتن اینکه استقلال اقتصادی کشور بدون تقویت صنایع خفیفه وثقیله‌تامین شده نمی تواند ، ما معتقدیم که در ساحه صنعتی ساختن کشور از یکطرف از سیاست تقلیل واردات اموال صنعتی استهلاکی خارجی پیروی شده و از جانب دیگر منابع داخلی تقویت و انکشاف داده شود .

با در نظر گرفتن اینکه امکان تاسیس‌صنایع خفیفه در شرایط موجوده کشور بیشتر میسر است و مواد اولیه صنایع خفیفه در قطاع زراعتی فراهم میگردد و با ملاحظه اینکه‌تقویت صنایع خفیفه با انکشاف عرضه مواد زراعتی به منظور افزایش عاید و تقویه قوه خرید حلقه اتصالی را تشکیل می دهد و با برقرار نمودن این حلقه اتصال در بین صنعت و زراعت زمینه اقدامات بعدی در ساحه صنایع ثقیله مساعد میگردد . ما معتقدیم که به‌تقویت صنایع خفیفه در قدم اول رجحان داده شود .

به نظر ما توسعه صنایع خفیفه به‌مساعدت و رهنمونی دولت از طریق تشویق سرمایه گذاری داخلی ، تدارك کریدت های مساعد و تقویت بانك صنعتی و تهیه معلومات فنی و حمایت گمرکی صنایع وتأمین تسهیلات لازمه و جلب سرمایه گذاری خارجی مورد ضرورت تحت شرایط پلان اقتصادی فراهم میگردد .

ما معتقدیم که در ساحه صنعتی ساختن کشور ، تاسیس صنایع اساسی یا صنایع تولید انرژی و صنایع ثقیله امر ضروریست و عقیده داریم که اداره این صنایع و آن نوع صنایع ضروری که قطاع خصوصی به‌تاسیس آن اقدام نتواند تماماً توسط دولت بعمل آید. باین صورت نقش دولت در انکشاف صنایع شامل پیمانه وسیعی میباشد .

با در نظر داشتن ضعف سویه تولید ومهیا نبودن دستگاه های صنعتی کافی لازم است در حال موجوده صنایع دستی و حرفه وی از طریق تشکیل کوپراتیف ها مساعدت های‌مالی دولت ، حمایت گمرکی و تشکیل بازار های فروش تقویت گردد .

استفاده از مواد معدنی برای تعویض‌واردات و از سایر مواد سوخت داخلی که منجر به صرفه در اسعار و محدود کردن مصارف محروقات نباتی و حفاظه اشجار و جنگل ها باشد باید مورد مطالعه قرار داده شود و تفحص و سروی چنین معادن عملی شود .

به عقیده ما برای یك کشور رو به‌انکشاف که امکانات موجودیت ذخایر معدنی در آن میسر است جستجوی این ذخایر و تلاش در استفاده از آن ضرورت مبرمی محسوب می

گردد و لازم میدانیم در ساحهٔ انکشاف امور معادن و بهره بر داری از مواد معدنی که ذخایر طبیعی و دست نخورده افغانستان را تشکیل می دهد اقدامات موثری از طرف دولت بعمل آید .

در طرح پلان های بهره برداری از معادن باید استفاده از مواد معدنی در هر مرحله آن به منظور صادرات چه بشکل طبیعی باشد ویا نیمه دست خورده و یا تصفیه شده مطابق شرایط اقتصادی و امکانات تخنیکی مد نظر باشد .

در پهلوی بهره برداری از مواد مهم معدنی که مستلزم سرمایه گذاری مزید است آن‌نوع مواد معدنی که با سرمایه قلیل و دستگاه‌های ساده استخراج شده و مورد تقاضای بازارهای داخلی و بین المللی واقع می شود با طرح و تطبیق پلان های اقتصادی بهره برداری از آن صورت گیرد .

همچنان آن نقاط کشور که حایز نفت می باشند به صورت مکمل سروی گردیده و با در نظر داشتن اهمیت اقتصادی آن در مورد استخراج و بکار انداختن آن به حیث یک‌مادهٔ مولد انرژی در داخل کشور ونیز به‌منظور استفاده از آن به حیث یك قلم مهم‌صادراتی اقدامات موثر بعمل آید. بهمین صورت به نظر ما استفاده از گاز طبیعی بحیث یك‌مادهٔ مولدانرژی برای‌رفع‌احتیاجات‌داخلی‌نیز به منظور صدور آن به خارج توسعه داده شود .

انکشاف منطقوی:ـ

به منظور چاره جویی مشکلات مناطق و مردمانیکه از جریان رشد اقتصادی واجتماعی کشور تاکنون بدور مانده‌اند باید مساعی مزید با تطبیق پروگرام های منطقوی به خرج داده شود و در مورد سایر مناطق نیز مطالعات دقیقی روی دست گرفته شود .

باید با طرح و تطبیق پلان های عمران منطقوی کشور در داخل پلان انکشاف‌اقتصادی سعی بعمل آید تا وضع اقتصادی و اجتماعی متوازن در تمام کشور بصورت نسبتی و تاحد امکان تامین گردد .

انکشاف دهات:ـ

به عقیدهٔ ما انکشاف دهات می‌باید به اساس پروگرام انکشاف جمعیت صورت گیرد این انکشاف که متضمن بلند بردن ظرفیت تولیدات و عایدات حقیقی مردمان روستا ونیز حفظ و تزئید غنای مادی و معنوی مردم خواهد بود از طریق ترویج تکنیك عصری در شعبات مختلفه زراعت ، مالداری ، صحت و ایجاد کوپراتیف های صنایع دستی و صنایع‌کوچك، تاسیس و نگهداشت مساجد ، مکاتب ، مراکز فرهنگی و غیره صورت خواهد گرفت .

هدف عمدهٔ این پروگرام باید مساعدت و رهنمونی مردم روستا باشد به طوری که ایشان از راه همکاری و تعاون متقابله بخود یاری نموده و در امور مربوط بهبود حال‌جامعه خویش که توسط جرگه های قریه ها رهبری شود به صورت فعال اشتراك ورزند و خود را مسئول آن بشناسند و به دریافت و تطبیق طریقه های موثر و بهتر در تهیه خوراك ، پوشاك ومسکن، تأمین تسهیلا ت ابتدا یی ، طبی ، فرهنگی و تفریحی سالم که شرایط بهتر زندگی را بر ایشان تامین می‌کند نایل آیند و بدین ترتیب واجد ذهنیت و طرز تلقی جدید شوند که مستلزم یك نظام دیموکراسی مترقی و ملی است .

ما معتقدیم که انکشاف مثبت از مناطقی که به مشکلات بیشتر مواجه می باشند شروع گردیده و به تدریج تمام جامعه را فرا گیرد .

شهر سازی:ـ

ما معتقدیم که حیات اجتماعی مردم کشور در شهر ها و دهات بصورت موازی پیش‌برود.

در اصلاح و زیبایی شهر های موجوده و طرح محلات نوین در شهر های بزرگ وایجاد شهر های جدید ، کلیه جهات اقتصادی ، اجتماعی و جغرافیایی‌شهرسازی بشمول‌شرایط تقسیمات نفوس در مراکز صنعتی و تجارتی و تامین شرایط صحی و حفظ مناطق سر سبز تفریحی در نظر گرفته شود . به طوریکه تاسیس شهر های جدید و ایجاد مراکزصنعتی و تجارتی خصوصیات دهکده های همجوار را از نظر زراعت و مالداری و سایر خصوصیات طبیعی و اقتصادی آنان از میان نه برد .

مسایل آب رسانی ، تنویر ، تنظیف وبدر رفت ، احداث خطوط عصری و مواصلات‌شهری و اعمار موسسات عرفانی و اجتماعی و پارك ها از خطوط بر جستهٔ سیاست شهر سازی ما میباشد که باید بنابر امکانات اقتصاد ملی مورد تطبیق آید با در نظر گرفتن حالت‌موجوده کشور در این ساحه در مورد تعمیر مساکن صحی و کم قیمت به احتیاجات مردم نیازمند توجه خاص مبذول شود .

در اعمار تعمیرات مورد احتیاج عامه باید جنبه های استفاده عملی از آن بر جنبه های تزئینی و پر مصرف ترجیح داده شود و سعی بعمل آید که ثروت ملی در تعمیرات غیر اقتصادی ومجلل مصرف نشود و راکد نماند.

همچنین به نظر ما برای انتظام حیات‌شهری

باید قوانین بلدی به پیمانه وسیع تر تدوین و تطبیق شود .

تجارت:ـ

با پیروی از سیستم اقتصاد مختلط و رهنمایی شده ما معتقدیم تجارت کشورخاصتا تجارت خارجی باید با انکشاف اقتصادی‌کشور هم آهنگ گردد .

برای جبران مصارف جاریه اسعاری و تهیه اسعار مزید به منظور انکشاف اقتصادی‌کشور لازم می افتد تا اسعار ما حصل صادرات اقلام عمده از قبیل پنبه ، پشم ، قره قل و غیره به دست دولت باشد .

بمنظور تزئید عواید طبقه زارع و مالدار عقیده ما اینست تا کوپراتیف های زراعتی اختیاری و متنوع المرام با تشویق دولت تاسیس و توسعه یابد تا تجار میانجی از مسیر جریان تجارتی در اثر فعالیت وموثریت اقتصادی این موسسات از بین برود .

تامین تنوع مزید در تجارت صادراتی و اصلاح صفات تجارتی اقلام قابل صدور با رعایت افزایش متمادی حجم عمومی صادرات باید مورد توجه باشد .

سیاست وارداتی باید با رعایت قوه خرید مردم و لزوم استقرار ارزش پول افغانی‌متوجه تورید بیشتر اموال سرمایه وی و محدود ساختن واردات اشیای استهلاکی غیر ضروری و اشیای تجملی گردد و به این منظور لازم است تعرفه های گمرکی مورد نظر باشد .

عقیده داریم که در باره استقرار قیم مواد عمده استهلاکی طرف احتیاج عامه و جلوگیری از احتکار چنین اموال باید دولت مداخله‌نموده و از طریق توسعه عرضه و رقابت در فروش آن توسط موسسات دولتی اقدام نماید .

با در نظر گرفتن اینکه علت عمده استقرار قیم در شرایط فعلی کشور بلند بردن سویه تولیدات می باشد بنا بران ازدیاد تولیدات مرام عمده ما را در این زمینه تشکیل می دهد .

به نظر ما برای بهبود وضع میزان تادیات باید مقررات معاملات اسعاری با در نظرگرفتن نقاط فوق طوری تنظیم گردد که تسهیلات‌لازمه در قسمت صادرات اموال و خدمات فراهم‌شده نرخ تسعیر افغانی مقابل اسعار خارجی‌حمایت شود. برای حفظ ارزش پول افغانی با ید از احتکار اسعاری، قاچاق و فرار سر مایه جداً جلوگیری بعمل آید .

مواصلات:ـ

به عقیدهٔ ما به منظور استفاده اعظمی از تاسیسات موجوده و تاسیسات جدیدیکه در کشور به میان می آید و به منظور تامین سرعت انکشاف تولیدات صنعتی و زراعتی ، ارتباط نقاط عمده صنعتی و اقتصادی مملکت لازم می باشد .

ارتباط بین نقاط مختلفه مملکت که از حیث جنبه های اجتماعی سیاسی و اداری حایز اهمیت باشند با ایجاد شوارع و خطوط مواصلات راه های فرعی و معاون ، تاسیس خطوط هوایی و اعمار میدان های هوایی و مواصلات رودخانه ها با حد اقل مصارف‌ممکنه تأمین شود.

برای تقلیل مصارف ترانسپورتی مسایل عمده ترانسپورت یعنی تهیه مواد سوخت‌ارزان وسایط کم مصرف و اقتصادی ترانسپورتی با ایجاد موسسات‌ترمیم‌و حفظ وسایل‌ترانسپورت باید مورد مطالعه بوده برای تنظیم این امور مقررات لازم‌وضع‌گردد. همچنین بایدموسسات بیمه اموال مسافرین و عراده جات و وسایل نقلیه زمینی و فضایی در مملکت تاسیس و تعمیم یابد .

استفاده از خطوط مواصلات و وسایل حمل و نقل باید برای ترانزیت بین المللی مورد نظر باشد تا اینکه افغانستان مقام تاریخی‌چار راه آسیا را مجدداً وعملا کسب نماید.

تکمیل سیستم مخابرات را در سرتاسر کشور بغرض زود رسی و دور رسی امور و فراهم ساختن سرعت تماس ، مخابره و مکاتبه بین مردم امر ضروری می دانیم .

امور مالی:ـ

سیاست مالی ما حتی الامکان متکی براساس توازن بودجه و استقرار مالی و پولی با حفظ سرعت پیشرفت در حیات اقتصادی می‌باشد.

مصارف دولت باید با در نظر داشتن‌صرفه جویی در مصارف عادی بیشتر در قطاع هایی بعمل آیدکه نتیجهٔ آن‌متضمن انکشاف‌اقتصادی باشد .

استفاده از سایر منابع مالی داخلی ازطریق تشویق صرفه جویی مردم وسوق دادن‌سرمایه های خصوصی در پروژه های صنعتی وزراعتی زود رس ، سهیم شدن مردم در بانک ها و موسسات تولیدی و اصلاح و توسعهٔ فعالیت بانکی لازمی می باشد .

ما معتقدیم سیاست معقول مالی و بودجه‌وی عامل اساسی تامین عدالت اجتماعی محسوب می گردد . عقیدهٔ ما اینست که با اخذ مالیه و مصرف مجدد آن از طرف دولت می توان سیاست توزیع دو باره عاید را به ملاحظه استقرار عدالت اجتماعی تطبیق نمود .

همچنان اخذ مالیه مستلزم طرح قوانینی است که متکی بر پرنسیپ‌های عدالت‌اجتماعی باشد این قوانین باید گریز از مالیه وتخلف از مالیه را تحت هر گونه شرایط بشمول آنکه این وضع‌ناشی ازنفوذ سیاسی واجتماعی باشد جلو گیری نماید .

بمنظور تأمین عدالت اجتماعی در ساحهٔ توزیع عاید ملی لازم است اخذ مالیات‌مستقیم نسبت به مالیات غیر مستقیم رجحان داده شود . در بارهٔ معاش مامورین با در نظر داشتن حد اقل مصارف حیاتی سنجش بعمل آید بقسمی که بدین وسیله توازن معقولی در بین سویهٔ معاش و سویهٔقیم توسط ازدیاد معاش و تشکیل کوپراتیف های استهلاکی بر قرار گردد .

امور اجتماعی و فرهنگی :ــ

امور اجتماعی:ــ

با در نظر گرفتن اینکه کار ، حق وفریضهٔ هر افغانی است که قدرت اجرای آنرا داشته باشد ، ما معتقدیم که زمینهٔ کار باید در جامعهٔ افغانی مطابق به استعداد و وسایل زندگی برای همه افراد میسر گردد و همه منابع طبیعی و بشری کشور تاحد امکان‌محل استفاده قرار گیرد .

برای تهیهٔ شرایط قابل قبول مسکن غذا و خدمات لازم اجتماعی برای کارگران و خانواده های ایشان باید همه مساعی صورت گیرد تا در موقع بیکاری ، بیماری ، نقص اعضاء ، بیوه‌گی ، پیری و یا در تمام موارد دیگر که به علل خارج از ارادهٔ انسانی وسایل امرار زندگی کارگر از دستش برود حد اقل شرایط زندگی برای او مهیا باشد .

مجاهدات ما باید برای رسیدن به مرحله‌ای باشد که مزد کارگر و شرایط کار،عادلانه بوده و هر کس اعم اززن ومرد مقابل کارمساوی مزد مساوی بدست آرد .

به عقیدهٔ ما بمنظور حمایت از حقوق کارگران باید در مورد تعیین اندازه اجوره متناسب با حد اقل حیاتی آنان ، تامین شرایط مساعد کار و تنظیم روابط بین کارگران و کارفرمایان بصورت عادلانه مطالعه بعمل آمده به طرح قوانین مربوطه به طوریکه ماهیت تطبیقی عملی کامل داشته باشد ، اقدام شود .

شرایط کار باید از خطرات صحی وجسمی مامون و فارغ گردد . هر کارگر در ساحهٔ کار خویش باید بتواند از روی سابقهٔ کار و استعداد خویش شامل درجهٔ بالاتر مسلك خویش شود .

به عقیدهٔ ما باید ابراز مساعی نمود که تعداد ساعات کار ، استراحت و رخصتی با مزد ، معقول و عادلانه باشد .

ما معتقدیم برای عملی شدن مفکوره های فوق و خاصتاً تنظیم روابط کار گران و کار فرمایان ، اتحادیهٔ کارگران به میان آید .

برای حمایت خانواده که رکن طبیعی و اساسی جامعه و کانون اصلی تربیت کودکان میباشد باید از راه تطبیق پلانهای تدریجی مساعدت لازم صورت گیرد . باید کوشیده شود که حتی الامکان برای مادران طی يك مدت معقول قبل از تولد کودکان ایشان وبعد از آن حمایت خاص میسر باشد . مادرانی که شغل با معاش دارند باید طی این دوره از تعطیل با معاش و تامینات اجتماعی و صحی مناسب مستفید باشند .

به عقیدهٔ ما باید برای حمایت و مساعدت کودکان و نو جوانان ابراز مساعی نمود لازم میدانیم کودکان و نو جوانان درمقابل‌استثمار حمایت گردند تا نو جوانان در مشاغل منافی اخلاق ، صحت و یا متضمن خطر برای نموی جسمی و فکری ایشان گماشته نشوند .

باید همه مساعی ما متوجه این هدف باشد تا کارکنان کشور به شمول متعلمین ،مامورین متقاعدین اجیران ، مستخدمین کارگران زراعتی و صنعتی به سطح زندگی مناسب برای ایشان وخانوادهٔ ایشان به شمول خوراك، پوشاك و مسکن و همچنین بهبود پیهم معیشت نایل گردند . به نظر ما برای مردمان چادر نشین کشور باید مساعدت های لازمه میسر ساخته شود و در راه اسکان ایشان در ساحات مساعد کشور امکانات و تسهیلات فراهم گردد .

صحت عامه:ــ

هدف ما آنست که به منظور حفظ صحت و سلامت مردم و تقویهٔ استعداد جسمی و ذهنی ایشان باید طب وقایوی توسعه یافته و در عین زمان طب معالجوی با وسایل ثابت و سیار از راه ابراز مساعی جدی و استفاده از همه مدارك ممکنه به شمول همکاری و مساعدت مردم پیشرفت کند .

به نظر ما برای تقلیل درجه وفیات کودکان و نیز برای بهتر ساختن شرایط حفظ الصحه محیطی ، جلو گیری از شیوع بیماری ها و مجادله به آن و بهتر ساختن خدمات صحی موجوده ، تاسیس مراکز جدید صحی لازم میباشد .

بمنظور مجادله‌علیه الکولیزم‌واعتیادمخدرات

و مسکرات اقدامات موثر را لازم میدانیم .
به نظر ما امکانات تطبیق پروگرام های طب وقایوی و معالجوی طبق اصل متوازن ساختن چنین خدمات و تسهیلات در کلیهٔ مناطق کشور و همچنین طرح ملی شدن صحت عامه بصورت جدی تعقیب گردد .

معارف:ـ

در ساحهٔ معارف عقیدهٔ ما اینست تا حق تعلیم مجانی برای همه افراد مملکت تامین شود . برای تحقق این اصل و با ملاحظهٔ اینکه تعداد شاملان مکاتب و پوهنتون ها به تناسب تعداد نفوس کشور خیلی قلیل است عقیده داریم تا در راه افزایش تعداد شاملان مذکور از طریق تاسیس و ازدیاد تعداد مکاتب و پوهنتون ها در کشور جدیت لازم مبذول گردد .

به منظور تعمیم پروگرام های موثر و متوازن معارف باید سعی به خرج داده شود تا توازن نسبی چه از نظر مدارج تعلیمی وچه از لحاظ مناطق مختلف کشور تا حد امکان به میان آورده شود .

به نظر ما تعلیم و تربیت کودکان و نسل جوان برای شناسایی ارزش های اسلامی ملی و دیموکراسی و حفظ نظام و رعایت قانون و همکاری و فدا کاری در راه ترقی جامعه اهمیت اساسی دارد .

همکاری های داوطلبانهٔ مردمان کشور با دولت و از طریق دولت برای پیشرفت تعلیم و خاصه تعلیم ابتدایی که مدارج رسیدن به هدف تعلیم ابتدایی را در سر تاسر کشور سریعتر میسازد باید حتی الامکان تشویق شود .

به عقیدهٔ ما در مورد تعلیمات ابتدایی با در نظر گرفتن هدف تعمیم تعلیمات ابتدایی در تمام افغانستان باید لزوم تامین توازن نسبی آن در مناطق مختلف کشور مد نظر باشد .

در مورد تعلیمات ثانوی باید جنبهٔ کمی و کیفی و توازن آن با تعلیمات ابتدایی و عالی مورد نظر باشد لازم است شرایط شمول در مکاتب ثانوی بصورتی وضع شود که شاگردان با استعداد و ذکی از همه نقاط کشور حق اولیت شمول را در آن داشته باشند .

تعلیمات مسلکی و حرفه وی به سویه های مختلف به طوریکه ارتباط نزدیك و اساسی به تهیهٔ پرسونل مورد احتیاج شقوق مختلف اقتصادی و اجتماعی و فنی دارد باید مورد توجه جدی ما قرار گیرد و پروگرام های آن نظر به شرایط واقعی احتیاجات پرسونل در رشته های زراعت و مالداری تخنیك و صنعت ، معارف و سایر شقوق طرح و توسعه یابد .

در مورد تعلیمات عالی لازم میدانیم توجه خاصی به نیازمندی های شقوق مختلف اقتصادی و اجتماعی و فنی بالخاصه پیشبرد و تطبیق موثر پروگرام های انکشاف اقتصادی و اجتماعی مبذول گردیده لزوم تهیهٔ امکانات تحصیل برای همه شاگردان و لزوم بهبود در کیفیت تعلیمات در نظر باشد .

منظور ازین همه مساعی باید چنان باشد که پسران و دختران افغان در تمام مملکت این امکان را دریابند که با بلند بردن سطح دانش و کسب مهارت های فنی و مسلکی به حیث بزرگترین قوهٔ محرکه برای خدمات آینده و اشتراك مساعی در راه مجادله با بینوائی ، بیماری و نادانی آماده گردند .

در کنار این تعلیمات منظم ، مدارس باید زمینهٔ آموزش را برای آنانیکه نظر به عوامل مختلف از کسب سواد دور مانده اند فراهم نمود . تعلیمات اکابر را باید بهمکاری وهمت مردان و زنان فداکار در شهر ها ، قصبات و در روستای کشور و در موسسات خدمات تولیدی از قبیل کارخانه ها و معادن و نیز در نظام عسکری عملی نمود .

با در نظر گرفتن اینکه تقویت بنیان سلامت جسمی ، روحی و اخلاقی ، مستلزم رشد سالم قوای جسمی محسوب میگردد ، ما معتقدیم تا در زمینه انکشاف امور ورزشی و تاسیس مراکز سپورتی در کشور توجه جدی مبذول گردیده و این ضرورت بحیث یك اصل مهم مد نظر بوده و برای این منظور جنبش لازمه در سر تاسر کشور بکمك جوانان و با حرکت جدی ایشان و تشویق دولت در نظر گرفته شود تا سجیه سپورتی بحیث یك اصل اساسی در بین جوانان تقویت گردد و این طبقه در ساحه مبارزات ملی و ارتقای کشور بتواند با روح سالم و فکر سلیم آماده فعالیت باشند .

اطلاعات:ـ

ما معتقدیم هر فرد افغان حق دارد بدون خوف از آزادی بیان برخوردار باشد .

آزادی مطبوعات باید در مملکت تامین و تطبیق یابد به نظر ما غایهٔ حقیقی در ایجاد و تعمیم مطبوعات آزاد، نشر اطلاعات، انکشاف سلیم ساحات ذهنی و فکری افراد ملت افغان است .

بعقیدهٔ ما نشرات رادیویی و غیره که مختص به دولت است نه تنها باید وسیلهٔ رساندن

اطلاعات مفید در بارهٔ احوال کشور و جهان به مردم، بلکه وسیلهٔ بزرگ بلند بردن سطح دانش ایشان و استواری بنیان وحدت ملی و ترقی باشد .

امور کلتوری:ـ

ترقی کلتوری را هدف عالی ترقی اقتصادی و اجتماعی و اساسی ترقی معنوی میدانیم .

به عقیدهٔ ما همه مردمان افغانستان برای تحصیل و ترقی هر دو زبان رسمی کشور پشتو و دری مکلف به مجاهدت میباشند .

نظر به وضع موجوده زبان ملی پشتو و لزوم اقدامات موثر و دامنه دار برای ترقی و تعمیم آن عقیده داریم تا در این زمینه مساعی بیشتر ووسیع تر بعمل آید.

ما میراث ثقافت ملی خویش را بزرگترین غنای معنوی وطن وجزء ارزنده کلتور بشریت میدانیم مردم ما وخاصتاً نسل جوان باید از تاریخ و کلتور وطن مستشعر بوده آنرا مایهٔ افتخار خویش بشناسند و ارزش های آنرا در حصهٔ پیشرفت های ثقافتی کشور تبارزدهند.

به نظر ما همه زبان های افغانستان جزء گنجینهٔ ثقافت ملی کشور میباشد . مقامات علمی و ثقافتی کشور در جمع آوری ، ثبت ، نگهبانی و نشر ادب و فلکور این زبان ها و همه مناطق کشورابراز مساعی‌مزید نمایند.

هنر کشور که جزء ثروت‌کلتور آسیا و بشریت میباشد ، باید صیانت و تقویه یافته آثار تاریخی وباستانی افغانستان محفوظداشته شود عقیده داریم در معرفی کلتور همه‌مردمان کشور باید مجاهده نمود و برای تربیه وتنمیهٔ استعداد های افراد هنرمند همت گماشت .

ما معتقدیم ارشاد مردم بسوی شعایرمقدس دینی وبه سوی اخلاق پسندیده و خدما ت اجتماعی بارعایت عنعنات‌ملی و تقدیرافتخارات تاریخی و ارتقای سویهٔ فرهنگی‌افراد وبیداری شعور اجتماعی و ترقی خواهی شرط لازم پیشرفت جامعهٔ افغانی میباشد .

بنابران باید با خرافات و روحیهٔ‌پسماندگی مجادله کرد و جامعهٔ را بیش از پیش به‌سوی دیموکراسی حقیقی رهنمونی نمود .

بعقیدهٔ ما لازم است از راه وسایط نشراتی از مضار افکار منافی مصالح وثقافت ملی‌جلو گیری کرد تا در راه پیشرفت و ارتقای منظم سویهٔ سیاسی ، اقتصادی اجتماعی ، فرهنگی و معنوی مردم ما سکته یا عایقی به میان نیاید .

باید مجاهدت نماییم تا روزی فرا رسد که حق هر فرد ملت افغانستان در کسب‌استفاده از ترقیات علمی سهم گیری با ثمر و مثبت در حیات ثقافتی ومعنوی ملت و بشریت‌تأمین شده بتواند .

با ذکر نکات بر جسته مرام اصلاحی مترقی دیموکرات آرزوی ما اینست تا:ـ

ـ بمنظور ایجاد قیود بر اعمال عناصر ارتجاعی و افراطی ، بمنظور ایجاد موانع بر اعمال آنانیکه با نفوذ اجتماعی و اقتصادی‌خود نقش اصلاحی قانون ، تامین عدالت اجتماعی‌و جنبش روشن فکران کشور را در راه ترقی مختنق سازند .

ـ بمنظور از میان بردن بقایای ملوك‌الطوایفی که موقف خود را در برابر جنبش اصلاحی مترقی دیموکرات بنا بر حفظ منافع خاص خود بسهولت از دست نخواهند داد .

وطن پرستان کشور در صفوف‌نیروی جوانی و قوای مترقی کشور به پیوندند و در طریق تحقق آمال دیموکراسی سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی ، مبارزه دامنه دار را صمیمانه آغاز کنند .

برای آنکه:ـ

چرخ این جنبش بدست نیروی جوان وقوای مترقی کشور در حرکت می افتد و این‌نیروی بزرگ باید بر ضد عناصر نا موافق این‌مرام جبههٔ متحدی را تشکیل دهند و نقش خودرا در صفحهٔ تاریخ کشور به شایسته‌گی ثبت کنند .

برای آنکه :

مرام مترقی دیموکرات در اعماق آرزو های طبقات مختلف وکتله های متر قی کشورریشه گرفته است و این مرام از جلوه ظاهری و عقاید فریبنده بشدت نفرت دارد .

وبالاخره برای آنکه:ـ

اصل ایمان و راستی جهت نیل باین مرام متقاضی آنست تا در این طریق مبارزه دامنه دار در پیش گرفته شود و این مبارزه که بمنظور ارتقای کشور ، تحکیم مبانی ملیت و تامین حقوق طبقهٔ محروم و تحت فشار آغاز شده است تحت سایه شاه ترقیخواه و دیموکرات ، طبق ارشادات اسلام دوام خواهد کرد و در این طریق استوار و صمیمی باید بود:ـ

اینست راه تحقق آرزوهای مردم ما در راه فراهم آوری زمینهٔ رشد رفاه ، ازدیاد تولیدات تأمین آزادی. مساوات وسلطهٔ قانون.

زنده باد آزادی

زنده باد ملت

زنده باد شاه

اجرآت حکومت

وزراء درپلان پنجساله دوم چه‌کرده اند؟

پلان پنجسالهٔ دوم‌که درآغاز سال ۱۳۴۱ درمعرض تطبیق گذاشته شد هدف های اساسی آتی رادر برداشت .

اول:ـ افزایش تولیدات زراعتی بغرض تهیهٔ مواد خوراکه بمردم وتأمین مواد خام صنعتی .

دوم ـ ایجاد صنایع اساسی وتوسعه‌صنایع مواد مصرفی .

سوم ـ انکشاف مزید خدمات اجتماعی مخصوصاً معارف وتوجه زیاد به تعلیمات اختصاصی .

چهارم ـ درعین حال تقویه مزید زیربنای اقتصادی که درپلان اول کارآن آغاز گردیده بود .

بمنظور تعمیل اهداف متذکره از حجم سرمایه گذاری انکشافی که در پلان دوم به ۳۱٫۳ ملیارد افغانی بانرخ تسعیر یک دالر معادل ۳۲٫۳۵ افغانی تخمین گردیده بود .

مصرف حقیقی آن نظربه سنجش ها ی دست داشته درحالیکه نرخ‌تسعیر دالر ۴۵ افغانی باشد بالغ به ۲۵٫۹ ملیارد افغانی گردیده وحسب آتی درشقوق مختلف‌اقتصادی واجتماعی طی پلان دوم بمصرف رسیده است مواصلات ومخابرات ۹ ملیارد ویکصد ملیون افغانی یا از ۳۵ فیصد مجموع‌مصرف حقیقی پلان دوم .

صنایع ومعادن نه ملیارد افغانی یا ۳۴٫۷ فیصد .

زراعت وآبیاری چهار ملیارد وسه صد ملیون افغانی یا۲۶٫٦ فیصد معارف وسایر امور انکشافی سه ملیارد وپنجصد وهشتاد ونه ملیون دالر پیشبینی گردیده بود نظر به راپور های واصله وسنجش هاییکه صورت گرفته است امداد وقروض خارجی در ظرف پنجسال پلان دوم بالغ بر۳۵۲ ملیون دالر خواهد شد که‌تقریباً ٦۰ فیصد پیشبینی را احتواء مینماید وبه‌ترتیب آتی بدسترس افغانستان گذاشته شده است .

اتحاد جماهیر شوروی ۲۳۰ ملیون دالر .

اضلاع متحدهٔ امریکا ۸۲٫۲ ملیون دالر.

جمهوریت فدرالی آلمان ۳۱٫٤ ملیون‌دالر.

جمهوریت چکوسلواکیا ۳٫۸ ملیون دالر .

ملل‌متحد ۵٫۱ ملیون دالر .

روی‌همرفته از مجموع کمک های فوق ٦۲ فیصد آن به‌صورت قرضه و۳۸ فیصد آن بصورت امداد بلاعوض داده شده است .

فینانسمان مصارف افغانی پلان دوم که عبارت از۱۱٫۹ ملیارد افغانی بود ٦٫۵ملیون آن ازامداد مواد استهلاکی خارجی ومتباقی از منابع داخلی در نظر گرفته شده بود. امداد مواد استهلاکی که‌باتورید اجناس‌طرف احتیاج عامه باعث استقرارقیم میگردد وازجانب دیگربرای تمویل مصارف پروژه ها بکار برده میشود درپنج سال پلان‌دوم عوض٦٫۵ ملیارد افغانی پیشبینی شده به ۲٫۹ ملیارد افغانی میرسد واز منابع آتی بدست آمده:ـ

اضلاع متحدهٔ امریکا ۱۳۷۳ ملیون افغانی.

اتحاد جماهیرشوروی ۱۰۹۸ ملیون افغانی .

جمهوریت اتحادی آلمان ۳۸۸ ملیون افغانی .

موسسهٔ غذایی جهان ۵۱ ملیون‌افغانی.

دو ملیون دالر مصرف متخصصین ومحصلین:ـ

علاوه بر امداد وقروضیکه برای پروژه های انکشافی پلان‌دوم داده شده ازممالک دوست وموسسات بین المللی یك اندازه‌کمك بصورت امدادفنی وتخنیکی تحت موافقتنامه های همکاری تخنیکی وفرهنگی بدسترس افغانستان گذشته شده که قسمت بیشتر این نوع امداد به اعزام محصلین افغانی و استخدام متخصصین خارجی به مصرف رسیده است وسالانه درحدود ۱۰ ملیون دالرتخمین میشود .

کمك ومعاونت های فوق که ازطرف‌ممالك دوست وموسسات بین المللی بدون قید و شرط بغرض بهبود وضع اقتصادی وپیشبرد پروژه های انکشافی که یگانه هدف آن بلند بردن سویهٔ زندگی مردم است بنظر قدر دیده شده ومورد امتنان حکومت ومردم افغانستان قرار میگیردواین معاونت‌ها اعتمادی‌راکه دول

دوست به استقرار اوضاع ومو ثر بود ن پلانهای انکشافی افغانستان دارند ظا هر میسازد .

مصارف باقیماندهٔ انکشافی از منابع داخلی یعنی ازمازاد عواید دولت وقرضهٔ بانک مرکزی تهیه شده است درسالهای اول پلان دوم نظربه اینکه یکعده پروژه های انتقالی پلان اول درمراحل حساس ساختما نی قرار داشت ومازاد عواید داخلی وکمک ها ی مواد استهلاکی خارجی به پیمانهٔ لا زمه بدسترس نبود بناء دولت بهاستقراض بانک مرکزی متوسل گردیده ولی نظربه اقداماتیکه حکومت ازسال ۱۳۴۲ به اینطرف دراصلاح امور مالی وپولی وتجارت روی دست گرفت وضع روبه بهبودی بوده وسعی گردید که حجم استقراض از بانك متدر جاً تقلیل یابد.

روی این اصل حجم قرضه درسال ها ی ۱۳۴۱ـ۱۰۵٦ ملیون ـ افغانی درسال ۱۳۴۲ ۹۸۵ ملیون درسال ۱۳۴۳ـبه ٦٤۹ ملیو ن افغانی رسیده.

ریفورم های مالی:ـ

نظربه ریفورم هائیکه در امور مالیبمیان آمد عواید دولت سال بسال ارتقاء یا فت چنانچه عایدات دولت بشمول امداد مو اد استهلاکی درسال ۱۳۴۱ بالغبر ۲۲۳۲ ملیون افغانی گردیداین رقم درسال ۱۳۴٤ با لغ بر ٤۵۰۰ملیون ودرسال ۱۳٤۵ ـ٤۹۵۰ملیون افغانی گردید .

مجموععواید دولت درپنجسال پلان دوم به ۱۵٫۷ ملیارد افغانیبالغ شد که چهار فیصد بیشتر از آنچه پیش بینی گردیده بـو د بدست آمد مجموع مصارف عادی وتا دیـه قروض درپنجسال ۱۳٫٦ ملیارد افغانیتخمین شده بود اما ازاجراآت حقیقی وبودجه ۱۳٤۵ چنین برآمد که درظرف پنجسال مبلغ ۱۲٫٦ ملیارد افغانی به امور عادی وزارت خا نه ها ودوایر دولتی به مصرف رسید باآنکـه مصارف جدید عادی ازقبیل تأثیر ریفو ر م اسعاری افزایش قیم مواد وغیره مصارف عادی اکثر دوایر مملکت رابلند برد باآنهم به اثر اقدامات جدی حکومت مبنی بر صرفه جویی مصارف عادی که تقریباً درحدود ۹۰ فیصد پیش بینی شده بود صورت گرفت که ایـن امر منتج به تقلیل استقراض داخلی نسبت به آنچه پیش بینی شده بودگردید .

باوجود آنکه حکومت اقتصاد مملکت را با سرعت نورمال درنظر داشت موفـق گردید با افزایش عواید وکمك های خارجی بودجهٔ مملکت را درسنوات اخیر به حالت متواز ن ازسال ۱۳۴۲ بدین طرف به اساس تنظیـم پروگرام های متعدد داخلی وسفارشها ی صندوق وجهی بین المللی اصلاحا ت د ر سیستم جمع آوری عواید ومالیات نهتنهـا بغرض ازدیاد بودجه دولت بلکه بـرا ی بهبود وضع اقتصادی مخصو صاً تولیدا ت داخلی مملکت عملی گردید .

ازجمله تزئید محصول وار دات با لا ی بعضی از اموال تزئید مالیات اراضی تدوین قانون جدید مالیات برعایدات وهمچناناصلاح سیستم قیمت تبادله اسعار بالای وار دا ت وصادرات میتوان نام برد ـ صعود قیم اموال وبالنتیجه اسعار آزاد خارجی که درسالها ی اخیر توجه همه رابخود جلب کرده يك امر غیر مترقبه نبوده وهر مملکت بالخا صـهیك کشور روبه انکشاف که اقدام به انکشا ف اقتـصا دی آنهـم بـه صورت صر یـح مینماید .

بایستی متوقع چنین امرباشد وخودانکشاف اقتصادی بخود چنین وضع را آوردنی است مگر باآن هم در کشور ما طوریکه از ارقا م متذکر ه برمیاید .این وضع قابل تشو یش روبه بهبود نهادهوسعی گردیده استيكتوازن معقول درسالهای اخیر پـلان دوم بینفعالیت های انکشافی وعرضه پول به میان آورد ه شد .

باساس اجراآت حکومت به اوضاع پو لی مملکت تاحدی تسلط پیداشد ويك استقرار نسبـی اقتـصادی را در کشور تـأ میـن نمود.

توزیع مصارف حقیقی در سکتور ها ی اقتصادی واجتماعی نشان میدهد که سرمایه گذاری درشـق مواصلات بیشتر ازسایرشقوق طی پلان دوم صورت گرفته .

علت مهم آن اینست کهطی پلان اولامور ساختمانی یکعده پروژه های بزرگ سرك سازی مانند سرك های تورغندی ، هرا ت قندهار بطول٦٧۹ کیلومتر . سپین بولد ك قندهار کابل بطول ٦۰٤ کیلومتر و کابـل جبلالسراج بطول ۱۰۷ کیلومتر بشمو ل۸٫۲ کیلومتر تونل و٤٫۵ کیلومتر کالوری وسرك دوشی وشیرخان بندر بطول ۲۰٤ کیلومتر ازپلان اول به پلان دوم انتقال وبه اکما ل رسید.

بدین صورت درسالهای پلان پنجسالهٔدوم

در افغانستان سرك‌های عصری موتر رو بطول ۲۰۰۰ کیلو متر مورد استفاده قرار گرفت .

بعلاوه اکمال امور ساختمان سرك ها ی متذکره ساختمان سرك های پلخمری ، شبرغان ، هرات واسلام قلعه وسروی‌مقدماتی سرك کابل ،هرات ازطریق هزاره جات و اعمار سرك کابل ،گردیز وسرك کنر هادر سال اخیر پلان دوم شروع گردید .

میدان های بین المللی کابل وکندهار ومیدان های بگرام ، شیندند هرات ، مزار شریف ،کندز وجلال آباد تکمیل وموراستفاده قرار گرفت .

امور مخابراتی:ــ

درساحهٔ انکشاف امور مخابراتی طی پلان دوم دستگاه تیلفون اتومات کندهار بکار انداخته شد. دستگاه تیلفون اتومات شهر کابل ازپنج‌هزار به ۱۳ هزار لین توسعه میابد ودستگاه های جدید تیلفون اتومات در مزار شریف وهرات تحت ساختمان است .

رابطهٔ تیلفونی وتلگرافی بین کابل ودهلی ازیك طرف بین کابل وشهر های مسکو ، لندن، پاریس ، پیکنگ ،فرانکفورت ازجانب دیگر قایم گردیده است دستگاه بی سیم رادیو تیلفون وتلگراف بانصب دستگاه فرستنده با ظرفیت ده کلیوات ودودستگاه فرستنده با ظرفیت سه کلیوات توسعه یافت.

درسال اخیر پلان دوم امورمتباقی‌ساختمانی چینل سیستم بین‌فراه هرات وکندهار،فراه‌آغاز گردید بوسیله این چینل‌سیستم‌رابطهٔ‌مستقیم بین‌المللی بین‌افغانستان‌وایران‌در پلان‌سوم‌انتقالی ودر ابتدائی پلان سوم قایم خواهد شد امور ساختمانی چینل سیستم پلخمری ، کندز درسال اول پلان سوم تکمیل خواهد گردید .

عدهٔ بیشتر پسته خانه های شهری در کابل ودیگر شهر های افغانستان اعمار گردید .

امور ساختمانی مرکز تربیوی مخابرات در کابل تکمیل وآماده برتربیه پرسونل فنی گردید .

در ساحه صنعت: ــ

افزایش تولیدات عمده محصولات صنعتی درسال اخیر پلان‌دوم بتناسب سال اخیرپلان اول حسب ذیل پیشبینی شد .

تولیدات انرژی برق که درسال ۱۳٤۰ (۱۲٦) ملیون کلیوات ساعت بود درسال ۱۳٤۵ به ۲٤۳ ملیون کلیوات ساعت یاتقریباً دوچند افزایش یافت .

تولیدات ذغال سنگ که درسال ۱۳٤۰ به٦٦هزارتن میرسید درسال ۱۳٤۵به ۱۵۲ هزار تن یا ۲ر۳ چند بلند رفت .

تولیدات سمنت درسال اخیر بتناسب سال اخیر پلان اول ٤ر۳ چند ولاجورد ۳چند پنبه ،محلوج تقریباً ۲چند منسوجات نخی۲ چند روغن نباتی ۳ چندبلند رفت همچنان بنابر تاسیس فابریکه جدید تولیدات منسوجات پشمی وسندی افزایش قابل‌ملاحظه بعمل آمد .

از ارقام فوق بوضاحت معلوم گردید که سیر انکشاف صنایع مواد استهلاکی در مملکت روبه ارتقاء بوده واحداث زیر بنای اقتصادی درسیر انکشاف صنایع مذکور نقش بارزی داشته است چنانچه یکی ازهسته های مهم انکشافی صنایع خفیفه که انرژی میباشد باتکمیل مرحله اول دوفابریکه برق آبی نغلو وماهی پربا ظرفیت نهائی ۵ر۱۱۱ هزار کلیوات برق‌را دارد .

معادن:ــ

درساحهٔ معادن‌برمه کاری به منظور کشف وتثبیت ذخایر گاز باسرعت قابل ملاحظهٔ ادامه داشت ومجموع مترانه آن طی سالهای پلان دوم به ۵۰ هزار متر میرسد پلان های استفاده ازگاز مکشوفه درساختمان های یتیم تاق وخواجه گوگردك که ذخایر آن درحدود ۷٦ملیون متر مکعب سنجش شده‌تکمیل‌وتمدید پایپ لاین گاز به‌شوروی به‌قطر ۸۲۰ ملی‌متر وطول ۵ر۹۷ کلیو متر وتمدید پایپ‌لاین به فابریکه کود وبرق در مزار شریف به قطر ملی متر وطول ۸۸ کیلومتر شروع وتکمیل شد .

ذخیره گاز:ــ

ذخیرهٔ تثبیت شده گاز اهمیت حیاتی رانه تنها ازنگاه انکشاف امور اقتصادی افغانستان درآینده داشته بلکه از لحاظ بهبود وضع تجارت افغانستان نیز اهمیت زیادی را دارا میباشد .

امور ساختمان پایپ لاین گاز که درسال ۱۳٤٦تکمیل گردید زمینه را برای صدور گاز به اتحاد جماهیرشوروی مساعد ساخته وباصدور آن عواید اسعاری مملکت بیك مبلغ قابل ملاحظه بعداز ثبت قیمت‌افزایش

خواهد یافت ذخیره آهن معدن حاجی گک که اضافه از دوملیارد تن تخمین گردیده است بهره برداری آن تحت مطالعه میباشد همچنان ساختمان فابریکه کود کیمیاوی به ظرفیت ۱۰۵ هزار تن یورا در مزارشریف شروع وامور ساختمانی آن درجریان است. تفحصا ت برای کشف نفت جریان داشته نتایج حاصله از نگاه اقتصادی تاحال دلچسپ نبوده اما زمینه رابرای کشفیات مزید آماده میسا زد وهم امور انکشافی مواد معدنی در مناطق شما ل ومرکزی افغانستان آغاز یافت.

طی دوسال اخیر پلان دوم معادن بیر ل در درهٔ پیچ ومعادن زغال سنگ درشب باشك ومعادن بار یت در فرنجل ومعادن لاجورد در سر سنگ وابرك در با میان کشف گردید.

درمناطق شمال افغانستان بیشتر از ۱۸ هزار کیلومتر مربع اراضی بمقیا س دوصد هزار عکس برداری گردید.

در جستجوی معادن :

همچنان در این مدت مطالعات مزیدی در قسمت دریافت معادن طلا درولایت بدخشا ن وتخار ومعادن مس سرب ،جست و غیر ه درسایر مناطق کشور بعمل آمد.

زراعت:ـ

درساحه زراعت وآبیاری بغرض استفاد ه بهتر از آبهای روی زمین سیراب سا ختن اراضی لامزروع پروژه‌های آبیاری در پلان دوم سهم بارزی داشت.

پروژهٔ کانال ننگرهار که امور عمد ه ساختمانی آن تکمیل گردیده است مرا حل هموار کاری وبهره برداری آن شرو ع و بصورت تدریجی جریان دارد.

ساحه اراضی ایکه ازکانال ننگرهار آبیاری میشود ۱۵۲٫۲۵۰ جریب زمین بوده که‌منجمله ۳۲۲۰۰ جریب زمین زراعتی سابقه و۱۲۰۰۰۰ جریب زمین زراعتی جدید در آن شا مل است.

تاکنون بیش از ۲۰۰۰۰ جریب ز مین تسطیح ابتدایی گردیده‌وقسمتی‌از این‌اراضی که تسطیح آن انجام یافته تحت زراعت در آورده شد.

بهره برداری از اراضی تحت کا نا ل ننگرهار بدو صورت عملی شد یکی بصورت فارم های میکانیزه دولتی ودیگری بصو رت فارمهای انفرادی.

همچنان امور ساختمانی نهر اجمیر، نهر بیدك، نهر شاروان، و غیر ه تکمیل گردید.

کار بند سرده که به مقصد آبیاری ۶۰ الی ۸۰ هزار جریب زمین شروع گردیده بود تکمیل ودر ظرف سالهای آینده شبکه‌آبیاری وتسطیح اراضی آن انجام یافت.

احداث دستگاه های تحقیقات زراعتی در کابل‌ـ‌بغلان، مرغاب قند هار، جلال آبا د بلخ،بامیان وهرات وتحقیقات درباره گند م جو، جواری، سبزیجات ،میوه جات، پنبه ، لبلبو، جنگلات، علفچر، تولیدشیر، پو ست قره‌قل، پشم، گوشت و غیره ازنگاه مقاومت باامراض انطباق بامحیط بهبود جنس وغیره مدنظر گرفته شده واصلاحات بعمل آ مد از جمله اهداف توسعه زراعت به پرو ژه زراعت پروژه گندم عطف توجه زیاد گردیده وجهت اصلاح وتکثیر آن با حکومت اضلاع متحده امریکا وکانادا تماس حاصل گردید.

وهم برای اصلاح تخم ازطریق توریدانواع تخم ها ی جدید اقدام بعمل آمدوتـازما ن تولید کودکیمیاوی در داخل کشور یك‌اندازه کود مکفی ازخارج وارد وبه دهاقین توزیع گردید.

زرع وحاصلات نباتات صنعتی از قبیل‌پنبه لبلبو وحبوبات روغنی باستفاده ازکود کیمیاوی وتطبیق عملیات بهتر اگر وتخنیکی افزایش یافت. مثلا تولیدات پنبه خام که درسال ۱۳۴۰ (۵٤) هزار تن بود، درسال چهار م پلان به ۹۰ هزار تن رسید.

درقسمت حفاظهٔ جنگلات واستفاده بهتر از آن پروگرام وسیعی به‌کمك حکومت فدرالی آلمان در ولایت پکتیا ترتیب وفعالیت ها ی مربوطه‌آن جریان دارد.

همچنان مطالعات وسیعی در قسمت جنگلات مصنوعی به منظور تهیهٔ چوب تعمیراتی ،پایه های تیلفون ، گالری های معادن اقدامات‌مؤثری صورت گرفت.

بهره برداری پروژه های زراعتی وصنعتی وغیره که ازمدت زیادی به‌اینطرف در وادی هیرمند مورد تطبیق قرار گرفته است بیشتر مورد توجه واقع شد، وبغرض اجرای این منظور فعالیتهای انکشافی دولت بیشتر متوجه بهره برداری از اراضی زراعتی موجوده در وادی هیرمند واصلاحات آبیاری درینا ژ اراضی که‌تحت آب قرار دارد میباشد.

بمنظور بهره برداری مو ثر از اراضی‌وادی هیرمند چنین تجویز گرفته شد تاسالا نه بیشتر از ۲۰ هزار ایکر زمین باکمك‌وهمکاری

ایالات متحده امریکا ازنظر اقتصادی وتخنیکی مطالعه شده وبعداز امور ساختما نی آنها و دربناژ هموار کاری وآماده ساختن اراضی ان برای زرع صورت‌میگیرد .

پـلان انکشا ف مزید وادی هیرمند کـه متضمن انکشاف تولیدات زراعتی واحدا ث پروژه‌های تولیدات انرژی وصنایـع که‌ممد پیشرفت پروگرام های انکشا ف منطقه‌باشد تحت غورومطالعه‌قرار دارد. مطالعات منابع‌آب وخاك در افغانستان باتاسیس ریاست سرو ی آب وخاك درسال ۱۳٤۳ به پیمانه وسیع‌شروع گر دید فعالیت این دستگاه که سابقاً مربوط به وادی هیرمند وساحهٔ هریرود بود به‌نواحی دیگر افغانستان توسعه یافته وطی یك‌ونیم سال گـذشته علاوه بروادی های مـنـ کو ر وادی کابل ، ساحهٔ کتواز ، نواحی شما ل افغانستان مخصو صاً وادی کو کچه تحت مطالعه قرار داده شد .

استفادهٔ مشترك از منابع بزرگ دریا ی پنج که‌مشتمل برتولید انرجی بـر ق بـه پیمانهٔ بسیار زیاد وآبیاری اراضی و سیـع می‌باشد بعد موافقهٔ دولتین افغانستان‌وشوروی در اوایل سال ۱۳٤۳ مقدمات کار آن فراهم ومطالعات مقدماتی آن به‌صورت مشترك ازطرف متخصصین طرفین آغاز یافت .

خدمات اجتماعی :ـ

درامور خدمات اجتماعی مخصوصاً معار ف اهداف پـلان دوم نیز ازآنچه تو قع میرفت بیشتر مورد تطبیق قرار گرفت .

درقسمت معارف توسعه وانکشاف قا بـل ملاحظهٔ درتعداد مکاتب ابتدایی دهاتی ومتوسط وهمچنان افزایش تعداد متعلمین در مکا تب عالی طی پـلان دوم‌بعمل آمد تعداد شاملین مکاتب ابتدائی دهاتی ومتوسط که در سا ل ۱۳٤۰ به ۲۲۵ هزار نفر میرسید در سا ل ۱۳٤۵ به ٤۵۵ هزار نفر یعنی به دوچند ودر مکاتب مسلکی تقریباً دوبرابر سال اخیر پلان اول رسانیده شد .

درین مدت ٦۸۰ مکتب جدیـد تا سیس گردید .

تعداد محصلین درمکاتب عالی بشمو ل طبقه اناث که درسال ۱۳٤۰ به ۲۲۱٦ نفر میرسید درسال ۱۳٤۵ به ۳۳۱۵ نفر رسانیده شد .

جهت تربیه پرسونل فنی در ظر ف پلان دوم یکعده مکاتب مسلکی جدید در دا خل چوکات وزارت معارف وپوهنتو ن وخارج از آن بغرض رفع حوایج آینده مـمـلکت بـه اشخاص دارای تعلیمات مختلف مسلکی‌تاسیس وساختمان یك قسمت آن که عبارت ازموسسه پولی تخنیك مکتب تخنیك‌عالی ، مکتب‌مسلکی جدید تخنیکم های نفت و جنگلك وموسسه مسلکی زراعت‌میباشد تکمیل و یا روبه تکمیل میباشد .

عـلاوه بر فعالیت متذکره در مورد تربیه پرسونل فنی یکتعداد زیاد کار گران افغانی بسویه های مختلف فنی در دا خل‌پرو ژ ه های انکشافی تربیه گردید .

ازدیاد در وسایل صحی:ـ

درقسمت بهبود وضع صحی مر دم ۱۲ شفاخانه ملکی درنواحـی مختلـف کشو ر جدیداً احداث گردیده وبکار اند ا خـتـه شد.

اعمار دستگاه های اکسریز بیشتر ا ز پیشبینی پـلان دوم صورت گرفته وتعداد آن درمقابل ۳۱ دستگاه به ۳۸ دستگاه اکسریز در سال اخیر پـلان دو م ر سا نیـد ه شد .

درقسمت طب وقایوی جهت ازبین بردن امراض اپید یمیك وتوسعه تدابیر جهت جلو گیری از امراض سار ی ووقایه علیه امراض مـلاریائی کولرا وغیره اقدامات وسیعی‌صورت گرفت .

اطلاعات و کلتور:ـ

درامور اطلاعات وکلتورپروژهای دستگا ه موج کوتاه وموج متوسط ۱۰۰ کلیوا ته در منطقه صنعتی کابل که‌تحت ساختمان بودکلیه امور آن طی سال های اخیر پلان‌دوم تکمیل گردیده وافتتاح شد استدیوی رادیو طی‌پلان دوم افتتاح وباعث توسعه پرو گرا م ها ی نشراتی رادیو افغانستان گردید .

مطبعه دولتی مجهز ویك دستگاه شست و شوی فلم بکار انداخته شد .

انکشاف دهات :ـ

برای بلند بردن سویه زندگی مردما ن دهاتی مملکت علاوه برپروگرام صحی ،معارف زراعت پروژه‌های جدید دیگری درسال ها ی اخیر پلان دوم درنقاط مختلف مملکت افتتاح ودر اثر نتایج مفید آن بمیان آمدن مفکوره انکشاف منطقوی بـرای دیگر مناطـق کـم انکشاف مملکت چون هزاره جات ، بدخشان هراتهٔ کنرها بعد ازپکتیا درسال های اخیر پلان نیز مورد غور قرارگرفت .

چنانچه تاسیس فابریکه نجاری در اسعد

آباد ولایت کنر آغاز مطالعات لازمه در سایر نقاط فوق الذکر د ر این قسمت می‌باشد .

امور شهری :ـ

درانکشاف امور شهری مملکت پرو ژ ه آبرسانی کابل تکمیل ومحل چاهای عمیق‌برای

منابع آب انتخاب گردید پلان عمومی شهر کابل برای بیست وپنجسال ترتیب و ممکن

که در ظرف بیست وپنج سال آینده با موجودید منابع مالی متدرجاً مورد تطبیق قرار داده شود.

بمنظور بهبود وضع صحی و زند گی

بعضی قسمتهای متراکم، شهر کهنهٔ کا بل

پروگرام عاجلی‌جهت اعمار خانهای ارزا ن قیمت برای اهالی آن نواحی که در اثر تخریب ، منازل خودرا ا زدست مید هند

رویدست گرفته شد بغرض اجرای این‌منظور پروگرام کار ساختما نی آن توسط وا حد

ساختمانی وزارت دفاع ملی در بگرا می‌سیاه سنگ ترتیب وامور ساختمانی مربوط آن‌در حال جریان است .

سروی پروژه ساختمانی خانه ساز ی در زنده بانان که درسال ۱۳۴۲تکمیل گردید ه

بود درسالهای مابعد ۸ بلاك آن که ازجمله٤ بلاك اولی دارای ۳٤ اپارتمان بوده وجمعاً

۲۵٦ـ اپارتمان را در برمیگیر د تکمیل گردید .

لایحهٔ توزیع واستفاد ه از اپارتمان ها ی مذکور اخیراً ترتیب وعنقریب مو ردتطبیق گذاشته خواهدشد .

بغرض تهیه آب آشامیدنی برای شهر های قندهار، هرات، مزاروجلال آباد مذاکر اتی

باممالك متحا به صورت گرفته وامور سروی وساختمانی این پروژه هادر جر یان سالهای آینده آغاز وتکمیل میگردد همچنان ریاست

شهر سازی باکمك متخصصین ملل متحد در تثبیت محل مراکز یك‌عده ولایات اقدام‌نموده

ونقشه های آنرا ترتیب وجهت ساختما ن آن بولایات مربوطه سپرده است .

در ساحه تجارت:ـ

تجارت خارجی مملکت سیر انکشا ف طبیعی خودرا درجریان پلان‌دوم طی نمو د حجم صادرات در سالهای ۱۳٤۱ـ۱۳٤۲ـ

۱۳٤۳ـ۱۳٤٤ـبتناسب سا ل ۱۳٤۰ یعنی‌سال اخیر پلان اول علی الترتیب به ۱۰ فیصد

۳۰ فیصد ۳۲فیصد ، ۳۳٫۰ فیصد افزایش یافته است .

چنانچه افزایش وار دات افغانستا ن‌نسبت به صادرات آن فیصدی بیشتری را احتواء

مینماید مگر این معضله از نظر پنها ن نه مانده وتدابیر لازمه برای رفع این بی

موازنگی در همین او اخر ا تخا ذ گردید .

چنانچه رو ی همین اقدام وضع تجار ت افغانستان قرار معلومات در زمان موجو ده رو به بهبود گذاشته و نتا یج

آن قناعت هیئت صندوق وجهی بین‌المللی راکه بکابل آمده بود فراهم نمود .

در تدابیر یکه بغرض تشویق وتو سعه صادرات اتخاذ گردید . در سال ۱۳٤۵تفاوت

بین صادرات وواردات کمترشده و تاحد امکان موازنه دربین آن برقرار گردید .

در دورهٔ پلان دوم ازآنچه درفوق تذکر داده شد تکمیل ومتباقی مواد پلان نظر به بعضی معاذیر از قبیل به موقع نرسید ن

کمك های خارجی .فقدان مالی وتوسعهٔ لازمه تولیدات داخلی که‌موجو دبود. اکمال نشد ه

وتطبیق آن درسال اول‌پلان سوم مورد تطبیق قرار خواهد گرفت .

پلان گذاری در کشور

متن بیانیهٔ رادیویی بعضی ازوزراءراجع بـه سومین پـلان پیشبینـی شدهٔ پنجساله انکشاف اقتصادی واجتماعی افغانستان ازسال ۱۳۴۶ الی ۱۳۵۰

بیانیهٔ پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیایی وزیر پلان

هموطنان عزیز !

قراریکه اطلاع دارید . با شروع سال۱۳۴۶ سومین پلان پنجسالهٔ انکشاف اقتصادی اجتماعی افغانستان بمعرض اجراء گذاشته‌شد۔ تسوید ایـن پلان بـه انجام ر سیـد ه بغرض تصویب به مجالس محترم ولسی‌جرگه و مشرانو جـرگه تقدیم و جهـت معلومات هموطنان عزیز و علاقمندان نشر میشود . بغرض آشنا ساختن شنوندگان محترم با این پلان میخواهم بطور مختصر نکات عمده آنرا توضیح دهم :

پلان پنجساله سوم با مطالعه وارزیابی‌دقیق انکشافاتیکه در اثر تطبیق دو پلان گذشته صورت گرفته بود . طرح گردیده است . طوریکه میدانید در دو پلان گذشته توجه زیاد بنابر ضرورتیکه احساس بود در احداث‌پروژه های مواصلات ـ انرژی ـ آبیاری های بزرگ سروی و تفحصات منابع آب ، خاك ومعادن و تربیه پرسونل بعمل آمد . اکمال و پیشبرد امور این نوع پروژه ها مستلزم سرمایه‌گذاری هنگفت که جزو مهم آنرا اسعار خارجی‌تشکیل میدهد میباشد . قسمت اعظم سرمایه گذاری های پلان اول و دوم از طریق امداد وقروض خارجی تامین گردید .

در پلان سوم ازدیاد و توسعه تولیدات و بکار انداختن پروژه های تولیدی به اساس پروژه های بزرگیکه در پلان های گذشته‌احداث گردیده مورد توجه قرار داده شده است . تا تولیدات زراعتی و صنعتی با استفاده از منابع فعلی و جدید برای استهلاك داخلی و تقویه صادرات تزئید یابد . باید خاطر نشان‌ساخت که ازدیاد تولیدات منوط به استفاده بیشتر منابع داخلی میباشد یعنی از منابع قوای‌بشری و مواد داخلی استفاده موثر صورت گرفته ، وعواید دولت تزئید وسرمایه های خصو صی باید درین راه تشویق شود .

امور ترتیب پلان سوم تقریبا از یك ونیم سال قبل آغاز یافت ـ به همه معلوم است که طرح یك پلان به معلومات وسیع و جامع ضرورت دارد با آنکه احصائیه های درست اساسی هنوز در دست نیست مگر بااستفاده از اصول های مروجه در چنین موارد اقدام صورت گرفت . در شروع سال گذشته یك گروپ متخصصین پلان سازی اتحاد شوروی نظر به دعوت حکومت بکابل آمدند تا بـا متخصصین و مامورین افغانی در تهیه‌معلومات مربوط به پلان سوم و تحلیل پیشرفت‌هائیکه در اثر تطبیق‌دو پلان‌بعمل آمده همکاری‌نمایند. در مدت اقامت شش ماهه این هیئت یك‌اندازه مواد . که از آن در طرح پلان سوم استفاده میشود جمع آوری و ترتیب شده ، مسوده‌اولی پلان آماده گردید . بعدا یك هیئت متخصصین بانك جهانی برای‌ارزیابی وضع اقتصادی‌مملکت وارائه مشوره شان برای طرح پلان سوم‌بکابل آمده پس از تکمیل مطالعات نظریات خود را به حکومت تقدیم نمودند .

علاوه بر هیئت های فوق الذکر ازمشاورین و متخصصین ممالك دوست و موسسات بین المللی که در وزارت پلان و سایر دوایر ایفای وظیفه مینمایند استفاده بعمل آمده است .

نظریات والی ها علماء و اهل خبره که در باره انکشاف وضع اقتصادی و اجتماعی مملکت بوزارت پلان رسیده بود نیز مد نظر قرار داده شد و استفاده های خوبی از آن بعمل آمد . قانون اساسی، خط مشی وپروگرام اصلاحی حکومت بناغلی میوندوال که از آن وثیقهٔ ملی سر چشمه میگیرد در طرح پلان سوم اساس قرار داده شد . با در نظر گرفتن مراتب فوق مسوده پلان هر وزارت وریاست به همکاری وزارت پلان ترتیب یافت . تسوید پلان های وزارت ها و دوایر در وزارت پلان بار دیگر انسجام یافته و شکل نهائی خود را گرفت .

هموطنان عزیز و علاقمندان اطلاع دارند که تا حال در مورد وضع اقتصادی و اجتماعی مملکت خود احصائیه های موثوق نداریم واین امر موجب آن گردیده که در باره انکشاف وضع عمومی ، معلومات بروی فیصدی انکشاف یا ارقام ارائه شده نمیتواند . البته نظر به پروگرامیکه در پلان سوم گنجانیده شده تاختم پلان احصائیه های اساسی ، از قبیل نفوس زراعت و غیره بدست خواهد آمد و آنگاه‌مشکل ما ازین رهگذر حل میشود با وجود آن نتایج

اجرآت پلان سوم را به تفریق شقوق مختلف و پیشرفت های مربوطه‌آن اظهار نموده‌میتوانیم.

حالا بر میگردیم به نقاط عمده‌ایکه درین پلان از اهداف اساسی بشمار میرود . مقدار سرمایه گذاری در مدت پلان سوم به اندازه قابل توجهی نسبت به آنچه در پلان دوم بعمل آمده بود بیشتر پیشبینی شده است و نظر به شکل تمویل در نظر است که یك قسمت زیاد این افزایش از منابع مالی داخلی تدارك شود. با آنکه کمك های خارجی هنوز هم یك منبع عمده تمویل خواهد بود . اما نظر به‌ازدیادحجم تادیات اقساط وربح قروض خارجی لازمی و حتمی دیده میشود که در تدارك سرمایه های داخلی توجه جدی بعمل آید ، تا قدم های‌اولی بسوی اتکا بخود برداشته شود.

هدف اساسی پلان سوم ، ارتقای سویه زندگی مردم با میسر ساختن امکانات استفاده از تولیدات برای تعداد بیشتر مردم میباشد . به این منظور سعی بعمل آمده تا فعالیت های انکشافی ، در شقوق مختلف تا جائیکه از نظر فنی واقتصادی ممکن باشد پهن ساخته شود. عواید مستقیم پروژه های بزرگ پلان های اول و دوم به مناطقی محدود بود که در آنجا اعمار و احداث میشد . اما در پلان سوم امور زراعتی که تقریباً در سراسر کشور عمومیت دارد ، اصلاح و توسعه یافته و همچنان پروژه های صنعتی در هر منطقه ای که امکانات اقتصادی و تخنیکی موجود باشد احداث‌میشود.

تولیدات زراعتی در ظرف دو پلان گذشته به اندازه محدودی افزایش یافت که سالانه به‌یك الی یکنیم فیصد میرسید اما در پلان سوم به ازدیاد محصولات زراعتی توجه خاصی بعمل آمد و اقدامات لازمه بغرض نیل به این هدف رویدست گرفته شده است . و تخمین میشود که محصولات زراعتی سالانه‌تا ۳ فیصد افزایش یابد .

حجم سرمایه گذاری سالانه رو به افزایش بوده و نظر به پیشبینی، مقدار سرمایه‌گذاریکه در سال ۱۳۵۰ صورت میگیرد ۴۰ فیصدبیشتر از آنچه در سال ۱۳۴۵ بعمل آمده خواهد بود درین ازدیاد ، ۴۰ فیصد آن در سرمایه‌گذاری خصوصی و متباقی آن از سکتور دولتی توقع برده میشود .

در نتیجه سرمایه گذاریها و پیشرفت های پلان سوم زمینه مساعدی برای ازدیادتولیدات مختلف بمیان آمده ونظربه محاسبات تخمینی پیشبینی میشود که ۲۵ فیصد افزایش در تولیدات بعمل آید . و همچنان با ازدیاد سرمایه گذاری مقدار مصرف نیز به اندازه تقریباً (۲۰) فیصد بلند رفته و مصرف فی‌نفر کمی بیشتر از ۱۰ فیصد افزایش می‌یابد . تجارت خارجی توسعه یافته صادرات تقریباً ۴۲ فیصد ازدیاد می‌پذیرد اما بالمقابل واردات اموال تجارتی ۳۳ فیصد تزئید می یابد که این امر منتج به بهبود وضع بیلانس تأدیات میشود .

انکشاف معارف و تربیهٔ پرسونل در پلان سوم نه تنها متوجه تعمیم متوازن معارف در کشور میباشد بلکه پروگرام تعلیمی درمدارج مختلف آن طوری طرح گردیده که همنواء با انکشاف اقتصادی باشد . احتیاجات آینده ما به پرسونل فنی نسبت به گذشته متفاوت‌است زیرا یك تعداد زیاد موسسات تولیدی بکار انداخته میشودکه این‌موسسات به‌اداره‌کنندگان انجنیران و با پرسونل فنی ضرورت دارد بناء افزایش قابل ملاحظه‌ای در کمیت و کیفیت تعلیمات مسلکی وعالی بغرض رفع حوایج شقوق مختلفه و بلند بردن قدرت‌تولیدی در نظر گرفته شده است .

با ارائه نکات عمدهٔ انکشاف اقتصادی و اجتماعی پلان سوم میخواهم راجع‌به‌موضوعات مهم پلان سوم توضیحاتی بعرض برسانم .

منابع مالی :

دو هدف اساسی در تمویل پلان سوم‌مدنظر قرار داده شده است. تدارك منابع بیشتر مالی از داخل ، بغرض بر داشتن قدم های اولی بسوی اتکاء بخود و در عین حال تأمین استقرار نسبی در ارزش پول افغانی . به این منظور اقدامات و تدابیری رویدست میباشد که حتی‌الامکان عواید و منابع داخلی تزئید یافته و مصارف به اندازه معقول محدود ساخته شود بغرض مقایسه بهتر ، ارقام سالهای گذشته و پلان سوم از سنجش های‌استفاده بعمل آمده‌است تاارزش‌افغانی‌راثابت‌ارائه‌بدارد.

نظر به این اصول عواید خالص دولت در بین سالهای ۱۳۴۰ و۱۳۴۵تقریباً ۲۱فیصدافزایش یافته است البته درمقایسه عدد بعدد این افزایش قابل ملاحظه میباشد نظر به پلان مرتبه عواید داخلی در سنه ۱۳۵۰ نظر به سال۱۳۴۵ تقریباً۸۵ فیصد بالامیرودوعواید مجموعی پلان‌سوم نسبت به‌عوایدحاصله پلان‌دوم با تعدیل قیم (۵۸) فیصد افزایش خواهد یافت .

امداد مواد استهلاکی‌خارجی بصورت‌مجموعی تقریباً ۴۰ فیصد بیشتر از آنچه در پلان دوم

تحقق یافته پیشبینی شده است اما مقدار آن بین سالهای۱۳٤٥ و۱۳٥۰رو به تقلیل میباشد این امر از اصلاحات در تحصیل عواید داخلی سر چشمه میگیرد . با در نظر گرفتن امداد مواد استهلاکی خارجی عواید مجموعی دولت در پلان سوم بمقایسه آن با پلان دوم تقریباً(٥٤) فیصد افزایش می‌یابد .

مصارف عادی دولت بین سالهای ۱۳٤۰ و ۱۳٤٥ با در نظر گرفتن ارزش حقیقی افغانی سالانه در حدود (۸) فیصد افزایش یافته‌است اما در جریان پلان سوم بغرض حفظ و مراقبت و تدویر شاهراه های جدید مکاتب ، شفاخانه ها و سایر تاسیساتیکه بوجود آمده تخصیص بیشتر درین راه ضروری دانسته میشود . همچنان بهبود وضع مامورین دولتی از طریق ازدیاد معاشات و سایر تسهیلات در نظر میباشد . به این منظور مصارف عادی دولت درسال ۱۳٥۰ به مقایسه ۱۳٤٥ تقریبا ۳٦ فیصد و مصارف عادی در ظرف پلان سوم‌نسبت به دوم ۲٤ فیصد افزایش می یابد . در مصارف عادی دولت کوشش بعمل آمده تا از یکطرف در مصارف دوایر صرفه جوئی بعمل آید و از سوی دیگر تخصیصات لازمه برای تدویر تاسیسات جدید داده شود .

میزان تادیات ما به کشور های خارجی از درك ربح واقساط قروض در جریان پلان‌سو م تقریباً یك و نیم چند بیشتر از آنچه در پلان دوم تادیه شده میباشد . این امر از بسر رسیدن اقساط اکثر قروضی که قبلا اخذگردیده نشئت میکند. تادیات‌قروض خارجی بااستفاده مزید ازین منبع هنوز هم افزایش می‌یابد . باوجود افزایش تادیـات قروض خار جی بـه اندازه فوق و منظوری پول بیشتر به مصارف عادی ، مازاد عواید داخلی که بمنظور انکشاف تخصیص یافته تقریبا دو چند مبلغیست که در پلان دوم بدسترس قرار داشت .

نظر به محاسبات تخمینی حجم سرمایه‌گذاری خصوصی در ظرف پلان سوم به (۱۸) ملیارد افغانی بالغ میشود که این مقدار ٥۰ فیصد بیشتر از مقداریست که در پلان دوم صورت گرفته است . ازین جمله مقداریکه در پروژه های شامل لست سرمایه گذاری‌پلان سو م صورت میگیرد تقریبا ٥ ملیارد افغانی تخمین شده است . به این صورت مجموع سرمایه گذاری از منا بع داخلی بشمول ۱۲ ملیا رد سرمایه گذاری دولتی به ۳۰ ملبارد افغانی یا ۳۳ فیصد بیشتر از پلان دوم میباشد . این مجموع به استثنای کمك مواد استهلاکی به ۲٥ر۸ ملیارد افغانی یا ۳۲ فیصد بیشتر بالغ میشود. کمك‌های پروژه‌وی خارجی (۱۹)ملیارد افغانی یاتقریبا (٤۲۰) ملیون دالر تخمین‌شده است این مقدار به مقایسه پلان دوم تقریبا (۱۹) فیصد بیشتر است . و با این مبلغ‌حجم سرمایه گذاری عمومی به (٤۹) ملیارد افغانی میرسد که ازین جمله ۳۳ ملیارد آن به لست پروژه های پلان سوم تخصیص داده شده‌است. ازمجموع امداد پروژه وی پیشبینی شده تقریبا درحدود ٥ر۷ملیارد آن‌انتقال قروض وامدادیست که با پروژه های انتقالی در جریان پلان سوم مورد استفاده قرار داده میشود به این ترتیب قسمت منابع داخلی در سرمایه گذاری‌عمومی (٥۳) فیصد و در چوکات پلان سوم (۳۰)فیصد را تشکیل میدهد که بمقایسه پلان دوم وپلان اول حرکت ما را بسوی اتکاء بیشتر بخودارائه میدارد . اما بانهم کمك خارجی که بصورت قرضه وامداد بلاعوض بدسترس قرار میگیرد یك منبع عمده تمویل بشمار رفته اندازه تحقق آن تاثیر مستقیم بالای حجم سرمایه گذاری و پیشرفت پلان دارد ازینرو با اظهار امتنان از کمك های دول دوست و موسسات بین‌المللی توقع ما این است که در پیشبرد وانجام‌موفقانه پلان سوم با کمك و معاونت های مساعد خود در مجاهدات ما مثل سابق سهم بارزی‌بگیرند.

در جریان پلان دوم (٤٤) فیصد مصارف افغانی پروژه های انکشافی از قرضه بانـك مرکزی تامین گردید . گرچه ازین منبع بحیث یك مدرك تمویل استفاده میشود ولی اثرات مستقیم انفلاسیونی دارد . در پلان سوم مقدار قرضه بانك مرکزی بیك حد غیر انفلاسیونی محدود ساخته شد است و تقریبا کمتر از(۹) فیصد ضرورت پولی افغانی پلان سوم ازین منبع در نظر گرفته شده است . ازینرو تخمین میشود که منابع مالی داخلی یعنی مازاد عواید دولت که بمصرف پروژه های انکشافی‌تخصیص داده میشود به اندازه ٦٥ فیصد درسال ۱۳٥۰ بمقایسه ۱۳٤٥ افزایش یابد طوریکه در بالا گفته شد در سه سال اول پلان دوم یك‌قسمت زیاد مصارف انکشافی از قرضه بانك مرکزی تهیه گردید اما در دو سال‌اخیر مقداراستقراض بانك مرکزی به حد اقل غیر انفلاسیون تقلیل یافت . به این صورت مقدار سرمایه گذاری‌در سالهای اخیر پلان دوم به اساس قیمت های ثابت بالا نرفت . میتوان گفت که جمع آوری مالیات و محصولات دولت به اندازه ضرورت صورت نگرفته و استقرار نسبی قسماً ازطریق محدود ساختن مصارف بمیان آمده است . اما

در پلان سوم در نظر است که با حفظ سرعت انکشاف ، استقرار نسبی قیم قایم گردد . و باید تذکر داد که این امر تا حد زیادی منوط به توسعه سرمایه گذاری خصوصی میباشد .

خوانندگان محترم : فکر میکنم که بصورت مختصر با تمویل پلان سوم آشنا شدید اینك راجع به تخصیص منابع مالی در شقوق‌مختلف توضیحاتی بعرض میرسانم .

توزیع منابع دست داشته مالی دولت بین شقوق مختلف به روشنی استوار است که در آن انتقال از پروژه های زیر بنا به پروژه‌های تولیدی زود رس در نظر بوده است ساحه این پروژه های تولیدی را زراعت و صنعت‌تشکیل میدهد . همچنان سرمایه گذاری خصوصی به پروژه هائیکه منتج به ازدیاد تولیدات‌صنعتی و زراعتی شود تشویق وسوق داده میشود .

نظر به تقسیماتیکه بعمل آمده زراعت و آبیاری بزرگترین افزایش را نشان میدهد . چنانچه حجم سرمایه گذاری از ٤ر٤ ملیارد افغانی پلان دوم به ۹ر۷ ملیارد افغانی ارتقاء میبابد و تناسب آن در سرمایه گذاری‌مجموعی دولت از ۱۸٪ به ۲۹٪ بالا میرود . اتخاذ این تصمیم نظر به ازدیاد تولیدات زراعتی بغرض رفع حوایج مردم به مواد غذائی و مواد خام صنعتی و تقویه صادرات صورت گرفته است .

از مجموع‌مبلغیکه به‌انکشاف زراعت وآبیاری تخصیص داده شده است ۵۸ فیصد آن به‌احداث و توسعه پروژه های آبیاری ٤۲ فیصد آن به انکشاف زراعتی بمصرف میرسد . احداث‌پروژه های جدید آبیاری و اصلاحات لازمه درسیستم های فعلی آبیاری از نقطه نظر تهیه مقدارلازمه آب برای آبیاری اهمیت اساسی دارد یکتعداد پروژه های بزرگ آبیاری که کار ساختمانی آن در پلان دوم و حتی سالهای قبل از آن شروع گردیده شامل پروژه های آبیاری بوده و ساختمان آن ادامه می یابد . همچنان‌یکتعداد پروژه های جدید آبیاری در مناطق مختلف که مراحل سروی و مطالعات آن تکمیل گردیده‌بود آغاز می‌یابد . رویهمرفته ۹۰ فیصد مصارف آبیاری به پروژه های بزرگ تخصیص داده شده متباقی آن در اصلاح و ایجاد سیستم‌های کوچك آبیاری بمصرف میرسد واضح است که پروژه های بزرگ آبیاری در یك مدت طویل آماده بهره برداری گردیده اما پروژه های‌کوچك در مدت کوتاه تر به تولید آغاز مینماید . بناء لازم است که بغرض استفاده از پروژه های بزرگ آبیاری پروگرام طویل المدت طرح و مورد تطبیق قرار داده شود . پروژه های کوچك آبیاری تا جائیکه امکان ساختمان و تکمیل آن از نقطه نظر فنی مخصوصا موجودیت پرسونل مسلکی برای طرح و تطبیق پروژه ها دیده میشد شامل پلان ساخته شده و سعی بعمل آمد تا منابع بیشتر درین راه تخصیص داده شود.

مصارف انکشافی دولت در زراعت بدون پروژه های آبیاری به بیش از ٤ ملیارد افغانی بالغ میشود در حالیکه مجموع مصارف انکشاف زراعت در پلان دوم به ٦١٤ ملیون میرسید در ٤ ملیارد افغانی تقریبا ۱ر٦ ملیارد برای انکشاف زراعتی وادی ننگرهار و تقریبا ۷۰۰ ملیون افغانی برای امور انکشافی وادی‌هیرمند و پکتیا تخصیص داده شده است . در دوپروژه اول مراحل ساختمانی یعنی بند ـ کانالها زابر ها و سایر ساختمان های اساسی تکمیل و اراضی تحت آب آمده باید آماده زرع شود . کارهائیکه در جریان پلان سوم بعمل می آید منتج به تولید محصولات زراعتی درین ساحات در جریان پلان میباشد ازینرو در زمره‌فعالیت های زراعتی قرار گرفته است . مبلغ باقیمانده که به ۸ر۱ ملیارد افغانی میرسد به سایرامور انکشاف زراعتی تخصیص داده شده است . ساحات فعالیت در انکشاف‌زراعتی ادامه‌پروگرام های پلان دوم به پیمانه وسیعتر و موثر و توسعه و تشدید فعالیت در ازدیاد تولیدات مواد غذائی مخصوصا گندم میباشد . تورید واستعمال کود کیمیاوی بمقایسه پلان دوم‌تا ۱۰ چند افزایش می‌یابد همچنان تورید وبکار انداختن تراکتور و سایر تجهیزات و آلات زراعتی به پیمانه قابل ملاحظه صورت میگیرد. البته موفقیت چنین پروگرام‌وابسته به‌موجودیت پرسونل فنی بتعداد کافی میباشد تا مثمریت تطبیق پروگرام ها بالا برده شود . درین مورد نیز پروگرام های طرح‌گردیده تاتعداد زیاد پرسونل مورد احتیاج ازطریق موسسات‌تربیوی وکور سهای قصیر المدت تهیه وتربیه شود.

انکشاف صنایع انرژی و معادن بشمول تفحصات نفت و گاز که ۳٤ فیصد تخصیصات سرمایه گذاری پلان دوم را احتواء مینمود در پلان سوم ۳۲ر۵ فیصد تخصیصات پروژه وی پلان سوم را تشکیل میدهد . نقطه قابل تذکر درین ساحه اینست‌که‌سرمایه گذاری خصوصی در ایجاد موسسات صنعتی تولیدی به یکمقدار قابل توجه افزایش می‌یابد چنانچه درپلان دوم سرمایه گذاری خصوصی ۱ر٦ فیصد مصارف انکشافی را احتواء میکرد در حالیکه در چوکات پلان سوم تا ۱۵ فیصد میرسد خصوصیت‌دیگر

انکشاف صنایع پلان سوم استفاده بیشتر از تولیدات زراعتی و مواد خام داخلی در تولید اجناس صنعتی میباشد .

ساحه تفحصات نفت و گاز در نواحی شمال کشور به فعالیت های اکتشافی و استخراجی در ساحات معین متمرکز میگردد پروژه های که بغرض استخراج و صدور گاز طبیعی تحت ساختمان قرار دارد در سال اول پلان تکمیل گردیده و بهره برداری از معادن گاز طبیعیدر سال ۱۳٤٦ آغازمییابدکار فابریکه کودکیمیاوی برق حرارتی وپایپ لاین انتقال گاز به این دستگاه هاجریان داشته وطبق پروگرام د ر سالهای اخیر پلان تکمیل و مورد استفاده قرار داده میشود. تفحصات مزیدبرای کشف وتثبیت منابع جدید گاز و نفت در نواحی جنوبمملکت ادامه مییابد .همچنان سروی وتفحص برا ی کشف سایر مواد معدنی به پیمانه لازمهصورت میگیرد .

در قسمت انکشاف انرژی برق سرمایهگذاری بیشتر میگردد با آنکه فیصدی آن کمی تقلیل میپذیرد. در جریان پلاندوم مصارفهنگفتی در پروژه های نغلو و ماهیپر صورت گرفت . این پروژه ها در سال اول پلان سوم تکمیل میشود و از پروژه های بزرگ انرژی پلان سوم برق کجکی میباشد . قسمت اعظم مصارف انکشافی انرژی به تمدید لین های انتقال برق از ساحه تولید به مناطق مصرف کننده واحداث شبکه های توزیع تخصیص داده شده است و به این طریق ازین منبع در انکشاف صنایع ـ زراعت و وضع زندگی مردم استفاد بهتر و بیشتر صورت میگیرد .

انکشاف صنایع تولیداتی بیشتر به عهده سرمایه گذاران خصوصی گذاشته شده است ـ دولت تنها در صنایع کود کیمیاوی و سمنت اشتغال می ورزد با آنهم سرمایه گذاری دولت درساحه صنایع تولیدی دوچند میشو د. بغرض فراهم نمودن زمینه مساعد برای سرمایه گذاران خصوصی تشویقات لازمه صورتمیگیرد قرار است با احداث پروژه های جدیدتولیدات صنعتی اجناس مختلف مخصوصا مواد استهلاکی وخوراکه به اندازه قابل توجهی افزایش یابد . بنابران گفته میتوانیم که تاچه حدی سرما یه گذاری خصوصی در تطبیق پلان سوم اهمیت دارد .

در پهلوی انکشاف شقوق صنایع وزراعت، انکشاف خدمات اجتماعی از قبیل معارف ، صحیه ، انکشاف دهات و انکشاف مناطق کم رشد یك امر لازمی پنداشته میشود . درساحه خدمات اجتماعی بزرگترین قسمت را معارف تشکیل میدهد . در تعداد مشمولین مکاتب دهاتی ـ ابتدائی ـ مسلکی ـ ثانوی و عالی افزایش قابل ملاحظه رخ میدهد که البته این افزایش مستلزم تعمیرات جدید و تجهیزاتمزید میباشد .

به این منظور حجم سرمایه گذاری در این ساحه به اندازه زیادی افزایش می یابد . انکشاف و توسعه معارف نه تنها از لحاظ کمیت مورد نظر میباشد بلکه اصلاح کیفیت نیز از اهداف عمده معارف در درجات مختلف تعلیمی بشمار میرود . توازن نسبی در تعمیم معارف اساس تاسیسات جدید را تشکیل میدهد . مصارف سرمایه گذاری در انکشاف معارف ۸۳ فیصد نسبت آنچه در پلان دوم صورت گرفته بود توسعه مییابد . باین صورت از ۷ر٤فیصد مجموع سرمایه گذاری به ۷ر۷ فیصد بالامیرود.

صحت عامه بدرجه دوم قرار داشته مصارف تاسیسات صحی در پلان سوم بمقایسه آن در پلان دوم تقریبا سه چند میشود و به اینترتیب خدمات صحی به نقاطیکه فعلا از تسهیلات و خدمات صحی بی بهره اند توسعهپیدا میکند . تعداد شفا خانه ـ بستر و سایر تسهیلات افزایش مییابد .

تعداد پروژه های انکشاف دهات که فعلا به ٤۷ پروژه میرسد در اخیر پلان سوم به ۹۷ پروژه بالا برده میشود . ومصارفانکشاف دهات نیز از ۱۳۷ ملیون افغانی پلان دوم به ٦۳۱ ملیون افغانی افزایش مییابد . تاسیس پروژه های جدید انکشاف دهات به اساس سروی ها و معلومات تهیه شده از دهاتدارای رشد کمتر افغانستان شروع میشود فعالیت های انکشافی در ساحه معارف ـ صحیه ـ زراعت و صنایع کوچك که از طرف واحد های انکشاف دهات صورت میگیرد طبعا در ازدیاد تولیدات و ارتقای سویه زندگی مردمان دهاتی نقش بارزی دارد .

پروژه انکشاف منطقوی ولایت پکتیا که از پلان دوم انتقال یافته به پیمانه وسیعتر انکشاف و توسعه می یابد و مجموعا مبلغ ٥٦۰ ملیون افغانی درین پروژه بمصرف میرسد . پروژه های وادی ننگرهار و هیلمند به مرحلهٔ بهره برداری رسیدهبغرض تسریع بهرهبرداری. آباد ساختن اراضی زراعتی از کار های مهم درین مناطق بشمار میرود پروگرام هایانکشاف منطقوی برای سایر مناطق نیازمند طرحمیگردد.

انکشاف مواصلات و مخابرات در پلان سوم محدود به تکمیل نمودن پروژه های انتقالیپلان

دوم و ساختمان بعضی شاهراه ها و خطوطیکه در تسریع انکشاف اقتصادی و اجتماعی اهمیت دارد متمرکز میشود . در پلان دوم مبالغ هنگفتی در ساختمان شاهراه ها بمصرف رسید که در نتیجه یك حلقهٔ اتصالی از هرات تا پلخمری از طریق کندهار و کابل تکمیل و همچنان این حلقه به نقاط مهم سرحدی وصل ساخته شد. در پلان سوم در راه تکمیل کردن حلقه اتصالی سرك پلخمری تا شبرغان تکمیل و سرك شبرغان تا هرات سروی میشود ــ سرك هرات تااسلام قلعه و مزار شریف ــ تاشگذر نیز تکمیل می گردد کار های سروی و ساختمان یك قسمت شاهراه مستقیم کابــل ــ هرات تکمیل میشود ساختمان یکتعداد پلها و سرك های فرعی به منظور اتصال مناطق دور افتاده و مناطق زراعتی با شهر ها و بازار های فروش مواد زراعتی رویدست گرفته میشود و همچنان انکشاف امور هوا نوردی و توسعه شبکه های مخابراتی در کشور به اندازه ایکه همنوا با سایر شقوق باشد در پلان گنجانیده شده است روی همرفته مصارف سرمایه گذاری درین سکتور از ۹٫۵ ملیارد افغانی به ۴٫۲ ملیارد تقلیل می یابد .

پروگرام متعدد برای انکشاف شهر هــای افغانستان و بهبود وضع مردمان شهر نشین با ایجاد سیستم های آبرسانی طرح نقشه‌های اساسی شهر سازی ، اعمار خانهای ارزان قیمت و تعمیرات اداری و کلتوری در پلان شامل میباشد و برای انجام این کار ها تخصیصات لازم از منابع مختلف در نظر گرفته شده‌است.

با توضیحات فوق میخواهم راجع به نتایج متوقعه پلان سوم تذکراتی خدمت هموطنان عزیز بعرض برسانم .

اهداف پلان پنجساله سوم بصورت عمومی و کیفی در آغاز مطلب توضیح شده وهمچنان مقدار منابعیکه بمنظور انکشاف تخصیص داده شده است از حیث کمیت وکیفیت در هریك از سکتور های پلان مختصرا توضیح گردید . حالا لازم است تا درباره تولیدات و مصارف و سرمایه گذاری از حیث مقدار که در اثر تطبیق پلان سوم توقع برده میشود روشنی انداخته شود .

باین منظور در ارزیابی پلان سوم از روش های معمول استفاده نموده و تا جائیکه امکان داشت در مورد تولیدات ــ عواید و مصارف ملی و اقلام مربوطه از تخمینات کار گرفتیم . کوشش ما این بود که در ساحات مذکور تخمینات بهتر نمائیم تا به این صورت نتایج و تاثیر اقدامات و پالیسی های دولت را در انکشاف وضع اقتصادی و اجتماعی تقدیرکنیم.

نظر به سنجش‌های تخمینی ، تولیدات زراعتی ومالداری در سال ۱۳۵۰ به مقایسه ۱۳۴۵ تقریبا ۱۶ فیصد افزایش می یابد و درین مدت تولیدات صنعتی ۱۳۵ فیصد صنایــع دستی ۲۶ فیصد . تولیدات معدنی بشمول گاز طبیعی ۶۰۰ فیصد .انرژی برق ۱۶۰فیصد.سایر خدمات ۱۹ الی ۵۳ فیصد تزئید می یابد .

همچنان نظر به سنجش های تخمینی ارزش مقدار اموال و خدماتیکه در سال ۱۳۵۰ برای مصرف و سرمایه گذاری بدسترس قرار میگیرد مبلغ ۷۴ ملیارد افغانی تخمین میشود و این رقم درسال ۱۳۴۵ به ۵۹ ملیارد تخمین شده است به این ترتیب یك افزایش ۲۵ فیصد را ارائه میدارد . از مجموع ۷۴ ملیارد افغانی تقریبا ۱۱ ملیارد آن دو باره سرمایه گذاری میشود که این رقم به مقایسه سال ۱۳۴۵ يك افزایش ۳۹ فیصد را نشان میدهد .

مصرف مجموعی دولت و اشخاص انفرادی به ۶۳ ملیارد افغانی یا با یك افزایش ۲۳ فیصد بمقایسه سال ۴۵ میرسد . نظر به تخميناتيكه بعمل آمده است نفوس مملکت در سال ۱۳۵۰ به ۱۶٫۹ ملیون نفر خواهد رسید در حالیکه درسال ۱۳۴۵ نفوس مملکت ۱۵٫۴ ملیون تخمین شده است . بعباره دیگر ۱۰ فیصد نفوس زیاد میشود به این ترتیب مصرف فی نفر از۳۱۴۶ــ افغانی در سال ۱۳۴۵ به ۳۵۰۳ افغانی درسال ۱۳۵۰ یا با یك افزایش تقریبا ۱۱ فیصد بالا میرود . در نظر باید گرفت که در سال۱۳۴۵ بعلت خرابی فصل تولیدات زراعتی مخصوصا گندم و پخته تا حدی تقلیل یافت . در تخمین ارزش اموال ــ قیمت های سال ۱۳۴۵ مورد استفاده قرار داده شده و از قیمت تولیداموال ــ مصارف تولیدی وضع شده است . با در نظر گرفتن تجارت خارجی و مصرف دولت ارزش تولیدات به استثنای امداد خارجی در جریان پلان دوم (۱۰) فیصد افزایش یافته و در پلان سوم این افزایش ۲۵ فیصد پیشبینی میشود. تخمین میشود که از مجموع تولیدات داخلی و تجارت خارجی در سال ۱۳۴۵ تقریبا ۹۳ فیصد آن بمصرف رسیده و (۷) فیصد آن سرمایه گذاری شده است . پیشبینی میشود که در سال ۱۳۵۰ با افزایش ۲۵ فیصد در ارزش تولیدات مذکور مقداریکه سرمایه گذاری میشود از ۷ به ۹ فیصد بالا میرود و به این صورت حجم منابعیکه به سرمایه گزاری تخصیص می یابد در سال ۱۳۵۰ تقریبا (۶۳) فیصد بیشتر از سال ۱۳۴۵ خواهد بود .

برای رسیدن به اهداف پلان سوم لازمی‌است تا اجراآت مربوط هر سکتور طوریکه پیشبینی شده صورت گیرد . محصولات زراعتی درسال ۱۳۵۰ بمقایسهٔ سال ۱۳٤۵ تقریبا ۱٦ فیصد افزایش می‌یابد در حالیکه افزایش سال۱۳٤۵ بمقایسه ۱۳٤۰ تنها ۱٫٦ فیصد بود . افزایش مهم تولیدات زراعتی در گندم پیشبینی شده است . این افزایش نه‌تنها برای رفع‌احتیاجات مردم بمواد غذائی ضروری پنداشته‌میشودبلکه بغرض تعادل نرخ که برای مستهلکین ومولدین مفید است لازمی میباشد . قرار تخمین‌حاصلات گندم در سال ۱۳۵۰ تقریبا در حدود ٤٦۰ هزار تن بیشتر از مقدار اوسط سالانه پلان دوم خواهد بود به این صورت ازدیاد سالانه ٤ فیصد پیشبینی شده است در حالیکه ازدیاد نفوس سالانه ۱٫۷۵ فیصد تخمین میشود و تجارب نشان میدهد که با افزایش عایدات مردمان شهری تقاضابمواد غذائی بیشترمیشود. توقع میرود که افزایش تولیدات سالانه ۲فیصد فی‌نفر برای رفع تقاضای مواد غذائی واستقرار قیم کافی خواهد بود که این موضوع در طرح پلان زراعتی و افزایش محصولات آن اساس قرار داده شده است .

سایر محصولات زراعتی نیز تزئید می یابد مثلا جواری ٦۵ هزار تن برنج ۱۰ هزار تن لبلبو ۷۷٫۵ هزار تن . همچنان تولیدات‌گوشت و شیر بغرض تهیه مواد غذائی بهتر ، توسعه پیدا میکند . تولیدات روغن نباتی به اثر ازدیاد مقدار حبوبات روغن دار تا سه چند افزایش می‌یابد . افزایش محصولات زراعتی مخصوصا در تقلیل و تعویض واردات دارای اهمیت‌است.

تولیدات پخته که یکی از اقلام موردضرورت صنایع داخلی و صادرات میباشد نیز افزایش یافته علاوه بر ارتقای تولیدات آن به سطح سالهای اول پلان دوم تولید مقدار بیشتر در نظر میباشد چنانچه در سال ۱۳۵۰ حاصلات پخته خام تا ۱۳۰ هزار تن پیشبینی میگردد.

محصولات صنعتی در سال ۱۳۵۰ بمقایسه سال ۱۳٤۵ تقریبا سه چند میشود در حالیکه در سال ۱۳٤۵ بمقایسه سال ۱۳٤۰ دو چند گردیده بود چون تولیدات صنعتی به پیمانه محدود میباشد لذا سه چند و دو چند شدن آن یك امر نا ممکن نیست . علاوه برانکشاف صنایع کود کیمیاوی . سمنت نساجی . شکر. روغن نباتی و انواع اموال استهلاکی ،انکشاف و توسعه صنایع اصلاح مواد صادراتی نیز در نظر میباشد . صنایع دستی و کوچك نیز به پیمانه وسیعتری انکشاف مینماید . ارزش تولیدات مواد معدنی و گاز طبیعی تقریبا ۷ چند میشود . انرژی برق تقریبا بین یك الی یکنیم چند افزایش می‌یابد .

طوریکه در بالا اشاره شد . تولیدات‌زراعتی و صنعتی بصورت مجموعی ۲۵ فیصد افزایش می‌یابد . گرچه فیصدی افزایش تولیدات صنعتی خیلی ها بیشتر از زراعت است مگر از حیث حجم ازدیاد تولیدات زراعتی بیشتر از صنایع میباشد . انکشاف متوازن زراعت و صنعت یك امر لازمی و ضروریست تا بدین وسیله منافع حاصله بین کارگران زراعتی و صنعتی بصورت بهتر توزیع گردد .

تولیدات سایر خدمات به اندازه ۳۰ فیصد افزایش می‌یابد . وثلث مجموع ارزش اموال و خدمات را تشکیل میدهد .

تقریبا کل محصولات زراعتی و یك قسمت محصولات صنعتی توسط موسسات واشخاص تولید میشود . سرمایه گذاری دولت در پروژه های زیر بنا شرایط مساعد را مهیا میسازد . همچنان تسهیلات کریدتی امداد های فنی و پالیسی های قیمت گذاری مناسب در تسریع تولیدات مساعدت بیشتر مینماید .

با تحقق پیشبینی هائیکه در ازدیادتولیدات و محصولات بعمل آمده است و با وجود ازدیاد درمصرف واستهلاك .امکانات سرمایه گذاری که پیشبینی شده میسر میگردد .

هموطنان عزیز لازم می بینم تائید نمائیم که رسیدن به اهداف فوق الذکر مستلزم اقدامات جدی دولت و مردم افغانستان میباشد البته تا اندازه زیادی وابسته بمقدار کمك و معاونت خارجی نیز است . گرچه‌معیار هائیکه هدف قرار داده شده هنوز از معیار های بین المللی دور است با آنهم رسیدن به این معیار ها یك موفقیت بزرگ محسوب میشود .

این بود خلاصه ای نقاط عمده و نتایج‌متوقعه پلان سوم . امیدوارم که به یاری خدای متعال و رهنمائی های خردمندانه پادشاه محبوب و ترقی خواه ما و همکاری صمیمانه مردم ، پلان پنجساله سوم بمعرض اجراء قرار گرفته و نتایج ثمر بخش از آن بدست بیاید . البته در صورت موفقیت در وضع مردم ما بهبودی قابل ملاحظه بوجود می آید اما با آنهم‌مشکلات ما کاملا حل نگردیده هنوز به معیار های بین المللی در ساحات مختلف زندگی رسیده نمی توانیم تو صل به‌این هدف مخصو صا د ر ساحه معارف ـ صحیه تولیدات و بالاخره‌سویه زندگی ایجاب طرح پلان طویل المدت را می

نماید .
بنا بر همین ملحوظ در جریان پلان سوم یك پلان طویل المدت ۲۵ ساله طرح میشود . این پلان طویل المدت که به اساس روحیه قانون اساسی طرح میشود مقتضیات واحتیاجات جامعه افغانی و بر آورده شدن تدریجی آنرا در نظر خواهد گرفت . بهمین منظور در جمله پروگرامهای پلان سوم تکمیل احصائیه های اساسی شامل گردیده است تا با استفاده ازین احصائیه ها و تحلیل وضع دورنما ، پلان مذکور بحیث یك چوکات عمومی پلان های پنجساله آینده ترتیب شود . پلان سوم البته بحیث مرحله اول این پلان طویل المدت بشمار میرود.

افغانستان منابع سرشار طبیعی آب ـ خاك . معادن و قوای بشری را داراست استفاده ازین منابع در چوکات پلان مدت طولانی بکار دارد و این موضوع نیز ما را وادار میسازد که مانند سایر ممالك این منطقه پروگرام های طویل المدت برای استفاده منابع خویش طرح نمائیم .

در خاتمه همکاری صمیمانه مردم را در تطبیق پلان پنجساله سوم که هدف یگانه و اساسی آن ارتقای سویه زندگی مردم میباشد جلب نموده سعادت و ترقی افغانستان عزیز را تحت قیادت اعلیحضرت معظم همایونی ازبارگاه ایزدی خواستارم .

بیـانیهٔ انجنیر میر محمد اکبر رضا وزیر زراعت وآبیاری

هموطنان گرامی !

دراین شرح میخواهم که راجع به وضع معضـلات زراعتـی افغانستان و پروژه های پیشبینی شده درپلان پنجسالهٔ سوم انکشاف زراعت و آبیاری تذکری بعرض برسانم

زراعت یکی از بزرگترین مبنای اقتصادافغانستان بوده و ۸۵ فیصد نفوس کشور از منابع زراعتی تامین زندگی مینمایند . همچنان بیش از ۷۰ فیصد عاید ملی کشوراز طریق زراعت بدست آمده در حدود ۹۰ فیصد موادصادراتی آنرا زراعت تشکیل میدهد که اقلام عمدهٔ آن همانا پنبه ـ قره قل ـ میوه خشك و تازه نباتات تیلی ـ پشم پوست گوسفند و روده میباشد .

متذکر باید شد که خاصیت کوهستانی و ناکافی بودن آب جهت آبیاری مشکلات زیاد را درراه انکشاف زراعت وآبیاری کشور ایجاد نموده است . ساحهٔ مجموعی در خور زراعت درافغانستان بالغ بر ۱٤ ملیون هکتار یا ۷۰ ملیون جریب و ساحهٔ که سالانه حقیقتا تحت کشت در آورده میشود بالغ بر ۱ر٤ ملیون هکتار یا ۵ر۲۰ ملیون جریب میگردد که از جملهٔ ۵ر۱٤ ملیون جریب تحت آبیاری از منابع مختلف آب قرار دارد. در کشور ما برای آبیاری بیشتر ازآب جوی هاـ کاریز هـا و چشمه سار ها استفاده بعمل می آید و قلت آب در مواقع ضرورت یکی از عمده ترین موانع انکشاف زراعتی بشمار میرود منابع آبی ما از سلسله کوه های سر چشمه میگیرد که غالبا از برف پوشیده میباشد لذا در فصول مختلف سال سبب نوسانات و تحولات آب در دریا ها شده بغرض تغییر مجرای آب از دریا ها به جوی ها و قنوات از چوب سنگ و ریگ در اعمار بند ها کار گرفته میشود که اکثر در اثر بروز سیلابها ویران گردیده آب سیل درجویبار ها سرازیر و غالبا سبب تخریب منابع آبیاری و موجب خساره کشت و زراعت میگردد. ناگفته نما ند که مقدار آب درکانالها درطول

سال نا منظم بوده اراضی پائین آب بصورت نا مکفی آبیاری میشود بعضا مقدار آب کانالها از آنچه ظرفیت آنها میباشد بنابر قلت آب به نصف میرسد . لهذا توسعهٔ ساحهٔ تحت‌آبیاری ذریعهٔ اعمار ذخایر آب و چاه های عمیق اهمیت زیاد دارد .

از اینکه بائیست فعلا جهت آبیاری اراضی بکار رود استفادهٔ مناسب‌بعمل‌نیامده‌اصلاحات وسیستم‌آبیاری‌رابرای ازدیادحاصلات زرا عتی ایجاب میکند و در بعضی نقاط مملکت اصلاح و بهبود سیستم آبیاری موجوده نافع تر و مفیدتر از اعمار بند های بزرگ و پر مصرف میباشد .

گندم که یکی از محصولات عمده ومهم‌مملکت محسوب شده ۵ر۱۱ ملیون جریب زمین را که بعضا در اراضی للمی میباشد احتوا میکند .

پنبه و لبلبو در یك ساحهٔ تخمین ۳۷۰هزار جریب بذر میشود اما ساحات قابل زراعت که مثمریت آن به تناسب دیگر ساحات‌مملکت بهتر است در صفحات شمال واقع است . تکاشف زراعت دربستر دریاها وادیها بوده در سایر جاها بصورت عنعنوی با محصول کم بعمل آمده . رویهمرفته قوهٔ تولیدی فی واحد زمین وفی واحدکارکم‌میباشد اما در ا ثـر تقویهٔ اراضی ضعیف استعمال تخم اصلاح‌شده ـ ترتیب وآماده ساختن بهتر تخم‌کنترول‌امراض آفات وبکار بردن طرق‌جدید وعلمی زرا عتی حاصلات را به پیمانهٔ قابل وصفی میتوان‌ازدیاد بخشید .

تولیدات حیوانی از لحاظ صادرات و ازناحیهٔ استهلاك داخلی اهمیت شایان دارد . قلت مواد غذائی در موسم زمستان امراض وسایر عوامل باعث اتلاف مواشی میگردد .

یك‌ساحهٔ قابل ذکر از اراضی زراعتـی نظر به شرائط نا مساعد اجاره داری ودهقانی حاصل قناعت بخش بار نمی‌آورد .معهذابرای بهبود سیستم بهره برداری از منابع آب و زمین و متمایل ساختن زارعین و دهاقین در اصلاح اراضی و سیستم های آبیاری شان وهم بمنظور تنظیم امور زراعت و آبیاری و تامین عدالت بروی ایجابات عصر شرائط و اوضاع محیط به تدوین و عملی نمودن یك عده قوانین زراعتی و آبیاری ضرورت احساس میشود . برای انکشاف زراعت شامل ساختن تخنیك در زراعت و تنویر اذهان زارعین و دهاقین اهمیت زیاد داشته رفع بیسوادی و تعمیم معارف ابتدائی در روستاها نتائج مفید را بوجود خواهد آورد . با وجود تحولات وارده تعمیم زراعت تخنیکی هنوز هم سیر بطی داشته در شرائط حاضره افغانستان تجارب کافی درتحقیق زراعت عصری ندارد .

بنا بران معرفی ساینس و تخنیك وآبیاری کشور ضرورت مبرم بوده باید طور عملی در اراضی بکار برده شود . با در نظر داشت رفع مشکلات که مانع انکشاف زراعت وآبیاری در افغانستان میشود لازم است قوهٔ محرکهٔ دهقان تقویه گردد . والبته تشویق زارعین به منظور ازدیاد تولیدات زراعتی تدابیر لازمه را در مورد استقرار قیم در چوکات پلان پنجسالهٔ سوم ایجاب مینماید .

توسعهٔ سریع نفوس کشور که سالانه ۷۵ر۱ فیصد سنجش گردیده معیار تقاضای غذا را بلند برده امکان دارد این تقاضا در آینده افزایش یابد ومیتوان اظهار کردکه ایـن افزایش سالانه در نان ۲ـ الی ۳ فیصدمیباشد و از اشیاء دیگر از قبیل برنج ـ گوشت ـ روغن ـ لبنیات ـ سبزیجات ـ میوه جات و غیره در آینده بیشتر از آن افزایش خواهد یافت . بسا اقلام صادراتی افغانستان بازار وسیع داشته تقاضای آنها به تناسب عرضه خیلی زیاد میباشد . لذا در پلان پنجسالهٔ سوم سعی میگردد تا حجم تولیدات مواد متذکره ازدیاد یافته جنسیت آنها بهتر گردد . استفاده از اراضی تحت زرع باید متذکر بر اصل‌ازدیاد قدرت تولیدی دهقان و هر واحد زمین باشد. این اصل شامل استفاده از طریق جدید زرع و بکار انداختن وسایل اصلاح شده و ماشین آلات زراعتی خاصتا مساعدت دولت در تعمیم تخم بذری بهتر استعمال کود کیمیاوی واصلاح آبیاری میباشد .

همچنان به پروژه های کوچك و سریع‌الثمر زراعتی و آبیاری که منتج به ازدیاد تولیدات زراعتی گردد حق اولیت داده میشود .

پروگرام ترویج زراعتی برای استفاده از طریق جدید زرع ـ نمایش و بکار انداختن وسایل ساده و اصلاح شده و ماشین آلات زراعتی ـ تطبیق تخمیانهٔ بهتر و اصلاح شده و کود کیمیاوی توسعه داده میشود .

فعالیت بانك زراعتی در قسمت‌تادیهٔ‌کریدت های قصیر المدت زراعتی برای تهیهٔ تخمیانه کود کیمیاوی و ادویه ضد امراض نباتی واعطای قرضه های متوسط المدت برای سرمایه گذاری های لازمه بالای زمین مخصوصا اصلاح انهار و سیستم های آبیاری موجوده و انهار وکانال های جدید احیاء و توسعه داده میشود .

همچنان تاسیس کوپراتیفها با مقاصدمتعدد

از قبیل موسسات کریدتی – فروش تولیدات زراعتی تهیهٔ وسایل و ماشین آلات زراعتی بر اساس تساند و تعاون با همی موسسین آن مورد حمایه و تشویق حکومت قرار میگیرد .
تکمیل بند های متنوع المرام و سیستم های بزرگ آبیاری انتقالی واحداث بند ها وسیستم های جدیدی درمناطق که‌برای آبیاری اراضی جدید و انکشاف زراعتی موجوده لازم است اعمار میگردد .
نظر به موجودیت قوای بشری – فزیکی و منابع مالی که برای انکشاف زراعت وآبیاری در دوران پلان سوم محسوس است در نظر است تا فعالیت انکشافی بالای تولیدات نباتی و حیوانی که از نگاه مواد خوراکه موردضرورت مستهلکین داخلی وصادراتی اهمیت‌شایان‌دارد تمرکز یابد .
پروژه های زراعتی و آبیاری که از طرف وزارت زراعت و آبیاری ترتیب و در چوکات پلان پنجسالهٔ سوم اقتصادی کشور گنجانیده شده با تطبیق آن زمینه انکشاف زراعت را فراهم خواهدآورد. دراین پلان ٤٤ پروژهٔآبیاری و زراعتی گنجانیده شده است .
پروژه گندم : – افزایش روز افزون‌نفوس و تقاضای بیشتر مردم به‌صرف گندم ازدیاد حاصلات را به تناسب افزایش نفوس و بلند رفتن سطح زندگی مردم ایجاب میکند ساحهٔ که سالانه تحت کشت گندم آبی می‌آید درحدود ۵۳ فیصد یعنی ٦۲۲۰۰۰۰ جریب و ساحهٔ که سالانه تحت کشت للمی قرار میگیرد درحدود ٤۷ فیصد یعنی ۵۵۱۵۰۰۰ جریب محاسبه گردیده است . حاصل فی جریب گندم درزمین آبی طور اوسط ۳٦ سیر و حاصل فی جریب گندم در زمین للمی از ۱۲ تا ۱۵ سیر میرسد که نسبت به بعضی شرائط نا مساعد تولید گندم و حاصل فی جریب آن کم میباشد .
عوامل مهمی که‌موجب تنـزیل حاصل فی جریب گندم در افغانستان گردیده عبارت‌است از کشت تخم بذری محلی که قدرت تولیدی خود را باخته تقلیل قوه تولیدی زمین دراثر استفاده مکرر عدم مراعات طرق بهتر بذر – عدم مراعات تناوب مناسب زراعتی استعمال آلات زراعتی ابتدائی – عدم سیستم منظم و موثر کریدت مارکتنگ و تشویق و بالاخره امراض و آفات زراعتی . باید متذکر شد که هر یك ازین عوامل در تطبیق پروگرامهای تولید گندم مد نظر گرفته میشود . بمنظور تطبیق موفقانه پروژه گندم تاسیس یك دستگاه منظم و مجهز که تکثیر و توزیع تخم بذری را در کشور وارسی نماید امریست حتمی همچنین برای تهیه – توزیع و فروش کود کیمیاوی ترتیبات لازمه در نظر گرفته شده . با ملاحظه این مطالب پروگرام های پروژه‌گندم در ظرف پلان پنج سالهٔ سوم چنین طبقه‌بندی گردیده است :

۱– تکثیر و توزیع تخم اصلاح شدهٔ آبی در طول مدت پنجساله بمقدار ۱۷۲۰۰۰ تن .
۲– تکثیر و توزیع تخم بهتر آبی للمی و تخم اصلاح شده خارجی بمقدار ۳۲۰۰۰ تن .
۳– تداوی و تخم پاکی در طول مدت‌مذکور بمقدار ٤٦۸۰۰۰ تن .
٤– استعمال کود کیمیاوی در طول مدت پنجسال بمقدار ٤٤۰۰۰۰ تن .
۵– تزئید ساحهٔ جدید تحت کشت گندم بحدود ۲۵۷۰۰۰ جریب .

مجموع تزئید در حاصلات گندم از اثرعوامل مذکور در طول پنجسال ۸۳۰۰۰۰ تن میشود و تزئید سالانه در تولید گندم در سال اخیر پلان پنجسالهٔ سوم به ۳۲۱۵۰۰ تن میرسد .
همچنان به اثر تطبیق کود کیمیاوی در جواری و برنج تولیدات جواری و برنج در طول پلان بالترتیب ۱۳٦۰۰۰ تن و ۱۹۰۰۰ تن تزئید خواهد یافت .

پروژه انکشاف تولید پخته :

پخته از حاصلات خیلی مهم صنعتی و صادراتی کشور میباشد انکشاف تولید پخته از یکطرف موجب ازدیاد صادرات و از طرف دیگر در انکشاف صنایع نقش عمده دارد .
باید یاد آور شد که تمام تخمیانه جات‌نباتی بعد از یك مدت معین به اصلاح و تجدید ضرورت دارد . در غیر آن حاصل فی جریب تنزیل یافته جنسیت آن تغییر نموده و در تولیدات آن کسر رونما میگردد .
نخستین اقدامی که باید در زمینه انکشاف تولیدات پخته بعمل آید همانا تجدید تخم پخته میباشد . چه جنسیت و قدرت تولیدی تخم موجوده پخته ضعیف گردیده است . ناگفته نماند که فعلادر مزارع وکشت پخته تقویه زمین قسمی که لازم است مراعات نمی شود . همچنان در طریقهٔ کشت پخته نواقص زیاد وجود دارد که ایجاب اصلاح و بهبود را مینماید . پروگرام های که درین پروژه در طول پنجسال مد نظر است همانا تحقیقات – تکثیر تخم بهتر – ترویج – اصلاح پروس و ذخیره میباشد که در اثر تطبیق پروگرامهای مذکور تولید سالانه پخته پس از طی پنجسال

از ۵۹۰۰۰ تن به ۱۱۶۰۰۰ تن بلند خواهد رفت . درین پروژه در راه بدست آوردن تخم بهتر بذری ـ تطبیق کود و طرق اگروتخنیك بهتر در ساحات معینه عملیات صورت خواهد گرفت .

تحت پروگرام تکثیر تخم در نظر است که تا اخیر پلان پنجسالهٔ سوم تخم بذری‌موجوده بیك تخم بهتر پخته تجدید شود که تولید تخم بذری به ۶۰۰۰۰۰ سیر در سال ۱۳۵۰ برسد درینصورت حصص اعظمی ساحهٔ تحت کشت پخته تحت بذر تخم اصلاح شده می‌آید . همچنین در حصهٔ ترویج ـ پخته سعی میگردد تا دهاقین به بذر تخم بهتر ـ استعمال کود کیمیاوی و تطبیق روش های اگروتخنیك بهتر آشنائی پیدا کرده و آنرا عملی نمایند . در نظر است که تا اخیر پلان پنجسالهٔ سوم به تعداد ۱۴۵۰ قطعه نمایشی در مزارع پخته‌کاران تاسیس گردیده و توسط آن مزایای تخم بهتر بذری و ترتیب استعمال کودو طرق اگروتخنیك بهتر عملا به دهاقین نشان داده شود .

لبلبو و نیشکر :

چون ضرورت شکر در مملکت بنا بر تزئید نفوس و بلند رفتن سویه زندگی مردم سال بسال رو به ازدیاد است . بناء در پلان پنجسالهٔ سوم اقتصادی بالای عوامل عمده بلند بردن تولید لبلبو و نیشکر ـ عملیات اصلاح تخم ـ تاسیس قطعات نمونه وی تحقیقات بذر لبلبو و تطبیق کود کیمیاوی صورت میگیرد . میگیرد .

تزئید در ساحهٔ تحت کشت لبلبو به اندازهٔ ۳۱۵۰ جریب بعمل خواهد آمد در سال اخیر پلان پنجسالهٔ سوم در تولید سالانه لبلبو ۳۳۰۰۰ تن و در تولید نیشکر ۳۱۰۰۰ تن افزودی رخ خواهد داد . که به تناسب‌تولیدات فعلی سالانه در حاصلات لبلبو ۵۹ فیصد ودر حاصلات نیشکر ۶۰ فیصد در اخیر سال پلان پنجسالهٔ سوم ازدیاد صورت می پذیرد .

چون میوه جات از جمله تولیدات مهم‌زراعتی کشور بوده بر علاوه ضرورت آنها از نگاه استهلاك داخلی از اقلام مهم صادراتی کشور نیز محسوب میشود . لذا در حصهٔ تولید و اصلاح میوه جات اقدامات لازمه بعمل می‌آید .

در پروگرام های اصلاح و تکثیر سبزیجات در پلان پنجسالهٔ سوم به آن سبزیجاتیکه بر علاوه استهلاك داخلی اهمیت‌تجارتی‌وصادراتی دارد حق اولیت داده خواهد شد .

تولیدات میوه در طول پلان سوم از ۳۷۲ هزار تن به ۴۲۵ هزار تن بلند خواهد رفت و تولید سبزیجات از ۵۹۰ هزار تن به ۶۳۱ هزار تن در طی پلان پنجسالهٔ سوم میرسد . از احصائیه های بدست آمده بر می آید که ضایعات تولیدات زراعتی از نظر آفات‌وامراض از ۱۰ الی ۳۰ فیصد و در صورت بروزامراض وبائی ۸۰ فیصد مجموع حاصلات زراعتی‌بعضی مناطق را در بر میگیرد . اگر ضایعات ناشی از عوامل متذکره که یك حجم بزرگ حاصلات زراعتی را تشکیل میدهد حفاظت گردد تااندازهٔ در رفع کسر مواد زراعتی مورد احتیاج ممد واقع‌میشود .

با تطبیق موفقانهٔ این پروژه ، در طول پلان پنجسالهٔ سوم فیصدی ضایعات‌مذکور تقلیل یافته و باعث ازدیاد تولیدات زراعتی میگردد .

بکار انداختن تراکتور در ساحه های وسیع زراعتی که دهاقین باوسایل موجوده به آن رسیدگی نتوانسته و قسمت عمدهٔ زمین‌زراعتی شان سالانه بدون کشت میماند مساعدت‌شایان میکند . لذا بر اساس تجارب و علاقهٔ زارعین و زمینداران وزارت زراعت و آبیاری در پلان پنجسالهٔ سوم پروژه استفاده از تراکتور و واتر پمپ و مسئالهٔ ماشینی ساختن زراعت را در مناطقی که شرائط مساعد دارد بیشتر‌توسعه وترویج خواهد داد . روی این منظور وزارت زراعت و آبیاری در طول سالهای پلان سوم به تورید ۳۵۰ عراده تراکتور اقدام مینماید .

همچنین مسایل تدقیق ـ مطالعه و ترویج سامان وآلات زراعتی دستی و حیوانی بعمل می آید تا متدرجا سامان وآلات زراعتی موجوده با مقتضیات و شرائط محیطی عوض گردد . در طول پلان سوم تورید تدقیق و نمایش سامان زراعتی از قبیل قلبه حیوانی ـ ماشین تخم پاکی ـ جغل ـ جویه کش ـ تخم پاش ـ ماشین درو حیوانی داس و غیره صورت میگیرد. همچنان در نظر است تا بر اساس سنجش که درین پروژه بعمل آمده بتعداد دو هزارپایه واتر پمپ برای رفع نیازمندی زارعین مناطق مختلف مملکت وارد گردد .

جنگلات مثمر پسته ـ جلغوزه ـ شیرخشت ـ زیتون و غیرمثمر افغانستان یك ساحهٔ تخمینا ۱۵ ملیون جریب را احتواء میکند عاید آن در رفع حوایج داخلی و صادرات مملکت حجم قابل وصفی را تشکیل میدهد . لذا در پروژه‌جنگلات در طول پنجسال پلان سوم امور حفاظه ـ اصلاح ـ تکثیر و احیاء جنگلات مثمر و غیر مثمر بعضی مناطق در نظر بوده و در قسمت

جنگلات کنر ها پروژه برای سروی جنگلات آن منطقهٔ ترتیب و در چوکات پلان پنجسالهٔ سوم گنجانیده شده است . همچنان پروژه بمنظور احداث جنگلات مصنوعی و قوریه جات ترتیب گردیده که در کابل ـ ننگر هار ـ پکتیا و سمنگان در احداث قوریه های جنگل تهیه تخمیانه ـ توزیع نهال و غیره فعالیت میکند . در پروژه سروی اصلاح علفچر سعی شده تا در طول پلان پنجسالهٔ سوم پروگرام های سروی ساحات علفچر ها ازنگاه وسعت جنسیت خاك ـ تعیین انواع مختلف علوفه ـ وضع آب های زیر زمینی شرائط جوی تعاملات محیطی و غیره و همچنین تهیه آب آشامیدنی برای حیوانات حفاظت حیوانات از برودت سرما اعمار ذخیره خانه ها تاسیس استیشن های تحقیق و تکثیر تخم علوفه در مناطق مختلفه و غیره تطبیق و عملی گردد . همچنین درنظر است تا توسط تورید تخم بهتر یك ساحهٔ ۱۰ـ ۲۰ هزار جریب زمین در مناطق مساعد توسعه یابد .

گوسفند قره قل منبع مهم تولید پوست بوده و بنا براهمیت آن ارزش تربیهٔ گوسفند قره قل بیشتر قابل توجه میباشد و در اصلاح نسل قره قل اقدامات موثر بعمل آید و در تولیدات آن با در نظر داشت رنگ ـ پوست و حجم مورد تقاضای مارکیت‌بین المللی‌افزایش صورت میپذیرد . در پروژه اصلاح قره‌قل در طی پلان پنجسالهٔ سوم در احداث و تجهیز مراکز اصلاح قره قل در شبرغان ـ مرغاب وپوزه ایشان در مورد تکثیر و توزیع قچهای اصلاح شدهٔ سور و ملهٔئی ـ مطالعه تاثیر خوراکه در جنسیت و تولید پشم معاونت و رهنمائی مالداران در تربیه و تغذیهٔ گوسفند قره قل و پروسس پوست از طریق کوپراتیفها تطبیق القاح مصنوعی ـ تشویق تاسیس کوپراتیفهای جدید قره قل تربیه پرسنل فنی در امور اصلاح قره قل و غیره عملی میگردد. متذکر باید شد که از نگاه نبودن قچهای‌اصلاح شده تولید پشم ـ گوشت و فیصدی زای در گوسفندان عادی قناعت بخش نبوده و سطح تولید آن پائین میباشد . لذا در پروژهٔ اصلاح گوسفند در مورد تخلیط جنس از نگاه بلند بردن تولید وجنسیت پشم تکثیر و توزیع قچهای اصلاح شده و غیره اقدام بعمل می‌آید.

در پروژه اصلاح نسل گاو شیری جهت بدست آوردن تخلیط مناسب و اقتصادی ترنسل خالص خارجی با نسل محلی ـ مطالعه تولید شیر در نسل اول ـ دوم سوم ـ چهارم و پنجم دورگ فریز و کندهاری برون شویس و کندهاری صورت خواهد گرفت .

در پروژهٔ حمایه حیوانات در قسمت تولید واکسین ضد امراض مختلف اقدامات لازمه‌بعمل آمده و به این ترتیب ۲ ملیون گاو و ۱۲ ملیون گوسفند ۱ر۷ ملیون مرغ حمایه وتداوی خواهد شد . و در صورت بروز امراض وبائی حیوانی تدابیر لازمه اتخاذ شده است .

در پروژه القاح مصنوعی که در استیشن‌های مربوط وزارت زراعت و آبیاری تطبیق میگردد براساس پروگرام کار این پروژه ها ۱۵۰۰۰۰۰ گاو و ۷۵۰۰۰۰ گوسفند در طول پنجسال‌القاح مصنوعی خواهد شد .

در پروژه لبنیات برای ایجاد بازار فروش برای زارعین و رفع نیازمندی مردم شهرکابل از لحاظ شیر در تاسیس یك دستگاه تولید شیر به ظرفیت سه هزار لیتر روزانه پرداخته میشود .

در پروژه مرغداری در قسمت تربیهٔ مرغ و تولید جنس بهتر اقدامات لازمه صورت‌خواهد پذیرفت .

در اثر تطبیق پروژه تحقیق و تکثیر ماهی در طی پنجسال تولید گوشت ماهی تراوت به ۹۹۱ تن‌وماهی کارپ به ٦٤۳ تن‌بالغ خواهد شد .

در نظر است در پلان پنجسالهٔ سوم‌پروگرام بهره برداری و تکثیر زنبور عسل طور منظم بمعرض اجراء قرار گیرد و در اثر تطبیق‌پروژه زنبور داری تعداد زنبور عسل از ۲۳۸ فامیل به ۲۳۱۰ فامیل ازدیاد یابد .

پیله وری که از فعالیتهای اقتصادی وعنعنوی مردم ما میباشد از نگاه اهمیت زراعتی وصنعتی آن سعی میشود تا طبق پروژه پیله وری در طول مدت پلان پنجسالهٔ سوم تربیه کرم پیله در استیشن های مربوط وزارت زراعت وآبیاری در مرکز و ولایات انکشاف بیشتر یابد .

و از نتائج مثبت آن علاقمندان پیله وری بیش از پیش مستفید شوند چنانکه بتعداد ۹۹۲۲۰ جعبه تخم تجارتی تولیدخواهدشدوتخم مادری ۵٦٤۳ تخته در طول پلان پنجساله سوم تولید گردیده که از آن به اندازهٔ ۱٤۰۰۰۰ کیلو ابریشم بدست خواهد آمد .

در پروژه مکتب و ترنری متکی بر اهمیت و مشکل قلت پرسنل در نظر است تا در طول پلان سوم ۱۲۰ نفر بسویه بکلوریا در رشتهٔ و ترنری و ۱۹۲ نفر بسویه های مختلف در رشته های متفرق تربیه گردد .

فعلا کشور ما به فقدان احصائیه زراعتی

قابل اعتبار دچار میباشد . لذا سروی مقدماتی احصائیه های زراعتی در طول پلان سوم تکمیل و احصائیه گیری عمومی زراعتی عملی خواهد شد .

فعالیت انکشاف وادی ننگرهار در طول پلان پنجسالهٔ سوم انکشاف زراعت و آبیاری ادامه یافته و کارهائیکه در پلان سوم در نظر است حسب آتی میباشد : —

۱— تاسیس و ساختمان دو فارم زراعتی و آبادی اراضی داخل آن که ساحهٔ بیست و پنج هزار جریب را احتواء میکند .

۲— آبادی و آبیاری ٦٤٩٧٠ جریب زمین خارج فارم .

۳— مساعد ساختن زمین های مذکور وتقویه آن با در نظر گرفتن تناوب زراعتی و آماده ساختن آنها برای توزیع .

٤— مطالعه و سروی و ساختمان موسسات صنعتی تولیدات زراعتی .

٥— ساختمان قصبات رهایش در فارمها — اعمار گدامها و تاسیس فارم مرغداری ومالداری

٦— احداث باغهای ستروسی و زیتون غرض تولید حاصل .

۷— حفظ و مراقبت تاسیسات مرحلهٔ اول ساختمانی و تکمیل کار های متباقی آن .

۸— ساختمان شبکهٔ برق برای تنویر وتمدید لینهای مخابراتی و سرکهای عمومی .

طوری که قبلا تذکار یافت مسایل آبیاری در انکشاف زراعت نقش ارزنده داشته و بهدست آوردن تولیدات بیشتر از اراضی که هم اکنون تحت کشت است امر حتمی و لازمی شمرده شده و کذا تحت کشت در آوردن اراضی صالح الزراعت جدید را نیز ایجاب میکند .

لذا رسیدن به این ماموٰل مستلزم کنترول و تطبیق موثر و اقتصادی آب میباشد . برای استفاده از مقادیر آبی که فعلا بمصرف میرسد وکذا بمنظور بلند بردن پیمانهٔ تولیدات ساحهٔ فعلی باید شبکهٔ موجودهٔ آبیاری اصلاح وشکل منظم ونافع را بخود بگیرد . سربند ها — انهار وشبکه‌های آبیاری موجوده که بشکل خامه و غیر فنی اعمار گردیده منجر به ضیاع مقادیر زیاد آب و باعث خساره قدرت کار ومواد عمرانی میگردد . باید اصلاح و بشکل فنی بکار انداخته شود .

در مناطقیکه قلت آب های سطح الارضی بمشاهده میرسد ویا استفاده از آن محال ونامکن می نماید . انکشاف ساحهٔ زراعتی با استفاده از آبهای تحت الارضی در نظر گرفته شده است . که با بکار بستن چاهای عمیق و کم عمق توسط استعمال پمپ های آب کشی . ساحات قابل زراعت مزید تحت آبیاری می‌آید.

اتخاذ تصامیم لازمه درمورد انتخاب .وسایل. اصلاح و احداث شبکه های آبیاری و بکار انداختن آبیاری ماشینی . مربوط به نتایج سروی — دیزاین — لوایح موجبهٔ اقتصادی و شرایط زراعتی و محیطی میباشد . که‌تحقیقات و تدقیقات تخنیکی فنی و اقتصادی در آن نقش بزرگی بازی میکند .

پروژه های کوچك آبیاری :

از جمله ٥ر٢٦ ملیون جریب زمین آبی . نظر به قلت آب . مشکلات ناشی از وضع نا مساعد شبکه های فعلی آبیاری . و عدم تطبیق مقادیر لازمه و موثر آب بالای زمین . محض ٥ر١٤ ملیون جریب آن همه ساله تحت استفاده قرار میگیرد . همچنان همه ساله‌حصص از ساحهٔ دومی نیز موجب عدم وضع ثابت ساختمان های کنترولی . انهدام سربند ها . وشکن انهار بحد کافی سیراب نشده و ازین رهگذر کسر فاحش در حجم تولیدات به ظهور می پیوندد . به منظوررفع مشکلات سابق‌الذکر پروژه های اصلاح شبکهٔ آبیاری . احداث شبکه های جدید کوچك . روی دست گرفته میشود. که نظر به نیازمندی طبقهٔ زارع . زود ثمر تا حد امکان متضمن شرائط و تعاملات محلی میباشد .

پروگرام پروژه های کوچك آبیاری دردوران پلان پنجساله سوم اهداف آتی را احتوا میکند. اصلاح شبکه های آبیاری موجوده . بسط و توسعهٔ شبکه آبیاری ساحات مجاور شبکه‌های فعلیه . احداث سیستم آبیاری بالای ساحات جدید کوچك پروژه های آبیاری کوچك در جریان پلان پنجسالهٔ سوم بالای ساحات جدید. عبارت از پروژه های آبیاری کیله‌گی — نهر خواجه در کاپیسا — دشت گمبیری پروژه‌آبیاری الچین ولرخابی میباشد. مجموع ساحهٔ که تحت پروگرام توسعه بشبکه آبیاری کوچك آمده بالغ بر ٦٤٥٠٠ جریب زمین میشود . بر علاوه اصلاح یك تعداد انهار موجوده ازقبیل شاروان ، شبرغان ، بختیاران ، بدخشان ، کنر، اق مسجد ، نقی ، بلخ ، و بعضی انهار هرات وغیره که از طرف مردم تمویل میگردد . تحت اصلاح گرفته خواهد شد . در پروژه سروی استفاده مشترك و متنوع المرام از آب و انرژی دریای پنج و امو که از منابع

سرشار آب وانرژی میباشد سعی میگردد تا امکانات استفاده برای آبیاری ساحات وسیع و تولید ملیون ها کیلوات برق میسر میگردد. در طول دو سال اول پلان پنجسالهٔ سوم سروی و تحقیقات استفاده از آب و انرژی دریای پنج و امو تکمیل خواهد شد . به منظور توسعه سطح کشت و تزئید تولیدات زراعتی علاوه بر اجراآت دیگر که در زمینه پروژهٔ تحقیقات آب های تحت الارضی ساحهٔ وادی دریای کابل و کتواز صورت میگیرد . لازمی است . تا در مناطق که اراضی صالح الزراعت موجوده نظر به‌عدم آب هـای سـطح الارضی تحت کشت نمی آید ذریعه استفاده از آب های تحت‌الارضی آبیاری و تحت زراعت در آید . سه منطقه که عبارت از نواحی مقر وکتواز ـ ساحهٔ بین کابل وچهاریکار وساحهٔ بین کابل و سروبی میباشد و ساحهٔ‌مجموعی ۲۶۰۰۰ کیلومتر مربع را احتواء میکند . جهت تحقیقات آب های تحت الارضی و استفاده از چاه های عمیق تعیین گردیده است .

با اجرای امور پروژه هایدرولوجی ، آب شناسی معلومات واحصائیه هـای اسـاسـی که پروژه های استفاده از منابع آبی به آن نیازمند است بدست آمده که تنظیم وتکمیل پلان ـ پروگرام ساختمان و بهره برداری مبنی بر موجودیت معلومات مذکور صورت می‌گیرد . در نظر است در دوران پلان پنجسالهٔ سوم فعالیت هایدرولوجی به شکل موثر و عاجل ادامه یافته و به‌تعداد ۸۰ استیشن هایدرولوجی بالای دریا های مختلف مملکت تاسیس گردد. پروژهٔ سروی مفصل آبیاری قسمت علیای‌وادی کابل و وادی هریرود . یکی دیگر از پروژه های مفید است که در طول پلان پنجسالهٔ‌سوم اکمال می‌یابد . مجموع اراضی درجه دوم ـ سوم ـ چهارم ـ پنجم و ششم در وادی‌هریرود بصورت مجموعی ۲۰۵٤۰۰۰ جریب زمین می باشد که مجموع اراضی خوب درجه ۲ـ۳ و٤ ۱۱۱۲۰۰۰ جریب بوده و در حال حاضر تنها ۲۷٤۰۰۰ جریب زمین همه ساله آبیاری‌میگردد که به این حساب ساحهٔ وسیع قابل توسعه موجود است . و ایجاب تطبیق پروگرام آبیاری و توسعهٔ زراعتی را می نماید .

ازروی تحقیقات وسروی معلوم گردید ه که بااستفاده اعظمی ازتمام مقادیر آب هریرود و کنترول آن ذریعه اعمار بندهای ذخیر ه‌بالای هریرود ومعاونین آن. درحدود ٦۵۰ هـزا ر جریب زمین تحت آبیاری آمده‌میتواند .

قسمت علیای وادی‌کابل دارای سـا حـهٔ مجموعی ٤۹۰۰۰۰ جریب‌میباشد. زمینکه‌درحال حاضر بصورت دایمی آبیاری می گـر د د تنها ۱۹۲۰۰۰ جریب بوده که به‌این حساب ساحه وسیع زمین خوب آن نیازمند آبیـاری است که سروی وپروژه سـازی آن درپـلان پنجساله سوم مد نظر گرفته شده است.

پروژه سروی مفصل ساحهٔ کند زـخان‌آباد نیز حایزاهمیت بوده به منظور بلند بردن تولیدات زراعتی لازم‌است تا منطقه مـذکو ر بصورت مفصل سروی گردد . نظربه شرائط موجوده . وموقعیت اراضی قابل استفاده‌لازم دیده شد. که وادی مـذکور به شش حو ز ه جداگانه تقسیم وهرکدام آن علیحده مطالعـه گردد . از جمله حوزه های متـذکره حـوزه دوم وششم بصورت مقا یسوی بهتر بود ه. واخیرا حکومت بموافقه بانك بین‌المللی بـه توسعه حوزه ششم . که‌بین دریای خان آباد وکندز واقع است حـق‌اولیت را قایل شد. که‌دارای یك ساحهٔ ۹۸۷۰۰ جریب ز مین می‌باشد ۲۵۰۰۰ جریب آن ساحهٔ جد یداست. در پلان سوم انکشاف زراعت وآبـیاری در نظر گرفته شده تاسروی مفصل آن اکما ل یافته وپروژه سازی لازمی صورت‌گیرد .

پروژهٔ سروی مفصل ساحهٔ چخانسور :ـ از سال های متمادی باینطرف در ولایات چخانسور ساحهٔ زمین خوب مورد تهدید سیـلاب دریای هلمند قرار گرفته وآب اضافی آن ز مـیـن های قابل استفاده را دلدلزار ساخته است. برای دریافت طرق رفع‌مشکلات متذ کر ه پرو ژه مـذکور در چوکات پـلان‌سوم‌گنجانیده شده .

درین پروژه سروی مفصل وديزاين سربند آب‌گردان تثبیت ظرفیت آب درسر بند جهت آبیاری ساحات پائین ـسروی مفصل .دیزاین وپروژه سازی کانال عمومی وغـیـره بعمـل می‌آید .

پروژهٔ سروی مفصل وپروژه سازی آبیاری وادی فراه رود. در وادی فراه رودیك‌ساحهٔ مجموعی ۲۹٦۰۰۰ جریب‌زمین قابل زراعـت موجود است که سالانه کمتراز نصف آن‌تحت آبیاری قرار میگیرد به اساس مطالعات مقدماتی احداث بند ذخیره درسه مو ضع امکان پذیر می‌باشد که ازجمله موضع‌بندبخش‌آباداز نگاه نزدیکی به‌ساحه زراعتیـ وضع توپو گرا فی جیولوجی ـواقتصادی مناسبتر دیده‌میشود.

درطول پلان پنجساله سوم با در نظـر داشت معلومات متـذکره سروی ها ی‌مفصل بالای وادی فراه رود بعمل می‌آید که امورعمده

این پروگرام هما ناسروی مفصل توپوگرافی بالای تمام ساحه ـسروی توپو گرافیجیولوجی وبرمه کاری بالای موضع بندبخش آبادـسروی دقیـق ودیزاین سربند آب گردان ـ تثبیت خطوط کانال های عمده جنا ح راست وچپ سروی مفصل خاك شناسی ـ ترتیب دیزاین شبکه آبیاری وزاکشی۔تجزیه وتحلیل اقتصادی پرو گرام کار وپلان بهره برداری زرا عتی می باشد .

نظربه احتیاج آبیاری وقلت آب دربر خی ازمناطق‌مملکت پروژۀسروی بعضی‌از بندهای کوچك در چوکات پلان پنجساله سوم گنجانیده شدـ تا از بند های کوچکی که در ساختمان آنها طریقه تخنیکی همان وقت بکار برده شده و از آنها طور موثر کار گرفته نشده استفاده‌اعظمی بعمل آید .

همچنان بالای برخی از مجاری آبی مملکت ترمیم بند های کوچك . با مصارف قلیل که از زمره پروژه های قصیرالمدت و زود ثمر محسوب میگردد صورت می پذیرد .

پروژه اصلاح آبیاری و توسعه زراعتی‌ساحه منتخبه کندز ـ خان آباد :

بمنظور بلند بردن سطح تولیدات و تطبیق تناوب مفید زراعتی . اصلاح وضع‌اگروتخنیك صورت مارکتنك استفاده اعظمی و موثر آب و جلوگیری از ضایعات آن . بالاخره تطبیق سیستم موثر آبیاری و زاکشی لازمی می‌باشد. بعد از تکمیل سروی مفصل حوزه ششم منطقه کندز ـ خان آباد که در پروژه سروی مفصل از آن ذکر رفته از حیث عایدات و دیگـر مشخصات نسبت به پنج حوزه سروی شده‌دیگر برتری دارد باید تحت ساختمان قرار گیرد . پروژه مذکور شامل احداث سر بند آب‌گردان بالای دریای خان آباد احداث شبکه جدید . اصلاح شبکه موجوده آبیاری . احداث فارم تجربوی زراعتی و ترویج و تناوب بهتر تطبیق طرق موثر اگروتخنیك . ترویج واستفاده‌عادلانه و موثر از آب موجوده . و تقلیل ضایعات آب و غیره میباشد .

پروژه ساختمانی آبیاری قسمتی از وادی هریرود : هدف اساسی پروژه مذکور تطبیق پروگرام موثر آبیاری بالای زمین های‌موجوده و جدید وادی هریرود می‌باشد که این امر از راه احداث بند ذخیره . سربند وشبکۀمنظم آبیاری صورت گرفته میتواند . علاوتا احداث فابریکه های تولید برق بالای مسیر کانال اصلی امکان پذیر می باشد . بر اساس‌مطالعات قبلی از جملۀ امکانات مختلف اعصار بندها بالای دریای هریرود . بند کوگان بحیث بند ذخیره اولی تثبیت گردیده است . بند کوگان دارای ظرفیت ذخیره ۲۷۰ ملیون متر مکعب آب میباشد . از جریان عادی هریرود وجریان تنظیم شده کوگان ، توسط بند کوگان ، برای سیستم آبیاری جدید استفاده شده و بعد از التقای دو دریای مذکور در حصۀ ماروه. بند آبگردان احداث می‌گردد که ازین بند . آب به ارتفاع و حجم معینه به کانال عمده‌جناح راست و کانال جناح چپ در جریان می افتد . ذریعه این شبکۀ آبیاری تقریبا ۱۶۵۰۰۰ جریب زمین بطرف راست و چپ دریا آبیاری شده میتواند.

پروژه آبیاری وادی پروان : ـ ساحۀپروژه آبیاری وادی پروان منطقۀ بین دریای پنجشیر و شکر دره را احتراء کرده . در نظر است تا از آبهای اضافی دریای پنجشیر جهت آبیاری ساحه مزید در این منطقه استفاده بعمل آید .

طبق معلومات حاصله در حدود ۲۰۰ هزار جریب زمین قابل زراعت در جناح راست دریای غوربند وجود دارد بعضی حصص آن‌سالانه تحت آبیاری قرار میگیرد .

در طول پلان پنجساله سوم مرحلۀ اول انکشاف آبیاری این منطقه ساحۀ ۹۵ هزار جریب زمین را در بر میگیرد که منجمله۴۵۰۰۰ جریب زمین جدید می باشد و برای زمیـن باقی مانده آب کافی رسانیده می شود .

اجزای عمده این پروژه را اعمار یك سربند بالای دریای پنجشیر در نواحی گلبهار حفر کانال عمومی بطول تقریبا ٤٥ کیلو متر . اعمار برق ها بالای دریای سالنگ ـ غوربند و حفر کانال های عمده تشکیل می دهد .

پروژه استفاده از آبهای تحت‌الارضی : ـ این پروژه علاوه بر اجرای امور مختلف حفر یك تعداد چاهای عمیق را در ساحۀ کتواز ایجاب میکند نسبت اینکه از اراضی صالح زراعت در منطقۀ موصوف بعلت عدم آبهای سطح الا رضی بعمل نمیا ید.استعمال آبهای تحت الاراضی توسط حفر چاهای عمیق در حوزۀ متذکره باید صورت پذیرفته و ترویج یابد بمنظور ا ینکه از یکطر ف از مصار ف چاه های حفر شده پس از انجام امورتحقیقاتی استفاده بعمل آید و از جانب دیگر ساحۀجدید تحت آبیاری در آورده شود . تجهیز ۳۰ حلقه چاه متذکره با وسایل مورد ضرورت لازمی شمرده می شود . عملیۀ تصفیه آب از چاه های مذکور نصب‌نل و فلتر مورد ضرورت را به‌قطر های مناسب ایجاب میکند . تا آب را از اعماق ۷۰ ـ ۱۰۰ متر بلند سازد . همچنین بمنظور

استفاده زراعتی توسعهٔ شبکه آبیاری بالای اراضی مجاور چاه های مجهز متصور است .

پروژه آبیاری وادی کوکچه : ــ یك ساحهٔ مجموعی ۸۸۰۰۰ جریب زمین قابل زرع بطرف راست دریای کوکچه که بین دریای مذکور و دریای پنج و آمو واقع گردیده بصورت دقیق سروی شده . و از آن معلوم گردیده است که ساحهٔ ۴۷۰۰۰ جریب زمین جدید بوده وساحهٔ ۳۵۵۰۰ جریب که تحت کانال موجوده نوآباد واقع است سالانه تقریبا چهل فیصد آن آبیاری میگردد در حالیکه دریای کوکچه آب وافر به تمام موسم سال داشته و یك حصه زیاد آن بدون استفاده جریان مینماید . برای احیای زمین بایر فوق الذکر که اصلا خیلی حاصلخیز می‌باشد باید از آب وافر دریای کوکچه استفاده شود و به این منظور احداث یك سربند به‌طول ۸۱۰ متر و ارتفاع ۲۳ متر از نوع بند خاکی با داشتن ساختمان های کانکریتی و آهنی . در پروژه در نظر گرفته شده . که بتواند آب را مطابق ایجابات تخنیکی به‌ساحل راست‌دریای کوکچه بالای ساحهٔ پروژه و ساحل چپ نهر ارچی به اندازه ضرورت رهنمائی نماید . قرار دیزاین مقدار ۳۰ متر مکعب فی ثانیه آب بطرف چپ به نهر ارچی داده خواهد شد . که فعلا قلت آب در آن محسوس است . و مقدار ۱۰۷ متر مکعب فی ثانیه آب به طرف راست در کانال جدید الی موضع استیشن برق جریان خواهد نمود . که از آن جمله ۸۱ متر مکعب فی ثانیه برای تولید برق در آینده به مصرف خواهد رسید . وقسمت باقیمانده آن‌که ۲۶ متر مکعب آب فی ثانیه می شود در کانال عمدهٔ جناح راست جهت آبیاری مورد استفاده قرار میگیرد . ساختمان سربند کوکچه به‌حیث دستگاه کنترولی فابریکه تولید برق نیزفعالیت نموده و امکانات تولید ۲۲ هزار کیلوات‌برق را فراهم می سازد .

ساختمان فابریکه برق درین پروژه شامل نیست .

پروژه آبیاری سرده وادی جلگه در ناحیهٔ سرده ساحه ۱۳۷۵۰۰ جریب زمین قابل زرع‌را احتواء نموده که ساحهٔ ۱۰۲۰۰۰ جر یب آن باید از آب ذخیره و ۵۰۰۰ جریب آن ازجریان دریای جلگه آبیاری گردد متباقی . ازآب‌کاریز های محلی استفاده نماید . احداث کانال های عمومی و شبکه های آبیاری در طول پلان پنجساله سوم نیز در نظر است . که باساس آن میتوان ساحه ۷۰۰۰۰ جریب زمین رابوسیله آب ذخیره بند همه ساله تحت آبیاری درآورده واز ۳۲۰۰۰ جریب زمین آبی باقی مانده نظر به محدودیت ظرفیت بند ذخیره همه ساله استفاده بعمل نیامده و بشکل تناوب بکار انداخته خواهد شد .

حفر کانال های عمومی جناح چپ و راست دریا در حدود ۷۰ کیلومتر و انهار فرعی‌آبیاری در حدود ۵۰۰ کیلو متر و ۲۰۰ کیلو مترشبکهٔ زاکشی با ساختمانهای آن حصص عمدهٔ این پروژه را تشکیل می دهد .

پروژه اعمار بند خشت پل : ــ چون آب مناطق دولت آباد و اند خوی برای رفع ضرورت آبیاری کافی نیست و مردم این نواحی ازرهگذر قلت آب مواجه به مشکلات می باشد . لذاپروژه بند ساختمان بند خشت پل و یا مواضع‌مناسب دیگر در فاریاب روی دست گرفته خواهد شد. بر اساس معلومات ابتدائی که بدست آمده در اثر اعمار یك بند خاکی به ارتفاع ۴۴ متر که کاسهٔ آن یك ساحهٔ ۱٫۴۰ کیلومتر مربع را احتواء میکند مقدار ۳۰ ملیون متر مکعب‌آب ذخیره شده میتواند .

پروژه خاك شناسی : ــ قبل از آنکه شبکه آبیاری استفاده از آبهای سطح الارضی و یا احداث چاه ها جهت استعمال آبهای تحت الارضی بالای یك ساحه روی دست گرفته شود .. موجودیت نقشه های خاك ــ درجه‌بندی زمین و طرز استفاده از اراضی مذکور امرلازمی شمرده میشود . مستند به این احصائیه ها هنگامی که قدرت تولیدی خاك بشکل موثر و اقتصادی ثابت گردید تطبیق پروگرام های آبیاری و بهره برداری از زمین روی دست گرفته شده میتواند . در دوران پلان پنجساله سوم در نظر است بعضی از ساحات باقیمانده مملکت که تحت سروی خاك شناسی نیامده سروی گردد . این ساحات . مناطق بین مقر و کندهار و همچنان قسمتی از ولایات بادغیس و فاریاب‌را احتواء خواهدکرد که‌ساحهٔ‌مجموعی تحت این پروگرام عبارت از دو نیم ملیون الی سه و نیم ملیون جریب زمین می باشد .

پروژهٔ سروی مفصل پروژه سازی صفحات شمال: ــ درصفحات‌شمال مملکت‌ساحات‌وسیع زمین قابل زرع موجوده بوده و از حیث نداشتن آب استفاده لازمه از آنها بعمل نیامده . در حالیکه یك سلسله دریا ها در آن نواحی در جریان بوده و همواره در موسم سیلاب هامقدار زیاد آب آنها . بدون استفاده جریان نموده . وضایع میگردد . بمنظور استفاده اعظمی از منابع آب‌وخاك مذکور پروژه سروی‌مفصل‌پروژه سازی صفحات شمال در چوکات پلان پنجسالهٔ سوم روی دست گرفته شده است . ساحات جدید که در اثر تطبیق پروژه های آبیاری در

طول پلان پنجساله سوم برای زراعت آماده میگردد بالغ به ۶۰۰۰۰۰ جریب میشود .

پروژه تاسیس اداره : ــ تنظیم ــ تدویر و تقنین آب : ــ در افغانستان استفاده از آب بمنظور توسعه آبیاری و زراعت ــ تولید قوهٔ برق . آب رسانی مدنی و صنعتی . تاکنون قسمی بعمل آمده که ارتباط مناسب بین پروژه ها و همچنین انسجام و انتظام لازمه درپیشبرد و عملیات آنها سراغ شده نمیتواند . متکی به تجارب ممالك پیشرفته جهان . روی دست گرفتن پروژه های کثیر المرام جهت استفاده از آب رودخانه ها بشکل منظم و منسجم خیلی اقتصادی و موثر تر شناخته شده است .

بتأسی از نقاط فوق میتوان اذعان کرد که به اساس تثبیت مقادیر آب مناسب برای‌اهداف متنوعه نظر به اوقات مختلف سال و ترتیب یك پروگرام متحد و منسجم . جهت استفاده از منابع آبی و کذا تجمع و تمرکز اجزای ساختمان مختص به هر مرام . در یك موضع یا در مواضع مرتبط بهره برداری را موثر تر و ساختمان ها را اقتصادی بار می آورد . که تقلیل مصارف عملیات بکار انداختن پروژه‌های اکمال یافته را به ملحوظ جلو گیری از تکرار مصارف موجب میشود .

مبتنی بر مشکلات و مراتب فوق الذکر پروژهٔ تاسیس اداره ــ تنظیم ــ تدویر و تقنین آب در چوکات پلان پنجساله سوم گنجانیده شده تا در مورد تدقیق و مطالعه و طرح پالیسی انکشاف . اداره و استفاده آب و مراتب هم آهنگی فعالیت های مربوطه وضع قوانین آب . تدقیق و مطالعه مسئائله حقابه و اقدامات در تثبیت آن . جمع آوری احصائیه های وابسته به منابع و پروژه های استفاده از آب . فعالیت بعمل آمده در تربیه پرسنل فنی در شقوق مختلف . تنظیم اداره و تقنین و احصائیه اقدامات لازمه و موثر تر صورت گیرد .

در خاتمه باید متذکر شد که تطبیق وعملی گردیدن پروژه های که در بارهٔ آنها شرح مختصری بعمل آمد بیش از همه بسته به همکاری طبقات زارع و دهقان کشور ــدستگاه های مربوطه وکافهٔ هموطنان عزیز است که در پهلوی مساعی مداوم وزارت زراعت و آبیاری . در راه رسیدن به اهداف ومقاصد معینهٔ پلان پنجسالهٔ سوم انکشاف زراعت و آبیاری ابراز می نمایند . و در زمینه از مساعدت های‌شان در فرصت های لازمه دریغ نمی ورزند . در انجام ترقی و رفاه ملت افغان را با طول عمر پادشا محبوب افغانستان از بارگاه ایزدی تمنا میکنم . آمین .

بیانیهٔ انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن وصنایع

هموطنان عزیز و محترم :

طرح پلان پنجسالهٔ سوم امور معادن ــبرق و صنایع نیز نتیجهٔ مطالعه و کار اراکین و منسوبین اینوزرات بهمکاری قابل قدر وزارت

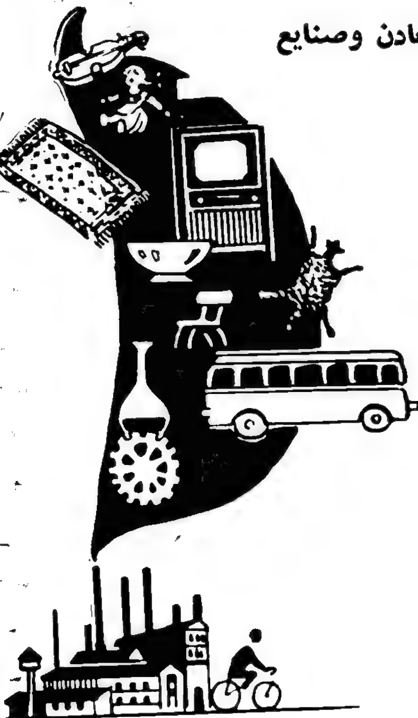
جلیلهٔ پلان وپیروی ازهدایات‌بناغلی‌صدر اعظم در جریان سا ل ۱۳۴۵ میباشد که شر ح مختصر آن ذیلا بعرض میرسد .

پلان پنجسالهٔ سوم معادن ــ برق و صنایع

پلان پنجسالهٔ سوم را ادامهٔ تحقیقات علمی به‌مقاصد عملی تفحصا ت نفت و گا ز در مناطق جنوب کشور مقدمات تاسیس‌دستگاه ذوب فلز ــ ایجاد صنایع مواد استهلاکی ــ

مواد غذائی و مواد تعمیراتی از طریق‌سرمایه گذاری خصوصی ــ انکشاف خاص برق‌وانکشاف قابل ملاحظهٔ صنایع دستی تشکیل میدهد . در دو پلان اول توجه بیشتر به پروژه های زیر بنای اقتصادی معطوف گردیده بود .

در پلان پنجسالهٔ سوم مطابق خط مشی و

پروگرام اصلاحی حکومت جهت استفاده مزید ازمنابع طبیعی وقوای بشری بمنظور بلند بردن تولیدات داخلی و ارتقای سویهٔ زندگی مردم ما در چوکات اقتصاد مختلطرهبری شده انکشاف متوازن در ساحهٔ تولید انرجی بهره برداری از پروژه های زیر بنای دو پلان اول تقدیر و استفاده از منابع معدنی احداث پروژه های سریع الثمر تولیدی از طریق سرمایگذاری های خصوصی – و انکشاف صنایع دستی در نظر گرفته شده . تولید انرجی – فعالیت در امور کارتو گرافی – سروی جیالوجی و بهره برداری – معادن و مطالعهٔ استفاده صنعتی ذخائر معدنی فعالیت های زیر بناء محسوب میشود این فعالیت ها در سکتوردولتی مد نظر گرفته شده . در حقیقت کار یک مملکت درین رشته ها خاتمه پذیر نیست و سالیان متمادی به مقیاسات مختلف و مقاصد روزافزون جریان داشته میباشد سهم سکتور خصوصی در پروژه های سریع الثمر تولیدی متمرکز گردیده .

طرح و ترتیب قوانین معدن و پطرول و انسجام فعالیت های معدنی و صنعتی باستفاده مزید از قوای بشری در نظر است . باتثبیت ذخائر گاز طبیعی – آهن و مواد میتالوژیک و ذغال قابل کوکس شدن زمینهٔ استفاده از منابع سر شار فوق میسر گردیده است.

از ذخائر گاز طبیعی بمنظور صادرات وتولید برق و کود کیمیاوی کار ادامه داده میشود . در طی پلان پنجسالهٔ سوم مطالعات ما راجع به احداث فابریکهٔ ذوب آهن و ساختن فولاد ادامه می یابد و امیدواریم اساس صنایع ثقیلهٔ کشور بزودی ازین طریق گذاشته شود . تفحصات نفت و گاز بر علاوه صفحات شمال کشور در صفحات جنوب شروع و ادامه می یابد . طلا ، سرب ، جست ، مس ، المونیم ، بیرایت ، سلفر ، ابرك و سنگ ریشه بیشتر مورد مطالعه قرار داده میشود و استخراج بعضی از آنها شروع میگردد .

ایجاد توازن در تولید و توزیع برق وایجاد منابع مزید تولید برق در نقاط مختلف بمنظور انکشاف بهتر صنعتی و اجتماعی مملکت درنظر گرفته شده . در ایجاد و توسعهٔ صنایع توجه مزید به این نکته مبذول شده تا امکانات انکشاف آن از طریق استفادهٔ بیشتر از مواد خام زراعتی و معدنی داخلی میسر شده و سکتور خصوصی (یعنی سرمایگذاران انفرادی) بخوبی به آن ها علاقه گرفته بتواند . بمنظور جلب و تشویق سرمایگذاری خصوصی طرح قوانین صنایع و احداث مرکز رهنمائی صنعتی در نظر گرفته شده . علاوتا سهم گیری سر مایگذاران خصوصی تنها منوط به پروژه های شامل پلان نیست مطابق خواهشات شان به پروژه های خارج پلان به ابتکار خودشان اجراآت میتوانند . وزارت کمك و رهنمائی لازمه میکند . انکشاف صنایع دستی بخش عمدهٔ پلان پنجسالهٔ سوم را تشکیل میدهد . برای احیاء و تدویر اقتصادی بعضی فابریکاتی که نظر به علل و عوامل مختلفه طور مطلوب فعال نیستند پلان های طرح شده . تقلیل و تعویض واردات بغرض صرفه جوئی اسعار تزئید تولیدات مواد استهلاکی اصلاح اجناس صادراتی – فراهم شدن زمینه برای احداث صنایع ثقیله وانکشاف متوازن صنعتی در کشور و ایجاد کار ثابت – اهداف عمدهٔ این پلان را تشکیل میدهد .

در پلان پنجسالهٔ سوم مبلغ ده ملیارد و ششصد و هشتاد و نه ملیون افغانی سرمایه گذاری پیش بینی شده که (۲٫۸٦٤) ملیون افغانی در رشتهٔ جیالوجی و معادن و توپوگرافی وپطرول (۲٫۸٦۲)ملیون افغانی درانکشاف برق و (٤٫۹٦۳) ملیون افغانی در صنایع تخصیص داده شده مبلغ مجموعی پیش بینی شدهٔ فوق (۳۲½) فیصد حجم عمومی سرمایگذاری پلان سوم میباشد به عبارهٔ دیگر وزارت معادن وصنایع شما مسئول انجام زیاد ه ازیك ثلث اهداف انکشاف اقتصادی مملکت عزیز درطول پلان پنجسالهٔ سوم کشور است .

تعداد پروژه های شاملهٔ پلان (چهل وسه) پروژه عمده است که (۷) پروژهٔ انتقالی پلان دوم و (۳٦) پروژهٔ جدید میباشد .
درین جمله (۱٦) پروژه مربوط برق و (۱٦) پروژه مربوط صنایع سکتور خصوصی است . پروژهٔ توپوگرافی – پروژهٔ معادن وجیالوجی – پروژهٔ تفحصات نفت و گاز و پروژهٔ صنایع دستی .
پروژه های مربوط انکشاف برق قرار ذیل اند :
شبکهٔ سوم توزیع برق در کابل و نواحی مجاور آن ..
شبکهٔ شهری و تاسیس استیشن های توزیع برق جلال آباد ..
شبکهٔ توزیع و تاسیس استیشن برق‌غزنی..
لین انتقال برق کابل – غزنی ..
دستگاه های تولید برق برای شش‌منطقه ..
شبکه های توزیع مناطق فوق ..
دستگاه برق دیزلی هرات ..
دستگاه برق بخار هرات ..
دستگاه جدید برق دیزلی قندهار ..
لین انتقال برق از برشناکوت به استیشن شمالی کابل ..
لین انتقال (۱۱۰) کیلوولت گلبهار – کابل و شبکهٔ توزیع چاریکار – قره باغ – استالف – سرای خواجه و غیره .
لین انتقال برق سروبی – جلال آباد ..
دستگاه برق آبی سوم پلخمری ..
ترمیم اساسی دستگاهای‌سروبی وچك‌وردك.
دستگاه برق آبی کجکی ولین انتقال گرشك و قندهار ..
لین انتقال از دستگاه برقی آبی درونته به لغمان وشبکهٔ توزیع آن .
سال اول پلان در قسمت بعضی پروژه های فوق‌سال مورد ومطالعه و پروژه‌سازی میباشد.
با اکمال پلان ظرفیت تولید (۱۹٤ر۵۰۰) کیلوات و ظرفیت توزیع (۹۹ر۲۵۰) کیلوات به تناسب سال ۱۳٤۵ افزایش می‌یابد . ارقام فوق برای تولید (۱۳۰) فیصد و برای توزیع (۱۰۵) فیصد افزایش میباشد .
لین های انتقال (۵۳۳) کیلو متر اضافه میشود . در سال پنجم پلان قدرت توزیع (٤٤۰) ملیون کیلوات ساعت برق میسرمیگردد.
طوریکه از فوق معلوم میشود تولید وتوزیع متوازن برق هدف میباشد . بمیان آوردن نورم وستند رد های عصری برق در مملکت‌جزپلان است .
غایهٔ مهم دیگر کار در راه اتصال مستقیم منابع بزرگ تولید قوهٔ و احداث حلقه های بسته انتقال برق میباشد .
بر علاوهٔ نقشه برداری های طبقات الارضی به مقیاسات لازمه و تخمینی مزید منابع معدنی و تثبیت ذخائر آنها به کتگوری های صناعتی در دوران پلان پنجسالهٔ سوم‌مواد معدنی‌بمقادیر پیش بینی شده ذیل تولید میشود .
ذغال سنگ (۱ر۱۲۰ر۰۰۰) تن .
نمك (۲٤۰ر۰۰۰) تن ..
لاجورد بدرجات مختلف (٤۸) تن .
سلفر (گوگرد) (٦۸۰۰) تن .
بیرایت (۱۹۰۰۰) تن .
طلا (۱۰۰ر۰۰۰) گرام .
بیریل (۲۸۰) تن ...
کنسنترات سرب و جست (۱۰ر۰۰۰) تن..
راپور تخنیکی و اقتصادی ذوب آهن درنیمهٔ اول سال ۱۳٤٦ بدست می آید .
ظرفیت و نوعیت تولیدات کارخانهٔ ذوب‌آهن و تخنولوجی آن که آیا ذوب آهن توسط گاز یا ذغال یا هر دو صورت بگیرد در نتیجه فیصله میشود .
ظرفیت ابتدائی دستگاه که احداث آن طی سالهای پلان در نظر گرفته شده (۵۰۰) الی (۷۰۰) هزار تن تخمین میگردد . و قسمی در نظر گرفته خواهد شد که در دوران پلان چارم ظرفیت آن دو چند شده بتواند . صادرات گاز در ربع دوم سال ٤٦ شروع‌میگردد دردورا ن پلان سوم مقداری (ده) ملیارد متر مکعب گاز به اتحاد شوروی تسلیم داده خواهد شد . طی پلان سوم (۲۹) چاه های استخراجی به عمق مجموعی (۵۱) هزار متر حفر خواهد شد وجمعا (۵۳) چاه فعالیت خواهد کرد .
معلومات طبقات الارضی و نتائج حاصله از تفحصات نفت و گاز در صفحات شمال مملکت ما را اجازه میدهد تا تفحصات مزید را به منظور کشف ذخائر دیگر نفت و گاز ادامه وهم تفحصات نفت و گاز طی پلان پنجسالهٔ سوم از ساختمان های پای کوه ها که تا اندازهٔ در سطح زمین آشکار اند به مناطق هموار که ساختمانها در زیر دشتها مدفون شده اندادامه داده میشود در این تفحصات از تکنیك های جیوفزیکی و برمه کاری های عمیق استفاده میشود . در حدود یکصد و چهل هزار متر برمه‌کاری و (۳۸۰۰) کیلومتر پروفیل های سایزمیکی انجام خواهد شد در پانزده ساختمان برمه کاری های مختلف المرام توسط (۱۳) دستگاه مکمل اجراء میگردد از نقشه برداری های مختلف المرام و متنوع و سائر عملیات

مربوطه درینجا عرض نمیشود احداث پایپ‌لاین گاز ازخواجه گوگردك ویتیم‌تاق به‌مزار شریف به قطر (۳۲½) سانتی و طول (۸۸) کیلو متر برای انتقال سالانه (۳۵۰) ملیون متر مکعب گاز اجراء میشود . قرار است پایپ لاین‌مذکور در سال ٤۷ تکمیل گردد . پایپ لاین داخلی بمنظور تهیهٔ گاز به فابریکه کود کیمیاوی و برق حرارتی مزار احداث میشود. ظرفیت‌اعظمی فابریکهٔ کود کیمیاوی (۱۰۵) هزار تن کاربامید میباشد . کارخانهٔ تولید برق ظرفیت تولیدی (۳٦) هزار کیلوات برق را خواهد داشت (۲٤) هزار کیلوات مصرف فابریکهٔ تولید کود و متباقی مصرف شهری و صنعتی مزار وبلخ و قرای مجاور آن ها خواهد بود. قرار است‌در سال ٤۹ اعمار این فابریکه ختم شود پروژهٔ کود کیمیاوی از جملهٔ پروژه های مهم پلان انکشافی است ودر راه ازدیاد محصو لا ت زراعتی کشور رول بارزی دارد .

در پلان سوم پروژه های صنعتی مورد نظر در سکتور خصوصی به سه قسم عمدهٔ صنایع مواد غذائی صنایع مواد استهلاکی و صنایع مواد تعمیراتی تقسیم گردیده احیاء تجهیز و بهتر ساختن طرز العمل بعضی فابریکات از قبیل گوگرد سازی کابل- چینی سازی شاکر فابریکات جنگلك و غیره شامل پلان است .

انکشاف تولید روغن نباتی از پنبه دانه و سائر حبوبات روغنی مورد نظر جدی میباشد دستگاهای موجودهٔ تیل کشی و روغن سازی سپین زر توسعه داده میشود . درولایت‌بلخ و ولایت هرات و ولایت هلمند فابریکات روغن نباتی شروع بتولید میکند . ظرفیت فعلی‌تولید روغن نباتی (۳٦۰۰) تن و تیل (۲٤۰۰) تن میباشد . با ختم پروژه های پلان اندازهٔ‌تولید به (۱۱) هزار تن‌بالغ میشود . صنایع‌مشروبات برای صادرات مشروبات از قبیل آب میوه و آب های معدنی جهت استهلاك داخلی شامل‌پلان گردیده .

تولید سه ملیون لیتر آب انگور و مشتقات آن برای صدور در نظر است .

ایجاد مسلخ ها و دستگاهای سرد کننده بغرض حفاظه و عرضهٔ بهتر گوشت - میوه و سبزیجات واستفاده از مواد فرعی آنهااز قبیل خون - پوست - روده و غیره در کابل - هرات و قندوز هر کدام بظرفیت (۱۵۰) هزار کشتار و حفاظهٔ (۳۵) هزار راس مواشی پیش بینی گردیده در صنایع مواد استهلاکی‌تولیدات نساجی رقم بارز دارد . احداث چهار فابریکهٔ نساجی پخته هر کدام به ظرفیت (۱۰ - ۱۲) ملیون متر تکه در کابل - ننگر هار - هرات و بلخ پیش بینی شده علاوتا در ظرفیت تولید فابریکهٔ نساجی گلبهار و پلخمری بیست‌ملیون متر افزایش تولید بعمل می آید . در ختم‌پلان افزایش عمومی تولید تکهٔ نخی در افغانستان به (٦۸) ملیون متر بالغ میشود که این رقم (۱۱٤) فیصد افزایش به تناسب سال ٤۵ میباشد شعبات تختابی - بافت - رنگ آمیزی وتاپه کاری شامل پلان های‌فوق بوده وتولید (۳۵۰) تن نخ اضافه تر جهت کمك به صنایع دستی از قبیل سطرنجی بافی - کرباس بافی و غیره در نظر است .

تولید پارچه جات از انساج مصنوعی از قبیل نایلون وغیره درکابل وقندهار با احدا ث (٤) فابریکهٔ جدید شامل پلان است . ظرفیت فابریکات کابل الی دو ملیون متر و ظرفیت فابریکات قندهار چهار الی شش ملیون متر پیش بینی میشود . ضرورت داخلی منسوجات فوق سالانه (٤٤) ملیون متر تخمین گردید .

برای اصلاح اساسی قالین افغانی به‌اصلاح تار ریشی و رنگ آمیزی پشم قالین وتثبیت نورم و ستندرد در تار قالین توجه خاص‌مبذول گردیده . احداث دو فابریکه بظرفیت مجموعی صد تن سالانه تار در ولایات هرات و جوزجان پیش بینی شده پشم شوئی عصری جز این دستگاها میباشد . سالانه در حدود دو ملیون جوره بوت به شمول بوت مستعمل بکشور در مقابل صرف اسعار وارد میشود . یك فابریکهٔ بوت دوزی در کابل به ظرفیت (۳۰۰) هزار جوره بوت چرمی ملکی و عسکری و (٤۰۰) هزار جوره بوت رابری از طریق سرمایگذاری خصوصی مشترك داخلی و خارجی در نظر است این فابریکه شامل دستگاه دباغی بظرفیت (۵٦۰۰۰) جلد پوست‌میباشد. احداث‌دستگاهای دیگر بوت دوزی به ظرفیت مجموعی هفتصد هزار (۷۰۰٬۰۰۰) جوره از چرم گاومیشی وارداتی در نظر گرفته شده .

سالانه در حدود (٤) ملیون جلد پوست مواشی در مملکت بدست می آید که (۲) الی ۲½ ملیون جلد بقسم خام صادر میشود . پروس این پوست ها برای پوستین و پوستینچه - بوت و پوست نیم خام برای صدور در آمد اسعاری را کمك میشود . چهار فابریکه هر کدام به ظرفیت سالانه نیم ملیون جلد پوست در بلخ - هرات - قندهار و غزنی در پلان گنجانیده شده در دستگاه غزنی آش‌دادن‌پوست برای پوستینچه به طرق عصری پیش بینی گردیده نقائص فعلی پوستینچه مانند بوی

تا مطلوب موی دادن و رنگ های غیر فنی بکلی اصلاح میشود .

برای بسته بندی سمنت ــ کود کیمیاوی ــ میوه جات و طبع کتب و غیره در حدود سه هزار تن کاغذ در سال ضرورت آتی حس میشود . آوردن صنعت کاغذ سازی در مملکت در قدم اول از راه تورید پلپ مطالعه میشود. ظرفیت ابتدائی دستگاه (۳½) هزار تن در سال پیش بینی گردیده .

تجدید و تجهیز فابریکه چینی سازی شاکر برای تولید (۳۶۰) هزار چاینك و (۳۰۰) هزار پیاله و بشقاب با استفاده از مواد خام داخلی پیش بینی شده مجموع ظرفیت تولید فابریکه (۱۵۰) تن در سال خواهد بود . ضرورت مجموعی مملکت (۶۰۰) تن در سال تخمین میشود . احیای فابریکهٔ گوگرد سازی کابل برای تولید سالانه (۶) ملیون قطی گوگردپیش بینی شده .

در قطار مواد تعمیراتی احداث يك فابریکه سمنت سازی در هرات در مرحله اول به‌ظرفیت (۶۰) هزار تن در نظر گرفته شده دستگاه قسمی اعمار خواهد شد که در آینده ظرفیت آن دو چند شود .

يك دستگاه تولید تخته های (سمنت وسنگ ریشه) بظرفیت حد اقل یازده هزار تن تخته در پلخمری نزدیك فابریکهٔ سمنت شامل پروژه های تولیدی مواد تعمیراتی برای پوشش‌عمارات میباشد . در قدم اول سنگ ریشه مورد ضرورت از خارج وارد خواهد شد .

شیشه تعمیراتی و ظروف شیشه ئی و بوتل از احتیاجات عمده مملکت است در حدود(۲۶۰) تن سالانه از این مواد وارد میشود .

احداث فابریکه شیشه تعمیراتی در کابل و فابریکه ظروف شیشه‌ئی وبوتل‌درمزارشریف پیش بینی گردیده. ظرفیت تولیدی فابریکه بعد از مطالعه تثبیت میگردد .

تولید تخته های پرس شده از برخچه ــ ساقه پخته و زغروبته برای رفع حوائج ولایاتی که جنگل و چوب وافر ندارند پیش بینی شده. ظرفیت اعظمی این دستگاه ها (۴½) هزار متر مکعب تخته پرس شده در سال پیش بینی‌شده که برای تولید موبل و ضرورت تعمیرات‌مصرف خواهد شد . احداث دستگاه های مذکور در هرات ــ قندهار ــ و مزار شریف در نظر میباشد .

امور مقدماتی احداث يك دستگاه تولید سامان و آلات زراعتی ساده به ترتیبی که از کارخانه جات‌جنگلك بحیث‌تولید کننده‌پرزه‌جات استفاده اعظمی صورت بگیرد طی شده تولید آن نوع ماشین های زراعتی مورد نظر است که وزارت جلیله زراعت استعمال آنرا بعد تجارب منظور کند بسته کاری این ماشین ها در پلخمری و بلخ اجراء خواهد شد .

مقصد اصلی این پروژه کمك در راه تزئید تولیدات زراعتی خواهد بود .

يك تعداد زیاد مردم ما به تولیدات دستی و محلی مصروفیت دارند سر جمع عواید بعضی اقلام دستی از قبیل قالین بافی ــ گلیم بافی‌ــ بافت‌الچه ــ کرباس‌ــ سطرنجی‌ــکرك وبرك‌ــ پوستین و پوستینچه دوزی ــ بوت دوزی ــ کلالی ــ کاشی کاری‌ــ محصولات ــ ریخته‌گری‌ــ آهنگری‌ــموبل سازی ــزرگری‌وغیره‌حرفه‌هاطور تخمین در حدود یازده میلیارد افغانی را تشکیل میدهد. محصولات فوق‌ماشینری و سرمایگذاری هنگفت را ایجاب نکرده نظر به اهمیت موضوع موسسه صنائع دستی پروگرام ذیل را زیر نظر گرفته .

جمع آوری احصائیه های واثق صنائع دستی
اصلاح تولیدات ــ مواد خام وافزار کار
مطالعه بازار در داخل و خارج .
ایجاد کوپراتیف های محلی صنائع دستی
حفظ دیزاین های عنعنوی محصولات دستی کشور جزء پروگرام میباشد . بر علاوه‌موسسه جدید صنائع دستی به موسسه صنائع دستی و کوچك انکشاف می‌یابد يك اداره مرکزی جهت کمك و رهنمائی صنعتگران در تشکیل ریاست صنائع ایزاد گردیده .

مراکز دیگر رهنمائی صنائع کوچك وصنائع دستی در کابل ــ غزنی ــ هرات ــ بدخشان و مناطق مرکزی افغانستان دائر میگردد .

قانون صنائع کوچك و دستی که تدوین شده بعد طی مراحل قانونی مورد تطبیق قرار داده میشود .

احداث نزده دستگاه کوچك تولید جراب ــ زیرجامه ــ سامان برق اجناس پلاستیکی گدی سازی ــ رفعت دوزی ــ رنگ تعمیراتی تانك‌سازی ــ آهن جامه تعمیراتی ــ خشت وکپریل تسمه ــ دکمه ــ لبنیات ــ ظروف المونیم ــ بکس سازی و غیره در نقاط مختلف کشور در قطار صنائع کوچك ماشینی داخل پروگرام میباشد .

سرمایگذاری در رشته های فوق از يك ملیون الی هفت ملیون افغانی بالغ میگردد و اشتراك سرمایه های کوچك در احداث آنها ممکن است .

این بود خلاصه از اهداف پلان پنجساله‌سوم انکشاف امور مربوطه معادن برق و صنائع به توفیق خدای بزرگ همکاران معادن و صنائع تطبیق پلان را به شما وعده میدهند پشتیبانی همکاری و نظریات اصلاحی تان با سهم گیری مزید سرمایه های خصوصی شما کمك به انکشاف اقتصاد کشور و ارتقاء سویه زندگی مردم عزیز ما خواهد بود .

بیانیهٔ پوهاند دکتور محمدعثمان انوری وزیر معارف

قوای بشری یکی از عوامل مهم انکشاف اقتصادی و اجتماعی یك جامعه بشمار میرود ازین رو انکشاف آن نیز بحیث مشخصات عمدهٔ ترقی کشور شناخته میشود – پس به هر اندازهٔ که قوای بشری انکشاف نماید بهمان پیمانه اقتصاد مملکت انکشاف یافته و سطح عواید ملی بلند خواهد رفت – باید متذکر شدکه باانکشاف قوای بشری امکان استفاده بهتر از عوامل دیگر مانند دیگر سرمایه گذاری ها بعمل می آید لذا قوای بشری در انکشاف اقتصادی و اجتماعی نقش بارزی دارد .

رول معارف در انکشاف قوای بشری البته ازین نقطه نظر خیلی مهم است – اساسا مصارف در تعلیم و تربیه یك سرمایه گذاری است که‌اصلا در منابع بشری صورت میگیرد بصورت عمومی تعلیم و تربیه زیر بنای مهمی را در رشد اقتصادی کشور تشکیل میکند زیرا در اثر تعلیم و تربیه است که استعداد های گوناگون افراد بلند میرود و باثر آن از یك طرف قدرت تولیدی افراد بیشتر گردیده و از جانب دیگر تعلیم و تربیه سبب تنویر اذهان میشود و زمینه را برای ایجاد و تطبیق سازمان های اقتصادی مساعد میسازد .

باساس نظریات علمای پلان گذاری افزایش قدرت تولیدی – پرسونل تعلیم یافته نظر به طول مدت تعلیم چنین تخمین شده است :

چهار سال تعلیم قدرت تولیدی یك کارگر را بمقایسه یك شخص بیسواد باندازه ٤٤ فیصد می افزاید و هفت سال تعلیم قدرت تولیدی یك کارگر را بمقایسه یك شخص بیسواد ۲۳ فیصد و از ۱۳ الی ١٤ سال تعلیم عین قدرت را ۳۲۰ مرتبه بلند می‌برد این‌ارقام البته حقایق نسبی را ارائه میکند آنچه ثابت میشود اینست که قدرت تولیدی باندازهٔ معتنابهی در نتیجه دوره های مختلف تعلیم و تربیه بلند میرود ولی طبعا تناسب ارتقای‌قدرت تولیدی در هر دوره بهمین اندازه نمی باشد زیرا قدرت تولیدی انسان بیك دسته عوامل دیگر از قبیل شرایط محیطی موجودیت منابع طبیعی سرمایه و تقاضا نیز اتکامیکند وشرایط اجتماعی – سیاسی در آن حتما دخیل است .

وزارت معارف افغانستان بروی این حقایق علمی احتیاجات عمده کشور را مد نظر گرفته واهداف پلان سوم انکشافی معارف را طرح نموده است پلان پنجساله معارف البته درعین زمان موافق به روحیه ماده (٣٤) قانون اساسی و خط مشی حکومت طوری طرح گردیده است که در آن تعمیم تعلیمات ابتدائی – انکشاف متوازن معارف – بهبود کیفیت تعلیمی – انکشاف تعلیمات ثانوی – مسلکی و عالی متناسب به احتیاجات امکانات تخنیکی – علمی و مالی مملکت پیش بینی شده است در پلان سوم سعی بعمل آمده تا حق تعلیم مجانی‌برای تعداد بیشتر افراد ملکت تأمین گردد .

برای تحقق این اصل در افزایش تعداد مشمولین دوره های مختلف تعلیمی از طریق تاسیس و ازدیاد مکاتب ابتدائی – ثانوی – مسلکی و تعلیمات عالی در کشور حتی الامکان توجه لازمه مبذول گردیده است بدین ترتیب توسعه تعلیمات ابتدائی با در نظر داشتن هدف تعمیم تعلیمات مذکور در تمام افغانستان و امکانات آن یکی از اهداف مهم پلان سوم معارف را تشکیل میدهد .

برای نیل باین‌منظور برعلاوه منابع وامکانات

مالی دولت همکاری های داوطلبانه مردم کشور نیز آرزو برده شده است ـ انکشاف تعلیمات ثانوی با در نظر گرفتن توازن نسبی آن با تعلیمات ابتدائی و عالی طوری پیشبینی شده تا امکان دوام تحصیل را برای یك تعدادبیشتر فارغان با استعداد ابتدائی میسر گرداند .

توسعه و انکشاف تعلیمات مسلکی وحرفه‌وی به سویه های مختلف برعایت احتیاجات شقوق مختلفه اقتصادی فنی و اداری مملکت تا جائیکه امکانات اقتصادی کشور اجازه میدهد در پلان گنجانیده شده است و باین اساس یك تعداد پرسونل مسلکی و فنی ماروی ضرورت پروژه های انکشافی دولت در پلان سوم تهیه خواهد گردید .

از آن جائیکه تربیه معلم محور انکشاف‌تمام تاسیسات جدید را در پلان سوم و پلان های آینده انکشافی معارف افغانستان تشکیل میدهد تا تاسیسات جدید موازی به انکشاف تربیه معلم پیش برود بناء درین پلان تربیه و تهیه معلمان مسلکی به پیمانهٔ وسیع تری پیش بینی گردیده است و در اصلاح پروگرامهای تربیه معلم نیز توجه خاصی بعمل آمده است تا معلمین ورزیده تر برای معارف مهیا گردد .

توسعه و انکشاف تعلیمات عالی در پلان سوم باساس نیازمندی های شقوق مختلف اقتصادی ـ اجتماعی و فنی حتی الوسع در نظر گرفته شده است به تناسب احتیاجات وامکانات اقتصادی مملکت زمینه تعلیمات عالی برای جوانانیکه دارای استعداد و لیاقت باشند فراهم خواهد شد .

تاسیسات جدید در پلان سوم معارف طوری پیش بینی شده است که انکشاف معارف را چه از نظر مدارج تعلیمی وچه از نظر منطقوی بصورت یك توازن نسبی پیش ببرد .

در توازن بین مدارج تعلیمی هدف اینست که باساس خط مشی حکومت تعداد بیشتر جوانان لایق تر باساس امتحان بسوی‌تعلیمات عالی سوق داده شود ـ در توازن منطقوی‌سعی بعمل آمده است تا در موسسات تعلیمی بهر منطقهٔ که باشد برای شاگردان لایق از سایر مناطق موقع تحصیل میسر گردد چنانچه در مکاتب‌ولیلیه های پایتخت شاگردان‌تمام ولایات از تمام مناطق و در لیلیه های ولایات‌شاگردان از چندین ولایت نزدیك و دور دست پذیرفته خواهد شد ـ در تمام موسسات جدید تعلیمی مناطق مختلفه کشور شرایط محیطی ایجابات علمی امکانات اقتصادی واداری رعایت‌میشود.

در مورد بمیان آوردن معارف متوازن باید باین حقیقت عطف نظر نمود که از عمر معارف جدید افغانستان در حدود ٦٠ سال میگذرد در طول این مدت در توسعه معارف افغانستان نرجه تقاضا و خواهش مردم در هر منطقه بیشتر رول داشته و در نتیجه یك نوع بی موازنه‌گی را در تامین معارف مخصوصا مناطق دور دست کشور پیش نموده است ـ خوش بختانه باتحولات جدید اجتماعی این نقیصه نزد همه طبقات مردم افغانستان رفع گردیده و با ابتکار پلان گذاری های دولت بسوی یك معارف متوازن پیش میرود .

وزارت معارف در پلان پنجساله سوم خود این اصل مهم را مد نظر گرفته است البته باید متذکر شد که انکشاف صحیح و متوازن معارف مستلزم منابع مالی شرایط تخنیکی و علمی یك انکشاف میباشد در پلان انکشافی معارف امکانات مالی و تخنیکی دولت کمك‌های مالی و تخنیکی ممالك دوست موسسات بین المللی و معاونت های داوطلبانه مردم مد نظر گرفته شده است و بروی آن پلان سوم‌انکشافی معارف‌طرح‌گردیده‌ـوزارت‌معارف‌سعی‌خواهدکرد تا مطابق به ایجابات اجتماعی و اقتصادی‌معارف کشور در سراسر مملکت بطرف یك توازن مطلوب پیش برود برای بر آورده شدن این منظور وزارت معارف با در نظر گرفتن تعداد شاگردان معارف و نفوس ولایات در صدد پیدا نمودن راه حلی شده تا در آینده مطابق روش های علمی معارف متوازن در تمام کشور پهن گردد ـ عنصر مهمیکه در روی کار آوردن توازن معارف نقش دارد همانا احصائیه های دقیق میباشد چه از روی آن یك فارمول برای متوازن شدن معارف بدست می آید .

مطالعات علمی و مشاهدات بین المللی برین اصل استوار است که انکشاف معارف ازمحیط شروع نشده بلکه از مراکز شروع میگردد از همین جاست که‌تمرکز نفوس درمـرا کـز بصورت مترقی پیش میرود و این خود یك مشکل دیگری را در توازن معارف در ممالك‌رو به انکشاف پیش میکند اصل مهم دیگری که در تعمیم و انکشاف معارف مهم است کیفیت تعلیم و تربیه میباشد یکی از پرنسیب های انکشافی معارف در طی پلان سوم بهبود کیفیت تعلیم و تربیه است که این منظور تا حد امکان از طریق تعدیل و اصلاح پروگرام های درسی تربیه معلمان مسلکی ورزیده تهیه وسایل‌تعلیم از قبیل کتب درسی ـ معاون درسی ـ مواد سمعی و بصری ـ لابراتوار ها انکشاف‌کتابخانه هاواصلاح‌عمارات معارف برآورده خوا هـد

شد و همچنین در نظر است که لوائح و تعلیماتنامه های معارف باساس تجارب گذشته و شرایط عصر جدید تجدید نظر شود که این اقدام نیز ببهبود کیفیت تعلیم و تربیه واقع خواهد شد باید متذکر شد که مسوده قانون معارف با در نظر گرفتن نقاط فوق‌الذکر اخیرا تکمیل و برای طی مراحل قانونی بمقامات صالحه سپرده شده است که درین تسویدتمام مراحل بهتر شدن وضع تعلیم وتربیه‌وبمیان آوردن یك معارف صحیح و متوازن پیش بینی گردیده است .

دربهبود کیفیت معارف بمواد آتی تو جه مهمی بعمل آمده‌است .

١ـپرو گرام های‌درسی :ـ گر چه‌پروگرام های درسی معارف وقتا فوقتا تجدید نظرشده دران تعدیلات‌لازمه بعمل آمده است و لـی بمنظور هماهنگ‌شدن پروگرام تعلیمی‌وتربیتی معارف بانهضت وتحولات جد یـد که طبـق هدایت قانون اساسی در مملکت رونماگردیده درپـلان سوم درین قسمت توجه خاصی‌مبذول میگردد وترتیبات لازمه اتخاذشده تاپروگرام مکاتب بالخصوص پروگرام دورهٔ ابتدایـی بادرنظر گرفتن اهداف ملی وایجابات‌انکشافی کشور تجدید نظرشود وهمچنین کتب‌منا سب تالیف وتهیه گردد اصـلاح وبهتر سا ختـن پروگرامها وتدوین مجدد کتب درسی از طرف معلمین ومتخصیصین داخلی بمشورهٔمتخصصین خارجی روی دست واجراء گرفته شـده است اهداف خاص در پروژهٔ تعلیمات ابتدا ئی‌قرار ذیل است :

١ـتاسیس یك واحد مکمل‌ومجهزجهت‌اصلاح وتجدید نظر برپرو گرام های درسی مکا تب درچوکات وزارت معارف تاسال ١٩٧١ .

٢ـتقویه وتجهیز شعبات مربوطه وزار ت معارف درساحه تالیف کتب درسی ـ کـتب ممد درسی ورهنمائی معلمین وغیره

٣ـطرح‌پروگرام تربیه‌داخل‌خدمت تامعلمین به پروگرام های درسی وکتب درسی که تحت این‌پروژه بمیان می‌آید آشنا ئی‌پیداکند .

هدف دوم تالیف ونشر کتب است که در طول پـلان پنجساله سوم‌انکشافی معا ر ف کتب دوره های مختلف معارف چنین تخمین و پیش‌بینی گردیده است .

١ـدرسال ١٣٤٦ (٨٠) نوع کتاب مختلف درسی به تیراژ یك ملیون نسخه .

٢ـدرسال ١٣٤٧ (٨٥) نوع کتاب مختلف درسی به‌تیراژ یك ملیون وپنجصد هزا ر نسخه .

٣ـدرسال ١٣٤٨ (٨٥) نوع کتا ب‌مختلف درسی به تیراژ دو ملیون نسخه .

٤ـدرسال ١٣٤٩(٨٥) نوع کتاب مختلـف درسی به‌تیراژ دو ملیون نسخه .

٥ـدرسال ١٣٥٠ (٨٥) نوع‌کتا ب مختلف درسی به‌تیراژ دو ملیون وپنجصد هـزا ر نسخه.

که‌مجموعا چهارصد وبیست نو ع کتب‌درسی به‌تیراژ نه‌ملیون پنجصد هزار نسخه میشو د که این تعداد طبعا متناسب به‌انکشاف‌تعلیمات ابتدائی ـمسلکی وثانوی خواهد بود .

هدف سوم تربیه معلم است چون نقش‌معلم ورزیده ومسلکی در بهبود کیفیت وانکشا ف معارف نها یت مهم است بنابران در پـلان سوم انکشافی معارف به‌جنبه های اسا سی تربیه معلم توجه کافی مبـذول شده است درین پـلان انکشا ف‌موسسات تربیه معلم طوری طرح گردیده تا به تعداد معلمین که به اصول تدریس آشنا باشند ومعلومات‌مسلکی کافی داشته باشند حتی الامکان افزا یش‌قابل مـلاحظهٔ بعمل آید نظربه سنجشیکه بعمل‌آمده

فعـلا درمعارف به تعداد ١٩٣٠ نفر معلم به سویه های مختلف کمبود است واز طر ف دیگربرای تاسیسات جدیدیکه در طو ل‌پنجسال آینده بعمل می‌آید ٧٨٥٠ نفر معلم ضرو رت است که مجموعا درجریان پلان سوم ٩٧٨٠معلم طرف ضرورت شعبات مختلف تعلیمی معا رف خواهد بود بناءاً توجه مـزیدی درانـکشا ف موسسات تربیه معلم معـطـوف گر د یـده است.

تناسب بین تعداد شاگرد ومعلم یك اصل مهم دیگری است که درکیفیت تعلیمی رو ل بسزائی دارد که حین سنجش تعدادمعلم طرح ضرورت‌تاسیسات‌جدید یك‌تناسب پائینتری‌تعداد شاگرد ومعلم استفاده شده است که ایـن تناسب در کیفیت تدریس موثر است .

نارم تناسب شاگرد ومعلم درممالك جهان مختلف است بصورت وسطی میتوان گفت که برای مکاتب ابتدائی یك تناسب یك درسی و پنج ومکاتب متوسطه یك دربیست وپنج ودر مکاتب ثانوی ولیسه هایك تناسب یك د ر بیست درنظر گرفته شده است بروی ایـن سنجش درپـلان معارف کوشش بعمل خوا هد آمد تادر سراسر افغانستان تناسب تعـداد شاگرد بامعلم تقلیل یابد وخودرا حتی‌المقدور نارم بین المللی نزدیك تر سازد ازینجاست که درطی پـلان پنجساله سوم تعداد ضرورت معلم بیشتر میگردد .

احتیاج به‌تعمیرات مکاتب از عوامل دیگر ی است که درپیش رفت تعلیم وتربیه وصحت شاگردان تاثیر دارد چه باید تدریس در یك فضای مساعد صورت بگیرد طوریکه بمشاهده میرسد یکی از مشکلات وزارت معار ف نداشتن تعمیرات کافی است که‌این مشکل در نتیجه زیادشدن شاگردان هنوز بزرگتر میشود چون درحال حاضر قدرت‌مالی وتخنیکی دولت ازنظر ساختمان متناسب به‌سرعت انکشا ف معارف نیست بنابران مشکل مذکور تدریجاً رفع‌خواهد شد .

تعمیراتیکه درپلان سوم پیش بینی شده است عبارت است از ۳۱۵ باب مکتب ابتدائی ۹۵باب‌مکتب‌متوسطه ۱۰باب لیسه ویازده باب مکاتب مسلکی میباشد روی همرفته مصا رف تعمیرات معارف به هشتصد و بیست ملیو ن ونه‌صد ونودهزار افغانی بالغ‌خواهدشدبرای آن پنج ملیون و ششصد و نود و نه هزاردالر ضرورت خواهد داشت که ازطریق امداد ها ی مؤسسات بین‌المللی وممالك دوست برای معارف افغانستان خواهد رسید ناگفته نما ند وزارت معارف نقشهٔ متحد الشکلی را برای مکاتب‌ابتدائی ثانوی‌ومسلکی‌ترتیب‌داده است‌که باساس آن تعمیرات ساخته خواهد شد رو ی همرفته درپلان سوم وزارت معارف درپهلوی کمیت وکیفیت معارف را نیز درنظر داشته‌است وتاحدی ممکن کوشش شده است تا معارف رابسوی یك سویه بلند ترارتقاء دهد .

باعملی شدن تاسیسات جدید انکشاف‌معارف از حیث کمیت دراخیر پلان پنجساله سو م بامقایسه‌به‌سال ۱۳۴۵ که‌ختم‌پلان‌پنجساله‌سوم است قرار آتی خواهد برد .

تعلیمات ابتدائی :ـ تعداد داخله مکاتب ابتدائی و دهاتی طور مجموعی از چهار صد و دو هزار به پنجصد و شصت و دوهزار بلند خواهد رفت که تخمینا ۴۰ فیصد افزایش را ارائه میکند .

تعداد شاگردان مکاتب ابتدائی از سه صدو دوازده هزار به چهار صد وچهل هزار بالغ خواهد شد که‌سی وهشت‌فیصد تزئید راتشکیل میدهد.

درتعلیمات متوسطه به تعداد داخله مکاتب متوسطه عمومی ومسلکی بیست وسه هزارو چهار صد شاگرد تزئید بعمل می‌آید که‌سی‌و پنج فیصد افزایش رانشان میدهد ـ تعدا د متعلمین مکاتب متوسطه ازسی وشش هزا ر به پنجاه و هشت هزار ارتقاء خواهد یافت که‌شصت ویک فیصد افزایش را نشا ن میدهد .

درمکاتب مسلکی بسویه متو سطه تعداد شاگردان از هشت هزار وپنجصد به‌نه‌هزارو ونهصد بلند خواهد رفت واین یك افزایش هفده فیصد را ارائه میکند در تعلیمات‌ثا نوی بالعوم ثانوی‌ومسلکی‌تعدادشاگردان‌ازسیزده‌هزار به بیست و چهار هزار نفر ارتقاء خواهدیافت که بصورت مجموعی هشتاد وپنج فیصدتزئید رانشان میدهد ـ این افزایش در تعلیما ت ثانوی عمومی شصت وپنج فیصد ودر تعلیمات ثانوی مسلکی ۱۳۰فیصد خواهد بود که‌درین صورت تعداد شاگردان مکاتب ثانوی از هفت هزار وهفت صد به یازده هزار ونهصد تعداد شاگردان ثانوی مسلکی ازپنج هزار وسه‌صد به‌دوازده هزارو پنجصد ارتقا ء خوا هد یا فت .

تعداد فارغ‌التحصیلان دوره‌های مختلف :ـ اگر سال اخیر پلان سوم باتناسب سال اخیر پلان‌دوم مقایسه شود دیده میشود که بصورت تخمینی تعداد فارغ‌التحصیلان صنف (٦) ازبیست ویك‌هزار ودوصد به‌بیست‌وچهار هزار و دوصد و از صنوف نهم از هفت هزارو دوازده به پانزده هزارو هفتصد واز صنو ف دوازده هم از دو هزارو سه صد ویك به‌پنج هزار و چهار صد وهشتاد ویك ارتقاء خواهد یافت که بالترتیب تزئید ۱۰۸ الی ۱۲٤ و ۱۳۸ فیصد را ارائه میکند .

در دوران پلان سو م تناسب تعداددختران و پسران در مراحل مختلف تعلیمی متوازن تر خواهد شد چه بصورت عمومی فعلا یك تناسب یکی درشش موجود است واین‌تناسب در اخیر سال به‌یکی در پنج خوا هدرسید.

اساسات انکشاف معارف در ممالك جهان نظر به‌شرایط محیطی مختلف بوده وهم نظر به ایجابات‌وقت باتحول میباشد ازآنجائیکه پلان گذاری جنبه های آفاقی و هم جنبه های آفاقی آن بیشتر تقویه گردد .

بطور خلاصه در پلان سوم از اساسات آتی درتاسیسات جدید وارتقای مکاتب استفاده شده است .

۱ـ تعلیمات ابتدائی :ـ برای انکشا ف متوازن تعلیمات ابتدائی ذکور و اناث‌ازاساسات علمی تخنیکی وانکشافی استفاده بعمل آمده و نقاط ذیل مدنظر گرفته شده است .

۱ـتعداد نفوس ولایات به‌تناسب سرجمع نفوس مملکت .

۲ـتعداد متعلمین هرو لایت به‌تناسب نفوس

همان ولایت .

برای ارتقای مکاتب دهاتی دومعلمه به ابتدایی اساسی تعداد داخله مکاتب دهاتی موجوده اساس پیش‌بینی قرار داده شده است مکا تبیکه تعداد داخله آنها از ۵۰ تا۹۹شاگرد بوده به دهاتی دومعلمه ومکاتبیکه تعداد داخله آنها از ۱۰۰ بیشتر بوده به ابتدائی ارتقاء یافته است .

درتعلیمات مسلکی برای ازدیاد مکاتب مسلکی حتی الوسع احتیاج به قوای بشری مدنظر بوده است- در ساحه تربیه معلم‌احتیاج به‌تعداد معلم درتاسیسات جدید و تلافی کمبود فعلی مراعات گردیده است این بود

مختصر از پلان انکشافی معارف درچوکات پلان پنجساله سوم انکشافی دولت .

بیانیهٔ پیغله کبرا نورزایی وزیر صحیه

هموطنان عزیز !

باآغاز سال ۱۳٤٦ پلان انکشافی سوم صحی توأم با پلان عمومی - اقتصادی و انکشافی سوم کشور عزیز شروع میگردد.

وزارت صحیه پلان انکشافی سوم صحی رابتاسی ازقانون اساسی نوین افغانستان وبه پیروی از خط مشی حکومت بناغلی‌میوندوال صدراعظم وپروگرام اصلاحی آن درساحه انکشاف امور صحی مانند سایر شئون‌حیاتی واجتماعی باشرایط مالی وپرسونل فنی که بدسترس وزارت صحیه قرار میگیرد مطابق هدف معینه به‌طب وقایوی اهمیت بیشتر وحق اولیت را قائل گردیده واهداف عمدهٔ آنرا درساحه های مختلف صحی بادرنظر گرفتن صحت عامه متوازن جهت فراهم آوردن تسهیلات صحی مناسب بقدر توان برای تمام افراد کشور عزیز مدنظر گرفته که به‌تدریج طی‌پلان جاریه وپلان های آینده برآورده‌شود. ویگانه شکل عملی وعام المنفعه این هدف عالی بصورت متوازن - بمیان آمدن سرویسهای اساسی صحی درتمام نقاط لازمهٔ کشور بصورت تدریجی است .

ازنگاه استفاده - پلان انکشافی سوم را وزارت صحیه بدوقسمت عمده تقسیم مینماید که قسمت اول آن راتکمیل پروژه‌های انتقالی پلان‌دوم که‌یك امر عاجل محسوب میشود تشکیل میدهد که امکان تکمیل وبکا رانداختن آنها به‌منظور استفادهٔ مردم- بیشتر موجود است وروی این اصل پروژه‌های اکمالی در پلان سوم در قدم اول مدنظر گرفته شدهٔ است .

قسمت دومی محتوی یك تعداد پروژه های جدید خوردوبزرگی میباشد که ازنگاه تعمیم وترویج طبابت عصری خاصتاً پیشرفت طب

وقایوی درنقاط لازمهٔ کشورمتکی باصل‌متوازن ساختن صحت عامه مدنظر گرفته شده که قسماً آمادگی های لازمه رادر ساحه تربیه پرسونل فنی و فراهم آوردن تسهیلات لازمهٔ وقایوی برای پیشبرد پلان انکشافی آیندهٔ صحی درکشور احتواء مینماید وقسمت مهم پروژه‌های بزرگ صحی که‌حیثیت مراکز تربیوی وتولیدی مواد لازمهٔ وقایه ومعالجه را دارند مانند پولی‌کلینیك عمومی مرکزی و کلینیك دندان-شفاخانه زایشگاه جدید ومکتب قابله نرس - شفاخانه یکصد بستر اطفال انستیتوت چشم - مرکز احیای مجددموسسه

اکسریز -موسسه تهیه واکسین و تقویه لابراتوار های تولیدی دیپوی عمومی ادویه که این پروژه هادر حقیقت هستهٔ اصلی واساسی برای انکشاف امور صحی درسراسر کشور بوده ونتائج پرثمر آن بعداز تکمیل وبکار افتادن آن بصورت تدریجی درسالهای اخیر

پـلان انکشافی سوم و پلان های انکشافی آینده معلوم میگردد .

به منظور اطمینان حاصل کردن تکمیل و تطبیق این قسمت پروگرام ــ وزارت صحیه نیازمندی بیشتری برای بدست آوردن پرسونل تربیه یافته وتجهیزات ولوازم فنی ضروریه دارد که روی این اصل واساس ــ پروژه های بزرگ رادرکابل که‌از آن اسم بردیـم . صرف از نگاه تربیه ورسانیدن پرسونل فنـی که از بسیاری نقاط نظر جای‌مناسب میباشدگنجانیده شده وهمچنان در همین مراکز بزرگ‌چـنان ترتیباتی اتخاذ خواهـد شد که برعلاوۀ تربیۀ پرسونل مورد ضرورت‌آینده ــ پرسونل‌موجوده ولایات هم برای بلند بردن سویۀ خودها دراین مراکز وقتاً فوقتاً آمده‌مدتی تربیه دیده‌معلومات تازه را اخذ نموده وآزموده تر شـده بانیرو و قدرت علمی مکمل تر به نقاط اولیۀ خود برای خدمات بهتر مردم برگردند. وهمچنان وزارت صحیه با تمام قدرت وتوان خود میکوشد که‌در جریان سالهای پـلان اهداف اساسـی خودرا مطابق توضیح مرام بتدریج عملی نمایدوسرویس های اساسی صحی را انکشاف وتقویه بخشد تا تمام افراد مملکت عزیز مان از خدمات طبی وقایوی ومعالجوی در سراسر کشور برخوردار گردند . امابرای حفظونگهداری واحد های‌صحی مربوطه ــ صرف مراقبت وزارت صحیه‌وفعالیت کارکنان صحی کفایت‌نمی‌نماید ــ تا باهمکاری صمیمانۀ مردم توأم نباشد. بناء در تمام‌امور انکشافی وتوسعۀ خدمات صحی ـوزارت‌صحیه نیاز مندی بیشتری به همکاری مردم دارد.این همکاری مردم بوسیلۀ توسعۀ تبلیغات صحی‌ـ نشرات رادیوئی ــ نشر پامفلت‌هاـ بیانیـه‌ها نصب پوسترهاـ نمایش فلـمهای صحـی در سینما های سیار وغیره جلب میگردد . و پرو گرام آن توسط تیم‌های تبلیغاتی در هر طرف عملی میگردد . وبخصو ص همکار ی مردم ازنگاه طب وقایوی در مراعات نمود ن شرایط حفظ الصحه محیطی ــ ملو ث نه‌نمودن آبهای آشامیدنی ــ رعایت نمودن مقررات‌صحی در خوردن میوه جات ومواد غـذائی ــ قبول نمودن واکسینا سیون های لازمه وبالاخر ه اطـلاع امراض ساری به‌نزدیکترین مر کز صحی نهایت ضروری است .

طرز انکشاف وحق تقدم : ــ

درپلا نهای انکشافی آینده ودرتطبیق پلان انکشافی سوم ــ وزارت صحیه میکوشدتوسعه انکشاف امور صحی باساس توحید پروگرام انکشافی بطرزی پیش برود تااستفادۀ اعظمی را از منبع مالی وپرسونل فنی که بدست میاید درراه خدمات بهتر صحی مردم کشو ر عزیز نموده وحتی المقدور از تضاعف عمل‌و مصرف مکرر جلو گیری نماید. وتو جه‌بیشتر خودرا درآن قسمت از نقاط مملکت بخر چ میدهد که مردم آن سامان ازنگاه اجتماعی و اقتصادی نظربه سایر نقاط رشد کمتر نموده و وضع زندگی اجتماعی آنها ایجاب رسیدگی فوری وعاجل راازنگاه صحی مینماید . برا ی برآوردن این منظور ازیکطرف مراکز فر عی صحی که اهداف طب وقایوی رامطابـق به آرزوی وزارت صحیه پیش‌برده بتواند ودرعین زمان بامور معالجۀ مریضان بپردازد در نقاط مختلفۀ کشور توام باارتقای سرویس ها ی اساسی صحی ازنگاه امتزاج مـلاریا وجلوگیری از بروز مجدد آن درجاهای لازمه که‌ملاریا به صفحۀ مراقبت رسیده ــ بکار می‌انـدازد . ازطرف دیگر ودرعین حال میکوشد تاتوسعه‌طب معالجوی باوسایل مناسبتر ثابت وسیار در مراکز صحی موجوده تقویه گردد تابتواند به نحو مناسب تروبهتر خدمات صحی لاز مـه ازنگاه پیشرفت طبابت امـروزی درسا حـۀ تشخیص وتداوی برای حفظ صحت‌و سلا مت مردم انجام دهد. همچنان باپیشرفت تو سعه انکشاف امورصحی از حـالاو زارت صحیـه موضوع بدست آوردن پرسونل موردضرورت پروژه‌هارا باتوضیح سالهای انکشاف و بکار افتادن آنها مدنظر گرفته وبامراکز مسئو ل تربیه درتماس است تااندازۀ ضرورت خودرا ازنگاه قوای بشری درپـلان سوم و آینده بصورت تدریجی وحتی الامکا ن تکافو نماید. طرزانکشاف صحی وبکار انداختن موسسا ت مربوطه ــ ایجاب پرسونل جدید تربیه یافته را مینما ید ــ وعلاوتاً بنابر توسعه موسسات فعلی تعداد بیشتر پرسونل اختصا صی مورد نیاز است .

برای بدست آوردن این هدف درپـلان‌های انکشافی آینده وتطبیق پلان‌سوم و ز ا ر ت صحیه برعلاوه تربیۀ اشخاص فنی وستاف‌لازمه بوسیلۀ مراکز تربیوی پوهنتون کابـل و ننگرهار وتربیۀ پرسونل پارا مید یـکل و مسلکی درمراکز تربیه دست داشتۀ خود از بورس های سازمان صحی جهان وممالك‌دوست ودایر نمودن کورسهای تعلیمی ریفریشر و توجیهی استفاده بعمل میاورد .

باین نکته وزارت صحیه متو جه است که درافغانستان‌بیشتراز۸۵فیصدمردم‌دردهات‌حیات بسر می‌برند واکثراً ازتسهیلات صحی‌منطقوی

زیاد خواهد بود . امید میرود که به همکاری مردم و فعالیت و فداکاری کارگران صحی و مشاورین سازمان صحی جهان و کمك های مؤثر یونیسف پروگرام امحاء در ظرف سال های پلان که از حالا برای جلو گیری از بروز مجدد ملاریا سرویس های اساسی صحی در مناطق مذکور بتدریج بکار انداخته میشود به محروم اند که‌توسعه وانکشاف تدریجی پروژه های صحی دهکده ازیکطرف وبکار انداختن سرویس های اساسی صحی از دیگر طر ف درطی پلان انکشافی سوم وآینده ـ این‌معضله حل‌گردد واز وارسی صحی منطقوی ـ مرد م آن‌سامان بهر ه‌مند گردند .

برای حفظ سلامت طفل ومادر ـ تربیه قابله هاونرس های انائیه رایك امرلازمی میدانیم تادر این قسمت مکاتب جدید نرس قابله ویا معاونه نرس وقابله درشفاخانه‌های ولایات به منظور تربیه پرسونل محلی عندالموقع د ر جاهائیکه کورس‌مذکور دایر است تقو یه گردیده ودر جاهای لازمهٔ دیگر تاسیس‌میگردد در ظرف پنج سال پلان سوم درنواحیکه ملاریا به مرحلهٔ مراقبت میرسد وبرای اینکه مقاصد بیشتر وچند جانبه بدست آید خدمات صحی باسرویس های اساسی مختلط میگردد تاحیات وصحت مردم بهتر حمایه گردیده و خدمات وقایوی ومعالجوی ساده بدسترس‌عموم هموطنان قرار گیرد.

روی این اصل چنان موافقه گردیده تادر مراکز فرعی صحی که درنواحی دهات ازطرف پروژه‌های صحی دهات فعا لیت مینما یند وقتیکه ملاریا به صفحه مراقبت درسا حه مذکور برسد مراکز فرعی منطقهٔ مذکو ر به سرویس های اساسی صحی دردهات ارتقا ء یافته واز بروز مجدد ملاریا بدینوسیله جلو گیری بعمل آمده وامتزاج پرسونل فنی هر دو شعبه سرویس های مذکور تقو یه میگردد .

مجادله های امراض ساری : ـ

۱ـ ملاریا : ـ

مرض خانمانسوز ملاریا که ازسالیان درازی درافغانستان بیخ وریشه دوانده بود و روز بروز بوسعت وانتشار خود می افزود وتلفات سنگین رابر پیکر حیاتی واقتصادی مملکت وارد نموده بود وازین لحاظ پروژه ها ی انکشافی واقتصادی مملکت به‌مشکل عملی‌شده میتوانیست . برای وزارت صحیه اولین پرابلم مهم صحی وحیاتی رابوجود آورده بود.

همان بود که‌به ارادهٔ اعلیحضر ت معظم همایونی موسسه ملا ریا درسال ۱۳۲۷تاسیس یافت وبلافاصله به‌فعالیت آغاز کرد وتاسال ۱۳۳۷ تمام نقاط ملاریائی کشور کنترو ل گردید ومتعاقباً نظربه مساعد گردیدن وضعیت ملاریا وایجابات فنی پروگرام آن طور جدی پیشرفت .

درسال ۱۳۴٤ و٤٥ موفقیت های شایانی نصیب این پروگرام گشته است چنانچه‌تقریباً یك ملیون‌نفوس جدید درسال ۱۳٤٥ درولایات لوگر ـ پروان ـ بادغیس اطراف کابل وغورات بغرض جلوگیری ازبروز انتشار احتما لـی مرض شامل پروگرام ساخته شد ـ تطبیق پروگرام امحای ملاریا بزرگترین پروگرام صحت عامه مملکت میباشد که درپلان انکشافی به‌آن حق اولیت داده شده است .

پلان پروگرام امحا ی ملاریا که‌به معیار بین المللی تر تیب وتنظیم یافته جد اً تعقیب میگردد ودارای (٤) صفحه تخنیکی‌فنی میباشد .

۱ـدورهٔ سرویسهای مقدماتی .

۲ـصفحه دواپاشی سرویلانس که آنراصفحه حمله میگویند.

۳ـصفحه سرویلانس جدی که دواپا شی نمیشود بنام صفحه کانسو لیدیشن یااستحکام یاد می‌شود .

٤ـصفحه نگهداری. وجلوگیری ازبروز دوباره مرض .

ریاست مجادله ملاریـا اکنون صفحهٔ سرویهای مقدماتی راکاملا انجام داده وبرصفحه حمله واستحکام قرار دارد ومتدرجاً به‌صفحه مراقبت خواهد رسید که صفحه آخرین‌پروگرام میباشد ـ وقتیکه آخرین آثار ملاریا ازمملکت محو گردید آنگاه امور مراقبت وجلو گیر ی ازبروز مجددآن ـ یك جزء وظیفهٔ‌صحت عامه خواهد شد. درجریان پلان سوم امورمربوطه این مجادله چنین به‌معرض اجراء قرار داده میشود .

درسال ٤٦(٥٠٠) هزار نفو س بصو ر ت سرویلانس درپروگرام امحای ملاریا درمناطق مختلفهٔ که‌تاکنون درپروگرام گرفته نشده‌داخل میشود.

در سال ٤٧ به اندازهٔ تقریباً (٥٠٠) هزار دیگر در منطقهٔ جوزجان ـ مزار شریف شامل پروگرام میگردد .

در سال ٤٨ـ٤٩ـ۱٥٠اگروقایع غیر مترقبه بملاحظه نرسد ، وسروی های اپیدیمولوژی را نشان ندهد نفوس تحت پروگرام امحای ملاریا که قرار توضیح فوق پیش برده‌میشود در حدود ۸½ ملیون نفوس و یا یك اندازهٔ

زیاد خواهد بود. امید میرود که‌به‌همکار ی مردم وفعالیت وفداکاری کار گران صحی و مشاورین سازمان صحی جهان وکمك ها ی موثر یونسیف پروگرام امحـاء در ظـرف سالهای پلان که از حالا برای جلو گیری از بروز مجددی ملاریا سرویس‌های اساسی‌صحی در مناطق مـذکور بتدریج بکار اندا ختـه میشود به اندازهٔ قناعت بخش پیشر فـت نماید .

۲ـ مجادله علیه چیچك :

چیچك یك مرض ساری بوده واز جملـهٔ پروژه هائی است که دررديف فعالیت ها ی طب وقایوی حایز اهمیت میباشد .

این مرض نه‌تنها سبب مرگ میشود بلکه معیوبیت های دایمی ـ کوری و تغییرات‌شکل‌را نیز بار می‌آورد .

تقریباً یازده سال قبل ـ۷۶۷۸) واقعهٔ چیچك درمناطق مختلفه مملکت بایك تعداد تلفاتی ازاین مرض مشاهده گردیده وهمچنین پنجسال قبل اهالی لوگرد وگرشك شد یدآ مورد حمله قرار گرفته بود .

برای جلوگیری آن تیم های مجادلوی‌بمقابل این مرض اعزام ومتدرجاً تحت کنترول‌آورده شد. هرگاه مردم جمعیت مابخصو ص قبایل ناقل وکوچی اطفال خویش رابوسیلهٔ اشخاص معینه خالکوبی کرده بهروقت وزمـان کـه واکسینا توران مؤظف وزارت صحیه حاضر میگردند طبقه زنانه ومردانه برای خالکو بی حاضر شوند امید است بامحای چیچك موفقیت حاصل شود.

همچنین درسال گـذشته اعضای صحـی بین المللی درسازمان صحی جهان در مورد جلوگیری این مرض باین موافقه رسید ند تا پروگرام اساسی جهان شمول برای امحا ی چیچك شروع‌گردد ومشتمل است‌به‌پروگر ام امحاکه برای ده سال در نظر گرفته شده‌محل تطبیق قرار گیرد .

بمنظور اینکه ساحهٔ فعالیت خالکوبی وسیع ترگردد تعداد سنترین هاوواکسینا تورا ن نیز تزئید وبرای فعلا (٤٦) سنترین وسه‌صد وهفتاد واکسیناتوران مؤظف این‌کار ساخته شده است وتقریبا هفت ملیون نفرباوصول خانه بخانه خالکوبی گردیده اند .

دراین اواخر وزارت صحیه اصول جدید خالکوبی راتحت تجربه قرار داده که توسط آله های خصوصی باصول فشار بالای بازو تطبیق میگردد وامید است نتائج خوبی‌از آن گرفته شود .

۳ـ مجادله علیه توبرکلوز : ـ

مرض توبرکلوز یاسل نیز یك پرابلم‌قابل توجه است . مجادله به مقابل این مرض‌از سال ۱۳۳۲ آغاز ویك مرکز مجادله درکابل بکار انداخته شد.

دراول وهله یك دستگاه تشخیص برای وقایع مانندسامان لابراتوار ـذرایع کلچر مکروب سل ـ واسطه تشخیص واکسریز وسایط خواندن نتائج فلم وتست توبرکولین تدارك گردید .

درعین زمان یك‌عده داکتران‌ـ نرسها ـ و تکنیشن هاجهـت پیشبرد امور مجاد لـوی توبرکلوز متدرجاً تربیه شده رفته ومصروف فعالیت اندوبرای بازدید مریضان در مناز ل شان بنام هوم ویزیت‌ـ نرسها موظف ساخته شد. تداوی وقایع عاجل سناتوریم نسوان نیز تاکنون ادامه دارد .

درابتداء پروگرام مجادله بصورت مقدماتی وتجربوی در حوزه کابل شروع و بانتا ئج اطمینان بخش پیش برده شد .

واز سال ۱۳۳۸ باین طرف به کمك منابع خارجی این پروژه تقویه وتااکنون ادا مه دارد .

جریان فعالیت درین مرکز از یکـطرف بصورت وقایه یعنی تطبیق توبرکولین واکسن ب.ث. ژ بوده . برای اینکه بمقابل امراض ساری مجادله‌خوبتر وکنترول‌قناعت‌بخش‌بدست آید پروگرام واکسینیشن (ب . ث . ژ) درمکاتب ـ لیلیه هاوبا صول خانه بخا نه در منازل به معر ض تطبیق گـذاشته شده و برای دریافت وقایـع مرض توبـر کلوز به‌منازل ومکاتب فعالیت آغاز یافته . البته در صورت تدریجی به‌تمام مناطق کشور توسعه داده میشود . واز جانبی بصورت معالجو ی معاینه وتداوی مریضان در مرکز مجادله ونیز درمنازل مریضان ونواحی شهر کابل اجرا ء میشود تجویز گردیده‌تامراکزکنترول توبرکلوز به ولایات نیز به‌توان مالی بعداز اکمال‌سامان ولوازم وتهیه وپرسونل آن توسعه یابد . چنانچه یك مرکز ابتدائی در ولایات پروان ـ بامیان ننگرهار نیز دایر ومصرو ف فعالیت میباشد .

همچنین به منظور اینکه پروگرام مجا دله توبرکلوز ودیگر امراض ساری بصو ر ت اساسی وفنی پیش برده شود. بورد امراض ساری تشکیل گردید تابه وسیله کمیته های فرعی بهریك ازشعبات مختلفه در موردپروژه ها وپروگرام کار مطالعه وبصورت قناعت‌بخش

فعالیت ورزند .

٤- مجادله علیه تراخم : -

مرض تراخم چون از جملهٔ امراض ساری بوده ودربسا نقاط کشور مردمان آن‌ساما ن رابه این مر ض مبتلا ساخته حتی کوری و معیوبت های دایمی رابا رآورده . بـا ین ملحوظ به غرض جلوگیری از سیر وپیشرفت آن تجویزی بعمل آ مده. وتوسط متخصصین این رشته جهت جلوگیری ازپیشر فت مرض مطالعه و سروی آغاز گردید بالنتیجه مناطقیکه مردم آن بیشتر باین مرض مبتلا میباشد از بین بردن آن باهمکاری متخصصین داخلی وخارجی به معاینه ومعالجه این مر ض اقدام وبصورت تیم‌های ثابت وسیار در این ساحه فعالیت داشته باشند .

فعلا یك‌مرکز مجادله تراخم درولایت‌هرات مصروف فعالیت بوده ومتدرجاً بدیگر نواحی که این مرض موجود است به معالجه‌وتداو ی آن می‌پردازد .

برعلاوه الی ختم یافتن کارتیم مجادله تراخم حرکت آن ازیك منطقه به منطقهٔ دیگریك تیم سیار بنام کلینیك نور نیز که مشتمل از متخصصین داخلی وخارجی میباشد - جدیداً بکار انداخته شده ومصروف فعالیت اند . این تیم وقتاً فوقتاً بولایات جهت معالجه‌امراض چشم و تـراخـم بـرای مدتی اعزا م می‌شوند .

٥- مجادله های دیگر : -

١-کولرا :-یك مرض قرنطینی سا ر ی بین المللی است که عدم کنترول واتخا ذ تدابیر آنی وفوری ازمرض - مو جب معطلی موقتی روابط اقتصادی وتجارتی خواهد شد . ازین نگاه تدابیر لازمه وقایوی ومجادلو ی درنظر گرفته شده است .

٢- تیفوس: - یك‌مرض ساری استیلا ئی بوده اگرچه دراثر مجاهدات دوامدار ومجادله هائیکه تاامروز درطی سالیان متمادی مقا بل این مرض اجراء گردیده مرض تحت کنترول است- امابرای جلوگیری ازبروز مجدد آن حتی المقدور ترتیبات مقدماتی درپلا نها ی مجادلوی گرفته شده است .

٣-تیفوئید :- برای جلوگیری از شکل استیلائی آن درموقع وزمان لازمه در جریان سال واکسینا سیون های ضد مرض درمراکز صحی درنظر گرفته شده - ادامه می‌یابد.

سرویس های اساسی صحی :

عبارت از انکشاف سرویس های صحی ومراکز فرعی درمناطق روستائی بوده چه این پروژه به منظور آنکه باطریقه های ساده وبسیط سرویس های وقایوی ومعالجوی را بین آن عده مردمان ماکه ازنگاه اجتما عی رشد کمتر نموده اند پیشبرده درعین زمان میتوان به‌سهولت وبطور اقتصادی ساحه‌فعالیت آن را درتما م کشور بابودجه که برای آ ن اختصاص داده شده پهن نموده ونظربه تمام پروگرام های انکشافی حق تقدم وتفو ق برای این پروگرام داده میشود که در هرسا ل پلان یك‌تعداد به‌آن نقاطیکه نیازمند ی آ ن بیشتر محسوس میگردد بکار اندا خته میشود که مجموعاً در طی پلان به ٢٠٠ مر کزصحی وفرعی بالغ میگردد والبته بکار اندا ختن این پروژه‌ها تنها منحصر به‌آن نقاط کشو ر عزیز که مـلا ریای آن سا مان به صفحه مراقبت برسد نبوده بلکه درنقاط دیگر یکه به‌تسهیلات صحی احتیاجات اشد احساس‌گردد دایر میشود .

واهداف آن قرار آتی برای آگا هـی هموطنان عزیز مختصراً بیان میشود : -

الف - اجرای مراقبت دوام دار لازمه‌امحای موفقانه ملاریا .

ب- درعین حال دایره مطالعه و تدقیـق در منطقه وسیع تر تعقیب گردد تا تمام‌اهالی را احتوا ء کرده بتواند واین کارتو سـط کمك های آتی صورت پذیر میگردد .

١-کمك های طبی ابتدائی .

٢-واکسینا سیون وتاسیس معا فیت‌مقابل مرض .

٣-تثبیت فوری درصورت بروز یك مرض ساری .

٤-اطلاع وفیات وتولدات به ادارهٔ صحیه ولایات .

٥-اطلاع احوالات اپید یمولوجی به ادارهٔ صحیه ولایات .

ناگفته نماند که‌سرویس های اسا سـی صحی در پنج سال پلان حتی‌الامکان انکشاف مینماید . وازنقطهٔ نظر بدست آمدن شرایط مالی وتدارك پرسونل مورد نیاز بتد ریـج درتمام ساحه های افغانستان در معر ض‌تطبیق گذاشته خواهد شد .

درساحهٔ تحری و تدقیق : -

وزارت صحیه تااندازهٔ قدرت وتوان خود وتاجا ئیکه ازنگاه اهمیت مو ضو ع‌مسئو لیت وظیفوی داشته وخاصتاً انکشاف طب وقایوی راموورد نظر گرفته تدقیق وتحری را درساحه های مختلفهٔ طبابت وظایف اولیه واساسیه موسسه صحت عامه قرار داده است وپروگرام

های متنوعه را درساحه تدقیقات وتحریا ت طبی طرح ودر موسسه مذکور درمعرض اجراء قرار داده است .

این پروگرام با اشتراك مساعی پرسونل تربیه شده افغانی و همکاری تیم آلمان ها از یکطرف کارکنان سازمان صحی جهان از طرف دیگر پیشبرده میشود . این مطالعات منو ط ومنحصر بخود دستگاه های تدقیقاتی داخل موسسه نبود ، بلکه فعالیت ساحوی هم جز وپروگرام تدقیقاتی آن میباشد . تابالخاصه سروی های مختلفه چند جانبه سیرو لو ژی وهما تولوژی وغیره را درنقاط مختلفهٔ کشور عملا اجراء نموده بتوانند که بالاثر تدقیقات وتحریات لازمه ـ طریقه های تولید معافیت را درسنین مختلفه بدست آورده وبدینو سیله مجادله علمی واساسی رابمقابل امراض‌ساری واستیلائی بطرز نهایت اقتصادی بدسترس کارکنان صحی میگذارد .

پروژه های ساختمانی : ـ

پروژه هائیکه درسال ۱۳۴٦ اکمال آن مدنظر است عبارت ازشفا خانه های مرکز بغلان ـ فیض‌آباد ـ شبرغان ـ جاجی ـ ارگون پلخمری ـ تالقان ـ چخانسور ـ زرنج وقلعه نومیباشد.

درپروژه‌های صحی انتقالی که ادامه امور تکمیل آنها از طرف وزارت صحیه در نظر گرفته‌شده‌شفاخانه غورات‌ـارزگان‌ـزابل‌ـلغمان کنر ـ سمنگان ـ کاپیسا ـ خان آ با د یکاولنگ ومرکز صحی جذام ـمرکز فر عی صحی وردك ـ شفاخـانه اطفال درکابـل ـ پولیکلینك عمومی و کلینك دندان ـ زایشگاه جدید در کابل شامل میباشد .

و علاوتا طی پلان سوم انکشافی کشور ـ وزارت صحیه پروژه های موسسه تهیه‌واکسین موسسه جدید اکسریز ابن سینا ـ مراکزفرعی و سرویس های اساسی صحی و چارده مرکز صحی که هر یك دارای ۵ ـ ۵ بستر میباشد در نقاط مختلفهٔ در ولایات از نگاه امتزاج ملاریا و جلو گیری از بروز مجدد آن و وارسی اهالی دور دست بکار انداخته خواهد شد ـ موسسه چشم و مرکز احیای مجدد چشم ـ مرکز حمایهٔ طفل و مادر در کابل ـ تهیهٔ آب صحی مشروب برای شفاخانه ها و مراکزصحی موجوده ـ که فاقد آن است در داخل چوکات پلان سالانه و بدست آوردن وسایل ممکنه در سال های اول پلان شروع و در جریان آن تکمیل خواهد شد .

همچنان اکسریز ولایات ـ یونت های سیار صحی و مراکز فرعی توبرکلوز در برخی از ولایات مد نظر گرفته شده که به تدریج بکار انداخته شود . حق اولیت به آن ولایاتی داده میشود که نظر به مطالعات احتیاج شدیدتر موجود است .

حسب پلان مجوزه تاسیس پنج مکتب‌تربیه معاونه نرس و معاونه قابله بر علاوه هشت مکتب که در شفاخانه های وزیر اکبر خان ـ پلخمری ـ مزار شریف ـ قندهار ـ میمنه ـ هرات ـ بست و جلال آباد موجود است وتربیه در آنجا ادامه می‌یابد در غزنی ـ قندز ـ پکتیا ـ بامیان ـ فیض آباد بکار بیاندازد تا وزارت صحیه اندازهٔ احتیاج نرس را در مملکت برای خدمات صحی به ستندردیکه در دیگر ممالك رو به انکشاف مروج است و با بدست آوردن امکانات پولی و بودجوی در پلان‌انکشافی سوم برساند . چه بصورت اوسط برای هر بیست بستره چهار و نیم نرس مطابق ستندرد نرسنگ ضروریست . و در تعداد بستر های موجوده وزارت صحیه که فعلا (۱۳۴۹) میباشد و در جریان پلان به تعداد (٦۸۵) بسترافزایش یافته و در ختم پلان تعداد بستر ها به(۲۰۳۴) خواهد رسید . از این افزایش (۴۸۵) بستر در ولایات مختلفهٔ کشور پیش بینی شده‌است.

همچنان به تربیه یك تعداد زیاد تری‌مفتشین صحی که در نقاط مختلفهٔ کشور و پروژه های صحی دهات انجام‌وظیفه نمایند ضرورت‌احساس میگردد ـ وزارت صحیه برای رفع این معضله و تربیهٔ مفتشین صحی و دیگر کارگران صحی در شقوق مختلف طبی تدابیر لازم راحتی‌الامکان مد نظر خواهد گرفت .

اگر چه وزارت صحیه نظر به توان مالی و پرسونل فنی که در جریان پلان انکشافی پنجسالهٔ سوم بدست می آورد میکوشد تـا انکشاف صحی را با در نظر گرفتن اصل‌متوازن ساختن صحت پیش ببرد ـ مگر برای رسیدن به هدف و مرام حقیقی خط مشی حکومت و پروگرام اصلاحی آن ـ چنان احساس میگردد تا طی پلان انکشافی سوم مطالعات لازمه را بر علاوه تطبیق و مراقبت پلان مطروحه قصیر- المدت پنج سالهٔ سوم انجام دهد تا ستندرد های صحی را در افغانستان که با مقایسه‌دیگر ممالك رو به انکشاف نهایت پایان تر است بلند ببرد و به سویهٔ لازمه برسانَد .

از آنرو وزارت صحیه وظیفه خواهد داشت که طی پلان پنج سالهٔ سوم چنان مطالعات دقیقانه را نسبت طرز انکشاف آیندهٔ با درنظر

گرفتن ازدیاد نفوس عمومی مملکت انجام دهد تا بتواند یك پلان طویل المدت (۲۵) سالـهٔ صحی را که در انجام آن نفوس مملکت نظر به وضع فعلی دو چند یعنی تقریبا (۳۰)ملیون خواهد رسید ـ طرح نماید که چوکات عمومی برای پلانهای پنج سالهٔ آینده قرار خواهد گرفت .

همچنان در جریان پلان سوم و پلان های آینده پروگرام های حمایه طفل و مادرتوسعه خواهد یافت و نیز برای بهتر ساختن شرایط حفظ الصحه محیطی جلو گیری از شیوع بیماریها و مجادله با آن اقدامات لازمه بعمل خواهد آمد .

موضوع تدوین و روی کار آمدن فورمولیر ملی ادویه از نگاه‌کنترول دوا یکی ازمشکلاتی بود که همواره وزارت صحیه به آن مواجه میگردید ـ و جهت انسجام امور دواهمچنانیکه در همه ممالك کتب متعددی بنام های فارمه کوپی ـ دسپنسری ـ دیکشنری های دوا ـ کودکس و فورمولیر و غیره تدوین گردیده و طبق آن اطباء و دوا سازان و فابریکات دوا سازی تحت یك رژیم قانونی حرکت نموده واز هر نوع بی نظمی جلو گیری بعمل می آید و شرایط مندرجه کتب مذکور نظر به شرایط احتمالی و صناعتی هر مملکت بصورت‌خصوصی ترتیب میگردد . در افغانستان نیز در این اواخر باثر جنبش های نوین علمی ـ فورمولیر دوا برویکار آمد ـ منظور اساسی آن این است تا بحیث رهنما در حصه تورید و تولید دوا در داخل مملکت از آن استفاده کرده شود

از نگاه علم تمام انواع ادویه جات لازمی در آن باساس علمی دوا درج گردیده همچنان برای انکشافات و تحولات بعدی در ساحه طب و دوا نیز امکانات مطالعه در فورمولیر موجود است .

از نـگاه اجتماعی جهت رفع سرگردانـی مریضداران و در نظر گرفتن حساسیت وضع مریض ادویه بنام علمی آن قید گردیده که بعین نام در دوا فروشی ها موجود میباشد و مریضدار برای پیدا کردن دوا به نام های مختلفهٔ تجارتی آن سرگردان نمی شوند .

ازنگاه اقتصاد ملی . چون در فورمولیر کیفیت دوا از نگاه علم مطالعه و تثبیت گردیده البته دوائی که دارای کیفیت عالی میباشد طبعا تاثیر آن بالای مریض بیشتر بوده و دوای موثر میتواند نسبت به دوای تجارتی زودتر موجب شفاء مریض شده و از نگاه فعالیت مجدد مریض به اقتصاد یك فامیل و اقتصاد ملی مملکت کمك مینماید .

از نگاه تجارت : ـ

چون ادویه‌جات در فورمولیر ملی باساس نامهای علمی آن بشکل انحصاری قید نشده بلکه ساحه رقابت تجارت در فورمولیر مدنظر گرفته شده است البته نظر به تقاضای دوا و استهلاك آن رقابت تجارتی دوا باز خواهد بود .

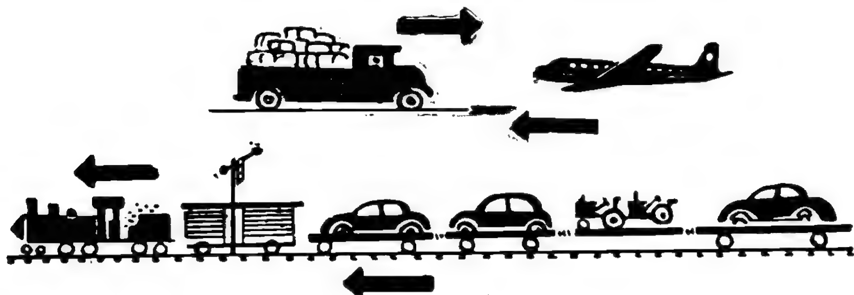
تطبیق فورمولیر ملی با توضیحاتیکه ذکر شد بخصوص به منظور جلو گیری از ورود بی جا و مصارف گزاف و انواع مختلفه‌تجارتی ادویه ـ در مرکز ولایات از طرف وزارت‌صحیه و آمریت های صحت عامه جداً تعقیب‌میگردد.

در اخیر اضافه می شود که خوشبختانه وزارت صحیه به همکاری متخصصین خود و ریاست‌محترم تقنین وزارت‌جلیله‌عدلیه‌به‌تدوین طرح‌قانون صحت‌عامه‌موفق‌گردید.وامیدوا ر یم که بعد از طی مراتب اصولی که به آیندهٔ قریب صورت میگیرد به شکل قانون صحت عامـه بغرض تعیین و توضیح ساحه های مکلفیت مربوطه وزارت صحیه و رفاه عامه بجامعه تقدیم گردد .

بیانیهٔ دیپلوم انجنیر محمدعظیم گران معین وزارت مخابرات

هموطنان عزیز!

سرمایه گذاری پلان پنجساله سوم‌مخابراتی که به اساس خط مشی حکومت در راه انکشاف عمومی‌مخابرات‌وبهبودوضع مخابراتی‌کشورطرح گردیده متضمن خدمت به امور تجارت واقتصاد صنعت و عرفان و بالاخره بهر طبقات وافراد

کشور است انکشاف مخابرات به پیشرفت سائر شقوق ارتباط مستقیم داشته در سراسر مملکت موازی با اکمال پروژه های صناعتی و تجارتی توسعه می‌یابد ، یکی از وظائف‌عمده پلان جدید از یکطرف تقویه مخابرات داخلی و از طرف دیگر تقویه و استقرار ارتباط مخابرات با ممالك همجوار و ادامه و بهتر ساختن وضع مخابراتی تیلفونی تیلگرافی و پستی با تمام کشور های جهان است به این منظور حجم سرمایه گذاری پلان پنجساله سوم به‌تصمیم دولت تخمیناً (۵۱) فیصد نسبت به پلان دوم انکشافی اضافه‌تر گرفته شده است.

در پلان پنجساله سوم مخابراتی بر علاوه پروژه های جدید کار باقیمانده چند پروژه‌پلان دوم نیز شامل آن است که کار آن به شدت جریان داشته و امید می رود تا ختم سال‌جاری که سال اول پلان است بپایه تکمیل برسد ، توسعه دستگاه تیلفون اتومات‌کابل ازپنجهزار لین به سیزده هزار لین طبق پروگرام پیش رفته و مونتاژ آن در سه ناحیه یعنی سه هزار لین در شیر شامینه و نواحی آن سه هزار لین در شهرنو و نواحی آن و دو هزار لین در مرکز دستگاه سابقه جریان دارد . کار بسته کاری سه دستگاه که با اشتراك پرسونل‌داخلی و خارجی ادامه دارد تاکنون (۷۰)فیصدکارآن تکمیل وتوقع می رود باقیمانده کار آن در ظرف چندماه آینده‌به‌پایان برسدیك دستگاه دوصد لینه تیلفون اتومات برای مرکز صناعتی پل چرخی نیز شامل این پروژه است کیبل اندازی شبکه شهری کابل در حصص مختلف شهر متعلق به هر سه دستگاه که در بهار سال گذشته آغاز یافته بود و در طول زمستان دوام داشته و الان هم ادامه دارد به اندازه (۶۰) کیلومتر انجام شده باقیمانده کار (۱۳۰)کیلو متر کیبل در ظرف یکسال بپایه تکمیل خواهد رسید تعداد عمومی پایه های تقسیمات که درین راه مصرف می شود ـ(۵۹۱) پایه و ۸۶۲ جین بکس تخمین شده است در کارکیبل اندازی شبکه شهری پرسونل فنی تیلفون و دویونت قوای کار به همکاری وزارت جلیله فوائد عامه صرف مساعی دارند ـ تجربه کیبل اندازی پلان پنجساله اول و وقوع مکررخرابی کیبل هادر مواضع حساس وزارت مخابرا ت را وادار ساخت که برای حفاظت کیبل وجلو گیری از وقوع انواع خرابی آن در شبکه‌دستگاه های جدید حتی المقدور پروژه بلول اندازی را روی دست بگیرد چنانچه کار این پروژه مهم برای فاصله (۱۱) کیلو متر بصورت تجربوی سال گذشته شروع به اندازه (۷۰) فیصد کار آن پیش رفته باقیمانده در ظرف چهار ماه‌آینده انجام خواهد شد . تهیه بلول و اعمار مین‌هول در نقاط مختلف خط سیر آن از نگاه حفاظت کیبل های عمومی و امتحان نمودن این کیبل ها در مواقع لازمه رول بارزی داشته و حین‌وقوع خرابی هر قسمت کیبل بدون کندن سرك‌های قیر تجدید شده **میتواند** .

مصرف عمومی پروژه توسعه دستگاه اتومات کابل با شبکه شهری و بلول اندازی به ده ملیون و چهار صد و شصت هزار دالر (۲۱) ملیون افغانی تخمین شده است .

توزیع لین های تیلفون دستگاه های جدید اتومات کابل امید است در پایان خزان سال جاری آغاز یابد وزارت‌مخابرات فورمه درخواست تیلفون رابه‌مراجعین محترم‌توزیع‌نموده‌است‌این کار راوزارت‌چندماه قبل ازتوزیع لین به‌لحاظ پیش بین گردید تا با داشتن وقت کافی بتواند به جمع آوری فورمه ها . بر آورد لین ها ترتیب و تقسیم تمام جین بکس های‌حصص مختلف شهر بروی نقشه و پلان صحیح اقدام کند وزارت مخابرات در نظر گرفته که با خانه پری این فورمه ها بعدا هیچ نوع سرگردانی به مراجعین عائد نشود بدون آنکه اطلاع‌حاصل کند لین های شان بر آورد گردیده و اندازه سامان مورد ضرورت شان از نزدیك ترین پایه تقسیمات سنجش و تنها در روز توزیع به ایشان تکلیف شود که سامان را تهیه به بیند ـ تمدید هشت هزار لین جدید که همه بسرعت هر چه تمامتر آن را آرزو دارند کاری سهلی نیست ما می دانیم به مشکلی مواجه میشویم چه انجام این کار در ظرف یك ماه یا دو ماه دور از امکان است تمدیـد لین های جدید تغییری را در لین های سابقه نیز وارد می‌سازد زیرا اکثراً از لین های سابق به پایه های جدید انتقال می یابد پس تصور می فرمائید که درینصورت کار آینده ما به روی هشت هزار لین نیست بلکه با پنجهزار لین سابقه پلان کار تمدید لین های ما به روی سیزده هزار لین ترتیب خواهد شدازین رو ازمراجعین محترم باوصف انتظار ز یـاد حوصله افزائی مزیدشان را نیز آرزومندیم .

دستگاه های تیلفون اتومات هرات و مزار شریف که هر کدام به ظرفیت ابتدائی (۱۵۰۰) لین شامل پلان بوده سامان آن مطابق پروگرام تماماً وارد وبسته کاری دستگاه هـرات ومزار

آغاز یافته وروبتکمیل است درهرات ومزارشریف تعمیرات دستگاه تیلفون بصورت عصری و مطابق با ایجابات فنی بنا یافته است هر دو تعمیر با لوازم مرکز گرمی مجهز است بسته کاری دستگاه تیلفون اتومات هرات در ظرف (۱۰) ماه تکمیل خواهد شد مد نظر است نصب دستگاه تیلفون مزار شریف در ماه سنبله آغاز و تمام کار آن با شبکه شهری در مدت (۲۰) ماه انجام شود دستگاه های تیلفون اتومات هر دو ولایت در آینده تا سه هزار لین توسعه داده شده می توانند مصرف پروژه های هر دو دستگاه یک ملیون و سه صد هزار دالر و ۲۴ ملیون و پنجصد هزار افغانی تخمین شده است بکار افتادن دستگاه های تیلفون ولایات بلخ و هرات نه تنها احتیاج شهری مراکز هر دو ولایت را از نگاه مخابره مرفوع خواهد ساخت بلکه با طرز سرعت مخابره اتومات و بهبود شبکه شهری مخابره بین مراکز چهار ولایت کابل ، قندهار ، هرات و مزار شریف بقسم شبکه عمومی از طریق لین های چینل سیستم برقرار خواهد شد وعواید دستگاه های تیلفون اتومات مذکور به وزارت مخابرات موقع آنرا خواهد داد تا در پلان بعدی بفکر توسعه و انکشاف امور مخابرات در مرکز و نواحی هر دو ولایت گردد .

تمدید لین چینل سیستم بین گرشک فراه رود . هرات و اسلام قلعه بفاصله (۵۷۰) کیلومتر رو به تکمیل است نصب دستگاه چینل سیستم درین مراکز جریان داشته و امید است تا ماه سنبله دستگاه ها از بسته کاری فارغ و مخابره چینل سیستم بین کابل و هرات به دو سیستم آغاز یابد هر سیستم چهار مخابره تیلفونی و شش مخابره تیلگرافی را در آن واحد اجراء می کند یک سیتم مخابره غرض اجرای مخابرات داخلی قرار داد خواهد شد سیتم دومی از طریق اسلام قلعه به تهران وصل و برای مخابره دو کشور و هم مخابره بین المللی بصورت ترانزیت طرف استفاده قرار خواهد گرفت درین پروژه به تعداد (۱۱۵۰۰) دانه پایه معهٔ براکت دنده و سلیتر و (۱۵۰) تن سیم مسی بمصرف خواهد رسید .

با نصب دستگاه های چینل سیتم در هرات مخابره تیلفونی و تیلگرافی آنولایت بیک سیتم سه چینله از طریق دستگاه قندهار بکابل برقرار می‌گردد عین دستگاه در قندهار در پلان اول بکار افتاده بود و چون دستگاه قندهار برای ترانزیت مخابره هرات کافی شمرده نمی شد لذا در پلان دوم برای مراکز کابل و قندهار دستگاه دوازده چینله نیز درنظر گرفته شده این دستگاه‌ها باریپیترهای ارض راه که درغزنی مقر و قلات ضرورت اند مطابق پروگرام وارد و با مسرت یاد آور می شویم که حتی بسته‌کاری مکمل این دستگاه ها در تمام استیشن ها از کابل تا قندهار تکمیل گردیده و آماده امتحان است با استفاده ازین دستگاه ها بین کابل و قندهار (۱۸) مخابره تیلفونی و تیلگرافی در آن واحد بر قرار خواهد شد . توقع می رود این تعداد مخابره برای ارتباط مخابره ولایات هلمند . فراه و هرات و هکذا ارتباط مخابره ترانزیت بین المللی از راه کویته با پاکستان و از راه اسلام قلعه با ایران مشکل مخابره فعلی ما را مرفوع سازد باسرکت های تیلگراف موسسات و شرکت ها نیز می توانند از دفتر خود توسط ماشین تیلی پرنیتر ارتباط تیلگرافی را به یک چینل مستقل با دفتر نمایندگی خود در خارج قائم نمایند درین راه شرکت ها چینل تیلگراف را برای دائم در تصرف داشته و کرایه سرکت را به وزارت مخابرات می‌پردازند

چنانچه آریانا افغان هوائی شرکت مستقیماً با نمایندگی خود درپاکستان ارتباط دارد و قرارداد دو موسسه دیگر به عین شکل الحال روی دست است .

دستگاه (۱۲) چینله دیگر برای مرکز پلخمری کابل وارد ودر نیمه اخیر سال جاری یعنی متعاقب ختم مونتاژ دستگاه هرات به نصب آن اقدام خواهد شد دستگاه جدید پل خمری تسهیلات بیشتری را برای انجام مخابره ولایات کندز و مزار شریف فراهم خواهد نمود و بر علاوه یک دستگاه سه چینله دیگر که آن هم بکابل رسیده بین پل خمری و کندز بکار خواهد افتاد لین پل خمری و کندز قبلا به سیم مسی و پایه های فلزی تجدید و برای مخابره آماده میباشد از دستگاه جدید پل‌خمری سه چینل برای ولایت کندز سه چینل برای ولایت بلخ و شش چینل برای پل‌خمری وبغلان تخصیص داده خواهد شد ولایت بامیان که الان به مشکل مخابره مواجه است از یک و یا دو چینل پل‌خمری نیز استفاده خواهد نمود .

مصارف عمومی پروژه های چینل سیتم با سامان و لوازم لین و دستگاه های مربوط به یک ملیون و (۳۵۰) هزار دالر و هژده ملیون و هشت صد هزار افغانی بالغ خواهد شد با پیشرفت پروگرام انکشافی جنیل سیتم باید متذکر شد که یازده نفر متخصص وزارت مخابرات دولت فیدرالی آلمان با یک تعداد موتر هامجهز

با سامان کار لین تحت پروگرام امداد تخنیکی بصورت بایلاترال پروگرام در تمدید لین های عمومی چنیل سیتم بین پلخمری و کندز و گرشك الی اسلام قلعه و هکذا در حفظ و مراقبت دستگاه تیلفون اتومات کابل‌با وزارت مخابرات همکاری دارند .

مخابره رادیو تیلگرافی و رادیو تیلفونی بین المللی طبق پروگرام و شدول دو وقته یومیه باروپا . پاریس . فرانکفورت . لندن . مسکو . دهلی و تهران مستقیما برقرار است با سائر کشور های جهان مخابره رادیوتیلفونی بصورت ترانزیت از طریق پاریس ، لندن و مخابره رادیو تیلگرافی زیاد تر از طریق‌اروپا ولندن اجراءمی‌شود مخابره‌تیلگرافی وتیلفونی با پاکستان از طریق لین توسط دستگاه های چنیل سیستم در طول روز جریان دارد مخابره تیلگرافی ما با دستگاه های بی سیم و سیمدار از سیتم قدیمه مورس اکثرا به ماشین های تیلی پرینتر مبدل گردیده است دفتر تیلگراف خانه مرکزی درین اواخیر به تعمیر دستگاه اتومات کابل انتقال و بابکار انداختن ماشین های جدید تیلی پرنتر تغییر طرز مخابره ونظم و نسق کار به‌شکل تیلگرافخانه عصری درآورده شده است .

وضع امور پستی و تبادله و توزیع‌مراسلات وپارسلات از نگاه سرعت رو به بهبود است و ادارات وارده و صادره پستی برای اجراآت داخلی و بین المللی در مرکز با پرسونل‌لازمه تشکیل گردیده است به تعداد مجموعا (۱۶) الی (۱۸) هزار ومراسله وپارسل روزمره وارد و صادر می شود تعداد پسته خانه ها درمرکز وولایات‌افزودگردیده درمرکزکابل‌بافتتاح پسته خانه در تعمیر جدید اتومات شهر نو در سال گذشته که از هر نگاه یك پسته خانه عصری است تسهیلات بیشتر را برای اهالی شهرنو فراهم نموده است پسته خانه جدید شیرشامینه عنقریب افتتاح می شود در مرکز وزارت نیز پسته خانه جدیدی بنام پسته خانه مرکزی که بشکل عصری در آورده شده است طرف استفاده مراجعین قرار خواهد گرفت در نقاط مختلف شهر بر علاوه بیست عدد صندوق پستی دریکصد صندوق شهری دیگر افزوده گردیده وجمع آوری مراسلات مطابق پروگرام بعدازین‌ذریعه‌موتر صورت‌میگیرد

پروگرام نشریه‌تکت های‌فیلاتیلی که‌بیشتر در معرفی افغانستان خدمت می‌کند و طرف علاقه و دلچسپی ذوقمندان و فیلاتلیست های جهان است در سال گذشته حاوی دوازده‌نشریه بوده و پروگرام امسال نیز بروی دوازده نشریه مختلف پیش بینی‌گردیده است وزارت‌مخابرات در نظردارد تاتکت‌های‌رایجه پستی‌که روزمره بروی مراسلات استعمال می شود و از سال های است که بیك نوع طرف استفاده قرار دارد با تغییر دیزاین جدیدا طبع نماید .

مرکز تربیوی مخابرات به سال سوم دوره تعلیمی آغاز نموده است در سه صنف تعلیمی (۹۰) نفر محصل بصورت لیلیه در مکتب مذکور مصروف تحصیل اند درین مرکز تربیوی سال اول مضامین عمومی و در سال دوم و سوم مضامین مسلکی تخنیك تیلفون رادیو . چنیل سیتم و کیبل و لین تدریس می شود مرکز تربیوی بعد از هشت ماه وزارت را از ثمر خود مستفد ساخته و همه ساله‌سی‌سی نفر را به شعب مختلف به دستگاه های‌مخابراتی تقدیم خواهد نمود مرکز تربیوی به مصرف صندوق وجهی بین المللی و همکاری اتحادیه بین المللی تیلی کمونیکشین بناء شده است که دارای کتابخانه مجهز با سامان و لوازم مکمل درسی است وزارت مخابرات از نگاه حفظ و مراقبت دستگاه و پیشبرد پروژه های‌جدید بر روی نیازمندی پرسونل به بهره برداری مکتب مخابرات منتظر نمانده در سال ٤۵ پانزده نفر تکنشین های لایق و سابقه دار را به‌سه گروپ جهت فراهم گرفتن تعلیمات علمی به آلمان غربی اعزام نمودکه موفقانه بوطن‌عودت نموده است .

پروژه های پلان دوم انکشافی مخابرات‌گرچه قسمت اعظم آن در سال جاری تکمیل خواهد شد با وصف آن کار های انجام شده به‌اساس پروگرام اصلاحی درعائدات‌وزارت‌مخابرات‌تاثیر بارزی بخشیده‌است‌عوائدوزارت‌مخابرات بصورت عمومی در شقوق پست . تیلفون و تیلگراف در سال ۱۳٤۵ به مقایسه سال ۱۳٤٤ هفت ملیون افغانی بشمول قیمت اسعار حاصله در تزئید بوده است که این امر ما را درپیش بینی های پروژه های پلان انکشافی‌سوم زیادتر به نتائج مطلوب امیدوار می سازد که شرح مختصر پلان مذکور را ذیلا بعرض میرسانم .

در پلان انکشافی سوم در ولایت ننگرهار یك دستگاه تیلفون اتومات به ظرفیت یکهزار لین که در آینده امکان توسعه را نیز دارد در نظر گرفته شده کار ساختمان این پروژه در سه سال اخیر پلان سوم بپایه تکمیل خواهد رسید . برای مرکز کندوز نیز یك دستگاه یکهزار لینه تیلفون اتومات شامل پلان است

و چنین پیش بینی شده که در طول سال‌های پلان به انجام رسیده و مورد استفاده قرار گیرد .

چنیل سیتم سابقه بین کابل و مزار شریف که از طریق پل‌خمری امتداد یافته بود یك چنیل آن کابل و مزار و دوچنیل دیگر کابل و پل‌خمری را باهم وصل کرده بود و هم دروقت ضرورت مخابره ولایات پروان و بامیان رانیز باکابل وولایت شمال اجراء می‌کرد که فعلا کفایت نمی کند همچنان با ساختمان چنیل سیتم ولایات بلخ و فاریاب از طریق جوزجان و اندخوی که در نظر میباشد سرکت های موجوده پل‌خمری و مزار شریف در اجرای آن کافی نیست .

لذا با تمدید لین مسی جدید بین پل‌خمری و مزار شریف بر روی پایه های سابقه زمینه را حتمی برای اجرای مخابره کابل و میمنه نیز مساعد خواهد ساخت کار اعمار این لین که (۲۲۱) کیلو متر طول دارد در طول سه سال پلان به انجام خواهد رسید .

ولایت پکتیا فعلا ذریعه یك لین عادی از راه لوگر با کابل ارتباط تیلفونی دارد این لین چندان اطمینانی و مکفی نیست چه ولایت پکتیا در حال انکشاف بوده و احساس مبرمی بیك ستم مخابره بهتر می نماید به اساس پیش‌بینی پلان پروژه تجدید لین بفاصله (۲۳۸) کیلو متر و تورید دستگاه سه چنیل برای ولایت موصوف درجریان سال‌های پلان سوم امیداست بپایه تکمیل برسد .

بین مزار شریف و میمنه فعلا مخابره توسط یك لین عادی جریان دارد و همین یك مخابره به بسیار مشکل اجراء می شود در پلان سوم بطول (۳۲۹) کیلو متر تمدید لین اساسی به سیم مسی و پایه های فلزی بین مزار شریف جوزجان . اندخوی و میمنه نصب دستگاه های مخابره آن برای چنیل مد نظر گرفته شده که امید است در ظرف سه سال اخیر پلان تکمیل گردد .

برای انکشاف و توسعه مخابره رادیو تیلگرافی و رادیو تیلفونی بین المللی ۷ دستگاه مرسله به قوه ۳۰ کیلووات از نوع سنگل سایدیند که قوه آن چهار چند دستگاه عادی رادیواست با (۱۶) دستگاه اخذه و سه دستگاه مانیترنگ که آخر الذکر برای کنترول فریکانس دستگاه های بی سیم بکار برده خواهد شد در پلان گنجانیده شده سامان و لوازم دفتر مرکزی و ماشین های قوی برق نیز شامل این پروژه است .

با تکمیل پلان دوم که دستگاه های چنیل به دو سیتم بین قندهار و هرات بکار می افتد نظر به ازدیاد مخابره احتیاجات مناطق مذکور بر آورده نخواهد شد زیرا قندهار و هرات با مناطق و نواحی آنها مراکز بزرگ تجارتی محسوب و هم در خط امتداد لین وولایت مراکز دیگری‌مانند بست‌دلارام‌فراه رود وشیندندقرار دارد از جانب دیگر نظر به تعهدات بین المللی سه چنیل مستقیما از راه اسلام قلعه به‌تهران امتداد می یابد که سه چنیل باقیمانده برای مخابرات سمت غربی از هرات به قندهار و کابل و از کابل به ولایت شمال کفایت نمی کند روی این منظور در پلان سوم برای قندهار یك دستگاه دوازده چنیله نیز قید پروژه‌گردیده است در ین جا متذکر میشویم که دستگاه مذکور ایجاب مصارفی را در قسمت لین نمی کندزیراقبل ازین‌روی‌چنین احتمالات‌توسعه وی دوجوره لین هوائی بین قندهار و هرات ازنگاه تخنیك برای سه چنیل و ۱۲چنیل آماده گردیده است .

دستگاه تیلفون اتومات قندهار که فعلاظرفیت (۱۵۰۰) لین را دارد در پلان سوم پنجصد لین دیگر به آن افزود خواهد شد دستگاه مذکور در ختم پلان سوم به ظرفیت دو هزار لین فعالیت خواهد کرد .

بین پل‌خمری و مرکز ولایت تخار تمدیدلین جدید به سیم مسی و پایه های فلزی که برای مخابره چنیل مساعد گردد نیز در پلان سوم شامل است نصب دستگاه های سه چنیله نیز برای هر دو مرکز در پروژه شامل بوده ویقین است که اجرای این امر امکان مخابره مستقیم کابل را با فیض آباد نیز سهل‌خواهد ساخت.

لین چنیل ستم که مخابره کابل و پل‌خمری را انجام می دهد در پلان اول یعنی قبل از احداث شاهراه سالنگ تمدید یافته بود این شاهراه احتیاجات را بوجود آورد و در نظر است که در طی پلان سوم یك لین مسی‌برروی پایه های فلزی از طریق سالنگ بین پل‌خمری و پروان نیز امتداد یابد طوریکه مخابره چنیل نیز توسط آن اجراء شده بتواند .

در پلان سوم پروژه هم بنام احتیاجات ولایات گرفته شده مرام ازین پروژه ارتباط مخابره نواحی ولایات است به مرکز هرولایت این نیازمندی در هر ولایت احساس می شود و لازم دیده شد که بصورت عمومی تحت پروژه واحد در آورده شود و شامل تمدیدلین های جدید و نصب سوچبورد های محلی‌میباشد درین راه در قسمت مخابره مراکز اکثر ولایات

یا مراکزی دیگری که به چنیل سیتم ارتباط دارند اتصال یافته و یا کامل مخابره‌رابصورت بهتر انجام خواهد داد .

برای مرکز پل خمری که از نگاه مخابره مرکز ترانزیتی مخابراتی ولایات شمال و از طرفی هم منطقه صنعتی است یك دستگاه‌تیلفون اتومات به ظرفیت یکهزار لین برای مرکزمذکور در پلان گنجانیده شده است . هکذا برای مرکز ولایت هلمند نیز یك دستگاه تیلفون اتومات به ظرفیت یکهزار لین پیش بینی شده .

حلقه ارتباط مخابره چنیل سیتم صفحات شمال با ارتباط لین میمنه با هرات تکمیل خواهد شد تمدید لین چنیل سیستم به فاصله ۵۲ کیلو متر بین میمنه و هرات و نصب دستگاه های سه چنیله در پلان شامل بوده و توقع می رود که در جریان سال های پلان سوم تکمیل و طرف استفاده قرار گیرد .

از آنجایکه وسائل و تجهیزات مخابراتی از قبیل دستگاه تیلفونی چنیل سیتم و ماشین های تیلی پرنیتر روز بروز زیاد شده می رود . لذا برای حفظ و مراقبت و ترمیم این نوع آلات لازم دیده شد تا اعمار یك ورکشاپ مرکزی ترمیم آلات کوچك و پرزه جات تهیه گردد همچنان چهار ورکشاپ ترمیم در چهار ولایت نیز مد نظر گرفته شده است .

در قسمت تعمیرات نظر به احتیاجات دستگاه ها و دواتر مخابراتی یك تعمیر مرکزی درکابل و پانزده تعمیر در ولایات در طول پنجسال پلان سوم اعمار خواهد گردید .

مصارف عمومی پروژه‌های پلان سوم‌انکشافی مخابراتی به (۸) ملیون و ۲۰۵ هزار دالر و ۲۱۵ ملیون و ۹۳۸ هزار افغانی تخمین شده است .

این بود گزارش هفت پروژه انتقالی پلان‌دوم و هژده پروژه جدید مخابراتی در پلان سوم انکشافی مملکت که به سمع شنوندگان گرامی رسانیده‌شد از بارگاه ایزدی نیازمندیم که افغانستان عزیزباآرزو وتمنیات نیك‌اعلیحضرت معظم همایونی در همه شئون به پیشرفت پلان های انکشافی فیروز گردد و در قطار آن‌پروژه های مخابراتی ما نیز به یاری خدای بزرگ سیر تکامل خود را موفقانه به پیماید در همه حال التجای ما توفیق الهی است .

بیانیهٔ محمدحسین مسأ وزیر فواید عامه

هموطنان عزیز وگرامی!

مسرورم ازینکه موقع میابم راجع به آن قسمت پلان پنجسالهٔ سوم انکشافی که به وزارت فواید عامه ارتباط دارد، معلو مات مختصری را به شنو ندگان رادیو افغانستان تقدیم مینمایم:

در تأمین زیربنای اقتصادی مملکت که‌هدف مهم پلان های اول ودوم را تشکیل میداد قلم درشت ، ساختمان وآماده ساختن‌شاهراه بندها، میدان‌های هوایی بودکه خو شبختا نه فیصدی بیشترآن باعرق ریزی‌های‌متداوم کارکنان افغانی وهمکاری اقتصادی و تخنیکی مما لك دوست به انجام رسیده است.

در پلان های اقتصادی پنجساله راه وراه سازی که در نزد دولت اهمیت مبرمی‌داشت در ردیف احتیاجات اولی قرار داده شده ودر طول پلانهای مذکور تا اخیر سال ۱۳٤۵ با اعمار شوارع جدید باندازهٔ ۲۹۰، کیلو متر از طول سابقه حلقوی مملکت که عبارت از ۲۵۷۳ــکلومتر بوده کاسته شد و منجملـه ۲۷۵۷ کیلو متر مسافهٔ جدید دایره‌وی بـه طول ۷۱۹ کیلو متر قیر ریزی و ۵۶۱ کیلو متر روپوش کانکریت داده شده و ۳۳۰کیلو متر تحت ساختمان و قیر ریزی میباشد ،

هکذا از جملهٔ سر کهای که حلقه مذکو ر را به‌نقاط و بنادر عمده وصل میکنـد ، سرك کابل‌ـتورخم سرك قندهار‌ـ سپین بولدك ، سرك پلخمری‌ـشیرخان بندر، قیـرریزی و سرك هرات‌ـ تورغندی کانکریت گردیده است که بدین تر تیب طول مجمو عی سر کها ی‌قیر شده باستثنای سرکهای داخل شهر ها در ختم پلان پنجسالهٔ دوم و آغاز پلان سو م انکشافی بالغ بر ۱۴ر۱۲۶۲ کیلو متر وسرك های کانکریت شده بالغ بر ۲ر۶۷۹ کیلومتر میشود که واجد شرایط وخصوصیات‌انجنیری وتخنیکی به تفصیل آتی میباشد:

۱ـ عرض سرك بصورت عمومی دراراضی هموار از ۱۰ تا ۱۲ متر، در اراضی تپه زار ۹متر، ودر اراضی کهستانی بصورت‌استثنایی ۸ متر.

۲/ عرض قیر ریزی سرك به صـو رت عمومی ۷متر.

۳/ عرض کانکریت ریزی بصورت‌عمو می ۷متر.

۴/ میل اعظمی بصورت ۷٪ وبه صو رت استثنایی در مناطق بسیار مشکل از ۸ تا۹٪، شعاع اصغری گولایی های افقـی بـصورت عمومی ۳۰۰ متر وبصورت استثنایی ۱۰۰الی ۵۰ متر.

۵/ عرض پلها برای ترافیك از ۸ الی۱۰ متر وعرض هر یـك از پـیاده رو های دو طرفه الی یك‌و نیم متر.

هکذا وزارت فواید عامه در چوکات‌پلا ن های‌انکشافی‌اقتصادی‌مملکت طرح یك‌عده پرو ژه های سیستم آبیاری را هم گذاشته بو د ، که مهمترین آنها را بند قرغه، کانال‌ننگرهار وبند سرده تشکیل داده است، ودر عین حال ساختمان میدان هوایی بین المللی کابل ، میدان هوایی شیندند، قدمـهٔ اول میدا ن هوایی بگرام، باطرح و تطبیق یك قسمت از پلانهای شهری و تعمیـراتی نیز در ظر ف پلانهای گذشته به پایهٔ تکمیل رسیده است.

در پلان پنجسالهٔ سوم بمر حلهٔ اول‌دوام وانجام آن کار های مدنظر گرفته شده که اکمال آن ایجاب تسلسل را به پلان سو م داشت مانند سرك پل‌خمری‌ـمزار شریف ، شبرغان، سرك هرات‌ـاسـلام قـلعه، سر ك کابل‌ـ پل علم‌ـ گردیز، سرك گردیز‌ـ خوست سرك مستقیم کابل‌ـهرات، سرك حصار ك، سرك کنرها، سرك لـغمان از طـریق پـل سرخکان، سرك جبل السراج‌ـ گلبهار ،خط آهن سپین بولدك، ساختمان قدمهٔ دوم‌میدان هوایی بگرام، پل امام بکری در ولایت‌بلخ، پل چاردره در ولایت کندز، پل کشم د ر ولایت بدخشان، اکمال بند خروار در ولایت لوگر، مکرو رایون، بولی تخنیك و پرو ژهٔ سید نور محمد شاه مینه در ولایت کابل.

ساختمان و قیر ریزی سرك (پلخمری‌ـ مزارشریف‌ـ شبرغان) با تقلیل ۴۰ کیلو متر نظر به سرك سابقهٔ ولایات بغلان، سمنگان بلخ وجوز جان را باهم و صل مینما ید که دارای طول مجموعی ۳۲۱ کیلو متر میباشد، علاوتاً ار تباط شهر های ایبك و آقچه به سرك عمومی به طول مجموعی (۹) کیلو متر در نظر گرفته شده که جمله طول دا خـل پروژه به ۳۳۰ کیلو متر بالغ میشود.

کار این پروژه در ماه عقرب ۱۳۴۳شروع گردیده وتاکنون ۲۴ کیلو متر از پلخمر ی بطرف مزار شریف و ۸ کیلو متر از مزا ر شریف به استقامت شبر غان قیر شده که نظر به پلان مرتبه به شرط مساعدت بنیهٔ مالی در سال سوم پلان سوم تکمیل وبغرض استفاده ترافیك آماده خواهد شد.

ساختمان و قیر ریزی سرك هرات‌ـاسلام قلعه که دارای ۱۲۴ کیلو متر طول است‌کار آن در سال ۱۳۴۵ شروع و تاکنون ۲۳٪ از حجم عمومی پروژه تکمیل گـردیده است، توقع میرود که در نیمهٔ سال دوم پلان سوم برای افتتاح آماده گردد.

سرك کابل‌ـ گردیز‌ـ خوست در سا ل ۱۳۴۴ شامل پلان انکشافی گردیده و دارای ۲۴۵ـ کیلومتر طول میباشد ، تـاکنون درا حدود ۳۰ کیلو متر به حال یك طبقه قیر شده، در نظر است تا اواخر پلان سوم تـا گردیز قیر واز گردیز تا خوست سا ختما نی صورت بگیرد، باید تذکر داد که درین پروژه نظر به نوع کار وشرایط تو پو گرافی‌پروگرام مرتبه طوری ترتیب یافته که سروی وپروژه سازی آن از یکطرف قسمت به قسمت انجام ومتعاقباً به کار های سا ختما نـی ا قدا م میشود.

سرك مستقیم کابل‌ـ هرات که و لایا ت مرکزی کشور را باهم وصل مینما یدسروی مطالعاتی آن در سال ۱۳۴۴ صورت گرفته و در سال ۱۳۴۵ پروژهٔ مقدماتی یك قسمت مذکور بوزارت سپرده شده است سر و ی نهایی وساختمانی سرك دوراهی میدان الی گردن دیوار به فاصلهٔ ۷۵ کیلو متر وهرات الـی اوبـه ۹۲ کیلو متر در جـریـان پلان سوم تحت اجراء گرفته خواهد شد .

سرك کنرها و حصارك : ـ

از آنجاییکه احتیاج مملکت در احداث یك

قسمت این دو سرك در اواخر پلان پنجساله دوم دیده میشد. بنابران کار ساختمانی آنها آغاز و طبق پلان جریان دارد، تاالحال از جملهٔ ٦٣کیلو متر سرك کنر ها درحدود ١٧ کیلو متر واز جملهٔ (٣٠) کیلو مترسرك حصارك (٢) کیلو متر امور ساختمانی آنها پیش رفته در ظرف پلان سوم نیز مطابق پلان مرتبه کار ساختمانی هر دو سرك جریان داشته ودر اواخر پلان سوم به صورت‌یك سرك درجه سوم کار ساختمانی آنها تکمیل وآمادهٔ ترافیك خواهد شد.

ساختمان وقیر ریزی سرك جبل السراج۔ گلبهار ساختمان سرك لغمان از طریق پل سرخکان وساختمان بند خروار نیز از جملهٔ پروژه هاییست که اکمال آن در پلان سوم پنجساله گنجانیده شده است.

خط آهن سپین بولدك که دارای طول در حدود ٧ کیلو متر میباشد سروی و پروژه سازی آن در ظرف پلان سوم تکمیل وامور مقدماتی ساختمانی آن که در سال گذشته آغاز گردیده بود در سال دوم پلان سومخاتمه خواهد یافت.

همچنان اکمال ساختمانی قدمهٔ دوم میدان هوایی بگرام در سال دوم پلان سوم صورت خواهد گرفت.

اعمار پلهای امام بکری، چاردره و کشم رویدست است.

امور ساختمانی تعمیراتی در نادر شاه‌مینه (مکروریان) که کار آن در پلان پنجساله دوم شروع وقسمت اول آن که حاوی ٢٢بلاك عمارت شامل مسجد، مرکز گرمی، مخزن آب، کانالیزاسیون، کافه، گاراژ، مکتب، باغچه وغیره میباشد در حدود ٧٠ ٪ تا اخیر پلان دوم تکمیل ومتباقی در اواخر سال‌جاری انجام خواهد شد.

ساختمان پولی تخنیك کابل که شامل اطاق های درسی، لابراتوار، تعمیر رهایش پروفیسوران، لیلیه، نانخوری، مسجد،سینما جمنازیوم، مرکز گرمی، ورکشاپها،ستودیم، پارك وغیره میباشد درسال ١٣٤٤ شروع و در حدود ٦٤ ٪ نظر به حجم عمومی تکمیل وممکن است که در اوایل سال ١٣٤٧ کاملا خاتمه یابد.

این بود پروژه هاییکه از پلان دوم به‌پلان سوم انتقال نموده ووزارت فواید عامه باکمال آن‌مکلفیت دارد ، اکنون راجع به‌پروژه هاییکه جدیداً در پلان سوم شامل گردیده بغرض معلومات مزید شنوندگان محترم بعرض رسانیده میشود.

ساختمان و قیر ریزی سرك مزار شریف۔ تاشکغذر که سروی و پروژهٔ آن بزودی اکمال خواهد یافت، بحیث پروژهٔ جدید در پلان سوم شامل گردیده، و تکمیل آن در سال سوم پلان سوم هدف قرار داده شده است.

سرك (شبرغان۔میمنه۔هرات) که قسمت باقیماندهٔ نیمهٔ قوس شاهراه مملکت را تشکیل میدهد در سال سوم پلان سوم سروی وپروژه سازی آن گنجانیده شده است.

سروی وپروژه سازی سرکهای (کندز۔ خان‌آباد۔ تالقان۔ فیض آباد) اصلاح سرك (فراه رود۔فراه۔ چخانسور) و سرك گردن دیوار پنجاب نیز در سال دوم پلان سوم رویدست گرفته خواهد شد.

اعمار بعضی پلهای ولایات ومرکز به‌شکل سستیماتیك شامل پلان گردیده و امیداست با ازدیاد قدرت مالی ودر یافت مدارك امور عملی آن که در سال اول به اندازهٔ محدود آغاز یافته است در سالهای ما بعد حسب احتیاج افزونی یابد .

شهر سازی وخانه سازی:

پیشرفتهای ذهنی واقتصادی مملکت که توسعهٔ شهر ها وعصری شدن آنها را بار آورده وتقاضای تهیهٔ پلانهای شهری روز به روز رو بافزونیست در داخل قدرت و چوکات موجودهٔ کارکنان وزارت فواید عامه با شمول مستخدمین خارجی و متخصصین ملل متحد در بر آوردن این آمال از صرف مساعی دریغ نه نموده ودوام آنرا دردوران پلان سوم به پیمانه بیشتر از وظایف خود میداند.

تهیهٔ نقشه های انفرادی ومفصل تعمیرات مورد نیازادارات دولتی وتصدیها که تاالحال صورت گرفته در دوران پلان سوم بااستفاده از تجارب گذشته توسعه داده خواهد شد.

جستجو و طرح پلانهای ساحه های‌توسعوی به منظور تامین منازل رهایش مخصوصاً در موارد که هجوم مردم روز افزون بوده و به پیمانه نهایی خود رسیده در پلان سوم‌مورد توجه بیشتری قرار خواهد گرفت، در شهر کابل که از همه اولتر این معضله احساس می‌شود تدابیر مختلف به سویه های‌متنوع آغاز گردیده است.

در پروژه سید نور محمد شاه مینه تاکنون ١٣١٠ نمره زمین به منظور اعمار منازل

ارزان قیمت به مردم مستحق تو زیع وعلاوتاً ۱۲۰ خانه که نقشه آنرا وزارت فواید عامه ترتیب داده از طرف وزارت جلیلۀ دفاع ملی تحت ساختمان قرار گرفته شده است.

کوتل خیر خانه که پروژه نهایی آن بالتدریج برای ۲۵ هزار خانه گنجایش‌خواهد داشت. اکنون رویدست میباشد، درین‌ساحه مارکیتها، مکاتب، باغچه های تفریح و غیر ، وسایل مدنی نیز پیش بینی شده است.

چون وزارت فواید عامه به امور ساختمانی وتعمیراتی با وسایط مکانیزه و اساسا ت انجنیری نظر به تحول عصر وزمان مؤظفیت دارد. برای اینکه این تحولات در اجرا یءامور مربوطه هم آهنگی نماید، دوش به دو شبه ترتیب و تنظیم لواحی ، مقررات ، نورم های فنی ومسلکی جدید نظر به ایجاب عصر و تشویق موسسات انفرادی که در سا بق رویدست بود در جریان پلان سوم به‌پیمانۀ وسیع تر دوام خواهد نمود .

حفظ و مراقبت : ـ

با موجودیت شاهراه های عمده به طول مجموعی ۱۹۴۰، کیلو متر ویك تعدادپلهای مدرن دیگر وبعضی بندهاویکعده زیادتعمیرات و سرکها تا درجات پایان تر بطول اضافه از ۱۲ هزار کیلو متر، موضوع حفظ و مراقبت شکل جدی را بخود گرفته وایجاب مساعی بیشتری را مینماید.

روی این منظور در قسمت سر کهاسرمایه گذاری بیشتر را جذب نموده گروپ‌متخصصین کامپانی کامسکس دنمارکی از طریق امدا د مالی بانك جهانی مشاهدات عمومی را انجام واکنون مصروف تهیۀ راپور میباشد که‌البته بعد از تدقیق در خصوص مصارف واندا زۀ پرسونل فنی حفظ و مراقبت در جریان پلان سوم بایست جداً توجه نمود .

متفرقه:

بایدتذکر داد که پیشرفت تمام امورپروژه‌های فواید عامه تابع مساعی قوای بشری و وسایط تخنیکی میباشد. قوای بشر ی روی همرفته متشکل از افراد قوایکار مامورین‌ملکی وپرسونل فنی و قوای تخنیکی‌عبارت ازوسایط میکانیزه دست‌داشته ایست که نگهبانی و ترمیمات لازمۀ آنها توسط شاپهای ترمیماتی متعدد وزارت فواید عامه صورت میگیرد.

اهداف پلان های سوم با ارتباط پلا ن های اول ودوم بصورت مختصر به عرض رسانیده شد. کارکنان وزارت فواید عامه اعم ازملکی وعسکری امید وارند با ایمان کامل در پرتو ارشادات اعلیحضرت معظم همایونی ورهنمایی های حکومت مطابق به اهداف ملی دربرآوردن وظایف شان موفق باشند .

بیانیۀ بناغلی محمدعثمان صدقی وزیر اطلاعات وکلتور

از آنجائیکه انکشاف ذهنی فرزندان وطن وتنویر افکار عامه بوسایل نشراتی و تبلیغاتی سمعی وبصری از اهداف عالیه دولت وخطوط اساسی ورشد معنوی افرا د مملکت بشمار میرود.

واز آنجائیکه کشور ما با طرح پلا نهای ثمربخش ومفید در راه ایجاد و تعمیم‌دانش ومطبوعات مترقی‌با نشراطلاعات برای انکشاف سلیم ساحه های ذهنی وفکری مساعی‌فراوانی را مبذول داشته ومیدارد و ترقی کلتوری را هدف عالی پیشرفت اقتصادی واجتماعی و اساسی سیر تکامل معنوی میداند وتوسعه می‌بخشد.

وزارت اطلاعات و کلتور بنوبۀ خویش درین زمینه وظایف وتکالیف‌بزرگی راعهده‌دار میباشد که‌نقش آن یقیناً مورد تایید همگا ن خواهد بود بالخاصه درین دورۀ درخشان دیموکراسی که امید ها وآرزو های مردم کشورما در پرتو رهنمایی های حکیمانه و مدبرانۀ اعلیحضرت معظم همایونی وپرو گرام های اصلاحی حکومت در تامین و تطبیق مرام های دیموکراسی روز افزون بحرکت می آید زمزمۀ این جنبش عظیم فکری و جهش‌بسوی بلند بردن سطح دانش مردم ونهضت ها ی اجتماعی و فکری بوسیلۀ شعب مختلفۀ اطلاعات وکلتور وجهه ملی بین‌المللی خودرا تبارز میدهد وروی این مامول گزیده است‌که وزارت اطلاعات وکلتور در قبال توسعۀ خدمات نشراتی و تبلیغاتی و فرهنگی درزمینه های رادیو وخبر وانکشاف صنعت‌فلمبرداری وتقویۀ مطابع ولایات ونشر کتب و آثار و روشن کردن تاریخ باستانی وباستانشناسی وحفریات ودایرة المعارف وبر آوردن اهداف وخدمات سیر وسیاحت وبهبود بخشیدن‌وضع نشراتی روز نامه ها وجراید کشور درگذشته کوشیده است که در ظرف یکنیم سال اخیر نیز مصدر فعالیت های قابل ملاحظه گردد.

اکنون باغتنام فرصت اقدامات یك‌و نیم سال گذشته وپیشبینی های انکشافی آینده دوایر وموسسات مختلف وزارت اطلاعا ت و

کلتور بسمع شنوندگان ارجمند تقدیم میشود:-

ادارهٔ نشرات حتی الامکان صرف مساعی نموده است تا برای بهتر ساختن وضع نشراتی روز نامه ها وجراید ومجلات مرکز وولایات زمینهٔ بهتر فعالیت های نشراتی را فراهم گرداند که همکاریها ومساعدت های آن باکلیه موسسات ودوایر نشراتی و تبلیغاتی و علمی وهنری به پیمانهٔ مطلوب صورت گرفته است.

روزنامه ها:-

به سلسلهٔ این انکشافات نشراتی است‌که روزنامهٔ ملی انیس سال گذشته در روز های جمعه ۱٦ صفحه نشر شد وبا انتشار مطالب مفید عرفانی خدمات مهم علمی و اجتماعی‌را انجام داد.

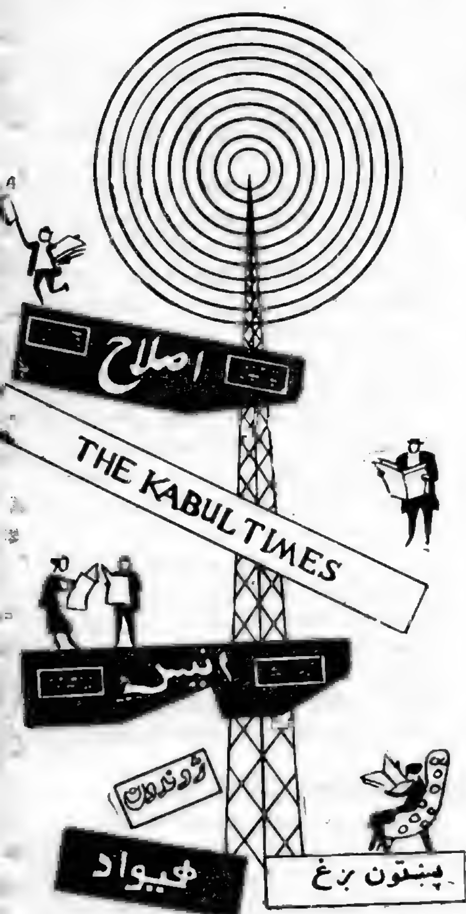
در سال ۱۳٤٦ انیس عوض ٦ صفحه به۸ صفحه تبدیل گردید ودر پهلوی این‌موفقیت کتاب سال را که حاوی مطالب مهم داخلی وبین‌المللی میباشد زیر چاپ گرفته است.

کامیابی بزرگ این نشریه ملی این است که‌درسال ٤٥ و۱۳٤٦ تقریبا متکی بر خود گردیده است. مجله ژوندون که در زیر نظر این اداره چاپ میشود در بهتری مطالب وچاپ خود کوشیده است واحتمال میرود که این نشریه در سال جاری در ٤٠ صفحه نشر شود.

روزنامه اصلاح که از نامه های‌معروف کشور است تلاش دارد که وظایف نشراتی خود را در نشر مطالب ومضامین جالب و خواندنی انجام دهد وعلاقمندان خود را به پیشرفت پروژه های دولت متوجه گرداند روزنامه هیواد که تماماً بزبان ملی پشتونشر میشود درین مدت، ۲۵ فیصد در قطع خود افزوده است وبا نشر مضامین اجتماعی و سیاسی ومسایل آفاقی وذوقی تحول مطلوبی در آن نمودار گردیده است و۳۰ فیصد در تعداد مشترکین آن افزایش رخ داده و آینده میکوشد تا این کیفیت وکمیت را بیشتر تقویه بخشد روز نامه کابل تایمز از شکل ابتدایی بقطع روز نامهٔ اساسی درآورده شده روز، بروز انکشاف بیشتر میکند و برای اولین بار اقدام به نشر سالنامه بزبان انگلیسی کرده وموفق شده است.

بزرگ شدن قطع چهار روز نامه ولایات وتوجه بیشتر به کیفیت نشراتی جراید و روزنامه های کشور نیز در ظرف همین‌مدت میسر گردیده است.

موسسه طبع کتاب با وجودیکه از تاسیس

آن دیری نمیگذرد توفیق یافته است که تاکنون ده کتاب را در حدود سی هزار جلد وپنجاه هزار جلد تفسیر شریف بچاپ رسانیده وتعداد زیاد کتب دیگر را بمنظور چاپ زیر نظر بگیرد.

ادارهٔ تبلیغات :-

آماده ساختن مجدد تفسیر شریف که ۲۳ سال قبل در کابل چاپ شده بود و طبع چندین کتاب دیگر علمی واخلاقی و فلسفی ورساله ها از طرف ادارهٔ تبلیغات بعمل‌آمده ودر نظر است که قرآن مجید با کتب بزرگ ششگانه حدیث نیز بزیور طبع آراسته گردد.

این اداره مواعظ دینی ومذهبی را دراوقات معینه از رادیو افغانستان نشر مینماید. و امید است که بیشتر از پیش بتواند در

تبلیغات وارشادات دینی ومذهبی خو یشس خدمت کند.

برای نخستین مرتبه در پهلوی تجلیـل سایر مراسم روز های مذهبی در اخیر سال ٤۵ چهارده صدمین سالگره نزول قرآن‌شریف را با برگذاری مراسم پرشکوه تجلیل کرد ووزارت در نظر دارد که درآیندهٔقریب کتب مفید علمی ودینی واجتماعی و فلسفی واخلاقی را توسط این اداره چاپ کند.

مجله پیام حق که بشکل جدید خود مورد استقبال بیشتر خوانندگان واقع شد امسا ل قدمی فراتر گذاشت وفعلا در هر پانزده روز یکبار نشر میشود.

سالنامه بمانند سالهای گذشته حاکی از فعالیتهای اجتماعی واقتصادی و سیاسی بوده ومطالب بین المللی رابشکل خوب انتشارداده است.

ادارهٔ طبع کتب وجوایز بمنظور درجه‌بندی آثار هنری و جوایز آثار خطی ونقاشـی و حجاری ومیناتوری ورسامـی و کنـده کاری تالیفات وتراجم وغیره تعداد زیاد کاندید ها را پذیرفته است ودر آینده نیز درین را ه مجاهدت میورزد تا آثار قلمی وهنری‌انکشاف یابد.

دوایر فلمبرداری وعکاسی وظایف خویش را موفقانه انجام میدهند ولابراتوار جد ید افغان فلم که برای شستن هر نوع فلمهای سیاه وسفید سینمایی آماده است امکانات شستن وچاپ فلم را در خود افغانستان‌فراهم خواهد کرد. برای اینکه افغان فلم در پرورش استعداد هنری جوانان در ساحهٔ آرت‌وتمشیل ونمایش فلمهای تاریخـی وپـروگرام ها ی اقتصادی واجتماعی سهم بهتر بگیرد اعما ر یك استدیوی کوچك تولید فلم بمصر ف‌چهار ملیون‌و سه صد هزار افغانی وپنجاه هزار دالر در پلان سوم مدنظر گر فته شد ه‌است

ادارهٔ اطلاعات همردیف با پیشبرد وظایـف مختلفهٔ خویش در زمینه تهیه سکالر شپ و بورسها بمنظور بلند رفتن سویهٔ معلو ماتی مشمولین وزارت اطلاعات و کلتور اقدا ما ت مفیدی نموده وهم اکنون عده از منسو بین این وزارت در خارج مصروف تعلیم اند وعدهٔ دیگر بوطن برگشته شامل کار شده اند.

تاکنون بمنظور معرفی افغانستان نقشـه های احصائیه وی واقتصـادی ورساله های مختلف بزبان انگلیسی چاپ کرده ومیکند.

پروگرام های سمعی وبصری برای تنویر وارشاد عامه با میتود ها ووسایل سهل و ساده وافادهٔ قابل فهم وبا درنظر دا شتـن ایجابات تبلیغاتی تاثیر ونتیجهٔ خیلی موثر ومفیدی دارد.

بنابران وزارت اطلاعات و کلتورتشکیلی را به سویهٔ مدیریت عمومی در چارت‌عمومی گنجانیده وبودجهٔ کافی برای تهیه وخریداری موبل یونت هاوغیره وسایـل در دستر س این شعبه گذاشته و تربیه پرسنل فنی و مسلکی را نیز به صورت عاجل منظورنموده است.

بمنظور تهیه وسایل جهت توسعهٔ فعالیت های سمعی وبصری ٦١ هزار دالر ویك ملیون ودو صد هزار افغانی درنظر گرفته شد ه است.

تقویه وتعمیم زبان ملی پشتو:ـ

از آنجائیکه همه مردمان افغانستان برا ی تحصیل وترقی هردوز بان رسمی کشـو ر (پشتو ودری) مکلف به صـرف مـسا عـی میباشند اخیراً در چوکات وزارت اطلا عا ت وکلتور بنام مدیریت عمومی تعمیم و تقویهٔ انکشاف زبان پشتو تاسیس گردیده است. این اداره مسئولیت داردکه در زمینه‌برآوردن این مامول نظر به وضع موجودهٔ زبان ملی پشتو ولزوم اقدامات موثر ودامنه دار برای ترقی وتعمیم آن پروگرامهای مر تبه راتطبیق نماید.

رادیو افغانستان:ـ

رادیو افغانستان طی دو سال اخیر علاوه از اینکه در تنظیم و تنسیق و بهتری‌پروگرام های خود سعی به خرچ داده است. آینده نیز میکوشد تاسویهٔ نشراتی خود را با روحیهٔ محلی وملی وبین المللی متـوازن با سیـر تفکر وجریانات روز همنواء گرداند.

جنبه های تخنیکی رادیو نیز با تکمیـل پروژه های دستگا های فرستنده که شا مل پلان پنجساله دوم بود در نیمهٔ اول سا ل ۱۳٤۵ خاتمه پذیرفت ودر جشن همان سال بکار انداخته شد.

یك دستگاه فرستنده (۱۰۰ کیلواته)امواج متوسط یکدستگاه (۱۰۰ کیلواته) امواج کوتاه باچهار پایه آنتن های مربوط بشمول یـك استدیوی سیار بدون تحمیل بر بود جه به فعالیت آغاز کرد .

در پیشبینی های آینده اعمار وبکارانداختن یك مرکز ثبت پروگرام های (پرود کشن) یك ورکشاپ مرکزی وخریداری یك اندازه وسایل ومواد جهت ثبت پروگرامها. اعما ر سرك اتصال مرکز فرستنده پل چرخی بـا شاهراه عمومی بایك پل مورد نظر است.

چون از یـکطرف مـدت زیادی از بکـار انداختن دستگاه فرستنده (۲۰ کیلواته)رادیو افغانستان سپری میشود وپرزه جات آن به

دست آمده نمیتواند واز جانب دیگر فعالیت یکدستگاه فرستنده امواج متوسط بطو ل موجی که در دست داریم حتمی است. تا یك ساحهٔ تقریبا ۵۰ کیلو متری اطراف مر کز که اکنون در یك خلای نشرات رادیویی‌قرار دارد تحت نشرات گرفته شود. لذا ترمیم ویا تجدید این دستگاه تحت مطالعه قرار دا رد واین پروژه در نیمهٔ اول سال اول پلا ن انکشافی سوم سروی وتثبیت میگردد.

دستگاه رادیو افغانستان هم اکنون‌روزانه ۱٤ ساعت کار میکند وبزبان های پشتو، دری بلوچی. اردو انگلیسی، وروسی و جرمنی نشرات دارد. از جمله این ۱٤ ساعت ده ساعت آن برای نشرات داخلی و٤ سا عت برای ممالك همجوار واروپای مرکزی‌تخصیص یافته است.

کتابخانه های عامه:ـ

وزارت اطلاعات و کلتور که مسئو ل رهنمایی وهدایت تاسیس وانکشاف کتابخانه های عامه در مملکت می‌باشد باید گفت که در مدت یکنیم سال گذشته درین زمینه‌پروژه های علمی ومفیدی را مورد تطبیق قرار داده است چنانچه افتتاح ۱٤ کتابخانه عامه د ر ولایات کشور نشانهٔ اجراآت وزارت د رین باره بشمار میرود که این کتابخانه ها د ر تحولات فکری. علمی واجتماعی ارباب‌مطالعه وخوانندگان ارزنده را ایفا می‌نماید ودرنظر است که ۱٦ کتابخانه در سایر و لایا ت کشور نیز تاسیس شود.

همچنان مرکز کتابخانه های سیار وتهیه زمینه مطالعه برای سایر طبقات مطالعه‌کننده از قبیل شفاخانه ها، لیلیه ها، محابس و غیره نیز از آرزو های وزارت اطلاعات است چنانچه فعلا یك کتابخانهٔ کوچك در محبس کابل افتتاح شده است.

هکذا تقویه بخش اطفال کتاب خانه عامه کابل از پروگرام های مهم آینده شمرد ه میشود در ترغیب وتشویق مردم بخواند ن ومطالعه نیز صرف مساعی بعمل میاید ودرین قسمت لزوم ایجاد وتاسیس کتابخانهٔ‌مخصوص برای اطفال احساس می‌شود وبایستی کتب ومواد خواندنی انتشار بیابد و تسهیلات اداری وحسابی کتابخانه های عامه فرا هم گردد ودر پهلوی این مطالب موضوع مسایل فنی ومسلکی کتاب شناسی وامور کتاب و کتابخانه نیز مورد نظر است که باینصورت در علاقمندی مردم برای استفاده از مواد و وسایل کتابخانه ها افزودی بعمل خوا هد آمد ووزارت اطلاعات خواهد توانست‌کتابخانه ها را بحیث آموزشگاه دلچسپ و زیبا به مراجعین معرفی بدارد.

موسسه دباختر آژانس:

در ظرف این مدت تحولاتی در سیستم‌کار دباختر آژانس پیدا شده است. چنا نچه مطابق پلان توانست که در شش ولایت کشور دستگاه تیلی پرنتر نصب کند و توسط این دستگاه هر روز از مرکز آژ انس باختر اخبار مهم داخلی وبین المللی برای نشریهٔ جراید ولایات مخابره میشود وآژانس باختر برای توسعه معلومات پرسنل فنی‌خود سال گذشته کورس ژور نالیزم رابه‌همکاری آژانس چتیکا دایر کرد ونمایندگان خود رابه آئین خبر نگاری آشنا ساخت وفعالیت آژانس باختر از ۱۲ ساعت به ۱۸ ساعت افزایش یافت که فعلا شب وروز بدون وقفه از‌آژانس های مهم دنیا خبر اخذ میدارد. احداث‌دستگاه های اخذه آژانس در ولایات جوزجان، پروان غزنه، فاریاب هلمند وبدخشان. با مصر ف پیش بینی چارده ملیون افغانی وسی‌و پنج هزار دالر بعمل خواهد آمد.

ریاست کلتور:ـ

ریاست کلتور که‌در انکشاف و توسعه‌هنر وظیفه دارد تا حال در تیاتر آن ۸ درام‌نمایش یافته و۵۲ نمایش در دورهٔ افغانستان داد ه است ویك تیاتر جدید برای ۳۰۰ نفر تحت اعمار گرفته که عنقریب تکمیل خواهد شد منظور ازآن دادن‌کنسرت ها،درامها وپروگرام های شعر خوانی و غیره رویهمرفته آشنایی مردم به هنر می‌باشد.

شعبهٔ موسیقی اداره کلتور تاکنون ۱۱۰ پروگرام مختلف موسیقی با رادیو افغانستان تهیه کرده است ومدیریت سینما ها درتورید فلم با اشخاص وموسسات قرار داد ها ی عقد نموده و فلمهای تازه بکابل وارد کرده است وسینما گردیز را با بکار انداختن ماشین وپروژکتر فعال گردانیده است.شعبهٔ نقاشی ورسامی آن ۱۲ نمایش در کابل‌دایر نموده است.

در پرتو انکشاف مناسبات با مو سسا ت کلتوری ممالك دوست هیئت هنرمندان ادارهٔ کنسرتها به ایران وشوروی سفر کرده و دسته های هنرمندان اتحاد شوروی، ایران، هند وپاکستان وجمهوریت مردم چین و یوگوسلا ویا به افغانستان آمدندوبیك‌سلسله نمایش ها وکنسرتها پرداختند .

هیئت اداره کنسرتها همچنان به بعضی ولایات کشور مسافرت نمود.

گرځندوی :ـ

از تازه ترین فعالیت های گرځندوی این است که هوتل پری فابریکیت که از فنلند

وارد شده بود در پهلوی هوتل بامیان‌نصب گردید. طبع کتب ونقشه های رهنمایی کابل هرات وافغانستان مورد علاقـمندی تورستان واقع شد.

سفر شکار برای صیادان ماهر اروپایی‌بنام شکار مار کوپو میسر گردید وتماس ها بـا دوایر وموسسات تورستی انکشاف یافته و بالخاصه در سال ۱۳۴۵ تعداد سیا حین از ۸۰۰۰ سال ٤٤ به ۲۳ هـزار نفر ارتقا ء یافت.

نمایندگی توریزم در هرات افتتاح گردید ودرنظر است که در قند هار نیز تاسیس شود.

ارسال کار گران وشاگردان گرخندو ی بخارج قدم دیگریست که در ظرف این‌مدت برداشته شده است از آنجائیکه انکشا ف خدمات توریستیك بغرض جلب سیا حین و تزیید منابع عایدات اسعاری گوشهٔ ازکشور که غایه وهدف عمدهٔ پلان سوم را تشکیل میدهد بنا بران در پروژه گرخندوی بمنظور توسعهٔ بیـشتر فعالیـت های آن و تامیـن لازم برای سیاحین خریداری یك تعداد موتر ها بمصرف یکصد هزار دالر در جریان پلان سوم مدنظر گرفته شده است.

از طرف دیگر انکشاف روابط اقتصا دی‌و اجتماعی مملکت با کشور های خارجی وتوسعهٔ خدمات توریستی در مملکت ایجاب مینماید تا یك هوتل بین المللی در کابل اعمار گردد روی این ملحوظ هوتل بین المللی گنجایش دوصد اطاق را دارد بمصرف سر مایه گذاری خارجی وداخلی در مقدمهٔ کار ساختما نی‌قرار گرفته است ومصرف آن به یکصدو سی‌ملیون افغانی وسه ملیون‌و هفتصدو چهل وسه هزار دالر پیشبینی گردیده است.

در بند امیر نیز هوتل جدیدی به‌ظرفیت دوازده اطاق ومصارف پیش بینی شده سه ملیون افغانی وبیست هزار دالر مورد نظر است.

انجمن تاریخ:ـ

ادارهٔ انجمن تاریخ که هدف آن معرفی‌دوره های مختلف تاریخی افغانستان باستنادموارد ومنابع موثوق در ادوار قبل از اسلام وبعد آن‌میباشد علاوه بانشر مجله آریانا ، کتـب تاریخی ورسایل مختلفه را طبع نموده است که طبقات صوفیه طبقات ناصری جلد اول و دوم، پشتو لویگان غزنه افغانستان در عصر گورگانیان هند، مادر زبان دری، صو فیا ن وملامتیان، تاریخ افغانستان بعد از اسلا م وآثار علی شیر نوایی که‌تازه طبع گر دیده از کتب و آثار مهمی که درین مدت چا پ کرده است.

هکذا آریانا دایرة المعارف در طبع و نشر قاموس جغرافیایی دری وپشتوی افغانستا ن پرداخته ودر نظر است که یکدوره دو جلد ی تاریخ افغانستان از انجمن تاریخ و یکدو رهٔ دوجلدی دایرة الـمعارف از دایرة المعارف چاپ شود.

ادارهٔ موزیم وباستانشنا سی:ـ

در ساحهٔ آبدات تاریخی وباستان‌شنا سی در نقاط مختلف کشور چون غزنه وهده کـه سروی شده است حفریات جریان دارد.

در آی خانم نیز این فعالیت از یکنیم‌سال باینطرف ادامه دارد.

فعلا موزیم غزنه یکی ازموزیم های مهـم کشور است کار ترمیم مسجد شاه جهان در بابر تکمیل شده وموزیم انتو گرافی بزودی در جوار باغ بابر تاسیس خواهد گردید.

در گلبهار وجلال آباد نیز موزیم تاسیس شده ودرنظر است که موزیم های کند هار، مزار شریف وهرات بشکل بهتر در آورده شود.

برای حفظ شئون ملی وتاریخی وجلوگیری از ضایعات متصوره وتامین تسهیلات لا زمه در نگهداشت آثار مکشوفه اعمار موزیم های عصری درکابل وچهار ولایت ،هفتاد وهشت ملیون‌و هشتصد هزار افغانی ودوصدوبیست وچهار هزار دالر پیشبینی گردیده است.

مطابع دولتی:ـ

عمارت جدید مطبعه دولتی با تجهیزات مکمل بکار انداخته شد ومطابع ولایات‌کشور توسعه مزید نمود.

باینصورت در تعداد وحجم نشریه ها مثل جراید ومجلات در ظرف پلان دوم افزایش قابل ملاحظه بعمل آمد.

علاوه برینکه جراید ومجلات مرکز به‌قطع خوب بوسیلهٔ لینو تایپ چاپ میشود وبقطع کابل تایمز وهیواد افزوده شده وانیس ۸ صفحه گردیده است باید گفت کـه تفسیـر شریف برای دومین بار به یکتعداد زیاد تحت چاپ گرفته شده است.

ریاست مطابع دولتی در این مدت کوشیده است تا متوازن باسیر انکشافی مو سسا ت نشراتی در تهیه وسایل ومواد وپرسو نل مورد لزوم واحتیاج حتی الامکان اقدا ما ت مفید بنماید.

بغرض توسعهٔ مطبعه دولتی متـوازن بـا افزایش حجم نشرات داخلی در مرکزوولایات چهار صدو هشتاد هزار دالر در جریان‌پلا ن

سوم پیشبینی گردیده است.
شنوندگان ارجمند :ــ جای افتخار ومسرت خواهد بود اگر کار کنان وزارت اطلاعات و کلتور توانسته باشند مکلفیت های خویش را در بسامان رسانیدن آرزو های ثقافتی و کلتوری مردم ایفا کرده باشند.
یکبار دیگر با اعتماد بیاری خداو ندمتعال تمنا میکنیم که در پرتو ارشادات قیمتدا ر اعلیحضرت معظم همایونی و پشتیبا نی و حمایت مردم وزارت اطلاعات و کلتور بهمانند سایر موسسات و حلقه ها ودوایر حکو مت

مسئولیت های اجتماعی خود را بهتر ازپیشتر انجام دهد.

مدنیتهای آسیائی

گزارش مجلس متخصصان درباره مدنیتهای آسیای مرکزی که ازتاریخ ٢٤ــالی ٢٨ــاپریل ١٩٦٧ در مرکز سازمان یونسکو واقع‌پاریس مطابق ٣ ثور الی ٧ ثور ١٣٤٦ منعقد شده بود.

اول:ــ موضوعات برای مطالعه تحقیق و تتبع

بعداز آنکه مجلس متخصصان مو ضوعا ت پنجگانه راتحت مطالعه قرار دادنظر ببعضی نتایج مشخصه موضوع حق‌اولیت و طر ز تنظیم کار تحقیق وتتبع راتعیین نمود ایـن سفارشها وتوصیه هامر بوطه به‌مو ضوعات پنجگانه قرار ذیل تثبیت شد:
١ــباستانشناسی و تاریخ امپـرا تو ری کوشانی
٢ــتاریخ آرت وهنر مدزمان آسیای مر کزی (آرت گند هارا وتیمور ی در مرحله او ل)
٣ــسهم مردمان آسیای مر کزی درانکشاف علوم .
٤ــمطالعه راجع به‌تاریخ افکار وفلسفه
٥ــادبیات مردمان آسیای مرکزی .

دوم :ــ باستانشناسی وتاریخ امپراتور ی کوشانی

الف:ــ مجلس فیصله کردکه مسئو لیت ارتباط بین موسسات مختلف در خصو ص تحقیق وتتبع پیرامون دوره کوشانـی د ر افغانستان بدوش انجمن تاریخ افغانستا ن میباشد وانجمن مـذکور بحیث مراکزاین‌ارتباط تعیین شده است .
موسسه امور آسیایی واکادمی علو م اتحاد شوروی (متعین مسکو) شعبهٔ باستانشنا سی ایران ــپوهنتون پشاور (پاکستان) وشعبهٔ باستانشناسی جمهوریت هنددرداخل‌این‌چوکات همکاری مینماید.
ب ــ متخصصان متفقا باین نتیجه رسید ند که موضوع مطالعه باید به‌امپراطوری‌کوشانی منحصر نباشد بلکه باستانشناسی و تار یخ آسیای مرکزی دردوره کوشانی مـوردمطا لعه وتحقیق قرار بگیرد . برای این مقصد راجـع به‌باستانشناسی تاریخ مسکوکات تا ریـخ هنر ها ونژاد شناسی وغیره مطالعات وسیعی صورت خواهد گرفت ولی در دوسال او ل راجع به مطالعات باستانشناسی توجه‌بیشتری بعمل میاید .
کلیه معلومات ونشرات موجوده راجع به دورهٔ کوشانی از طرف دارالتحریر مر کـز تحقیقات مقیم کابل بکمك همه موسسا ت مربوط تثبیت وتشخیص میشود تا بـا ین اساس مطالعه راجع بدوره کوشانی آ غا ز یابد .
ج ــمجلس متخصصان برای مربوط سا ختن فعالیتهای هیأتهای باستانشناسی در آسیا ی مرکزی وپلان سازی برای حفریا ت درآینده احتیاج مبرمی احساس‌کرد.
پروفیسور غفور اوف اعـلان نمود که‌درماه سپتامبر واکتوبر ١٩٦٨ در دوشنبه (مر کز جمهوریت تاجکستان شوروی) یك کنفرانس راجع بدورهٔ کوشانی دایر میگردد این‌کنفرانس ازطرف حکومت اتحادجماهیرشوروی تر تیـب میشود وبعد از کنفرانس امکانات بازدید از بعضی حفریات قسمت آسیای مر کزی شوروی مانند سمرقند بخارا وهمچنان زمینهٔ بازدیداز مراکز حفریات باستانشناسی افغانستان موجود میباشد .
ازکنفرانس دوشنبه برای گردآوری بهترین متخصصان دربارهٔ دورهٔ کوشانی وتعیین‌دستهٔ تحقیق وتتبع جهت پـلان سازی راجع بـه ترتیب وتهیهٔ مواد نشراتی درباره‌کوشا نیان استفاده میشود .
بناغلی صد قی وزیر اطلاعات وکلتـور ، نمایندهٔ افغانستان پیشنهاد کرد که ازسیمینار نسخ‌قلمی که درماه جولای ١٩٦٧ در کا بـل انعقاد میابد جهت مطالعه دوره کوشا نی و بخصوص بـرای مشوره بااعضای هیـأ ت باستانشناسی که‌فعلا در افغانستان کارمیکنند وهم باردیگر علمای ممالك مختلف کـه در سیمینـار سـهم میگـیر ند کار گر فـته میشود.

سوم :ـ تاریخ هنروآرت مردمان آسیا ی مرکزی

الف آرت گند هارا:ـ

متفقاً فیصله شد که تاریخ آرت کندها را بحیث یك قسمت مهم مطالعات راجع به دورهٔ کوشانی قرار بگیرد متخصصان اعترا ف نمودند که آرت گندهارا جداگانه وبصورت علیحد ه بدون مطالعه تاریخ اقتصاد ومذاهب آسیا ی مرکزی در دورهٔ کوشانی موفقانهٔ صو ر ت نمیتواند گرفت . بنابران سفارش جد ی شد تابرای مطالعه آرت گندهارا از طر ق جد ید مخصو صاً از وسایل ا حصا ئیـو ی کارگرفته شود.

همه متخصصان موافقه نمودند که اسم گندهارا اکنون برای علما اطمینان بخش نیست ودر عین حال پیشنهاد میشود متخصصان مبنی بر اینکه آرت گندهارا بنام آرت کوشانی یادشود نیز ازطرف همه قبول نشد .این نکته رانیز باید تـذکرداد که آرت گندهارا بریکعد ه مکاتب منطقوی مشتمل میباشد .

بنابران چو کاتیکه برای مطالعهٔ دو ر هٔ کوشانی تعیین شده است بالای مو ضو ع آرت گندهارا نیز کامـلا تطبیق میگردد .

ب ـ آرت تیموری :ـ

۱ـ برای اینمقصد سفارش شدکه پوهنتو ن سمرقند بحیث مراکز ارتباط مطالعات را جـع به آرت دورهٔ تیموری در ممالك آسیای مرکزی تعیین شود.

۲ـ موضوعات قابل مطالعه عبارتند از فن معماری، رسم میناتور، خطاطـی و صحا فـی پروژه آرت تیموری بیشتر جنبهٔ تبلیغی دارد تا تحقیقی .پیشنهاد شد که دربار هٔ آرت دورهٔ تیموری طی سه قسمت ذیل نشرا ت ترتیب گردد.

الف ـ البوم سا ختمانها ی دور ه تیموری

ج البوم میناتورها

۳ـ یکی ازسوالهای که درین خصو ص مورد مذاکره قرار گرفت عبارت ازضرورت ترتیب و تهیهٔ یك فهرست ابدات ونسخ قلمی مربو ط بدورهٔ تیموری وطرز حفاظت آنها میباشد .یکی از اعضای سکر تریت یونسکو بممالك ذیعلاقه توصیه کرد که جهت کمك متخصصان برا ی حفاظت آبدات تاریخی وساختن میکروفمهای نسخ نادر قلمی رسماً به سازمان یونسکو مراجعه کنند .

پروفیسور غفوراوف نمایندهٔ اتحادشورو ی به کمیته اطـلاع داد که درسال ۱۹۶۹ دوهزا ر وپنجصد ومین سالگرهٔ تاسیس شهر سمرقند تجلیل میشود.

ج ـ انکشاف علوم درآسیای مرکزی

۱ـ کمیته متخصصان سفارش نمود که مراکز ارتباط مطالعات تاریخ وانکشاف علوم آسیای مرکزی در پاکستان تاسیس شود.

۲ـ دوره‌ایکه برای مطالعه مورد نظر فو ق تعیین شد عبارت ازقر ن نهم الی سیزد ههم میلادی میباشد که هندوهاقبل ازهجوم مغلهابا عروج علوم درآسیای مرکزی مصادف است . همچنان فیصله بعمل آمد که انکشاف علو م عقلی ونقلی مورد مطالعه قرار بگیرد .

علاوتا تصمیم گرفته شد که نشرات بدو صورت ذیل ترتیب گردد .

الف نشریك مو نوگراف اساسی پیرامو ن تاریخ علوم درآسیای مرکزی مربوط بدو ره اسلامی که درآن مراکز عمدهٔ انکشا فعلو م مورد مطالعه قرار میگیرد .

ب ـ نشر یك سلسله رساله هاراجع به آثار علمای معرو ف این دوره .

۲ـ پیشنهاد شد که به همکاری یو نسکو آثار البیرونی دریك سلسله مجدداً طبـع شود.

د ـ مطالعه ادبیات :ـ

۱ـ سفارش شد که پوهنتو ن تهران ومرکز مطالعات مدنیت ایران بحیث مرکز تحقیقا ت ادبی قرار بگیرد.

۲ـ همچنان قبول شد که ریاست پشتـو تولنه درکابل برای مطالعات ادبیات پشتو و پوهنتون تاشکند برای مطالعه ادبیات زبان های متداول ترکستانی (آسیای مرکزی شوروی) بحیث مراکز تحقیقی شناخته شود .

۳ـ تاریخ جریانات ادبی آسیای مر کز ی بحیث یك موضوع مورد مطالعه قرار داد ه شود.

متخصصان موافقت نمودند که مطالعات فوق الذکر دوره های قبل از مغل وبعد از مغل را تـا عصر کنونی در بربگیرد .

۴ـ داکتر بچگا نمایندهٔ چکوسلوا کی پیشنهاد نمود که ادبیات آسیای مرکزی در دورا ن

قرون ۱۷ـالی نزدهم میلادی که هنوز مورد توجه علما قرار نگرفته است . نیز تحت‌مداقه ومطالعه گرفته شود بنابران موافقت شد که مطالعات مزبور درقسمت دوم پروژه‌یعنی د ر سالهای ۱۹٦۹ و۱۹۷۰ عملی‌شود .

ه ـ تاریخ افکار وفلسفه

۱ـاز متخصص هندی خواهش شد که‌حین مراجعت به‌هند امکانات یکی‌ازپوهنتون ها ی هندیاکدام موسسه دیگر را بحیث‌مراکز ارتباط مطالعهٔ تاریخ افکار وفلسفه جستجو کند درمورد مطالعه راجع به‌تاریخ علو م‌وتا ریخ افکار وفلسفه دوره اسلامی بین مراکز هندی وپاکستانی ارتباط نزدیکی قایم‌میگردد.

۲ـطوریکه همه متخصصان اعتراف نموده‌اند ساحه مطالعات بسیار وسیع میباشد بنابران لازمست بربعضی قسمتهای پروژه توجه‌متمرکز و مبذول شود. باآنهم واضح است که برای مطالعه تاریخ فلسفه های مختلف آسیا ی مرکزی وارتباط آنها باهمدیگر اززمان قدیم الی عصر حاضر بصورت فوق العاده مو قـع مساعدی بدست آمده‌است که‌ازآن باید بوجه احسن استفاده شود.

دهیواد موزیمونو ته یـوه‌کـتنه

دکابل موزیم ـ دکابل موزیم په ۱۲۹۷کی د(باغ‌بالا)په‌ماڼـی کـې جوړشوی ؤ او د هغو تاریخی مجمو عو دا‌ثارو څخه عبارت و چه د پخوانی جنسی صندو قخانی څخه‌راوړل شوی و، دغه شیان دزغرو ،خول، اسلحی ، طلائی خامکی ملی کالی، خامکی توکران . د کور شیان، دغذا جنۍ. قلمی کتابونه اونورو څخه عبارت وه.

په ۱۳۰۳ کال کی دغه مجموعی د شاهی ارگ څخه‌یوې‌ماڼی ته‌چه کوتـی با غـچه نومیدله راوړلی شوې په ۱۳۰۹ کال کی دغه تاریخی آثار ددارالامان دښاروالی عمارت ته یووړل شول.

وروسته ددې دپاره چه په اصولی ډول ددغو پخوانیو شیانو پلټنه وسی‌دافغانستا ن دپاچاهی حکومت اوفرانسی د جمهوری‌حکومت په‌منځ کی یو کلتوری تړون لاس لیك سوپه دی ډول کرار کرار پخوانی آثارو موندشول دکابل په موزیم کی دپخوانیو مجموعو سره کښیښنبود شول دغه حفریات د ۱۳۲۱ کا ل څخه بیا تر اوسه پوری دوام لرې اودکابل موزیم‌ئی دومره غنی کړی دی چه وینو نن‌دغه موزیم ډیر زاړه دلچسپ او مخصوص آثار لرې همداشانی باید وویل شی چه ددغوزړو آثارو دځنگه اتنو گرافی اوسکومجمو عـی چه زیات اهمیت لری هم سته.

دکابل دموزیـم آثار په عـمومی ډول د پخوانیو سیمو په اساس ترتیب او ښودل شوې دی (۱) دهډې کوټه.

یونانی او بودایی زاړه آثار:ـ دبودا دگچو مجسمی دبودا صحنی چه دورق لرونکی‌ډبری څخه توږل شوی دی همدا شانی دبو دیس‌اتوا دیوا او عابد مجسمی چه ددغو موادو څخـه جوړی شوی دی دننداری دپاره په دغـه‌کوټه کی ایښبودل شوی دې (ددوهمی‌میلادی‌پیړ ی څخه تر شپږمی میلادی ی پوری).

(۲) دبامیانو کوټه:ـ

دبودایی ساسانو مجسمی او نقاشی پکښی ایښبودل شوی دی (ددریمی میلادی پیړ ی څخه تر اومی میلادی پیړی پوری.

(۳) دفندقستان کوټه:ـ

دبو دا. بودیس اترا. دیواتا مجسمی چه‌دامو ختو څخه جوړی شوی دی په‌افغانسـتا ن کی دیونان ا و باختری هنر خاطره ژوند ی کوی دننداری دپاره په دغه کوټه کی ایښبودل شوی دی (شپږم میلادی پیړی)

(٤) دبگرام کوټه:ـ

په دغه کوټه کی دعاج لوحی. دیونان‌اوروم نقاشی شوی گیلا سونه دگچو څخه‌په‌یونانی سبك دمدالونو قالب درخام د ډبری څخـه گیلاسونه، کاسی دزیـړو مجسـمی مـصری پروفیر (سنگ سماك) چینایی لاك دننداری دپاره ایښبودل شوی دی (دریمه اوځلورمه میلادی پیړی).

(٥) مشترکه کوټه :ـ

دیونان او بودایی توږلی مجسمی په دی کوټه کی دننداري دپاره ایښول شوی دی (دریمه او ځلورمه میلادی پیړی).

(٦) دغزنی کوټه:

په دی کوټه کی په برجسته نقشونودمرمر دډبرو لوحی، دښکار صحنی د کودرو شیان‌او دغزنی ددوری دیواری عکسونه چه په‌لښکرگاه کی موندل شوی دی دننداری دپاره ایښود ل شوی دی.

(دیوولسمی میلادی پیړی څخه بیاتر ۱۲ میلادی پیړی پور ې).

۷ دمنډگك کوټه:ـ

په دی کوټه کی د تاریخ دمخه آثار لکه دهډو کو سامان. دصیقلی او چقماق دډبرو پارچی او گرانیبه ډبری لکه عقیق او پیا زی

لعل سته همدا شانی دفلز ددوری چړی.زغره غشی، فلزی پیکانونه او دکودر کوشیان د ننداری دپاره ایښودل شوي دي.
ؤدمیلاد دمخه دزرو کلو څخه بیا تر درو زرو کلو پوری).

۸ تاریخی تالار:ـ

دموزیم سالون د۹ پیړی‌په‌اسلحی ا و دپاچاهانو په‌تابلو گانو ښکلی شوی دی .

د مسکو کاتو کوټه:ـ

په دغه کوټه کی دپنځ مارك مسکو کات ؤدمیلاد دمخه اومه پیړ ی) .
یونانی مسکوکات ؤدمیلاد دمخه دریمه او څلورمه پیړی) او دافغانستان د یونا ن او باختری ددوري دپاچاهانو مسکوکات د اعلیحضرت شهید تر مسکو کاتو پوری د کرونو لوژیك په ترتیب دننداری د پا ر ه ایښودل شوی دی.

۱۰ داتنو گرافی کوټه:ـ

دافغانستان دبیلو بیلو سیمو دخلکو د ژوندانه مختلف لوازم اودنورستانیانو دنیکه گا نو مجسمی (قدیم کافران) چه هیکل ترا شی شوی دی او دهندو کش دختیزی سیمی په اصلی مدنیت اړه لری اتنو گرافی په کوټه کی‌دننداری دپاره ایښودل شوی د ی

د غزنی موزیم:ـ

په غز نی کی د مو زیم د جو ړولو مفکوره ډیره‌پخوا دمرمرو دډبرو یو شمیر لوحی او دغزنی دولایت څخه کوم لوښی چه په‌غیر مترقبه ډول پیداشوی او ټول شو ی دي دسلطان محمود مقبری ته نزدی په یوه تحویلخانه کی ایښودل شوی دی همداشانی یو شمیر سکی. قلمی کتابونه. اونور آثارهم رانیول شول او پردغی مجموعی زیات شول.
همداشانی دایتالوی یانو دکندنو له کبله چه یو شمیر داسلام دمخه او وروسته آثار کشف شول او دی ته ضرورت پیدا کید ی چه په غزنی کی یو اساسی موزیم جو ړ شی.

په پای کی دتیموریانو دپیړی عمارت چه ښه موقعیت یی در لود دموزیم دپاره وټاکل شو دغه عمارت چه دسلطان عبدالرزاق د مقبری په نامه مشهورو او دډیری زمانی راهسی چاك او مات شویؤ دموزیمونو لوی مدیریت او دایتالوی حفریاتو هیئت هغه ترمیم کړی چه د ۱۹۶۲ کال څخه بیا تر ۱۹۶۵ کال پوری یی دیوه ایتالوی مهندس اودموزیم دکار کوونکو په واسطه یی کا ر دوام درلود.

دغه عمارت چه دتیموری عمارتو مخصوص شکل یې درلود داسلامی آثارو د نندارتون د پاره‌ئی ښه مناسبت در لود دغه عما رت په یوه داسی محوطه کی واقع دی چه ددغی محوطی دباندی څو کوټی د څانگو اوپیره‌دار دخونی دپاره هم جوړی شوی دی.

دغزنی داسلامی هنر مخصوص مو زیم د ٤٥ کال دعقرب په میاشت کی داطلاعاتو او کلتور وزیر وپرانست هغه آثار چه د غزنی په‌اسلامی موزیم کی دننداری دپاره ایښول شوی دي دادي.

الف:ـ هغه آثار چه بیله کیندنی په‌لاس راغلی دی .
(۱) هغه آثار چه‌له بازار څخه را نیو ل شوی دی او دغزنویانو دزمانی دی قلمی کتابونه دمرمر دډبرو لوحی او فلزی آثا ر دی.
۲ـ هغه آثار چه دغزنی د ښار نه دباندی لاس ته راغلی دی او دغزنویانو په زمانی پوری اړه لری دوه ستری‌چاتی (خمان) دی چه په یوه باندی دمات صلیب شکل او په کوفی خط نوشته لیدل کیږی چه خا ص‌اهمیت لری.
۳ـ ځینی دزمریانو مجسمی چه دغزنو یانو دزمانی په باغو کښی داوبو دناوو، کار ور څخه اخستل کیده په دغه موزیم کښی‌موجود دی چه زیات یی دفیروزی له باغ څخه چه فعلا دسلطان محمود غزنوی مقبره پکښی ده لاس ته راغلی دی.
٤ـ منقشی ډبرینی لوحی چه پر دواړ و مخونویی دمحیر العقول لو حیوا ناتو نقشونه کیندل شوی دی دغزنی دنفیسو آثار وڅخه گڼل کیږی.
٥ـ ځنی سکی هم دغزنی په موزیم کښی سته چه له بازار څخه رانیول شوی دی.

بـ هغه آثار چه له حفریاتو څخه لاس ته راغلی دی.
۱ـ دمرمرو ډبرین آثار هغه منقشی لوحی دی چه کوفی نوشتی پری لیکل شوی د ی چه‌په هغه جمله کښی یوه مهمه کړکی ده چه تاریخ هم لری ددغو ډبرونو شتی ډیر اهمیت لری ځکه چه هغه په‌کوفی خط فارسی لیکل شوی ده چه دغه سبك په غزنی کښی نوی لیدل کیږی.

۲ـ دکودرو آثار دی چه ځینی، یی محلی کار او ځینی یی دکاشان اوری دکاسو په

شیر دی چه دغزنی دهنری موزیم له مهمو او
لوړی درجه آثار و شخه گڼل کیږی .
۳ـ تزئیناتی پارچی چه اکثرآ دمعما ری
پارچی دی چه له پخی ختی او گچ شخه جوړ
شوی دی.

۴ـ فلزی آثار ځینی لوښی اومجمی دی
چه خاص اهمیت لری او په دغه مو زیم‌کښی
لیدل کیږی دغزنی دموزیم آثار دتاریخ اوهنر
له نقطی نظر شخه خاص اهمیت لری او د
افغانستان داسلامی دوری قدیمترین آثار دی
ؤدمیلادی لسمی پیړی شخه‌تر ۱۲پوری) او
هم دهنر له حیث ډیر مهم گڼل کیږ ی شکه
یوازنی آثار دی چه دغزنویانو د مخصو ص
سبك چه دسلجو قیانو سبك ته نزدی دی
مونږ ته را معرفی کوی بر سیره پر د غو
آثارو ځینی وړی او لویی پارچی او دمقبرو
لوحی او کوچنی حوضونه هم د نمایش دپاره
دلته ستنه په دغه موزیم کی ټول آثار چه
اینبودل شوی تقریبا دری سوو پنځوس
قلمو ته رسیږی چه پاتی پورتنی آثار دری
زرو قلمو ته رسیږی چه دفیروزی په بنځ
کښی په تحویلخانه کښی موجود دی.
دغزنی موزیم هره ورځ په رسمی وخت
پرانتی وی او ننداریان یی گوری.

دهرات موزیم:ـ

دهرات دموزیم دتاسیس علت او دهغه
دایجاد دمفکوری لومړنی عامل معلوم نه دی اما
دومره ویل شوی دی چه په ۱۳۰۲ او یا
۱۳۰۴ سنه کښی هغه وخت چه‌شجاع‌الدو له
دهرات رئیس تنظیمه و. دهغه په امر دهرات
دموزیم اساس اینبودل شوی دی، نو طبعاپه
هغه وخت کی موزیم په دارالحکومگی پو ری
اړه درلوده او آثار په کښی محدود او لږو.
دانقلاب په وخت کښی چه بی نظمی اواړو
دوړو. دموزیم دروازه دخلکو له خوا خلاصه
شوه دجامع جومات مسی دیگ او د(هفت‌قلم)
په‌نامه ډېره چه درئیس تنظیمه په امر لـه
گازر گانه موزیم ته راوړل شوی وه ببر ته
خلکو گازرگاه ته یووړه اغتشاش چه خلاص
شو دموزیم ټول آثار دمعارف په تحویلدا ر
باندی وسپارل شول او دنایب الحکو مه په
امر دتحویلدار په جمع کی قید شول مگر د
موزیم آثار په خپله دارالحکومگی کی واود
دارالحکومگی تر کنترول لاندی و، یعنی په
هغه وخت کی موزیم د دارالحکومگی کی واود
ترمنځ مشترك و. په ۱۳۱۰ کال کی موزیم
ددارالحکومگی په امر ښاروالی ته وسپارل‌شو
او په ۱۳۱۲ کال کښی موزیم دښاروالی په
واسطه دپارك دهوتل ودانی ته‌ورنقل شو او
دهغه آثار دننداری دپاره کیښودل شول خو
په ۱۳۳۹ کال کی دپوهنی وزارت مو زیم‌له
ښاروالی شخه منفك کړ او دپوهنی په‌مدیریت
پوری یی وتاړه چه‌همدا اوس دموزیم آثارد
دارالحکومگی گی د مخصوص قلم مد یریت
دودانی په سالون کښی اینبودل شوی دی
او چاری یی دپوهنی دمدیریت له‌خوا ادا ر ه
کیږی دهرات د موزیم ډیره برخه آثار د
هرات دښاروالی دبودیجی په پیسواخستـل
شوی دی او یوه برخه په ۱۳۲۵ کال کی د
کابل دموزیم دمدیریت له خوا ورکړ شو ی
دی چه اکثریه بودایی دوری پوری مر بوط
او له هډی او بگرام شخه لاس ته راغلی
دی هغه آثار چه‌دهدیې اوبخشش په ډو ل
موزیم ته ورکړه شوی ډیر لږ او دیا دولو
وړ نه دی.

دکند هار موزیم:ـ

دکندهار موزیم دتاسیس اصلی علت او
حقیقی موسس پوره معلوم نه دی خوهر کله
چه پخوانی دفترونه په ښاروالی کښی‌وپلټل
شول د ۱۳۱۱ کال د ښاروالی په جنسی دفتر
کښی دوزیر خان) یوکمیس د لرغونی اثرپه
نامه دښاروالی دتحویلدار محمد عیسی پـه
جمع کښی قید ولیدل شو نو گمان کیدی‌شی
چه لومړی اثر چه موزیم ته لار موند لی نو
دهغه وخت دصلاحیت لرونکو په مغزو کښی

یی‌دموزیم دتاسیس مفکوره پیدا کړ ه د غـه
کمیس او هغه شخص چه دغه اساس یـی
اینبی دی اغلب گمان کیږی چه یا به جناب
محمد گل مومند او یا به محمد ناصر خا ن
دکندهار پخوانی ښاروال وی. شکه په همغه
وخت کی د کندهار دنایب الحکومه محمد گل
مومند او کند هار ښاروال محمد ناصر خان
له خوا دکندهار دموزیم اساس په ښاروالی
کښی کیښودل شوی دی سره له دی هم دغه
لرغونی آثار تر ۱۳۴۴ کال پوری دښاروالی
په تحویلخانه کښی دښاروالی له‌نوروشیانو
او سا مانو سره گډوډ مخلوط پراته و.اوکومه
علیحده کوټه ورته نه وه ټاکل شوی او د
قیدیت دفتر یی هم دښاروالی یو جنسـی
دفترو. چه دښاروالی نور شیان هم له دغو

آثارو سره یکښی ثبت او دمحمد عیسی تحویلدار په جمع کښی قید شوی ؤ.

په ۱۳٤٤ کال کی دښاغلی عبدالغنی نایب الحکومه په امر دښاروالی تحو یلخانه دفتر او دموزیم ماموریت دښاروالی په‌عمارت کښی سره بیل شول.

په ۱۳۳۵ کال په ښاروالی کی یوه کوټه ددغو آثارو دنمایش دپاره وټاکل شوه او آثار دننداری دپاره یکښی کیښودل شول. په ۱۳۳۹ کال دپوهنی دوزارت داقدام په آثر موزیم له ښاروالی څخه منفك او له اوسواته

قلمو آثارو سره دکندهار په پوهنی مدیریت پوری وتړل شو اوله هغه راهسی (٦)قلمه‌نور آثار دپوهنی مدیریت له خوا وربانده زیات شوی دی. دغه آثار داحمد شاهی دوهم نمبر ښوونځی په یوه کوټه کښی ایښودل شو ی

دی ددغو آثارو یوه برخه درسمی موسسوله خوا ورکړ شوی دی چه له هغه جملی څخه دمطبوعاتو او فواید عامی مدیریتو نو نومونه یاد شوی دی یوازی دمطبوعاتو د مدیریت‌له خوا (۱۹)قلمه‌قلمی اوچاپی‌کتابونه.تویك‌سکې او داسی نورشیان موزیم ته ورکړ شوی دی پاتی اکثره برخه آثار په پیسو رانیول شوی دي.

دمیمنی موزیم:ـ

په ۱۳۳۵ کښی چه جناب محترم استا د خلیلی له ایران څخه بیرته افغانستان ته راستون شو دمیمنی اعلی حاکم غلام حید ر

عدالت سره یی دمیمنی تاریخی ځایونه کتل په دغی کتنه کښی خواجه کنت ته نژدی د سلطان سنجر له‌غونډی نه‌تصادفا محمد

سهیل دحاکم اعلی زوی یو منگوټی وموند چه په هغه کښی دغوریانو د زمانی اسلا می مسی سکی وی چه دغو مسکو کاتو په‌میمنه کښی دموزیم دایجادولو مفکوره داستاد خلیلی او حاکم اعلی په مغزو کښی راپیدا کړ ه

نو ورپسی حاکم اعلی په میمنه کی د موزیم اساس کیښود لومړی‌یی موزیم دمطبو عاتو مدیریت وسپاره دمطبوعاتو مدیریت د آثارو په راټو لولو بنا وکړه‌چه خوموده وروسته

دیوی کوچنی مجموعی خاوند شو. په ۱۳۳۹ کال کښی دصلاحیت لرونکو مقاماتو په صوابدید او دپوهنی وزارت داقداماتو په‌اثر دمیمنی موزیم دمطبوعاتو له مدیریت څخه

مجزا اوله مربوطو آثارو سره دمیمنی‌دپوهنی په مدیریت پوری مربوط شو. په اوا یلو کښی لرغونی آثار دنورو شیانو په شان د مطبوعاتو دمدیریت په تحویلخانه کښی‌ذخیره شوی و. په ۱۳۳٦ کال کښی وا لاحضر ت سردار محمد داود میمنی ته راغلی دغه‌لرغونی

آثاریی هم ولیدل نو په همدی ترتیب په‌هغه کال کښی دلرغونو آثارو نمایش شروع شو دمیمنی دموزیم درست آثار دخلکو د هدیی او بخشش له لاری راټول شوی دی حتی‌یوقلم یی هم په پیسو نه دی رانیول سوی.

دمزار شریف موزیم:ـ

دمزار شریف موزیم ډیره پخوانی سابقه لری دمزار شریف دموزیم اساس دهغه وخت څخه را شروع کیږی چه‌دحضرت علی کرم‌الله وجه مرقد ته ځنی پاچاهانو. لویانوسوغاتونه او تحفی ورکړی دی دغه سو غاتو نه ټو له دروضی مبارکی‌په‌یوه کوټه کی ایښودل شوی دی.

همداشانی یو شمیر پخوانی اثر چه د مزارشریف‌دښاروالی په‌تحویلخانه‌کی‌موجود و دلومړی ځل دپاره په ۱۳۱۲ کال کښی دیوه سړی په جمع کی چه حاجی سلیم نومید قید شول دغه سړی ۲۷ کاله‌دمزار شریف‌دموزیم دآمر په حیث وظیفه اجراء کړه.

دمزار شریف موزیم دخطی کتابونو او مسکو کاتو له حیثه غنی دی.

په ۱۳۳۹ کال کی دپوهنی وزارت په خوښه دمزار موزیم دښاروالی څخه بیل‌کړی شو او اوه سوه پنځه دیرش آثار یی دمزار دپوهنی په مدیریت اړه پیدا کړه.

دغه آثار دښاروالی په یوه کوټه کی د ننداری دپاره ایښودل شوی دی. په ۱۳٤٤ کی‌دکابل‌موزیم دټو لوولایتو دموز یمو نو سره داطلاعاتو او کلتور په وزارت مربو ط شو په نظر کی ده چه دغه آثار یو مناسب او دموزیم وړ ځای ته یوړل شی.

نگاهی برفعالیتهای سره میاشت

درسال تحت بحث ما، سره‌میاشت به‌یك‌سلسله موفقیت های نایل آمده که امید واریم هرسال این موفقیت هازیاد باشد . (اداره)

درقسمت صحی واجتماعی :ـ

که تقریبا ستون فقرات امور جمعیت است بزرگترین کار عبارتست از افتتاح شفا خانهٔ حضرت امام که سه‌سال قبل به‌همکاری مالی مردم‌آنجا ومعاونت فنی وپولی سره میاشت آغاز یافته بود. این شفاخانه کلینیك های متعدد ، بستره و سایل‌عصری دارد، توسط پیغله کبرانور زایی وزیرصحیه افتتاح گردید.

سایر فعالیت های صحی واجتماعی جمعیت افغانی سره‌میاشت که تحت هدایات والاحضرت شهزاده احمدشاه رئیس عالی آن‌جمعیت‌صورت گرفته قرار ذیل است

این آمریت در قطار شعبات دگر جمعیت ازسال ۱۳۴۲ به‌این طرف عرض وجود کرده واز مراحل نخست مصدر خدمات شده است .وظایف این‌آمریت درتمام شرایط و مقتضیات چه در سفر وچه در حضر بطور کلی محسوس ومبرهن میباشد . ووظیفه‌دارد تادر عموم خدمات صحی ومعاونتهای اجتماعی سهم گیرد . که از آنجمله یکی هم تامین صحت وسلامت وپرستاری در ماندگان مستمندان جامعه بهبود صحت بیچارگان وکمکهای اولیه میباشد . ازهمین جاست که جمعیت افغانی سره میاشت دارای مراکز صحی دربعضی ولایات بوده وهمواره درتوسعه وانکشاف آن اقدامات و جد و جهد نموده است.

در مرکز:ـ

جمعیت، پولی‌کلینکی دارد که‌باتمام‌وسایل صحی مجهز بوده ووزارت صحیه متخصیصین داخلی وخارجی خودرا نظر به تقسیم اوقات معینی همه روزه بوقت معینه بخدمت موظف نموده تا مراجعین را معاینه وتداوی نمایند وادویه لازمه ایکه در خود پولی کلنیك موجود است برای مریضان داده میشود ومریضان قابل بستر رابیکی از شفاخانه های مرکز ولی عموماً به شفا خانه ابن سینا معرفی وذریعهٔ امبو لانس های جمعیت بدانجا انتقال میدهند .

عده از اساتیز پوهنځی طب که اکثر آنها درجهٔ علمی پوهاندی دارند همواره درین پولی کلنیك باجمعیت همکاری می‌نمایند. عدهٔ زیاد مریضان بی‌بضاعت وبینواء درین‌سرویس های‌صحی‌جمعیت تداوی شده‌روزانه به صورت اوسط به‌تعداد یکصدو پنجاه نفر باین پولی‌کلنیك مراجعه می‌نمایند.

کلینکیهای جمعیت افغانی سره میاشت در سه‌ناحیه مزدحم شهرکابل ازساعت هشت صبح تاساعت هشت شب همه روزه مراجعین رامی پذیرند ومریضان عاجل را ذریعه امبولانس ها بشفاخانه انتقال میدهند.وظیفهٔ انجکشن وپانسمان راهر پرسنل فنی‌کلنیك هااجراء می‌نمایند، فعالیت های آمریت‌خدمات صحی وامور اجتماعی افغانی سره میاشت در ظرف سال قرار ذیل است.

قسمت‌اول فعالیتهای صحی‌پولی کلنیك مرکز

۱ـ به‌سرویس‌های مختلف پولی کلنیك

	ذکور	اناث	اطفال
معاینه وتداوی شده اند.	۱۷۳۲۷ـنفر	۱۸۸٤٦نفر	۹٤۹٦نفر
۲ـبه‌سرویسهای مختلف که‌بستر گردیده‌اند	۵۸۳ نفر	۳٦٤نفر	۷۹ نفر
۳ـپانسمان وپیچکاری شده اند	۱۳٤۱نفر	۸۵۹نفر	۵۲نفر
٤ـ واکسین ضد چیچك تطبیق شده	۱۱٤ـنفر	۷٤نفر	٦۱۹نفر

فعالیت مراکز امداد اولیه مرکز امداد اولیه کارته پروان

	ذکور	اناث	اطفال
پیچکاری شده به تعداد	۱٦۱۹نفر	۱۳۷۵ نفر	۱۷۳۹نفر
پانسمان شده به‌تعداد	۹۹۳نفر	۳۵۰نفر	٤٦۹نفر
	٦۳نفر	٤۱نفر	۱۹نفر

واقعهٔ عاجل که به شفاخانه معرفی‌و واکسین ضد چیچك تطبیق گردیده به تعداد ۳٤ نفر ٤۱نفر ۵۰نفر

والاحضر ت شهزاده احمد شاه‌رئیس عا لی جمعیت افغانی سـره‌میاشت

مرکز امدا د او لیه چمن حضوری

	ذکور	اناث	اطفال
۱ـ پانسمان شده به‌تعداد	۱۲۱۷نفر	۲۳۵نفر	۹۳۶نفر
۲ـ پیچکاری شده به‌تعداد	۴۰۴۶نفر	۲۱۹۸نفر	۳۵۷۵نفر
۳ـ واقعه عاجل که‌بشفاخانه معرفی شد ه	۶۲نفر	۳۴نفر	۵۱۴نفر

مرکز امداد اولیه ده بوری

	ذکور	اناث	اطفال
۱ـ پانسمان شده به تعداد	۱۱۴۰نفر	۳۳۹نفر	۴۵۱نفر
۲ـ پیچکاری شده به‌تعداد	۸۶۵نفر	۹۹۲نفر	۱۳۶۳نفر

مرکز امداداولیه نمایندگی‌ننگرهار

	ذکور	اناث	اطفال
به‌مرکز مذکور مراجعه نموده‌اند بسرویس داخله به‌تعداد .	۴۴ نفر	۹۲ نفر	۶۹نفر
پانسمان شده اند به‌تعداد	۳۹۷نفر	۹۷نفر	۳۳۷ نفر
پیچکاری شده اند به‌تعداد	۴۳۹نفر	۵۹۵نفر	۴۸۹نفر
واکسین چیچك شده اند به‌تعداد	۹نفر	۱۴نفر	۹۴ نفر

نسخه جات ۲۳۵ نفرمردم بیچاره‌وبی‌بضاعت‌ازدیپوی جمعیت طورمجانی اجراء گردیده وهم ذریعه امبولانس جمعیت ۲۷۱ نفرمریض‌و مریضه‌به‌شفاخانه ها ومنازل شان نقل داده‌شده .

ب :ـ قسمت دوم فعالیتهای اجتماعی

۱ـ بشفاخانه زایشگاه (۳۵) قلم ادو یه‌جات‌مختلف باپنجاه عدد کمپل خورد و کـلا ن یکصد جوره البسه کلان سالان ویکصد جوره‌البسه خورد سالان معاونت‌شده .

۲ـ به‌شفا خانه امام صاحب ۲۴۷ قلم‌ادویه‌جا ت وسامان ولوازم‌معاونت‌شده

۳ـ بشفاخانه اردو ۱۵ قلم ادویه جا ت وسامان ولوازم معاونت شده

بشفاخانه مرستون ۴۴قلم‌ادویه‌جا ت‌وسامان‌ولوازم معاونت شده .

بشفاخانه ننگرهار ۲۰ قلم ادویه جات وسامان ولوازم معاونت شده .

بشفاخانه ابن سینا ۶۰۰ متر صحن‌سفیدوپنجا ه عدد کمپل کمك گردیده است

به‌ریاست روزنتون ۲صندوق بازیچهٔ اطفال‌حاوی ۳۸۴ قلم کمك گردیده است

برای محبوسین ومحبوسات مرکز۱۰۰جوره‌لباس مردانه وزنانه و ۱۰ عدد کمپل‌کمك گردیده است.

برای۱۲نفر محبوسات ولایات وردك ۱۲جوره‌لباس وفی نفر۲۰۰ـ افغانی نقد

برای محبوسین ومحبوسات ولایت کاپیسا۱۰۲ مترصحن رنگه و۳۴ مترململ با مبلـغ ۷۴۰۰ ـ افغانی نقد

معاونتهای نقدی داخلی :ـ

برای ۹۸۶ نفر بصورت انفرادی معا ونت‌شده مبلغ ۰۰ـ۴۱۷۸۲۰ـ افغانی

برای ۴۵ نفرمریض های بی‌بضاعت داد ه‌شده مقدار ۴۱ بوتل خون به‌مبلغ۰۰ـ۲۷۰۰۰ـ افغانی

اجرت بستر ۱۵ نفرمریضان بی‌بضاعت به‌شفاخانه ها پرداخته شده ۲۰ ـ ۱۰۳۵۵ ـ افغانی

نسخه جاتیکه برای یك‌عده مردم‌بی‌بضاعت‌ازبازار خریداری شده ۰۰ـ۸۷۴۳ـ افغانی

برای کمك های زمستانی با غرباء ولا یا ت‌قرار ذیل تخصیص صادرشده

به‌ولایت کندز مبلغ ..ـ۵۰۰۰۰ـ افغانی

به‌ولایت فا ریا ب مبلغ ..ـ ۲۰۰۰۰۰ ـ افغانی

به ولایت جوزجان مبلغ .. ـ۲۰۰۰۰۰ ـ افغانی

به‌لایت غزنی مبلغ .. ـ ۲۰۰۰۰۰ ـ افغانی

به‌ولایت ارزگان مبلغ ..ـ۱۰۰۰۰ـ افغانی

امداد ذیل ازجمعیت های ممالك خار جی‌باین جمعیت واصل گردیده

ازصلیب احمر سویدن‌البسه جات۱۸۷۱۵ـ کیلو

صابون ۱۰۰ کیلو
پلاستر ۱٤ کیلو
کمپل پشمی ۲۱۰ تخته
بکس عاجل ۵۰ عدد
ماشین خیاطی ۵ پایه
ازصلیب احمر امریکا بازیچه اطفال ٦ صندوق
ماشین گستنر بالوازم یك پایه
ادویه ٦۱۱ کارتن
تحفه جات اطفال ۳۲ کارتن

صلیب احمر هنگری : ـ

بکس عاجل ۸ کارتن
مواد درسی ۱۰۰ **قطی**

صلیب احمر بلغاریا:ـ

بکس عاجل ۱۰۰ بکس

دواسازی در کانون:ـ

ادویه ۲۲ قلسم

شیر وخورشید سرخ ایران :ـ

البم ۲جلد

علاوتاً جمعیت هلال احمر ترکیه و عده تادیه مبلغ پنجاه هزار لیره ترکی راطورکمك برای پروژهٔ مرستون اطمینان داده است . وهم صلیب احمر جاپان یك تعداد لباس بچه گانه ارسال نموده.

در قسمت تبلیغات:ـ

وظایفی که بدوش این اداره است تنویر اذهان مردمیکه از اهداف ، مرام ، وظایف و خدمات جمعیت آگاهی ندارند روشنی می اندازد و از طریق نشرات (مجله رکلامها ، روزنامه‌ها ، رادیو) و غیره تااندازهٔ توانسته است فعالیت و خدمات جمعیت را منعکس سازد و زمینه را برای جلب کمك مادی و معنوی مردم بشر دوست وخیرپسند مساعد نماید .

این اداره از یك طرف توانسته است اهداف سره‌میاشت را به سمع مردمیکه نمی دانند سره میاشت چیست و چه میکند وچه وظایف را بدوش دارد برساند و از طرف دیگر روابط مطبوعاتی ، نشراتی و فرهنگی جمعیت را با اکثر جمعیت های هلال، صلیب وشیر وخورشید سرخ جهان قایم نموده و از طریق نشرات خود تااندازهٔ موفق گردیده که روحیه فطری بشر دوستی ونوع پروری ملت با شهامت افغانستان را باتسلسل ارتباط های مطبوعاتی که باجمعیت های ممالك جهان دارد به‌آنها حالی ساخته و به ممالك مذکور اطلاعات و معلومات موثق عرضه نماید .

جمعیت افغانی سره میاشت به کمك‌مادی و معنوی مردم ضرورت دارد . روی این‌هدف لازم است بوسایل ممکنه و به ذرایع مختلف متوسل شود که البته این مرام ازراه تبلیغ و تبلیغات برآورده میشود .

فعالیت های تبلیغات جمعیت‌در سال۱۳٤۵:ـ

* ۱۲ پایه وترین که حاوی رکلامهانشرات وغیره میباشد در لیسه‌های مرکز نصب گردانیده یك سلسله نشرات از قبیل‌رکلام لاتری پامفلت هاوغیره راطبع و بدسترس علاقمندان قرار داده .
* تبلیغات سره میاشت به تعداد کافی شعار های تبلیغی در جاههای مزدحم شهر بدیوار ها نصب نموده است .
* در این اواخر تصمیم گرفته شد که در هرماه دو مراتبه پروگرام صدای‌سره‌میاشت از رادیو برودکاست شود .
* تبلیغات سره میاشت در تجلیل روز صحت که بتاریخ ۱۸ حمل ٤۵ برگذارگردیده سهم بارز داشت ضمناً بمناسبت روز مذکور بعضی نشریه ها از طرف تبلیغات طبع شده و بمردم توزیع گردید .
* از برنده های جایزهٔ ممتاز هر سلسله لاتری سلاید ها تهیه و بمعرض تماشای تماشاچیان به سینما های مرکز گذاشته شده ، ومصاحبه هارا باآنها دررادیو انجام داده .
* در هر پانزده روز مقالات راجع به‌اهداف مرام فعالیت و خدمات سره میاشت با نشر مصاحبه های برندگان جوایز برجسته لاتری ترتیب و برای نشر در روزنامهٔ اصلاح و انیس ارسال داشته که در تنویر اذهان‌مردم در بارهٔ سره میاشت رول مهم داشته‌است .
* روز جهانی سره میاشت ها و صلیب احمرها شیرو خورشید سرخ تحت عنوان (خدمات صلیب احمر سرحد ندارد) بتاریخ ۸ می مطابق ۱۸ ثور ٤۵ ازطرف افغانی سره میاشت و نمایندگی های آن در سرتاسر کشور تحت پروگرام معین برگزار گردید . در لیسه های مرکز وولایات محافل بدین مناسبت ترتیب شده بود که در آن ازطرف مدیران ومتعلمین ، متعلمات بیانیه های ایراد گردید. همچنان درولایات تجلیل این روز مطابق پروگرام مرتبه تجلیل گردید.

سه نمایش فلم :ـ
آمریت تبلیغات هفتهٔ دو مرتبه فلم های تربیوی وتفریحی راتوسط نمایندهٔخودبمشمولین مرستون نمایش میدهد .

مجله:ـ
علاوه از طبع نشرات متنوع جمعیت در هردوماه مجلهٔ دارد که طور مجانی به‌مکاتب وزارتخانه‌ها غرض استفاده ارباب ذوق‌توزیع میشود .

کتابخانه:ـ
در مرکز جمعیت افغانی سره میاشت کتابخانه نیز موجود است که دارای کتب متنوع علمی، طبی‌وغیره بود برخی از ذوقمندان از مطالعهٔ کتب مذکور استفاده می نمایند در سال ۱۳۴۵ بعضی موسسات و کتابخانها و اشخاص انفرادی یکتعداد کتب علمی و مسلکی را بکتابخانهٔ جمعیت اهداء نموده اند .

هفتهٔ مخصوص:ـ
طبق معمول همه ساله هفتهٔ مخصوص سره‌میاشت از ۲٤ میزان شروع و تا ختم ماه مذکور دوام داشت که امسال نیز طبق تعامل گذشته هفتهٔ مخصوص از ۲٤ میزان شروع وتا ۳۰میزان دوام خواهد داشت

والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس‌عالی جمعیت بابیانیه سال که از طریق رادیــو افغانستان انتشار یافت آغاز هفتهٔ را افتتاح فرمودند .

به روزهای هفتهٔ مخصوص تمام‌روزنامه‌های مرکز وولایات‌هفته را با نشرتمثال‌والاحضرت رئیس عالی جمعیت و سمبول سره میاشت استقبال نمودند و طبق پروگـرام مـرتـبه کنفرانسها و کنسرت ها در لیسه هاومکاتب بمناسبت این هفته ترتیب یافته ، هرروز این هفته از طرف مربیون ، متعلمین ، متعلمات لیسه‌های شاهدخت بلقیس،شاهدختمر یم ، زرغونه ، رابعه‌بلخی،ملالی،حبیبیه ،غاز ی ، نادریه ،رحمان‌بابا،خوشحالخان، ابو حنیفه ، میرمنو تولنه ،استقلال ونجات تجلیل شد هرلیسه بنوبهٔ خود ایام این هفته رابامراسم خاص بابرگزاری کنفرانسها کنسرت‌ها درامها وترتیب لاتری به مفاد سره میاشت استقبال نمودند.

شام یکشنبه ۲٤ میزان دعوت مجلل ا ز طرف والاحضرت رئیس عالی جمعیت درهوتل کابل برگزار گردیده و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خاتول ، والاحضرت شاهدخت بلقیس والاحضرت شهزاده مریم باوالاحضرت عزیز نعیم والاحضرت شهزاده محمد داؤد و اعضای کابینه عدهٔ از جنرال های اردوی‌شاهانه مامورین عالی رتبه ، روسای کور دیپلوماتیك اشتراك داشتند .

در آنشب بیانیهٔ از طرف پوهاند داکتر محمد عثمان انوری سکرتر جنرال جمعیت وزیر معارف ایراد شد . علاوتاً در دعوت کنسرتی جالب از طرف هنرمندان افغانی و ایرانی بصورت مشترك اجراء گردید همچنین محفلی از طرف دمیرمنو تولنه بمناسبت‌تجلیل هفتهٔ مخصوص سره میاشت ترتیب یافته‌بود.

در تالار موسسهٔ صحت عامه از طـرف نرسهای دمیرمنو روغتون بمناسبت استقبال این هفته مجلسی دایرشده‌بود که باایرا د خطابه هاوکنسرت ولاتری به نفع جمعیـت بود ازاین هفته تجلیل بعمل آمد .

رضاکاران صلح امریکا نیز در تجلیل این هفته سهم داشتند کنسرت دلچسپی به نفع سره میاشت در کابل ننداری اجراء نمودند . در روزهای هفته بعضی اوراق تبلیغاتی ذریعهٔ هیلوکوپتر به فراز شهر کابل نثار گردید . سمبول سره میاشت در ایام هفتهٔ مخصوص ذریعهٔ طلاب معارف جمعیت جوانان سره‌میاشت به سینه اشخاص تعلیق شد وهمچنان جمع آوری اعانه ذریعهٔ ترافیك از موتر های بس و تکسی صورت گرفت .

سینماها یکروزه عایدات خود را بحساب سره میاشت تحویل نمودند . مرکز جمعیت در طول هفته از طرف شب چراغان و روشن شده بود .

دیپوی تحویلخانهٔ جمعیت :
افغانی سره میاشت که‌هـدف ومرام آن خدمت بمردم آسیب رسیده ومصیبت زد ه است وظیفه‌دارد باذخایر مواد استعانتی‌دست داشتهٔ‌خود کوشیده است‌یك‌دیپو یاتحویلخانه درین زمینه به اختیار داشته باشد .مواد مختلف از قبیل البسه، صابون، کمـپـل ، بوت وغیره وجود دارد . یك قسمت از این مواد ازدارایی خودسره‌میاشت تهیه وقسمـت دیگر آن کمکهای جمعیت صلیب احمرسویدن، امریکا و هلال احمر جمهوریت متحد عربی راحتواء میکند .

دیپوی جمعیت که از اعمار آن‌مدتی سپری میشود طوری تعمیر گردیده که محتویات آن از رطوبت ، هوای گرم وغیره عوامل محفوظ نگهداشته شده . البته درینجا لازم است از دیپوی صحی جمعیت نیز تـذکری داده‌شود درین دیپو به تعداد پنجصد قلم ادویه بکس های عاجل طبی و غیره وجود دارد اقدام‌مذکور از طریق کمکهای صحی جمعیت های صلیب،

هلال و شیر خورشید سرخ ممالك جهان‌تهیه گردیده تا در مواقع لازم بمریضان بی‌بضاعت و بیچاره توزیع گردد .

در قسمت لاتری:

جمعیت افغانی سره میاشت با تأسی از تعمیل اهداف و مرام خویش برای تخفیف آلام آسیب رسیدگان و مصیبت زدگان باید مدارك عایداتی داشته باشد. یکـی از ایـن مدارك ترویج و تعمیم لاتری است که روی دو ملحوظ سره میاشت درین باره اقدام‌نموده. منظور نخست از لاتری تقویهٔ بنیهٔ مالی آن است برای تمویل پروژه ها وسهم گر فتن در امور خیریه منظور ثانی از آن تقویـه اقتصادی مردم بشکل انفرادی است که از طریق چانس خود شان و بصورت غیرمستقیم کمکی است در بلند بردن سویهٔ اقتصادی مردم . در هر سلسله لاتری یك تعداد نفر که برندهٔ جایزه‌های برجسته لاتری میشوند این پول را بدست می آورند .

در سال ٤٥ جمعیت افغانی سره میاشت بادر نظر گرفتن خواهشات مردم و افکارعامه ولایات یك سلسله لاتری مخصوص طـور امتحانی برای تمام ولایات نیز تخصیص داده است تا از چانس های آن مردم هر ولایت نیز بهره مند شو ند .

مبلغ (۱۱۱۰۵۲۳) افغانی بصـورت نقـد وجنس به (۱۱۹۸۸۸۹) نفر از طریق جایز ه داده شده ذیلا توضیح میشود:ـ

جوایز توزیع شده سلسلهٔ ۲۰ لاتـری

جمعیت در سال ۱۳٤٥:ـ

جوایز جنسی معادل	افغانی
موتر ماسکویچ	۲۹۸۵۸۵ افغانی
موتر سایکل	۳۸۹۰۱٫۷٥ افغانی
بایسکل	۳٤۱٦۰ افغانی
بالاپوش	٥۰۰۰۰ افغانی
بوره	۱۳۲۱٦ افغانی
روغن	۱۲۹۷۷ افغانی
ساعت	۱٤٤۳۳ افغانی
بخاری	۸۲٥۰ افغانی
کمپل	۱۳۳۰۰ افغانی
رادیو	٤٦۳۰۰ افغانی
ماشین خیاطی	۱۲۳۰۰ افغانی
بوت آهو	۲۳۸۰ افغانی
سیت قهوه خوری	۳٥۸ افغانی
پیالهٔ ناشکن	۲۷۹ افغانی

تعداد نفرهاییکه جایزه برده اند

۲۰ ـ نفر
۳ ـ نفر
۱۳ ـ نفر
۳٦ ـ نفر
٥۱ ـ نفر
٤٤ ـ نفر
۳۰ ـ نفر
۱۱ ـ نفر
۲٤ ـ نفر
۱۹ ـ نفر
۸ ـ نفر
۷ ـ نفر
۱۰ ـ نفر
۳ ـ نفر
زمین ۱٤۳۰۰ افغانی
۲ ـ نفر

جوایز توزیع شده نقدی ۲۰ سلسلهٔلاتری

سال ۱۳٤٥:ـ

مبلغ	افغانی
چهل هزار	۳٦۰۰۰۰ افغانی
سی هزار	٥٤۰۰۰۰ افغانی
بیست هزار	٤۰۰۰۰۰ افغانی
ده هزار	٤۸۰۰۰۰ افغانی
پنجهزار	۳٥٥۰۰۰ افغانی
یکهزار	۸۳۱۰۰۰ افغانی
یکصد افغانی	۱۳٤۳۳۰۰ افغانی
پنجاه	۷۸۲۱٥۰ افغانی
چهل افغانی	۳۷۱۹۱۲۷۰ افغانی
همسایه های نقدی جوایز ممتاز	۱۳٥۳۸۰ـافغانی
سفرها ٤۹ ـ	۱۲۷۳۹۲۹ افغانی

تعداد نفریکه جایزه برده اند

۹ ـ نفر
۱۸ ـ نفر
۲۰ ـ نفر
۲٤ ـ نفر
۷٥ ـ نفر
۹۳۱ ـ نفر
۸۳٤۳ ـ نفر
۱٥٦۷۳ ـ نفر
۹٤٤۹۳ ـ نفر
۱۱۳ ـ نفر

مجموع جوایز نقدی و جنسی ۲۰ سلسلهٔ لاتری سال ۱۳۴۵ معاد ل به افغا نی داده شده است ۱۱۱۵۵۲۲۳٫۸۳ – افغانی .

تادیهٔ کمیشن ، مصارف اداری – حق‌الطبع وغیره – ۹۴۴۱۰۱ – افغانی

در قسمت مرستون :

از مرحلهٔ نخست هنگامیکه انسانهازندگی اجتماعی را اختیار نمودند نظربه‌حوادث‌وبعضی شرایط دیگر عدهٔ از انسانها را معلول و معیوب ساخته محتاج و نیازمند طلب استمداد

دیگرها نمود . توجه انسانهای سالم ودارندهٔ قوهٔ کار نظر بخواص فطری و شرایط زیست باهمی ومویدات وجوانی معطوف طر ق معاونت همنوع خود گردیده عواطف و

احساسات بشر دوستی شانرا برانگیخته حصهٔ مایحصل کار خودرا به غرض تامین معیشت محتاجین قرار دادند و این کمك ها

نظر به سیر تکامل اجتماع تحول و تغییر پذیرفته ابتداء شکل انفرادی و بعداً شکل دسته جمعی بخود گرفته است و تاحال‌جامعهٔ

را سراغ نداریم که اعضای آن معلول معیوب و محتاج استعانت دیگران نباشد و امروز نمیتوان در ممالك متمدن جهانی هم ملتی را نشان داد که تمام افراد ملت آن سالم و

حیات خویش راخود پیش ببرد . لذا برای دستگیری ومعاونت با همچو اشخاص در اکثر ممالك جهان موسساتی بنامهای‌مختلف باین منظور وجود دارد .

تجهیزات این موسسات به همکاری مردم آن وابسته است . در میهن عزیز ما افغا نستا ن موسسهٔ برا ی‌حمایه ومعیشت مردم بینواء واطفال یتیم و جود دارد که اساس آنرا اعلیحضرت شهید سعید محمد نادر شاه (رح) از پول شخصی خویش در۲۲ ثور ۱۳۰۹ گذاشته که ابتداء بنام دارالایتام

یاد میشد و به مرور زمان اسم دارالایتام جای خودرا به کلمهٔ دارالمساکین گذاشت که امروز بنام مرستون یاد میشود . بهرصورت گرچه بنامهای مختلف هم‌یاد شود منظور و هدف آن یك چیز و آن تامین زندگی مردم بینوای معیوب و اطفال یتیم و بی سرپرست میباشد .

از زمانیکه مرستون‌باجمعیت افغانی سره‌میاشت ارتباط پیدا کرد بر علاوه وظایفیکه قبلا در مورد حمایهٔ بینوایان داشت شکل یك موسسه تعلیم و تربیه را نیز بخود گرفته است و در آن شقوق مختلف صناعتی موجود است از قبیل شعبهٔ خیاطی ، بوت دوزی ، نجاری ، گلدوزی و بافت وغیره .

جمله مشمولین مرستون ۴۱۳ نفر است مصارف مرستون عموماً از دارایی سره‌میاشت و در پهلوی آن از امداد موسسات داخلی و خارجی واشخاص خیرخواه که مستقیماً به مرستون معاونت میکنند استفاده میشود . اینك جهت مزید معلومات علاقمندان خدمات و فعالیت سال ۴۵ مرستون را قرار آتی‌تذکر میدهیم:–

قسمت ترمیمات وتعمیرات:–

* یك شیرخانه جدید برای تهیهٔ شیر کودکان شیر خوار آباد گردیده وبا سا ما ن عصری تهیه شیر مجهز گردیده است .

* دو اتاق برای تربیهٔ کودکان شیر خوار از تعمیرات سابقه آباد گردیده و به گازهای سیمی و چپرکتهای خورد و سامان بازی کودکان مجهز شده است .

* یك چاه آب آشامیدنی به عمق ده متر بقسم پخته کاری حفر و آماده گردیده و یك واترپمپ نصب شده که آب کار آمدرهایش گاه جوانان از آن گرفته میشود.

* تعمیر سابقهٔ کودکستان کاملا تغییرداده شده و بشکل یك تعمیر عصری رهایش گاه برای جوانان ساخته شده و تشنابهای‌عصری بداخل تعمیر درست گردیده . قسمت نل کشی و رنگمالی در وازه ها و کلکین ها و سفیدکاری تعمیر مذکور تماماً تکمیل وصحن حویلی آن کبل کاری گردیده یك گلخانه وسیع جدیداً اعمار گردیده است .

* کودکستان سابقه که برای رهایش جوانان آماده گردیده کودکان در تعمیر جدید انتقال داده شده و اتاق کودکان به میزها و چوکی هاوسامان بازی و مو زیك مجهز گردیده است.

* بداخل تعمیر شعبات صنایع یك اتاق بوت و سه صدو پنج دانه کمر بند توسط برای شعبهٔ گلدوزی وبافت ترتیب و با این شعبه ساخته شده.
الماری ها و میز های کار مجهز گردیده است.

* سرك فرعی که تعمیرات مرستون را به سرك کابل قرغه وصل میکند جغله فرش و قسمت های خراب آن بصورت صحیح درست شده است .

* یك میدان سپورت برای طلاب در ساحهٔ یك جریب زمین نزدیك تعمیر پرورشگاه ساخته شده است .

* در پیش روی تعمیر پرورشگاه میدان بزرگ بشکل چمن ساخته شده .

* بداخل تعمیرات سابقه چند اتاق برای حفاظت حیوانات تهیه گردیده .

قسمت املاك وزراعت مرستون :ـ

اول غرس نهال .

۱ ـ نهال مثمر ۱۲۵۰ ـ اصله .

۲ ـ نهال غیر مثمر ۱۳۹۰ ـ اصله .

دوم ـ هشتاد جریب زمین از زمینهای شرقی سرك مرستون توسط ماشین های معاونتی وزارت فواید عامه ووزارت زراعت و آبیاری ذریعهٔ عملهٔ مرستون کرد بندی و آمادهٔ زرع گردیده .

مرستون یك مقدار گندم، جو، جواری ، نسك ، مشنگ ، کچالو ، بادنجان ، سیر ، پیاز ، تربوز ، بادرنگ ، چارمغز تخم شاخل وغیره نیز از زمین های خود حاصل گرفته است .

شعبات صناعتی مرستون:ـ

شعبهٔ نجاری ـ در طول سال ۱۳٤۵ برعلاوه ترمیمات و مسطح بعضی از اتاقها به تعداد ۷۱۹ قلم سامان نجاری از قبیل چوکی ، الماری ، در پرده ، تخته مشق طلاب وغیره تهیه وطرف استفاده مشمولین و شعبات مربوط مرستون قرار داده شده است .

شعبهٔ بوت دوزی ـ از شروع تا ختم سال ٤۵ یکهزارو سه صدو پنجاه و سه جوره

شعبهٔ گلدوزی ـ درین شعبه سرمیزی ، پشتی ، دستمال ، سر کوچی ، جاکت ودیگر پارچه ها تیپه گردیده که تعداد آن عبارت است از ۱۰۱ پارچه .

فعالیت صحی مرستون :

اول ـ تعمیر شفاخانه که دارای اتاق های متعدد بوده ذریعهٔ دیوار های چوبی به اتاقهای جداگانه برای بستری شدن طبقه اناث و ذکور واطفال جداگانه تخصیص داده شد ، وهمچنین یك اتاق برای تجرید مریضان ساری ساخته شده است .

برای ادویه عاجل الماری های منظم ترتیب گردیده .

کارت های صحی برا ی تمام مشمولین و طلاب ترتیب شده است .

معاونت هاییکه شفاخانهٔ مرستون دریافت داشته:ـ

شیر سیکم که ازطرف یونسف داده شده ۳۷۵ کارتن شیر روغنی که ازطرف یو نسف داده شده ٤۰ کارتن صابون که از طر ف یونسف داده شده ٤۰ کارتن ادویه که ازطرف یونسف داده شده ۲۱ کارتن

* یك تعداد سامان پانسمان نیز ازطر ف افغانی سره میاشت داده شده است .

* دوصند وق سامان کمك های او لیه با کتابهای آن از طرف سره میاشت داده شده

* پنجصد قطی کامپوت برای مریضان از طرف سره میاشت داده شده .

سی و چهار قلم ادویهٔ مختلفه از طرف وزارت صحیه داده شده .

* تابلیت ویتامین اطفال ازطرف کیورمدیکو داده شده ۳٤۰۰۰ تابلیت .

* روغن ماهی ازطرف کیورمدیکو داده شده ٤۸ بوتـل .

سوم ـ فعالیت های شفاخانهٔ مرستون درقسمت تداوی مریضان:ـ

مریضان سرپاکه ازطرف شفاخانه معاینه ادویه داده شده اند	۲۹۸۰ نفر
مریضانیکه پانسمان شده اند ۱۸۹۳ نفر	
مریضانیکه پلستر شده اند ٦ نفر	
مریضانیکه بستر گردیده و معالجه شده اند	۱۰۳ نفر
مریضانیکه بداخل اتاقهای نشمین شان تحت تداوی ورژیم گرفته شده اند	۵۲٦٦ نفر
مقدار شیر که برای طـلاب و طلبـا ت پرورشگاه در طول سال داده شده	۸۵٦۰ پوند
مقدار شیرکه برای طلاب و طلبات خردسال داده شده	۱۲۰۳ پوند
مقدار شیر که برای طلاب واطفال خردسال مقدار شیر که برای مشمولین مرستون د ر طول سال داده شده.	۱۷٦۰ پوند
کامپوت برای اطفال و مریـضان داخـل مرستون داده شده	٤۵۰ قطی
ویتامینیکه در طول سال بمصرف رسیده	۵۲۳۲۱ تابلیت
صابون یونسف که در طول سال بمصرف رسیده	۷۳۰۸ کلچه

مرستون در سال ۱۳۴۵ روابط خود را با رضاکاران خارجی وسعت داده یك قرارداد باریاست پیسکور آلمان در افغانستان عقد نموده که مطابق آن یکنفر مدیره باسه نفر همکار خود برای مدت‌دوسال ادارهٔ پرورشگاه رابه عهده گرفته اند . که اکنون پیغله‌فائیلش میت بحیث مدیره وپیغله حلگاه و پیغله خسته و پیغله کرستا بصفت اعضاء در پرورشگاه مصروف خدمت هستند . همچنین

شاغلی پورکین رضاکارآلمانی‌وظیفه‌سرمنتظمی رادر پرورشگاه مرستون به عهده گرفته‌است. وپیغله گرزیلا در شق خیاطی صنایع‌مرستون

وظیفه معلمهٔ خیاطی را اجراء میکند.

میرمن شاباز آمر ادارهٔ ملل متحد درکابل نظارت حمام دادن و نظافت زنان معیوب مرستون را در هفتهٔ دوبار بعهده گرفته است.

شاغلی رانی لوکس رضاکار امریکایی مراقبت نظافت و تبدیل نمودن رخت وصفایی اتاق‌ها وبستره های مردان و پسران‌خردسال

و اشخاص معیوب و ناتوان را تحت پروگرام منظم همه روزه اجراء میکنند.

ماری ارین هون رضاکار امریکایی در امور اجتماعی مرستون .

شریکی رضاکار امریکایی وظیفهٔ نر سنگ را در شفاخانه مرستون پیغله بار باره خانم دنمارکی از عرصهٔ دو ماه باینطرف در شیر خوارگاه بانرس های داخلی همکاری دارد .

ورنجو خانم آمر خوراکه و مواد غذایی جهان در کابل بصفت نرس در شفاخانهٔ مرستون همکاری میکند .

پروگرامهای تربیوی در مرستون در سال ۱۳۴۵ بکلی تغییر داده شده و بشکل عصری در آمده که تحت نظر رضاکاران خارجی و معلمین داخلی بصورت منظم جریان دارد .

برای اوقات فراغت اطفال در تعمیر کودکستان یك اتاق مخصوص جهت آموختن کار دستی تخصیص داده شده که تحت نظر معلمهٔ خارجی همه روزه اطفال مطابق پروگرام در آنجا مصروف ساخته میشوند . یك کتابخانه کوچك در سال ۴۵ جدیداً

افتتاح گردیده که مورد استفاده طلاب و طلبات مرستون قرار گرفته است .

در قسمت روابط خارجی:ـ

اززمانیکه والاحضرت شهزاده احمد شاه علاقهٔ مستقیم به جمعیت گرفته اند تماس

جمعیت افغانی سره میاشت با صلیب احمر بین‌المللی و جمعیت های ممالك جهان از رهگذر مسافرتها و دید و بازدید ها توسعه و انکشاف پذیرفت در عرصهٔ این مدت‌حضور والاحضرت دعوت‌نا مه‌های بعضی جمعیتها را پذیرفته و به آن ممالك سفر فرموده اند .

مسافرتهای والاحضرت باعث توسعهٔ حسن تفاهم ملی و تقویهٔ ارتباط سره میاشت با جمعیتهای ممالك مذکور و ایجاد فضای‌همکاری درساحه های ملی وبین المللی برای تحکیم روابط جمعیت باسایر مجامع و مساعد نمودن زمینه برای مساعدت های متقابل و طرفین مفید واقع گردیده همچنان اراکین جمعیت

افغانی سره میاشت نیز باثر دعوت جمعیت‌های هلال، صلیب وشیر خور شید سر خ‌به‌یکعده ممالك سفر نموده اند و از تشکیلات ، فعالیت و اجراآت جمعیتهای ممالك مذکور بمعلومات خود اندوخته و از فعالیت و خدمات جمعیت افغانی سره میاشت و مفکوره عالی و پلانهای ارزندهٔ سره میاشت برای پرسنل جمعیتهای ممالك مذکور معلومات داده اند .

همچنان شخصیت های بزرگ جمعیت‌های ممالك جهان باثر دعوت جمعیت افغانی سره میاشت به افغانستان سفر نموده و در مدت اقامت خودها بعضی ایشان بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ووالاحضرت‌شهزاده

احمد شاه رئیس عالی جمعیت شرفیاب و با سایر شخصیت های افغانستان معرفی‌گردیده و از تاسیسات جمعیت افغانی سره میاشت

دیدن کرده و به فعالیتهای آن آشنا شدند و در حین زمان از پروژه های به ثمر رسیده و بعضی جاهای افغانستان‌که شهرت باستانی

و بین‌المللی دارد نیز دیدن نموده که بشرح ذیل از دید و بازدید های هیأت جمعیت‌افغانی

سره میاشت وهیات های ممالك دو ست می پردازیم:ـ

دامنهٔ رفت و آمد های هیأت جمعیت‌افغانی سره میاشت بخارج و هیأت جمعیت های‌هلال صلیب و شیروخورشیدسرخ‌جهان به‌افغانستان

از سال ۱۳۴۲ بد ینطر ف تو سعه یا فته است.

هکذا والاحضرت‌شهزاده احمدشاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت و همسر محترم‌شان والاحضرت خاتول بنا بد عوت حکومت‌اتحاد شوروی بتاریخ ۲۰ سرطان ۱۳۴۵ مصادف با۱۱

جولای ۱۹٦٦ غرض یك مسافرت دوستانه وحسن نیت به مسکو عزیمت فرمودند درین مسافرت دکتور جمال الدین جیلانی ښاغلی‌غلام عثمان علومی معاون ریاست تشریفات، میرمن رقیه میوند خانم تورن جنرال عبدالرزاق میوند و ښاغلی محمد نعیم بهار عضوء شعبهٔ شرق دور مدیریت روابط سیاسی وزارت امور خارجه‌شرف معیت والاحضرتین را داشتند .

والاحضرتین در مدت توقف ۱۷ روزهٔ خود در اتحاد شوروی طبق پروگرام مرتبه ازشهر های مسکو ، لیننگراد، کیف ، یالتا و موسسات مختلف آنکشور دیدن نمودند .
والاحضرت افخم باښاغلی اسکندروف‌نایب رئیس هیأت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی ملاقات نمودند .

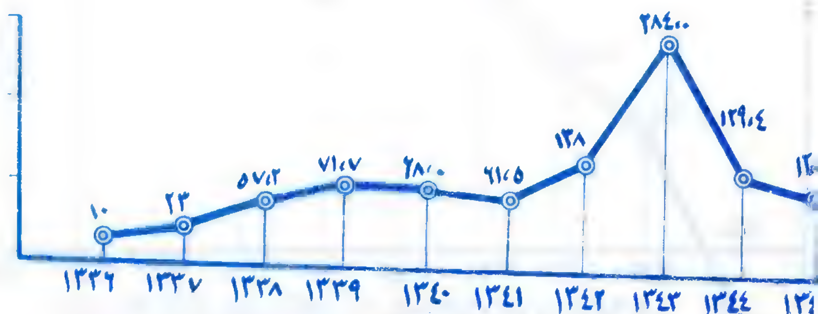
ښاغلی شوسلی مدیر شعبهٔ جوانان لیگ صلیب احمر بین‌المللی بنا بردعوت جمعیت در ۱۱ ثور۱۳٤٥واردکابل‌گردیدند. ښاغلی‌شوسلی طی اقامت یك هفتهٔ خود بحضور والاحضرت مشرف گردید و در مدت یك هفته در اطراف جمعیتهای جوانان سره میاشت و امکانات کمك های لیگ صلیب احمر بین‌المللی مطالعاتی نمود .
ښاغلی شوسلی از تاسیسات جمعیت و جاهای باستانی و تاریخی افغانستان دیدن کرد.
میرمن مارگریت لیننډا نمایندهٔ صلیب احمر سویدن بعد از اشتراك در کنفرانس بین‌المللی حوزهٔ جنوب شرق آسیا و بازدید از ممالك نیپال ، هند ، پاکستان و چندین ممالك دیگر در جریان سال ٤٥ بکابل وارد گردید . وی در مدت توقف سه روزهٔ خود در کابل باپوهاند انوری سکرتر جنرال سره میاشت ملاقات‌نموده از مرستون و مراکز امداد اولیهٔ جمعیت نیز دیدن نمود .

ښاغلی سمویل الکزندر کونارد رئیس کمیتهٔ صلیب احمر بین‌المللی بنابر دعوت جمعیت افغانی سره میاشت جهت یك باز دید سه‌روزه باخانم خود وارد کابل گردید و بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ووالاحضرت رئیس جمعیت شرفیاب شد و بااراکین سره میاشت ومرستون وموزیم کابل تماس گرفت.
این بود یك نظر اجمالی بر فعالیت های افغانی سره میاشت طی سال گذشته که با اختصار توضیح یافت .
ضمناً ناگفته نباید گذاشت که در اثربلند شدن سطح آب دریای هیلمند و بارانها بازهم در چخانسور ، ننگرهار و بعضی حصص دیگر مملکت سیلابهای وارد نمود که باعث خسارات مالی و جانی شد .
سره میاشت یك بار دگر هیأتهای خود را به ننگرهار و چخانسور اعزام نموده و یك مقدار کافی مواد خوراکه و پوشاکه را برای آسیب دیدگان توزیع نموده است .

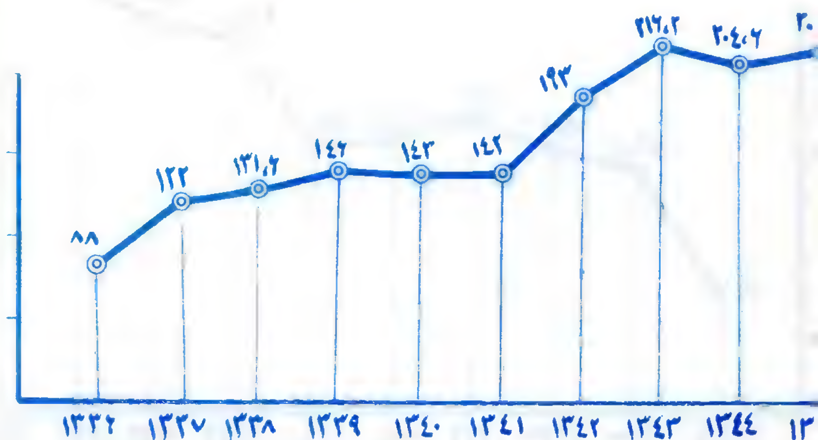
دخوراکی موادواو عامه اړتیاوو اداری واحد

له دی کبله چه جامی، خواړه دهستو ګی ځای له پیدایښت څخه‌تراوسه پوری دبشر د پاملرنی وړ مهم مشکل و او دی نو څکه په دی باره کښی له پراخه فعالیت اوجدیت څخه کار اخستیل شوی او اخستل کیږی لکه چه دنړی پرمختلفی هیوادونه هم له دغه حیاتی پرابلم سره مخامخ دی او د علم او تخنیك په مرسته په دی هڅه کښی دی چه دغه معضله له پخوا نه زیاته رفع کړی.
ګران افغانستان دتیر تاریخ له دو رو څخه تر نن ورځی پوری دلو ږی او قحطی د رفع کولو له پاره تل زیاته پاملرنه کړی ده لکه چه دهمدغه مقصد او مهم اصل له مخی یی په وروستیو کالو کښی دلومړی ځل‌لپاره په ۱۳۱٦ کال کښی دغلی تهیی یو اختصاصی واحد د (ارزاقو شرکت) په نامه تا سیس‌کړ. دغی موسسی په هغه وخت کښی له داخلی پیداوار څخه اوړه، غوړی او وریجی او له خارجی تولیداتو څخه بوره چای او نو ر ضروری شیان برابرول او هغه به یی په دولتی دوایرو، موسسو او اشخا صو ویشل.
په ۱۳۲٦ کال کښی دنړی ددوهمی لو یی جګړی ورو‌ستیو تاثیراتو او نو ر طبیعی عواملو په مملکت کی یوه فوق العاده قحطی را پیدا کړه نو دولت په هغه وخت کښی (دعامی هوسایی مجلس) په نامه دیو مجلس جوړیدل ومنل. دغه مجلس دمالیی. اقتصا د

تولیدات کچاب به تن

تولیدات وسطی شبانروزی مواد پخته فابریکه نان به تن

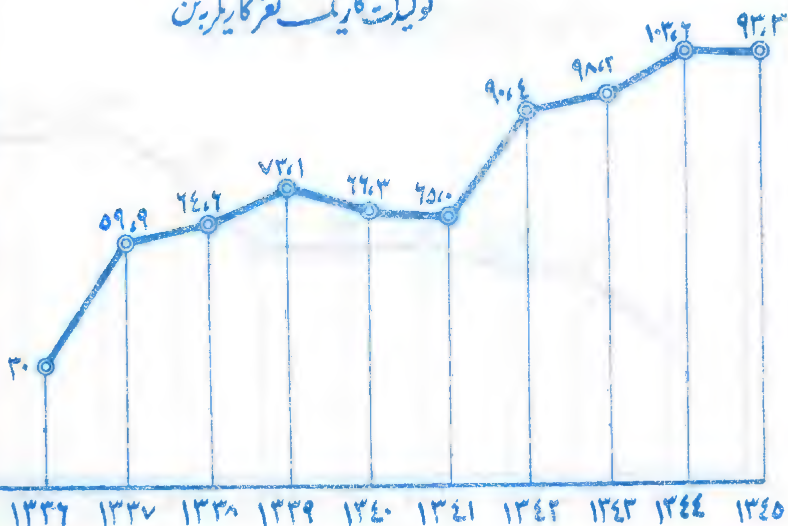
مفاد فابریکات نان به ملیون افغانی

۴۰،۰۵
۳۴۰۱
۳۲،۹۹۳
۲۵،۲۷۵
۱۷،۵۰۵
۱۶،۴۰۵
۱۵،۷۴۳
۱۰،۳۴۶
۵،۹۱۵
۳،۲۸۰

۱۳۳۶ ۱۳۳۷ ۱۳۳۸ ۱۳۳۹ ۱۳۴۰ ۱۳۴۱ ۱۳۴۲ ۱۳۴۳ ۱۳۴۴ ۱۳۴۵

- درصورتیکه درسال ۴۵ تفاوت قیمت از طرف دولت جبران شود پس مفاد ۵۲،۴ ملیون میشود

قوه تولید کار
تولیدات کار یک نفر کارگر به تن

او کرهنی له وزیرانو څخه جوړ شوی و چه په هغو کښی داقتصاد او محاسبی متخصصینو هم ګډون کړی و. دمجلس وظیفه داوه چه دعامی هوسایی له کبله دغلی دتهیی او د ویشلو په سیستم دمر بوطو مسالو او د ارزاقو دشرکت دچارو مرا قبت او څا رنه وکړی.

دغه مجلس دلومړی ځل دپاره دنړۍدنورو هیوادو په څیر ددولتی دیپو اودمامورینو د کوپراتیف تاسیسول ګټور وبلل هغه وچه لومړی مواد دهغو موسسو په ذریعه لهداخل او خارج څخه برابر شول او دغه کارګټوره نتیجه ورکړه.

دعامی هوسایی مجلس په ۱۳۳۲ کا ل کښی (۱۵) زره ټنه اوړه دامریکی له متحدو ایالاتو څخه وارد کړل او هغه یی دهمدغه مجلس تر نظارت لاندی دامنیه قو ماندانی د کار کونکی پههمکاری او دهمدردی تر څارنی لاندی دکابل دښار په خلکو وویشل. خو په ۱۳۳۲ کال کښی نوموړی مجلس حکو مت ته دغلی او نور شیانو دکمبود له امله د ارزاقو. شرکت په ځای.(غلی دتهیی ریاست) پهنامه دیوی بلی موسسی دجوړیدوپیشنهاد وکړ. له بلی خوا به مملکت کښی دبندو نو او ویالو او تخنیکی پروژو دپه کار اچو لو سره دغذایی موادو برابرو لو او دوړیپخولو دعصری او مدرنو پروژو په تاسیسولو لاس پوری شو. ورپسی داوبو لګو لو او کرهنی پروژی په هیلمند او قطغن کښی په کا ر ولویدی چه په همدغه وخت کښی دلازمونیول شویو تصمیمونو له مخی دشوروی اتحاد او امریکی له حکو متونو څخه (۸۸۰) ټنه غله رانیول شوه. تردی وروسته له پخوا نیو تجربو او د ۱۳۳۲ کال دغلی دکموالی څخه واخستل شویی تجربی له مخی د مر کز ی سیلو پهنامه پهکابل کښی یو ه سیلـو جوړه کړه چه هغه (۲۰) زره ټنه غلهځایولی شی او ژرنده یی په ۲۴ ساعتو کیاوړه کولی او فابریکهیی په ۲۴ساعتوکښی (۶۰) ټنه دوړی او کلچی پخولی شی همد غه را ز یوه بله سیلو چه (۲۰) زره ټنه غله ځایو لی شی په پلخمری کښی هم جوړه کړی شوی. دغه سیلوګانی دشوروی اتحاد دحکومت په مرسته د ۱۳۳۳- او ۱۳۳۵ کلو تر منځ جوړی او بشپړی شوی.

کله چه په ۱۳۳۶ کال کښی بیا دغلی کموالی محسوس شونو دو لت په دی وخت کښی په خپلو ګدامونو او ذخیرو کښی کافی غله لرله او دلومړی ځل له پاره یی پههیواد کښی دکوپون سیستم رواج کړ او دغه کار ګټوره نتیجه ورکړه تر دی وروسته د غلـی دتهیی ریاست دهمدغی ګټوری نتیجی لهمخی خپل انکشافی پلانونه پراخـه کـړل او د مرکزی سیلو په څنګ کښی په کندهار او هرات کښی یی نوی فابریکی جوړی کړ یچه په دی جمله کښی ځینی بار کونه هم جو ړ کړل له بلی خوا دغنمو د کرهنی په طر ز کښی داصلا حاتو موضوع ددولت په نز د دیوی مستقلی پروژی په حیث دخیړنی اوغور وړ وګرځیده دهمدغه راز اقداماتو نتیجهکښی دمرکزی سیلو تو لیدات له (۲۰) زرو تنـو څخه (۳۰) زرو تنو ته جګ شول.سر بیره پردی چه په ۱۳۴۵ کال کښی د شورو ی اتحاد دمرستی له لاری د مرکزی سیلو په څنګ کښی دوهمه ژرنده دپلخمری له ژرندی سره بشپړی شوی دی دلویدیـځ المان د حکومت په مرسته پـه کند ها ر او هرا ت کښی دیو شمیر بارکونو او سـیلو ګانـو جوړول په دریم پلان کښی په نظر کښـی نیول شوی دی.

۱۳۴۵ کال دارزاقو داداری پـه سیستم کښی دتحول کال شمیرل کیږی. څکه چه د تهیی غلی ریاست ددولت له خوا (دارزاقواو عامه احتیاجاتو اداری واحد) په نامه تعدیل شو او سر پرستی یی یو تن مشاور وزیر ته وسپارله شوه ددغه کال په پا ی کښی دغه موسسه دتصدی په سیسـتم د یـوزر ملیونو په پنګه (دافغانستان دخوراکی مواد او عامه اړتیاو د موسسه) په نامه واوښتله. د۱۳۴۵ کال په نیمایی کښی د صدراعظـم ښاغلی محمد هاشـم میونـد وال په امر او لارښوونه دموسسی دچارو له پاره یوکمیسیون په کار پیل وکړ دغه کمیسیون دواز رتونو له نمایندګانو او دصدارت دمحاسباتو ددیوان له رئیس څخه. عدلی وزیر تر ریا ستلاندی جوړ شوی دی.

په همدغه موقع کښی دا تجویز و شو چه دکو پراتیفو موسسه په پخوا دلو کسوشیانو واردولو له امله له انحطاط سره مخامخشوی ده دخپل تعاونی مفهوم له مخی دی بیر تـه په پښوو دروله شی چه دښو رو متر قـی هیواد و په څیر دا موسسه هم خپل فعالیت بیاشروع کړی او له دغیلاری زمونږاړتیاوی رفع کړی. نو څکه ددغه کار لپاره یـو کمیسیون وټاکل شو چه دداخلی او خا رجی متخصصینو له تجربو څخه په استفادی او غور او د قت څخـه و روسته و رته یـو ه

اساسنامه جوړه کړی چه دقانونیمراحلو دطی
کولو نه وروسته دهیواد په هر گوټ او
څنډه کښی دخلکو دبیلو بیلو طبقو له پاره
د محلی کانتینو نو په جوړو لو سره
دکو پراتیفی نهضتو نو دمحرك په حیث ور
څخه کار واخستل شی.

باید ووایو چه د ٤٥ کال په پای کښیپه
ذخیرو کښی دغلی نشتوالی لهکبله په
هیواد کښی دغلی یو بی ساری کموا لیپیښ
شو او دغه کار دکوپراتیفی نهضتو نو مخه
ونیوله. نود خوراکی مواد اوعامه اړتیا وو
اداره مجبوره شوله چه له امریکی څخه دغلی
تر رارسیدلو پوری دخلکو د هوسایی له
کبله خپله غله په پوره جدیت په مرکز او
ولایاتو کښی پر قطعاتو. مامورینو او خلکو
وویشی او به عین حال کښی له امریکی او
شوروی اتحا د له حکو متو نو څخه غله
رانیسی.

په همدغه وخت کښی دخوراکی مواد او
عامه اړتیاوو اداری دحکومت. پارلمان . کابل
ښاروالی او امنیه قوماندانی او دوزارتونو د
دریورسوتنونمایندگانوپههمکاری اوکوششونو
دپای تخت د تانبایانو ځارنه په اختصا صی
توگه وکړه.

دهغه نتیجو او تجربو له مخی چه د ٤٥
کال په پای او د۱۳٤٦ کال په لومړی برخه
کښی دغلی دکمبود نه حاصلی شوی دی د
خوراکی مواد او عامو اړتیاوو ریاست تصمیم
وینو چه دکرهنی او اوبو لگولو د وزارت په
مرسته د (غنمو پروژه) منځ ته راو ړی ۱ و
داسی لایحی طرح کړی چه دهغو له مخی د
غلی ورانیولو.ددولت داملا کودحاصلاتو ۱. و
په هغو باندی د ځارنی ددود دگدامونو د
تاسیسولو دحاصلاتو او بقایاوو را غوندولو
ددریم پنځه کلن پلان په موده کښی دنفوسو
او عامه اړتیاوو دجدول له مخی دگدامونو د
انکشاف (چه ۲٥٠ تنه غله ځای کړی شی)
او دغلی دویشلو دسیستم په باب کلك
تصمیمونه ونیول شی.

دښار جوړولو ریاست

دښار او کورونو د جوړولو په چارو کښی
ددغی اداری فعالیت:ـ

دښار جوړولو دریاست تاسیس:ـ

په هیواد کښی دښارونو او کورونو د
جوړولو دچارو داهمیت پهنسبت په ۱۳٤۲
کال کښی دفواید عامی وزارت په خپل
تشکیل کښی دلوی مدیریت په سویه دیوی
لویی اداری اساس کیښود.

ددغی اداری اصلی وظیفه دښارونو او
کورونو دجوړولو په چارو کښی تنظیم
رواستل او لارښوونه ده، حکومت په۱۳٤۳
کال کښی دملگرو ملتو دمخصوص صندوق
دپیشنهاد په اثر ددغی مو سسیدفنیاو
تخنیکی فعالیتونو په باره کښی دښار او
کورونو جوړولو اداری تهچه یو غوښتن لیك
وړاندی کړی ومنل سو په دغه اساس دملگرو
ملتو دمخصوص صندوق موسسه دښارو نو
او کورونو دجوړولو اداري سره دیوي پنځه
کلنې پروژې په صورت دښار، جوړولو په
مختلفو برخو کښی دفنی متخصصینو فنی
سامانو او لوازمو او دښار و جوړولو پهمختلفو
چارو کښی دافغانی ځلمو په روزلو کښی
مرسته کوی په ۱۳٤٤ کال دښار جوړو لو
لوی مدیریت ریاست ته لوړ کړی سو ا و
اساسنامه یی له اصولی مراحلـو نه تیر ه
سوه.

دښار جوړولو ریاست نن دیوی مجهز ی
اداری په حیث له یو شمیر لایقو انجنیرانو
او دښار او کور جوړولو له متخصصینو سره
دټاکلی پروگرام په اساس په فعالیت بو خت
دی او دهیواد داکثرو ولایاتو مرکزو نه چه
ښاری پلانونه لری پرله پسی په ټولوښارونو
کښی یې دښار جوړولو پلانونه تر لاس لاندی
دي.

دښار جوړولو دریاست فعالیتونه:ـ

د ۱۳٤٥ دمیزان له میاشتی نه د ۱۳٤٦
کال تر میزان پوری.

لومړیبرخهـ قوانین. لوایح. مقررات.

۱ـ دښار جوړولو دقانون مسودی اصولی
مراحل تیریدل چهپخوا دذی علاقه دایرو په
همکاری دښار جوړولو دریاست له خواترتیب
شوی و. دغه قانون دښار جوړولو دچارو په
تنظیم اوپه مخ بیولو کښی دښار جوړولود
اداری. ښاروالیو او دخلکو وظایفخرگندوی.

۲ـ داستملاك دقانون مسو ده چه د عدلیی
او مالی دوزارتونو. داملاك او اسکان داداری
ښاروالی او دښار جوړولو داداری په واسطه
ترتیب شو ی ده په راتلونکی وخت کښی به
له اصولی مراحلو څخه تیر کړی شی.

۳ـدنادر شاهمینی داپارتما نو دویشلـو
دلایحی تطبیقول چهدهغې مسوده دښارجوړولو
دریاست دکور جوړولو دموسسی او درهنی
او تعمیراتی بانك په واسطه ترتیب شو ی
ده.

ښاري پلانونه.

دا خرګنده ده چه ديو ښار دپلان‌ترتيبول دااپجابوي چه لومړی ټل ديو ښار دسا حې. دنفوسو صنعت او تجارت له مخې را تنو نکي پر اختيا مطالعه شي.

نو ددغه منظور په اساس دښار جوړو لو رياست سره له دې چه کافي فني پرسو نل نه لري بيايي هم ترممکن حده هڅه کړې ده چه ښاري پلانونه ددغو مطالعاتو پد اساس ترتيب کړي دنفوسو دقيقې احصاييې نه‌لرل او دخلکو اقتصادي او اجتماعي وضع بنيه نه پوهيدل ديو ښار د جوړونکی و ظيفه ډير ه درنده وې او له مشکلا تو سره يې مخامخوي نـو په دې سـبـبت ددې دپاره چـه په ښـو راتلونکو کلونو کښې او يا دا چه تر هغه پورې چه مولقي احصائيې نه لرل او دخلکو اقتصادي او اجتماعي وضع ښه نه پو هيدل ديو ښار جوړونکي وظيفه ډير ډرند ه و ی او له مشکلا توسره يې مخامخـوي نوپه دې نسبت‌ددې دپاره چه په ښـو راتلـو نکـو کلو نـو کښـې ا و يـا د ا چه تر هغه پورې چه مولقي احصائيې او صحيح معلومات لاس ته راځـي او دښـارونو دانکـشا فـي فعاليتونو ساحه او زمينه برابريږي دښا ر جوړولو رياست دخپل صلاحيت په سا حه کښې دلنډو او اوږدو مودو پروګرامو نه په نظر کښې نيولې دي.

ديوې عمومي مطالعې په اساس او دموجوده معلوماتو او احصائيو له مخې ديوه ښا ر د انکشاف مفکوره ترتيب شوې او دعمو مي‌پلان دمفکورې له مخې دهغه يوه برخه دتفصيلي پلان په صورت تهيه او آماده کيږي چه د ښاروالي رياست وکړای سی دښاراحتياجات او آتي مشکلات لرې کړي په دغې موده‌کښې دښار جوړولو رياست کوښښ کوي چه ډير دقيق او صحيح معلومات لاس ته راوړي اود يو عمومي ښه پلان په تطبيق سره چه‌محيطي او اجتماعي حقايقو ته ورنږدې وی ترتيب شي.

دښاري پلانونو په ترتيب کښې د ښار و موقعيت. پراختيا ترانزيت او دښارو دننـه سرکو شبکې تجارتي. اداري کلتور تربيوي‌او تفريحي مرکزونه دهسـتو ګـنـځيو دساحـو موقعيت او دخلکو دژوند، کار او تفريح له نګاه څخه له اجتماعي مراکزو سره د دغـو ساحو ارتباط تر ممکن حده پورې په نظـر کښې نيول شوې دي، هيله ده چه د ښار جوړولو رياست وکړای سي چه دزيات‌شمير کار کوونکو سره دښار جوړولو مهندسي ، انجنيري. ساختمان داوبو رسولو او بدرفتو دانجنيري په برخو کښې داجتماعي. اقتصادي او حقوقي متخصصينو په ګډون بشپړ اوموثر ښاري پلانونه ترتيب کړي شي‌دادي‌يوشميرهغه پلانونه چه ديوکال پـه مـوده کښـی دښار جوړولو په رياست کښـی ترتيـب شـوی دی.

۱ـ دهرات دښار عمومي پـلا ن تفر يبـا (دوسوو زرو تنو) دپاره چه ددغه ښارپراختيا دراتلونکو شلو کلو په موده کښې تاکي.

۲ـ دفراه دښار انکشافي پلان.

۳ـ دکا پيسا دولايت مر کـز محمـو د راقي.

٤ـ د مزار شريف دښار انکشا في پلان.

۵ـ دفيض آباد دښار انکشافي پلان.

٦ـ دسمنګان دښار انکشا في پلان.

۷ـ دکنړو دولايت مرکز داسعد آباد دښار انکشافي پلان.

۸ـ دپکتيا دولايت مرکز د ګرديز دښار انکشافي پلان.

۹ـ دفارياب دولايت د مرکز انکشا فـي پلان.

۱۰ـ دلغمان دولايت دمرکـز انکشا فـي پلان.

۱۱ـ دلو ګر دولا يت دمرکز انکشا فـي پلان.

۱۲ ـ دغزني دولايت د مرکز انکشا فـي پلان.

دښار او ولسوا ليو تفصيلي پلانو نه.

دکابل ښار

۱۳ـ په کابل کښې دوزير اکبرخان‌دميني تفصيلي پلان.

۱٤ـ په کابل کښې دسيد نور محمد شاه ميني ددوهمې. دريمې او څلرمې بر خوتفصيلي پلان.

۱۵ـ دخير خانې دپروژې پلان.

۱٦ـ پنځه زرو تنو دپاره دخير خانې د پروژې دلومړۍ برخې تفصيلي پلان.

۱۷ـ دکابـل دافـشـار دساحـې تفصيلـي پلان.

۱۸ـ دحبيبيې له ليسې نه دشوروی اتحاد سفارت پورې دڅاردهي دساحـی تفصيلـی پلان.

۱۹ـ دپايتخت اداري عمومي مـرکز او د استقلال دپارك تفصيلي پلان.

۲۰ـ له بادام باغ څخه تر انصاري سر ك پورې دپروژې تفصيلي پلان.

۲۱ـ دزاړه ښار ديوې برخې د تجربوی اصلاح کولو پروژه.

۲۲ـ دسك بچه ها و دکوچي دا صلا ح تفصيلي پلان.

۲۳ـ دقرغې دپروژې دلومړي او دوهمې پراخې تفصيلي پلان.
نور ښارونه.
۲۴ـ دهرات دښار دانکشاف ديو ي برخې تفصيلي پلان.
۲۵ـ دمزار شريف دښار دا نکشاف ديوې برخې تفصيلي پلان.
۲۶ـ دجلال آباد دريګ شاه مراد خا ن تفصيلي پلان.
۲۷ـ دجلال آباد دهوټلو تفصيلي پلان.
۲۸ـ دکندهار دښار ددوه انکشا فې برخو تفصيلي پلان.
۲۹ـ دچاريکار دلويديځې برخې انکشا فې پلان.
۳۰ـ دفراه په ولايت مربوط دشينډ نډ د ښار تفصيلي پلان.
۳۱ـ دپکتيا په ولايت پورې مربوط د خوست دښار تفصيلي پلان.
۳۲ـ دپکتيا په ولايت پورې مربوطدارګون دښار تفصيلي پلان.
۳۳ـ دپکتيا په ولايت پورې مربوط شمکينو دښار تفصيلي پلان.
۳۴ـ دپکتيا په ولايت پورې مربوطدسيدکرم دښار تفصيلي پلان.
۳۵ـ دتخار ولايت مرکز د تا لقانو ديوې برخې تفصيلي پلان.
۳۶ـ دوردګو په ولايت پورې مربوط د ميدان تفصيلي پلان.
۳۷ـ دغزنې ولايت پورې مربوط دجاغريو دولسوالي تفصيلي پلان.
۳۸ـ دسروبي دکوچنې تجارتي مرکز تفصيلي پلان.
۳۹ـ دتخار په ولايت کښې د څوتجارتي مرکزنو تفصيلي پلان.

دکورونو دجوړولو پروژې

دېې کورې مشکل په ټولو هيوادو کښې يو لوې پرابلم ايجاد کړې دی، چه البته د غه مشکل دنورو مملکتو په نسبت دو مره ستر مشکل نه دی مګر دښارو جوړولورياست ددې دپاره چه په راتلونکو وختو کښې دا مشکل لامشکل او لوی نه سې سرله اوسه دکورونو دجوړولو يولړ پروګرا مونه‌تر لاس لاندې نيولې دی دغه کورونه به ارزانه او کم مصرفه وي چه دښار بې وزلو او متو سطو خلکو دپاره په نظر کښې نيول شوي د ي لکه چه يوه سلسله دغه راز کورونه چه د ښار جوړولو له خوايي نقشې تر تيب شو ي ددفاع دوزارت په همکاری په سيد نور محمد شاه مينه کښې جوړ شوي دي دوهمه سلسله يې چه ډير کوچنې کم مصرفه او داحتياجاتو له مخې پوره او بشپړ دي، دخير خانې د پروژې په برخه کښې په نظر کښې نيو ل شوي دي چه البته ژر تر ژره به په جديت سره په جوړولو يې لاس پورې سې له بلې خوا دښار جوړولو رياست دد غو ځايو د نقشو په څرنګوالي کې ډير کوښش کړی دی چه دافغاني لرغونو عمارتو طرز بيـر ته را ژوندې سي او له مينځ لاړ نسي.
دښارو جوړولو رياست هيله لری چه‌ددغو پروګراموله تطبيق سره په افغانستان کښې دېې کورې مشکل هيسته لری سې او دخلکـو دهستوګنې ښه لاهم ښه کړې. نو په همد ې اساس دښار جوړولو رياست په دې بر خه کښې يو لړ داسې اقدامات کړې.
۱ـ په‌سيدنور محمدشاه مينه کښې څـو تيپه ارزان بيه کورونه دخلکو او ددفا ع د وزارت دکور جوړولو د يونټ په وا سطـه جوړيږي.
۲ـ څو تيپه ارزان بيه کورونه دخلکو اويا دحکومت په واسطه په سيد نور محمد شا ه مينه او خير خانه کښې جوړيږي.
(۳) يوتيپ هوټلونه‌په جلال آباد کښې‌جوړيږي
۴ـ څو تيپه ارزان بيه کورونه دافغانستا ن په مختلفو برخو کښې دهرې منطقې داجتماعي او اقليمي شرايطو او دتعميرا تې موا دو په نظر کښې نيو لو سره جوړيږي.
۵ـ دچخانسور په ولايت کښې څو تيپه ګنبدې کورونه جوړيږي.

دځينو پروژو خط اندازي او پرمخ بيو ل

اول.ـ دکابل دوحشي حيواناتو د با غ‌پروژه ددغه باغ دځينو برخو ساختماني نقشو سر ه
دوهم.ـ دسړك جوړولو خط اندازي او د اوبو رسولو دپروژې شروع او دخير خانې په پروژه کښې دمځکو ويشل.
دريم.ـ دسړك جوړولو خط اندازي او دسيد نور محمد شاه مينه په پروژه کښې د مځکو ويشل او داوبو درسولو چارې.
څلورم.ـ دسړك جوړولو خط اندازي او د وزير اکبر خان په مينه کښې ښاري اونوری چاری اجرا کول.
پنځم.ـ دقرغې په پروژه کښې دمځکـو ويشل او دسړك جوړولو خط اندازي.

دمعلوماتواو احصا ييو دراټولو مطالعې

په دې نسبت چه دښار جوړولو رياس ت دښار جوړولو او کور جوړولو ټول فني‌مسايل دنفوسو د احصائيې، مـهاجرينـو دخلکو د مختلفو طبقاتو داحصاييې اوددوی اجتما عي‌او اقتصادي وضعې په اساس ترتيبوی نو له‌يو کال را په ديخواه ددغه راز معلو ماتـو او

احصاییو په راټولو یې لاس پو ری کړی دی د (٤٦) او (٤٧) کلونو په موده کښی د ښار جوړولو ریاست په خپل پرو گرام کښی دری برخو یعنی کابل. لوگر او دپروان د منطقوی پلان ترتیبول ځای کړی دی دغه

پلانونه یی دنفوسو داحصاییی له نظرتحلیل کړی اوپه هره برخه کښی یی دنفوسو دپربښت مخصوصا په ښارو نو کښی او د نفوس حرکت یی له عواملو سره تر مطالعی لاندی دی.

هیله ده چه ددریم پنځه کلن پلان ترپایه پوری دښار جوړولو ریاست وکړی سی چه دهیواد دټولو ساحو منطقوی پلانو نه ترتیب

او تیار کړی- نو په دی صورت کښیدنویو ښارونو دمنځ ته راتلو سره دښارونوپراختیا او داجتماعی مرکزو موجودیت او دډیرو ښو و عواملو سنجش پیشبینی کیدای شی.

افغانستان وملل متحد

پروگرام انکشافی ملل متحد در افغانستان مثل سابق ، طی سالیکه گذشت نیز یك سلسله فعالیت های را در راه انجام ومعاونت برای انجام پروژه های انکشافی ، بعمل آورده است که اهم آن را درین جا شرح میدهیم .

(اداره)

انکشاف دهات

در پالیسی ریاست انکشاف دهات تبدل عمدهٔ رونما شد . تصمیم جامعی در مورد ارتباط مستقیم ریاست انکشاف دهات با وزارت داخله اتخاذ گردید . الحاق ریاست موصوفه بوزارت داخله متضمن بر فواید آتی الذکر میباشد (الف)همکاری مقامات اداری مملکت باکارکنان انکشاف جمعیت در مناطق فعالیت آن بشکل آسانتر .

(ب) اعطای وضع انکشافی باین پرو گرام ومتوجه ساختن مسوولیت بیشتر و لسوا لیها وعلاقه دار هاکه مسوولیت امور قضایی را از دوش آنها برداشته ، وبنا بران میتوانند وقت بیشتو رابه فعالیت های رفاهی وانکشا فی وقف کنند.

(ج) و زارت دا خله بـا حیثیـت و صلاحیت زیاد انسجام بهتر امور را باوزارت های همکار این پروگرام تضمین نموده میتواند.

در اوایل سال ۱۹٦٦ چهار پروژهٔ جدید افتتاح گردید وباین ترتیب تعداد پروژه ها را به ۲۳ رساند . حکومت تصمیم گرفت تا به تعداد ٢٤ پروژهٔ دگر را درخـلال مد ت پلان دوم افتتاح بنماید که منجمله ٥ پروژه رسماً افتتاح شده اما تهیهٔ پرسنل ، سا مان و غیره آن تکمیل نگردیده است . کارسروی ۱۹ منطقهٔ مستعد عنقریب بسر میرسد وتوقع میرود که اکثر آن افتتاح خواهد شد . اعـلیحضرت معظـم همایونی ضمـن مسافرت اخیرشان در حصص مرکزی (هزاره جات) تاسیس سه پروژه انکشاف دهات را امردادند. پروژه های مذکور تحت غور قرار گرفته است. این جهش که نتیجه آن شمار پروژه های

تاسیس شده در یك دهه را در ظرف یك سال دو چند میگرداند بدون شبهه بر مدارك مالی، قوای بشری ومنابع دیگر بار سنگینی راتحمیل مینماید .

تربیهٔ عملی و نظری اولین دستهٔ رهنمایان تدبیر منزل بماه نومبر ۱۹٦٥ اکمال شد . از حمله ۱٥ نفری که شامل امتحان شدند ۱۱ نفر با موفقیت فارغ گردیدند . ریاست انکشاف دهات پلانی طرح نموده که بموجب آ ن از فارغ التحصیلان مذکور قسما بحیث ما مو رین عادی وقسماً آموز گار های افتخاری در مکاتب مربوطه استفاده میکند .

تنویر عمارت مرکز تربیهٔ گلزار بسررسید و دستگاه طباعتی آفست نصب گردید . اطاقهای کتابخانه و نمایش نیز سر و صورت خوبی بخود گرفتند و همچنین امور کانتین کوپراتیف و کار نصب و اکمال ورکشاپ تخنیکی برای امور تربیوی وهم تهیه وسایط و تسهیلات پروژه های مربوط از ناحیهٔ ترمیم واتر پمپ ها و ساختمان لاترین های زمینی سردست است . به عبارهٔ دیگروسایط تربیوی و تسهیلات طبیعی به پیمانهٔ وسیعی در ظرف سال احداث گردید یا وسعت داده شد . در خوست مرکز ولایت پکتیا سیمینار ی برا ی راهنمای دهات یعنی ولسمل ها دایر گردید . این تجربه ، خیلی مفید بوده و بار دیگر آرزوی مقامات مربوطه را نسبت بانعقاداینگونه سیمینار ها در سایر ولایات تاکید نمود . نظر به فیصلهٔ که راجع به افتتاح ٢٤ پروژه جدید بعمل آمده پرسنل بسیار زیادی باید تحت تربیه گرفته شود . عدهٔ مجموعی پرسنل

ها اعم از سابقه وموجوده در حدود ۲٤۰ نفر است .

پلانی بغرض انکشاف علمی و متمرکزبودن زراعت و آبیاری به پیمانهٔ کوچك و صنایع دهات در وادی لوگر ترتیب و ببانك مذکور تقدیم شد . قسمت بر جسته و اساسی پلان مزبور را استفاده از خدمات توسعه زرا عتی پروژه های انکشاف جمعیت تشکیل میدهد .

شرکت های کوپراتیف مواد استهلاکی در مراکز پروژه های لوگر نمبر اول و لوگر نمبر دوم و همچنین در مرکز تربیه گلزار تاسیس گردید ، اصولنامه شرکت های کوپراتیف هم اکنون تحت غور حکومت قرار دارد کهعنقریب بهتصویب خواهد رسید .

پروژه چرمگری چاریکار بکار خود بخوبی ادامه داد . متخصص موسسهٔ بین المللی کار جهت سروی امکانات تاسیس چرم گری هائی از این قبیل در دیگر مواضع به بعضی حصص مملکت گردش نمود .

پروگرام حفظ الصحه به پیمانه وسیع پیشرفت حاصل کرد . پلانهای مکمل تهیهٔ آب نوشیدنی برای هفت پروژه انکشافجمعیت ترتیب شده و کار ان درحال انکشاف میباشد. متخصص دکلیو جرگه بههرکنج وکنار مملکت سفر نموده باجرگه هایدهاتی،مامورین پروژه و والیها و ولسوالها مذاکراتی درین رشته بعمل آورد . از آن ببعد مصروف تسوید قانون سیستم دکلوجرگه بوده و مسوده قانون فعلا تحت غور حکومت قرار دارد .

چون پروگرام انکشاف جمعیت بهسرعتوسعت داده میشود و تبدلاتی در آن صورت میگیرد چنانچه فعلا بحیث مسودهٔ سومین پلان پنجساله ترتیب یافته است بنابر ان راپور هیئت متذکره بامراق انتظار برده میشود تاتغییرات واصلاحات مناسب در پروگرام وپلانمذکو ر بعمل آمدهباشد .

ریاست خانه سازی و شهر سازی

منجمله متخصصینکه در پلان عملیات پروژه مذکور استخدام گردیده است یك انجنیر تعمیرات به ماه نومبر ۱۹٦۵ مقرر شد و یك متخصص اقتصادی تعمیرات به ماه اپریل۱۹٦٦ بکار آغاز نمود .

یکنفر آمر اداریو پروگرام به کابلمواصلت نمود .

همکارانی که بر حسب پلان عملیات ازطرف حکومت بهمرسانده شدند عبارت بود ازرئیس خانهسازی وشهر سازی ومعاون ر یا ست چنانچه هردوی شان در پست های مربوطه اجرای وظیفه میکردند. بتعداد کونتر پارت در ظرف سال با تعیین یك آمر اداری یكمهندس یك متخصص اقتصادی تعمیرات یك حقوقدان و یك عده انجنیر های جوان افزودی رونما گردید . انجنیر های موصوف در خلال سال بغرض تحصیلات مزید به اضلاع متحدهٔ امریکا فرستاده شدند .

حکومت افغانستان نیز به نوبهٔ خود یكعده مستخدمین خارجی را استخدام نمود که ازجمله سه نفر متخصص بلغاریائی در رشته مهندسی پلان شهری در تمام سال آماده همکاری بود. یك مهندس پلان و یك سروی یر پولندی هم برای مدتی با پروژه همکاری نمودند.

در ترتیب پلان شهری وظیفه عاجل همانا تهیهٔ یك پلان برای تمام شهر های بزرگ بشمار میرفت . تا حد اقل رهنمائی و کنترول انکشافات جدیده را احتواء کند. این وظیفه باثر ازدیاد تعداد ولایات مملکت هنوز هم مشکلتر شد . در چندین ولایت جدیدالشکل باید پلان مرکز اداری جدید طرح گردد . بهر حال در زمینه پیشرفت زیادی صورت گرفته ویكعده ازپلانهای تهیهشدهٔ فعلی نفوس شهری افغانستان از روی تناسب تعداد نفوس عمومی مملکت کوچکست و لی چنین مینماید که این وضع در آینده بسرعت تغییر خواهد کرد . بنا بران توقع میرود که کابل بانفوس موجوده (٤۵۰۰۰۰ نفوس) در ظرف بیست سال دارای یك ملیوننفوس خواهدبود. تا جائیکه امکان پذیرباشد انکشافات وترقیات جدید شهر سازی به شهر ها ی دیگر غیر از کابل نیز عملی میگردد و پلانگذاری دقیق را ایجاب خواهد نمود .

ترتیب قانون ساختمان عمارات جدید آغاز گردید . کنترول عمارات جدید در شهر کابل وماحول آنبعلت حجم شهر وسرعتی که عمران بهآن صورت میگیرد مخصوصامشکلبوده است شهر ازحدودبلدی تجاوزنمود این امر وضع پیچیده سابقهرا پیچیده ترساخته است. درعینزمان قیمت زمینتعمیربلند رفتهاست. یك پلان شهر کابل تحت تعاون دوجانبه ترتیب یافته اما قبل از اجراء وتعمیل آن کار ها یی زیادی باید انجام شود .

تا جائیکه مسئله به شهر کابل تعلقمیگیرد اجراآت سال گذشته متمرکز بر دو وظیفه بوده است .

کار های مقدماتی و آمادگی جهت یكسیستم کنترول مکملتر .

تسهیل نرخهای زمین عمارت با تهیهٔ زمین

ارزان جهت یك عده مراجعین محتاج . لهذا کارهای مقدماتی سلسله الحاقیه که بطر ف شمال و خارج شهر کابل ساخته خواهد شد آغاز شده وکار ی کهدرسید نـو ر محـمد شاه مینه میشود و ذیلا به آن اشاره رفته است نیز تاثیری برتهیهٔ زمین ارزان دارد . تشکیل ریاست خانه سازی خیلی مو فق ثابت گردید . در سید نور محمد شاه مینه بهجنوب شرقی شهر کابل نمره های زمین به نرخ مناسب و ارزان به یك عده مستحقین تهیه شد که مصرف تعمیر خود را طبق پلانهای مرتبهٔ ریاست خانه سازی تادیه میتوانستند. ریاست خانه سازی یکنفر انجنیر تعمیرات را نیز بغرض نظارت ازکار دارها واشخا ص انفرادی تعیین نمود .

تخمین ۷۰۰ خانه تحت نقشهٔ متذکره تکمیل گردیده یادرشرف تکمیل میباشد .

ریاست خانه سازی راجع به کار و عملیات روز مره معماران انفرادی معلومات کسب نموده بایشان طریقه عمران منزل را مطابق بهپلان آموخت وهم بهآنها افهام نمود که ما لکین خانههای مذکور چه احتیاجاتی دارند .

کار طرح نقشه خانه بسیار ارزان برا ی فامیلهای بی بضاعت نیز شروع شد .فابریکه جدید ی در نیمه دوم سال ۱۹٦٥ به ساختن آ پـا ر تما نـها آ غا ز نمو د . ایـن جز و نقشهٔ واحد های رهایش است کهاز خودهمه چیز بشمول مرکزگرمی مستقل میداشتهباشند.

علاوه بر تهیه خانهای جدید پروبلم اعمار منزل بعوض خانههای کهنه و متزلزل نیـز عرض وجود میکند . بحیث یك آغاز کار عمران ۲۵۰ خانه توسط واحد خانه سازی عسکر ی نیز درسید نورمحمد شاه مینه بالای سر ك لتهبند شروع شد. ازاین خانه ها بـرا ی اسکان دوبارهٔ یکعده خانواده هائی استفاده خواهد شد که در منازل غیر صحی در قسمت شهر کهنه بسر میبرند . خانهای اصلی این طبقه مردم تخریب وخندقهای متعفن پر کاری و بدین ترتیب مواضع کوچك دارای هوایآزاد در شهر کهنه احداث خواهد گردید .

در نیمه دوم سال سازمان صحی جها ن دو نفر انجنیر صحی را فرستاد که با مشکلات آب و بدر رفت های کابل آشنائی حاصل نمودند . راپور شان در تثبیت پیشنهادطریقه هائی که مصارف آن را کار سازی کندارزش زیاد داشت . در دیگر ولایات کشور نیز این موضوعات مستلزم مطالعهٔ دقیق و رسیدگی میباشد .

امکان ساختمان تخته های سمنتی سنگ ریشه در افغانستان تحت مطالعه گرفتهمیشود. دستك که باستثنای چوب سپیدار کمیاب و گران است پروبلم دیگری بهم میرساند که محتاج بمطالعات مزید میباشد داشهای خشت پزی که از آن استفاده میکنند همه بیك سان موثر نبوده و مشکل محروقات نیز در بین عرض وجود مینماید ـ این موضوع نیزتفحص بیشتری را ایجاب میکند . نرخ بعضی مواد خیلی بلند بنظر میرسد و اینهم پروبلمی است که باید تحت غور آید و چارهٔ آن شود .

بنابران پروگرام تفحصات و مطالعات در اطراف مواد تعمیر اتیبکار آغاز کرد.معلومات اساسی به پیمانه خیلی اندك در دسترس استفاده قرار دارد . این امر مستوجب یك اندازهٔ زیاد تجارب معمولی گردید . محض برای اینکه خواص عمده و اصلی موادموجوده تعمیراتی مانند خشت پخته و دستك بهتفصیل معلوم شده باشد انواع جدید پوشش بام هم اکنون تحت تجربه گرفته میشود .

توقع میرود در خلال سال دوم عملیاتپروژه همهگونه تفحصات و اکتشافات لازمه بکاربرده شود تا ساختمان خانه های ارزان بها به پیمانهٔ قابل ملاحظه پیشرفت کند و هم بکار مشکل تهیه سرویسهای عامه به کمیتوکیفیت مناسب آغاز شود .

تحقیقات آبهای زمینی

این پروژه شامل است بر تحقیقات منابع آبهای زمینی درچهارمنطقه جداگانهمثلچاریکار سروبی ، کتواز وبکواکه از همه بزرگتراست برای شروع فعالیت پروژه انتخاب شده .

این منطقه رویهمرفته چهارده هزار کیلومتر مربع تقریبا در نیم راه کابل و قندهار وقوع دارد. منجمله شهر های غزنی درشـمال ، زرغون شهر در شرق و ازه خواه در جنوب شرق ومقر در غرب مرکزی آن منطقه قرا ر گرفته اند. این منطقه شاملست برحوزهها ئی که دریا های ترنك و نهار علیا ، دریایوسطی و سفلای غزنی و حصص وسطی و سفلای معاونین آن یعنی جلگه دریا های غزنی و نهار چنانچه در اکثر اوقات سال خشك میباشند در آب استادهٔ مقر میریزند ـ آب استاده عبارت از یك غدیر آب شور است که ساحه آن زیادتر از صد کیلو متر مربع بوده و در قسمت غرب مرکزی منطقه پروژه وقوع دارد . دریای ترنك بیرون از منطقه باستقامت جنوب غربی جریان داشته در جوار کندهار بادریای ارغنداب یکجا میشود .

مقصد ازین پروژه نمایش تخنیکهای جدید تحقیقات منابع آب‌های‌زیرزمینی است‌تاموقعیت جنسیت و مقدار منابع این قبیل آب که برای استعمال میسر میباشد تعیین گردد. انوا ع متعدد چشمه های افقی وعمودی ظرفیت‌ذخیره‌ قابلیت انتشار و خواص آب مطالعه شد . یك جنبه مهم یا این تحقیقات مطالعه پر شدن دوباره چشمه ها از عملیه فلتر ترسبی‌است. این مطالعه برای تخمین اندازه برداشت دایمی آن لازمیست چه بدون داشتن این معلومات انکشافات به پیمانه بزرگ شاید موجب‌کشش زیاد و احیانا خشکیدن چشمه ها میگردد .

تخنیك هائی که به سلسله تکمیل این تحقیقات از آن استفاده میکنیم شاملست بریك فهرست مکمل منابع موجوده و سروی نقاط متعدد دیگر ، نقشه برداری ژئو لوژی با استفاده از فو توگرافی فضایی، سرو ی های ژئو فیزیکی ، برمه کاری با برمه های فشار و برمه مترا و پمپ کردن امتحانی آب ازچاهای برمه بعضی از چاهای مذکور جهت ثبت‌جریان آب درمواسم مختلفه بکار برده میشود . تا اندازه تخمینی پر شدن دوباره‌چشمه هابذریعه آن بدست آمده بتواند . سروی های ژئو فزیکی ترکیب‌ترسبات‌وتو پوگرافی صخره های سخت ذخایر را تعیین وتثبیت مینماید.

تربیه کونتر پارت های افغانی که تحصیلا ت خود را بدرجه لیسانس انجام نموده اند در همه قسمت های تحقیقات متذکره به حوزه‌های ترنك علیا نزدیك مقر متمرکز بوده است .

اداره خبرگیری عرادجات مربوط به پروژه دستگاه های برمه کاری ، آب کشی و سامان آلات فرعی بقسم سیستما تیك با شترا ك میخانیك های افغانی و تحت رهنمائی‌متخصص انجام گردیده است . ورکشاپ‌های مرکزی‌و ساحه کار مجهز گردانیده شد ـ سرویسکاری و حفظ مراقبت آن بطریق صحیح اصلاح‌گردید.

رابطهٔ رادیوئی بین تیم‌های مختلفه درساحه کار قرارگاه پروژه در ساحهٔ کار و قرارگاه مرکزی عنقریب تاسیس میشود کارهای اداری و بخصوص سیستم ترتیب و تدوین معلومات و حقایق علمی به پیمانه جامعتر حتمی است و نهایت مهم است تا معلوماتی که گرد آورده میشود ازآن استفاده شده بتواند .

هفت نفر از طرف ملل متحد برای پروژه مذکور استخدام گردیده‌اند .

تاکنون دو نفر کونترپارت افغانی پروژه فیلو شپ هایرا که در پلان‌عملیات‌پیش بینی شده بود بسر رسانده‌اند . یکی برای ۱۲ ماه در رشته هیدرولوژی و دیگری برای ۱۲ ماه در رشته اداره تخنیکی .

سروی مقدماتی شاهراه آسیایی مربوطسرك مستقیم کابل ـ هرات

مرحله نخستین‌مطالعه‌امکانات پروژه متذکره انجام گردیده، کا ر این مطا لعات بمو جب قرار دادی که از طرف ملل متحد درین مورد عقد شده و توسط یك شرکت مهندسی عملی گردیده وراپور نهائی هیئت موظف شرکت مذکور از طرف مقامات ملل متحد ملاحظه شد و سفارشاتی در بارهٔ آغاز مرحلهٔ دوم‌مطالعات مزبور صادر گردید. چنانچه سروی‌های‌نهایی انجنیری رادر مورد هردوانتهای سروی یعنی از طرف هرات و از طرف کابل تحت غور و مداقه خواهند گرفت .

پیش بینی میشود که شاید کار مرحله‌دوم مطالعه امکانات پروژه در اوایل سال ۱۹٦۷ شروع گردد. یك متخصص توپوگرافی‌بطور مداوم و با همکاری نزدیك با پروگرام تعاون دو جانبه با موسسه کارتو گرافی معاونت‌کرد. در تهیه و ترتیب خریطه هائی که سر تاسر مملکت را از لحاظ جغرافیائی ژئولوژی و مینرالوژی اعم از نقطهٔ نظر فوتو گرافی‌فضائی وسروی های زمینی را احتواء کندپیشرفت‌قابل ملاحظه رونما گردیده .

یك متخصص سیستم متریك در وزارت‌تجارت با شعبهٔ مربوطه که موظف بر تطبیق سیستم متریك در سراسر مملکت میباشد ، همکاری نزدیك دارد .لابراتواری جهت کنترول وزا ل و مقیاسات وتولید سنگهای وزنی کنترول شده آغاز بکار نموده است .

سامان و وسایط تخنیکی ، لابراتوار مزبور تحت تعاون دوجانبه بشکل یك هدیه تهیه وتقدیم گردید .یك سر مشاور اقتصادی و یك مشاور اقتصادی به طورمسلسل برا ی وزارت پلان بهمرسانده شد.

علاوه بر معاونتی که با وزارت پلان در ارزیابی تطبیق پلان و ترتیب پیشبرد مطالعات متعدد اقتصادی نمودند این دو متخصص به تسوید سومین پلان پنجساله نیز همکاری نزدیك داشته‌اند .

یك متخصص نفوس شماری و یك معاون متخصص با وزارت داخله در ارقام و حقایق مربوط به نفوس کابل غرض سر شما ری در مملکت که بسال ۱۹٦۸ آغاز میشود وبرای آن معاونت مزید از سال ۱۹٦۷ ببعد تهیه خواهد شد آغاز کرد .

یکنفر متخصص از نوع پرسنل عامل و

اجرائیه (اوپکس) بوزارت معادن و صنایع به حیثیت مدیر شعبه منجمنت صناعتی شعبه‌جدید التاسیس پلان و پروژه را در وزارت موصوفه اشغال نمود .

شعبهٔ مزبور موظف است بر مطالعه‌امکانات پروژه های مجوزهٔ جدید الانکشاف صناعتی و تطبیق وارزیابی آنها .

موسسهٔ بین المللی کار
ادارهٔ کار و کارگر

مهمترین انکشاف سال گذشته عبارت بود از تکمیل پروژهٔ قانون کار وکارگر،چنانـچه اکنون سر دست ولسی جرگه میباشد.سازمان بین المللی کار از آغاز تا انجام مراحل‌طولانی ترتیب مسودهٔ نهایی قانون کار وکارگر کـه هدفش تامین حوایج حاضرهٔ ورسیدگی بـه انکشافات متوقعه است درسه‌چهارسال آینده که صناعتی شدن مملکت رو به پیشرفت میرود ــ معاونت و مشوره بهم میرساند . همه‌گونه اصول نامه های متمم و معاون نیز که متعاقب تصویب قانون کار و کارگر لازم خواهد بود با معاونت و همکاری سازمان بین‌المللی کار تسوید گردید .

معاونت های دیگر این موسسه بمدیریت عمومی کار و کارگر درین سال شامل بود بر تربیهٔ اعضای شعبه بخصوص از نگاه‌مدیریت جدید التاسیس تفتیش کار و کارگر سفارشات دربارهٔ وظایف آینده و تشکیلات آن مدیریت و دادن مشوره بمدیر عمومی و اعضای آن‌اداره در بارهٔ امور روزمره آنها دایر بر جنبه های متعددهٔ ادارهٔ مامورین بشعبات مربوطه وزارت معادن وصنایع ــ ریاست خدمات‌ملکی، وزارت معارف ــ و ریاست هوایی ملکی نیز مشوره و معلومات داده شد .

با مشاور قوای بشری ــ اجرت ها ومعاشات که ازطرف اتحادشوروی به‌وزارت معـا د ن و صنایع موظف است و نیز با مشاور ادارهٔ عامه اضلاع متحدهٔ امریکا همکاری نزدیك‌بعمل آمد و سفارشات راجع به استفاده از منابع قوای بشری باتفاق آندو نفر توسط مشاورادارهٔ بکار وکارگر سازمان بین‌المللی کار تقـدیم گردید .

یك مامور مدیریت عمومی کار و کارگر بکورس انستیتوی بین المللی مطا لعا ت کارو کارگر در مقر سازمان بین المللی کـار در جینوا اشتراك ورزید .

کوپراتیف ها

فعالیت این موسسه بطور عمده متوجه بر کمك با ریاست انکشاف دهات راجع به‌پیشبرد کوپراتیف ها بود . پروژه های امتحانی برای موسسین کو پراتیف که‌قبلا توسط مشا ور موسسه تربیه شدند زمینه تجربهٔ عملی را فراهم ساخت و بمقصد نمایش از آن استفاده شد. یکعده مامورین افغانی دررشتهٔ تفتیش حسابی کوپراتیف ها تحت تربیه قرار گرفتند

در ظرف سال گذشته پروگرام وسیع تربیهٔ کوپراتیف تحت اجرا ء وتطبیق گرفته‌شد . متخصص سازمان بین المللی کار کتابی روی موضوع کوپراتیف های زراعتی تالیف کرد و در تکمیل مسوده قانون کوپراتیف نیز که بطور اساسی از طرف وزارت های مربوطه تصویب شد کمك نمود .

صنعت چرمگری

در فابریکه نمونهٔ چرمگری چاریکار چنانچه از بدو تاسیس آن توسط ریاست انکشاف دهات بمعاونت موسسه بین المللي کارفعالیت میکرد تاکید و توجه راجع به طریقه ها و تخنیك های عصری لازمه تولید چرم بطو ر رضایت بخش ــ بعمل آمد . در ظرف سال گذشته فعالیت متخصص موسسه کار وکارگر مخصوصا بر جنبهٔ تربیه نفر بود . چه‌معاونت موسسه درین رشته بماه دسمبر متوقف‌خواهد گردید .

در ظرف سال رویهمرفته ۹۰۰۰ جلدپوست از انواع مختلفه در چرمگری کار شد .

متخصص مذکور به غزنی و قندهار سفرکرد تا در باره اصلاح صنعت چرمگری در آن‌مناطق سفارشاتی تقدیم کند .

تربیه امور دفتر داری

متخصص موسسه بین المللی کار یك‌کورس تایپستی و امور دفتر داری را در وزارت‌معادن و صنایع پیشبرد .

وبنابر خواهش وزارت معارف و یونسکو دایر بر انکشاف تعلیم و تربیه تجارتی در مکاتب عالی رهنمایی قابل ملاحظهٔ از طرف موسسه بهمرسانده شد .

موسسهٔ خوراکه و زراعت ملل متحد

سال گذشته سی و پنج نفر متخصص‌بشمول بیست و دو نفر موظف به پروژه های صندوق وجهی مخصوص در رشته هایی از قبیل‌آبیاری صحت حیوانات ــ گوسفند قره قلی ــ گوسفند و پشم ــ کنترول ملخ ــ وترویج و تعمیم زراعت در افغانستان خدمت کردند .

درسا حه آبیار ی ـبـند نهر ا جمیـر وپروژه نهر بیدك بامعاونت پروگرام مبارزه

با گرسنگی انجام شد . رمهٔ قره قلی فارم پوزه ایشان به‌کمیت وکیفیت خود افزود ه رفت . درحالیکه فعالیت های مربوط به‌گوسفند وپشم بفارم مرغاب هرات متمرکز بود ، سروی دوم ملخ صحرایی در مناطق دشتی جنوب غربی مملکت اجراء و پرسنل محلی با طریقه های تخنیکی که به‌سلسلهٔ سروی مذکوربکار برده شد آشنا ساخته شدند . سامان آلات به‌قیمت معادل ۹۰۰۰دالر جهت ترانسپورت دواپاشی مخابرات رادیویی و مصرف تربیهٔ پرسنل بغرض استفاده ازین سامان آلات ـ بهمرسانده شده یك ارتباطرادیویی بین‌وزارت زراعت و کندهار بر قرار شد و وسایـط ترانسپورت از قبیل موتر های جیپ مجهز با دستگاههای رادیویی سیار تهیه گردید .

فعالیت های لابراتوار صحت حیـوانـی بـه معاونت مزید ملل متحدـ انکشاف بیشترنمود. برای نخستین مرتبه ـ یکنفر فارغ‌التحصیل بسویهٔ لیسانسه علاوه بر معاونین لابراتوار به‌ستاف آن موسسه افزود وتولید واکسین های مخصوص امراض حیوانی و تطبیقات آن در همه جا ادامه داشت . در ساحه تربیوی ترویج وتعمیم زراعتی ـ یك سیمینار تدویر و کورس تکراری بمدیر های زراعت داده شد.

سروی امکانات آبیاری در وادیهای حوزه دریای هریرود و کابل بـه صحنهٔ عمل وارد گردید . ومنظوری یك پروژهٔ دیگر صندوق وجهی برای تربیهٔ پرسونل در شق صحت حیوانی و نسلگیری بمنظوری مقامات مربوط ملل متحد رسید . هکذا پروژهٔ دیگری هم از صندوق وجهی جهت انکشاف جنگلداری تحت ترتیب گرفته شد که مراحل خود را میپیماید. در کار پروژهٔ کنترول مرض کاو مرگی تحت پروگرام مبارزه باگرسنگی تااندازهٔ‌پیشر فت بملاحظهٔ رسید . بغرض ازدیاد لابراتوار دیگر بحیث یك واحد جداگانه‌در چوکات همین‌پروژه وخصو صابمنظور بهتر ساختـن وسایط و تسهیلات تربیه پرسونل عملیات مجادلهٔ بااین مرض و تولید واکسین های بهتر ـ مذاکراتی با انستیتوی صحت حیوانی شرق میانه انجام شد . متخصصین موسسه خوراکه و زراعت ملل متحد در مورد تجدید تشکیلات وزارت زراعت کمك نموده و به نسبت حصول‌تخمهای زراعتی با خصوص تخمهای بهتر درخت های میوه و پنبه دانه بغرض تکثیر وعلاوه جهت تامین تخم بهتر گندم تحت پروژه جو وگندم خدماتی اجراء کردند . تر بیه‌پرسنل ازطریق فیلوشب نیز در رشته های تولید تخم زراعتی کنترول ملخـ تدریس وترنری ـ احصاییه ها و پلان گذاری زراعتی ـ حفاظت غله ،آبیاری، جنگلداری ، تولید مویه و امثال آن علاوه بر تمدید میعاد فیلوشپ های‌طویل المدت قره‌قلی و تولید گوسفند وپشم‌در شوروی ادامه‌داشت.

سروی آبیاری حوزه های دریای هریرود و قسمت های علیای دریای کابل

این پروژه بحیث اساس انکشاف عملی سکیم های جدید آبیاری و بغرض تاسیس دو فارم نمونه تجربوی و نمایشی زراعتی باوسایط آبیاری از آن استفاده بعمل آید در بهار۱۹٦۵ به تعقیب یك سروی ما قبلی که آنهم تحت نظر صندوق وجهی مخصوص از حوزه های شش دریا اجراء شده وباثر آن حوزه های دریای هریرود و کابل جهت مطالعات مزید انتخاب گردیده بود ـ بکار آغاز نمود .

در ظرف یکنیم سال گذشته شعبات مرکزی درکابل‌و هرات تاسیس وسامان آلات لا زمه پیشبرد سروی مطلوب برای آن تهیه گردید. سامان آلات مزید فرمایش داده شده چنانچه قسمت زیادتر آن در مواضع پروژه رسیده است . بیست و سه نفر متخصص بین‌المللی درین پروژه مصروف کار میباشند .

ضمن عملی کردن امور مربوطه این پروژه توجه زیادی بر تثبیت و پیشبرد تحقیقات از جنبه مساحتـ توپوگرافی‌ـخاك ـهایدرولوجی و جیالوجی و فوتو گرافی فضایی حوزه های دریا های کابل و هریرود و کار های فوتو گرامتری جهت نقشه برداری وادی کابل‌بعمل آمد .

در انجام این کار موسسه کارتوگرافـی افغانستان معاونت کرد . فوتوگرافی فضایی وادیهای کابل و هرات بالای یك ساحه تقریبا ٤۰۰۰ کیلو متر به مقیاس تخمین یك برهفده هزار تکمیل گردید .

کار های مثلثات ولیول و هم فوتوگرامتری به‌مقصد تکمیل نقشه زمینی انجام شد و در تعقیب آن نقشه های توپوگرافی وادی کابل از یك ساحه ٦۰۰۰۰ هکتار زمین به مقیاس یك بده هزار ترتیب یافت . عین فعالیت‌اکنون در وادی هرات بحال پیشرفت میباشد و کار فوتوگرامتری نیز آغاز گردیده .

سروی های توپوگرافی و خاك متعلق بدوستیشن زراعتی در وادی های تجربوی (بگرامی) و (اردوخان) در کابل و هرات در دو ساحه که یکی دو نیم کیلومتر مربع و دیگری چهار ونیم کیلومترمربع‌رااحتواء میکند بسر رسید ،سیستم آبیاری برای‌هردوستیشن

تکمیل گردید .

موسسهٔ تربیوی ـ علمی و کلتوری ملل متحد (یونسکو)

در ساحه پلانگذاری تعلیم و تربیه وظیفهٔ ضروری تیم پلانگزاری یونسکو که با ریاست بورد پلان معارف از نزدیك همکاری میکند در ظرف سال گذشته عبارت بود از تشریك مساعی در ترتیب قسمت های معارف سومین پلان پنجسالهٔ مملکت . در عین زمان مطالعه امکانات انکشاف تعلیم و تربیه در دورهٔ که تا سال ۱۹۸۰ امتداد میبابد نیز بعمل آمد تا اهداف پلانگذاری آینده بداخل یك دورنمای طویل المدت گنجانیده شود . مجوزات تیم مذکور ضمن‌یك رساله تحت‌عنوان (پیشنهادات راجع بانکشاف معارف در افغانستان) در ماه مارچ ۱۹٦٦ طبع و نشر شد.

مامورینی که به عملیات پلانگذاری سهم میگیرند در ظرف سال بطور مداوم در داخل شعبه تحت تربیه قرار داشتند . هفت نفر از مامورین که از جمله چهارده نفر آنها در یك کورس نیمروزه متناوب هفته دوبار از ماه اپریل تاسپتامبر ۱۹٦۵ اشتراك ورزید نـد انتخاب شدند . در کورسها و ورکشاپ های امساله به تخنیك های احصائیه ودیموگرافی بیشتر تاکید شد . کورس قصیر المدت‌دیگری هم اکنون برای مامورین ولایات پلانگذاری تحت ترتیب است .

در تشکیل مجدد شعبات کنترول تعلیم و تربیه نیز تیم پلانگذاری یونسکو سهم‌گرفت ـ امکانات بکار انداختن‌مردم نیز مخصوصاً‌بمقصد بهتر ساختن اوصاف معلمین ـ تحت مطالعه قرار داده شد .

سامان و وسایط که از طریق وجوه تعاون تخنیکی بهمرسانده شد عصری ساختن قسمت تخنیکی مدیریت احصاییه‌های‌مکاتب‌را‌بطوریکه در این رشته حیثیت یك دفتر نمونه را بخود بگیرد امکان پذیر گردانید .

هکذا تیم پلانگذاری مذکور روی سفارشات کنفرانس تهران در مورد قلع و قمع بیسوادی نیز فعالیت میکرد . و فعلا با رابطه نزدیك به پروژه های انکشاف اقتصادی پروژه های تجربوی تعلیم کلان سالان تحت اجراء وتطبیق گرفته میشود .

همچنین باید متذکر شد که افغانستان‌بحیث یك مملکت برای تطبیقات تخنیکی امتحانی مودل آسیایی انکشاف معارف که در سال ۱۹٦۵ نظربه کنفرانس وزرای معارف وپلان در بنکاك قبول شده بود انتخاب گردیده‌است.

در ماه جون هیئت مخصوصی مرکب از یك متخصص احصائیه و یك متخصص اقتصاد با تیم پلانگذاری یونسکو روی این مطلب‌همکاری مینمود .

متخصص تحت پروگرام‌کمك تخنیکی‌یونسکو بریاست تدریسات مسلکی بکار خودش که تهیه کتب تخنیکی بزبانهای دری و پشتو و کمك های سمعی و بصری میباشد ادامه داده در ورکشاپ تربیوی معلمین تخنیکی و ستاف محلی مرکز سمعی و بصری نیز سهم فعال گرفت .

دارالمعلمین عالی پروژه صندوق وجهی مخصوص (یونسکو)

دارالمعلمین عالی اکنون بحیث واحد فعال در سیستم تعلیم و تربیه افغانستان شناخته شده است . در پایان سال ۱۹٦۵ مکاتب افغانی با وصول اولین دستهٔ تربیه یافتگان آن از دارالمعلمین عالی مستفید گردیدند . فارغ التحصیلان موصوف چنانچه حایز اوصاف لازمه دیپلوم تدریس بودند عهده هاییرا د ر مکاتب متوسط ـ صنوف پایین مکاتب ثانوی ودارالمعلمین ها اشغال نمودند ـ بعضی ها هم بتدریس بسویه های عالیتر در لیسه ها گماشته شدند . بهر حال معلمین مذکور ابراز لیاقت کرده‌اند و کفایت شان در راپور های رسمی اعتراف شده .

بیست و هشت نفر فارغ التحصیل کورس تدریس خود را در سال ۱۹٦۵ بسر رساندند عدهٔ فارغ التحصیلان باید بطور تخمین درسال ۱۹٦٦ به ٤۵ و در سال ۱۹٦۷ به ۷۰ نفر برسد .

سال ۱۹٦۷ سالی است که دارالمعلمین عالی بدورهٔ ترقی خود میرسد . ستاف مکمل بین المللی و افغانی به پیمانهٔ کامل مشغول فعالیت خواهند بود . سامان آلات بقیمت تخمینا ٤۰۰۰۰ دالر از طریق معاونت صندوق وجهی مخصوص حصول گردیده است . چندتن از ستاف افغانی که تحت فیلوشپ ملل متحد در خارج تحصیل میکنند به مملکت مراجعه خواهندکرد ویکعده از اعضای ستاف بغرض مطالعات تحت فیلوشپ های جدید بخارج‌اعزام میگردند .

رویهمرفته دارالمعلمین عالی ممثل بسیار خوب همکاری بین حکومت شاهی افغانستان وهیئت های ملل متحد توسط یونسکـو و صندوق وجهی مخصوص بشمار میرود .

اکادیمی استاد های دارالمعلمین ـ پروژه یونسکو ـ یونسیف

اکادیمی استاد های که معلم برای دارالمعلمین ها تربیه میکنند و بیش از این بنام اکادیمی تربیهٔ معلم یاد میشد ـ بماه مارچ ۱۹٦٤ در عمارت سابق فاکولته ادبیات در شهرنو آغاز بتدریس کرد .

هدف عمده اکادیمی طوریکه از اسم آن برمیاید آماده ساختن استادان لایق افغا نی است تا بتواند پس ازختم پروژه که متخصصین بین المللی از افغانستان میروند . وظیفهٔ تربیه معلم را برای مکاتب ابتدائیه در مملکت بعهده بگیرند . به استادان نخبه پس از گذشتاندن یکسال درین اکادیمی و ابرازلیاقت برای حصول دیپلوم ـ فیلوشپ هایی داده میشود تا به ممالك مختلفه در شقوق مخصوصهٔ تدریس ابتدائیهٔ خود شان مطالعات کنند . تاحال چهار نفر آنها ازهمین قسم فیلوشپ استفاده نموده بوطن مراجعت و پست های حساس را بداخل اکادیمی اشغال کرده‌اند در حالیکه ۲۰ نفر دیگر به ناروی ـ دنمارك ـ سویدن ـ انگلستان و زیلند جدید مشغول تحصیل میباشند . ۱۸ نفر دیگر در اوایل سال ۱۹٦۷ اعزام خواهندشد .

جهت تسهیلات در تربیهٔ استادان مذکور یك دارالمعلمین از ابتدا جزو اساسی اکادیمی قرار داده شد . این پروگرام در سال ۱۹٦٤ با شمول ۷۰ نفر معلم از درجهٔ صنف دهم آغاز و در ۱۹٦٥ شصت و پنج نفر مزید از درجهٔ صنف دهم پذیرفته شد و در عین زمان یك صنف از طرف بعد از ظهر نیزباشتراك بیست نفر معلمات ازدرجهٔ صنف دهم که هر روز صبح در صنوف خود مصروف بودند شروع شد . این ابتکار نتیجهٔ موفقیت آمیز بار آورد و بدین ترتیب معلمات موصوفه در سال ۱۹٦٦ بصنف یازدهم ترقی نموده پانزده نفر مزید از درجهٔ صنف دهم در اکادیمی آغاز بتحصیل کردند . در سال ۱۹٦٦ هفتاد و هشت نفر دیگر از صنف دهم بکورس سه ساله داخل گردیدند . در انجام سال معلمینی که در سال ۱۹٦٤ داخل اکادیمی شده بودند فارغ میشوند که باین حساب در حدودشصت و هشت نفر معلم پس از طی دورهٔ سه ساله بتدریس در مکاتب ابتدایی افغانستان شروع خواهند نمود .

علاوه بر انکشاف اکادیمی سویهٔ محصلین دارالمعلمین توجه لازم در بارهٔ اساسات وطرز عمل تدریس نیز بعمل آورده میشود . بغرض معاونت باین کار ـ مکتب نمایشی و تطبیقی بی‌بی مهرو از نقطهٔ نظر اداری باکادیمی‌مربوط ساخته شد . طلاب صنوف مکتب مذکور به اکادیمی آورده میشوند ودرآنجا دروس‌نمایشی و تطبیقی توسط استاد های دارالمعلمین بنفع شاگرد های ابتدائیه داده میشود . درین‌مکتب از طرف متخصصین بین المللی و استاد های دارالمعلمین منسوب اکادیمی به معلمین صنفی بطور انفرادی و دسته جمعی مشوره ورهنمایی بعمل میاید و مواد و اصول جدیده ترویج و مورد استفاده قرار داده میشود .

محصلین صنوف ۱۰ ـ ۱۱ و ۱۲ اکادیمی نیز همه ساله یك تا دو مرتبه دوره های تدریس عملی سه هفته یی را طی میکنند .

موسسهٔ هوا شناسی جهان

مشاور هوا شناسی و رئیس تیم این موسسه در افغانستان در پوهنتون کابل مضمون های متعدد هوا شناسی را تدریس کرد دو کتاب راجع به میترولوجی عمومی‌جامع توسط متخصص موصوف ترتیب یافت چنانچه اکنون بطور منظم در دیپارتمنت هوا شناسی فاکولته ساینس پوهنتون کابل از آن استفاده میشود درین ساحه به تعاون موسسه ادامه داده میشود .

عضوء دوتیم متذکره همکاری نزدیك با شعبات هوا شناسی ریاست هوائی ملکی‌داشت عمدتا بمقصد انکشاف شبکه مترولوجی چون علاوه برآن درترتیب تقاضانامه‌جهت‌دریا فت کمك صندوق وجهی مخصوص ملل متحد بتاسیس انستیتوی تعلیم و تربیه هواشناسی‌ـ با حکومت همکاری نمود .

یکنفر متخصص شبکهٔ هوا شناسی برای یکماه در سال ۱۹٦٦ بمقصد معاینهٔ ستیشن های هوا شناسی و تجدید نظر بر پلان شبکه هوا شناسی جوی‌بکابل‌آمده با حکومت‌همکاری نمود .

اتحادیهٔ بین المللی مخابرات رادیویی پروگرام توسعوی امداد تخنیکی

از آغاز کار عملی معاونت تخنیکی در افغانستان تاکنون توسط شعبهٔ انسجام‌تخنیکی اتحادیه بین المللی شش نفر متخصص‌ازچهار مملکت اعزام گر دیده که با ر یا ست تلگراف و تیلفون وزارت مخابرات افغانستان در ظرف ۱۸۹ ماه کار در ساحات انکشاف شبکهٔ مخابرات رادیویی و بکار انداختن وحفظ و مراقبت دستگاه ها و تربیهٔ ستاف فنی‌محلی شان همکاری نموده مشورهٔ‌لازمه تقدیم‌کرده‌اند.

با معاونت تخنیکی متخصصین مجرب‌اتحادیهٔ

بین المللی مخابرات رادیویی افغانستان در ظرف ۱۰ سال اخیر انکشاف قابل ملاحظهٔنموده است درین مدت کابل و قندهار حایز مراکز تیلفون اتومات محلی گردیده و شبکهٔ کیبل زیر زمینی محلی تاسیس شد . سرکت های تیلفونی خارج منطقه و سرکتهای امواج‌صوتی تلگرافی که بطور قناعت بخشی مخابرات را ازیك موضع بموضع دیگر نقل میدهد پیش ازین بین کابل ــ غزنی ــ کلات ــ کندهار ــ پلخمری ، مزار شریف و جلال آباد بکار افتیده است سیستم های کاریر بین المللی اعمار گردید و بر حسب موافقات بین المللی که تحت نظر اتحادیهٔ بین المللی در ژنیو عقد گردید ــ بین کابل و پشاور و بین کندهار وکویته بکار انداخته شد .

سه نفر متخصص اتحادیهٔ بین المللی با ریاست تلگراف و تیلفون در راه انجام‌پروژه های مخابراتی دومین پلان پنجسالهٔ دولت همکاری مینمایند که شامل است بر توسعه شبکه تیلفونی شهری در پایتخت و سه‌مرکز اتومات جدید با ۸۲۰۰ لین و تیلفون جدید برای مراجعین اعمار موضع و تاسیس مراکز تیلفون اتومات محلی در هرات و مزار شریف نیز هر یك بظرفیت یکهزار وپنجصد تیلفون جزو پروگرام مذکور قرار گرفته است برای پروژه متذکره جمعا ۲۷٤ کیلومتر کیبل زیر زمینی باید احداث شود و تخمینا ۵۰۰ سرکت های سیم آهنی اعمار گردد . در مرکز کابل بنای یك کیبل زیر زمینی بطول مجموعی ۱۰ کیلومتر اعمار خواهدشد .

پروگرام مذکور شبکهٔ مخابره با فاصله‌های طولانی را نیز تهیه میکند ــ سیستم های‌جدید کاریر ۳ تا ۱۲ چینل بفاصلهٔ ۹۰۰ کیلومتر بالین های آزاد جدید بکا ر خو ا هد افتاد سرکتهای خارج منطقه و سرکتهای تلگرافی صوتی که بمدد تیلی پرنتر فعالیت کند کابل را با گرشك ــ بست ــ فراه رود ــ هرات ــ بغلان و کندهار وکندز وصل میکند و شمار ارتباطات موجوده چند برابر خواهد گردید ستیشن های جدید تلگرافی در امتداد جاده های نو ساخت تاسیس و برای مراکز موجوده تیلفون خارج منطقه در کابل وکندهار سوچبورد های عصری تدارك خواهد شد . سرویسهای مخابرهٔ بین المللی از طریق سیستم های کاریر با ایران براه‌هرات ومشهد نیز جزو پلان است .

هیئت بین المللی نیروی ذروی

در اوایل سال ۱۹۶۶ هیئت بین المللی نیروی ذروی یکنفر متخصص رادیو شیمی را برای مدت کوتاهی مامور کرد چنانچه با همکاری حکومت پلانی جهت فعالیت های آتیه ترتیب داد .

بعوض تاسیس لابراتوار های اختصاصی متعدد برای پوهنخی های مختلفه حالا تجویز شده تا بداخل پوهنتون یك لابراتوار هستوی مرکزی تاسیس گردد که برای همه مقاصد از آن استفاده شده بتواند ممالك مختلفه توسط هیئت بین المللی نیروی ذروی آمادگی برای کمك باین تاسیسات را اظهار داشته اند که باحتمال قوی هیئت مزبور بقبول چنین پروژه تشبث ورزیده و بنا بران وسایط لازمه را بغرض انسجام مناسب بسویهٔ بین الحکومتی تهیه خواهد نمود .

صندوق اطفال ملل متحد

صندوق اطفال ملل متحد (یونیسف) درراه انکشاف خدمات عمومی صحی تربیوی وتغذیه با حکومت افغانستان معاونت میکند در حالیکه هیئت های اختصاصی ملل متحداز قبیل‌سازمان تربیوی علمی و کلتوری ملل متحد سازمان صحی جهان و سازمان خوراکه و زراعت ملل متحد مشوره و معلومات تخنیکی ومتخصصین بین المللی را تهیه مینمایند یونیسف تنها به تهیه لوازم و سامانیکه جهت اجرای پروژه های متعددهٔ حکومت طرف ضرورت قرارمیگیرد مبادرت میورزد .

معاونت یونیسف بافغانستان تقریبا باندازهٔ ۵۰۰۰۰۰ دالر سالانه تثبیت گردیده است مثلا تا ماه می ۱۹۶۶ کمك یونیسف تنها به‌پروژهٔ قلع و قمع ملاریا به ۲٤۹٤۲۰۰ دالر بالغ میشد که تهیه پودر دی ، دی ، تی سامان پودرپاشی، سامان لابراتوار ،ادویه‌ضدملاریا عرادجات و غیره سامان ترانسپورت را در بر میگیرد .

در رشتهٔ سرویسهای صحی مادر و طفل بتدریج وسعت داده میشود تا بوسیلهٔ ارتقای شعبات نسایی و اطفال در شفاخانها وازدیاد وسایط تربیوی ولایات کشور رانیز احتوا ء کند .

لوازم و سامان پروژه های جدیده و بطور عمده برای مقاصد صحی و حفظ الصحه‌ییلاقی از مدارك مالی تخصیصات سابقه بلا انقطاع کار سازی شد .

اکادیمی استاد های دارالمعلمین در کابل که پروژه مشترك یونیسف میباشد لوازم و سامان به شمول مواد درسی ووسایط ترانسپورت حصول نمود قسمتی از تخصیصیهٔ

یونیسف بمصارف‌محلی متخصصین‌نیز رسانده شد. ییلاقی وهم بمراکز صحت مادر وطفل اعم ازمرکز وولایات تهیه نمود.

باثر خواهش حکومت افغانستان یونیسف یکنفر مشاور را برای مدت کوتاهی باختیار وزارت پلان گذاشت که در بارهٔ تثبیت‌حوایج اطفال و جوانان با وزارت موصوفه همکاری نموده و دایر بر طریق تامین حوایج مذکور سفارشاتی تقدیم کرد ـ هکذا یونیسف در تمام دورهٔ سال شیر، ادویه، ویتامین وصابون ازمجرای مراکز توزیعی محلی بمراکز صحی

بغرض استفاده بهتر ازعرادجات یونیسف و حفظ و مراقبت آن در افغانستان حکومت یك شعبهٔ ترانسپورت را بداخل وزارت صحیه با شتراك همه‌وزارتهاودوایرییکه ازیونیسف کمك میگیرند تشکیل نمود بر علاوه موتر هائیکه یونیسف تهیه کرده است پرزه های فالتو، آلات وافزار وسامان‌لازمه‌برای‌ورکشاپ مرکزی متذکره نیز تقدیم نمود

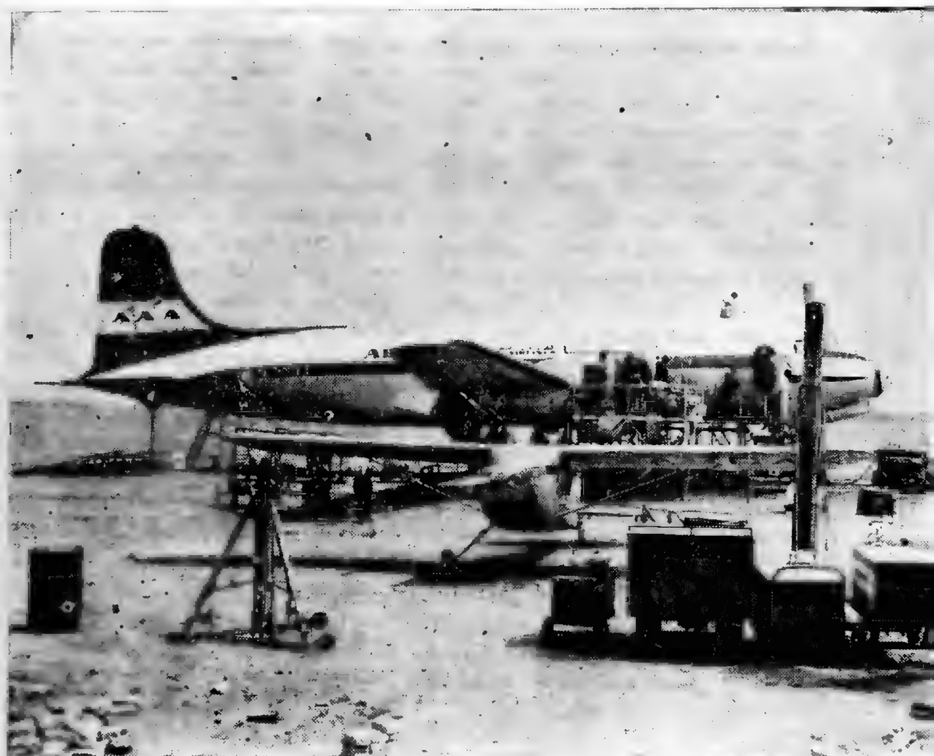
هوانوردی ملکی بین‌المللی

حمل ونقل هوایی درافغانستان

پرواز در هوا یا تسخیر فضا جزء مهم و قسمت برجسته تکنالوژی بشمار میرود. بشر همیشه از زمانه های قدیم، از نگاه که نخستین بار پرنده ای را در پرواز دید مبه این فکر افتاده که چطور میتوان مثل پرندگان در هوا جولان کرد واز محلی به محل دیگر پرواز نمود.

تحولات، تغییرات وتکاملی که در تکنالوژی

میخانیک های شرکت هوایی آریانا از یك طیاره دی ، سی ٤ مراقبت و بررسی تخنیکی بعمل می‌آورند.

هوا نوردی وپرواز در فضا رخ داده‌مهمترین ودلچسپ ترین نمونهٔ تکامل قسمتی از تکنالوژی است که واضح میسازد بشر با چه مشکلات، تدقیقات وتحقیقات‌ومجادلات توانسته به هوس دیرین خود یعنی به هوس پروا ز در فضا نایل گردد ودر صحنه آسمان بدین پیمانه که امروز می‌بینیم موفق شود.

آرزوی دیرینهٔ بشر:

کیکاووس ونمرود در قرون قبل از میلا د میخواستند برای جنگ ومبارزه با خدا (نعوذ بالله) به آسمان بروند و به‌این مقصد از چهار عقاب که پهلوی همدیگر بسته شده بود ودر حالیکه بالای سر آنها پارچه ها ی گوشت آویخته بودند تا عقابها از مشا هدهٔ گوشت برای رسیدن به آن، رخ به بالاصعود کند، استفاده میکردند.

مصریها دوهزار سال قبل اسم و تصویر انسانی را که توسط بال به آسمان پر وا ز میکند ذکر مینمایند.

. در قرن پنجم هجری در مدینته الزهری‌یك نفر مسلمان اندلسی برای خود بالهای‌ساخته بود وا زبالای کوه پرواز کرده و بواسطهٔ بال های مذکور سلامت بزمین رسید. این اولین تجربهٔ پرواز انسان در فضابود .

در سنه ۱۶۰۷ عیسوی لیو ناردووانسی نقاش وفزیك دان ایتالیا در دورهٔ رنسا نس کتابی راجع به پرواز در هوا نوشت و توضیح نمود که انسان بخوبی در هوا پرواز میتواند کرد.

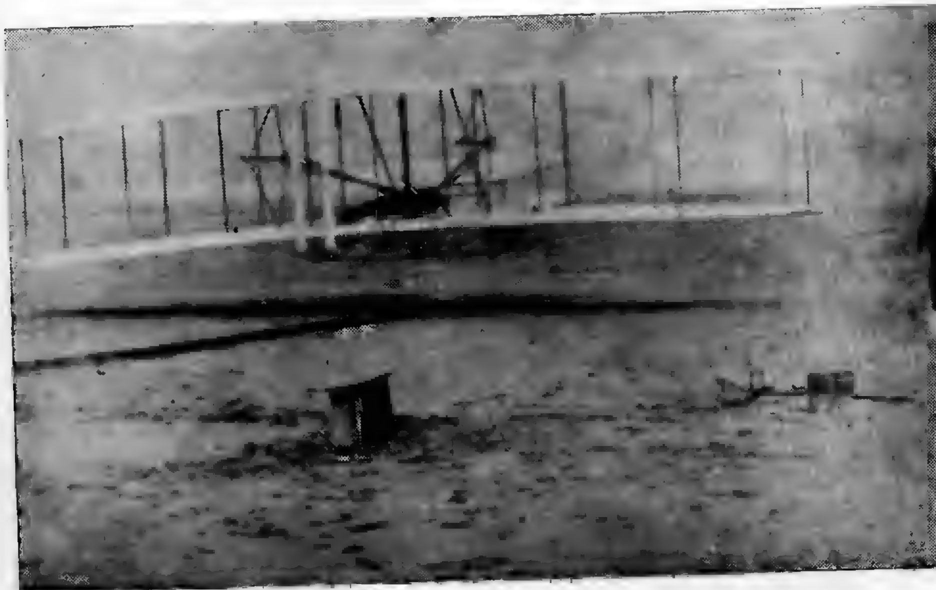
در ۱۷۰۹ گوسموی پرتگالی ماشین طیاره ایجاد کرد وبحضور ژان پنجم شاه پرتگا ل آنرا تجربه نموده ومحض سه چهار متر از زمین بلند رفت.

در ۱۷۸۳ مونتگفیر فرانسوی بالونی از پارچه ابریشمی ساخته وآنرا بحضور لویی شانزده وماری آنتوانت ملکه فرانسه بهو ا بلند کرد ودر ۱۷۹۳ بالونی ساخت که ۲۵۰ متر بلند شده و۵ دقیقه و۴۵ ثانیه در هوا پرواز کرد. در سال ۱۸۰۴ رابرت سن باشندهٔ هامبورگ (جرمنی) بالونی ساخت که به‌ارتفاع ۷۳۰۰ متر صعود کرد وراجع به رعد وبر ق در هوا تدقیق نمود .

در سال ۱۸۳۶ چارلز گرین انگلیسی بالونیکه ۲۵۰۰ متر مکعب حجم داشت از پارچه ابریشمی ساخت واز بحیرهٔ ما نش گذشته، از طرف شمال فرانسه وبلجیم به آلمان فرود آمد این پرواز ۱۸ ساعت دوام کرد و ۶۰۰ کیلو متر مسافه را طی نمود.

انگلیسها در ۱۸۷۹ در جنگهای افر یقا و

اولین پرواز طیاره که‌توسط برادران را یت‌صورت گرفت

فرانسویها در ۱۸۸٤ در جنگهای هندو چین از بالونها برای کشافی وپسته رسانیاستفاده کردند.

در اواخر قرن ۱۹- زیپلن آلمانی یک بالون بیضوی شکل را موفقانه ساخت که ۱۲۸ متر طول وشش انجن و پانزده قو ه اسپ داشت.

دو برادر امریکایی موسوم به رایت د ر سال ۱۹۰۳ طیارهٔ ماشینی را برای بار او ل ساخته وکا میابانه در هوا گردش نمود.

گرچه اقدامات بشر در دوره های مختلف تاریخ بمنظور پرواز در هوا طور متداو م جریان داشته وتسلسل آنهمه سعی وتلا ش بشری موجبات اختراع طیاره را فراهم ساخته است اما اختراع طیاره حقیقی در دنیایامروز به دوبرادر (رایت) نسبت داده میشود.

بعد از این تاریخ صنعت طیاره سازی وفن هوابازی وتکنا لوژی ترانسپورت هوایی بـا سرعت فوق العاده پیشرفت نموده وباپرواز طیاره لند برگ در ماه می ۱۹۲۷ ازنیویارک به پاریس صحنهٔ جدیـدی در هـوا نـوردی بینالمللی آغاز وپرواز طیارات یك مملکت از فضای چندین کشور دیگر حقوق ومسایل مشکل هوانوردی بین المللی را بار آورد.

بعد ا ز محاربهٔ جهانی اول نقش روزافزون طیاره در ترانسپورت هوایی وبالخاصه پرواز های بلامانع طیارات در وقت جنگ وصلح از لحاظ حاکمیت دول، امنیت ومصونیت ملـل بیش از پیش مطمح نظر ومورد تو جه قرار گرفت. چنانکه در سال ۱۹۱۹ طی کنفرانس صلح ورسای (پاریـس) اغلـب جنبه ها ی ثمر بخش وخطر انگیز طیاره تحت بحث و غور قرار گرفته وبالنتیجه یك میثاق هو ا پیمایی بین المللی ترتیب وتصویب گردید. بموجب این میثاق یك کمیسیون بین المللی هوا پیمایی تاسیس شد تا مشکلاتومسایل فنی وتخنیکی پرواز های بین المللی راحلو فصل نموده وسیر انکشاف حمل ونقل هوایی را از لحاظ مصونیـت پرواز وحـفظ حـقوق حاکمیت دول تحت غور ودقت قرار بدهد. هرچند ترتیب و تصویب میثاق هوا پیمایی بین المللی مورخ ۱۹۱۹ نخستین اقدام مهم در زمینه تثبیت حق حاکمیت دو لتها بـر فضای بالای قلمرو شان وتنظیـم وانسجـام بعضی مقررات فنی حمل ونقل هوایی بشمار میرود، معهذا میثاق مذکور علاقمندی وپابندی کلیه کشور ها را بصورت جهان شمولبخود زیاد جلب نکرد زیرا در آنوقت ،حتی تـا سـال ۱۹۳۰، پـرواز طیـارات در سـاحات منطقوی محدود بوده وترانسپورت هوا یی‌به شکل پرواز های بین المللی انکشاف نکرده بود. اما جنگ عمومی دوم اجباراً مو جبات انکشاف تخنیکی طیاره وامکان پرواز های طویل المسافه را فراهم ساخـت . و آنگهی مسایل دیگری ازقبیل حقوق تجارتی موسسات هوایی پرواز از فراز قلمرو یك مملکت و ورود در فضای یك کشور دیگر وبساپروبلم های حقوقی وتخنیکی عرض وجود نمود.

بنابران حکوم تـاضلاع متحده امریکا در اواخر جنگ عمومی دوم از کلیه کشور های ذیعلاقه دعوت کرد تا بمنظور حـل و فصل مشکلات هوا نـوردی وتثبیـت حقوق پرواز طیارات ملکی در حمل ونقل هواییبینالمللی در ماه نوامبر ۱۹٤٤ در شیکاگو تشکیلجلسه بدهند. به اینصورت نمایندگان پنجاهو دو کشـور بشـمول افغانسـتان در کنفرانـس بین المللیهوانوردی ملکیتاریخی ماه نوامبر ۱۹٤٤ در شیکاگو اشتراك نمودند ودر مدت پنج هفته همه مسایل وامور هوانور دیملکی بین المللی را مطرح بـحث ومـداقه قرا ر دادند که بالنتیجه یك میثاق هوانوردی ملکی بین المللی را بتاریخ ۷ دسمبر ۱۹٤٤ترتیب وبه امضاء رسانیده‌اند.مرام واهدافاینمیثاق در مقدمهٔ آن چنین توضیح یافته است.

(نظر به اینکه انکشاف آینده هوا نورد ی ملکی وبین المللی برای ایجاد و حفظدوستی وتفاهم بین ملل ومردم جهان میتواند کمـك شایانی نماید و لیکن سوء استفـاده از آن میتواند خطری برای امنیت عمومی فرا هـم کند.

ونظر به اینکه جلو گیری از اختلا فا ت وتشویق همکاری بین دول ومردم که صلح دنیا به آن منوط است مطلوب میباشد.

لهذا حکومات امضاء کننده در مورد بعضی اصول ومقدمات بمنظور اینکه هـوا نورد ی ملکی بین المللی بصـورت مصـون ومنظـم انکشاف یابد وخدمات حمل ونقـل هوایـی بین المللی بر اساس امکانات مساوی برای همه تاسیس شود وبطور صحیح واقتصا دی بکار افتد بموافقه رسیده اند).

در میثاق شیکاگو که مشتمل بر ۹٦ ماده است حقوق ومحدویت های کلیه دولمتعاهد در ساحهٔ هوانوردی ملکی بین المللی تثبیت وتصریح شده است.

در ماده اول میثاق مذکور این پرنسیب قبول شده که هر دولت حاکمیـت کامل و انحصاری بر فضای قلمرو خود دارد.

همچنان در کنفرانس هوا نوردی ملکی بین المللی منعقدهٔ شیکاگو دو قرار داددیگر نیز مورد تصویب قرار گرفت که یکی(قرارداد حمل ونقل هوایی بین المللی) ودومی (قرار داد ترانزیت خدمات هوایی بین‌المللی) نام دارد. افغانستان اینهمه قرار داد ها رابه امضا رسانده است.

علاوتاً بموجب میثاق هوانوردی ملکی بین المللی مورخ ۷ ۱۹٤٤ شیکاگو بمنظور بهبود وتوسعه امور فنی وتخنیکی هوانوردی وانکشاف حمل ونقل هوایی بین المللی و تامین انتظام ومصونیت هوا نوردی ملکی د ر جهان و تشویق فن هواپیمایی و طیاره سازی برای مقاصد صلح آمیز وبالاخره همکار ی در تعمیر میدانهای هوایی وتاسیس دستگا ه های رهنمایی طیارات ووسایط امداد هوانوردی در کشور های متعاهد، یك سازمان هوانوردی ملکی بین المللی، تشکیل شده است که امروز بیش از یکصد کشور جهان درسازمان مذکور عضویت دارند.

سازمان هوانوردی ملکی بین المللی جهت رعایت تطبیق مقررات ودساتیر متحد الشکل وتامین مصونیت پرواز وبهبود ترانسپور ت هوایی در کلیه ممالك جهان در زمینه ها ی مختلف هواز وردی یك سلسله قوانین و مقررات آتی را در زمینه های مختلف هوا نوردی وضع وتدوین کرده است.

۱ــ لایسنس عمله پرواز.

۲ــ مقررات هوا (مقررات پرواز های‌بصری وپر واز در اثر رهنمایی آلات ودستگاه های هوا نوردی).

۳ــ هواشناسی.

٤ــ نقشه های هوا نوردی.

۵ــ واحد های قیاسی طول وسایر اندازه گیری.

٦عملیات طیارات در حمل ونقل هوایی تجارتی بین المللی.

۷ــ ملیت وعلایم راجستر شن طیارات.

۸ــ قابلیت پرواز طیارات.

۹ــ تسهیلات (سهولت در مراسم گمر کی، صحی، ویزه وپاسپورت وغیره).

۱۰ــ مخابرات هوانوردی.

۱۱ خدمات ترافیك هوایی.

۱۲ــ تفحص ونجات.

۱۳ــ تحقیقات در باره حادثات طیارا ت.

۱٤ــ میدانهای هوایی.

۱۵ــ خدمات اطلاعات هوانوردی.

قوانین ومقررات فوق الذکر بحیث‌ملحقات میثاق هوانوردی ملکی بین المللی محسوب میگردد واز طرف کلیه ممالك عضو ساز مان بصورت ستاندارد ومتحد الشکل ر عایت و عملی میشود.

واین موضوع از لحاظ مصونیت پر وا ز طیارات و ترقی وبهبود حمل ونقل هوایی بین المللی کمال اممیت دارد.

علاوتاً سازمان هوانوردی ملکی بین المللی اغلب موضوعات حقوقی و قضایی را که با هوا نوردی ارتباط بهم میرساند طی‌کنفرانس های بین المللی حل وفصل نموده ودر بعضی موارد به ترتیب وتدوین میثاقهای مختلفهٔذیل موفق شده است.

۱) میثاق تاریخی ۱۹٤۸ جینوا راجع به ملکیت وسایر حقوق بر طیارت، مقرراتی‌دارد که بصورت بین المللی رعایت میگردد.

۲)میثاق تاریخی ۱۹۵۲ روم در بارهٔ خساراتیکه توسط طیارات خارجی بالا ی 'شخاص ثالث وارد گردیده وضع نموده مقرراتی را در مورد مسئولیت شرکت هوایی مربوطه که خساره از اثر طیارهٔ آن بالای اشخاص ثالث وارد گردیده وضع نمود ه است.

۳) پروتوکول‌راجع‌به تعدیلات میثاق‌وارسا میثاق مربوط به توحید بعضی مقررا ت حمل ونقل هوایی بین المللی در سال ۱۹۲۹ در وارسا ترتیب وتصویب شده بود که بموجب آن مقررات وشرایط اسناد حمل ونقل هوایی از قبیل تکت مسافرت، بیان نامه اموال‌التجاره وغیره بالخاصه مسئولیت شرکت حمل ونقل هوایی در برابر هر مسافر طی پرواز ها ی بین المللی به مبلغ تقریباً هشت هزار دالر تثبیت وتعیین شده بود. اما نظر به ارتقا ی سویه حیات وبهبود یافتن شرایط مصو نیت پرواز طیارات میثاق وارسا طی یك کنفرانس بین المللی تاریخی ۱۹۵۵ در لاهه تعدیل گردید ومخصوصا مسئولیت شرکت حمل و نقل در برابر هر مسافر طی پرواز ها ی بین المللی بملبغ تقریباً شانزده هزار دالر تعدیل گردید به اینمعنی که هر گاه مسافرین در اثر سقوط یا دیگر حوادث طیاره تلف گردند شرکت هوایی مربوطه مکلف است که مبلغ شانزده هزار دالر رابـ رای وارثین‌هریك از مسافرین تلف شده بعنوان جبران خساره بپردازد.

میثاق تاریخی ۱۹٦۱ گواد الاجارا(مکسیکو) مقرراتی را در یك مورد خاص که اگر حمل ونقل هوایی بین المللی توسط شخص دیگر که طرف متعاهد قرار داد حمل ونقل نیست

بعمل بیاید وضع وتدوین کرده است.

میثاق تاریخی ۱۹۶۳ توکیو در باره‌جرایم وبعضی اعمالیکه در داخل طیارات از طر ف مسافرین ارتکاب می‌یابد مقرراتی را برا ی حل وفصل جرایم واختلافات وضع نمود ه است.

باری- امروز سازمان هوانور دی ملکی بین المللی که مقر آن در مانتریال (کانادا) میباشد بحیث یك‌موسسه‌مفیدومو ثردر پیشرفت ترانسپورت هوایی بین المللی وتامین‌مصونیت پرواز طیارات ملکی در سر تا سر جهان شناخته شده وکشور های عضو از حاصل کار آن وامداد های تخنیکی و علمی آن د ر زمینه های هوانوردی بسی مستفید ومتمتع شده ومیشوند.

حمل ونقل هوایی در ا فغانستان

افغانستان تقریبا بیست سال قبل بادرك اهمیت هوا نوردی ملکی در جهان، میثا ق هوا نوردی ملکی بین المللی را امضا کرده و بحیث عضو متعاهد در سازمان هوا نوردی ملکی بین المللی شناخته شده است. هرچند پرواز طیارات ملکی کشور های خارجی‌مدتها قبل در فضای افغانستان بعمل آمده است . نخستین بار در سال ۱۳۰٦ یك طیاره کوچك اتحاد جماهیر شوروی دو مرتبه در ماه بین ترمز وکابل پرواز میکرد.

در سال ۱۳۱٦ قبل از جنگ عمومی اول یك طیاره سه ماشینهٔ یونکرس جرمنی‌مربوط شرکت هوا پیمایی لوفت هنزا از برلین‌براه هرات وکابل بطرف توکیو پرواز میکرد. در سال ۱۳۳۰ پرواز طیارهٔ دوماشینه دیکو تا مربوط شرکت هوایی سهامی ایران بین‌تهران وکابل از طریق مشهد وهرات آغاز یافت.

در سال ۱۳۳۱ یك شرکت هوایی هندوستان که بنام (شرکت هوایی همالیا) یاد میشد با طیارات نوع دیکو تا از کلکته به طریق کراچی- زاهدان- قندهار به‌کابل پرواز مینمود.

در سالهای ۱۳۳۱-۱۳۳۲-۱۳۳۳ یك‌کمپنی هوایی امریکایی بنام (ترانس اوشن) وکمپنی های هوایی هندی بنام (ایر جیبوتی) و (اندیمار) به حمل ونقل حجاج افغانی ازکابل به جده پرداختند.

باتوجه به اهمیت و توسعه روز افزو ن ترانسپورت هوایی در ارتقای سویه اقتصادی و تجارتی وارتباط باهمی ملل، شرکت هوایی آریانا بحیث یك موسسه حمل ونقل هوایی افغانستان در سال ۱۳۳٤ تاسیس و تشکیل گردید. ازین تاریخ فعالیت واقعی واسا سی هوانوردی در افغانستان آغاز یافت طیارات شرکت هوایی آریانا به حمل ونقل مسافرین واموال التجاره بین کابل وولایات افغانستان وبعضی کشور های همجوار پرداخته و بالخاصه در انتقال حجاج افغانی از کابل و قندهار به جده (عربستان سعودی) وبالعکس خدمات مفید وموثری انجام داد.

بمنظور تنظیم، انسجام واداره امور هوانوردی ملکی افغانستان، ریاست هوایی ملکی د ر اواخر سال ۱۳۳۵ تشکیل شد که وظایف مهمهٔ آن حسب آتی تذکر می‌یابد .

۱- تاسیس، حفاظت، مراقبت، ترمیم و تعدیل فرودگاه ها وتعمیرات مربوط بمیدا ن های هوایی.

۲- تاسیس ونصب دستگاه های مخابر ه ووسایل هوانوردی جهت راهنمایی واستفادهٔ طیارات وموسسات هوا پیمایی.

۳- تاسیس استیشن ها ونصب دستگاه ها وفراهم نمودن تسهیلات هواشناسی.

٤- تشویق توسعه وانکشاف کلیه امو ر مربوط به حمل ونقل هوایی.

۵- تاسیس تنظیم واداره همه تشبثات و موسسات حمل ونقل هوایی.

٦- ترتیب، تنظیم واجرای کلیه مقررات و قوانین مربوط به هوانوردی وهوا شنا سی.

برای پیشبرد وظایف محوله وامور هوانوردی در افغانستان میدانهای هوایی بین المللی قندهار وکابل ومیدانهای هوایی داخلی‌هرات قندز- مزار شریف وجلال‌آباد تعمیر وتاسیس گردید. دستگاه های هوا شناسی و مخا بره هوانوردی ووسایط ضروری رهنمایی طیارات در میدانهای هوایی وعرض راه های هوا یی نصب وبکار انداخته شده است.

پیش از همه باید تذکر داد که موقعیت قندهار در پرواز های ترانزیتی عین ما هیتی را دارد که راه ابریشم در تجارت بین‌المللی قدیم داشت زیرا معبر یرا که میدان هوایی بین المللی قندهار از نگاه موقعیت در خط السیر هوایی تشکیل میدهد مسافهٔ دول‌شرق دور را با اروپای غربی در حدود ٦۰۰ میل کوتاه تر میسازد. علاوه برآن شرایطاقلیمی وتوپو گرافی قندهار نیز او صافیست که‌بر اهمیت آنولا از ناحیه هوانوردی ملکی می‌افزاید.

هم اکنون تقریبا ۳۰۰ پرواز عبوری از فضای افغانستان در هر ماه توسط طیارات شرکتهای هوایی معتبر جهان با استفا ده از دستگاه های مخابره ووسایط رهنمایی وامداد

هوانوردی میدان هوایی قندهار صورت‌میگیرد بموجب قانون محصولات استفاده از میدانهای هوایی، تاسیسات وخدمات هوانوردی ملکی افغانستان ، طیارات شرکت‌های هوایی‌خارجی که از فضای افغانستان بدون فرود آمد ن‌در یکی از میدانهای هوایی عبور میکنند در هر پرواز عبوری مکلف به تادیه مبلغ ۲۵ دالر از بابت استفاده از تاسیسات راهنمایی و وسایط امداد هوا نوردی میباشند مجموع‌چنین محصولات یك قلم بزرگ عواید سالانهٔ‌دولت را تشکیل میدهد.

بمنظور توسعه وانکشاف‌ترانسپورت هوایی داخلی وبین المللی‌چنانکه گفته شد‌از یک طرف میدانهای هوایی عصری وبا تجهیزا ت هوانوردی در مرکز وولایات مهمهٔ‌افغانستا ن تعمیر وتاسیس گردیده است واز طرف دیگر جهت حصول حقوق تجارتی حمل ونقل‌هوایی وتوسعهٔ شبکهٔ پرواز های طیارات شر کت هوایی آریانا در کشور های خارج و جلب عملیات شرکتهای هوایی خارجی در میدانهای هوایی افغانستان یك سلسلهٔ موافقتنامه های حمل ونقل هوایی بین افغانستان و کشو ر های مربوط انعقاد وامضا شده است. بدین منظور هیئت های افغانی به بعضی مما لـك خارج رفته وهیئت های هوا نوردی مما لك ذیعلاقه به افغانستان آمدند .موافقتنامهٔ حمل ونقل هوایی بین افغانستان و کشور ها ی اتحاد جماهیر شوروی، هندوستان، پاکستان، ایران، عراق، لبنان، جمهوریت متحد عربی، ترکیه، یوگوسلاویا، چکوسلواکیا، پو لیند، آلمان غربی، هالیند، بلجیم، فرانسه، سویس وممالك اسکاندیناویا قبلا امضا وعقد شد ه است.

بموجب این موافقتنامه ها عجالتاً طیارا ت شرکت هوایی آریانا به شهر های تاشکند، دهلی جدید، پشاور، راولپنـدی، تهران ، بیروت، روتر دام، (هالیند) پرواز کر د ه و طیارات مـوسسات هـواپیمایـی شـوروی ، هندوسـتان، پاکسـتان، ایـران، لبنـان و چکوسلواکیا در افغانستان به حمل و نقل مسافرین مال التجاره وبسته می‌پردازند.

احصائیه های آتی حجم فعالیت و توسعهٔ ترانسپورت هوایی را در میدان های هوایی افغانستان نشان میدهد:

حمل و نقل مسافرین‌بین المللی بسال۱۳۴۵

درمیدان هوایی بین المللی کابل.

۳۸۳۵۹ نفر توسط طیاره رفت و آمد کرده‌اند.

در میدان هوایی بین المللی قندهار

۳۶۵۹ نفر توسط طیاره رفـت وآمد کرده اند.

مجموعه ۴۲۰۱۸

حمل ونقل مال التجاره در سال ۱۳۴۵

درمیدان هوایی بین المللی کابل

۲۳۰۳۰۱۴ کیلو گرام مال التجاره تو سط طیاره وارد وصادر شده.

در میدان هوایی بین المللی قندهار

۲۱۲۷۵۴ کیلو گرام مال التـجاره تـوسـط طیاره وارد وصادر شده.

مجموعه

۲۵۱۵۷۴۸ کیلو گرام مال التجاره.

مسافرین داخلی در سال ۱۳۴۵

در میدان قندهار

۵۲۸۴ نفر مسافر رفت وآمد کرده اند.

در میدان کابل

۲۲۷۹۰ نفر مسافر رفت وآمد کرده اند.

در میدان هرات

۳۵۰۲ نفر مسافر رفت وآمد کرده اند.

در میدان مزار شریف

۱۲۵۰۶ نفر مسافر رفت وآمد کرده اند.

در میدان قندز

۳۲۳۶ نفر مسافر رفت وآمد کرده اند.

در میدان خوست

۳۷۴۷ نفر مسافر رفت وآمد کرده‌اند.

مال التجاره داخلی در سال ۱۳۴۵

در میدان میمنه

۱۱۷۲ نفر مسافر رفت وآمد کرده اند .

مجموعه

۵۲۲۳۷ نفر

مال التجاره داخلی درسال ۱۳۴۵

در میدان کابل

۲۴۵۷۶۶ کیلو گرام مال التجاره حمل ونقل شده است.

در میدان قندهار

۱۷۹۱۴۱ کیلو گرام مال التجاره حمل ونقل شده است.

در میدان هرات

۱۵۸۹۸ کیلو گرام مال التجاره حمل ونقل شده است.

در میدان مزار شریف

۲۴۵۲۹ کیلو گرام مال التجاره حمل ونقل شده است.

در میدان قندز

۷۲۱۲ کیلو گرام مال التجاره حمل و نقل شده است.

در میدان خوست

۱۰۹۲۵ کیلو گرام مال التجاره حمل و نقل

شده است.
در میدان میمنه
۴۹۶۷ کیلو گرام مال التجاره حمل و نقل شده است.
مجموعه
۴۸۸۴۳۸ کیلو گرام مال التجاره

برای تربیه افراد فنی که بتواند د ر دستگاه های مخابره وترافیك هوا نورد ی و امور تخنیك وسایط مخابره موفقانه ایفا ی وظایف نمایند مکتب هوا نوردی ملکی د ر کابل وقندهار تاسیس شد واولین دسته فارغ التحصیلان مکتب هوانوردی از تا ریخ ۱۵ جوزای سال ۱۳۴۲ بحیث مامورین فنی در شعب مختلفه ریاست هوایی ملکی ومیدان های هوایی ملکی شامل خدمت شده اند . علاوتاً یکتعداد مامورین جهت تحصیلات بیشتر در رشته های مختلف هواذ وردی به کشور های خارج اعزام شده اند که اکثر موفقانه بوطن باز گشته ودر پیشبرد امور محو له اجرای وظیفه وصرف مساعی مینمایند.

باتوجه به شرح فوق میتوان اذعان کرد که زیر بنای هوا نوردی در افغانستان کاملا پی ریزی وتشکل یافته وعملیات حمل ونقل هوایی در داخل وخارج کشور استقراریافته وهمچنان روبه توسعه است واینك وقتا و فوقتا اقدامات تازه وموثری در راه انکشا ف مزید ترانسپورت هوایی واساسات هوانوردی بعمل می آید . فی المثل برای‌آنکه شرکت هوایی آریانا در تامین خدمات حمل و نقل هوایی سریع وموثر چه در داخل مملکت چه در خارج کشور موفق گردد مطالعات ابتدایی وپلان گزاری جهت خریداری طیاره جت خالص برای شرکت مذکور بعمل آمده و بر طبق پلان انکشافی پنجساله آنشرکت درمرحلهٔ اول یك عدد طیاره جت بوئنگ ۷۲۷ که هم برای حمل ونقل مسافرین وهم اموال التجاره مورد استفاده قرار گرفته میتواند خر یداری میشود این طیاره در ماه اپریل ۱۹۶۸ به شرکت هوایی آریانا از طرف کمپنی طیاره سازی بوئنگ تسلیم و تحویل داده خوا هد شد به اینصورت شرکت هوایی مذکورخواهد توانست که در برابر کمپنی های هوا پیما یی کشور های همجوار که با طیارات جت و تربو پروپلر در افغانستان پرواز میکنند رقابت کند واحتیاجات روز افزون توریزم را تکافو ومرفوع نماید.

لهذا بکار افتیدن چنین طیاره‌سریع السیر در سرویس های هوایی شرکت آریانا بیش از پیش در رفاه وآسایش مسافرین،سیاحین وانتقال سریع مال التجاره موثر بوده نتایج ثمر بخشی را از لحاظ مردم وخود شر کت هوایی آریانا بوجود خواهد آورد.

همچنان اقدامات دیگر برای تو سعه و اصلاح میدان هوایی‌بین المللی کابل برداشته شده است.

چون ارتفاع‌کابل‌از سطح بحر زیاداست رنوی موجوده میدان هوایی کابل طور شاید وباید برای نشست وبرخاست طیارات جت کفایت نمیکند. وعلاوه بر دستیاب شد ن طیارات جت برای شرکت‌هوایی آریانا-کمپنی های هوایی کشور های خارجی نیز با پرواز طیارات جت خودشان درمیدان‌هوایی بین‌المللی کابل یعنی در پایتخت مملکت بیش از پیش علاقه ودلچسپی میگیرند. لهذا سروی امکان تمدید رنوی میدان هوایی کابل با همکاری متخصصین اتحاد شوروی (بموجب موافقت نامهٔ جداگانه که در زمینه بین ریاست هوایی ملکی وتخنوا کسپورت شوروی قبلا امضاشده بود) مطالعه وتدقیق شده است. نظر به‌راپور متخصصین موصوف طول رنوی میدان‌هوایی کابل در حدود ۱۴۰۰ متر دیگر باید بیشتر تطویل وتمدید گردد که به اینصورت طو ل مجموعی رنوی یعنی خط دوش طیارات به ۴۲۰۰ متر خواهد رسید .

اما مهمترین اقدام ابتکاری ریاست هوایی ملکی عبارت از طرح و تطبیق یك پروژه‌جدید ترانسپورت هوایی در داخل افغا نستا ن است.

افغانستان بملاحظهٔ نقشهٔ جغرافیایی ساختمان پیچیدهٔ دارد که قسمت زیاد آنرا کوه های مرتفع ودر ه‌های طولانی احتوا کرده است. قیام ارتباط با همی بین مناطقی واقع در چنین نواحی بوسیله احداث سرکهامواجه بموانع ومشکلات بسیارمیباشد. طبعاباشندگان این مناطق در دره‌ها ، وادی‌ها، سطوح مرتفع دشت های بایر بنا بر عدم موجودیت ارتباط سهل ومستقیم با مراکز یکدیگر وشهر های دور ونزدیك تحت شرایط ناگوار ود شوار زندگی میکنند.

شوارع طبیعی که فعلا در بعضی منا طق موجود است از پیچ وتاب دره ها عبور نموده کنار رود خانها را تعقیب مینماید . بدین علت مسافت بین دو نقطه که با خط مستقیم بیش از صد کیلو متر نیست سه چهار مرتبه بیشتر فاصله پیدا میکند.

بنا برهمین علل وبرای ترقی و بهبود بخشیدن کلیه شئون اجتماعی وحیاتی‌مردما ن این مناطق صعب العبور پروژه انکشا ف

ترانسپورت هوایی داخلی افغانستان طرح و از طرف حکومت بحیث یك پروژه «پیلوت» یاپروژهٔ نمونه تصویب و قبول شده است.

لهذا بمنظور قیام ارتباط باهمی بین کتله های نفوس در نقاط مختلف افغانستان و ارتقای سویهٔ اجتماعی واقتصادی مردم برطبق پروژهٔ جدید ترانسپورت هوایی فوق‌الذ کر به تعداد یکصد میدان هوایی کوچك درمرکز هرولایت وولسوالی هاییکه از سرك ها ی اساسی دور افتاده اند وخود با مشکلات راه های نقلیاتی وموانع جغرافیایی مواجه‌میباشند تعمیر وتاسیس میگردد بطوریکه هر یك ازاین میدانهای هوایی دارای یك خط دوش (رنوی) بطول هزار متر وعرض سی الی سی‌و پنج متر ویك عمارت ترمینل بسیط و کوچك‌خواهد بود.

یك حقیقت مسلم وقابل توجه اینست‌که در اثر تطبیق واجرای پروژه ترانسپور ت هوایی داخلی افغانستان با مصرف نسبتاقلیل کلیه مردمان ومناطق مختلف ومنزوی در سر تاسر کشور مستفید ومتمتع میشوند.ازین حیث بعوض ساختمان صد ها کیلو متر سرك های فرعی در هر منطقه که حفظ و مراقبت‌آن هم مخارج گزافی را ایجاب میکند تنهاتسطیح وتعمیر یك میدان هوایی کو چك بطو ل‌اوسطی یك کیلو متر یك امر کاملا اقتصادی ومنطقی است.

البته تعمیر چنین میدانهای هوایی و استقرار حمل ونقل هوایی داخلی نه تنها از لحاظ اقتصادی وارتباط باهمی مردم ومناطق دور افتاده اهمیت بسزا دارد، بلکه تو قع میرود که طبابت عصری بمنظور صحت عامه مجادله با بیسوادی بمنظور توسعهٔ معار ف تامین عدالت اجتماعی، توازن قیم در سرتاسر مملکت، بهره برداری از میدان های هوایی موجوده وبالاخره پیشبرد کلیه اهداف پلا ن های انکشافی کشور در مناطق صعب العبور فراهم گردد.

در سال ۱۳۴۵ سروی یك عده میدانهای هوایی در نقاط دور دست افغانستان با همکاری یك نفر متخصص سازمان هوانوردی ملکی بین المللی مربوط ملل متحد صو رت گرفته است تابه آنجا که شرایط آب وهوا مساعدت نموده مناطق بامیان، بند امیر،درواز خواهان، کشم، اشکاشم، تالقان، رستا ق ، ینگی قلعه، خواجه غار، فرخار وامام صاحب از نظر ساختمان میدان هوایی کوچك سرو ی ومطالعه شد ه است.

در سال ۱۳۴۶ قسمت ساختمانی وا عمار میدانهای هوایی در مناطق فوق الذکر شروع گردیده مطالعه وسروی ساحات مرکزی افغانستان از نظر تعیین وتثبیت حدودمیدان های هوایی کوچك وغیره خصوصیات آن‌بعمل می‌آید.

از طرف دیگر بمنظور عملیات حمل ونقل هوایی در صد میدان هوایی کوچك که نقاط دور افتاده ومناطق منزوی کشور را باهم متصل خواهد ساخت، یکنوع طیارات کوچك (کوتاه پرواز) تهیه وخریداری خواهد شد.

شرح دربارهٔ فعالیت‌های هوا شناسی

هرچند علم معاصر متئو رولوژی یا علم هواشناسی نسبت به سایر علوم ساینس جوانتر بوده ومحض در صد سال اخیرانکشاف مزید نموده است اما شواهد تاریخی نشان میدهد که بشر از مدتها قبل ودر ازمنهٔ‌قدیم با این علم آشنایی داشته است. مثلا وجود منار باد برای پیمایش باد چهار صد سال

قبل از میلاد در آتن مرکز یونان وهم چنا ن پیمایشات مقدار بارندگی درازمنه قبل از میلاد در هند نمونهٔ از آثار علم هواشناسی در قدیم‌شناخته میشود. نظر به عقیده علماء طبیعی اتمو سفیر زمین ودر نتیجه سطح‌زمین از عصر تکوین زمین تاحال در معرض‌تحولات گوناگون قرار گرفته است که ازان جملــه اعصار یخچال ها را میتوانیم نام ببریم‌معلوم میشود که بشر از زمان پیدایش خود تاعصر موجود در معرض خطرات حوادث جوی قرا ر داشته وجمیع شئون اجتماعی مردم در هرزمان تحت تاثیر آب وهوای محیط وی بوده و حتی کلچر وتمدن بشر را میتوان قسما زاده‌اقلیم محیط وی دانست چه برودت وگر ما نزو ل برف وباران و طوفان هاوی را مجبورمیساخت برای خود لباس وجامه تهیه ببند وبرا ی اینکه از حوادث جوی محفوظ بماند ناگز یر بود برای خود سر پناه وخانه اعمار کند و این وابستگی اجتناب ناپذیر بشر با آب و هوای محیط ودر نتیجه آرزوی اینکه بتواند از واقعات طبیعی جلو گیری کند ویا حداقل بتواند از ظهور این حوادث پیش بین‌وباخبر

شود ودر صورت امکان ازان بنفع خو یش استفاده کند مظهر علاقهٔ دایمی وی به علم هواشناسی پنداشته میشود .

خوشبختانه امروز در پرتو ترقیات ساینس وتخنیك وزحمات علما هواشناسی این علم‌نیز به حیث یك علم مثبت تبارز نموده و تطبیق واستفاده عملی ازان مثمر ثمر خوبی برا ی نسل بشر پنداشته میشود هم اکنون‌خدمت گزاری هواشناسی در رشته های مختلف اقتصادی واجتماعی رول مهم را بازی میکند طور مثال پیشرفت وبهره برداری بهتر در امور زراعتی همیشه وابسته بشرایط اقلیمی وآب هوا بوده است هوا نوردی وکشتی رانی نمیتواند بدون معلومات هوا شناسی مصئون‌تر واقتصادی تر فعالیت نماید. علاوتاًهواشناسی در بسی فعالیت های دیگر مانند جنگل داری تربیه مواشی دفع حشرات مضره زراعتی، امور بند انهار سیرك سازی وپل سازی و شهر سازی استفاده از انرژی آبی وحرارت ودر امور صحی وصد ها فعالیت خورد و بزرگ تاثیر مثبت وقاطع دارد واین امرخود باعث پیشرفت وارتقاء بیشتر این علم گشته است.

معرفی خدمات هواشناسی در افغانستا ن

فعالیت هواشناسی در کشور عزیز مااصلا درسال ۱۳۱۸ هـ ، ش مطابق۱۹٤۰ آغازگردیده وبه ارادهٔ حکومت آن وقت در حدود ده استیشن هواشناسی در نقاط مختلف کشو ر افتتاح وبکار انداخته شد که فعالیت ها ی هواشناسی دران زمان بمشوره یکنفر میتورو لوجست پولندی بنام داکتر استنز صور ت می‌گرفت آثاریکه از زمان گذشته باقیست نشان میدهد که سرویس هواشناسی مذ کور بصورت منظم کار نموده در مسایل‌میترولوژی وهایدرو لوژی از قبیل پیمایش آب دریا ها ومقدار باران وتبخیر وغیره در نقاط مختلف کشور به تحقیقات علمی پرداخته است. متخصص مو صوف در اخیر دو رهٔ خد مت خود برویت مشاهدات هفت ساله کشور رسالهٔ در بارهٔ اقلیم افغانستان بر شته تحریر آورده که دارای ارزش علمی است ، اما متاسفانه سرویس هواشناسی در سا ل ۱۳۲۵ از فعالیت باز ماند.

خوشبختانه در سال ۱۳۳٤ حکومت وقت متوجهٔ این امر گردیده ومجدداً سرو یس هواشناسی تاسیس گردید واین اقدام نیك درست در موقعیکه باساس پلان انکشافی پنجساله زیر بنای اقتصادی کشور در هر شقوق مختلفه از قبیل احداث شا هراه ها

اعمار شهر ها وتاسیس میدانهای هوا یی و امور بند وانهار وبسا پروژه های دیگرما نند پروژه های زراعتی، موجودیت احصا ئیه‌های دقیق جوی اهمیت خاص دشت همانا درپرتو ارشادات قیمتدار اعلیحضرت معظم‌همایو نی و توجه دو لت وزحمت کشی کارکنا ن هوا شناسی که در اعلیحضرت معظم همایونی و توجه دولت شقوق مختلفه تحت تربیه گرفته شدند این موسسه توانست در مدت کمی خود رابر رای خدمت آماده سازد. ابتدا سرویس هواشناسی بنام موسسه میترولوژی شاهی افغان بصورت یك واحد جداگانه و سپس با تشکیل ریاست هوایی ملکی ازسال ۱۳۳۵ به اینطرف بنام مدیریت عمو می هوا شناسی تحت اداره این ریاست خدمت کند. مدیریت عمومی هواشناسی ریاست هوایی ملکی فعلا دارای یکسلسله ارگان های اختصاصی است که اجمالی از اجراآت و خدمات آن در افغانستان ذیلا تو ضیح میگردد.

۱ـ شبکه ایستگاه های هوا شناسی یا استیشن های هواشناسی.

از آنجا که مشاهدات جوی اساس همه فعالیت ها وخدمات هواشناسی از قبیل دریافت نتایج وشرایط اقلیمی یك منطقه ترتیب وتهیه پیشگویی اوضاع جوی و تحقیقات علمی در بارهٔ شرایط و غیره ر ا تشکیل میدهد. بناء داشتن یك تعداد کافی از این استیشن هاکه با آلات و افزار عصری مجهز باشد یك امر ضروری محسوب میشود سرویس جدید هواشناسی کشور ما ابتدا دارای دو استیشن جوی یکی در کابل ودیگری در قندهار بود اما از بدو تاسیس خود کوشیده تابر تعداد این استیشن ها بیفزاید وهمه ساله یك تعداد استیشن های جدید را افتتاح وبکار اندازد چنانچه فعلا(۳۰)استیشن مکمل در نقاط مختلف مملکت مصروف خدمت مشاهده اوضاع جوی می‌باشد.

نوع مشاهدات یك استیشن نظربمو قعیت وغایهٔ تاسیس آن فرق میکند استیشن ها ی سینوپتیك بمقصد پیشگویی اوضاع جوی و بالعموم در میدان های هوایی ولایات‌تاسیس شده تا بتواند به هوانوردی نیز کمك نماید استیشن های زراعتی در فارم های زرا عتی بمنظور تحقیقات علمی زراعتی واستیشن های هیدرو میترو لوژی بالعموم بروی رود خانها ویا محل سر چشمه دریا به مقاصد اندازه‌گیری آب بکار انداخته شده است در استیشن های هواشناسی عناصر وپدیده های فزیکی‌جوی

مختلف در ظرف ۲٤ ساعت متواتر مشاهده نظری و عملی صورت میگیر دکه از آنجملـه در جه حرارت هوا در اوقات مختلف بشمول درجهٔ بلند ترین وپست ترین، رطوبت هوا فشار هوا، سرعت وسمت وزش بادها،ابرها واستمرار تشعشع آفتاب، مقدار نـو عیـت بارندگی وشدت آن وبمقاصد زراعت در جه حرارت در عمق خاك اندازه رویت هوا وغیره می‌باشد برای پیمایش عناصر فوق آله هایی وجود دارد که بیك ترتیب خاص و ارتفاع مختلف از سطح زمین در ایستگاه هواشناسی قرار داده شده است مشاهده و سنجش وضع هوا توسط اشخاص فنی صورت می گیرد که بسویه بکلوریا یا تحصیلات اختصاصی رادر ریاست هوایی ملکی فرا می‌گیرند.

تعقیب وضع هوا بصورت متمادی در ظرف ۲٤ ساعت بـرای ترتیـب شـدن پیشگویـی ضروری است وقتی یك مشاهد اوضاع جوی را بوقت معین بین المللی مشاهده نمو د ه نتایج را به کتاب های مخصوص ثبت نموده بمرکز هواشناسی می‌فرستد، همچنان مکلف است یومیه راپور های جوی خود را به مرکز بفرستند که از طرف مرکز از طریق راد یو برای معلومات مردم پخـش گـردد، تعـداد موقعیت های ایستگا های مختلف هواشناسی کشور در نقاط مختلـف در شـکل (نقشـه افغانستان) ارئه گردیده است.

ریاست هوایی ملکی برای انکشاف بهتر امور هواشناسی کشور وخدمت بهتر افتتا ح پـروژه ای را بسازمان هواشناسـی جها ن پیشنهاد نموده که باساس آن بایسـت در حدود ۳۵۰ تا ۵۰۰ ایستگاه هایدرو میتورو لوژی ۱۵ تا ۲۵ ایستگاه ایکرو میترو لوژ ی جهت‌مطالعه‌وبهره‌برداری خوبترازمنابع‌آب،منابع انرژی وامور زراعتی کشور در ظرف پنجسال آینده بکمك سازمان موصوف بکار انداخته میشود که دران وقت سرویس هوا شناسی ریاست هوایی ملکی قادر خواهد بود تما م نیازمندی های کشور را ازین ناحیه مر فوع سازد.

۲ـ شعبه‌فورکاست باپیشگویی‌اوضاع جوی :ـ

پیشگویی اوضاع جوی یکی از آرزوهای دیرین بشر می‌باشد که اکـنون در پر تـو ترقیات سیانس وتخنیك جامه عمل پوشید ه هواشناسان میتواننـد از وقـوع پاره ای از واقعات جوی پیش بین گردند، پیشگو یی یا فورکاسـت اوضاع جـوی واقعا یکی از خدمات برجسته ومهم علم هواشناسی‌میباشد که در بسا امور حیاتی روز مره بشربصورت مستقیم وغیر مستقیم دارای ارزش خاص بوده وکم‌و بیش مورد احتیاج همه طبقات مرد م است در عصر حاضر از پیشگویی او ضا ع جوی در سـاحات مخـتلف استفـاده بعمـل می‌آید.

شعبهٔ فورکاست ریاست هوایی ملکی از زمان تاسیس وبکار انداختن آن در چهلمین سالگره استقلال وطن عزیز تاحال با حصول تجارب ووسایل خوبتر رونق خوبی گرفته و خوشبختانه امروز بحیث یك شعبه آبرو مند مشغول خدمت است در این شعبه یکعد ه لیسانسه های پوهنځی علوم که در رشتـه میتئو رو لوژی تحصیل کرده اند در تهیـه پیشگویی ایفای وظیفه میدارند. این شعبه‌در تنظیم و ترتیب پیشگویی خود از اصول و طرق عصری پیشگویی پیروی نموده برو یت معلومات ومشاهدات جوی یـك عـده کثیـر استیشنهای ممالك‌همجوار بالخصوص‌مناطقیکه اختلال های جوی ازان سمت بطرف‌افغانستان حرکت میکند صورت میگیرد راپور های جوی مناطق مذکور توسط سیستم مخابره تیلی‌تایپ وفکسمیلی از مراکز مربوطه اخذ میشود که آنها راپور های جوی را از مناطق و نواحی خویش جمع میکند سپس از روی این راپو ر ها که بعد از هر سه ساعت مطابق مقر رات بین المللی صورت می‌گیرد نقشه های جو ی ترتیب وبعد از تحصیل آن موقعیت اختلا ل های جوی بروی نقشه ثبت وخصوصیات‌انتقال وسرعت حرکت وسمت حرکت آن از طرف فور کاستر های افغانی وخارجی تعیین‌گردیده وحوادث جوی که در آینده احتمال و قو ع آن بملاحظه میرسد پیشبینی وازطریق را دیـو افغانستان بسمع شنوندگان محترم راد یـو رسانیده میشود، علاوتا این شعبه مسئولیت دارد تابه طیارات قبل از پرواز ووقت‌نشست وهم در عرض راه مشوره در باره او ضاع جوی بدهد، در ممالك متر قی جهان پو ل هنگفتی در راه بهبود و پیشرفت و صحت فورکاست بمصرف می‌رسانند، علاوه‌بروسایل عصری عادی از راکت ها واخیـراً از اقمار مصنوعی جهت عکس بردا ری از اتمو سفیر استفاده بعمل می‌آید عکسهاییکه اقمار ا ز موقعیت طوفان های خطر ناك مخابره میکند از نکاه پیشگویی خیلـی ها قابـل اهمیـت می‌باشد خصوصا اگر یك طوفان در منطقه تشکیل شود که دران جاه کدام ایسـتگا ه هوا شناسی موجود نباشد از جانـب دیگـر عکسهایی حاصله از اقمار از تمام سطح‌کره

زمین و در یك وقت خیلی کم حایز اهمیت بزرگی می‌باشد و به هواشنان موقع آن رامیدهد که اختلال را از مبداء آن تحت نظر دا شته باشد ودر موقـع مناسـب ازان پیـشگویـی نماید.

۳- مدیریت اقلیم شناسی

وظیفه مدیریت اقلیم شناسی طوریکه از اسم آن بر می آید مطالعه اقلیم کشورمی‌باشد وظیفه دارد وتمام ترصدات جوی کشور راجمع آوری نموده در قسمت های مختلف عنا صر جوی مانند در جه حرارت رطوبت هوا، ابر، باد، بارندگی، شفق آفتاب وغیره مطا لعا ت ومعلومات حاصله را بصورت فور مه ها و جداول قابل استفاده چاپ میکند، این‌معلومات جوی نیازمندی وزارتخانه های کشور و کلیه پروژه های انکشافی را که قبـل از آغا ز پروژه ها که بچنین معلومات جوی ضرورت مبرم دارند مرفوع می‌سازد. علاوه بر یکعده دوایـر داخـل کشور اکثر موسسات خارجی نیز نیازمندی خود را به این گونه معلو مات جوی ابراز میدارند که معلومات و نشریه های اقلیمی در بدل قیمت برایشان فـرستاده میشود. در نظر است که در آینده اداره‌اقلیم شناسی بسط وتوسعه داده شود تا فور مه ها وجداول معلومات هواشناسی کشور رابه شکل کارد ها چاپ و مورد استفاده موسسات پروژه های ذیعلاقه بگذارد.

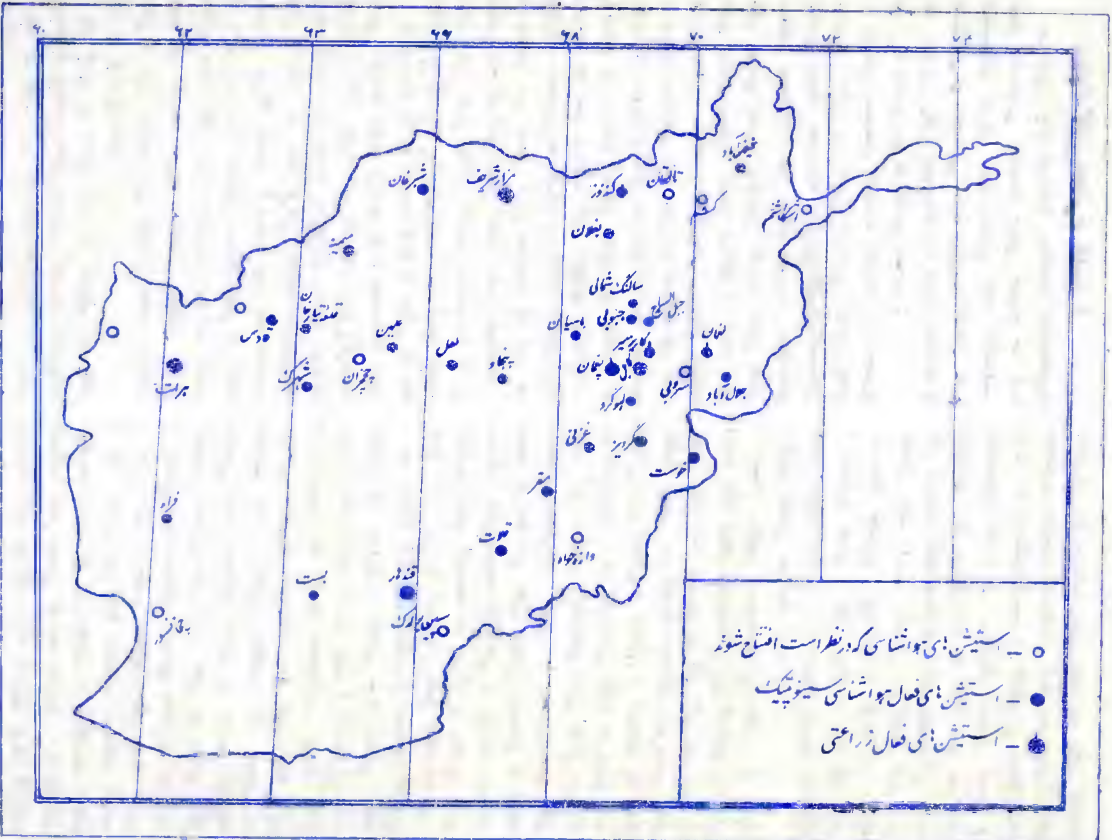
٤- مدیریت تخنیك واتمو سفیر فو قانی

قبلا گفتیم که مشاهدات عناصـر جـو ی توسط آلات صورت می‌گیردکه اکثر آنها خیلی حساس بوده مستلزم عیار ساختن و ترمیم می‌باشد بدین منظور مدیریت تخنیك وظیفه دارد تا وقتا فوقتا آلات‌را ملاحظه وبرای‌اندازه گیری دقیق آماده سازد.

علاوه بر مطالعه وضع هوا در سطح زمین که توسط یك تعداد استیشن های هواشناسی در سطح زمین صورت می‌گیرد بایست د ر اتموسفیر فوقانی نیز معلومات گرفته شود، چه معلومات هوای بالاهم از نگاه تهیه‌فورکاست هم از نگاه کمك به هوا نوردی حایز اهمیت بزرگ است زیرا اختلال های جوی هوا ی یك منطقه را تحت تاثیر قرار میدهد ازروی مشاهدات فوقانی خوبتر وواضحتر مطا لعه شده میتواند، یك فور کاستر با شخصیکـه مسئول تهیه پیشگویی هواسـت علاوه بـر معلومات سطح زمین به وضع طبقه بندی‌هوا از سطح زمین الی انجام طبقه ترد پوسفروترد پو پوژ نیز اشد ضرورت دارد. در حقیقت واقعات جوی سطح زمین را بعضاً علما یك عکس العمل واقعات فوقانی جو میدا نند مطالعهٔ هوای فوقانی را در سـابق تو سـط طیارات مخصوص هواشناسی ویا بالون ها ی فضایی انجام میدادند که امروز هم تا اندازهٔ رایج است اما بالعموم در اکثر ممالك جهان امروز از آله ای بنام رادیو سانـد استفاده میشود این آله بشکل یك قطی بوده در آن آلات پیمایش کننده یعنی اندازه گیر ی‌درجه حرارت، رطوبت وفشار هوا تعبیه شـده و آلات مذکور توسط میکانیزم مخصوص بیك فرستنده وصل گردیده که فرستنده و ضع هوارا در طبقات مختلف توسط ارسال‌سنگال ها به سطح زمین می‌فرستد که توسط یـك آله گیرنده اخذ میشود این آله توسط یـك بالون بزرگ مملو از هائیدرو جن بهواپرتاب میشود ودر عین زمان از استقامت حرکت آن سرعت واستقامت باد نیز معلوم شده میتواند که از نگاه کمك بهوانوردی دارای اهمیـت می‌باشد. فعلا ازین گونه آله در میدان‌هوایی کابل استفاده بعمل می‌آید ودر آینده نظر به ضرورت وبهبود پیشگویی هوا، ریاست‌هوایی ملکی یك ایستگاه رادیو ساند را در قندهار نیز بکار خواهد انداخت.

ریاست هوایی ملکی امروز در صدد است کـه نظـر بـه ایجابا ت عصر و بمنظـو ر خدمت بهتر پیشبرد پروژه های بزرگ‌مملکت شعب مختلف هواشناسی را بسط و تو سعه بخشد. منجمله تاسیس شعبه میترو لوژ ی تطبیقی که موضوعات علمی را تحقیق وبهر ه برداری عملی را در ساحه های تولید انرژی وحاصلات میسر می‌گرداند که یکی از اهداف مهم آینده می باشد وبرای تربیهٔ پرسونل ورزیده این دیپارتمنت هم اکنون اقداما ت موثر با همکاری ریاست پوهنتون صو ر ت گر فـته کـه با سـاس آ ن یـك صنـف مخصوص هوا شناسـی در پوهنخی علو م افتتاح ویکعده طلاب برای تحصیلات عا لـی هوا شناسی تحت تربیه گرفته شده اند.

بدینسان خدمات وفعالیت های هوا شناسی که بطور کلی ممد ومستلزم ترقی و بهبو د امور هوا نوردی وسایر پروژه های‌انکشا فی کشور از قبیل زراعت، صحت و تاسیس بند وانهار وغیره میباشد سیر ارتقایـی خود را می‌پیماید.

استیشن های هواشناسی که در نظر است افتتاح شوند
استیشن های فعال هواشناسی سینوپتیک
استیشن های فعال زراعتی
۶۰
۶۲
۶۴
۶۶
۶۸
۷۰
۷۲
۷۴
شبرغان
مزارشریف
کندز
تالقان
فیض‌آباد
اشکاشم
بغلان
میمنه
سالنگ شمالی
جنوبی
بامیان
لعل
چغچران
عمین
هرات
فراه
بست
قندهار
سپین بولدک
مقر
غزنی
گردیز
خوست
لوگر
جلال آباد
لغمان
سروبی
پغمان

مسودۀ سومین پلان پنجسالۀ انکشاف اقتصادی واجتماعی افغانستان ازسال ۱۳٤٦ـ۱۳۵۰ که روز۱۲ثور بناغلی میوندوال صدراعظم آنرا درتالار ولسی جرگه قرائت کردند

نمایندگان محترم ملت !

در این ایام فرخندۀ سلطنت اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه ترقی خواه ما که افغانستان عزیز وارد دومین دهه انکشاف اقتصادی و اجتماعی خود میگردد افتخار دارم که سومین پلان پنجسالۀ را غرض مطالعه و غور به ولسی جرگه تقدیم نمایم .

باساس سیستم اقتصاد مختلط و رهبری شده و متکی بر قانون اساسی کشور پلان گذاری رایگا نه‌وسیله تسریع‌انکشاف‌اقتصادی مملکت میدانیم . در جهان امروزی نیازمندی های جوامع بشری وجایبی که در مقابل نسل های آینده موجوده است ممالك و کتله های بشری را به مجاهدات دوام‌دار و منظم مکلف و موظف میسازد این امر در ممالك در حال رشد که سویه زندگی مردمان آن به یك حد پائینتر قرار دارد شکل جدی تر داشته و تشدید فعالیت مردمان آنرا ایجاب مینماید . قراریکه تجارب به اثبات رسانیده است‌وصول به نتایج ثمر بخش ازین فعالیت ها تنها در داخل یك چوکات منظم امکان پذیر میباشد . روی این اصل پلان گذاری مخصوصا درین ممالك بشکل یك پالیسی‌معقول در آمده است.

به پیروی از پرنسیب فوق و متکی به خط مشی حکومت امور ترتیب پلان پنجسالۀ سوم تقریبا از آغاز دورۀ این حکومت شروع گردیده و در آغاز سال جدید به پایان رسید .بودجه سال ۱۳٤٦ که قبلا غرض مطالعه شوری به مشرانو جرگه تقدیم گردیده بود یك قسمت از پلان سوم را تشکیل میدهد قبل از آنکه مطالب عمدۀ پلان سوم را بعرض برسانم اجازه میخواهم تا به صورت مختصر تحلیل وضع فعلی و طرز ترتیب این پلان را خدمت وکلای محترم توضیح دهم : ـ

در ظرف ده سال اخیر با تطبیق دو پلان پنجسالۀ موفقیت های نصیب کشورما گردیده. گرچه در طول این ده سال همیشه از طریق نشرات و بیانیه ها از پیشرفت های حاصله به اطلاع هموطنان عزیز و علاقمندان رسانیده شده اما بی فایده نخواهد بود که این‌پیشرفت ها به صورت اجمال بار دیگر مورد مطالعه قرار داده شود .

ایجاد یك سلسله تاسیسات زیر بنای اقتصادی از موفقیت های عمده دو پلان گذشته محسوب میشود دو هزار کیلو متر سرك های موتر رو اسفلت شده و کانکریتی مناطق‌عمده اقتصادی کشور را بیکدیگر وصل نموده و همچنان این مناطق را به نقاط مهم سرحدی که ازحیث تجارت‌خارجی اهمیت‌بسزائی دارد اتصال داده است تکمیل سرکهای موتر رو به شکل عصری . فواصل را کوتاه تر ساخته و مصارف حمل و نقل اموال را که یك عامل عمده قیمت تمام شد به شمار میرود به‌اندازه زیادی تقلیل بخشید است .

ایجاد سایر تسهیلات مواصلاتی از قبیل اعمار یك تعداد میدان های بین المللی و محلی تعمیر یك بندر عصری دریائی افزایش وسایل نقلیۀ زمینی ـ ازدیاد وانتظام سرویس های هوائی بین المللی و داخلی و احداث یك‌تعداد ورکشاپهای ترمیم وسایل نقلیه درپیشر فت امور این سکتور اقتصادی قابل تذکر میباشد سیستم مخابرات کشور با وصل شهر های عمده توسط لین های چینل سیستم و ایجاد دستگاه های جدید تلگرافی و توسعۀ سیستم تیلفون های اتومات در مرکز و بعضی شهر های عمده نیز به اندازۀ زیادی انکشاف‌نمود.

در ساحۀ انکشاف معادن و صنایع فعالیت بیشتر در سروی و تفحص مواد معدنی ایجاد پروژه های تولید انرژی برق و استخراج‌معادن و تاسیس یك تعداد محدود ـ پروژه های صنعتی متمرکز گردیده بود در نتیجه این فعالیت ها ـ ذخایر هنگفت گاز طبیعی در نواحی شمال مملکت کشف و تثبیت گردیده همچنان ذخایر سر شار آهن در حاجی گك و بعضی مواد مایلزم صنایع متالوژی در گرد و نواح آن و بعضی معادن دیگر مواد فلزی و غیر فلزی در نقاط مختلف مملکت کشف گردیده است که این معادن در انکشاف آینده مملکت نقش مهمی خواهد داشت . با احداث پروژۀ های بزرگ مولد انرژی برق ظرفیت ناصبه برق چندین برابر بالا رفت استخراج ذغال سنگ و نمك نظر به افزایش تقاضای صنایع و مردم توسعه یافت تولیدات مواد صنعتی از قبیل منسوجات ، شکر ، روغن نباتی ، سمنت و غیره افزایش قابل ملاحظه نمود .

کار اعمار یك فابریکه تولید کود کیمیاوی۔ دستگاه تصفیه گاز طبیعی و لوله های انتقال آن روی دست گرفته شد . زراعت و آبیاری نیز در این انکشافات به نوبهٔ خود سهم داشت سرمایه گذاری بیشتر در احداث پروژه های بزرگ آبیاری صورت گرفته است ـ ادامه کار در وادی هلمند احداث تاسیسات آبیاری در وادی ننگرهار ، بند آبیاری سرده از کار های عمدهٔ سکتور زراعت و آبیاری محسوب میشود ، بعضی مناطق کشور از حیث منابع آب و خاك سروی گردیده پروژه بعضی بندها و کانال های آبیاری آماده ساخته شده و ترویج کود کیمیاوی ، تخمیانه بهتر ، آلات و وسایل زراعتی و طرق بهتر زرع در ساحات مختلف صورت گرفت . در اثر فعالیت های فوق در ساحه اراضی زراعتی به اندازهٔ ۳ر۷ فیصد تزئید بعمل آمده است . همچنان در تولیدات عمده زراعتی از قبیل گندم ، پخته، لبلبو ، نباتات تیلدار ، میوه جات وسبزیجات افزایش رخ داده است اما این افزایش نظر به ازدیاد نفوس و معیار لازمه مصرف فی‌نفر بطی تر می‌باشد .

در ساحه معارف و تربیه پرسونل نظر به ازدیاد تعداد مکاتب و موسسات تعلیمی و افزایش شاگردان در مدارج مختلف تعلیمی پیشرفت های قابل ملاحظه صورت گرفته‌است. چنانچه تعداد شاگردان مکاتب ابتدائی ودهاتی دراخیر پلان دوم ۴۰۲ هزار نفر ـ مسلکی تقریبا ۱۴ هزار نفر و محصلین پوهنتون به ۳۳۸۴ نفر رسیده است افزایش روز افزون متعلمین و دلچسپی مردم در شمول پسران و دختران شان در مکاتب و اشتراك داوطلبانه شان در تهیه تسهیلات درسی اطمینان ما را بانکشاف سریعتر معارف حاصل نموده است

در اثر احداث یك تعداد پروژه های بزرگ مواصلاتی و آبیاری و انرژی ـ سویه استخدام بالا رفت اما نظر باینکه کارگران دانش و مهارت کافی نداشتند که یك تناسب معقول عوامل تولید را بوجود بیاورند ازین منبع استفاده موثر بعمل نیامده ولی در اثر تربیه کارگران در محل کار و تاسیس کورس های موقتی تا اندازهٔ این نقیصه رفع گردید . و بنا بر ضرورت مملکت به پرسونل فنی و مسلکی تاسیس مکـاتب وموسسات مسلـکی رویدست گرفته شد.

بغرض بهبود وضع صحی مردم و جلوگیری از ضایعات در اثر شیوع بیماری های مختلف ساری ـ امور صحی در چوکات تخصیصات مالی و موجودیت پرسونل فنی توسعه نموده است یك تعداد شفاخانه های عصری در مرکز وولایات کشور افتتاح گردیده تعداد بسترها افزایش یافته و تعداد داکتران نیز تا سه چند بالا رفته مجادله علیه ملاریا با موفقیت‌صورت گرفته همچنان دامنه طب وقایوی علیه سایر امراض توسعه یافت .

پروگرام انکشاف دهات تقریبا با شرو ع پلان گذاری آغاز یافته و امروز ۴۷ پروژه دهات درمناطق مختلف کشور داخل فعا لیت میباشد و فعالیت های صحی ، عرفانی ،زراعتی که داخل پروگرام انکشاف دهات میباشد . در انکشاف دهات افغانستان و بلند رفتن قوهٔ تولیدی مردمان دهاتی موثر واقع گردیده و به‌این اساس پروگرام انکشاف دهات توسعه مزید می یابد .

در ساحات مختلف دیگر از قبیل اطلاعات و کلتور ، شهر سازی و تعمیرات انکشاف منطقوی و غیره پیشرفت ها ملاحظه میگردد ایجاد دستگاه های جدید رادیو ، مطابع مجهز دستگاه فلم شویی ، دستگاه های اخذه رادیو، منابع آب آشامیدنی ، شبکه های آبرسانی ، اسفلت جاده های شهر ، طرح پلان های اساسی برای مرکز و شهر های ولایات‌مطالعه مناطق کم رشد مملکت و تطبیق پروگرام انکشافی در پکتیا و غیره از فعالیت های‌عمده در شقوق مختلف به شمار میرود .

در جریان پلان پنجسالهٔ اول مبلغ ۳ر۱۰ ملیارد افغانی که با تعدیل تسعیر دالر تقریبا به ۰ر۳۰ ملیارد افغانی میرسد و در ظرف پلان دوم ۰ر۲۵ ملیارد افغانی که مجموعا در ظرف ۱۰ سال به ۳۸ ملیارد افغانی میرسد درشقوق فوق الذکر سرمایه گذاری گردید . در پلان اول تقریبا ۸۰ فیصد منابـع مالی و در پلان دوم ۷۵ فیصد از کمك های خارجی که به صورت قرضه وامداد بدسترس افغانستان‌قرار داده شده بود تامین گردید .

نظر به پائین بردن سطح عایدات مردم و بالنتیجه عواید دولت با آنکه قسمت اکثر مصارف انکشافی از خارج تهیه گردیده است باز هم فشار های ازین رهگذر وارد گردیده چنانچه در آغاز پلان اول و در سال های اول پلان دوم حجم‌استقراض ازبانك مرکزی‌افزایش یافته تاثیر خود را در صعود قیم بخشید اما نظر به اقدامات جدی حکومت در دو سال اخیر پلان دوم میزان استقراض بیك حد غیر انفلاسیونی تقلیل یافته و استقرار نسبـی ارزش افغانی قایم گردید .

تجارت خارجی مملکت در دورهٔ ده سال گذشته انکشاف نموده از حیث مقدار ومبلغ در دو ستون تجارت یعنی صادرات و واردات افزایش رونما گردید اما نظر به اینکه هنوز تولیدات داخلی از حیث مواد استهلاکی انکشاف لازمه ننموده است در ماهیت تجارت خارجی تغییر مهمی واقع نگردیده صادرات مشتمل بر اموال زراعتی و عنعنوی بوده و قسمت بیشتر واردات عادی را اموال استهلاکی تشکیــل میدهد .

وکلای محترم !

هنگامیکه تسوید پلان پنجسالهٔ سوم آغاز گردید پرابلم ها وسوالات مهم روبروی ما قرارداشت که ذیلا نام برده میشود.

۱ـ فقدان احصائیه های اساسی که به این ترتیب تعداد نفوس حاصلات زراعتی و وضع اجتماعی مملکت به صورت موثوق معلوم نمی شود .

۲ـ نیازمندی های شدید مناطق مختلف کشور در ساحات مختلف زندگی .

۳ـ پائین بودن سطح تولیدات زراعتی .

٤ـ محدود بودن موسسات صنعتی ومحدودیت تولیدات امتعهٔ صنعتی .

٥ـ استقرار سطح استخدام برای جلوگیری از بیکاری مخصوصا کارگرانیکه بعد از تکمیل پروژه های بزرگ پلان اول و دوم فارغ میشوند .

٦ ـ استقرار وضع مالی و پولی .

۷ ـ بهبود وضع بیلانس تادیات وتدارك منابع اسعار کافی برای تادیهٔ قروض خارجی که در جریان پلان سوم تاسه چند افزایش می یابد .

۸ ـ طرز اداره و بلند بردن مفیدیت و مؤثریت در دوایر دولتی و موسسات صنعتی.

برای حل پرابلم های فوق و تسریــع فعالیت انکشافی در مملکت عقاید وپروگرام اصلاحی حکومت که از روحیهٔ قانون اساسی کشور الهام گرفته و در جریان فعالیت ما بحیث فلسفه و تشریع خط مشی حکومت من قرار گرفته است اساسات طرح پــلان سوم را تشکیل داده است .

پلان سوم بادر نظر گرفتن مشکلات و پرابلم های فوق ـ امکانات مالی و تخنیکی و بالاخره مقتضیات جامعهٔ افغانی وواقعیت های افغانستان تسوید و ترتیب گردید . اهداف پلان سوم که از هدف اساسی آن یعنی ارتقای سویهٔ زندگی مردم سر چشمه میگیرد . بهبود شقوق مختلف زندگی میباشد.

درین پلان راه های حل پرابلم فوق‌الذکر تا جاییکه امکانات مالی و تخنیکی اجازه میداد جستجو و پروژه های آن شامل ساخته شده است .

نظریات مردم مناطق مختلف مملکت که از طریق اعضای شوری، والی ها ـ نباروا لیها ، بوزارت پلان و دوایر دیگر مواصلت نموده بدقت لازمه مورد مطالعه قرار داده شد و تاجاییکه لازم بود از آن استفاده بعمل آمد. از نظریات علمای افغانی راجع به بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی مملکت نیز استفاده‌های صورت گرفت .

بغرض استفاده ازتجربهٔ متخصصین خارجی و بین‌المللی که در امور انکشاف اقتصادی سرو کار دارند از گروپ هــای مختلــف متخصصین دعوت گردید تا مسودهٔ ابتدایی پلان سوم ووضع اقتصادی مملکت را مطالعه و تحلیل نموده نظریات و مشوره های خودرا ارائه دارند .

نمایندگان محترم !

به اجازهٔ تان میخواهم مطالب عمدهٔ پلان سوم را توضیح نمایم طوریــکه در پــلان پنجسالهٔ سوم ملاحظه می فرمایید و قبلا در زمرهٔ مشکلات نام برده شد تا حال فاقــد احصائیه موثوق اساسی میباشیم ازینرو پلان اقتصادی ما هنوز هم یك پلان قطاعی بوده و پیشبینی انکشافات آینده از روی پیشرفت های شقوق مختلفه و پیشرفت های فزیکی تقدیر میگردد اما تاجاییکه تخمینات به ما اجازه میداد در مورد افزایش نفوس ، افزایش تولیدات عمده و بالاخره تولیدات ملی پیشبینی های صورت گرفته است .

در طرح پروژه های پلان سوم دو نقطهٔ اساسی مورد نظر ما قرار داشت .

اول ـ حرکت تدریجی از ساحه پروژه‌های زیر بنای اقتصادی بسوی پــروژه هــای صریع‌الثمر در ساحات زراعت و صنعت .

دوم ـ انکشاف منسجم شقوق مختلف اقتصادی واجتماعی، و حرکت به سوی یك توازن در تعمیم خدمات اجتماعی قراریکه به شما معلوم است در سیستم اقتصادی ـ اقتصاد مختلط و رهبری شده را انتخاب نموده ایم و در مملکت ما یك حصه زیاد فعالیت های اقتصادی در ساحات زراعــت ، صنعــت ، تجارت ، مواصلات و خدمات بصورت آزادانه توسط سکتور خصوصی انسجام میابد وتنها یك قسمتی از فعالیت های اقتصادی در سکتور دولتی متمرکز میباشد .

ازینرو در پلان سوم برای تنظیم بهتر

امور دولتی و انکشاف آن پروژه ها و پروگرام های طرح گردیده و برای انسجام ورهنمایی فعالیت های خصوصی انکشاف اقتصادی تدابیر و پالیسی های لازمه در پلان سوم پیشبینی شده است . منظور عمدهٔ این عمل اینست تا بدون مداخلهٔ مستقیم در فعالیت های سکتور خصوصی این سکتور درشقوقیکه باعث از دیاد سریع تولیدات گردید . وهمنوا با انکشاف اقتصادی حرکت نماید سوق داده شود .

وکلای محترم ! در پلان پنجسالهٔ سوم کوشش بعمل آمده است . تا منابع بیشتر از داخل کشور تدارک گردد چنانچه یکی از اهداف پلان سوم مساعد ساختن زمینه مناسب برای تزیید پس انداز ملی بمنظور تحکیم بنیاد اقتصاد ملی میباشد طوریکه در پلان سوم ملاحظه میفرمایید . سهم منابع داخلی در تمویل پروژه های انکشافی به اندازهٔ زیادی افزایش می یابد . در پلان اول و دوم علی الترتیب ۲۰ و ۳۵ فیصد مصارف سرمایه گذاری از داخل کشور با قروض هنگفت بانک مرکزی تمویل گردیده اما در پلان سوم ۳۰ فیصد منابع مالی پلان سوم از داخل کشور پیش بینی شده است و حجم قرضهٔ بانک مرکزی بالعکس به ۴۰ فیصد مقدار استقراض پلان دوم قرار داده شده است .

در تدارک منابع داخلی اقدامات لازم در دوسکتور یعنی دولتی و خصوصی مدنظرقرار داده شده است .

اول ـ در سکتور دولتی ازدیاد عوایددولت مخصوصاً از تطبیق قوانین مالیات برعایدات ومالیات دیگر و طرح مقررات جدید متکی به قانون اساسی کشور و پروگرام اصلاحی حکومت در نظر بوده و از طرف دیگر مصارف عادی دولت در دوایر و موسسات به اندازهٔ لازمه محدود ساخته میشود تا به این ترتیب مبالغ بیشتری صرفه گردیده درامورانکشافی بمصرف برسد . طبق پیشبینی های پلان پنجسالهٔ سوم مازاد عواید دولتی که درامور انکشافی بمصرف میرسد بمقایسهٔ پلان دوم تایکنیم چند افزایش می یابد .

دوم ـ در سکتور خصوصی به منظور اشتراک سرمایه گذاری خصوصی در پروژه های پلان سوم و توسعهٔ سرمایه گذاری خصوصی در شقوق مختلف تدابیر وتشویقات لازمه پیشبینی گردیده است . که ازآنجمله قانون سرمایه گذاری خصوصی جدید و تجویزات لازمه در حمایهٔ صنایع داخلی و تسهیلات کریدتی ازطریق بانک‌های اختصاصی رانام برده میتوانیم .

نظر به توقعات پلان سوم حجم سر مایه گذاری خصوصی در پروژه های پلان سوم تا ۵ ملیارد افغانی که ازین جمله ۲ ملیارد آن به افغانی میباشد صورت میگیرد درحالیکه در جریان پلان دوم به ۴۰۰ ملیون افغانی نمیرسید همچنان نظر به تدابیر و پالیسی‌های پلان سوم حجم سرمایه گذاری خصوصی درساحات خارج پروژه های پلان تا ۱۸ ملیارد افغانی که این مبلغ در مدت سالهای پلان دوم به ۱۲ ملیارد افغانی تخمین شده است خواهد رسید .

کمک های خارجی هنوز هم یك منبع عمده تمویل مصارف انکشافی را تشکیل میدهد در جریان پلان سوم ازمجموع ۳۳ ملیاردمصارف انکشافی در حدود ۲۳٫۲ ملیارد آن راتقریباً ۷۰ فیصد از کمك های پروژوی و مواد استهلاکی خارجی پیشبینی شده است . ازین مجموع تقریباً ۹ ملیارد آن به شکل قرضه‌ها و امداد تعهد شده موجود است که قسمت کلی آن در تکمیل پروژه های انتقالی بمصرف میرسد .

متباقی آنرا از امداد و قروض مساعدبلاقید وشرط خارجی توقع داریم .

در اینجا لازم می افتد که از مساعدت‌ها وکمك های دول دوست افغانستان وموسسات بین‌المللی که در پیشبرد پلان های اول ودوم نموده یاد آوری کرده مراتب امتنان مردم و حکومت را اظهار نموده نظر و دقت‌دول‌دوست وموسسات بین المللی راکه به انکشاف اقتصادی ممالك در حال‌رشدعلاقه مندمیباشند جلب می‌نماییم که پلان و پروژه های شامل آنرا بدقت تمام مطالعه نموده از کمك های بی قیدو شرط خود دریغ ننمایند . گرچه افغانستان یك تعداد پروژه های زیر بنا را تکمیل نموده است ولی هنوز هم در آغاز انکشاف قرار داشته به کمك های خارجی نیازمند میباشد . عامل اساسی دوم که در انکشاف اقتصادی نقش بارزی دارد قوای بشری و پرسونل میباشد .

در راه استفاده ازمنابع قوای بشری مملکت ودرساحات مختلف تدابیری رویدست میباشد که ازین منبع در راه ازدیاد تولیدات زراعتی و صنعتی و بکار انداختن آن در شقوق دیگر به صورت موثر استفاده گردد . در انکشاف معارف توسعه مکاتب مسلکی به پیمانهٔ بیشتر در نظر گرفته شده است تا احتیاجات شقوق

صنایع و زراعت ازین رهگذر مرفوع گردیده و انکشاف سریع خودرا دنبال نماید .
بکار انداختن کارگران ماهر که در ظرف چند سال اخیر و در پروژه های بزرگ تربیه گردیده اند در احداث پروژه های صنعتی و زراعتی از تدابیر یست که از یکسو باعث جذب کار گران گردیده و از سوی دیگر به غرض بلند بردن مفیدیت کار ازین نوع کارگران استفاده بعمل می آید .
بلند بردن قدرت تولیدی پرسونل و کارگران از اقدامات عمده ایست که درین ساحه بعمل می آید و نظر به پیشبینی هاییکه صورت گرفته است قدرت تولیدی کار گران درشقوق عمده صنعتی در حدود ۱۰ فیصد بالا میرود. علاوه بر استفاده موثریکه از منابع مالی و قوای بشری در تطبیق پلان سوم صورت میگیرد استفاده از منابع دیگر از قبیل ماشینها و تجهیزاتیکه از تکمیل پروژه ها باقی می ماند و استفاده از تولیدات موسسات فعلی بصورت موثر از تدابیریست که بغرض انسجام امور اقتصادی و بلندبردن مفیدیت پروژه ها رویدست گرفته شده‌است.
درین جا میخوا هم رؤس مطا لب انکشاف سکتور های عمدهٔ اقتصادی و اجتماعی را به اطلاع شما برسانم .

زراعت وآبیاری :ـ

سرمایه گذاری در زراعت و آبیاری درپلان سوم بزرگترین افزایش را ارائه میدارد از جملهٔ تخصیصاتیکه بین پروژه های پلان‌سوم توزیع گردیده است ۹٫۷ ملیارد افغانی به انکشاف زراعت و آبیاری تخصیص داده شده است در حالیکه مصارف واقعی پلان دوم به ٤٫٤ ملیارد افغانی میرسید .
تغییر مهمی در توزیع مصارف بین پروژه های زراعتی بعمل آمده است به این ترتیب که مصارف بیشتر درپروژه‌های کوچك‌آبیاری و اصلاح امور زراعتی صورت میگیرد وتناسب مصرف در پروژه های بزرگ آبیاری تقلیل میابد . استعمال کود کیمیاوی ، تخمیانهٔ بهتر استعمال ماشین آلات زراعتی ، تراکتور وواتر پمپ به پیمانهٔ وسیعتری ترویج داده میشود طور مثال گفته می توانیم که توریدواستعمال کود کیمیاوی بمقایسهٔ پلان دوم تاده چند افزایش میابد تعداد بیشتر پر سونل فنی و مسلکی در ترویج طرق بهتر زراعتی بکار انداخته میشود همچنان برای تنویر اذهان وتربیهٔ دهاقین پروژه های مفید رویدست گرفته شده است .

به اثر این اقدامات ساحهٔ اراضی زراعتی تاحدود ۸۰۰ هزار جریب افزایش یافته و و محصولات زراعتی در سال ۱۳۵۰ بمقایسهٔ سال ۱۳٤٥ (۱٦ فیصد تزیید میابد .)
افغانستان یك مملکت زراعتی بوده ازحیث شرایط اقلیمی وساحهٔ اراضی و مقدار آب زمینهٔ مساعد را برای انکشاف زراعت مهیا نموده است . البته از طرح و تطبیق پروژه های پلان سوم نتایج سودمندی به دست می آید ولی تطبیق این پروژه ها کافی‌نیست و تازمانی زراعت در افغانستان انکشاف لازمه را نمی نماید تا همکاری لازمه بین دهاقین ومالکین اراضی بمیان نیامده واجرت های مناسب و تشویقی به دهاقین داده‌نشود. همچنان استفاده بهتر از اراضی و بلندبردن قوهٔ تولیدی فی واحد اراضی تا اندازهٔ زیادی منوط به خود دهاقین‌وزارعین میباشد تابپیروی ازروش های تخنیکی و فنی و استفاده‌ماشین آلات ، کود کیمیاوی وغیره حاصلات زراعتی خودرا بالا ببرند . و در فعالیت های زراعتی فعالانه سهم بگیرند .
قلت نسبی مواد غذایی که در سال های اخیر محسوب بوده و درین اواخر شدت‌یافته در طرح پلان زراعتی مورد توجه ما قرارداشت و به همین اساس توسعهٔ تولیدات گندم در درجهٔ اول قرار گرفته است . قلت موادغذائی نه تنها در کشور ما محسوس است بلکه در اکثر ممالك جهان مخصوصاً درین منطقه‌آسیا دیده میشود . افزایش روز افزون نفوس ، بلند رفتن سویهٔ زندگی مردم از یکطرف و افزایش روز افزون نفوس ، بلند رفتن‌سویهٔ زندگی مردم ازیکطرف وافزایش بطی‌تولیدات زراعتی و کوایف جوی از طرف دیگر باعث برهم خوردن توازن بین مواد زراعتی وتقاضا گردیده است .
دوراه برای جلو گیری از قلت موادمذکور بنظر میرسد : ـ
اول ـ تسریع افزایش مواد مهم غذائی مخصوصاً گندم :
دوم ـ تعویض یك قسمت گندم با سایر محصولات که حاصل دهی آن در فی واحد اراضی نسبت به گندم بیشتر میباشد واین امر تااندازهٔ زیادی مربوط به مستهلکین است تا در عایدات خود تغییری وارد نمایند .
انکشاف متوازن صنایع که منتج به افزایش سریع تولیدات ملی میشود به‌این منظور افزایش تولید محصولات زراعتی که بحیث مواد خام صنایع استفاده میشود نیز

مورد توجه قرار داشته و نظر به پیشبینی های پلان سوم تولیدات اقلام عمدهٔ همچو محصولات در سال ۱۳۵۰ بمقایسهٔ سال ۱۳٤٥ بیش از دو چند افزایش مییابد .

صنایع ، معادن وانرژی :ـ

بزرگترین قسمت مصارف سرمایه گذاری پلان سوم در انکشاف امور صنایع ، معادن و انرژی تخصیص داده شده است گرچه بمقایسهٔ پلان دوم نیز از حیث‌فیصدی‌تغییری وارد نشده است اما مهمترین تغییریکه در انکشاف این رشته پیشبینی شده ازدیاد تولیدات محصولات مختلف صنعتی میباشد . تاسیس یکتعداد زیاد موسسات صنعتی در پلان سوم پیشبینی شده است . به صورت جموعی تولیدات صنعتی در سال ۱۳۵۰ به مقایسهٔ‌سال ۱۳٤٥ درحدود ۲٥ فیصدافزایش می یابد . در پلان سوم برای اولین بارگاز طبیعی استخراج و مورد استفاده قرار داده شده ، کودکیمیاوی در داخل کشور تولید میشود ، انواع مختلف مواد استهلاکی و تعمیراتی که فعلا از خارج وارد میشود در داخل تولید میگردد . تولیدات معدنی نیز تزئید یافته علاوه بر استخراج زغال سنگ ، نمك در پلان سوم سرب و جست ، طلا ، بیریل ، فاسفور و غیره استخراج میگردد . مطالعات تاسیس یك فابریکهٔ ذوب آهن‌تکمیل وامور مقدماتی آن در جریان پلان سوم‌آغاز میگردد .

در انکشاف صنایع:ـ استفاده اعظمی از منابع داخلی کشور یعنی تولیدات زراعتی ، معدنی ، قوای بشری و حتی ورکشاپهای داخلی در نظر میباشد . فعالیت دولت در ساحهٔ انکشاف صنایع معادن و انرژی‌متوجه تاسیسات و پروگرام هایی میباشد که‌زمینهٔ انکشاف سریع صنایع را فراهم سازد . تفحصات و سروی ها بغرض کشف ذخایر مواد معدنی تکمیل توپوگرافی ها و نقشه برداری تاسیس دستگاه انرژی برق، تمد ید لین های انتقال برق ، احداث شبکه های توزیع برق و تاسیس صنایع ثقیله و مواد کیمیاوی ، مطالعات فنی و اقتصادی دستگاهای صنعتی از امور عمده ایست که بعهده دولت قرار داده شده است . ولی تاسیس موسسات صنایع تولیدی بغرض تولید مواد خو را که، مواد استهلاکی ، اصلاح مواد صادراتی و ورکشاپها کاملا به سرمایه گذاران خصوصی گذاشته شده است . لذا گفته میتوانیم که اندازهٔ موفقیت پلان در قسمت صنایع تاحد زیادی مربوط به سهم سرمایه‌گذاران‌خصوصی میباشد .

بغرض ایجاد زمینهٔ مساعد وتشویق‌سرمایه گذاران خصوصی در راه احداث پروژه های صنعتی تدابیر و تجاویز لازمه در نظر گرفته شده است ، قانون جدید سرمایه گذاری خصوصی ، تشکیل بانك انکشاف صنعتی ، تاسیس مرکز رهنمایی صنعتی ، تهیه‌معلومات فنی وتخنیکی به صورت امداد فنی از طرف دوایر مربوط از اقدامات مهمی است که درراه انکشاف صنایع بر داشته میشود . تربیهٔ پرسونل مسلکی در مکاتب و موسسات تربیوی ، در خارج کشور و تحت پروگرام های عاجل تربیوی بغرض رفع‌احتیاجات‌صنایع از تدابیریست که بغرض انکشاف صنایع اتخاذ گردیده .

صنایع و توسعهٔ تولیدات صنعتی داخلی تنها با تاسیس فابریکات وعملی نمودن‌تدابیر فوق انکشاف لازمه نمی تواندعلاوه‌برتشویقات که از طرف دولت صورت میگیرد . استقبال و تشویق مردم از همه بیشتر ضروری بنظر میرسد . اگر انکشاف صنایع داخلی مطلوب باشد برای هر فرد افغان لازم است که از صنایع داخلی استقبال نموده و مصنوعات وطنی رابر مصنوعات خارجی ترجیح دهد . و استعمال آنرا واجب داند ولوکه جنسیت آن پائین و حتی قیمت آن بلندباشد . مملکت ما در انکشاف صنایع قرار دارد ، درین مرحله طبعاً مقابله با رقابت مصنوعات‌خارجی از حیث جنسیت قیمت یك امر مشکل‌میباشد ازین رو صنایع ملی ما به تقویه وتشویق کلیه هموطنان محتاج است .

سایر شقوق انکشافی :ـ

انکشاف خطوط مواصلاتی از طریق اعمار سرك های درجه اول ، دوم و سوم تعمیر میدان های هوایی کوچك ، تنظیم خطوط هوائی بین نقاط مختلف و دور افتادهٔ مملکت تمدید لین های تیلفون ، تاسیس دستگاههای تلگراف ، تمدید شبکهٔ تیلفون اتومات وغیره در پلان سوم پیشبینی‌شده است . درانکشاف مواصلات ، علاوه بر تکمیل پروژه های‌انتقالی پلان دوم تکمیل یکعده پروژه هایی مدنظر است که از نقطهٔ نظر اجتماعی برای وصل نقاط دور افتاده مملکت بامراکز عمده وتسریع تجارت داخلی به غرض افزایش تولیدات زراعتی و صنعتی اهمیت شایانی دارد .

انکشاف خدمات اجتماعی یعنی تو سعهٔ معارف ، خدمات و تسهیلات صحی ، پروگرام

چند جانبهٔ انکشاف دهات و انکشاف‌منطقوی، انکشاف شهرها ، توسعهٔ خدمات کلتوری وغیره سهم قابل توجهی در پلان سوم دارد. در انکشاف این شقوق روحیهٔ قانون اساسی مملکت بر تعمیم توازن اساس قرار داده‌شده و پروژه هاییکه هم آهنگ با انکشاف اقتصادی مملکت باشد درین پلان گنجانیده شده است .

معارف با تاسیس مکاتب جدید ابتدایی ، ثانوی ، مسلکی و موسسات عالی انکشاف قابل ملاحظهٔ مینماید چنانچه در سال ۱۳۵۰ در تعداد متعلمین ٤٣ فیصد و در تعداد فارغ‌التحصیلان مسلکی و عالی ۹۰ فیصد بمقایسه سال ۱۳٤٥ افزایش رخ میدهد .

خدمات صحی در مملکت تاجاییکه امکانات مالی و تخنیکی اجازه میدهد از حیث کمیت وکیفیت توسعه می‌پذیرد در تعدادشفاخانها نها موسسات صحی ، بستره ها داکتران وماهرین طبی افزایش یکنیم چند ودو چندرخ‌میدهد.

تعداد پروژه های انکشاف دهات در اخیر پلان سوم بمقایسهٔ امروز دوچند گردیده و نفوس ساحهٔ تحت فعالیت انکشاف دهات‌نیز بهمان تناسب توسعه پیدا مینماید . وکلای محترمیکه در این تالار آمده اند و از مردمان و نواحی و مناطق مختلف مملکت نمایندگی مینمایند هر کدام شان نزد خود آرزوهای برای انکشاف مناطق و محلات خود دارنددرین درخواست ها مکاتب ، شفاخانها ، سرك ، پل ، کانال ، و انهار ، توسعهٔ زراعتی ، برق ، موسسات صنعتی وغیره شامل‌خواهد بود بشما اطمینان میدهم که این احتیاجات و تمنیات نادیده نمانده است پلان گذاران‌ما احتیاجات فوق را از یکطرف و امکانات‌مالی و تخنیکی را از طرف دیگر بدقت تام مطالعه نموده اند و در داخل چوکات امکانات مالی و تخنیکی بادر نظر داشتن‌پرنسیپ تقدم وتاخر واصل متوازن در خدمات اجتماعی پلان سوم راترتیب داده اند و در صورتیکه پروژه های پلان سوم از نقطهٔ نظر ولایات مطالعه گردد معلوم میشود که با مقایسه دو پلان گذشته فعالیت انکشافی تا حد امکان پهن ساخته‌شده است .

کامیابی و موفقیت این پلان به مجاهدت و فعالیت صادقانهٔ مامورین و منسوبین حکومت وهمکاری صمیمانه وجدی کافه مردم‌وابسته‌گی دارد . من یقین کامل دارم که ملت غیور و زحمت کش افغان دست اتفاق و صمیمیت را بیکدیگر دراز نموده در اعتلای کشور عزیز از زحمات خستگی ناپذیر دریغ نمی نماید .

پلان سوم را بحیث یك دورهٔ مهم در انکشاف اقتصادی افغانستان محسوب‌مینمائیم زیرا درین دوره قدم های اساسی در راه حرکت تدریجی از پروژه های زیر بنا بسوی پروژه های تولیدی برداشته میشود واز طرفی در جریان این مدت یك پلان طویل‌المدت ۲۵ ساله بغرض انکشاف متوازن‌وهم آهنگ ساختن‌کلیه شقوق‌طرح‌میگردد، احصائیه های نفوس وزراعت که تاحال نامعلوم است گرفته می شود ، زمینهٔ مساعد برای ایجاد پروژه های تولیدی در ساحهٔ زراعت وصنعت ایجاد میگردد ، ازینرو پلان سوم را یك‌دورهٔ انتقالی از آغاز انکشاف بسوی یك انکشاف سریع محسوب نموده میتوانیم .

توقع ما از وکلای محترم ملت اینست که پلان پنجسالهٔ سوم انکشاف اقتصادی و اجتماعی راکه بدقت تام از طرف دوایرمربوط ترتیب یافته است با دقت وواقع بینی مطالعه نموده از نظریات مفید خودحکومت‌رامستفیض گردانند در خاتمه ازبارگاه ایزدی استدعادارم که در تطبیق این پلان و پروگرام شاملهٔ آن مارا یاری ومدد نماید. واستدعا مینمایم که افغانستان عزیز را تحت سایهٔ اعلیحضرت معظم همایونی که همیشه با ارشادات‌قیمتدار و رهنمائی خردمندانهٔ شان مارا رهبری‌نموده اند به پیشرفت بزرگ نایل گرداند .

جریانات شوری

درولسی جرگه !ـ

در جلسهٔ ۲۳ میزان ولسی جرگه فیصله گردید تا قبل از همه موضوعات شامل‌اجندا بودجهٔ سال ۱۳٤٥ در جلسات آینده مورد بحث و مطالعه قرار بگیرد .

بودجهٔ امسال قبل از تعطیل در انجمن مالی و بودجهٔ ولسی جرگه مطالعه گردیده و یك قسمت آن که شامل بودجه صدا ر ت وزارت دفاع ملی ووزارت مالیه میباشد برای تصویب ولسی جرگه به دارالانشاء سپرده شده است .

جلسه بریاست دکتور عبد الظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

در جلسهٔ ۲٥ میزان ولسی جرگه بودجهٔ صدارت عظمی که قبلا در انجمن امور مالی و بودجهٔ آن جرگه مطالعه گردیده بود مورد

بحث قرار گرفت .
پس از آنکه نباغلی محمد اسحق هلالی نایب منشی ولسی جرگه اجندای مجلس را قرائت کرد وکلا در مورد بودجهٔ نظریات شانرا به مجلس ارائه کردند .
جلسهٔ ۲۵ میزان بریاست دکتورعبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود .
در جلسهٔ ۲٦ میزان ولسی جرگه فیصله بعمل آمد که تاختم موضوع بودجه هر روز جلسهٔ عمومی دایر باشد و جلسات انجمن‌ها معطل باشد در جلسهٔ که ساعت نه وچهل‌و پنج قبل از ظهر ۲٦ میزان بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود روی موضوع بودجهٔ صدارت عظمی ومعاشات آن بحث وفیصله بعمل آمد .
در جلسهٔ ۳۰ میزان ولسی جرگه فصول یکصدو ده و یکصدو بیست باب صدم بودجهٔ صدارت عظمی با بعضی تعدیلات تصویب گردید .
درین جلسه که ساعت ده و چهل دقیقه قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود فیصله بعمل‌آمد تا قبل از بحث بربودجهٔ صدارت نظریات مشورتی مشرانو جرگه در زمینه قرائت‌گردیده و بعداً در مورد هر فقره رای گیری جداگانه صورت میگیرد.
پس از آنکه نظریات مشورتی مشرانو جرگه از طرف سید مبین شاه امیر منشی انجمن امور مالی و بودجه قرائت شد رای گیری در مورد فقرات صورت گرفت .
در جلسهٔ ۳ عقرب ولسی جرگه اجزای باقیماندهٔ بودجهٔ صدارت مطالعه و تصویب گردید .
همچنان بودجهٔ پیشنهاد شدهٔ حکومت‌برای وزارت دفاع ملی از طرف مجلس عمو می تایید شد .
جلسهٔ که از ساعت ۹ صبح تا ۲ بعد از ظهر ادامه داشت بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .
در جلسهٔ قبل از ظهر ٦ عقرب ولسی‌جرگه فقرهٔ شانزدهم معاشات بودجه وزارت داخله تصویب گردید .
جلسهٔ که به ساعت ده و نیم قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر شده بود تا ساعت یازده‌و نیم ادا مه داشت .
در جلسهٔ ۷ عقرب ولسی جرگه مواد اخیر بودجهٔ معاشات وزارت داخله با باب های دوصد، سه‌صدوچهارصدبودجه‌آن‌وزارت باساس پیشنهاد انجمن تصویب گردید .
پس از آنکه اجندا از طرف محمد اسحق هلالی نایب منشی قرائت گردید وکلا در اطراف آن به بحث و مذاکره پرداخته ومواد اخیر بودجهٔ معاشات وزارت داخله را تصویب نمودند .
جلسه ساعت ده و بیست‌و پنج دقیقهٔ قبل از ظهر بریاست‌دکتور عبدالظاهر رئیس‌ولسی جرگه دایر و تاساعت دوی بعد از ظهر دوام نمود .
کذا انجمن امور مالی بودجهٔ ولسی جرگه باساس فیصلهٔ مجلس عمومی آن جرگه‌ساعت دوی بعد از ظهر ۹ عقرب جلسه نموده‌وبودجهٔ وزارت پلان را تحت غور و مطالعه قرارداد.
همچنان بودجهٔ یکعده از وزارت خانه های دیگر که با نظریات مشورتی مشرانو جرگه به دارالانشاء رسیده بود به انجمن اموربودجه ومالی برای غور و مطالعه سپرده شد .
جلسه بریاست وکیل عبدالقیوم دایر شده بود .
در جلسهٔ ۹ عقرب‌ولسی‌جرگه برپیشنهادات در بارهٔ بودجهٔ وزارت داخله بحث گردیده و با بعضی تعدیلات تصویب شد .
پس از آنکه وکلا پیشنهادات خودرا دربارهٔ بودجهٔ وزارت داخله به دارالانشاء تسلیم نمودند بر پیشنهادات از طرف نباغلی محمد شاه ارشاد منشی ولسی جرگه قرائت گردید و با بعضی تعدیلات به تصویب رسید .
جلسه ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر و تاساعت دوی بعد از ظهر دوام داشت .
همچنان در جلسهٔ ۹ عقرب انجمن مالی و بودجهٔ ولسی جرگه که بعد از ظهر ۹ عقرب دایر شده بود بودجهٔ وزارت پلان مطرح‌بحث و مذاکره قرار گرفت .
انجمن بریاست وکیل عبدالقیوم دایرشده بود .
در جلسه ۱۰عقرب ولسی جرگه‌پیشنهادات وکلا دربارهٔ بودجهٔ وزارت داخله با بعضی تعدیلات تصویب واز فقره اول تا چهاردهم تعدیلات انجمن باب معاشات بودجهٔ وزارت مالیه به اساس پیشنهاد انجمن امور بودجه و مالی تایید گردید .
پس از آنکه بر پیشنهادات وکلا در بارهٔ بودجهٔ وزارت داخله رای گیری بعمل آمد بودجهٔ وزارت مالیه با نظریات مشورتی مشرانو جرگه و تعدیلات انجمن امور مالی

و بودجه از طرف ښاغلی محمد اسحق هلالی نایب منشی ولسی جرگه قرائت گردید ووکلا در اطراف آن به بحث و مذاکره پرداختند.
جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر و تاساعت دوی بعد ازظهر ده عقرب دوام‌نمود.
همچنان انجمن امور مالی و بودجهٔ ولسی جرگه ساعت دونیم بعد ازظهر جلسه نموده ونظریات مشورتی مشرانو جرگه را در مورد بودجهٔ وزارت عدلیه مورد بحث و مذاکره قرار داد . جلسه‌که بریاست ښاغلی‌عبدالقیوم دایر شده بود تاساعت ۹ شب ادامه داشت.
در جلسهٔ ۱۱ عقرب ولسی جرگه ازفقرهٔ پانزدهم تابیست ششم بودجهٔ وزارت مالیه تنقیصات انجمن امور مالی و بودجه درمورد بودجهٔ وزارت مالیه با بعضی تعدیلات‌بتصویب رسید .
جلسه تحت ریاست دکتور عبدالظاهر دایر گردیده بود که در جلسه ۱۱ عقرب انجمن امور مالی وبودجه ولسی جرگه که بریاست وکیل‌عبدالقیوم‌جلسه کرده بود بودجه ریاست های‌محاکم‌عدلی‌ولایات بانظریات‌مشورتی‌مشرانو جرگه‌موردبحث ومذاکره‌قرارگرفت وفیصله‌شدتا در جلسهٔ آینده انجمن نمایندهٔ وزارت‌عدلیه برای توضیح شرکت نماید .
در جلسهٔ ۱۲ عقرب ولسی جرگه از فقرهٔ بیست‌و شش تا سی‌و یك تنقیصات انجمن امور بودجه و مالی در مورد بودجهٔ وزارت مالیه بتصویب رسید .
پس از آنکه اجندا قرائت شد وکلا در اطراف آن‌به بحث‌پرداخته و نظریا ت‌شانرا ابراز داشتند ، جلسه ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر دایر و تا ساعت دوازده ظهر دوام کرد .

در جلسه۱۴ عقرب‌ولسی‌جرگه ازفقره سی‌ویکم تافقرهٔ پنجاو دوهم بودجهٔ وزارت مالیه با پیشنهاد انجمن امور مالی وبودجه مطالعه و بابعضی تعدیلات تصویب گردید .
وکلا حین قرائت فقرات نظریات شان را ابراز داشته و در اطراف آنها بحث نمودند.
جلسه که ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایرشده بود تاساعت دوی بعد از ظهر دوام کرد .
کذا انجمن مالی و بودجهٔ ولسی جرگه بعد ازظهر ۱۴ عقرب بودجهٔ وزارت فواید عامه راموردبحث و مذاقه قرار داد .
در جلسهٔ ۱۵ عقرب ولسی جرگه ازفقرهٔ پنجاه و دوم الی فقره اخیر پیشنهادات انجمن امور مالی و بودجه در باب معاشات و ازفقرهٔ اول تا هفتم باب دوصدم بودجهٔ وزارت‌مالیه با بعضی تعدیلات تصویب گردید .
جلسه ساعت ۱۰ قبل ازظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر وتا ساعت دوی بعد از ظهر دوام نمود .
در جلسهٔ ۱۶ عقرب ولسی جرگه فقره‌های اخیر پیشنهادات انجمن امور بودجه ومالی درباب دوصدم باب های سه صدو وچهارصد و بودجهٔ مرکز وزارت مالیه با بعضی‌تعدیلات به تصویب رسید .
حینیکه پیشنهادات کمیسیون از طرف نایب منشی مجلس قرائت میگردید و کلا نظریات شانرا ابراز داشته و پیشنهادات تحریری خودرا به دارالانشاء تسلیم‌نمودند.
جلسه که ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایرشده بود تاساعت دوی بعد از ظهر دوام داشت .
همچنان در جلسهٔ ۱۷ عقرب انجمن امور مالی وبودجه ولسی جرگه که ساعت دونیم بعد ازظهر بریاست وکیل عبدالقیوم دایرشده بود بر بودجهٔ وزارت فواید عامه بحث‌ومذاکره بعمل آمد .
درجلسهٔ ۱۷ عقرب ولسی‌جرگه‌پیشنهادات انجمن امور مالی وبودجهٔ دربارهٔ بودجهٔ مستوفیت های ولایات تصویب گردید .
جلسه ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر و تا ساعت دوی بعد ازظهر دوام نمود .
همچنان در انجمن امور مالی و بودجهٔ ولسی جرگه بر بودجهٔ وزارت اطلاعات‌وکلتور بحث و مذاکره صورت گرفت .
جلسه ساعت دونیم بعد ازظهر بریاست وکیل عبدالقیوم دایر شده بود .
در جلسهٔ ۲۱ عقرب ولسی جرگه فقرهٔ دوازدهم تافقرهٔ بیست‌و هفتم پیشنهادات انجمن امور مالی و بودجه در باب معا شات بودجهٔ وزارت عدلیه با بعضی تعدیلات به تصویب رسید .
جلسه ساعت ده قبل ازظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر و تاساعت دوی بعد ازظهر دوام نمود .
درجلسهٔ ۲۲ عقرب ولسی جرگه از فقرهٔ بیست‌و پنجم الی فقرهٔ اخیر پیشنهادات‌انجمن امور بودجه و مالی درباب معاشات مر کز وزارت عدلیه با بعضی تعدیلات به تصویب رسید .

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست وکیل محمد اسمعیل مایار نایب اول‌ریاست ولسی جرگه دایر و تا ساعت دوی بعد ازظهر دوام نمود .

همچنان انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین ولسی جرگه بعد از ظهر ۲۲ عقرب جلسه نموده عرایض وارده را مورد مطالعه قرار داد .

جلسهٔ انجمن بریاست وکیل‌مولوی‌عبدالحق نایب انجمن دایر شده بود .

در جلسهٔ ۲۳ عقرب ولسی جرگه‌پیشنهادات انجمن امور مالی وبودجه در مورد معاشات ریاستهای محاکم ولایات وباب دو صدوسه فقره باب سه صد ، و بودجهٔ وزارت عدلیه با بعضی تعدیلات به تصویب رسید .

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر و تا ساعت دوی بعد از ظهر دوام نمود .

در انجمن امور مالی و بودجهٔ ولسی‌جرگه بودجه های وزارت صحیه و ریاست مستقل قبایل مورد بحث و مذاکره قرار گرفت .

جلسه بریاست وکیل عبدالقیوم ساعت دونیم بعد ازظهر دایر شده بود .

همچنان در انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین ولسی جرگه بر عرایض‌وارده بحث و مذاکره صورت گرفت .

جلسه بریاست وکیل مولوی عبدالحق‌نایب رئیس انجمن دایر گردیده بود .

در جلسهٔ ۲٤ عقرب ولسی جرگه به بحث خود دربارهٔ بودجهٔ سال ۱۳٤٥ ـ ادامه داده و در جلسهٔ ۲٤ عقرب از فقرهٔ چهارم‌الی‌اخیر پیشنهادات انجمن امور مالی و بودجهٔ را در مورد بودجهٔ وزارت عدلیه با بعضی تعدیلات تصویب کرد .

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

در جلسهٔ ۲٥ عقرب ولسی جرگه بر پیشنهادات وکلا در مورد طرز ترتیب‌وتصویب و تقدیم بودجهٔ دولت بحث و مذاکره صورت گرفت .

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

همچنان د ر جلسات انجمن های دفاع‌ملی و سمع شکایات ولسی جرگه موضوعات‌مربوط مطالعه شد .

در انجمن دفاع ملی که بریاست و کیل محمد صدیق توخی دایر شده بود موضوع مجلوبین غیر محارب مورد مباحثه قرارگرفت، وفیصله شد تا درین قسمت موافقهٔ وزارت دفاع خواسته شود .

در انجمن سمع شکایات و مراقبت وتطبیق قوانین که بریاست وکیل مولوی عبدالحق نایب رئیس جلسه کرده بود بر عرایض‌وارده فور بعمل آمد .

در جلسهٔ ۲٦ عقرب ولسی جرگه راجع به طرز مطالعه و تصویب بودجهٔ دولت بحث و مذاکره صورت گرفت .

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه از ساعت ۱۰ قبل از ظهر تا ساعت دوی بعد ازظهر ادامه داشت .

کذا در جلسهٔ ۲٦ عقرب انجمن امور مالی و بودجهٔ ولسی جرگه و مشرانو جرگه به تصویب رسید .

باینصورت بودجهٔ عادی دولت از انجمن امور مالی و بودجه به مجلس عمومی ارجاع گردید .

در جلسهٔ ۲۸ عقرب ولسی جرگه‌پیشنهادات انجمن امور مالی و بودجه در باب های‌دوصد، سه صد و چهار صد بودجهٔ وزارت فوایدعامه به تصویب رسید و همچنان بودجهٔ وزارت اطلاعات و کلتور درین جلسه قرائت گردید.

جلسه ۲۸ عقرب ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر وتاساعت ۲ بعد از ظهر دوام نمود.

همچنان انجمن امور مالی و بودجهٔ ولسی جرگه ساعت دونیم بعد از ظهر ۲۸ عقرب جلسه نموده ، بودجهٔ ریاست‌های وادی‌هلمند مشرانو جرگه وولسی جرگه را مورد بحث و مذاکره قرار داد .

همچنان انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین ولسی جرگه بعد از ظهر ۲٤ عقرب جلسه کرده بر عرایض وارده غور نمود .

جلسهٔ انجمن بریاست‌وکیل مولوی‌عبدالحق دایر شده بود .

در جلسهٔ ۳۰ عقرب ولسی‌جرگه پیشنهادات انجمن امور مالی و بودجه در بودجهٔ وزارت اطلاعات و کلتور با بعضی تعدیلات‌بتصویب رسید .

جلسه ساعت ده قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر و تاساعت دوی بعد ازظهر دوام نمود .

کذا در انجمن سمع شکایات ولسی جرگه بعد از ظهر ۲۰ عقرب بریاست وکیل مولوی عبدالحق تشکیل جلسه داده و بر عرایض و دوسیه های وارده غور کرد .

در جلسهٔ اول قوس ولسی جرگه بودجه قوماندانی ژاندارم و پولیس به اکثریت آراء تصویب گردید .
همچنان درین جلسه در مورد بودجه‌وزارت معارف بحث بعمل آمد .
در جلسهٔه اول قوس وثیقه بناغلی غلام بهاوالدین که بحیث وکیل جبل السراج‌انتخاب گردیده است قرائت و مورد تایید قرارگرفت.
همچنان قبلا در جلسهٔ ۳۰ عقرب وثیقه بناغلی شمس‌الحق وکیل قرغه‌یی لغمان‌قرائت وتایید شد .
جلسه اول قوس بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .
کذا انجمن سمع شکایات و مراقبت وتطبیق قوانین ولسی جرگه بعد از ظهر اول قوس جلسه کرده عرایض وارده را مطالعه کرد.
در جلسهٔ ۲ قوس ولسی جرگه بودجه‌وزارت معارف تصویب گردید و درباره بودجهٔ وزارت امور خارجه بحث صورت گرفت .
جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایرشده بود .
کذا انجمن سمع شکایات و مراقبت وتطبیق قوانین ولسی جرگه بعد از ظهر ۲ قوس‌جلسه نموده و بر عرایض وارده غور کرد .
در جلسهٔ ۳ قوس ولسی جرگه پیشنهادات انجمن امور مالی و بودجه در باب دو صد ، بودجه وزارت امور خارجه به تصویب رسید.
جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .
درجلسهٔ ۵قوس ولسی جرگه پیشنها دات انجمن امور مالی وبودجه درباب چهار صد بودجه وزارت امور خارجه و بودجهٔ وزارت مخابرات به تصویب رسید .
جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود درجلسه ٦قو س ولسی جرگه بودجه وزارت صحیه ، بود جه ریاست المپیك از فقرهٔ اول‌تاچهارم پیشنهادات انجمن امور مالی بودجه در مورد بودجه‌ریاست پوهنتون درجلسهٔ ٦قوس و لسی جرگه به تصویب رسید .
درجلسهٔ ۷ قوس ولسی جرگه پیشنهادات انجمن امورمالی وبودجه آن جرگه در فقر ه های اخیر بودجهٔ پوهنتون ،بودجه ریا ست هوائی ملکی وبودجه وزارت معادن وصنایع تصویب گردید .
جلسه ساعت ده قبل از ظهر به‌ریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دا یرشده بود.
همچنین انجمن سمع شکایات وتطبیق و مراقبت قوانین ولسی جرگه بعداز ظهر ۷قوس جلسه نموده وبر عرایض وارده بحث کرد.
جلسه انجمن بریاست وکیل مولوی‌عبدالحق دایر شده بود.
درجلسه ۱۷ قوس ولسی جرگه پیشنهادات انجمن امور مالی وبودجه در مورد بودجه‌های وزارت زراعت وآبیاری ریاست مستقل‌قبایل وریاست وادی هیلمند به تصویب‌رسید.
جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایرشده بود .
درجلسهٔ ۱۹ قوس ولسی جرگه پیشنهادات انجمن امورمالی وبودجه در مورد بودجه های شوری ، وزارت تجارت، وزارت پلان وانکشاف دهات به‌تصویب رسید.
جلسه بریاست وکیل محمد اسمعیل مایار نایب اول رئیس دایر گردیده بود.
بودجه عادی وانکشافی سال ٤٥ دو لست که ازمدتی در ولسی جرگه مورد بحث بود بابعضی تعدیلات درسر جمع بودجه عادی به تصویب رسید .
جلسه ولسی جرگه بریاست وکیل محمد اسمعیل مایار نایب رئیس آن جرگه دایر گردیده بود.
جلسات قسمت اول سال دوم دورهٔ دوازدهم شوری روز ۲۰ قوس خاتمه یافت . و وکلا وسناتوران مطابق لایحه وظایف داخلی هردو جرگه به‌رخصتی رفتند .
روز ۲۰ قوس جلسات ولسی جرگه و مشرانو جرگه درعمارت شوری دایر شد و باتلاوت قران مجید جلسات هردو جرگه تاختم رخصتی خاتمه یافت جلسه به‌ریاست وکیل محمد اسمعیل مایار نایب رئیس دایر شده بود .

جلسهٔ ولسی جرگه ساعت ۱۰ قبل ازظهر ۱۱حمل دایر گردیده پس از آنکه مولوی عبدالحق وکیل چاردرهٔ چندآیهٔ قرآن مجید راتلاوت کرد، دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه گفت: خیلی مسرورم که‌شما همکاران گرامی رایکبار دیگر درتالار ولسی‌جرگه‌ملاقات مینمایم .
ایام مرخصی اگر ازیکطرف در انجام‌وظایف ماوشما معطلی وارد مینماید از جانب دیگر موقع آنرامیسر میگرداند تاشرایط اختصاصی حوزه های انتخابی خود رابانیاز مندیها ی

مردم وامکانات برآورده شدن آن عمیقا نه وبه تامل مطالعه نمائیم .

اینمطالعات اساس فعالیت های پارلما نی مارا تشکیل داده ودر اجرای وظایف مانقش بارز دارد.

دکتور عبدالظاهر اظهار امید کرد تا وکـلا بادرنظر داشتن توقعات مردم وامکانات انجا م آن وظایف خودرا درولسی جرگه به توفیق خداوند طوریکه آرزوی مردم افغانستان است در روشنایی کامل ایـن مطالعات ا نجـا م دهند .

رئیس ولسی جرگه افزوددراجلاس گذشته با وجود مشکلاتیکه ازناحیه های مختلف به آ ن مواجه شدیم توانستم به انجام قسمتی ازوظایف خویش موفق گردیم .

درجلسات آینده وظایف سنگین ومـهمـی پیشرو توجه عمیـق بـه وظا یف میباشد.

امیدواریم جلسات گذشته مارا به ارزش استفاده از فرصت ومخصو صاً به احترا م از روش دیمو کراتیك واعتماد باهمی ملتفت گردانیده زمینه مساعدی برای فعـالیت های آینده آماده نموده باشد تابا روش که مظهر روحیه قانون اساسی وپشتیبانی از حقو ق فردی وتأمین عدالت فردی واجتماعی ا ست وظایف خودرا تحت رهنمایی های قیمتدا ر اعلیحضرت معظم همایونی طبق آرزوهای ملت نجیب افغان انجام داده باشیم دکتورعبدالظاهر گفت:ـ توفیقات الهی رادرراه انجام و ظیفـه وخدمت بمردم افغانستان نیازمند بوده وبنام پروردگار وبنام سعادت ملت نجیب افغان جلسه را افتتاح میکنم :ـ

پس از آغاز جلسه ابتدا فهرست کارجرگه ازطرف وکیل محمد شاه ارشاد منشی آن جرگه قرائت گردید .

درجلسه تاهمان روز اعضای انجمن ها ی مراقبت ، تطبیق قوانین وسمع شکا یا ت انجمن امور مالی وبودجه وانجمن امورعدلی و تقنین باساس لایحهٔ وظایف داخلی آن جرگه جدیدا انتخاب شد .

جلسه مذکور که به ریاست دکتورعبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر گردیده بودتاسا عـت ٤ بعداز ظهر ادامه داشت .

وکـلای که بروز ۱۱ حمل جدیداً درانجمـن های سه گانه ذیل انتخاب شده اند عبارتند از:ـ

در انجمن سمع شکایات ومراقبت وتطبیق قوانین : ـ

وکیل سید حبیب الله ازیکاولنگ و لایت بامیان ،وکیل غلام فاروق غزنوی ازمرکز ولایت غزنی وکیل محمد حسین ازکشم بدخشا ن ، وکیل عبدالحبیب ازنوزاد ولایت هیلمند ،وکیل نصر الدین شاهرخی ازمرکز ولایت سمنگان ، وکیل عبدالحمید ازشولگره ولایت بلخ وکیل اخترمحمد ازقلعه زال ولایت کندز، و کیل حاجی محمدگل ازکوچی ولایت ننگرهار وکیل محمد عمر ازشاجوی ولایت زابـل وکیـل حا جـی محمدنایب ازگیزاب ولایت ارزگان ، وکیل شاه عالم طاهری از کرخ ولایت هرات ،وکیل عبدالستار از بالا بلوك ولایت فراه، وکیل غلام محی الدین ازمرکزولایت بغلان، وکیل میراحمد از میوند ولایت کندهار ،وکیل حاجی سیداحمد سیلانی ازلاش جوین ولایت چخانسور، وکیل علی احمد بایانی از مرکز ولایت پروان، وکیـل کتب خان ازسپیرهٔ ولایت پکتیا ،وکیل غلام صدیق ازسروبی ولایت کابل .

انجمن امور مالی وبودجه :ـ

وکیل محمداکبر ازپنجاب ولایت بامیان ، وکیل عبدالحسین مقصودی ازناور ولایت غزنی، وکیل عبدالقیوم ازمرکز ولایت بدخشان ،وکیل احمدخان ازنهر سراج ولایت هلمند ، وکیل علی محمد ازدرهٔ صوف ولایت سمنگان،وکیل محمد ظاهر یونسی ازنهر شاهی ولایت بلخ، وکیل سید امیراز خان آباد ولایت کندز ، وکیل حاجی ولی محمد وکیل کوچی پشت رود ولایت هلمند ، وکیل غلام نقشبند ازارغنداب ولایت زابل ،وکیل دوست محمدازدهراودولایت ارزگان ، وکیل محمد صالح ازگذرهٔ ولایت هرات وکیل عبدالحکیم سپین ازمرکز ولایت فرا ه، وکیل سردار عبدالرشید ازپلخمری ولایت بغلان وکیل عبدالاحد کرزی از حوزهٔ دو م شهر کندهار ،وکیل محمدعمر ازچاربرجك ولا یت چخانسور ، وکیل عبدالرزاق از ولسوالی سرخ پارساولایت پروان، وکیل محمد نادرازموسی خیل ولایت پکتیا، وکیل محمد آصف آهنگ از حوزهٔ سوم شهر کابل .

درانجمن تقنین وامور عدلی: ـ

وکیل محمد سرور ازورث ولایت بامیا ن ، وکیل رمضان علی شریفی از جاغوری ولایت غزنی، وکیل غلام حجت الله مجددی از جرم ویلات بدخشان ،وکیل عبدالرشید داوری از ناوه هیلمند بارکزی ولایت هیرمند، وکیل محمدکبیر عبرت ازخلم ولایت سمنگان ،وکیل عبدالوهاب

ازجمتال ولایت بلخ ،وکیل عبدالرحمن مخدو م ازمرکز ولایت کندز ، وکیل خدایداد ازکوچی ولایت غزنی ، وکیل نظرمحمد از تو نک وجلد ك ولایت زابل ،وکیل عبدالستار ا ز اجرستان ولایت ارزگان، وکیل محمد شاهپور علی زایی ازغوریان ولایت هرات ، وکیل محمد حسین ازانار دره ولایت فراه ،وکیل عزیزالله واصفی ازخاکریز ولایت کند ها ر، وکیل عبدالحمید زهری ازاصل چخانسور ، وکیل محمدشاه ارشاد ازبگرام ولایت پروا ن، وکیل عبدالوکیل از خوست ولایت پکتیا ، وکیل میرمحمد صدیق فرهنگ ازحوزهٔ دوم شهر کابل:ـ

درجلسه ۱۲ حمل ولسی جرگه یك عده اعضای باقیمانده انجمن های سمع‌شکایا ت و مراقبت تطبیق قوانین امور بودجه وما لی تقنین وامور عدلی انتخاب گردیده و هم‌برای انجمن های امور داخله، امور پلان‌انکشافی ، دفاع امور فرهنگی امور روابط بین المللی زراعت ، امور معادن وصنایع، اعضای جدید انتخاب گردید.

جلسه ساعت ده قبل ازظهر همان رو ز بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر و تاساعت ۳ونیم بعداز ظهر ادا مه داشت .

اعضای انجمن های ولسی جرگه که‌بتاریخ ۱۲حمل انتخاب گردیدند عبارت‌انداز:ـ

اعضای انجمن امور داخله : ـ

وکیل دوست محمد از شورا بك ولایت کندهار .

وکیل سعادت ازسید آ با د و لا یت وردك .

وکیل سید محمد طاهرشاه اکبری ا ز شهرستان ولایت ارزگان ،وکیل محمد کمین بابازی از اچین ولایت‌ننگرهار .

وکیل محمد میر ازده بالای ولایت‌ننگرهار.

وکیل جمال خا ن از باغران و لا یت هیلمند.

وکیل الهاء الدین از جبل‌السراج ولایت پروان .

وکیل عبدالاول قریشی از مرکز و لا یت تخار.

وکیل نورمحمد از رووئی دو آب و لایت سمنگان .

وکیل اسماعیل از واخان و لا یت بدخشان .

وکیل عبدالقیوم از اندرا ب و لا یت بغلان .

وکیل بازمحمد اززرمت ولایت‌پکتیا.

وکیل جان محمد ازاندر ولایت غزنی.

وکیل عبدالقدوس صافی از ولسوالی بلخ ولایت بلخ .

وکیل عبدالقیوم از پشتونکوت و لایت فاریاب .

وکیل عبدالروف از قلعه گاه ولایت فراه

وکیل صالح محمد ازمرکزدلایت چخانسور .

اعضای انجمن امور پلان انکشافی :ـ

وکیل گل حبیب از پغمان ولایت کابل .

وکیل امیرمحمد حسیب ازکوهستان ولایت کاپیسا .

وکیل سید یحیی از دو لت آبادولایت بلخ.

وکیل غلام محمد از چوکی و لایت‌کنر .

وکیل ببرك از حوزهٔ پنجم شهر کابل .

وکیل‌نیك محمد از کوهدامن و لا یت کابل .

وکیل میرعلی گوهر ازغوربند و لا یت پروان .

وکیل خدای بیردی ازاشکاشم و لا یت بدخشان .

وکیل هلال‌الدین بدری ازشهرمزارشر یف ولایت بلخ

وکیل بهاء الحق از وازه خواه و لایت غزنی .

اعضای انجمن امور دفاع‌ملی: ـ

وکیل محمد صدیق توخی ازاوبه و لایت هرات .

وکیل محمد گل‌از کوچی ریگستان بلو چی گرمسیر ولایت هیلمند.

و کیل بسم الله از شنکی و لا یت زا بل.

وکیل عبدالرحمن جمشیدی ازکشك ولایت هرات.

وکیل عبدالهادی هدایت ازخوگیانی‌و لایت ننگرهار .

وکیل میر عبدالبصیر آزاد از ادرسکن ولایت هرات .

وکیل محمد نبی ایماق ازمرکز ولا یت بادغیس .

وکیل لعل محمد از شاولی کوت و لایت کندهار.

وکیل محمد عظیم از بلچراغ و لایت فاریاب .
وکیل عبدالوهاب از پرچمن و لایت فراه .
وکیل محمد زمان ازبکواه ولایت فراه.

وکیل بازمحمد از ارغستان و لایت کندهار .

اعضای انجمن امور روابط بین‌المللی :-

وکیل احمدشاه رحمتیان ازحوزهٔ دوم‌شهر هرات .
وکیل عبدالمالك ناصری از حوزه شکردره ولایت کابل .
وکیل اناهیتا راتبزاده ازحوزهٔدوم شهر کابل.
وکیل سلطان‌محمد علومی ازدندولایت کندهار .
وکیل شاغاسی از شیوهٔ ولایت ننگرهار .
وکیل عبدالحکیم ازموسی قلعه و لایت هیلمند.
وکیل غلام صدیق دفتانی از ارچی و لایت کندز .
وکیل عبدالقیوم از کوچی کتواز و لایت غزنی .
وکیل عبدالغفور باهر از علیشنگ ولایت لغمان .

اعضای انجمن امور فرهنگی : -

وکیل رحمت الله ازجانی خیل ولایت پکتیا.
وکیل رقیه ابوبکر از حوزه اول شهر کابل. کابل.
وکیل معصومه عصمتی از معروف ولایت کندهار .
وکیل حاجی محمد از جمکنی و لایت پکتیا.
وکیل عبدالسلام از ارغنداب و لایت کندهار .
وکیل سید محمد از درهٔ پیچ و لایت کنر .
وکیل پیغله خدیجه احراری ازحوزهٔ اول شهر هرات .
وکیل عبدالقدیر از درواز ولایت بدخشان .
وکیل محمد گلدی ازدولت آباد و لایت فاریاب .

انجمن امور زراعت : -

وکیل شاه نظر ازنادعلی و لایت هیلمند.
وکیل حاجی سرور از دیشو و لایت چخانسور .
وکیل غلام نقشبند ناشر ازقره باغ ولایت غزنی .
وکیل کمال الدین اسحق‌زی از سر پل ولایت جوزجان .
وکیل عبدالصمد از سپین بولدك ولایت کندهار .
وکیل گل‌زرین ازمرکز ولایت کنر.
وکیل محمداسحق هلالی ازگلستان ولایت فراه .

انجمن امور معادن وصنایع:

وکیل فضل احمد از مقرولایت غزنی.
وکیل عبدالعزیز ازمرکزولایت‌زابل .
وکیل محمداکرم ایماق ازسنگ‌چارك ولایت جوزجان .
وکیل جمعه‌گل‌از مرکز ولایت‌پکتیا.
وکیل محمدعثمان ازتولك ولایت‌غور .
وکیل صالح محمد حنیفی از برکی برك ولایت لوگر .
وکیل احمد خان از پسا بند ولایت غور .

روسا ، نایب رئیس ومنشی انجمنهای دفاع وامور زراعت وآبیاری ولسی‌جرگه‌که از طرف اعضای انجمن انتخاب‌گردیده‌بودند در جلسه ۱۳ حمل آن‌جرگه تایید و تصویب گردید.

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه ساعت ۱۰ و نیم قبل از ظهر آغاز وتاساعت سه‌ونیم بعداز ظهر دوام داشت .

وکیل حاجی محمد صدیق توخی از اوبی ولایت هرات بحیث رئیس وکیل لعل محمد ازشاه ولی‌کوت ولایت کندهار بحیث نایب رئیس.

درانجمن دفاع‌ملی انتخاب شدند.

همچنین وکیل کمال الدین اسحق زی از سرپل ولایت جوزجان بحیث رئیس ، وکیل عبدالصمد از سپین بولدك ولایت کندهار بحیث نایب رئیس ووکیل محمد عیسی‌تخاری ازچاه آب ولایت تخار بحیث منشی درانجمن امور زراعت وآبیاری باکثریت آراء انتخاب گردیدند.

در جلسهٔ ۱٤ حمل ولسی جرگه رئیس ، نائب رئیس و منشی انجمن های امور پلان انکشافی ، فرهنگی روابط بین المللی ، امور داخله و اداره محلی وامور صحیه ، امور تفتیش وعدلی امور تجارت که قبلا از طرف اعضای هر انجمن تعیین شده بودند تایید و تصویب گردید .

جلسه که ساعت دو و نیم قبل از ظهر همان روز بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود تا ساعت چهار و نیم بعد از ظهر دوام داشت .

در جلسهٔ بعد از ظهر ولسی جرگه که جلسه سوال بود. ښاغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مالیه ، انجنیر احمد الله وزیر داخله ، دکتور محمد عمر وردك والی کابل ، پوهاند محمد اصغر کابل ښاروال و ښاغلی دوست محمد فضل رئیس دافغانستان دخوراکه مواد او عامه اړتیاو موسسه اشتراك کرده بودند.

درین جلسه وزیر مالیه ، والی کابل ، ورئیس دخوراکه مواد او عامه اړتیاو موسسه راجع به اقدامات اخیر حکومت در مورد تهیه بیشتر و توزیع بهتر مواد ارتزاقی بهسوالات یکعده وکلا توضیحات دادند .

در انجمن امور پلان ښاغلی امیر محمد حسیب از کوهستان ولایت کاپیسا بحیث رئیس ، وکیل میر علی گوهر از غوربند ولایت پروان بحیث نایب رئیس ووکیل هلال‌الدین بدری از شهر مزار شریف بحیث منشی انتخاب گردیدند.

در انجمن امور روابط بین المللی وکیل عبدالغفور باهر از علیشنگ لغمان بحیث رئیس ، وکیل غلام صدیق دفتانی از ارچی ولایت کندز بحیث نایب رئیس ، ووکیل شاه غاسی از شیوهٔ ننگرهار بحیث منشی انتخاب گردیدند .

وکیل حاجی محمد از چمکنی ولایت پکتیا بحیث رئیس ، وکیل غلام علی حسیب از رستاق ولایت تخار بحیث نایب رئیس و وکیل محمد گلدی از دولت آباد ولایت فاریاب بحیث منشی در انجمن امرر فرهنگی انتخاب شدند .

در انجمن امور داخله وادارهٔ محلی ، وکیل عبدالاول قریشی از مرکز ولایت تخار بحیث رئیس ، وکیل عبدالقیوم از پشتون کوت‌ولایت فاریاب بحیث نایب رئیس ، ووکیل محمدکمین از ارچین ولایت ننگرهار، بحیث منشی انتخاب شدند .

در انجمن تطبیق و مراقبت قوانین وسمع شکایات وکیل غلام فاروق از مرکز ولایت غزنی بحیث رئیس ، وکیل محمد عمر ازشاه جوی ولایت زابل بحیث نایب رئیس ووکیل علی احمد بایانی از مرکز ولایت پروان‌بحیث منشی تعیین شدند .

وکیل عبدالاحد گرزی از مرکز ولایت‌کندهار بحیث رئیس انجمن امور مالی و بودجه ، وکیل محمد صالح از گذره ولایت هرات‌بحیث نایب رئیس ووکیل سید مبین شاه امیر از مرکز ولایت هلمند بحیث منشی در این انجمن انتخاب شدند .

انجمن های پلان انکشافی‌و تشکیلات‌اساسی امور فرهنگی زراعت و آبیاری مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات بودجه و امور مالی، تقنین و امور عدلی ، امور داخله و ادارهٔ محلی ولسی جرگه ۱۵ حمل جلسه های مقدماتی شانرا تشکیل نموده و دربارهٔ طرز کار آینده انجمن ها بحث و مذاکره کردند .

ریاست انجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی را ښاغلی امیر محمد حسیب وکیل کوهستان ، ریاست انجمن امور فرهنگی را ښاغلی حاجی محمد وکیل چمکنی ، ریاست انجمن زراعت و آبیاری را ښاغلی کمال‌الدین اسحق زی وکیل سر پل و ریاست انجمن مراقبت تطبیق قوانین وسمع شکایات راښاغلی غلام فاروق غزنوی وکیل غزنی، وریاست‌انجمن بودجه وامور مالی را ښاغلی عبدالاحد کرزی وکیل شهر قندهار بعهده داشتند کذا انجمن تقنین امور عدلی به ریاست ښاغلی‌عبدالهادی هدایت وکیل خوگیانی ، انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی بریاست ښاغلی عبدالاول‌قریشی وکیل تخار دایر شده بود کذا رئیس ، نایب رئیس ومنشی انجمن های ذیل که از طرف اعضای انجمن‌ها انتخاب شده بود در مجلس عمومی‌ولسی جرگه نیز تایید و تصو یب گردید.

در انجمن امور تجارت وکیل سد واصیل از سید کرم بحیث رئیس ،وکیل محمد نبی ایماق از مرکز بادغیس بحیث نایب رئیس، ووکیل غلام ربانی از مرغاب بحیث منشی انتخاب شدند .

وکیل عبدالهادی هدایت از خوگیانی بحیث رئیس ، وکیل رمضانعلی شریفی از جاغوری بحیث نایب رئیس ووکیل عبدالحمید زهری، ازاصل چخانسور بحیث منشی انجمن تقنین وامور عدلی انتخاب گردیدند .

در انجمن امور صحیه وکیل محمد نسیم تولواره از مرکز بامیان بحیث رئیس ، وکیل میرزا احمد جان از ده سبز بحیث‌نایب‌رئیس

ووکیل غلام رسول از گجران بحیث منشی انتخاب شدند .

انجمن های امور مالی وبودجه‌مراقبت‌تطبیق قوانین وسمع شکایات امور داخله و ادارهٔ محلی ، امور زراعت و آبیاری ، امور دفاع ملی وامور روابط بین‌المللی ولسی جرگه‌قبل از ظهر روز ۱۶حمل‌جلسه کرده وبرموضوعات مربوط شان بحث گردید .

انجمن امور زراعت و آبیاری که بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی جلسه کرده‌بود بر موضوع تبدیل نام وزارت زراعت به وزارت زراعت و آبیاری بحث کرد .

همچنان انجمن‌امور مالی وبودجه که‌بریاست وکیل عبدالاحد کرزی جلسه کرده بود بر موضوع تجدید مالیات اراضی بحث ومذاکره کردند .

در انجمن تقنین وامورعدلی برموضوع‌پروژه قانون ښاروالی بحث ومذاکره بعمل آمد .

جلسه این‌انجمن بریاست وکیل‌عبدالهادی هدایت دایر شده بود .

انجمن مراقبت‌تطبیق قوانین وسمع‌شکایات که بریاست وکیل غلام فاروق غزنوی تشکیل جلسه داده موضوع عرایض سال گذشته را مورد غور وبررسی قرار داد .

منشی‌انجمن ښاغلی بایانی عرایض مربوط انجمن را از منشی سابقهٔ آن انجمن تسلیم گردید .

انجمن امور داخله واداره محلی بریاست عبدالقیوم نائب رئیس آن انجمن تشکیل شده و موضوعات مربوط انجمن را مورد بحث قرار داد .

همچنان انجمن امور دفاع‌ملی بریاست‌حاجی محمد صد یق توخی وانجمن امو ر روا بـط بین‌المللی‌به ریاست عبدالغفور باهر جلسا ت مقدماتی شانرا تشکیل نمودند .

انجمن های ولسی جرگه ۱۸ حمل جلسه کرده و برموضوعات مربوطه بحث و مذاکره نمودند .

انجمن امور پلان انکشافی‌و تشکیلات‌اساسی بریاست وکیل امیر محمد حسیب جلسه کرده درموضوع‌تشکیلات وزارت‌خانه های فوایدعامه عد لیه، معا دن وصنا یـع، ریاست مستقل قبایل . ریاست خدمات ملکی و دافغانستان دخوراکه مواد واو عامه اړتیاو مو سسـه و دارالانشاء مجلس عالی وزراء وتشکیلات‌بودجه سال ٤٦ بحث کرد .

در انجمن امور عدلی و تقنین که بریاست رمضان علی شریفی نایب آن انجمن جلسـه کرده بود یك فصل از قانون ښاروالی مورد بحث ومذاکره قرار گرفت.

انجمن امور زراعت و آبیاری که بریاست وکیل‌کمال‌الدین اسحق‌زی دایرشده‌بود بحث خود را در موضوعات زراعتی و مالداری‌کشور دوام داد .

انجمن امور داخله بریکعده از عرایض‌وارده غور وبحث کرد و در نتیجه فیصله شد تا عرایض وارده بوزارت داخله سپرده شود . جلسه این انجمن بریاست وکیل عبدالقیوم میمنه‌گی دایر شده بود .

انجمن امور روابط بین المللی به ریاست عبدالغفور باهر برموضوعات مربوطه غورکرد.

انجمن مراقبت تطبیق قوانین وسمع‌شکایات برعرایض وارده غور کرده ریاست انجمن را وکیل غلام فاروق غزنوی بعهده داشت .

انجمن امور صحی بریاست محمد نسیم تولواره به جلسه مقدماتی خود پرداخت .

در انجمن امور فرهنگی که به ریاست‌وکیل حاجی محمد چمکنی دایر شده بود . نمایندهٔ وزارت معارف اشتراك کرده و به سوالات اعضای انجمن درمورد دارالمعلمین هاتوضیحات داد .

در انجمن مالی و بودجه‌که بریاست‌عبدالاحد کرزی دایر شده بود در بارهٔ مالیات اراضی بحث ادامه یافت در جلسهٔ ۱۹ حمل ولسی جرگه موضوع معارف و طرق اساسی‌انکشاف معارف متوازن در کشور مورد بحث و مذاکره قرار گرفت .

جلسه که ساعت ده قبل از ظهر ۱۹ حمل بریاست دو کتور عبدالظاهر رئیس و لسـی جرگه دایر شده بود تا ساعت سه و نیم بعد از ظهر دوام داشت .

درجلسهٔ ۲۰ حمل ولسی جرگه بحث درمورد انکشاف معارف متوازن ادامه یافته و یك سلسله پیشنهادات از طرف وکلا درین باره به دارالانشاء سپرده شد.

همچنان درین جلسه یکعده اعضای انجمن ها نیز انتخاب گردید .

جلسه بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه از ساعت ده قبل از ظهر آغاز و تا ساعت دوی بعد از ظهر دوام داشت .

در جلسهٔ ۲۱ حمل ولسی جرگه هیئت‌اداری انجمن های امور فواید عامه ، امور معادن و صنایع وامور انکشاف بهبود اجتماعی که از طرف انجمنها انتخاب شده بودند تایید و تصویب گردید .

در انجمن فواید عامه وکیل عبدالرزاق از سرخ و پارسا بحیث رئیس وکیل سلطان‌احمد علومی از دندکندهار بحیث نایب رئیس ، ووکیل بهاء الدین از جبل السراج بحیث‌منشی در انجمن امورمعادن وصنایع، وکیل‌عبدالقدوس صافی از بلخ بحیث رئیس ، وکیل محمداکرم ایماق از سنگ چارك بحیث نایب رئیس ، ووکیل محمد عثمان از تولك بحیث منشی .

در انجمن انکشاف و بهبود اجتماعی : ـ

وکیل دکتور عبدالکریم فرزان از زنده‌جان بحیث رئیس ، ووکیل عبدالملك ناصری از شکر دره بحیث نایب رئیس انتخاب‌گردیدند جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده و در آن راجع به پیشنهاد انجمن امور فرهنگی و موضوعات مربوط به معارف و قانون انتخابات شوری بحث شد جلسه مذکور تا ساعت ۱۱ و سی دقیقه دوام کرد .

پروژهٔ قانون ښاروالی ها ، پروگرام های معارف، فورمولیر ادویه از موضوعاتی بود که بتاریخ ۲۲ حمل‌در انجمن‌های ولسی‌جرگه‌مورد بحث قرار گرفت .

در انجمن تقنین وامور عدلی که بریاست وکیل عبدالهادی هدایت وکیل خوگیانی‌دایر شده‌بود در موضوع پروژه قانون ښاروالی‌ها بحث و مذاکره بعمل آمد .

در انجمن امور روابط فرهنگی پوهاندد‌کتور محمد عثمان انوری وزیر معارف و پوهنوال تورپالی اعتمادی رئیس پوهنتون کابل‌اشتراك کرده و به سوالات اعضای انجمن در مورد امتحان کانکور فارغ التحصیلان لیسه ها و طرح قوانین پروگرام های معارف و پروگرام انکشاف زبان ملی پشتو توضیحات دادند .

جلسه انجمن بریاست وکیل حاجی محمد چمکنی دایر گردیده بود .

در انجمن امور داخلی و ادارهٔ محلی که بریاست وکیل عبدالاول قریشی دایر شده بود ، کابل ښاروال ، حاضر شده و درمورد نرخ ها به‌سوالات اعضای انجمن جواب‌گفت. همچناق وی یکعده سوالات انجمن را غرض تهیه جواب تسلیم شد .

انجمن امور دفاع ملی که بریاست وکیل محمد صدیق توخی تشکیل جلسه داده بود بر موضوعات مربوط غور کرد .

انجمن سمع شکایات و مراقبت تطبیق‌قوانین بر عرایض وارده غور کرده و بعد از یك سلسله بحث تصمیم اتخاذ کرد که بعد از این به‌آن عرایض غور شود که مراحل قانونی خود را طی کرده باشد .

جلسهٔ انجمن بریاست غلام فاروق غزنوی دایر گردیده بود .

انجمن امور مالی و بودجه بریاست وکیل عبدالاحد کرزی و انجمن روابط بین المللی بریاست وکیل عبدالغفور باهر دایر گردیده و موضوعات مربوط خود را مورد غور قرار دادند .

انجمن امور زراعت و آبیاری به ریاست وکیل کمال الدین اسحق زی تشکیل جلسه داده و بر موضوع نام گذاری وزارت زراعت و آبیاری بحث کرد .

انجمن امور صحی در جلسه ۲۲ حمل خود موضوع فور مولیر ملی ادویه را که ازطرف وزارت صحیه ترتیب شده بود مطالعه کرد جلسه انجمن به ریاست وکیل محمد نسیم تولواره دایر گردیده بود .

همچنان انجمن امور تجارت به ریاست‌وکیل سدو اصیل جلسهٔ مقدماتی خود را دایرکرد.

در جلسهٔ قبل از ظهر ۲۷ حمل ولسی جرگه پیشنهادفوری‌یکعده‌وکلاکه به دارالانشاء سپرده شده بود و باساس آن باید هشت مادهٔ قانون انتخابات شوری‌که‌قبلا در جلسات سال گذشته تصویب شد مورد بحث مجدد قرار میگرفت بعد از یك سلسله مباحثات رد گردید .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر ماده نهم قانون انتخابات شوری به اکثریت آراءبدون تعدیل تصویب گردید جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه ساعت ده قبل از ظهر همان روز دایر گردیده و تا ساعت چهار بعد از ظهر ادامه داشت .

در انجمن های ولسی جرگه روز پنجشنبه ۳۰ حمل دربارهٔ قرار داد فرهنگی افغانستان و فرانسه پروژه قانون مجازات رشوت و باقیداران بانك زراعتی و قانون ښاروالی ها بحث بعمل آمد .

در انجمن تقنین وامور عدلی که بریاست وکیل عبدالهادی هدایت دایر شده بود قانون ښاروالی ها از ماده ۲۶ الی ۲۳ تایید و تصویب شد .

در جلسه انجمن امور فرهنگی قرار داد فرهنگی که بین افغانستان و جمهوریت‌فرانسه منعقد گردید ، مورد بحث قرار گرفت .

ریاست انجمن را وکیل حاجی محمد چمکنی بعهده داشت .

در انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی که بریاست وکیل عبدالکریم فرزان جلسه‌کرده

بود پروژه قانون مجازات رشوت تحت غور قرار گرفت و در مورد پنج ماده آن فیصله بعمل آمد .

انجمن امور سمع شکایات و مراقبت تطبیق قوانین ولسی جرگه بریاست وکیل غلام‌فاروق غزنوی و انجمن روابط بین المللی بریاست وکیل عبدالغفورباهرجلسه‌کرده و برموضوعات مربوط غور کردند .

در انجمن امور زراعت و آبیاری که‌بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی دایر شده بود بحث درمورد باقیداران بانك زراعتی ادامه یافت .

انجمن تشکیلات اساسی و پلان انکشافی بریاست وکیل امیر محمد حسیب و انجمن‌امور داخله وادارهٔ محلی بریاست وکیل‌عبدالاول قریشی جلسه کرده و بر موضوعات مربوط بحث کردند .

پروژه قانون نکاح و طلاق، پروژه قانون مجازات ، رشوت ، موضوع تعدیل سازمان ملل متحد مبنی بر تزئید اعضای غیر دایمی و شورای امنیت‌موافقت‌نامه فرهنگی‌بین‌افغانستان و فرانسه از موضوعاتی بود که در انجمن‌های ولسی جرگه اول ثور مورد بحث ومذاکره‌قرار گرفت .

انجمن تقنین و امور عدلی که به ریاست وکیل عبدالهادی هدایت جلسه کرده بود در مورد پروژه نکاح وطلاق باپارهٔ تعدیلات و ایزادات فیصله خویش را صادر کرده وجهت غور مجلس عمومی به دارالانشاء سپرد همچنان ماده ۳۴ تا ماده ۳۶ قانون ښاروالیها ازملاحظه اعضای انجمن گذشت .

در انجمن سمع شکایات و مراقبت تطبیق قوانین در موضوع دارالمعلمین ها و ارتقا ء دارالمعلمین عالی به پوهنځی و کانکور معلمین بحث صورت گرفته و در جلسه بعد از ظهر انجمن پوهاند محمد عثمان انوری وزیرمعارف، پوهنوال توریالی اعتمادی رئیس پوهنتون و رئیس تربیه معلمین حاضر شده به سوالات اعضای انجمن جواب گفتند:ــ جلسه انجمــن بریاست وکیل محمد فاروق غزنوی دایر شده بود در جلسه قبل از ظهر انجمن امور مالی و بودجه موضوع کنوانسیون های بین المللی فلاتیلی مورد بحث قرارگرفته وانجنیر محمد عظیم گران‌معین وزارت مخابرات‌به‌یکعده‌سوالات اعضای انجمن درین مورد جواب داد .

همچنان در جلسه قبل از ظهر این انجمن ښاغلی دوست محمد فضل رئیس دافغانستان دخوراکه مواد ا وعامه اړتیاو موسسه حاضر شده به سوالات وکلاء جواب گفت . انجمن بریاست وکیل عبدالاحد کرزی جلسه کرده بود .

در انجمن امور فرهنگی موافقتنامه فرهنگی بین افغانستان و فرانسه موردبحث قرارگرفته و در نتیجه از مادهٔ اول الی ماده پانزده آن تصویب گردید .

جلسه بریاست وکیل حاجی محمد چمکنی دایر شده بود .

انجمن امور پلان انکشافی و تشکیلات به ریاست وکیل امیر محمد حسیب کوهستانی جلسه گرده و در آن موضوع ارتباط واحد اداری املاك واسکان را به وزارت داخله ، موضوع تصدی شدن د افغانستان دخوراکه‌مواد و اوعامه اړتیاو موسسه مورد بحث ومذاکره قرار گرفت .

در جلسه بعد از ظهر ښاغلی عبدالکریـم حکیمی وزیر مالیه اشتراك کرده به سوالات عدهٔ از اعضای انجمن جواب گفت .

در انجمن روابط بین المللی که بریاست وکیل عبدالغفور باهر جلسه کرده بودموضوع تعدیل سازمان ملل متحد مبنی بر تزئیداعضای غیر دایمی شورای امنیتو تعداد اعضای‌شورای اقتصادی و اجتماعی آن سازمان که بموجب فیصله ۱۷ دسامبر ۱۹۶۲ شورای امنیت‌صورت گرفته و توسط فرمان تقنینی تایید شده‌است مورد بحث قرار گرفت . این تزئید اعضای شورای امنیت ، شورای اقتصادی و اجتماعی در اثر توسعهٔ عدهٔ دول‌شامل سازمان جهانی صورت گرفته است .

در جلسه قبل از ظهر همانروز انجمن امور دفاع ملی ، رئیس تشکیلات وزارت دفاع ملی حاضر گردیده و به سوالات وکلا در موضوعات مربوط آن وزارت جواب گفت ، ریاست انجمن را وکیل حاجی محمد صدیق توخی بعهده داشت .

در انجمن امور زراعت و آبیاری که بریاست وکیل حاجی عبد الصمد نائب رئیس آن‌انجمن جلسه نموده بود موضوع‌باقیداران بانك‌زراعتی مورد بحث قرار گرفته و در نتیجه فیصله شد تا تمام قروض بانك ذمت اشخاص تحصیل گردد . فیصله انجمن برای غور مزید درمجلس عمومی به دارالانشاء سپرده شد .

در انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی ساعت دو ونیم قبل از ظهر روزمذکور انجنیراحمدالله وزیر داخله و ښاغلی امان الله منصوری معین دوم وزارت داخله ، ښاغلی عبدالصمد بخشی رئیس انکشاف دهات، روسای املا ك واسکان

حاضر شده به سوالات اعضای انجمن در موضوعات مربط املاك و اسکان و انکشاف‌دهات جوابات دادند .

مادهٔ یازدهم تا چهاردهم قانون انتخابات شوری درجلسه‌دوی ثور ولسی جرگه پس‌از غور و بحث به اکثریت آراء تصویب وتایید گردید .

جلسه قبل از ظهر وبعد از ظهر ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس‌ولسی جرگه دایر گردیده بود در جلسه همان روز انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی که بریاست وکیل عبدالاول قریشی دایر شده بود بر موضوعات املاك ته جایی ، بند یوانه انکشاف دهات ، رشوه ستانی محصلی و ترافیك بحث شد .

انجنیر احمدالله وزیر داخله ، بناغلی‌امان الله منصوری معین دوم‌آن وزارت ، بریدجنرال محمد رحیم ناصری قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس در جلسه روز مزبور این انجمن اشتراك کرده به سوالات اعضای انجمن درین موارد جواب گفتند.

همچنان در جلسه انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی که همان روز بریاست وکیل عبدالکریم فرزان دایر شده بود پروژه قانون منع رشوت از مادهٔ اول تا مادهٔ پانزدهم بعد از غور و تطبیق تسوید شد .

درجلسه انجمن فوایدعامه‌ومواصلات که به تاریخ مذکور به‌ریاست وکیل عبدالرزاق توفیق دایر شده بود بر موضوعات مربوط بحث بعمل آمد .

از ماده ۱۵ تا ماده ۱۹ قانون انتخابات شوری در جلسه ۳ ثور ولسی جرگه مورد بحث قرار گرفته وبعد از ارائه نظریات عدهٔ ازوکلا این مواد با پارهٔ تعدیلات به‌اکثریت آراء تصویب گردید .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر ۳ ثور بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود . در جلسه اخیر انجمن امور معادن و صنایع که به بریاست محمد اکرم نایب رئیس انجمن دایرشده بود درموضوع صحن کوره مذاکره شد.

در جلسه اخیر انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین ولسی جرگه که بریاست وکیل غلام فاروق غزنوی دایر شده بود در موضوع دارالمعلمین ها و ارتقاء دارالمعلمین عالی به پوهنځی و کانکور معلمین صورت گرفت .

مادهٔ بیستم قانون انتخابات شوری درجلسه بعد از ظهر روز مذکور بعد از غور ومباحثه با پارهٔ تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردید .

همچنان در جلسه قبل از ظهر بر یکعده پیشنهادات که از طرف وکلاء به دارالانشاء سپرده شده بود . مذاکره صورت گرفته و در نتیجه به اکثریت آراء فیصله گردید تاجلسات انجمنهای ولسی جرگه تا دو شنبه آینده معطل گردیده و در عوض جلسهٔ عمومی دایر و بر قانون انتخابات شوری غوروفیصله بعمل آید .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر روز ٤ ثور تحت ریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود .

مادهٔ بیست و یکم قانون انتخابات شوری در جلسهٔ ٦ ثور ولسی جرگه بعد از غور و مباحثه با پارهٔ تعدیلات به‌اکثریت آراءتصویب گردید .

جلسه که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود تا ساعت دوی بعد از ظهر دوام داشت .

از مادهٔ بیست و دوم الی ماده بیست و چهارم قانون انتخابات شوری در جلسهٔ ۸ ثور ولسی جرگه با پارهٔ تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردیده و بالای ماده بیست و پنجم غور و مباحثه بعمل آمد .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه ساعت ده قبل از ظهر دایر گردیده بود تا ساعت ٤ بعد از ظهر دوام داشت .

از ماده ۲۵ الی ماده ۳۰ قانون انتخابات شوری در جلسه ۹ ثور ولسی جرگه بعد از غور ومباحثه با پارهٔ تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردید .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه ساعت ده آغاز گردیده بود تا ساعت ۳ بعد از ظهر ادامه داشت .

به تصمیم ولسی جرگه در جلسهٔ عمومی ۱۰ ثور فیصله شد تا جلسه استیضاح بصورت جلسه استجواب طور سری دایر گردد .

جلسه عمومی که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده وتاساعت چهار بعد از ظهر دوام کرد از ماده ۳۱ ــ الی ماده ۳۲ قانون انتخابات شوری نیز با پارهٔ تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردید و بالای ماده سی و سه غور ومباحثه بعمل آمد .

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم

در انجمن امور زراعت و آبیاری راجع به عرایض اهالی تخار ، کندز ، بغلان در مورد پروتوکول پخته غور و مباحثه بعمل آمد .

ریاست این انجمن را وکیل کمال الدین اسحق زی بعهده داشت .

در انجمن امور پلان شاغلی امان الله منصوری معین وزارت داخله حاضر شد درمورد یونت اداری اسکان واملاك وارتباط آن بوزارت داخله توضیحات دادند .

در انجمن پروژه نغلو انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن وصنایع حاضر شده درموضوع تحقیق پروژهٔ نغلو بهسوالات اعضای انجمن جواب دادند .

پروژه قانون مجازات رشوه الغای محصول مواشی ، پروتوکول زرع پخته و موضوعات مربوط اشخاص غیر محارب در جلسه ۱۹ ثور انجمن های ولسی جرگه مورد بحث و مذاکره قرار گرفت .

انجمن امور مالی و بودجه بریاست عبدالاحد کرزی جلسه کرده در مورد الغای محصول مواشی قرار خویش را صادر و بعد از یك سلسله مباحثه جهت غور مزید آنرا به دارالانشاء سپرد .

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات بر یکعده عرایض وارده غور کرد .

ریاست جلسه را وکیل غلام فاروق غزنوی بعهده داشت .

انجمن امور روابط فرهنگی بریاست وکیل حاجی محمد چمکنی جلسه کرده و در موضوع از بین بردن تفاوت سویه تعلیمی شاگردان مرکز وولایات کشور بحث نموده و راجع به تشکیل صنف های تهیه و سهمیه ولایات در پوهنتون پیشنهاداتی از طرف اعضای انجمن تقدیم گردید .

پوهاند دکتور محمدعثمان انوری وزیرمعارف و دکتور محمد اکرم معین تدریسی وزارت معارف و پوهنوال توریالی اعتمادی رئیس پوهنتون کابل در جلسه قبل از ظهر این انجمن حاضر شده و به سوالات وکلا جواب دادند .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر موضوع لباس ملی خانم ها که در سال گذشته از طرف ولسی جرگه تصویب شده بود مورد بحث قرار گرفته و فیصله بعمل آمد تا طبق ماده ۷۲ قانون اساسی انجمن مختلط از هر دو جرگه تشکیل شده بر موضوع بحث کند .

انجمن امور روابط بین المللی در موضوع تعدیل منشور سازمان ملل متحد مبنی بر تزئید اعضای غیر دایمی شورای امنیت وشورای اقتصادی و اجتماعی که به موجب فیصله ۱۷ دسامبر ۱۹۶۳ شورای امنیت صورت گرفته تایید کرد و موضوع را برای ارائه به مجلس عمومی به دارالانشاء سپرد .

ریاست جلسه را وکیل عبدالغفور باهر بعهده داشت . در جلسه انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی وتسوید پروژه قانون مجازات رشوه تکمیل گردید .

ریاست انجمن را وکیل دکتور عبدالکریم فرزان بعهده داشت .

انجمن امور داخله بریاست وکیل عبدالاول قریشی جلسه نموده بر یکعده عرایض وارده غور کرد .

انجمن امور زراعت و آبیاری بر موضوع پروتوکول زرع پخته غور و مباحثه بعمل آورد.

ریاست این انجمن را وکیل کمال الدین اسحق زی بعهده داشت انجمن تقنین وامور عدلی بریاست وکیل عبدالهادی هدایت بر موضوعات مربوطه غور کرد .

انجمن امور فواید عامه و مواصلات بریاست وکیل حاجی عبدالرزاق توفیق جلسه کرده بر موضوع امور فنی مخابرات و توازن آن درتمام کشور بحث و مذاکره کرد .

انجمن امور دفاع ملی بریاست وکیل لعل محمد نایب رئیس انجمن جلسه کرده در مورد اشخاص غیر محارب بحث و تصامیمی اتخاذ کرد .

انجمن های امور فواید عامه و مواصلات ، انکشاف و بهبود اجتماعی امور داخله وادارهٔ محلی ، امور مالی و بودجه ، امور فرهنگی و زراعت آبیاری ولسی جرگه روز پنجشنبه ۲۰ ثور جلسه کرده بر موضوعات مربوط غورکرد

انجمن امور فواید عامه بر پروژه های وزارت مخابرات غور کرده و رئیس پلان وزارت مخابرات درین جلسه در مورد این پروژه ها توضیحات داد .

جلسه انجمن بریاست وکیل عبدالرزاق توفیق دایر شده بود . موضوع طبابت اجتماعی در انجمن انکشاف و بهبود اجتماعی مطرح بحث قرار گرفته و قرار انجمن درین مورد به دارالانشاء سپرده شد .

جلسهٔ انجمن بریاست وکیل عبدالکریم فرزان دایر شده بود .

انجمن امور داخله بریاست وکیل عبدالاول قریشی جلسه کرده بر یکعده عرایض وارده در موضوعات املاك واسکان غور کرد .

ساعت دوی بعد از ظهر ۱۱ ثور در جلسه استجواب ولسی جرگه اشتراك نمودند .
باساس تصمیم یك روز قبل ولسی جرگه جلسه استجواب به صورت سری دایر شده بود .
ریاست جلسه را دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه به عهده داشت و تا ساعت‌چهار و چهل وپنج دقیقه ادامه یافت .
انجمن های تقنین و امور عدلی ، امور انکشاف و بهبود وضع اجتماعی ، امور معادن وصنایع ، امور روابط بین المللی ، امور زراعت و آبیاری ، انجمن تحقیق پروژه ننغلو، امور داخله ، امور تطبیق قوانین و سمع شکایات ولسی جرگه قبل از ظهر روزپنجشنبه ۱۳ ثور جلسه کرده بر موضوعات مربوط غور نمودند .
انجمن تقنین وامور عدلی درمورد ماده ۲۱ اصولنامهٔ ترفیع و تقاعد مامورین ملکی ، الغـای تبصرهٔ موقتـی مادهٔ نهم اصولـنامه مازدیاد ماده واحده درمورد وزرای مستعفی و الغای اداره فتوای مربوط وزارت عدلیه وارتباط ریاست انکشاف وادی ننگرهار بەوزارت‌زراعت و آبیاری همچنان الغای محاکم استیناف الف ب ، ج و تبدیل اسم وزارت زراعت بەوزارت زراعت و آبیاری قرار خویش را صادر کرده وبرای غور مزید فیصله مجلس عمومی آنرا به دارالانشاء سپرد .
در انجمن امور انکشاف و بهبود وضع اجتماعی پروژه قانون مجازات رشوت در چهار فصل و ۱۸ ماده تسوید گردید .
در انجمن روابط بین المللی موافقتنامه همکاری فرهنگی بین حکومات افغانستان و فرانسه که بفرمان تقنینی اجراء شده و از انجمن فرهنگی جهت غور مزید باین انجمن رسیده بود مورد غور و مذاکره قرارگرفت .
انجمن پروژه ننغلو در مورد تکمیل تحقیقات پروژه مذکور غور و مباحثه کرد .
انجمن امور معادن و صنایع بر موضوعات مربوطه غور کرد .
در انجمن امور زراعت و آبیاری موضوع پروتوکول زرع پخته در ولایات قندز ، تخار ، بغلان مورد غور و مذاکره قرار گرفت .
انجمن های امور داخله و مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات بر یکعده عرایض وارده غور و مذاکره کرد .
انجمن های ولسی جرگه ۱۵ ثور جلسه کرده ، بر موضوعات مربوطه غور و مباحثه بعمل آورد .
انجمن امور مالی و بودجه بریاست عبدالاحد کرزی جلسه کرده بر موضوع غله و عضویت افغانستان در کنفرانسهای بین المللی تیلی کامیوکیشن قرار خویش را صادر کرد و جهت غور نهائی مجلس عمومی فیصله خود را به دارالانشاء سپرد .
انجمن امور روابط بیـن‌المـللی در باره موافقتنامه فرهنگی افغانستان وفرانسه وتعدیل سازمان ملل متحد مبنی بر تزئید اعضاء غیر دایمی شورای امنیت و شورای اقتصادی و اجتماعی که به موجب فیصله ۱۷ دسامبر۱۹۵۲ شورای امنیت فیصله گردیده بفرمان تقنینی اجراء شده غور بعمل آورد در جلسه بعد از ظهر دکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه در جلسه انجمن حاضر گردیده بر یکعده سوالات اعضای انجمن در مورد جواب ارائه کردند . جلسه تحت‌ریاست وکیل عبدالغفور باهر دایر گردیده بود .
انجمن امور فرهنگی تحت ریاست وکیل حاجی محمد چمکنی جلسه کرده و بر موضوع امتحان کانکور و شمول طلاب لیسه ها در پوهنتون کابل بحث بعمل آورده و در نتیجه فیصله شد درجلسهٔ آینده آین‌انجمن پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیر معارف و پوهنوال توریالی اعتمادی رئیس پوهنتون‌کابل بەجلسه انجمن حاضر شده به سوالات وکلا جواب ارائه کنند .
انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات بر عرایض متعلمین دارالمعلمین غور نموده و تصامیم اتخاذ کرد ریاست این انجمن راوکیل غلام فاروق غزنوی بعهده داشت .
انجمن امورفواید عامه برموضوع خـط مشـی و تشکیلات وزارت فواید عامه بحث نموده و تصامیم اتخاذ کرد . هم چنان در جلسه قبل از ظهر این انجمن فیصله گردید تا در جلسه آینده انجنیر محمد حسین مساء وزیر فواید عامه حاضر شده به سوالات وکلا جواب‌گوید. ریاست این انجمن را وکیل حاجی عبدالرزاق توفیق بعهده داشت .
انجمن امور دفاع ملی بریاست وکیل لعل محمد نایب رئیس انجمن‌جلسه کرده برموضوع فورمه وثایق مجلوبین غور ومذاکره بعمل‌آمد.
انجمن امور صحی‌بریاست وکیل‌محمد نسیم تولواره جلسه کرده و در بارهٔ تورید ادویه و از دوکتور ویس رئیس دیپوی عمومی ادویه که به انجمن احضار شده بود سوالات بعمل آمد .
در انجمن امور عرایض در جلسه که به ریاست وکیل عبدالاول قریشی تشکیل گردیده بود بر یکعده عرایض وارده غور بعمل آمد .

روز بهمراهی ښاغلی محمد انور ضیائی معین آنوزارت در جلسه انجمن شرکت کرده به سوالات اعضای انجمن درین موضوع جواب گفت .

در انجمن امور فواید عامه انجنیر محمد حسین مساء وزیر فواید عامه شرکت کرده دربارهٔ متوازن ساختن ساختمان ها در تمام کشور به پرسشهای اعضای انجمن توضیحات داد .

ریاست انجمن را حاجی عبدالرزاق توفیق بعهده داشت .

در انجمن مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات که بریاست وکیل غلام فاروق غزنوی دایر شده بود در مورد ۲۱ فقرهٔ عارضین قرار صادر گردیده و به مراجع مربوط ارجاع گردید.

موافقتنامهٔ فرهنگی افغانستان و فرانسه در جلسهٔ انجمن روابط بین المللی مجددا مورد غور قرار گرفت . ریاست انجمن را وکیل عبدالغفور باهر بعهده داشت .

انجمن انکشاف و بهبود اجتماعی بریاست وکیل دکتور عبدالکریم فرزان جلسه کرده ماده یك الی پنج قانون حمایه مادر و اطفال را تسوید **کرد .**

انجمن امور داخله واداره محلی درجلسهٔ ۲٦ ثور خود اوضاع محابس و اخذ اعانه و پاسپورت را از حجاج تحت غور قرار داد و فیصله شد در جلسه روز شنبه ۲۹ ثور انجمن قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس برای ارائه توضیحات درینمورد اشتراك نماید .

انجمن بریاست وکیل عبدالاول قریشی جلسه کرده بود .

انجمن امور فرهنگی بریاست وکیل حاجی محمد چمکنی دایر شده و در آن پروژه قانون معارف از مادهٔ اول الی پنجم تسوید گردید. هکذا برموضوعات قبلی بحث خودرا ادامه داد . انجمن امور زراعت و آبیاری نیز تشکیل جلسه داده وریاست انجمن را وکیل کمال الدین اسحق زی بعهده داشت .

انجمن امور صحی بتاریخ ۲۹ ثور جلسه کرده در مورد راپور مشاهدات بازدید اعضای انجمن از میرمنو روغتون بحث کرد .

جلسه انجمن بریاست وکیل محمد نسیم تولواره دایر شده بود موضوع افراد غیر محارب و مجلوبین باقیمانده سال ۱۳۱۹ الی ۱۳۲٦ در جلسه انجمن امور دفاع ملی مورد مذاکره قرار گرفت و فیصله شد تا درجلسه روز شنبه ۲۹ ثور انجمن نماینده وزارت دفاع ملی اشتراك کنند .

انجمن بریاست وکیل لعل محمد نائب رئیس جلسه کرده بود .

انجمن تقنین و امور عدلی بریاست وکیل عبدالهادی هدایت جلسه کرده بر موضوعات مربوط غور کرده . شش انجمن ولسی جرگه ۲۷ ثور بحث خود را در موضوعات مربوط ادامه داد .

در انجمن امور زراعت وآبیاری که بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی دایر شده بود برموضوعات زراعتی کشور تبادل نظر بعمل آمد .

همچنان انجمن امور مالی و بودجه قرار خود را در بارهٔ تصفیه حساب بودجه سال ۱۳٤٤ صادر کرد . ریاست انجمن را وکیل عبدالاحد کرزی بعهده داشت .

در انجمن امور فرهنگی که بریاست وکیل حاجی محمد چمکنی دایر شده بود ماده شش الی یازده پروژه قانون معارف تصویب گردید.

انجمن امور داخله بر یك تعداد عرایض وارده مربوط به موضوعات املاك و تشکیلات غور **کرد .**

این عرایض از نگاه ارتباط موضوع ازطریق انجمن مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات به انجمن امور داخله رسیده بود .

ریاست انجمن را وکیل عبدالاول قریشی بعهده داشت .

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات که بریاست وکیل محمد عمر نایب رئیس جلسه کرده بود بر عرایض وارده غور کرد .

انجمن امور روابط بین المللی بریاست وکیل عبدالغفور باهر جلسه کرده به موضوعات بحث کرد .

انجمن های ولسی جرگه ۲۹ ثور جلسه کرده بر موضوعات مربوط بحث و مذاکره کرد .

انجمن امور صحیه بر موضوع شفا خانه های ریاست پوهنتون و مشاهدات اعضای انجمن از میرمنو روغتون بحث کرد .

در جلسه قبل از ظهر انجمن پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیر معارف پوهنوال توریالی اعتمادی رئیس پوهنتون کابل اشتراك کرده و به سوالات اعضای انجمن در این موارد توضیحات دادند .

ریاست انجمن را وکیل محمد نسیم تولواره بعهده داشت .

انجمن امور پلان انکشافی وتشکیلات اساسی بریاست وکیل امیر محمد حسیب جلسه کرده و موضوعات مربوط به پلان پنجساله سوم

در جلسهٔ انجمن امور مالی و بودجه که بریاست وکیل عبدالاحد کرزی دایر شده بود لغو گمرکات محلی و تقویه گمرکات سرحدی تحت غور قرار گرفت .

پروژه قانون معارف در انجمن امورفرهنگی مطالعه شد ریاست جلسه انجمن را وکیل حاجی محمد چمکنی بعهده داشت در انجمن‌امور زراعت و آبیاری که بریاست وکیل کمال‌الدین اسحق زی دایر شده بود . برموضوعات‌زراعت بحث بعمل آمد .

انجمن های ولسی جرگه ۲۲ ثور جلسه‌کرده و موضوعات مربوط شان را مورد غور و مباحثه قرار دادند .

در انجمن تطبیق قوانین و سمع شکایات که بریاست وکیل غلام فاروق غزنوی دایر شده بود درمورد ۲۳ فقره عارضین نظریهٔ قانونی اظهار و به مراجع مربوط ارسال شد.

در جلسهٔ روز پنجشنبه ۲۰ ثور انجمن نیز بر ۲۳ فقره عارضین غور شده بود موافقتنامه فرهنگی بین حکومات افغانستان و فرانسه در انجمن امور روابط بین المللی مورد مباحثه قرار گرفت . این موافقتنامه قبلا در انجمن امور فرهنگی نیز مطالعه شده بود ریاست انجمن را وکیل عبدالغفور باهر بعهده داشت.

در انجمن امور فواید عامه و مواصلات که بریاست وکیل عبدالرزاق توفیق دایر شد ه بود موضوع قرضداران بانك رهنی وتعمیراتی مورد مباحثه قرار گرفته و معاون بانك رهنی وتعمیراتی به‌انجمن حاضر شده به‌سوالات وکلا دراین مورد جواب گفت.

در انجمن امور فواید عامه که بریاست وکیل حاجی محمد چمکنی دایر گردیده بود بناغلی محمد نجیم آریا معین وزارت اطلاعات و کلتور اشتراك نموده در بارهٔ مصادرهٔجریدهٔ افغان ملت بسوالات وکلا توضیحات داد.

در انجمن انکشاف و بهبود اجتماعی دربارهٔ پروژهٔ قانون حمایه طفل و مادر مذاکره شد . ریاست انجمن راوکیل عبدالکریم فرزان بعهده داشت .

موضوع لغو گمرکات محلی و تقویه‌گمرکات سرحدی لغو دو فیصد و چهار فیصد محصول مالیات در انجمن امور مالی و بودجه مطالعه شده و رئیس گمرکات و رئیس بودجه وزارت مالیه درانجمن بسوالات‌وکلادرینمورد توضیحات دادند .

انجمن بریاست وکیل عبدالاحد کرزی‌جلسه کرده بود .

در انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی که بریاست وکیل عبدالاول قریشی دایر شده‌بود عرایض وارده مورد غور قرار گرفت .

وفیصله شد تا معین ، روسای‌املاك واسکان و انکشاف دهات وزارت داخله در جلسه‌آینده انجمن اشتراك نموده در مورد عرایض‌توضیحات بدهند .

انجمن تقنین تعدیل ماده نود و یك قانون تشکیلات و صلاحیت قضایی را تحت غورقرار داده و دکتور محمد حیدر وزیر عدلیه درجلسه انجمن اشتراك کرده به سوالات اعضای انجمن درینمورد جواب گفت .

ریاست انجمن را وکیل عبدالهادی هدایت بعهده داشت .

انجمن زراعت و مالداری بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی در بارهٔ تورید تراکتور ها، واتربمپها وماشین آلات زراعتی مذاکره کرده سوالات تحریری درینمورد به بانك زراعتی فرستاد .

از ماده ۲۳ تا ماده ٤٣ قانون انتخابات شوری در جلسه ۲۳ ثور ولسی جرگه باپارهٔ تعدیلات به تصویب رسید .

مواد قانون در حالیکه از طرف وکیل محمد شاه ارشاد منشی ولسی جرگه قرائت میشد مورد بحث ومذاکره قرار گرفت.

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایرشده بود .

از ماده ٤٤ تا ماده ٤٨ قانون انتخابات شوری در جلسه ۲٤ ثور ولسی جرگه باپارهٔ تعدیلات تصویب گردید .

ماده های قانون در حالیکه از طرف وکیل محمدشاه ارشاد منشی ولسی جرگه قرائت میگردید بالای آن غورومذاکره صورت گرفت جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

بر مادهٔ ٤۹ قانون انتخابات شوری درجلسه ۲۵ ثور ولسی جرگه بحث و مذاکره بعمل آمد .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

انجمن های ولسی جرگه ۲٦ ثور به بحث خود در مورد موضوعات مربوطه ادامه دادند .

انجمن امور مالی و بودجه به ریاست وکیل عبدالاحد کرزی جلسه کرده موضوع مالیه اراضی را تحت بحث قرار داد . بناغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مالیه قبل از ظهرهمان

داور رئیس گمرکات وزارت مالیه شرکت‌کرده و درینمورد توضیحات دادند .

همچنان انجمن امور داخله واداره محلی در مورد پیشنهاد یکعده وکلای پکتیا بحث کرده و بر یکعده عرایض وارده غور بعمل آورد .

در انجمن فیصله گردید تا در جلسه روز شنبه ٥ جوزا بناغلی امان الله منصوری معین وزارت داخله و روسای املاك و اسکان به انجمن حاضر شده و در مورد توضیحات بدهند .

ریاست جلسه را وکیل عبدالاول قریشی بعهده داشت .

انجمن امور مالی و بودجه بریاست وکیل عبدالاحد کرزی جلسه کرده و بر موضوع‌نشر اسناد قرضه های عامه از بناغلی محمد انور ضیایی معین و سه تن از روسای وزارت‌مالیه که به جلسه انجمن حاضرشده بودندتوضیحات خواست .

انجمن امور زراعت و آبیاری در موردتورید وقیمت تراکتور ها و واترپمپ های بانك زراعتی بحث کرد .

ریاست انجمن را وکیل کمال الدین اسحقزی بعهده داشت .

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین وسمع شکایات بریاست وکیل غلام فاروق‌غزنوی جلسه کرده وبریکعده عرایض وارده غور کرده و در مورد ١٦ فقره وارده قرار خویش را صادر کرد .

در جلسهٔ بعد ازظهر انجمن بناغلی امان‌الله حیدری مدیر عمومی ترافیك اشتراك کرده و در بارهٔ سرویسهای انفرادی و سرویس های مربوط شرکت سرویس بسوالات اعضای انجمن توضیحات داد .

انجمن امور فرهنگی در مورد تغییر اسم ولسوالی‌سپیره‌مربوطولایت‌پکتیابه‌اسماعیل‌کوت بر بحث خویش ادامه داده ومدیر عمومی تشکیلات وزارت داخله به انجمن حاضر شده درین باره توضیحات داد . ریاست انجمن را وکیل حاجی محمد چمکنی بعهده داشت .

انجمن تقنین وامور عدلی بریاست وکیل رمضان علی شریفی نایب رئیس انجمن جلسه کرده دکتور محمد عمر وردك بناروال سرپرست در جلسه انجمن اشتراك کرده به سوالات اعضای انجمن در مورد منابع عایداتی بناروالی توضیحات داد .

هکذا در جلسه بعد از ظهر انجمن درمورد تطبیق مواد قانون انتخابات شوری درانتخابات بناروالیها بحث صورت گرفت . انجمن امور تجارت بریاست وکیل‌سدو اصیل‌جلسه‌کرده. و بر یکعده عرایض تجارتی غور بعمل آورد .

انجمن انکشافی و بهبود اجتماعی پروژه قانون حمایت طفل و مادر را در ٢٢ ماده‌تکمیل و تسوید کرده و غرض غور مجلس عمومی بدارالانشاء سپرد .

ریاست انجمن را وکیل دوکتور عبدالکریم فرزان بعهده داشت .

انجمن امور دفاع ملی بریاست وکیل لعل محمد نایب رئیس انجمن جلسه کرده و بر موضوع مجلوبین غیر محارب بحث بعمل‌آورد.

انجمن فواید عامه و مواصلات که بریاست وکیل حاجی عبدالرزاق توفیق جلسه کرده بود بر موضوع جوابات بانك رهنی وتعمیراتی بحث کرد .

همچنین انجمن امور صحی بریاست وکیل محمد نسیم تولواره جلسه کرده‌وبرموضوعات مربوط غور کرد . جدول حوزه های انتخاباتی ضمیمهٔ قانون انتخابات با پارهٔ تعدیل در جلسه ۷ جوزا ولسی جرگه به اکثریت آراء تصویب گردید .

جلسه ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

انجمن های ولسی جرگه ۹ جوزا در موضوعات مربوطه شان به بحث ادامه دادند .

در انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی موضوعات مربوطه تحت غور و مطالعه قرار گرفت .

در انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی دربارهٔ عرایض وارده مربوطه موضوعا تاملاکی‌بحث صورت گرفت راپور مجلوبین فوتی در انجمن امور دفاع ملی مورد مطالعه قرار گرفت‌همچنان انجمن امور فواید عامه جواب بانك رهنی و تعمیراتی را در بارهٔ قرضداران آن بانك‌مطالعه کرد .

در انجمن امور مالی و بودجه ، بودجه‌عادی سال ٤٦ دولت تحت مطالعه و بحث قرارگرفت.

انجمن روابط بین المللی جلسه کرده و بالای موضوع الحاق افغانستان به میثاق‌ضمیمه امحای غلامی مورخه ۷ سپتامبر ١٩٥٦ منعقده ژنیو مطالعه خود را آغاز کرد .

در انجمن امور فرهنگی از ماده ١٢ الی ٢٦ قانون معارف به تصویب رسید . همچنان عرایض وارده در انجمن مراقبت در تطبیق قوانین و سمع شکایات مورد مطالعه قرار گرفت .

دکتور محمد عمر وردك بناروال سرپرست

کشور را تحت غور قرار داد .

در جلسه قبل از ظهر انجمن پوهانددکتور عبدالحکیم ضیائی وزیر پلان اشتراك کرده و در مورد پلان پنجسالهٔ سوم کشور به اعضای انجمن توضیحات داد .

در جلسه انجمن امور فوایدعامه که بریاست وکیل عبدالرزاق توفیق دایر شده بود انجنیر محمد عظیم گران معین وزارت مخابرات اشتراك کرده و به سوالات اعضای انجمن درموضوعات مربوط مخابرات جواب گفت .

انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی جلسه کرده بعد از غور و مباحثه پیشنهادی راجع به تسوید پروژه قانون حفاظه و تربیه اطفال بیکس به دارالانشاء سپرد .

در جلسهٔ بعد از ظهر انجمن از ماده پنج الی ماده بیست و سه پروژه قانون مادر و اطفال تسوید گردید .

ریاست انجمن را وکیل دکتور عبدالکریم فرزان بعهده داشت در انجمن امور روابط بین المللی دکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه اشتراك کرده و در مورد بعض قسمت های موافقتنامه فرهنگی افغانستان و فرانسه به اعضای انجمن توضیحات داد جلسه بریاست وکیل عبدالغفور باهر دایر شده بود .

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات بریاست وکیل غلام فاروق غزنوی جلسه کرده در مورد هفده فقره وارده قرار خویش را صادر کرد .

در جلسه انجمن امور داخله برید جنرال محمد رحیم ناصری قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس اشتراك کرده و در بارهٔ وضع محبوسین و اعانه و پاسپورت حجاج ومحصلی و بندیوانه به سوالات وکلا توضیحات داد ریاست انجمن را وکیل عبدالاول قریشی بعهده داشت .

در انجمن امور دفاع ملی که بریاست وکیل لعل محمد نایب رئیس جلسه کرده بود رئیس تشکیلات وزارت دفاع ملی شرکت کرده در باره افراد مجلوبین غیر محارب و مجلوبین باقیمانده سال ۱۳۲۰ الی ۱۳۲۶ توضیحات داد.

انجمن امور زراعت و مالداری به ریاست وکیل کمال الدین اسحق زی جلسه کرده ودرموضوع زرع پخته بحث بعمل آمد . در جلسه بعد از ظهر انجمن ښاغلی محمد یاسین مایل معین آبیاری وزارت زراعت و آبیاری با روسای آبیاری ووترنری شرکت کرده به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد .

انجمن امور معادن و صنایع در جلسه خود بر موضوعات قیمت تولیدات نساجی ، فابریکه شاکر ، فابریکه گوگرد سازی ، فابریکهٔ جنگلك ، فابریکهٔ تولید کود و برق و همچنان پایپ لاین گاز طبیعی و قیمت بوت آهو بحث بعمل آورد .

در جلسه بعد از ظهر انجمن انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن و صنایع اشتراك کرده و به سوالات انجمن در این موارد توضیحات داد .

ریاست انجمن را وکیل عبدالقدوس صافی بعهده داشت . در جلسه انجمن امور فرهنگی بر موضوع قانون معارف بحث صورت گرفت و مادهٔ ۱۲ قانون تصویب شد ریاست انجمن را وکیل غلام علی حسیب رستاقی بعهده داشت.

بتاریخ ۳۰ ثور قانون انتخابات شوری به صورت یك کل ازطرف مجلس عمومی ولسی جرگه تایید و تصویب گردید .

بحث بر مواد قانون انتخابات شوری در اجلاس گذشته آغاز شده خاتمه یافت . پس از آنکه همه مواد قانون انتخابات شوری توسط وکیل محمد شاه ارشاد منشی ولسی جرگه یکبار دیگر در جلسه قرائت شد بصورت یك کل مورد رای گیری قرار گرفت و تصویب گردید .

باساس ماده هفتاد و سوم قانون اساسی پس از آنکه در مورد هر ماده طرح قانون رای گرفته میشود باید طرح بار دوم قرائت شده در بارهٔ رد یا تصویب آن به صورت یك کل رای گیری صورت بگیرد .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر ولسی جرگه قسمت اعظم جدول تعیین حوزه های انتخاباتی ضمیمهٔ قانون انتخابات شوری مورد مباحثه قرار گرفته و مطابق مواد فیصله شده قانون انتخابات شوری تعدیل گردید .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر دایر شده بود .

دوازده انجمن ولسی جرگه بتاریخ ۳۰ ثور جلسه کرده برموضوعات مربوطه غور و مذاکره بعمل آورد .

انجمن امور روابط بین المللی بریاست وکیل عبدالغفور باهر جلسه کرده و در مورد ورود وخروج اموال هیأت خارجی مقیم افغانستان غور کرد .

در جلسه قبل از ظهر این انجمن ښاغلی محمد انور ضیایی معین و ښاغلی غلام حیدر

در جلسهٔ انجمن شرکت کرده راجع به عرایض مربوطه ښاروالی به سوالات جواب گفت .

انجمن امور معادن جلسه کرده درموضوع توحید قیمت برق و بیلانس نساجی غور کرد.

انجمن امور تجارت بحث خودرا بالایعرایض تجارتی ادامه داد .

انجمن امور زراعت و آبیاری در بارهٔ تورید ماشین آلات زراعتی بحث کرد .

انجمن تقنین وامور عدلی درجلسه ۹جوزای خود پروژه قانون ترتیب احصائیه و سروی اراضی را مورد مطالعه قرار دادند .

انجمن های امور مالی و بودجه مراقبت و تطبیق قوانین و سمع شکایات و امورفرهنگی ولسی جرگه روز پنجشنبه ۱۰ جوزا جلسه کرده و بر موضوعات مربوط وارسی کردند .

در انجمن امور مالی وبودجه برموضو ع موتر های تقلیل شده سال ۱۳۴۵ حکومت ، خریداری موترهای جدید وتـجویز درمورد موتر های تصدی وموسسات بحث ومذاکره بعمل آمده بود فیصله انجمن صادر شده بغرض غور مجلس عمومی به دارالانشاء سپرده شد.

همچنان انجمن تطبیق قوانین وسمع شکایات بر یك تعداد عرایض وارده غور کرد .

انجمن امور فرهنگی ماده ۲۲ ـ الی ۲۷ قانون معارف را تصویب کرد .

در جلسه ۱۳ جوزا ولسی جرگه بر یکعده پیشنهادات که از انجمنهای مربوطه جهت غور مزید بدارالانشاء سپرده شده بود بحث و مذاکره بعمل آمده و بعد از غور به اکثریت آراء فیصله گردید تا پیشنهادات دوباره به انجمنهای مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات و امور فرهنگی جهت ارائه تفصیل بیشتر ارجاع گردد . جلسه که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه از ساعت ده قبل از ظهر دایر شده بود تا ساعت ۳ بعد از ظهر دوام داشت .

در جلسهٔ ۱۴ جوزا ولسی جرگه به اثـر پیشنهاد فوری یکعده از وکلا موضوع رویهٔ تحریك آمیز اسرائیل علیه دول عربی مورد بحث قرار گرفت .

در موقعی که بحث درین مورد جریان داشت ښاغلی صدر اعظم به ولسی جرگه حاضر گردیده اطلاع دادند که متاسفانه امروز جنگ بین اسرائیل از یکطرف و جمهوریت عربی متحد و سوریه و اردن از طرف دیگر آغاز گردیده است .

ولسی جرگه با شنیدن این خبر بحث خود را در موضوع با ابراز تاثرات عمیق وکلا نسبت به رویهٔ تعرض آمیز اسرائیل علیه برادران عربی دوام داد .

قرار است مباحثه درین باره ادامه یافته درخاتمه آن اعلامیهٔ از طرف ولسی جرگه درین موضوع نشر گردد . جلسه بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود . و تا ساعت ٤ ونیم بعد از ظهر دوام داشت.

در جلسهٔ ۱۵ جوزا ولسی جرگه که به ریاست دوکتور عبدالظاهر دایر شده بود بحث در موضوع حدوث جنگ بین اسرائیل وعربها ادامه یافته ودراخیر اعلامیه ذیل از طرف ولسی جرگه صادر شد متن اعلامیه ولسی جرگه : ـ

از مدت نیم قرن باینطرف که صیهونیت به همکاری استعمار گران به تعرضات خود علیه اراضی و حقوق عرب آغاز نموده تجاوزات جارحانهٔ آن موجب بروز سه جنگ بزرگ در شرق میانه گردیده است .

ظلم صریحی که ازطرف حکومت غاصب نام نهاد اسرائیل در موقـع تشکیل آن بـر اعـراب فلسطین گردید عدهٔ کثیری از اعراب رابه ترك وطن شان مجبور نمود .

ملت افغانستان درهمان وقت ازین رویهٔ بیهود عمیقاً متاثـر گردیده وبعدازآن هم وقتی که رویهٔ اسلام دشمنی و جنگجوی این دولت نام نهاد متجاوز دربرابر ممالك عربی ادامه یافت تاسف وتاثر ملت ما بازهم عمیق تر و شدیدتر گردید .

اکنون که اسرائیل با مدهش ترین وسایل عصری مجهز گردیده در صحنه جنگ داخل وبرحق حاکمیت ممالك عربی بی باکانه تعرض میکند ولسی جرگه افغانستان به تاسی ازپیام همدردی و پشتیبانی اعلیحضرت معظم همایونی وتایید ابلاغیهٔ حکومت که بدین مناسبت بـه عنوان روسا دول عربی صادر شده وباپیروی ازافکار وعقاید ملت افغان بحکومت جداتوصیه میکند که بر اساس اخوت اسلامی وبراساس فیصله های کشور های باندونگ ، بلگراد و قاهره اسرائیل رامتجاوز ومسئول شمرده و بهممالك عربی راجع به امداد لازم خود اطمینان بدهند واز همین حالا ترتیبات مناسب اتخاذ کند تا در موقع ضرورت امداد موثر راعملی کرده بتواند وازسهم گرفتن درین جهاد بی بهره نماند .

ما انتظار داریم که حکومت با در نظرگرفتن ایجابات اوضاع وطوریکه بهولسی جرگه وعده

داده تصمیمات مناسب اتخاذ وبه اطلاع ولسی جرگه جواب بگوید .

انجمن های ولسی جرگه ۱٦ جوزا جلسه کرده و بر موضوعات مربوطه غور ومباحثه بعمل آوردند .

در انجمن امور معادن وصنایعجوابات دافغانستان در برشنا موسسه درمورد برقنغلو وماهی پر مطالعه شده و قرار خود را درباره صادر وجهت غور مجلس عمومی به دارالانشاء سپرد .

انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی قانون بیمه‌های اجتماعی را تحت بحث مقدماتی قرار داد .

انجمن امور داخله به‌یك‌تعداد عرایض‌املاکی غور کرد .

انجمن امور فواید عامه ومواصلات‌برموضوع اشخاصیکه ازبانك تعمیراتی مدیون اند غور کرده وانجنیر احمدالله وزیر داخله به‌انجمن حاضر شده ودربارهٔ جمع آوری قرضه ها به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد وقسمتی از سوالات تحریری اعضای انجمن را غرض جواب باخود برد .

همچنان درجلسهٔ بعد از ظهر ۱٦ جوزا انجمن موضوع قرار داد های ساختمانی که از طرف وزارت مخابرات با کمپنی های داخلی و خارجی صورت گرفته است مورد مباحثه‌قرار گرفت .

انجمن مراقبت وتطبیق‌قوانین وسمع‌شکایات بریکعده عرایض وارده غورکرد .

انجمن امور دفاع ملی در جلسه ۱٦جوزا خود موضوع اشخاصی را که قبل از ظهورجلب فوت میکنند تحت غور قرار داد .

در جلسه قبل از ظهر بناغلی فقیر محمد دیوه گیلی رئیس احصائیه وزارت‌داخله به انجمن حاضر شده به سوالات اعضای انجمن توضیحات ارائه کرد .

انجمن تقنین وامور عدلی قانون سروی اراضی را تحت بحث مجدد خویش قرار داده و فیصله کرد تایك انجمن مختلط از اعضای انجمن امورمالی وبودجه درانجمن تقنین وامور عدلی تشکیل شده قانون مذکور راموردمطالعه قرار دهد .

انجمن روابط بین المللی برموضوعات‌مربوطه بحث کرد .

انجمن امور مالی وبودجه موضوع مالیه اراضی را تحت بحث قرار داد .

بناغلی عبدالکریم **حکیمی** وزیر مالیه در حالیکه روسای عواید وبودجه حاضر بود قبل از ظهر ۱٦ جوزا به جلسه انجمن حاضرشده دربارهٔ سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

انجمن امور تجارت در جلسهٔ ۱٦ جوزاخود موضوع کنوانسیون تصفیه منازعات سرمایه گذاری بین الدول واتباع دول خارجی را تحت بحث خویش قرار داده ودرنتیجه بعد ازیك سلسله غور موضوع راازنگاه‌ارتباط به‌انجمن روابط بین‌المللی سپرد تابعد ازمباحثه‌جهت غور مزید دوباره باین انجمن بسپارد .

این کنوانسین در ده فصل و ۷۵ ماده‌تدوین گردیده است .

انجمن امور صحی بحث خود را درمورد فورملیر خاتمه داده و قرار خودرا درپنج ماده درین مورد به وزارت صحیه ابلاغ کرد .

وکیل میرعلی گوهر نایب رئیس انجمن‌پلان انکشافی و تشکیلات اساسی بحیث رئیس و وکیل شاه نظر بحیث نایب‌رئیس انجمن‌انتخاب گردیده و انتخاب آنها از طرف مجلس عمومی ولسی جرگه تایید گردیده است و وکیل هلال‌الدین بدری منشی سابق انجمن مانند سابق این وظیفه رابعهده گرفت .

وکیل امیرامحمد حسیب رئیس سابق‌انجمن از وظیفه‌اش بحیث رئیس انجمن استعفی کرده بود .

قانون معارف توزید ادویه و پروژه قانون سروی و احصائیه زراعتی از موضوعات مهمی بود که ۱۹ جوزا درانجمن ولسی جرگه مورد مطالعه قرار گرفت .

انجمن امور فرهنگی‌در جلسه ۱۹جوزای‌خود از ماده ۳۷ الی ماده ٤٦ قانون معارف را تصویب کرد . بناغلی امان الله منصوری‌معین وزارت داخله قبل‌از ظهر روز مذکور در انجمن امور داخله واداره‌ٔ محلی شرکت‌کرده در موضوعات املاك واسکان به‌سوالات اعضای انجمن توضیحات داد .

انجمن امور تجارت در جلسهٔ ۱۹ جوزا ی خود در مورد تورید ادویه بحث کرده ودکتور سید مرتضی سعیدی رئیس تفتیش وزار ت صحیه درین موضوع به سوال اعضای انجمن جواب گفت.

انجمن انکشاف بهبود اجتماعی برموضوعات ارتزاقی بحث کرد.

موضوع قرار داد ساختمانی وزارت‌مخابرات باکمپنی های داخلی وخارجی باز هم مو رد غور انجمن امور فواید عامه و مواصلات قرار گرفت.

همچنان انجمن امور روابط بین المللی‌بالای موضوعات مربوط بحث کرد در انجمن تطبیق قوانین وسمع شکایات بر یك تعداد عرایض وارده غور بعمل آمد.

انجمن تقنین وامور عدلی در جلسه ۱۹ جوزای خود پروژه قانون سروی واحصائیه اراضی را تحت بحث قرار داد انجمن امو ر زراعت وآبیاری موضوعات آبیاری را مو رد مطالعه قرار داد.

در جلسه قبل ازظهر ۲۰جوزای‌ولسی‌جرگه برلایحه استفاده از موترها که از طر ف حکومت به‌ولسی جرگه فرستاده شده بحث صورت گرفت وفیصله قبلی ولسی جرگه در این مورد تایید گردید.

همچنان در جلسهٔ روزمذکورولسی جرگه‌در بارهٔ تغییر ایام کار وتعطیل شوری بحث صورت گرفت وفیصله شد این موضوع نیز از طرف انجمن مختلطی که برای غور درمورد لباس تعیین شده مورد مطالعه قراربگیرد .

برای غور مجدد بر قانون احزاب که از طرف مشرانو جرگه‌در آن تعدیلاتی وارد گردیده ده عضو را برای انجمن مختلطی که قرار است این قانون را دوباره مورد غو ر قرار بدهد نیز در جلسه همان روز تعیین شد.

در جلسه ۲۱ جوزای ولسی جرگه‌موضو ع تجاوزات حکومت نام نهاد اسرائیل بر ملل عربی وعهد شکنی ها وتخلف ورزی ها ی شان از قبول فیصله های شورای امنیت در اثر یك پیشنهاد فوری که از طرف عد هٔ از وکلا امضاء شده بود مطرح بحث قرار گرفت ودر نتیجه قرار آتی فیصله بعمل آمد.

۱ـ ولسی جرگه افغانستان بحکم علا یق دینی ثقافتی که بین افغان ها وملل عربی موجود است وبتاسی از تایید حق ومنشو ر ملل متحد وموقف ضد استعماری افغا نستان به‌نمایندگی ازنیات وتمنیات حقهٔمردم عرب و اعاده حقوق ملل عربی در شرق میانه مانند خلیج عقبه، شبه جزیره سینا وغیره اراضی مختلفه سوریه واردن تایید و تخلیه فو ری آنرا جداً تقاضا مینمایند.

۲ـ ولسی جرگه اعاده حقوق مهاجرین فلسطین را مطابق به اساس حق تعیین سرنوشت عرب های مذکور تایید و تقاضا می‌نماید.

۳ـ ولسی جرگه راجع به اسراء جنگ رعایت مقررات وتعاملات بین المللی راتقاضا می‌نماید.

٤ـ ولسی جرگه ابلاغیه‌ها ومساعی مقامات رسمی افغانستان را درین باره تایید و پشتیبانی میکند.

۵ـ حکومت ترتیبی اتخاذ نماید که بدامنه معاونت ممکنه، طبی، مالی چنان وسعت داده شود تا هر فرد افغان بسهولت بتواند بقدر توان در آن رضاکارانه سهم عملی گر فته فریضهٔ انسانی واسلامی خود را ادا نماید .

مادهٔ ٢٤ اصولنامه مکلفیت در جلسه ۲۲ جوزای ولسی جرگه به‌اساس نظریه انجمن‌های امور دفاع ملی امور تقنین وعدلی تعد یل گردید.

پس از آنکه اجندای مجلس از طر ف وکیل محمد شاه ارشاد منشی ولسی جرگه قرائت شد از جملهٔ موضوعات داخل اجندا به‌موضوع بیکاری کار گران مسلکی وعادی پروژه ها که از جانب انجمن بهبود اجتماعی به دارالانشاء سپرده شده بود حق او لیت داده شده ومورد بحث ومذاکره قرار گرفته در نتیجه فیصله بعمل آمد که پیشنهادات انجمن امور بهبو د اجتماعی به انجمن تقنین سپرده شود جلسه بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر شده بود.

انجمنهای ولسی جرگه روز مذکور به‌بحث شان در مورد موضوعات مربوط ادامه دادند.

در انجمن امور داخله واداره محلی را جع به عرایض اهالی ارزگان فیصله انجمن‌صادر وبه دارالانشاء سپرده شد.

سند تصویب میثاق فیصله منازعات‌مربوط سر مایه گذاری دول وتبعه سایر دول مورخه ۱۸ مارچ ۱۹۶۵ درانجمن روابط بین‌المللی مطالعه شد.

انجمن امور معادن وصنایع بر مو ضو ع فابریکه های برق ماهی پر، نغلو و سرو بی غور کرد.

در انجمن امور صحیه جوابات ریا ست پوهنتون کابل وراپور مشاهدات اعضا ی انجمن که قبلا از میرمنو رو غتون بعمل‌آورده بودند مطالعه گردید.

انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معاد ن و صنایع قبل از ظهر ۲۲ جوزا به انجمن امور انکشاف بهبود اجتماعی رفته راجع به حقوق کار گران به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

در انجمن روابط فرهنگی از ماده ۵۵ـ الی ماده ٦۱ قانون معارف به تصویب رسید.

همچنان در انجمن امور مالی و بو دجه‌بحث بالای حساب قطعی بودجه سال ۱۳٤٤ صورت گرفت.

در جلسهٔ انجمن امور دفاع ملی قبل ازظهر ۲۲ جوزا ډگروال عبدالسلام رئیس تشکیلا ت وزارت دفاع ملی شرکت کرده به سوالا ت اعضای انجمن راجع به مجلوبین که بعد از یکسال دورهٔ خدمت عسکری در قطعه مجلا ی متکلفی ترتیب می‌دهند. توضیحات داد.

در جلسه قبل از ظهر انجمن زراعت و آبیاری در حالیکه بحث انجمن بر موضو ع علفچر های عمومی مملکت دوام داشت ښاغلی محمد یاسین مایل معین آبیاری وزارت‌زراعت وآبیاری در جلسه‌انجمن حاضر شده بسوالات اعضای انجمن جواب گفت :ـانجمن تقنین و امور عدلی در جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر بر قانون سروی اراضی بحث کرد.

در جلسهٔ قبل از ظهـر ۲۹ جوزای ولسی جرگه وکیل هلال الدین بدری با کثر یت‌آراء بحیث عضو هیئت مطالعه واتخاذ تصمیم بـه غرض جمع آوری اعانه وکمك با برادران‌عرب تعیین گردید.

قبلا حکومت از شوری خواهش کرده بود تانمایندگان شوری با شمول در هیئت مشترکا در زمـینه با حکومـت به اقـدامات مقتضـی بپردازد.

جلسه استیضاح که قرار بود بعد از ظهر روز مذکور دایر شود صورت نگرفت.

جلسه قبل از ظهر وبعد از ظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس و لسی جر گه دایر شده بود.

تسوید پروژه قانون بیمه های اجتما عی وریزش غله، قانون سروی اراضی، پلان‌سوم انکشافی اقتصادی کشور از جملهٔ موضوعاتی بود که در جلسهٔ انجمنهای ولسی جرگه روز پنجشنبه ۳۱ جوزا مورد بحث ومذاکر ه‌قرار گرفت.

در جلسهٔ قبل از ظهر انجمن امور ما لی و بودجه انجنیر احمد الله وزیر داخله وښاغلی عبدالوهاب معین او ل آن وزارت حاضر شده ودر مورد ر یزش غله به اعضـای انجمـن توضیحات دادند. در انجمن امور انکشا ف بهبود اجتماعی بحث بر موضوع تسوید‌پروژه قانون بیمه های اجتماعی صورت گرفت.

انجمن امور داخله بر موضوعات مر بو ط غور کرد.

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات بر یکعده عرایض وارده غور بعمـل آورد.

در انجمن امور معادن وصنایع دوکتور محمد انور اکبر معین صنایع وزارت معادن وصنایع قبل از ظهر حاضر شده ودر مورد فابریکه های برق نغلو، ماهیپر، سروبی و شبکه‌های شهری به اعضای انجمن توضیحات داد.

در انجمن تقنین وامور عدلی با لای پروژه قانون سروی اراضی بحث صورت گرفت.

همچنان انجمن امور پلان انکشافی بحث مقدماتی خود را در مورد پلان سوم انکشا فی واقتصادی مملکت ادامه داد.

انجمن های ولسی جرگه قبل از ظهر وبعد از ظهر ۲ سرطان جلسه نموده وبرموضوعات مربوط غور کرد،

بحث بر موضوع پروژهٔ قانون بیمه ها ی اجتماعی در انجمن امور انکشاف و بهبو د اجتماعی بعمل آمد.

از مادهٔ اول تا ۷۵ سند تصویـب میثاق فیصله منازعات مربوط به سر مایه گذاری دو ل در انجمن امور روابـط بین المللی‌مورد مذاکره اعضای انجمن قرار گرفت.

انجمن امور دفاع ملی بر موضو عات‌مربوط بحث کرد.

قبل از ظهر دوی سرطان دکتور محمدعمر وردك ښاروال سرپرست به انجمن اموردا‌خله حاضر شده ودر موضوع واردات و با قیات ښاروالی کابل وهمچنان در مورد نظا فت‌شهر وتنظیف هوتلها و نرخنامه های اموال بـه سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین وسمع شکایات بر یکعده عرایض وارده غو ر کرد.

موافقتنامهٔ فرهنگی افغانستان و جمهوریت پولیند در انجمن امور فرهنگی مورد بحث‌قرار گرفته وبعد از غور از نگاه ارتباط موضو ع به انجمن روابط بین المللی ارجاع شد.

ساعت ۱۱ قبل از ظهر همان روز انجنیر حمیدالله (حمید) رئیس دافغانستان دبرښنا موسسه به انجمن معادن و صنایع حاضر شده ودر مورد موضوعات مربوط برق به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

در جلسه بعد از ظهر انجمن امور فواید عامه ومواصلات انجنیر غوث الدین متین معین و بناغلی معراج الدین نوری رئیس حفظ و مرا قبت وزارت فوا ید عامه به انجمن حاضر شده ودر مورد سر کها وپلهای عمومی کشور به سوالات اعضای انجمن جوا ب ارائه کردند.

بودجهٔ پروژهٔ وادی هیلمند در جلسهٔ انجمن امورمالی وبودجه مورد بحث قرار گرفت این قسمت بودجه با نظریه مشورتی مشرا نو جرگه به انجمن رسیده است.

انجمن تقنین وامور عدلی بحث خود را بر موضوع قانون سروی اراضی ادامه داد . همچنان انجمن امور زراعت ومالداری بر موضوعات مربوط بحث کرد.

در جلسهٔ ۳ سرطان ولسی جرگه در مورد مسودهٔ قانون ازدواج بحث ومذاکره صور ت گرفته وبه اساس پیشنهادات یکعدهٔ وکلا که به دارالانشاء سپرده شد بحث در مورد تا فردا موکول گردید.

قانون ازدواج قبلا در انجمن امور عد لی و تقنین آن جرگه نیز مطالعه شده بود.
جلسه همان روز بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود.

در انجمن امورمالی وبودجهٔ ولسی جرگه که بعد ازظهر روز مذکور دایر گردید بحث در مورد بودجه سال ٤٦ پروژهٔ انکشاف وا دی هیلمند ادامه یافت.

مادهٔ اول مسودهٔ قانون ازدواج در جلسهٔ ٤ سرطان ولسی جرگه باپاره تعدیلات به اکثریت آراء بعد از غور و مباحثه تایید و تصویب گردید.

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر ر ئیس ولسی جرگه دایر شده بود.
مادهٔ دوم وسوم مسودهٔ قانون ازدواج در جلسهٔ ٥ سرطان ولسی جرگه با پاره تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردید.
جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر ر ئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود.

انجمن های ولسی جرگه طی جلسات ٦ سر طا ن خود در مو ضو عا ت مربوطه غور و بحث کردند .

در انجمن پلان انکشافی و تشکیلا ت اساسی غور مقدماتی برپلان پنجسالهٔ سو م کشور ادامه یافت.

انجمن مرا قبت و تطبیق قوا نین و سمع شکایات بر یك تعداد عرایض وارده غو ر کرد.

انجمن انکشاف وبهبود اجتماعی قانون بیمه های اجتماعی را مورد غور قرار داد.
انجمن امور داخله بر یکتعداد عرایض مربوط موضوعات املاکی وموضوع سیمینار املاکی سال ۱۳٤٤ ولایت کندز تخار وبغلان را در باره خس بری مورد بحث قرار داد.

بناغلی محمد انور ضیایی معین وزار ت مالیه با رئیس خزاین آنوزارت ونمایندهٔ وزارت عدلیه قبل از ظهر روز مزبور در انجمن روابط بین المللی اشتراك کرده وبه سوالات وکلا در مورد سند تصویب میثاق تصفیه منازعات سرمایه گذاری بین الدول واتباع سایر دول توضیحات دادند.

انجمن امور معادن وصنایع جوابهای دافغانستان د برشنا موسسه و شر کت نساجی را که در مورد موضوعات مربوط هردوموسسه به انجمن رسیده بود مطالعه کرد.
در انجمن امور ما لی و بو دجه بحث بر بودجهٔ پروژه انکشاف وادی هیلمند دوام کرده وبحث مقدماتی بر بودجهٔ وزارت پلان ووزارت زراعت وآبیاری نیزروزمذ کور شروع گردید.
دکتور محمد اکرم معین اول وزارت معارف در انجمن امور فرهنگی اشتراك کرده و به سوا لات وکلا در بارهٔ قانون معارف توضیحات داد.
در انجمن تقنین وامور عدلی غور برقانون سروی احصائیه اراضی ادامه داشت.
انجمن امور زرا عت ومالداری درباره علفچر های عمومی کشور بحث کرد.
سه انجمن ولسی جر گه روز پنجشنبه ۷ سرطان جلسه کرده موضوعات مربوطه شان را مطالعه کردند.
بناغلی عبد الرو ف بینوا وزیراطلاعات و کلتور ساعت ده و نیم قبل از ظهر رو ز پنجشنبه در جلسهٔ انجمن امور ما لی بودجه اشتراك ودر مورد بودجهٔ آنوزارت به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.
در انجمن امور داخله بحث بر موضوع عرایض املاکی وسیمینارامللا کی خس بر ی

ولایات کندز تخار و بغلان صورت گرفت.
همچنان انجمن امور انکشاف بهبوداجتماعی بحث خود را بر موضوع پروژهٔ بیمه ها ی اجتماعی ادامه داد.
انجمن های ولسی جرگه طی جلسات ۹ سرطان خـود بر موضـوعات مربوط بحـث کردند.
انجنیر احمدالله وزیر وښاغلی‌امان اللـه منصوری معین‌وزارت داخله با مدیر عمومی املاك آنوزارت درجلسهٔ قبل از ظهر انجمـن امور داخله اشتراك کرده سوالات وکلا رادر موضوع خس‌بری ولایات تخار، بغلان و کندز وستیمینار املاکی سال ۱۳٤٤ جواب گفتند.
در جلسهٔ بعد از ظهر انجمن امور دا خله یك تعداد عرایض مربوط املاکی مورد غو ر قرار گرفت.
انجمن دفاع‌ملی برموضوعات مربوط غو ر کرد. سند تصویـب میثاق تصفـیهٔ منازعات سر مایه گذاری بین الدول واتباع‌سایر دول در انجمن روابط بین المللی مو رد بحث‌قرار گرفت.
در انجمن امور تطبیق قوانـین و سمـع شکایات بر یکتعداد عرایض وارده غو رشد.
در انجمن امور پلان تشکیلات اسا سی‌غور مقدماتی بر پلان پنجسالهٔ سوم مملکت دوام داشت.
انجمن امور زراعت وآبیاری برموضوعات مربوط بحث کرد.
در جلسهٔ قبل از ظهر انجمن امور ما لی وبودجه ولسی جرگه پوهاند دکتورعبدالحکیم ضیایی وزیر پلان ودر جلسه بعد از ظهـر این انجمن انجنیر میر محمد اکبر رضا وزیر زراعت وآبیاری وانجنیر محمد حسین مسا ء وزیر فواید عامه اشتراك کرده سوالات وکلارا در مورد بودجهٔ وزارت های متذکره توضیحات دادند.
از ماده چهار الی ماده پانزدهم مسو دهٔ قانون ازدواج در جلسه قبل‌از ظهر وبعد از ظهر ۱۰ سر طان ولسی جرگه باپاره تعدیلات به اکثریت آراء تصویب و تایید گردید.
جلسه بریاست د کتور عبدالظا هر رئیس ولسی جرگه از ساعت ۱۰ آغاز و تا ساعت دوی بعد از ظهر دوام داشت.
ماده۱٦ تاماده ۱۹ مسودهٔ قانون ازدواج د ر جلسهٔ قبل از ظهر ۱۱ سرطان و لسی جرگه با پارهٔ تعدیلات با کثر یت آراء تصو یب گردید.
همچنا ن در جلسهٔ بعد از ظهر بحث‌بالای ماده بیستم صورت گرفت جلسه قبل ازظهر وبعد ازظهربریاستت د کتور عبدالظاهر رئیس ولسی جر گه از سا عت ۱۰آغازوتاساعت‌دوی بعد از ظهر دوام داشت.
بحث برماده بیستم مسودهٔ قانون ازدواج درجلسهٔ قبل ازظهرروزمذکور در ولسی جرگه ادامه یافت.
جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود.
انجمن های‌ولسی جرگه طی جلسات ۱۳ سرطان برموضـوعات مربوط غور و بحـث کردند.
انجنیر احمد الله وزیر وښاغلی عبدالوهاب معین وزارت داخله با قوماندان عمومی ژاندارم وپولیس آنوزارت در انجمن امور مالی وبودجه اشتراك‌کرده در باره بودجه امسال وزا رت داخله به پرسش های اعضای انجمن جوا ب دادند.
همچنان ښاغلی محمد خالد روښان ر ئیس مستقل قبایل در جلسه بعد از ظهر این‌انجمن اشتراك کرده در مورد بودجه سال جار ی ریاسـت مستقـل قبایل بـه سـوالات وکلا توضیحات داد.
در جلسهٔ قبل از ظهر همان روز انجمن امور معادن وصنایع ښاغلی محمد انور اکبر معین صنایع وزارت معادن و صنایع رفته به سوالات اعضاء در باره فابریکه های‌صناعتی کشور معلومات ارائه کرد.
انجمن امور دفاع ملی ضمن بحث‌برموضوع مجلوبین بقایا وموضوعات مربوطه از دگروال عبدالسلام رئیس تشکیلات وزارت دفاع ملی‌که در انجمن شرکت کرده بود معلومات خواست.
انجمن روابط فرهنگی بعد از بحث بر عرایض رسیده درمورد لباس ملی فیصله کرد تا این موضوع به انجمن مختلط که قبلا در این باره تعیین شده بود سپرده شود.

انجمن امور تطبیق قوانین وسمع شکایات بریك تعداد عرایض وارده غور کرد.
موضوع تاسیس شفاخانه های جدید د ر مر کز وولایا ت در انجمن انکشا ف‌وبهبود اجتما عی مطا لعه شد انجمن‌امور داخله‌بریك تعداد عرایض مربوط املاکی وداخله وهمچنان انجمن امور تجارت بر یکتعداد عرایض وارده تجارتی بحث و غور کرد.
در انجمن امور فواید عامه وموا صلا ت برجواب های وزارت مخابرات در مورددستگاه های جدید تیلفون شیر شاه مینه و شهرنو

که سوالات آن قبلا از طرف اعضای این انجمن بعمل آمده بود بحث شد.

انجمن های ولسی جرگه طی جلسات ۱٦ سرطان خود بر موضوعات مربوط غور ومذاکره کردند.

در انجمن امور داخله بریك تعداد عرایض مربوط املاکی بحث صورت گرفت.

در انجمن فواید عامه امور مواصلات جواب های وزارت های فواید عامه ومخابرات که سوالات آن قبلا از طرف اعضای انجمن طرح شده بود مطالعه گردید.

در جلسهٔ قبل از ظهر انجمن امورفرهنگی بحث بر پیشنهادات بعضی از اعضای انجمن در مورد تعدیل ماده ٦ قانون معارف صورت گرفت.

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر انجمن بریك تعداد عرایض وارده غور شد.

در انجمن تطبیق قوانین وسمع شکایات بریك تعداد عرایض غور بعمل آمد.

انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن و صنایع در جلسه قبل از ظهر وهمچنان دکتور نور علی وزیر تجارت در جلسهٔ بعد ازظهر انجمن بودجه ومالی اشتراك کرده بهسوالات وکلا در مورد بودجه سال ۱۳٤٦ وزارت های مربوطه توضیحات دادند.

انجمن انکشاف بهبود اجتماعی، قانون منع خرافات ورسوم نادرست را تحت ۹فصل و ۱۷ ماده تسوید کرده جهت غور مجلس عمومی به دارالانشاء سپرد.

در جلسهٔ قبل از ظهر انجمن معادن و صنایع در باره پروژه ها ودستگاه های برق کشور ودر جلسه قبل ازظهر انجمن بحث بر تولیدات فابریکه بوت آهو صورت گرفت.

بحث بر قانون سروی واراضی در انجمن تقنین وامور عدلی دوام داشت.

موافقتنامهٔ فرهنگی بین دولت افغانستان وجمهوریت مردم پولند که قبلا از طرف انجمن امور فرهنگی از حیث ارتباط بهانجمن روابط بین المللی سپرد شده بود بعد ازغور ومطالعه انجمن روابط بین المللی قرار انجمن در باره صادر وبانجمن امور فرهنگی سپرده شد.

انجمن امور مراقبت تطبیق قوانین وسمع شکایات ولسی جرگه در جلسهٔ بعد از ظهر ۱۷ سرطان آن جرگه باکثریت آراء لغو گردید.

همچنان در جلسهٔ قبل از ظهر بر یکتعداد پیشنهادات که بالای آنها تقاضای فوریت شده بود مباحثه به عمل آمد جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده وتا ساعت یکنیم بعد از ظهر دوام داشت.

یازده انجمن ولسی جرگه قبل از ظهر و بعد از ظهر ۲۰ سرطان جلسه نموده و بر موضوعات مربوط غور کرد.

پیغله کبرا نورزایی وزیر صحیه ساعت ۱۰ و نیم قبل از ظهر در انجمن امور انکشاف وبهبود اجتماعی اشتراك کرده ودر مورد تاسیس شفا خانه های جدید بسوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

در جلسهٔ انجمن امور فرهنگی دکتور احمدشاه جلال معاون ریاست تدریسات مسلکی وزارت معارف شرکت کرده ودر باره مکاتب اختصاصی به اعضای انجمن توضیح داد.

انجمن امور فواید عامه ومواصلات بریکعده عرایض وارده بحث کرده انجمن امور تجارت برموضوع باقیداران سابقه دیپوی تعاونی بحث کرده وبر یکعده عرایض غور نمود.

در انجمن امور دفاع ملی بحث در مورد مجلوبین بقایا دوام داشت.

در انجمن امور صحی در بارهٔ قانون صحت عامه بحث بعمل آمده و انجمن امور داخله بر یکعده عرایض املاکی غور کرد.

بناغلی غلام رسول رئیس فابریکه بوت‌آهو قبل از ظهر روز مذکور به انجمن امورمعادن وصنایع حاضر شده ودر مورد تولیدات فابریکه و قیمت آن به اعضای انجمن‌توضیحات ارائه کرد.

موافقتنامهٔ همکاری اقتصادی و تخنیکی‌بین افغانستان و جمهوریت مردم چین در انجمن امور روابط بین المللی مورد بحث ومذاکره

قرار گرفت.

همچنان سند تصویب میثاق تصفیهٔمنازعات سر مایگذاری که قبلا از انجمن امور تجارت باین انجمن رسیده بود بعد از مطالعه اعضای انجمن برای غور مزید دوباره به انجمن امور تجارت ار جاع گردید.

در انجمن تقنین وامور عدلی بحث بالا ی قانون سروی واحصائیه اراضی صورت‌گرفت.

انجمن امور تشکیلات‌اساسی وپلان انکشافی بحث خود را در مورد پلان پنجساله انکشافی دوام داد.

در جلسهٔ قبل از ظهر انجمن مالی وبودجه نمایندهٔ وزارت معادن و صنایع در جلسه بعد از ظهر نماینده وزارت دفاع ملی به انجمن حاضر شده راجع به بودجه سال ۱۳٤٦ هردو وزارت توضیحات دادند.

انجمن های امور فرهنگی، مالی وبود جه امور داخله و تقنین وامور عدلی و لسی‌جرگه روز پنجشنبه ۲۱ سرطان در جلسات شا ن بر موضوعات مربوط غور کردند.

پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیـر معارف در جلسهٔ قبل از ظهر انجمن امو ر فرهنگی شرکت کرده ودر موضوع دارالمعلمین ها بسوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

انجمن مالی وبودجهٔ ولسی جرگه در جلسه خود بودجه ۱۳٤٦ وزارت صحیه و بو د جهٔ ریاست مستقل قبایل را با پارهٔ تعد یلا ت تصویب ودر مورد آنها قرار خود را صادر کرد.

انجمن امور داخله جوابات ښاروالی کابل را در باره صعود نرخهای بازار و نظا فت شهر وتنظیم نرخ هوتلها و غیره موضوعات مربوط ښاروالی تحت غور گرفت.

انجمن تقنین وامور عدلی به بحث خود در بارهٔ اصولنامهٔ سروی واحصاییه ارا ضی‌ادامه داد.

انجمن های ولسی جرگه ۲۳ سرطان‌جلسه کرده وبر موضوعات مربوطه غور نمودند .

در انجمن امور دفاع ملی بحث بر موضتوع مجلوبین بقایا صورت گرفت.

موافقتنامهٔ همکاری اقتصادی و تخنیکی و فرهنگی بین افغانستان و جمهوریت مرد م چین در انجمن روابط بین المللی مورد بحث قرار گرفت.

در انجمن امور فواید عامه و موا صلا ت بر موضوعات باقیدآرا ن بانك‌رهنی وتعمیراتی بحث گردید.

انجمن امور داخله بر یك عده عرا یضـ املاکی غور کرد.

در انجمن امور فرهنگی بر یکعده‌سوالا ت تحریری که از وزارت معارف رسیده بودغور بعمل آمده وموضوع جهـت غور مزید بـه دارالانشاء سپرده شد.

در جلسهٔ بعد از ظهر انجمن بر مو ضوع موافقتنامهٔ فرهنگی بین افغانستان وجمهوریت مردم پولیند بحث بعمل آمد وموافقتنامه ا ز انجمن روابط بین المللی به این انجمن‌رسیده است.

پیغله کبرا نور زایی وزیر صحیه درجلـهٔ قبل از ظهر ۲۳ سرطان در انجمـن ا مو ر صحی اشتراك کرده وراجع به پروژه قانون صحت عامه به سوالات انجمن تو ضیحا ت داد.

انجمن امور مالی و بودجـه بر موضو ع بودجـهٔ سال ٤٦ وزارت اطلاعات و کلتو ر بحث کرده وبعد از غور ومباحثه نظریهٔ خودرا در مورد صادر وجهت تصویب مجلس عمومی با بودجهٔ وزارت صحیه وریاست مستقل‌قبایل که قبلا در انجمن گذارش یا فته بو د بـه دارالانشاء سپرد.

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر انجمن‌بودجهٔ وزارت در بار ووزارت دفاع ملی مورد بحث قرار گرفته وجهت تصویب مجلس عمو می به دارالانشاء سپرده شد.

از مادهٔ اول تا مادهٔ ٤٥ قانـون سـرو ی اراضی در انجمن تقنین وعدلی مطالعه‌گردید.

انجمنهای ولسی جرگه طی جلسات رو ز پنجشنبه ۲۸ سرطان شان بر مو ضو عا ت مربوط بحث و غور کردند.

انجمن انکشاف وبهبود اجتماعی برموضوع تاسیس شفاخانه های جدید بحث کرد.

تحصیل پول باقیداران بانـك رهنـی و تعمیراتی در انجمن امور فواید عامه ومواصلات مورد بحث قرار گرفت.

انجمن امور مالی وبودجه بربودجهٔ وزا رت داخله بحث کرد. از ماده ٤٦ تامادهٔ پنجاه قانون سروی اراضی در انجمن تقنین وامو ر عدلی مطالعه شد.

موضوع تعیین نایب های مشرانو جرگه‌روز یکشنبه ۲۴میزان در جلسهٔ عمومی آن جرگه مطرح بحث قرار گرفت.

پس از یك سلسله بحث با اکثریت آراء فیصله بعمل آمد تا تعیین نایب ها در جلسه روز چهار شنبه مورد بحث‌قرار بگیرد‌همچنان روز ۲۴ میزان قانون انتخابات ښاروالی د ر مجلس عمومی مشرانو جرگه مورد مذاکر ه قرار گرفت وفیصله شد تا در این موضوع روز سه شنبه ۲۶ میزان در مجلس عمو می بحث صورت بگیرد.

جلسه روز ۲۴ میزان مشرانو جرگه بـه ریاست سـناتور عبدالـهادی داوی رئیس آن جرگه در حضور ۲۳ تن از سناتوران‌دایر شده بود.

اعضای انجمن وزارت دفاع ملی،وزار ت فواید عامه وریاست مستقل قبایل مشرانو جرگه ٤ عقرب جلسه نموده ښاغلی سنا تور میراحمد را بحیث‌رئیس .سناتورمیرمحمدشا ه را بحیث نایب رئیس وسناتور عبدالغنـی باغبان را بحیث منشی انجمن تعیین نمودند.

سناتور محمد علی وسناتور محمد جعفـر عضویت این انجمن را داشتند.

در انجمن امورمالی‌و بودجه مشرانو جرگه بودجه انکشافی وزارت زراعت وآبیاری مطرح بحث قرار گرفت.

ښاغلی عبدالحمید رئیس . پلان .ښا غلی محمد اسلم خاموش رئیس وترنری، ښا غلی مسجدی رئیس حفاظهٔ نباتات .ښا غلی‌جمعه محمد محمدی رئیس سروی آب وخاك. رئیس تحقیق و ترویج ومدیران عمومی اقتصا دی و اداری آن وزارت به‌انجمن حاضر شده بـه سوالات شفاهی اعضای انجمن پاسخ داده و سوالات تحریری را برای ارائه جواب باخود بردند.

در جلسهٔ ۷ عقرب انجمن، امور وزا رت عدلیه، قوانین وستره محکمه. مشرانو جر گه تصویب ولسی جرگه را در موضوع لبا س غور ومطالعه‌نموده ونظریه‌خود را به‌دارالانشاء آن جرگه غرض تقدیم به جلسه عمومی سپرد جلسه انجمن بریاست سناتور محمد هاشم مجددی دایر شده بود.

انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه رو ز ۱۰ عقرب عرایض وارده را مورد مطا لعـه قرار داد.

جلسه انجمن بریاست سناتور عبدا لباقی مجددی دایر شده بود.

جلسه ۱٤ عـقرب خـود دراطراف عرایض ودوسیه های یك عده از مراجعین غور نموده قرار خود را صادر کرد جلسـه بر یاسـت سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بود.

همچنان انجمن امور مالی و بودجه‌مشرانو جرگه بودجه انکشافی دولت‌راکه‌چندی قبل‌از طرف وزارت‌پلان مواصلت نموده بود مطر ح بحث قرار داد.

جلسه انجمن امورمالی وبو دجه بریاسـت سناتورمحمد نبی توخی دایرشده بود.

درجلسه ۱۵عقرب مشرانو جرگه‌پیشنهادات سناتوران مطرح بحث قرار گرفته وبه اکثریت آراء فیصله‌شد تابرای غوربیشتر به‌انجمن‌های مربوط سپرده شود.

انجمن‌های امورعدلی قوانین وامور ما لی وبودجه‌مشرانو جرگه ۱۷ عقرب جلسه کرد ه وبر موضوعات مربوط شان غور نمودند.

در انجمن امور عدلی کـه ریاسـت آنـرا سناتور محمد هاشم مجددی بعهده دا شت فصل اول ودوم قانون احزاب تحت غو ر و مباحثه قرار گرفت.

ریاست جلسه انجمن امور مالی و بودجه را سناتور محمد نبی توخی بعهده داشت.

کذا انجمن امور مـعارف وفرهنـگی وامور مالی وبودجه مشرانو جرگه روز ۱۷ عقر ب جلسه نموده وبر موضوعات مربوط شان غور ووارسی نمودند.

در انجمن‌معارف که‌ریاست آنرا سنا تور عبدالشکور ولی بعهده داشت روی‌موضوعا ت گماشتن اشخاص فنی وتحصیل‌یافته در رشته های تخصص شان‌وهمچنان اینکه حا ضر ی دکتوران خصوصا در ولایات مطابق حاضری مامورین باشد بحث‌بعمل آمد.

انجمن‌امور مالی وبودجه، بودجهٔ انکشا ف ریاست انکشاف زراعتی ولایت ننگر هار را مطالعه کرد. ریاست جلسه راسناتور محمـد نبی توخی بعهده داشت.

بودجه انکشافی ریاست انکشاف زرا عتی ننگرهار دوصدو هفتاد ملیون افغانی میباشد.

انجمن امور مالی وبودجه عدلی و قوا نین وسمع شکایات مشرانو جرگه ۲۱ عقرب‌جلسه نموده بر موضوعات مربوط بحث نمودند د ر انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جر گه‌بودجهٔ انکشافی سال ۱۳٤۵ وزارت فواید عامه و وزارت تجارت مورد مطالعه قرار گرفت.

در جلسه ۲۵ عقرب مشرانو جرگه‌پیشنهاد یکعده سنا تـور ها در مـورد طرح قا نو ن

انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه بـرحلو گیری از رشوه به مجلس عمو می‌قرائت

وپس از یك سلسله مذاکره با اکثریت آراء تصویب گردید تا پیشنهاد مذکور به غرض غور مزید به انجمن عدلی و قوانین مشرانو جرگه سپرده شود.

جلسهٔ ۲۵ عقرب بریاست سناتور عبدالهادی داوی در حالیکه چهل و سه تن از سناتورا ن حاضر بودند دایر شد انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه روز ۲۵ عقرب بریاست سناتور عبدالباقی مجددی جلسه کرده بر عرایض وارده بحث نمود.

انجمن های سمع شکایات وامور مالی و بودجه مشرانو جرگه روز ۲٦ عقرب جلسه نموده بر موضوعات مربوط غور کردند.

در جلسهٔ انجمن سمع شکایات که ریاست آنرا سناتور عبدالباقی مجددی بعهده دا شت در اطراف عرایض وارده غور بعمل آمد.

انجمن بودجه مالی بودجه های انکشا فی سال ۱۳٤٥ ښاروالی کابل،وزارت اطلاعات وکلتور وریاست پوهنتون کابل را تحت بحث قرار داد.

جلسهٔ انجمن بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود .

در جلسه ۲۹ عقرب مشرانو جر گه پیشنهاد سناتوران مورد مذاکره قرار گرفته وبه اتفاق آراء فیصله شد که مواد پیشنهاد درانجمن های مربوطه برای غور سپرده شود.

جلسه بریاست ښاغلی سناتور عبدالهادی داوی در حالیکه ٤۲ تن از سناتوران حضور داشتند دایر شده بود.

انجمن های سمع شکایات داخله وښاروالی ها، املاك واسکان، امور معارف وصحیه و بودجهٔ مالی مشرانوجرگه ۳۰عقرب جلسه کرده به موضوعات مربوط غور نمودند.

ریاست انجمن امور معارف را سناتور عبدالشکور ولی، ریاست انجمن سمع شکایات را سناتور عبدالباقی مجددی، ریاست انجمن امور داخله وښاروالی ها را سناتور گل احمد ملکیار وریاست انجمن امور بودجه و ما لی را سناتور محمد نبی توخی بعهده داشت .

انجمن های امور مالی وبودجه وامور عدلی وقوانین مشرانو جرگه جلسه کرده و بر موضوعات مربوط شان غور نمودند.

در انجمن امور مالی وبودجه که ریا ست آنرا سناتور محمد نبی توخی بعهده داشت بودجه انکشافی سال ٤٥ ولایت پکتیا مو رد مطالعه قرار گرفت.

همچنان در جلسه امور عدلی و قوانین طرح قانون احزاب مجدداً مطالعه شده با تعدیلات انجمن به دارالانشاء سپرده شد.

جلسه بریاست سناتور محمد هاشم مجددی رئیس انجمن دایر شده بود.

انجمن های مالی وبودجهٔ قوانین وعدلی سمع شکایات ودفاع ملی وفواید عامه مشرانو جرگه بتاریخ ٥ قوس تشکیل جلسه نمود ه برموضوعات مربوط غور نمودند.

انجمن مالی وبودجه بریاست سنا تورمحمد نبی توخی انجمن قوانین وعدلی بر یا ست سناتور محمد هاشم مجددی، انجمن سمع شکایات بریاست سناتور عبدالباقی مجد دی وانجمن دفاع ملی وفواید عامه به ریا ست سناتور میر احمد دایر شده بود.

انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جر گه بریاست سناتور محمد نبی توخی و انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه بریاست سناتور عبدالباقی مجددی تشکیل جلسه نمو ه بر موضوعات مربوطه غور نمودند.

در جلسه ٦ قوس مشرانو جرگه که به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آ ن جرگه دایر شده بود طرح قانون احزاب مورد بحث ومذاکره قرار گرفت.

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر در حا لیکه ٤٤ تن از سناتوران حضورداشتند دایر گردیده بود قانون احزاب در جلسهٔ آینده نیز د ر مجلس مطرح بحث قرار خواهد گرفت.

انجمن های بودجه ومالی، قوانین وعد لی وسمع شکایات مشرانو جرگه بتاریخ ۱۲قوس جلسه نموده وبر موضوعات مربوط غو ر کردند.

در انجمن بودجه مالی بودجه انکشا فی دولت که از چندی مورد بحث و غور انجمن قرار گرفته بود تکمیل وقرار انجمن بـه دارالانشاء سپرده شد.

ریاست جلسه را سناتور محمد نبی توخی بعهده داشت.

در جلسه انجمن قوانین که به ریاست سناتور محمد هاشم مجددی دایر شده بود قانون صدور اعتبار نامه وسند تصویب معاهدات وموافقتنامه های بین الدول مطا لعه شده وپس از غور وتدقیق به دا رالانشا ء سپرده شد. همچنان در جلسه انجمن سمع شکایات به عرایض وارده غور بعمل آمد.

جلسه این انجمن بریاست سناتورعبدالباقی مجددی دایر شده بود .

طرح قانون احزاب بانظریه انجمن امور عدلی وقوانین مشرانو جرگه در جلسهٔ ۱۳

قوس آنجرگه مورد بحث ومذاکره قرار گرفت.

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه ۴۴ تن از سناتوران حضور داشت. دایر شده بود.

فیصله انجمن در مورد طرح قانون احزاب که در چهار فصل و ۴۶ ماده ترتیب شده بود توسط سناتور محمد هاشم وا سوخت منشی آنجرگه قرائت گردید.

فیصله بعمل آمد تا سر از تاریخ ۱۴ قوس جلسات مشرانو جرگه به نسبت تراکم کار همه روزه دایر گردد.

بودجه انکشافی سال ۱۳۴۵ دولت در جلسه ۱۴ قوس مشرانو جرگه مورد بحث قرار گرفته وبه اکثریت آراء بانظریه انجمن امور مالی وبودجه آن جرگه تایید وتصویب گردید.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر در حالیکه سی وچهار تن ازسناتوران حضور داشت به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر وتا ساعت سه و نیم بعد از ظهر ادامه داشت.

در جلسه ۱۵ قوس مشرانوجرگه فیصله ولسی جرگه درمورد ساساتو کار کارگران در ماه مبارك رمضان که از طرف انجمن عدلی و قوانین نیز تایید شده بود به اتفاق آراء تصویب گردید.

درین جلسه که بریاست سناتور میر عبدالکریم معقول نایب اول مشرانو جرگه در حالیکه ۳۳ تن از سناتوران حضورداشتند دایر شده بود همچنان بر طرح قانون صدور اعتبار نامه. سند تصویب معاهدات وموافقتنامه های بین الدول با نظریه انجمن عدلی وقوانین بحث ومذاکره صورت گرفت.

در جلسه ۱۶ قوس مشرانو جرگه فیصله انجمن عدلی وقوانین آن جرگه در مورد قانون احزاب مطرح بحث قررا گرفت و چهار ماده از فصل اول فیصله مذکور با تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردید.

جلسه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر گردیده بود چهل تن از سناتوران حضور داشتند.

در جلسهٔ ۱۹ قوس مشرانو جرگه فیصله انجمن قوانین وعدلی آن جرگه در مو ردفقرهٔ اول ماده پنج فصل دوم طرح قانون احزاب پس از بحث ومذاکره به اتفاق آراء تایید و تصویب گردید.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر وتاساعت ۴ بعد از ظهر ادامه داشت.

درین جلسه چهل تن از سناتوران حضور داشت.

در جلسهٔ ۲۰ قوس مشرانو جرگه فیصله انجمن امور عدلی وقوانین در باره فقرهٔ دوم وسوم فصل دوم طرح قانون احزاب مو رد بحث ومذاکره قرار گرفت.

این فقره که بحث و غور بیشتر را ایجاب میکرد به جلسه آینده موکول گردید.

جلسه ساعت ده قبل از ظهرتحت ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه سی و هشت تن از سناتوران حضور داشت دایر گردیده بود.

انجمن بودجه ومالی مشرانو جرگه بریاست سناتور محمد اشرف ۴ حمل جلسه نموده در اطراف بودجه سال ۱۳۴۶ دولت غور وتدقیق کرد.

انجمن امور مالی وبودجه وانجمن سمع شکایات مشرانو جرگه ۶ حمل جلسه کرده وبر موضوعات مربوط غورنمودند. جلسه انجمن امور مالی وبودجه که بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود بر بودجهٔ سال ۴۶ دولت غور کرد.

همچنان انجمن سمع شکایات به یك تعداد عرایض وارده وارسی کرده و فیصله انجمن را در مورد به دارالانشاء مشرانو جرگه فرستاد.

جلسه بریاست سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بود.

انجمن امور مالی وبودجه وانجمن سمع شکایات مشرانو جرگه بتاریخ ۶ حمل جلسه نموده بر موضوعات مربوط شان غور کردند.

انجمن امور مالی بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود.

شاغلی یار محمد رئیس بودجه وزارت مالیه به انجمن حاضر شده وبه سوالات اعضای انجمن در بارهٔ بودجه سال ۱۳۴۶ دولت توضیحات داد.

همچنان انجمن سمع شکایات بیك تعداد عرایض وارده وارسی کرده و فیصله خودرا به دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

ریاست جلسه این انجمن را سناتور عبدالباقی مجددی بعهده داشت.

انجمن امور سمع شکایات وانجمن امور بودجه ومالی مشرانو جرگه ۱۳ حمل جلسه نموده وبر موضوعات مربوط غور کردند.

در انجمن امور سمع شکایات که جلسه آن، بریاست سناتور عبدالباقی مجددی دایرشده

بود بر یکعده عرایض وارده وارسی گردیده وفیصله انجمن به دارالانشاء سپرده شد.

همچنان انجمن امور بودجه ومالی بربودجه سال ۱۳۴۶ دولت غور نمود.

جلسه انجمن را سناتور محمد نبی توخی بعهده داشت.

بناغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مالیه قبل از ظهر ۱۴ حمل در جلسهٔ انجمن موقت مشرانو جرگه اشتراك کردهوبهسوالات بعضی از اعضای انجمن در مورد تهیه و جمع آوری مواد ارتزاقی توضیحات داد.

انجمن موقت بریاست سناتور میرعبدالکریم معقول جلسه کرده بود .

در جلسه۱۵ حمل مشرانو جـرگه طر ح پیشنهاد انجمن عدلی و قوانین آن جر گه در باره قانون احزاب از ماده نزده تا مادهٔبیستو سه با برخی تعدیلات به اکثریت آراء تایید وتصویب گردید.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرا نوجرگه در حالیکه سی و نه تن از سناتور ها حضور داشت دایر گردیده وتاساعت دوازده ظهر ادامه داشت.

همچنان انجمن موقت مشرانو جرگه بعد از ظهر روز مذکور جواب وزارت مالیه را درباره تهیه بیشتر و توزیع بهتر غلـه مورد غور قرار داده وراپوری در این مورد جهت تقدیم به مجلس عمومی ترتیب کرد.

انجمن موقت در مجلس عمومی تار یخـی ۱۲ حمل آن جرگه انتخاب شدهبود تا درزمینه بامقامات مسؤول داخل اقدام شود .

ریاست انجـمن موقـت را سنـاتو ر میر عبدالکریم معقول بعهده داشت .

انجمن های سمع شکایات، عدلی وقوانین مشرانو جرگه ۱۸ حمل جلسه کرده و بـر موضوعات مربوط غور نمودند.

انجمن عدلی وقوانین کـه ریاسـت آنـرا سناتور محمدامین خوږیانی بعهده داشت در مورد عرایض متقاعدین اجیر فیصله خود رابه دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

همچنان انجمن سمع شکایات که بریاست سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بود در اطراف یك تعداد عرایض مراجعین وار سی و فیصله خود را به دارالانشاء مشرانو جر گه تفویض کرد .

در جلسهٔ ۱۹ حمل مجلس عمومی مشرانو جرگه پیشنهاد مصوبهٔ انجمن موقت در مورد تهیهٔ وتوزیع غله به ولا یات کشور که بعد از مذاکره با بناغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مالیه تسوید شده بود به اکثریت آراء تایید وتصویب گردید.

پیشنهاد انجمن که توسط نایـب منشـی قرائت میشد در چهار ماده ترتیب ودر آن راجع به طرق بهتر تهیه وتوزیع غله تذ کر داده شد.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر به ریاسـت سناتور عبدالهادی داوی در حالیکه سیو پنج تن از سناتوران حضور داشـت دا یر وتـا ساعت سه بعد از ظهر دوام داشت.

انجمن های مالی وبودجه وسمع شکایا ت مشرانو جرگه ۲۰ حمل تشکیل جلسه کرد ه به موضوعات مربوط غور نمودند.

انجمن امور مالی که بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود بودجهٔ سال ۱۳۴۶ دولت را مطرح بحث قرارداده اعضاء انجمن یاد داشت هایی در اطراف بودجه گرفته و فیصله کردند تا روز ۲۲ حمل رئیس‌بود جا وزارت مالیه به انجمن حاضر ویاد داشت ها را جواب بگوید.

انجمن سمع شکایات که بریاست سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بود بعرا یض‌یك تعداد مراجعین وارسی و فیصله خود را بـه دارالانشاء مشرانو جر گه سپرد.

در جلسه ۲۱ حمل انجمن امور مالی و بودجه مشرانو جرگه بناغلی یار محمد رئیس بودجه وزارت مالیه اشتراك کرده به سوالات اعضای انجمن در مـورد بودجه سال ۱۳۴۶ دولت جواب گفته ویك سلسله سوا لا ت تحریری انجمن را برای ارائه جواب با خود برد.

جلسه انجمن بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود.

در جلسهٔ عمومی ۲۲ حمل مشرانو جر گه طرح پیشنهاد انجمن قوانین وعدلی آنجرگه در بارهٔ قانون احزاب از ماده بیستو پنـج تا ماده بیستو هشت به اکثریت آراء بـا برخی تعدیلات تایید و تصویب گردید.

در حالیکه مواد طرح قانون احزاب توسط سناتور محمد هاشم واسوخت منشی آنجرگه قرائت میشد پس از اظـهار نظـر ومباحثـه سناتوران در باره هریك از مواد رای گیری صورت گرفت.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر بهریاست سناتور عبدالهادی رئیس مشرانو جرگه د ر حالیکه چهلو دو تن از سناتوران حضو ر داشت دایر گردیده و تا ساعت سه وسـی دقیقه دوام داشت.

در جلسهٔ عمومی ۲۷حمل‌مشرانو جرگه‌طر ح پیشنهاد انجمن امور عدلی و قوانین آنجرگه

در بارهٔ قانون احزاب از ماده ۲۹ تا مادهٔ ۳۱ پس از بحث ومذاکره به اکثریت آراء تایید وتصویب گردید.

هریك از مواد طرح انجمن که توسطسناتور محمد هاشم واسوخت منشی به مجلسقرائت میشد مورد غور ومباحثه سناتوران قرا ر گرفت.

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بر یاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجر گه دایر گردیده وتا ساعت دوازده وسی دقیقه دوام داشت.

در جلسه ۲۷ حمل چهل‌و هفت تن از سناتوران حاضر بودند.

انجمنهای امور مالي وبودجه، عدلـی و قوانین مشرانو جرگه ۲۹ حمل جلسه کرد ه برموضوعات مربوط غور کردند.

در انجمن قوانین وعدلی که به ریاست سناتور محمد امین خوکیانی تشکیل جلسه نموده بود. لایحهٔ تنظیم ترانسپورت دا خلی مشرانو جرگه، در ۲۵ ماده تدوین و تصویب گردید .

همچنان در این انجمن در مورد واضح و مشرح بودن امضاء های اشخاص رسمی ماده واحده وضع و تصویـب شـد. تا ضمیمهٔ اصولنامه اوراق گردد.

انجمن .فیصله های خودرا به دارالانشاء مشرانو جرگه تفویض نموده تا به مجلس عمومی ارائه شود.

انجمن امور مالي وبودجه که به ریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود جواب وزارت عدلیه را در باره بودجه سال۱۳۴۶آن وزارت مورد غور وتدقیق قرار داد .

انجمن های امور مالي وبودجه و سمـع شکایات مشرانو جرگه او ل ثور به موضوعات مربوطه بحث کردند در جلسه انجمن امو ر مالي وبودجه که بریاست سناتور محمد نبی توخي دایر شده بود موازنه بودجه عا د ی ۱۳۴۶ دولت که در جلسات گذشته انجمن تحت غور وتدقیق گرفته شده بود فیصله و نظریهٔ انجمن برای ارائه مجلس عمومی بـه دارالانشای مشرانو جرگه سپرده شد .

انجمن سمع شکایات بریاست سنا تو ر عبدالباقی مجددی دایر شده بود بیك تعدا د عرایض مراجعین وارسی و فیصله خود را به دارالانشاء تسلیم داد .

در جلسه ۲ ثور مشرانو جرگه نظر یا ت وفیصله انجمن امور مالي وبودجه در بارهٔ موازنه بودجه عادی سال ۱۳۴۶ دولت و طرح پیشنهاد انجمن امور عدلی و قوانین در مورد قانون احزاب تحت بحث ومذاکره قرارگرفت.

در این جلسه ماده سی‌و دو پیشنهاد طرح انجمن در باره قانون احزاب پس از مذاکر ه به اکثریت آراء تایید و تصویب شد.

همچنان در ین مجلس پس از آنکه نظریات وفیصله انجمن امور مالـی وبـودجه درمورد بودجه سال ۱۳۴۶ دولت با دیگر ضما یم‌آن توسط سناتور محمد هاشم واسوخت منشـی قرائت شد سناتور هادر بارهٔ آن ابراز نظر کردند.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر به ریاست سناتور میـر عبدالکریـم مـعقول نایب اول مشرانو جرگه در حالیکه چهل‌و پنج تن از سناتور ها حضور داشت دایر گردیده و تا ساعت چهارو سی دقیقه ادامه داشت .

انجمنهای امور مالي و بودجه، دا خله و ښاروالیها وسمع شکایات مشرانو جرگه ۳ ثور جلسه کرده بر موضوعات مربوطه غو ر ووارسی نمودند .

درانجمن امور مالي‌وبودجه. بودجهٔانکشافی‌سال ۱۳۴۶ دولت مورد مذاکره وتدقیق قرار داده شد در نتیجه تجویز گردید که بتاریخ۴ ثور ښاغلی وزیر پلان به انجمن حاضر ودراطراف بودجه مذکور توضیحات بدهند انجمـن‌سمع شکایات بیك تعدادعرایض مراجعین وارسـی وفیصله خود را به دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

انجمن داخلـه وښاروالیها در مـوضوعات مربوطه تدقیق کرد .

ریاست انجمن مالي وبودجه را سنا تو ر محمد نبی توخی وریاست انجمن سمع‌شکایات را سناتور عبدالباقی مجددی وریاست انجمـن داخله وښاروالیها را سناتور گل احمدملکیار بعهده داشتند.

در جلسه ۴ ثور انجمن امور مالي وبودجه مشرانو جرگه که به ریاست سناتور محمـد نبی توخی دایر شده بود ښاغلی علی احمد خرم رئیس پلان وزارت پلان به انجمن‌حاضر و به سـوا لات اعـضا ء انجمـن در با رهٔ بودجه انکشافی سال ۱۳۴۶ دولـت جـوا ب گفتند .

در جلسهٔ ۶ ثور مشرانو جرگه نظر یـه انجمن مالي وبودجه آن جرگه در موردسرجمع موازنه بودجه وارداتـی ومـصارفاتی سا ل ۱۳۴۶ با بعضی تعدیلات به اکثریت آرا ء تایید وتصویب گردید .

همچنان در جلسه ۶ثور نظریهٔ مشورتـی

انجمن مالی وبودجه در بارهٔ بودجه عا دی دولت مورد مباحثه قرار گرفته و بودجه‌وزارت در بار، ریاست ولسی‌جرگه ،صدارت عظمی، وزارت دفاع ملی. وزارت خارجه به اساس نظریه مشورتی انجمن تایید و تصو یب‌شد. بودجه وزارت عدلیه نیز درین جلسه باپاره تذکرات به تصویب رسید.

جلسه قبل از ظهر وبعد از ظهرکه بریاست سناتور میر عبدالکریم معقول نایـب او ل مشرانو جرگه دایر شده بود از ساعت نه‌ونیم صبح تاساعت چهار بعد از ظـهر ادا مـه داشت.

در جلسه ۸ ثور انجمن امور مالی وبودجه وانجمن سمع شکایات مشرانو جرگه‌بر بودجهٔ انکشافی سال ٤٦ و عرایض وارده غوربعمل آمد.

انجمن سمع شکایات که بریاست سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بود ببیك تعداد عرایض مراجعین وارسی بعمل آمده وانجمن فیصلهٔ خود را بدارالانشاء مشرانو جر گه سپرد .

انجمن امور مالی وبودجه که به ریا ست سناتور محمد نبی توخی دایر گردیده بودبر بودجهٔ انکشافی ۱۳٤٦ دولت تدقیق ووارسی کرد.

در جلسه عمومی ۹ ثور مـشرانو جرگـه بودجه وزارت های داخله، مالیه، معار ف ، صحیه، مخابرات و تجارت وژاندارم وپولیس باساس نظریه مشورتی انجمن امور ما لی و بودجه آن جرگه بابعضی تذکرات با اکثریت آراء تایید وتصویب گردید.
بودجه هروزارت با نظریات مشور تی انجمن توسط سناتور محمد هاشم وا سوخت منشی آن جرگه به مجلس قرائت می‌شد وپس از بحث فیصله در مورد صورت گرفت.

جلسه ساعت نه‌و سی دقیقه قبل از ظهر بریاست سناتور میر عبدالکریم معقول نایب اول آن جرگه دایر وتا ساعت ٤ بعد از ظهر ادامه داشت.

درین جلسه چهل تن از سناتوران حضور داشتند.

انجمـنهای امور مالـی وبودجه و سمـع شکایات مشرانو جرگه ۱۰ ثور جلسه کرده برموضوعات مربوطه غور کرد در انجمن مالی وبودجه، بودجه انکشافی سال ٤٦ دولت‌مورد بحث قرار گرفته فیصله شد تا معین ورئیس پلان وزارت پلان به جلسهٔ انجمن حا ضر و بسوالات اعضای انجمن جواب بدهند.

در انجمن سمع شکایات بر یك تعدا د عرایض مراجعین غور گردید و فیصله انجمن در مورد عرایض به دارالانشاء مشرا نوجرگه سپرده شد

ریاست انجمن امور مالی وبودجه راسناتور محمد نبی توخی وریاست انجمن سمع‌شکایات راسناتور عبدالباقی مجددی بعهده داشت .

در جلسه ۱۱ ثور انجمن امور مالی‌وبودجه مشرانو جرگه ښاغلی عبدالوهاب حیدر معین‌و ښاغلی علی‌احمد خرم رئیس‌پلان وزارت‌پلان حاضر شده‌وبه سوالات‌انجمن درباره بود جه انکشافی سال ۱۳٤٦ دولت جواب گفتند.

جلسه انجمن بریاست سناتور محمد نبـی توخی دایر شده بود.

انجمن امور مالی وبودجه وانجـمن سمع شکایات وانجمن عدلی وقوانین مشرانو جرگه ۱۵ ثور جلسه کرده وبه موضوعا ت مربوط غور نمودند.

انجمن امور مالی وبودجه در ضمن وارسی بودجهٔ انکشافی سال ۱۳٤٦ دولت تصمیـم گرفت که‌روز دوشنبه ۱۷ ۱ پیغله‌کبرانورزایی وزیـر صحیه ساعـت ده قبل از ظهـر وښاغلی دکتور محمد اکبر عمر معین وزا رت تجارت بساعت دوی بعد از ظهر همان رو ز به انجمن حاضر وبه سوالات اعضای انجمن در مورد بودجه های مربوطه جواب بگویند.

انجمن سمع شکایات ببیك تعداد عرا یض مراجعین وارسی کرده وفیصله خود را بـه دارالانشای مشرانو جرگه سپرد.

انجمن عدلی وقوانین راجع به ترتیب و تنظیم لایحه کرایه جات ودیگر مو ضوعا ت مربوط تدقیق بعمل آورده نظریه خود را بـه دارالانشای مشرانو جرگه تفویض نمود.

ریاست انجمن عدلی وقوانین را سناتور محمد امین خوگیانی وریاست انجمن سمـع شکایات را سـناتور عبدالباقـی مـجددی و ریاست انجمن امور مالی وبودجه مشرانوجرگه را محمد نبی توخی بعهده داشتند در جلسه ۱٦ ثور مشرانو جرگه بودجه وزارت ها ی زراعت وآبیاری، پلان. فواید عامه وریاست های مستقل قبایل .المپیك،هوایی‌ملکی،وادی هلمند، اداره املاك واسکان وریاست پوهنتون بشمول ریاست موسسات صحی، فا کو لته طب وفارمسی وریاست پولی تخنیك‌باساس نظریه مشورتی انجمن امور مالی و بود جه آن جرگه تایید وتصویب گردید.

همچنان درین جلسه بودجـه امداد بـه موسسات نیز تصویب شد.

جلسه ساعت ۹و سی دقیقه قبل از ظهر بریاست سناتور میر عبدالکریم معقول نایب

اول آن جرگه در حالیکه چهل تن‌ازسناتورا ن حضور داشتند دایر گردیده وتا ساعت سه بعد از ظهر دوام کرد .

سناتور محمد هاشم واسوخت منشی‌جرگه بودجه های متذکره را در مجلس قرا ئت‌کرده ودر مورد آنها بحث صورت گرفت.

انجمن های امور مالی وبودجه و سمع شکایات مشرانو جرگه ۱۷ ثور جلسه کرده وبرموضوعات مربوط شان غور نمودند درانجمن امور مالی وبودجه دکتور محمد اکبر عمر معین وزارت تجارت در مورد بودجه انکشافی سال ۱۳٤٦ آنوزارت به سوا لات اعضای انجمن جوابداد.

انجمن سمع شکایات از یکتعداد عرا یض وارده وارسی نموده فیصله خود را به دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

ریاست انجمن امور مالی وبودجه راسناتور محمد نبی توخی وریاست انجمن سمع‌شکایات راسناتور عبدالباقی مجددی به عهد ه‌داشتند.

در جلسهٔ ۱۸ ثور انجمن امورمالی‌وبودجه مشرانو جرگه پیغله کبرا نورزایی وزیرصحیه به سوالات اعضای انجمن در بارهٔ بود جهٔ انکشافی آن وزارت جواب گفته و سوا لا ت تحریری را جهت ارائه جواب با خود برد. انجمن بریاست سناتور محمد نبی تو خی جلسه کرده بود.

در جلسهٔ عمومی ۱۹ثور مشرانو جرگه بودجه ریاست مشرانو جرگه ۷ بودجهٔ امداد به مامورین بی بضاعت و قرضه وتکت پولی بودجه ریاست مشرانو جرگه ۷ بودجه امداد مشورتی انجمن بودجه ومالی آن جرگه به اکثریت آراء تایید و تصویب گردید.

همچنان قانون موازنهٔ سال مالی ۱۳٤٦ مطابق به نظریه مشورتی انجمن با بعضی تذکرات تایید شد.

در این جلسه از مادهٔ ۳۳ـ الی ماده ٤٤ طرح پیشنهاد انجمن امور عدلی و قوا نین مشرانو جرگه در باره قانون احزاب بابرخی تعدیلات به اکثریت آراء تصویب گردید.

جلسه ساعت ده قبل از ظهر در حالیکه چهل‌و سه تن از سناتوران حضور داشت به ریاست سناتور میرعبدالکریم معقو ل نا یب اول آن جرگه دایر گردیده وتاساعت سه‌و چهل‌و پنج دقیقه دوام داشت.

.. نظریه مشورتی مشرانو جرگه در بارهٔبودجه عادی سال ۱۳٤٦ دولت وقانون موازنهٔ سال مالی ۱۳٤٦ صادر گردیده وبه ولسی جرگه تفویض گردید.

انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جر گه روز پنجشنبه ۲۰ ثور جلسه کرده ضمن غور بر بودجه انکشافی ۱۳٤٦ دولت فیصله کرد تاقبل از ظهر روز شنبه ۲۲ ثور انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن و صنایع بعداز ظهر همانروز ،انجنیر میرمحمد اکبر رضاوزیر زراعت وآبیاری بانجمن حاضر شده و به سوالات سناتوران در مورد بودجه انکشا فی توضیحات بدهند.

انجمن های امور عدلی وقوانین مالی و بودجه وسمع شکایات مشرانو جرگه که ۲۲ ثور جلسه داده به موضوعات مربوطه شا ن غور نمودند .

انجمن عدلی وقوانین قانون جریدهٔ رسمی را که از طرف مجلس عمومی بغرض غو ر مزید به انجمن سپرده شده برد تحت مطالعه قرار داده با ایزاد یك فقره در مادهٔ شش و تایید دیگر مواد آن تصویب نموده وبغرض تقدیم به مجلس عمومی به دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

در انجمن امور مالی وبودجه قبل از ظهر ښاغلی عبدالقدوس مجید معین معادن وصنایع وزارت معادن وصنایع حاضر شده وبه‌سوالات سناتوران در بارهٔ بودجه انکشافی ۱۳٤٦ وزارت مذکور توضیحات دادند.

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر ښاغلی محمد یاسین مایل معین ورئیس پلان وزارت زراعت وآبیاری راجع به بودجهٔ انکشافی سال ۱۳٤٦ آنوزارت به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

انجمن سمع شکایات به یکتعداد عرا یض وارده وارسی نموده‌وفیصله‌خود رابه‌دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد ریاست انجمن عدلی و قوانین را سناتور محمد هاشم مجددی و ریاست انجمن امور عدلی. مالی و بودجه را سناتور محمد نبی توخی وریاست انجمن‌سمع شکایات را سناتور عبدالباقی مجددی بعهده داشتند در جلسهٔ عمومی ۲۳ ثور مشرانوجرگه ماده ٤٥ و ٤٦ طرح پیشنهاد انجمن امو ر عدلی وقوانین آن جرگه در باره قانون احزاب بابرخی تعدیلات به اکثریت آراء تایید و تصویب گردید .

با تصویب این مواد طرح انجمن در باره قانون احزاب که در چهار فصل و چهل‌وشش ماده تسوید گردیده خاتمه یافته وقرار است مطابق لایحه وظایف داخلی آن جرگه طر ح یکبار دیگر از آغاز تا ختم قرائت شده به صورت یك کل مورد رای گیری قرا رگیرد.

همچنان در این جلسه پیشنهادمحدودبود ن

احزاب پس از بحث ومذاکره به اکثریت‌آراء رد گردید.

جلسه قبل از ظهر وبعد از ظهر بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه چهل‌و چهار تن از سناتور ها حضور داشت دایر گردیده بود.

مواد طرح انجمن توسط سناتور محمد هاشم واسوخت منشی آن جرگه در مجلس قرائت شد.

انجمن های امور مالیه وبودجه و سمع شکایات مشرانو جرگه ۲٤ ثور جلسه کرده برموضوعات مربوط غور بعمل آورد.

در انجمن مالی وبودجه انجنیر محمد عظیم گران معین ورئیس پلان وزارت مخابرات‌حاضر شده به سوالات اعضای انجمن درموضوعات مربوط آنوزارت توضیحات دادند.

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر انجمن پوهنوال توریالی اعتمادی رئیس پو هنتون ورئیس اداری آن ریاست حاضر گردیده به سوالات شفاهی اعضای انجمن در موضوعات مربوط پوهنتون جواب دادند ریاست انجمن مالی وبودجه را سناتور محمد نبی تو خی و ریاست انجمن سمع شکایات را سناتور عبدالباقی مجددی بعهده داشتند.

انجمن عدلی وقوانین ،انجمن امور مالی و بودجه مشرانو جرگه ۲۵ ثور جلسه کرده و برموضوعات مربوط غور کرد.

انجمن عدلی‌وقوانین پیشنهاد های‌سناتوران را که از مجلس عمومی به آن انجمن محول گردیده بود مورد غور قرار داد.

در انجمن امور مالی وبودجه بناغلی امان الله منصوری معین .دوم بریدجنرا ل محمد رحیم ناصری قوماندان عمومی ژاندارم وپولیس وبناغلی عبدالواحد نجم معاون فنی انکشاف دهات وبناغلی عبدالعلی آمر سروی نعوس وزارت داخله اشتراك کرده در بار ۀ بودجه انکشافی سال ٤٦ آن وزارت به‌سوالات سناتوران توضیحات دادند.

ریاست انجمن عدلی وقوانین را سنا تور محمد هاشم مجددی وریاست انجمن بودجه و مالی را سناتور محمد نبی توخی ،بعهده‌داشت.

بناغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم ساعت ده وسی دقیقه قبل از ظهر ۲٦ ثو ر خطوط اساسی پلان پنجسالهٔ سوم کشور را در جلسه عمومی مشرانو جر گه تو ضیح کردند.

بناغلی صدراعظم یك جلد طرح پلان پنجساله سو م را به سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه سپردند.

مشرانو جرگه بعداً در مورد پلان پنج‌ساله کشور غور ومطالعه خواهند کرد. کاپی های طرح پلان پنجساله سوم قبلا به سنا توران توزیع گردیده بود.

همچنان در جلسهٔ همان روز مشرانو جرگه برفیصله انجمن امور عدلی وقوانین آن‌جرگه در باره عرایض عدهٔ از متقاعدین اجیر بحث صورت گرفته وباتفاق آراء فیصله شد تا انجمن بار دیگر به موضوع غور نماید جلسه قبل از ظهر وبعد از ظهر بریاست‌سنا تو ر عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه درحالیکه ٤٤ تن از سناتوران حضورداشت دا یرگردیده بود.

انجمن مالی وبودجهٔ مشرانو جرگه ۲۷ثور بریاست سناتور محمد نبی توخی جلسه کرده وبرموضوع بودجه انکشافی سال ۱۳٤٦وزارت اطلاعات وکلتور غور ومباحثه بعمل آورد.

انجمن عدلی وقوانین ،انجمن امور مالی و بودجه وانجمن سمع شکایات مشرانو جر گه ۲۹ثور در اطراف موضوعات مربوط بحث کرد.

انجمن امور عدلی وقوانین پیشنهاد ها ی سناتوران را که از طرف مجلس عمومی به‌آن انجمن محول گردیده بود تحت غور مزیدقرار داد.

انجمن سمع شکایات به عرایض مرا جعین وارسی کرده وفیصله خود را به دارالانشاء سپرد.

در انجمن امورمالی وبودجه بناغلی محمد نجیم آریامعین وزارت اطلاعات‌وکلتور اشتراك کرده در باره بودجه انکشافی سال ۱۳٤٦ آن وزارت توضیحات داد.

ریاست جلسه انجمن عدلی و قوا نین را سناتور محمد هاشم مجددی وریاست انجمن سمع شکایات را سناتور عبدالباقی مجد دی وریاست انجمن امور مالی وبودجه راسنا تور محمد نبی توخی بعهده داشت.

انجمن های قوانین وعدلی. سمع شکایا ت وامور مالی وبودجه مشرانو جرگه ۳۰ ثو ر جلسه کرده وبر موضوعات مربوط غور کرد.

انجمن امور قوانین وعدلی موضوع فرما ن تقنینی راجع به تعدیل تبصره مادۀ ۵۶ ترفیع وتقاعد مامورین ملکی در موضوع استخدا م دوباره مامورین متقاعد بصفت اجیر را که از طرف مجلس عمومی برای تدقیق مزید بـه انجمن سپرده شده بود غور ومطالعه کرد ه و نظریه خود را بدارالانشاء جهت تقدیم بـه مجلس عمومی سپرد.

در انجمن سمع شکایات بیك تعداد عرایض وارده غور کرده ونظریه خود را بدارالانشاء تفویض کرد.

در انجمن امور مالـی وبـودجـه بشاغلـی عبدالرحیم چینزایی رئیس ساختمانی پو لی تخنیك به سوالات اعضاء راجع به بود جه انکشافی سـال ٤٦ آنریاسـت بـه انجمـن توضیحات داده وسوالات تحریری را بغر ض ارائه جواب با خود برد.

ریاست انجمن قوانین وعـدلی را سناتور محمد هاشم مجددی ریاسـت انـجمن سمـع شکایات را سناتور عبدالباقی مجددی وریاست انجمن امور مالی وبودجه را سناتور محمدنبی نوخی بعهده داشت.

در جلسه اول جوزا انجمن امور مالی و بودجۀ مشرانو جرگه که به ریاست سنا تور محمد نبی توخی دایر شده بود پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیر معارف ودکتـــور میر عبدالفتاح صدیق رئیس پلان آن وزارت اشتراك کرده در بارۀ بودجۀ انکشافی سال ۱۳٤٦ وزارت معارف به سوالات انجمن جواب داده وسوالات تحریری را به غرض جوا ب باخود بردند.

در جلسه عمومی ۲جوزای مشرانو جر گه پیشنهاد عدۀ از سناتوران در بارۀ تعدیل و ترمیم مواد ۵ و ۲۸ قانون احزاب سیا سی مورد بحث ومذاکره قرار گرفت وتـعدیل و ترمیمی که در پیشنهاد تذکر رفته بود بـه اکثریت آراء تایید و تصویب گردید.

همچنان در بارۀ پیشنهاد تعدیل ماده ۷ـ این قانون تجویز گردید تا سنا تورا ن تسوید تعدیل ماده مذکور را ترتیب وبه مجلس آینده تقدیم نمایند.

پیشنهادات در مورد تعدیل و ترمیم بعضی مواد قانون مطابق ماده ۲٦ اصولنامۀ دا خلی آن جرگه صورت گرفته است.

همچنان در جلسه ۲جوزای مشرانو جرگه اظهارات نطاق وزارت خارجه در مو ردمسئلۀ توسط انجمن امور عدلی وقوانین آن جر گه فلسطین تایید گردید وابلاغ ایـن امر بـه حکومت توسط رئیس مشرانو جرگه ضروری پنداشته شد.

جلسه قبل از ظهر وبعد از ظهر بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه ٤٤ تن از سناتوران حضور داشت دایر گردیده بود.

انجمنهای امور خارجه ،تجارت معاهدات و موافقتنامه های بین المللی وامـور مالـی و بودجۀ عدلی وقوانین وسمع شکایات مشرانو جرگه روز مذکور جلسه کرده برموضوعا ت مربوط غور نمودند.

درانجمن امور خارجه ،تجارت معاهدا ت و موافقتنامه‌های بین‌المللی ازماده ۹ الی‌مادۀ ۱۲ طرح قانون صـدور اعتبار نامـه و سند تصویب معاهدات وموافقتنامه‌های بین‌الدول را مورد مطالعه وغـور قرارداده تجویزگردید تا ساعت قبل‌از ظهر روز پنجشنبه۲ جوزادکتور عبدالغفور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه به انجمن اشتراك نمود ه به سوالات سناتوران توضیحات بدهد.

انجمن امور مالی وبودجه جواب وزار ت مایبرا که از ایشان در بارۀ بودجۀ انکشافی سال ۱۳٤٦ سوالات شده بود تحت غو ر و دقت قرار داد انجمن سمع شکایات بیك‌تعداد عرایض وارده غور نموده فیصله خود را بـه دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

انجمن عدلی وقوانین در اطراف پیشنهاد های سناتورانیکه از مجلس عمومی به انجمن محول گردیده بود غور وتدقیق نمود.

انجمن امور خارجه، تجارت، معاهدات و مـوا فـقتنا مه ها ی بیـن ا لـد و ل بـر ر یـا سـت سنا تور عبدالها د ی داوی دا یـر شده بـود. ریاست انجمـن عدلی وقوانین را سناتور محمد هاشم مجددی ریاست انجمن مالی وبودجه را سنا تورمحمد نبی توخی وریاست انجمن سمع شکایا ت را سناتور عبدالباقی مجددی بعهده داشتند .

انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جر گه۸ جوزا جلسه وجواب وزارت زراعت وآبیار ی را در مورد بودجۀ انکشافی سال ٤٦آنوزارت مطالعه کرد.

تصویب قانون احزاب سیـاسی درجلسۀ عمومی ۹ جوزای مشرانو جرگه بصورت‌یك‌کل به اکثریت آراء تایید گردید همچنان درین جلسه ماده هفت قانون احزاب که از طر ف یك انجمن موقت قبلا تسوید شده بود نیـز تایید گردید طرح قانون احزاب سیاسی که

در چهار فصل و چهلو شش ماده پیشنهاد شده بود در جلسات عمومی مشرانو جرگه قبلا با برخی تعدیلات به اکثریت به تصویب رسید.

همچنان تعدیل انجمن امور عدلی وقوانین مشرانو جرگه در باره ماده شش قانونجریده رسمی توسط سناتور محمد هاشم وا سوخت منشی جرگه به مجلس قرائت شده بهاکثریت آراء تایید گردید.

قانون جریدهٔ رسمی برای غور بیشتر قبلا از طرف مجلس عمومی باین انجمن سپرده شده بود .

جلسه قبل از ظهر بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه و جلسه بعد از ظهر بریاست سناتور میر عبدالکریم معقول نایب اول آن جرگه در حالیکه ٤٣تن از سناتوران حضور داشت دایر گردیده بود

در جلسهٔ عمومی ۲۳جوزای مشرانو جرگه تسوید ماده واحده ضمیمه در اصولنامهاوراق مبنی براینکه اشخاصیکه در معاملاترسمی و دولتی وموسسات وداد وستد صلاحیت امضاء را دارند مکلف اند که علاوه بر امضاء خود نام وماموریت خود را خوانا وواضح تحریر دارند به اکثریت آراء تصویب گردید .

این ماده قبلا توسط یک انجمن موقت تثبیت شده بود.

همچنان در بارهٔ پیشنهادات یک عده سناتوراندر مورد اعمارپل درحصهٔعبداللهبرج بگرام واصلاح قبرستانها بحث صورت گرفت فیصله گردید تا پیشنهادات مذکور به انجمن های امور مالی وبودجه وانجمن امور فوایدعامه وانجمن امور داخله وښاروالی ها بمشرانو جرگه سپرده شود تا انجمن ها در اطراف آن غور مزید نموده بعداً نظریه خود را به مجلس عمومی تقدیم بدارند.

جلسه بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه چهل تن از سناتوران حضور داشتند دایر شده بود.

انجمن امور مالی وبودجهٔ مشرانو جرگه بریاست سناتور محمد نبی توخی جلسهکرده جوابات وزارت زراعت وآبیاری را در مورد بودجهٔ انکشافی سال ۱۳٤٦ آن وزارت تحت غور وتدقیق قرار داد .

انجمن سمع شکایات که بریاست سناتور عبدالباقی مجددی جلسه کرده بود بر یک تعداد عرایض مراجعین وارسی کرده وفیصله خود را به دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

انجمن امور مالی وبودجه بریاست سناتور محمد نبی توخی ۱٥ جوزا جلسه کرده وجواب های وزارت اطلاعات و کلتور ووزارت معارف را در بارهٔ بودجهٔ انکشافی سال ٤٦ وزارت خانه های مذکور تحت غور وتدقیق قرار داد.

در انجمن امور عدلی وقوانین کهبریاست سناتور محمد هاشم مجددی دایر شده بود ښاغلی محمد موسی اشعری وکیل ریاست تقنین وزارت عدلیه اشتراك نموده وسوالات سناتوران را در مورد قانون ازدواج ونکاحخط جواب گفت.

در جلسهٔ عمومی ۱٦ جوزای مشرانو جرگه پیشنهاد یکعده از سناتوران دربارهموافقتنامه تولید پخته بین زارعین ولایت کندز وشرکت سپینزر مطرح بحث ومذاکره قرار گرفتهوبا اکثریت آراء فیصله شد که پیشنهاد مذکور باموافقتنامه بهانجمن زراعت،معادن و صنایع هوایی ملکی وترانسپورت مشرانو جرگهسپرده شود تاپس از غور وتدقیق نظریات خود را بغرض فیصله های نهایی به مجلس عمومی تقدیم نمایند.

جلسه از ساعت ۱۰ قبل از ظهر درحالیکه ٤٣ تن از سناتوران حضور داشت بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر وتاساعت ٤ بعد از ظهر دوام داشت.

انجمن های امور مالی وبودجه دفاع ملی وفوایدعامه ،عدلی وقوانین سمع شکایات مشرانو جرگه بر موضوعات مربوطه غور و تدقیق کرد .

در انجمن دفاع ملی وفواید عامه موضوع اعمار یك پل بگرام مطرح بحث و مذاکره قرار گرفت.

درانجمن امور مالی وبودجه ،جوابهای وزارتهای مخابرات وفواید عامه در بارهٔبودجه انکشافی سال ۱۳٤٦ این دو وزارت مورد غور وتدقیق قرار داده شد.

در انجمن عدلی وقوانین در اطراف پیشنهاد های سناتوران که از مجلسعمومی به انجمن سپرده شده بود تدقیق بعمل آمد.

در انجمن سمع شکایات بیك تعداد عرایض غور بعمل آمد انجنیر محمد عظیم گران معین وزارت مخابرات در جلسه انجمن اشتراككرده وبسوالات اعضای انجمن جواب گفت.

انجمن امور دفاع ملی وفواید عامه را سناتور میر احمد مولایی وریاست امور مالی وبودجه را سناتور محمد نبی توخی وریاست انجمن عدلی وقوانین را سناتور محمد هاشم مجددی وریاست انجمن سمع شکایات را سناتور عبدالباقی مجددی بعهده داشتند.

در جلسهٔ عمومی ۲۳ جوزای مشرانو جرگه نظریه انجمن امور مالی وبودجه آن جر گه‌در بارهٔ بودجه انکشافی سال ۱۳٤٦ مورد بحث قرار گرفته وبه اکثریت آراء تصویب شد تا بودجهٔ انکشافی با پلان پنجساله سوم کشور یکجا در جلسات آینده مشرانو جرگه تحت بحث ومذاکره قرار بگیرد.

همچنان در این جلسه صورت تصو یب مجلس عمومی در باره موافقت نامه تولیدپخته بین زارعین ولایت کندز وسپین زر شر کت که توسط سناتور محمد هاشم واسوخت‌منشی به مجلس قرائت شده به اکثریت تایید و تصویب گردید.

جلسه بریاست سناتور عبدالهادی دا و ی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه چهل‌و سه‌تن از سناتوران حضور داشت دایر شد ه‌بود.

انجمن های دفاع ملی وفواید عامه امو ر مالی وبودجه، سمع شکایات وانجمن زراعت معادن وصنایع وهوایی ملکی مشرانو جر گه روز مذکور جلسه کرده وبر موضوعا ت‌مربوط غور نمودند.

در انجمن دفاع ملی وفواید عامه انجنیر غوث‌الدین متین معین وزارت فواید عامه اشتراك نموده وبه سوالات سناتوران در مورد اعمار پل بگرام توضیحات داد و بعضی سوالات تحریری سناتوران را بغر ض جوا ب با خود برد انجمن امور مالی وبودجه پس از غور در بودجهٔ های انکشافی ٤٦ وزارت مخابرات ووزارت اطلاعات و کلتور نظر یه مشورتی خود را با بودجه های متذ کره به غرض ارائه به مجلس عمومی بدارالانشاء مشرانو جرگه سپرد در انجمن زراعت،معادن وصنایع موافقتنامه منعقده بین زارعین کند زو شرکت سپین زر راجع به تولید پخته تحت غور وتدقیق قرار داده شد.

انجمن سمع شکایات بیك تعداد عرایض مراجعین وارسی وفیصله خود را بدارالانشاء سپرد.

انجمن دفاع ملی وفواید عامه بر یا ست سناتور میر احمد، انجمن امور مالی وبودجه بریاست سناتور محمد نبی توخی، انجمن زراعت وصنایع بریاست سناتورسیدحبیب‌شاه و انجمن سمع شکایات بریاست سناتور عبدالباقی مجددی جلسه کرده بود.

در انجمن امور خارجه، تجارت معا هدات وموافقتنامه های بین المللی که ۲۲ جوزا به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس‌مشرانو جرگه دایر شده بود دکتور روان فر ها دی مدیر عمومی وبناغلی نظرمحمد معاون مدیریت معاهدات وزارت امور خارجه اشتراك کرد • سوالات شفاهی سناتوران را در مورد طر ح قانون صدور اعتبار نامه وسند تصو یب معاهدات وموافقتنامه های بین الدول توضیحات داده وسوالات تحریری را با خود بردند.

در انجمن عدلی وقوانین که بریاست سناتور محمد هاشم مجددی دایر شده بوددر اطراف پیشنهاد های سناتوران که ازمجلس عمومی به انجمن سپرده شده بود غور وبحث بعمل آمد.

انجمن امور مالی وبودجه که بریاست سناتور محمد نبی‌توخی دایر شده بودجوابهای وزارت زراعت وآبیاری را در بارهٔ بو د جهٔ انکشافی سال ٤٦ آن وزارت تحت تد قیق و غور قرار داد.

در جلسهٔ عمومی ۲۳ جوزا مشرانو جرگه فرمان صدارت در باره تعیین نمایندهٔمشرانو جرگه در جملهٔ هیئت تر تیب وتهیه اعانه به ممالك عربی مطرح بحث قرار گرفت.

سناتوران پس از بحث وابراز احساسا ت بر طرفداری از حقوق عربها ومعاونت به‌ایشان که در اثر تجاوز دولت نام نهاد اسراییل متضرر گردیده‌اند صلاحیت انتخاب یك عضو مشرانو جرگه را به رئیس آن جرگه محو ل کردند.

سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانوجرگه برای شمول در هیئت مذکور سناتو ر عبدالوهاب آصفی را بحیث نماینده مشرا نو جرگه تعیین کرد.

همچنان در جلسه روز مزبور مکتوب های ولسی جرگه در باره تعیین اعضای انجمن مختلط برای مطالعه موعد کار وایام تعطیل شوری، موضوع لباس وقانون احزاب مو رد بحث قرار گرفت درنتیجه پس‌از مباحثه و رای گیری صلاحیت انتخاب اعضای انجمن مختلط به رئیس مشرانو جرگه تفویض شد.

انجمن های سمع شکایات، عدلی و قوانین وامور مالی وبودجه مشرانو جرگه ۲٦ جوزا جلسه کرده ودر موضوعات مربوط غور و تدقیق کرد.

در انجمن سمع شکایات که به ریا ست سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بود بر یکتعداد عرایض مراجعین غور وفیصله بعمل آمده وبه دارالانشای مشرانو جرگه سپرده ، **انجمن امور مالی وبودجه** بریاست سنا تو ر محمد نبی توخی جلسه کرده در اطراف‌جواب های وزارت زراعت آبیاری در مورد بو دجهٔ انکشافی سال ٤٦ آنوزارت تدقیق کرد.

در انجمن عدلی وقوانین که بریاست‌سناتور

محمد هاشم مجددی دایرشده بود درموضوعات مربوط غور گردید.

در جلسهٔ عمومی روز پنجشنبه ۲٤جوزای مشرانو جرگه بودجهٔ انکشافی سال ۱۳٤٦ دولت مطرح بحث قرار گرفت.

همچنان درین جلسه سناتور عبدالوکیل راپور سفر اخیر خود را که از امور زراعتی بعضی ممالك دیدن کرده بود به مجلس توضیحات داد.

جلسه بریاست سناتور میر عبدالکریم معقول نایب او ل آن جرگه در حالیکه چهل تن از سناتوران حضور داشت دایر گردید ه بود.

انجمن های عدلی وقوانین وامور ما لی و بودجه مشرانو جرگه ۲۹ جوزا جلسه کرد ه برموضوعات مربوطه غور نمودند.

در انجمن عدلی وقوانین که به ریا ست سناتور محمد هاشم مجددی دایر شده بود تعدیل ماده ۲٤ـ اصولنامه مکلفیت عسکر ی کـه از طر ف و لسی جر گه به تصو یـب رسیده بود مطرح غور وبحث انجمن قرارگرفت در نتیجه تصویب ولسی جرگه عینا تایید و تصویب گردیده بغرض تقدیـم به مجلـس عمومی به دارالانشای مشرانو جرگه سپر ده شد.

در انجمن امور مالی وبودجه که بریاست

سناتور محمد نبی توخیدایر شده بودجوابهای وزارت زراعت وآبیاری راجع به بودجهانکشافی سال ٤٦ آن وزارت مـورد مذاکـره قـرار گرفت.

انجـمن امور خارجـه تجارت معاهدات و موافقتنامه های بین المللی مشرانو جر گهروز پنجشنبه ۳۱ جوزا بر یاسـت سـنا تـور عبدالهادی داوی رئیس آنجرگه جلسه نموده طرح قانون صدور اعتبار نامه و سند تصویب معاهدات وموافقتنامه های بین الدول را که در جلسات قبلی نیز مطالعه شده بود تحت غور وتدقیق قرار داده در نتیجه طرح قانون متذکره را با بعضی تعدیلات تایید وتصویب نموده بغرض ارائه بمجلس عمومی بدارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

انجمن های سمع شکایات امـور مالی و بودجه، عدلی وقوانین ودفاع ملی وفوایدعامه مشرانو جرگر در مو ضوعا ت مربوط غور و تدقیق کردند.

در انجمن سمع شکایات که بر یا ست سناتور عبدالباقی مجددی دایر شده بوددگرمن عبدالحکیم قوماندان امنیه ولایت کابلاشتراك نموده سوالات شفاهی اعضای انجمن راجواب گفت.

در انجمن امور مالی و بودجه که بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر شده بود بناغلی محمد یاسین مایل معین آبیاری و روسای

ویترنری. جنگلات وزارت زراعت و آبیاری اشتراك کرده در اطراف بودجه انکشافیسال ٤٦ آن وزارت سوالات اعضای انجمن راجواب دادند.

دراز جمن دفاع ملیوفواید عامه کهبریاست سناتور میراحمد مولایی دایر شده بود د ر موضوعات مربوط بحث و تدقیق بعمل آمد.

در انجمن عد لی و قوانین که بر یاست محمد امین خوږیانی دایر گردیدهبود مادۀاول قانون انتخابات شوری الی مادۀ بیستت مو رد تدقیق قرار گرفت.

در جلسه عمومی ۳ سر طان مشرا نوجرگه مسودۀ قانون صدور اعتبار نامه سند تصتدیق

معاهدات وموافقت نا مه های بین الدو لمورد بحث قرار گرفته واز مادۀ اول تا ماده شش به اکثریت آراء تایید و تصویب گردید.

مسودۀ قانون صدور اعتبار نامه که توسط سناتور محمد ها شم واسوخت منشی قرائت میشد دارای دو فصل و سیزده ماد همیباشد. مسودۀ این قانون قبلا در انجمن امور خارجه

تجارت، معاهدات وموافقت نا مه هایبینالدول مشرانو جرگه تحت غور ومطالعه قرار داد ه شده و تصویب گردیده بود .

همچنان در این جلسه نظریۀ انجمن امو ر عدلی وقوانین آن جرگه در بارۀ عریضهیکعده از متقاعدین با تعدیل به اکثریت آراءتصتویب شد.

قرار است جلسات عمومی مشرانو جر گه نظر به کثرت کار بعد ازین هفته سه رو ز دایر گردد. فعلا جلسات آن جرگه هفته دوروز دایر میشند.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر بر یاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه ٤٦ تن از سناتوران حضور داشت دایر گردیده وتا ساعت ٤ بعد از ظهر ادامه داشت.

طرح قانون صدور اعتبار نامه. سند تصدیق معاهدات وموافقتنامه های بین الدول در جلسه عمومی همان روز مشرانو جرگه به صور ت کل به اکثریت آراء تایید وتصویب گردید.

همچنان در جلسهٔ قبل از ظهر ٤ سر طان ماده هفت تا ماده سیزده این قانون بابرخی تعدیلات پس از بحث ومذاکره تایید گردیده ودر جلسهٔ بعد از ظهر قانون مذکور بهصورت کلمطالعه وبه اکثریت تصویب گردید.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر در حالیکه ٤٢ تن از سناتوران حضور داشت تحت ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیسمشرانو جرگه دایر گردیده وتا ساعت ٤ بعد ازظهر دوام داشت.

انجمن های امور مالی وبودجه عد لی و قوانین سمع شکایات وانجمن زراعت ومعادن وصنایع مشرانو جرگه ٥ سرطان جلسه کرده وبر موضوعات مربوط غور وتدقیق بعمل آورد.

در انجمن امور مالی وبودجه که بریاست سناتور محمد نبی توخی دایر گردیده بو د انجنیر احمد الله وزیر و بناغلی امان الله منصوری معین و رئیس اسکان وزارت داخله حاضر شده و ستوالات شفاهی اعضای انجمن را در بارهٔ بودجهٔ انکشافی سال ١٣٤٦ آ ن وزارت توضیحات داد.

در انجمن عدلی وقوانین که به ریا ست سناتور محمد ها شم مجددی دایر شده بود قانون انتخابات شوری مورد مذاکره و تدقیق قرار داده شد.

انجمن سمع شکایات که بریاست سنا تور عبدالباقی مجددی جلسته کرده بود بر یکتعداد عرایض وارده غـور و فیصـله خود را بـه دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

در انجمن زراعت ومعادنوصنایع کهریاستآنرا سناتور سید حبیب شاه به عهده دا شت موافقتنامهٔ تولید پخته زارعین ولایت کندز وشئر کت سپین زر که از مجلس عمو می بآن انجمن محول شده بود مورد بحث و تد قیق قرار داده شد.

در جلسهٔ عمومی ٦ سترطان مشرانو جرگه بودجه انکشافی سال ١٣٤٦ ریاست انکشاف دهات قوماندانی عمومی ژاندارم و پو لیسو آمریت سر شماری و نفو س مربوط وز. رت داخله پس از بحث ومذاکره باستاس نظریه انجمن امور مالی و بودجه آن جرگه باکثریت آراء تایید و تصویب گردید.

همچنان در این جلسه نظریهٔ انجمن امو ر عدلی وقوانین مشرانو جرگه در باره تعد یل ماده ٢٤ اصولنامه مکلفیت عسکری باتعدیل نصویب شد. تعدیل مادهٔ ٢٤ اصولنامهٔمکلفیت عسکری قبلا در جلسه عمومی ولسی جر که نصویب و به مشرانو جرگه رستیده بود.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی ر ئیسمشرانو جرگه در حالیکه ٤٢ تن از ستناتوران حضو رداشتند دایر گردیده وتاساعت سهو نیم بعد از ظهر ادامه داشت.

در جلسهٔ عمومی همان روز مشرانو جرگه بودجه انکشافی سال ١٣٤٦ وزارت مخابرات باستاس نظریه انجمن امور مالی و بودجه آن جرگه پس از بحث ومذاکره به اکثر یتآراء تصویب گردید.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر گردیده و تا ساعت چهار بعد از ظهر ادامه داشت.

در این جلسه سیو هشت تن ازسناتوران حضور داشتند.

انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جرگه بریاست سناتور محمد نبی توخی جلسه کرده ودر مورد بودجهٔ انکشافی سال ٤٦ وزارت

فواید عا مه و ریاسـت پو هنتـو ن نظریات مشورتی خود را به دارالانشاء مشرانو جرگه غرض ارائه به مجلس عمو می تقد یم کرد

انجمن سمع شکا یا ت مشرانو جرگه به ریاست سناتور عبدالباقی مجددی جلسه‌کرده در اطراف یکتعداد عرایض وارده غور وتدقیق به عمل آورد و فیصله خود را به دارالانشاء مشرانو جر گه سپرد.

بودجهٔ انکشتافی سال ۱۳٤٦ وزارت‌اطلاعات و کلتور باساس نظریه انجمن امور ما لی و بودجه مشرانو جرگه در جلسه عمومی ۱۱ سرطان پس از بحث ومذاکره به اکثریت‌آراء تایید وتصویب گردید.

همچنان درین جلسه مـوقعیکه بو د جـه انکشافی وزارت فواید عامه مطرح گرد ید پس از مذاکره با کثریت آراء فیصتله شدتا

انجنیر محمد حسین مسا وزیر فواید عا مه در جلسهٔ عمومی قبل از ظهر روز چهار شنبه ۱۳ سر طان مشرانو جرگه اشتراك کر ده

و به سوا لات سنا تورا ن در باره بودجه انکشافی توضیحات بدهد در جلسه که چهل ویك تن از سناتوران حضور داشت بو دجه انکشافی وزارت های مذ کور با سئوا ل و

جوابهایی که در باره بودجه انکشافی توسط انجمن از وزارت های مربوط بعمل آمده بود از طرف سناتور محمد ها شم واسوخت‌منشی قرائت گردید و بحث بر آن بعمل آمد.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر به ریاسـت سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر گردیده و تا ساعت ٤ بعد از ظهرادامه داشت.

انجمن های عدلی و قوانین زراعت وصنایع سمع شکایات وامور بودجه مشترانو جر گـه که بتاریخ ۱۲سرطان جلسه کرده‌وبرموضوعات مربوط غور کردند.

در انجمن عدلی و قوانین که بر یاست سناتور محمد هاشم مجددی دایر شده بود از ماده ۳ الی ماده ۹ قانون انتخابات شو ری بابعضی تعدیل اساسا توافق نظر حا صل گردیده بآنهم باتفاق آراء یك انجمن فرعی

از جمله اعضای آن انجمن انتخاب گردیده تا مطالعا ت بیشتری در مورد ماده شش‌وهفت قانون مذکور نموده ونظریات خود را بانجمن

ارائه نمایند در انجمن زراعت و صنایع که بریاست سناتور حبیب شاه دایر شده بود برجواب وزارت زراعت و آبیاری در مو رد موافقتنامه تو لید پخته بین زارعین کند ز و شرکت سپین زر غور بعمل آمد.

در انجمن سمع شکایات به یکتعداد عرایض وارده غور گردیده وانجمن فیصله خود را به دارالانشاء سپرد.

در انجمن امور مالی وبودجه روی بودجه انکشافی سال۱۳٤٦وزارت‌معارف‌فیصله‌بعمل‌آمد نظریات مشورتی انجمن بغرض ارائه‌به‌مجلس عمومی به دارالانشاء مشرانو جرگه تفویض گردید.

جلسه انجمن سمع شـکایات بر یاسـت سناتور عبدالباقی مجددی وانجمن امور ما لی و بودجه بریاست سناتور محمد نبی تو خی دایر شده بود.

در جلسه عمومی ۱۳ سر طان مشرانوجرگه انجنیر محمد حسین مسا وزیر فواید عا مه

اشتراك کرده وبه سوالات سنا تورا ن‌دربارهٔ بودجه انکشافی سال ٤٦ آن وزارت و پروژه های مربوط راه سازی تعمیراتی و عمرانـی کشور توضیحات داد.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه ٤۹ تن از سناتوران حضور داشتند دایر گردیده و تا ساعت چهار بعد از ظهر ادامه داشت.

در جلسهٔ عمو می ۱٦ سر طا ن مشرا نو جرگه مطالعه بودجهٔ انـکشافـی سال ۱۳٤٦

وزارت فواید عامه ادامه یافته و بودجهٔ آ ن وزارت باساس نظریه مشورتی انجمن امو ر مالی وبودجه مشرا نو جر گه بابعضی‌تذکرات باکثریت آراء تایید و تصویب گردید.

همچنان درین جلسه نظریهٔ مشورتی انجمن مالی وبودجه آن جرگه در باره‌بود جه انکشافی سال ۱۳۴۶ ریاست پوهنتون کابل پس از یك سلسله بحث و مذاکره با بعضی تذکرات مورد تایید و تصویب مجلس قرار گرفت.

بودجه انکشافی سال ۱۳۴۴ وزارت معارف باساس نظریه امور مالی وبودجه مطرح بحث قرار گرفته وباتفاق آراء بودجهٔ مذکورباساس نظریه انجمن تایید و تصویب شد.

درین جلسه فیصله شد تا پیشنهاد یکتن از سناتوران در مورد کم آبی ولایت بادغیس برای غور به انجمن داخله وښاروالی هاسپرده شود.

اوراق مربوط بـه بودجـه ها ونظـر یات مشورتی انجمن از طرف سناتور محمد هاشم واسوخت منشی مشرانو جرگه‌به‌مجلس قرائت میشد.

جلسه در حالیکه ۴۶ تن از سنا توران حضور داشتند بر یاست سنا تور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه از ساعت نه قبل از ظهر آغاز و تاساعت‌سه‌ونیم بعداز ظهرادامه داشت.

انجمن های زرا عت ،دفاع‌ملی‌فواید عامه سمع شکا یا ت ، امور مالی وبودجه،عدلی‌و قوانین مشرانو جرگه ۱۷ سرطان جلسه کرده وبرموضوعات مربوطه غـور و قرار خود را صادر نمو دند .

در انجمن زراعت که بریاست سنا تو ر عبدالوکیل دایر شده بود در سه فقره ا ز موضوعات مربوطه غور وتدقیق بعمل آمد.

انجمن دفاع ملی که بر یاست سنا تو ر میراحمد مولایی اجتماع نموده بود فیصله‌خود را مربوط بدوسیه عبدالرحمن جلبی صادر و به دارالانشاء مشرانو جرگه سپرد.

انجمن سمع شکایات تحت ریاست‌عبدالباقی مجددی بیك تعداد عرایض مراجعین تد قیق و قرار خود را به دارالانشاء تفویض نمود.

انجمن امور مالی و بودجه بریاست‌سناتور محمد نبی توخی جلسه نموده قرار خود رادر باره بودجهٔ انکشافی سال ۴۶ وزارت تجارت بغرض تقدیم به مجلس عمومی به دارا لانشاء سپرد.

در جلسهٔ بعد از ظهر ښاغلی حمیدا لله حمید رئیس د بریښنا لوی شرکت با نجمن اشتراك کرده ودر مورد بودجهٔ انکشافی سال ۴۶ ریاست برق نغلو به سوالات شفا هی اعضاء انجمن توضیحات داد .

انجمن عدلی و قوانین که بریاست سناتور محمد هاشم مجددی‌دایر شده‌بود نظریه انجمن فـرعی را مربوط به ماده ۶ و ۷ اصولنامـه انتخابات شوری زیر غور و تدقیـق قرا ر داد.

در جلسهٔ ۱۸ سرطان مشرانو جرگه درباره نظریهٔ مشورتی انجمن امور مالی و بو دجه آنجرگه راجع به بودجه انکشافـی سال ۴۶ وزارت تجارت بحث ومذاکره بعمل آمد.

جلسه سا عت ۹ قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه چهل تن از سناتوران حضور داشت دایر گردیده وتاساعت دوی بعد از ظهرادامه داشت.

انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه که به ریاست سناتور عبدالباقی مجددی دا یر شده بود بریك تعداد عرایض وارده غور و فیصله خود را به دارالانشای مشرانو جرگه سپرد.

نظریهٔ مشورتی انجمن امور مالی و بودجه مشرانو مشرانو جرگه در باره بودجه‌انکشافی سال ۱۳۴۶ وزارت معادن و صنایع در جلسه ۲۰ سترطان آنجرگه مورد بحث و مذاکر ه‌قرار گرفت.

جلسه ساعت نه قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه چهل تن از سنا توران حضو ر داشتند دایر گردیده و تاساعت چهار بعداز ظهر ادا مه یافت.

در جلسهٔ عمومی ۲۳ سرطان مشرانو جرگه بودجهٔ انکشافی سال ۴۶ وزارت عدلیه‌پیشنهاد های عده از سنا توران وراپور انجمن موقت در باره بودجه وزار ت فوایدعامه‌تحت بحث ومذاکره قرار گرفت.

درین جلسه باکثریت آراء فیصله شد تا انجمن بودجه و مالی آن جرگه پس از اخذ معلومات بیشتر در باره بودجهٔ انکشافی‌وزارت مالیه به مجلس عمومی تقدیم شود.

همچنان پیشنهاد های یکعده از سنا توران که یکی آن توام با نظریه انجمن امور عدلی وقوانین آن جرگه بو د تصویب و پیشنهاد های دیگر آن پس از بحث ومذاکره به‌اکثریت آراء فیصله شد تا انجمن امور داخله درباره غور بیشتر کرده و به مجلس عمو می تقدیم کند.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر بر یا ست سناتور میر عبدالکریم معقول نایب اول آن جرگه در حالیکه ۳۶ تن از سنا توران‌حضور داشتند دایر گردیده و تاساعت ۳و نیم بعد از ظهر ادامه داشت.

انجمن های مشرانو جرگه ۲۴ سر طان جلسه کرده موضوعات مربوطه شانرا مطالعه کردند.

در انجمن دفاع ملی و فواید عامه مشرانو جرگه که بر یاست سناتور میر احمد مولایی دایر شده بود قبل از ظهر روز مذکورښاغلی عبدالوهاب حیدر معین وزارت پلان اشترا ك کرده وسوالات سناتوران را در بارهٔ اعمار يك پل در حصهٔ عبدالله برج جواب گفت.

همچنان انجمن در بعضی از مو ضتو عا ت مربوط نیز غور وتدقیق کرد.

در جلسهٔ انجمن سمع شکایات که‌بریاست سناتور عبدالباقی مجددی دایر گردیده بو د مدیر املاك ولایت کابل اشتراك کرده بـه سوالات اعضای انجمن توضیحات داد.

انجمن عدلی وقوانین بریاست سنا تـور محمد امین خو گیانی جلسه کرده و رو ی موضوعات مربوط غور وتدقیق کرد.

در انجمن امور مالی و بودجه که‌بریاست سناتور محمد اشرف مشترقیوال دایر شده‌بود

به اساس فیصله مجلس عمومی مشرانو جرگه بر بودجهٔ انکشافی وزارت عدلیه مجددا غور

وتدقیق بعمل آمد وهم بودجه های انکشا فی ښاروالی کابل و ریاست هوایی ملکی د راین انجمن تحت تدقیق قرار گرفت.

د کتور نور علی وز یر تجارت در جلسهٔ عمومی مشرانو جرگه اشتراك کـرده و بـه سوالات سنا تورا ن باساس بودجهٔ انکشافی ستال ٤٦ آن وزارت در باره وضع تجارت و

اقلام صادراتی ووارداتی کشور تو ضیحا ت داد.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشترانو جرگه

دایر گردیده و تا ساعت چهار بعد از ظهر دوام کرد.

در این جلسه چهل‌و شش تن از سناتوران حضور داشت.

انجمن های سمع شکایات عدلی و قوانین داخله و ښاروالیها وامور مالـی وبود جـه مشرانو جرگه ۲٦ سر طان جلسه کرده و بر موضوعات مربوطه غور نمودند.

انجمن سمع شکایات بریاست سنا تو ر عبدالباقی مجددی بیك تعداد عرایض وا رده غور کرده وفیصله خود را به دارالانشا ی مشرانو جرگه سپرد.

انجمن عدلی و قوانین بریاست سنا تو ر محمد هاشم مجددی دایر شده ودر موردقانون انتخابات شوری تدقیق بعمل آورد.

انجمن داخله و ښاروالی ها که ریاست‌آنرا سناتور گل احمد ملکیار بعهده داشت در باره تهیهٔ آب مشروب ولایات ومسئله پاسپورت که از مجلس عمومی بـه آن انجمـن محو ل گردیده بود غور و تدقیق بعمل آورد.

در جلسهٔ انجمن امور مالی وبودجه که به ریاست سناتور محمد اشترف مشرقی وال‌دایر شده بود ښاغلی غلام احمد پوپـل رئیـس انحصارات دولتی و ښاغلی دوست محمد فضل

رئیس دخوراکی مواد او عامه ارتیاو موسسه شر کت کرده و بسوالات سناتوران در مورد

بودجهٔ انکشافی سال ٤٦ این دو ر یا ست توضیحات دادند .

در جلسهٔ عمومی ۲۷ سر طان مشرا نـو جرگه بودجه انکشافی سال ٤٦ وزارت عدلیه، ریاست املاك واسکان باساس نظریه انجمن امور مالی و بودجه آن جرگه پس از بحث و مذاکره به اکثریت آراء تایید و تصو یب گردید.

همچنان د راین جلسه نظریه انجمن امور مالی و بودجه آن جرگه در باره بودجه‌انکشافی

وزارت زراعت و آبیاری نیز مورد بحث قرار گرفت.

جلسه ساعت ۹ قبل از ظهر بر یا ست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه چهل‌و يك تن از سنا توران‌حضور داشت دایر گردیده و تا ساعت سه‌و سـی دقیقه بعد از ظهر دوام داشت.

نظری به تاریخ افغانستان

افغانستان قبل از قرن۱۹ درقاره آسیا ی مرکزی ،نفوذ بزرگی داشته وفعالیت ها ی‌آن در بین رود خانهٔ آمو ودریای سند وماورای آن صفحهٔ تاریخ درخشان و برجسته ایـن قسمت آسیا را تشکیل میدهد. شواهدفراوان اعم از آثار باستانی وتاریخی نشان مید هد که افغانستان دارای تمدن افتخار آمیزی‌بوده وصفحات برجستهٔ آنـرا میتوان با تاریـخ پرافتخار سایر مناطق زنده دنـیا مقایسـه نمود.

مناطق کشمیر ،پشـاور، بلـو چستان ، خراسان وماوراء النهر چندین مرتبه‌در ادوار مختلف تاریخی با افـغانستا ن امـروزی مزج بوده ویك کتلهٔ واحد سیاسی راتشکیل میداده‌اند. کشور هاییکه در بالا از آنهاتذکر رفت .ازنگاه جغرافیایی ،کلتوری وفرهنگـی با هم شباهـت وعلامات مشخـصهٔ مشتر ك دارند.

بالخاصه دو کشـور افغانـستان وایرا ن نزدیکترین روابط دینی، تاریخی، فر هنگی و حسن همجواری را دارا میباشـند، گذشتـه ازین تاریخ‌قاره آسیای‌میانه بما گواهی‌مید هد که افغانستان در نقش (قلب آسیا) صفحهٔ متحرك مقدرات کشور های ایران ،آسیا ی مرکزی وهند بوده‌است. چنانچه بطورمثال بگفتهٔ یکی‌از محـققین شرق شناسی «تنگـهٔ خیبر گومل اراضـی آزاد وهـموار سند را بروی آقایان افغان نشین (مـردمان آشیانـهٔ عقاب)باز نگهداشته است »دره‌خیبر درطی قرون متمادی معبر مهاجرین ،تاجران،مهاجمین وفاتحین طوایف مختلف بوده است تنگـه خیبر وفرمانروایان (آشیانهٔ عـقاب)تاریـخ سرزمین هند (هندوستان وپاکستان‌امروز) را سرو صورت خا صی بخشیده است.

نام قدیم افغانستان (آریانا) بود. این‌نام در کتاب (اوستا) آمده است و بهمین منطقه آسیای میانه اطلاق میگردید. در دوره اسلام اسم (خراسان) جای نام آریانا باستان را گرفت. بالاخره نام (افغانستان) در قر ن نزدهم وسعت یافته و بعوض نام خـراسان مستعمل ومتداول گردید .امروز نام‌مـلی و رسمی باشندگان مردم این کشور مرد خیز (افغانستان) میباشد.

آریا ییها

طوایف آریایی (بمعنی عام) بمردمان اصیل (هنـد اروپایی) اطـلاق میگـردد. طوا یف آریاییها از جمله نژاد سفید بشر بود ه و قسمت بزرگ اقوام سفید پو ست راتشکیل میدهد. اما آریایی ها (بمعنی خاص) یکعده مردمانی هستند که بین بحیره خزر ودریاچه گنگا (هند) مسکن داشته اند.

کلمهٔ آریانا که مشتق از (آریا) میباشد مفهوم رهایشگاه‌مردم نجیب‌آقا ، شجاع وامثال آنرا داشتـه است. بـلـخ یـکی از شـهر های بسیار مشهور وآریاییهای باستان‌بوده است. نام قدیم آن بکتریا (یابخدی) میباشد. بخدی اولین شهر بزرگ ومشهور تاریخی افغانستان است که از هزاران سال قبل‌مرکز پادشاهان آریایی آریانا بشمار رفته است. بخدی مرکز باختر واولین شهر تاریخی‌آریانا است که در آن بقول مورخین نظام شا هی نخستین کشور بمیان‌آمده است. کتاب‌آوستا که مهمترین یادگار تاریخی‌این مملکت‌میباشد شهر بخدی رابشکل یك (شهربزرگ وزیبا ودارای بیرقهای بلند) وصف‌میکنند. در دو ره نهضت‌اسلام بلخ(بخدی) ملقب به (ام‌البلا د) یعنی مادر شهر هاگردید. فردوسی شا عـر وسخنور معروف در کتاب منظوم تاریخی و رزمی جاویدان (شاهنامهٔ) خویش عظمـت و پهلو های شگفت آور تمدن آریانا ی کهـن را ترسیم وتجلی بخشیده است.

ابن سینای بلخی ،فیلسوف ،روانشناس و طبیب حاذق شرق در همین دیار متو لد و متوطن بوده است وجود لاجو رد دربد خشان افغانستان که درازمنهٔ قـدیم منحصر بهمین خاك بوده ودر سایر ممالك از آریانافرستاده میشد. روابط دیرینهٔ این کشور را بامما لك کهن جهان در زمانه های قبل التا ریخ وعصر های تاریخی قدیم نشان‌میدهد.

آریاییهای افغانستان در ابتدا طی قرو ن متمادی یکنوع حیات بدوی را بسرمی‌بردند. مالداری وزراعت (گله داری وکشاورزی) پیشهٔ عمده آنها را تشکیل میداد.

اساس زندگانی آنها بر شالودهٔ خانواده وقبیله بنا شده بود. بالا خره آریا ییهـا کهن بعد از سیر یك‌سلسله تحولات اجتماعی بتاسیس شهر ها وبلدیه ها پرداختند. د ر نتیجه مدنیت (ویدی) آریانا بوجود آمد.

چونکه مفکورهٔ مذهبی آریایی هـا مبیـن پرستایش عناصر طبیعت بوده لهذا تو صیف این عناصر در منظومه های زینبنده‌وسرود

هاییکه داشتند، جلوه گر است. منظو مه ها وسرود های آریاییها بشکل (ادبیات‌شفاهی) بوده وبعضا سابقه چهار هزار سال بیش از امروز دارد. ادبیات آریای کهن بمرور قرنها از دهن به دهنی گشته ودر سینه ها محفوظ مانده است.

دورهٔ ویدی

در دوره مدنیت ویـدی آریانا، دو نوع مجالس مشوره موجود بود که یکی آنرا بنام (سبها) ودیگر آنرا بنام سمیتی) یادمیکردند. برای اجرای بازیهای ملی هم استفاده‌میگردید بزرگ محل مناسبی را تعیین و تخصیص داده بودند. مردمان محلات اعم از مرد و زن در آنجا اجتماع کرده، معاملات ودعا وی خود شان را بحث وفیصله میکردند. ازین محل برای اجرای بازیهای ملی‌هم استفاده میکردید در مجالس سمیتی صرف اشراف و اعیا ن‌آن زمان حق اشتراك داشتند. دریـن مجلـس شخص شاه هم حضور بهم میرساندنظیـر این مجالس راهنوز هم میتوان درجرگه های (مجالس شوری واعیان)افغانستا ن دید.

زنان ومردان آنزمان زندگانی آزادا نه‌داشته در مجامع عمومی مخصوصا در (سامانه) که‌یك نوع میلهٔ عمومی بود جمع‌شده وجوانان بـه اساس عشق همسر اختیارمیکردند.آریاییهایی باستان بزن وزیبایی احترام وعلاقهٔ فراوان داشتند یکی‌از سرود های آنروز لزوم‌ازدواج را چنین بیان میکند. (زن برای مرد همان اندازه ضرور است که زه برای کمان)آریاییها قدیم مردمان دل آزاد وسرشار بودند ورزش ها وبازیها ی آنها عبارت بود از : پهلوانی اسپ دوانی، عراده سواری،شکار،شعرسرایی رقص ،ساز وآواز وغیره آریاییها مـرد م شجاع ورزم آراء بودند. رو حانیون وشعرا بواسطهٔ ادعیه واشعار روحیهٔ شهامـت د ر ایشان تقویه میکردند.

مشروب مشهور آنها عبارت از (سوما)بود که از عصاره یکنوع گیاه کوهی و شیروعسل ساخته میشد . این مشروب که اثر خما ر و نشه از آن هویدا بود.صبغهٔ مذهبی هم‌پیدا کرده بود در دوره(ویدی) طوایف آریایی از بخدی بطرف جنوب هندوکش سرازیر شده و بالاخره در هند منتشر گردیدند .

در حدود هزار سال قبل از میلاد،مدنیت (ویدی) بعد از اصلاحات و تکامـل بشکـل مدنیت (روستایی آریانا) پدیدار گردید.

دورهٔ زردشت

درین دوره زمینه های حیاتـی، فکری و مذهبی آریانا برای قبول یك ذهنیت جد ید وتکاملی مساعد بود. بالاخره این تطور و انقلاب اجتماعی هـم در شخصیت یکنفـر (ریشی)بزگ آریایی موسوم به (زردشت) تجلی نمود، زردشت یـك مرد مطلع ،دا نا فرزانه بود. زردشت در حوالی قرو ن پنجم الی دهم قبل المیلاد بداخل (یادر نواحی) افغانستان امروزی میزیستـه است. زردشت کوشید تا خرافات اجتماعی آنروز را ازاذهان مردم زدوده آنچه مفید بود حفظوآنچه به‌آن نیازمندی محسوس میگردید تازه بمیان آورد. زردشت یك شاعر حکیم سر زمین آریانا ی باستا ن‌بود .موصـوف را میـتوان مؤسس نهضت ورفورم اجتماعی مردم رو ستا یـی آریانا نامید. زردشت مردم‌رابه یکتا پر ستی دعوت وکتاب مذهبـی خودرا بنام (اوستارا) با آنها عرضه کرد.

در هرحال آیین اوستایی براساس مبارزه‌بین دوقوه(نیکی وبدی) بنایافته وانسانرا دراختیار یکی ازین‌دو، مختار میداند. بهمین لحاظ زردشت مردم را به‌پندار نیك، گفتار نیك و کردارنیك توصیه میکند واوسیتا(اهورا مزدا) را حاکم مطلق وبرتر از هردو قوهٔ نیکی و بدی می‌شناسد آئین آوسیتا درباختر ازظهور خود تا پنجصد سال صاف و خالص ماند ، بعد از آن وقتیکه در فارس هخامنشی رفت مخلوط با معتقدات سامی گردید . در دورهٔ فتوحات مسلمیـن انحطا ط مراسـم وآئین اوستایی آغاز گردید .در آئین آوستایی مثل ویدی پرستش عناصر طبیعی نبود ولی احترام آن باقی ماند ، که از آنجمله آتش مقام‌مهمتری داشت .

آشوری ها و هخامنشی‌ها

وقتیکه آریانا کانون مدنیت و تهذیب اقوام آریائی بود ، آشوریها و هخامنشی های مقتدر نظر تسلط را بر این کشور داشتند .ضحاك سامی (پیش آهنگ) آشوریها در سر زمین آریانا ازطرف فریدون جانشین جمشیدپادشاه افغانستان بالاخره شکست خورده و سرکوبی گردید قـوای ملـی آریانا چنـدین سا ل در برابر هجوم هخامنشی و سیروس مقاومت و ایستادگی‌کرده است . سیروس کبیر (۵۴۹ـ ۵۲۹ ق ۰ م) وداریوش (۵۲۲ ـ ۴۸۵ ق.م) بالاخره سرزمین آریانا را در درهر دو طرف هندوکش فتح کرده و آنرا بدو حصه تقسیم کردند : ـ که یکی آن موسوم به کندهارا و دیگری موسوم به‌باختریا میباشد. تاثیرواقعی فتوحات سلالهٔ هخامنشی در آریانای کهـن بیشتر از نگاه ثقافت و فرهنگ بوده است

اسکندر مقدونی

تاسیاست لشکرکشی‌اسکندرمقدونی‌مشهور به‌کبیر وباین منطقه از جهان در سال ۳۲۹ قبل از

میلاد مسیح شروع ودر سال ۳۲۵ قبل از میلاد خاتمه یافت .

اسکندر کبیر بعد از آنکه مقاومت شدید مبارزین ملی افغانستان باستان‌را درهم‌شکست سلطهٔ خویش را درین منطقه پهن کرده و بالنتیجه افغانستان تحت نفوذ فرهنگ وزبان یونانی واقع شد . آثار باستانی وبقایای‌تمدن (یونان – باختری و سرزمین امروزی‌افغانستان از یکدورهٔ مهم سر زمین تاریخی آریائیهای قدیم حکایه میکند .

بعد از رویکار آمدن سلسلهٔ موریان هند، آشوکا پادشاه مقتدر موریا سلطه و نفوذ خویش را تا اراضی قریب جنوب سلسله‌کوه های هندوکش قائم کرد . بتوجه آشوکامذهب بودائی درین کشور داخل و در ظرف پنجصد سال در اکثر مناطق شرقی افغانستان پهن و منتشر گردید .

باین ترتیب دیده میشود که سه دسته‌افکار مذهبی بمرور زمان در آریانا جمع شد .اول:ـ دسته آویستائی ملی، دوم یونانی وسوم‌پیروان مذهب بودائـی . در صنایع وامور هنری‌آریانا هم یکنوع تبدل واختلاط واقع شد . ازیکطرف صنا یـع مشهوره (یـونا ن وبـاختـر ی) و از جا نـب دیگـر مکتـب صنعتی (گریکو بودیك) بمیان آمد . صنعت یونان و باختری آنقدر ترقی و پیشرفت کرد که نشر آن انقلابی در زمینهٔ صنعت آسیائی تولید نمود .

وحتی صنعت ساسانی فارس هم ازین‌منبع آب خورد .

دورهٔ کوشانیان

دردورهٔدوم‌امپراطوری کوشانیان‌کاینشکا (در حدود ۱۲۰میلادی) به‌تخت سلطنت‌آریانا جلوس کرده کانیشکای‌کبیر از زمرهٔ مقتدر تر یـن امپراطوران کوشانی افغانستان است . نام‌این شخص در ممالك هندوستان و چین نیز مشهور بوده ، یکی از پایتخت های آن کاپیسا (یا بکرام امروزی در شمال‌کابل) ودامنهٔ‌امپراطوری او بعلاوهٔ آریانا ـشامل حوزهٔ تام‌وترکستا ن چین ،وشما لغرب هند وسواحل گنگا بوده است . آثار تمدن این دوره را نیز در موزیم کابل میتوان بخوبی ملاحظه ومشاهده نمود ، دوره عروج امپراطوری کوشانی در آریانانیز یکی از مهمترین ادوار تاریخی افغانستان بوده و در رشته های حیاتی مملکت از قبیل‌صنعت، دیانت ، ادبیات ، تجارت و معارف و غیره ترقیات محسوس رخداده است . اصلاحات قوانین مذهبی یکی از نشانه های نهضت‌های عرفانی این دوره اسـت .افـغـانستا ن درین دوره مرکز تجارت و روابط اقتصادی بین ممالك چین ،هند و امپراطوری روم‌گردید. ابریشم تر کستا ن چینی از راه افغانستا ن سر زمین هند و روم میرفت .پشم ،لاجورد، صمغ وغیره مواد ومحصولات آریانا را تجار (بازرگانان) ممالك شرقی حوزهٔ بحیرهٔ روم خریداری کرده و در بازار های امپراطوری روم بفروش میرسانیدند . سرمهٔ افغانستان در چین خریدار زیاد داشت . عایدات مهم آریانا در آنوقت از محصول ترانزیتی اموال ممالك چهار اطراف آن ، بدست می‌آمد .

افغانستان در بـین قـرون اول الـی هفتم عیسوی ، یك مرکز فعال تبلیغات‌فرهنگ و ترویج مذهب بودائی بوده است مبلغین و مباشیرین بزرگ مذهب بودائی از مراکـز خویش در خاك افغانستان (یعنی از بلخ ، بگرام و جلال آباد) بسمت های مختلف و بمناطق دور دست سیر و سفر میکردند و به تبلیغ دیانت و تعلیمات بودا می پرداختند . درهٔ بامیان که تقریبا ۸۲۰۰ فت از سطح بحر ارتفاع دارد یك مرکز بزرگ بودائی در دامنه قلل پر برف هندوکش بوده است . درهٔ‌بامیان در شاهراه رفت وآمد بین هند و چین واقع بود . صد ها مغاره های بود و باش که در سینهٔ سنگلاخهای دره بامیان با اشکال منظم حفر وبانقشهای زیبا رنگـ آمیزی شـده است از عمر طلائی تمدن بودائی درین سر زمین بخوبی گواهی میدهد دو مجسمه بودایکی بارتفاع ۱۷۵ فت و دیگری بارتفاع ۱۱۵ فت بعد از گذشتن زیاده از هزار سال باز هم برای سیاحین این منطقه جالب و شگفت‌انگیز میباشد . در اواسط قرن هفتم میلادی هیوان تسانگ (جهان گرد چین) از قسمت شرقی افغانستان عبور نمود و کمی بعد از آن‌سلسلهٔ سلاطین چین بنام تانگ ترکهای غربی را مغلوب و منقرض ساخته برای مدت یکقرن از (۶۵۹ـالی ۷۵۱) میلادی یك تعدادقبائیـل شمال وجنوب جبال هندوکش تحت سلطـه امپراطوری چین درآمدند .

ظهور و نفوذ اسلام در افغانستان :

افغانستان از ۱۲ قرن باینطرف یك‌کشور اسلامی میباشد . هیچ مذهب و دیانت دیگری در عقول و فکور مردم افغانستان بمانند اسلام تاثیر عمیق و ریشهٔ دائمی نینداخته است .

نهضت پیشه‌گان عرب و پیش آهنگان دین مبین اسلام ، برای پیشبرد اصول اسلام که بربنای توحید آزادی ، مساوات و عدالت قرار داشت ، کمر همت بسته ، ایثار و فداکاری را درین راه وظیفهٔ دینی خویش پنداشتند . لشکر مجاهدین اسلام در مقابله با اردو های دو امپراطوری بزرگ جهان (روم و فارس)

فاتح و مظفر گردیدند . اسلام در قرن نهم میلادی با پیروزی کامل بجنوب هندوکش راه پیدا نمود .

پیغام توحید ، عدالت و مساوات دین‌اسلام از افغانستان بقا هند منتقل ومنتشر گردید .انتشار دین اسلام وشریعت انور محمدی(ص) انقلاب‌ذهنی، فکری واجتماعی بی سابقه ایرا در کشور پهناور هند ایجاد کرد، یکتاپرستی ، برادری و برابری ، ایثار و از خود گذ ری جا ی شرك بت پر ستی تبعیض طلبی و ستمگری را گرفت . ظهور پیغمبر اسلام ، نزول قرآن ، مبارزات خلفای راشدین و مجاهدات سائر رهبران خیرخواه و نیکوکار اسلام مشعل علم و عرفان دراکناف جهان فی الجمله در افغانستان ، افروختند و بیرق تمدن پر افتخار جدید را هرجا که‌پا گذاشتند بر افراشتند .

بعد از انکشاف و وسعت امپراطوری اسلام، حکام محلی و ایالتی اعلان خود ارادیت و استقلال کردند افسر مشهور افغانی (طاهر هراتی) ویعقوب لیث صفاری (زابلی) علیه خلیفهٔ اسلامی قیام کردند و کابل در سال ۸۷۱ میلادی بتصرف سلطان ملی درآمد طاهر هراتی مشهور به ذوالیمنین ، بغداد و کشور های عربی را اشغال کرد و سپس‌خراسان، مرکز امپراطوری اسلام گردید .

طاهر مردمال اندیش ،مجرب وعا قل بود، طاهر در سال ۲۰٦ هجری استقلال افغانستان اسلامی را اعلان و نام خلیفهٔ عباسی را از خطبه بیفگند . باین ترتیب گویا بعد از دو قرن کشش و کوشش بالاخره افغانستان‌موفق شد استقلال خویش را در مناطق مفتوحهٔ‌شمال و غرب کشور در مقابل عرب اعلان و تحکیم نماید .

عربها از دو نعمت‌بزرگ برخوردار بودند:— یکی دین متین و زرینی چون اسلام ودیگری زبان توانگر و حیرت انگیزی چون زبان عرب، قرآن مجید ، شریعت اسلام و زبان عرب بقسمت اعظم معمور جهان رسانیده‌شد و مقبول افتاد ، در قرن اول هجری همینکه افغانها بقبول اسلام شروع کردند در زبان عرب و علوم و معدودهٔ اسلامی چون قرآن ، تفسیر، حدیث و فقه پیشرفته رجالی مانند امام اعظم ابو حنیفه نعمان (کابلی الاصل امام احمد بن حنبل مروزی ، ابن المبارك مروی ، حافظ ابی عبدالله محمد بن نصر مروزی ، ابو داود سجستانی و امثالهم تا قرن سوم هجری به دنیای اسلام اعطا کردند .

همچنان افغانها بزرگترین رجالی در علم و فن به تمدن اسلام اهداء نمودند از قبیل :— ابو موسی جابر بن حبان خراسانی (کیمیادان معروف قرن دوم) . محمد بن موسی خورزمی (ریاضی دان بزرگ قرن سوم) ابن قتیبهٔ مروزی (عالم جامع قرن مذکور) امثال آن .

دورهٔ سامانیان

در زمان سامانیان اشخاص محلی درافغانستان حکومت مینمودند و در اواسط قرن دهم میلادی یکی از سرداران سلحشور دولت سامانی بنام البتگین شهر غزنی را تحت کنترول خود در آورده و جانشینان او (بالخاصه سلطان محمود غزنوی) سراسر خراسان و سر زمین هند را تا پنجاب ، مالتان و گنگا بزیر تسلط خود در آوردند . دولت غزنوی یکی از مهمترین و درخشانترین ادوار تاریخی افغانستان را تشکیل میدهد . سلطان محمود امپراطور افغانستان که پسر سبکتگین است در تاریخ نظامی و ادبی دنیای شرق مقام بزرگی دارد محمود غزنوی در سال ۹۹۳ هجری به تخت سلطنت غزنی جلوس نمود . سلطان محمودهم ازنظر دین وهم از نظر اداره ، افغانستان را وحدت بخشید و آنگاه سیاست و علم وادب کشور را ترقی داد . محمود دین مبین اسلام را با سعی بلیغی در آن طرف رودخانهٔ سند پیشراند و تا سومنات رسید و باینصورت گویا خدمتی بعالم اسلام نمود . سلطان‌محمود زبان وادب دری را بنوعی از راه تشویق پرورش نمود که نظیر آن کمتر در تاریخ دیده میشد . بتوجه سلطان محمود شهر غزنی یکی از مراکز مهم ومشهور آسیائی قلمداد گردید .

الحاصل محمود غزنوی ، در دورهٔ اسلام افغانستان بزرگی از حیث سیاست ، نظام،علم وادب ، تجارت وصناعت وسائر شئون مدنی تشکیل نمود . از بعضی عرفأ و شعرای دورهٔ سلطنت غزنویان قرار ذیل نام برده میشود:— ابوریحان بیرونی ، احمد حسن میمندی ،فردوس طوسی ،فرضی سیستانی ،عنصری ،منوچهری ناصر خسرو وامثال آن . شاهنامهٔ فردوسی‌و تاریخ بیهقی در زمرهٔ آثار ادبی وتاریخی جاویدان این دورهٔ محسوب میگردد . بقایای تمدن دورهٔ درخشان و پر افتخار غزنویان را امروز نیز میتوان بداخل موزیم ها ، در شهر های غزنی و لشکر گاه (بست) مشاهده‌نمود. خلاصه دورهٔ شهنشاه غزنه سلطان محمودکبیر که بنام او شاعر بزرگ فردوسی ، شاهنامهٔ خود را اهداء کرد . رقیب عظمت و شکوه

دورهٔ غوریان

خلفای بغداد بود امپراطوری غوریان که‌مینار یاد بود گورنر افغان قطب الدین ایبك تاهنوز در قلب هند سر بفلك ایستاده است . دورهٔ با افتخار کشور ما شمرده میشود تمدن‌درخشان اسلامی نیم قارهٔ هند در قرن ۱۲ و در نیمه قرن سیزدهم هجری مرهون مساعی شاهان سلسله غوری افغانستان میباشد . در دورهٔ سلطنت غوریان ، علم و صنعت انکشاف پیدا کرده و یك دارالعلم اسلامی بزرگ درهرات بنیان گذاری گردید . خواجه عبدالله انصاری، نظامی عروضی ، سنائی غزنوی ، خراسانی، شیخ عطار و مولانا جلال الدین رومی (بلخی) در زمرهٔ عرفا و نویسندگان نامی این دوره محسوب میگردند .

در سال ۱۲۳۳ میلادی آخرین سلطان از سلسله غوریان که در افغانستان حکومت مینمود .بدست سپاهیان مغـل کشته شد و پس از مرگ او قسمت اعظم از منطقـهٔ افغانستان ضمیمه امپراطوری مغل گردید و یکی از نواسه های چنگیزخان مغل(هلاکـو خان) با لقب خان دوم زمام امور حکومت‌ایران ارمنستان و عراق را در دست گرفت . در دوران حکومت مغل تقریبا کلیه شهر ها و آبادیهای افغانستان نابود و ویران گردید و دیری نگذشت که این منطقه مورد تاخت و تاز امیر تیمور لنگ نیز واقع گردید .

در هر حال تمدن افغانستان اسلامی که از قرن اول هجری آغاز و در قرن شش‌هجری قوس صعودی خود را می پیمود . در اوائل قرن هفت هجری از صرصر خزان دهشتناك هجوم خونین و آتشین مغل از پا در افتاد بعد ها آنچه باقیمانده بود تیمور لنگ بر باد داد. آنهم عظمت و جلال هفت قرنهٔ کشور معظم خراسان در دمی به آغوش تاریخ مدفون‌گردید. اینست که دیگر برای قرنها ممکن نشد . افغانستان از آن صدمات مادی و معنوی قدعلم نماید . قرن هفتم هجری نه‌تنها در تاریخ افغانستان و کشور های اسلامی بلکه درتاریخ بشریت داستان سیاهی است که فراموشی آن مهال است . افغانستان از هجوم‌چنگیز تامرگ تیمور یعنی بعد از دو قرن تنزل وانحطاط اجتماعی و زوال علم و حکمت ، بالاخره‌مجددا بپا ایستاده و راه تهذیب ، تمدن ، علوم و فنون را پیش گرفتند . تیمور در ردیـف پادشاهان فاتح و مدبر اما خشن مشرق‌زمین قرار دارد . شاهرخ جوان ، پسر چهارم‌تیمور دلدادهٔ تهذیب و تمدن هرات و شیفتهٔ تربیت و ثقافت افغانستان بود .

شاهرخ و اخلاف او بزخمهای دست چنگیز و چغتائی مرهم نهادندبه تعمیر مجددافغانستان تعلیم و تربیه ، علم وادب ، ترویج فن و تکامل صنعت در افغانستان خدمات زیادکردند آثار قیمت دار و عمارات مجلل و باشکوه شاهرخ و گوهر شاد ملکهٔ محبوب او هنوز در خرابه های هرات و مرو ومشهد موجود است . زیج معروف (الیغیکی را هرکس می شناسد و نام نامی سلطان حسین بایقرا وامیر علیشیر نوائی را هر آدمی احترام مینماید .

رجال معروف افغانی چون جامی شاعر ، خواند میر مورخ، بهزاد نقاش (که برفائیل شرق ملقب شده) و میر علی خطاط همه درین دوره ، جهان ادب و فن را روشنی مـی بخشیدند .

دورهٔ تیموریها

بهر صورت دولت‌تیموری‌افغانستان‌یکقر ن دوام نموده بالاخره بواسطهٔ ظهور دولتهای صفوی فارس و شیبانی ماوراءالنهر روز بروز دائرهٔ سیاسی شان محدود میگردید تا آنکه از بین رفته و جای خود را در افغانستان شمالی و غـربی بحکـومتهای مذکـور و در افغانستان شرقی بدولت نو احداث بابریهٔ‌هند گذاشتند باینصورت گویا افغانستان بار دیگر بخرابی و تجزیه سوق گردید .

دورهٔ بابر

در اوایل قرن دهم هجری (بـابر) یکی از نواسه های امیر تیمور کورگان در کابل به تشکیل یك حکومت قوی موفق گردید . بابر درسال ۹۳۲ هجری از افغانستان باستقامت هندوستان (هند و پاکستان) سوقیات کرده و بعد از جنگهای چندی بالاخره دولت لودی افغان رادر حوزهٔ گنگـا منقرض وسلطنـت خویش را اعلام نمود .

بابر مثل شاهرخ مفتون و پروریدهٔ تربیت و تهذیب افغانی بوده ، کابل را بسیاردوست داشت وبنابر این وصیتش بعد از مرگ در کابل دفن گردید .

دورهٔ سوری

شیر شاه افغان سوری در نتیجهٔ جنگهای سختی که با همایون پسر بابر نمود او را بکشور فارس فرار ساخته مجددا شهنشاهی افغان را در کشور هند اعلام نمود . بعدها نفوذ و سلطهٔ افغانها در هند بمرور چیده‌شده و از جانب دیگر صفویها ولایات هرات ، نیشاپور ، سیستان ، مرو وقندهار را ازدست از بك ،امراء محلی افغانی وازدولت‌بابریـهٔ هند گرفته ، مدتی تحت اشغال خویش قرار دادند . شهر مشهور هرات بدست اجانب

خراب و هزار ها نفر بیگناه بقتل رسیده بود. سائر بلاد افغانی نیز در سیستان و قندهار تحت شکنجه قرار گرفته بود . بالاخره یك نهضت ملی و خالص افغانی تازه رویکار آمد.

دورهٔ هوتکیها

دولت هوتکتیان افغانستان میرو یس نیکهٔ هوتکی تشکیل و دست تسلط صفویها از حصص غربی افغانستان کوتاه گردید . شاهان هوتکی (محمود و اشرف) بکشور فارس‌سوقیات و فتح کرده سلسلهٔ صفویه را در سال ۱۱۳۵ هجری منقرض و فارس را اشغال کردند . سلسلهٔ فتوحات و توسعهٔ کشور افغانها با رویکار آمدن نادر افشار (فاتح خراسانی)موقتا معطل و منقطع گردید . نادر افشار تا دهلی پیش رفته در بار مغلی هند را تابع خویش ساخت . در دورهٔ امپراطوری مغلها درهند ، مجاهدین ملی افغان‌ازقبیل پیرروشن، خوشحال خان ختك، رحمان بابا مبارزات ملی‌خویش را دوام داده و علیه بابریها همواره مشغول‌پیکار بودند . کارنامه های این راد مردان ملی در زمره افتخارات ملی اقوام پشتون محسوب میگردد بهر حال‌اسمای پادشاهان دورهٔ‌هوتکیها قرار ذیل قابل تذکر میباشد .

میرویس سال تاسیس حکومت ۱۱۲۱ هـ ـ میرعبدالله ۱۱۳۰ ـ شاه محمود ۱۱۳۱ ـ شاه اشرف ۱۱۳۷ شاه حسین ۱۱۴۲ ـ ۱۱۵۰ هجری قمری حاجی میرویس خان از مردان نامدار و حقدار و باسیاست افغانستان است. شاه محمود یك پادشاه دلاور و بلند همت بود مزیدا قابل توضیح دیده میشود که :ـ

بیشتر توجه‌و اهتمام‌هوتکیها مصروف‌تحکیم پایتخت قندهار و تسخیر کشور فارس بوده است . باین لحاظ دولت هوتکی ها در داخل مملکت بتوحید ادارهٔ سیاسی کل افغانستان موفق نشدند باینهم مبارزات ملی هوتکیها ، برای نسل آیندهٔ افغانستان بزرگترین سر مشق خود ارادیت و استقلال خواهی محسوب است .

دورهٔ ابدالی

بعد از مرگ نادر افشار ، احمدشاه بابا (ابدالی) در سنهٔ ۱۱٦۰ هـ . ق پادشاه‌افغانستان شد و مدت ۲۵ سال پادشاهی کرد . اولادهٔ احمدشاه بابا تا یکصد سال‌درین کشورحکومت کردند . احمد شاه بابا شخص دانا ، دلاور، رعیت پرور و شاعر بود . احمد شاه بابا بعد از تامین وحدت ملی واصلاحات داخلی کشور، عزم بدست آوردن ملك های از دست رفتهٔ افغانستان را نمود . احمد شاه بابا تمام‌ممالکی را که بداخل سرحد طبیعی افغانستان است . دوباره تحت تصرف خویش در آورده و تادهلی شهر های هند آنوقت را مطیع خود ساخت .

بعد از احمد شاه بابا امپراطوری افغان آهسته ، آهسته رو بتحلیل و تجزیه رفت سیاست استعماری غرب در شرق و شمال افغانستان قدم، بقدم‌پیشرفته ،موجب‌اغتشاشات داخلی و جنگهای خارجی گردید . این نوع تشنجات سیاسی و نیرنگهای دیپلوماتیکی ، فرصت ترقیات اجتماعی را از دولت های‌افغانی سلب مینمود. پالیسی‌حفظ هند دولت‌انگلستان و سیاست استیلای ناپلیون کبیر در کشور های مجاور افغانستان چون روسیه و ایران تاثیر نموده و افغانستان میدان عملیات مختلفهٔ سیاسی‌گردید. درنتیجه معاهدهٔ لاهور (۱۲۵۴ هـ مطابق ۱۸۳۸ میلادی) و معاهده قندهار (۲۵۵ هـ مطابـق ۱۸۳۹ میلادی)بین شاه شجاع وانگلیس ، بعلاوه سلب استقلال‌سیاسی افغانستان ولایات : ـسند ،ملتا ن کشمیر پشاور اتك نیز در شرق افغانستان مجزا شد در عوض افغانستان در جنگ اول‌افغا نـها و انگلیس ها غالب‌شده ودولت‌ابدالی‌افغانستان نیز از طرف ملت سقوط داده شد .

مبارزین ملی ذیل صفت قهرمانان ملـی افغانستان را درجنگ اول افغان وانگلیس کسب کردند .

دورهٔ محمد زایی ها

وزیر اکبر خان ، نواب محمد زمانخان ، شجاع الدوله خان ، محمد عثمان خان تگاوی، نائب امین الله خان لوگری ، محمد شاه خان با بکـر خیـل ،ملا مومن غلجایی وامثال آن بعد از اغتشاش داخلی افغانستان و فتورامور خانوادهٔ سلطنتی ابدالی رشتـهٔ‌امور مملکت در کف برادران متعددوزیر فتح‌محمدخان‌افتاد بدین ترتیب دورهٔ سلطنت محمدزائی (که تا الحال در افغانستان دوام دارد) بر سر اقتدار آمد .

امیر دوست محمد خان مشهور بامیر کبیر، امیر شیر علیخان ، امیر عبدالرحمن خان ، امیر حبیب الله خان ، امان الله خان ، اعلیحضرت محمد نادر شاه شهید والمتوکل علی الله اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه مدبر و معارف پرور افغانستان در زمرهٔ پادشاهان معروف سلسله دولت محمد زائی محسوب میگردند . وحدت ملی افغانستان در سال ۱۸۴۱ عیسوی باثر توجه و مبارزات‌ملی امیر دوست محمد خان دوباره تامین‌گردید. در هنگام سلطنت امیر دوست محمد خان‌لشکر نظامی افغانیان تحت فرماندهی وزیر اکبر خان غازی قوای انگلیس را بشکست های فاحش

مواجه ساختند .

امیر شیر علیخان ، جانشین امیر دوست محمد خان ، مرد منوری بود ، شیر علیخان کوشید تا اردوی (نظام) افغانی را تقویه نموده و بواسطهٔ تاسیس مدارس و تنظیم ادارات و سازمانها ، مملکت را بترقی و تمدن جدید آشنا بسازد . امیر شیر علیخان از کاردانی و سیاست سید جمال الدین افغانی(مبارزملی واسلامی شرق) درامور مملکت داری استفاده شایانی نمود . امیر شیر علیخان هنوز تازه قدم در راه تحولات اجتماعی گذارده واستقلال افغانستان را اعلام نموده‌بود که دولت‌انگلیس از ارتباط سیاسی او با دولت روسیه بدبرده جنگ دوم افغان وانگلیس را در سال۱۲۹۶ هجری آغاز کرد . احساسات ملی مردم افغانستان بجوش و هیجان آمده :ـ قشون انگلیس در کابل و میوند تلفات سنگینی‌دید در نتیجه انگلیسها مجبور به تخلیهٔ‌افغانستان گردیدند و سرداران ملی چون جرنیل محمد جان خان غازی (وردکی) ملا دین محمدمعروف به مشك عالم . (اندر) . وسردار محمدایوب خان و امثال آن در تاریخ نظامی افغانستان حصهٔ با افتخاری گرفتند .

در هنگام زمامداری امیر عبدالرحمن خان ، روابط خارجی افغانستان منحصر با انگلستان باقی ماند و حصص شرقی سر حدات طبیعی افغانستان از قبیل ،باجوړ ،چترال ،وزیر ی چمن و غیره بدولت هند برطانوی واگذار گردید .

امیر عبدالرحمن خان در وحدت داخلی حصص باقیمانده کوشیده و ولایت نورستان افغانی‌را بدین اسلام آشنا و ادارهٔ دولت را در آنجا قایم نمود .

جانشین این پادشاه . امیر حبیب الله‌خان و ملقب بسراج‌الملك والدین هجده سال سلطنت کرد و بعضی وسایل مدنیت را در مملکت وارد ساخت امیر حبیب الله خان در جنگ بین المللی اول بیطرفی کشور را اعلان نمود .

در سال ۱۳۳۷ هـ. ق (۱۹۱۹ عیسوی) اعلان جنگ سوم افغان وانگلیس شروع شد ودرنتیجه مارشال‌فاتح‌این‌حرب سپه‌سالار محمد نادر خان غـازی (اعلیحضرت پادشاه آینده افغانستان) عـلامت فتـح وفیروزی حاصل کرد ازین بعد تاریخ افغانستان عوض شده . تمدن جدید در مملکت قبول میشود . ولی بعد از چند سال یك قوت ارتجاعی بنام حبیب الله (بچهٔ سقا) از ضعف ادارهٔ دولت سوء استفاده کرده ، حکومت را سقوط و خودش اعلان‌پادشاهی کرد.مگربزودی سپه‌سالار محمد نادر خان غا زی فـاتح کابل‌یك‌قوای ملی تشکیل وارتجاعیون را مغلوب و دولت جدیدی تشکیل نموده و از طرف ملت بحیث اعلیحضرت‌پادشاه‌افغانستان‌قبول،مملکت‌رابطرف تکامل متوجه ساخت . جانشین نادر شاه غازی وشهید اعلیحضرت المتوکل علی الله محمد ظاهر شاه است که در سال ۱۳۱۰ هجری شمسی به تخت سلطنت افغانستان جلوس فرموده وامروز مصروف امور ترقی و تعالی کشور افغانستان بوده ، تمام وسائل عصری را در راه حصول این آرزو و مرام ملی‌جستجو و تهیه میفرمایند .

سجایا ، روحیات وفرهنگ ملت افغان

افغانستان سر زمین کلتور ومهمانوازی است . خواص ملی مردم کشور مرد پرور افغانستان را درین سه جمله میتوان خلاصه کرد :ـ

۱ـ یك افغان به گریزندگان و آوارگان‌باید پناه بدهد .

۲ـ یك افغان ، اصل مهمانوازی را نهایت محترم شمرده ، در منازل و دیار خویش حتی از دشمنان باجبین کشاده پذیرائی نماید .

۳ـ یك افغان ناموس و شرف خویش را بهر قیمتیکه باشد حفظ میکند و تحقیر را با تحقیر و تجاوز را بتجاوز متقابله پاسخ‌میدهد.

جمعیت افغانستان بیشتر یك اجتماع‌زراعتی محسوب میگردد . رسم و رواجهای محلی و عنعنات ملی قبایل افغانیان برای نو واردان جالب توجه بنظر میرسد ، در اجتماع افغان ، ذهنیت ملی و وحدت فکر روز بروز جانشین روحیهٔ محدود قبایلی ونسبی گردیده ،چیزی کارآمد و مثمریت جای مفکورهٔ رجحانات‌لسانی. واصل ونسب را میگیرد اکثریت باشندگان افغانستان را طوائف پښتون تشکیل میدهد .

عقـا یـد د ینـی و مـرا سم مذ هبی طبق قانون اساسی کشور و شریعت انوراسلام آزاد است . تمام افراد طبق قانون اساسی کشور از مزایای حقوق مدنی و سیاسی طور مساوی برخورداراند . قانون اساسی‌افغانستان که بر مبنای دین مبین اسلام استوار است طبقات (ممتاز وحقیر) اجتماعی را نپذیرفته است .

وحدت عمل وچگونگی استحکام بنیاد ملی مردمان ایـن کشو ر بـار ، بـا ر

امتحان نشده ونتایج مثبت آن امروز درج صفحات تاریخ درخشان این کشور میباشد .
دکتور (ویلبر) نویسندهٔ معروف و عالم‌مبرز اجتماعی امریکا در کتاب خویش راجع به افغانستان چنین مینگارد : ــ
اجتماع افغانستان با وجود نا متجانس و متباین بودن طوائف آن ، یك ملت واحدی میباشد که دارای اوصاف بخصوص ومشخص است . عواملیکه طوائف این کشور را باهم مزج نموده ودر نتیجه بحیث یك‌کتلهٔ واحد در آورده است قرار ذیل میباشد : ــ
تعلیمات‌حس‌برادری‌وبرابری برمبنای‌دین‌اسلام، احترام بزعامت پیشوایان قومی ،عشق با آزادی وقایع تاریخی برهنگامه وانگیزنده تاریخ درخشان و یادگار های پر افتخار باستانی ، رقابت بین امپراطوریهای دول‌معظم همسایه و بالاخره بصحنه آمدن زمامداران‌رشید و رهبران دوراندیش . دوکتور ویلبر راجع بروحیات و خواص مردم افغانستان چنین‌اظهار میدارد : ــ (مردم افغان ، زحمت کش ، برده بار ،ناموس نگهدار ، متدین ، ساده و بی آلایش، مهمان دوست و محافظ عقاید می باشند .)
دکتور (ویلبر) مزیدا چنین می نویسد که:ــ (افغانها جز از طرف رهبران خود آنها ازجانب اغیار به آسانی تحت تسلط و نفوذ درآورده شده نمیتوانند . از عجائب حقایق تاریخی کشور افغانستان یکی اینست که : ــ دین اسلام (۱۳ قرن قبل) در آسیای میانه به‌مقابل مذهب بودائی قیام کرد و در نتیجه قائم مقام آن گردید . دین عیسویت که ۲ــ۳ قرن قبل از اسلام‌تامرو وسمرقندرسیده بود بافغانستان نرسیده است . حتی گفته میشود که یکنفر عیسوی هم در آنوقت نتوانسته بود بسرزمین افغانستان نفوذ نماید .)
درهر حال ، نکتهٔ دیگر اینکه مردم‌افغانستان را از نگاه سطح اقتصادیات میتوان بسه‌دسته تقسیم کرد :ــ
۱ــ طبقهٔ ثروتمند .
۲ــ دسته متوسطین .
۳ــ گروه نادر و کم بضاعت .
صنعتی شدن کشور مطابق پروگرامهای اجتماعی و اقتصادی که از طرف مقامات‌دولت اتخاذ گردیده است . هموار ساختن تفاوت سطح زندگی را در آینده تا جائیکه ممکن‌است بین طبقات بالا وپائین اجتماع ملحوظ نظرقرار داده است . بناء تمایل بازدیاد فیصدی کارگران و طبقهٔ متوسط روز بروز زیاد شده میرود . کلتور و ساختمان اجتماعی ملت افغان بسته و مفید نیست . موقع کسب علم ودانش تا شش سال در مدرسه برای همه پسران و دختران کشور اجباری قلمداد شده است . تعلیمات بالاتر از آن اختیاری بوده و انتخاب نامزد شوندگان مکاتب (دانشکده) ثانوی ،عالی و پوهنځی ها (دانشگاه ها) باساس استعداد و تثبیت لیاقت شاگردان صورت میگیرد . تعلیم وتربیه در سراسرمکاتب‌و (دانشکده) های افغانستان طور مجانی (رایگان) میباشد. اجتماع افغانستان متحرك ،باز وانعطاف پذیر است . قانون اساسی کشور امکاناتی را بار آورده است که هر افغان میتوانند در صورت کسب لیاقت بکرسی صدارت برسد.
عوامل مهمه‌ایکه باعث هم آهنگی فکر ، اتحاد عمل و پخته‌گی کلتور خاص افغانی میگردد اینهاست موسسات و مدارس عرفانی، انکشاف صنایع ، وسایل مخابرات ، وسائط انتقالات و مواصلات ، تعلیمات مشترك‌پسران و دختران در مدرسه ها و دانشگاه ها ، ازدواج ها ، فعالیتهای ورزشی ، همکاری و مبارزات روشنفکران جوان اینك و بالاخره فعالیت‌های اجتماعی احزاب سیاسی . مردم افغانستان به بازی های ملی و ورزشهای بدنی علاقهٔفراوان دارند .
بازیها و ورزشهای مشهور ملی امروزهٔ افغانستان عبارتست از :ــ
اتن ورقصهای محلی ،بزکشی ،اسپ سواری، شکار، پهلوانی ، نیزه زدن ، تیراندازی ، توپ دنده ، فتبال ، اتلتیك و سائر ورزشهای مروجهٔ غربی ،ساز وسرود مقام خاصی در کلتور مردم افغانستان دارد . آهنگ های مختلف ملی افغانی و بعضا آهنگ های‌خارجی در بین مردم شنوندهٔ زیادی دارد ، بعضی سرایندگان معروف و محبوب امروزهٔافغانستان قرار ذیل معرفی میگردد :ــ استاد سر آهنگ استاد رحیم بخش ، استاد شیدا ، استاد یعقوب قاسمی . ښاغلو خیال ،خلاند ، هم آهنگ ،بیلتون ،ناشناس وامثال شان . در زمرهٔ خانمهای سرایندهٔ ، میرمن رخشانه، پروین ، ژیلا . رعنا و .... شامل میباشد . استاد محمد قاسم مرحوم و خدای نظر فقیم نیز در زمرهٔ سرایندگان معروف ومحبوب معاصر کشور محسوب میگردند .
شعر و شاعری در محافل ملی و ادبی افغانستان نیز رونق خاصی دارد . در زمرهٔ شعرای معروف و محبوب معاصر وطن ذوات‌ذیل شامل میباشد : ــ استاد ملك الشعراء بیتاب، استاد خلیلی ، استاد محمد ابراهیم خلیل ، ښاغلو نوید . عبدالرحمن

پژواك ،یوسف‌آئینه اسمعیل مبلغ،بناغلی‌محمد پائیزحنیفی، محمدرحیم شیدا وامثال آن‌درزمرهٔ نویسندگان بزرگ موجودهٔ افغانستان ازین اشخاص میتوان نام برد . بناغلی محمد هاشم میوندوال ، علامه صلاح الدین سلجوقی ، بنا غلو عبدالرؤف بینوا ،عبدالحی حبیبی ، محمد آبراهیم صفا ، عبدالرحمن پژواك ، روان فرهادی ،فدامحمد فدائی ،قدیر تره‌کی استاد جاوید وامثال شان درامه نویسان معرو ف معاصر وطن عبارتند از : ــ مرحوم عبدالرشید لطیفی ، استاد محمد اکبر پامیر بناغلی عبدالغفور برشنا ، بناغلی عبدالقیوم بیسد و امثال شان .

نقاشان معروف امروزهٔ کشور عبارتند از:ــ بناغلو عبدالغفوربرشنا ،خیرمحمد سیدمقدس نگاه ،امان الله ،اسدالله صا فی ، بناغلی گندمی ،امید ،اکرم‌نقاش‌وامثال‌شان .

لندی پشتو ممثل سبیحه و آئینهٔ‌احساسات هر مرد و زن پښتون (افغان) است . لندی عبارتست از آن اشعار ملی که شاعر آن‌معلوم نیست ولی بمرور قرنها از دهن بدهن و از سینه بسینه برای ابنای کشور بمیراث مانده است .

سائر خصوصیات (لندی) و نمونه های‌ترجمهٔ دری آنرا که به‌خامهٔ‌شیوای‌یکی‌ازنویسندگان حساس ونامی کشور نوشته شده است ذیلا اقتباس مینمائیم :ــ

اشعار لندی همانطوریکه بسیار ساده ، سلیس و روانست بهمان اندازه از تاثیرزبان های بیگانه پاکست لندی باساس ستیستم سیلاب ازخود عروض دارد.قسمت.اول‌آن‌کوتاه یعنی ۹ سیلاب و قسمت دوم آن دراز یعنی۱۳ سیلاب (سایبل) است . خصوصیت بارز دیگر این اشعار همانا خطاب زن بمرد است که در اکثر لندی ها بملاحظه میرسد . همچنین هر شعر لندی را میتوان چنان یك نوت موسیقی ملی دانست که بر چندین طرز و آهنگ های مختلف سروده میشود . یعنی یك لندی را در حالات متنوع از قبیل رزم وبزم سفر و حضر، سکون و رقص ، غم و خوشی و غیره میتوان بالحان و آواز های گوناگون موسیقی تطابق داده سرود .

در کوه های بلند و دامنه های سر سبز ، در دره های شاداب و دشتهای پهناور ، در دهات و شهر ها زیر آبشار و پهلوی غژدی ، در تولهٔ شبان و نی باغبان بالاخره در هر گوشهٔ سر زمین پښتون ها ازین اشعاریکسان حظ می‌برند . اینك جهت توضیح مطلب چند نمونهٔ ترجمه دری لندی پښتو بشرح ذیل تقدیم میگردد :ــ

۱ــ بر کوه های بلند خدا نظر لطف دارد.
قلل آنها را از برف سپید و دامن آنهارا از گل پر میکند .

۲ــ ای گلیکه بر کمر کوه شگفته‌ئی !
آبیاری تو بخش مراست ،نمیدانم توبخش که خواهی بود ؟

۳ــ دل من طفلست ، گریه میکند ــ
از من گلهای باغچه های بیگانه میخواهد .

۴ــ خدایا مرا گل بساز صحرایی .
تا نسیمیکه از سوی محبوب می‌آید مرا باهتزاز بنوازد .

۵ــ گلها از خاك میروید .
محبوب‌من با اینکه ازگل نازکتر است بزیر خاك میرود .

۶ــ اگر درمیوند شهید نشدی ،
محبوب من زمانه ترا برای بی ننگی نگاه میدارد .

۷ــ گرچه زلف سیاهم میراث و بی صاحب شود ،
دلباختهٔ خویش را از جنگیکه برای حفظ وطن است منع نمیکنم .

۸ــ از جنگ وطن بخون آلوده زخمی بر گردی ،تادر وقت دوختن زخمهایت بوسه های گرم بتو تقدیم کنم .

۹ ــمحبوب من سرش را فدای وطن کرد ،
کفن او را با تارهای زلفم خواهم دوخت .

۱۰ــ به باروت سیاه وبخون‌سرخ شوی،
مگر محبوب من با پیکر سالم بی‌ننگ باز نگردی .

۱۱ــ محبوب من آیا وقتی خواهی آمد ،
که تفنگ را برداشته دست بدست بسنگر برویم .

۱۲ــ ماه دروسط آسمان رسیده‌است ،
بی محبوب نمیتوان خوابید یا اینکه من‌نمیتوانم بخوابم .

۱۳ــ تنم مانند برگ سبز حناست،ظاهر آن تازه ولی در باطن بخون رنگین هستم .

۱۴ــ محبوبم بمزاح و ظرافت نمی فهمد .
من بزلفان آشفته او را میزدم دلگیر شد .

۱۵ــ ای محبوبیکه از یك خندهٔ من مست شده ئی اگر بوسه بدهم دیوانه خواهی شد،

۱۶ــ محبوبم ازمن ،من ازمحبوب هستم ،
اگر بخواهد مرا در بازار بفروشد با او می روم .

۱۷ــ فدای قاصد کوچك شوم یك‌پیا م محبوب را دو مرتبه تکرار میکند .

۱۸- از کسب علم دریغ مکن . دوشیزگان بمن از بیسواد بودن تو طعنه میزنند .

اشعار فوق الذکر - نازك خیالی ، شهامت و احساسات وطن پروری زنان ودوشیزگا ن افغان را به خوبی معرفی مینماید . زنان افغان دوش بـدوش مردمان خویش همـواره داخل کار زار ها وفعالیت هابوده اند . در زمرۀ زنان نامدار افغانی که کارنامه های شان زینت بخشای صفحات تاریخ افغانستان میباشد . میتوان ازینها نام برد :-

ملالی ، زرغونه ، رابعۀ بلخی ، میرمن‌نازو، زینب هوتکی ، عایشۀ درانی و امثال شان مردم افغانستان از قدیم الایام بشعر سرایی، غزل خوانی ،قصه گویی و متلـك گوئی‌علاقه داشته‌اند افغانستان داستانهای فولکوری‌جالب و شنیدنی دارد .

مثلها وضرب‌الامثالیکه ورد زبان خاص و عام مردم این کشور میباشد زیاد است : اینك در ذیل سطور هذا نمونۀ چند از ضرب المثلهای شیرین وپندآموز افغانی را بزبان دری نقل میکنیم :-

۱- به آهو میگوید بدو و به تازی میگوید بگیر .
۲- پرسان ، پرسان آدم بمکه میرسد .
۳- بار کج بمنزل نمیرسد .
٤- قدر عافیت کسی داند کـه‌بـه مصیبتـی گرفتار آید .
٥- بعد از تاریکی شب روشنی است .
٦- کوه هر قدر بلند باشد باز هم بر سرش راه هست .
۷- بلند پروازی زیاد زمین خوردن سخت دارد .
۸- نیت بد ، قضای سر .
۹- روی آئینه روح است .
۱۰- کلوخ انداز را پاداش سنگ است .
۱۱- اگر آسیای بابه هم است ، بنوبت است .
۱۲- در یخ نوشتن و درآفتاب‌ماندن.
۱۳- علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد .
١٤- دشمن دانا به از نادان دوست .
۱٥- سالیکه نیکوست از بهارش پیدااست.
١٦- شب در میان ، خدا مهربان .
۱۷- ترس برادر مرگ است .
۱۸- از تو حرکت از خدا برکت .
۱۹- اول سلام باز کلام .
۲۰- چیزیکه عوض دارد گله ندارد .
۲۱- در خانۀ مور شبنمی طوفان است .
۲۲- برای کسی بمیر که برایت تب کند.
۲۳- آب رفته بجوی باز نمیگردد .
۲٤- اجل گرفته بمیرد نه بیمار سخت .
۲٥- آنرا که حساب پاك است از محاسبه چه باك است .
۲٦- انسان بندۀ احسان است .
۲۷- حساب بمثقال ، بخشش بخروار .
۲۸- نجاری کار شادی نیست .
۲۹- اگرتو ،تو هستی ومن،من . نه‌تو خواهی‌بود ونه‌من . اگرمن شماشوم و شما من . هم‌تو خواهی بود و هم من .
۳۰- قطره ، قطره دریا میشود .

درپایان این قسمت ،خصائص وسجایا ی افغانها را یکبار دیگر قرار ذیل خلاصـه مینمائیم : -

افغانها ذاتـاً مـردم بـی آلایش ادب نگهدار ، مهمانواز ، دوستدار مظاهر ومناظر طبیعت متدین (مسلمان) . ظرافت پسند ، وطن پرست واستقلال پرور میباشند .

پیداوار افغانستان

طوریکه در قسمت گذشته تذکر رفت . افغانستان یك کشور زراعتی شناخته میشود. تقریبا ۸٥ فیصد مردم بامور زراعت ومالداری اشتغال دارند اراضی مساعد و قابل زرع افغانستان جمعا هشتم حصۀ کل ساحه کشور را احتوا مینماید .تقریباً ٤۰ فیصله اراضی قابل زراعت افغانستان توسط رودخانه ها و دریاچه ها قابل آبیاری میباشد .

محصولات و پیداوار مهمۀ زراعتی مملکت عبارتند از :-

گندم ، برنج ، جو ، جواری ، سائرانواع حبوبات . پخته ، تنباکو ، کچالو ، پیاز و غیره میوه‌جات افغانستان عبارتست از : - انگور ، سیب ، ناك ، خربوزه ، تربوز ، زرد آلو ،نار نج ،مالته،آلوبالو،شفتالو ،بادام پسته ، نیشکر ولیلبو .

میوه جات افغانستا ن ازنگاه تنوع مزه و کیفیت ممتاز است . گویند تنها در ولایت هرات ٦۲ نوع انگور پیدا میشود . خربوزۀ اسقلانی مزار شریف ،ازنگاه مزه شیرینی ، نازکی، وخوشخوری در تمام جهان ممتاز بوده وبعضی اهل خبره آنرا بهترین خربوزۀ دنیا میدانند .

تنوع ، کمیت و کیفیت میوه جات‌افغانستان خیلی طرف پسند وتوجه کشور های غربی میباشد . بهمین سبب دوستان امریکائـی افغانستان را بعضا (کلفورنیای آسیا) نیز نامیده‌اند .

پیداوار جنگلی و درختستان های افغانی عبارتند از :ـ چوبهای چهار تراش ودستگک زغال ،عسل ،موم وغیره .

گاو ، گوسفند، بز، اسپ ، خر وقاطر در زمرهٔ مواشی مهمهٔ کشور محسوب میگردد . سگ ، پشك، گرگ ، روباه، شیر وپلنگ از جمله سائر حیوانات معروف افغانستان می باشد .

افغانستان ،جنگل زارها ومنابع نیرو ی تولید بر ق آبی بحد کا فی دارد پیداوارمواد مهمهٔ معدنی کشور عبارتست از :ـ مس ، نقره، طلا ، آهن، کروم ، ذغال سنگ ، نمك ، لاجورد ، لعل ، نفت وگاز وغیره .

در سالهای اخیر بعضی صنایع خفیفه اعمار واحداث گردیده است.صنایع مهمهٔافغانستان عبارتند از :ـ صنعت نساجی ، فابریکهای شکر سازی ، موسسات تولید و توزیع نیروی برق‌آبی، چینی سازی، حجاری ونجاری ،تولید سمنت ،کانزرف وپیکنگ میوه جات ، دستگاهای تیل ،کشی ،ورکشاپها ومؤسسات تخنیکی وغیره صنعت قالین بافی، نقش‌دوزیها، زیور سازی وکاشی‌کاری درزمرهٔ صنایع‌مشهور دستی و روستائی کشور شمرده میشود .

وسایط مهمهٔ انتقالات بداخل کشورعبارتند از : ـ موترهای لاری (ترك) ، سائر انواع عراد جات وطیاره . (هواپیما) .

صادرات مهم کشور را اقلا م ذیل تشکیل میدهد :ـ

میوه‌جات ، خسته جات از قبیل بادام و پسته وچار مغز ، پخته، پشم خام، چرم‌خام، چوبهای تعمیراتی ،قالین ،پوست گوسفند قره‌قلی وسایر انواع پوستهای‌حیوانات.سنگ های قیمتی ، بته‌های طبی وبالاخره هم گاز طبیعی ، واردات مهمهٔ کشور را این اقلام تشکیل میدهد .

ماشین آلات، عرادجات، نفت، شکر، چای ، کاغذ، لوازم شیشه یی وپلاستیکی ، سامان و ظروف فلزی ادویه جات ، منسوجات وغیره.

هدف اصلی حکومت آفغانستان در موردامور اقتصادی وصنعتی،تامین‌دیموکراسی‌اقتصاد ی از طریق بلند بردن سطح‌زند گی‌استوار مردم میبا شد . برا ی نیل باین‌هدف رشد اقتصادی ، بهبود کیفیت و ازدیاد حجم تولیدات ، اساس سیاست‌اقتصادی کشور را تشکیل میدهد .

افغانستان یك کشور در حال رشد محسوب میگردد . کشور های درحال انکشاف ، قرار تجارب ، ازرآه سیستم پلان‌گذاری بهترمیتوانند درراه پیشرفت وتسریع نموی اقتصادی گام های موثری بردارند بنا سیستم اقتصادی مختلط رهبری شده برا ی‌تامین اهدا ف یك دیموکراسی مترقی ، بحیث خط مشی حکومت افغانستان قبول شده است .

موقف سیاسی افغانستان

افغانستان باستان (چار راهی) آسیا نامیده میشد . سر زمین آریانای قدیم مرکز داده وسند معاملات تجارتی بین ممالك شرق وغرب بوده است .

کلتور های مختلف وتمدنهای کهنه وجدید درین ناحیه باهم ملاقی شده ودرنتیجه‌شناخت وبافت میکردند در تاریخ قرن ۱۹ شرق میانه، افغانستان حکم و حیثیت (نبض آسیا) رآبخود گرفته بود .

اما ملت آفغان

ترجیح میدهد که کشور افغانستان بحیث یك سرزمین غیر منسلك به پیمانهای محزب نظامی ولی علاقمند بصلح وسلم وخیر وصلاح گیتی، شناخته شود .

دولت افغانستان با در نظر داشتن موقعیت جغرافیائی و سیاسی کشور . بمنظور حفظ استقلال و آزادی عمل وقضاوت آزاد که بر اساس مصالح ملی استوار میباشد .معتقد است که باید سیاست بیطرفی فعال ومثبت وعدم الحاق به پیمانهای نظامی را پیروی کند تعقیب این سیاست البته از یکطرف متوجهٔ تامین اهداف ملی میباشد واز جانب دیگر روابطه خارجی افغانستان را باکلیه ملل صلح دوست جهان روی اصل احترام‌متقابل رهنمایی میکند وموقف کشور را در قبا یل مسایل بین‌المللی و همکاری در راه صلح تعیین مینماید .

حکومت افغانستان آرزو داردکه‌همکاری‌آزاد باساس‌تساوی حقوق‌درساحات‌اقتصادی‌فرهنگی وزیست باهمی در بین همه ممالك بالخاصه در بین کشورهای همجوار این منطقه تشئید وتقویه گردد . در مناسبات بین الدول ،آصل تساوی حقوق ، احترام متقابل ، عدم استعمال قوه برای حل منازعات وعدم مداخله درامور داخلی ممالك یکدیگر ، رعایت شود .

دولت افغانستان میخواهد از اصول عالیهٔ

مندرجهٔ منشور ملل متحد پیوسته احترام‌نموده برای تقویت وجهانی بودن این موسسه و بهبود یافتن تشکیلات وطرز فعالیت آن باملل جهان همکاری نموده از خلع سلاح‌عام وتام وهر حرکت‌واقدامیکه ممدصلح در دنیا وسلامت بشریت باشد ، پشتیبانی نماید .مردم افغانستان از حقوق همه مردم و مللی که برای آزادی در مقابل استعمار باشکال مختلف آن ودر مقابل تسلط جویی وتبعیض وعدم مساوات مجادله میکنند حمایت مینماید .

ملت افغان عموما باین عقیده اندکه حق تعیین سرنوشت از حقوق مسلمهٔ ملل ومردمان است . تطبیق حق خود ارادیت ملل را در قضایایی که‌از بقایای استعمار است ،جد ا پشتیبانی مینماید .

مجاهدات مسالمت آمیز افغانستان ، برای تامین حق تعیین سرنوشت هفت ملیون‌برادران پشتونستانی شان دوام دارد . ملت افغانستان حل وفصل این مساله را که از بقایای‌استعمار میباشد مطابق تمنیات صمیمی مردم ، رهبران وترقی خواهان پښتونستان جداآرزومنداست. ملت افغانستان مبارزات سیاسی ومجاهدات ملی قهرمان معروف پښتونها یعنی مبارزات ملی نیم قرنهٔ خان عبدالغفار خان را بنظر تحسین دیده مجادلات شانرا قرین موفقیت میخواهد افغانستان در دوران جنگهای اول و دوم جهانی موقف بیطرفی خویش را حفظ کرده است .کشور افغانستا ن بحیث عضـوء در کنفرانس ممالك غیر منسلك منعقدهٔ سا ل ۱۹۶۱ در بلگراد) اشتراك کرده است حفظ سیاست بیطرفی‌یك سیاست‌عنعنوی افغانستان میباشد انتخاب ښاغلی عبدالرحمن پژواك(سفیر افغانستان در ملل‌متحد)بحیث‌رئیس‌بیست و یکمین اسامبلهٔ عمومی یونو . یکی از دلایل مهمهٔ اثبات درستی موقف سیاسی بیطرفی افغانستان و حمایه از سازمان جهانی یونو میباشد .

افغانستان در سال ۱۹۴۶ شامل اعضای سازمان ملل‌متحد گردیده‌است . ښا غلی ارنولد تاین بی‌مورخ معروف و معا صر انگلستان طی یکی از آثار خویش می‌نویسد:ـ بلخ درمدت تاریخ‌پنجهزار سالهٔ تمدن بشر برای ۸۵ نیصد اینمدت یکی از بزرگترین شهر های دنیا بوده است .

افغانستان باحصول استقلا ل کشـو ر در سال ۱۹۱۹ پابعرصهٔ نوین تاریخ خویش گذاشته و امروز با گامهای سریع کاروان‌تمدن را دنبال میکند . فرزندان ، نیاکان دلیر ، علمدوست و با شهامت افغان امید وارند تا آب رفته را بجوی باز آرند . ملت افغان آرزو دارد که با نگهداشت موازنهٔ بین فعالیتهای مادی و حفظ ارزشهای معنوی ، نمونهٔ واقعی یك کشور مترقی ونهضت پیشهٔ اسلامی را بدنیا معرفی کرده و فرزندان عالیمقامی مانند ابن سینای بلخی بجهان و جهانیان تقدیم بدارد .

وقایع‌مهم داخلی

اول سنبله :ـ اعلیحضرت معظم همایونی چهل وهشتمین سالگرهٔ استقلال کشو ر را با ارشادات قیمتدار شان افتتاح نمودند .

اول سنبله : ـدستگاه ۱۰۰ کیلواته‌موج متوسط وکوتاه رادیو افغانستان ودستگا ه ۲۰ کیلواته فرستندهٔ آژانس باختر تو سط ښاغلی محمد هـاشم میوندوال صـدراعظـم افتتاح گردید .

۲ـ سنبله : اعلیحضرت معظم هما یونی

۲ـ سنبله :ـاعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۹ صبح نندارتون راکه از پیشر فت های کشور در ساحه های مختلف نمایندگی میکرد افتتاح نمودند .

۵ـ سنبله : جمهوریت مردم پولیند یکعده پروژه های متوسط و کوچك صناعتی شامـل سومین پلان آنکشافی کشور را تمویل خواهد کرد و همچنان حکومت پولیند آمادگی خودرا در تمویل یکعده پروژه های دیگر صنعتی که فعلا شامل پلان سوم نمیباشد ابراز کرده است .

۶ـ سنبله : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به وزارت معادن و صنایع هدایت داده اند تا تاسیس یك پارك ماشین آلات و اجناس و سایر اموال دولتی و تصدیهای‌دولت را که قبلا بحیث یك ادارهٔ جداگانه در نظر گرفته شده بود در داخل تشکیل کارخانجات نماید .

۷ـ سنبله : ستر جنرال خان محمد وزیر دفاع ملی خانه های فامیلی‌واقع قشله قرغه‌را افتتاح کرد .

۷ـ سنبله : ښاغلی صدر اعظم در کمپ اطاق تجارت با اعضای اطاق تجارت و تجار مرکز و ولایات روی موضوعات اقتصادی‌کشور صحبت کردند .

۸ـ سنبله : والا حضرت شهزاده احمدشاه کپ قهرمانی نیزه زنی را بعد از انجام‌آخرین مسابقه بتیم ولسوالی زرمت اهدا کردند .

۹ـ سنبله : روز پښتونستان با مراسم خاص در مرکز وسایر ولایات کشور تجلیل شد .

۹ـ سنبله : اعلیحضرت معظم همایونی نیزه زنان ولایات را بحضور شهریاری پذیرفتند . ذات شاهانه از احیای سپورت نیزه زنی اظهار مسرت فرمودند .

۱۲ـ سنبله : پروگرام های خارجی رادیو افغانستان دو باره شروع گردید .

۱۲ـ سنبله : سنگ تهداب لیسه ببرك در مرکز گردیز گذاشته شد .

۱۳ ـ سنبله : عمار ت لیسه عمراخان در اسعد آباد ولایت کنر ها تهدا ب گذاری شد.

۱۳ـ سنبله : کار قسمت زراعتی پروژه انکشاف ولایت پکتیا توسط پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی وزیر پلان در مرکزخوست آغاز شد .

۱٤ـ سنبله : لایحهٔ پروژه صندوق اعانه به صحهٔ ذات ملوکانه رسید و به وزارت مالیه دستور اجرای آن صادر گردید .

۱۵ـ سنبله : چهار کمیسیون برای مطالعه بعضی ازامور اداری وتدریسی و علمی پوهنتون تعیین شد .

۱۵ـ سنبله : پوهنځی طب و فارمسی کابل یك شفاخانه سیار (۱۵۰) بستری را تاسیس میکند .

۱۵ـ سنبله : سنگ تهداب مسجد باغ بالا مینه در گوشه شرقی پارك آنجا گذاشته شد.

۱٦ـ سنبله : قسمت های آخیر مسوده قانون جدید معارف تصویب شد .

۱٦ـ سنبله : در جلسهٔ اخیر مجلس عالی وزراء فیصلـه شد تا مـقبرهٔ اعلیحضـر ت تیمور شاه تر میم وجاده باغبا نکوچه تامقبره پار کی احداث شود .

۱۷ـ سنبله : یك کورس تربیه محاسبین و مفتشین در وزارت مالیه افتتاح شد .

۱۷ـ سنبله : صندوق وجهی بین المللی دو ملیون دالر را بغرض پیشبرد مواد مندرجه موافقتنامه سند های بین افغانستان و صندوق وجهی بحسابات دافغانستان بانك انتقال داده است .

۱۷ـ سنبله : حسب امر ښاغلی صدراعظم پارك استقلال احداث میگردد .

۱۸ـ سنبله : سی و ششمین سال تاسیس شورای ملی افغانستان تجلیل شد .

۲۱ـ سنبله : موسسه صحت عامه از طرف وزارت صحیه بحیث مرکز تجزیه و تحلیل ادویه که در داخل مملکت تهیه و یا ازخارج تورید میگردد تعیین شده است .

۲۲ـ سنبله : سنگ تهداب عمارت دستگاه دو صد لینه تیلفون اتومات در پلچرخی گذاشته شد .

۲۲ـ سنبله : شعبه تعلیمات عالی اسلامی نسوان در پوهنځی شرعیات پوهنتون کابل تاسیس گردید .

۲۳ ـ سنبله : به مناسبت چهلمین سالگرهٔ نافذ شدن معاهدهٔ دوستی بین افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان تلگرام های تبریکیه بین ښاغلی محمد هاشم میوند وال صدر اعظم و دکتور ایرهارد صدر اعظم جمهوریت اتحاد آلمان مبادله گردید و مطبوعات از آن تجلیل کرد .

۲٤ـ سنبله : ښاغلی میوندوال صدر اعظم ساعت ۱۰ قبل از ظهر بنا بدعوت جمهوریت عربی متحد و ترکیه به آن صوب عزیمت نمودند .

۲۳ـ سنبله : چار صد و هشتاد نه ملیون و یکصد هزار افغانی از ما حصل فروش مواد استهلاکی امدادی امریکا بغرض تقویه بودجه دولت بدسترس وزارت مالیه گذاشته شده است

۲۲ سنبله : برای مشغولیت های تفریحی وقت درسی شاگردان معارف در مرکز یك سلسله پروگرام های تفریحی طرح گردیده است .

۲٦ـ سنبله : وزیر معارف کمپ های ورزشی را برای نمایندگان تیم های پوهنتون کابل معارف و تیم پالندوی اعطا کرد .

۲٦ـ سنبله : وزارت زراعت و آبیاری در نظر دارد پروژه را بمنظور تنویر اذهان طبقهٔ مولد و بلند بردن سطح تولیدات زراعتی روی دست بگیرد .

۲۷ـ سنبله : برای توسعه فابریکه های نساجی گلبهار و پلخمری ٤۷۰ پایه ماشین بافت خریداری شده است .

۲۷ـ سنبله : کار اعمار یك باغ وحش و تاسیس یك موزیم نباتات در احاطهٔ پارك بریکوت روی دست گرفته شده است .

۲۸ـ سنبله : حکومت تصمیم گرفته است اتباعی که مکلف به سپری نمودن دورهٔ خدمت عسکری میباشد بدسترس وزارت صحیه گذاشته شوند تادربدل خدمت عسکری مسلکی به پردازند.

۲۸ـ سنبله : وزیر معارف برای ارتقای سویه تعلیمی معلمین و معلمات کورسهای بعد از وقت را توصیه کرد .

۲۹ـ سنبله : اعلیحضرت معظم همایونی علیا حضرت ملکه معظمه از غرفه آثار باستانی

خم زرگر و شعب‌مختلف فابریکه نساجی‌گلبهار دیدن فرمودند .

۲۹ـ سنبله : کار ساختمان سرك هرات اسلام قلعه آغاز گردید .

۳۰ـ سنبله : ښاغلی عبدالرحمن پژواك نمایندهٔ افغانستان در ملل متحد بحیث رئیس مجمع عمومی ملل متحد انتخاب شد .

۳۰ـ سنبله : حکومت ښاغلی محمد هاشم میوندوال بر اساس خط مشی خود برای بکار انداختن انستیتوت چشم و تاسیس مکتب نابینایان تصمیم گرفته است تا به یك کمك موسسه نور طبق نقشهٔ مرتبه کار ساختمان کلینك اعاده بینایی را رویدست بگیرد .

۳۰ـ سنبله : بین جمهوریت اتحادی آلمان وافغانستان موافقتنامه متممه قرار داد سال ۱۹۵۸ همکاری اقتصادی و تخنیکی انکشاف موسسه صحت عامه امضاء شد .

خبر های ماه میزان

اول ـ میزان : ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم ساعت٦ ، ۳۱ سنبله بارئیس‌جمهور ترکیه ملاقات کردند .

اول ـ میزان : ښاغلی سلیمان دیمیرایل صدراعظم ترکیه بافتخار ښاغلی میوندوا ل شب ۳۱ سنبله دعوتی ترتیب داد که درین دعوت بین طرفین بیانیه‌ها تعا طی گردید .

اول ـ میزان : بساعت پنج بعد از ظهر ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم‌نسبت انسداد امعاء در شفاخانه انقره تحت عمل جراحی قرار گرفت .

۳ـ میزان : رئیس جمهور وصدر اعظم‌ترکیه از ښاغلی میوندوال عیادت نمودند .

۳ـ میزان : تلگرامی مبنی بر آرزومندی اعـاده صحت ښاغلی مـحمدهاشم میوند وال صدراعظم از حضور اعلیحضرت معظم‌همایونی علیا حضرت ملکه معظمه و همچنان از طرف هیئت کابینه به انقره مخابره شده است .

٤ـ میزان : وضع صحی ښاغلی میوندوال که اکنون در شفا خانه انقره استراحت دارند رو به بهبود است .

٦ـ میزان : ښاغلی میوندوال در شفاخانهٔ انقره شروع به قدم زدن نموده است تاریخ خروج ښاغلی صدر اعظم از شفاخانه انقره بعدا توسط دکتوران معالج تعیین خواهد شد .

اول ـ میزان : بین افغانستان و جمهوریت عربی متحد یك پروگرام کلتوری برای سال ۱۹٦۷ امضاء شد .

٤ـ میزان : کتابخانه عامهٔ کوهدامن توسط ښاغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور در عمارت ولسوالی آنجا در میر بچه کوت افتتاح گردید .

۵ـ میزان : حکومت جمهوریت اتحادی آلمان برای اکمال و توسعهٔ شبکهٔ توزیع برق کابل به پر نسیب تادیه در حدود ۲۲ملیون مارك کریدت به افغانستان تحت‌شرایط مساعدموافقه نموده است .

۵ـ میزان : وزارت معارف تجویز نموده که پروگرام های ابتدآیی تمام ښوونځی های‌کشور را به احتیاجات عصر وزمان هم آهنگ‌ساخته و در آن تعدیلاتی بوجود آورد .

۵ـ میزان: سیمینار اصلاح و تکثیر گندم در کندز افتتاح شد .

۹ـ میزان : ښاغلـی سلیمان دیمیرایـل صدر اعظم ترکیه از ښاغلی میوندوال در شفاخانه انقره عیادت کردند .

۱۱ـ میزان : تداوی ښاغلی صدر اعظم باساس مشوره اطباء در شفاخانهٔ انقره ادامه دارد .

۱۲ـ میزان : صحت ښاغلی صدر اعظم رو به بهبود است .

۱۳ـ میزان : ښاغلی میوندوال بصورت‌عادی به خوردن غذا شروع نمودند .

۹ـ میزان : قوانین صحی در ۲٤ فصل‌تدوین گردید .

۹ـ میزان : یك شفاخانه سی بستریی در استعد آباد تهداب گذاری شد .

۱۰ـ میزان : جشن اطفال با مراسم‌خاصی تجلیل گردید .

۱۱ـ میزان : پیشنهاد افغانستان در باره پروژه شاهراه کابل هرات از طرف اعضای کمیتهٔ انسجام شاهراه بین المللی آسیا مورد قبول واقع شد .

۱۱ـ میزان : پروژهٔ پایپ لین گاز هشتاد فیصد تکمیل گردیده و سال آینده افغانستان باتحاد شوروی گاز صادر میکند .

۱۳ـ میزان : ۱۲۳۰ جریب زمین مازاد ملکیت دولت در ساحهٔ گلبهار ظاهر گردید.

۱۳ـ میزان : توربین اول برق نغلو به فعالیت آغاز نمود .

۱٦ـ میزان : بارادهٔ‌اعلیحضرت‌معظم‌همایونی یك مسجد در ساحهٔ پولی‌تخنیك اعمارمیگردد.

۱۷ـ میزان : اعلیحضرت معظم همایونی از تو جه رئیس‌جمهورترکیه در باره اعاده‌صحت ښاغلی میوندوال اظهار قدر دانی فرمودند

۱۷ میزان : ۴۸۰۵ جریب زمین در نواحی کابل سروی شده است .

۱۸ میزان : فابریکه روغن نباتی بست هشتاد فیصد تکمیل گردیده است .

۱۸ـ میزان : نهر شاه روان که دو صدهزار جریب زمین را آبیاری میکند بصورت پخته ساخته میشود .

۱۹ـ میزان : وزیر معارف صالون خزان را افتتاح کرد .

۱۹ـ میزان : شفاخانه جدید گردیز ذریعهٔ وزیر صحیه افتتاح شد .

۱۹ـ میزان : اسناد تسلیمی سامان فنی جیالوجی بین وزیر معادن و صنایع و سفیر کبیر جمهوریت اتحادی آلمان بامضاء رسید .

۲۰ـ میزان : سنگ تهداب عمارت دستگاه چینل سیستم مرکز کندز گذاشته شد .

۲۰ـ میزان : ساختمان میدان هوایی ملکی فیض آباد طور فنی آغاز گردید .

۲۲ـ میزان : پنجاه و سومین سال میلاد مسعود ذات شاهانه در سراسر مملکت با مراسم خاصی تجلیل شد .

۲۱ ـ میزان : والاحضرت شاهدخت اشرف پهلوی رئیس انجمن عالیه زنان ایران بنا به دعوت والاحضرت شاهدخت بلقیس وارد کابل گردیدند .

۲۲ـ میزان : جلسه اول سال دوم دورهٔ دوازدهم شوری آغاز شد .

۲۳ـ میزان : سالگره جشن نجات وطن در تمام ولایات کشور باشکوه‌مندی برگزار گردید.

۲۴ـ میزان : هفتهٔ مخصوص جمعیت افغانی سره میاشت آغاز شد .

۲۵ـ میزان : اعلیحضرت معظم همایونی خطاب به‌وکلا .معاریف وچاپ اندازان شما ل کشور فرمودند : کشورما امروز درآستا نه یك تحو ل بزرگ اجتما عی قرار دارد اتحاد نظر و عمل بین ملت و حکومت در موفقیت این تحول سهم بزرگی را داراست .

۲۶ ـ میزان : سنگ تهدا ب پل قر یه ده افغانا ن میدان گذاشته شد .

۲۷ـ میزان : پوهنځی متوسط نمبر ۲ نسوان به‌لیسه شاهدخت مریم مسمی گردید .

۲۸ـ میزان : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ۸ ونیم بعد از صحت یابی از انقره مع‌الخیر بکابل مواصلت فرمودند.

۲۸ـ میزان : هوتل کابل از وزارت مالیه مجزا و به وزارت اطلاعات و کلتور مربوط شده است .

۲۹ـ میزان : سنگ تهداب عمارت مشرانو جرگه در سمت غربی عمارت شوری گذاشته شد .

۳۰ـ میزان : اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکه معظمه از ښاغلی محمدهاشم میوندوال عیادت فرموده و از اعادهٔ صحت‌شان اظهار مسرت فرمودند .

خبر های ماه عقرب

۲ـ عقرب : سنگ تهداب عمارت الحاقیه پوهنځی تخنیك ثانوی گذاشته شد .

۲ـ عقرب : سال تاسیس پوهنځی طب در پوهنتون کابل و ننگر هار با مراسم خاصی تجلیل شد .

۲ـ عقرب : والاحضرت شاهدخت بلقیس شهادت‌نا مه های‌فارغ‌التحصیلات‌لیسه‌شاهدخت بلقیس را توزیع نمودند .

۲ـ عقرب : بیست و یکمین سالگرهٔ‌تاسیس ملل متحد با پیام ښاغلی میوندوال تجلیل گردید .

۳ـ عقرب : والاحضرت شهزاده محمد نادر کپ های فاینل مسابقات بز کشی را به‌روسای تیم های جوزجان وبغلان اعطا کردند .

٤ـ عقرب : سنگ تهداب شفاخانه سی بستری در لغمان گذاشته شد .

٤ـ عقرب : وزارت زراعت و آبیاری برای بلند بردن سطح تولیدات زراعتی یك تعداد تراکتور و واټر پمپ را بدسترس زارعین خواهد گذاشت .

٥ـ عقرب : روز معلم در سراسر مملکت با قرائت پیام شهریاری تجلیل گردید .

٦ـ عقرب : موافقتنامه ادامه همکاری گروپ مشاورتی هندرکسن بین افغانستان‌وجمهوریت اتحادی آلمان در وزارت پلان به‌امضاء رسید.

٧ـ عقرب : ذات شاهانه و علیا حضرت ملکهٔ معظمه نمایندگان معلمان معارف مرکز و ولایات را بحضور شان پذیرفتند .

٧ـ عقرب : کتیبه های سلطنت یونان و باختر درآی خانم کشف شد .

٧ـ عقرب : والاحضرت شاهدخت بلقیس شهادتنا مه های‌فارغ‌التحصیلات‌لیسه ملالی‌را توزیع کردند .

٧ـ عقرب: اسناد تسلیمی‌سامان هیدرومتری و لابراتوار آب های سطح الاربین افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان امضاء شد .

٨ـ عقرب : کار پروژه آبیاری در ساحهٔ بختیاران مربوطه ولایت کابل توسط وزیر زراعت و آبیاری آغاز گردید .

۸ـ عقرب : باغ سراج العمارت جلال آباد به وزارت اطلاعات وکلتور متعلق گردید .

۹ ـ عقرب :۳۵ هزار هکتار اراضی جنگلدار پکتیا در حال حاضر آمادهٔ بهره برداری میباشد.

۹ ـ عقرب :پارك بریکوت برای باغ وحش و باغ نباتات کابل تخصیص داده شد وانتقال حیوانات باغ وحش پارك بریکوت آغاز گردیده است .

۱۰ـ عقرب : فارم های زراعتی شش ولایت مختلف کشور بمنظور بدست آوردن تخم بهتر بذری گندم بحث مراکز تحقیقات زراعتی از طرف وزارت زراعت و آبیاری تعیین گردید .

۱۱ـعقرب :کتابخانه عامه پکتیا توسط بناغلی آریا معین وزارت اطلاعات و کلتور در شهر گردیز افتتاح شد .

۱۱ـ عقرب : کمیتهٔ مخصوص جهت انکشاف شعبه تدبیر منزل پوهنځی تعلیم و تربیه تعیین گردید .

۱۱ـ عقرب : برای اولین بار در میدان هوائی جدید الاحداث بامیان و فیض آباد دو طیاره کانادایی فرود آمد .

۱۱ـ عقرب :هیئت چهار نفری متخصصین آبرسانی جاپانی راپور مطالعات سروی مقدماتی شانرا در مورد آب آشامیدنی ولایت کندهار هرات ، بلخ وننگرهار به وزیر پلان سپردند.

۱۲ـ عقرب: سنگ تهداب کتابخانه پشتو تولنه از طرف معین وزارت معارف به الحاقیه آن موسسه گذاشته شد .

۱۳ـ عقرب : محمود راقی مرکز ولایت کاپیسا تثبیت شد .

۱٤ـ عقرب : پروژه قانون دهقان که توسط وزارت زراعت و آبیاری تدوین گردید بمجلس عالی وزراء تقدیم و مجلس عالی وزراء کمیسیونی مشتمل از وزراء زراعت و آبیاری عدلیه ، تجارت و مالیه را تعیین نموده تا بر پروژه غور و تدقیق بعمل آورد .

۱٤ـ عقرب : سنگ تهداب ورکشاپ تخنیکی و ترمیم موتر در مزار شریف گذاشته شد .

۱۵ـ عقرب : کنفرانس توریزم ونتیجهٔ فعالیت آن از طرف محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور به صالون کنفرانس های آن وزارت افتتاح شد . در این کنفرانس هند، پاکستان و سیلون اشتراك نمودند .

۱۵ـ عقرب : کمپنی کدوی حکومت چکوسلواکیا موافقه نمود تا باداره عالی جمعیت افغانی سره میاشت مبلغ شصت ملیون افغانی مصارف پروژهٔ تعمیراتی و تهیه یونت پنجصد نفری سیار اداره را به قسط پنجسال به آن کمپنی تادیه نماید .

۱٦ـ عقرب : سالگرهٔ جلوس اعلیحضرت معظم همایونی در سراسر کشور با مراسم خاصی بر گزار شد .

۱٦ـ عقرب : جلسات کمیسیون منطقوی توریزم در جنوب شرق آسیا که روز ١٤ عقرب آغاز گردیده بود امروز خاتمه یافت.

۱٦ـ عقرب : مسافرت ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به امریکا به بهار آینده موکول شد .

۱۷ـ عقرب : ښاغلی میوندوال صدر اعظم ازمرکز تعلیمی مخابرات دیدن کردند .

۱۸ـ عقرب : افغانی سره میاشت پروژه تعمیراتی دیپو های ادویه و لوازم طبی و مرستون جدید را با تهیه یونت سیار بمصرف ٦۰ ملیون افغانی رویدست گرفته است .

۲۰ـ عقرب : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بوزارت عدلیه هدایت داده‌اند تا کمیسیونی مرکب از نمایندگان وزارت های عدلیه ، داخله ، تجارت ، مالیه تشکیل و پروژه قانون انسداد قاچاق را تحت غور و مطالعه قرار بدهد .

۲۰ـ عقرب : سنگ تهداب شفاخانه سی بستره‌ای در شهر ایبك گذاشته شد .

۲۱ـ عقرب : اعلیحضرت معظم همایونی از تاسیسات شیر خان بندر دیدن فرمودند.

۲۱ـ عقرب : والاحضرت شاهدخت بلقیس شهادتنامه های فارغ التحصیلات سالهای ٤۳ و ٤٤ لیسه رابعهٔ بلخی را توزیع نمودند .

۲۱ـ عقرب : ښاغلی یفریموف معاو ن صدراعظم اتحاد شوروی در راس یك هیأت برای اشتراك درمراسم افتتاح سرك دوشی ، شیرخان بندر وارد کابل شد .

۲۲ـ عقرب : والاحضرت شهزاده احمدشاه ساعت ۱۲ و ۱۰ دقیقه امروز سرك دوشی شیرخان بندر را افتتاح کردند .

۲۵ـ عقرب: برمه‌کاری چاه نمبر بیست و سه گاز که در ساحهٔ خواجه گوگردك شبرغان سه‌ماه قبل توسط یك گروپ برمه کاران افغانی شروع شده بود موفقانه خاتمه یافت .

۲۵ـ عقرب: اعلیحضرت معظم همایونی ساعت شش و پنجاه دقیقه شام ۲۳عقرب پس از بازدید از آثار تاریخی آی خانم در ولایت تخار مع‌الخیر به‌ارگ شاهی مواصلت فرمودند.

۲۵ـ عقرب : توربین دوم برق آبی پروژهٔ نغلو بصورت دایمی بکار انداخته شده و هر دو توربین نغلو فعلا در حدود بیست هزار کلیوات برق از طریق آستیشن سروبی به‌کابل و گلبهار انتقال میدهد .

۲۵ـ عقرب : ښاغلی عبدالرحمن پژواك

گفت:ـ وی هنوز امیدوار است که‌اوتانت یك دورهٔ دیگر بحیث سر منشی موسسه م ۰ م کار نماید .

۲۶ـ عقرب : کتابخانهٔ روضهٔشاه ولایت‌مآب و ولسوالی خلم از طرف محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور افتتاح شد .

۲۷ـ عقرب : والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل کپ های قهرمانی‌تینس کلوپ بین‌المللی را به مستحقین اعطا کردند.

۲۸ـ عقرب : نه ولایت کشور احصائیه‌گیری زراعتی شد .

۲۸عقرب :ـ ښاغلی یفریموف‌معاون‌صدراعظم اتحاد شوروی براس یك هیئت بنابدعو ت حکومت افغانستان بتاریخ ۲۱ عقرب برای اشتراك در مراسم افتتاح شاهراه دوشی و شیرخان بندر به کابل آمده بود عازم‌کشورش گردید .

۲۹ـ عقرب : مذاکرات هیات های افغانستان و اتحاد شوروی در باره تثبیت قیمت و مقدار صادرات گاز بصورت رسمی آغاز گردید .

خبرهای ماه قوس

۳ـ قوس : سنگ تهداب عمارت شفاخانه مرکز صحی وردك گذاشته شد .

۳ـ قوس : يك آبدهٔ تاریخی سبك معماری قبل از اسلام در شهر غزنی کشف گردید .

۳ـ قوس : يك هزار جریب زمین از فارم اردوخان برای زراعت تخم و گندم خارجی تخصیص داده شد .

٤ـ قوس : امور مقدماتی پروژه آبیاری کیله‌گی بحیث پنجمین پروژه زودرس وزارت زراعت و آبیاری تکمیل گردیده و ٥٦٥٠جریب زمین لامزروع تحت آبیاری آورده میشود .

٥ـ قوس : شفاخانه نسوان و موسسه‌حمایه طفل و مادر سال آینده در غزنی افتتاح خواهد شد .

٥ـ قوس : مسجد باغ بابر تحت نظرهیئت باستان شناسان ایتالوی ترمیم و به وزارت اطلاعات و کلتور تسلیم داده شد .

٦ـ قوس : ذات شاهانه موقعیکه هیئت ورزشکاران را بحضور شان پذیرفتندفمودند هر فرد افغان بادرك مسئوولیت خود باید در پیشبرد حرکت مثبتی که بوجودآمده سهم بارز داشته‌باشند .

۷ـ قوس : درپلان سوم با احداث ۳دستگاه نساجی سی ملیون متر پارچه نخی در تولیدات داخلی افزایش بعمل خواهد آمد .

۸ـ قوس : يك جنریتر شصت کیلواته‌برق دیزلی در شهر زرنج نصب و عنقریب بکار انداخته میشود .

۹ـ قوس : نهر خواجه کوهستان سال‌آینده تکمیل میشود آنگاه ۱۷ هزار جریب زمین‌تحت آبیاری آورده میشود .

۱۰ـ قوس : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم امروز دستگاه برق ماهی پر را افتتاح کردند این پروژه به‌مصرف ۸۸ ملیون مارك تکمیل شده است .

۱۲ـ قوس : برای بهتر ساختن وضع‌زراعتی کشور وزارت زراعت وآبیاری يك تعدادتراکتور خریداری وبرای‌زارعین‌به اقساط توزیع‌میکند.

۱۳ـ قوس : سیمینار اعضای‌کلی جرگه‌های مربوط پروژه های انکشاف دهات خوگیانی ، علیشنگ وعلینگار در دارالمعلمین ننگر هار افتتاح گردید .

١٤ـ قوس: بمنظور تهیه آب آشامیدنی چاه های عمیق در هرات و اندخوی از طرف‌ریاست سروی آب و خاك حفر میگردد .

۱٥ـ قوس : وزارت زراعت و آبیاری جهت سرسبزی و انکشاف زراعت کتواز پروژهٔخاصی را طرح کرده است .

۱۹ـ قوس : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بوزارت های مربوط امر دادند ، پروژه قانون استملاك تدوین گردد .

۲۰ـ قوس : تاسیس يك صنف بی ، سی، بی ، در پوهنځی طب پوهنتون ننگرهار به منظور بلند بردن سویه تعلیمی‌محصلین د ر شورای عالی پوهنتون کابل به تصویب‌رسید.

۲۱ قوس ـ: کلپ جوانان‌درتالار نمایشات عرفانی وزارت اطلاعات و کلتور افتتاح شد .

۲۱ـ قوس : والاحضرت مارشال شاه ولی خان غازی فاتح کابل شهادتنامه ها ، مدالها و انعامات منسوبین و فارغ التحصیلان ممتاز حربی پوهنتون و حربی ښوونځی را توزیع کردند .

۲۲ـ قوس : بندریگی انجیل در ده‌کیلومتری شهر هرات تکمیل و افتتاح گردید .

این بند بطول ٥۰ متر و عرض ۲۰ متر و ارتفاع ۷ متر بمصرف بیش از يك ملیون‌افغانی تکمیل شده است . پول آنرا مردم هرات‌اعانه داده‌اند .

۲۲ـ قوس :فابریکه قیر ریزی در دشت شادیان ولایت بلخ شهر مزار شریف بکار انداخته شد .

۲۲ـ قوس :سالگرهٔ معاهده‌دوستی‌افغانستان

واندونیزیا تجلیل گردید .

۲۲- قوس : شفاخانهٔ زرمت که کارساختمان آن تکمیل گردیده بود افتتاح گردید .

۲۳- قوس : کتیبه های خط کوفی سلطان مسعود سوم در ایتالیا بصورت یك رساله‌نشر شده است .

۲۶- قوس : ساختمان شرکت پخته هرات که در ساحهٔ ۱۲۵ جریب زمین اعمار گردیده تکمیل شد .

۲۷- قوس : موافقت نامه حمل و نقل‌هوایی بین حکومات شاهی افغانستان وسویدن در کابل نشانی شد .

۲۷- قوس : بین افغانستان و جمهوریت مردم چین در باره پروتوکول تبادله اموال مذاکره آغاز گردید .

۲۸- قوس : برای ترویج صنعت قالین‌بافی در کابل و جهت توسعه و انکشاف این‌صنعت در ولایاتی که قالین بافی رواج دارد وزارت معادن و صنایع یك کورس قالین بافی راتحت نظر اشخاص فنی دایر نمود .

۲۸- قوس : در ولایت هرات یك دستگاه برق باستفاده از ذغال معدن کرخ در پلان‌سوم انکشافی کشور بکار انداخته میشود .

۲۹- قوس : پل نه برجه که جدیدا در ساحه پروژه‌انکشاف‌دهات‌شیوکی تحت‌پروگرام ساختمانی کمك های متقابل اعمارگردیده افتتاح شد .

۲۹- قوس : کلنیك وزیر اکبر خان روغتون که با صرف یك ملیون وشش صد هزار افغانی اعمار گردیده تکمیل ومورد استفاده قرارگرفت وظرفیت سی وچهار بستره را دارد .

۳۰- قوس : سنگ تهداب یك مرکزصحی بیست بستری برای مردمان قبایلی ومحلی منطقهٔ اسمار گذاشته شد .

۳۰- قوس : سرك جدید الاحداث درعلاقه داری نرخ مربوط ولایت وردك افتتاح گردید .

خبر های ماه جدی

۲- جدی : موافقتنامه تورید بیست هزار تن گندم امریکایی امضاء شد .

۲ -جدی : یك جنریتر یکصد کلیواته‌برق دیزلی در شهر تالقان نصب و بکار انداخته شد .

۳- جدی : سیلوی سوم وچهارم کابل تکمیل گردید ، این دو سیلو گنجایش سی هزار تن غله را دارد .

٤- جدی : در احجار ساحهٔ جنوب‌افغانستان در بین منطقه مقروکندهار فیصدی های‌دلچسپ طلا کشف گردیده طوریکه مطالعات جیالوجی نشان میدهد احجار این منطقه ده الی بیست گرام طلا در فی تن را دارا میباشد .

٤- جدی : دوازدهمین دوره کورس های زمستانی معلمین افتتاح شد .

٥- جدی : قسط دوم قرضه که برای‌شبکه شهری برق کابل از جمهوریت اتحادی آلمان اخذ شده بود ازطرف دافغانستان دبرښنا مؤسسه تادیه گردید .

٦- جدی : قرارداد اخذ خبرآژانس‌تانیوگ امضاء گردید .

٦- جدی : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم دعوت یومجلهن تسد بال رئیس شورای وزرای جمهوریت مردم مغلستان برای یك بازدید دوستانه از آن کشور باتشکر پذیرفته است .

۷- جدی : کار انتقال برق از پلخمری به کندز که‌به مصرف هفتادوپنج ملیون‌افغانی تکمیل میگردد با نصب اولین پایه آغازگردید.

۸-جدی : پروتوکول تبادله اموال برای یکسال دیگر بین افغانستان و جمهوریت مردم چین امضاء شد .

۹- جدی : انستیتوت سیانس برای معلمین لیسه های مرکز در لیسه حبیبیه افتتاح‌گردید.

۱۰- جدی : یکصد و پانزده پروژه شامل پلان دوم وشش پروژه جدید دیگرازبودجه انکشافی سال ۱۳٤٥ تمویل شده است .

۱۱- جدی : پروگرامهای تعلیمات ابتدائی مطابق بروحیه معارف و شرایط امروز کشور هم‌آهنگ ساخته میشود .

۱۲- جدی : شش کلینیك‌حیوآنی در ولایات تاسیس میگردد .

۱۲- جدی :سال نزول قرآن عظیم‌الشان امسال در افغانستان بتاریخ ۲۷ ماه مبارك رمضان با قرائت‌پیام اعلیحضرت‌معظم همایونی تجلیل میگردد .

١٤- جدی : امکان زرع چای در افغانستان مطالعه میشود .

١٥- جدی : برای بلند بردن تولیدات‌گندم (٦٧٤٠٠) سیر گندم اصلاح شده درسی‌جریب زمین بذر گردیده است .

١٤ -جدی :بمنظور تصفیه مسایل جزا یی حقوقی و عدلی یك محکمهٔ تصفیه استیناف در کابل تشکیل گردید .

۱۷- جدی : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم پل اساسی سرخکان و همچنین‌کار تسطیح و ساختمان سرك ده زیارت لغمان را افتتاح نمودند .

۱۷- جدی : نظر به اهمیتی که تثبیت‌ملکیت

در انکشاف اقتصادی و صیانت حقوق فردی و اجتماعی دارد حکومت بناغلی **محمد هاشم** میوندوال تجویز نموده تا یك مرکز عمومی برای ثبت املاك در کابل تاسیس و تمام زمین های دولتی وشخصی بصورت عصری ،علمی ومنظم در دفاتر مخصوص درج گردد .

۱۸ـ جدی : هزار و چهار صد ومین سال نزول قرآن مجید ده صبح امروز با قرآئت پیام اعلیحضرت معظم همایونی تجلیل گردید.

۱۹ـ جدی : کمیسیون مطالعه مسوده قانون جدید معارف در دومین جلسهٔ مطالعاتی خویش بر مواد فصلهای مدیریت های معارف تعلیمات مسلکی وفنی تعلیمات اکابر وانجمنهای محلی ښوونځی ها غور و با برخی تعدیل آنها را تصویب نمود .

۲۰ـ جدی : تاسیس سه دارالمعلمین اساسی در پلان سوم معارف در ولایت پکتیا ، کندز و پروان در نظر گرفته شده است .

۲۰ـ جدی : نظربه هدایت ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم سه صدتن گندم از ذخایر گندمهای مرکز به ولایت جوزجان تخصیص داده شده است .

۲۱ـ جدی : اعلیحضرت معظم همایونی نماز عید سعید فطر رادر ارگ شاهی ادا فرمودند.

۲۴ـ جدی : چهل ملیون افغانی از مفاد خالص سال ۱۳۴۴ تولیدات فابریکه سمنت غوری بحساب واردات دولت شامل شد .

۲۵ـ جدی : مرحلهٔ دوم مذاکرات برای تثبیت گاز بین هیئت های افغانی وشوروی در وزارت معادن و صنایع آغاز گردید .

۲۶ـ جدی : در اثر هدایت ښاغلی محمدهاشم میوندوال صداعظم اضافه از ۲۶ هزار افغانی جهت تکمیل مسجد جامع تیرین ارسال میشود .

۲۷ـ جدی : عمارت دارالمعلمین لشکرگاه تهداب گذاری شد .

۲۸ـ جدی : پوهنتون کابل مقبرهٔ سیدجمال الدین افغان را در پلان سوم انکشافی باساس هدایت حکومت ترمیم و تکمیل میکند .

۲۹ـ جدی : ښاغلی حامد باتو سفیر کبیر جدید ترکیه بدربار کابل طبق تشریفات معمول اعتماد نامه خود را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلگشا تقدیم نمود .

خبرهای ماه دلو

اول دلو: ـ پل اسعد آباد افتتاح گردید این پل بمصرف ۱۳ ملیون و ۲۰۶ هزار و هجده افغانی تکمیل شده است .

اول دلو : روزنامه ننگرهار باقطع بزرگ نشر شد .

۲ـ دلو : اعلیحضرت معظم همایونی وعلیاحضرت ملکه معظمه بتاریخ ۱۸ دلو بدعوت رئیس جمهور پاکستان به آنکشور مسافرت مینمایند .

۲ـ دلو : وزارت معادن و صنایع یك کورس قالین بافی را جهت انکشاف بیشتر این صنعت رسما در مرکز آنوزارت دایر کرد .

۲ـ دلو : رسما اعلام شد ښاغلی سرمنشی موسسه م . م سال آینده بافغانستان مسافرت میکند .

۲ـ دلو : جمعیت افغانی سره میاشت یك اندازه رخت ، کمپل و یك مقدار پول نقد به محبوسین بی بضاعت ولایت وردك کمك کرد .

۳ـ دلو : مطالعات متخصصین جمهوریت مردم چین نشان میدهد که ولایت ننگرهار برای بذر چای بیشتر مساعد میباشد.

۳ـ دلو : دوکاروان موتر های حامل گندم اخیرا ازطریق پشاور وچمن به جلال آباد وکندهار مواصلت کرد .

٤ـ دلو : یك کورس رادیو ژورنالیزم در رادیو افغانستان افتتاح شد .

٤ـ دلو : هشتمین کورس محاسبه به سیستم جدید در انستیتوت اداره صنعت دایر گردید.

٥ـ دلو : اولین جلسه موسیسین شرکت سهامی میلمه پال در پشتنی تجارتی بانك دایر گردید .

٥ـ دلو : پل اساسی جاغوری که بامصرف ۳۸۳ هزار و ٤۸۰ افغانی تکمیل گردیده افتتاح گردید .

٥ـ دلو : در ساحه یك صد و سیزده جریب زمین گندم اصلاح شده در ولایت ننگرهار زرع شد .

٦ـ دلو : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ترمیم کابینهٔ خود را بصحهٔ اعلیحضرت معظم همایونی نیز رسیده اعلان کردند .

ښاغلی عبدالله یفتلی وزیر مالیه بحیث وزیر مشاور ښاغلی انجنیر احمدالله وزیر فواید عامه بحیث وزیر داخله ، ښاغلی عبدالکریم حکیمی وزیر مخابرات به حیث وزیر مالیه ، ښاغلی انجنیر محمد حسین مساوالی بلخ بحیث وزیر فواید عامه ، ښاغلی میوندوال صدر اعظم از خدمات ښاغلی عبدالستارشالیزی سابق وزیر داخله ومعاون دوم صدارت عظمی که از کابینه استعفاء نموده است قدردانی نمودند ښاغلی یفتلی وزیر مشاور درامور مالی و اقتصادی مشاور صدر اعظم خواهد بود .

۹ـ دلو : بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم طی تلگرامی عنوانی جانسن رئیس جمهور امریکا نسبت برحادثه مرگ سه نفر کیهان نورد امریکائی تاثرات حکومت و مردم افغانستان را ابراز داشتند .

۹ـ دلو : سیمینار رهنمائی تعلیمات مسلکی در پوهنځی میخانیکی دایر گردید .

۱۰ـ دلو : افغانستان قرار داد استفاده از فضای خارجی را امضاء کرد .

۱۱ـ دلو : بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم دعوت حکومت پاریس را به منظور ملاقات باجنرال دوگول قبول کردند .

۱۲ـ دلو : بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم دیپلوم های یك تعداد از فارغان دوره‌های ٤١ تاه٤٥ پوهنځی های مختلف پوهنتون کابل را توزیع کردند .

۱۲ـ دلو : قرارداد ساختمان شبکهٔ توزیع برق شهر جلال آباد بین دافغانستان دبرښنا موسسه و موسسهٔ سلخور پروم اکسپورت اتحاد شوروی منعقد شد .

۱۵ـ دلو : باساس هدایت مجلس عالی وزراء امکانات‌عملی پروژه‌آبیاری کندزوخان‌آباد مطالعه میشود این پروژه شامل ۱۹۷٤۰ هکتار زمین است .

۱۵ـ دلو: در وادی هلمند دستگاه پایپ سازی بکار انداخته شد این‌دستگاه‌در ۸ساعت بیش آز هزار پایپ کانکریتی میسازد .

۱۷ـ دلو : موسسهٔ پروگرام غذایی جهان معادل یك ملیون وهفتاد هزار وششصد دالر مواد خوراکه به کارگران پروژه‌انکشاف پکتیا کمك میکند .

۱۷ـ دلو : راجع به توسعه روابط عرفانی بین ترکیه و افغانستان مذاکره شد .

۱۷ـ دلو : پنج مکتب لیلیه برای کوچی‌ها که مصارف ساختمان آن از طرف موسسه خیریه بانك ملی تمویل میگردد در نقاط‌مختلف کشور تاسیس میشود .

۱۸ـدلو :باساس فیصله‌مجلس عالی وزراء به اعمار پـل چاردره‌ولایت‌کندزاقدام‌میشود.

۱۹ـ دلو : بمنظور کمك و تشویق معلمین مجلس عالی وزراء فیصله نمودند برای معلمین متقاعد که بحیث اجیر استخدام گردند معاش مکمل همان بست داده شود .

۲۰ـ لو : به نسبت برفباری در ولایت جوزجان مکاتب مناطق سرد سیر آنولایت سه روز رخصت شدند .

۲۱ـدلو: سنگ مزار امیر علی شیرنوایی در هرات گذاشته شد .

۲۱ـ دلو : در حدود هفتاد هزار تن غله امریکایی از حالا تا حلول موسم حاصل‌برداری سال ٤٦ به افغانستان وارد میگردد .

۲۱ـ دلو : یك‌دستگاه جدیدکشمش پا کی در عمارت شرکت صنایع میوه چاریکار بکار انداخته شد .

۲۲ـ دلو : شهادت نامه‌های فارغ‌التحصیلان اکادمی پولیس توزیع گردید .

۲۵ـ دلو : قرارداد پروژه سازی‌واصلاح و توسعهٔ شبکهٔ توزیع برق کابل بین‌افغانستان دبرښنا موسسه و کمپنی مشورتی بین المللی لامایر عقد گردید .

۲۵ـ دلو : بمنظور فراهم آوری تسهیلات و استفاده اهالی ، بناغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم به‌واحد اداری ارزاق واحتیا جات عامه هدایت داده‌اند تا یك مقدار از چوب وزغال ذخیره گدام‌های مرکز را به قیمت نازلتر از نرخ بازار برای فروش عرضه کنند.

۲٦ـ دلو : مدالهای پوهنه که از حضور اعلیحضرت معظم همایونی برای یك‌عده‌معلمان ولایت هلمند منظور شده بودبایشان تفویض گردید .

۲٦ـ دلو: جلسات هیئت صندوق وجهی بین المللی و هیئت مالی افغانستان که به تاریخ ۲۲ دلو شروع شده بود اخیرا خاتمه یافت .

۲۷ـ دلو : سنگ تهداب‌دیپوی ادویه‌زراعتی در قندهار گذاشته شد .

۲۷ـ دلو : نمایش آثارآرت مشمولین‌کورس های زمستانی افتتاح گردید .

۲۹ـ دلو: بمنظور کمك بدهاقین زرع پخته و تزئید تولیدات پخته مجلس عالی وزراء اخیرا فیصله نمود تا درنرخ خریداری فی‌سیر هر سورت پخته هشت افغانی وپنجاه ودو پول تزئید بعمل آید .

۳۰ـ دلو : سه موسسه انفرادی پلاستیك سازی و بافندگی و شیرینی سازی تاسیس گردید .

۳۰ـ دلو : بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم از ساعت ۹ صبح تا ساعت ۱۲ و ٤٥ دقیقه بعد از ظهر دیروز در وزارت پلان روی موضوعات مربوط تکمیل پلان سوم به تفصیل بحث نمودند .

۳۰ـ دلو : واحداداری املاك واسکان‌بوزارت داخله و ریاست ترانسپورت بوزارت تجارت ملحق گردید .

۳۰ دلو ـ : موافقت نامه مواد غذایی برای کارگران معادن ذغال و فامیل های آنها در

وزارت پلان بامضاء رسید .

۳۰- دلو : دکتور رابرت نیومن سفیر کبیر جدید ایالات متحدهٔ امریکا به دربار کابل طبق تشریفات معمول اعتماد نامه خود را به حضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلکشا تقدیم نمود .

خبرهای ماه حوت

اول حوت : دیپلوم ها و تصدیق نامه‌های ۱۱۶ نفر شاملین کورس های زمستانی تعلیم و تربیه توزیع شد .

اول حوت : بیش از یکصد و پانزده هزار سیر گنجاره برای‌مال داران ولایات‌جوزجان ، بادغیس و فاریاب توزیع شد .

۲- حوت : در مجلس عالی وزراء بودجه سال ۱۳۴٦ دولت که ازطرف وزارت ما لیه ترتیب و تنظیم شده بود به تصویب رسید .

۲- حوت : بمنظورامتناع‌از افزونی تشکیلات وبوجود آوردن یک مؤسسه مسؤول برای استقرار قیم مجلس عالی وزراء اخیراً فیصله نمودتا واحد اداری ارزاق واحتیاجا ت عامه بابودجه وپرسونل آن به شکل تصدی‌درآورده شود .

۲-حوت : ښاغلی محمدهاشم میوندوا ل صدر اعظم بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر گلخانه باریاب گردیدند .

۳- حوت : بودجه سال مالی ۱۳۴٦ دولت برای مطالعه و ابراز نظر مشورتی به مشرانو جرگه سپرده شد .

۵- حوت : برمه کاری اولین چاه عمیق‌آب مشروب در اندخوی آغاز گردید .

٦- حوت : ۱۹۴ ښوونځی دهاتی ابتدائی متوسط و لیسه در سال اول پلان سوم‌انکشافی در کشور جدیداً تاسیس میگردد .

۷- حوت : برای احداث قسمت دوم سرك ترانزیت کار تخریب منازل و دکانهای کوچهٔ سنگ بچه ها از طرف خود مردم آغاز شد .

۸-حوت : وزارت خارجه گفت:نظربه دعوت اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت‌ملکه معظمه جلالتمآب دکتور هنریش لوبکه رئیس جمهور اتحادی آلمان باخانم محترمه شان به تاریخ ۲۴ حوت جهت یك بازدید رسمی وارد کابل میشود .

۸- حوت : یك عده از تجار ولایات‌کشور در عمارت صدارت با ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ملاقات و آمادگی شانرا برای سرمایه گذاری در تاسیس فابریکه های نساجی در کندهار ، هرات و مزار شریف به ښاغلی صدر اعظم اظهار نمودند .

۹- حوت : دافغانستان درخوراکی مواد و اوعامه اړتیاؤ مؤسسه شروع بکار کرد .

۱۰- حوت : چهل وششمین‌سالگرهٔ امضای معاهده دوستی افغانستان واتحاد شورو ی‌در کابل ومسکو تجلیل شد .

۱۰- حوت : مجلس عالی‌وزراء پروژه قانون توزیع تذکره نسوان را تصویب نمود .

۱۰- حوت : موافقتنامه اعمار یك شفاخانهٔ چار صد بستری برای وزارت دفاع ملی بین افغانستان و اتحاد شوروی بامضاء رسید .

۱۲- حوت : مجلس عالی وزراء مطرح‌پروژهٔ قانون سروی نفوس راکه ازطرف نمایندگا ن وزارت خانه های عدلیه و داخله بداخل‌سیزده ماده تهیه و تدقیق گردیده بود تصویب‌نمود .

۱۲- حوت : موافقت نامه امداد تخنیکی برای تقویه انکشاف زراعتی ولایت پکتیا بین افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان امضاء شد .

۱۳- حوت : برای رفع مشکلات فامیل ها مرکز معاونت اجتماعی در مرکز ولایات کشور تحت نظر میرمنو تولنه تاسیس میشود .

۱۳- حوت : تصدیق نامه های مشمولین انستیتوت ساینس توزیع شد .

۱۳- حوت : کار تمدید پایپ لاین گاز از زیر بستر دریای آمو خاتمه یافت .

۱۵- حوت : سال تعلیمی معارف در مناطق سرد سیر آغاز گردید .

۱۵- حوت : یك لابراتوار تجزیه هنگ وزیره در وزارت زراعت و آبیاری تاسیس و به فعالیت آغاز کرد .

۱۵- حوت : بین افغانستان ودنمارك موافقت نامه حمل و نقل هوایی نشانی شد .

۱۵- حوت : موافقت نامه علمی و فرهنگی بین افغانستان و اتحاد شوروی برای سال ۱۹٦۷ در تالار وزارت اطلاعات و کلتور بامضاء رسید .

۲۰- حوت : مجلس عالی وزراء اخیرا اساسنامهٔ پروژه زولوژی افغانستان را که از طرف کمیتهٔ زولوژی ترتیب و پیشنهاد شده بود به تصویب رسانید .

۲۰- حوت : ادارهٔ مرکزی جنایی برای کشف جرایم و مجرمین با وسایل علمی و فنی عصری مجهز گردیده است .

۲۰- حوت : برمه کاری چاه نمبر چهل گاز در ساحهٔ خواجه گوگردك توسط برمه کاران افغانی آغاز گردید .

۲۱- حوت : شهادت نامه های فارغ‌التحصیلان دوره دوم ښوونځی کادستر در کندهار توزیع شد .

۲۳ـ حوت : با تکمیل دهنه حق آبهٔ قرآء پایان بلوك جوی پاتو مشکلات قلت آب نزده هزار جریب زمین ودو هزار خانه وار رفـع گردید .

۲٤ـ حوت : موافقت نامه حمل و نقل بین حکومات افغانستان و ناروی نشانی شد .

۲٤ـ حوت : طیارهٔ حامل ښاغلی هنریش لوبکه رئیس جمهوریت اتحادی آلمان و خانم شان که قرار بود ساعت سه و چهل و پنج دقیقه بعد از ظهر روز چارشنبه بکابل مواصلت نمایند نسبت خرابی هوا ساعت سه و سی و دو دقیقه به کندهار مواصلت کرد .

۲۵ـ حوت : طیارهٔ حامل مهمانان گرامی اعلیحضرتین ساعت ده قبل ازظهر روزپنجشنبه در میدان هوائی بین المللی کابل فرود آمد .

۲٦ـ حوت : کلینیك صدری ابن سینا روغتون افتتاح گردید .

۲۸ـ حوت : شهادت نامه های فارغان مکتب نرسنگ مردانه توزیع شد .

۲۹ـ حوت : باساس هدایت حکومت توزیع روزانه در حدود دو هزار سیر آرد از طرف د افغانستان دخوراکه موادو اوعامه اړتیاؤ موسسه بر علاوه آرد سابقه در مندوی شروع شد .

۲۹ـحوت : باحترام حلول عیداضحی میعاد باقیمانده حبس ۳۵۳ نفرمحبوسین ومحبوسات مرکز وولایات افـغانستان مورد عـفو حضور اعلیحضرت معظم همایونی قرار گرفته است.

۲۹ـحوت : برای صنعتگران وتجار کشور از حضور اعلیحضرت معظم همایونی مدال های صنعت مطلا منظور شده بود بایشان سپرده شد .

۳۰ـحوت: عیداضحی درسراسرکشور بامراسم خاص تجلیل گردید .

خبرهای ماه حمل

۳ـ حمل : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت یازده قبل از ظهر بدعوت روسای جمهوریت ایالات متحدهٔ امریکا وفرانسه بطرف امریکا حرکت کردند .

٤ـ حمل : وزارت زراعت و آبیاری برای توسعه پروگرام های تکثیر و ترویج مناطق چهاردهی و لوگر را که از مناطق مطلوب کشور میباشد بحیث ساحهٔ نمونه تخصیص داده است.

۵ـ حمل : آخرین روز اخذ امتحان کانکور برای شمول در پوهنتون روز هشت حمل تعیین گردیده است یك هزار و دو صد فارغ التحصیل امسال جدیدا در پوهنتون شامل میشود .

۵ـ حمل : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم از بیروت به نیویارك مواصلت کردند .

٦ـ حمل : سفیر کبیر هند در کابل یك تعداد کتب و لوازم سپورتی را بوزارت معارف اهدا کرد .

۸ـ حمل : امریکا افغانستان را در تطبیق پلان سوم کمك خواهد کرد ، حکومت ایالات متحده پیشنهاد کرد تا یك تیم از متخصصین زراعتی را بافغانستان بفرستند .

۹ـ حمل : اعلیحضرت معظم همایونی انجنیران پروژه انکشاف وادی ننگرهار را در باغ شاهی جلال آباد بحضور شاهانه پذیرفتند . بـه متخصصین پروژه ننگرهار در قسمت پروگرام های جدید هدایت دادندتا مطابق شرایطاقلیمی در تهیه جنس بهتر زیتون احداث تکثیرجنگلها از سرعت عمل کار گرفته شود .

۱۰ـ حمل : وزارت زراعت و آبیاری کمك به زارعین پخته کار کشور و افزایش درتولید پخته هشت افغانی و پنجاه و دو پول افزایش را در فیسیر هر سورت پخته در کمپاین امسال افزود نموده است .

۱۱ـ حمل : سنگ تهداب عمارت جدیـد اکسریز مرکز در محوطه ابن سینا روغتون گذاشته شد .

۱۱ـ حمل : اولین لیسه در ولایت وردك افتتاح گردید .

۱۱ـ حمل : اولین جلسه ولسی جرگه با بیانیه دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگـه افتتاح شد .

۱۱ـ حمل : بمنظور توسعه معلومات معلمین یك ورکشاپ در دارالمعلمین کابل افتتاح گردید.

۱۲ـ حمل : اسناد مذآکرات راجع به تاسیس مرکز تحقیق و تکثر ماهی در درونته بیـن نمایندگان افغانستان و جمهوریت مردم چین در کابل بامضاء رسید .

۱٦ـ حمل : با قرائت پیام علیا حضرت ملکه معظمه حمیرا ورکتون در کندهار افتتاح گردید .

۱۸ـ حمل : روز صحت جهانی در سراسر افغانستان بنام همکاران صحی تجلیل گردید .

۱۹ـ حمل: پروتوکول اعمارهوتل بین المللی کابل بین شرکت مینه پال وشرکت تیلـرو ودی انگلستان امضاء شد .

۲۰ـ حمل : پروتوکـول پروژهٔ مقدماتـی ساختمان اولین مرکز حمایه طفل ومادر درکابل امضاء شد .

۲۰ـ حمل : دارالمعلمین عالی گردیز افتتاح شد .

۲۰ـ حمل : یك کتابخانه عامه‌در فراه‌افتتاح گردید .

۲۱ـ حمل : مدیریت اطلاعات وزارت امور خارجه گفت : بنابدعو ت اعلیحضر ت معظم همایونی نیکولای ویکتور ویچ پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی برای یك بازدید رسمی از تاریخ هشت الی یازده جوزا مطابق سی می الی ۲ جون سال جاری بافغانستان مسافرت خواهند کرد .

۲۵ـ حمل : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بعد از مسافرت سه هفته یی به ایالات متحده امریکا وفرانسه بکابل مراجعت کردند .

۲۵ـ حمل : ښاغلی میوندوال بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر گلخانـه باریاب شدند .

۲۵ـ حمل : سنگ تهداب یك پل اساسی بالای دریای قریه باجگاه گذاشته شد .

۲۶ـ حمل : ښاغلی تانت سر منشی‌موسسه م . م بعد از ملاقات با ښاغلی محمد هـاشم میونـدوال صـدر اعـظم در قصر گلخانه در کتاب مخصوص امضا ء وبه مقبره اعلیحضرت شهید رفته ا کلیل گل گذاشت.

۲۷ـ حمل : اعلیحضرت معظم همایونـی ښاغلی تا نت سرمنشی موسسه م.م را در قصر گلخانه بحضور شاهانه پذیرفتند.

۲۷ حمل-: قرار داد خریداری بیست هزار تن گندم از اتحاد شوروی بین وزارت ما لیه وموسسه وستوگ انتورگ اتحاد شورو ی‌در کابل به امضا ء رسید.

۲۷حمل-: کتابخانه عامه لوی و لسوالـی خوست افتتاح شد.

۲۸ حمل :ـ بمنظور تصمـیم وانکـشا ف زبان پښتو سیمیناری بشمـول نمایـنـدگان مـؤسسات فرهـنگی وکـلتوری در کلو پ مطبوعات دایر میشود .

۲۹ حمل :ـ مراسم یاد بود روزتاریخـی شهادت حضرت امام حسین در بعضی نقا ط کشور بر پا گردید.

۳۰حمل:ـ بیش از یك ملیون وسه صد هزار افغانی را عدهٔ از تجار فراه برای‌تاسیس شرکت پشم وقالین سر مایه گذاری کردند.

۳۰ حمل:ـ ښاغلی صدقی وزیر اطلاعا ت وکلتور در راس یك هیئت کلتوری جهـت اشتراك در کمیتهٔ مطالعات تاریخ کوشانی ها، آرت گند هارا ودوره تیموریه قبل از ظهر ۳۰ حمل جانب پاریس عزیمت نمودند.

خبر های ماه‌ثور

اول ثور:ـ شفاخانه حضرت امام بمصرف تقریبا دو ملیون افغانی در ساحه دواز ده جریب زمین اعمار گردیده افتتاح گردید.

۲ ثور : ښاغلی پژواك نماینده دایـمی افغانستان در ملل متحد بحیث رئیس جلسات فوق العاده انتخاب گردید.

۲ثور:ـ اولین جلسه کمیته‌ترتیب پروگرام سال بین المللی توریزم در عمارت وزار ت اطلاعات و کلتور دایر شد.

۳ثور:ـ شهادت نامه های سیـزده نفـر فارغان کورس نرسنگ ومعاونه قابلگی آمریت صحت عامه ولسوالی پلخمری بغلان تو زیـع شد.

۳ ثور:ـ قرار داد همکاری برا ی توسعه وانکشاف شعبه بشر شناسی پو هنځی‌ادبیات وعلوم بشری پوهنتون کابل در آن پوهنځی به امضاء رسید.

۳ ثور: ـتاکنون ۲۲ زبان دریکصدوهفده نقطه کشور ثبت گردیده است.

٤ ثور:ـ اولین وږوکتون‌ننگرهاردرعمار ت لیسه دختران جلال آباد افتتاح شد.

٤ ثور :ـ کمك های مؤسسه موادخوراکه وزراعت جهان در افغانستان توسعه می‌یابد.

٥ثور:ـ والاحضرت شهزاده محـمد نا در بحیث رئیس افتخاری کمیته زولوژی افغانستان انتخاب گردیدند.

٥ ثور:ـ کتابخانه عامه فیض آباد افتتاح گردید.

۸ ثور:ـ اسناد مذاکره پروژه تا سیس فارم مرغ داری بین معین آبیاری وزارت‌زراعت وآبیاری وآمر پروژه مرغداری جمهوریـت مردم چین در کابل با مضا رسید.

۹ ثور:ـ باساس هدایت اعلیحضرت معظم همایونی یك عده فامیل هاییکه منازل شا ن در گذر گاه در اثر سیلاب منهدم گردیده به عماراتیکه ازطرف‌وزارت دفاع‌ملی در سیدنور محمد شاه‌مینه اعمار شده منتقل شدند .

۹ثور:ـ یك مرکز بین المللی برای‌مطالعات تمدن فرهـنگ دورهٔ کـوشانی ها از نظـر باستان شناسی در کابل تاسیس میگردد.

۱۰ ثور :ـ کاراصلاح کاریزهادربگواهشتاد فیصد پیشرفته است که با تکمیل کار آ ن بیش از سی هزار جریب‌زمین تحت زرا عت خوا هد آمد.

۱۰ ثور:ـ حکومـت امریکا مـوافقه نموده است که مقدار چهل هزار تن گندم دیگر را

به قرضه طویل المدت و شرایط سهل بـه دسترس حکومت افغانستان بگذارد.

۱۲ ثور:ـ والاحضرت شهزاده احمد شا ه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میا شـت مراتب تسلیت وهمدردی خود را با مصیبـت رسیدگان سیلاب های اخیر در ولایت ننگرهار اظهار نموده است.

۱۳ ثور:ـ ښاغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم در جلسه و لسی جرگه اشترا ك کرده ودراطراف‌خطوط اساسی پلان‌پنجسا له سوم کشور به مجلس توضیحات دادند .

۱۳ ثور: کمیتهٔ بـرای انکشاف مزیـد پروگرام صدای معارف در رادیو افغا نستا ن تعیین گردید.

۱۳ ثور:ـ توزیع مواد امدادی افغانی‌سره میاشت به مصیبت رسیدگان سیلاب ننگرهار آغاز گردید.

۱۶ ثور:ـ اشخاصیکه منازل شانرا د ر گذرگاه به اثر آب خیزی دریای کابل ازدست داده اند ویا به منازل شان صدمه ر سید ه است به‌اساس اراده حضور ملوکانه به‌سیدنور محمد شاه‌مینه انتقال داده شده‌اند .

۱۶ ثور:ـ حساب قطعی بودجه سا ل‌مالی ۱۳٤٦ به ولسی جرگه تقدیم شد.

۱۷ ثور:ـ مکتب قبایلی خوست افتتا ح شد.

۱۷ ثور:ـ در پلان سوم انکشافی وزار ت مخابرات هفت پروژه انتقالی پلان دوم وهژده پروژه جدید پیشبینی شده است.

۱۷ ثور:ـ روز جهانی سـره میاشـت در سراسر کشور با مراسـم خاصـی تجلیـل گردید.

۱۸ ثور:ـ کار حفر یك چاه عمیق برا ی تهیه آب آشامیدنی برای اهالی شهر غز نی در دوکیلو متری شمال غرب بالا حصارغزنی آغاز گردید.

۱۸ ثور :ـ باساس هـدایت‌ښا غلـی محمد هاشم میوندوال صدراعظم پنج هزار سیر غله به فیض آباد ارسال شده.

۱۹ ثور:ـ تاسیس شعبهٔ جـدیدی بنا م انجنیری زراعتی در پوهنځی زراعت طی‌جلسه شورایعالی پوهنتون کابل به تصویب رسید.

۱۹ ثـور:ـ در وزارت زراعـت و آبیاری کرسی سروی خاك وخاك شناسـی افتتا ح گردید.

۱۹ـ ثور ـ سیمینار منطقوی جیالوجی و مترالوجی در نیمه دوم‌ماه اسد امسال‌بکمك یونسکو در پوهنتون کابل دایر میگردد.

۱۹ ثور:ـ پرو توکول فروش و صدو ر گاز طبیعی از افغانستان به اتحاد شورو ی در وزارت معادن و صنایع به امضاء رسید.

۱۹ ثور:ـ اعلیحضرت معظم همایونی‌برای جلو گیری از خطر بلند رفتن آب در یا ی چخانسور اتخاذ ترتیبات تدافعی و قا یو ی را بحکو مت امر فرمودند.

۱۹ ثور:ـ جوایز سپورتی برای ۵۱ نفـر ورزشکاران معارف توزیع گردید.

۲۲ ثور :ـ در اجتماع مقد مـا تـی تنظیـم مطـا لعـا ت آسیـا ی مرکزی فیصله شـد تاانجمن تـاریـخ افغانستا ن بین موسسات مختلفی که به مطالعه باستان شناسی وتحقیق و تتـبع دوره کـو شا نـی می‌پردازند بحیث مر کز ارتباط شناخته شود.

۲۳ ثور:ـ والاحضرت لیلما که ریاسـت انجمن مبارزه با بیسوادی را بعهده دا رنداز شاگردان دوره دوم کورسهای اکابرمدیریت تنویر افکار دمیرمنو ټولنه امتحان گرفتند .

۲۳ ثور:ـ حسب‌هدایت والاحضرت‌شهزاده احمد شاه رئیس عالی جمعیت افغانی سر ه میاشت هیئتی بمنظور کمك به آسیب‌رسیدگان چخانسور عازم آنصوب گردیدند.

۲۳ ثور:ـ کار ساختمان پروژ ه تمد ید لین وانتقال برق آبی دستگاه پلخمری وکندز که در سال ۱۳٤۵ شروع شده بود قسمت اول آن در بغلان خاتمه یافت وبرق در لین های آن جریان داده‌شد.

۲٤ ثور:ـ در سید نورمحمد شاه مینه‌برای ۳۹۰ نفر زمین توزیع گردید.

۲۵ ثور:ـ یك مقدار گندم که قبلا ازاتحاد شوروی خریداری شده بود اخیرا به بنا در افغانستان مواصلت کرده است.

۲۵ ثور: ـازماده ٤٤ تـاماده ٤۸ قانو ن انتخابات شوری در ولسی جـر گـه بایا ره تعدیلات تصویب گردید.

۲٦ ثور:ـ کلینیك عاجل وزیر اکبر خا ن روغتون افتتاح شد. این کلینیك بمصر ف‌یك ملیون‌و شش صد هزار افغانی تکمیل گردیده است.

۲۷ـ ثور : ۱۵ چاه استخراجی‌گاز درخواجه گوگردك یتیم تاق تکمیل گردیده و آماده استخراج گاز برای صدور است .

۲۷ـ ثور : والاحضرت شاهدخت بلقیس شهادت نامه های‌دومین دورهٔ فارغ‌التحصیلات ښوونځی نرس قابله را طی محفلی که در موسسه زیژنتون ترتیب شده بود توزیع‌کردند.

۲۷ـ ثور : ښاغلی محمد هاشم میوندوال

اخبار مصور

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه سلام قطعات اردوی شاهانه را قبول میفرمایند .
(اول سنبله ۱۳٤٥)

موقعیکه ذات شاهانه از غرفه بوت دوزی دیدن مینمایند در عکس شاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم نیز دیده میشوند .
(۲ سنبله ۱۳۴۵)

موقعیکه ذات شاهانه از غرفه بایسکل ساخت وطن در نندارتون دیدن مینمایند .
(۳ سنبله ۱۳۴۵)

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه با والاحضرت اشرف پهلوی و شاهدخت بلقیس در قصر گلخانه (۲۳ میزان ۱۳۴۵)

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه دراجتماع معلمات ومعلمین درقصر گلخانه (۷عقرب ۱۳۴۵)

ذات شاهانه وملکهٔ معظمه موقعیکه سلام قطعات اردوی شاهانه را که ازمقابل لوژسلطنتي (اول سنبله ۱۳٤٥)

اعلیحضرت معظم همایونی باسکرتر جنرال ریاست المپیك و ورزشکاران (٦ قوس ۱۳٤٥)

قبول میفرمایند . بناغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم نیز در فوتو دیده میشوند

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه ننداړتون را صبح ۲ سنبله افتتاح نمودند
(۲سنبله ۱۳۴۵)

اعلیحضرت معظم همایونی در دعوت تولدی‌شان کیک مخصوصی را به واسطه گارد توته میکنند • در عکس علیا حضرت ملکهٔ معظمه به طرف چپ شان دیده میشود
(۲۳ میزان ۱۳۴۵)

هنگامیکه اعلیحضرت معظم همایونی نشان یادگار را به سینهٔ یکی از چاپ اندازان الصاق میفرمایند
(۲۵ میزان ۱۳۴۵

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت یازده و چهل وپنج دقیقه قبل از ظهر ٤ ثور دکتورسن مدیر عمومی موسسه مواد خوراکه وزراعت جهان را در قصر دلکشا بحضورشاهانه بذیرفتند.

ښاغلی یفریموف معاون صدراعظم اتحاد شوروی موقع باریابی بحضور ذات شاهانه در قصر گلخانه (۲۶ عقرب ۱۳۴۵)

بناغلی تانت سر منشی موسسه ملل متحد «طرف چپ» در حالیکه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر گلخانه باریاب می شود. بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم نیز دیده می‌شوند .
بناغلی تانت به سلسله مسافرت خویش به بعضی از کشور های آسیایی درماه اپریل سال ۱۹۶۷ از افغانستان نیز دیدن کرد (۲۷ حمل ۱۳٤٦)

موقعیکه ښاغلی صلاح العبد بحضوراعلیحضرت معظم همایونی در قصر گلخانه بار یاب است
(۲٦ جوزا ۱۳٤٦)

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه از غرفه مطابع دولتی در نندارتون دیدن میفرمایند .
بناغلی محمدابراهیم کندهاری رئیس مطابع دولتی بحضورذاتِ شهریاری توضیحات
بعرض میرساند (۲ سنبله ۱۳٤٥)

والاحضرت شاهدخت مریم موقعیکه شهادتنامه یکی ازنرس های ښوونځی نرسنګ را اعطا
میکنند (۲۸ سرطان ۱۳٤٦)

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه از غرفه مطابع دولتی در نندارتون دیدن میفرمایند . بناغلی محمدابراهیم کندهاری رئیس مطابع دولتی بحضورذات شهریاری توضیحات بعرض میرساند (۲ سنبله ۱۳٤٥)

والاحضرت شاهدخت مریم موقعیکه شهادتنامه یکی ازنرس های ښوونځی نرسنګ را اعطا میکنند (۲۸ سرطان ۱۳٤٦)

علیا حضـرت ملکه معظمـه بیانیهٔشانرا به‌مناسبت تجلیل روزمادر
در زینب ننداری ایراد می‌نمایند. (۲۶ جوزا ۱۳۴۶)

والاحضرت شاهدخت مریم موقعیکه بنوونځی‌متوسط نمبر ۲ نسوان‌که به‌لیسه‌شاهدخت مریم
مسمی گردید در روز افتتاح بیانیه شانرا ایرادمینمایند (۲۷ میزان ۱۳۴۵)

والاحضرت شهزاده احمد شاه با بیانیه‌شان بندرگاه دوشی- شیر خان بندر را افتتاح کردند (۲۳ عقرب ۱۳۴۵)

والاحضرت شهزاده احمد شاه حینیکه با قطع نوار ورکشاپ های پلچرخی را افتتاح میفرمایند. (۲۷ جوزا ۱۳۴٦)

بناغلی میوند وال صدراعظم حین ایرا د بیانیه موقع افتتاح دستگاه جدید راد یو افغانستان (اول سنبله ۱۳۴۵)

والاحضرت شاهپور عبدالرضاء پهلوی برادر شهنشاه ایران حین مصافحه با والاحضرت شهزاده احمدشاه در میدان هوایی کابل (۲۰ اسد ۱۳٤۵)

بناغلی گونارد رئیس بین‌المللی صلیب‌احمر موقع باریابی بحضور والاحضرت شهزاده احمد شاه (۳ حوت ۱۳٤۵)

هیئت اتحاد شوروی بحضور والاحضرت شهزاده احمد شاه (۷ ـ رطان ۱۳۴۶)

والاحضرت شاهدخت بلقیس رئیسه عالی انجمن میر من های رضا کز هنگامیکه تحفه‌ای را به یکی از مریضان اهداء می‌کنند (۹ جدی ۱۳۴۶)

حینیکه شاهدخت بلقیس از لیسه شاهدخت مریم دیدن میکنند. (۲۷ میزان ۱۳۴۵)

شاهدخت اشرف پهلوی در میدان هوایی کابل باشاهدخت بلقیس (۲۱ میزان ۱۳٤٥)

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم موقعیکه باقطع نوارپل سرخکان را افتتاح مینمایند درین عکس ښاغلی دوکتورعبدالظاهر رئیس ولسی جرگه طرف راست ښاغلی صدراعظم دیده میشوند (۱۲ جدی ۱۳٤٥)

ښاغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم حینیکه‌دکمه او لین توربین ماهی پر را فشار داده به کار انداخت (۱۱ قوس ۱۳٤٥)

بناغلی میوند وال صدراعظم حین مصافحه با اعضای کابینه (۲۸ جو زا ۱۳۴٦)

بناغلی تانت سر منشی ملل متحد در باز دید از افغا نستان با بناغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم ملاقات میکند (۲٦ حمل ۱۳۴٦)

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظـم هنگامیکه از شعبه بوت دوزی فابریکهٔ آهـو دیدن مینماید (۱٦ اسد ۱۳٤٥)

بناغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم

انیه در جمنازیوم پو هنتون کابل (۳ دلو ۱۳۴۵)

پوهنتون کالیفو رنیا در سنتا بار بارا پس از آنکه دکتورای افتخاری حقوق را به بناغلی
محمد هاشم میوند وال صدراعظم تقدیم کرد، در این عکس از طرف رئیس پوهنتون برایشان
تبریك گفته میشود (۱۱حمل ۱۳۴۶)

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم موقعیکه بناغلی صلاح العبد نمایندهٔ رئیس جمهوریت
عربی متحد را در گلخانه صدارت ملا قا ت مینماید. (۱۶ جوزا ۱۳۴۶)

بناغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم حینیکه در میدان هوایی تهران هنگام عزیمت
در جلسات اضطراری موسسه ملل متحد عازم نیویارک‌میباشند. ازطرف‌بناغلی‌امیر عباس‌هویدا
صدراعظم ایران پذیرایی میشوند. (۱۰ سرطان ۱۳۴٦)

جلالتمآب محمد هاشم میوند وال صدراعظم حین مصاحبه با نامه نگاران جراید پایتخت
در میدان هوایی کابل (۱۱ سرطان ۱۳۴۶)

جلالتمآب پژواک حینکه به‌حیث رئیس جلسه مخصوص مجمع عمومی ملل‌متحد انتخاب‌شده‌اند
با او تانت سر منشی ملل متحد دیده میشود (۲ ثور ۱۳۴۶)

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم با بنا غلی لیند ن جا نسن رئیس جمهور امریکا (۸ حمل ۱۳۴۶)

دوطفل خردسال حینیکه دستهٔ گل‌رابه بناغلی یفر یمو ف معا ون صدرا عظم اتحاد شوروی درمیدان هوایی کابل تقدیم‌میکننـد (۲۱ عقرب ۱۳٤٥)

پوهاند دکتور محمد عثمان انوری وزیرمعار ف موقع امضای قرار داد یك هزار تن کاغذ بابناغلی بیورن بسرات سفیر کبیر سویدن در کابل (۲٤ قوس ۱۳٤٥)

بناغلی عبدالروف بینوا وزیر اطلا عا ت وکلتور بتاریخ صبح ۲۳ جوزا شروع بکار نمودند.

پیغله کبرا نورزایی وزیر صحیه‌حینیکه‌باقطع‌نوارشفاخانه حضرت امام را که به‌کمك مالی‌ریاست عالی جمعیت افغانی سره میا شت اعمار گردیده افتتاح مینمایند. (اول ثور ۱۳٤٥)

به تاریخ ۱۵ جوزا محصلین، شاگردان معارف ویکعده شهریان کابل با ابراز احسا
اسرائیل را بر قلمرو ممالك عربی تقبیح کرده و بطر فداری از تا مین حقوقیه

شتیبانی از موقف حکومت در حمایت از حقوق برادران عربی خود تجاوز قوای هوایی وزمینی
ب فلسطین شعار میدادند .این عکس گوشه از ابراز احساسات مردم راتمثیل میکند.
(۱۵ جوزا ۱۳٤٦)

پیغله کبرا نور زا یی وزیر صحیه حین ایراد
بیانیه قبل از افتتا ح کلینیک عا جـل در
اکبر خان رو غتون (۲۹ قوس ۱۳٤۵)

انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن‌و صنایع؛ دکتور گیر هارد مو لتمن
سفیر کبیر جمهور یت اتحا دی آلمان حین امضای اسناد تسلیمی
سا ما ن فنی جیو لو جی (۲۰ میزان ۱۳۴۵)

بناغلی عبدالوهاب (حیدر) معین وزارت‌پلان نـما ینـد ه افغانستان
حین‌اشتراك در بانك ایکافی درتوکیو دیده میشونـد(۱۳ حمل ۱۳۴٦)

بناغلی دکتور محمد اکرم معین وزارت‌معارف
و بناغلی سکاووتین مستشاراقتصادی‌سفارت
کبرای اتحاد شوروی در کابل حین مبادلــه
موافقتنامه معلمین پولی تخنیك
(۱۰ سرطان ۱۳٤٦)

بناغلی سر دار سلطا ن محمود غازی رئیس
هوایی‌ملکی وبناغلی فریدریك‌دوژان‌گی‌یرسفیر
کبیــر دنمــارك در کــابل در حــال
تبادله موافقتنا مه حمل و نقل هوا یی
(۳ جوزا ۱۳٤٦)

ښاغلی محمد نجیم آریا معین وزارت اطلاعات وکلتور حینیکه از ماشین جدید طباعتی الکترونیك درکمپنی لاینوتایپ شهر مانچستر انگلستان دیدن میکند . (۷ حمل - ۱۳٤٦)

سردار سلطان محمود غازی رئیس هوایی‌ملکی با مستشار سفار تسو یدن در مو قع نشا نی کردن موا فقه هوا یی (۲۷ قوس ۱۳٤٦)

صدر اعظم خطوط اساسی پلان پنجسالهٔ سوم کشور را درجلسه عمومی‌مشرانو جرگه‌توضیح کردند .

۲۹- ثور : اعلیحضرت معظم همایونی در هفته دوم ماه جوزا دستگاه بزرگ تولید برق نغلو را افتتاح میفرمایند .

۳۰- ثور : باساس اهداف پلان پنجسالهٔ سوم کشورپروتوکول انکشاف‌پخته بین‌زارعین و شرکتهای صناعتی در شبرغان امضاء شد .

خبر ها ی ماه جوزا

اول جوزا : جشن گندم در ولایت فراه برگزار شد .

۲- جوزا : موافقت نامه های حمل و نقل هوائی بین افغانستان و کشور های دنمارک ، ناروی و سویدن امضاء شد .

۲- جوزا : نمایش عکسهای‌هدف انکشافات اخیر کشور با یك شعبه عکاسی ازطرف‌آژانس باختر در ولایت قندهار افتتاح شد .

۲- جوزا : یك پایه ماشین طبع حروفی هایدلبرگ در مرکز تهیه مواد درسی‌پوهنتون بکار انداخته شد .

۵- جوزا : ادارهٔ موسسه غذائی جهان تصویب کرده تا ده هزار تن گندم را ازطریق کمك بلا عوض بافغانستان صادر کند .

۵- جوزا : دستگاه های حلاجی، پرس و عدل بندی پخته و جنریتر برق دیزلی سپین‌زر شرکت در ولسوالی های حضرت امام وارچی یکی بعد دیگر افتتاح گردید .

۵- جوزا : باساس پیشنهاد میرمنو تولنه و منظوری وزارت معارف و مجلس عالی وزراء و صحه حضور ملوکانه بعد ازین همه ساله روز ۲٤ جوزا بنام روز مادر تجلیل میگردد .

٦- جوزا : بمناسبت چهل ونهمین سالگرهٔ استقلال کشور در قصر دلگشا به کتاب مخصوص مراتب تبریکات به‌حضور ذات‌شاهانه ثبت گردید .

۷- جوزا : سالگرهٔ استقلال افغانستان در تمام نمایندگی های سیاسی افغانی در کشور های متحابه تجلیل گردید .

۸- جوزا : نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسه شورایعالی اتحاد شوروی ساعت ده و ۵۰ دقیقهٔ قبل از ظهر امروز بدعوت‌اعلیحضرت معظم همایونی برای انجام یك مسافرت رسمی چهار روزه وارد کابل گردیدند .

۹- جوزا: اعلیحضرت معظم همایونی در دعوت دیشب که بافتخار نیکولای پودگورنی صدر هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی در قصر دلکشا ترتیب شد بود فرمودند : - افغانستان آرزومند توسعه مناسبات با همه‌ملل جهان است بناغلی پودگورنی اظهار کردند : مردم اتحاد شوروی از سیاست صلح طلبانه افغانستان تقدیر میکنند .

۹- جوزا : ذات‌شاهانه‌و بناغلی پودگورنی درباره تقویت مزید علایق دوستانه و همکاری در ساحات مختلف آفغانستان و اتحاد شوروی مذاکره کردند .

مذاکرات بین اعلیحضرت معظم همایونی و نیکولای پودگورنی صدرهیئت رئیسه‌شورایعالی اتحاد شوروی از ساعت ده قبل از ظهر تا ساعت ۱۲ ظهر در قصر دلکشا صورت‌گرفت.

۱۲- جوزا : مهمان‌اعلیحضرت معظم‌همایونی بناغلی پودگورنی صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی کابل را بقصد مسکو ترك گفتند .

۱۳- جوزا : در جلسهٔ انجمن ولسی جرگه قانون معارف از مادهٔ ۲۳-۲٦ تصویب شد .

١٤- جوزا : بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در ولسی جرگه موقعیکه مجلس‌دایر بود حاضر گردیده در باره جنگ بین اسرائیل و جمهوریت عربی متحد ، سوریه و اردن بیانات دادند .

۱۵- جوزا : اعلیحضرت‌معظم همایونی‌پروژه آبیاری کیله‌گی و فابریکهٔ بریکت ذغال سنگ کرکر را در ولایت بغلان بازدید فرمودند .

۱۵- جوزا : اعلامیه‌ای از طرف ولسی جرگه دربارهٔ تجاوزات اسرائیل و حمایت از حقوق اعراب فلسطین نشر گردید .

۱۵- جوزا : بناغلی صلاح العبد نماینده فوق العادهٔ بناغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد به ساعت ۷ بعد ازظهر در قصر گلخانهٔ بحضور اعلیحضرت معظم همایونی مشرف گردیده پیام بناغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور جمهوریت عرب‌متحد و حکومت‌خویش‌را مبنی‌برقدردانی ازپشتی‌بانی اعلیحضرت معظم همایونی ، حکومت و مردم افغانستان بحضور شاهانه اظهار داشت .

۱٦- جوزا : بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم طی ملاقاتی به بناغلی صلاح العبد از پشتیبانی مردم افغانستان بوی اطمینان دادند .

۱۹- جوزا : معادن طلا در انکوری و زابل کشف گردیدهٔ اشت و از معادن طلای زرکشان در پلان پنج ساله سوم بهره برداری خواهد شد .

۲۰- جوزا : نشانهای درجه اول ، دوم ، سوم و چهارم ستور که از حضور اعلیحضرت

معظم همایونی برای هفده نفر متخصصان و انجنیران اتحاد شوروی که در اعمار دستگاه برق آبی نغلو همکاری کرده‌اند منظور و برای شان توزیع شد .

۲۰- جوزا: ولسی‌جرگه‌اعادۀ حقوق‌مردم‌عرب را در شرق میانه تایید و تخلیه فوری اراضی اعرا ب را جداً تقاضا کردند .

۲۲- جوزا : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به همراهی ښاغلی نوراحمداعتمادی معاون صدارت و وزیر امور خارجه در جلسۀ انجمن امور بین المللی و روابط خارجی ولسی جرگه اشترا ك کردند .

۲۳- جوزا : بمنظور معاونت با برادران‌عرب حکومت تجویز گرفت تا هیئتی را جهت مطالعه و اتخاذ تصمیم بغرض جمع آوری اعانه‌تعیین نماید .

۲۳- جوزا : سیمینار پلان گذاری دروزارت معار ف به کمك یو نسکو دایر گردید .

۲۳- جوزا : برای یك عده از مامورین وزارت اطلاعات و کلتور نشان های مینه پال ورښتین که ازحضوراعلیحضرت‌معظم همایونی منظور شده بود اعطا گردید .

۲٤- جوزا : روز مادر با پیام علیا حضرت ملکه معظمه در سراسر کشور تجلیل گردید .

۲٦- جوزا : والاحضرت شاهدخت مریم از مادران مریض در سناتوریم نسوان عیادت کردند وهدایائی راکه ازطرف زیږنتون تهیه شده بود نیز به‌مادران مریض اعطاء نمودند .

۲٦- جوزا : یك شعبۀ بافت‌قالین درچوکات مدیریت صناعتی محبس گردیز افتتاح گردید.

۲۷- جوزا : والاحضرت شهزاده احمد شاه قبل از ظهر امروز ورکشاپهای پلچرخی را در منطقه صنعتی کابل افتتاح فرمودند .

۲۷- جوزا : ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم جهت اشتراك در جلسۀ اضطراری مجمع عمومی ملل متحد عازم نیویارك‌گردیدند .

۲۸- جوزا : روز میلاد مسعود حضرت محمد (ص) درافغانستان بامراسم خاصی تجلیل شد.

۲۹ - جوزا : ښاغلی محمد هاشم‌میوندوال صدر اعظم وهمراهان شان به‌نیویارك مواصلت نموده و ریاست هیئت نمایندگی افغانی را در جلسۀ اضطراری موسسۀ م.م بعهده گرفتند .

۳۰- جوزا: امداد اولیه افغانی سره میاشت به کشور های اردن ، سوریه و عراق ارسال گردید .

خبرهای ماه سر طان

اول سرطان:- ښاغلی محمد هاشم‌میوندوال صدراعظم در اسامبلۀ عمومی ملل متحد گفتند: اسرائیل پلان های تجاوز خود را تحقق بخشیده واکنون سعی دارد نتایج تجاوز خود را جهت اشغال کشور های عربی بکا ر برد.

اول سرطان:- ښاغلی میوند وال صدراعظم با او تانت، کوسیگین وصدراعظما ن بلغاریا ویوگوسلاویا ملاقات کردند.

۳سرطان:- از اعلیحضرت معظم هما یونی روسای جمهوریت عربی متحد و سوریه‌نسبت به پشتیبا نی افغانستا ن از مو قف اعرا ب اظهار امتنان کردند.

۲سرطان:- ښاغلی محمد هاشم میوند وال وښاغلی نور احمد اعتمادی معاون صدارت و وزیر امور خارجه با ښاغلی عبدالرحمن‌پژواك رئیس بیست‌و یکمین دورۀ اجلاسیۀ موسسه م.م ملاقات کردند.

٤ سرطان:- حسب تصویب حکو مت روز طفل بعد از این همه ساله بتاریخ ۸ سنبله تجلیل میگردد.

٤ سرطان :-مرا حل مقد ما تی تطبیق‌هشت پروژه ساختمانی شهری از طرف کابل ښاروالی اخیرا طی گردیده و عنقریب به تخریبات آن یکی بعد دیگر آغاز میگردد.

۵ سرطان:- ادارۀ پروگرام انکشافی موسسۀ م.م تخصیصیه معادل یکصد هزآردالر امریکایی را برای مرکز تعلیمی وزار ت مخابرات تصویب کرد.

۵سرطان:- مسوده قانون ازدواج در ولسی جرگه باپارۀ تعدیلات به اکثریت آراء تایید وتصویب شد.

۵سرطان:- قانون صدور اعتبار نامه سند تصدیق معاملات وموافقتنامه های بین الدول در جلسۀ عمومی مشرانو جرگه بصورت کل به اکثریت آراء تایید و تصویب گردید.

٦سرطان:- بین افغانستان و تر کیه پروتوکول پروگرام مبادلات فرهنگی امضا ء گردید

٦سرطان:- قسمت دوم امداد جمعیت‌افغانی سره میاشت به جمهوریت عربی متحد ارسال گردید.

۱۰ سرطان:- ښاغلی محمد هاشم‌میوندوال صدراعظم پس از اشتراك‌در جلسات‌اضطراری مجمع عمومی موسسه م.م بکابل عودت کردند.

۱۱ - سر طا : موا فقت نا مه شرایطمالی استا دان ،متخصصین و بر سو نل فنی اتحاد شوروی برای تدریس در پو لی‌کلینیك‌تخنیك

کابل وتخنیکم ها امضاء شد.

۱۰ سرطان:- ادارهٔ باستانشناسی و حفظ آبدات ومنا طق باستا نی در دارالامان واق افتتاح گردید.

۱۲ سرطان:- مادهٔ شانزده تا نزده مسوده قانون ازدواج در جلسهٔ ولسی جرگه با پا ره تعدیلات با کثریت آراء تصویب گردید.

۹سرطان:- والاحضرت شهزاده احمدشا ه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت‌هیئت اتحاد شوروی را بحضور شان پذیرفتند.

۱٤ سرطان:- یك مرکز صحی‌فرعی درقریه چار درهٔ ولسوا لی غور بند افتتا ح شد .

۱٤ سرطان:- ښاغلی محمد هاشم‌میوندوال صدراعظم در جلسه انجمن روابط بین المللی ولسی جرگه به همراهی ښاغلی نور احمد اعتمادی معاون صدارت ووزیر امور خا رجه اشتراك کرده وراجع به مسافرت ایشا ن به نیویارك که غرض اشتراك‌در جلسات‌اضطراری موسسه ملل متحد صنورت گرفته بودتوضیحات دادند.

۱٦ سرطان:- ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم در میلهٔ کار گران مطابع دو لتی‌که هر سا ل برای ٢٤ سا عت درآستالف‌برگزار میگردد اشتراك کردند.

۱۷ سرطان:- والاحضرت شاهدخت بلقیس ووالاحضرت مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل از پرو گرام کلتوری انجمن‌هندی هـا دیدن کردند.

۱۷ سرطان:- حکومت امریکا موافقه نموده است تامبلغ دوازده ملیون دالر رابرای اعمار پروژه برق کجکی قرضه بدهد.

۱۷ سرطان:- امتحانات چهارونیم ما هـه مکاتب مناطق سرد سیر شروع گردید.

۱۸ سرطان:- والاحضرت شهزاده احمدشاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میا شت و والاحضرت شهزاده محمد نادر، والاحضر ت لیلما از پروگرام کلتوری انجمن هندی های کابل مشاهده فرمودند.

۲۰ سرطان:- دافغانستان دخوراکی موا د او عامه اړتیاو موسسه بمنظور فراهم آوری تسهیلات در طرز العمل‌خر یدورفع‌سرگردانی فروشندگان غله، لایحه خریداری حفا ظه و توزیع را در ولایات کشور تر تیب نمو ده است.

۲۰ سرطان:- پانزده هزار تن جواری که باساس موافقه قبلی بین حکومات افغانستان وایالات متحده امریکا به افغانستان از سا ل شده‌بود اخیرا به کندهار رسیده است.

۲۰ سرطان:- یکصدو بیست نمره ز مین در پروژه خیر خانه مینه برای مستحقین‌توزیع گردید.

۲۱ سرطان:- باساس فیصله مجلس وزراء ریاست گرځندوی بر یاسعت هوایی ملکی‌مربوط گردید.

۲۳ سرطان:- از حضور اعلیحضرت معظم همایونی تلگرام تبریکیه به‌مناسبت‌روزملی‌فرانسه عنوانی جنرال شارل دو گول رئیس جمهو ر آنکشور به پاریس مخابره شده است.

همچنان از حضور ذات شـاهانه تلگـرام تبریکیه بمناسبت روز ملی عراق عنوا نـی جنرال عبدالرحمن عارف رئیس جمهور آنکشور به بغداد مخابره گردیده است.

۲٤ سرطان:- وزارت معادن و صنا یع در مدت سه ماهی که از آغاز پلان پنجسالهٔ‌سوم سپری شده توانسته است عده ای از پروژه های صناعتی را که در پلان سوم پیشبینی شده بود تحت تطبیق گرفته وامکان احداث یك عده فابریکه ها را آماده بسازد.

۲۵ سرطان:- بسلسله تطبیقات معمو له اعلیحضرت معظم همایونی از تطبیقات قطعه را کت اردوی شا هانه در نزدیکی آب ایستاده مقر دیدن فرمودند.

۲۵ سرطان:- لایحهٔ امـتحانات پشـتو ی مامورین از طرف کمیته انکشاف و تقو یت زبان ملی پشتو تصویب شد.

۲۷ سرطان:- والاحضرت شاهدخت مریم شهادت نامه های یازده نفر از فار غا ن‌دوره دوازدهم ښوونځی نرسنګ نسوان را طـی محفلی که در میرمنو ټو غتون تر تیب شده بود توزیع نمودند.

۲۷ سرطان:- قرار داد قرضه مبلغ چها ر ملیون‌و سه صدو هفتاد و هشت هزار دا لر برای خریداری مقدار چهل هزار تن گند م و چهار هزار تن روغن نباتی بین افغانستا ن و ایالات متحده امریکا امضاء شد .

۲۷ سرطان:- در مورد استخدام متخصصین چکوسلواکی جهت پروژه سـازی فابر یکـه سمنت هرات از نگاه ماشیـن آلات بـرق و ساختمان بین وزارت معادن وصنایع وموسسه سترو اکسپورت چکو سلوا کیا عقد گردید .

متن بیانیهٔ بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم

که در پنجمین جلسهٔ مخصوص مجمع عمومی بروز جمعه اول سرطان ۱۳٤٦ مطابق ۲۳جون ۱۹٦۷ در نیویارك ایراد نمودند

بناغلی رئیس و نمایندگان محترم !

از وقتیکه تجاوز اسرائیل بر کشور های عربی بعمل آمده این موسسه جهانی در برابر بشریت مورد آزمایش قرار گرفته است . در آغاز غور ومداقه به‌تجاوز اخیراسرائیل‌میخواهم فرصت را غنیمت دانسته صمیمی ترین تمجید خود را به اوتانت سرمنشی ملل متحد نسبت به مساعی خستگی ناپذیرش در راه تـامین صلح علی العموم وایفای موثر مسئولیت های سنگینش بصورت بیطرفانه ابراز نمایم .

بناغلی رئیس ... ما در اینجا برای آن‌آمده‌ایم تا نگرانی عمیق خود را در مورد خطرات و تباهی های ابراز نماییم که‌باثرتجاوزاسرائیل در شرق میانه بظهور پیوسته است .

درین وقتی که سر انجام اوربند بر قرار گردیده عساکر اسرائیل قسمت های قابل‌توجه اراضی سه کشور همسایهٔ عربی خود را اشغال کرده و افراد ملکی را در مناطق اشغالی به‌ظلم و تعدی های بیباکانه معروض نموده است .

اگر درین وقت حساس موسسه ملل متحد در برابر متجاوز تسلیم میشود و یا درازبین بردن عواقب تجاوز ناکام میگردد عقیده وایمان جهان نسبت‌باین موسسه‌تکان‌خورده وافراطیون اسرائیلی این ناکامی موسسه جهانی راپاداش بزرگ عملیات تجاوز کارانهٔ خود خواهند پنداشت .

اسرائیل بعد از حمله واشغال اراضی همسایگان خود اکنون فی الحقیقت تقاضا دارد تا مطابق شرایط خـودش حل‌وفصل جدید صورت گیرد .

از این امر واضح‌میگردد که عملیات‌تجاوزی اسرائیل که قبل از وقت سنجیده شده بود منشاء خودرا از توقعات آنکشور برای احراز موقف‌های نظامی گرفته است تا بتواند توسط آن ازیك موقف مقتدر به‌چانه زدن پرداخته و شرایط جدیدی را رویکار آورد که با اهداف توسعه جوئی آن مطابقت داشته باشد .

حملات هوا یی اسرائیل که بتاریخ ٥ جون ۱۹٦۷ مطابـق ۱٤ جـوزای ۱۳٤٦ صورت گـرفته بـه منظـور بـراه انداختن یك حمله ناگهانی برکشور های همسایه عربی و قراردادن جهان مقابل یك عمل انجام شده‌بود.

اکنون اسرائیل تقاضای صلح نام‌نهاد رادارد در حالیکه تجاوز آن ادامه دارد ازعربهادعوت

بناغلی محمد ها شم میو ندوا ل صدرا عظم حین ایراد بیا نیه در پنجمین جلسه‌مخصوص مجمع عمو می ملل متحد در نیو یا رك

شده تا واقعیت‌های مسلم را قبول‌کرده و واقعبین بوده وخود را بسرنوشت‌خودخواسته های متجاوز بسپارند .

بناغلی رئیس ... اجازه بدهید بگوییم که ملت‌افغان یك‌ملت‌عرب نیست.ملت‌افغان به‌همان جامعه مسلمان تعلق داردکه اکثریت عربها به آن متعلق میباشند . ما باساس عقاید دین اسلام از ایدیالوژی های تبعیضی مخصو صاً تحت مدرن ترین مظاهر توسعه جوئی و تصرف جای وسرزمین دیگران ازطریق حمله‌واستعمال قوه واعتقاد باین مفکوره که قدرت حق است. نفرت داریم .

تراژیدی فلسطین ، قطع وبیخ‌کنی‌واخراج ساکنین قانونی آن‌یکی ازبی عدالت تریـن حوادثی است که برمردم عرب تحمیل‌گردیده است .

مسئلهٔ که همین اکنون دربرابر ما قرار دارد

باوصف اینکه حاد میباشد یك‌موضوع تازه نیست . اسرائیل که بروی سیاست دسیسه وفریب برای تولید دهشت وخوف عربهای غیر متشکل ، صلحجو و بی یاور بوجودآمده وموجودیت خودرا باتجاوز دایمی ولاینقطع حفظ کرده موفق شده‌است ازطریق‌سازشهای‌منافـع غیرآبرومندانه باعربها روبرو شود .

شاغلی رئیس ... این موسسه جهانی باکار های انجام شده یکی‌بعد یکی دیگر مواجه گردید .

این بود چگونگی موضوع در آغاز ایجاد اسرائیل که از مرحلهٔ ابتدائی آن بخوبی‌گذشته بود و بدامن این موسسه جهانی جهت تنمیه‌و پرورش انداخته شد .

ازهمین سبب مسئولیت ملل متحد دربرابر حل وفصل مناسب وعادلانه این مسئله بسیارعاجل است. دولتی که به‌این قسم ایجاد گردیـد سرمایه و دارایی خود را بکارآنداخت تابرای توسعه اراضی خود که به‌نادرستی بدست‌آورده شده‌بود آغاز نموده وبصورت علنی وسری به تجاوز خود علیه عربها ادامه داد .

پروپا گندهای شدید جهان غرب برای بر انگیختن افکار عامه بطرف اعمال غیر انسانی وبیدادگری های وحشیانه نازی ها علیه‌یهودی ها ومنافع شخصی جاطلبی های استعمار ، اسرائیل را قدرت بخشیده تادر جهان عرب جاگرفته وسعی ورزد خودرادرآن‌مستقر سازد.

جای تعجب نیست که درتحت این‌شرایط این طفل نازپرورده استعمار دارای یك صفت مشخصه بی‌نظیر میباشد وآن اینکه درمواقع متعدد مورد توبیخ وتقبیح موسسه ملل متحد قرار گرفته است .

عفو واغماض ازجرم اسرائیل که آنکشور را درقبال مسئولیت هایش در برابر ایـن موسسه بی‌اعتنا ساخته است یکی ازمظاهر اطمینانی است که برای صیانت موقف اسرائیل متاسفانه توسط آنهایی داده شده‌که در بعضی از اوقات رفاهیت بین المللی، عدالت و مفید بودن صلح وامنیت جهانی را باساس سیاست های ملی داخلی‌شان که توسط گروپهای‌مختلفه ابراز میگردد مورد مداقه قرارمیدهند ولی‌انسان میتواند به آسانی معقولیت چنین سیاست را مورد بازپرس قرار دهد .

دردو دههٔ گذشته دومرتبه اسرآئیل جهان را در پرتگاه جنگ جهانی وهمه عواقب‌مدهشی که ازان متصور است کشانید .

شاغلی رئیس ... اجازه بدهید تا ازمراحل مهم تجاوز اخیر اسرائیل یاد آور شویم .

در ۷ اپریل ۱۹۶۷ قوای اسرائیل حملهٔ‌شدیدی را علیه سوریه براه انداخته وبعدا صدراعظم اسرائیل چنین تهدید نمود .

ما شاید اقداماتی را اتخاذ نمائیم که اثرآن کمتر از اقدامات ۷ اپریل نباشد .

لوی درستیز اسرائیل گفت :وقت آن شاید برسد که دمشق را اشغال کرده وحکومت سوریه را سرنگون سازیم این امر تکان‌دهنده است که بخاطر آورده شود که پلان گذاری تجاوز نظامی اسرائیل تا زمان تفصیلات‌آخری متذکره باآمادگی های سایکالوژیك‌متواز ی بوده وآن عبارت بود ازتوسل به‌یك پیمانه وسیع به‌مبارزه تبلیغاتی تا افکار عامه مردم جهان راگمراه ساخته باشند . وچنان فضای روحی بین‌المللی را ایجاد نمایندکه دراثر آن عرب‌ها بحیث محرکین شناخته‌شوند ودر نتیجه مسئول جنگی بحساب روند که توطئه و آغاز آن توسط اسرائیل تحت یك پلان کاملاسنجیده شده بعمل آمده است .

به‌جهان گفته شدکه اسرائیل صرف آرزو دارد تا درصلح زندگی کند وادعا های ارضی ندارد جهان مجبور بودکه آماده گردد تا ازیك جنگ تحفظی که توسط یك ملت کوچك برای دفاع ازخود بعهده گرفته شده استقبال کند .

سرمنشی ملل متحد در ابلاغیه ۲۰ جون ۱۹۶۷ خود درین مجمع‌توازن رامتکی بحقایق درقسمت عقب کشی قوای اضطراری ملل‌متحد در ۱۸ می ۱۹۶۷ مطابق ۲۷ ثور ۱۳۴۶ بار دیگر تحقق بخشید . وی‌خاطر نشان ساخت که اساس لابدی‌فعالیت قوای اضطراری ملل متحد دراضافه ازده سال اخیر در قسمت اجرای وظایف مجزی نگهداشتن قوا ، تصمیم‌رضاکارانه حکومت جمهوریت‌عربی متحد بود . مبنی بردور نگهداشتن عساکرش ازخط متارکه درحالیکه اسرائیل باقوای اضطراری ملل متحد همچو همکاری نکرد .

این امر چنین معنی میدهد که جمهوریت عربی متحد کاملا صلاحیت قانونی داشت که مطالبه بیرون شدن قوهٔ اضطراری ملل متحد را از مناطق‌تحت‌سلطه خود بنماید .سرمنشی ملل متحـد فقط یك عمل ممکـنه قـانونـی را درینمورد بعمل آورد ـ این مطلب روشن شده بودکه اسرائیل یکبار دیگراین مفکوره را رد نمود که قوای اضطراری ملل متحد در طرف اسرائیل متمرکز گردد .

دراین موقع ما ازمساعی شریفانه سرمنشی ملل متحد برای ایفای وظایفش تمجید نموده

واز اقدامی که وی درین‌زمینه اتخاذ کرده است کاملا پشتیبانی مینمائیم .

پس ازاینکه جمهوریت عربی متحد حق مالکیت خودرا در آبهای متعلق بخود مورد رسیدگی قرارداد شورای امنیت دایر گردیدتا موضوع را تحت مطالعه قرآردهد .

این‌قضیه باوجودیکه اساسا ماهیت حقوقی راحایز بود توسط اسرائیل بیك‌شکل بی‌اهمیت مبدل گردیده وبحیث یك تهدید بزرگ به صلح بین المللی تعبیر گردید .

اسرائیل صبح پنجم جون ۱۹۶۷ مطابق ۱۴ جوزای ۱۳۴۶ یك حملهٔ کاملا پیش‌بینی شده راعلیه کشور های عربی آغاز نمود. روز دیگر هنگامیکه شورای امنیت ملل متحد پیشنهاد نمود تا بحیث اولین قدم بسوی اعاده صلح بتمام مخاصمت ها خاتمه داده شود اسرائیل عملیات خودرا توسعه بخشید .

اسرائیل برای اینکه جهان را بیك‌سلسله حقایق انجام یافته دچار سازد بعین شکل به فیصله های بعدی شورای امنیت جواب‌گفت هنگامیکه امراوربند صادرگردید قوای اسرائیل هیچ قسمتی ازخاك سوریه را اشغال نکرده بودند . تجاوز برسوریه بعد ازآن وقت آغاز شد که اسرائیل به سرمنشی ملل متحد از قبولی خود درمورد اوربند اطمینان داده بود باوجود اینکه اسرائیل مرتکب چنین تجاوز پیمان شکنانه گردید جواب شورای امنیت به مقابل این عمل متاسفانه تقبیح‌ازتجاوزوتقاضای بیرون شدن فوری قوای‌متجاوزازمناطق‌اشغالی نبود .

در عوض شورای امنیت تقاضای یك اوربند محض رانمود . این تقاضائی بود که اسرائیل آنرا تاوقتی مراعات نکرد که بعضی از پلانهای مضحك توسعه جوئی نظامی وسیاسی خود را از طریق غصب مزید اراضی جمهوریت عربی متحد ــ آردن و سوریه عملی نکرد . رویه و کردار ناهنجار قوای مسلح اسرائیل نه‌تنها عنان تجاوز وفلاکت باری را علیه عربهانگرفت بلکه باعث حملات مکرر ولاقیدانه علیه قوهٔ صلح درآن ناحیه گردید . به‌ترتیبیکه‌خدمتگاران شجاع ودلیرهندی ، ایرلندی ، کانادایی و برازیلی شامل قوای اضطراری ملل متحدبقتل رسیدند . قابل تاسف است .

ښاغلی رئیس ! برای بی‌لجامی که طی‌آن اسرائیل خواسته تجاوز خودرا ادامه دهد آیا لازم است ثبوت بیشتری آورده شود ؟من‌فکر میکنم وقت آنست که از دهشت وهراس‌گذشته پندگیریم. ادامه به‌اتخاذ موقف‌هاییکه در طی بیست سال گذشته غیرقابل دفاع ثابت شده برای داعیهٔ صلح وآرامش جهانی‌زیان میرساند.

آیا ما حقیقتا وبراستی میتوانیم تجزیه‌ناحق دولت فلسطین را فراموش کنیم که یك‌ونیم ملیون از عربهای فلسطین رابسوی اخراج از وطن . تیره‌روزی ــ استخفاف وآینده نامعلوم سوق‌داده ؟ این عمل باید برای مدتها بحیث بارسنگینی بر وجدان آنهائیکه‌آنرا ادامه میدهند قرار گیرد .

جای تعجب نیست که ممکن نبود عربها این بیعدالتی را قبول کنند وکمتر جای تعجب‌است که آنها علیه عواقب شوم این عمل اخطار داده‌اند .

ښاغلی رئیس ! عدالت ــ حقوق انسانها و آزادی نمیتواند ونباید قربانی وفدای ارزش غیرقابل اعتبار آنچه که واقعیت اش میخوانند وسایراقدامات نیمه و کمتر ازآن گردد . آنچه که اکنون مهم است اینست که تجاوز بوقوع پیوسته است . این تجاوز ازطرف اسرائیل صورت گرفته است آنچه‌که مهمتر است‌اینست که این اولین مرتبه نیست که اسرائیل‌متجاوز بوده‌است ــ این اولین مرتبه نیست که‌اسرائیل جنگ بزرگ وخرابی وتباهی راعلیه عربها براه انداخته است والبته این اولین مرتبه نیست که اسرائیل فیصله های ملل متحد را با بی اعتنائی رد وپرنسیپ های اولیه‌حقوق بشر را نقض کرده است .

ارتکاب تجاوز یك عمل غیر انسانی است اما اگر به‌متجاوز اجازه داده میشود تا ازثمره تجاوز خود مستفید گردد آن یك عمل شنیع است .آیا راستی نطاق اسرائیل فکر میکند که مجمع عمومی ملل‌متحد قبول‌خواهدکردکه جنایت اسرائیل صرف عصاره فضلیت است.

ښاغلی رئیس ! ما حوادث شرق میانه را با نگرانی عمیق ومباحث شورای امنیت را با توجه زیاد دنبال نمودیم . جای ناامیدی بودکه ملاحظه کردیم درحالیکه مذاکرات صلح آمیز در شورای امنیت جریان داشت پلانهای تهیه شده اسرائیل علیه عربها درحال پیشرفت بود. درحالیکه شورای امنیت مساعی بخرچ میداد تا این موضوع را تحدید کند وسرمنشی ملل‌متحد تقاضای دم گرفتن را نمود .

اسرائیل بر عکس در حالیکه از تقوا سخن میگفت حملات هوایی وزمینی را علیه سرزمین عربها آغاز کرده وبدین ترتیب ملل متحد را به‌یك واقعیت نام نهاد ویك عمل انجام شدهٔ

دیگر مواجه ساخت .

درپرتو آنچه که بوقوع پیوسته وبه‌نحوی که این وقایع صورت گرفت بدون شك ثابت شده است که خوف کشورهای عربی مجاور از یك حمله اسرائیل علیه شان دارای اساس متینی بوده است .

گذشته ازدیگر چیزها ملایمت وبیعلاقگی عمومی بین المللی اسرائیل را کمك وتشویق کرد تا حملات بزرگ ناگهانی را برهمسایگان خود آغاز نماید .

جای ناامیدی است که بگوئیم شورای امنیت که ارگان اولی مسئول تامین صلح وامنیت جهانی ملل متحد میباشد جزاوربند به‌فیصله های‌مرئی تر ومجردتر دیگرنایل‌آمده نتوانست. اوربندیکه بدون التفات ماند. تااینکه اسرائیل منافع جنگی خودرا تشئید وموقف ارضی خود رابهبود بخشید تا نه‌تنها کشور های عربی بلکه ملل متحد را از رهگذر یك‌عمل انجام شده دیگر مورد تهدید تزویر آمیزقراربدهد.

اگر شورای امنیت ملل متحد درایفای مسئولیت خود مطابق به‌منشور ملل متحدموفق میشد من یقین دارم‌که به‌انعقاد جلسهٔ‌مخصوص و فوق‌العاده مجمع عمومی ضرورتی نمیبود .

این امید واستدعای شدید من است که مجمع عمومی دربرابر این‌عمل وخیم ودهشت تجاوز واضح وتهدید تزویر آمیز درایفای مسئولیت های خود باساس عدالت ، صداقت، رویه منصفانه ومطابق به‌پرنسیپ های مندرجهٔ منشور ملل متحد موفق گردد .

بناغلی رئیس ! حملهٔ ناگهانی پیش بینی شده وخائنانه اسرائیل برجمهوریت عربی‌متحد درسال ۱۹۵۶ وجدان جهان را تکان داد و کشور های بزرگ که خود درین حمله شامل نبودند بحیث علایم امیدواری برای کشور های کوچك اقدامات جدی وفوری رابرای خنثی‌نمودن این حمله اتخاذ نمودند آیا درسال ۱۹۶۷ این یك توقع زیاد خواهد بودکه ما راجع به‌تخلف بزرگ از منشور ملل متحد وچلینج به‌صلح‌و امنیت توافق نظر داشته باشیم ؟

چشمان جهان بسوی کشور های بزرگ است تا خودرا از ملاحظات باریك سیاسی بالاتر قرار داده و مسئولیت حقیقی خود را بمقابل ملل متحد ـ عدالت ـ حقوق بشر و ملل درك نمایند .

بناغلی رئیس ... ما طبعا متعجب شدیم وقتیکه دریافتیم که شورای امنیت نتوانست به فیصله نامهٔ موافقه کندکه ضمن سایرچیزها طالب بیرون شدن قوای اسرائیل عقب خط قبل از مخاصمت ها بود .

تجاوز عیان واضحاسنجیده شده صورت گرفته است اراضی دولت های مستقل‌اشغال گردیده است . اشغال این مناطق در حالیکه شورای امنیت موسسه ملل متحد دربارهٔ‌فیصله نامه‌های نامناسب اوربند مذاکره داشت ادامه می‌یافت . بااینهم ممکن نشد تا متجاوز را تقبیح نموده وتجاوز آنرا متوقف سازد امید اینست که درپرتو روابط کلتوری وتاریخی و علایق تاریخی باشرق میانه حکومت امریکاممکن خواهد یافت تابیشتر ازسال ۱۹۵۶ صرف مساعی‌کند . این‌امر از کشور های‌مانندایالات متحده‌امریکا براساس آنچه پرنسیپ های امریکایی ها شناخته شده توقع میرود. مسودهٔ فیصله نامهٔ که‌توسط اتحادشوروی ارائه‌گردیده واکنون دربرابر مجمع عمومی قراردارد به‌نظر ما به‌حل مناسب این واقعهٔ اسفناك منتج‌میشود. ما ازآن پشتیبانی میکنیم .

ما تقاضا میکنیم که‌این دارای اهمیت زیاد است که قدرت های مهم که اعضای باامتیاز این موسسه میباشند باید اثبات نمایند که در مورد مسئولیت های‌خود آگاه میباشند و تعهدات خود را درمورد تامین صلح وامنیت جهان ایفاء نموده وتجاوز را تقبیح نمایند .

اینجا من میخواهم یکی از بیانات نمایندهٔ امریکا را بخاطر اسامبله بیاورم که گفته بود ایالات متحده امریکا بصورت موکدمتعهدگردیده تا از استقلال سیاسی وتمامیت ارضی تمام کشورهای شرق میانه حمایت نماید . ایالات متحده آمریکا به‌تجاوز هرکشور در این منطقه و بهر شکلی که صورت گیرد شدیدا مخالفت میکند چه این تجاوز آشکار باشد وچه‌پوشیده.

این موقف ایالات متحده امریکا با تفاوت اوضاع نباید تغییر کند .

ما همچنان امیدواریم که هیئت انگلستان بحیث یکی از قدرت های مهم وباامتیازموسسه وهم بحیث کشوریکه ازلحاظ تاریخ درمسایل این حصهٔ‌جهان عمیقا سهیم است باید بصورت کامل اخراج بدون قید وشرط قوای اسرائیلی را ازخاك عرب حمایه کند .

جای قناعت است‌که مشاهده میکنیم یك‌قوهٔ مهم دیگر یعنی فرانسه بصورت روشن وبدون شبهه وابهام ازقبول اشغال آراضی دیگران توسط ظفر و قوهٔ سلاح ابا ورزیده است .

معهذا ما عقیده داریم که حق غیرقابل‌انکار مردم وکشور ها نباید معروض شرایط ومناقصه ومزایده باشد قبول همچو موقف معنی تعدیل منشور ملل متحد را خواهد داد . ملل متحد

باید اسرائیل را مجبور سازد تا از تجاوز خود منصرف شده واراضی عربی را به‌مالکین حقه آن مسترد نماید .یعنی عواقب تجاوز اسرائیل را مضمحل ساخته وقوای اسرائیلی بصورت فوری آنطرف خط متارکه عقب براینند واین تقریبا یگانه عنوان صحیحی قضیه ای میباشد که در برابر این‌مجمع عالی مقام‌وبزرگ قرار دارد .

تحت هر نوع شرایطی که باشد این حق غیر قابل نقض بوده و بدون درنظر گرفتن هرگونه ملاحظات دیگر برمحاسن خود استوار میباشد . بعد ازاینکه تجاوز ازبین برده شود واسرائیل نسبت به‌تجاوزش علیه عربها تقبیح گردد وبعد ازینکه خرابی های رنج آور بکلی ترمیم شود در آنوقت برملل متحد است که بصورت جدی مطالعه اسباب و علل تصادم را درشرق نزدیك آغاز نماید . فی‌الحقیقت وجدان بشریت آگاه است که اسرائیل قدم به قدم اراضی عربی را بخود منضم ساخته و این فعالیت های آن بعضا تحمل شده وبعضا بدون ملاحظه گذشته است ارتکاب تجاوز یك عمل غیر انسانی است اما اگر بمرتکب آن‌اجازه داده میشود تا از ثمر تجاوز خود مستفید گردد آن وقت این‌یك عمل نفرت‌انگیز خواهد بود . آیا تجاوز را با داشتن ملکیت قانونی مرادف میتوان ساخت ؟ هرگاه چنین شود گویابه متجاوز پاداش داده شده است .

ښاغلی رئیس ! ما در اینجا برای آن‌هستیم تا اعلام نمائیم که‌ما جداوبشدت مخالف‌همچو یك تمایل وحرکت درمناسبات بین المللی میباشیم ما عقیده داریم که تاریخ بطرف جلو حرکت میکند و مناسب وامکان پذیر نیست که چرخ تاریخ را عقب گردانیم .

غیر مجاز است که اسرائیل از ثمرهٔ تجاوز خود برای تهدید همسایگان عربی خود استفاده نماید آیا قرار است جهان به دامان قانون جنگل یعنی جائیکه قوه حکم رواست و مقصد از عدالت ارادهٔ فاتح است .انداخته شود ؟

آیا این مجمع موافقه دارد که تاریخ سیر خودرا معکوس سازد وفتوحات‌نظامی بحیث‌رویهٔ جهانی‌قبول شود .؟

مصالحت با روش غیرقانونی بحیث یك تخطی از منشور ملل متحد بوده ومنجر به‌خاتمه یافتن خود این موسسه جهانی خواهد شد .

قضیهٔ اساسی در مقابل همه ما اینست که آیا یك کشور میتواند قلمرو یك کشور دیگر را اشغال کرده وسپس شرایط خود را تحمیل کند .؟

ښاغلی رئیس ! این جریانات یك چلنج تاریخی در قبال تمام جامعه بین‌المللی میباشد .

این مجمع راپور های را استماع کرده است که طی آن قوای اسرائیل بار دگر باخراج‌مردم پرداخته است . ده‌ها هزار عرب ازخانمان‌شان اخراج‌گردیده و منازل شان کاملا منهدم شده وخودشان بدون کمك طبی یا هرنوع مایحتاج دیگر بشری آواره ساخته شده‌اند .

حالت وخیمی که در نتیجه مهاجرت جدید آوارگان و مصیبت جدیدیکه با آنها درمناطق تازه اشغال شده جریان دارد پیدا شده بر فوریت تقاضا های مکرری که در مجمع عمومی برای عقب کشیدن فوری قوای اسرائیل بعمل آمده میافزاید .

ښاغلی رئیس . . . در همچو موارد است که مااز نطاق اسرائیل سخنانی راجع به اتکاء بخودملل کوچك که‌قسمت عمده فامیل‌بین‌المللی را تشکیل میدهد میشنویم ما راجع بیك‌حقیقت متیقن هستیم که صلح جهان درمورد تهدید توسعه جویی صهیونیت قرار دارد که اسرائیل بصورت بیرحمانه‌آنرابحیث یك‌آله سایکالوژیك بمقابل ملل کوچك استخدام کرده است . اسرائیل ظاهرا کوچك در حقیقت چیزی‌نیست مگر یك پایگاه خطرناك منافع استعماری که کشور های کوچك را در شرق نزدیك تهدید میکند .

من میخواهم یك اشاره به اهداف اسرائیل راجع به‌اماکن مقدسه نمایم ــ تا جائیکه به نیم ملیارد مسلمان ارتباط دارد آنها تحمل کرده نخواهند توانست که معابد مقدس شان توسط یك رژیم تبعیض طلب اشغال گردد .

من هیچگونه عزم نداشتم که این احساس مذهبی را تذکر دهم . اما من توسط بیانات عناصر صهیونیت در اسرائیل و جاهای دیگر مجبوربه چنین توضیحی گردیدم در این باره درمواقع متعدد بسیار چیز ها گفته شده‌است.

فکر میکنم که من سعی ورزیده‌ام تا موقف کشور خودرا که براصول مندرجه منشور ملل متحد استوار بوده وتوسط مردم افغانستان پشتیبانی میشود ظاهر سازم درین مرحله من باید توقعات حکومت و مردم خودرا که از ملل متحد دارند خلاصه نمایم . دربرابر این‌مجمع عالیمقا م وبزرگ جائیکه ماهمیشه نظریا ت بیطرفانه ابراز نموده‌ایم میخواهم نکاتی‌آتی را

تاکید نمایم که بحیث یك قسمت اساسی برای هر نوع تصمیمی قرار گیرد که مجمع عمومی ممکن است اتخاذ کند .

اول- تجاوز باید بصورت عمومی تقبیح گردد و در این قضیه مخصوصا تجاوزی که از طرف اسرائیل صورت گرفته تقبیح شود .

۲- نتایج تجاوز باید با آغاز بیرون شدن فوری وبدون قید وشرط تمام قوای اسرائیل از تمام اراضی از بین برود .

مسئله مهاجرین ودیگر قضایای مهم باید بعدا در چوکات عدالت و حقوق غیر قابل انکار مردم عرب مورد مداقه قرار گیرد قبل ازهرچیز دیگر باید چنان وضع مساعدی ایجاد گردد که راه را برای عدالت وصلح ذوامداردر آن منطقه باز نماید .

این امر ممکن است به نتایج مفیدی به‌منفعت صلح منتج گردد این شرایط بدون اخراج فوری ازمناطق اشغال شده نمیتواند ایجاد شود . درین مورد خاص صدآی افغانستان تقاضائیست از وجدان جامعهٔ بین‌المللی ما میخواهیم

صریحا اعلام‌نمائیم که بدون انجام اولین اقدام بسیار ضروری یعنی عقب کشیدن تمام‌عساکر قدمی دگری درین راه برداشته شده نمیتواند وباین ترتیب است که جامعه جهانی تضمین خواهد کرد که تجاوز تحمل نشده و تحمل

شده نخواهد توانست‌و بشریت میتواند‌مدافعین سیاست جنگ‌را متوقف سازد واین امر اعتماد تمام مردمان ملل را نسبت به‌ملل متحد و ماموریت آن در راه تحکیم صلح ودفاع از عدالت تقویه خواهد کرد . تشکر .

بناغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم وهیأت افغانی در جلسه اضطراری مجمع عمومی ملل متحد را جع به شرق میانه درین تصویر بناغلی نور احمد اعتمادی وزیر امور خارجه، دکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی ،شاه محمد دوست مدیر عمومی قلم مخصو ص صدارت عظمی، بناغلی میر عبدالوهاب صدیق عضو نمایندگی دایمی افغانی در ملل متحددیده میشود. علاوتاً بناغلی عبدالله ملکیار سفیرکبیر افغانستان در واشنگتن که برای استماع جلسه مجمع عمومی به نیویارك حاضر شده اندر تصویر دیده میشود.

وقایع مهم خارجی

٥ـ سنبله : ناجی طالب صدر اعظم عراق امر رهایی نود و هفت نفر از افراد قبایل‌کرد راکه بجرم شرکت در جنگ علیه قوای‌حکومتی در چند سال اخیر دستگیر شده بودند صادر کرده است .

٥ـ سنبله : یك تعداد از نمایندگان گروپ کشور های اروپایی از تانت تقاضا نموده‌اند که خود را برای یك دوره دیگر بحیث سر منشی موسسه م . م‌کاندید نماید .

٦ـ سنبله : اتحاد شوروی یك‌قمر مصنوعی دیگر را بنام کوزموس یکصد و بیست وهشت به فضا پرتاپ کرد .

٦ـ سنبله : بیش از یك ملیون نفر در بنگال غربی در اثر سیلابها متاثر گردیده‌اند .

۷ـ سنبله : جنرال سوهارتو وزیر اول کابینهٔ اندونیزیا گفت که حکومت آن کشور از کمك های امریکا با خوشی استقبال میکند .

۷ـ سنبله : یك کانگرس انجمن بین‌المللی متخصصین طبی و لابراتواری به‌اشتراك هفتصد نفر از بیست کشور در برلین افتتاح گردید .

۸ـ سنبله : ایالات‌متحده امریکا (۷٥۰۰۰۰» دالر غرض کمك فوری آسیب رسیدگان زلزلهٔ ترکیه تخصص داده است .

۸ـ سنبله : مارشال کاتی کاجوران صدراعظم تایلند اولین سیمینار غذا و انکشاف دنیای جوان را برای آسیا و شرق دور افتتاح نمود.

۱۲ـ سنبله : شورای امنیت بیك سلسله فعالیت برای منصرف ساختن تانت ازتصمیم وی شروع نمود .

۱۲ـ سنبله : حکومت نظامی کانا کمیسیونی را تشکیل داد تا قانون اساسی جدیدآنکشور را تدوین نمایند .

۱۳ـ سنبله : لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا تصویب تاسیس یك دستگاه تصفیه‌آب شور را از کانگرس آنکشور مطالبه نمود .

۱۳ـ سنبله : سیمینار علمی بین المللی در مورد معضله های میکانیکی را توموشن وکار های انجنیر ی تکنیکی وامور اداری در مسکو افتتاح شد .

۱۳ـ سنبله : مذاکرات ده روزه نمایندگان جبههٔ آزادی ملی الجزایر و مقامات حکومتی سوریه در دمشق خاتمه یافت .

۱٤ـ سنبله : هرگاه قوای‌خارجی از ویتنام جنوبی اخراج گردد امریکا هم پایگاه خود را به مقامات حکومتی ویتنام جنوبی واگذارخواهد شد .

۱٥ـ سنبله: یك سمپوزیم بین المللی روز دوشنبه در وین افتتاح گردید .

۱٥ـ سنبله : کنفرانس کشور های عضو کامنویلت تحت ریاست هرالد ویلسن صدر اعظم انگلستان در لندن افتتاح گردید .

۱٦ـ سنبله : پارلمان رودیشیا لوایح حکومت را به تصویب رسانید که بر اساس آن حکومت غیر قانونی رودیشیا اختیار دارد تا در صورت لزوم هر یك از سکنهٔ مظنون آنجا را بدون محاکمه توقیف کند .

۱٦ ـسنبله:دوکتورهندریك فروردصدراعظم افریقای جنوبی توسط شخص نامعلومی‌به‌قتل رسید.

۱۸ـ سنبله : پاکستان و مالیزیا در بارهٔ بر قراری مجدد روابط سیاسی بین خود اصولا موافقه کرده‌اند .

۲۰ـ سنبله : سواحل بحیرهٔ کسپین مورد استفاده قرار گرفت .

۱۹ـ سنبله : زکریامحی‌الدین صدر اعظم جمهوریت عربی متحد از وظیفه‌اش استعفا داد و عوض آن صدقی سلیمان وزیر امور سد عالی اسوان‌راجمال عبدالناصر رئیس‌جمهوریت عربی متحد مامور تشکیل کابینه جدیدگردانید.

۲۰ـ سنبله : یك شبکه بزرگ قاچاق بری مواد مخدره در کویت کشف شد .

۲۱ـ سنبله : جنرآل شارل دوگول رئیس جمهور فرانسه سومین انجار آزمایشی ذروی آنکشور را مشاهده کرد .

۲۲ـ سنبله : مقامات امریکایی دیشب‌سفینهٔ کیهانی چوزای یازدهم را با چارلز کنراد و ریچارد گوردن دو کیهان نورد با موفقیت به فضا پرتاب نمودند .

۲۳ـ سنبله : کنفرانس وزرای خارجه‌جامعهٔ عرب به پایان رسید .

۲۳ـ سنبله : جمال گورسل سابق رئیس جمهور ترکیه وفات یافت .

۲٦ـ سنبله : در اعلامیهٔ مشترکی که پس از ختم کنفرا نـس سران کشور های عضو کامنولت در لندن انتشار یافته بیست و دو کشور عضو کامنولت تصمیم گرفته‌اند به مجاهدات خود برای تامین صلح در ویتنام ادامه بدهند و هکذا انفجارات آزمایشی ذروی در فضا از طرف دو کشور بزرگ موجبات تاسف اعضای کامنولت را فراهم کرده است.

۲٦ـ سنبله : کمیته ضد استعمار به مجمع عمومی م .م توصیه نموده که افریقای جنوب

غربی را تحت اداره مستقیم خود قرار بدهد

۳۰ـ سنبله: سومین کنفرانس منطقوی یونسکو برای همکاری تخنیکی کشور های افریقـای شمالی و شرق میانه در الجزایر افتتاح شد .

۲۶ـ سنبله: جانسن رئیس جمهور ایالات متحده امریکا در مورد رویکار آمدن قرارداد عدم انتشار اسلحهٔ ذروی ابراز علاقه نموده است .

۳۰ـ سنبله : بیست و یکمین دورهٔ اجلاسیه مجمع عمومی ملل متحد ساعت ۱۱ و ۳۰ دقیقه شب بوقت افغانستان افتتاح گردید .

۳۰ـ سنبله : لود دویك ایرهارد صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان اخیرا مباحثهٔ پارلمانی را روی مسئله بحران دفاعی جمهوریت اتحادی آلمان با ابراز اعتماد بر صاحب منصبان و قشون مسلح آنکشور افتتاح کرد .

۳۱ـ سنبله : پول رینوریکی از صدراعظمان اسبق فرانسه که از سال ۱۹٤۰ عهدهٔ صدارت آنکشور را بدوش داشت روز چارشنبه به‌عمر ۸۷ سالگی فوت نمود .

میزان :

اول ـ میزان : شاغلی عبدالرحمن پژواك رئیس جدید مجمع عمومی موسسه م . م به منظور یافتن راه حل به‌منازعات ویتنام تقاضای مساعی جدید وکلی و همگانی را بعمل آورد.

۲ـ میزان : اوتانت سر منشی موسسه م.م دعوت نامه رآ برای اشتراك در کنفرانس سران دول و حکومت موسسهٔ اتحاد افریقا که در ادیس ابابا منعقد میگردد قبول نمود .

٤ـ میزان : مجمع عمومی موسسه م . م دیشب اجندای مذاکرات دورهٔ اجلاسیه خوراکه که شامل نود و هشت موضوع میباشد به‌تصویب رسانید .

۵ـ میزان : کنفرانس هشت کشور افریقایی که پروبلم های انکشافی و تربیه اشخاص فنی و مسلکی را باساس تجویز کمیسیون امور اقتصادی ملل متحد مورد مطالعه قرار میدهد روز دوشنبه در ادیس ابابا پایتخت حبشه افتتاح گردید .

٦ـ میزان : نمایندگان کشور های آسیایی و افریقایی تقاضا کردند که افریقای جنوب غربی تحت ادارهٔ مستقیم موسسهٔ م . م در آورده شود .

٦ـ میزان : پنجاهمین کنفرانس نمایندگان پارلمان دول مختلف جهان در تهران افتتاح شد .

٦ـ میزان : یك هیئت مخصوص از واتیکان موظف گردیده است تا در راه برقراری صلح در ویتنام صرف مساعی نماید .

٦ـ میزان: گایانا روز دوشنبه به عضویت صندوق وجهی بین المللی و بانك جهانی شامل گردید .

٦ـ میزان : بیست ویکمین جلسهٔ کمیسیون مشترك هند و پاکستان برای دریای اندوس در دهلی جدیدشروع شد .

۸ـ میزان : بچوانالند تحت نام بتسوانابه آزادی کامل خود نایل گردید .

۹ـ میزان : اتحاد شوروی وفرانسه درمورد همکاری های علمی و تخنیکی موافقت شانرا ابراز کرده‌اند .

۱۱ـ میزان : بسو تولند یکی از متصرفات دیگر برتانوی در افریقای جنوبی تحت نام لسوتو به آزادی کامل خود نایل شد .

۱۱ـ میزان : حکومت تونس روابط سیاسی خود را با جمهوریت عربی متحد قطع کرد .

۱۲ـ میزان : فرانسه به‌یك انفجار آزمایشی دیگر دست زد .

۱۳ـ میزان : چهار هزار نفر دیگر ازعساکر تازه‌دم امریکایی به‌ویتنام جنوبی وارد شدند .

۱۵ـ میزان : انگلستان یك پلان صلح را در مورد ویتنام اعلام نمود .

۱٦ـ میزان : به تمام محصلین جمهوریت مردم چین هدایت داده شد در اسرع اوقات خاك اتحاد شوروی را ترك بگویند .

۱٦ـ میزان : در مجمع عمومی موسسه ملل متحد بر پالیسی تبعیض طلبی افریقای جنوبی انتقاد شد .

۱۷ـ میزان : طیارات امریکا بار دیگر اطراف هانوی را بمبارد کردند .

۱۸ـ میزان : رئیس جمهورامریکا باگرومیکو مذاکره کرد .

۲۰ـ میزان : محبس قوای ویتنام شمالی از طرف عساکر امریکایی کشف گردید .

۲۰ـ میزان : امریکا واتحاد شوروی راجع باستفاده از فضای خارجی موافقه کرده‌اند .

۲۰ـ میزان : بین عساکر سر حدی اردن و اسرائیل بار دیگر تصادمی رخداد .

۲۲ـ میزان : حکومت‌جمهوریت اتحادی‌آلمان از پرداخت تمام مصارف نظامی عساکر برتانوی که در خاك جمهوریت اتحادی آلمان متمرکز میباشند امتناع ورزیده است .

۲۳ـ میزان : جوزف کالز صدر اعظم هالند مستعفی گردید .

۲٤ـ میزان : شورای امنیت موسسه م ، م فیصله نامه را به تصویب رسانید که بموجب

آن لسوتو وبتسوانا بعضویت موسسه ملل متحد پذیرفته خواهد شد .

۲۵ـ میزان : باساس فیصله مجمع عمومی ملل متحد روز بیست و یکم مارچ هر سال بحیث روز از بین بردن تبعیض نژادی واستعمار در سراسر جهان تلقی گردید .

۲٦ـ میزان : جانسن رئیس جمهور امریکا مسافرت خود را به شرق دور شروع کرد .

۲۷ـ میزان : برای سوباندریو وزیرخارجه سابق اندونیزیا جزای اعدام تقاضا شد .

۲۷ـ میزان : وزیر مالیه عراق از عهده خویش مستعفی شد .

۲۵ـ میزان : هسپانیه با پرتاب اولین راکت خود بفضا در جملهٔ کشور های تسخیر کننده فضا شامل گردید .

۲٤ـ میزان : کمیته اجتماعی مجمع عمومی موسسه ملل متحد فیصله نامه را به اکثریت آراء به تصویب رسانیده که در آن از مجمع عمومی تقاضا شده تا هرگونه تبعیض واستعمار را تقبیح نماید .

۲۷ـ میزان : ایالات متحده امریکا وانگلستان در مورد یك پروگرام مصالحتی راجع به مذاکرات دفاعی سه جانبه که قرار است دربن آغاز گردد بموافقه رسیدند .

۲۸ـ میزان : جمهوریت اتحادی آلمان چك حاوی یك ملیون دالر جهت تکافوی مصارف عملیات صلح در قبرس به اوتانت سرمنشی موسسه م . م تسلیم داد .

۳۰ـ میزان : کمیتهٔ قیومیت مجمع عمومی موسسه م . م فیصله نامه را به تصویب رسانید که در آن از هر گونه ترتیباتیکه بین انگلستان و رودیشیا اتخاذ گردیده وحق خود ارادیت افریقایی های رودیشیاراپایمال نمایند بشدت انتقاد شده است .

۳۰ـ میزان : کنفرانس سران نه کشوربلاك شرقی که چند روز قبل در مسکو شروع گردیده بود خاتمه یافت .

۳۰ـ میزان: حکومت امریکا بار دیگراعلام نموده که با عضویت جمهوریت مردم چین در موسسه م . م به مخالفت خود ادامه خواهد داد .

۳۰ ـ میزان : شورای امنیت فیصله کردکه تمدید میعاد ماموریت تانت را به مجمع عمومی موسسهٔ م . م پیشنهاد کند .

عقرب :

اول ـ عقرب : حکومت انگلستان موافقه نموده تا به سوازی لند که آخرین متصرفه آنکشور در افریقا میباشد درسال آینده آزادی داخلی بدهد .

اول ـ عقرب : کانگرس امریکا لوایحی را به تصویب رسانید که بر اساس آن حکومت امریکا در دو سال آینده پنج ملیارد دالر مواد خوراکهٔ خود را از مجرای پروگرام مواد خوراکه برای صلح به کشور های مختلف جهان خواهد داد .

۳ـ عقرب : حکومت سوریه فرمان تجهیزات عمومی طبقات مختلف مردم آنکشور را برای مقابله با توطئه های اسرائیل و استعمار صادر کرده است .

۳ـ عقرب : بوتسوانا که اخیرا بحیث یك دولت مستقل عرض وجود نموده بعضویت ملل متحد پذیرفته شده است .

٦ـ عقرب : پلان های اقتصادی جدید انگلستان در مجلس عوام ولارد های آنکشور تصویب شد .

۷ـ : امریکا از صد کشور دعوت نموده است تا در کنفرانس آب برای صلح اشتراك نمایند .

۷ـ عقرب : جمهوریت مردم چین یك راکت رهنمایی شده ذروی را در داخل خاك خود

۷ـ عقرب : اوتانت از پشتیبانی های موفقانه مورد آزمایش قرار داد .

افغانستان در مورد موسسهٔ م . م اظهارشکران کرد .

۸ـ عقرب : کانگرس بین المللی مجادله علیه مرض سرطان رسما در توکیو خاتمه یافت .

۸ـ عقرب : جانسن بار دیگر از ویتنام شمالی تقاضای مذاکره را برای قطع جنگهای ویتنام نمود .

۱۰ـ عقرب : پنجمین کنفرانس بین المللی متخصصین قلب دردهلی افتتاح گردید .

۱۰ـ عقرب : نهمین جلسه شورای اتحادیه اقتصادی ممالك عربی در قاهره افتتاح گردید .

۱۱ـ عقرب : تانت سر منشی موسسه م .م از گانا وگینی مطالبه کرد تا اختلافات خود را ازطرق مسالمت آمیز حل نمایند .

۱۲ـ عقرب : مجمع عمومی ملل متحد در جلسهٔ خود موافقه نمودند که اوتانت برای بار دیگر بحیث سر منشی ملل متحد خود راکاندید کند .

۱۳ـ عقرب : حکومت امریکا کمك خود را باگینی قطع نمود .

۱٤ـ عقرب : مجلس عوام انگلستان لوایح درباره دادن آزادی به جزایر باربیدوس را تصویب نمود .

۱٤ـ عقرب : شورای امنیت و مجمع عمومی موسسه م . م نمایندگان هسپانیه و سویدن را بحیث قضات محکمه بین المللی هاگ انتخاب نمود .

۱٤ ـعقرب :حکومت گانا نزده‌نفردیپلومات گینی را که اوایل هفته گذشته در اکرادستگیر نموده بود رها نموده است .

۱٦ـ عقرب : اتحاد شوروی یك لابراتوار علمی را که چندی قبل به‌فضا پرتاب نموده بود با موفقیت بزمین برگردانید .

۱۷ـ عقرب : اوتانت سرمنشی‌مؤسسه‌م،م از مجمع‌عمومی مطالبه نموده در سال ۱۹٦۷ چهارده ملیون و سه صد هزار دالر برای مصارف نگهداری قوای اضطراری ملل متحد تادیه کند .

۱۷ـ عقرب : اولین انتخاب پارلمانی‌ترینیداد و توباگو که چار سال میشود به آزادی خود رسیده در سراسر آنکشور شروع شد .

۱۷ـ عقرب : کمیتهٔ اقتصادی مجمع عمومی موسسه ملل متحد فیصله نامه را به تصویب رسانید که در آن به‌کشور های پیشرفتهٔجهان گفته شده به دول رو به انکشاف کمك های خودرا ازدیاد بخشند .

۱۸ـ عقرب : عدهٔ زیادی از هندوها به‌عنوان اعتراض با کشتار گاو در دهلی جدید به مظاهره پرداخته و باثر گلوله باری افراد پولیس هفت نفر از مظاهـره جهان مقتول و در حدود دو صد نفر ازطرفین مجروح‌گردیدند.

۱۸ـ عقرب : گلزار لال‌نندا وزیر داخله هند در اثر فشار هاییکه اعضای حزب‌کانگرس پس از بحران های چند روز اخیر دهلی جدید بروی وارد نمودند از وظیفه‌اش استعفا داد .

۱۹ـ عقرب : انتخابات امریکا خاتمه یافت گرچه حزب دموکرات هنوز هم در کانگرس دارای اکثریت قابل ملاحظه میباشد با آن هم حزب جمهوریخواه درین انتخابات موفقیت غیر مترقبه را بدست آورده است .

۱۹ـ عقرب : کنفرانس کشور های افریقائی از اقدامات ملل متحد در مورد افریقای جنوب غربی حمایت و از رویهٔ انگلستان دربارهٔ رودیشیا انتقاد کرده است .

۱۹ـ عقرب : حزب دیموکرات مسیحی‌جمهوریت اتحادی آلمان گیسنگر را عوض پروفیسور لودویك ایرهارد صدر اعظم آنکشور کاندید نمود .

۲۰ـ عقرب : کمیتهٔ سیاسی مجمع عمومی موسسه م . م مسودهٔ فیصله‌نامه را به‌اکثریت آراء به تصویب رسانید که در آن تقاضا شده باید برای انعقاد قراردادی در بارهٔ جلوگیری از انتشار اسلحهٔ اتومی مساعی دامنه‌داری به خرچ داده شود .

۲۱ـ عقرب : نمایندگان برازیل ، کانادا ، حبشه ، دنمارك و هند بحیث اعضای موقتی شوری امنیت برای یك دورهٔ دو ساله انتخاب شدند .

۲۳ـ عقرب : نطاق‌حکومت اردن اعلام داشت که بین طیارات اردن و اسرائیل جنگهای‌فضائی شدیدی در داخل خاك اردن صورت گرفت و درین حادثه دو طیارهٔ اسرائیلی سقوط داده شده است .

۲۳ـ عقرب : یك هیئت مخصوص کمیتهٔ ضد استعمار موسسه م . م‌از حکومت هسپانیه تقاضا نموده تا به منطقهٔ گینی استوایی که اکنون تحت ادارهٔ هسپانیه میباشد تاماه جولای آینده آزادی بدهد .

۲۳ـ عقرب : دکتور کورت کیسنگر ازطرف اعضای پارلمان‌حزب‌دیموکرات مسیحی‌جمهوریت اتحادی آلمان بحیث جانشین احتمالی‌پروفیسور لودویك ایرهاردصدراعظم فعلی آنکشورآنتخاب شد .

۲۵ـ عقرب : کیهان نوردان امریکایی پس از چهار روز مسافرت به فضای خارجی بزمین فرود آمدند .

۲٦ـ عقرب : لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا در یکی از شفاخانه های بحری امریکا تحت دو عملیات قرار گرفت .

۲۸ـ عقرب : مجمع عمومی م . م فیصله‌نامه را به تصویب رسانید که از انگلستان تقاضا مینماید برای از پا در آوردن رژیم غیرقانونی رودیشیا از قوه کار بگیرد .

۲۸ـ عقرب : نمایندگان پارلمان کشور های عضو پیمان اتلس به دول مربوط توصیه نموده‌اند که بمنظور بهتر ساختن مناسبات‌شرق و غرب با کشور های بلاك شرقی تماسهای غیر رسمی برقرار نمایند .

۲۹ـ عقرب : پارلمان انگلستان فیصله‌نمود که حکومت آنکشور با کشور های عضو بازار مشترك اروپای غربی به منظور پیدا نمودن راهی جهت عضویت انگلستان در بازار مشترك داخل مذاکره شود .

۳۰ـعقرب : رئیس جمهور هند سومین کنفرانس جهانی تعلیمات طبی را در دهـلی جدید افتتاح کرد .

۳۰ـ عقرب : نندارتون اقتصادی و تجارتی جمهوریت مردم چین در جاپان افتتاح شد .

۳۰ـ عقرب : حزب ناسیونال دیموکرات در انتخابات ایالت باواریای جمهوریت اتحادی آلمان پانزده چوکی بدست آورد .

خبرهای ماه قوس

اول قوس : بناغلی عبدالرحمن پژواک رئیس اجلاسیه مجمع عمومی م . م یک کمیته ۱٤ عضوی را جهت مطالعه اوضاع افریقای جنوب غربی تعیین کرد .

۲ـ قوس : حکومت اردن از امریکا تقاضا نمود تا بمنظور مقابله باتکرار حملات اسرائیل بر اردن تعداد مزید اسلحه خود را به اردن بفروشد .

۳ـ قوس : انتخابات پارلمانی دنمارک که در سراسر آنکشور شروع شده بود به‌نفع سوسیالیستها و صدر اعظم دنمارک خاتمه یافت .

٤ـ قوس : حکومت فرانسه به متحدین خویش در اتحادیه پیمان اطلس اطلاع داد که فرانسه به تنهایی سیاست نزدیک شدن بابلاک شرق را ادامه خواهد داد .

٦ـ قوس: جلسات عمومی افتتاحیه با نك انکشاف آسیا که سه روز در توکیو دوام داشت خاتمه یافت .

٥ـ قوس : بین کشور های اندونزیا و مالیزیا ارتباط رادیویی تیلی تایپ و تیلی پرانتر مجددا شروع گردید .
منا بع مو ثق در رو دیشیا اطلا ع دا د که مسا عی هرا لد و یلسن صدر اعظم انگلستان جهت جلب موافقت رژیم اقلیت‌سفید پوست ایبان سمیت ناکام گردیده است .

۷ـ قوس : عساکر عربستان سعودی درخاك اردن متمرکز گردیده است .

۷ـ قوس : بین امریکا واتحاد شوروی در بارهٔ استفاده صلح آمیز از فضای خارجی‌موافقه شد .

۸ـ قوس: ایران وسنگاپور به عضو یت پلان کولمبو پذیرفته شدند .

۹ـ قوس : مجمع عمومی موسسه ملل متحد در جلسه دیشب خود پس از تصویب‌پیشنهاد امریکا موضوع عضویت جمهوریت مردم چین را در موسسه م . م واخراج فارموسا از عضویت این موسسه با ٥۷ رای مخا لف در مقابل ٤٦ رای موافق رد کرد .

۹ـ قوس : در کابینه‌ائتلافی جدیدجمهوریت اتحادی آلمان ویلی برانت به حیث معاون صدر اعظم انتخاب شد .

۱۰ـ قوس: سه نفر از شخصیت ها ی ترکیه دوباره بریاست حزب عدالت انتخاب گردید .

۱۰ـ قوس : باربیدوس یکی از متصرفات انگلستان در بحیره کارابین آزادی کامل خود را بدست آورد .

۱۰ـ قوس : سه نفر از شخصیت هـای برجستهٔ حزب لیبرال در جاپان بر سر اقتدار میباشند از وظایف شان استعفاء داده‌اند .

۱۱ـ قوس:کورت کیسنگر به‌حیث‌صدراعظم جمهوریت اتحادی آلمان انتخاب شد.
کیسنگر از حزب کریسچین‌دیموکرات وسوشل دیموکرات نامزد چوکی صدارت شده بود .

۱۲ـ قوس : اوتانت برای یك دورهٔ پنج ساله دیگر بحیث سر منشی موسسه م . م انتخاب گردید .

۱۲ـ قوس : ایساکوساتو صدر اعظم‌جاپان بار دیگر بحیث رئیس حزب بر سر اقتدار دیموکرات انتخاب گردید .

۱۲ـ قوس : حکومت جدید آلمان تصمیم گرفت با اتحاد شوروی و سایر کشور های اروپای شرقی روابط دوستانه بر قرار کند .

۱۳ـ قوس : مذاکرات سری هرالد ویلسن صدر اعظم انگلستان و ایبان سمیت صدراعظم رودیشیا که دو روز قبل در عرشهٔ کشتی تایگر در سواحل جبل الطارق شروع شده‌بود خاتمه یافت .

۱۳ـ قوس . لوایح حکومت فرانسه دربارهٔ انجام ریفرندم در صومال فرانسوی درمجلس شورای آنکشور تصویب شد ـ حکومت‌فرانسه اعلان کرد که در صورت آزاد شدن صومال فرانسه از پرداخت کمك ابا خواهد ورزید .

۱۳ـ قوس : رشید کرامی کابینهٔ لبنان را تشکیل داد .

۱٤ـ قوس : در چهار دهمین کنفرانس‌عمومی یونسکو روز ۸ سپتمبر بحیث روز بین‌المللی مبارزه با بیسوادی تعیین گردید .

۱٥ـ قوس : حکومت رودیشیا از قبول پیشنهاد های انگلستان در بارهٔ حل بحرآن های رودیشیا امتناع ورزید بلافاصله تصمیم گرفت که موضوع رودیشیا را به موسسه ملل متحد ارجاع نموده و تقاضای وضع تغییرات اقتصادی اجباری را علیه حکومت رودیشیا بنماید .

۱٦ـ قوس : مجمع عمومی موسسه ملل‌متحد در جلسهٔ خود چند فیصله نامه را در بارهٔ

مسئلهٔ خلع سلاح به تصویب رسانید .

۱۹ـ قوس : شورای امنیت موسسه م . م به اتفاق آراء تصویب نمود که باربیدوس به عضویت موسسهٔ موصوف پذیرفته شود .

۲۰ـ قوس: آسامبلهٔ عمومی موسسه ملل متحد باتفاق آراء تشکیل یك سمپوزیم‌صنعتی را جهت انکشافات صنعتی تصویب نمود .

۲۰ـ قوس : دانشمندان جهان پلانهای طرح کرده‌اند که با عملی شدن آن اوضاع جوی دو هفته قبل از وقوع افشاء شده می‌تواند .

۲۰ـ قوس : بین حکومات جمهوریت عربی متحد و اتحاد شوروی قرار داد مربوط به همکاری های کلتوری و ازدیاد هیئت‌های علمی امضاء شد .

۲۱ـ قوس : مجمع عمومی موسسه م . م فیصله نامه را به اکثریت آراء بتصویب رسانید ، در آن گفته شده که باید تمام‌کشور های جهان از مداخلات مستقیم یا غیر مستقیم در امور داخلی سایر کشور ها خود داری نمایند .

۲۲ـ قوس : مجمع عمومی موسسه‌ملل متحد فیصله نامهٔ را تصویب کرد که از تمام‌کشورها تقاضا میکند تا مناسبات سیاسی را با پرتگال قطع کنند .

۲٤ـ قوس : مجمع عمومی ملل متحدتاسیس صندوق وجهی را برای انکشاف صنعتی کشور های در حال رشد تصویب کرد .

۲٦ـ قوس : شورای امنیت موسسهٔ م . م با وضع تعزیرات اقتصادی بعضی از اقلام‌علیه رودیشیا موافقه کرد .

۲٦ـ قوس : اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد اعلام کرد اگر جنگهای ویتنام ادامه بیابد خطر بروز جنگ شدت خواهد یافت .

۲٦ـ قوس : شورای امنیت باتمدید خدمت افراد قوای صلح م . م در قبرس موافقه کرد.

۲۷ـ قوس : کمیتهٔ سیاسی مجمع حقوق بشر در مجمع عمومی موسسهٔ ملل به استفاده صلح آمیز از فضای خارجی را با اتفاق آراء به تصویب رسانید .

۲۷ـ قوس : رئیس جمهور کانگو هشت عضو را از کابینه اخراج نمود .

۲۸ـ قوس : بموجب فیصله نامه کمیتهٔ اول مجمع عمومی موسسه م . م فضای خارجی به شمول مهتاب و سایر اجرام سماوی ملکیت هیچ یك کشور شده نمیتواند .

۲۹ـ قوس : قرارداد جلوگیری از رسیدن اسلحه اتومی به فضای خارجی‌در م . م‌تصویب گردید.

۲۹ـ قوس: روابط پستی ومواصلاتی که در اثر مخالفت های گذشته بین اندونیزیا و مالیزیا قطع گردیده بود دوباره برقرارگردید.

۳۰ـ قوس : ستیفان پولوس صدر اعظم یونان استعفاء داد .

۳۰ـ قوس : بیست و یکمین دورهٔ اجلاسیه مجمع عمومی موسسه م . م خاتمه یافت .

خبرهای ماه جدی

۲ـ جدی : بین شهر واتیکان که مرکز مذهبی رومی کاتولیك های جهان میباشد با حکومت یوگوسلاویا پس از چهارده سال بار دیگر روابط سیاسی برقرار گردید .

۳ـ جدی : حکومت امریکا تصمیم گرفته که بمنظور تقویه قوآی صلح اردن به‌آنکشور کمك نظامی فوری بدهد .

۳ـ جدی : وصفی تل صدر اعظم اردن بار دیگر از طرف اعلیحضرت ملك حسین پادشاه آنکشور مامور تشکیل کابینهٔ جدید اردن شده است .

٤ـ جدی : بین حکومت الجزایر و فرانسه قراردادی در بارهٔ رفع اختلافات مالی دوکشور به امضاء رسید .

۵ـ جدی: او تانت بحیث شخصیت سا ل ۱۹٦٦ شناخته شد .

۵ـ جدی : جنگ ویتنام بعد از ٤۸ ساعت اوربند بمناسبت ایام عید مسیحی بار دیگر شروع شد .

۵ـ جدی : به سکنه برلین غربی امسال اجازه داده نشد در ایام کرسمس از اقارب شان در برلین شرقی دیدن کنند .

٦ـ جدی : حکومت کمبودیا مناسبات‌سیاسی خود را با حکومت کوریای جنوبی قطع کرده است .

۸ـ جدی : یك کودتای نظامی در خرطوم پایتحت سودان عقیم ساخته شد .

۹ـ جدی : دانشمندان اتحاد شوروی وارد هند گردید .

۱۰ـ جدی : برای‌ختم‌جنگ ویتنام‌انگلستان کنفرانسی را دایر میکند برای شرکت در این کنفرانس از امریکا ــ ویتنام شمالی وجنوبی دعوت بعمل آمده .

۱۰ـ جدی : جاپان علیه پنجمین آزمایش ذروی جمهوریت مردم چین شدیدا احتجاج نموده و تقاضا نموده که بنام بشریت آزتکرار آن خود داری نماید .

۱۱ـ جدی : امریکا برای مذاکره در بارهٔ ویتنام آماده است .

۱۱ـ جدی : وینزویلا روابط دیپلوماسی

خود را مجدداً با برازیل قایم مینماید.

۱۱- جدی: حقوق گمرکی اجناس صنعتی بین کشور های هفتگانه عضو انجمن تجارت ازاد اروپا از بین خواهد رفت.

۱۲- جدی : امریکا پیشنهاد سرمنشی ملل متحد را در بارهٔ قطع بلاقید و شرط ویتنام شمالی رد کرد .

۱۲- جدی : اوربند ٤٨ ساعته ویتنام‌خاتمه یافت : (٦٨٠٠) نفر عسکر امریکا در ویتنام پیاده شدند .

۱۲- جدی : بیرون کشیدن عساکر برتانوی از اتحادیه عربستان‌جنوبی سر ازروز یکشنبه ده جدی آغاز گردیده است .

١٤- جدی : لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا پس از گذشتاندن ایام تعطیل خود در تکزاس به واشنگتن عودت نمود..

١٥- جدی : جودت سونای رئیس جمهور ترکیه پروژه‌تمدید پایپ‌لاین که با تمان را در اناتولیای جنوب شرقی با اسکندریه درسواحل مدیترانه وصل میکنند افتتاح کرد .

١٧- جدی : کمیسیون اقتصادی موسسهٔم.م برای افریقا اعلام داشت که تاکنون ده کشور افریقای شرقی و مرکزی با تاسیس بازار مشترکی برای خود موافقه نموده‌اند .

١٧- جدی : صدر اعظم انگلستان در کابینه خود تغییرات زیادی وارد نموده است .

١٨- جدی : سه صد نفر از دوکتوران ، نرسها و سایر کارمندان طبی‌در نیویارك علیه جنگهای ویتنام مظاهره کردند .

١٨- جدی: یك سرویس هوایی بین آلمان شرقی و بغداد افتتاح شد .

١٨- جدی : حکومت سوریه پیشنهادکمپنی پطرول عراق‌را مبنی‌بر پرداخت مبلغ۳۷۰۰۰۰۰ سترلنگ طور پیشکی غرض استفاده از پایپ لاین پطرول داخل خاك سوریه به‌آنکشور رد کرده است .

١٩- جدی : یك سرویس هوایی بین آلمان شرقی و بغداد افتتاح شد .

۲۱- جدی : کمیتهٔ ١٤ عضوی از طرف‌ملل متحد برای مطالعه موضوع آفریقای جنوب‌غربی تعیین گردید .

۲۲- جدی : ادارهٔ بریتش کونسل در شش کشور مختلف جهان مسدود گردید .

٢٤- جدی: ماو تسی تونگ برای خا تمه دادن بحران های داخلی چین پیشنهاد های مصالحتی کرد .

٢٤- جدی : تانت تقاضا کرد تا کشورهای عضو م . م به کمك خود در تمویل مصارف صلح ادامه دهند.

٢٥- جدی : اتحاد شوروی برای ٦٠٠پروژه انکشافی کشور های رو به انکشاف امداد فنی میدهد .

٢٥- جدی : حکومات اندونیزیا و مالیزیا موافقه نموده‌اند که برای مقابله با فعالیت های تخریبی و کمونستی در مناطق سرحدات خود تشریك مساعی نمایند .

٢٦- جدی : قرار دادی بین آلمان شرقی و هند راجع به تسلیمی کود کیمیاوی به‌هند در بر لین شرقی بامضاء رسید .

٢٧- جدی : سوریه و اسرائیل با تشکیل جلسات کمیسیون مشترك متارکه موافقه‌کردند.

٢٩- جدی : تانت سرمنشی موسسهٔ م . م نخستین جلسه کمیتهٔ مخصوص جنوب غرب آفریقا را افتتاح کرد .

خبرهای ماه دلو

اول دلو : اوتانت سر منشی موسسهٔ م.م بمقامات مربوط هدایت داده تا زمینه را برای انعقاد جلسات‌کمیسیون‌مشترك متارکه سرحدات سوریه و اسرائیل فراهم نمایند .

۲- دلو : چهار نفر از وزرای کابینهٔصومال فرانسوی از پست های خودکناره گیری‌کردند.

۳- دلو : مخالفین ماوتسی تونگ یك‌ایالت را اشغال کردند رفت و آمد قطار آهن بین شانگهای و دیگر مناطق چین متوقف گردیده است .

۳- دلو : مذاکرات وزرای مالیهٔ جمهوریت اتحادی آلمان ، امریکا ، انگلستان و ایتالیا و فرانسه در لندن خاتمه یافت .

٤- دلو : بقول آژانس تاس اتحاد شوروی و ساحل عاج بین‌هم روابط سیاسی قایم‌کردند.

٥- دلو : ویلسن مذاکرات خود را راجع به عضویت انگلستان در بازار مشترك اروپای غربی با دوگول آغاز کرد .

٦- دلو : شورای وزرای سودان یك پلان ملی ساختن تمام فعالیت کمپنی های خارجی را با سودان در ظرف پنج سال تصویب نمود.

٦- دلو : انقلاب کلتوری چین ، زعمای رهبران جمهوریت مردم چین را به دسته های مخالف و موافق تقسیم کرده است و دامنه اختلافات به فابریکه ها و کمیسیون ها سرایت نموده است انتقادات محافظین گارد سرخ ،

علیه زعمای حزبی و نظامی همچنان ادامه‌دارد .

۸ـ دلو : در واشنگتن ، ماسکو و لندن قرار داد بین المللی استفاده از فضای خارجی امضاء شد .

۸ـ دلو : راجع به تمدید امداد موسسه م،م برای مرکز تربیوی انکشاف اداری یك‌موافقت نامه بین عراق وملل متحد در بغداد بامضاء رسید .

۸ـ دلو : حالت اضطراری در رودیشیا سه ماه دیگر تمدید گردید .

۸ـ دلو : سه نفر کیهان نوردان امریکایی که در یك کپسول در کمپ کنیدی مشغول تمرین پرواز های کیهانی بودند سوختند .

۱۰ـ دلو : اتحاد شوروی از فعالیت قوای جدید نازی در جمهوریت اتحادی آلمان اظهار نگرانی کرد .

۱۱ـ دلو : کابینهٔ جمهوریت مردم چین تعطیلات سال نو را فسخ کرد .

۱۲ـ دلو : در جمهوریت مردم‌چین به‌فعالیت محافظین سرخ خاتمه داده شد ، افراد قوای مسلح چین امور خطوط هوایی شش شهر را بدست گرفت .

۱۵ـ دلو : بین حکومات اتحاد شوروی و کیوبا قرار دادی در ماسکو به امضاء رسید که بموجب آن تجارت بین هر دو مملکت در سال ۱۹۶۷ ازدیاد می‌یابد .

۱۶ـ دلو : اردن تصمیم گرفته روابط خود را با جبههٔ آزادی فلسطین قطع نماید .

۱۸ـ دلو : اوتانت سر منشی موسسهٔ م.م

پولو کیرو ندی نماینده او گندا را بحیث‌معاون مخصوص امور سیاسی و شورای امنیت برای خود مقرر نمود .

۱۸ـ دلو : کوسیگین‌صدراعظم اتحادشوروی سه ساعت با هرالدویلسن صدراعظم‌انگلستان ملاقات و با وی در بارهٔ تمام مسایل مورد علاقه مذاکره کرد .

۱۹ـ دلو : بین حامیان‌و مخالفین‌ماوتسی تونگ در مناطق مرکزی جمهوریت مردم چین هنوز هم تصادمات جریان دارد .

۱۹ـ دلو : مجلس عوام انگلستان لوایح حکومت را به تاسی از فیصله نامهٔ اخیرشورای امنیت در باره وضع تعزیرات اقتصادی اجباری که علیه حکومت غیر قانونی رودیشیا بود به تصویب رسانید .

۲۰ـ دلو : اوربند ایام سال نو ویتنام در سراسر ویتنام شروع گردیده است .

ویتکانگهای ویتنام جنوبی برای هفت روز مقررات متارکه را مراعات میکنند ولی ویتنام جنوبی و امریکا با اوربند چهار روزه موافقه نموده‌اند .

۲۲ـ دلو : کوسیگین اعلام کرد برای قطع جنگهای ویتنام مهمترین موضوع ختم بمباران بلاقید و شرط ویتنام شمالی از طرف امریکا میباشد .

۲۲ـ دلو : پاکستان معاملات تجارتی خود را با رودیشیا قطع کرد .

۲۳ـ دلو : اوربند ٤ روزه در ویتنام خاتمه یافت عساکر امریکایی و ویتنام جنوبی‌عملیات خود را علیه ویتکانگها شروع نمودند .

۲۳ـ دلو : در تانزانیا موسسات صناعتی و معدنی ملی گردید .

۲٤ـ دلو: پس از ختم متارکه ٤ روز ه به مناسبت سال نو ویتنامی امریکا تعطیل جدید بمباردمان را بر فراز ویتنام شمالی بحیث یك اشاره صلح به هانوی امر داد .

۲٤ـ دلو: ماوتسی‌تونگ‌به عساکرجمهوریت مردم چین امر تیارسی داد ، مظاهرات ضداتحاد شوروی در پیکنگ و ضد چین در مسکو صورت گرفت .

۲۵ـ دلو : فرود آمدن طیارات نظامی امریکا و انگلستان در میدان هوایی جمهوریت عربی متحد ممنوع شد .

۲۵ـ دلو : صدر اعظمان شوروی وانگلستان کوسیگین و ویلسن . با تاسیس لین گرم‌بین مسکو و لندن موافقه کردند .

۲۵ دلو : امریکا بمبارد ویتنام شمالی را مجددا شروع کرده و این امر باعث تاسف بعضی کشور ها و شخصیت ها گردیده‌است .

۲۶ـ دلو : کنفرانس‌سران‌ده کشورافریقایی خاتمه یافت .

۲۶ـ دلو: ۲۱ کشور امریکای جنوبی و مرکزی قرارداد تاسیس یك منطقه فاقد اسلحه ذروی را امضاء کردند .

۲۷ـ دلو: تمام اعضای کابینه جاپان‌استعفاء داد .

۲۷ـ دلو: انتخابات پارلمانی در هند شروع شد .

۲۹ـ دلو : یك سمپوزیم در بارهٔ پروبلم های منابع آبیاری و ذخیره آب برای ممالك شرقی در موسسهٔ مردم آسیا در اکادمی‌ساینس اتحاد شوروی دایر شد .

۲۹ـ دلو: ایسا کو ساتو مجد داً بحیث صدر اعظم جاپان انتخاب گردید .

۲۹ـ دلو : کمیته خدمات نظامی مجلس نمایندگان امریکا یك لایحه جدید را به‌تصویب رسانید که باساس آن چهار و نیم ملیارد دالر تخصیص دآده شده تا در فعالیت های نظامی امریکا در جنوب شرق آسیا در سال جاری از آن استفاده شود .

خبرهای ماه حوت

اول حوت : بین‌حکومات‌اندونیزیا وسنگاپور قرار دادی در بارهٔ انکشاف معاملات تجارتی ذات لبینی شان به امضاء رسیده است .

اول حوت : جمهوریت عربی متحد باتاسیس موسسهٔ مشترکی جهت تفحصات نفتی دربعضی از مناطق جمهوریت عربی متحد با یك شرکت نفت امریکایی موافقه نمود .

۲ـ حوت : کمیتهٔ بین المللی خلع سلاح جلسات خودرا پس‌از شش‌ماه التواء باردیگردر ژنیو آغاز کرد .

۳ـ حوت : مالتا پیشنهاد های جدید انگلستان را در بارهٔ مذاکرات دو کشور راجع به‌حل اختلافات قبول کرد .

۳ـ حوت: جانسن و ولسن واوتانت اظهار امید کرده‌اندکه هر چه زودترقرار دادجلوگیری از انتشار اسلحه اتومی به امضاء برسد .

۳ـ حوت : کنفرانس بین المللی چای در لندن افتتاح شد .

۳ـ حوت : در سراسر جمیکا سر از امروز انتخابات پارلمانی آغاز گردیده است .

٤ـ حوت : اندونیزیا مجدداً به صندوق وجهی بین المللی پیوست .

٥ـ حوت : اوتانت سر منشی موسسه م.م شاغلی شالیزی را بحیث عضو هیئت سه‌گانهٔ تحقیق اوضاع عدن أعلان کرد .

٦ـ حوت : حکومت اندراگاندهی صدراعظم هند پس از شکست هفت نفر از وزرای‌کابینه و زعمای درجه اول حزب کانگرس برسر اقتدار وی در انتخابات جدید بیك بحران مواجه شده اشت .

۷ـ حوت : نندارتون امریکا دراتحاد شوروی افتتاح شد .

۸ـ حوت : قوای بحری نمبر هفت امریکا برای اولین بار در جنگ های ویتنام بصورت مستقیم شرکت نموده واهداف خود را د ر ویتنام شمالی گلوله باری کرد .

۹ـ حوت : حکومت انگلستان به هفت‌جزیره از متصرفات خود در نیم کره غربی آزادی داخلی داده و هفته آینده چند متصرفه دیگر برتانوی درین منطقه به آزادی داخلی نایل خواهد شد .

۹ـ حوت : مذاکرات اقتصادی انگلستان و جاپان شروع شد .

۹ـ حوت : روابط بن و عمان‌مجدداً برقرار شد .

۹ـ حوت : کنفرانس وزرای کشور های افریقایی در ادیس ابابا دایر گردید .

۱۰ـ حوت : لوایح مربوط به انعقاد قرار داد قنسلی بین امریکا واتحاد شوروی ازطرف کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا پس از مدتها بحث به تصویب رسید .

۱۰ـ حوت : انگلستان و مالتا برای رفع اختلافات خود به مذاکره شروع کردند .

۱۳ـ حوت : کمپنی پطرول عراق اعلام‌نمود که اولین جریان نفت عراق از راه سوریه به بندر لبنان مواصلت کرد .

۱۳ـ حوت : راجع به وسایل تقلیل مرمی های ذروی بین امریکا و اتحاد شوروی در مسکو مذاکره صورت میگیرد .

١٤ـ حوت : انتخابات برای تعیین اعضای مجلس شورای ملی فرانسه در سراسرآنکشور شروع گردید .

١٤ـحوت: کابینهٔ اردن استعفی‌داده‌شریف‌حسین مامور به تشکیل کابینهٔ جدید گردید.

١٥ـ حوت : طرفداران دوگول در انتخابات پارلمانی فرانسه چوکی های بیشتری بدست آورده‌اند .

١٦ـ حوت : یك موافقتنامه دفاعی بین‌اتحاد شوروی و کوریای شمالی امضاء گردید .

۱۷ـ حوت : متخصصین بین المللی‌بمنظور تجلیل خطرات اتومی در ژنیو تشکیل جلسه دادند .

۱۷ـ حوت : سه تن از سناتوران امریکا از جانسن تقاضا کردند تا امریکا در افتتاح مذاکرات صلح ویتنام پیش قدم گردد .

۲۰ ـ حوت : مذاکرات انگلستان ومالتا دربارهٔ بیرون کشیدن قسمتی از عسا کر برتانوی از مالتا بنا کا می انجا مید .

۲۰ ـ حوت : کمیسیون حقو قی بشر موسسه م . م مسوده میثاقی را در ژنیو تسوید نموده که در آن هرگونه تبعیض دینی وعقیده وی مخالفت شده است .

۲۱ ـ حوت : طیارات امریکا ئی باردیگر یکی از فابریکه های ویتنام شمالی را بمبارد نموده خساراتی وارد کردند .

۲۲ـ حوت: کانگرس مشورتی مردم جامعه عرب شروع شد .

۲۲ ـ حوت : کانگرس مشورتی مردم اندونیزیا عوض سوکارنو جنرال سوهارتو را بحیث کفیل ریاست جمهوری آنکشور انتخاب کرد .

۲۲ ـ حوت : اندرا گاندی مجدداً بحیث صدراعظم هند انتخاب گردید .

۲۳ ـ حوت : حامیان دوگول در انتخابات پارلمانی فرانسه اکثریت را بدست آوردند .

۲۳ـ حوت: یکی از محاکم نظامی کانگو چومبی صدراعظم سابق آنکشور را به اعدام محکوم نمود .

۲٤ ـ حوت : جاپان با انعقاد دومین کنفرانس انکشاف جنوب شرق آسیاموافقه نمود .

۲٤ ـ حوت : پنجمین سال تشکیل کنفرانس خلع سلاح در ژنیو تجلیل گردید.

۲٤ ـ حوت : لوایح تعیین نایب السلطنه ایران به تصویب رسید .

۲۷ ـ حوت : انگلستان می توا ند یک نقش بسیار مفید را توسط حفظ روابط نزدیک با اتحاد شوروی وامریکا بازی نماید.

۲۹ ـ حوت : بیست و یکم مارچ ازطرف مجمع عمومی موسسه م.م به حیث روزامحای تبعیض نژادی تعیین گردیده است .

خبرهای ماه حمل

۳ ـ حمل : پیشنهاد حکومت کارگر انگلستان در بارهٔ ملی ساختن نود فیصد از صنایع فولاد در آنکشور باوصف مخالفت شدید اعضای حزب محافظه کار توسط مجلس عوام به تصویب رسیده وبالاخره شکل قانونی را بخود گرفت .

٤ ـ حمل : تانت از حکومات ویتنام تقاضا کرد بکوشند در ویتنام متارکه برقرار گردد .

٤ ـ حمل : لیندن جانسن رئیس جمهور ایالات متحدهٔ امریکا برندهٔ جایزهٔ سالگره تولدی فرانکلن روز ولت شناخته شد .

٤ ـ حمل : در سیرالیون کودتای نظامی شد .

٥ ـ حمل : سیستم اعشاری پولی انگلستان در مجلس عوام بتصویب رسید.

٥ ـ حمل : در جمهوریت های پانزده گانه اتحاد شوروی انتخابات محلی خاتمه یافت .

٥ ـ حمل : انکشاف تجارت شرق وغرب موانعی را که سد راه انکشاف مناسبات طرفین میبا شد از بین میبرد .

٥ ـ حمل : قطع بمباران ویتنام انقطاع عملیات نظامی و شروع مذاکرات را بین دسته های متخاصم در ویتنام پیشنهاد کرده است .

٦ ـ حمل : رژیم جدیدسیرالیون پارلمان آنکشور را منحل نموده وبرای پیشبرد پلان های خود اختیارات بیشتری بدست آورده است .

٦ ـ حمل : کلنل امبروس جندا بحیث رئیس رژیم نظامی سیرالیون مقرر گردید .

۸ ـ حمل : هیئت مخصوص موسسهٔ م.م برای عدن به جده وارد شد .

۹ ـ حمل : در کلکته مقررات شبگردی وضع گردید .

۹ ـ حمل : مجادله با فقر و بی نوائی باید با شرایط بهتر پیش برده شود .

۱۰ ـ حمل : یك پلان همکاری کلتوری علمی برای سال ۱۹٦۷ بین ویتنام شمالی واتحاد شوروی بامضاء رسید .

۱۲ ـ حمل : نمایش آثار هنری باستانی وابتکاری مردم آسیا مربوط به قرن نزدهم دریك موزیم لیننگراد افتتاح گردید .

۱۳ ـ حمل : اوتانت سر منشی موسسه م . م برای برقراری صلح قطع بمباً را ن ویتنام را ازامریکا تقاضا کرد .

۱٤ ـ حمل : جلسه کمیسیون اقتصادی ایکافی در توکیو افتتاح شد .

۱۷ ـ حمل : لیندن جانسن رئیس جمهور امریکابار دیگر این موضوع راکه باید بمباران طیارات امریکا ئی برویتنام شمالی به صورت بلاقید وشرطی رفع گردددرنمود.

۱۷ ـ حمل : بین سوریه و اسرائیل تصادمات زمینی وفضائی رخداد.

۱۸ـ حمل : ژورژپومپیدو صدراعظم فرانسه اعضای کابینه جدید خود را در قصر الیزه به جنرال شارل دوگول رئیس جمهور آنکشور معرفی نمود.

۱۸ ـ حمل : هیئت سه عضوی موسسه م.م برای عدن به صورت غیر مترقبه بازدید خود را از عدن قطع کرده و به روم مواصلت کرد .

۲۰ ـ حمل : نباغلی عبدالستار شالیزی در ژنیو اظهار داشت به هیئت ملل متحد هنگام اقامت در عدن آزادی کاملی برای

انجام مامور یتش داده نشده بود .

۲۱ ـ حمل : اوتانت گفت : باید بـرای صنعتی گردانید ن مما لك رو بانکشـا ف مساعی بخرج داده شود .

۲۱ ـ حمل : شورای عا لی اتحادشوروی اولین جلسه خود را به تعقیب انتخا با تی که بتاریخ بیستو یکم حوت صور ت گرفته بود دایر کـرد .

۲۱ ـ حمل : راپور تر های تلو یز یو نی امریکا به اعتصا ب عمو می خود خـا تمـه دادنـد .

۲۱ ـ حمل : هشتمین کـنفرانس دربارهٔ معیار تولیدا ت در سا نتیا گـو افـتتا ح گـردید .

۲٤ ـ حمل : دوکتور ذاکر حسین برای اشغال بست ریاست جمهوری هند کاند ید شده است .

۲٤ ـ حمل : اوتانتسرمنشیموسسهٔ م.م اظهار داشت که جنگ هـای ویتنام جـنبهٔ سیاسی داشته ولازم است ازطرق سیا سی حل گردد نه از راه نظامی .

۲۵ ـ حمل : بین ایران و اتحاد شوروی قرار دادی در بارهٔ همکاری در پرو گرا م های مشتر ك به امضاء رسیده است .

۲۵ ـ حمل : شورای متخصصین نظا مـی بیمان سیتو جلسا ت خود را در واشنگتن شروع نمود .

۲۵ ـ حمل : کمیته روابط خار جی مجلس سنای امریکا لوایح مربو ط به معـا هـده بین المللی استفاده صلح آمیز از فضـای خار جی به اکثریت آراء به تصو یبرسانید.

۲٦ ـ حمل : هیئت سه نفری موسسهم.م برای عدن با وزیر خارجه انگلستان داخـل مذاکره شد .

۲۸ ـ حمل : کمیسیون فضایی ملل متحد اجلاسیهٔ سالانه خـود را تحـت ریا سـت نماینده آستر یا افتتاح نمود .

۳۰ ـ حمل : دوکتور ادناور صدرا عـظم اسبق جمهوریت اتحادی آلمان وفات کرد .

خبرهای ماه ثور

اول ـ ثور : کابینه جدید یـو نا ن در حضور پادشاه آنکشور حلفو فاداری یادکرد.

۲ ـ ثور : شاغلی پژواك گفت : حـل پرویلم هائیکه موسسهٔ ملل متحد به آنمواجه است باید از راه بکار بردن تـدبیر ، صبر وواقع بینی صور ت گیرد .

۲ ـ ثور : مقا مات حکو متی اندونیز یا در منطقـهٔ چینی نشین جـاکارتا مقـررات قیود شبگردی وضع نمودند .

۳ ـ ثور : حکو مات جمهوریت عر بـی متحد وسوریه فیصله کرده اند که هر گاه اسرائیل بر یکی از ین دو کشور حمله نماید آنها این حمله را بر خود تلقی نمـوده و مشترکا علیه اسرائیل اقدام خوا هند کرد.

۳ ـ ثور : سوری‌یر سوم با بیلـها ی میخا نیکی خود ۱۵ سانتی متر قشر سطح کرهٔ ماه را حفاری نمود .

٤ ـ ثور : ویـلاد یمیر کـو مـارو ف کیهان نورد اتحاد شوروی به سبب با زنه شدن رشمه های پارا شوت سفینه تلـف گـردید .

۸ ـ ثور : ویتکا نگها ی ویتنا م‌جنوبی با متارکهٔ دو روزه در ویتنام مـوا فـقـه کـردند .

۹ ـ ثور : اوتانت سـر منشی موسسه ملل متحد از رژیم کنو نی یو نان تقاضا نموده تا در مورد معا ملـه با مـحبو سین سیاسی آنکشور مانند حکو مت یك کشـور دیمو کرا ت با آنها رفتار نما یند .

۱۰ ـ ثور : حکو مت انگلستا ن تصمیم گرفته هشت هزار نفر از اطفا ل و زنا ن اتباع خود را که در عدن بسر می برند به انگلستا ن بر گرداند .

۱۱ ـ ثور : جمهوریت یمن قلمرو آبهای داخلی خود را تا دوازده میلی تو سعـه داده است .

۱۲ ـ ثور : امریکا تقا ضای انگلستا ن را برای عضویت در بازار مشتر ك ارو پا حسن استقبال کرد .

۱۳ ـ ثور : کمیتهٔ هجده عضویخلع‌سلاح جلسات خویش را از تاریخ هجـده الـی بیستو هفت ثور به تعویق انداختهاست .

۱۳ ـ ثـور : پاپ پا ل ششـم رهـبر مذهبی رو من کا تو لیك های جهان ازکشور های مربوط تقاضا نموده که پیشنهاد های اخیر مربو ط به بر قراری صلح در ویتنا م را عملی نمایند .

۱٦ ـ ثور : در انتخـابا ت ریا سـت جمهوری که در چند روز گذشته درلایبر یا صور ت گر فت تیمن بار دیگر بحیث رئیس جمهور وسا ل بر ت مجدداً بحیث مـعاون رئیس جمهور آنکشور انتخا ب شدند .

۱۸ - ثور : تمام تصد یهای صنا یــع معدنی در الجزا یر ملی گردید .

۱۸ - ثور : بیستمین اسا مبله موسسه صحی جها ن با شر کت چهار صدنماینده در ژنیو آغاز گردید .

۱۸ - ثور : دکتور ذاکر حسین بحیث رئیس جمهور هند انتخا ب شد .

۱۸- ثور : بین وزرای دفاع انگلستا ن وفرانسه در باره پروژه مشــتر ك تــو لید طیارا ت جنگی جدیدی موا فقه حا صــل شده اســت .

۲۲ - ثور : هیئت های افر یقا یــی و امریکا ی لاتین در مجمع عمو می موسسهم.م راجع به مسوده یك فیصله نا مه مجمععمومی ملل متحد در بارهٔ افریقا ی جنو ب غر بی به موافقه رسیدند .

۲۳ - ثور : کمیته اجتما عــی شورا ی اقتصا دی و اجتما عی موسسه ملل متحــد فیصله نامهٔ را بتصو یب رسا نید کــه از کشور های جهان مطا لبه میدارد تا هر چه زود تر اعلامیه های بین المللی علیهتبعیض نژادی جا مه عمل در بر گیرد .

۲۵ - ثور : کنفرانس پیشنهاد ی کنیدی فقید در بارهٔ تجار ت و حقو ق گمر کی در بارهٔ رفع اختلافا ت موجوده بین امریکــا و شش کشور عضو بازار مشتر ك بموا فقه رســید .

۲۵ - ثور : جمهوریت عر بی متحد قوای خود را بحا ل تیا رسی در آورد تا درصورت بروز جنگ بین اسرائیل و سور یه دا خل محاذ گردد .

۲۶ - ثور : صادق المهدی صدرا عــظم سودان از پست خود استعفاء داد .

۲۷ - ثور : مار شا ل تیتو مجدداًبحیث رئیس جمهور یو گو سلاویا انتخا بگردید.

۲۹ - ثور : اوتانت سر منشیموسسهم.م رسماً به قوای صلح موسسه مو صو ف در شرق میانه هدایت داد تا پس از ین منطقه را تخلیه نمایند .

در اثر این هدایت افراد صلح موسسهم.م از تما م پست هائیکه در مقابل سر حدات اسرائیل قرار داشت عقب نشینی نمود .

۲۹ - ثور : محمد احمد محجو ب بحیث صدراعظم سو دان به تشکیل کا بینه جدید آنکشور مامور گردید .

۲۹ - ثور : پار لمان اتحادشورویمعاهده بین المللی استفاده صلح آمیز از کره ماه وسایر سیا را ت را به تصو یب رسانیده اســت .

۳۰ - ثور : وزرای تجار ت ده کشــور حوزهٔ کامنو لتدر منطقهکارابینمذاکراتشانرا در والنگستون آغاز کردند .

۳۰ - ثور : در منطقه غیر نظا مــی بین دو قسمت ویتنا م عده بیشتر از عسا کر امریکا ئی بوسیله هلیکو پتر و کشتی های جنگی پیاده شدند .

۳۱- ثــور : فیلد مارشال عبــدالحکیم عامر معاون رئیس جمهور و معاون قوماندان عمو می قوای مسلح جمهور یت عر بی متحد امر تسلیحات قوای احتیا ط آنکشور راصادر نمــود .

خبرهای ماه جوزا

اول - جــوزا : او تا نــت ســر منشی موسسه م . م برای مذاکره عاز م قا هــره شــد .

۵ - جوزا : برای سه صد هزار افــراد احتیا طی جهتانجامخدما ت نظامی درسوریه اسلحه توزیع گردید .

۶ - جوزا : او تانت به افراد کانادا ئی قوای صلح م.م هدایت داد که هر چه زودتر خاك جمهوریت عر بی متحد را تر كبگویند.

۷ - جوزا : سو دان امر سفر بری عمومی را صادر کرد.

۷ - جوزا : عرا ق و عر بستا ن سعودی اعلان کردند که فروش تیل خود را به کشور هاییکه از اسرائیل حما یت میکنند معطل خوا هد کــرد .

۹ - جوزا : اتحاد شوروی در مناطقشمالی بحرالکا هل به یك سلسله فعا لیت برا ی پرتاب راکتها و مرمی ها به فضا شروع نموده اســت .

۹ - جوزا : نایجر یا ی شر قیازاتحادیهٔ نایجر یا مجزا گردیده واستقلال خود رابنام جمهوریت دیمو کرا تیك (بایا فرا) اعلا ن نمــود .

۱۴ ـ **جوزا** : جنگ بین اسرا ئیل و جمهوریت عر بی متحد در گرفت طیا را ت اسرائیل بر خا ك جمهور یت عر بی متحد بصور ت نا گہا نی تجاوز کرد وجمهوریت عربی متحد چہل طیاره اسرائیل را سقو ط داد .

۱۵ ـ **جوزا** : جنگ از فضا و زمـین بین اعراب و اسرا ئیل بشد ت ادامه دارد عساکر اردن، سوریه و عـراق مشتر کـاً اهدا ف خود را در اسرائیل مورد حملـه قرار دادند .

۱۶ ـ **جوزا** : سو ریه چند قصبه را در اسرائیل اشغا ل و عسا کر آنکشور بطر ف تل ابیب پیش میرو ند در محاذ ها یجنگ بین اسرائیل و اردن جنگہا ی تن به تـن با بر چه ادامه دارد .

۱۶ ـ **جوزا** : شورای امنیت موسسهٔ م.م در جلسهٔ اخیر خود فیصله نا مه را بـه اکثریت آراء به تصو یب رسا نید که درآن تقاضای فوری متارکه در شرق میانه شده است .

۱۶ ـ **جوزا** : عسا کر سو ریه چند قصبه تحت تصر ف اسرا ئیل را اشغا ل کرده

۱۹ ـ **جوزا** : فیلد مار شا ل عبدالحکیم عا مر معا ون رئیس جمهور و معاون قوماندان اعلی قوای مسلح جمهور یت عـر بی متحد و جنرا ل شمس الد ین بدران و زیر دفاع آنکشور از وظایف شا ن استعفا کرده‌اند .

۲۰ ـ **جوزا** : جما ل عبد النا صر که از عہدهٔ ریاست جمهور یت عر بی متحداستعفاء کرده بود دو باره به تقاضای مرد م بحیث رئیس جمهور با قی ماند .

۲۰ ـ **جوزا** : اتحاد شوروی ،چکوسلواکیا مجارستا ن و بلغا ریا روابط سیا سی خودرا با اسرائیل قطع کردند .

۲۱ ـ**جوزا** :جمهوریت‌مردم‌چین‌به‌جمهوریت عربی متحد وعده تهیهٔ یکصد هزار تن گندم ومعادل ده ملیو ن دالر اسعار قابل تسعـیر را داده است .

۲۱ ـ **جوزا** : عبدالر شاد علی‌شیرماوولین صدراعظم جمهور یت صو ما ل‌برای‌یك‌دورهٔ شش سا له بحیث رئیس جمهور آنکشـور انتخا ب شد .

۲۲ ـ **جوزا** : شورای اجرا ئیه موسسه بین المللی مواد خورا که وزراعت جلسـه سالانهٔ خود را در روم افتتا ح کرد .

۲۲ ـ **جوزا** : حـکو ما ت جمـهور یـت عربی متحد و تو نس با بر قراری مـجدد روابط سیاسی بین خود موا فقه نمودند .

۲۳ ـ **جوزا** : وزرای زرا عت شش کشور عضو بازار مشتر ك ارو پای غربی در جلسه اخیر خود در بروسل قوا نین مر بوط بـه تجار ت و تعیین قیمت بعضی از آجناسـ زرا عتی را به تصویب‌رسانید .

۲۶ ـ **جوزا** : الکسی گو سیگین صدراعظم اتحاد شوروی درپاریس باجنرال شارل دوگول رئیس جمهور فرانسه ملاقات و با وی‌دربارهٔ مسایل مربوط به اوضاع شر ق مـیا نـه مذاکره کرد .

۲۷ ـ **جوزا** : جمهور یت اتحادی آلما ن و حبشه یك موا فقه نا مه همکاری تخنیکی در سا حهٔ نشر یهٔ اطلا عا ت که هد ف‌آن پیشبرد دانش و اطلاعا ت در بارهٔ کشـور های همدیگر است امضاء نمودند .

۲۷ ـ **جوزا** : جلسهٔ اضطـراری مـجمع عمو می ملل متحد سا عت ٦ و چهل دقیقه وقت افغانستا ن راجع به بحرانات‌شرق‌میانه شروع گردید . الکسی گو سیگین که‌اولین نطاق بود ضمـن بیا نا ت خـود گـفت : تصادما ت در شر ق میا نه ممکن است‌منجر به جنگ ذروی گردد .

۲۸ ـ **جوزا** : کابینهٔ جدید جمهور یـت عربی متحد بر یاست جما ل عبد النا صر تشکیل گردید .

۲۹ ـ **جوزا** : شورای امنیت‌موسسهٔم.م باتفاق آراء فیصله نمود که میعاد خد مـت افراد قوای صلح موسسه ملل متحد درقبرس شش ماه دیگر تمدید گردد .

۲۹ ـ **جوزا** : طیا را ت جنگی به قا هره مواصلت کرد واحد های‌نظامی سینا مجدداً دسته بندی گردید .

۲۹ ـ **جوزا** : الکسی گو سیگین صدراعظم اتحاد شوروی دعو ت لیند ن جا نسن رئیس جمهور امریکا را برای ملاقا ت رد کرد .

۳۰ ـ **جوزا** : پود گورنـی صـدر هیئت رئیسهٔ شورای عا لی اتحاد شـوروی وارد قاهره شد وی با جما ل عبد النا صرمذاکرات مهمی انجا م خوا هد داد.

خبرهای ماه سرطان

او ل ـ سر طا ن : یك قرار داد نظا می که دارای‌اهمیت بزرگی است بین جمهور یت عربی متحد و اتحاد شـوروی در قا هـره بامضاء رسـید .

۲ـ سرطـان : لیندن جـانسن رئیـس جمهور امریکا اظهار داشـت کـه بین وی والکسی گو سیگین صدرا عظم اتحادشوروی

موافقه شده تا در راه صلح برای نسل های آینده صرف مساعی کنند .

۳ ـ سرطان : طیارات اسرائیل باز بر فراز قلمرو سوریه تجاوز کردند واوتانت این موضوع را طی راپوری به شورای امنیت خاطر نشان کرد .

٤ ـ سرطان : انجمن قانون بین المللی اتحاد شوروی اسرائیل را ملزم قرار داد که از قانون بین المللی که مورد قبول عموم واقع بود واستعمال قوه را علیه تمامیت ارضی واستقلال سیاسی دول ممنوع قرار مید هد تخطی نموده است .

٥ ـ سرطان : کوسیگین صدراعظم اتحاد شوروی طی یك کنفرانس رادیو تلویزیونی گفت : اگر اثرات تجاوز اسرائیل از بین نرود هر لحظه امکان تجدید جنگ موجود است .

٦ ـ سرطان : ورود کشتی های امریکا وانگلستان در تمام بنادر جمهوریت عربی متحد منع قرار داده شد .

۱۰ ـ سرطان : ادارهٔ ملل متحد برای کمك به آوارگان عرب فلسطین پیشنهاد هایی در یافت کرده است که بموجب آن مجموعاً معادل شش ملیون و یکصدو شصت وسه هزار وسه صدو سی دالر نقدوجنس برای کمك به آوارگان عرب پرداخته میشود.

۱۰ ـ سرطان : عبدالرشید علی شرماك بحیث رئیس جمهور جدیدصومال حلف وفاداری یاد نمود .

۱۱ ـ سرطان : در تصادم اخیر قوای جمهوریت عربی متحد واسرائیل که در شهر قنطارا واقع در ساحل شرقی کانال سویز بطرف سینا بوقوع پیوست شش تانك و نه موتر زره پوش اسرائیل از بین رفته است .

۱۲ ـ سرطان : در قاهره اعلام شد که جمهوریت عربی متحد فیصله نموده تامراسم تجلیل اعلامیه روز جمهوریت آنکشور راکه قرار بود بتاریخ ۲۳ جولائی بر گزارگردد اجرا نشود .

۱۲ ـ سرطان : لیبا و مجارستان روابط سیاسی خود را به سویهٔ سفارت کبری بر قرار کردند .

۱۲ ـ سرطان : سیمینار بین المللی جیولوجست ها در مسکو افتتاح شد .

۱۲ ـ سرطان : افغانستان و چهار ده کشور غیر منسلك دیگر اخراج بدون قیدوشرط عساکر اسرائیل را تقاضا کردند .

۱۳ ـ سرطان : کمیتهٔ اعتبار نامه اسامبله عمومی ملل متحد اعتبار نامه های تمام نمایندگان شامل جلسه اضطراری را تصویب نمود .

۱٤ ـ سرطان : مجمع عمومی موسسه ملل متحد در جلسهٔ اضطراری خود مسودهٔ فیصله نامه نمایندگان کشورهای غیرمنسلك را که تقاضا میکرد باید عساکر اسرائیلی بصورت بلا قید و شرط از مواضع فعلی متعلق به ممالك عربی بیرون کشیده شوند رد کرد .

۱٦ سرطان:ـ عبدالرحمن پژواك رئیس دوره اجلاسیهٔ فعلی مجمع موسسه م،م اعلام نمود که برای حل بحرانهای شرق میانه ادامه مساعی کوسیگین و جانسن را تقاضا کرد.

۱٦ سرطان:ـ او تانت سر منشی موسسه م،م نظر به جریانات فعلی اوضاع شرق میانه از رفتن خود به ژنیو منصرف شده.

۱۷ سرطان:ـ اسرائیل بار دیگر بیك حمله ناگهانی به پورت سعید وپورت فواد دست زد ولی قوای جمهوریت عربی متحد جواب متقابله داده ودفع کردند.

۱۷ سرطان:ـ او تانت سرمنشی موسسه م،م فیصله نموده است تا یك سیمینار بین المللی را روی موضوع تبعیض نژادی و استعمار در لوساکا پایتخت زمبیا بین ۲٤ جولای و چهارم آگست دایر نماید.

۱۸ سرطان:ـ چند کشتی جنگی اتحاد شوروی در اثر دعوت حکومت جمهوریت عربی متحد به پورت سعید و اسکندریه وارد شدند.

۲۱ سرطان:ـ کنفرانس عالی قدرتهای چهار گانهٔ عربی در قاهره تشکیل گردید.

۲۳ سرطان:ـ مجمع عمومی موسسه م م در جلسه اضطراری خود مسوده فیصله نامهٔ را که در آن از ینکه اسرائیل فیصله نامه های سابق مجمع عمومی را در باره خودداری از الحاق قسمت اردنی بیت المقدس بهقلمرو متصرفه خود عملی ننموده ابراز تاسف شده باکثریت آرا به تصویب رسانید.

مقررات بز کشی

یا سپورت ملی افغانستان

ریاست المپیك افغانی بعد از آنکه سپورت بز کشی را بحیث سپورت ملی افغانستان به رسمیت شناخت مقررات جداگانه در چندین مجالس که همه روسای تیم های ولایات‌شمال وسابقه داران سپور ت بز کشی وچاپ‌اندازان ماهر اجتماع نموده بودند و مجلس بریاست والاحضرت سردار عبدالولی دایر شده بود برای سپورت بز کشی مقررات جداگانه وضع شده که خاصتا در مسابقات قهرمانی بزکشی مقررات مذکور حتما مرعی الاجراء میباشد .

۱ـ میدان بز کشی به شکل مستطیل‌میباشد اضلاع دراز ٤۰۰ متر و اضلاع خورد ۳۵۰ متر است این اضلاع با چونه تجدید میشود . بیرون خط های خارج (اوت) است . وقتیکه چاپ انداز با گوساله از خط مذکور خارج میشود بازی به اشپلاق حکم قطع گردیده و بعد گوساله به دایره برداشت مرکزی انتقال داده میشود و دوباره به آمر حکم مسابقه سر از نو آغاز می‌یابد در داخل این مستطیل یك مستطیل دیگر به طول ۳۵۰ و عرض ۳۰۰ متر موجود است که فاصله اضلاع آن ۳۵متراست وخطو طیکه مستطیل خود را احتواءمیکند خط احتیا ط است زیرا زما نیکه چا پ اندازحامل گوساله به این خط رسید برای اینکه زحمت او به هدر نرود تکیه به جلو کرده بالای اسپ حاکمیت نشان داده جلو اسپ را از خارج‌شدن میدان مانع میشود و به سمت مطلوب رهبری میکند .

در میدان بز کشی‌چهار دایره موجوداست.

الف‌ـ دایره برداشت اصلی .

ب‌ـ دایره برداشت مرکزی .

ج‌ـ دو دایره حلال .

الف دایره برداشت اصلی:ـ از این دا یره بازی آغاز میشود گوساله در ابتدا بمرکز این دایره گذاشته میشود .

چاپ اندازان بحال دایره یاقوس در محیط این دایره جا میگیرند بهتر است تا جاییکه ممکن است دست های اسپ ها بالای خط‌محیط تماس داشته باشد با اشپلاق حکم چاپ‌اندازان محیط دایره را تجاوز کرده برای بر داشـت گوساله اقدام میکنند بعد از هر مرتبه که گوساله از طرف عضو یك تیم به دایره حلال مربوط آن تیم انداخته میشود مانند آغاز بازی یعنی برداشت سر از نو از همین دایره به شرایط بر دا شت او لی شروع میشود ـقطر دایره برداشت مرکزی ٤ متر است اگر توسط چاپ انداز گو سا له به دایره حلال تیم‌مقابل انداخته شود نمره بمفاد تیـم دایره‌مـربوط اسـت .

ب : ـ دایره بر داشت‌مرکزی :ـ این‌دایره به‌مسافهٔ ۱۵۰ متر از ضلع نزدیك در وسط مستطیل قرار دارد قطر دایره برداشت مرکزی چهار متر است .

تبصره : ـ در جریان بازی غیر از موضوع (اوت) به هر عنوانیکه از طرف حکم درحرکات وقفه عمومی داده شود برای شروع بازی از همین دایره استفاده میشود .

ج :ـ در هر میدان دو دایره حلال بدو طرف دایره برداشت هر یك به قطر ٤ متر موجود است که مسا فه‌این‌دایره حلال‌ازضلع خارج (اوت) از ۲۵ متر تا ۵۰ مترمیباشدکه درخلال این‌مسافه دایره‌حلال تعیین میشود برای دوتیم که درمسابقه شرکت میکند به هریك یك دایره حلال تعیین میشود وقتی که گوساله به دایره حلال انداخته شد وبعد به سرعت خود یا لگد اسپ از داخل محیط خارج گردد به‌شرطی که تماس گوساله بالای خط محیط دایره باشد حلال حساب میشود هر گاه‌گوساله بدآخل محیط تماس نکرده از خارج خط انداخته شده و بالای حلال محسوب نمیگردد .

تبصره : ـ فاصله دایره برداشت که از ضلع نزدیك مستطیل مسافه ۲۵ تا ۵۰ متر تعیین گردیده از این جهت است که نظر به موقعیت یا محل تماشا معروض خطر سوار کاران واقع نشود .

۳ـ بیرق های دور عبارت از پنج بیرق است که در ضلع احتیاط مقابل به فاصله ۵۰ متر دور از همدیگر نصب‌میشود با یددر هر دورهٔ بازی وقتاً که‌گوساله‌ازدایره‌برداشت برداشته شد یکی از چاپ اندازان از تیم‌مربوط به هر تیمی‌که باشد باید گوساله را سواره از عقب یکی یا چند بیرق دور بدهد و به‌دآیره حلال برساند .

تبصره : ـ هرگاه قبل از دور دادن‌گوساله از بیرق ها (اوت) خارج شود و برداشت از دایره مرکزی صورت بگیرد در آن صورت لازم است که شتل برداشت از دایره اصلی برای بار اول‌گوساله ازیکی یا چند ، ازبیرق هادور داده شود .

مقررات بزکشی

٤ـ فول ها عبارت است از : ـ
الف : ـ ریزنگو برکاب در آوردن پای گوساله .

ب :ـ قاش پاچه را در قاش انداختن .
ج : ـ چل بر پا چه را بار یسمان بستن
د : ـ چاپ انداز مقا بل را با قمچین و مشت زدن .

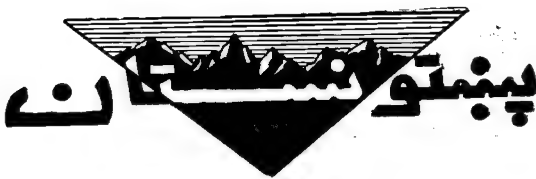
ه : ـ جلو چاپ انداز مقابل را گرفتن .
و : ـ به یراق طرف مقابل صدمه وارد کردن مثلا بریدن رکاب یا تنگ ذریعه چاقو . برای چاپ انداز که فول کرده حکم حق‌دارد جزای خروج موقت یا دایم را از مسابقه بدهد .

٥ : ـ در هر تیم اقلا پنج اسپ‌واکثر تا پانزده و ۲۰ اسپ اشتراك میکند . مدت‌دوام مسابقه یك ساعت است بعد از نیم ساعت ده دقیقه تفریح داده میشود .
تبدیل اسپ ها یا چاپ انداز در حال‌مجروح شدن به اختیار حکم است . نظر به مساعدت وقت و موافقه طرفین در صورت مساوی بودن مد ت بازی دراز شده می تواند .

٦ـ وزن گوساله سی کیلوگرام است و تا پنج کیلو کم و بیش شده می‌تواند .

بزکشی یکی‌از سپورتهای ملی کشور

په ٤٥ـ٤٦ کال کښې دپښتونستان په مسئله پورې دمربوطو حالاتو لنډیز

دپښتونستان دخلکو دحقوقي غوښتنې اوملي حساب په تایید دنه بدلیدونکی مطالبې‌جریان او کوشش چه دزماني په تودو سړو اوترخو اندیښنو کښې دخپل مقاومت په‌ترجماني خپل هدف او منزل مقصود ته متوجه پاتې شوی او دپښتونستان مسئله دافغانستان او پاکستا ن ترمنځ دیوازنی سیاسي اختلاف په حیث پاتې ده نو ددغې مسئلې په تایید د پښتو نستان دخلکو دکوشش او دهغوی دارزوگانو اواظهار عمل صورت حال په دې ډول وړاندې کیږي‌خو څنگه چه د ۱۳٤٥ کال حالات داسد دمیاشتې پورې دتیر کال په کلني کښې تاریخي ځای نیولی نو مونږ ددغه کال دسنبلې دمیاشتې د پښتونستان دتاریخي ورځې د خاطراتو څخه شروع شوی جریان په لنډ صورت د کا بل کلني دلوستونکو مطالعې تـه پـه دې ډول سپارو.

دپښتو نستان تاریخي ورځ

تیرکال دسنبلې په ۹ ورځ د پښتو نستان دخپلواکۍ دتړون تاریخي ورځ په درنومراسمو او مظاهرو استقبال شو له په کابـل کښې د پښتونستان په تاریخي یادگار چـه د کابـل ښاروال په لنډه وینا دپښتونستان بیرغ‌پورته شو دزرگونو خلکو او په افغانستان کښې د اوسیدونکو پښتونستانو په گډون د بیر غ پورته کول دتودو احساساتو په څرگندو لو استقبال او همدا رنگه چه په زرگونو خلك د پښتونستان دخلکو سره دورور ولي د علایقو او دپښتونستان دآزادۍ په تاییـد او آرزو ښکاره کولو راټول شوی و په غازي ستدیوم کښې خان عبدالغفار خان او خان محمد ایوب خان پخپلو ویناو کښې دافغانستان دحکومت او ملت نه دخوښې په څرگندو لـو کښې د پښتونستان دآزادۍ په باره کښې دافغانستان کوششو نه او اخلاقي او معنوی مر ستـې وستایلې او دپښتونستان په باره کښې‌اوږدې ویناوې وکړلې ددغو ویناو څخه وروسته په غازي ستدیوم کښې دپښتونستان دورځې په مناسبت داخلي او خارجي نمایشونه وشول او

په افغانستان رادیو کښې دپښتو ټولنې‌له‌خوا دشاعرانو په گډون یوه مشاعره هم وشوله‌او په دغوټولو مراسمو کښې دپښتو نستان‌خلکو ته مبارکي وویله شو.

په پښتونستان کښې

دسنبلې په ۹ ورځ دآزاد پښتونستان پـه ټولو برخو کښې د پښتونستان تاریخي ورځ په خاصو مراسمو ونمانځله‌شوه‌په‌دغه‌مناسبت په راغلو خبرونو کښې ویلې شوي ؤ چه د زیاتو خلکو په شمول ددغې تاریخي و رځې‌یاد تازه او پوهانو مشرانو او لیکوالو د ټولنو په وړاندې دپښتونستان دخلکو دمشرو عوحقوقو په باره کښې تودې وینا وې وکړې او جذاب اشعار ولوستل شو او دخپلو خاصو ولسي او ایالاتو سره سم یې په لوړو ځایونو دمظاهرې او ښاد نامي په حیث داورلمبې‌بلې‌کړی‌وې اوپه دغه ډول یې دغه تاریخي ورځ‌په جوش او خروش ونمانځله.

(پیغامو نه)

دافغانستان دخپـلواکـې د ٤۸ جشن پـه مناسبت دآزاد شمالي پښتونستان د قو مـې مشرانو له خوا په را لیږلو پیغامونو کښې د ٤۸ جشن له کبله یې د خپلې خوښۍ ا و خوشحالي مراتب څرگند کړي ؤ.

او په دغه مناسبت کې‌دخوښې په‌څرگندولو کښـې دمعظم همایوني اعلیحضرت حضور ته مبارکي ویلې وې او دشهریاری ذات تر قیادت لاندې دافغان ملت دسعادت او سلا متیا هیله کړې وه.

دعقایدو او اصلاحاتو په پروگرام کښې

تیرکال دافغانستان دخپلواکۍ داته‌څلویښتم کال په مناسبت ښاغلي صدراعظم‌محمدهاشم میوند وال دعقاید او اصلاحاتو د پروگرام د وینا پرترځ کښې دپښتونستان په باره کښې وویل.

په دې عقیده یو چه دخپل سر نوشت د ټاکلو حق دملتو او خلکو له مسلمه حقو قو څخه دی او په هغو قضایاؤ کښې چه داستعمار له بقایاو څخه دی ددې حق په‌ټینگه‌ملاتړ کوو ښاغلي صدراعظم وویل زمونږ دپښتونستاني

ورونو سر نوشت دحق دتا مين دپاره د افغانستان مسالمت آميزه زيارونوته بايد په ټينګه دوام ورکړی شي چه يو داسې دتفا هم او اعتماد او واقع بيني فضا پيدا کړی شي چه ددې مسئلې چه داستعمار دبقاياؤ څخه ده دحل لاروته درسيدلو زمينه مساعده شي او دپښتونستان دخلکو او رهبرانو او تر قي غوښتونکو صميمي آرزوګانې تر سره شي.

دډاکتر او رنګ شاه جناز ه

دسنبلې په ۱۹ ورځ په امريکه کښې د آزاد پښتونستان دټولني درئيس مر حوم ډاکتر اررنګ شاه جنازه دده دوصيت مطابق په الوتکه کښې کابل ته راوړی شوه او دمعظم همايوني اعليحضرت دهغې مهرباني له مخې چه دپښتونستان په مجا هدينو يې لری امريې وکړ چه دمرنجان غونډۍ په سلطنتي هد يره کښې دفن کړی شي.

جنازه په رسمي مراسمو سره په کا بل کې اوسيدونکي پښتونستانيان دخوشحال خان د ليسي او رحمان بابا د ليسي شاګردان دکابل يو شمير مخور ښاريان دپښتو نستان درانه مشران خان عبدالغفار خان او خا ن محمد ايوب خان په ګډون چه د جنازې د مشايعت دپاره حاضرؤ او دمرحوم ډاکتر اورنګ شاه ځوی سردار شاه او دهغه مرحوم ميرمن دتابوت سره راغلي ؤ دهوايي ميدا ن څخه جنازه دقبايلو دمستقل رياست سالون ته يووړلې شوه او دهغه ځای نه په رسمي تشريفاتو دمرنجان غونډی سلطنتي هديرې ته ددفن دپاره نقل او په درناوی سره خاورو ته وسپارلې شوه ددغه نوميالي پښتونستاني دښخولو په مراسمو کښې والاحضرت سردار محمد داؤد، والاحضرت سردار محمد نعيم، صدراعظم ښاغلي ميوند وال دکابينې ځينې غړي عسکري او ملکي عاليرتبه مامورين خان عبدالغفار خان، خان محمد ايوب خان اڅکزی او نورو يوشمير زياتو پښتونستانيانو ګډون در لود.

ښاغلي صدراعظم دمرحوم ډاکتر روح ته د بښنې په دعا کښې د هغه مرحوم ځوی او پاتې کسانو ته همدردی ښکاره کړه اودوی ته يې دلوی خدای نه دزيات صبر هيله وکړه او هم دډاکتر او رنګ شاه ځوی سردار شاه دخپلې کورنې په نمايندګې دمعظم هما يوني اعليحضرت له مهربانيو او دافغانستان د حکومت له توجه څخه خوښي وکړ له.

په دغه وخت کښې خان عبدالغفار خان دمرحوم ډاکټر او رنګ شاه شخصيت او دهغه خدمتونه چه د پښتونستان دتر قې اوپرمختګ په لاره کې کړل ياد کړ او وويل مر حوم ډاکټر يو پوملي وطن دوست مجا هدپښتون و، دمرحوم ډاکټر او رنګ شاه فاتحه دسنبلې په (۲۱) ورځ دقبايلو دمستقل رياست له‌خوا د شير پور په لوی جمات کښې واخيستلې‌شوه چه ښاغلي صدراعظم دکابينې غړو عالي رتبه مامورينو مخورو ښاريانو او پښتونستانيانو په کښې ګډون در لود دهغه روح ته دبښنې دعا وشوله.

دهمدردې او خواشنې اظهارا ت

دميزان په اولو ورځو کښې چه‌دافغانستان صدراعظم ښاغلي ميوند وال ددوستانه سفرپه دوران کښې په ترکيه کې ناروغه شو ی و خان عبدالغفار خان‌دښاغلي صدراعظم دناروغې په‌نسبت دخپلې همدردی مراتب له ننګر هار څخه دقبايلو مستقل رياست ته پخپل‌راليږلې ليک کښې څرګند کړی ؤ ددوې دهمدردی‌او خواشنې مراتب دقبايلو دمستقل رياست له خوا ښاغلي صدراعظم ته ور سو لی‌شو همدا رنګه دپښتونستان دبيلو بيلو سيمو د خلکو له خوا دښاغلي صدراعظم دناروغې په نسبت دخواشنې او همدردی پيغامونه راغلي ؤ اود ښاغلي صدراعظم دصحت دعاګانې شوې وې.

دعقرب لومړۍ نيټه:

دآزاد شما لي پښتونستان د بيلو بيلو برخو څخه او دجنوبي پښتونستان د کا کړو دقبيلې خلکو صدراعظم ښاغلي ميوند وا ل په صحت او روغيدلو دخپلې خوشحا لې په څر ګندو لو کښې د لو ی خدا ی‌څخه د ښاغلي صدراعظم دروغتيا غوښتنه او داخلاص دعا کړی وه.

په خبرونو کښې ويلې شوی ؤ کوم وخت چه د پښتونستان په خلکو د ښاغلي‌صدراعظم دصحت زيری وشو دخلکو دخوشحالې‌موجب شول او په همدغه مناسبت چه ښا غلي صدراعظم پخير سره روغ جوړ افغانستا ن ته راورسيد خان عبدالغفار خان دعقرب په لومړۍ ورځ دښاغلي ميوند وال کورته ورغي او ددوې په صحت يې خپله خوښي‌وکړ ه همداشان په راغلو ليکونو کښې ويلې شوی‌و چه دشمالي پښتونستان دباجوړ اوسره ګمر مشرانو او عالمانو د خپلو خلکو په‌نمايندګې دصدراعظم ښاغلي ميوند وال دروغتيا په نسبت دخپلې خوښې مراتب څر ګند کړ ی ؤ.

دعقرب ۵ نيټه:ــ

خان عبدالغفار خان ديوې لنډې دورې دپاره دکابل نه کندهار ته لاړ او دځو ورځو

تیرولو شخه وروسته دعقرب په ۱۷ ورځ بیرته
کابل ته راغی.

دقوس په میاشت کښې دآزاد شما لـی
پښتونستان دتیرا دمحلی شورا رئیس مولانا
فضل کریم چه یو مجاهد پښتون او علمی
شخصیت ؤ وفات شو دهغه په دغه مړینه د
پښتونستان ملی ټولنی سختی خواشینی‌شولی
او دتیرا زیاتو خلکو دهغه مرحوم روح ته‌ددعا
کولو دپاره دهغه دښخولو په مراسمو کښی
ګډون کړی ؤ او دهـغه فاتـحه په تیرا او
افغانستان کښی واخستله شوه.

دمرحوم مـولانا فـضل کـریم دوفات په
مناسبت دصدراعظم ښاغلی محـمد ها شـم
میوند وال له خوا آزاد شمالی پښتو نستان
دتیرا دمحلی شورا اودهغه‌مرحوم‌بازماندګانو
په‌عنوان تلګرام کښی تسـلیت او همدردی
ښکاره کړی وه.

د قوس په ۱۷ ورځ په جلال آباد کښی
دقبایلو دلوی مدیریت او دمرحوم مو لانا د
ورور ښاغلی عبدالهادی له خوا په جلال‌آباد
کښی داوسیدونکو پښتو نستانو د دا یرو
مامورینو اونورو خلکوپه ګډون فاتحه‌واخستل
شوه اودهغه مرحوم پښتونستانی روح ته د
ښښنی دعا وشوله.

دیوصحی مرکز دبنسټ‌تیږه کیښودل شو ه

دقوس په وروستیو ورځو کښی د قبا یلو
دمستقل ریاست رئیس ښاغلی روښان له‌خوا
دکنړونو دولایت په اسمار کښی د قبا یلی
او محلی خلکو دپاره دیو شل بستری صحی
مرکز دبنسټ تیږه کیښودل شوه دصحی‌مرکز
دبنیاد ګذاری په مراسمو کښی چه د کنړ
والی مامورین او دآزاد شمالی پښتو نستان
ځینی مشرانو او دکنړ مخورو پکښی ګډون
در لود.

ښاغلی رو ښان د صحی مرکزدبنیادګذاری
په مناسبت پچپله وینا کښی چه دهما یونی
اعلیحضرت سلا مونه یـی حاضر ینو تـه
ورسوله وویل دښاغلی محمد هاشم میوندوال
صدراعظم حکومت تل دداسی لارو چا رو او
پلا نو په لټون کښی دی چه دهغه په تطبیق
او عملی کیدلو سره دافغانستان دهری‌سیمی
داوسیدونکو او لیری برخو دخلکو دپـاره
دهوسایی او آرامی وسایل برابر شی.

ښاغلی رو ښان دقبا یلو مستقل ر ئیس
دافغانستان او پښتونستان دمنا سبا تو پـه
باره کښی وویل دافغانستان دملت او حکومت
ښی آرزو ګانی دپښتو نستان د ټولو خلکو
سره ملګری دی ښاغلی روښـان وویـل د
افغانستان دصدراعظم ښاغلی محمد ها شم
میوند وال دحکومت دعقاید و او اصلا حا تو
په پروګـرام کښی ویلـی شـوی دی چـه
افغانستان به دخپلو پښتو نستانو وروڼو د
سر نوشت دټاکلو دحق دتامین دپاره دسولی
دلاری نه خپلو کوششو نو ته په ټینګه دوام
ورکوی او سعی کوی چه دښـه تفـاهم او
اعتماد او واقع بینی له مخی داسی فضا پیدا
شی چه ددی مسئلی دحل دپاره چه‌داستعمار
دبقایاوُ نه‌دی زمینه برابره کړی‌اودپښتونستان
دخلکو مشرانو او ترقی غوښتونکو صمیمـی
آرزو ګانی سر ته ورسیږی.

ښاغلی روښان دخپلی وینا په پای کښی
وویل دافغانستان حکومت‌او ملت دپښتونستان
دخلکو سره دورور ولی او تاریخی علایقو په
اعتبار او دادب ژبی ثقافت او تاریخ‌دشریکو
افتخاراتو په اعتبار ددوی شخه خپل معنوی او
اخلاقی مساعد تونه سپمولی نه‌دی اوترممکن
حد پوری یی د خپلو اصلاحی اجتما عی‌علمی
او صحی پرو ګرامونو سره سم د پښتونستان
وروڼو داجتماعی علمی او صحی او ضا عـو
انکشاف هم په نظر کښی نیو لی دی چه په
کابل ننګرهار او پکتیا کښی ددوی د پار ه
خو مختصی تعلیمی موسسی او دپښتونستانیو
مراجعینو دصحی وضعیت په ښه کیدو کښی
هر وخت مساعد تو نه او مرستـی د هغـو
نمونی شمیرل کیږی.

او خوشحاله یم چه دمعـظم هـما یونـی
اعلیحضرت دښو ارزوګانو په پیروی او د
صدراعظم ښاغلی محـمد هاشـم میوند وا ل
دحکومت دعقاید واواصلاحاتو د پرو ګرام په
اساس دلومړی ځل دپاره دکنړو نو د ولا یت
داسمار په ولسوالی کښی دقبایلی او افغانی
مراجعینو او محتاجانو دپاره دیو صحی مرکز
دبنسټ تیږه ږدم او په دغه وسیله هیله لرم
چه دپخوا شخه زیات توفیق وموموچه زمونږ
قبایلی او افغانی وروڼه دکوم صحی تکلیف
دپیښیدو په وخت له نږدی نه په دغه مر کز
کښی دتداوی او صحی وقایی لاندی‌ونیو لی
شی او دپښتونستان دعلاقو او سر حد ی
برخو شخه دولایت تر مر کز او کله ناکله
دافغانستان نورو ښارونو ته ددوی دمسافرت
مشکل لری شی دښاغلی روښان دوینا پـه
مقابل کښی دآزاد شمالی پښتونستان دباجور
دچارمنګ ښاغلی محمد شعیب جان د خپلی
سیمی دخلکو په نمایندګی داسمار د صحی
مرکز دتاسیس په نسبت د خپلی قدر دانی
مراتب ښکاره کړل‌اودغه کار یی دپښتونستان

دخلکو سره دافغانستان دحکومت او خلکو د
دایمی همکاریو پهلاره کښی یوبل مثبت
گام وباله .

دآزادی غوښتونکو گرفتار ی

دجدی میاشت.

دمحکوم جنوبی پښتونستان د بلو چستان
څخه پهراغلو اطلاعاتو کښی ویلی شوی ؤ
چه دپښتونستان دآزادی دپاره په روان ملی
کوشش کښی چه نوابزاده دودا خان مینگل
دپښتو نستا ن دآزادی غو ښتنی پـه اثـر
دپاکستان دحکومت له خوا نیولی شوی و په
۱٤ کاله حبس محکوم کړی شـو. په خبـر
کښی زیاته شوی وه چه دپاکستان حکو مت
د جنوبی پښتونستان په کویټه او چاله وان
کښی دپښتونستان دآزادی خواهانو څخه یو
شمیر د آزادی غوښتنی د کو شش په اثر
نیولی او بندیان کړی دی.

پښتونستانو ته داختر مبار کی

کابل: ۱۳٤۵ کال دجدی په میاشت کښی
دکوچنی نیکمر غه اختر په مناسبتدافغانستان
صدراعظم ښاغلی محمد هاشم میوند وا ل د
خپلی وینا په ترڅ کښی خپلو پښتو نستانو
ورونو تهددغو نیکمرغو ورځو مبارکیوویله.

دد لوی په میا شت کښی

دمحکوم جنوبی پښتونستان دکویټی څخه
په را غلو اطلاعاتو کښی ویلی شوی چه د
جنوبی پښتونستان د بلو چستان د مریقبیلی
د خلکو او دپاکستان ددولتی مقاماتو تر منځ
جگړی روانی دی او آزادی خواهان د ښاغلی
میر شیر محمد خان په مشری چه د آزاد ی
غوښتنی په تایید او تعقیب یی خپل کوشش
جاری ساتلی دی دپاکستان په فو ځی ا و
حکومتی ځایونو حملی کوی او دخلکو لهخوا

دغو ملی مجا هدینو ته د خوراکی شیا نو به
رسولو دپاکستان د حکومت له خوا سخت
بندیزونه لگولی شوی دی او عسکروته وظیفه
ورکړی شوی چه دښارونو اوکلیو څخـه د
خوراکی شیانو وړل بند کړی نو ددغه کبلهنه
یوازی داچه ملی مجاهدین بلکه ددغی سیمی
خلك هم دبندیز او خوراکی شیانو دلږوالی
دسختی سره مخامخ دی او داقتصادیمحاصری
لاندې نیولی شوی دی.

افغانستان ته دخان عبدالولی خا ن را تگ

ددلوی دمیاشتی په ۱٦ ورځ دخانعبدالغفار
خان ځوی خان عبدالولی خان دمحکوم مرکز ی
پښتونستان اوسیدو نکی دخپلی کور نی سره
د څو ورځو تیرو لو دپاره چه په تو رخم کی
ورته دقبایلو د مستقل ریاست مر ستیا ل
ښاغلی بینوا او په جلال آباد کښیاوسیدونکو

پښتونستانو ستړی مشی وویل جلال آبادته
رواورسید او په هغه میلمستیا کښی گډو ن
وکړ چه ددوې په درناوی د ننگر هار والی
ښاغلی دین محمد دلاور له خوا ترتیب شوی
وه په دغه میلمستیا کښی خان عبدالغفارخا ن
هم گډون در لود.

ښاغلی خان عبدالولی خان دد لوی په ۱۹
ورځ د جلال آباد څخه دخپلی کورنی سر ء
کابل ته راغی دراتگ په وخت کښی ور ته
دماهیپر په خوا کښـی دقبـایلو دمستقـل
ریاست مرستیال ښاغلی بینوا او ددغهریاست

څو تنو مدیرانو دپښتو ټولنی د رئیس پوهاند
رښتین او یو شمیر لیکوا لو له خوا هرکلی
وویل شو او ددغی ورځی د غرمی ډو ډ ی په
صدارتعظمی کښی دصدراعظم ښاغلیمحمدهاشم
میوندوال سره دملاقات په ترڅ کښی وخوړله.

ددلوی په ۲۰ ورځ دقبایلو دمستقل رئیس
ښاغلی روښان له خوا دخان عبدالولی خا ن
په درناوی دقرغی دسپوږمی په رستورانکښی
غرمنی میلمستیا شوی وه چه په هغه کښی
دنومووړی خان دکورنی غړو داطلاعاتو اوکلتور
دوزارت ځینو ر ئیسانو دپښتو ټولنی ځینو

غړو او دکابل ځینو ادیبانو هم گډوندرلود.
خان عبدالولی خان په افغانستان کښی دخپل
اقامت په ورځو کښی دکندهار او هلمند د
ولایتو تاریخی آثار او صنعتی مو سسی او
انکشافی فعالیتو نـه هـم ولیـدل او دغـه
فعالیتونه یی وستایل.

او همدا شان چه د هلمند او کند ها ر څخه
کابل ته راغی نود افغانستان د شمالی ولایاتو
دکتنی دپاره چه دقبایلو دمستقل ریا ست
مرستیال ښاغلی بینوا ورسره ؤ هغی خواته
لاړ په دغه دوره کښی خان عبدالولی خا ند
سمنتو فابریکه دنساجی فابریکـه او د سرك
جوړولو پروژی او نور انکشافی فعالیتو نه
وکتل دشمالی ولایاتو دتاریخـی آثارو ا و

انکشافي پروژو دسپين زر شرکت دستګاوي او دشير خان بندر تاسيساتو دکتلو څخه وروسته دحوت په ۱۰ نيټه کابل ته را غي په کابل کښې داطلاعاتو اوکلتور دوزارت او پښتو ټولنې لهخوا هم دنوموړي خان په درناوي ملمستيا وي شوي وي.

خان عبدالولي خان د حوت په ۱٦ ورځ په داسي حال کښې چه په تورخم کښې ورته د قبايلو دمستقل رياست مرستيال ښاغلي بينوا دننګرهار دقبايلو مدير په ولسيجرګه کښې دمومند دري وکيل ښاغلي غلام نبي چکنوري او په جلال آباد کښې اوسيدو نکو پښتو نستانو مخه ښه وويله ددري هفتو اقامت څخه وروسته دافغانستان نهپښتونستان ته دخپلې کورنې سره لاړ.

جلال آباد ته را تګ

ددلوې په مياشت کښې دمحکوم مر کزي پښتونستان نوميالي ليکوال ښاغلي حسين بخش کوثر جلال آباد ته راغلی ؤ نوموړی په جلال آباد کښې په يوه جوړه شوي ادبي ټولنه کښې دخپلې وينا په ترڅ کښې وويل خوشحاله يم چه ځان دننګر هار د ولايت د اديبانو او شاعرانو په منځ کښې وينم او د خوښې ځاى دى چه زمونږ افغاني ورو نه د معظم ټولواك همايوني اعليحضرت دلارښودنې لاندې دخپل وطن دودانولو پهکار لګيادي.

دپښتونستان په مسئله دښاغلي خانمحمد ايوب خان لنډه تبصره.

دبلو څو دمهمو پيښو اجمالي رويداد.

ددلوې په مياشت کښې خان محمد ايوب خان اخکزي په يوه لنډه وينا کښې وويل.

څه وخت چه پاکستان په وجود راغلی نو دقلات درياست والي احمد يار خان په پاکستان کښې دشمول څخه انکار وکړ.

پردغه بنا محمد علي جناح احمد يار خا ن دبعضي تعهداتو پر اساس په شمو ليتقانع کړ. دمحمد علي جناح دمرګ بعد پاکستاني زمامدارانو درياست والي احمد يار خا ن په لاهور کښې قيد کړ او دقلات رياست يي د خاران مکران اوقلات پردو رياستو تقسيم کړ.

ددغه صورت حال برخلاف سردار نو رو ز خان دبغاوت بيرغ پورته کړ پاکستانيي ډير پريشان او پردې مجبور کړچه نوروز خانيي دخليفه دستاويز پر بناد سر او مال په حفظ دګفت وشنيد دپاره مرکز ته وغوښت سردا ر مذکور دذهني معصوميت اوسياسي سادهګي په وجه دهوکه وخورله چهمرکز ته و رسيدو فوراً ګرفتار او په کورټ مارشل يي سردار په عمري قيد محکوم او دده دري ځامن ئي اعدام کړه ددغي دردناکي واقعي دانعکا س په صورت کښې سردار عطاءالله خان او نوا ب محمد اکبر خان او شهزاده عبدالکريم خا ن هم فوراً ګرفتار شو ل اوتراوسه ګرفتار دي.

نو پردغه بنا تما مو بلو څو په ياغيا نه سر کښې شروع وکړه او دري کاله کيږ ي چي دهرقسم بې سروساماني باوجود يـو حکومت سره مردانه وار غورځـي پر ځـي کړي دي او تر اوسه يي کوي.

زه اميد کوم چه تاسو به په دي ذريعه دحکومت تو جه دبلو څو په مو جوده مجاهدو کښې هرممکن اخلاقي او معنوي مر ستو ته رواړ وي چه عندالپښتون مشکور اوعند الله ماجور شي قصه درزاه وهچه مأئيرمختصر کړه اميد دی چه تاسو به تفصيل ځنيواخلي او بل ددی حقيقت اظهار هم ضروري ګڼم چي دبلو څو معامله دپښتونستان دمسالي يو لاينفك جز دي. که بلـو چستان نه وي د پښتونستان موجوديت به نيم ګړی وي نوځکه دغه معاملی ته په جداګانه نګاه بايد ونهکتلی شي.

تا تو بيدار شوي ناله کشيدم ور نه
عشق کا ريست که بی آهو فغان نيزکنند

څلور مطالبې

دحوت په مياشت کښې دمحکوم جنو بي پښتونستان څخه په خپرو شوو اطلاعاتوکښې ددی خبري وضاحت شوی ؤچه دبلوڅودقام دپرله پسي قربانيو او مجادلو په اثر بالاخر دپاکستان حکومت ديته غاړه کيښود له چه د بلوڅو سرداري (جلا رياست) ومنيخودبلوڅو قام په دې قانع نه دي او مجادله يي دوا م لري.

په خبرونو کښې ويلي شوي ؤ چه دجنوبي پښتونستان بلو چستان په دي ډول مطالبې لري چه:ــ

۱ــ پنجابيـان او پـناه ګـزينان دی د بلوچستان څخه ووزي.

۲ــددوىدسرداري دقلات بيل ريا ست دې ومنل شي.

۳ــ دسوی ګيس کميشن دی قوم تهورکړي شي.

٤ــ يو يونټ دی مات شي.

ديونټ سره مخالفت

دحوت په مياشت کښې دمحکوم مر کزي پښتونستان نه په را غلوخبرونو کښې ويلي

شوی و چه د محکوم مرکزی پښتو نستا ن دگل بیلی اوسیدو نکی ښاغلی نثار محمد په یوه مطبوعاتی ټولنه کښی دخپلی و ینا په ترڅ کښی دې ټکی ته گوته نیولی وه چه د یو یونټ څخه دراپیدا شوو مشکلا تو په باره کښی غور او خیړ نه پکار ده او په د غه تحقیق کښی لازم دی دیونټ دړنگو لودپاره په زړه پوری کو ښش وکړی شی.

نوموړی ددغو حالاتو په بیان کښی دیونټ سره دمخالفت په اظهار کښی وویل چه د یونټ دکبله دمحکوم پښتونستان خلك دمالی زیان گاللو دمشکل سره مخامخ دی اودمعاملاتو دفیصلی دپاره لاهور ته ځی او سر بیره په دغه په نورو ډیرو مشکلا تو اخته دی ښاغلی نثار محمد وویل دیونټ څخه دپیدا شو و مشکلاتو یو خفگان دادی چه د پښتونستان دبر ښنا دقوی څخه په مساوی ډول استفاده نشی کیدلی ځکه دپښتونستان سیمو ته د یونټ څخه سخت نقصانات رسیدلی اورسیږی نو باید یونټ مات کړی شی.

تعزیراتی بندیزو نه

دحوت دمیاشتی په ۱۶ نیټه دمحکوم مرکزی پښتونستان څخه په خپرو شوو خبرو کښی ویلی شوی ؤ چه دمحکوم مر کزی پښتونستان په پیښور کوهات او نورو ډیرو برخو کښی دپاکستان دحکومت له خوا دتعزیرا تو ۱۴۴ ماده نافذ شوی چه ددغه بندیز مطابق هیڅوك حق نلری چه غونډی او جلسی وکړی په خپرونو کښی زیاته شوی وه چه دغونډی او جلسی نه علا وه پنځه تنه هم نشی کو لی چه یو ځای شی په خبر کښی ددغه تعزیراتو داینبوداو علت دانبودل شوی و چه دنیشنل عوامی گوند تصمیم نیولی ؤ چه د رو ژی د ۱۲ نیټی نه تر ۱۹ پوری دیو یونټ په خلاف جلسی او مظاهری وکړی.

دمبارکی پیغامونه

دپښتو نستان دبیلو بیلو سیمو دمشرانو له خوا دلوی اختر او نوی کال په مناسبت دگران ټولواك حضور ته دمبارکی پیغامو نه رارسیدلی ؤ چه په دغو پیغا مو کښی دگران ټولواك اعلیحضرت محمد ظاهر شاه تر سیوری لاندی دافغانستان دملت دهوسایی او پرمخ تگ هیلی شوی وی.

په پیغامونو کښی د پښتو نستا نو ورونو دحقه حقوقو دملاتړ له کبله د افغا نستا ند مشرانو او خلکو څخه دخوښی په څرگندولو کښی شکریه شوی وه او په همدی ډول د پښتونستانو مشرانو له خوا دصدرا عظم ښاغلی میوند وال په نامه هم د مبار کـی پیغامونه دمختلفو بر خو څخه را رسید لیؤ او په تشکر سره دهغوی له خوا د غو پیغامونو جوابونه ورکړی شوی دی.

د پښتونستان دمسئلی دحـل پهلاره کښی د کوښش دوام.

د ۱۳۴۶ کال دحمـل په میاشـت کښـی صدراعظم ښاغلی میوند وال امریکی تـه د دوستانه مسافرت په دوران کښی دامریکی د متحده ایالاتو دجمهور ریس‌لینـدن جا نسن له خوا په سپینه مانی کښی ددوې پهدرناوی په ترتیب شوی میلمستیا کښی دخپلی وینا په ترڅ کښی وویل موږ د سولی دوسایلو سره دبین المللی مسئلو دحل د لزوم پـه گټون دملگرو ملتو منشور ته کلکه عقیدهلرو. ددغی روحی په اساسـ چـه بیـن المللـی موضوعات په مسالمت آمیز و طریقو سره حل کیدای شی موږ دپښتونستان دمسئلی دحل کیدو په باب چه له پاکستان سره ز مو نږ دروابطو مهمه موضوع تشکیلوی خپلوکوششو نو ته پسې دوام ورکوو.

همداشان ښاغلی میوند وال دامـریکی د مطبو عاتو په ملی کـلـپ کـښی د ورځپانـه لیکو نکو یو ی ټو لنی ته دوینا په تر څ کښی دپښتونستان دمسئلی په باب وویـل موږ لـه پاکستان سره دخپل اصلی مشکل حل یعنـی پښتو نستا ن دمسئلی په با ب چه په هغه له او و ملیونو نه زیاتو پښتنو سر نوشت مربوط دی کار کوو ښـا غلـی میوند وال وویـل مـو نږ دا عقـیـد ه لر و چه ددې مسئلی دمسالمت آمیزه حـل لاره ټول دپښتونستان دخلکو مشرانو اومفکرینوله حل یعنی دپښتو نستان دمسئلی په با ب چه په هغه کښی داوو ملیونو نه زیاتوپښتنو سر نوشت ټاکـل دی کار کوو .

ښاغلی میوند وال وویل موږ دا عقیدهلرو چه ددې مسئلی دمسالمت آمیزه حاللاره د ټول پښتونستان دخلکو مشرانو او مفکرینوله مشروعو غښتنو سره سم په شروع کیدا ی شی.

موږ پوره ډاډه یو چه دحل دغه ډول یوه لاره دپاکستان له امنیت او نیکمرغی سر ه ناموافقه نه شی گڼل کیدای او دحل دغهلا ره به ددې سیمی ټولی گټی تر سره کړی.

دپښتو نستا نو له خوا دښاغلی صد راعظم دوینا تود هر کلی

دحمل د میاشتی په ۲۲ نیټه دآزادپښتونستان دبیلو بیلو بر خو څخه دپښتونستان قو می

مشرانو پخپلو را لیږلو پیغامو کښې دامریکې په متحده ایالاتو کښې د پښتو نستان د مسئلې په باره کښې د صدراعظم ښا غلی محمدهاشم میوندوال په وینا دخپلې زیاتې خوښې په څرګندو لو کښې د صدراعظم ښاغلی میوند وال د حکومت او دافغانستان دملت څخه په زړه پورې شکریه کړې وه د پښتو نستان نمایندګانو او مشرانو پخپلو پیغامو کښې زیاته کړې وه څنګه چه ښاغلی صدراعظم دامریکې په متحده ایالا تو کښې دافغانستان دحکومت اراده دخپلې وینا په ترڅ کښې د پښتو نستان دمسئلې حل یوځل بیا دسولې دلارې څخه څر ګنده کړې ۓ پښتونستان دخلکو دخوښې او اطمینا ن باعث شوې د پښتو نستان مشرانو او نمایندګانو پخپلو پیغامو کښې دهمایونې اعلیحضر ت د قیادت لاندې دصدراعظم ښاغلی میوند وا ل د حکومت موفقیت او دافغانستان زیاته ترقی او لوړتیا دخښتن تعالی څخه غوښتې ده او خپلې ښې تمناګانې څرګندې کړې دي.

دیو یونټ سره مخالفت

دثور دمیاشتې په اولو و رڅو کښې د محکوم مرکزی پښتونستان څخه په را غلی خبر کښې ویلی شوې چه دنیشنل عوا می ګوند دمشرې لاندې دپیښور په چوك یادګار کښې دقصه خوانۍ دشهیدانو دکالیزې د یادونې په باره کښې یو ه لویه جلسه‌وشوله په دغې جلسه کښې زیاتو خدایی خدمتګارو چه سره بیر غو نه ورسره و ګډون در لود او دپښتونستان زنده باد په ناروییې د پښتو نستان دآزادې غوښتنې داحساساتو په څرګندو او کښې دپاکستان د حکو مت یو یونټ اوداساسی جمهوریتونو تشکیل غندنه کوله او پخپله مطالبه کښې یونټ ما تو ل غوښتل.

دجلسې دشاملینو څخه ښاغلی اربا ب سکندر خان ښاغلی محمد افضل بنګښ ښاغلی اجمل خټك ښاغلی میر مهدی شاه مهدی اود محکوم مرکزی پښتو نستان یو شمیرلیکوالو دپښتونستان دآزادې په باره کښې جذابې ویناوې وکړې په پای کښې ښاغلی شادمحمد میزې دپښتونستان آزادې دپاره دخان‌عبدالغفار خان‌نه هیرید ونکی مجاهدې وستایلې د پښتو نستان زنده باد او خان عبدالغفارخا ن زنده‌باد په نارو جلسه پای ته ورسیدله.

قبایلی ښوونځی پرانستل

د پښتونستانو ورونو سره د مرستې اودهغوی داولاد دروزنې په تایید د ۱۳۴٤ کال دثور په ۱۵ ورځ دمنځنې پښتونستان دهلګانو دپار ه په‌خوست کښې یوه لیلیه قبایلی ښوونځی دقبایلو دمستقل رئیس ښاغلی روښان له خوا پرانستل شو. دقبایلی ښوونځی دپرانستلو په‌وخت کښې ښاغلی روښان دقبایلو مستقل رئیس په‌یوه ویناکښې‌دافغانستان ا و پښتونستان دورورې علایقو او داوږدې مودې روابطو ته اشاره وکړه وی‌ویل چه‌دافغانستان حکومت اوملت تل‌دخپلو پښتونستانو ورو نو دنیکمرغی اوددوی دپوهې دپرمخ تګ‌دپار ه کوششونه کړې اوکوی‌یې اوزمو نږ دګرا ن تولواك دښې ارادې په پیروی دصدر اعظم ښاغلی محمدها شم میوندوال حکو مت دافغانستان دخلکو اړتیاؤ دپور کو لو ا و همدغه راز دپښتونستا نو ورونو دتنویردذهنې سویې دانکشاف اودپوهنې دپرمخ تګ په‌لاره کښې کوشش کړې اوکوی‌یې خوزمو نږ پښتونستانې ورونه هم‌چه له اوسنې مد نی ژوند څخه ګټه واخلې او دغه ښوونځی ددغه کار داجراله‌پاره ددغې ادعا تایید ونکی او د افغانستان اوپښتونستان دخلکو دورور ی څرګنده نمونه ده .

دقبایلی ښوونځی دافتتاح په‌مرا سموکښې دښاغلی روښان دوینا نه وروسته دپو هنې دوزارت لومړی معین ښاغلی دکتور محمداکرم هم پخپله مفصله ویناکښې وویل‌دپښتونستانو ورونو دځلمې نسل روزل دښاغلی میوندوا ل دحکومت یوانکشافی پروګرام دی اود غه ښوونځی یې دپښتونستانو ورونو دپو هې دپرمخ تګ په‌لاره کښې یوبل ګام وباله . وروسته له‌هغه په خوست کښې اوسیدونکو پښتونستانو څخه یوتن ښاغلی شاکم خا ن دخپلو خلکو په‌نمایندګی دافغانستان دګرا ن پاچا معظم همایونی اعلیحضرت له مهر بانیو اودپښتونستان دخلکو دهوسایې په لاره‌کښې دصدراعظم ښاغلی میوندوال د حکومت له کوششو نو څخه دخوښې په وینا کښې‌شکریه وکړه .

په‌پای کښې دپکتیا والی تورن جنرا ل محمدعظیم ددغه قبایلی ښوونځی پرا نستل مبارکې پښتو نستانو ورونو ته وویله اوددرنو مراسمو په ترڅ کښې چه ښوونځی پرانستل شو دمنځنې پښتونستانو دقبیلو څخه پکښې دلومړې ځل دپاره ځلویښت تنه هلکان‌داخل او په در س ویلو یې شروع وکړه.

متاثر شوی حالات

د۱۳٤٦ کال دثور په‌میاشت کښې دشمالی پښتونستان ددیر دریاست څخه په‌را غلو

اطلاعاتو کښې ویل شوي وچې په ډېر کښې دپاکستان حکومت ددیر داوسني نواب(خسرو) اوجندول دخان ضد تحریك شروع کړ ی غواړي چه په دیر کښې دنوابی سیستم ختم کړي اوددیر ریاست مستقیماً ترخپل نفوذلاندې راولي .

په اطلاعاتو کښې داهم ویل شوي چې د پاکستان ددغه اقدام په اثر ددیر آزاد ی غوښتو نکی قامونه را پاریدلي اوبالاخره دڅور په٦ نیټه په‌باړوه کښې دقومو نواوپاکستا ن تر منځ سخت جنګ واقع شو.دپاکستاني‌قواو له‌خوا ثقیله وسله لکه ټانکو نه ـتو پ ماشیندار پرې استعمال شوي او په‌نتیجه‌کښې دقومي خلکو څخه ۸ تنه مړه او خلورتنه ټپیان اودپاکستان دملیشي څخه یوتن صو بدا ر میجریوتن حواله دار او ٥٥ تنه دملیشي فوځ ملازمین پکښې مړه اوټپیان شوي دي او ددیر درياست په ټولو قبیلو کښې دپاکستان په‌ضد مظاهرې اودخلکو عمومي اشتعال دوام پـه نتیجه کښې دجوزا دمیاشتې په لومـړیو ورځو کښې دشمالي پښتونستان دباجوړ اودیـر د ریاست څخه رارسیدلي خبرونه په دې‌تا یید ددغو حالاتو کیفیت داسي څرګند کړي و چه دڅه موډې‌راهیسې دپاکستان‌دحکومت دمداخلو په اثر ددیر اوجندول حالات سخت اندیښمن اومتا ثر شوي اوبالاخره ددیر درياست‌سلطان خیلو او پاینده خیلو او دجندول مشرانو او نورو مر بوطه تولو قبیلو دخپلي حقو قـي مطالبي ، خپل دفاع اودپښتو نستان غوښتلو دجاري کوشش په‌تایید او تعقیب دپاکستا ن مداخلي ونه زغملي شوي دیوي خوا سلطا ن خیلو او پاینده خیلو دخپل کوشش په تایید دخپل قومي اظهار عمل ګرمه مظاهر ه وکړه اوتور بیر غونه‌یي راوېستل دبلي خوا دجندول خلکو په‌باوړه باندې ناڅاپي حمله وکـړه د پاکستان تاسیسات یې دحملي لاندې ونیو ل په‌نتیجه کښې یې باوړه ونیو له او دپاکستان په‌تاسیسا تو کښې زیات شمیر وسله اوقوځي لوازم لاس ته‌راوستل او دپاکستان فو ځ‌ته‌یي درانه تلفات هم رسولي دي .

ددغو واقعاتو اوحالاتو په اند ښمن صو رت حال‌کښې وروستني اطلاعات وايي چه‌دپاکستان حکومت تازه دم فوځ چه ثقیله وسله ورسر ه وه اوالوتکو هم ویرونکې الوتنې کو لې باوړې ته‌وارد اودثقیله وسلې په استعمال یې باوړه بیرته ونیوله او حالات نور هم کړ کیچن‌شول‌او دآزادي خواهانو څخه دپاکستان ددرنې وسلې په‌استعمال کښې څوتنه مړه اوزخمي شوي او ددغو سیمو عمومي پارید نې نوری هم‌زیاتې شوې دي اوخلك دآزادي خواهانو مرستې ته راوتلي دي دباجوړ اطلاعات وايي څنګه چه د جندول دواقعاتو څخه دآزاد پښتونستان خلك خبرشول دخپلو ولسي اصولو مطابق په یوه غږ راووتل دخپلي سیمي ددفاعي ترتیباتونیولو په‌ترڅ کښې دپاکستان حکومت ته اخطارورکړ چه‌په دیر اوجندول کښې دمداخلو څخه ځان وژغوري اوکه حالات په‌داسې اندیښمن‌صورت دوام ومومي نودوخیمو عواقبو مسئول په‌خپله پاکستان وي دخپلي دفاع په‌تایید نور دغـه ډول مداخلي ونه زغملي شي او دعمل‌میدان‌ته به ودانګي.

په‌بلو چستان کښې

دجوزا په اولو ورځو کښې دجـنو بـي پښتونستان دبلو چستان دکویټې څخه په‌راغلو اطلاعاتو کښې ویلي شوي وچه ـ

دجنوبي پښتونستان خلك دخپلي آزا د ی غوښتنې مبارزې ته دوام ورکوی اوپه همد غه تایید یې په دې ورځو کښې په کویټې‌اوقلات کښې دبلو څوداتحاد په‌نوم انجمن جوړ کړي اوپه ملي کوشش یې لاس پورې کړي دي‌دغه انجمن دخپل ټاکلي پروګرام دمخې غوا ړ ی دخپلو کومیتو ددور وپه ذریعه دجنـو بـي پښتونستان‌په ټولو سیمو کښې‌قومي‌مخالفتونه چه دپاکستان دګما شتګانو دمدا خلو په اثر ورته لمن وهل کیږي لیرې‌کړي او خلك د پښتونستان دآزادي غوښتنې دکو ششـ‌ملګرې اومتحد کړي دجنوبي پښتونستان په‌یوه بله اطـلاع کښې ویلي شوي و چه دمینګل‌قبیلې دآزادي خواهانو ډلې دښاغلي میرعلي محمد اوښاغلي میر لونګ په‌مشرۍ دپاکستان د نظامي تاسیساتو خلاف دقلات نه د ګوړ درد بندر پورې ١٤ پلونه په چاو دډونکو موا دو نړولي اوپه دغو سمیو کښې سرك یی‌دترافیك داستفادې څخه ویستلي دي په خبر کښـي داهم ویلي شوي و چه ښاغلي میرعلي محمد اوښاغلي میر لونګ دپاکستان ګماشتګا نو او صاحب منصبانو ته اخطار ورکړی دی چه د پاکستان دحکومت له‌خوا دبلو څوضبط شو ی ځمکې چه غیر بلو ځانوتـه ورکـړې شوی سمدستي یې بیرته بلو څوته ورکړي اوپناه ګزین‌تري وباسي .

په دغه خبر کښې داهم څرګنده شوي و ه چه دبلو څو دآزادي غوښتنې په‌فعالیت باندې دپاکستان حکومت دګرفتاري دسیسه‌استعما ل کړې دکځي په‌سیمه کښې ٤٥٠ تنه بلو څـي مجاهدین نیولي اوپه دغو برخوکښې اضطراري

جالات اعلام کړی اوبندیزونه یی لگـو لـی

دپښتونستان مسئله

د ۱۳٤٦ کال دجوزا د میاشتی په ۱۰ نیټه د افغانستان صدر اعظم ښاغلی محمد ها شم میوندوال په‌هغه میلمستیا کښی چه دشوروی اتحاد رئیسه هیئت دمشر ښاغلی نیکو لا ی پودگورنی په‌ویاړ جوړه‌شوی وه دخپلی‌وینا په تر څ‌کښی دپښتونستان دمسئلی په‌باره کښی وویل.

دافغانستان خلك آرزو لری چه ددی سیمی ملتونه خپل داختـلاف وړمسئلی په تیر ه بیا هغه څه چه داستعمار دبقا یاڼ ښخه بلل کیږی دتفاهم اوواقع بینی له‌لیاری دخلکو د آرزوگانو اودبین المللی عدالت په اسا س حل کړی افغانستان تل غواړی چه‌دپښتونستان قضیه‌دمسالمت آمیزی‌لیاری‌دپښتونستان‌دمشرانو اوخلکودغوښتنو سره‌سم‌حل‌شی اودآسیاپه دی سیمه کښی دسولی دټینگیدو او باثمره‌همکاری امکانات په‌پراخ ډول برابرشی .

دښاغلی صدراعظم دوینا په مقابل کښی د شوروی اتحاد عالی شورا درئیسه هیئت‌صدر ښاغلی نیکولای پودگورنی دخپلی وینا په ترڅ‌کښی دپښتونستان دمسئلی په‌باره کښی وویل.ــ

دپښتونستان دمسئلی په‌باره کښی چه د ښاغلی صدراعظم دوینا په ترڅ‌کښی ورته‌اشاره وشوه باید وویل شی چه شوروی اتحادپخواله دی‌نه هم خپل موقف‌اوورویه ښکاره کړی ده‌او هغه تغیر نه‌مومی . مونږ عقیده لرو چه‌باید ددی مسئلی‌حل‌دسولی‌په‌وسایلو دپښتونستان دخلکو په گټه ولتیول شی او دغه کار به‌په‌دغه سیمه کښی دسولی دمنافعو سره هم‌مطا بقت وکړی.

دسپوږ می په کافی کښی دښاغلی روښان‌له خوا دښاغلی خان عبدالولی خان په درناوی ترتیب شوی میلمستیا عکس.

معلومات مفیده

مهمترین ادیان عالم

دین	پیروان آن به ملیون نفر
اسلام (با تمام فرقه های آن)	۴۳۰ر۰
رومن کاتولیک	۵۳۸ر۰ (۱)
پروتستانت	۲۶۳ر۷
اورتودوکس	۹۷ر۰ (۲)
سایر فرقه های مسیحی	۱۷ر۰
کنفوسیون چین ـ تاء ویست ها وبودائی های چین	۴۰۰ر۰
آئین بودا (مهایانا ـ نی مایانا ـ لامائیزم خارج کشور چین)	۱۰ر۰
هندو	۳۶۵ر۰
سک	۷ر۵
چائینا	۲ر۰
شینتو	۵۰ر۵
زردشت	۰ر۱
یهود (مجموع جمعیت یهودی ها باستثنای آنانیکه به یهودیت اعتقاد ندارند)	۱۲ر۸
پیروان سایرادیان وکلتورهای ابتدائی	۱۲۰ر۰

۱ـ طبق یک محاسبهٔ دیگر فقط ۴۹۳ر۵ ملیون نفر

۲ـ نظر به یک راپور دیگر که حاوی ارقامی از معتقدین این آئین در اتحاد شوروی است پیروان آن به ۱۲۰ ملیون بالغ میشود

سایر ار قام نفوسیکه خارج ازین سنجش قرار میگیرد یا معتقد به ادیان کوچک هستند ویا اصلا بکدام دینی اعتقاد ندارند .

ارقام متذکرهٔ فوق در واقع مظهر کلیات است که بطور عام وتقریبی مبین پیروان مذاهب بزرگ می‌باشند ، چنانچه در مورد پیروان مسیحیت این ارقام نه تنها مکمل نیست بلکه نمیتوان به آن اعتماد هم نمود . زیرا تعداد پیروان مسیحیت در کشور های کمونست درست معلوم و واضح نمیباشد .

درشرق آسیا یك معتقد به مذهب که درعین حال معتقد بـه آئین می‌باشند ، پیرومذهب کنفوسیوس نیز هست ویا یك بودائی درعین زمان یك شنتویی هم میباشد .

و بیش از نصف پیروان آئین مسیحیت در اروپا وبیش از ثلث آن در امریکا زندگی می کنند.

هشت فیصد از پیروان آئین مقدس اسلام در آسیا مستقر هستند طوریکه از معتقدین سایر ادیان مثل ، هندوئی ، چینائی ، بودائی کنفوسیوسی ، زردشتی (پارسی) شینتویی، تاویی) بیش از ۹۹ فیصد در این قاره (آسیا) حیات بسر میبرند .

بیش از نصف پیروان مذهب یهود درامریکا، بیش از یك ربع آن در اروپا و سدس (یك ششم) در آسیا و بقیه در افریقا وآسترالیا مسکن گزین می باشند .

نظر براپوری که در سال ۱۹۶۳ نشرشده است در افریقا ۲۵ ملیون مسیحی مـذهب کاتولیك وجود دارد .

یك راپور موثق دیگر حاکی است که سهم پیروآن مسیحیت در مجموعهٔ جمعیت جهانی پیوسته روبه تقلیل میرود و علت آن را ازیاد نفوس متکاشف کشور های غیر مسیحی میداند.

تساوی سیستم متریك و مقیاسات انگلیسی حجم وفضا

یك انچ مکعب = ۳۸٦ ر ۱٦ سانتی متر مکعب یك سانتی متر مکعب =۰٦۱۰۳ ر ۰ انچ مکعب

یك انچ مکعب = ۳۸٦ ر ۱٦ سانتی متر مکعب

یك فت مکعب = ۱۷۲۸ انچ مکعب = ۳۲ ر ۲۸ دیسی متر مکعب

یك یارد مکعب = ۲۷ فیت مکعب = ۷٦٤٦ ر ۰ متر مکعب

یك فت مکعب = ۰۳۸۳۲ ر ۰ متر مکعب یك متر مکعب = ۳۱۷ ر ۳۵ فیت مکعب

یك متر مکعب = ۱۰۰۰ دیسی متر مکعب = ۱۰۰۰۰۰۰ سانتی متر مکعب ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ میلیمتر مکعب

یك امپریال باشل = ۳٦۳٤۹ ر ۰ هکتو لیتر یك هکتو لیتر = ۷٥۱۱ ر ۲ امپریال باشل

یك لیتر = یك دیسی متر مکعب =۷٦۰ ر ۱ پینت انگلیسی = ۱٤٤ ر ۲ پینت امریکائی

یك هکتو لیتر = ۱۰۰ لیتر

۹۹۷ ر ۲۱ گیلن انگلیسی = ٤۱ ر ۲٦ گیلن امریکائی

مقیاسات مایعات

یك گیلن انگلیسی = ۱٤۲ ر ۰ لیتر

یك گالون امریکایی = ٤ کوارت = ۷۸۷ ر ۳ لیتر

یك گیلن امریکائی = ۱۱۸ ر ۰ لیتر

یك بیرل ٥ ر ۳۱ گالون = ۲ ر ۱۱۹ لیتر (واحد انگلیسی و امریکا)

یك پینت انگلیسی = ٤ گیلن = ٥٦۸ ر ۰ لیتر

یك بیرل نفت = ٤۳ گالون = ۱٥۸٫۸ لیتر (واحد انگلیسی و امریکایی)

یك پینت امریکایی = ٤ گیلن = ٤۷۳ر ۰ لیتر

یك کوارت انگلیسی ۲ پینت = ۱۳٦ ر ۱ لیتر

یك گالون انگلیسی = ۲۷٤ ۲۷۷ انچ مکعب

یك کوارت امریکائی = ۲ پینت = ۹٤٦ ر ۰ لیتر

یك گالون امریکائی = ۰ ر ۲۳۱ انچ مکعب

یك گالون انگلیسی = ٤ کوارت = ٥٤٦ ر ٤ لیتر

مهم ترین ارقام دربارهٔ کرهٔ ارضی

ارقامی چند از بیضوی زمین (نظربمحاسبات هایفورد)

شعاع خط استوا (اکواتور یا ل رادیوس)	٦۳۷۸۳۸۸ متر
نصف محور زمین (شعاع قطبی)	٦۳٥٦۹۱۲ متر
محیط خط استوا	٤۰۰۷٦٥۹۲ متر
محیطکه از فراز قطب اندازه شده است	٤۰۰۰۹۱٥۳ متر
طول یکدرجهٔ خط استوا	۱۱۱۳۲۳٫۸۷ متر
طول درجهٔ میر ید یان وسطی	۱۱۱۱۳٦٫٥٤ متر
سطح	٥۱۰۱۰۰۹۳۳٫٥ کیلو متر مربع
حجم	۱۰۸۳۳۱۹۷۸۰۰۰۰ کیلو متر مکعب
ثقلت کرهٔ زمین (وزن زمین)	٥۹۷۰ تر یلیارد تن

تر تیب افقی کرهٔ ارض (بارقام کامل)

سطح خشکه	۱٤۹۰۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
سطح آب	۳٦۱۰۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
سهم سطح خشکه در نیمکرهٔ شمالی	٤ر ۳۹ فیصد
سهم سطح خشکه در نیمکرهٔ جنوبی	۰ر ۱۹ فیصد
سهم سطح خشکه در نیمکرهٔ خشکه	۰ر ۱٥ فیصد
سهم سطح آب در نیمکرهٔ آب	۰ر ۹۱ فیصد

تر تیب عمو دی سطح کرهٔ زمین

بلند تر ین ارتفا ع سطح زمین (مونت ایور ست)	۸۸٤۷ متر (۱)
عمیقتر ین سطح بحر (که تا کنو ن تثبیت شده است)	۲۵۰ متر
سویهٔ متوسط (بلندی وسطی) سطح فزیکی کرهٔ ارض	۲٤۰ متر
سهم طبقات مر تع در سطح خشکهٔ زمین	۰ر۲۰۰ متر ٤ر۲۵ فیصد
(از نگاه کاسمیا)	بیش از ۲۰۰۰ متر ۲ر۱۳ فیصد

(۱) نظر به یك سنجش دیگر مساو ی ۸۸٤۸ متر

قاره ها (بارقام کامل)

آسیا	٤۳۹۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
افریقا	۳۰۳۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
امریکا	٤۲۰۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
انتارکتیس	۱٤۱۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
مدون شلفایس	۱۳۱۷۷۰۰۰ کیلومتر مربع
آسترالیا و اوقیانوسیه	۸٦۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
اروپا (اورال سرحد قرار داده شده)	۱۰۵۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع

ابحار اعظم

اسم	سطح
بحر الکاهل یا پاسفیك	۱۷۹ ٦۷۹۰۰۰ کیلومتر مربع
بحر اتلس	۱۰٦ ٤٦۳۰۰۰ کیلومتر مربع
بحر الهند	۷۱ ۹۱۷۰۰۰ کیلومتر مربع

مهمترین اعماق ابحار که تاکنون شناخته‌شده اند

بحرالکاهل و ابحار جانبی و فرعی آن

حفره های پورتوریکو (اعماق میلواوکی)	۹۲۱۹ متر
حفره های ساندویچ جنوبی (اعماق میتیئور)	۸۲٤ متر
رومانجرین	۷۷۲۸ متر
حوضهای بحر وسطی امریکا (حفره های جایمن)	۷۲۳۸ متر
حوضهای کاناری	٦۲۹۲ متر
حوضهای قطب جنوبی هند واتلانتیك	۵۸۷۲ متر
حوضهای ارکتیس (حوضهای آنگارا)	۵٤٤۹ متر
حوضهای بحر وسطی اروپا (حوض های ایونیك)	۵۰۱۳ متر
بحیرهٔ شمالی	۷۲۵ متر

بحرالهند و ابحار جانبی و فرعی آن

حفره های سوندا (اعماق پلانیت)	۷٤۵۵ متر
حوضهای شتمال آسترالیا	٦۸٤۰ متر
حوضهای مدغاسکر	٦٤۰۰ متر
حوضهای آسترالیای غربی	٦۳۵۰متر
حوضهای ناتال	۵۷۳۹ متر
حوضهای اندامان	٤۱۷۷ متر
بحر الاحمر	۲۳۵۹ متر
خلیج فارس	۸٤ متر

بحرالکاهل و ابحار جانبی و فرعی آن

حفره های فلیپین (اعماق کوک)	
غیر قابل اعتماد)	۱۱۵۱۵ متر
حفره های ماریان (اعماق ویتیاس اول)	۱۱۰۳٤ متر
حفره های ماریان (آعماق قابل غواصی	
تریست)	۱۰۹۱۸ متر
حفره های ماریان (اعماق خلیج)	۱۰۸٦۳ متر
حفره های تونگا (اعماق ویتیاس دوم)	۱۰۸۸۲ متر
حفره های تونگا (اعماق هوریسون)	۱۰٦۳۳ متر
حفره های کوریل (اعماق ویتیاس سوم)	۱۰٥٤۲ متر
حفره های فلیپین (اعماق گالاتیا)	۱۰٥٤۰ متر
حفره های فلیپین (اعماق کاپ جانسن)	۱۰٤۹۷ متر
حفره های فلیپین (اعماق امدن)	۱۰٤۰۰ متر
حفره های جاپان (اعماق راماپی)	۱۰۳۷٤ متر
حوضهای پیرو (حفره های اتاکوما)	۷٦۳٦ متر
حوضهای باندا	۷٤٤۰ متر
حوضهای پاسفیک قطب جنوبی	٦۲٥۰ متر
بحیرهٔ بیرنگ	۳۹٦۱ متر

ریکارد های عمق‌پیمائی بوسیلهٔ آلات‌غواصی

دبیلیوبیت ۱۹۳٤
آ . پیکارد ۱۹٥۳
جی هویت ، پی ویلم ۱۹٥٤
جی پیکارد ، دی ولش ۱۹٦۰

یخچال های طبیعی کرهٔ ارض

ساحهٔ قطب جنوب و جزایر ماورای	
انتارکتیس	۱۲٦٥۳۰۰۰ کیلومتر مربع
جزایر کتیک و ماورای ارکتیک	۲۰۷۲۷٤۳ کیلومتر مربع
امریکای شمالی	۷۷۰۰۹ کیلومتر مربع
آسیا	۱۲۰۰۹۱ کیلومتر مربع
امریکای جنوبی	۲٥۰۰۰ کیلومتر مربع
اروپا	۱۰۸۱۳ کیلومتر مربع
نیوزیلند ـ نیوگینی	۱۰۱٥ کیلومتر مربع
افریقا	٥۰ کیلومتر مربع
مجموع تمام یخچال های کرهٔ ارض	۱۸۹٥۹۷۲۱ کیلومتر مربع

مجموع وزن کتله یخ روی زمین می‌تواند از ۳۰ـ۳۲ ملیون کیلومتر
واز این جمله از ۹۰ر۹٥ فیصد آن در در انتارکتیس (قطب جنوب) وجود دارد .

طولانی ترین یخچالهای غیر طبیعی

یخچال اینیل چیک (تیانسان)	۸٥ کیلومتر
یخچال یوپسالا (پتاگونیا)	۸۰ کیلومتر
یخچال فیدچینکو (ترانسالائی)	۷۷ کیلومتر
یخچال سیاچن (قراقرم)	۷٥ کیلومتر

یخچال های طولانی شناخته شدهٔ آلپ

یخچال آلیچ	٥ر۲٥ کیلومتر
یخچال یونترآر	۰ر۱٥ کیلومتر
یخچال گورنیر	٥ر۱٤ کیلومتر
مردوگلاس	٥ر۱۳ کیلومتر
پاستریتس	۲ر۱۰ کیلومتر

گیباچ ۹ر۲ کیلومتر
هینترایس ۸ر۷ کیلومتر
یخچال مورتیراچ ۸ر۵ کیلومتر

معلومات آفاقی دربارهٔ حقایق مهمهٔ جهان

اوقیانوسهای بزرگ

علمای جغرافیه و خریطه سازان جهان : چهار پارچهٔ بزرگ آب را بنام «اوقیانوسها» یاد میکنند .

این اوقیانوس ها عبارت‌اند از : اوقیانوس پاسفیك ـ اوقیانوس اتلانتیك ـ اوقیانوس هند و اوقیانوس آرکتیك .

پندار برای این است که اوقیانوس های اتلانتیك و پاسفیك در حصهٔ خط استوا به دو قسمت اتلانتیك شمالی و اتلانتیك جنوبی و سفیك شمالی و پاسفیك‌جنوبی منقسم گردیده است .

اوقیانوس آرکتیك نام آبهائی است که در شمال کتله های خشکه در ناحیهٔ دایرهٔآرکتیك واقع می‌باشد . اصطلاح اوقیانوس انتارکتیکا از طرف عدهٔ از کارتوگرافرها برای توضیح هویت آبهای اطراف انتارکتیکا بکار برده می شود . اما حدود شمالی آنرا هیچ نقطهٔ معین جغرافیائی تعیین کرده نمیتواند .

عمق و مساحه اوقیانوسها

اوقیانوس پاسفیك : مساحهٔسطحیه ٦٣٨٠١٦٦٨ مربع میل . وعمق ١٤٠٤٨ فت .

اوقیانوس اتلانتیك: مساحهٔسطحیه ٣١٨٩٣٠٦ مربع میل . وعمق ١٢٨٨٠ فت .

اوقیانوس هند : مساحهٔسطحیه ٢٨٣٥٦٢٧٦ بع میل و عمق ١٣٠٠٢ فت .

اوقیانوس آرکتیك: مساحهٔ سطحیه ٥٤٤٠١٩٧ مربع میل و عمق ٣٩٥٣ فت .

عمق ومساحه بحیره ها

بحیرهٔ ملایا : مساحهٔ سطحیه ٩٩٨٠٥٦مربع میں و عمق ٣٩٧٦ فت .

بحیرهٔ چین جنوبی : مساحهٔ سطحیه ١١٤٦٠٠٠ مربع میل وعمق ٨٦٨٥ فت.

بحیرهٔ کریبین : مساحهٔ سطحیه ١٠٦٣٣٤٠ مربع میل وعمق ٨٦٨٥ فت.

بحیرهٔمدیترانه : مساحهٔ سطحیه ٩٦٦٥٧ مربع میل . و عمق ٤٨٧٨ فت .

بحیرهٔ بیرنگ : مساحهٔ سطحیه ٨٧٥٧٥٣ مربع میل . و عمق ٤٧١٤ فت .

خلیج مکسیکو : مساحهٔ سطحیه ٥٩٥٧٦٠ مربع میل . و عمق ٤٩٦١ فت .

بحیرهٔ چین‌شرقی : مساحهٔ سطحیه٤٨٢٣١٧ مربع میل . و عمق ٦١٧ فت .

خلیج هدسن : مساحهٔسطحیه ٤٧٥٧٩٢مربع میل و عمق ٤٢٠ فت .

بحیرهٔ جاپان : مساحهٔ سطحیه ٣٨٩٠٧٤ مربع میل . و عمق ٤٤٩٢ فت .

بحیرهٔ اندامان : مساحهٔ سطحیه ٣٠٧٧٩٥٤ مربع میل . و عمق ٢٨٥٤ فت .

بحیرهٔ ملایا : مساحهٔ سطحیه ٢٢٢١٢٤ مربع میل . و عمق ٣٠٨ فت .

بحیره زرد : مساحهٔ سطحیه ١٨٠٠٠٠ مربع میل . و عمق ١٦٠ فت .

بحیرهٔسرخ : مساحهٔ سطحیه ١٦٩٠٧٣ مربع میل . و عمق ٦١١ فت .

بحیرهٔ سیاه : مساحهٔ سطحیه ١٧٨٣٧٨مربع میل . و عمق ٣٦١٠ فت .

بحیرهٔ بالتیك : مساحهٔ سطحیه ١٦٣٠٥٠ مربع میل . و عمق ١٨٩ فت .

خلیج‌فارس: مساحهٔ سطحیه ٩٢٢٠١ مربع میل . وعمق ٨٢ فت .

خلیج فارس : مساحهٔ سطحیه ٨٢٢٠١ مربع میل . و عمق ٨٢ فت .

خلیج سینت لارنس : مساحهٔسطحیه ٩١٨١٥ مربع میل و عمق ٤١٧ فت .

خلیج‌کالیفورنیا : مساحهٔ سطحیه ٦٢٦٢٥ مربع میل . و عمق ٢٦٦٧ فت .

تنگهٔ مانش وبحیرهٔ آیرلند : مساحهٔ سطحیه ٦٨٩١٩ مربع میل . وعمق ١٩٠ فت .

تنگهٔ باس : مساحهٔ سطحیه ٢٨٨٨٠ مربع میل . و عمق ٢٣٠ فت .

حجم ووسعت قاره ها

امریکای شمالی بشمول جزایر آن : ٩٣٠٠٠٠٠ مربع میل .
از شمال به جنوب ٥٣٠٠ میل و از شرق به غرب ٤٠٠٠ میل .

امریکای جنوبی : ٦٨٠٠٠٠٠ مربع میل .
از شمال بجنوب ٤٧٥٠ میل و از شرق به غرب ٣١٠٠ میل .

اروپا : ٣٧٥٠٠٠٠ مربع میل .
از شمال به‌جنوب ٢٤٠٠ میل واز شرق به غرب **٣٨٠٠ میل .**

آسیا بشمول جزایر آن : ۱٦٩٠٠٠٠٠ مربع میل .
از شمال به جنوب ۵۳۰۰ میل وازشرق به غرب ٦۰۰۰ میل .
افریقا : ۱۱۵۰۰۰۰۰ مربع میل .
از شمال به جنوب ۵۰۰۰ میل واز شرق به غرب ٤۷۰۰ میل .
آسترالیا : ۲۹۵۰۰۰۰ مربع میل .
از شمال به جنوب ۱۹۷۰ میل و از شرق به غرب ۲٤۰۰ میل .
انتارکتیکا : ۵۳۰۰۰۰۰ مربع میل .

مساحهٔ سطحیهٔ مناطق زراعتی‌جهان:

۳۳۰۰۰۰۰۰ مربع میل .
ستیپ ها : ۱۹۰۰۰۰۰۰ مربع میل .
صحرا ها : ۵۰۰۰۰۰۰ مربع میل .

نقش زلزله ها

اگر چه زلزله هائیکه وقتا فوقتا در هرگوشه و کنار جهان رخ میدهد بعضا تجربیات وتلفاتی را بار می آورد . اما علمای سیانس عقیده دارند که زلزله ها در امر انکشاف متداوم کرهٔ خاکی نقش خیلی موثر و ارزندهٔ دارد .

امروز در سراسر جهان رویهمرفته بیش از ۱۲۰۰ مرکز سینزموگراف موجود است . و سالانه در حدود ۵۰۰۰۰۰ تکانهای زلزله‌توسط این مراکز ثبت میگردد .

از جملهٔ این تکانهای زلزله تقریبا ۱۰۰۰۰۰ تکان آن شنیده و یا احساس شده میتواند و در حدود ۱۰۰۰ تکان دیگر آن نسبتا شدید بوده و منجر به تولید تخریبات و تلفات می شود .

علمای سیانس مدعی هستند که تکاشف متواتر قشر کرهٔ ارضی با تکانهائیکه همدوش با آن وقتا فوقتا صورت میگیرد اصلا برای استقـرار و ادامهٔ حیات در جهان یك امر بس مهم واساسی پنداشته میشود.

بدون تردید با اصطکاك و کاهشی که در پیکر کوهها متوالیا بعمل می‌آید . هرگاه‌مجددا جبران نشود و فرو رفتگی ها دوباره‌بحال عادی برنگردد . در آنصورت مسلما جهان ما به بحرهای راکد وباطلاقها مبدل خواهد شد .

تا جائیکه تحقیقات بعمل آمده است . هیچ نقطهٔ جهان از احتمال وامکان وقوع زلزله مصئون نمیباشد اما از هر پنج زلزله چهار آن در گردونواح اوقیانوس پاسفیك رخ میدهد.
و دومین سر زمین نا آرام دیگر از لحاظ وقوع تکانهای زلزله نواحی شرق الهند ، اتلانتیك ، مدیترانه ، همالایا و غرب الهند میباشد .

امروز تیوری که بیشتر در مورد حقایق وقوع زلزله ها قابل قبول میباشد آین است که زلزله ها اساسا در اثر انتقال و یـا لغزشهای بسیار بزرگی که از طریق سکتگی های قشر زمین صورت میگیرد به میان می‌آید.

هنگامیکه صخره‌ای در اثر فشار زیاد در یك نقطهٔ نسبتا ضعیف سقوط میکند کثیرا در قسمت بسیار زیرین سطح زمین امواج تکانهای شدید به وقوع میرسد .

یك قسمت این امواج بدورادور کرهٔ زمین در حرکت می‌آید و قسمت دیگر آن از بین زمین بسرعت سر سام آوری «هشت میل در هرثانیه»عبور میکند .

چند انفجار مهم و تاریخی

کوه آتشفشان ویزوویس : بر خلیج‌ناپلز حاکمیت دارد و یکی از کوههای آتشفشان معروف جهان است .این کوه آتشفشان درماه اگست سال ۷۹ بعد از میلاد شهر «پومپی»را با ۲۰۰۰۰ نفوس آن در زیر خاکسترسوزنده و همچنان (هرکولانیوم) و (ستابی) را در لای توفان لجن مدفون ساخت .

در سالهای ۱۱۳۹و ۱٦۳۱ کوه آتشفشان ویزوویس‌به انفجارات خیلی‌وحشتناکی‌پرداخت که‌در اثر آن‌پانزده قصبه‌منهدم گردید و٤۰۰۰ نفر تلف شد .

کذا در سالهای ۱۷۷۹ و ۱۷۹۳ -۱۸۷۲- ۱۹۰٦و ۱۹٤٤ نیز انفجارات کوچکی بوقوع پیوست که بعضاً تلفات جانی نیز بار آورد .

کاراکاتاو: این کوه آتشفشان روی جزیرهٔ در تنگه «سوندا» بین سوماترا و جاوا واقع است .

درماه اگست سال ۱۸۸۳ در اثر یـك انفجار خویش در اوقیانوس یکصد فت‌عمقی را بوجود آورد .

انفجار مذکور بقدری شدید بود که صدای مهیبش ازفاصلهٔ۲۵۰۰میلی‌استماع‌گردیدوامواج جزری ومدی آن ۳۵۰۰۰ نفر را به دیار عدم فرستاد . در سال ۱۹۲۷ کاراکاتا و جزیرهٔ اناك کاراکاتاو را بوجود آورد که در سال ۱۹۲۹ منفجر گردید و در اندرون سوراخی که در سال ۱۸۸۳در اوقیانوس ایجاد شده بود جزیرهٔ را تشکیل داد .

کوه آتشفشان پیلی : در مارتینیك واقع بوده و بتاریخ ۸ ماه می سال ۱۹۰۲ در نتیجهٔ یك انفجار خویش سینت پیر را تخریب وبیش

از ۳۰۰۰ نفر را هلاك گردانید .
بتاریخ ۲۰ ماه می و ۳۰ ماه اگست سال ۱۹۰۲ نیز انفجارات نسبتا ضعیفی بوقوع پیوست و انفجاری که بتاریخ ۱٦ ماه سپتامبر سال ۱۹۲۹ رخداد خیلی شدید بود و برای سه سال کامل دوام کرد .

آگونگ : این کوه آتشفشان ۱۳۰۸ فت ارتفاع دارد و در جزیرهٔ بالی واقع است .
آگونگ در ماههای جنوری . مارچ و می سال ۱۹٦۳ سه بار به انفجار مبادرت ورزید که در اثر دو انفجار اخیر رویهمرفته بیش از ۱۵۰۰ نفر و ثلث اراضی زراعتی جزیرهٔ بالی از بین رفت و ۸۵۰۰۰ نفر متواری و بی‌خانمان گردید.

کوه آتشفشان با تور : در جزیرهٔ بالی واقع بوده و ۵٦۳۷ فت ارتفاع دارد در ماه سپتامبر سال ۱۹٦۳ دراثر انفجار این کوه آتشفشان ۱۲۰۰ نفر که در قرب و جوار آن بسرمیبردند مجبور به ترك منازل شان گردیدند .
وصدای مهیب انفجار تا فاصلهٔ پنجاه میلی شنیده شد .

خلیج های مهم جهان

در اصطلاح جغرافیائی خلیج عبارت ازپارچهٔ آبی است که از چهار طرف اگر چه عدهٔ از خلیج ها را بحیرهٔ توسط خشکه محاط شده باشد . نیز میگویند . اما در حقیقت امر در قطار خلیج قرارمیگیرند .
بحیرهٔ کسپین که توسط اتحاد شوروی و ایران محاط شده است ، هشت دریا در آن فرو میریزد .

بحیرهٔ کسپین : در قاره های آسیا و اروپا واقع است .
مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱٤۳۵۵۰ مربع میل طول ۷٦۰ میل و عمق آن ۳۲٦٤ فت میباشد .

خلیج سوپیریر : در امریکای شمالی وقوع دارد . مساحهٔ سطحیه ۳۱۸۰۰۰ مربع میل . طول ۳۵۰ میل و عمق آن ۱۳۳۳ فت است .

خلیج وکتوریا: در قارهٔ افریقا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲٦۸۲۸ مربع میل میباشد طول آن ۲۲۵ میل و عمق آن ۲٦۵ فت می باشد .

بحیرهٔ ارال : در قارهٔ آسیا وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن عبارت از ۲۵۳۰۰ مربع‌میل است . طول بحیرهٔ ارال ۲۸۰ میل است و عمق ۲۲۳ فت میباشد .

خلیج هورون : این خلیج در امریکای‌شمالی واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲۳۰۰۰ مربع میل . طول ۲۰٦ میل و عمق آن ۷۵۰ فت میباشد .

خلیج مشیگان : در امریکای شمالی وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ خلیج مشیگان ۲۲٤۰۰ مربع میل است . طول آن ۳۰۷ میل و عمقش ۹۲۳ فت میباشد .

خلیج تانگانیکا: این‌خلیج درقارهٔ افریقاواقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۲۷۰۰ مربع میل طول ٤۵۰ میل و عمق آن ٤۷۱۰ فت است .

خلیج گریت بیر : در امریکای شمالی‌وقوع دارد ومساحهٔ سطحیهٔ آن عبارت از ۱۲۲۷۵مربع میل میباشد . این خلیج ۲۳۲ میل طول دارد و عمقش به۵۳۱۵ فت میرسد .

خلیج بایکال : در قارهٔ آسیا واقع است و مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۱۷۸۰ مربع میل میباشد. ۳۸۵ میل طول دارد و عمق آن ۵۳۱۵ فت است .

خلیج نیاسا : این خلیج در قارهٔ افریقا وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۱٤۳۰ مربع میل است . طولش ۳٦۰ میل و عمق آن ۲۲۲٦ فت میباشد .

خلیج گریت سلیو : در امریکای شمالی واقع است . ساحهٔ سطحیهٔ این خلیج ۱۰۹۸۰ مربع میل طول ۲۹۸ میل و عمق آن ۲۰۱۵ فت است .

خلیج ایری : این خلیج در امریکای شمالی واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۹۹۱۰ مربع میل است . طول خلیج ۲٤۱ میل و عمقش۲۱۰ فت میباشد .

خلیج ونیپگ : در امریکای شمالی واقع است . مساحهٔ سطحیه آن ۹٤٦٤ مربع میل طول ۲٦٦ میل وعمق آن ٦۰ فت است .

خلیج اونتاریو : این خلیج در امریکای شمالی وقوع دارد . دارای ۷٦۰۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است . طولش ۱۹۳ میل و عمقش ۸۰۲ فت میباشد .

خلیج لاروگا : در قارهٔ اروپا واقع است. مساحهٔ سطحیه آن ٦۸۳۵ مربع میل طول ۱۲۰ میل و عمق آن ۷۳۸ فت میباشد .

خلیج بلخاش : این خلیج در قارهٔ آسیا وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲۷۲۰ مربع میل است . طولش ۳۰۰ میل و عمق آن ۸۵ فت می‌باشد .

خلیج چار : در قارهٔ افریقا واقع است . و ٦۳۰۰ مربع میل مساحه دارد . طول این خلیج ۱۷۵ میل و عمق آن ۲٤ فت میباشد .

خلیج ماراسیبو : در امریکای جنوبی وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ این خلیج ٦۳۰۰ مربع میل طول ۱۰۰ میل و عمق آن ۱۰۲ فت‌است.

خلیج اونیگا : این‌خلیج درقارهٔ اروپا است دارای ۳۷۱۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه میباشد. طول آن ۱٤۵ میل و عمق آن ۳۶۱ فت است .

خلیج ایر : در استرالیا وقوع دارد. مساحهٔ سطحیه آن ۳۷۰۰ مربع میل است . طولش ۱۱۵ میل میباشد .

خلیج تیتی کاکا : این خلیج در امریکای جنوبی واقع است . دارای ۳۲۰۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه میباشد . طول آن ۱۱۰ میل و عمق آن ۱۰۰۲ فت است .

خلیج اتاباسکا : در امریکای شمالی واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۳۱۲۰ مربع میل طول ۲۰۸ میل و عمق آن ٤۰۷ فت میباشد .

خلیج نیکاراگوا : این خلیج در امریکای شمالی وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ‌آن ۳۱۰۰ مربع میل است طولش ۱۰۰ میل وعمق آن ۲۳۰ فت میباشد .

خلیج رودلف : در قارهٔ افریقا واقع است . دارای ۲٤۷۳ مربع میل‌مساحهٔ سطحیه میباشد . طول این خلیج ۱۵٤ میل و عمق آن ۲٤۰ فت است .

خلیج ریندر : در امریکای شمالی‌وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲٤۶۵ مربع میل است . و دارای ۱٤۳ میل طول میباشد .

خلیج اگیککول : این خلیج در قارهٔ آسیا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲۳۵۵مربع‌میل می باشد طول آن ۱۱۵میل و دارای ۲۳۰۳فت عمق است .

خلیج تورنس : در قارهٔ استرالیاوقوع‌دارد. دارای ۲۲۳۰ مربع مساحهٔ سطحیه میباشد و طول این خلیج ۱۳۰ میل است .

خلیج‌وانرن : این خلیج در قارهٔ اروپا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ‌آن عبارت از۲۱٤۱ مربع میل می باشد .طولش ۹۰میل و عمقش ۳۲۱ فت است .

خلیج ولی پیگوسیس : در امریکای شمالی وقوع‌دارد . دارای ۲۱۰۵ مربع میل مساحهٔ سطحیه است .
طول این خلیج ۱٤۱ میل و عمق آن ۳۸فت میباشد .

خلیج الرت :این خلیج در قارهٔ افریقا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن عبارت از ۲۰۷۵ مربع میل می باشد طولش ۱۰۰میل و عمقش ۵٤فت است .

خلیج‌کاریا : در قارهٔ افریقا وقوع‌دارد . دارای ۲۰۵۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است. طول آین خلیج ۱۶۰ میل و عمق آن ۲۹۵ فت میباشد .

خلیج نیپیگون : درامریکای شمالی وقوع دارد . دارای ۱۸۷۰ مربع میل مساحهٔ‌سطحیه است . طول این خلیج ۷۲ میل و عمق آن ۵٤۰ می باشد .

خلیج‌گردیز : این خلیج در قارهٔ آسترلیا واقع است . مساحهٔ‌سطحیهٔ آن‌عبارت از۱۸٤۰ مربع میباشد و طولش ۹۰ میل است .

خلیج مانیتوبا: در امریکای شمالی وقوع دارد . دارای ۱۸۱۷ مربع میل مساحه‌سطحیه است . طول این خلیج ۱٤۰ میل و عمق آن ۱۲ فت میباشد .

خلیج اورمیا : این خلیج در قارهٔ آسیاواقع است . مساحهٔ سطحیه آن ۱۸۱۵ مربع میل میباشد .
طولش ۹۰ میل وعمقش ٤۹ فت است .

خلیج مویرو : در قارهٔ آفریقا وقوع دارد. دارای ۱۷۷۰ میل مربع مساحه سطحیه است. طول این خلیج ۷۶ میل و عمقش ۸٤ فت میباشد .

خلیج‌کیوگا:این خلیج در قارهٔ افریقاواقع است .مساحهٔ سطحیهٔ‌آن عبارت از ۱۷۱۰مربع میل‌می میباشد . دارای ۵۰ میل طول و ۲۵فت عمق است .

خلیج خانکا : در قارهٔ آسیا وقوع دارد.دارای ۱۷۰۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است .

خلیج‌نتیلنگ: این‌خلیج در امریکای‌شمالی واقع است . مساحهٔ سطحیه‌آن عبارت از۱۹۵۶ مربع میل و طول آن ۶۷میل میباشد .
طول این خلیج ۵۵ میل و عمق آن ۳۳فت میباشد .

خلیج‌کوکو: این‌خلیج‌درقارهٔ آسیا واقع‌است مساحهٔ سطحیه آن ۱۶۲۵ مربع میل میباشد دارای ۶۸ میل طول و ۱۲۵ فت عمق است .

خلیج‌روبانت: در امریکای شمالی واقع‌بوده دارای ۱۶۰۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است طول این خلیج ۶۹ میل است .

خلیج گریت سالت : این خلیج درامریکای شمالی واقع است .از حیث مساحهٔ سطحیهٔ ۱۵۰۰ مربع میل را احتوا می کند . طول آن ۷۵میل و عمقش ٤۸ فت میباشد .

خلیج یانگولو : در قارهٔ آسیا وقوع دارد. دارای ۱٤۷۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است طول‌این خلیج۸ میل و عمق آن۸۲ فت میباشد.

خلیج تونگتنگ: این خلیج در قارهٔ آسیا واقع است .مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱٤۳۰مربع میل می‌باشد و طولش ۷۵ میل‌است .

آبشار های معروف جهان

مسلماً در جهان ما هزاران آبشارخرد و بزرگ موجود است . و برخی ازین‌آبشارها

دارای عظمت واهمیت هستند .
البته عظمت و اهمیت این چنین آبشار ها نه تنها مربوط به ارتفاع آنها است بلکه بیشتر به‌حجم جریان آب، متواتر جریان آب، وسعت شراره و چگونگی ریزش آب‌شان منوطمیباشد.
آبشار سیت کویداس که در برازیـل و پراگوی واقع میباشد . هم از حیث ارتفاع و هم از نقطهٔ نظر اینکه جریان حداقل‌سالانه‌آب آن تقریبا در هر ثانیه ۴۷۰۰۰۰ فت مکعب است از بزرگترین آبشار های جهان محسوب میگردد.
مقدار تقریبی جریان سالانـهٔ آب آبشار نیاگارا واقع در امریکا و کانادا در هر ثانیه ۲۱۲۲۰۰فت مکعب از آبشار پالوافونسوواقع در برازیل ۱۰۰۰۰۰فت‌مکعب از آبشار اوروبو پونگاواقع در برازیل ۹۷۰۰۰ فت مکعب ، از آبشار ایگوازو واقع درارجنتاین و برازیل ۶۱۶۰۰ فـت مکعب از آبشار پـوتـوس ، ماریبوند و واقع‌در برازیل ۵۳۰۰۰ فت مکعب. از آبشار وکتوریا واقع در یوگندا ۳۸۴۰۰فت مکعب .ازآبشارچرچل و لابرادور واقع درکانادا ۴۰۰۰۰ فت مـکعب . و از آبشار کیتواتیـوا ۲۳۴۰۰فت مکعب میباشد .
آبشار کووری واقع در کشور هند یکی‌از آبشار های معروف جهان است . این آبشار در موقع خشکی و کم آبی به بحران قلت‌آب مواجه میگردد و از شرارهٔ آن آب قطره‌قطره فرو میریزد . اما در موسم بارندگی وفصل مونسون جریان آب آن در هر ثانیه عبارت از ۶۶۷۴۷۰ فت مکعب میباشد .
دریای‌نیاگارا آب خلیج ایری را به خلیج انتاریو به فاصلهٔ ۳۶ میل در یك سراشیبی تقریباً ۳۲۶ فت انتقا ل مید هد .
این آبشار در نیاگارا از طریق دو آبشار یکی (هارسشو) مربوط به کانادا و دیگری آبشار امریکا جریان می یابد . از هنگامیکه‌در هر دو جناح دریای نیاگارا هم بطرف کانادا و هم بطرف امریکا مراکز تولید نیروی برق ایجاد شده‌است‌ارتفاع آین آبشار ها پیوسته در حال تحول و تغییر میباشد.
چون مراکز متذکرهٔ برق آب مورد نیازشان را از دریا میگیرند بنا بران سطح آب حوضی که در قسمت زیرین آبشار ها بنا شده است تا ۳۰ فت صعود و نزول میکند .
بلند ترین ارتفاع آبشار هارسشو مربوط به کانادا و آن دیگر که به امریکا تعلق دارد . تنها و تنها در خلال شبها و فصل نا مساعد توریزم بـالترتیب بـه ۱۸۶ فتو ۱۹۳ فت میرسد.

موقعیت‌وارتفاع برخی‌ازآبشارهای‌مهم

آبشار راکانا: در قارهٔ افریقا واقع است . این‌آبشار به انگولا تعلق دارد و ارتفاع آن ۴۰۶ فت است .
آبشارفنچا: این‌آبشارمربوط به‌کشور حبشه است. ارتفاع آن ۵۰۸ فت میباشند ودر قارهٔ افریقا وقوع دارد .
آبشارچیرومبو: ۸۸۰ فت ارتفاع دارد . در قارهٔ افریقا واقع است و مربوط زمبیامیباشد.
آبشار کالامبو : در تـزانیا واقـع است . ارتفاع آن ۷۲۶ فت میباشد و در قارهٔافریقا موقعیت دارد .
آبشار تو جیلا : این آبشار درافریقای‌جنوبی واقع است وارتفاع آن ۳۱۱۰ فت میباشد .
آبشار کاووری: در کشور هند وقوع دارد و ارتفاع آن به ۳۳۰فت میرسد .
آبشار یوداکی: یکی از آبشار های‌معروف کشور جاپان است و ۳۳۵ فت ارتفاع‌دارد .
آبشار ولومومبی : این آبشار در قارهٔ آسترالیا واقع است و دارای ۱۱۰۰فت ارتفاع‌میباشد.
آبشار سودرلاند : ۱۹۰۴ فت ارتفاع‌دارد. در قارهٔ آسترالیا واقع بوده و به زیلاندجدید متعلق است .
آبشار کریلمر : این آبشار در قارهٔ اروپا واقع‌است. ارتفـاع آن۱۲۵۰ فت میباشد و مربوط به آسترالیا است .
آبشار گاوارنی : در فرانسه وقـوع دارد ارتفاع این آبشار ۱۳۸۰ فت آست .
آبشار پستل ریدر: از آبشار های‌برتانیه است . و ۱۴۰ فت ارتفاع دارد .
آبشارتوس: مربوط به کشور ایتالیا است و دارای ۴۷۰ فت ارتفاع میباشد.
آبشار کجلفوسن :این‌آبشار به ناروی تعلق دارد و آرتفاع آن ۲۶۰۰ فت است .
آبشار هاندول: ۳۴۵ فت ارتفاع‌داردومربوط به سویدن میباشد .
آبشار گیتروز : دارای ۱۶۴۰ فت ارتفاع است و به سویزرلند تعلق دارد .
آبشار هایت فال : این آبشار درامریکای شمالی واقع است . ارتفاع آن ۱۶۵۰ فت و مربوط به کانادا میباشد .
آبشار یوسمایت : در امریکای شمالی واقع است . مربوط باضلاع متحدهٔ امریکامیباشد و ۲۴۲۵ فت ارتفاع دارد .
آبشارگلاس : این آبشار ۱۳۲فت ارتفـاع دارد . در امریکای جنوبی واقع بوده وبـه برازیل مربوط می باشد .

برخی از جزایر مهم جهان

گرین‌لاندودنمارک : مساحهٔ سطحیهٔ ۸٤۰۰۰۰ مربع میل .
گینی جدید : مساحهٔ سطحیه ۳۱۷۰۰۰ مربع میل .
مالیزیا : مسا حهٔ سطحیه ۲۸۷٤۰۰مربع‌میل
ملغاسی : مساحهٔ سطحیه۲۲۹۸۱۲مربع‌میل
جزیرهٔ بافین : این جزیره مربوط به کانادا میباشد و دارای ۱۸۳۸۱۰ مربع مساحهٔ سطحیه است .

جزیرهٔ سوماتـرا : دارای ۱۸۲۸٦۰ مربـع میل‌مساحه سطحیه‌میباشد و به اندونیزیاتعلق دارد.

جزیرهٔ هانشو: مربوط به جاپان است و مساحهٔ سطحیهٔ آن ۸۸۰۰۰ مربع میل میباشد .
جزیرهٔ برتانیه: دارای مساحـهٔ سطحیـهٔ ۸٤۱۸٦ مربع میل .

جزیرهٔ الیسمیر : ۸۲۱۱۹ میل مربـع‌مساحه سطحیه دارد و به کانادا متعلق میباشد .
جزیرهٔ و کتوریا : به کانادا مربوط است مساحهٔ سطحیهٔ آن ۸۱۹۳۰ مربع‌میل را احتوا میکند .

جزیرهٔ نووایازملیا: این‌جزیره به‌کشوراتحاد شوروی تعلق‌دارد و مساحهٔ سطحیه آن۳۱۹۰۰ مربع میل است .
جزیرهٔ سوالبارد: به ناروی مربوط است‌و مساحهٔ سطحیه‌آن۲٤۱۰۰ مربع میل میباشد .
نیوفوندلاند: جزیرهٔ است که به کاناداتعلق دارد و مساحهٔ سطحیهٔ آن ٤۲۷۳٤مربع میل است .

کیوبا: این جزیره عبارت از کشور کیوبا است که ٤۳۰۳۸ مربع میل مساحه سطحیه دارد .

سیلون:۲۵۳۳۲ مربع‌میل‌مساحه سطحیه‌دارد و عبارت از کشور سیلون است .
فارموسا : مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۳۸۸۵مربع میل میباشد .
هینان : این جزیره به جمهوریت مردم چین مربوط است و ۱۳۰۰۰ مـربع میل مساحـه سطحیه دارد .

جاپان : عبارت از کشور جاپان است و مساحهٔ سطحیه آن ۱٤۷۲۷ مربع میل میباشد.
زیلاند جدید: دارای ۱۰۳۷۳٦ مربع مـیل مساحهٔ سطحیه است .
فلپین: دارای مساحهٔ سطحیهٔ ۱۱۵۷۰۷مربع میل می با شد .
جزیرهٔ سخالین: ۲۸۵۹۷میل مـربع‌مساحـهٔ سطحیه دارد و به اتحادشوروی متعلق‌است.

جزیرهٔ تسمانیا: این جزیرهٔ در آسترالیا واقع است و ۲٤۳۳۰ مربع میل مساحهٔ‌سطحیهٔ دارد .

جزیرهٔ وانکور: در کـانـدا واقـع است و مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۲٤۰۸ مربع میل‌میباشد.
جزیرهٔ جاوا: به کشور اندونیزیا تعلق‌دارد و مساحهٔ سطحیهٔ آن ٤۸۷٦۳ مربع میل است.
جزیرهٔ سلبیز : مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۷۲۹۸۷ مربع میل است و به اندونیزیا تعلق دارد .
جزیرهٔ مولوکاس : دارای ۲۸۷٦۷ میل‌مربع مساحهٔ سطحیه است و مربوط به اندونیزیا میباشد .

دریاهای معروف جهان

دریای امازون : ۳۹۰۰ میـل‌طول دارد وآب آن در اوقیانوس آتلانتیك میریزد.
دریای آمو : این‌دریا ۱٦۰۰ میل‌طول داردو محل ریزش آن بحیرهٔ ارال است .
دریای آمو: این دریا ۱٦۰۰ میل طول آن است و در تنگه تار تار میریزد .
دریای انگارا : این دریـا دارای ۱۱۵۰ میل طول است و محل ریزش آب آن ینیسی است .
دریای برهمایوترا : طول آن ۱۸۰۰میل‌است و در خلیج بنگال می ریزد .
دریای‌چرچك : ۱۰۰۰ میل طول دارد ومحل ریزش آب آن خلیج هدسن است.
دریای کانگـو : طـول این دریا ۲۷۱۸ میل است و به او قیا نوس اتلانتیل‌می‌ریزد.
دریای دانیـوب: آب آن در بـحیرهٔ سیاه میریزد و طولش ۱۷۷۰ میل است .
دریای دنیپر: این دریا ۱٤۲۰ میل طـول دارد و محل ریزش آب آن‌بحیرهٔ سیاه‌است.
دریای دون: ۱٤۲۰میل طول آن است و در بحیرهٔ سیاه می ریزد .
دریای گنگ: طول این دریا ۵٦۰ میل‌است و آب آن در خلیج بنگال میریزد .
دریای فرات : دارای ۱۷۰۰میل‌طول‌میباشدو در خلیج فارس میریزد .
دریای هوانگ : این دریا ۳۰۰۰میل طول دارد و محل ریزش آب آن بحیرهٔ زرداست .
دریای اندس : ۱۹۰۰ میل طول است وآبش در بحیرهٔ عرب می‌ریزد .
دریای ایراوادی:این دریا ۱۲۵۰ میل‌طول دارد و به خلیج بنگال میریزد .
دریای جوپرا : ۱۵۰۰ میل طول آن است و در دریای امازون میریزد .
دریای سینت لارنس : طول ایـن دریـا ۱۹۰۰ میل است و آب آن در جهیل‌سینت

لارنس میریزد .
دریای سالوین : ۱۷۵۰ میل طول دارد ودر جهیل مارتابان می‌ریزد .
دریای سانفرانسسکو: این دریا ۱۸۰۰ میل طول دارد و آب آن در اوقیانوس اتلانتیك میریزد .
دریای سکاچیوان : دارای ۱۲۰۵ میل طول است و محل ریزش آب آن خلیج ونیپگ می باشد .
دریای سی: طول این دریا ۱۲۵۰ میل‌است ودر بحیرهٔ چین جنوبی میریزد .
در یای سنگاری : ۱۱۵۰ میل طول دارد وآب آن در دریای آمومی ریزد .
سر دریا : این دریا ۱۸۵۰ میل طول‌داردو در بحیرهٔ اورال میریزد.
دریای تگریس : طول این دریا ۱۱۵۰ میل است و آب آن در دریای فرات میریزد .
دریای توکان تینا : طول ۱۱۶۰ میل است وآب آن دربحیرهٔ کسپین میریزد .
دریای اورال: طول آن ۱۵۷۰ میل است و آب آن در بحیرهٔ کسپین میریزد .
دریای یوروگوی : ۱۰۰۰ میل‌طول دارد ودر دریای ریورولاپلا می‌ریزد .

دریای ولگا : این دریا دارای ۲۲۹۰ میل طول است وآب‌آن دربحیرهٔ کسپین میریزد .
دریای نگتسی : طول این دریا ۳۴۰۰میل است وآب‌آن به‌بحیرهٔ چین شرقی میریزد .
دریای یاپورا : ۱۵۰۰ میل طول دارد ودر دریای امازون میریزد .
دریای ینیسی : ۲۰۸۰ میل طول ودربحیرهٔ کارا میریزد .
دریای لینا : طول این دریا ۲۶۸۰ میل‌است ومحل ریزش‌آب‌آن بحیرهٔ لیتیف میباشد .
دریای میکنزی : ۲۶۳۵ میل طول دارد و در بحیرهٔ بیرفورت میریزد .
دریای مادیرا : دارای ۲۱۰۰ میل طول وآب آن در دریای امازون میریزد .
دریای مگدالینا : این دریا ۱۰۰۰ میل طول دارد و آبش در بحیرهٔ کریبین میریزد .
دریای میکانگ : ۲۶۰۰ میل طول آن‌است و در بحیرهٔ چین جنوبی میریزد .
دریای موری دارلنگ : طول این دریا ۲۳۱۰ میل است و آب آن درخلیج‌اسکندریه میریزد.
دریای نیمگرو : دارای ۱۴۰۰ میل طول است . و در دریای امازون میریزد .
دریای نایجیریا : این دریا ۲۶۰۰ میل‌طول دارد و در جهیل گینیا میریزد .
دریای نلسون : طول آن ۱۶۰۰ میل‌است‌و محل ریزش آبش خلیج هدسن میباشد .
دریای نیل : ۴۱۴۵ میل طول دارد وآب‌آن در مدیترانه میریزد .
دریای اوب ارتیش : دارای ۳۴۶۰ میل‌طول است و آب آن در جهیل اوب میریزد .
دریای رورینج : ۳۱۰۰ میل طول دارد وآب آن در اقیانوس اتلانتیك میریزد.

دریای‌اورینو کو: طول‌این‌دریا ۱۷۰۰ میل است و در اوقیانوس اتلانتیك میریزد .
دریای پاراگوی : این دریا ۱۵۰۰ میل طول دارد و آب آن در دریای پارانافر میریزد .
دریای پارانا : ۲۵۰۰ میل طول دارد و در دریای ریودوپلاتا میریزد .
دریای پیس : دارای ۱۱۹۵ میل طول‌است و آب آن در دریای سیلو میریزد .
دریای پلکومایو : طول این دریا ۱۰۰۰میل است و در دریای پاراگوی میریزد .
دریای پوروس : ۲۰۰۰ میل طول دارد و آبش در دریای امازون می‌ریزد .
دریای یوکون : طول این دریا ۱۹۷۶ میل است و در بحیرهٔ بیرنگ میریزد .
دریای زامبزی : ۱۶۰۰ میل طول دارد و در اقیانوس هند میریزد .
نوت : از ذکرنام دریا هائیکه طول آنها کمتر از هزار میل میباشد انصراف بعمل‌آمده است .

اوزان فلزات نجیبه (سیستم تروی)

یك گرائین ۰۶۵۰ر۰گرام
یك اونس ۲۰ پنی وایت = ۱۵٤ر۳۱ گرام
یك پنی وایت ۲٤ گرائین = ۵۰۵ر۱ گرام
یك پوند ۱۲ اونس = ۲۵ر۳۳۷ گرام
یك رود = ٤۰ راد = ۱۲ر۱۰ آر
یك اکر = ٤ راد = ٤۰٤٦۷ر۰ هکتار
یك هکتار = ٤۷۱۱ر۲ اکر
یك آر = ۱۰۰ متر مربع = ۵۹۹ ر ۱۱ یارد مربع
یك میل مربع = ۵۸۸۹ر۲ کیلو متر
یك کیلو متر مربع = ۳۸٦۱ر میل مربع
یك متر مربع = ۱۰۰ هکتار = ۱۰۰۰۰۰۰ متر مربع = ۱۱ر ۲٤۷ اکر

اوزان و مقیاسات

تساوی سیستم متریك ومقیاسات انگلیسی
یك انچ = ٢٥ر٤٠٠ میلیمتر یك میلیمتر = ٠٣٩٣٧١ر٠ انچ
یك فت ١٢ انچ = ٣٠ر٤٧٩ سانتیمتر
یك یارد ٣ فیت = ٩١ر٤٤ سانتیمتر
یك فیت = ٣٠٤٧٩ر٠ متر یك متر = ٢٨٠٩ر٣ فیت.
یك پول = ٥½ یارد ٥ر٠٣ متر
یك چائین = ٤ پول = ٢٠ر١٢ متر
یك فارلونج = ١٠ چائین = ٢٠١ر١٧ متر
یك میل = ١ر٦٠٩٣١ کیلو متر.
یك کیلومتر = ٠ر٦٢١٣٧ میل
یك میل انگلیسی و یا تمثالی = ٨فارلونج = ١ر٦٠٩٣١ کیلومتر
یك میل جغرافیائی = ٧ر٤٢٠٤٤ کیلومتر

مقیاسات طولی ناوتیك
یك اس ام = میل بین المللی دریائی = ١ر٨٥٢ کیلومتر
یك طول کیبل عشریك میل دریائی است .
یك فاتهوم =٦٠ـ فیت =١ر٨٢٩ متریك
کیبل لنیت = ١٠٠ فاتهوم = ١٨٢ر٩ متر
یك میل ناوتیکال انگلیسی ٨٥٣ ر ١ کیلومتر

تساوی مقیاسات سطح سیستم متریك یا مقیاسات انگلیسی
یك متر مربع ١٠٠ دیسی
یك متر مربع ١٠٠٠ سانتی
متر مربع ١٠ر٧٦٥ فیت مربع
یك فیت مربع = ٠ر٠٩٢٩٠ متر مربع
یك انچ مربع = ٤٥ ر ٦ سانتی متر مربع
یك یارد مربع = ٩ فیت مربع = ٠ر٨٣٦ متر مربع

یك رود پول پیرچ = ٣٠¼ یارد مربع = ٢٥ر٢٨٩ متر مربع
یك فیت مربع = ١٤٤ ـ انچ مربع = ٩ر٢٨٨ دیسی متر مربع

تعادل اوزان سیستم متریك واوزان انگلیسی

اوزان عمومی تجارتی
یك پوند آوارد یو یو یس ٤٥٩ ر ٠ کیلوگرام
یك کیلو گرام =٢ر٢٠٤٦ پوند آوایردیو پویس
یك درام ٢٧ر٣٤ کراینس = ١ر٧٧٢ گرام
یك اونس ١٦ درام = ٢٨ر٣٥٠ گرام
یك پوند ١٦ اونس = ٥٩ر٥٤٣ گرام
یك ستون ١٤ پوند = ٣٥ر٦ کیلو گرام
یك کوارترانگلیسی٢ستون= ١٢ر٧٠کیلوگرام
در اضلاع متحده امریکا : یك کوار تر = ١١ر٣٣٩ کیلو گرام

یك هاندریت وایت انگلیسی
٤ کوار تر = ٥٠ ر٨٠٢ کیلو گرام
در اضلاع متحده امریکا : یك هاندریت وایت = ٤٥ر٣٥٩ کیلو گرام
یك لانج تن = ١ ر٠١٦٠ تن یك تن = ١ر٢٣١ لانج تن
یك لانج تن = ٢٠ سنتا ل = ١٠١٦ ر٠٥ کیلو گرام
یك سنتال (شورت) ١٠٠ پوند = ٤٥ر٣٥٩ کیلو گرام
یك شور ت تن = ٠ ر ٩٠٧١٨ تن = یك تن = ١ ر ١٠٢٣١ شورت تن
یك شور ت تن = ٢٠ شور ت سنتا ل = ٩٠ر١٨٥ کیلو گرام

بلندترین وپست ترین نقاط جها ن

آسیا : مونت ایورست واقع در نیپال وتبت ٢٩٠٢٨ فت ارتفاع دارد بلند ترین نقطه در آسیا و بحیرهٔ مرگ واقع در اسرائیل واردن که ١٢٨٦ فت از سطح بحر پائین است پست ترین نقطه در آسیا شمرده میشود .

در امریکای جنوبی : مونت امونکا گواواقع در ارجنتاین که دارای ٢٢٨٣٤ فت ارتفاعاست بحیث بلند ترین نقطهٔ در امریکای جنوبی و سالیناس گراندیس . شبه جزیرهٔ والدیسواقع در ارجنتاین که ١٣١ فت از سطح بحر پائین است بحیث پست ترین نقطه در امریکای جنوبی شناخته میشود .

در امریکای شمالی : مونت مکینلی واقع در الاسکا که ٢٠٣٢٠ فت ارتفاع دارد از بلندترین نقطه در امریکای شمالی و وادی مرگ واقع در کالیفورنیا که ٢٨٢ فت از سطح بحر پائین افتاده است . پست ترین نقطه در امریکای شمالی میباشد .

در قارهٔ افریقا : کلیمانجارو واقع درتانزانیا که ارتفاع آن ١٩٣٤٠ فت است. بلند ترین نقطه در قارهٔ افریقا و فرو رفتگی قطاره واقع در جمهوریت عرب متحد که از سطحبحر ٤٣٦ فت پائین است پست ترین نقطه در افریقا

شمرده میشود .

در قارهٔ اروپا : مونت البروس واقــع در کوههای قفقاز اتحاد شوروی که ۱۸۴۸۱فت ارتفاع دارد به صفت بلند ترین نقطه در قارهٔ اروپا وبحیرهٔ کسپین واقع‌در اتحاد شوروی‌که ۹۲ فت از سطح بحر پائین افتاده است . به صفت پست‌ترین نقطه در قارهٔ اروپاشناخته میشود .

در انتار کتیکا: و نسون ماسیف که ۱۸۶۰ فت ارتفاع دارد بلند تریــن نقطه در انتار کتیکاو سطح بحرپست ترین نقطه در انتار کتیکا شمرده میشود .

در قارهٔ آسترالیا: مونت کوسیسکوواقــع درنیوسوت ویلز که ۷۳۱۶ فت ارتفاع دارد بلند ترین نقطه در آسترالیا وخلیج ایرواقع در آسترالیای جنوبی که ۳۹ فت از سطح بحر پائین است.پست ترین نقطه در آسترالیامی باشد .

قله های شامخ جهان

در قارهٔ آسیا:

مونت ایورست: واقع در نیپا ل و تبــت ارتفاع آن ۲۹۰۲۸ فت است .

قلهٔگودوین آستن: در کشمیر واقع است و ارتفاع آن ۲۸۲۵۰ فت میباشد .

قلهٔگان چنجونگا : این قله در نیپال وقوع دارد و دارای ۲۸۲۰۸ فت ارتفاع است .

قلهٔداهو لاگیری : ۲۶۸۱۰ فت ارتفاع‌دارد و در نیپال واقع است .

قلهٔ چواویو: در نیپال وتبت‌واقع است و ارتفاع آن ۲۶۷۵۰ فت میباشد .

قلهٔ نانگاپاربات : دارای ۲۶۶۶۰فت‌ارتفاع میباشد و در کشمیر واقع است .

قلهٔ اناپورنا: این قله ۲۶۵۰۴ فت ارتفاع دارد و در نیپال واقع میباشد .

قلهٔ گاشربروم :در کشمیر واقع است و ۲۶۸۷۰ فت‌ارتفاع دارد .

قلهٔ گوسینتان: دارای ۲۶۲۹۱ فت ارتفاع است و در تبت وقوع دارد .

قلهٔ هیمال چولی : در نیپال واقع است و ارتفاع آن ۲۵۸۰۱ فت است .

قلهٔ ماشربروم : ۲۵۶۶۰ فت ارتفاع دارد و در کشمیر واقع است .

قلهٔ کامت: این‌قله درهند وتبت‌واقع‌است و ۲۵۴۴۷ فت ارتاع دارد .

قلهٔ اولوغ موستاغ: ۲۵۳۴۰ ارتفاع‌دارد . در تبت وسنکیانگ واقع است .

قلهٔ کنگر: در سنکیانگ واقع استو ارتفاع آن ۲۵۳۲۵فت میباشد .

قلهٔ مینیاکونگا: این قله در جمهوریت‌مردم چین واقع است و ۲۴۹۰۰ فت ارتفاع دارد .

قلهٔکمونیزم: در اتحاد شوروی واقع‌است و ارتفاع آن ۲۴۵۹۰ فت میباشد .

قلهٔ هاراموش: ۲۴۲۷۲ فت ارتفاع دارد و در پاکستان واقع است .

قلهٔ مانا: دارای ۲۳۸۶۰ اِرتفاع است و در هند وقوع دارد .

قلهٔ گروس ونیور: در جمهوریت مردم‌چین واقع است و ارتفاع آن ۲۱۱۹۰فت میباشد .

قلهٔ دماوند : این قله در ایران وقوع‌داردو ارتفاع آن۱۸۹۳۴فت‌است .

قلهٔ ارادت : ۱۶۹۶ فت ارتفاع دارد و در ترکیه واقع است .

در امریکای شمالی :

قلهٔ میکنکی: در اضلاع متحدهٔ امریکاواقع است و ارتفاع آن ۲۰۳۲۰ فت میباشد .

قله پوپو کاتپیل : این قله در مکسیکوواقع است و ارتفاع آن ۱۷۸۸۷ فت میباشد .

قلهٔ ستلال تیپاک : ۱۹۴۷۰ فت ارتفاع دارد و در اضلاع متحدهٔ امریکا واقع است.

قلهٔ لوگانیا: در کانادا واقع است و ارتفاع آن ۱۷۱۴۷ فت میباشد .

قلهٔ زینان تیکاتل: آین قله در مکسیکــو وقوع دارد و ارتفاع آن به ۱۵۰۱۶فت‌میرسد.

قلهٔ کینیدی: در اضلاع متحدهٔ امریکا واقع است و ۱۶۲۸۶ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ ستیل : ۱۶۴۴۰ فت ارتفاع دارد و در کانادا واقع است .

قلهٔ سینت : الیسان : این قله در اضلاع متحدهٔ امریکا واقع است و ارتفاع آن۱۸۰۰۸ فت میباشد .

قلهٔ میکارتر : ۱۴۴۰۰ فت ارتفاع .

قلهٔ لاپاتا: این قله در اضلاع متحدهٔامریکا واقع میباشد و ارتفاع آن ۱۴۳۰ فت است.

در امریکای جنوبی

قلهٔاکونکاگوا: ۲۲۸۳۴ فت ارتفاع دارد ودر ارجنتاین واقع‌است .

قله اوجــوس دل سالادو: ایــن قلــه در ارجنتاین و چلی واقع است و دارای۲۲۵۳۹ فت ارتفاع میباشد .

قلهٔ هاسکاران : در پیرو واقــع است و ارتفاع آن به ۲۲۲۰۵ فت میرسد .

قلهٔ تکورپوری : دارای ۲۲۱۶۲ فت اِرتفاع است و در بولیویا وچلی واقع میباشد .

قلهٔ ساجاما: این قله در بولیویا وقوع دارد و ارتفاع آن ۲۱۳۹۱ فت است .

قلهٔ مرسی‌داریو : در ارجنتاین واقع استو دارای ۲۲۲۱۱ فت ارتفاع میباشد .

قلهٔ پروپاجا : دارای ۱۲۷۵۸ فت ارتفاع است و در پیرووقوع‌دارد .

قلهٔ چمبارازو: ۲۰۵۶۱ فت ارتفاع دارد و درایکوادور واقع است .

قلهٔ الیمانی: این قله دربولیو واقع است و ارتفاع آن به ۲۱۳۰۲ فت بالغ میگردد.

قلهٔ پولار: ۲۰۴۲۳ فت ارتفاع دارد و در چلی واقع‌است.

در قارهٔ اروپا:

قلهٔ مونت بلانـک: ۱۵۷۷۱ فـت ارتفاع دا رد

قلهٔ مونت روسا: ارتفاع آن۱۵۲۰۳فت‌است.

قلهٔ روم: دارای ۱۴۹۱۳ فت ارتفاع‌میباشد .

قلهٔ وایس هارن : ارتفاع این قله ۱۴۷۸۲ فت است .

قلهٔ تاش‌هارن: دارای ۱۴۷۳۳فت ارتفاع‌می باشد.

قلهٔ ماتهارن: ۱۴۶۹۰ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ‌گریندگومبین: این‌قله ۱۴۱۵۴فت ارتفاع دارد.

قلهٔ گاستور : ارتفاع این قله‌به ۱۳۸۶۵ فت بالغ میگردد.

درقارهٔ افریقا، آسترالیا وانتارکتیکا:

قلهٔ کلیمان جارو: این قله در تانزآنیاواقع است و ارتفاع آن ۱۹۳۴۰ فت میباشد .

قلهٔ کینیا: دارای ۱۷۰۵۸ فت ارتفاع‌است. ودر جمهوریت کینیا وقوع دارد .

قلهٔونهسون ماسیف : ۱۶۸۶۰ فت‌ارتفاع دارد و در انتارکتیکا واقع است.

قلهٔ رو ونزوری: این قله در یوگنداو کانگو واقع است و ارتفاع آن به ۱۶۷۶۳ فت بالغ میگردد.

قلهٔ کارستنز : در گینی جدید واقع است و دارای ۶۵۰۰ فت ارتفاع میباشد .

قلهٔراس داشان: ۱۵۱۵۸ فت ارتفاع دارد و در حبشه واقع است .

قلهٔ کرك پـاتریـك : دارای ۱۴۸۰۰ فت ارتفاع است و در انتارکتیکا وقوع دارد .

قلهٔ کاری سیمبی : این قله‌در کانگوورویدا وقوع دارد و ارتفاع‌آن ۱۴۸۷۸فت است .

قلهٔ کینابالو : ۱۳۴۵۵ فت ارتفاع دارد ودر مالیزی واقع است.

قلهٔلیساتیما: در جمهوریت کینیا واقع‌است و ارتفاع آن ۱۳۰۰۴ فت میباشد .

قلهٔکوك: دارای ۱۲۳۴۹ فت میباشد و در زیلاند جدید واقع است .

قلهٔکوسیسکو: این قله در آسترالیا واقع است و ارتفاع آن به ۷۳۱۶ فت بالغ‌میگردد.

پلهای معروف جهان

ویرازانو: این پل در بین جزیرهٔ ستاین و بروکلین (نیویارك) واقع است پل مذکـور یك دهانهٔ معلق طول ۴۲۶۰ فت دارد . ودراز ترین‌پل جهان شمرده میشود .

بندورف: در پنج میلی قسمت شمال‌گوبلنتز روی دریای راین‌بنا یافته است . این پل‌که در سال ۱۹۶۵ تکمیل یافته سه دهانه دارد . و از گاردر و سمنت ساخته شده‌است که طول آن بطور عمومی۳۳۷۸ فت و عرض آن ۱۰۲فت میباشد .

بندورف دو ساختمان مجاوراما جـداگانه دارد که هر دو بالای یك جزیره روی یکپایه مشترك با هم تلاقی میکنند و از آن بحیث شاهراه نریر . فرانکفورت و کولون استفاده میشود.

چامپلین :روی دریای سینت لارنس بناشده و در سال ۱۹۶۲ افتتاح گردید .

طول این پل چهار میل است وشش خـط دارد قیمت مجموعی‌پل مذکور به ۳۵۰۰۰۰۰۰ دالر بالغ میگردد.

چامپلین چهارمین پلی است که‌مونتریال را باساحل جنوب وصل میکند .

گلادیسویل : این‌پل در سدنی‌شهرآسترالیا واقع است کمان سمنتی پل مذکور ۱۰۰۰فت طول دارد و از حیث درازی‌کمان سمنتی‌خویش در جهان در درجهٔ اول قرار دارد .

اورینوکو: در نزدیکی سیودار بولیوارواقع درونزویلا تحت‌ساختمان‌میباشد وقرار است که‌درسال ۱۹۶۷ تکمیل گردیده مورد استفاده قرار داده شود .این پل‌که دهانهٔ آن۲۳۳۶فت میباشد بزرگترین پل معلق در امریکای‌جنوبی است .

تاسونگك : در نزدیکی لزبن مرکز پرتگال بنا یافته است ودارای یك کمان بزرگ بـه طول ۳۳۲۳ فت میباشد . یکی از پایه هـای تهداب آن به عمق ۲۶۰ فت در تحت آب‌اعمار شده است .

اختراعـات مهم‌دررشته‌های فزیـك و کیمیا

انتی تـوکسین: (دفتری) در سال ۱۸۹۱ توسط فون بلانگك عالم جرمنی کشف شده است .

ارگیرول: مخترع‌آن بارنس عالم‌امریکائی می باشد .

ارسیفنامین : در سال ۱۹۱۰ ازطرف ارلیخ عالم جرمنی کشف گردیده است .

باسیترین: مخترع آن در سال ۱۹۴۵نیلنی امریکائی بوده است .

باریتال : درسال ۱۹۰۳ توسط فیشر عالم جرمنی اختراع شده است .

بی،سی ،جی : مخترع آن کالمت کورین فرانسوی است و سال اختراع آن ۱۹۲۰ می باشد .

کاربن‌اوکساید : عالم جرمنی بنام فیشردر سال ۱۹۲۵ به کشف آن توفیق یافته است .

کاربومایسین : در سال ۱۹۵۲ توسط تانر امریکائی اختراع شده است .

کلورین: مخترع آن دیوانگلیسی در سال ۱۸۱۰ بوده است .

کلوروفارم : در سال ۱۸۳۱ توسط گتلر امریکائی اختراع شده است.

کلورومایسین : برکهولدرامریکائی درسال ۱۹۴۷ آنرا کشف کرده است .

کورتیزون : در سال ۱۹۳۶ توسط کندال امریکائی اختراع شده است .

دی، دی‌تی: سایدلر در عالم جرمنی درسال ۱۸۷٤ به اختراع آن توفیق یافته است .

امواج برقی : مخترع‌آن در سال۱۸۸۸هرتس جرمنی بوده است .

الکترون : در سال ۱۹۱۸ توسط تامسن امریکائی کشف شده است .

انسولین: یکودکادالی درسال ۱۹۲۲ آنرا کشف نموده است .

ایزونیازید: توسط هوقمن لاروخ عالم جرمنی درسال ۱۹۵۲اختراعشده است .

میتانسول : در سال ۱۹۲۵ذریعهٔ باتار فرانسوی کشف شده است .

نیومایسین : مخترعین آن‌واکسمن والیچ‌والر امریکائی در سال ۱۹۴۹ میباشند .

نیوترون: درسال۱۹۳۲ توسطچاروك انگلیسی کشف گردیده است .

نایترك اسید: گلابر جرمنی در سال۱٦٤۸ آنرا اختراع کرده‌است .

پنسلین: در سال ۱۹۲۹ توسط فلمنگ انگلیسی اختراع شده است .

پروتارگول: مخترع‌آن نایزر جرمنی درسال ۱۸۸۲ بوده است .

رادیواکتیوتی: در سال ۱۸۹٦ توسط ریکری فرانسوی کشف شده است .

رادیوم: کوری پیلر فرانسوی وکوری‌مار ی پولندی در سال ۱۸۹۸ به کشف آن موفق شده‌اند .

سلوړ سن: (٤۰٦) در سال ۱۹۱۰توسطایرلیخ جرمنی اختراع گردیده است .

ستریتو مایسین : مخترع آن درسال ۱۹٤٥ واکسمن امریکایی بوده است .

سلفانیلامید: در سال ۱۹۳٤ توسط دوماگ جرمنی کشف شده است.

سلفادیازین: توسط روبلن امریکائی درسال ۱۹٤۰ کشف گردیده است .

سلفاپریدین : مخترع‌آن ریونس فلپس انگلیسی در سال ۱۹۳۸ بوده است .

سلفتیازول: فاسبند روالر امریکائی آن را اختراع نموده است .

سلفورك اسید: مخترع آن فلپس‌انگلیسی‌در سال ۱۸۳۱ میباشد .

تیرامایسین : درسال‌۱۹۵۰فنلی امریکایی آن را اختراع نموده است .

ترانزستور: توسط شاکلی برتین امریکائی در سال ۱۹۵٦ اختراع گردیده است .

توبر کلین : در سال ۱۸۹۰ کوخ‌جرمنی‌آنرا کشف کرده است .

واکسن‌پولیو: سابن عالم امریکائی درسال ۱۹۵۵ باختراع آن توفیق یافته است .

واکسن چیچك: درسال ۱۷۹۷ توسط جنر انگلیسی کشف گردیده است.

واکسن تیفوس : توسط نیکول فرانسوی در سال ۱۹۰۹ کشف شده است .

اختراعات‌بزرگ وکشفیات‌مهم‌علمی

ماشین‌جمع : در سال ۱۹٤۲ توسط‌پاسکال فرانسوی اختراع گردید .

طیاره (بشکل علمی): توسط وستنگ‌هوس امریکایی در سال ۱۸٦۸ اختراع شد .

طیارهٔ هلیکوپتر: برنیان انگلیسی درسال ۱۹۱٦ آنرا اختراع کرد .

طیارهٔ انجن جت: در سال ۱۹۳۰ توسطویتل برتانوی اختراع گردید .

کشتی فضائی : گیفار فرانسوی در سال ۱۸۰۲ به اختراع آن توفیق یافت .

اتومبیل (فرنشل‌گیر): مخترع آن بنزجرمنی درسال ۱۸۸۵می باشد.

اتومبیل برقی : درسال ۱۸۹۲ توسط موریس امریکائی اختراع شد .

اتومبیل پترولی: دیملرجرمنی درسال۱۸۹۲ آنرا اختراع کرد .

اتومبیل بخار : در سال ۱۸۸۹ توسطروپر امریکایی اختراع شد.

بالون: مونتگول فی فرانسوی در سال۱۷۸۳ آنرا اختراع نمود .

بایسکل : بشکل امروزی توسط مکمیلن سکاتلندی اختراع گردید .

سلولاید: در سال ۱۸۷۰ توسط هیئت

امریکایی اختراع شد.
سمنت : اسپدین انگلیسی در سال ۱۸٤۵ آنرا اختراع کرد .
ساعت پندولیم‌دار: درسال ۱٦۷۵ هوگنز هالندی به اختراع آن توفیق یافت .
ماشین جین پنبه: و تنی امریکائی آنرا در سال ۱۷۹۳اختراع نمود .
انجن دیزلی: دیزل عالم جرمنی در سال ۱۸۹۲ به اختراع آن موفق گردید .
دینامت : در سال ۱۸٦٦ نوبل سویدنی‌آنرا اختراع کرد .
دینامو (جریان‌دایمی) : ازطرف گرام‌بلژیکی درسال ۱۸۷۰ اختراع‌شد .
الکترومانیت : در سال ۱۸۲٤ سترجین انگلیسی آنرا اختراع نمود .
کورهٔ ذوب فولاد : زیمنس جرمنی در سال ۱۸۳۱ به اختراع آن توفیق یافت .
گراموفون : درسال ۱۸۸۷ از طرف‌فارست برتانوی اختراع گردید .
ماشین یخ سازی : مخترع‌آن گوری‌امریکائی درسال ۱۸۵۱ میباشد .
برق‌گیر: توسط فرانکلن امریکائی در سال ۱۷۵۲ اختراع گردید .
لینولیم: در سال ۱۸٦۰ توسط والتون انگلیسی اختراع شد .
لینوتایپ: از طرف مرگنتالر امریکائی در سال۱۸۸۵ اختراع گردید .
ماشیندار: مخترع آن گاتلنگ امریکایی در سال ۱۸٦۱میباشد .
کوگرد: درسال ۱۸۳۱توسط سوری‌فرانسوی اختراع شد .
مکروفون: برلیتر امریکائی مخترع آن است و سال اختراعش ۱۸۷۰ میباشد .
مکروسکوب : توسط جانسن هالندی در سال ۱۵۹۰ اختراع گردید .
مونوتایپ: در سال ۱۸۸۷ از طرف لانستن اختراع شد .
موتر سایکل: از طرف دیلمر جرمنی‌درسال ۱۸۸۵ اختراع گردید .
ماشین سینما : درسال۱۸۹۳ توسطادیسون امریکائی اختراع شد .
نایلون: دوپانت امریکائی مخترع آنست و سال اختراع آن ۱۹۳۷ میباشد .
ماشین کاغذ سازی : در سال ۱۸۰۹ ازطرف دیکنسن اختراع گردید .
قلم خود رنگ: واترمین امریکایی در سال ۱۸۸٤به اختراع آن توفیق یافت .
پندولیم : در سال ۱۵۸۱ توسط گالیلیو اختراع شد .

فوتوگراف: ادیسون‌امریکائی‌در سال ۱۸۷۷ آنرا اختراع کرد .
عکس رنگه: در سال ۱۸۹۱ لیمن فرانسوی به اختراع‌آن موفق گردید .
کاغذ عکاسی : بیکلند امریکائی در سال ۱۸۹۸ آنرا اختراع نمود .
عکاسی: در سال ۱۸۲٦ نیپس فرانسوی آن را اختراع کرد .
فوتوفون: از طرف هل امریکائی در سال ۱۸۸۰ اختراع شد .
فوتو تلگرافی : در سال۱۹۲۵ از طرف هل امریکائی اختراع گردید .
پیانو: کرستوفوری ایتالوی در سال ۱۷۰٦ آنرا اختراع‌کرد.
تفنگچه: (ریولور) توسط کولت امریکائی‌در سال ۱۸۳۵اختراع شد .
ماشین چاپ: (روتری) در سال ۱۸٦٤ از طرف هو امریکایی اختراع گردید.
رادار: در سال ۱۹۲۲ تایلرونگ امریکائی آنرا اختراع نمود.
رادیو (زگنال): از طرف مارکونی ایتالوی در سال ۱۸۸۵ اختراع شد .
ریکارد: مخترع آن برلیز امریکایی است و سال اختراع‌آن ۱۸۸۷ میباشد .
ماشین خیاطی : در سال ۱۸۳۰ از طرف تیمونی فرانسوی اختراع‌گردید .
ماشین کفش دوزی : سال اختراع آن۱۸٦۰ است و مخترع آن یك امریکائی میباشد.
ستتسکوپ: توسطلینی فرانسوی در سال ۱۸۱۹ اختراع شد .
کشتی تحت البحری: در سال ۱۸۹۱ ازطرف هالند امریکائی اختراع گردید .
تانك (عسکری): از طرف سونتون انگلیسی در سال ۱۹۱٤ اختراع شد .
تلگراف : گنتی سویدنی مخترع آن است و سال اختراع آن ۱۸۵۳ میباشد .
تلگراف بی سیم : در سال ۱۸۹٦ توسط مارکونی ایتالوی اختراع گردید .
تیلفون: بل انگلیسی درسال ۱۸۷٦ آنرا اختراع کرد .
تیلفون اتومات : از طرف ستراگر امریکائی در سال ۱۸۹۹ اختراع شد.
رادیو تیلفون: درسال۱۹۰۲توسط پولسن و فسندن اختراع شد .
تیلفون بی سیم: از طرف کوکنز امریکائی در سال ۱۸۹۹۹ اختراع گردید .
تلسکوپ: در سال ۱٦۰۹ توسطگالیلیو ایتالوی اختراع گردید .
تیلی‌تایپ: توسط مور کروم‌کلینی شمت

امریکائی در سال۱۹۲۸ اختراع شد .
تلویزیون: در سال ۱۹۲۶ از طرف بیر سکاتلندی اختراع گردید .
ترمامیتر: از طرف گالیلیو ایتالوی در سال ۱۵۹۳ اختراع شد .
تارپیدو : درسال ۱۸۶۶ توسط وایتهید انگلیسی اختراع گردید .
توربین : از طرف کورتیس‌امریکائی درسال ۱۸۹۹ اختراع شد .
ماشین تایپ: در سال۱۸٦٤ توسطمینرهوفر سویدنی اختراع گردید .
اکسری : توسط رونتگن جرمنی در سال ۱۸۹۵ اختراع شد .

تولیدات پطرول خام در جهان

در امریکای شمالی:-

کانادا:- در سال ۱۹٦٤ مقدار۲۷۵۳٦٤ بیرل و در سال ۱۹٦۵ مقدار ۲۹٦۹۹۷ بیرل پطرول خام تولید نموده‌است.

مکسیکو:- درسال ۱۹٦٤ مقدار ۱۱۵۵۷٦ بیرل و در سال ۱۹٦۵ مقدار ۱۱۷۹۵۹ بیرل تولید کرده است .

ترینیداد :- درسال ۱۹٦٤ مقدار ٤۹۷۲٤ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ٤۸۸۵۹ بیرل تولید نموده است .

اضلاع متحدهٔ امریکا:- تولیدات پطرول خام اضلاع متحدهٔ امریکا در سال ۱۹٦٤مقدار ۲۸۰۵۱۲۵ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۲۸٤۸۵۱٤ بیرل بوده است .

در امریکای جنوبی:-

ارجنتاین:-تولیدات پطرول‌خام ارجنتاین‌درسال ۱۹٦٤ مقدار ۱۰۰۳۷۰ بیرل ودر سال۱۹٦۵ مقدار ۹۸۲٦۲ بیرل بوده است.

بولیویا:- در سال ۱۹٦٤ مقدار ۳۱۹۵بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۳۳۵۷ بیرل تولید نموده است.

برازیل:- این کشور در سال ۱۹٦٤مقدار ۳۳۳۱۰ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار۳٤۳٤۲ بیرل پطرول خام تولید نموده است.

چلی:-تولیدات پطرول خام‌چلی درسال ۱۹٦٤ مقدار ۱۳٦۸۷ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۱۲۷۰٤ بیرل بوده است.

کولمبیا:- در سال ۱۹٦٤ مقدار ٦۲۵۹٦ بیرل پطرول خام ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۷۳۱۹٦ بیرل تولید نموده است.

اکوادور:- این کشور در سال ۱۹٦٤ مقدار ۲۷۹٦ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار۲۸۵۰بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

پیرو:- تولیدات پطرول خام پیرو درسال ۱۹٦٤ مقدار ۲۳۱۱۹ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۲۳۰٦۸ بیرل بوده است.

ونزویلا:- در سال ۱۹٦٤ مقدار۱۲٤۱۷۸۲ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۱۲٦۷٦۰۲ بیرل پطرول خام استحصال کرده است.

در قارهٔ اروپا:-

البانیا:- تولیدات پطرول خام این کشور در سال ۱۹٦٤ مقدار ۵۳۳۸ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۵۳۳۸ بیرل بوده است.

آستریا:- این کشور در سال ۱۹٦٤مقدار ۱۸۵۷۱ بیرل و در سال ۱۹٦۵ مقدار ۱۹۹۰۸ بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

بلغاریا:- در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱۱٦۸ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۱٦۷۲ بیرل تولید نموده است.

چکوسلواکیا:- تولیدات پطرول خام چکوسلواکیا در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱۳۲۲بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۱٤۰٤ بیرل بوده است.

فرانسه:- این کشور در سال ۱۹٦٤مقدار ۲۰٤۸۷ بیرل ودر سال ۱۹٦۵مقدار ۲۱۷۷٤ بیرل تولید نموده است.

المان غرب:- در سال ۱۹٦٤ مقدار ۵۵٤۱۹ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار۵٦۹٤۵ بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

هانگری:- تولیدات پطرول خام آن درسال ۱۹٦٤ مقدار ۱۳۷٤۲ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۱۳۷٤۹ بیرل میباشد.

ایتالیا:- این کشور در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱۳۷٤۲ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار۱۵۰۵۵ بیرل تولید نموده است.

هالیند:- تولیدات پطرول خام این کشور در سال ۱۹٦٤ بمقدار ۱۵۷۵۸ بیرل و در سال ۱۹٦۵ به مقدار ۱٦٦۳۰ بیرل بالغ می‌شود.

پولیند:- در سال ۱۹٦٤ مقدار ۲۰۹۲بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۲۵۱۰ بیرل پطرول خام تولید نموده است.

رومانیا:- این کشور در سال ۱۹٦٤مقدار ۹۲۳۸۳ بیرل ودر سال ۱۹٦۵ مقدار ۹۳٦۹۳ بیرل تولیدات داشته است.

اتحاد شوروی:- تولیدات پطرول خام اتحاد شوروی در سال ۱۹٦٤ عبارت از مقدار ۱٦٤٦۳۰۰ بیرل ودر سال ۱۹٦۵مقدار ۱۷۸٦۰۰۰ بیرل میباشد.

یوگوسلاویا:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱۳۳۲۲ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۱٥۲۸۱ بیرل تولید نموده است.

در قارهٔ آسیا:ــ

بحرین:ــ تولیدات پطرول خام بحرین در سال ۱۹٦٤ به مقدار ۱۸۰۰۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ به مقدار ۲۰۷۸۸ بیرل بالغ میگردد.

برما:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤۱٦۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٤۱۰۰ بیرل پطرول خام تولید نموده است.

جمهوریت مردم چین:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ٦۲۰٥۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۷۳۰۰۰ بیرل تولیدات داشته است.

هند:ــ تولیدات پطرول خام کشور هند در سال ۱۹٦٤ عبارت از مقدار ۱٦۹٦٥ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۲۲٤۹٤ بیرل بوده است.

اندونیزیا:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱۷۰۷۳۹ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۱۷۸۱۹۰ بیرل بوده است.

ایران:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ٦۱۸۷۳۱ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٦۸۸۲۱٥ بیرل پطرول خام تولید نموده است.

عراق:ــ تولیدات پطرول خام این کشور در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤٦۱۹٦۱ بیرل و در سال۱۹٦٥ــ مقدار٤۸۲٤٦۱ بیرل بوده است .

جاپان:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤٥۹۰بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٤۹٤٤ بیرل پطرول خام بوده است.

کویت:ــ تولیدات پطرول خام کویت در سال ۱۹٦٤ مقدار ۷۷٤۸۱٥ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۷۹۱۹۰۳ بیرل میباشد.

کویت (منطقهٔ بیطرف):ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱۳۱٤۱٦ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۱۳۲۲۸٥ بیرل تولید نموده است.

مغلستان:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۳٦۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۱۱٥ بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

پاکستان :ــ تولیدات پطرول خام آن‌درسال ۱۹٦٤ مقدار ۳۷٤۲ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۳۹٤۳ بیرل بوده است.

قطار:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۷۷۷٤۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۸٤۲۱٥ بیرل تولید کرده است.

ساراواك وبرونی:ــ این دو منطقه در سال ۱۹٦٤ مقدار ۲٦۲٦٥ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۲۹۳٤۲ بیرل پطرول خام تولید نموده‌اند.

عربستان سعودی:ــ تولیدات پطرول خام این کشور در سال ۱۹٦٤ مقدار ٦۲۸۰۹٥ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۷۳۹۰۷۸ بیرل بوده است.

تایوان. (فارموسا):ــ در سال ۱۹٦٤مقدار ٦۱ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۱۳۱ بیرل تولید نموده است.

ایالات شیخ نشین:ــ در سال ۱۹٦٤ تولیدات پطرول خام این ایالات مقدار ٦۷٤٦٥ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار۲۹۳٤۲ بیرل بوده است.

ترکیه:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ٦۳۹۷بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدآر ۱۰۸۲۷ بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

در افریقا:ــ

الجزایر:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار۲۰٤۳۰۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۲۰٦۲٥۸ بیرل تولید نموده است.

انگولا:ــ تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦٤ مقدار ٦٥۳٥ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٤۷۳٤ بیرل بوده است.

کانگو. (برازاویل):ــ در سال ۱۹٦٤مقدار ٦۱۹ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٥۳٤ بیرل تولید نموده است.

گابون:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۷٦٦۸بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۹۱۰۰ بیرل تولیدات داشته است.

لیبیا:ــ تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦٤مقدار ۳۱٥٦٤۲ ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٤٤٥۳۷٤ بیرل بوده است.

مراکش :ــ درسال ۱۹٦٤ مقدار ۹۱۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۷۸۲ بیرل تولیدنموده است.

نایجیریا:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار٤۳۹۹۷ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۹۹۳٥٤بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

جمهوریت متحد عرب:ــ تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤۳۹۱٥ بیرل و در سال ۱۹٦٥ مقدار ٤٥٥٥٦ بیرل است.

اوقیانوسیه:ــ

آستر‌الیا:ــ در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱٤۸۷ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ۲٦۱٤ بیرل‌تولید نموده است.

زیلاند جدید:ــ تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤ بیرل ودر سال ۱۹٦٥ مقدار ٥ بیرل بوده است.

شاهان،روسای جمهور وصدراعظمان جهان

افغانستان:ـ اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه میباشند. تاریخ تولد شان ۱۵ ماه اکتوبر سال ۱۹۱٤ وتاریخ جلوس شان ۸ نومبر سال ۱۹۳۳ است.

صدراعظم افغانستان ښاغلی محمد هاشم میوندوال میباشند.

البانیا:ـ میجر جنرال هاکسهی للیشی رئیس جمهور میباشد ودر ماه جولایی ۱۹۵۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است میجر جنرال شیهو صدراعظم البانیا است.

الجزایر:ـ کلونل هواری بومدین رئیس مجلس انقلابی الجزایر میباشد وی در سال ۱۹۲۵ تولد شده و بتاریخ ۱۹ ماه جون سال۱۹۶۵ چوکی ریاست مجلس انقلابی را اشغال‌نموده است.

ارجنتاین:ـ جان کار لوس انگانیا رئیس جمهور است. وبتاریخ ۲۶ ماه جون ۱۹۶۶ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

آسترالیا:ـ لادریچارد کس گورنر جنرال میباشد وی بتاریخ ۲۹ ماه اگست سال ۱۸۹۰ تولد شده ودر ماه جولایی ۱۹۵۶چوکی گورنر جنرالی را اشغال نموده است.

هارولد هولت صدراعظم آسترالیا میباشد.

آستریا:ـ فرانزجوناس رئیس جمهور است بتاریخ ٤ ماه اکتوبر سال ۱۸۹۹ متولدگردیده وبتاریخ ۲۳ ماه می ۱۹۶۵ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

جوزف کلاوس صدراعظم آستریا میباشد.

بلژیك:ـ بودوئن اول پادشاه بلژیك است بتاریخ ۷ ماه سپتمبر سال ۱۹۳۰ تولد شده وبتاریخ ۲۸ ماه جولایی ۱۹۶۵ جلوس نموده است صدراعظم بلژیك پال واندن بویانتس میباشد.

برازیل:ـ آرتور کوستا سلوا رئیس‌جمهور میباشد وبتاریخ ۱۵ ماه مارچ ۱۹۶۷ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

بولیویا:ـ جنرال رنی بارنتوس رئیس جمهور بوده وبتاریخ ۶ آگست ۱۹۶۶ چوکی ریاست جمهوری بولیویا را اشغال نموده است.

بلغاریا:ـ گیورگی تریکوف رئیس جمهور است. بتاریخ ۲۳ ماه اپریل ۱۹۶٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است‌تودور ژیفکوف صدراعظم بلغاریا میباشد.

برما:ـ وین مانگ رئیس جمهور برما میباشد. وی بتاریخ ۲ ماه مارچ ۱۹۶۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

جنرال نیوین صدراعظم برما است.

بار بادوس:ـ جان مونتاگ گورنر جنرال کشور بار بار دوس است که بتاریخ ۳۰نومبر ۱۹۶۶ چوکی گورنر جنرالی را اشغال کرده است . بارو صدر اعظم بار بار دوس میباشد.

بوروندی:ـ موامی نتار پنجم پادشاه است. در سال ۱۹٤۶ تولد شده و بتاریخ ۸ ماه جولایی ۱۹۶۶ جلوس نموده است. میخائیل میکومبرو صدراعظم بوروندی میباشد.

بوتسوانا:ـ سیرتس خاما رئیس جمهور است بتاریخ اول اکتوبر ۱۹۶۶ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

کمبودیا:ـ شهزاده نرودمسهانوك رئیس حکومت میباشد وی بتاریخ ۳۱ ماه اکتوبر ۱۹۳۲ تولد شده وبتاریخ ۲۰ ماه جون۱۹۶۰ زمام حکومت را بدست گرفته است.

جنرال لون نول صدراعظم‌کمبودیا میباشد.

کامرون :ـ احمد واحد جو رئیس جمهور است وی در سال ۱۹۶۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

چارلس اسال صدر اعظم کامرون میباشد.

کانادا :ـ میجر جنرال گیووانیر گورنر جنرال کانادا میباشد. در سال ۱۸۸۸ تولد گردیده وبتاریخ ۲۷ ماه می اپریل ۱۹۵۹ چوکی گورنر جنرالی را اشغال نموده‌است.

لستر پیر سن صدراعظم کانادا میباشد.

افریقای مرکزی:ـ کلونل جین بیدال بوکاسا رئیس جمهور است. بتاریخ ۱ ول جنوری ۱۹۶۶ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

سیلون:ـ ویلیم گوپالا وا گورنر جنرال سیلون میباشد. در سال ۱۸۹۸ متولد گردیده وبتاریخ۲ماه مارچ ۱۹۶۲ چوکی‌گورنر جنرالی را اشغال کرده است.

دودلی سیناناك صدر اعظم سیلون است .

چاد :ـ فرانسیوس تومبالبی رئیس جمهور است. وی در سال ۱۹۱۸ تولدشده وبتاریخ ۱۲ ماه اگست ۱۹۶۰ چوکی ریاست جمهوری چاد را اشغال کرده است.

چلی:ـ ادوارد فری مونتال وا رئیس‌جمهور چلی‌میباشدوبتاریخ٤سپتمبر سال ۱۹۶٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

چین:ـ لیوشاوچی رئیس حکومت‌جمهوریت مردم چین است. در سال ۱۸۹۸تولد شده و بتاریخ ۲۷ ماه اپریل ۱۹۵۹ چوکی ریاست حکومت را اشغال نموده است.

چوئن لای صدراعظم میباشد.

کولمبیا:ـ داکتر کارلوس للیراس رستریپو رئیس جمهور است. بتاریخ ۷ ماه آگست ۱۹٦٦ چوکی ریاست جمهوری کولمبیا را اشغال کرده است.
کانگو:ـ (لیو پولد ویل) جوزف مبو تو رئیس جمهور میباشد ودر سال ۱۹٦٥ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.
کانگو (برازاویل):ـ الفونس ماسامبادیبات رئیس جمهور است در سال ۱۹۲۱ تولد شده وبتاریخ ۱۹ دسامبر ۱۹٦۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.
امبروز نوما زالی صدراعظم میباشد.
کورستاریکا:ـ جوز جاکوین تریجوس رئیس جمهور میباشد بتاریخ ۸ ماه می سال ۱۹٦٦ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

کیوبا:ـ داکتر اوسوالدو دور تیکوس تورا دور رئیس جمهوراست . بتاریخ ۱۷ ماه جولایی ۱۹٥۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.
فیدل کاسترو صدراعظم کیوبا میباشد.
قبرس:ـ سراسقف میکاریوس رئیس جمهور است .وی بتاریخ ۸۳ ماه اگست سال ۱۹۱۳ تولد شده وبتاریخ ١٤ ماه دسامبر سال ۱۹٥۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.
چکوسلواکیا : ـ انتونین نوتنی رئیس جمهور میباشد بتاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۰٤ متولد گردیده وبه تاریخ ۱۹ نومبر سال ۱۹٥۷ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
جوزف لینارت صدر اعظم چکوسلواکیا است .
داهومی : ـ جنرال کرستوف سوگلو رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۲ دسمبر ۱۹٦٥ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .
جنرال کرستوف ساگلو صدر اعظم داهومی میباشد .
دنمارك : ـ فریدریك نهم پادشاه میباشد و بتاریخ ۱۱ ماه مارچ ۱۸۹۹ تولد شده و بتاریخ ۲۰ ماه ابریل ۱۹٤۷ جلوس کرده است .

اتوکراگ صدر اعظم دنمارك است .
دومینیکا : ـ داکتر جاکوین بالاکویر رئیس جمهور است . بتاریخ اول جولای سال ۱۹٦٦ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.
ایکوادور : ـ کلیمنت یرووی رئیس جمهور است . وی بتاریخ ۲۹ مارچ سال ۱۹٦٦ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نمود است .
السلوادور : ـ جولیوریویرا رئیس جمهور است . در سال ۱۹۲۲ تولد شده و بتاریخ ۲۹ اپریل ۱۹٦۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
حبشه : ـ هیلا سلاسی . امپراطور میباشد. بتاریخ ۲۳ جولای ۱۸۹۲ متولد گردیده وبتاریخ ۲ ماه نومبر سال ۱۹۳۰ زمام اقتدار را بدست گرفته است .

اکلیلوا ابدهابت صدر اعظم حبشه میباشد.
فنلند : ـ داکتر کیکونین رئیس جمهور است . وی بتاریخ ۹ ماه مارچ ۱۹۰۰ تولد گردیده و بتاریخ ۱٥ فروری سال ۱۹٥٦ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
رافائیل پاسیو صدر اعظم فنلند میباشد .
فرانسه : ـ شارل دوگول رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۲ ماه نومبر ۱۸۹۰ تولدشده وبتاریخ ۲۱ ماه دسامبر ۱۹٥۸ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نمود است .
ژوژپومپیدو صدر اعظم فرانسه میباشد .
گابون : ـ لیون مبا رئیس جمهور گابون میباشد . در سال ۱۹۰۲ متولد گردیده و در سال ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

گمبیا : ـ جان پال گورنر است و جاوارا صدر اعظم میباشد .

آلمان غربی : ـ هانریش لوبکه رئیس جمهور است . بتاریخ ١٤ ماه اکتوبر ۱۸۹٤ متولد گردیده و بتاریخ اول ماه جولائی ۱۹٥۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .
دکتور کورت کیسنگر صدراعظم جر منی میباشد .
آلمان شرقی : ـ والتر اولبریخت رئیس حکومت میباشد . در سال ۱۸۹۳ تولد شده وبتاریخ ۱۲ ماه سپتمبر ۱۹٦۰ چوکی حکومت را اشغال کرده است .

ویلی ستاف صدر اعظم میباشد .
گانا:ـ لفتنت جنرال انکراه بتاریخ ۲٤ فروری ۱۹٦٦ زمام حکومت را بدست گرفته است .

یونان : ـ کانستانتین پادشاه است .بتاریخ ۲ جون ماه مارچ ۱۹٦٤ جلوس نموده است .
ستیفانو پولوس صدر اعظم یونان میباشد.

گواتیمالا : ـ جولیو سزارمندیز مونتی‌نیگرو رئیس حکومت میبا شد بتاریخ اول جولای سال ۱۹۶۶ زمام حکومت را بدست گرفته است .

گینیا : ـ سکوتروی رئیس جمهور است . وی بتاریخ ۲ ماه اکتوبر سال ۱۹۵۸ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

گویانا : ـ ریچارد لوت گورنر جنرال‌است. وی بتاریخ ۲۶ می ۱۹۶۶ چوکی را اشغال نموده است . برنهام صدر اعظم میباشد .

هایتی : ـ فرانسوس دووالیر رئیس‌جمهور میباشد . بتاریخ ۱۴ ماه اپریل ۱۹۰۹ متولد گردیده و به تاریخ ۲۲ اکتوبر سال ۱۹۵۷ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

هاندوراس : ـ اوسوالد ولوپیزاریلانورئیس جمهور است . بتاریخ ۳۰ جون ۱۹۲۱ تولد شده و بتاریخ ۱۴ اکتوبر سال ۱۹۶۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

هانگری : ـ استوان دوبی رئیس جمهور هانگری میباشد . وی به تاریخ ۱۴ ماه‌اگست سال ۱۹۵۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

گیولاکالی صدر اعظم است .

آیسلند:ـ اسگیرا سگیرسون رئیس‌جمهور است. در سال ۱۸۹۴ متولد گردیده و بتاریخ اول ماه اگست ۱۹۵۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

بجارنی بنید کتسون صدراعظم آیسلند میباشد.

هند:ـ داکتر ذاکر حسین رئیس جمهو ر هند میباشد. بتاریخ.... سال ۱۹۶۷ چو کی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

میرمن اندیرا گاندی صدراعظم هند است.

اندونیزیا:ـ سوهار تو رئیس جمهور است.

در سال ۱۹۶۷ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

ایران:ـ اعلیحضرت محمد رضا شاه‌پهلوی پادشاه ایران است. بتاریخ ۲۶ اکتوبر۱۹۱۹ تولد شده وبه تاریخ ۱۸ سپتمبر ۱۹۴۱جلوس نموده است.

وامیر عباس هویدا صدراعظم ایرا ن میباشد.

عراق:ـ رئیس جمهور عراق عبدا لرحمن عارف بوده وصدراعظم ناجی طالب می‌باشد .

آیرلند:ـ ایمان دوولیرا رئیس‌جمهور است. وی بتاریخ ۱۴ اکتوبرسال ۱۸۸۲ متولدگردیده وبتاریخ ۲۵ جون سال ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

وجان ماریلنچ صدراعظم آیرلند میباشد .

ایتالیا:ـ گیسپ ساراگات رئیس جمهو ر است. وی بتاریخ ۱۹ سپتمبر ۱۸۹۸ متو لد گردیده وبه تاریخ ۲۹ دسامبر سال ۱۹۶۴ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرد ه‌است.

الدومورو صدراعظم ایتالیا می‌باشد.

ساحل عاج:ـ فلکس هوفوت بوگنی رئیس جمهور میباشد. بتاریخ ۱۸ اکتوبر ۱۹۰۵تولد شده ودر سال ۱۹۶۰ چوکی ریاست‌جمهور ی را اشغال نموده است.

جمیکا :ـ کلیفورد کیمپبل رئیس جمهور است. وی بتاریخ ۲۸ ماه جون ۱۸۹۲ متولد گردیده ودر ماه دسامبر سال ۱۹۶۲ چو کی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

سرالگزاندر بستامانت صدراعظم جمیکا میباشد.

جاپان:ـ اعلیحضرت هری هیتو امپراطور جاپان است. بتاریخ ۲۹ ماه اپریل ۱۹۰۱تولد شده وبه تاریخ ۲۵ دسامبر ۱۹۲۶ جلو س کرده است.

ایساکوساتو صدراعظم میباشد.

اردن:ـ اعلیحضرت حسین اول پادشاه‌است بتاریخ ۱۴ نومبر سال ۱۹۳۵ متولد گردید ه وبه تاریخ ۱۱ می ۱۹۵۲ جلوس نمود ه‌است.

وصف التال صدر اعظم اردن میباشد .

کینیا :ـ جموکنیا تا رئیس جمهور است . بتاریخ ۱۲ دسامبر سال ۱۹۶۴ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

کوریای شمالی:ـ چونگ‌هی پارك رئیس جمهور میباشد. بتاریخ ۳۰ سپتمبر سا ل ۱۹۱۷ تولد شده وبتاریخ ۲۶ نومبر سا ل ۱۹۶۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال‌نموده است.

چونگ ایکوون صدراعظم میباشد.

کویت:ـ صباح السالم الصباح امیر کو یت است. وجابر الاحمد الجابر صدراعظم میباشد.

کوریای جنوبی:ـ چوی یونگ کون رئیس حکومت است. ودر سال ۱۹۴۸ چوکی‌حکومت را اشغال کرده است .
مارشال کیم ایلسونگ صدراعظم میباشد.
لاوس:ـ سری ساوانگ واتانا پادشاه‌است بتاریخ ۱۳ نومبر ۱۹۰۷ متولد گردیده و به تاریخ ۳۰ اکتوبر ۱۹۵۹ جلوس کرده است.
سوانافوفا صدر اعظم لاوس می‌باشد .
لبنان:ـ چارلس هیلو رئیس جمهورمیباشد. وی در سال ۱۹۱۳ تولد شده و بتاریخ ۲۳ سپتمبر ۱۹۶٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.
عبدالله یافی صدراعظم لبنان است.
لیسوتو:ـ موشو شو «دوم» رئیس حکو مت است که بتاریخ ٤ اکتوبر ۱۹۶۶ زمام حکومت رابدست گرفته است. ولیا جونا تان‌صدراعظم لیسوتو میباشند.
لایبریا:ـ ویلیم توبمان رئیس جمهوراست. بتاریخ ۲۹ نومبر ۱۸۹۵ متولد گردیده و بـه تاریخ ۶ می ۱۹۴۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.
لیبیا :ـ محمدادریس السنویسی پادشاه است. بتاریخ ۱۳ مارچ ۱۸۹۰ تولد شد ه و بتاریخ ۲٤ دسامبر ۱۹۵۱ جلوس کرد ه‌است.
عبدالقادر بدری صدراعظم لیبیا می‌باشد.
لوکسـمبورگ:ـ گـریند دوك جین ر ئیس حکومت است. بتاریخ ۵ جنوری سال ۱۹۲۱ متولد گردیده وبتاریخ ۱۲ نومبر سال ۱۹۶٤ کرسی حکومت را اشغال نموده است.
پیرورنر صدراعظم لوکسمبورگ میباشد.
ملغاسی:ـ فلیبرت تسیرا نانا رئیس‌جمهور میباشد . وی درسال ۱۹۱۲ متولد گردید و در سال ۱۹۵۹ چوکی ریاسـت جمـهوری را اشغال کرده است .
ملاوی:ـ داکتر کاموزو باندا رئیس جمهور است که بتاریخ ۶ جولایی ۱۹۶۶ چو کـی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.
مالیزی:ـ اسمعیل ناصرالدین شاه فرمان‌روای عالی است. به تاریخ ۱۹ ماه اگسـت سا ل ۱۹۶۵ چوکی حکومت را اشغال نموده است،
تانکو عبدالرحمن صدراعظم میباشد
جزایر مالدیو:ـ سلطان الامیر محمد فرید دیدی بتاریخ ۷ مارچ ۱۹۵٤ چوکی حکو مت را اشغال کرده است
ابراهیم ناصر صدر اعظم میباشد .
مالی:ـ موریبو کیتا رئیس جمهور است که در سال ۱۹۶۰ چوکـی ریاسـت جمهوری را اشغال نموده است .

مالتا:ـ موریس هانری دومان گورنر جنرال میباشد بتاریخ ۱۱ سپتمبر ۱۹۶٤ چوکی گورنر جنرالی را اشغال کرده است.
داکتر بورگ اولیو ير صدراعظم میباشد.
موریتانیا:ـ مختار زاده رئیس جمهو راست. وی در سال ۱۹۲٤ تولد شده ودر سال۱۹۶۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.
مکسیکو:ـ گوستاو دیزاورداز رئیس جمهور است. بتاریخ ۱۲ مارچ سال ۱۹۱۱ تو لـد شده وبه تاریخ‌اول‌دسمبر ۱۹۶٤ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال کرده است.
مغلستان :ـ ژامسـارانگیـن سامبو رئیس شورای عالی است.
تسیدنبال صدراعظم مغلستان میباشد.
مراکش:ـ حسـن دوم پادشـاه مرا کشـ است. بتاریخ ۱۱ جولایی ۱۹۲۹ تو لد گردیده وبتاریخ ۳ مارچ ۱۹۶۱ جلوس کرده است.
نیپال:ـ مهندرا بیر بیکرام جنگ پاد شا ه نیپال است. بتاریخ ۱۱ جون ۱۹۲۰ تو لدشده وبتاریخ ۱٤ مارچ ۱۹۵۵ جلوس نموده است.
سبوریابها درتاپا صدراعظم نیپال میباشد.
هالند:ـ جولیانا ملکهٔ هالند است بتار یخ ۳۰ اپریل سال ۱۹۰۹ متولد گردیده وبتاریخ ٤ دسمبر سال ۱۹۴۸ چوکی حکومت رااشغال نموده‌است.
زیلاند جدید:ـ سر برنارد فر گوسن گورنر جنرال است. وی بتاریخ ۹ نومبر سال۱۹۶۲ چوکی گورنر جنرالی زیلاند جدید را اشغا ل کرده است.
کیت هولیوك صدراعظم است.
نایجیر:ـ هامانی دیوری ر ئیس جمهو ر میباشد. در سال ۱۹۶۰ چوکی ریاست‌جمهوری را اشغال نموده است.
نیکاراگوا:ـ لورنزو گوریرو رئیس جمهو ر است. بتاریخ ۳ آگست ۱۹۶۶ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
نایجیریا:ـ یاکوبو گوون رئیـس مجلـس نظامی است که بتاریخ اول اگست ۱۹۶۶زمام را بدست گرفته است.
ناروی:ـ اولاف پنجم پادشاه است. بتاریخ ۲ جولایی ۱۹۰۳ تولدشده وبتاریخ ۲۱سپتمبر سال ۱۹۵۷ جلوس کرده است
و پیربورتن صدر اعظم ناروی میباشد .
پاکستان:ـ فیلد مارشال محمد ایوب خا ن رئیس جمهور است
بتاریخ ۲۸ ماه اکتوبر سال ۱۹۵۸ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است
پانا ما:ـ مارکوار یلیورو بلز رئیس‌جمهور

پاناما است .بتاریخ ۸ نومبر ۱۹۰۵ تولدشده وبتاریخ اول اکتوبر ۱۹۶٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

پاراگوی:ـ جنرال الفریدو ستروا سنر رئیس جمهور است. به تاریخ ۱۵ماه اگست ۱۹۵٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

پیرو:ـ فرناند وبیلاند تری فرمان روای پیرو است. بتاریخ ۹ جون ۱۹۶۳ برسراقتدار آمده است.

دانیل دلافلور صدراعظم میباشد.

فلیپین:ـ فردیناند مار کوس رئیس جمهور است. بتاریخ ۳۰ دسامبر ۱۹۶۵ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

پولیند:ـ ادوارد او چاب رئیس مجلس‌دولت میباشد در سال ۱۹۰٦ تولد شده و بتاریخ۱۲ اگست سال ۱۹۶٤ چوکی ریاست مجلس‌دولت را اشغال نموده است.

جوزف سیرانکویچ صدراعظم پولیند میباشد.

پرتگال:ـ امیریکو توماه رئیس جمهور است. بتاریخ ۱۹ نومبر ۱۸۹٤ تولد شده وبه تاریخ ۲۲ جولایی ۱۹۵۸ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

انتونیو دواو لیویرا سالازار صدرا عظم پرتگال میباشد.

رومانیا:ـ چیوستو کا رئیس مجلس دولت میباشد. در سال ۱۹۰۸ تولد شده و بتاریخ ۲٤ مارچ ۱۹۶۵ چوکی ریاست مجلس دولت را اشغال نموده است.

ایون ماریر صدراعظم رومانیا می‌باشد.

روو‌ندا:ـ گیور گیور کیباندا رئیس جمهور است. بتاریخ ۲٦ اکتوبر سال ۱۹٦۱ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

عربستان سعودی : ـ فیصل عبدالعزیز پادشاه است. در سال ۱۹۰٤ تولد شده ودر سال ۱۹٦٤ جلوس نموده است.

سینگا ل :ـ لیو پو لد سنگور رئیس جمهور میباشد. در سال ۱۹۰۷ متولد گردیده و در سال ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری‌رااشغال کرده است.

سیرالیون:ـ هنری بوستون گور نر جنرال است. در سال ۱۹٦۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

والبرت مارگال صدراعظم میباشد.

سنگاپور:ـ یوسف بن اسحق رئیس‌حکومت میباشد که بتاریخ ٤ دسمبر سال ۱۹٦۳ بر سر اقتدار آمده است.

لیگوان یو صدراعظم سنگاپور است.

صومال:ـ عبدالله عثمان رئیس جمهور میباشد. در سال ۱۹۵۰ چوکی ریاست‌جمهوری را اشغال کرده است.

عبدالرزاق حسین صدراعظم صومال است.

افریقای جنوبی:ـ چارلس سوارت رئیس جمهور افریقای جنوبی است وی در سال ۱۸۹٤ تولد شده وبتاریخ ٦ دسمبر ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

بالتازارور ستر صدراعظم افریقای جنوبی میباشد.

اسپانیه:ـ جنرال فرانسیسکو فرانکو رئیس حکومت اسپانیه است.

بتاریخ ٤ دسمبر سال ۱۹۲۷ متولد گردیده وبتاریخ ۱۹ اگست سال ۱۹۳٦ زمام حکومت را بدست گرفته است.

سودان:ـ سید صادق المهدی فرمان روای سودان میباشد.

سویدن:ـ گوستاف پنجم پادشاه سویدن میباشد. بتاریخ ۱۱ نومبر ۱۸۸۲ تولد شده و بتاریخ ۲۹ اکتوبر سال ۱۹۵۰ جلوس نموده است.

تاگ ارلاندر صدراعظم است.

سویزرلند:ـ هانس شافنر رئیس جمهور است. بتاریخ ۸ دسامبر ۱۹۶۵ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

سوریه:ـ نورالدین اتاسی رئیس حکومت میباشد.

وداکتر یوسف زین‌صدراعظم‌سوریه‌است.

تانزانیا:ـ جولیس نایریری رئیس جمهور است. در سال ۱۹۲۱ متولد گردیده وبتاریخ ۲۹ اپریل ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری تانزانیا را اشغال نموده است.

تایلند:ـ بهو میبول ادولدت پادشاه تایلند میباشد. بتاریخ ۵ دسمبر سال ۱۹٦۷ تولد شده وبتاریخ ۹ جون ۱۹٤٦ جلوس کرده است.

تانوم کتیگار چورن صدراعظم است.

توگو:ـ نیکولاس گرونتسکی رئیس حکومت میباشد ودر سال ۱۹٦۳ زمام اقتدار رابدست گرفته است.

ترینیداد، توبا گو:ـ سر سلومان هو چوی گورنر جنرال است به تاریخ ۲۰ ماه اپریل سال ۱۹۰۵ متولد گردیده و بتاریخ ۳۱آگست ۱۹٦۲ چوکی گورنر جنرالی را اشغال نموده است.

ایرك ویلیامز صدر اعظم ترینیداد و تو باگو میباشد.

تونس:ـ حبیب بو رقیبه رئیس جمهو ر است. بتاریخ ۲۵ جولایی ۱۹۵۷ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال کرده است.

ترکیه:ـ جودت سونای رئیس جمهور و در سال ۱۹٦٦ انتخاب گردید صدراعظم آ ن سلیمان دمیریل میباشد.

یوگندا:ـ ملتون اوبوت رئیس جمهور است. که بتاریخ ۱۵ اپریل ۱۹٦٦ چوکی ریا ست جمهوری را اشغال نموده است.

جمهوریت متحده عرب:ـ جمال عبدالناصر رئیس جمهور است. بتاریخ ۱۸ جنوری۱۹۱۸ متولد گردیده وبتاریخ ۲۱ فروری ۱۹۵۹چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

ومقام صدارت را نیز به جون ۱۹٦۷به‌عهده گرفته است.

برتانیه:ـ الیزابت دوم ملکهٔ برتانیه است. بتاریخ ۲۱ اپریل‌سال۱۹۲٦ تولدشده وبتاریخ ٦ فروری ۱۹۵۲ جلوس کرده است.

هارولد ولسن صدراعظم برتانیه میباشد.

اضلاع متحدهٔ امریکا:ـ لیندن جانسن رئیس جمهور است. به تاریخ ۲۷ ماه آگست۱۹۰۸ متولد گردیده وبتاریخ ۲۲ نومبر سال ۱۹٦۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نمود ه است.

ولتای علیا:ـ سانگول لامیزان رئیس‌دولت است. وماریس یامیو گو صدراعظم و لتا ی علیا میباشد.

یوروگوی:ـ البتر توهیبر رئیس مجلس ملی میباشد ودر سال ۱۹٦٦ چوکی ریاست مجلس ملی یوروگوی را اشغال نموده است.

اتحاد شوروی:ـ نیکولای پود گورنی صدر هیئت رئیسهٔ اتحاد شوروی است. بتاریخ۱۵ جولایی ۱۹٦٤ چوکی را اشغال کرده است.

الکسی کوسیگین صدراعظم اتحاد شوروی میباشد.

ونزویلا:ـ داکتر رال لیونی رئیس جمهور است. بتاریخ اول دسمبر سال ۱۹٦۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

ویتنام شمالی:ـ هوچی من رئیس جمهو ر میباشد ودر سال ۱۸۸۰ تولد شده است.چوکی ریاست جمهوری‌ر ا اشغال نموده است.

فارم وان دونگ صدراعظم ویتنام شما لی است.

ویتنام جنوبی:ـ میجر جنرال نگوین وانتیو رئیس حکومت است در سال ۱۹۲۳ تولد شده وبتاریخ ۱۲ جون ۱۹٦۵ اقتدار را بد ست گرفته است.

نگوین کوکی صدراعظم ویتنام جنو بی است

یوگوسلاویا:ـ مارشال جوزف بروز تیتو رئیس جمهور میباشد.

بتاریخ ۲۵ ماه می ۱۸۹۲ متولد گردید ه وبتاریخ ۳۱ جنوری ۱۹٤٦ چوکی ریا ست جمهوری را اشغال نموده است.

زمبیا:ـ کنت کاو ندا رئیس‌جمهور میباشد. وی بتاریخ ۲٤اکتوبرسال ۱۹٦٤ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال نموده است.

یمن:ـ عبدالله السلال رئیس جمهو راست وبتاریخ اول جنوری سال۱۹٦۲ چوکی ریاست جمهوری را اشتغال کرده است.

دنړی سیاسی مهمی پیښی

کله چه ددغه اخیر کال جریانونه د ۱۳٤۵ کال دسنبلی رادیخوانه وڅیړو د منځنی ختیز دبحرانو نه پرته پر عربو باندی داسرائیلو د حملی له کبله پیدا شول دنړی په نوروسیمو کی دسیاسی لانجو او بین المللی مسایلو دنه حل کیدلو سره بیاهم دنړی سیاسی وضع دامیدواری وړ ده ددی سره چه انکشاف ئی نه دی موندلی غیر عادی حالت هم نه دی پیدا شوی نو ځکه هغه واقعی او حادثی چه ددوهم جنګ په نتیجه کی پاتی شوی دی پر دوو لویو سیاسی متضادو هستو کپتلزم او کمونزم څرخ خوری او ددي نه بل څه نه دی پیدا شوی چه موږ یی نوی وبولو.

په لویدیزه نړی کی داتلس دتړون د غړو دولتو سیاسی روابط دفرانسی د موقف څخه پرته پرخپل حال باقی دی یوازی د جنرال دوګول موقف دفرانسی دخاوری څخه د نا تو دتړون داډو لیږ دولو او دنا تو د شو را ی تصمیم پردی مفکوری باندی چه دنن ور ځی شرطونه دهغی ورځی د شرطو نو څخه تو پیر لری دلویدیزی اروپا په سیاسی وضع کی بل څه تحول نه دی راغلی په سیاسی ساحه کی ویلای سو چه شوروی اتحاد او ختیزی اروپا ته دفرانسی دسیاسی رجالو مسافر تونه نـه یوازی دفرانسی سره ددغو هیوادو نو دروابطو دانکشاف په خصوص کی اهمیت لری بلکه په

فرانسه کی دشوروی اتحاد دمشترانو لید نه کتنه هم ددغو روابطو په پر اختیا کی اغیزه‌ناك دی.

داروپا دامنیت مفکوره ددوهمی جهانی‌عمومی جګړی را پدیخوا په سیمیزه توګه دا سی پیداشوه چه اروپایی پردوو برخو وویشله ددې کال په اخیر کی داسی ځرګندیږی چه خپل شکل به واړوی ځکه د فرانسی حکومت داسی‌موقف غوره کړی دی چه داروپا امنیت د اروپا دپاره‌په داسی ډول تامین‌کړی چه د ویشلی اروپادنژدی کیدو دپاره خپل‌کوششونه جاری وساتی په دغه لړ کی داتحادی الما ن په جمهوریت کی ددکتور کیسنګر د حکومت جوړیدل او دهغه هیواد دسیاسی روابطو تاسیس درومانیه سره چه دختیزی اروپا یو سوسیالستی هیواد دی چه دوارسا دتړون‌غړی دی دبلیخوا د لویدیز سیاسی موقف په‌نسبت دویتنام. منځنی ختیز په مسایلو کی‌دفرانسی عدم خوش بینی او دمنځنی‌ختیز په بحرانو کی دختیز بلاك دموقف څخه‌درومانیه دبیلید لو له کبله دیو نوی سیاسی موقف انکشاف ښئی ځرګندیږی انګلستان ددی سره چه په جهانی مسایلو کی دامریکی دمتحده اضلاعو د موقف سره همنوایی لری او دویتنام په مسئله کی هم‌یی‌دامریکی خوانیولی ده خو هغه‌طرفداری‌چه په ملګرو ملتو کی دولسی چین‌دګدون دپاره‌یی کوی په سیاست کی یی یو نوی تعبیر دخپلو هدفونو دپاره پیدا کړی دی خو ددی سره یی بیاهم دولسی چین په ګټه په هانکانګ کی د چینیانو دحوادثو او تمایلاتو مخ نیولای نه‌شو همداشانی انګلستان ونه سو کولای چه داروپا په ګډ بازار کی دانګلستان دګډون سره د دوګول دمخالفت مخ ونیسی دفرانسی دسیاسی او تجارتی روابطو بیلانس د شوروی اتحاد او ولسی چین سره د یومحسوس انکشاف خواته ځی ددی سره چه دختیزی اروپا هیوادو نه د خپلو هغو سرحدو چه ددوهمی عمومی شنخړی په نتیجه کی یی لری خورا ساتنه کوی د همدغه کبله و چه درومانیه او اتحادی الما ن دسیاسی روابطو دتاسیس دموافقی په **تعقیب** دختیز المان حزبی زعیم اولبریښت د ختیزی اروپا هیوادو نو ته یو لړ مسافر تونه وکړه اودکمونستت د ګوند ونو کنفرانسو نه چه په مسکو، ایورونی چکوسلواکیا او ختیز الما ن کی وشوه دختیز المان دموقفه څخه یی زیاته طرفداری وکړه او داتحادی المان د جمهوریت سیاست یی وغندی خو په عین حال کی د اتحادی المان‌اوختیزالمان دتماسونو دپیداکیدلو په خصوص کښی هم دځنی مساعبوخبرونه را ورسیدل دغه زیارونه کومی نتیجی‌ته‌ونه‌رسیدل خود برلین په سیمه کی په سږ کال کی ناآرامی پیدا نه شوی.

دبلیخوا څخه دداکتر ایرهارد د حکومت د ړنګیدلو وروسته دپارلمانی موقف په اساس په اتحادی المان کی د دوو ګوندو نومسیحی، دموکراتیانو او سوسیال دموکراتیانو په‌مرسته او ملګرتیا یو قوی حکومت جوړ سو. دداکتر کیسنګر حکومت هغه روابط چه داکتر ادناور او جنرال دوګول دفرانسی او اتحادی الما ن په‌منځ‌کی ټینګ کړی وه او د داکتر ایر هارد دصدارت په وخت کی په‌هغه‌حرارت نه‌وه پاته شوی دنوی سر څخه توجه ورته وکړه په‌اوس کی ددې سره چه فرانسه په جهانی سیاست کی یو مستقل حرکت کوی او داروپا په ګډ بازار کی دشپږو غړو د موافقی سره بیا هم دغه‌هیواد دانګلستان دګډون سره مخالفت‌کوی دالمان داتحادی جمهوریت اوفرانسی روا بط خپل انکشافی سیر ساتلی دی دبلیخوا څخه دالمان اتحادی جمهوریت دامریکی د متحد ه اضلاعو سره خپل ثابت موقف سا تلی دی او دزیات انکشاف هیله یی سته.

په عمومی دول بایدووایو چه داروپا دشمال هیوادو نو خپل عادی حال ساتلی دی د دوی رابطو د یوروپ دلویدیز او ختیز هیوادو نو سره توسعه موندلی ده نو ځکه په‌یورپ کی دپلوماتیکی زیارونه پر نورو باندی او لیت لری په اقتصادی ساحه کی دلویدیز او ختیزو هیوادونو په منځ کی زیات انکشاف پیدا شوی دی په دی ډول ځرنګه چه ددغه اجمال په‌سر کی ذکر شوی دی دمنځنی ختیز دبحرانا تو پرته‌چه په خپله دغه ډیر خطر ناك دی دیوروپ‌سیاسی وضع تر پخوا زیاته ښه ده.

دفرانسی سره دامریکی دمتحده اضلا عو په مناسباتو کی کوم تحول نه دی راغلی خو د اروپا دنورو لویدیزو هیوادو نو سره یی په نظامی ساحه کی دنا تو د تړون په چو کات‌کی په سیاسی او اقتصادی ساحه کی خپل د **انکشاف** لاره ساتلی ده.

همداشانی دامریکی متحده اضلاع او شوروی اتحاد په عمومی ډول سره داسی روابطدرلودل چه هیڅ شی بیله دمنځنی ختیز بحران‌پرهغه اغیزه نه وکړی دغه دواړه هیوادو نه د آسیا په جنوب ختیز کی په غیر مستقیم ډول سره مخامخ دی. ددی سره چه شوروی اتحاد ا و امریکا دعامی تامی خلع سلاح او د ذروی‌سلاح دخپریدلو د مخنیوی په خصوص کی کومی

موافقی ته نه دی رسیدلی خوبیا هم په د ی خصوص کی خپلو تماسونو ته دوام ورکوی او داسی ښرکندیږی چه دغه دوه لوی هیوادو نه هغو خطرونو ته چه دعمومی تسلیحاتو اوذروی سلاح دخپریدلو څخه پیدا کیږي او په هغه سره دنړی دخلکو ژوند تهدیدیږی ښه ملتفت دی او د دوی مسا عی ددغه احساس دپاره دوام کوی.

داهم باید وویل شي چه دفرانسی اودولسی چین جمهوریت په ذروی چاودنو شروع کړی ده او دجوزا په اخیره کی دولسی چین جمهوریت خپل لومړنی هایدروجنی بم وچاود او پردغی واقعی باندی زیاتی مثبتی او منفی تبصری وشوی.اوتانت دولسی چین دجمهوریت پردغی ذروی چاودنی تاسف وکړ خو پدغی چاودنی سره، په ولسی چین کی زیات خلک خوښی سول دسین هوا آژانس په خپلو تبصرو کی هغه څه چه امریکی او شوروی اتحاد ویل رد کړل او ددغی چاودنی موضوع یی په منځنی ختیز پوری وتړله او هغه یی دعربی هیوادونو په گټه و بلله .

دولسی چین او شوروی اتحاد په روابطوکی څه انکشا ف پیدا نه سو اویودبل په مقابل کی یی مظاهری او ددپلو ماتانو سره ځنی رو یه لیدلی کیدلی.

دولسی چین په دننه کی دماوتسی تو نګ دافکارو په طر فداری کلتوری انقلاب دوام لری او ځنی حزبی کسان دخپلو عهدو څخه برطرف شوی دی .

،ماوتسی تونګ او د دفاع وزیر لین پیاو د هیواد پرټولو مسایلو او موسساتو باندی مسلط دی. همدا شانی دولسی چین اواندونیزیا روابط عادی حال ته نه دی راغلی او دواړ ه خوا وی یو پربل شدید انتقادونه کو ی په تجارتی ساحه کی دولسی چین او جاپان په منځ کی انکشافو نه لیدل کیږی.

دجاپان روابط د جنوبی ویتنام سره بلی مرحلی ته وارد شوی دی دجوزا دمیاشتی دوروستیو خبرونو څخه ښرگندیږی چه دجاپان صدراعظم ایسا کو ساتوبنایی جنو بی ویتنام ته مسافرت وکړی دده دمسافرت و روسته به د جنوبی ویتنام جمهور رئیس چه دهغه هیواد دنوی اساسی قانون په اساس انتخابیږی هم به جاپان ته را دعوت سی همدا شانی د ځنو مطبوعاتی خبرو له مخی جاپان امکان لری چه جنو بی ویتنا م ته دزیا تو مرستو ورکو لو مطالعه وکړی دجاپان روابط دجنوبی کور یا سره هم عادی دی خو دجاپان مناسبات د

شمالی کوریاسره په جاپان کی داوسیدونکو کوریائیانو له کبله د شمالی کوریا د شدیدو انتقادونو موجب گرزیدلی دی خو اندونیزیاته دجاپان دطویل المدت کریدت ور کولو له کبله ددغه هیواد او اندونیزیا داقتصادی مناسباتو پر اختیا راغلی ده.

په اندونیزیا کی دمهمو تحولاتو څخه یو داندونیزیا دجمهوری ریاست کرسی ته دجنرال سوهارتو رسیدل او په ملگرو ملتو کی دهغه هیواد دنماینده گانو له خوا څخه بیرته چوکی نیول دی دسوکارنو موقف په سمبولك شانی پاتـه دی او ټول قـدرت جنرال سو هار تو اخستی دی.

داندونیزیا او مالیزیاروابطو مثبت انکشاف کړی دی او هیڅ ډول حادثه پکښی پیښه شوی نه ده دوی داقتصادی مشترکو مساعیو د پاره هم خبری اتری کوی.

کمبودیا دبیطرف هیـواد په ځیـر خپلـه بیطرفی ساتلی ده خو ددغه هیواد اوگاوندیو هیوادونو د سرحدو نو په منځ کی لکه لاوس، تایلند، جنوبی ویتنام کی حادثی پیښی شوی دی چه دساده سرحدی حوادثو شکل لری او جنوبی ویتنام شکایت لری چه دهغی سیمی څخه مخالف افراد جنوبی ویتنام ته نفو ذکوی او تایلند همدا شانی شکایت لری اوکمبو دیا هم په عینی ډول خپل شکایتونه لری. دولسی چین او هند په روابطو کی څه ښه والی نه دی راغلی یو دبل پر دیپلوماتا نو داتها مو نـو ویلو او مظاهرو کولو سره بیا هم د دو ی مطبوعاتی شخړو خپل سوړ والی ساتلی د ی همداشانی دهند او پا کستان په روابطو کی څه انکشا ف نه دی را غلی که څه هم دغودواړو هیوادو نو په خپلو منځو کی مستقیمی خبری نه دی ردی کړی خو دتطبیقی مرحلی دپاره یی ځنی شرطونه در لودل چه دهغو په واسطه دغه دواړه هیوادو نه یوو بل ته نژدی نه شول دهند صدراعظمی اندیرا گاندی وویل چه د کشمیر په نا مه هند کو مه مسئله نه پیژنی او په مقابل کی د پاکستان خارجه وزیر د خبرو اترو دپاره لومـړی شرط د کشمیر مسئلـه بولی.

په یونان کی دیوی نظامی کودتا په واسطه سیاسی جر یا نو په عادی ډول توقف وکړ کین اړخ یو ۷۸ کلن سیاستمدار جا رج پاپاندریو یی مشری لری دعامه امنیت پـه مختلفو متهم سو او سیاسی فعالیتو نه یی منع شول.

لويديځ بلا كونو په يونان كې د دغه سياسي تحول ل له كبله په تبصر و كې د احتياط څخه كار واخست او دموكراسۍ د راژوندي كو لو هيله يې وكړه خو ختيځ بلاك په يونان كې‌دغې كودتا په نسبت شديدانتقاد وكړ او د دمو كراسۍ داصل څخه يې مخالف وګڼله.

د بالقانو په سيمه كې دپخوا كلونو په نسبت زيات انكشافونه ليدل كيږي دتر كيه. بلغاريا او څنې نورو هيوادونو په منځ كې دهيئتو تبادله وشوه د يوګوسلاويا مناسباتو د ناصر، انديرا ګاندي سره د مار شال تيتو د مستقيمو خبرو په واسطه دوام وكړ.

او دغه هيواد د خپلې بيطر فۍ‌دساتلوسره دختيځ او لويديځ هيوادو نو سره يې مناسباتو ته دوام وركړ نور داسې تحول چه‌پيښ شوي وي نشته.

اوس دادي دعمو ميا توڅخه‌مشخصومسايلو لكه دويتنام، خلع سلاح، د ذروي خبرو نو مخنيول. دمشترك بازار څيړنو نه راځو او د ويتنام جريانونه تعقيب كوو. دويتنام مسئله. دبين المللي شخړې ورو سته دحوادثواوواقعو له‌كبله‌بين المللي‌صحنې‌ته راغلې‌ده‌فرانسويانو غوښتله چه د باو داي په مشرۍ د شمالي‌ويتنام د مليونو په مقابل كې چه دهغو مشر دا كتر هوچي من ؤ وجنګيږي خو دمندس فرانس په وخت كې ددې بن‌پود جنګ دورو ستي صحنې په واسطه دغه جنګ پاي ته ورسيد ددې‌سر ه چه‌دغه‌هيواد پردرو برخو دمتضادو ايديالوجيو در لو د لو سر ه د جنوبي ويتنا م او شمالي ويتنام په نامه وويشل سو خو بياهم دويتنام قضيه يې دمنځه يونه وړه او دغه.هيواد درد رسيدلي خلكو ته بياهم د يو ګړي آرا مي‌او په صلح سره دژوند كولو چانس برابر نه‌سو.

دامريكې متحده اضلاعو د ١٩٥٠ كال د جنورې په ٧ جنوبي ويتنام په رسميت‌وپيژاند او دامريكې جمهور ي رئيس ښاغلې‌رومن‌يوه (٣٥) كسيز تولي نظامي مشاورين د ١٩٥١ كال دسپتامبر په ٧ ددغه هيواد دنظامي قواو دتنظيم او امريكا يې اسلحو داستعمال‌دپاره ورولېږي همدا شاني امريكې دد غه كا ل د دسامبر په ٢٣ دمتقابلې نظامي همكاري تړون او د ١٩٥١ كال‌ددسپتامبرپه‌٧ داقتصادي‌مرستو تړون دسيګون د حكومت سره لاس‌ليك كړي.

د فرانسې او هوچي من د جنګونو په‌نتيجه كې په ١٩٥٤ كې دژنيو تاريخي كنفرا نس جوړ سو دغه كنفرانس د مې دمياشتې د ٨ څخه شتروع او دجولايي تر ٢١ پورې يې‌دوام وكړ په دغه كنفرانس كې دغو هيوادو نوګډون در لود كمبوديا دويتنام دموكراتيك جمهوريت، ويتنام، فرانسه، لاوس، دولسي چين‌جمهوريت دامريكې متحده اضلاع، انګلستان او شورو ي اتحاد ددې كنفرانس مشترك رئيسان‌شورو ي اتحاد او انګلستان ؤ.

دژنيو كنفرانس دويتنام و يشل پردووبرخو دشمالي ويتنام او جنوبي ويتنام په نامه ومنې او دبليخوا يې دغو هيوادو نو ته د نظا مې تسليحاتو انكشاف، دنوو سلاحګانو وركول اوې جوړول منع كړي دي او فيصله يې كړ ه چه د ١٩٥٦ كال په جولايي كې دي ددواړ و ويتنامو ديو والي د پاره راي واخستلې شي همدغه شاني يې دنظارت دبين المللي‌كميسيون كنفرانس تاسيس كړ چه په هغه كښې هند، كانادا او پولينډ ګډون در لود او ريا ست‌يې دهند په غاړه و.

په دغه وخت كښې دامريكا دمتحده ايالا تو نماينده اعلام وكړ چه قرار داد به نه اخلا لوې مګر دقوې داستعمال پر خوا نه دي او دهر راز تهديد او تيرې مخه نيسي او دجنوبي ويتنام دحكومت موقف داسې و، چه دغه هيواد دې ترهغه پورې د ملګرو ملتو تر نظارت لا ندې وي ترڅو آزاد انتخابات پكښې كيږي خو د جنوبي ويتنام دغه پيشنهاد ونه منل سو، د دغه قرار داد په تعقيب بيا هم په‌ويتنام‌كښې اوضاع ښه نه سوه او دښمني موجوده وه٠اود ١٩٥٤ كال داكتوبر په ٢٤٠ نيټه دامريكاجمهور رئيس د جنوبي ويتنام دپاره اقتصادي‌مرسته ومنله او د ١٩٥٥ كال دفرورۍ په (١٢) نيټه دامريكا دمتحده ايالاتو له خوا نظامي‌تمرينونه دجنوبي ويتنام دقواو دپاره شروع‌شول‌همدغه راز هغه پروتو كول چه دسيټو نظامي تړو نډ ويتنام حمايت منې دفر وري په ١٩نيټه لاس ليك سو.

د ١٩٥٥ كال داكتوبر د ٢٣ نيټې په انتخاباتو كښې باو داي هيسته سواو نګو دين ديم ددولت د رئيس. په حيث د جنوبي ويتنام دحكو مت واګې په لاس كښې ونيولې‌دنګودين ديم رژيم هم دباو داي دررژيم په شاني دژنيو د كنفرانس دستيارښت سره سم دويتنام د يوالي دپاره د ١٩٥٦ كال په تجويز شو ي انتخاباتو كښې له ګډون څخه په دې استناد ډډه وكړه چه په شمالي ويتنام.كښې دد غه راز انتخابا تو د پاره مناسب شرايط نسته د امريكا متحده ايالاتو د جنوبي ويتنام د دغه موقف ملاتړ وكړ او دغه انتخابات ګرد سر ه

ونشول په ۱۹۵٦ کال کښی په‌جنوبی ویتنام
کښی دویتکانگیانو گوریلایی جگړی پرا خی
سوی په ۱۹٦۰ کال کښی په جنوبی ویتنام
کښی بحرانونه زیات شول او دلته دامریکایی
عسکرو شمیر زیات سو د ۱۹٦۱ کال داپریل
په (۳۰) نیټه اوسنی حکومت جنوبی و یتنام
سره دهمکاری تړون لاسلیك کړ اود۱۹٦۱کال
ددسمبر په۱٤نیټه‌دامریکی جمهور رئیس کنیدی
اعلام وکړ چه مونږ تیار یو چه‌دجنوبی‌ویتنام
سره مرسته وکړو چه خپل خلـك او خپلـه
آزادی خوندی کړی سی له بلی خوا شما لی
ویتنام دجنوبی ویتنام دملی جبهی تشکیل د
ویتکانگیانو له خوا دسیاسی اورگان په حیث
اعلام کړ ورروسته له هغه په ویتنام کښی د
نامنظمو جگړو صحنی پراخی او شدیدی سوی
له بل پلوه د نکو دین دیم او ده د و رو ر
نهو له وژل کیدو و روسته پر له پسی پولی
کودتاوی په جنوبی ویتنام کښی وسوی او د
شو مودی دپاره په دغه هیـواد کښـی ډیره
ناکراری منځ ته را غله شو چه جنرال کاو کی
دصدراعظم په حیث ټولی قواوی پـه خپـل
اختیار کښی راوستی او دخپل حکومت‌دموقف
دټینگولو دپاره یی لوړی هغه بحرا نونه چه‌د
بو دایانو له خوا ورته‌متوجه‌و. هغه‌یی‌له‌منځ
لری کړل او له بلی خوا دی چه دنظامی‌کودتا
له لاری مینځ ته راغلی ؤ. نو دموسسا نو د
مجلس ددایرو لو او د نوی اساسی قانو ن د
تدوین له لاری یی خپل موقف قو ی کړ ددغو
واقعاتو په جریان کښی لیندن جانسن‌دا غوره
کړه چه دامریکایی الوتکو حملی له جنو بی
ویتنام څخه شمالی ویتنام ته پراخی‌کړی‌شی
دامریکا کانگرس دامریکا جمهور رئیس ته د
ویتنام په جگړو کښی د تدبیر او اقدا مزیات
اختیارات ورکړل، دویتنام اوسنی جر یانا ت
په دی ډول دی‌چه‌جنوبی ویتنام‌اوامریکا وایی
چه شمالی‌ویتنام‌د جنو بی ویتنام‌دویتکانگیانو
سره نظامی مرستی کوی دشمالی ویتنام‌افراد
په جنو بی ویتنام کی نفوذ کوی نو امریکا
دخپلی دغی وینا له مخی دشمالی ویتنا م
سیمی بمباری کوی چه‌په جنوبی ویتنا م‌کښی
دشمالی ویتنام د افرادو دنفوذ مخه ونیسی
له بلی خوا دشمالی ویتنام منابع وایی چـه
ویتکانگیان د فیصلی صلاحیت لری چه تـر
بریالی توب پوری جگړه وکړی تر اوسه د
ویتنام دموضوع د مسالمت آمیز حل د پار ه
کو ششونه کوم ځای ته نه دی رسیدلی.

په شمالی ویتنام باندی دبمباری ادا مـه
دا کشرو هیوادو له خوا ترد ید شـو ی ده
دافغانستان پاچا اعلیحضرت معظم همایو نی
دویتنام د موضوع په نسبت د ۱۳٤۵ کال د
سد په ۱٦ نیټه په هغی میلمستیا کښی چه
داعلیحضرتینو په درناوی د کرملن په مانی
کښی شوی وه په خپله وینا کښی دا سی
دفرمایل:

په دی ورځو کښی دویتنام اوضاع چه د
بین المللی شخړو باعث شوی ده‌آسیا اود
نړی خلك یی اندیښمن کړی دی افغانستا ن
د بیطرفو هیوادو د هغی اعلامیی مندرجه‌مراتب
چه پرو سږکال په قاهره کښی صادر شوی
دی بیا هم‌تاییدی‌وی‌هیله لروچه‌ټول‌هیوادونه
له هر راز دا سی اقدام څخه چه دتصادما تو
ساحه پراخه او اوضاع لاهم کړ کیچنه کړ ی
ځان وژغوری او داسی یو کنفرانس جوړ سی
لکه چه یوولس کاله پخوا په ژینو کښی جوړ
سوی ؤ. څو په دی صورت هیله کیدی سی‌چه
دویتنام د خلکو حق او د سولی دپاره صلـح
جویانه مذاکری ځای ته ورسیږی .

په هغه گډه اعلامیه کښی چه د ښا غلی
میوند وال له مسافرت څخه وروسته په قاهره
او کابل کښی نشر شوه د ویتنام په قضیه
کښی دافغانستان موقف دا سی تایید شو چه
افغانستان او عربی متحد جمهوریت دویتنا م
خطر ناکه اوضاع له زیاتی نگرانی سره‌ترکتنی
لاندی نیولی ده او ویلی دی چه دغه و ضـع
په بین المللی او ضاعو باندی مستقیمه اغیزه
لری.

دواړو خواو دویتنا م دخلکو دغیرقابل‌انکار
حق څخه ددوی دراتلو نکی سر نوشت دټاکلو
دپاره خپل پوره ملاتړ څرگند کړی دی‌دواړو
خواو. دهوایی حملو او بمبار یو د فو ری
بندو لو غوښتو نکی او همدغه را ز یی خپـل
موقف د کامل احترام او د ژنیو د ۱۹۵٤ کال
دموافقو دعملی کولو په باره کښی اودویتنام
دخلکو مشروع حقوق او هغه تمنیات چه‌خپلی
آزادی دپاره یی لری تایید کړل او څرگنده‌یی
کړه چه په ویتنا م کښی به سوله د ټولی
نړی د سو لی دبقـا باعث وگـرزی جانسن
د گلا س بو رو له مذا کرا تو او څبرو نه
وروسته وویل دویتنام د قضیی په باره‌کښی
دموافقی ساحه ډیره کمه‌ده او الکسی‌کوسیگین
د څبرو په پای کښی وویل چه د و یتنا م
جگړی د شوروی اتحاد او امریکا روابط سخت
متاثروی ددی دپاره چه دویتنام جگړو تـه
خاتمه ورکړی سی باید په شمالی و یتنا م
باندی دامریکا دالوتکو بمباری بندی سی او
خارجی لښکری دی له جنـوبی ویتنام څخـه

وویستلی سی . ددغو جریا نا تو سره بیا هم
داسی نه چه دویتنام جګړی روانی‌نه‌دی بلکه
ورځ په ورځ ددغو جنګو نو دوژل شو وشمیر
لاپسی زیاتیږی .دویتنام په موضوع کښی‌د
نړی د خلکو اندیښنی‌ورځ‌په ور ځ‌زیاتیږی‌او
دنړی دخلکو عامه افکار دا غواړی چه دویتنام
قضیه دی دژنیو د ۱۹۵۴ کال دکنفرانس په

اساس تر کتنی لاندی ونیو ل سی اودصلح
آمیزو لارو دی دمغه د حل لاره و لټول سی،
سره له دی چه لاتر اوسه هم ددغی مو ضوع
د حل دپار ه د معنوی قوی په حیث
موجود دی او وبه لید ل سی په راتلونکو
ورځو داسیا ددغی بر خی د پاره په څه راز
واقعا ت او جر یانات له ځانه سره راوړی.

بی وسلی کول:ــ دبی وسلی کولوموضوع
داسی یوه موضوع ده‌چه کلونه کلونه دمذاکرو
په میزونو باندی پرته ده خو کوم پر مخ‌تګ
په دی لاره کښی نه دی سوی ځکه چــه
دتسلیحا تو په سا حه کښی لا تر او سه
دسترو هیواد و کوششو نه نه یوازی چه کم
سوی نه دی بلکه ورځ په ورځ داسی مخ
په پر اختیا دی چه تسلیحا تی رقا بتودزروی
او مدرنو کلاسیکو وسلو په سا حو کښی
تسلیحاتی تله داسی درنه کړی چه د نړ ی
پر اوږو لوی درو ند بار پر یو تی دی .

دزروی وسلو په بر خه کښی په دا سی
حال کښی چه دامریکا متحده‌ایالات او شورروی
اتحاد د ذروی وسلو دنه خپریدو پــه باره
کښی په تماس کښی دی دولسی‌چین‌جمهوریت
خپله لومړنی هاید رو جنی چاو دنه‌وکړه او

فرانسی هم په یو لړ آزمینښتی چاودنو لاس
پوری کړی دی یعنی دواړه هیوادونه چــه په
ذروی کلوپ کښی نه و . دمغوی‌دپاره ذروی
قــد ر ت ا یجا د او ځینــی هــیوا دو نــه
د زروی وسلی له خپریدلو څــخه نګرا نــی
ښرګندوی. او ځینی نور په داسی حال‌کښی
چه د ذروی وسلی دنه خپریدو تړون لاس‌لیك
هم سی بیا هم زروی ځیړنی په علمی ساحو
کښی د ځان دپاره لازمی ګڼی او بعضی‌هیوادو
نه په دغی باره کښی له تضمیناتو څخه‌خبری
کوی . په دی تر تیب د ذروی وسلی‌ایجادپه
لومړیو ورځو کښی یوازی په یوه هیوادپوری
منحصر وو خواوس څو نو رو هیوا دو نو ته
هم خپره شوی ده او امکان لری چه سبا ورځ

دمغو هیوادو د کوششو له امله چه دخپلی
آزادی دساتنی دپاره اندیښمن دی د زرو ی
وسلی خپریدل یو راز عمومیت پیدا کړی .
البته که دغه موضوع په جهانی صورت فیصله
سی نو باید چه بین المللی واثق او صادق
تضمین مینځ ته راسی د خلکو اندیښنی‌به‌طبعاً
لری سی نو د ذروی وسلو د خپر یدوکوشش
به هم بیا خوك ونه کړی او مغه‌په‌بلیونوډالرو
چه دتسلیحا تو په لار یعنی‌د بشتریت‌دبربادی
دپلان دپاره لګیږی د افر صت به پیدا کړی
چه له بیسوادی . فقر او د مر ض‌سره‌دمجادلو
په لار کښــی و لګیږی او نړ ی به سر ه
له د غــی‌علمی سو لی اوتکنالوژی‌چه‌بیا لا تر
او سه د سر طان دمرض په‌علاج‌نه ده‌په‌شوی
او دغه راز نا توانیو څخه خلاصه کړی .

په اندو نیزیا کښی:ــ
داندونیزیا څلور شپیته کلن جمهور رئیس
دکتور سو کارنو د ۱۹۶۶ کال دما رچ په‌۱۲
نیته خپل قدرت او اختیارات جنرال سوهارتو
ته پریښودل دو کتور سو کارنو په ۱۹۴۶
کال کی دجمهور رئیس په حیث انتخاب‌سواو
په ۱۹۶۳ کال کښی چه د درست عمر د پاره
د دری زره یی جز یرو اندو نیز یا د جمهور
رئیس په حیث ټاکل سوی و . اقتدار یــی
پنځه څلویښت کلن جنرال سو هار تو ته د
جمهوری ریاست د کفیل په عنوان پر یښود
سو هار تو د مالیز یا سره داندونیزیادروابطو
دعادی کولو او د ملګرو ملتو په موسســه
کښی داندو نیز یاد بیا شاملیدواولدلویدیځو
هیوادو او امریکا سره داندو نیزیا دروابطو د
انکشاف په لاره کښی ډیر کوششونه و کړل
جاپان سره داندونیزیا روابط مخ‌په پر اختیا
دی خو له ولسی‌چین‌سره‌لاهم پسی‌خړ‌پړشوی
دی لاځو و اندونیز یا خپل‌روابط‌دختیځی‌اروپا
هیوادو او شو روی اتحاد سره ساتلی‌چه د
پراختیا امکانات یی هم لیدل کیږی‌په‌اندونیزیا
کښی عمو می او ضاع آرامه‌ده د چین پــه
ضد په مغه هیواد کښی ځینی سختی مظاهری
موجود ی دی همدغه را ز په پیکنګ کښــی
شدیدو انتقادو او داندونیزیا په ضد مظاهرو
ساحه لاهم پراخیږی.

په افریقا کښی:ــ
دیوی نظامی کودتا له کبله نیکروما په‌داسی
حال کی چه دګانا د جمهور رئیس په حیــث
دولسی چین جمهوریت کښی په رسمی سفــر
بوخت وله مینځه لاړ او نوی رژیم مینځ تــه

راغی نیکرو ما گینی ته چه په خوایی له گانا
سره دیوالی تړون در لود ولاړ او تر اوسه
هلته ژوند کوی . دځینو خبرو لهمخیدوهواری
دنکروما د طرفدارانو له خوا داوسنی ر ژیم
پرضد کوششو نه وشول مگر ناکامه شول
اوسنی رژیم نکروما په دی تومتی کړی د ی
چه په بیځایه خر څو نو یی دگانا اقتصاد ی
وضع خرابه کړی .ده هواری بومدین چه پرو
سږ کال دنظامی کودتا لهلاری مینځ ته راغی
اوس په افریقا کښی دمنځنی ختیځلهبحرانونه
را په دیخوا دافریقا په سیاسی صحنو کښی
یی ډیر موفقیت ځان ته گټلی دی د ختیځی
اروپا د هیوادو سره دالجزایر دتماسو لهیوی
خوا او له غر بی هیوادو سرهئیدمناسباتو
پر اختیا له بلی خوا یو وار بیا بو مد ین
او الجزایر ته دخلکو سترگی ور اوښتی دی
په نایجیریا کښی اوضاع آرامه نهدهبلکهددغو
کرښو تر لیکلو پوری د هغه هیواد دنظا مي
اشخاصو تر منځ د اختلاف له کبله کوشش
روان دی چه دغه هیواد په دوو برخو وویشل
ســـی .

جنو بی افریقا له تو صیو او د ملگـرو
ملتو د موسسی د فیصله نا مو سره سر هبیا
هم دعدالت او بین المللی انسانی مقررا تونه
دتمرد هیواد په حیث خپل تبعیض طلـب
ناجایز اعمال جاری ساتلی او اقلیت هر څه
چه غواړی پر اکثریت یی کولای سی د نړی
دعامه افکارو فشار او دعدالت دوستو هیوادو
کوششونه په دی باره کښی بریالی نشول.

دسپتامبر په (٦) نیټه د جنوبی افر یقا
صدراعظم چه ددغه هیواد دپارلمان په یو ی
غونډه کښی یی گډون کړی و ووژل سو خو
بیا هم ددغه هیواد نوی حکومت هما غهپخوانی
پالیسی غوره کړه د قبرس په موضوع کښی
کوم نوی انکشاف نه دی څرگند سوی ځکهچه
دغی قضیی کومه دحل لاره پیدا نکړه دملگرو
ملتو دموسسی سر منشی اوتانتبیا دشپږو
میاشتو د پاره د ملگرو ملتو د سولی دقوا و
دخدمت دمودی داوږدید وغو ښتنه و کړ ه
که څه هم دویلو وړ کو مه پیښه نه ده سوی
مگر په ترکی ژبو باندی د یو نا نی ژبـو
دتیری خبرو نه نشر سو ل .

په دی قضیه کښی یونان او تر کیه چه د
شمالی اتلانتیك د تړون دوه غړی دی یــودبل
تر مخ ولاړ دی یونانی ژبی غواړی چه پـه
یونان پوری وتړل شی او ترکی ژبی اد عا
کوی چه په ترکیی پوری ملحق سی. په هغی
میلمستیا کښی چه د ۱۹٦۷ کال د جون د
۲۹ نیټی په ماښام د جودت سو نای پهدرناوی
سوی وه جنرال دوگول ددی موضوع په باب
په خپله وینا کښی دتر کی ژبو دسر نوشت
دټاکلو حق تایید کړ، د ترکی ژبو حـق یو
مسلم حق دی او عامه افکار هغه تایید وی.

د منځنی ختیز بحرا ن

اسرائیلو د دو هم ځل دپاره په خپـلو
تیر یو سره په منځنی ختیز کی بحـران
پیدا کړ او دا داسی بحران دی چه نړیی
دجهانی جنگ به لمنه کی وغور څـو له .
داسرائیلو هیواد چه د عر با نو په مځـکه
کی داستعماری قوا و په واسطه پیدا سو دغه
هیواد په ۱۹٥٦ کی د فرانسی او انگلستان
په گډون پر عر بی متحد جمهوریت با ندی
تجاوز وکړ خودغه تجاوز ناکام کړهسواودنړی
عامه افکار و متجاوز محکو م کړ اسرائیلـو
د ملگرو ملتو هغی فیصلی او تو صیی ته
چه د تیر یود مخ نیو لو او د فلسطین د
مهاجرینو د بیرته حقو قو ور کولو د پا ره
شوی دی اهمیت ورنه کړ دغه مها جر یـن
په اوسنی مد نی پیړی کی چه انسا نا ن
دژوندانه د ټولو حقو قو او ښووسیلو څخـه
برخور دار دی په ډیر و یرجن او مصیبـت
زده جالا تو کی ژوند کوی او اسرا ئیلو په
خپل دغه ظلم سره د تاریخ او بشـر یـت
پر پاڼی یوه ډیره کر کجنه تپله پر یښودله
د عربی مها جر ینو مسئله د دوی پهاساسی
او طبیعی حقو قو تړلی مو ضوع ده چه هیڅ
عاقل او حق پیژند و نکی شوك د هغه څخه
ا نکا ر نـه شـی کو لا ی او د ا د هغو ی
خپلو وطنواو کو رو نو ته دبیرته را گرزیدو
حقوق دی او بس .

اسرا ئیل اوس دیوی تو ری نقطی او
داضطراب او تجا وز د ځای په حیث پا تـه
شوی دی د خوا شنی ځای دادی چه زمونږ
نړی تر اوسه ونه شو کړای چه د دو یحقوق
اعاده او انصاف بیر ته قایم کړی.

اسرائیلو د سږ کا ل د جوزا د میا شتی
په لو مړ یو ورځو کی د سوز یه پرسرحد
ونو باندی د یر غل کو لو او د هغه هیواد
پر سر حدی سیمو باندی د بمباری کو لو
په واسطه بیا خپل ځان د یو لوی تجا وز
دپاره تیار کړ داسرائیلو ددغویرغلونوله کبله
ستور په هر کله د ملگرو ملتو امینه مجلس

او دنړۍ نورو عدالت خو ښو نکو مقا ما تو
اطلا ع ورکو له چه ددغو یر غلو نـو پـه
اثنا کی ټول و پو هید ل چه اسرا ئیل
غواړی چه پر سو ریه با ندی یر غل وکړی
او ددغه یر غل څخه سور یه نورو عر بی
هیوادو نو ته هم اطلاع ورکړه او عر بـی
متحد جمهوریت د سور یه د خاوزی څخـه
دفاع اعلان کړه او نور عر بی هیوادو نه‌هم
چه د اسرائیلو د حملي څخه خبـر شـو ل
دبین المللی تما سو نو د لاری څخه یی‌زیارو
یو ست چه ددغو حملو مخ راو گر زوی او
دسور یه سره یی خپل هر دول مر سـتی
او خوا خوږی اعلان کړ .

د امریکی متحده اضلاعو او شـو روی
اتحاد د عر بی متحد جمهور یت څخه‌وغوښتل
چه لو مړی حمله و نه کړی چه دغه‌مو ضو ع
د عر بی متحد جمهور یت‌رئیس ښا غلـی
جمال عبد الناصر د جوزا د ۱۸ نیټی‌په‌خپله
بیانیه کی چه په قاهره کی ئی وکړه داسی
څرگنده کړه «په دی و خت کی زمو ږ‌په‌نظر
د عر بی ملیتو او بین المللی منا بعو څوډوله
طرز تفکرو نه موجود وه همدا شانی دامریکی
د جمهو ر رئیس لیندن جانسن پیغا م چـه
د می په ۲۶ ئی په واشنگتن کی زمو نږ‌سفیر
ته تسلیم کړی و وزمونږ څخه ئی غو ښتـه
چه اوضاع کنترو ل کړو او د جنگ اوردهغهٔ
طرف څخه چه لو مړی فیر یی کړی وی‌شروع
نه کړی که نه وی د خطر ناکو عـوا قـبو
سره به مخامخ شی .

په هغه شپه د شوروی اتحاد لوی سفیر
دغر می د مخه په پنځو بجو او دیر شودقیقو
د خپل حکو مت له خوا دغه اطلاع راکړه او
جداً یی وغوښته چه مونږ جنگ‌شروع‌نه‌کړو.

خو عر بی متحدجمهوریت دلو یوهیوادونو
دغه تقاضا گا نی د جر یاناتوپه څیر تعقیبولی
او د خپلی ددفاع دپاره داوضاع کتو نکـی
وچه داؤ ددو شنبی په ورځ دجون په ۵دسهار
په اتو بجو اسرا ئیلو خپل یر غل بیله‌دجنگ
داعلان څخه پر عر بی متحد جمهور یـت
باندی شروع کړ او داسرا ئیلو الو تکـو
دعر بی متحد جمهور یت ټول هوا ئی دگرونه
بمبارد کړل او ور پسی ئی دستی خپل‌نظامی
یر غل چه پلان ئی د مخه جوړ شوی و پر
عربی جمهور یت باندی شروع کړ بیا ئی
پر سور یه او اردن باندی هم د هغـی‌نقشی
له کبله چه خوایی جوړه کړی وه لو مړ ی
دهوا بیا دځمکی دلاری یر غل شروع کړ .

اسرا ئیلو په خپلو د غو نامردانه یر غلو نو
سره چه لومړی ئی بی د جنگ د اعـلا ن
څخه جنگ شروع کړ او بیا خپله جنگ چه
د بین الدو ل د حقو قو په واسطه محکو م
شوی دی او هم ئی پر ملکی ځایو نو یرغل
وکړ دنه بخښیدونکی گناه مر تکب سو . د
ملگرو ملتو د موسسی (   ) ما دی لرو په
جنگ او تجاوز محکو م کړی دی .

اسرا ئیلو ددی سره چه د ملگرو ملتـو
دموسسی یوه چوکی یی نیولی ده خپله یی
دملگرو ملتو پر منشور باندی حمله کـړی
ده که عر بی هیوادو نو د صلح خوښونکو
او سا لمو فکرو څخه کار نه وای اخستـی
نړی به دیو اتو می جنگ په عا قبت اخته
شوی وای او د غه جنگ به د بشر د ژوند
په قیمت تما م شوی وای .

اسرائیلو په خپلی دغی غلطی تو لـو
حقو قی پر نسیبو نو ته هیڅ اعتنا و نه‌کړه
خو عر بی هیوادونو د بین‌المللی حقوقو او
ملگرو ملتو د موسسی دلا ری ددغو یر غلونو
دمخنیوی دپاره اقدام وکړ .

دوی د خپلی خاوری‌دملی حاکمیت اوارضی
تمامیت څخه دفاع شروع کړه داسرائیلـو
تجاوز یی د دملگرو ملتو دا منیت شو را ی
ته ور ساوه .

د امنیت شورای په دی خصوص کی جلسه
وکړه او په هغی‌کی دعربی متحد جمهور یت
نماینده وویل : اسرائیلو دمخه پرعر بـی
متحدجمهوریت باندی د حملی پلان‌جوړ کړی
ووا دغه اظهارات داسرائیلو د هغـه پیلو ت
دخولی چه عربی متحد جمهوریت نیولی دی
او دهغه دخبرو څخه ئی تایب اخستی دی‌اوپه
ملگرو ملتو کی موجود دی څر گند یږی.

دعربی متحد جمهوریت نماینده پدغـه
جلسه کی د اوویل چه داسترائیلو بل هد ف
دادی چه د سو یز کانا ل وتړی خوعربی‌متحد
جمهوریت دغه فعا لیت ختثی کړ . داسرائیلو
یرغل په دی دول شروع شو او نو رو عربی
هیوادو نو په خپل نو بت د بین المللـی
حقوقو لرویه اسرائیلو ته د جنگ اعلان وکړ.

دوی وروسته دخپلو حقه حقوقو . خپلواکی
او تمامیت څخه دفاع شتروع کړه د ارد ن
پاچا اعلیحضرت ملك حسین د اسرا ئیلـو
دیر غل کولو د مخه یوه ورځ قا هر ی‌ته
سفرو کړ ده چه د اسرا ئیلو د یـر غـل
پیش بینی کړی وه یو نظامی تړون ئی‌دعربی
متحد جمهوریت سره لاس لیك کړ دداغه‌تړون
له مخی دهغه هیواد لښکری د عربی متحـد
جمهوریت تر قو ماندا نی لاندی را غلی .

همدا شان عراق اعلان وکړ چه خپل نظامی واحد و نه به د اسرائیلو سره جنګک دپاره ولیږی . الجزایر خپل کامل تیاری اعلان کړ او نورو عربی هیوادونوهم

د اسرائیلو د یرغل له کبله د جنګک اعلام وکړ او د نړی په ګنو هیوادونو کی د عربو په ګټه مظاهری و شوی‌تونس دعربی متحد جمهوریت سره دخپلو روابطو داصلاح کولو په منظور قاهری ته خپل یو نماینده ولیږی او حتی ځینو عربی هیوادونو په دی نسبت چه انګلستان او امریکی د اسرائیلو دیرغل کولو سره مرسته کړی ده خپل سیاسی روابط یی دهغو هیوادو نو سره وشلول .

عربی هیوادونو عزم وکړ چه لو یدیزو هیوادو نو ته د خپلو تیلو لیږل بند کړی لندی دا چه دنړی عمو می افکا رو داسرائیلو دغه تجاوز محکوم کړی اوددغه تجاوزدمخنیوی دپاره په ملګرو ملتو کی فعا لیت شروع‌شو.

دامنیت شورای داو ضاعو د زیاتو خرابوالی د مخنیوی دپاره اور بند تصو یب کړ خو اسرائیلو د دی سره چه او ربند تصویب سواواور بند نی هم خپله و منلی تجاوز ته ئی عملا دوام ورکړ لکه چه‌داوربند دمخه یی د سوریه یوه لویشت خاوره نه وه نیولی خو داور بند وروسته یی د سو ریه دسر حدا تو یوه بر خه ونیو له .

همدغه راز د ارد ن خوا ته او هم دسینا په جبهه کښی یی خپل تیری ته دوام ورکړ او دبیت المقدس داردنی بر خی‌دالحاق‌اعلام ئی وکړ یعنی په داسی حا ل کښی چه د ملګرو ملتو موسسه په خپلو اضطراری‌غونډو لګیا وه اسرائیلو دغی جها نی موسسی اود نړی عا مه افکارو ته په کا ملی بی پروائی سره نه یوازی چه خپلو تیر یو ته یی دوام ورکړ بلکه په ښکاره‌توګه‌ئی دبیت‌المقدس داردنی بر خی ترټلو اعلام هم وکړ اولاتراوسه هم په همدغه خپل مو قف ولاړ دی .دادی اوس به ددغی موضوع او د بین المللی حقو قو سره دملګرو ملتو د جاری‌جریانا تو د ارتبا ط په رڼا کښی دا موضوع تحلیل‌کړو د بین المللی حقو قو په لحاظ اسرائیلو چه له یوی خوا تیری کړی دی له بل پلوه ئی په نا خا پی ډول په ملکی بی دفا عوخلکو باندی نا پالم بمو نه استعما ل کړی دی چه په دی صورت ئی لوی جرم او خیا نت کړی دی د عقبی خلیج چه د حا کمیت په لحاظ د عربی متحد جمهوریت د ملی حاکمیت جز ء د ی هیڅکله بیـن المللـی نـه و

داسرائیلو او د دوی د حا میا نو ادعاکومه حقو قی جنبه نه لر ی. د عقبـی د خلیـج اوږ دوا لی (۹۸) میله او سو ر یی ۱٤میله دی .

عربی متحد جمهور یت د عقبی د خلیج په نسبت خپل حقو قی مو قف د ۱۹٥٤کال دمارچ د میا شتی په ۱۲ نیټه د ملګرو ملتو د موسسي د امنیت په شوری کښی داسی اعلام کړی ؤ :

«دعمو می حقو قو دپرنسیپو نو سره سم ټول خلیجو نه که بین المللی وی او غیر بین المللی د بحرونو دغاړه و د هیوادو د حاکمیت او حقو قی مقرراتو تا بع دی .دغه خلیجو نه پر ته لەهغوموادوچه بین المللی کنوانسیو نو هغوی ته خا ص ستا تو ی ورکړی وی د داخلی او بو حیثیت لـر ی او هیڅ کوم یو بین المللی کنوانسیو نعقبی خلیج ته بین المللی ستا توی نه دی‌ورکړی اوهغه یی‌دعربی متحد جمهوریت د حاکمیت له سا حی څخه نه دی ویستلی دعربی متحد جمهوریت حکو مت د عقبی د خلیج دحقو قی ستا توی د تثبیت په تعقیب هغه بیړی چه دعقبی د خلیج په نیت دسو یز له کانال اویا د تیران له تنګی څخه تیریږی مکلفه وی چه د پور ت سعید د بندر له مقا ما تو څخه ویزه واخلی او دغه هدایت لو مړی ځل پر بر تانوی بیړ یو تطبیق سود اوبیا د ۱۹٥٤ کال د جنوری له اتلسمی نیټی هماغه مدا یت پر تو لو بیړ یو عملی سو ـ هغو بیړ یو چه دغه تما مل ته سر نه ټیټاو .نو دعربی متحد جمهور یت د سر حدی‌ناظرینوله خوا به پری ډزی کیدلی یعنی عر بی متحـد جمهوریت په خـلیج عقبه باندی سیا سـی حاکمیت لری اوله بلی خـوا په دی ترتیب دعقبی خلیج داسی دی‌چه هیڅکله بین‌المللی نه‌و. بلکه دعربی متحد جمهوریت دساحلی اوارضی حاکمیت لاندی دی اووی به اسرائیل چه جبراً دعربوپه کور اومځکه کښی راپیدا کړل شول اودغه تحمیل ترټن ورځی دعربو لەخوا منل شوی نەدی په مقابل کښی عربو تل دبشر دحقوقو اودبین‌المللی عمومی‌حقوقو اودملګرو ملتو دمنشورو په پیروی فلسطین دعربو دحقه حقوقو دثابتولو دپاره یی خپله معقوله، منطقی، تـاریخی او حقوقی مبارزه برله پسی‌کړی ده ددی دپاره چه عرب لەدغه عالی انسانی منظور اومنطقی معقول حقوقـی هدف څخه منصرف کړای سی اسرائیلوخپل ځان په‌یوه نظامی ساحه مجهز کړ اوهرکله یی په عربی هیوادو تیری کړی دی‌په۱۹٥٦

کال کښی چه اسرائیلو پرعربو تیری وکړ لکه چه لازمه وه هغسی محکوم نشول نو داواریی بیاهم تیری وکړ په خپلو تیرو فجائعو یی بیاهم نوری ویرجنی فجیعی زیاتی کړی وروستی جګړه چه دجون په (۵) نیټه وسوه لومړی څله داسرائیلو له خوا شروع شوه او لکه چه مو وویل نړی یی د نیستی کندی ته بیوله خو بیاهم عربی هیوادو دځان اودخپلو مشروعو حقوقو دساتلو دپاره چه کاملا حقوقی جنبه لری مشروع دفاع وکړه داسرائیلو دغه تیری دنړی عامه افکارو ته سخت ټکان ورکړ څکه دغه تیری څرګنده کړه که هیوادونه نظامی قدرت پیداکړی او دنورو په خاوره حمله وکړی او بیایی پرغل محکوم او تقبیح نسی او دهغه په ضد تعذیرات تعمیل نسی داسی څرګندیږی چه دتیری پر تسبیب تشجیع اوتشویق سوی دی اودیو بین‌المللی مجرم حمایت کیږی .

په عربی هیوادو باندی داسرائیلو دتیری خبر په افغانستان کی د ډیری خواشینی اواضطراب سره مخامخ سو معظم همایونی اعلیحضرت چه په هغه وخت کښی دهیواد دشمالی برخو د کتنی د پاره تشریف وړ ی خپل شاهانه مسافرت یی قطع کړ او بیرته کابل ته راستون سو۔ دهمهغی ورځی په ماسپښین ښاغلی صدراعظم دولسی جرګی عمومی غونډی ته ورغی اوددغه تجاوزجریان یی دافغانستان دملت نماینده ګانو ته وروړساوه دافغانستان حکومت او پارلمان په اعلامیو وینااو اومطبوعاتی خبرونو اوتبصرو اوسرمقالو کی دعربی وروڼو سره خپل هردول خوا خوږی څرګنده کړه او په ملی احساساتواومظاهروکولو سره نی دعربی وروڼوسره خپل پوره ملاتړ څرګند کړ همدا شانی دافغانستان حکومت ددغی موضوع په باره کښی دکتنی د پاره د ملګرو ملتو دعمومی ټولنی د اضطراری غونډی د کیدو ملاتړ هم څرګندکړاویوافغانی هیئت دصدراعظم ښاغلی محمدهاشم میوندوال په مشری دملګرو ملتو دموسسی دعمومی ټولنی په اضطراری غونډو کښی دګډون دپاره نیویارك ته ولاړ .

ښاغلی صدراعظم د افغانستان موقف چه پرحقوقو، عدالت اودملتو دآزادی د ساتنی اودپرنسیپ په لحاظ له تجاوز سره مقابلی باندی ولاړو. د۱۹٦۷ کال دجون ۲۳ نیټی دجمعی دورځی په خپله وینا کښی دملګرو ملتو په عمومی ټولنه کښی یی څرګند کړ افغانستان دغیر منسلکو هیوادو دفیصله لیك په ترتیبولو کښی فعاله برخه واخیسته اودغه فیصله لیك دافغانستان په ګډون داوه لس هیوادو له خوا دیوګوسلاویا دنماینده په واسطه چه دجون په میاشت کښی د غیر منسلکو هیوادو دګروپ رئیس و. دملګرو د موسسی دعمومی ټولنی اضطراری غونډی ته وړاندی سو ، دغه فیصله لیك (۳ ۵) را یی خانته وګټلی اوله بلی خوا دامریکایی هیوادو اوه ویشت هیوادو فیصله لیك وړاندی سوه و نور فیصله لیکو نه هم وړاندی شول چه هیڅ یوه ونسو کړای چه دوه ثلثه لاز می رایی وګټی۔ داولس هیوادو فیصله لیك بیله کوم قید اوشرط څخه دعربو دخاوری څخه

داسترائینو دفوری وتلوغوښتنه کوله اودتجاوز دآثارو له مینځه وړلو اوله حق، عدالت نه ددفاع اودبین‌المللی حقوقو د پرنسیپو نو دساتنی دپاره یی هڅه او کوشش کاوه خودلاتینی امریکا د هیوادو په فیصله لیك کښی دمتجاوزینو ویستل په دوهمه مرحله کښی چه هغه هم یو ضعیف ترتیب وڅرګندیږی عربی هیوا دو برسیره پردی چه ددغو جریاناتو په ضمن کښی یی دخپل یوالی دپاره زیات کوشش وکړ دعربی هیوادو دمشرانو دکنفرانس دجوړیدو دپاره یی هم هڅه شروع کړه په داسی ترتیب چه دعربی هیوادو خارجه وزیران چه دملګرو ملتو دعمومی ټولنی په اضطراری غونډه کښی دګډون دپاره راغلی و. په خپلو مینځو کښی خبری وکړی اود عربی هیوادو د مشرانو دکنفرانس په جوړیدو یی خپله موافقه څرګنده کړه دغه وخت و چه اعلیحضر ت ملك حسن دملګرو ملتو په اضطراری غونډه کښی ګډون وکړ او په خپله وینا کښی ـ یی جاری مسا یل او داسرائیلو تیری توضیح کړ او بیا په الوتکه کښی واشنګټن ته ولاړ او د امریکی د جمهور رئیس لیند ن جا نسن سره یی وکتل او بیا لند ن ، رو م او پاریس ته ولاړ او له ویلسن جنرال شار ل دو ګول او شیږم پا پ پال سره یی ملاقا ت او خبری وکړی کله چه عمان ته راغلی په یوه رادیو یی وینا کښی یی وویل چه په یوازی ډو ل اردن هیڅ راز خبر ی او موا فـقه نه کو ی او مو قـف یـی دعربو دستر جهان موقف دی۔ لـه دغی وینا څخه وروسته د۱۹٤٦ کال دسرطان په۱۸ نیټه قاهری تـه ولاړ دالجزایـر د دولت رئیس هواری بومیدین قاهری ته دملك حسین له رارسیدلو څخه دوه ورځی پخوا راغلی و . ددرو عربی هیوادو مشرانو دسرطان په۱۸ نیټه دقبی په مانۍ کښی سره وکتل اوخبری یی وکړی .

همد غـه راز د شوروی اتحاد صدراعظم الکسی کوسیگین نیویارک ته ولاړاودملگروملتو دعمومی ټولنی په لـومړی اضطراری غونډه کښی ـ یی وینا وکړه اوداسرائیلو تیری ـ ئی تقبیح اودتیری کوونکو دعسکرو دویستلو غوښتنه یی وکړه که څه هم ویل کیدل چه الکسی کوسیگین به په دغه مسافرت کښی لیندن جانسن سره و نه گـوری نو ځـکه لیندن جانسن نیویارک تـه راغی اود وینا په ضمن کښی یی دامریکایی تربیون په مقابل کښی دامریکا موقف په دغی مسئلی او نورو بین‌المللی مسئلو کښی بیان کړ. اودین‌رسک هم دعمومی ټولنی په لومړیو ورځـو کښی نیویارک ته راغی اودهغه په ځای گولدبرگ وینا وکړه مگر خوبیا دین رسک نیویارک ته راغی اودهغو لیدنو کتنو په ضمن کښی چه له گرومیکو سره یی وکړی موافقه‌یی وکړه چه په گالسبورد کښی‌دی الکسی کوسیگین او لیندن جانسن سره و گوری ـ دغه کتنه‌وسوه دبین‌المللی مطبوعاتو تبصری پدی خصوص‌کی مختلفی دی خو دومره څرگنـده سوه چـه دمنځنی ختیځ په‌باره کښی ددوی دریزونـه جلاجلاوه خوبیا هم دا خبری گـټوری وبلل سوی.

څرنگه چه ددغو خبرو په باره کښی‌جهانی تبصری یورازنه وی نوپرهغه باندی‌یی تبصره ونه‌کړه په دی لـړکی چه دسترو هیوادو دمشرانو ترمینځ تماس مخصوصاً په داسی پیری کښی‌چه اتومی طاقت موجود دی گټور بلل‌کیږی‌خوبیاهم په دغوخبرو کښی‌دمنځنی‌ختیځ مسئلی کوم داسی انکشاف ونه کړچه دهغه په‌اثر دتیری آثارله منځه ولاړسی اویامحکوم کړی سی ـ له یوی خوا په امریکا اوپاریس کښی لیندن جانسن او شارل دو گول سره د شوروی اتحاد صدراعظم کوسیگین خبری اوله بلی‌خوا په‌غیر مترقبه صورت قاهـری، دمشق اوبغداد ته دپودگورنی مسافرت‌اودهغه هیواد څوجنگی بیړی چه دسرطان په ۱۸نیټه سکندریی ته راغلی اوله بل پلوه ددغوبیړیو دقوماندان اظهارات‌چه دلزوم په وخت کښی داسرائیلو دتیریو په مقابل کښی له عربی متحد جمهوریت سره مرسته وکړی اودعربی هیوادو به ملاتړ وکړی یوه مهمه پیښه ده چه د اوربندڅخه‌روسته په‌عربی‌متحدجمهوریت کښی وسوه‌نو ځکه‌جمال‌عبدالناصر ددغی‌جگړی دمنفی نتیجو مسئولیت په خپله غاړه واخیست اودجمهوری ریاست څخه یی خپله استعفاء اعلام کړه اوپه خپل ځای ـ یی دنمایندگانو له خوا تر تصمیم نیولو پوری د جمهوری ریاست مرستیال ذکریا محی‌الدین معرفی کړ.

ددغه خبرله اعلامیدو سره په عربی متحـد جمهوریت اونورو عربی هیوادوکی کښی‌ډیری ستری مظاهری وسوی‌اودعربی متحدجمهوریت دخلکو دعامه افکارو دعربی هیوادو دمشرانو دفشار اودعربی متحد جمهوریت دملی‌مجلس دنمایندگانودنه موافقت په‌اثرجمال عبدالناصر له خپل دغه تصمیم څخه واوښت مگرجنرال عبد الحکیم عا مر او څو نورو جنرالانوله‌خپلو وظیفو څخه استعفاء وکړه ـخوپه مقابل کـی د جمهور ی ریاست ، صدار ت او دعر بو دسوسیالیست دگوندچه‌په عربی‌متحدجمهوریت کښی یو گوند دی سکر تر جنرال وظیفی هم ددغه هیواد جمهور رئیس جمال عبد النا صر ورو‌سپارل سوی چه دی دغه وظیفی دپنځو مرستیالانو په ټا کـلو سره سرته ورسوی دعربی متحد جمهوریت په کابینه کښی هـم تغیرونه راغلل دسیاسی مبصرینو د نظریو په اساس ددغو تغیرونو په واسطه‌به‌په عربی متحد جمهوریت اونوری عربی نړی‌کی بیا هم دجمال عبدالناصر اودعربی متحد جمهوریت موقف لاهم تینگ سی دعربو ټولو طبقودهغه هیواد دمتیاست او جمال عبدالناصر دقیادت ملاتړ وکړ.

اسرائیلو دسرطان پـه ۱۶ نیټه دشنبی په ور ځ یو وار بیابه‌پورت فواداو پورت‌سعید باند ی حمـلـه و کـړ ه خـو و ړا نـد ی تك یی و نه‌کړای سو داسرا ئیلـو د غـو مځکنیو او هوایی حملو هد ف د پو رت‌فواد نیول و خو د عربی متحد جمهوریت دقواو له خوا متقابل ځواب ورکړ سو اواسرائیـلو وړاندی تگ ونه کړای سوـ داسرائیلو دغه تجاوز ددی سبب سو اوتانت ددی دپاره چه له جریاناتو څخه صحیح راپور ولری‌پیشنهاد وکړچه دملگرو ملتو ناظرین دی د متارکـی دکرښی په دواړو خواو کښی حاضروی‌دامنیت دشوری ۱۵ غړو هیوادو له دغه پیشنهادسره موافقه وکړه او عربی متحد جمهوریت‌دسرطان د۱۸ نیټی په ماښام له هغه سره خپله‌موافقه اعلام‌کړه خو اسرائیلوهم دسرطان په شلمه نیټه ددغه پیشنهاد سره موافقه وکړه چـه دملگروملتو کتونکی دی دسویز دکانال‌داوربند دخط په اوږدوکی واچول سی .

حوادث عمده سال

یك بم دستی که در عقب یك با یسکل پنهان شده بود پیدا شد .

پولیس سیگون شام ٦ سنبله ۱۳٤۵ یك بمب دستی را که در عقب یك بایسکل پنهان شده بود در مسافه یکصدو هشتاد متری دفتر نگوین کاوکی صدراعظم ویتنام جنوبی پیدا کرد.

پولیس سیگون علاوه کرد یك بمب دستی دیگر را در اوایل شام یکشنبه تقریبا در نود متری ادارهٔ کاوکی روی یك جاده که باباران شسته شده بود پیدا کرد.

حریق در یك عمار ت

باثر حریق در یك عمارت تجارتی در شهر لباکو معادل صد هزار پوند ستر لنگ‌خساره رسید.

در یك بلاك که مشتمل از عمارات تجارتی در شهر لباکو واقع در جنوب فلپاین هفت نفر مجروح گردید. راپور هایی که روز ٦ سنبله در مانیلا مواصلت کرد حاکیست که‌در اثر این حریق که علت آن تا هنوز معلو م نیست معادل صد هزار پوند ستر لنگ‌خساره مالی رسیده است.

سیلاب در پا کستا ن

طبق اظهار راد یو پاکستان در اثر باران های شدید وسیلاب های ناشی از آن در نقاط مختلف پاکستان شرقی خسارات زیادی وارد گردیده.

شدت این سیلاب ها بیشتر از همه متوجه دینا جپور، سیلهت وچیتا کانگ بوده‌واوضاع درین مناطق نیز بهبود یافت.

یك سرمای بیسابقه د رماسکو.

شهر مسکو برای او لین بار در چهل سال گذشته در ماه اگست به البسه زمستا نی‌پناه بردند.

یك‌عمارت در گلاسکو طعمه حریق شد و هفت نفر هلاك گردید.

در اثر وقوع حریق در یك عمارت وا قع گلاسکو هفت نفر هلاك گردیدند چهار نفر دیگر در یکی از شفاخانه های گلاسکوانتقال داده شدند.

بیش از پنجاه هزار خانوادهٔ شهر تاشکند به منازل جدید شان برگشتند.

متجاوز از پنجاه هزار خانواده شهرتاشکند که در زلزله های ۲۵ ثور بی خانمان شد ه بودند به منازل جدید ویا مهمانخانه ها و یا اپارتمانهای ترمیم شده انتقال یافتند.

این تعداد که دوباره مسکون گردیده اند دوبر سه تمام خانواده هایی است که در آن شهر در اثر زلزله بی خانمان شده بودند.

یك طیاره با ۱۱۷ نفر عمله و مسا فر در شمال یو گوسلاویا سقو ط کرد .

یك طیارهٔ مربوط به شـرکـت هوانوردی انگلستان در حالیکه حامل یکصدو هفده عمله ومسافر بود در شمال یو گوسلاویا سقو ط کرد.

راپور های او لی میرساندکه از جملهٔراکبین طیاره بیست و پنج تا چهل نفر زنده ماندند.

طیاره در دومیلی رنوی که آخرین نقطـه مسافرتش بود آتش گرفته ومنفجر شد.

یکصدو ده نفر که غالبا از اتباع انگلیسی بودند برای گذشتاندن ایام رخصتی خودذریعهٔ این طیاره مسافرت مینمودند و همچنین تعداد عملهٔ آن به هفت نفر میرسید.

وضع سیلاب در پا کستا ن

دروضع سیلاب پا کستا ن شرقی‌کدام‌تغییر قابل ملاحظه وارد نگردید.

گفته شده که اوضاع بیشتر از همه درداکه میمند سنگ، فرید پور رنگ پور، کوشتیا و کومیلا وخیم بوده و قسمت اعظم این شهرها در اثر بالا آمدن آب در یا ها زیر آب شد.

مقامات حکومتی پاکستان شرقی هزاران‌نفر از سکنه این شهر ها را به مناطق مصون‌تری انتقال داد.

۲۲ نفر را کبین طیاره بر تانوی ازمرگ نجات یا فتند .

بیست‌و دو نفر از راکبین طیاره بر تانوی که روز پنجشنبه ۸ سنبله سال ٤۵ درمناطق جنوبی یوگوسلاویا سقوط نموده ومجروح‌شده بودند از خطر مرگ نجات یافتند.

آژانس خبر رسانی تانیوگ از قول دکتور معالج این اشخاص خاطر نشان نموده که‌وضع

صحی این بیست‌و دو نفر که شدیداًسو خته بودند وخیم نبود.

طیاره مذکور حامل یکصدو هفده نفرمسافر وعمله بوده ومتجاوز از هشتاد نفر آن تلف گردیدند.

وفیات ترافیکی در امریکا ریکارد قایم کرد.

ضایعات ترافیکی امسال در شاهراه ها ی امریکا ریکارد وفیات ترافیکی سال گذشته را در روز رخصتی کار وکار گر شکست داد.

درین روز به تعداد سه صدو شصت‌و دو نفر در حوادث ترافیکی به قتل رسید.

یك نفر نطاق شورای حفاظت ملی گفت ضایعات ترافیکی در روز کار وکار گر در حدود بیست فیصد بالاتر از ضایعات سا ل گذشته بود.

در اثر سقوط یك طیاره امریکایی چهار نفر مقتول گردید.

یك طیاره نقلیاتی امریکاییدر حصص‌مرکزی ویتنا م جنو بی روز یکشنبه ۱۳ سنبله سال ۱۳٤٥ سقوط کرد.

طبق راپور نطاق نظامی امریکا درین حادثه چهار نفر ویتنامی مقتول وبیست نفر د یگر مجروح گردید. همچنین سه نفر امریکایی جراحت برداشت.

باثر یك واقعه ترا فیکی در آلما ن غربی بیست نفر مجرو ح شد .

بیست نفر در دو واقعهٔ جداگانه ترا فیکی بس های توریستی متعلق به بلجیك صبح‌روز دوشنبه ۱۳ سنبله ٤٥ در مونشن واقع د ر آلمان غربی مجروح گردیدند.

در اثر سقوط طیاره که حامل یکصدوهفده نفر بود نودو هفت نفر آنها تلف شد.

بموجب اطلاعی که از یوگوسلاویا به لندن رسید یك دختر بیست ساله که در جملهٔ راکبین طیاره مسافر بردار برتانوی بود در اثر سقوط این طیاره مجروح وبه شفاخانه لو بیا نای یو گو سلا ویا بستر ی و بعد ؟ وفات شد.

این طیاره حامل یکصدو هفده نفر مسافر وعمله بوده ونودو هفت نفر آنها تلف شدند .

در فضای واشنگتن دو طیاره تصادم کرد.

د ر اثر تصادم دو طیاره روز دوشنبه ۱۳ سنبله ٤٥ در میدان هوایی فرید ریك‌واشنگتن دو پیلوت طیارات مذکور مجروح گردیدند

این طیارات در مسابقهٔ پرواز هوایی‌اشتراك کرده بودند جراحت آنها خطرناك خوانده نشد. اما یك روز قبل از آن یك پیلوت در اثنای پرواز امتحانی هلاك گردیده بود.

این حادثه وقتی صورت گرفت که قسمت اخیر طیار ه از بدنه طیاره مجز ا گر دید ه وپیلوت آن با پاراشو ت از طیاره خود را بخار ج پر تا ب نمود لیکن پاراشو ت‌کاملا باز نشنده و در نتیجه وی هلاك گردید .

یکی از شهر های جاپان را زلزله تکان داد.

ادارهٔ هوا شناسی جاپان اطلاع داد که رو ز سه شنبه ۱٤ سنبله ٤٥ در شهر متسوشیرو واقع جاپان مرکزی تکان شدید ز لزله‌محسو‌س گردید.

اما از تلفات جانی ومالی کدام را پوری داده نشده.

قهرمان کوه های آلپ در اثر تصادم طیاره‌اش باطیاره کوچك بدون موتور مرد.

هرمان جیگر یکی از پیلوتان موفق کو ه های آلپ روز ٤ سنبله ٤٥ در حالیکه طیار ه کوچکش با طیاره کوچك بدون انجن اصابت کرد مرد.

این تصادم وقتی صورت گرفت که وی میخواست میدان هوایی سایون را در ارتفاع چند فت ترك گوید وی در این سفر متعلمی را نیز با خود همراه داشت.

پیلوت ٥۳ ساله بعد از اینکه طیاره اش در میدان هوایی متلاشی شد به شفا خا نه انتقال داده شد او دیگر زنده نبود در این حادثه متعلم آن ماری چارلون وپیلوت طیاره بدون موتور زخمی شدند.

جیگر بیش از ۳٥۰۰ دفعه با طیاره کو چك خود بغرض نجات در کوهستانهای آلپ به زمین فرود آمده بود.

وی قبل از اینکه شانزده‌ساله‌شودثابت‌کرد که پیلوت ماهری میباشد و آن بتر تیبی بود که روز نامه نگار کم تجربه ایرا از بالای یخ ها نجات داد. واز آن وقت بود که با استعمال هیلکوپتر وطیارات دیگر در حدود ۳٥۰۰ دفعه برای کمك در قلب کوه های آلپ رفت. و کوهنوردانی را نجات داد که شدت سر ما ویا زخمی شدن آنها را محکوم بمرگ کرد ه بود.

۲۰۰۰ر ۱۰ مر تبه نشستن بالای یخ هـا

در سوانح در خشا ن جیگر ۱۰ر۰۰۰ مرتبه نشستن بالای یخ ها و ۲۵۰۰۰ ساعت پرواز بدون کدام تصادم هم درج است.

در بین مدال های افتخاری بین المللی که برایش رسیده بود. مدال افتخار سنت گرو گری نایت از طرف پاپ جان ۲۳ است که‌به غرض نجات ۳۰۰ نـفر زخمـی ایتـالوی در کوهستان های سویس آلپ باو داده شد ه بود تا وقتیکه جیگر مرد دیگر پیلوتی پیدا نشد که ریکارد وی را بشکنند.

همینکه یکنفر کوهنورد در قسمتی ازکوهستان های پر بر ف وخطر نا ك آلب زخمی میشد . برای نجا ت وی هــمه کس یك اســم را زمز مه میکــرد .

(جیگر را بفرستید)

یك انفجار بزرگ در یك فابریکه بار وت سازی امریکا :

در یکی از فابریکه های ایالات ویکسنزین امریکا که برای ویتـنام جـنوبی وعساکـر امریکایی که در آنجا بارو ت‌تهیه می نمودند روز پنجشنبه ۲۲ سنبله ٤٥ انفجار رخداد.

د راثر این انفجار و حریق ناشی از آ ن به دو عمارت فابریکه خســارات زیادی وارد گردید.

خسارات وارده از ین‌ناحیه در حدود پنجصد هزار دالر تخمین شده وهم یکنفر از کارگران فابریکه با وضع وخیمی مجروح گردید.

۳۷ نفر عسکر پرتگالی در مجادله با حر یق د بین رفتند.

سی و هفت نفر از افراد قوای نظامی‌پرتگالی ۱۸ سنبله ٤٥ تلف گردیدند این حادثه‌وقتی رخداد که در یکی از جنگل های نزدیکی لزبن حریق مدهشی رخداده و افراد قوای نظامی پرتگال برای خاموش ساختن آن به فعالیت پرداختند .

حریق مدهش سی کیلومتری شمال لزبن تحت کنترول آورده شد .

یك حریق بزرگ که سه شبانه روز درتپه های پر از اشجار سنترا واقع درسی‌کیلومتری شمال لزبن طغیان کرده بود روز جمعه ۱۸ سنبله‌٤٥ توسط چندهزارعمله‌اطفائیه‌تحت‌کنترول در آورده شد .

در یك اعلامیهٔ اردوی پرتگال گفته شده که در دوران مساعی بمنظور اطفای حریق بیست و پنج عسکر هلاك گردید . در حالیکه آمراداره مرکزی اطفائیه لزبن گفت که دفتروی نشان میدهد که سی و هفت نفرهلاك وبیست و سه نفر دیگر مفقود الاثر میباشد وی گفت : — تمام این اشخاص افراد نظامی بودند .

آمر اطفا ئیه لز بن گفت: تازمانی که‌نیم سوخت های حریق بکلی خاموش نشود ما قادر نخواهیم بود که مجموعهٔ‌تلف شدگان رابصورت صحیح معلومات دهیم .

اخیرا معلوم گردید که دراثر سیلابها در پاکستان پنجاه ویکهزار خانه ازبین رفته و به‌یکصد وپنجاه هزار دیگر خساره رسید .

دراثر سیلابها و طغیان دریاها در پاکستان شرقی پنجاه ویك هزار خانه بکلی ازبین‌رفته وبه‌یك صد وپنجاه هزار خانه دیگر خساراتی وارد شد .

مقامات حکومتی پاکستان گفت که درین حادثه محصولات زراعتی دو صد وهفتاد هزار ایکر زمین ازبین رفته ومتجاوز از ده هزار راس مواشی نابود شد .

یك تکان زلزله برای ٤٥ ثانیه جنوب شهر اکادیر را به جنبش در آورد .

بعد از حادثه مصیبت انگیز زلزلهٔ اکا دیر که شهر مذکور را در سا ل ۱۹٦۰ منهدم‌نمود برای اولین بار یك تکان زلزله برای چهل و پنج ثانیه جنوب شهر اکادیر واقع مراکش را قبل از ظهر روز شنبه ۱۹ سنبله ٤٥ به‌جنبش آورد .

بارانهای ممتد وطغیان دریای میکانگ‌هزاران خانه و صدها مواشی را ازبین برد .

دراثر بارانهای ممتد وطغیان دریای میکانگ اوضاع در اکثر نقا ط لاوس که درمسیر این دریا واقع شده‌اند کسب وخامت نمود .

در اثر سیلاب دریای میکانگ درین مناطق درحدود سه صد هزار نفر بیخانمان گردیده و هزارا ن خانه و صدهاراس‌مواشی ازبین‌رفتند.

طغیان دریای میکانگ در تایلند نیز خسارات مالی و تلفات جانی زیادی وارد نمود .

در اثر شدت آب خیزی وسیلاب ها شهر هنبون تحت آب رفت .

طبق اطلاع آژانس چی تی کادرلاوس دراثر ادامهٔ آب‌خیزی دریای‌میکانگ سیلابهای‌سرازیر گردید که تنها درحومه شهر تاخیکیو درظرف ۲٤ ساعت سطح آب چارده یارد بالا آمده و رابطه شهر باقسمت شمال شرق مملکت قطع شد .

آژانس علاوه نمود که شهر هنبون که در شمال تاخیکیو واقع است کاملا تحت سیلاب آمده .

یك تکان شدید زلزله ولایت بنگول ترکیه را به جنبش در آورد.

روز سه شنبه ۲۲ سنبله ۴۵ رادیوی ترکیه اعلام نمود که یك تکان شدید زلزله ولایت بنگول را در قسمت شرقی ترکیه شب دو شنبه به جنبش درآورد که در اثر آن یکنفر مقتول و یکنفر دیگر مجروح گردیده .

بنگول یکی از سه ولایات شرقی ترکیه است که مورد اصابت زلزله ۱۹ سپتمبر ۲۱ سنبله ۴۵ که سبب هلاکت دوهزارو سه صدو نو د وچارنفر شد گردیده بود .

رادیوی ترکیه گفت :- تکان زلزله شب دوشنبه به ساعت بیست ویك وقت گرین ویچ بوقوع پیوسته وبرای سه ثانیه دوام نمود. به تعقیب این تکان دو تکان دیگر محسوس گردید .

هشت کارگر هسپانوی را برق هلاك کرد .

در نزدیکی مادرید هشت کارگر هسپانوی بواسطه تماس باکیبل برق هلاك گردیدند .

این حادثه وقتی روی داد که کارگران مذکور دریك تعمیر مصروف کار بودند .

یك طیاره دربحر افتاد ولی جز یکنفر همه نجات یافتند .

روز ۲۵ سنبله یك طیاره هسپانوی بین لاس پال ماس تینویف درنواحی جزایر کاناری در بحر سقوط نمود . تمام مسافرین که عبارت از بیست و چهار نفر بود از آن جمله سه نفر عمله طیاره به استثنای یکنفر مسافر نجات یافت .

ومسافر تلف شده کسی بوده که از ترك گفتن طیاره حین سقوط در آب خودداری نموده بود .

یك تحت البحری غرق واز جمله بیست نفر عمله آن یك نفر نجات یافت .

فعالیت هائیکه از طرف کشتی ها و طیارات کشور های مختلف برای نجات عملهٔ یك تحت البحری جمهوریت اتحادی آلمان موسوم به هایك شروع شده بود قطع گردید .

این تحت البحری حامل بیست نفر عمله بوده وصرف یکنفر از راکبین آن زنده نجات داده شد.

گفته شد که در صورت مساعدت اوضاع جوی ممکن است مقامات بحری جمهوریت اتحادی آلمان به بیرون کشیدن این تحت البحری که دربحیره شمال غرق شده اقدام کرد .

سیلاب ۱۵۰ هزار نفر را بیخانمان کرد .

طوریکه گفته شده درحدود یکصد و پنجاه هزار نفر در داکه مرکز پاکستان شرقی روز شنبه ۲۶ سنبله ۴۵ در اثر سرازیر شد ن سیلاب بی‌خانمان شدند .

هزاران عمله اطفاییه و کار گران ملکی و نظامی اسباب و لوازم آنها را از خطر نجات دادند .

این سیلاب ناشی از باران های شدیدی بود که دو روز دوام کرد هیئت های صحی برای واکسیناسیون مصیبت رسیدگان که دربین کمپ ها بسر می‌بردند شروع بکار نمودند .

مردمی که از خانه های شان رانده شدند اطلاع داده‌اند وقتی که سیلاب بخانه های شان نفوذ کرده بود مارهای زهردار را مشاهده کرده‌اند که با آب گل آلود وارد خانه ها گردیده ، سیلاب به‌عمق یك‌متر و سی سانتی در حصص بزرگتر شهر افتاد .

همچنین علاوه شده که در ظرف چهل و هشت ساعت سی و پنج سانتی باران باریده بود .

وقوع سیلاب‌بسیاری از ما مورین دوا یر و کارگران فابریکه ها را از رسیدگی بوظایف شان مانع شد .

مساعی بحریه انگلستا ن برای در یا فت تحت البحری جمهوریت اتحادی آلمان به‌ناکامی منجر شد.

مساعی بحریه انگلستان برای پیدا کردن تحت البحری جمهوریت اتحادی آلمان که در بحر شمال غرق گردیده بود منجر به ناکامی شد .

تحت البحری مذکور با بیست نفر راکبین آن شام چهار شنبه ۲۸ سنبله ۴۵ غرق شده بود که از آنجمله یك نفر ازآب زنده بیرون کشیده شد ونعش هفت نفر دیگر نیز بدست آمد .

تحت البحری جمهوریت اتحادی آلمان که با ۲۰ نفر عمله خود غرق شده بود پیدا شد.

غواصان امریکایی تنه سیاه تحت البحری جمهوریت اتحادی آلمان را که در بحیره شمال چهار روز قبل با بیست نفر از عمله آن‌غرق شده بود پیدا نمودند اما اثری ازحیات درآن نیافتند .

در اوایل روز ۲۷ سنبله غواصان برتانوی محلی را که در آن تحت البحری مذکور غرق شده بود ضمن فعالیت های نجات دریك عمق چهل و هشت متری تعیین نمودند .

نزدیك بود تحت البحری مذکور که یك تحت البحری زما ن جنگ دوم جها ن بود به حیات یك غواص که در عین عملیات‌نجات‌ماسك اکسیجن پاره گردید خاتمه بخشند .

وی در حالیکه شبح مرگ را سایه افگنده

بود نجات داده شد این اولین تحت البحری جمهوریت اتحادی آلمان است که بعد از جنگ دوم جهان غرق شده بود .

در اثر طوفانی که در جاپان به‌وقوع‌پیوسته پنجاه‌و دو نفر تلف ویکصد و هشت نفر مفقودالاثر گردیده است.

طوفانی‌که درقسمت‌وسطی‌جاپان‌بوقوع پیوسته حداقل پنجاه ودونفر راتلف نموده وسبب خسارات یکعده کشتی ها و تخریب خانه‌ها گردیده است .

طبق راپور پولیس بعد از طوفانی که‌سرعت آن فیساعت ۱۰۸ کیلومتر بود وبادهای قوی و طغیان آب قسمت جنوب جاپان را صدمه‌رسانده است یکصدو هشت نفر مفقو د الاثرمیباشد.

پولیس علاوه نمود که در ین‌حادثه دوصد نفر مجروح گردیده است .

عملهٔ بحریه بوسیله هزاران قایق بمحل طوفان خشمگین شتافتند طوریکه مامورین‌رسمی بحریه‌را پوردادندصبح‌همان‌روزانه کشتی‌خساره‌مند شده ویا بروی خشکه پرتاب گردیده است بزرگترین کشتی که ضایع شده دارای ظرفیت ۲۴۸۲۹ تن بود .

راپور علاوه میدارد یك کشتی تانکر گولار که امواج‌طوفانی آنرا بساحل‌نزدیك‌شنی‌موزوگر جنو ب تو کیو پرتاب نمو د ه بو د بعملـهٔ آن کدام آسیبی نرسیده ولـی تیل در اثـر سوراخ هایی که وارد شده بخارج جر یا ن دارد.

یك کشتی دیگر بظرفیت ۳۶۳۵ تن که در شی زوکا در جنوب جاپان بساحل پرتاب گردیده اما از مساعی عمله قایق های نجات برای رسیدن به عمله کشتی مزبور کدام‌اطلاعی بدست نیامده .

کپتان کشتی ۱۱۹۳ تنه جاپانی موسوم به کای یومارو در شمال یوکوهاما در اثر چپه شدن کشتی اش غرق گردید . سیزده نفرعملهٔ کشتی مزبور که غرض نجات خود بودند نجات یافتند و تقریبا هشت نفر د یگراز عملهٔ‌کشتی مزبور مفقود الاثر میباشند .

در طوفان های جاپان پولیس سعی داشت آنهاایرا که جان بسلامت برده بودند نجات دهد .

عسا کـر و پـو لیس جا پـا ن سعی می ورزیدند تا آنهاایرا که از دو طوفان پی‌هم اطراف توکیو جان به‌سلامت برده بودند نجات دهد . در اثر این طوفان ها سه‌صد وهفده نفر هلاك ومفقود الاثر میباشد وهم ملیون ها دالر خساره این طوفان ها تخمین شده است.

پولیس جاپان گفت:ــ راپور های‌واصله‌ازتیم های نجات میرساند که مجموعه هلاك شدگان به یکصدو هشتادو چـهار واز آنـها یکـه مفقود الاثر میباشند به یکصدو سی‌و سه‌نفر رسـیده اسـت وتقریبا هـزار نفر مجـروح گردیده اند.

در اثر تصادم دوریل درنزدیکی نامور ۳۵ نفر مجروح شد .

در نزدیکی نامور واقع در غرب بروسل دو ریل با هم تصادم کرد.

در اثر این حادثه سی و پنج نفر که‌بیشتر آنها اطفال مکتب بودند مجروح گردیدند.

پنجاه وپنجهزار نفر درسیلون بی‌خانمان گردیده‌اند .

در اثر آب خیزی دریاها و باران های‌شدید به‌تعداد پنجاه وپنج هزار نفر درمناطق ساحلی جنوب غرب وساحه های مرکزی سیلون بی‌خانه گردیده‌اند

ادا رهٔ خدمات اجتـما عـی سیلون‌گفت:ــ در کو لمبـو در یای زیلانی هشـت فـت بلند آمده وتقریبا بیست هزار نفر ازین آب خیزی متاثر گردیده‌اند .

اداره مذکور اظهار کرد که یك تعداد زیاد مردم‌غرق گردیده وخسارات بزرگ به‌تولیدات زراعتی وارد شده است .

چندین قریه در ناحیه مصیبت زده بکلی از بین رفته است .

مواد خوراکه توسط طیارات قوای هوایی به مناطق مصیبت دیده منتقل میگردد .

یك طوفان شدید به‌نقاط ساحلی کیوبا خسارات زیادی وارد نموده است .

طوفان باد شدید که از چندیست نقاط مختلف حوزه کارابین را مورد تهدیدقرار داده از جزایر بهاما متو جه ایالت‌فلوریدای‌امریکا شده است .

ا یـن طـو فا ن د ر بعضـی از نقا ط ساحلی کیوبا خسارات مالی زیادی وارد نموده است .

همچنان گفته میشود که در اثر این طوفان هفتاد نفر در دومینیکا ومتجاوز از سی نفر در جزیرهٔ گوادی لوپ که از متصرفات فرانسوی میباشند تلف شده‌اند .

در اثر بالا آمدن آب در سیلون سیزده نفر تلف شده است .

در اثر بالا آمدن سطح آب در شش دریای مهم سیلون سیزده نفر تلف ودر حدود یکصد هزار نفر بیخانمان شده اند .

آب خیزی این دریا ناشی از باران های مسلسلی میباشد که درچند روز اخیر درمناطق مرکزی سیلون باریده است همچنان گفته‌میشود که در اثر این حادثه رفت وآمد وسایل نقلیه در اکثر جاده‌ها مختل وارتباط تیلفونی بین نقاط آسیب رسیده وسایر نقاط سیلون باوقفه مواجه گردیده است .

در اثر حادثه های سقوط طیاره درجمهوریت اتحادیه آلمان پنج نفر بقتل رسیده است

آژانس خبر رسانـی دی، پی،آ، اطـلا ع داد:ـ که در اثر حادثه های سقوط طیاره در جمهوریت اتحادی آلمان پنج نفر بقتل رسیده است .

دریك حادثه سقوططیاره واقع‌درجنوب آلمان سه نفر پیلوت هلاك گردیده است .

همچنین یك دکتور فرانسو ی باخانمش‌بعد از اینکه طیاره کوچك شان حین فرود آمدن در نزدیکی کارلزرو سقوط کرد بقتل رسیدند .

به‌علت وقوع حریق پنج طفل ومادر کلان آنها هلاك گردیدند .

در اثر وقوع حریق در یکی از منازل ولینسلی در انگلستان پنج طفل دارای سنین سه تا یازده ومادر کلان آنها هـلاك گردیدند.

مادر سی و سه ساله این اطفال کوچکترین طفل خود درمنزل یکی از دوستانش در حین حدوث واقعه بسر میبرد .

در اثر سیلاب بی سابقه در سیلون سی‌نفر تلف وملیونها روپیه خساره وارد گردیده‌است

در اثر سیلاب بی سابقهٔ که در سیلون بوقوع پیوسته ملیون ها روپیه خساره وارد گردیده است .

همچنین سی نفر در اثر این حا دثه هلاك شده‌اند .

این سیلاب که یکی از بزرگترین سیلابها در تاریخ سیلون بشمار میرود در اثر بارانهای شدید و غیر معمول سال جریان یافته است .

ده ها شاهراه وخطوط آهن یا خساره‌مند گردیده و یا تحت آب شده است .

خطوط تیلفون وتلگراف در بسیاری نقاط سیلون خساره مند گردیده. وهزار ها ایکـر مزارع برنج صدمه دیده است. پولیس،عسکر قوای هوا یی و بحر یه آنکشو ر در عملیات نجات مصیبت رسیدگان سیلاب مشغول معاونت بودند.

یك طیارهٔ امریکایی در اثر اصابت به‌یك کوه در ویتنام جنوبی سقوط کرد

یـك طیا ر ه نظا مـی امر یکا یـی دراثر اصابت به‌یك کوه در ویتنام جنوبی سقوط نموده است .

این طیاره حامل بیست و نه نفر عمله وعدهٔ از افراد نظامی مجروح امریکائی بوده وچنانچه گفته شده ده نفر از راکبین این طیاره دراین حادثه تلف وچند نفر دیگر شان شدیدامجروح شده‌اند .

حریق در لندن :

در یکی از فابریکه های موبل سازی لندن حریقی رخ داد ودر اثر آن خسارهٔمعادل۷۵ر۲ ملیون مارك به فابریکه مذکور وارد گردید.

یك هفته پیش یك گدام بزرگ چوب به ارزش ۲۵ر۸ ملیون مارك طعمهٔ حریق شد .

پولیس هنوز به کشف علت حریق توفیق نیافته است .

۱۲۵۵٤۱ نفر در اثر سیلابهای شدید در ویتنام جنوبی خسارمند شدند .

باثر سیلابهای‌شدیددردرهٔ میکانگ که‌محل‌مزارع برنج است ۱۲۵۵٤۱ نفر شدیدا متاثر شده است .

از جمله چهل وسه ولایت ویتنام جنوبی هفت ولایت آن شدیدا باثر این سیلاب ها که هنوز هم متوقف نشده است خساره برداشته اند .

سیلاب مذکور هشتاد فیصد خوشه های‌برنج را در ولایت چاوداك ومحصولات زراعتی را در سایر ولایات از بین برده است .

اجساد هشت نفر روی تخته شناوری توسط کشتی بار بر انگلیسی پیدا شد .

محا فظیـن سا حلی ایا لا ت متحد ۀامریکا ا علا م نمو دنـد که یك کشتی بار بر ی انگلستان تخته شناوری را در جریان خلیج پیـدا کر د کـه د ر آن اجسـا د هشـت نفر به مشاهده میرسید این ها باقایق شان در اثر طوفان بحری غرق گردیده بودند .

کذا در تخته شناور مذکور دونفر دیگر که جان بسلامت برده بودند نیز موجود بود .

محافظین اظهار نمودند:ـ امکان داردکه‌اشخاص دیگری نیز از جمله سرنشینان قایق غرق‌شده زنده مانده باشند لهذا هیلیکوپتر های‌محافظین ساحلی برای پیداکردن اشخاص مذکورمشغول تجسس هستند .

همچنین کشتی دیگری جسد یك خانمی را در نزدیکی این تخته شناور بدست آورده است .

یك هیلیکوپتر با یازده نفر سرنشین آن تلف شده‌اند .

طبق یك اطلاع رسمی یك هیلیکوپتر با یازده نفر از سرنشینان خود در یك ساحه دور دست جنوب لو ئیز یانا سقوط نموده است.

گفته شده که پارچه‌های هیلکوپتر مذکور توسط دسته هایی که توسط طیاره برای یافتن آن به تلاش افتاده بودند دیده شده است .

در اثر سیلاب در الجزایر ۹ هزار نفر بی خانمان شده است .

پس از یك مدت طولانی خشك سالی در قسمتی از الجزایر بارانهای شدیدی باریده که در اثر آن سیلاب خطوط آهن و شاهراه ها را در غرب الجزایر فراگرفت .

کذا در این منطقه قصبات و شهر ها را نیز آب استیلا کرده و ۹ هزار نفر را بی‌خانمان ساخت . همچنین طوریکه راپور داده شده‌شش نفر درین حادثه هلاك گردیده‌اند این سیلاب در سی‌و چهار سال گذشته از خطر ناکترین سیلابها در آن منطقه بشمار رفته است.

دراثر انفجارات آلات آتش بازی چهارده نفر هلاك گردیده است .

چارده نفر بشمول ده طفل دراثر یك انفجار آلات آتش بازی در یك قریه واقع درهفده کیلومتری شمال مانیلا بوقوع پیوست هلاك گردیدند .

همچنین درین حادثه سه منزل خراب شده وده ها نفر دیگر مجروح گردیده اند.

عملهٔ اطفائیه اظهار کرده‌اند که این انفجار دریك خانهٔ رخداد که در آنجا کارگران مشغول ساختن آلات آتشبازی برای عید کرسمس و سال نو میلادی بودند .

طوریکه گفته شده این انفجار صرف چند ساعت بعد از صدور امر ممانعت تولیدآلات آتشبازی خانگی صورت گرفته است .

در غرب ترکیه زلزلهٔ رخ داد که سه ثانیه دوام داشت .

یك تکان زلزله که سه ثانیه دوام کرد دوشنبه شهر اسپارتا را در غرب ترکیه تکان داد . اما از ضایعات مالی وجانی کدام‌اطلاعی داده نشده است.

زلزله مزبور به تعقیب یك سلسله‌زلزله‌هاییکه از نیمهٔ ماه اگست باینطرف در غرب ترکیه‌رخ داده بود صورت گرفت .

زلزله های غرب ترکیه موجب هلاك کم ازکم دو هزار و دو صد وچهل ودو نفر گردیده بود .

یك کشتی باربردار جاپانی آتش گرفت :

کشتی بار بر دار جاپانی موسوم به ما شیما ما رو در خارج بندرگاه بحری میامی آتش گرفت .

عملهٔ اطفائیه کشتی برای خاموش ساختن داخل فعالیت شدند محافظین ساحلی بوستون اظهار نمودند که چهار کشتی محافظ ساحلی وادارهٔ اطفائیه بوسیلهٔ پاشیدن آب بر آتش کشتی بالاخره آتش را تحت کنترول درآوردند.

چهار تکان زلزله باز در تاشکند احساس گردید .

چهارتکان زلزله دراین اواخر در تاشکند احساس گردید اولین تکان شدید زلزله در بیست و ششم اپریل درین شهر بوقوع پیوسته بود از آن وقت تاحال چندین صد زلزله در آنجا محسوس شده است .

در اثر طغیان رودها و باران های شدید در شمال ایتالیا دو نفر هلاك گردید .

در اثر طغیان رودها و باران های شدیددر شمال ایتالیا دو نفر هلاك گردیده‌اند . کذا باران و باد های سخت وسیلاب بخانه ها و حاصلات مزارع وخطوط مواصلات صدمه‌رسانیده است خسارات وارده از این ناحیه یك ملیون دالر تخمین شده است .

همچنین پل ها وحصص تحتانی جاده ها را گل فرا گرفته است .

صد ها پولیس . عسکر و عمله اطفائیه با اهالی محلی در پاك کردن جاده‌ها معاونت میکنند .

هیلیکوپتر ها به خانواده هائی که در سیلاب گیر آمده‌اند غذارسانیده وبیمار های اضطراری را از مناطق سیلاب زده بیرون میکشند.

باثر زلزلهٔ در لیما تلفات و خسارات مالی زیاد وارد شده است .

در لیما مرکز پیرو و اطراف آن تکان های نسبتا شدید زلزله محسوس گردید که در اثر آن تلفات جانی وخسارات مالی زیادی‌وارد شده است .

گفته میشود که در حدود یکصد نفر درین حادثه تلف گردیده و عده زیاد دیگری مجروح شده‌اند .

همچنان چندین عمارت در پیرو و اطراف آن در اثر این زلزله معدوم گردیده است .

حین اطفای حریق دو نفر عمله اطفاییه‌تلف و ده نفر مفقود شدند .

در یکی از بلاك های مانهاتن واقع نیویارك حریـقی رخ داد کـه در اثـر آن دو نفر از عمله اطفاییه تلف وده نفر دیگر شان مفقود گردیدند.

این تلفات جانی وقتی رخ دادکه دیواریکی از عمارات هنگام خاموش ساختن آتش فرو ریخت .

برای خاموش ساختن این حریق دو صدنفر عمله اطفائیه مشغول فعالیت بودند .

اختراعات جدید

پلاستیك در خدمت مخابرات :

از هنگامیکه پلاستیك اختراع شد تا امروز اکثر شعب علوم طبیعی و تخنیکی ازین مادهٔ کیمیاوی و انواع آن در رشته های مختلف استفاده نموده است . از بالون های کوچك هوا شناسی تاسفاین ماهنورد از شانه سازی تا صنایع ثقیله همه و همه ازین ماده استفاده های شایان توجهی نموده‌اند .

چندی قبل کمپنی تیلفون سازی بل توسط دانشمندا ن مر کز تجسسا ت خویش پلاستیك شفف پولی ایتلی را بغرض مرئی ساختن پیوند های تیلفونی بکار برده اند که از یکجانب در شناختن و دریافتن لین های خراب مفید است و از طرف دیگر ممکن ساخته است که عقده های پیوند سیم های تیلفون بر روی زمین و در فضا استوار بماند . این پلاستیك پولی ایتلین شفاف میتواند رشته های نهایت کوچك و ریزه را که بوسیلهٔ کریستین بهم پیوند شده اند وهر یك دارای طول ۱بر۱۰۰۰ میلیمتر وعرض بین ۳ تا ۱۰ میلیونم ملی‌متر میباشند قابل رویت سازد .

او ، اس ، او : قمر مصنوعی سلسلـهٔ او ، اس ، او ، مودل ناسا ، مرکزتحقیقات کیهانی امریکا راجع به اشعهٔ آفتاب کیـف معلومات میکند این قمر مصنوعی بمنظورمطالعه و معلوم نمودن تمام انواع اشعه که ازآفتاب ساطع میشود ساخته شده است . دستگاه های داخلی آن مغلق و تماما الکترونیکی وخودکار است ادارهٔ آن از زمین ممکن می‌باشد وتاکنون معلومات جالبی نیز بدسترس مراکز علمی‌دنیا گذاشته است .

بزر گترین چشم مصنوعی ما ورای جو!

اخیرا رصد خانهٔ پالومار امریکا واقع در کالیفورنیا در تلسکوب عظیم خود یك آئینهٔ پارابولیك خیلی بزرگ را بقطر پنج مترنصب کرد تا با آن دانشمندان بتوانند مسافات بعید تری را در کیهان مشاهده کنند و از احوال ستارگان مطلع گردند . در حقیقت با این تحول جدید قوی ترین چشم مصنوعی بسوی ماورای جوبرای دریافت مسایل کیهانی باز می‌گردد .

اتوی اتومات : ـ

این ماشین اتومات در خزان ۱۹٦۵ طرح گردیده قرار دادن آن راست و مایل نظر به وضع نشستن شخص امکان پذیر است پایهٔ فشار آن عریض بوده و بهر شکل قرارگرفتن بکار انداخته شده می‌تواند . قسمت فشار دهندهٔ آن تغییر پذیر است و این برای‌قسمت های ضیق البسه مانند یخن وکف ها وغیره مناسب میباشد . قدرت تولید بخار آن عالی است حرارت آن قابل تغییر می‌باشد و به‌آن میتوان پارچه های مصنوعی مانند نایلون و امثال آنرا نیز اتو کرد . این اتوشیك ، سبك قابل انتقال و هر نوع زحمت را که‌قبل برین برای اتو کشیدن لباس بایستی متحمل می‌شد از بین برده است .

خاموش کننده جدید حریق :

اکنون دستگاه های فنی انگلستان یك غاز سنگینی را که تقریبا مشابه پودر بسیاررقیق میباشد اختراع کرده اند این غاز بالقلتی که دارد بروی آتش سوزی ته نشین گردیده و هر نوع حریق مدهش را میتواند خاموش‌نماید. تجارب عدیده که تاکنون با آن بعمل آمده نتایج شایان توجه بدست داده است قراراست در آتیه در دستگاه های اطفائیه و خصوصا در قطعات ضد حریق فضائی و دریائی از آن استفاده بعمل آید .

نوکر الکترونیکی :

اخیرا از لندن گزارش داده شد که در آن جا یك نوکر الکترونیکی ساخته شده . ایزیك آلهٔ نسبتا کوچك و ساده (تصویر) بوده که بصورت کاملا اتومات و خود کار در یك خانه فعالیت می‌کند . دستگاه مذکور خانه را جاروب می‌کند . موبل را رنگ میدهد . اثاثیه اتاق را گرد گیری می‌کند . پیچ یا میخ را محکم می‌کند . آله در هیچکدام سیم برق یا والساکت وصل نیست . خط نوری تنها سمت حرکت او را نشان میدهد و دیده میشود که در اتاق طوری حرکت می‌کند تا در هیچیك از اشیا تصادم نکند بعد از تمام کار درکنجی

رفته پرزه ها از هم بازشده بصورت اتومات پاك و عاری از گرد و خاك میشوند . کمپنی وایرالیپول که طرح کنندهٔ آن میباشد هنوزهم مشغول تکمیل نمودن آن بوده و گفته شده‌که بعد از دو سال ببازار جهت فروش عرضه میگردد .

تلسکوب عظیم :

این تلسکوب که عدسهٔ آن درست‌یك‌متر قطر دارد شاهکار صنایع آلمان بحساب میرود طرح مذکور توسط دستگاه زایتس صورت‌گرفته ودقت در اندازهٔ گیری او تا صد هزارم حصهٔ یك ملی‌متر مراعات گردیده است قسمت های متحرك آن بروی یك فلم د ه ملی متر ی در بین دونیمکرهٔ فلزی گلوله مانند پائین و بالا و همچنین براست و چپ رفته میتواند این تلسکوب اکنون در خدمت مطالعات کیهانی در دسترس علما در یك رصد خانه قرار دارد .

آلهٔ اندازه گیری ارتفاعات : ـ

باین آله ارتفاعات را از قبیل بلندی کوه‌ها بدون اینکه نیازی بصعود باشیم معلوم نموده میتوانیم آله مذکور توسط کمپنی ز ریس ایکون آلمان ساخته شده است . و درنمایشگاه صناعتی نور به معرض نمایش قرار داده شد و ضمنا مورد استقبال زیاد قرار گرفت آله کوچك و ساده بوده بسهولت قابل ترانسپورت بوده و کار آن نهایت دقیق میباشد .

موی خشك کن :

خشك کردن موی خانم ها بعد از شستن ضروری است چونکه در غیر آن وقت کافی در اختیار ندارند تا منتظر خشك شدن موهای خود بنشینند و نیز خشك شدن عادی موها را مجعدمی سازد که برای خانم ها جلوهٔخوب ندارد بنابران یك آلهٔ مخصوص برای خشك کردن موی آنها به بازار عرضه گردیده واین آله علاوه ازینکه هوا را ۷۰ درجه گرم می‌کند بشدت به پیشرو بحرکت می اندازد آلهٔ مذکور سبك و کوچك بوده بطوریکه خانم ها آنرا در بین دستکول خود حمل نموده میتوانند ۱۳ سانتی متر طویل ۹٫۵۹ سانتی متر عریض میباشد قطر آن پنج سانتی متر و فقط ۳٤۰ گرام وزن دارد قدرت آن ۳۵۰ وات بوده که به‌آن هفت لیتر هوا را در هر ثانیه گرم و بحرکت می‌اندازد .

موتر سایکل های بیخطر برای اطفال :

اخیرا یك نوع جدید موتر سایکل های بی‌خطر مخصوص اطفال اختراع گردیده است که سرعت نهایی آن ۱٦ کیلومتر فی ساعت بوده و استفاده از آن بسیار ساده و ضمنا محفوظ میباشد و حتی اطفالیکه هنوز دوساله نشده باشند هم می‌توانند از این موتر سایکل ها استفاده نمایند.

ماشین تایپ جدید :

اخیرا یك نفر انجنیر آلمانی ماشین تایپ جدیدی اختراع کرده است که بوسیله انگشتان پا می شود تایپ کرد . اگر چه این چنین تایپ برای کسانیکه با دست نمی توانندتایپ بکنند قبلا نیز اختراع شده بود و لی د راین ما شین سا ما ن جدید ی تعبیه شده که حتی اطفال معیوب هم می‌توانند ازین نوع ماشین تایپ استفاده بکنند .

دیگ زودپز الکترونی :

روزانه ۲۰۰۰۰۰۰ طبق شوربا :

در فابریکهٔ معتبر لوندینك هاوزن ، که از بزرگترین و عمده ترین فابریکه های لوازم طباخی میباشد اخیرا یك دیگ زودپز الکترونی ساخته شده است که روزانه میتواند۲۰۰۰۰۰۰ (دو ملیون) طبق شوربا بپزد .

آشپز این دستگاه در کانتین فابریکهٔمذکور که قبلا بر ٤۲۰ نفر نظارت داشت و به‌آنها اوامر لازمه صادر میکرد، اینك یگانه‌کسی‌است که برعملیات دیگ نظارت میکند ، وی ضمنا فزیکدان نیز میباشد زیرا وظیفه‌اش ایجاب میکند تا امواج الکترونی را بکمال دقت مورد بررسی و سنجش قرار دهد واندکترین‌اشتباه ممکن است در طعم ونوع تهیهٔ شوربا واغذیهٔ مورد نظر تغییرات کلی وارد نماید .

فوتو متر شعله دار : ـ

اگر چه تاکنون فوتومتر های متعددی در دسترس دانشمندان وجود دارد ولی فوتو متر شعله دار دارای خصایص ذیل میباشد .

تحلیلات مقداری را بسرعت عملی می‌سازد . دقیق بودن اصول عملیه و شرایط خیلی عادی آن قابل توجه است . آلهٔ مذکور محکم وقوی بوده وفورا بعد از عملیه نتیجه را بدست میدهد غازات مختلف در آن مورد استفاده قرار داده می شود. سیستم عقربه ها،گالوانو متر و کمپر سو ر آن بصورت ترانز ستو ر کار می‌کند شعله حاصله آن از منبع برقی ایجاد میشود . این آله تحلیلات کیمیاوی را به‌سرعت عملی نموده و نتیجه را بدست میدهد و در صورت ضرورت میتواند با سایر آلات مثلا باکولوریمتر اتصال داده شود .

تهیه کنندهٔ قهوه بصورت اتومات:ـ

این آله که جزء و سایل یك آشپز خانه

مودرن گردیده عبارت از تهیه کنندهٔ اتومات قهوه است و هر پیاله قهوه را یکی پی‌دیگردم کرده می‌رود باینصورت هر قدر مجلس مدعوین یا اهل خانه طول بکشند فرقی ندارد چونکه قهوه سرد نمی شود و هر آن یك پیاله قهوه داغ و مطبوع در دسترس میباشد . علاوتاقهوه را فلتر نموده وبدون اینکه عطر مطبوع قهوه را زایل بسازد از نفوذ مادهٔ تلخ آن که برای معده و اعصاب مضر است جلو گیری می‌کند . با تبدیل نمودن فلتر آن میتوان چای نیز با آن تهیه کرد . سبك و قابل انتقال است و در دفاتر نیز میتوان از آن کار گرفت ظرفیت کار آن ٤٨ ساعت متداوم بوده بطوریکه بعد از هر ده دقیقه دو تا شش پیاله قهوه یاچای دم میکند .

کتابهای ذره بینی :

کمپنی (نیشنل کیش راجستر) اخیرا موفق باختراع یکنوع‌سیستم‌جدید عکاسی گردیده‌اند که در امور حفظیه اوراق از نگاه تصرف در وقت‌ومحل‌گنجایش خیلی‌مفید ثابت‌خواهدگردید سیستم تخنیکی مزبور طور مختصر موسوم به (پسیمی) میباشد . با استفاده ازین سیستم میتوان تمام آثار شکسپیر را طی چند صفحه کوچك (که دارای نوشتهٔ ذره بینی میباشد) در جیب پطلون خویش جا داد .

همچنان ممکن‌است یك‌دورهٔ مکمل دائرةالمعارف سی جلده را در یکدوسیهٔ بکس مانند چهار انچه بشکـل مایکروسکوپی گنجایش داد . مقامات فنی کمپنی نیشنل کیش راجستر مزیدا ادعا مینمایند که باثر تجارب بتعداد ۳۲۰۰ قطعه اسناد را با تصاویر نهایت کوچك در بالای یك قطعه کارد مخصوص شفاف که ابعاد آن ٤ در ٦– انچ میباشد تعبیه نموده و گنجانیده‌اند . تصاویر کوچك اسناد ، حسب خواهش دو باره بزرگ گردانیده شده و خوانا میگردد . عملیهٔ بزرگ ساختن اسناد مذکور بکمك یك عدسه در ظرف پنج ثانیه میسـر میگردد عدسهٔ موصوف فعلا بکرایه ماهانه ده دالر بدسترس استفاده چیان قرار داده میشود قیمت فی کارد شفاف که برای ثبت اسنادذره بینی میباشد تخمین یك دالر تعیین گردیده است کارد ها و قطعات شفاف مذکور قابل اصلاح ، پاك کردن و دوباره ثبت کردن‌میباشد کمپنی های موتر فورد . بوینگ و نیشنل ایرلاینز موارد استعمال این شیستم جدیـد را تصدیق کرده‌اند .

تیپ ریکاردر کوچك بغلی :

کمپنی سینمایی مترو گولدن مایر اخیر ا یکنوع دستگاه ساده . کوچك و کم قیمت تیپ ریکاردر را ایجـاد کردنـد وزن مجمـوعـی دستگا ه مذکور تقریبا دو نیم پوند میباشد. نوار دو راهی آن که آواز ها و آهنگ های موسیقی را ثبت مینماید بداخل یك محفظه که بزرگی آن باندازهٔ یك قطی سگرت میباشد . جابجا میشود . قطی نوار آهنگ بمجردیکه داخل تیپ ریکاردر گردد ، سرود موسیقی بالا میشود . بلندی و پستی آواز توسط دکمهٔ مخصوص آن قابل کنترول میشود. این‌دستگاه توسط نیروی برقی بالتی های چراغ دستی‌کار میکند . تیپ ریکاردر کوچك بغلی شکل‌سفری داشته و مانند رادیوی جیبی در هر جا و هر محل قابل انتقال و استفاده میباشد . پسران جوان و پیغله های‌مستانه آهنگ‌های پسندیدهٔ خویش را در نوار های مخصوص ثبت کرده در هر جا میتوانند صحنهٔ رقص و پایکوبی را بر پا نمایند . باشور خوردن دست وپای و جنباندنها ، خللی در آهنگ سرائی تیپ ریکاردر مزبور وارد نمیگردد .

آله شمار کریوات خون : –

این آله عبارت از دستگاه کاملا اتومات و مغلق (سان بورن مودل ۷۵) میباشد و برای شمردن کریوات حمرا و بیضای خون ساخته شده است سابق برین اسیستان های شفاخانه قطره خون مریض را بعد از اخذ دریك پیپ مخصوص با حجم معین بامواد کیمیاوی مخلوط نموده بعداً روی صفحه شیشه‌ئی بامربعات کوچك هموار می نمودند آنوقت آنرا زیـر مکروسکوپ گذاشته با حوصلهٔ عجیب یك،یك کریوات را حساب می کردند و چون درچنین اصول بسهولت میتوان اشتباه کرد مجبورا سه با ر حسا ب صو ر ت گر فتـه بعد ا د ر فورمول مخصوصی تعداد کریوات حمرا وبیضا را بدست میاورند ولی این آله‌هم زحمت وهم ضیاع وقت را ازبین برده خو ن مریض را داخل آن کرده ودسته طرف راست را حرکت میدهند علی‌الفور تعداد کریوات را بدسـت میدهد تمام این عملیه بیش از شش ثانیه‌دوام نمی‌کند در یك ساعت هر قدر لوحه وخون مدنظر باشد بدون شستن یا پاك کردن خون قبلی امکان پذیر میباشد . بزودی شاید قیمت آن‌هم تنقیص یابد زیرا امروز در حدود ۹٤۰۰ مارك (معادل یك صد و ۸۸ هزار افغانی) قیمت دارد .

اتوکاری دائمی : ـ

صفائی لباس و ستره پوشی ، مد روزاست. برای اینکه پوشاکه باب پاك وستره معلوم گردد خانمان منزل مجبوراند البسه را وقت بوقت اتوکش کنند . ولی طوریکه معلوماست اتوکاری زیاد هم باعث تکلیف بوده و خستگی آور میباشد بناء دانشمندان از دیر زمانی باینطرف در صدد بوده‌اند تا چارهٔ بهتر و ساده‌ئی را پیدا نمایند . کمپنی ستینارت‌واقع ایالت (ایوا ــ امریکا) اخیرا بایجاد یك مادهٔ کیمیاوی جدید موفق گردیده‌اند که کار اتورا خیلی آسان ساخته است . مادهٔ کیمیاوی‌بشکل مایع عرضه میگردد این مواد بعدازشستشوی کالا در آب پاك مخلوط میگردد و البسه‌شستهٔ شده در آن آبکش میشود . وقتیکه البسهٔ‌مزبور در بالای طناب در معرض شعاع آفتاب گذاشته شد . قبل ازینکه البسه خشك گردد . طور نمدار جمع گردیده طبق معمول اتو میگردد . چین وقات اتوی مذکور در بالای البسه طور دائمی باقی میماند و هر چند لباس بار ، بار شسته و پاك گردد اتوی آن خراب نمیگردد و قات آن بهم نمیخورد مواد کیمیاوی مزبور فی بوتل آن برای چهل تکه البسه کفایت میکند .

مواد صیقلی جدید :

اخیرا یکنوع زنگ پاك مخصوص حصص روشن و صیقلی بادی موتـر و سائـر ماشین آلات اختراع گردیده است بعضی حصص‌پیش روی و عقبی موتر ها بمنظور تزئین ومحافظه از یکنوع پارچه های فلزی سفید صیقلی و مصفی ساخته شده اند این پارچه های سفید وروشن‌دراثر گرد وخاك،رطوبت، چرب شد ن و سیا ه شد ن، چر ك و بـد نمو د معلوم میگردد . جهت رفع این ناپاکیها حالا ازیك‌مواد جدیدیکه موسوم به (پنترول) میباشد کارگرفته میشود . یکمقدار مادهٔ پنترول نخست‌بحصص فولادین و صیقلی ماشین آلات و یا موترمالیده میشود . پانزده دقیقه انتظار کشیده میشود که مواد مزبور در سطح فلز نفوذ بکند .سپس بالته مالیده و پتره های ناپاك را پاك‌میکنیم. اگر سطح پارچه های فولادین داغ و لکه داشته باشد مواد پنترول داغ ولکهٔ آنرا باپردهٔ خفیفی می‌پوشاند .

(سگ ماهی)

سگ ماهی فورم جدید و مطلوب طیارات مسافر بری میباشد که از طرف پروفیسـر هرتیلس ، پیشنهاد شده پرواز و فرود آمدن اینچنین طیارات بشکل عمودی است .

فقط در هنگام فرود آمدن و پرواز به شکل افقی در دو جناح طیاره کشیده میشوند ولی (هیك فانس) (بی) در این دو موقع «پرواز و فرود آمدن » به شکل عمودی ایستاده میشود اما در هنگام پرواز کامل شکل افقی را بخود اختیار میکنند .

این طیاره نه‌تنها ازنگاه فورم جالب وقابل توجه است بلکه از نظر سرعت و آسایش مسافران نیز حایز اهمیت فراوان میباشد و با عملی شدن این مودل ، طیارات مسافربری وارد مرحلهٔ نوینی خواهد شد .

هستهٔ دنیای قدیم : ـ

انستیتوت تجسسات فضایی و اقمارمصنوعی بوخوم ، اخیرا عکسهایی را که توسط «ینمبوس دوم» قمر مصنوعی هوا شناسی امریکابرداشته شده است مورد تحلیل قرار داده و هستهٔ دنیای قدیم را بدست آورده‌اند ، این عکسها در دو گـردش قمر مصنوعی ینمبـوس دوم برداشته شده و ذریعهٔ انستیتوت مـذکـور ترکیب و کاپی گردیده است .

(هستهٔ دنیای قدیم شامل‌ممالك ذیل است : ایتالیا ، یونان ، آسیای صغیر ، مصر ، و جزیره نمای سینا و عربستان .

حفظ فولاد از زنگ زدن : ـ

دانشمندان انگلستان به منظور جلو گیری از زنگ زدن فولاد رنگ روغنی مخصوصی اختراع کرده‌اند که دست کم پنجاه سال‌دوام دارد .

این رنگ را همانطور که رنگ پالشهابوت را رنگ میکنند بروی اجسام فولادی میمالند و در نتیجه اجسام مذکور تا مدت پنجاه سال از زنگ زدن محافظت می‌شود .

رنگ موصوف در حال حاضر مورداستفادهٔ بسیاری از موسسات صنعتی‌که با فولادسروکار دارند واقع شده و مخصوصا برای حفظ بدنهٔ فولادی کشتی ها از زنگ زدن و پوسیدن و همچنان برای نگهداری مجسمه ها و آثارهنری که در معرض باران و برف قرار دارند بکار برده میشود .

قراریکه سرویس مخصوص اطلاعات علمی خبر رسانی فرانسه خبر داده است مقامـات شهر پاریس تصمیم گرفته‌اند برج ایفل را بوسیلهٔ رنگ مذکور رنگ کنند و از زحمت رنگمالی هر سالهٔ آن خود را یکباره آسوده نمایند .

ساینس و هنر :ــ

راجع باینکه بشر نخست بکشف هنرنقاشی و یا بکشف موسیقی نایل گردیده است ، در بین دانشمندان اختلاف نظر موجود میباشدولی یك چیز مسلم است که ساینس و تخنیك بالخاصه در عصر حاضر بخدمت هر دو (هنر نقاشی و موسیقی) قیام کرده است .

امروز در ساختمان آلات تخنیکی کوشش میکنند که از آنها آواز های آهنگدار ونوازش کننده برون بیاید از نگاه نقش ونگار نیز کوشش میشود که ماشین آلات وبالخاصه آلات موسیقی ، دارای ترسیمات و ساختمان های هنری باشد .

صنعت تخنیك جدید و الکترونیك در امور اجتماعی، صنعتی و در سا حه های مختلف ساینس مورد استفاده و استعمال قرار گرفته است، توجه دانشمندان درین اواخر باین امر معطوف گردیده‌است که‌از دانستنیهای‌الکترونیك در ساحهٔ موسیقی و هنر نقاشی نیز استفاده مزید بعمل بیاورند .

ارزانترین ماشین آموزش :ــ

یا محبوبترین وسیلهٔ فرا گرفتن دروس :ــ ساده ترین ودر عین زمان ارزان ترین ماشین آموزش که فقط بقیمت تقریبا ٦٠٠ افغانی به دسترس شاگردان قرار گرفت ، ماشینی‌میباشد که توسط یك محصل جوان انگلیس (٢٤ ساله) باسم جرالدستیلیت اختراع شده است . این جوان محصل اسم خود را به اختراع خویش گذاشته و نام (ستیلیتورن) را داده است .

این ماشین که بسیستم الکترونی کار میکند قادر است تا تدریسات وضع شده را ، مطابق متن عملی کند ستیلیتورن فقط از یك لوحه ارتباط دو گروپ کوچك برق و یك مرتبط ساده متشکل است طرز کار آن چنین است .

شاگرد لوحهٔ ارتباط را تحت صفحه‌ای از کتاب درسی خویش میگذارد که‌بخواهدسوالات آنرا حل کند وبنابران با مرتبط ساده که شکل قلم خود کاررا دارد بریکی‌از جوابهائیکه در صفحه برای سوال موجود میباشد فشار وارد میکند و هر گاه گروپ سبز روشن شد شاگرد توانسته است سوال را حل کند و در عین زمان همین اشارهٔ سبز کافی است تاپیش

برود و سایر سوالات راحل نماید اما در صورتیکه جواب درست نباشد گروپ سرخ روشن میشود و شاگرد مجبور است درانتخاب جواب خود تجدید نظر کند وهم اجازه ندارد پیش برود .

متخصصیـن مر بو ط تعلیـم و تـر بیـه اطفال در لندن با وجود اینکه راجع به این اختراع جدید خوشبین هستند ، اندیشه دارند که شاگردان تنبل در صورت استفاده از این ماشین آموزش مبادا به رویا های عجیب و غریب بپردازند و یا به بهانهٔ یافتن جواب درست مدت زیادی از کلکین به بیرون نگاه کنند .

بهر حال فعلا این ستیلیتورن یگانه ماشین آموزش قابل استفاده برای عموم شاگردانست زیرا هم ارزان میباشد و هم پیچیدگی تخنیکی ندارد .

ذره بین جدید الکترونیکی:ــ

درین اواخر دانشمندان‌برلین موفق‌بساختمان قویترین ذره بین الکترونیکی جهان گردیده‌اند ایجاد این ذره بین های جدید و بسیار قوی در ساحه علوم وطب‌خیلی قیمتدار تلقی‌میگردد. یك متتبع بین المللی که موسوم به‌پروفیسور (ارنست روسکا) میباشد بعد از مساعی چند ساله بطرح و ساختمان ذره بین های واقعا ذره بین موفق شده است . پروفیسور (روسکا) از اهل برلین غربی بوده و یکی از منسوبین موسسه (ماکس پلانك) محسوب میگردد .

مراحل آزمایشی و تجربوی ذره بین های الکترونیك دو سال را در برخواهد گرفت طی این مدت جهات مختلف اتومها را بچشم آله تخنیکی مشاهده خواهند کرد .

قویترین مایکروسکوپهای الکترونیکی موجودهٔ جهان که در بازار موجود است اشیا را میتواند صرف ٢٠٠٠٠٠ مرتبه‌بزرگتر بسازد یعنی آن آلات ذره بین صرف قدرت تمیز یك ملیونم یك ملی متر را دارا میباشد این قدرت برای مشاهدهٔ اتومها ، مالیکیولها و ذرات بینهایت کوچك کفایت نمیکند و ما نمیتوانیم اتومها را توسط آن بچشم سر مشاهده نمائیم مایکروسکوپهای الکترونیك جدید قدرت دید و تشخیص دو ملیونم حصهٔ یك ملی متر را دارا میباشد محتویات ریزه و کو چك مرده و زنده توسط آن دیده شده و تشخیص داده‌شده میتواند حتی مشاهده ترکیب ویکجاشدن‌اتومها نیز توسط آن امکان پذیر است .

پروفیسورروسکا مایکروسکوپهای‌الکترونیك مروجه را به کمك داکتر ماکس نول در سال ١٩٣١ ایجاد کرده و ساخته بود ده سال قبل پروفیسور روسکا بفکر ایجاد ذره بین هـای

بی نهایت قوی افتید . مشکلات و اشتباهات البته زیاد پیش میگردید .

اشتباهات بمرور زمان رفع و مشکلات آسان گردید . مصارف مجموعی ایجاد ذره بین های الکترونیکی جدید بالغ به ۵۰۰۰۰۰ مارك(معادل ۱۲۵۰۰۰) دالر میگردد .

آلهٔ جدید ذره بین های اتومیك و الکترونیك درامور مطالعهٔ کیمیای پروتین ها ، بیالوژی ما لیکو ل ها ، و طبا بت با لخا صه در تشخیص چگونگی امراض ،کمك‌های شایانی خواهد نمود علما و موسسات علمی جهان با استماع خبر ایجاد ذره بین های الکترونیکی قویتر و جدید اظهار بهجت‌و علاقمندی‌نموده‌اند همین حالا جهت خرید آلهٔ مذکور تقاضانامه‌ها و فرمایش ببرلین غربی مواصلت کرده است.

کرسی عرابه‌دار در خدمت لنگ ها : —

ورکشاپ او اتوپیدی پوهنتون مونستراخیرا یك نوع جدید کرسی عرابه دار را ، اکمال و تجهیز کرد که لنگ ها میتواند بکمك آن از زینه های چندین پته‌ای ، به‌آسانی و در کمال اطمینان بالا وپائین شوند .

درین کرسی بر علاوهٔ دوعرابهٔ بزرگ‌چندین عرابهٔ کوچك نیز تعبیه و کار گذاری شده است که میتوانند در پته های مختلف انحناهای متفاوت را ایجاد نموده و سر نشین خودرا بدون تکلیف و عاری از خطر سقوط فقط با اشارهٔ برخی تکمه ها در زینه های طولانی بالا و پائین ببرند .

ازین کرسی عنقریب روغتون های بزرگ جهان استفاده خواهد نمود..

معلومات علمی

مادهٔ سلیکون در ساینس طبی.

بدست آوردن موادی که مطابق به‌مقتضیات وجود بوده وبه آن زندگی کرده بتواند یـك مسئلهٔ بزرگی برای جراحانی است که مواد پلاستیکی را جانشین اعضاء بد ن انسا ن مینمایند. (برای حل‌این مسئله موادی که از عناصر سلیکون ساخته شده با یك ر شته جدید زنجیری طبی بوجود آمده).

فریدریك ستانلی کیپنگ کیمیادان مشهور انگلیسی در سال ۱۹۳۷ خاطر نشا ن نموده است که عناصری مانند سلیکون، کار بن هائیدروجن واکسیجن کمتر مورد استفاده قرار میگیرند وی مخصوصا در باره سلیکون که مواد جدیدی میباشد واز مخلوط عناصر فوق تشکیل و ذریعهٔ انسانها ساخته شده است وخودش بیش از هر دانشتمند هم راجع به آن معلومات داشت تماس میگرفت. ولی اظهارات داکتر کی پنگ تا اندازهٔ زیاد هم غلط نبوده است هرگاه نامبرده امروز در قید حیات‌میبود بطور اغلب او لین کسی بوده که میتوانست تا اقرار نماید که تجسس تقریبا سه ساله در بارهٔ مغز سلیکون اطفال در حقیقت به وی غلط ثابت گردیده است. مواد سلیکون اکنون بصورت ومقدار تن تولید میگردند و استعمال شان از مواد پلاستیکی واجزای راکت الی‌رابر قسم اول وسعت می‌یابد و به این تـرتیب از نقطهٔ نظر مقدار بزرگترین موارد استعما ل را تشکیل میدهند در دسته دوم مقدار قلیلی از این ماده مورد استفاده قرار میگیرد و لی این استعمال امروز اهمیت حیاتی دارد زیرا حیات هزاران‌نفرمربوط به‌تولیدات‌مخصوص‌است که در این دسته مصرف میگردند وهم چنین در آینده حیات هزاران نفر دیگر ذریعهٔ آنها نجات داده میشود.

این زشتهٔ مخصوص به همکاری نزدیـك فیزیك دانان، کیمیا دانان‌وانجنیران ضرور ت دارد .این همکاری که به اساس تتبعات‌اساسی جدید در جراحی بوجود آمده یك رشتهٔ‌جدیدی را بنام بیو انجنیرنگ تشکیل داده است یکی از پیش آهنگان این رشته آقای سیلاس‌برادی مدیر مرکز دو کرتنگ مدلیند واقع ایا لـت مشگین میباشد که مرکز مذکور جهت معلونت در امور تحقیقات طبی بـوجود آمده است. نامبرده اشاره مینماید که داکتر ها درتخنیك طبی خود را عقب گذارده وقادر نیستند نقا ط انجنیری ومیخانیکی کار های خود را بدو ن کمـك د یگـر متخصصین انجام دهند مر کز دوکر تنگ‌علاقهٔ‌مفرطی‌در امورتقاضا ی‌طبی‌برای مواد سلیکون دارد. این مواد در مایعات‌روغنی وجامدات رابری موجودیت داشته میتوانندیکی از صفات برجستهٔ مواد سلیکون این است‌که انساج جسم اعضـاء ومایعات از آن متاثـر نمیگردند.

بصورت عموم هرمادهٔ خارجی که به جسم داخل شود یك عکس العمل تولید مینما ید ولی ماده سلیکون در جمله استثنا آت قرار دارد. مواد سلیکون همچنان بعضی خوا ص دیگر را نیز دارا میباشد که به این مناسبت استفاده از آن در امور طبی مفید شناخته‌شده است. این مواد با دوام بوده ورابر سلیکو ن بدون اینکه انساج راپاره نماید مطابـق به حرکات جسم انحنا می‌پذیرد وبه این ترتیب

سلیکون منحیث یك جاده بازی در مجا د لـه انسان با طبیعـت وهمچنیـن چلنج او برای جانشین نمودن اعضاء مختلف بدن ذریعهٔآلات مصنوعی ساخت خودش محسوب شد میتواند.

ماه قابل رهایش است.

مجلهٔ ساینس دایجست که از مجله ها ی بنام ومعروف علمی امریکا است در آ خر ین شمارهٔ خود عکسی را از قسمت های سایه ماه که بوسیلهٔ لونا اخذ شده چاپ نموده و چنین می نویسد :

علمای امریکایی با تماشای این عکس اطلاعات دقیقی که از کرهٔ ماه کسب کرده‌اند بدین عقیده استند که برخلاف آنچه تا کنون تصور می شد ماه یك کرهٔ سرد مرده و فاقد زندگی نمی باشد بلکه برعکس قسمت ها ی از آن مانند زمین دینامیك و قابل رها یش است این علما معتقد هستند که صرف یـك قسمت از چقری ها وگودال های ماه بوسیلهٔ بمباردمان احجار سماوی بوجود آمده و سنا یر چقری های آن توسط آتش فشان های بزرگ تولید گردیده است بطوریکه بعضی از یـن گودال ها یکصد هزار سال عمر دارند.

با این نظریه اکنون این امر مسلم گردیده که انسانها قادر خواهند شد در کرهٔ ماه‌جهان دیگری برای خود بوجود آورند.

در ایام زمستان مو تر رانان برا ی اینکه موتر شانرا یخ نزند بعوض آب از مایع‌انتی فر یز کار می گیرند.

ا نتـی فـر یـز (یا ما یـع ضد یخبندان) یك مرکب کیمیاویست که خواص کیمیاوی انتی فریز نیز بمرور زمان تغییـر میکند بناء برای اینکه از خواص و قوه مقاومت مایع انتی فریز داخل موتر خویش آگاه‌باشیم از یکنوع آلهٔ جدید اندازه گیری استفاد ه بعمل میاید .

این آله (انتی فریز سنج) نام دارد و در جیب بالا پوش ویا طول بکس موتر گذاشته شده میتواند، آله مزبور دارای یك دسته‌وپنج عدد توپکهای سبك میباشد، شما این‌توپکهارا بداخل ریدیتر (آبدان) موتر میکنید ، اگر چهار توپ آن در مایع انتی فریز غرق شد و یکی آن در بالای مایع شنا میکرد، شمافهمیده میتوانید که مایع‌داخل ماشین موتر شما الی مثبت یك در جه فارنهیت مقاومت دارد.

اگر هر پنج توپ آلهٔ انتی فریز سنج‌بحال شنا واقع گردند گویا مایع ضد یخبندان‌داخل موتر شما بکلی اطمینان بخش بوده و قو هٔ مقاومت آن در مقابل سر دی وانجمادالی‌منفی چهل در جه فارنهیت میباشد، مخترع آلهٔ‌مذکور یکـی از کار مندا ن کمپنـی تکستان) ایالت منوسوتای امریکا میباشد. قیمت‌فی‌واحد آ ن سه‌ونیم دالر تعیین گردیده است.

زندگانی کورموش:ـ

بناغلی جان گاردنروزیر امور معارف،صحت ورفاه عامه امریکا چنین اعلام داشته است:ـ

(هوای آزاد داخل شهر ها د ستخو ش آلودگی و کثافت است ما دو راه در پیش داریم.) یکی اینستکه، با مطالعات علمـی و صرف مساعی لازمه چارهٔ دفع دود و آلودگی هوا را بنمائیم ویا اینکه مجبوریم به تعداد زیاد مردم آشور خویش را با ماسکهای ضد گاز مجهز گردانیم، اگر این هم عملی نباشد، عدهٔ زیاد مردم باید مانند کور موشها درتحت زمین خزیده ،یکحصهٔ ایام سال را در آنجا بسر برند.

بناغلی گاردنر ابلاغیهٔ فوق الذکر را د ر سومین کنفرانس مجادله علیه ناپاکی وملوث بودن هوا در محضر سه هزار نفر انجنیرا ن صنایع وکار مندان دولت ایراد کرده تو جـه آنها را با ارائهٔ بعضی حقایق بیش از پیش جلب نمود ، بناغلی گاردنر ضمن بیانیه اش چنین توصیه نمود که تمام وسـایـل علمـی وتخنیکی ووسایط سیاسی خویش رابایدرراه صحت وسلامتی بنی نوع بشر بکار انداخت.

زیرا مطالعات نشان میدهد که سالانه بـه مقدار ٦٦ ملیون تن کاربن ومونوکاساید ، ۱۲ ملیون تن هایدرو کاربنها وچند ملیون تـن سایر مواد مضره و کثیف صرف توسط گاز عراده جات با هوای صـاف مخلـوط میگردد. موسسات صنعتی وفابریکه های برق حرار تی نیز تقریبا بمقدار ۲۱ ملیون تن گاز های‌ملوث وزهردار را هر سال در هوای آزاد مخلو ط میسازند. این مقدار آلودگی هوا را کفا یت میکند که به ششهای انسانها تا ثیر سوءوارد واوضاع قلب وبدن را خراب بسازد. هر گاه گاز های مضره وکاربن دار، با هوای مرطو ب یکجا گردد سنگ های سپید ومرمر دیوار های تعمیرات را نیز تیره و چرك میگرداند.

متاسفانه پیشرفت های شایانی در زمینه کنترول آلودگی هوا هنوز از طرف مقا ما ت دولتی، صنعتی ومحلی بمیان نیامده است.

از جملهٔ ۷۳۰۰ شهر وقصبه‌که با پرابلم خرابی هوای گاز آلود منطقه مواجه اند صرف بتعداد ۱۳۰ آنها بعضی تدابیر علمی را در زمینه کنترول و تقلیل مضارهوا اتخاذ داشته اند

حکومات محلی وفدرال باید موسسات راز طریق تخفیف مالیات معاونت وهمکاری نمایند تا آنها بامور تتبع وتفحص بیشتر پرداخته و راه های دفع خطر و رفع ضرر را دریابند.

بناغلی (موریس نیبر گر) کـه یکی ا ز دانشمندان پوهنتون کلفورنیا میباشعد را جـع باضرار وخطر ناپاك گردیدن هوا چنین اظهار داشته است : (هوای روی زمین بدورا دور زمین گردش مینماید. اگر مقدار آ لودگی بیش از اندازه گردد، هوا خود بخود نخواهدتوانست کثافاتش را دفع کند، اگر تمر کز آ لو دگی هوا بیش از حد قابل تحمل انسانها تز ئید گردد در آنصورت ممکن است تمام انسانها ی روی زمین از سبب قلت هوای پاك به هلاکت برسند .

کیفیت تازهٔ ساینس و فنون:-

آیا میدانید که سیستم جدید تنویر،عکاسی های فنی وعلمی را در تاریکیهای شعب نیـز ممکن میسازد؟

هم اکنون دانشمندان اضلاع متحده امریکا مشغول اکمال یك سیستم جدید تنویر هستند که با استفاده ازین سیستـم میتـوان، د ر تاریکیهای مظلم نیز عکسبرداری های دقیق نمود.

مخصوصا باین سیستم امیـد میرود کـه تاخیراتی که در پرتاب کردن‌راکت هادرصورت کفایت نکردن روشنی طبیعی برای گرفتن‌عکس رخ میداد، دیگر پیش نیاید، گرفتن تصویر راکت در حال بلند رفتن آن بذات خود یـك قسمت مهم تدقیقات است.

تطبیق آن سیستم راکت ها را در بیـن چنان روشنی بدون سایه می گیرد که مشابه بروشنی روز وشنعاع معادل به ۱۷۰۰۰ملیون شمع میباشد این روشنی در خلال چند ثانیه بحرانی تمام قسمت های راکت را طورمساوی احاطه میکند تا آنکه راکت به ارتفاع ۱۰۰۰ فت (۳۰۰متر) برسد .

روشنی خود بخود عینا بهمان اندازه کـه برای تلویزیون و عکس های متحر ك فلمی با سرعت درجهٔ اعلی از هر زاویه که مطلوب باشد تقسیم میشود.

ساختمان دستگاه این سیستم مرکب است از ۲۱۶ روشنی انداز با نقشه وطرح‌مخصوصی که بر ۱٦ عراده کش و تریلر استوار بوده و بگـرداگرد پایگاه پرتاب بـه شکل دایره ترتیب میشود تریلر ها حرکت این دستگاه‌را به ساحه های پرتابگاهای دیگر آسان‌می‌سازد. روشنی افگن ها بر روی پتنوس های‌شمعدان سه قطاره یا سه ردیفه استوار شده میبا شد که لب آن بیك جانب هریکی ا ز عراده های کش، قات میشود یك استیشن کنترول کـه دومیل دور میباشد روشنی افگن ها رامشتعل میسازد، واساساتی را برای دستگاه ما شین راهنمایی تدارك میکند که شعاع را بطورثابت متوجه براکت در حال رفتار سریع رو به بالا نگه میدارد.

یك چراغ مخصوص ٦۰۰۰ وات که عبارت از چراغ دارای کمان های کوچك از مادهٔزیتون (گاز سنگین بیرنگ وغیر فعال که فور مول کیمیاوی آن ایکس، ای میباشد) برا ی ایـن دستگاه طرح شده است.

این چراغها عیناً مانند کمان لحیم گیر ی تولید روشنی میکنند با این قدر فرق که این کمان ها در یك لفافه گوار تز مملو از گاز غیر فعال‌زیتون گذاشته شده میباشد هرچراغ برابر هشتداد ملیون شمع شعاع مستقیم رابه سوی راکت متوجه می‌سازد، روشنی که ازین آله بطور مجموعی حاصل میشود، بیشتر ازنور سی‌و شعش هزار چراغ تنویر سفید تاب صد وات مطابق به معیار معمول میباشد.

این چراغ ها را (کوتاه کمانی) به سببی میگویند که دو الکترود از فلتری مو سو م‌به تنگستن که کمانی روشنی بخش از بین آنها می‌گذرد به اندازه گیری کمتر از یك انچ از یکدیگر جدا میباشد.

این چراغ های کروی دارای یـك دیوار ستنگین کوارتز بوده نوری کـه میـدهند در تشعشع و رنگ نزدیك به آفتاب میباشد.

وقتیکه چراغ ها روشن شود فشار برلفافهٔ کوار تز زیاد میشود.

واین ازدیاد تقریبا بیسـت بـرابر فشار معمولی هوای زمین میباشد ازین چراغهابنابر تشعشع آنها میتوان در تجهیزات دیگری‌مانند روشنی انـداز ها ویـروجکتـور ها استفاده نمود.

شرکت برق وستنگ هاوس در کار خانهٔ بالتیمور میدی لیند که مربوط به آن میباشد این سیستم را تحت اکما ل گر فته است و در نظر دارد یك سیستم آزمایش ها را طرح کند که با دو عراده تریلر هریك دا رای۳٦ روشنی انداز ویك واحد سیار مجهز باشند قرار است این سیستم جدید در کیپ کنیدی (فلوریدا) مورد آزمایش قرار گیرد .

دنیا برای بدست آوردن طلا تلاش دارد:-

در دینای موجوده ٦۷۳۰۰۰ تن طـلاموجود است. قراریکه علم احصائیه ثابت سا خته

پیداوار طلای امروزی‌دنیا ۱۴ر۶ مرتبه‌اضافه‌تر نسبت به پیداوار سال ۱۴۹۲ است. موقعیکه کریستوف کلومب امریکا را کشف کرد حجم طلای دنیا به ۴۶۰۰۰ تن بالغ میگردید. بنابر انکشاف تخنیکی مقدار استخراج طلا از معادن تقریبا مساوی به مقدار طلای است که ازآغاز موجودیت بشر بدست آمده بود. مقدارطلاییکه سال گذشته ممالك اروپایی از معادن مربوطه حاصل نموده اند بالغ به ۱۳۰۰ تن میشودکه یك‌ونیم تن آن از معدن سال سین واقع‌فرانسه حاصل شده است.

اما با آنهم علما بدین نتیجه رسیده اند که در آینده دنیا در معاملات پولی وداد و گرفت بین المللی به قلت طلا مواجهه خواهد شد وهم عقیده دارند که‌درحجم طلا در ۱۹۸۰ باید چهارده فی صد نسبت به زمان حاضر افزودی بعمل آید اما با وجود آن هم قلت طلا محسوس خواهد بود زیرا در خلال همین مدت معاملات تجارتی و پولی دنیا به سی فیصد خواهد رسید که به این اساس دو چند ویا چیزی اضافه تر نسبت‌به‌افزایش فی‌صدی حجم طلا خواهد بود .

اساس این قلت وکمیابی طلا را از همه اول‌تر بکار بردن آن در موسسات صنعتی (خصوصا صنایع ظریفه) دانسته اند زیرا در ظرف ده سال موسسات مذکور اندازهٔ زیادطلا را جمع آوری کرده است. خرید سامان طلایی به منظور حمایه اقتصادی آینده از طرف اشخاص عادی نیز یکی از اسباب قلت طلا در دنیا شناخته شده است در اثر مطالعات احصائیوی ثابت کرده اند که چهل فیصدطلای دنیا که مساوی به‌۲۷۰۰۰۰ تن شود به‌تصرف اشخاص عادی و موسسات صنعتی و شخصی میباشد، یك سوم حصهٔ این مقدار را ازفرانسه ویك‌حصه‌زیاد آنرا ازجمهوریت‌امریکا بدست می‌آورند ناگفته نماند که ذخایر طلایی دولت امریکا روز بروز به قلت مواجه است چنانچه مقدار طلائیکه از ذخایر آن در سال ۱۹۴۹ حاصل شده ۲۴ر۵ ملیارد بوده اما در ۱۹۶۵ فقط ۱۳ ملیارد از ذخایر مذکور بدست آمد وبس این تفاوت قلت روز افزون طلا را بما واضح میسازد .

ارزش طلا در ظرف سی سال به نصف رسیده جهت وضوح مطلب مثالی هم موجود است میگویند در ۱۹۳۷ با کیلو گرام طلا ۹۵ بندل پنبه مبادله می‌شد اما در ۱۹۶۶ یك کیلو گرام آن‌صرف‌ارزش‌تبادلوی ۴۷ بندل پنبه رادارد ازیکطرف‌قلت وازجانب دیگرپایین آمدن‌ارزش طلا دول دنیا را سخت تکان داده و آنها رابه تشویش انداخته است، زیرا به این صورت تجارت دنیا فلج شده ومناسبات تجارتی بین المللی قدم به قدم سست وضعیف خواهد گردید.

آیا قیمت طلا که از ۱۹۳۴ به این طرف ثابت مانده تغییر داده شود؟ آیا قیمت رسمی طلا دو چند شود؟

(اگر قیمت طلا دو چند شتود مردمان عادی زیاد تر به خرید آن تشویق شده و مقدار زیاد طلا را جذب خواهند کرد). از این قبیل سوالات ونظریات از طرف علمای اقتصاد و تجارت پیشنهاد شده‌ومیگردد شاید این‌پرابلم مهم را حل ودنیا را از این تشویش بزرگ رهایی بخشند.

سردردی.

سردردیها چگونه تداوی ودر مان میشود؟

سردردیها رقم، رقم است تداوی ودر مان هرنوع آن شکل علیحده یی دارد انواع‌بسیار مشهور ومزمن سر دردیها که ورم دماغ،فشار خون و نیمه سری را تشکیل میدهد ، جهت تخفیف آلام ناشی از سر دردی از استعمال ادویه مسکن کار گرفته میشود ادویهٔ معروف مسکنه، از اسپرین تا ویگرین میباشد، جهت رفع منشاء سر دردی بعضا ممکن است از عملیات جراحی نیز استفاده بعمل بیاید.

متخصصین طب سر دردیها را به ۱۳گروپ عمده تقسیم مینمایند خصوصیات، عوارض و شرح مختصر هرکدام قرار ذیل تقدیم و توضیح میگردد :

۱ـ سر دردیهای خفیف :

سردردی های خفیف وزود گذر ممکن است از اثر پر خوری زیاده نوشی ویا استعمال سگرت بر شخص عارض گردد درینگونه موارد چون علت از بین رود تکلیف هم از بین‌میرود ادویهٔ مسکن در زمینه کمك مینماید اگرمنشاء سردردی ، عارض و محدود باشد ، تاثیر دوا سریع میباشد.

۲ـ مایگرین یانیمه سری : عوارض و علت نیمه سری توسط اشخاص کمتر فهمیده شده میتواند بعضی اشخاص سر دردی مزمن خویش را که با استفراغ همراه باشد (نیمه‌سری) تلقی مینمایند در حالیکه حقیقت اینطور نیست عوارض اصلی (نیمه سری) را اینطور میتوان توضیح کرد :

نخست یکچشم انسان در مقابل نور و

روشنی دچار اختلال بینایی میگردد، سپس حالت د ل بدی واستفراغ پیش می‌آید سردردی در یك حصهٔ سر یعنی در گر د و نواح یکچشم تمر کز پیدا مینماید .

مریض مجبور میگر دد به بستر برود. بعد از یکچشم خواب ممکن است حالت نیمه سری تسکین گردد و یا مریض دفعتاًبکلی ازاحساس درد رهایی یابد.

طبیبان معتقدند که در موقع بروز نیمه‌سری گویا یکی از کیسه های خون متسع میگرددبه مقصد انقباض آن کیسه هامعمولا دوای(ارگات) داده میشود بعد از صرف دوا، مریض معمو لا بحالت‌عادی برمیگردد، داروی (ارگات) که‌بعضاًبا مواد (کا فین) مخلوط مینما یند تر کیب آ ن بوسیلهٔ تزریق. استشمام ویا از طریق زیر زبان ماندن دوا بدهن، بالای مریض تطبیق میگردد مواد ارگات با مرکبات دیگر نیز نظر بضرورت وایجاب وقت بالای مریض تطبیق میشود.

در استعمال این مواد باید نظریه ومشورهٔ طبیب معالج را پیروی نمود، زیرا افراط در صرف ادویه ممکن است کیسه های خو ن را بیش از اندازه منقبض بسازد و این امر البته مانع جریان عادی خون گردیده وبر مر یض عوارض ناگوار جدید را پدید می آورد.

۳ـ سردردی نوع ضربت (گلتر):ـ

این سردردی چون تایك اندازه شبیه نیمه سری میباشد، بناء بعضی دوکتوران آنرا در زمره مایگرین محسوب میدارند علت اصلی‌آنرا هنوز طور ثقه نمیدانند، درین حالت‌سردردی های شدید و با ضربت بالنوبه در یکطرف سر مریض عارض میگردد سپس درد تخفیف یافته وازبین میرود، چند ساعت بعد باز حملهٔ درد سر بالای مریض پیش میشود خصوصیت عمدهٔ این مرض آنستکه:ـ نخست مر دا ن نسبت بزنان بیشتر د چار این سر در دی میگردند، دیگر اینکه یکطرف بینی و د ما غ مریض خشك گردیده ومریض احساس خفقان مینماید از یك چشم مریض معمولا اشك سرازیر میگردد علت سر دردی (گلستر) را بعضی متخصصین فن ناشی از تراوش بعضی مواد از غدوات وماهیچه های بدن میدا نند بعضی دوا ها نیز ایجادگردیده است که‌موجب تسکین وتخفیف آلام مریض گردیده میتوا ند بهر صورت، خواب واستراحت به بهبودحالت مریض کمك می‌نماید.

٤ـ سردردی ناشی از انبساط وانقبا ض عضلات:ـ

عضلات پشت گردن انسان با نخاع شوکی ارتباط و پیوستگی دارد.

اگر یکشخص بحالت شخ وترنگ قرا ر بگیرد، عضلات واعصاب عصبی بدن مختل گردیده باعث بروز فشار وسر دردی میگردد عوارض درد اکثراً در حصص عقبی سر پدید می‌آید، بعداً در حصص پیشروی سر نیز انتشار می‌یابد چارهٔ آن بمشوره طبیب باصرف بعضی ادویه، درست نگهداشتن وضع بد ن، حمام آب گرم مساژ حصص پشت و گر دن صورت گرفته میتواند.

استراحت وسخنان تشویق آمیز بحال‌مریض مفید ثابت گردیده و حتی پول داشتن دربانك نیز بمریض کمك کرده میتواند .

هرگاه علت مرض از باعث تصلب شرایین ویابد ساختمانی ستون فقرات باشد در آ ن صورت تداوی ومعاینات بخصوصی را ایجاب مینماید.

۵ـ سردردی ریزش دار:

درین مورد صبح‌زود وهنگامیکه انسان‌دراز کشیده‌باشد تاثیردرد سر وریزشهای بینی زیاد میباشد افراط در کشیدن‌سگرت ممکن است انسانرا بسر دردی ریزش دار مزمن مبتلا بسازد هرگاه بینی ودماغ بند گرددچکك های مخصوص وجود دارد که در زمینه کمك میکند، اکثر سر دردیهای نوع ریزش دار با استعمال ادویهٔ (انتا لهیز تومینز) (سالیلترز) تداوی میگردد.

٦ـ سردردی های ناشی از هیجانات و عصبانیت :

درین‌مورد شدت مرض‌نظر بهر شخص‌ودرهر مورد فرق میکند ادویه دست داشته نیز طبق صوابدید بمریض داده میشود ممکن است سر دردی و اضطراب مریض را با چند سخن گوارا ونوازش دهنده رفع نمود. بعضا ممکن است (شاك برقی) ضرورت پیدا کند وایجاب گردد اشخاص عصبی که معمولاً بدرد سردچار میگردند باید از نگاه عضوی نیز معاینه مکمل گردند اگر کدام عوارض ناگوار عضوی و جود داشت باید نخست بتداوی آن کوشید.

اگر ادویهٔ مسکنه بزودی بالای مر یض تاثیر نیندازد. در آنصورت بهتر است مریض را بیك طبیب عقلی و عصبی رجعت‌بدهند تا مطالعات ومعاینات مکمل بالای او اجرا گردد.

۷ـ سر دردیهای که باتب وسایر امرا ض همراه میباشد:

مرض ریزش وسر ماخوردگی درین ز مینه نقش زیادی دارد اگر حرارت بدن مریض بین

۱۰٤ و۱۰۵ درجه باشد، بهتر است مریض را بشفاخانه بستری نمود ، اگر تب مریض باندازۀ ۹۹ درجه باشد طبیب معمولا سفار ش میکند که مریض را در بستر نگهداشته مایعات زیاد باو بنو شانند وبعد از هر چند ساعت برایش دو دانه تابلیت اسپرین بدهند .

با اشخاصیکه در مقابل اسپرین عکس العمل نشان بدهند وآنها را بدلبدی دچار بسازد طبیب دوای (اسیتا منو فین) ومایعات‌مخصوص را جهت تسکین سر دردی تجویز مینماید.

۸ـ سردردی ناشی از زخم واماس مغزسر:ـ

درینصورت بمشورۀ داکتر ممکن است عملیات جراحی ایجاب گردد.

۹ـ سر دردی ناشی از تسلط مکروب ها:ـ

این نوع سر دردی با استعمال ادویۀ ضد مکروب از بین میرود.

۱۰ـ سر دردی ناشی از فشار با لا ی چشمان:ـ

بهترین تدبیر آن بکار بردن عینك ها ی چشم صحیح ومناسب میباشد.

۱۱ـ سر دردی ناشی از مرض فشا ر خون:ـ

این‌سردردی درهروقت روزممکن‌است عارض گردد، ولی حملات شدید آن غالب او قات‌بعد از برخاستن از خواب احساس میگردد، زیادتی وشدت فشار خون با معیار زیادتی و شد ت سردردی تناسب مستقیم ندارد ادویۀ عاد ی ومعموله در رفع سر دردی مز بور چندان‌موثر واقع نمیگردد، اکثراً ایجاب میگردد که‌عملیات جراحی بالای گرده ها وبعضی غدد دا خلی‌بدن مریض بعمل بیاید.

۱۲ـ سر دردی ناشی از چشم دردی، گوش دردی ودندان دردی که باثر از بین بردن علت اصلی سردردی نیز از بین میرود.

۱۳ـ سر دردی ناشی ازدرد اعصا ب و پی ها:

دوا ودر مان آن بعد از معاینات و تداوی تدریجی میسر گردیده میتواند.

اکسیر حیات یا خون:ـ

این مایع سرخ وسیال که در تمام عمر سراسر وجود را می پیماید جز اکسیر زندگی چیز دیگر نیست . همه چیز را در خود احتوا می‌کند در یك قطره خو د آنچه عناصر درعالم هست وجود دارد. املاح، پروتین ها شکر ها شحوم، ویتامین‌ها، معدنیات، آب، مواد مجادله کننده علیه جراثیم، امراض سرطان وویروس ها، مواد خنثی کنندۀ سموم، مواد هضم‌کننده حل کننده، ترکیب کننده، هورمن ها،انزیم‌ها، خلاصه آنچه حیات به آن نیازمند است درخون وجود دارد. خون هرشخص مخصوص خو د اوست خون امروز نظر به اهمیت آن بانك های مودرن را تشکیل داده است بعضی از جراحی های خطیر با وجود تکنیك عالی و جراحان لایق واسباب وادوات جدید بدو ن موجودیت خون ناممکن است نمیتوان حیا ت یك شخص را که شدیداً مجروح گردیده و پیوسته خون ضایع می‌کند بدون امداد یـك بانك خون نجات داد.

درین بانکها خون بصورت کانسرو ذخیره میشود این خون از خون دهندگان بصو رت پاك ومعقم اخذ می‌شود آنوقت بالای آن‌معاینات وتجربه های لازمه عملی میشود که آیا پا ك وعاری از امراض است یانه، در صور تیکه پاك بو دن و قابلیت دو امدا ر آن تثبیت‌شد تحت شرایط طبیعی در یخچال ها حفاظه‌میشود وقتی ضرورت به آن افتادگروپ‌آن با گروپ خون گیرنده تطبیق میشـود بـعد باو اعطا میشود.

ضرورت بخون همه سالـه تـزاید اختیار می‌کند لهذادرممالك‌جهان‌علاوه ازشفاخانه های جراحی با بانکهای جداگانه و مراکز صلیب احمر چنین مخازن برای خون دارند.ضرور ت خون در امراض جراحی وداخله ثلث تما م خون های ذخیره شده ودر واقعات ترا فیکی جرحه وی ۱۲ تا ۱۳ فیصد این خون ها را مصرف می‌کند . موسسات تحقیقاتی علمـی بیشماری در دنیا وجود دارد که وظیفه شا ن تحقیقات و کشف خصایص خون های مختلف میباشد تا باثر آن از هر نوع وا قعات‌ناگوار ناشی از اعطای غلط خون جلو گیری بعمـل آید.

در سال ۱۹۷۰ اولین انسان قدم بکر ۀماه میگذارد:

در سال ۱۹۷۸ اولین سیفنه کیهان نورد زمینی گرد اگرد کره مریخ حرکت خوا هد کرد.

در سال ۱۹۸۵ درایوران از گرفتن اشترنگ آسوده خواهنـد شـد زیرا مـوتر ها بطـور اتوماتیك در جاده ها و سرکها حرکت میکنند ویك چشم سحر آمیز الکترونیکی سرعت و حرکت آنها را کنترول مینماید.

این پیش بینی را در حقیقت ماشینی کـه بنام ماشین پیشگویی نامیده شده در اختیار دانشمندان امریکایی گذاشته است ا یـن دستگاه تو سط متخصصان موسسۀ علمـی سانتا مونیکا ساخته شده وغیر از آنچه یاد

شد اطلاع دیگری هم از وضع جهان درسال های آینده وپیشرفتهای که بشر ممکن است بدان نایل آید بدسترس علاقه مندا نگذاشته است.

آب و هوای روی زمین چگونه بوجود آمد :-

از ما می پرسند، هواییکه ما تنفس میکنیم از کجا پدید آمد آبیکه می‌نوشیم و ابحاریکه می‌بینیم چگونه تشکیل شد بعضی علمای‌ستاره شناس را عقیده بر این بوده است که قبل از تشکیل اجسام جامد و تشکیل کرات‌سماوی فضای کائنات را غازات متکاثف طور کرداگرد احاطه کرده است ، مطالعات علمی نشان‌میدهد که غازات ابتدائی جهان ، قبل از سرد شدن متشکل از نود فیصد ذرات هایدروجن و ۹ فیصد غاز هیلیوم بوده ومتباقی یك فیصدآنرا سایر عناصر از قبیل نیون اکسیجن ،کاربن، نایتروجن، سلیکان، میگنیزیوم ، آهن وآلمونیم وغیره تشکیل میداده است . بعد از تراکم‌مواد سرد شدن و عملیات آتشفشانی سیارات‌تشکیل شد .

کرهٔ جامد زمین غالبا از مخلوط های‌سنگی میگنیزیوم آهن والمونیم سلیکایت تشکیل گردیده است گویا ذرات و مالکیولهای عناصر بعد از فشار ها و تعاملات کیمیاوی باهم‌چسپ گردیده ومرکبات مختلفی را بمیان آوردند.

آهن اضافی آهسته ، آهسته و بمرور زمان از سطح خاکی زمین بداخل زمین نفوذ نموده و بالاخره یك هسته مذاب را در مرکز کرهٔ زمین تشکیل نبود .

در بین مواد جامد کرهٔ زمین بعضی گازات داخل شده بود یکحصه از گازات مزبور بعد از تعامل کیمیاوی جذب گردیده و مرکب‌تشکیل دادند و بعضی غازات دیگر شکل و خاصیت سابقهٔ خویش را حفظ کردند . اتوم های گاز هلیوم و نیون مخلوط و مرکب تشکیل ندادند ذرات هایدروجن دو ، دو باهم‌یکجا شده‌تشکیل مالیکول ۲ اچ را دادند و یا اینکه با دیگر عناصر از قبیل آکسیجن ، نایتروجن و کاربن یکجا گردیده ، ترکیب آب ۲۰ اچ امونیا ۳ اچ ـ ان را ساختند .

هنگامیکه مواد متشکلهٔ کره زمین ترا کم اختیار نمود مالیکول های هایدروجن ، ذرات هلیوم و نیون که خیلی سبك اند بنای‌گسیختن از مواد جامدرا گذاشته آزاد گردیدند ، بدین ترتیب آنچه در فضای زمین باقی ماند عبارت بود از بخار آب ، امونیا ومیتین ، مقدار زیاد بخار آب دوباره سرد شده انقباض اختیار کرد و بالاخره تشکیل ابحار بمیان آمد .

سائر سیارات نظام شمسی از قبیل‌مشتری، زحل ومریخ نیز در موقع‌سرد شدن وآتشفشانی های دارای آب و هوائی بودند مانند کرهٔ زمین ولی آب و هوای سیارات داخلی نظام شمسی باثر نزدیکی با کره آفتاب‌طرف تحلیل وتجزیه قرار گرفته بالاخره بعضی‌گازات مانندنایتروجن کاربن دای اکساید و میتین در فضای سیارات مذکور بمقدار کم وزیاد باقی ماند این حادثه جغرافیاوی البته بلیونها سال اتفاق افتاده است . اشعهٔ ماوراء بنفش آفتاب اکسیجن هوا و آب سیارات دیگر را باترکیب عناصر دیگر تغییر شکل داد . ولی نسبت تناسبیکه در فاصله بین کرهٔ زمین و کرهٔ آفتاب موجود بود آکسیجن وبخارات آب بسوخت نرفت. اشعهٔ ماوراء بنفش آفتاب باثر تابیدن دربالای ابحار و اشجار زمین ، باعث آزاد گردیدن گازات آکسیجن ۲ـ او و ۳ـ او میگر دد و باین لحاظ مقدار آب وآکسیجن فضای زمین از تاثیر سوء اشعهٔ بنفش آفتاب محفوظ و مصئون ماند مزیدا باثر تعامل فوتوسنتس ، گاز کاربن دای اکساید جذب گردیده و در عوض آکسیجن آزاد میشده است تقریباپنجصد ملیون سال قبل غاز نایتروجن نیز درمحتویات هوای زمین شامل گردیده که در نتیجه عناصر مهمهٔ هوا را آکسیجن و نایتروجن تشکیل‌نمود، از آنوقت باینطرف وضعیت و خاصیت هوای زمین بدین سان باقی مانده است .

ویتامین ب ۱۵:

ویتامین ب ۱۵ عبارت ازملح کلسیم‌اسیدپان گامیك (کلسیم پانگامات) بوده که در سال ۱۹۵۱ توسط دانشمند امریکائی کریس کشف شده و چهار سال بعد بنام ویتامین ب ۱۵ مسمی و ثبت نام گردید . در سال ۱۹۶۳ برای

اولین بار علمای شوروی شروع بمطالعات‌روی این ماده کردند و در نتیجه یك سلسله‌خواص مهم حیاتی در آن تثبیت گردید ، یك قسمت ازین خواص قرار آتی ذکر می‌گردد :

اثرات نیکو بالای تصلب شرائین چنانچه بالای مریضان مبتلا به امراض رگ و عروق خیلی مفید واقع گردیده است طبیعی گردانیدن تنفس انساج عضو مریض ، این خاصه توسط جراح معروف پروفیسور انیسیت کشف گردید باین

صورت عوارض نقصان اکسیژن برطرف‌می‌گردد و تنفس حجروی و مبادلهٔ اکسیژن را تقویه می کند. باید دانست که تنفس حجروی بعداز سن ۴۰ ضعیف شده رفته بنابران استعمال ویتامین ب ۱۵ بعد ازین سن ضروری تلقی میشود .

تاثیر خصوصی بالای طبقه اپیتلیوم ، این طبقه که عموما بواسطهٔ استعمال انتی‌بیوتیك های قوی مانند تراسکلین و امثال آن ضعیف و متضرر میشوند با ویتامین ب ۱۵ دوباره احیا می‌گردند .

خنثی کننده بعضی سموم از تجارب حیوانی معلوم گردیده که ویتامین ب ۱۵ خاصهٔ ضد سمی و خنثی کنندهٔ بعضی سم ها را دارا میباشند با استفاده ازین خاصیت در روسیه آنرا بالای مریضان مبتلا به الکولزم مزمن‌تطبیق کرده و نتایج در خشان گرفته‌اند .

ویتامین ب ۱۵ بالای سلسلهٔ اعصاب خود کار و اتونوم موثر بوده هیجانات و تشوش اعصاب را رفع می‌سازد . ویتامین ب ۱۵ در

عوامل تحمض و استقلاب مواد چرب رول‌بازی کرده لهذا دربعضی امراض جلدی و احتشای قلب موثر واقع میشود .

جریان مطالعات بالای ویتامین ب ۱۵ هنوز ادامه داشته و روز بروز باکشف اثرات جدید آن باهمیت آن درساحهٔ طب ومداوا افزوده میشود . یکی از جملهٔ تجاربیکه اخیرا بالای این ویتامین سر دست گرفته شده استفاده از آن در مجادله علیه پیری است تا دیده شود که با تاثیریکه بالای متابولزم وچگونگی جدار شرائین و روده دارد درین قسمت به چه‌نتایجی واصل میگردد .

پلاسنتا چیست !

هر مادری تا حامله است دارای یك‌پلاسنتا است که با ولادت آنرا از دست میدهد هنگام ولادت پلاسنتا تا ٤ سانتی متر ضخامت و۱۵ سانتی متر قطر ودر حدود یك پوند وزن‌دارد پلاسنتا در جدار رحم استناد داشته وعضوی است که دارای ریشه ها ورگ های زیاد میباشد و تغذی طفل را از وجود مادر تامین می‌کند مواد زایده را از طفل اخذ می‌کند و معصونیت او را بوجود می آورد . علاوتا پلاسنتا یك غدهٔ افزائی نیز میباشد که هورمون ها و یك تعداد مواد محافظتی نیز افراز می‌کند باینصورت ازنظرصحی دارای تاثیرات‌فوق‌العاده میباشد چینائی های قدیم این کیفیت را فهمیده بودند و از پلاسنتا استفاده های صحی می‌کردند حالاکه سیانس موفق بشناختن حقیقی پلاسنتا گردیده کوشش بعمل آمده تا از آن برای تداوی امراض استفاده نمایند . بدواخلاصه‌های پلاسنتا بالای حیوانات تجربه‌شدو معلوم‌گردیدکه تکثرات‌حجرات‌نسج منضم‌وبلند رفتن‌استقلاب‌عضویت توسط آن تحریك می‌گردد. نسج منضم اساس ارتجاعیت بافت‌ها راتشکیل میدهد باین اساس امروز یك تعداد عوارض با پلاسنتا تداوی میشود . جروح التیام‌ناپذیر، دورهٔ انقطاع طمث در زنان وعوارض آن ، بلند رفتن فشار خون تشوش دورانی اطراف ، عدم احساس نهایات ، درد عضلات وسوء شکل آنها ، انحطاط روحی از اثر کبرسن ،خستگی های متداوم را بازرقیات پلاسنتا با موفقیت معالجه می‌کنند همچنین خنك بردگی‌های‌قرحات ساق فلج های عضلی به‌آن تداوی میشود . اکنون خلاصه های پلاسنتا بصورت امپول‌های زرقی ومرهم های مالشی در بازار تجارت‌موجود است ولی مقدار موثر آن ها وابسته به فابریکاتی است که آنهارا تولید می‌کنندازین‌رو بتمام آنچه بنام پلاسنتا فروخته میشود نباید اعتماد نمود . یك تعداد مواد آرایشی نظر بتاثیریکه پلاسنتا بالای جلد ازرهگذرشفافیت

اخبار کوچك علمی

تامین دوران خون ، نفلست ، وارتجاعیت‌دارد واجد خلاصه های پلاسنتا میباشد .

اسپرین علت کم خونی : ـ

دکتور «ویلنجا» امریکایی بعد از مطالعه و تدقیق اوضاع عمومی (۱۵۰) نفر مریض مبتلا به میگرن که به خوردن اسپرین عادت داشتند باین نتیجه رسیده است که اسپرین باعث کم خونی میشود .

اسید استیل سالیسلیك که مادهٔ عامله اسپرین است بعد از اینکه در خون وارد شد با هموگلوبین آن ترکیب میشود و در نتیجه از قدرت انعقاد خون میکاهد وخونریزیهای که ظاهرا بدون علت بنظر میرسد عاید حال‌بیمار میگردد والبته از ارزش حیاتی خون درین حال کاسته میشود به تجربه ثابت شده است که مصرف زیاد اسپرین کریوات سر خ خو ن را کم میکند ومریض برای جبران آن باید به‌استراحت ، ادویه مخصوص و تقویت غذائی متوسل گردد .

سلول زنده زیر میکرسکوپ : ـ

دکتورس اینا استو یانو از دانشمندان‌اتحاد شوروی اخیرا یك میکروسکوپ الکترونیکی اختراع کرده است که ده بار ازمیکروسکوپهای الکترونیکی قبلی قویتراست و بوسیلهٔآن دیدن حجرهها (سلول) های زنده میسر شده است.

دکتورس مذکور ، دستگاه اختراعی خود را در مکتب سلطنتی جراحی لندن در معرض امتحان قرار داده است . تا بحال دانشمندان با این مشکل روبرو بودند ، که اشعهٔالکترونی این قبیل میکروسکوپها سلولها را میکشت ولی این خانم دانشمند در ساختن میکروسکوپ اختراعی خود ترتیبی گرفته است که این عیب کاملا برطرف گردیده و اکنون به‌آسانی می‌توان سلول زنده را دید .

پروفیسر کوزی که از جملهٔ دانشمندان سرطان شناس انگلستان است اظهار امیدنموده که از اختراع دکتورس استویانوا برای‌تحقیقات دربارهٔ سرطان استفاده های شایان بعمل می آید .

مادهٔ جدید ساختمانی :

عده‌ای از مهندسین پولندی موفق شده اند از بعضی مواد زائد معادن که تا بحال معمولا بدور انداخته میشد ، مواد ساختمانی جالب توجهی تهیه نمایند .

قرار معلوم استحکام و خواص این ماده جدید شبیه کانکریت است و در عین حال قیمت آن بسیار کم میباشد و هنوز آنقدر وقت از اختراع آن نگذشته است که فرانسه ، ایتالیا و بلجیك خریدار آن شده‌اند .

مبارزه با چاقی : ـ

مسالهٔ جلوگیری از چاقی یکی از غامض‌ترین مسایل عصر ما بشمار میرود واز سالهاست که طبیبان نامی جهان در صدد یافتن راه و روش آسانی برای جلو گیری از چاق شدن میباشند ولی ظاهرا این مسالهٔ را دانشمندان سکاتلندی توانسته اند حل کنند .

روش تازهٔ دانشمندان موصوف بدینقرار است :

مبتلایان به چاقی را تحت رژیم (روزهٔ مخصوصی قرار میدهند که مدت آن از ۱۰ روز تا چهارماه است‌غذای روزانه ای‌که‌تجویز شده ، عبارتست از آب معدنی ، چای یاشیر، قند ، ویتامین بی ، ویتامین سی‌وویتامین دی ،

از جملهٔ تعداد کثیری مبتلایان به چاقی‌که به این روش تحت تداوی قرار گرفته اند به استثنای دو نفر که یکی از آنها اندکی‌فشار خونش پایین آمده ودر دیگری مختصر اماسی دیده شده است دیگر هیچکس دچار عارضه‌ای نگردیده است در عین حال هیچکس ازایشان مجددا به چاقی مبتلا نشده است .

تجدید مغز سر : ـ

دانشمندان یوهنتون ایدنبرگ تجارب محیر العقولی را بالای دماغ یك نوع ماهیان کوچك بعمل آورده‌اند ماهی کوچك نخست بیحس ساخته شد سپس کلهٔ آن که باندازهٔ مسالهٔ سر چوبك گوگرد میباشد توسط عملیات جراحی باز گردید ، محتویات مغز ماهی‌تجدید و عوض گردیده و بعد از عملیات مذکور کلهٔ ماهی توسط قشر های پلاستیکی بسته و پیوست ساخته شد ، درین عملیه اصلا رشته های عصبی دماغ تجدید و اصلاح میگردد‌برای اینکه نتیجهٔ عملیات فهمیده شده بتواند نور چراغ را بالای چشمان ماهی گردش میدهند عکس العمل چشمان و اعصاب دماغ ماهی‌توسط یك الکترود ثبت میگردد .

تطبیق رشته ها و عناصر جدید عصبی با محتویات دماغ سابقه مرکب گردیده و به‌تولید تازه شروع میکند دانشمندان از دیر زمانی باینطرف بفکر این بوده اند که دماغ کهنه فشرده و یا ضربت خوردهٔ اشخاص را باعناصر جوان و تازه عوض نمایند .

عملیات موفقانهٔ ایگه بالای ماهی (گولدفیش) اجراء گردیده است باعث این امیدواریست

البته غایه وهدف نهائی دانشمندان تطبیق این عملیه بالای دماغ ومغز سر انسانها میباشد .

بخاری اتومی برای غواصان : .

در آبهای جنوب در اعماق ۳۰ متری بحر، هم اکنون غواصان در حالیکه حرارت آب تحت صفر درجه میباشد به غواصی میپردازند بدون اینکه احساس سردی نمایند .

آنها یك آله گرم کنندهٔ اتومی را که باندازهٔ یك قطی سگرت بزرگی دارد باخود حمل میکنند این آله با رادیو اکتیف ایزوتوپ مصنوعی (تولیوم ۱۷۰ و ۱۷۱) کار میکند و این ایزوتوپ بصورت ساحوی اطراف حامل خود راگرم میکند بدینترتیب که آلهٔ مذکور پیوسته آب گرم را در نلهای کوچك تعبیه شده در لباس غواصان بجریان می آورد و پیکر غواصان را همیشه بیك حرارت ٤۳ درجه سیلسیوس گرم نگه میدارد مدت استفاده متوالی ازین آله بدون خطر فقط ۲٤ ساعت است که باید بار دیگر تحت ترمیم قرار داده شود .

معاش کیمیادانها هر روز بلند تر میشود:.

قراریکه (دفتر احصائیه کار گران اضلاع متحده امریکا) راپور داده، معاش کیمیادانهای آنکشور از سال ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۶ نسبت به معاش سایر کارگران دیگرشعب، بشدت بلندرفته است، چنانچه تناسب افزایش معاشات کیمیادانها به ۸ر۲۰ فیصد مدیران اداری ۱۸ فیصد وا نجنیر ها ۰ر۱۸ فیصد با لغ شده وماهوار یك کیمیادان به صورت متوسط ۹۵٤ دا لر معاش اخذ میکند آنهاییکه دانش واستعداد بیشتر این کار را دارند ماهوار تا ۱۹٤۰ دالر هم معاش میگیرند.

۹۰ فیصد کیمیادانهای اضلاع متحدهٔ امریکا در وضع حاضر در صنایع کار میکنند و بقیه دوفیصد در موسسات علمی وکیمیا مشغو ل کار هستند.

یك مجلهٔ جدید علمی در مطبوعات ارو پا طبع شد:

(مجله اروپایی بیو لوجی مولیکولی) ازآغاز سال ۱۹۶۷ توسط اتحادیه بیوشیمی اروپـا شروع به نشر کرد این مجله ماهوار فقـط مطالبی را درج و نشر خواهد نمود که مربوط به مناسبت های تجسساتی اتحادیهٔ مذ کور بوده و برای انستیتوت های علمی اروپایی است.

ساحهٔ انتشارات این مجله عبارت ازبیوشمی (کیمیای حیاتی) وبیو لوجی مو لیکو لی میباشد.

انسان و قلب مصنوعی:۔

میرمن (واسکواز) درین روز ها معمو لا متبسم دیده میشود از انصاف نگد ریم میرمن موصوفه حق دارد خوشحال ومتبسم باشدزیرا نامبرده نخستین مریض است که عملیا ت جابجا کردن یك قلب مصنوعی بالای و جود وی موفقانه انجام یافته و حالا بسلا متی حیات بستر میبرد.

عملیات مذکور مهمترین عملیات تاریخ طب جهان محسوب میگردد میرمن واسکواز ازاهالی مکسیکو بوده و ۳۷ سال عمر دارد بعد از عملیات جراحی یکماه در روغتون متوریست شهر بوستون بستری بود میرمن واسکوا ز حالا از شفاخانه خارج گردیده است و چنین اظهار میدارد که خیلی خود را جرار وزنده دل حس میکنم پمپ قلب مصنوعی تقر یبا شصت فیصد وظایف قلب طبیعی را بعد از تداوی ایفا مینمود قلب میرمن موصوفه باثر تب رو ماتیك در ابتدا صدمه بر داشته بود وضعیت جسمی خانم واسکواز در هنگام قبل از جراحی بحدی خراب بود که نمیتوا نست حتی از پله زینه خانه بالا برود طبیب جراح قلب مصنوعی موصوفه بناغلی دکتور دیبکی نا م دارد.

ماشینیکه هوای صاف وتازه میسازد: ۔

هوای داخل سینما ها ورستو رانها کـه از دحام مردم در آنجا ها زیاد میبا شد بـا هوای ناپاك وخفه کن آلوده میگردد جهـت وضع این مضرت کمپنی (هانسلو) انگلستا ن موفق باختراع یکنوع صندو قچه (هواصاف کن) گردیده‌اند هوای تازه ایکه ازین صندوقچه اسرار آمیز خار ج میشود بدو ن مکرو ب بوده وبی بوی وصاف میباشد قیمت آ لـه هوا صاف کن تخمین ۸۵ دالر معین گرد یده است.

ایجاد کنندگان آنرا ادارات فنی و تخنیکی وزارت دفاع برتانیا تشکیل میدهد خصو صا ساختمان تخنیکی و عملیه آلهٔ مو صو ف قرار ذیل توضیح میگردد.

صندو قچهٔ هوا صاف کن باندازهٔ قطی یك جوره بوت میباشد، بداخل آن یك ترانزستور جنریتور کم آواز و بطر ی برقدار گنجانیده شده است آلات تخنیکی آن آکسیجن عادی را تجزیه نموده ومالیکـول های آنرا بـذ رات مجزای آکسیجن تبدیل مینماید. نیروی زرات آکسیجن حساس و قویست که یك وا حد آن میتواند معادل ده ملیون واحد هوای ناپاك را تصفیه نموده وگندگی هوا را دور بسازد. هکذا گرد و غبار و دود هوای داخل سالون زودترسب

نموده و از هوا دور میشود تجارب نشان میدهد که ویرو سهای ریزش و سرماخوردگی نیز توسط این آلـه از فـضای اطاق دو ر میشود وخطر سرایت مرض کم میگردد آلهٔ هوا صاف کن مـوسوم بـه (ترانسـو نا یر) میباشد.

کمرهٔ مخابره تلویزیونی زمین وماه مورد امتحان قرار میگیرد:-

اولین کمرهٔ تلویزیونی در جهان که بـه خصوص برای فضا نور دان طرح آن صنو رت گرفته تا بوسیلهٔ آن از ماه به زمین مخا بره تلویزیونی کنند ساخته شده است.

این کمره نمونهٔ اول است که فضا نوردان اتازونی برای فرستادن تصاویر از سطح ماه به اخذه های تلویزیون زمیـن از آن کا ر میگیرند.

اکنون کمره در احوال واوضاع مصنوعی پروازفضا وکوایف مربوط به ماه تحت آزمایش ها ی دقیق است تا یقین حاصل گردد که می‌تواند با مشکلات سفر به سوی ماه و شرایط سخت عملیات بر سطح ماه مقاومت ورزد.

بنا بر وجود همین شرایط احوال کمر ه را چنان طرح نموده‌اند که در دو نهایت حرارت که عبارت از حرارت کوره مانند ۲۵۰ درجه فارنهایت (۲۰) در جه سانتی گرید در اثنای روز کره ماه تا به ماورای درجه یخ بند ی یعنی منفی ۳۰۰ در جه فار نها یـت (۱۸۰ سانتی گرید) شب کره ماه می‌باشد فعا لیت کند.

وزن کمره فقط هفت پوند (۱۵۰ـ۳ گرام) می‌باشد وبرای فضانوردان که علاوه بریـن حامل تجهیزات سنگینی جهت ادامهٔ ز ند گی وحفاظت خود می‌باشند آسان است تا زما ن گردش بر سطح ماه آن را حمل نمایند.

همچنان کمره باید تصاویر خوبی را در درجات بسیار پست روشنی گرفته بتواند مثلا آن وقتیکه بر روی کره ماه تنها روشنی زمین که عبارت ازانعکاس نور آفتاب از سطح زمین است موجود باشد بتواند عکس گیری نماید یك لو له تصو یر گیر و صل در جه دو م الکترون (اس. ای. سی) که‌به طور مخصو ص اکمال شده ارسال چنین تصاویر تلویزیونی را با اشتراك خورد بین دارای شگاف و سیع جهت استفاده در شب به کره ماه صورت‌پذیر می‌سازد.

خورد بین دیگر با شگاف کوچك برای‌روزبه ماه طرح گردیده است علاو تا کـمره یـك خورد بین زاویه وی هم‌دارد که ساحه دید آن ۸۰درجه می‌باشد ومخصوصا تصاویرداخل‌سفینه فضایی است که آلات خود سفینه وفضانوردان را در حال کار نشان می دهد و همچنان یك خورد بین ارسال تصاویر دارد برای تصویر زمین که از کره ماه دیده میشود ویا از خود سفینه در اثنای پرواز.

به استثنای تغییر دادن خورد بین‌ها کمره تماماً اتوماتیك(خودکار) بوده‌هیچ گونه تطبیقات‌دیگراز قبیل تطبیق ماشین یا الکترونی و یا بصری نمی خواهد .

کمره در حال گردش فضانوردان بر سطح ماه برای جمع نمودن موضوعات مختلفهٔ دیگر فنی هم استعمال شده می‌تواند برای این کار یك سیم بطول ۸۰ فت (۲٤) متر کمره را با آلهٔ مرسلهٔ تلویزیون در داخل مودل گردش بر کرهٔ ماه ربط می‌دهد .

فضانوردان در همین مودل بین سفینهٔ‌گردنده درمدار و کرهٔ ماه سفر می نمایند .

به‌منظور کم ساختن وزن و نسبتا کوچکی حجم آن انجنیر ها قسمت های‌الکترونی کمره را از (حلقه های نهایت نازك فلمی) وریزه‌ها (بلاك ها) کار الکترون ذروی (مالیکولی) طرح نموده‌اند و این واحد ها خیلی کوچك بوده و در خود اجزاء را با حلقها در داخل محفظه هائی که به اندازهٔ باور نکردنی کوچك‌می‌باشند یکجا جمع مینمایند اگراجزای ترکیبی معمولی کار گرفته می‌شد یك هزار و سه صد جزء لازم می‌بود و کمره بسیار سنگین‌تر وبزرگتر می‌گردید کمره با قوهٔ نازل برق یعنی شش وات در ۲٤ ولت جریان مستقیم کار میکند کمره را شعبهٔ وستنگهاوس هوا نوردی‌فضائی (مرکز شرکت‌برق دفاع‌وفضا) دریالتی مورمیری لیند انکشاف داده است ، لولهٔ مخصوص اس ، ای ، سی درلابراتوار های تدقیقاتی وستنگهاوس پتس برگ (پن سلوینیا) ایجاد و ساخته شده است .

آزمایش هایی این کمره در هوستن (تکساس) مرکز سفینهٔ انسان در هوا بازی ملی و ادارهٔ فضا درایالات متحده اجراء می‌گردد .

تصویر های که فضانوردان اتازونی بروی کرهٔ ماه می‌گیرند متوقع است به دسترس‌شبکها و قرارگاه های تلویزیون تمام جهان‌گذاشته شود ، تدقیق کنندگان می‌گویند که نوعیت تصویر هائیکه این کمره جدید می‌گیرد عینا بهمان اندازه خوب است که تصویر های اخذه های تلویزیون های خانگی می‌باشد .

آیا فوتوی جدید کرهٔ مریخ در سال ۱۹۶۹ بدست خواهد آمد .

منسوبین موسسه فضا نوردی ملی اضلاع متحده امریکا (ناسا) عقیده دارند که بتواند در سال ۱۹۶۹ عکسهای جدیدی از کرهٔ مریخ بدست آورند .

طوریکه یکی از نمایندگان این موسسه در واشنگتن اعلام نمود ، ناسا مصمم است تا در آغاز سال ۱۹۶۹ ضمن پرواز دو سفینهٔ مریخ نورد فوتو های جالب و بی نظیری از کرهٔمریخ تهیه نماید ، این عکسها ده مرتبه روشنتر از عکسهائی خواهد بود که سال گذشته توسط ملارینر چهارم از فاصلهٔ ۱۰۰۰ متری مریخ‌اخذ شده است .

این سفینهٔ مریخ نورد فوتو های لازمه را از سطح کرهٔ مریخ از فاصلهٔ ۳۲۰۰ متری آن بزمین مخابره خواهد نمود .

رشته های مقناطیسی بحیث کتلاك جیبی کتب :

کتابخانهٔ پوهنتون عالی تخنیك ماسوچوست اضلاع متحدهٔ امریکا بزودی از رشته های مقناطیسی یك مغز الکترونیك بحیث کتلاك جیبی کتب استفاده خواهد نمود ، در مرحلهٔ اول معلومات ببیلیو گرافیك متذکره مربوطه بعلوم طبیعی و تخنیك میباشد .

تا هنوز طرز استفاده و طرز کار این‌کتلاك جیبی معلوم نیست ولی آنچه مسلم است اینستکه هم اکنون امکانات چنین استفاده‌ای از مرحلهٔ قوه به فعل آمده و کمك بزرگی به متتبعین و محققین خواهد نمود .

آنهائیکه در معرض خطر سکتهٔ قلبی قرار دارند :

احصائیهٔ که در کانگرس سا لانه دا کتران متخصص امراض قلبی نشر شد متجاوز از پنجاه فیصد مرد ها در معرض تهدید سکتهٔ قلبی قرار دارند ، مهمترین عامل این خطر افزایش عاید افراد وبالا رفتن سطح زندگی (ستاندرد حیات) است .

بهر اندازهٔایکه وضع مالی افراد بهترمیشود متاسفانه توجه آنان بسلامتی و حفظ الصحه کمتر میگردد .

خطر ناکترین عامل پیدایش سکتهٔ قلبی استعمال افراطیون د خانیات تشخیص داده‌شده است .

برای مردانیکه زیاد کار میکنند سه و نیم برابر افراد عادی و مردانیکه گرفتار اختلالات در زندگی خصوصی هستند پنج برابر افراد عادی خطر سکتهٔ قلبی وجود دارد .

یك میتوریت کوهپیکر در آسترالیا بدست آمد : ــ

قسمت هایی از میتوریت کوهپیکری که احتمالا از عرصهٔ صد ها هزار سال باینطرف بکرهٔ ارض سقوط نموده است اخیرا توسط جیالوجی دانهای آسترالیایی در یك جنگل آسترالیای غربی کشف شد .

این دو پارچهٔ میتوریت که یکی دو و دیگری هفت تن وزن دارد دارای موادی از آهن ونیکل معدنی هستند و قراریکه جیولوجی دانهای مذکور عقیده دارند این دو پارچه میتوریت از جمله شهاب ثاقب هایی خواهند بود که در اتموسفیر مشتری و مریخ وجود دارند و بر روی این احجار علامات خراشی که در هنگام سقوط از جرقه ناشیهٔ اصطکاك با اتموسفیر زمین بوجود آمده است ، بوضوح کامل دیده میشود . برخی ها معتقد هستند که این‌شهاب ثاقب تا قبل از رسیدن بکرهٔ زمین شاید ازهم جدا نشده بودند .

این شهاب ثاقب بزر گتر از میتو ریت هایی هستند که تا اکنون در استرالیا کشف شده اند .

اولین استیشن فضایی اضلاع متحدهٔ امریکا تا سال ۱۹۶۸ به فضا پرتاب خواهد شد .

طوریکه یکی از اعضای موسسهٔ امورفضایی اضلاع متحدهٔ امریکا اظهار داشت موسسه مذکور اولین استیشن فضایی امریکا را تاسال ۱۹۶۸ به فضا پرتاب خواهد نمود .

جورج مولیر ضمن کنفرانسی که دربوستون ایراد کرد گفت : از هم اکنون از شش الی نه نفر برای اکمال این استیشن مصروف کار هستند واین تعداد در هر سی روز تبدیل میشوند زیرا تخصص و مقدار کارشان نیز تغییر میکند .

تابلیت جدید کنترول نسل : ــ

جدیدا ساینس دانها توانسته اند یك‌تابلیت بوجود آورند که حتی اگر نطفه قبلا هم بسته شده باشد خواهند توانست آنرا خنثی کنند در نتیجه تجارب عملی که بروی انسانها و حیوانات اعلی مخترع آن بوجود آوردند حقیقت عملی این تابلیت به اثبات رسید وقدرت آن بدون مبالغه سحر آمیز بوده است ممکن است این تابلیت در ظرف همین دوسال بدسترس عموم قرار گیرد .

برای کوتاه قدان

برای کسانیکه از کوتاهی قد شکایت میکنند در همین‌اواخرساینس دانهادر صدد رفع‌نقیصه

برآمده ودر نتیجه توانستند هارمون نموی انسانی را بوسیله یك دسته داکتران بمنظور رشد در معرض امتحان قرار دهند و نتیجه‌بس رضایت بخشی بدست آورند چون بدبختانه هارمون طبیعی بشری فوق العاده قلت داشته و به آسانی بدست آمده نمی‌تواند بنابران علما با پشتکار فراوان در صدد گرد آوردن هارمون مذکور بصورت غیر طبیعی ومصنوعی میباشند طوریکه اظهار میدارند هارمون مذکور مورد استعمال دیگر نیز خواهد داشت ولی فعلا تجارب آن محدود به موضوع نموی قدمیباشد.

یك دسته علما بسرکردگی داکتر سی،اچ،لی در یو نیور ستی کلفور نیا تجربه و تحلیل ساختمان این هارمون طبی را موفقانه به‌پایان رسانیده اند وممکن است به زودترین فرصت بدسترس شایقین قرار گیرد .

دندانی که با آله رادار مجهز میباشد :

مرد جوانی که فاقد یك دندان انیاب درفك خود بود در کلنیك پونیورستی مشیگان خود را داوطلبانه بدسترس تحقیقات علمی‌گذاشت دانشمندان محل دندان او را با مواد مصنوعی و سیم مملو نمودند که در داخل آن یك آله خیلی کوچك جاگزین گردیده بود آلهٔ مذکور شش وسیلهٔ مخابره با قدرت مخابره تا اقلا یك متر و ۲۸ دستگاه الکترونیکی و دوباتری قابل چارج را در خود احتوا نموده بود ، دو نفر متخصص دکتور سکات و دکتوراش این دندان عجیب را ساخته بودند تا معلوم نمایند از یك دندان چقدر معلومات بدست آمده میتواند مصرف ساختمان این دندان عجیب درست سی هزار دالر قید گردیده است .

وسیلهٔ جدید برای تداوی شکستگی‌استخوان‌ها:

در دانشگاه فیلادلفیا طبیبی موفق بساختن یك نوع سرش مخصوص گردیده که قادر است استخوان های شکسته را در طی ٤٨ ساعت طوری بهم وصل نمایند که هیچگونه عارضه‌ئی از آن باقی نماند ، دکتور میخائیل ماندارینو سر پرست تیم طبی دانشگاه‌موصوف اعلام نمود که این سرش بنام (پولی اورتان) موسوم بوده و در طی دو سال اخیر باموفقیت تطبیق شده قبل برین از مغز استخوان سیخ فلزی را بمنظور جوش گردن دونهایت‌مکسوره استخوان عبور میدادند که برای مریض خیلی ناگوار بود در حالیکه این سرش یك مادهٔ پلاستیکی بوده و با تماس استخوان بهمکاری یك تالیزاتور پیوند استخوان را موجب‌میشود.

الیاف عجیب :

کمپنی تجین جاپانی اخیرا بکشف یك‌طریقهٔ نخ تابی و نسج الیاف مصنوعی با رشته های نساجی طبیعی موفق گردیده‌اند رشته های الیاف مصنوعی و طبیعی بانواع مختلف باهم تنیده شده میتواند رشته ها وتار های تازه‌ایکه بدست می‌آید دارای خواص ممتازی میباشند هرگاه از ترکیب این الیاف و تار ها ، تکه‌باب درست شود نتایج آن از لحاظ خواص‌ومقاومت نسبت به تکه های سابقه بهتر خواهد بود .

مشخصات عمدهٔ تکه های جدید مزبور را قرار ذیل میتوان خلاصه کرد .

۱ـ پارچه های آن لشم و سنگین میباشد .

۲ـ در مقابل قات شدن چملکی مقاومت بیشتری دارد .

۳ـ دوام آن زیاد بوده زود پاره نمیشود .

٤ـ درشتی ندارد و براحتی پوشیده میشود

کشور های جاپان ، امریکا و هفت مملکت اروپائی بساختن و ترویج الیاف و تکه باب مذکور با علاقمندی پرداخته اند .

کانکریت و پخته کاری بهتر :

درین‌اواخر کمپنی‌وارگان سویدنی‌بکشف‌یك ماده کیمیاوی جدید نایل گردیده اند که موجب مقاومت و سرعت عمل در امورکانکریت ریزی میگردد ، نام این مواد (وارگانین) میباشد باندازه ۲ الی ٤ فیصد و ارگانین حین ساختن کانکریت در بین سمنت و ریگ و جغله مخلوط میگردد .

مقدار ضرورت آبرسانی برای پخته شدن کانکریت کم میگردد از جانب دیگر کانکریت جدید ممکن است در ظرف یك الی سه ساعت خشك و محکم گردد .

گویا مواد وارگانین نه‌تنها مضبوطیت ودوام کانکریت را بالا می‌برد بلکه‌تخته های کانکریت ریخته شده را در برابر یخ بندان نیزمقاومت قابل وصفی می‌بخشد مواد کانکریت وارگانین دار بالخاصه در ساختمان پلها و جاده هائیکه زود ساخته شده و طرف استفاده عبور ومرور قرار بگیرند ، خیلی مفید ثابت میگردد .

قیمت خریطه‌های ٥٥ پوندهٔ مواد وارگانین ده دالر تعیین گردیده است .

تخته بندی ساده و ارزان :

معمولا حین ریختن سمنت و کانکریت در بالای تعمیرات از قالبهای چوبی کار می‌گیرند تخته های چوبی ممکن است بعد از دو سه بار استعمال از استفاده خارج گردند ، کمپنی (چونان کنزتسو) جاپانی جهت محافظت‌قالبهای

چوبی فعلا از یکنوع گیرا و کلپ های آهن کار می‌گیرند ، این کلپها به آسانی تخته ها را بهم پیوست میکند .

هنگام باز کردن قالبهای چوبی نیزمشکلات زیادی در بین نبوده و تخته ها به‌آسانی از همدیگر جدا میگردند با استفاده ازین کلپها حاجت به بکار بردن میخ نیست کلپها انواع مختلف دارد قیمت فیدانهٔ آن‌از ۲ تا ۸ سنت میباشد .

انتشار دهندهٔ مواد :

اکنون برای حفاظت نباتات از اثرات گرد و خاك و حشرات مضره آله‌ئی ساخته شده که دارای دو دهن بوده از یکی آن برای نباتات نازك و لطیف و از دیگر آن برای بته های بزرگ و درختان مواد ضد حشره و پاك‌کننده بشدت بصورت ذرات بروی برگهای نباتات پخش کرده میشود .

لودسپیکر برای اتاق ها :

برای اتاقهای خرد و محلات تنگ نیز لودسپیکر مخصوصی ساخته شده که هم‌بصورت آویخته و هم بصورت افقی قرار داده شده میتواند جسامت آن کوچك بوده ۲۶ سانتی متر ارتفاع، ۱۵ سانتی متر عرض و ۲۴ سانتی متر عمق دارد ، بین آن از یك ماده جذب کننده صوت مملو ساخته شده وفعالیت آن تا ۱۵ وات میرسد .

کاشی های جدید :

اخیرا پارچه های مخصوص کاشی ببازار عرضه گردیده که دارای سرش مخصوص بوده و حاجت به معمار و گلکار ندارد و میتوان آنرا بروی هر نوع دیوار آشپزخانه ، حمام اتاق ، دهلیز ، دفتر وغیره بروی سمنت،گچ، چوب و خشت بسهولت نصب نمود . سرعت عمل نصب نمودن آن بروی یك متر مربع بیش از ۲۵ دقیقه را در بر نمی گیرد رنگ وبزرگی آن نظر به میل خریدار طرح میشود ضخامت آن ٤ ملی متر است و بعد ازنصب شدن زیبایی آن جالب تر ازکاشی‌های اصلی است.

بزرگترین تصویر در جهان :

داوید الفلرو سکویروس که شصت وهشت سال عمر دارد بـا و یگو ر یو ژا مشهو ر ترین رسام فقید مودرن مکسیکوئی رسم آبده‌ای را که ٤۰۰۰ متر مربع مساحت دارد شروع میکند .

درین تصویر انکشاف مردمان جهان را می خواهد نمایش دهد تحت راهنمائی او بحیث یك استاد هفت نفر درین عمل مشغول همکاری اند .

نان از نفت :

نفت یا تیل خاك ماده ایست که در صنایع امروزی جهان اهمیت بسزایی پیدا کرده و بقراریکه میگویند دو هزار نوع اشیاء کارآمده انسان از نفت ساخته میشود .

از نفت هر چیز ساخته شده بود غیر از نان و هم اخیرا بکوشش متخصصان یك‌تصفیه خانه که در نزدیك مارسی فرانسه واقع است در شرف ساخته شدن است.

در این تصفیه خانه بزرع موجودات ذره‌بینی در روی باقیمانده های نفت تصفیه شده یك ماده پروتئین دار بدست آورده‌اند که‌دردستگاه هاضمه انسان و حیوان قابل هضم میباشد و بهمین سبب متخصصان مذکور میخواهند از مادهٔ مذکور نان تهیه نمایند و باحتمال‌بسیار زیاد نان مذکور قابل خوردن خواهد بود .

استفاده از آب دهان خفاش در بیماریهای قلبی :

سرویس مخصوص علمی فرانسه اخیرااطلاع داد که یك طبیب امریکایی در آب دهان‌خفاش (شبپرك بال چرمی) ماده‌ای کشف کرده است که از انعقاد خون جلوگیری میکند و قادر است لخته های خون را حل نماید .

طبیب مذکور اعلام کرده است که از آب دهان خفاش میتوان بعنوان بهترین سلاح علیه انفارکتوس قلب استفاده نمود .

پلان سریع تعیین عامل عارضه های بزرگی سنگ گرده :

طبق اطلاع‌بولتن نمبر ٥ تاریخی مارچ۱۹٦۷ مرکز تطبیقات پوهنتون کابل پلان سریع‌برای تعیین سبب و عامل عارضه های بزرگ سنگ گرده ، در اطفال که کمتر از ۱۵ سال عمر دارند در شفاخانه ابن سینا روی دست است

و این پلان حاوی پنج قسمت میباشد .

۱ـ کلینیك مکمل تحقیقات کیمیاوی وجراحی ۱۰۰ نفر از مریضان عاجل مصاب به سنگ گرده که سن شان ۱۵ و یا کمتر از ۱۵ باشد .

۲ـ تجزیهٔ مکمل گرد و خاك موجودهٔ هوای کابل .

٤ـ یك سروی مکمل احصائیوی جغرافیایی در بارهٔ عارضه سنگ مثانه در شفاخانه های افغانستان .

۵ـ یك مطالعهٔ خاص تجزیهٔ خون و ادرار صد نفر از مریضان تحت کنترول که کمتر از ۱۵ سال عمر دارند و به مرض سنگ‌مثانه مصاب نیستند .

این پروژه تحت راهنمایی داکتر کرام‌الدین کاکړ دا کتر شفاخانه علی آبادوداکتر پول‌کتکر داکتر شفاخانهٔ ابن سینا بعمل آمده است .

انتی بیوتیك جدید :

یك دانشمند کانادائی یکنوع انتی بیوتیك جدید ساخته است که علیه ۳٤ نوع مکروب و ٤۹ نوع فنگس موثر میباشد .

شفاخانه یونیورستی فرایبورگ دستگاه‌گردهٔ مصنوعی ساخته است که در نزدیك تاده‌مریض گرده وظیفهٔ گردهٔ شان را معاوضه کرده میتواند .

دانشمندان انگلیسی میخواهد از اتحاد میکروسکوپ و کامپوتر آله‌ئی درست کنند که تشخیص سرطان را در نزد زنها بدون‌معاینات ممتد ممکن گرداند .

آلهٔ جدید

در آلمان آله‌ئی ساخته شده که به جسامت یك یخچال کوچك میباشد این آله درساختمان های جدید در حرکات نظامی در کامپنگ ها، وامثال چنین جاها خیلی مفید بوده میتواند باین معنی که در یك ساعت ٤۰۰ لیتر آب جوی را برای نوشیدن تصفیه می‌کند ، نوع دیگر این آله با قدرت تصفیه ۲۵۰۰۰ لیتر در ساعت برای ضرورت یك شهر کوچك ساخته شده است .

طیارات جدید :

در نظر است برای المپیاد سال ۱۹۷۲ که درمیونیخ صورت می‌گیرد مسافرین از دورترین نقاط توسط نوعی طیارات جدید انتقال داده شوندایندطیارات‌ظرفیت‌بزرگترداشته ۵۰۰مسافر حمل کرده توانسته و ۱۰۰۰ کیلومتر فی‌ساعت طی کرده خواهند توانست این طیاره برعکس طیارات جت کنونی از میدانهای کوچك هوائی نیز استفاده کرده می‌تواند .

خانه های مودرن :

وقتی صدای زنگ دروازه بلند می شود ، رفتن بدهن دروازه وخبر گرفتن اینکه چه‌کسی زنگ را بصدا در آورده برای هر کسی‌دلخواه و مقدور نیست ، خصوصا اگر خانه در یکی از طبقات بلند اپارتمانی واقع باشد درینصورت پائین و بعد بالا شدن از چندین طبقه با طی کردن زینه بلاشك دلچسپ نمیباشد بنابرین اکنون در طرح خانه های مودرن برای رفع این سرگردانی هم چاره هائی سنجیده اندباین ترتیب که بمجرد فشرده شدن دکمه زنگ در پائین در بالا لودسپیکر اتوماتی بکار افتاده و صاحب خانه با فشردن دکمه شبیهی میپرسد که در پائین چه کسی است و مراجعه کننده جواب او را می شنود در صورت لزوم مکالمه بکمك همین لودسپیکر اتومات جریان یافته و احتیاج به بر آمدن از اتاق باقی نمیماند یك سیستم دیگر آینه های یکطرفه میخانیکی‌است که بروی دروازه ها نصب میشود صاحب خانه میتواند در آن صورت کسی را که دکمه زنگ را فشار داده ببیند بدون آنکه تصویر خودش در آن منعکس گردد در اینصورت اگر ایجاب پائین رفتن موجود بود عملی میشود در غیر آن پیچ دروازه های اتومات نیز جزو همین سیستم است این دروازه ها بروی اشخاصی که وارد شده‌اند خود بخود باز یا بسته می شوند ، در صورتیکه صاحب خانه در بالادکمه را فشار بدهد یا ندهد .

دماغ مصنوعی در خدمت لابراتوار ها :

اکنون پیشرفت تخنیك ها ی‌ساختمانی‌جای پرسونل لابراتوارارا نیزمملو نموده درلابراتوار های عدلی ، پلیسی و طبی امریکا اکنون بیش از پنجاه فیصد کار های روزانه بواسطه‌ماشین های عظیم اتومات اجرا میشود که باکامپیوتر مجهز میباشند بطور مثال در یك آن بیش از هزاران نمونه خون بمقدار خیلی ناچیز داخل میکروپیپت ها گردیده و تمام معاینات لازمه بالای آن اجراء میشود ضمنا احصائیه‌ها وگراف های آن نیز بصورت اتومات ترسیم شده و در اختیار دانشمندان قرار داده‌میشود درحالیکه در بسا موارد برای معلوم نمودن تنها یك‌چیز لااقل بیش از دو سانتی متر مکعب خون مورد نیاز میباشد .

قرار دادن پا :

آنهائیکه مدت مدیدی عقب میز یا عقب‌تایپ

می‌نشینند چونکه قرار دادن پاها غیر صحی است بیك خستگی پاها و عموما کرامپ های دلك پای مبتلا میشوند اکنون میز هائی با وسایل جدید جهت قرار دادن پاها ببازار عرضه شد این وسایل میتواند بهر فاصله یا ارتفاعی که شخصی خواسته باشد قرار داده شود یك میز تقریبا ۲۸ صورت پاها راقرار داده میتوانند این وسایل ارتجاعی و برای‌پاها خیلی گوارا میباشد برای جاهای سرد و برای آنهائیکه دارای پاهای سرد میباشند دستگاه مذکور بصورت اتوماتیك گرم نیز کرده‌میشود

ماده پاك کننده جدید : ـ

بسیاری وسایل در شفاخانه ها و لابراتوار ها طوری کثیف میشوند که قبل از تعقیم بیك شستشوی اساسی نیازمند میشوند این‌شستشو پر زحمت ترین کار ها است زیرا رسوب مواد البومینی خون و غیره مشکل است که‌حل کرده شود حالا مادهٔ پاك کنندهٔ جدیدی‌ساخته شده که در محلو ل یك تا سه فیصد آ ن تمام آلات گذاشته میشود و بزودی بقایای پروتینی ، چونه ، وخون را زایل می‌سازد .

مجادله انسان برای تسلط بر فضا : ـ

طرح طیارهٔ سریع تر از صوت توسطدانشمندان و مهندسین امریکائی (اس ، اس ، ت ۲۰۰۰) یکی از کار های مهم و قدم فراتر درساحهٔ هوانوردی می‌باشد . در حقیقت این ساختمان تعقیب کوشش و مجاهدت انسانها برای‌تسخیر فضا است که ۱۰۷ سال قبل توسط مجاهدین آغاز گردیده بود یك موفقیت درازمنهٔ پیشین بعد از ایجاد برادران رایت ، پروازدانشمند فرانسوی کلما نت ادر با دستگا ه مخصوصی خودش بود نباید فراموش کرد که پروازبرای فاصله قابل ملاحظه در یك ارتفاع زیاد برای بار اول نیازمند به‌جرأت وشکیبایی‌خارق‌العاده است .

کشتی هوائی : .

د ر ۱۹۰۸ فر د ینا ند ز یلین کشتی هوائی خود را ساخت اما این کشتی متاسفانه زود آتش گرفت اما باید بخاطرداشت که با سانحه هایی از قبیل آتش گرفتن جهاز و بردن اشخاص کوشش برای توسعه وانکشاف هوا نوردی خاموش نگردید وقتیکه در ۱۹۳۷ طیارهٔ جدید الاختراع آلمانی موسوم بـه (هندنبورگ) در امریکا هنگام بزمین‌نشستن سقوط کرد دیگر برای مسافرین هوا بی‌جرأت باقی نماند تا ازین طریق سیاحت و مسافرت کنند (هندنبورگ) تا آنزمان ۳۰۰۰ مسافر انتقال داده بود و با ۳۷ پرواز خود ۲۱۰۰۰۰ میل را طی نموده بودکه این در زمان ووقتش موفقیت بی سابقه بشمار می‌رفت .

قوهٔ مقناطیسی ونظریه تکامل : ـ

یکی از دانشمندان پوهنتون کلمبیا بعد از مطالعات چندی راجع به حیوانات و نباتات‌عمق ابحار چنین نظریه میدهد که ممکن است‌موضوع ارتقاء و تکامل تدریجی کم وبیش مربوط به تبدلات ساحهٔ مقناطیسی زمین باشد دوکتور (بروس هیزن) علاوه میدارد که تجزیهٔ مواد ما تحت ابحار چنین استنباط میسازد که در ظرف ۲۳ ملیون سال گذشته ساحهٔ مقناطیسی چندین بار تغییر حال‌ووضعیت داده است‌گویا هر دفعه ایکه ساحهٔ مقناطیسی تبدیل شده قوهٔ جا ذبیت آن بصفر تقلیل یافته است.

ساحهٔ مقناطیسی ، زمین را از شعاع‌کاسمیك محافظه میدارد ولی بعضی اوقات بمباردمان شعاع کاسمیك بحدی زیادو خطرناك گردیده‌اند که موجب اتلاف بعضی انواع زنده جانها گردیده و در عوض عده جانوران دیگری‌باشکال متحول ومتغییر عرض و جود نموده‌اند.

آلهٔ جدید برای ثبت نبض : ـ

دوکتور (کارکیل) و همکارانش که مربوط اتحادیهٔ فلکو میباشند درین اواخر بایجاد یکنوع چوکی طبی عجیبی موفق گردیده‌اند ، این‌چوکی باکمك آلات وابزاریکه مجهز شده است میتواند نبض و صد ا ی تنفس و حتی ضربان قلب اشخاص را ضبط و ثبت نماید. این چوکی جدید البته در حصهٔ معاینه‌وسنجش نبض و ضربان قلب اشخاص کمك‌زیادی‌نموده وبادارات طبی موقع میدهد تاتعداد زیاداشخاص را در اسرع وقت معاینه نمایند .

جواری : ـ

اکثر غذاهائیکه در جان اشخاص نمی‌نشیند و نسبت به آن الرژیك میباشند . به آسانی شناخته شده می‌تواند مانند آچار، مرچ وغیره. ولی یکی از خوراکه های بسیار عادی که خاصیت الرژیکی دارد ازطرف هرکس به‌آسانی شناخته شده نتوانسته است .

جواری جزو اغذیهٔ اکثر اشخاص می باشد علائم سلسله جواری در اشخاص الرژیکی آن که خوردن آن دروجود شان بدتاثیر میکند ازینقرار است .

سر دردی ، مشکلات در وضع تنفس ، احساس خستگی، ریزش ، خارش چشما ن و عکس العمل های جلدی.

اخبار جالب و خواندنی

پورت سعید بحیث بندر آزاد در می‌آید :

حکومت جمهوریت عربی متحد تصمیم گرفته که در پورت سعید به تأسیس یك منطقهٔ آزاد تجارتی و صنعتی دست بزند بموجب فرمانی که از طرف جمال عبدالناصر رئیس جمهوریت عربی متحد صادر گردیده در پورت سعید این منطقه در سه مرحله و در ظرف هشت سال بوجود خواهد آمد .

مساحهٔ منطقهٔ آزاد در حدود شش ملیون متر مربع بوده و درین منطقه به تجار و صاحبان صنایع اجازه داده خواهد شد تا معاملات خود را بصورت آزادانه انجام بدهند .

اطلاعاتیکه توسط سفینه ماه نوردلونایازدهم بزمین مخابره شده برای پیاده شدن بشر در کره ما مفید خواهد بود .

دانشمندان اتحاد شوروی بتاریخ ۸ سنبله ۴۵ به اخذ یك سلسله دامنه‌دار اطلاعات و حقایق در بارهٔ شرایط فضائی در اطراف کره ماه که توسط سفینه ماه نورد لونا یازدهم بزمین مخابره شده شروع نمودند .

لونا یازدهم سر از روز یکشنبه ۱۳ سنبله در اطراف کره ماه شروع نموده وطبق اطلاع مقامات مربوطه اتحاد شوروی تمام آلات آن بخوبی کار کرد .

این سومین سفینهٔ ماه نورد ساخت د ست بشر میباشد که در مدار کرهٔ ماه قرار داده شده و اطلاعاتی که توسط آنها بدست آورده شده برای پیاده شدن بشر بکره ماه مفید خواهد بود .

دعوت در نمایشگاه تکت های پستی:

در پراگ ۸ سنبله ۴۵ راپور دا ده شد که از اتحادیهٔ های تکت های پستی ممالك ایالات متحده امریکا ، جمهوریت اتحادی آلمان، آسترالیا ، سویس ، وکشورهای سوسیالیستی دعوت شده تا در نمایشگاه تکت های پستی که از ده تا ۲۵ سپتمبر در پراگ انعقادمییابد اشتراك نمایند . نمایشگاه تکت های پستی همزمان با نمایشگاه بین المللی تجار تی در آنجا برگزار میشود تا امکانات تعداد مزید مراجعین فراهم گردد .

واین مقدمه بزرگ بین المللی تکت های پستی میباشد که در سال ۱۹۶۸ در پراگ انعقاد خواهد یافت .

استقبال‌صمیمانه از دوکشتی‌مخرب امریکائی

دو کشتی مخرب از جملهٔ قوای بحری‌نمبر ۱۶ امریکا روز جمعه ۱۱ سنبله ۴۵ به‌سلسله اولین بازدید رسمی شان از بنادر جمهوریت عربی متحد از سال ۱۹۵۲ به اینطرف به‌پورت سعید وارد شدند .

مقامات حکومتی پورت سعید و عدهٔ ازمردم این شهر از دو کشتی مخرب امریکائی‌صمیمانه استقبال نمودند . قوماندان این کشتی ها پس از ورود به پورت سعید بلافاصله باسرعت زیادی عازم اداره گورنر پورت سعید گردیده تا با وی طوریکه قبلا پیشبینی شده بودملاقات نماید .

علت اینکه کپتان کشتی ها به عجلهٔ به ادارهٔ گورنر پورت سعید رفته اینست که این دو کشتی نزده دقیقه دیر تر از موعد معینه به‌پورت سعید وارد شده بود .

اولین کورهٔ ذروی جاپان بـه تولید برق آغاز کرد

اولین کورهٔ ذروی جاپان روز پنجشنبه ۱۰ سنبله ۴۵ پس از آنکه حکومت آنکشور با شروع فعالیت آن موافقه کرد به تولید نیروی برق آغاز نمود .

این دو کورهٔ ذروی که قدرت تولید یکصد و شصت و شش هزار کیلوات برق را دارد باکمك یکی از شرکت های برتانوی ساخته شده است .

انقلاب جدید در امور کیهان نوردی هزار دالر

شرکت طیاره سازی ولزرایس برتانوی به کشف یك انجن جدید برای سفاین کیهانی موفق شده که گفته میشود درامور کیهان‌نوردی انقلاب جدیدی بوجود خواهد آورد .

این انجن تو سط یکنوع پلاستیك سر ی ساخته شده و چنانچه گفته شده از آن برای چندین بار در امور پرتاب سفاین کیهانی استفاده شده می‌تواند .

موافقه پرداخت سه ملیون وپنجصد هزاردالر :

حکومت یونان و رومانیا موافقه نموده‌اند تا اختلافاتی را که از پانزده سال به اینطرف درمورد تادیه غرامات دارائی اتباع یونان که در رومانیا ضبط شده بود بین خود حل‌نمایند.

این توافق ناشی از مذاکراتی می باشد که بین ستیفانو بولوس و ایون کئورگی موردو صدر اعظمان یونان و رومانیا در آتن صورت گرفته است .

بر اساس توافق های حاصله حکومت‌رومانیا سه ملیون‌و پنجصد هزار دالر به عنوان‌غرامات دارائی اتباع یونان به حکومت یونان پرداخته و ضمنا از ادعا های متقابله خود در مقابل یونان منصرف خواهد شد.

لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا تصویب تاسیس یك دستگاه تصفیه آب شور را از کانگرس آنکشور مطالبه نمود .

لیندن جانسن رئیس جمهور امریکا روز پنجشنبه ۱۰ سنبله ٤٥ از کانگرس آنکشور مطالبه نمود تا هفتادو اعشاریه دوملیون دالر را برای تاسیس یك دستگاه تصفیه آب شور تصویب نماید .

این دستگاه بزرگترین دستگاه در جهان خواهد بود که آب شور را تصفیه می‌کند و طوریکه نقشه شده روزانه یکصد و پنجاه‌ملیون گیلن آب شور بحرالکاحلی را به آب شیرین تبدیل خواهد کرد .

همچنین روزانه یك اعشاریه هشت ملیون کیلوات برق تولید خواهد نمود .

در نظر گرفته شده که این دستگاه دریك جزیرهٔ مصنوعی در نزدیکی سواحل کالیفورنیا تعمیر گردد .

و پس از یك سال تدقیق در مورد نقشه آن قرار است که در اواخر ۱۹٦۷- اعمار آن آغاز یافته و در۱۹۷۱ اکمال گردد ،

این دستگاه برای یك شهر دارای یك‌ملیون سکنه آب مشروب و برق تهیه خواهد نمود.

یك سیمینار علمی بین المللی باشترا ك یك هزار موسسه از کشور های مختلف در مسکو افتتاح شد:

سیمینار علمی بین المللی در مورد معضله های میکانیکی اتوموشن و کار های انجنیری تکتیکی و امور اداری روز جمعه ۱۱ سنبله در مسکو افتتاح شد .

این سیمینار دو هفته دوام نمود و در آن تقریبا یك هزار موسسه از کشور های مختلف اشتراك نمودند .

تابلو های نقاشی بقیمت دو صدو سی‌هزار دالر به سر قت رسیده است:

در حدود تقریبا دو صد و سی هزار دالر تابلو های نقاشی روز پنجشنبه ۱۰ سنبله٤٥ از منزلی در نیویارك به‌سرقت رسید .

پو لیس گفت: دو شخص که قیافهٔ حا مل ضروریات روزمره را بخود گرفته بود راه خود را به داخل اپارتمان چهار طبقه ئی لوی می سیار نیو باز کردند .

سیارنیو که در اپارتمان مذکور یك دکان انتیك فروشی دارد حین ورود دزدان درمنزل نبود .

ششمین نندارتون بین المللی در بو گوتا افتتاح شد:

ششمین نندارتون بین المللی که سی و سه مملکت امریکائی ، اروپائی و آسیائی در آن شمولیت دارند روز شنبه ۱۲ سنبله در بوگوتا افتتاح شد .

منجملهٔ چکوسلواکیا ، پولیند ، هنگری ، بلغاریا و یوگوسلاویا به آنکه درین نمایشگاه رسما نمایندگی نداشتند در نندارتون اشتراك ورزیدند .

قرار است موتر های اتحاد شوروی در کولمبیا بمعرض فروش گذاشته شود:

کارلوف لیراس رستر بو رئیس جمهور کولمبیا در بیانیهٔ افتتاحیهٔ اش اظهار کرد که دروازهٔ کشور وی برای توسعه بیشتر تجارت بین المللی همواره مفتوح خواهد بود .

سالانه بیش از یك ملیون و سه صد و شصت‌و پنج هزارروبل از پنجاه هزارگوسفند مفاد بدست می‌آید:

متخصصین انستیتوت تتبعات حیوانی و بیطاری قرغز یك جنس جدید گوسفند را در چراگاه های مناطق مرتفع تیان شان مرکزی تربیه نموده‌اند که دارای پشم نیمه ظریف میباشد .

ساکنین این منطقه که در ارتفاع تا چهار هزار متر از سطح بحر اقامت دارند این‌حیوان را که وزن کرده انداز شصت وپنج تاصد کیلوگرام وزن داشته وحد اوسط چهاراعشاریه دو کیلو گرام پشم ظریف از آن بدست می آید .

ستیشن تجربوی تیان‌شان سالانه یك ملیون و سه صد وشصت وپنج هزار روبل ازپنجاه هزارگوسفند مفاد خالص بدست می‌آرد .

اشتراك ششصدو پنجاه دانشمند جها ن در یك اسا مبله عمومی:

اتحادیهٔ بین المللی علمی رادیو پانزدهمین اسامبله عمومی سالانه خود را روز دوشنبه ۱۳ سنبله در مونشن افتتاح کرد .

در حدود ششصد و پنجاه دانشمند از سی و پنج کشور سراسر جهان در کنفرانس شمولیت ورزیدند .

یك سمپو زیم بین المللی در پراگ افتتاح شد:

مشکلات ساختمان و ساختمان مجدد تشبثات صنعتی وکیمیاوی بوسیله یك سمپوزیم بین المللی که روز دو شنبه ۱۳ سنبله در پراگ افتتاح شد مورد بحث قرار گرفت .
درین سمپوزیم متخصصین چکوسلواکی ، اتحاد شوروی ، پولند ، رومانیا ، هنگری ، بلغاریا ، تجارت شان را درین زمینه باهمدیگر تبادله نمودند .

افتتاح سمپوزیم بین المللی در وین:

یك سمپوزیم بین المللی روز دوشنبه ۱۳ سنبله در وین افتتاح گردید .
درین سمپوزیم از طرف نمایندگی بین المللی انرژی ذروی وموسسه غذا و زراعت ملل متحد نظارت میشود .

بریژیت باردو در یك ساعت توقف پانزده پوند ستر لنگ کرایه اتاق پرداخت:

بریژیت باردو ستارهٔ مشهور یك هوتل مودرن را که در کارلیل انگلستان ترك کرده وشکایت نمود که مردم در هوتل زیاد است .
ستارهٔ فلمی فرانسوی که در هوتل مذکور اطاقی برای خود ریزرف کرده بود صرف یکساعت در آن اقامت کرده وبعد آنرا ترك گفت، مدیر هوتل پانزده پوند ستر لنگ عوض بل خود حاصل نمود .

وی با دو دختر دیگر و عکاس خود به مسافرت خویش بطرف سکاتلند ادامه داد .
باردو در سکاتلند تهیهٔ فلمی را بنام دو هفته در سپتمبر ، اتخاذ نمود .

یك کشتی تحقیقاتی در لیننگراد تحت ساختمان است:

طرح ساختمان یك کشتی تحقیقاتی برای تحقیقات دقیق از اوضاع قطب شمالی در لیننگراد تحت کار میباشد این کشتی راه خود را، به عمق شصت سانتی متر در یخها باز کرده و حرکت خواهد نمود همچنین کشتی مذکور دارای بیست لابراتوار خواهد بود که تتبعات علمی را در ساحات در یا شناسی جیو فزیکی و هواشناسی انجام میدهد .
خط فرودگاه عرشه کشتی بقدر کافی بزرگ است که میتواند هیلی کوپتر در آن فرود آید .

ساینس دانان در قطب شمال مطالعات خود را تبادله کردند:

چهل نفر سیانس دان که بسیاری از آنها در قطب شمال یا قطب جنوب مسافرت کرده‌اند و همچنین دانشمندانی که درین هفته درمرکز موسسهٔ سمپوزیم جهانی هوا شناسی اشتراك کرده‌اند یاد داشت ها ونظریات خود را باهم تبادله کردند .
یك نطاق موسسهٔ هوا شناسی روز سه شنبه ۱۵ سنبله اظهار نمود که اطلاع ازاوضاع جوی قطب شمال و جنوب مستلزم دانش کامل دربارهٔ چگونگی اوضاع جوی کرهٔ زمین و همچنین رش بردن تتبع در ساحه وسیع در پیشگویی جوی میباشد.

وی افزود از سفر های اکتشافی علمای مختلف ذخایر بزرگ معلومات در سالهای اخیر جمع گردیده که موفقیت بزرگی در بارهٔ مطالعه اوضاع جوی قطبی بدست آمده است.
مشمولین سمپوزیم ازممالك آتی میباشد:
آسترالیا ، آستریا ، برتانیه، کانادا، فنلند، فرانسه، مجارستان، ایتالیا، جاپان، هالیند، ناروی، افریقای جنوبی ، اتحاد شوروی ، هسپانیه ، سویزرلند وایالات متحده امریکا .

یك نفر استرالیایی قهر مان در یو ری شد:

جاك برابهام آسترالیایی در این اواخرکپ طلایی بین المللی مسابقه موتر دوانی را در اولتن پارك انگلستان به دست آورده و لقب قهرمانی دریوری را کمایی کرد .
برابهام یکصد و ده میل ، یکصد وهفتاد و هفت کیلومتر ، درساعت سرعت گرفته بود.
دو نفر دیگر که درین مسابقه دوم شده بودند هر کدام فاصلهٔ معینه را به یك ساعت و شش دقیقه چهارده اعشاریه دو ثانیه طی کردند که بدینصورت اوسط سرعت آنها یکصد و شصت کیلومتر در ساعت میشود .

جیم کلارك اسکاتلندی قهرمان سابق جهانی درین مسابقه نفر سوم گردید .

یك میش سال دو باره میز آید

یك میش در قریهٔ گند سوخته مربوط ولسوالی چخانسور که در بهار امسال دوبره بدنیا آورده بود روز ۲۷ سنبله برای مرتبه دوم یك بره دیگر نیز زائیده است .

یك زن کیو بایی چهار طفل زائید

خانم سی و هشت ساله یك کارگر کیوبائی شام شنبه ۲۶ سنبله چهار طفل بدنیا آورد.

طوریکه گفته شده صحت اطفال و مادرشان اطمینان بخش میباشد .

در اوایل سال جاری یك خانم دیگر در هاوانا چهار گانگی تولد کرده بود اما هرچهار طفل وی وفات یافتند .

دزدان نقاب پوش جوا هراتی را به قیمت بیش از یکصدو شصت هزار دالر از یك جواهر فروشی دزدیدند.

چهار شخص که نقاب های نایلونی استعمال کرده بودند روز شنبه ۲٦ سنبله در یك‌جواهر فروشی در کولینگ وودر لندن که جواهرات بعضی از لارد های انگلستان در آن به ودیعه گذاشته شده بود دستبرد زده ویك تعداد زیورات از قبیل انگشتر ، گلوبند ودست‌بند را به‌سرقت بردند .

دزدان قبل از ورود کارکنان جواهر فروشی داخل آنجا شده و دو پاسبان آنرا بسته وبعد به‌ربودن زیورات اقدام نمودند .

پولیس اسکاتلندیارد بعد تر اظهار نمود که جواهرات ربوده شده‌درحدود یکصد وشصت و هشت هزار دالر قیمت داشت .

بین دهلی جدید وراولپندی یك خطتیلفونی مستقیم تاسیس شد:

هند و پاکستان با تاسیس یك خط تیلفونی مستقیم بین دهلی جدید و راولپندی موافقه نموده‌اند . این توافق نتیجهٔ مذاکراتی میباشد که بتاریخ ۲۳ سنبله بین جنرال یحیی خا ن و جنرال کومارامنگام قوماندان های قوای‌نظامی پاکستان و هند در دهلی جدید صورت گرفته است.

تاسیس این خط که به خط گرم موسوم است به قوماندان های قوای نظامی هند و پاکستان موقع خواهد داد که در صورت بروز هرگونه حوادث سوء در مناطق سرحدی دو کشور باهم مذاکراتی نموده و راجع به‌حل این موضوع در اسرع اوقات ممکنه اقدام کنند .

بزرگترین، قیمت ترین. . . قدیم ترین مرکز تعلیم و تربیه که تا کنـون نگهداری شده پوهنتون فیس واقع المغرب است:

این پوهنتون در سال ۸۵۹ بنا یافته:

بزرگترین پوهنتونهای جهان پوهنتون لومونوسوف واقع مسکو است که در سال ۱۹۵۳ ــ آباد گردیده .

سخت ترین زبان ها ، آنطوریکه فکر می شود زبان روسی نیست ، درزبان هندیهای امریکای شمالی بصورت مثال ششهزار انواع فعل دارد . اسکیمو ها تنها با شصت وسه نوع فعل جاری صحبت میکنند .

سرود ملی پاییها، قدیمترین سرود ملی جهان شمرده میشود . مندرجات آن در قرن ۹ تنظیم گردیده است واما درازترین سرودهای ملی از یونانیها است . و کوتاه ترین سرود های ملی از اردنیه هاشمیه وسان مارینو میباشد .

همینگوی انتحار کرده است:

میرمن ارنست همینگوی‌بیوهٔ نویسنده‌معروف که شهر ت جهانی دارد گفت: که شوهر او انتحار کرده است .

در یك مصاحبه‌ایکه درشمارهٔ اخیر مجله (لوك) چاپ شده اظهارات میرمن همینگوی‌درج شده است .

(نه او خودش راموردِ فیر قرار داد برخودش فیر کرد . فقط همین برای مدت طولانی من اظهار این مطلب را حتی به‌خودم اجازه‌نمیدادم. با این بهانه که موضوع قتل اویك امر تصادفی بوده است لهذا موضوع را مسکوت می‌گذاشتم زیرا باتصور چنین فکری و اجازه دادن به حقیقت این اظهار مغزم متلاشی می‌شد واعصابم خورد می‌گردید در همین مقاله میرمن همینگوی گفته است که شوهر او یکصد وپنجاه هزار دالری را که بعنوان امتیاز کتب ونوشته هایش از اتحاد شوروی بوی داده شده بود ردکرده و بسادگی نوشته است که من اینکار راوقتی قبول میکنم که برای سایر نویسندگان‌امریکایی هم چنین امتیازی داده شود وجسد همینگوی بتاریخ ۲ جو لای ۲۹٦۱ در ا طا ق شکا ر او در کتچم ایداهو یافت شده بود اوباگلوله بقتل رسیده بود در اعلامیهٔ‌رسمی (مرگ براثر فیر تفنگ وانتحار) ذکر شد واین نکته که این انتحار کدام علتی داشته باشد قید نشده بود .

قیمت ترین ، مهمترین و بزرگترین:

قیمت ترین زمین دنیا ، ساحهٔ است که موسسات اقتصادی لندن در آن جا متمرکز است مثلا یك منطقه به پهنایی یك صد متر مربع درین ساحه در ماه سپتمبر ۱۹٥٤ به‌سه صد هزار پوند سترلنگ بفروش رفت .

این پول به پیمانه ای بود که امکان داشت یا بانکنوت یك پوندی چندین بار ساحه‌مذکور را بپوشانید .

پرمضمون ترین شماره اخبار دنیا شماره روز شنبه نیویارك تایمز مورخ ۷ اپریل

١٩٦٣ تثبیت شده است .

این شماره روی همرفته هفت صد و دو صفحه می‌آمد و وزن آن در حدود سه‌کیلوگرام بالغ می‌شد ....

زیادترین تعداد اعضای ارکستر دنیاارکستری بود که‌در اگست سال ١٩٥٨ درشهر ترندوهیم به مناسبت برگزاری یك جشن ملی . ترتیب یافته تعداد اعضای این ارکستر فوق العاده به دوازده هزار بالغ میگردید .

در تایلند او سط تزئید سالانه نفوس پایین آمده است:

طبق اطلاع آژانس رویتر اوسط ازدیاد سالانه نفوس در تایلند از ٦ر٣ به ١ر٣فیصد پائین آمده این راپور طبق سر شماری ای میباشد که در آخر جون گرفته شده .

این نتیجه نسبت به کنترول تولیدات‌بمیان آمده و سر شماری اخیر نفوس مملکت را به سی ویك ملیون و پنجاه وچهار هزار وپنجصد و هفتاد یك اعشاریه ٩ و١ نمود ساخت‌است.

هالیند از لحاظ ساحه پرنفوس ترین کشو ر جهان شمرده میشود : ـ

هالند در حال حاضر از لحاظ ساحه پرنفوس ترین کشور جهان شمرده میشود . طوریکه مقامات حکومتی تخمین نموده اند توقع میرود نفوس حاضره هالند تا اخیر این قرن به‌بیست ملیون بالغ گردد .

نفوس فعلی مملکت دوازده اعشاریه شش ملیون نفر حساب شده است.

موسسه اروپایی تحقیقات فضای خا رجی مرکز جدید پرتاب راکت را افتتاح نمود .

موسسهٔ اروپایی تحقیقات فضای خارجی روز شنبه مرکز جدید سه ملیون مارکی پرتاب راکت را در فیرونا واقع شمال سویدن افتتاح نمود .

اعضای این کمیته که متشکل از بلجیك . دنمارك . فرانسه . انگلستان . هالیند . ایتالیا . هسپانیه . سویدن . سویس . و جمهوریت اتحادی آلمان میباشند در نظر دارند که در هشت سال آینده در حدود چهار صد راکت تحقیقاتی انگلیسی و فرانسوی را از مرکز مذکور پرتاب نمایند .

کذا این موسسه یك قمرمصنوعی تحقیقاتی را نیز در ظرف یك سال به‌فضای خارجی پرتاب خواهد نمود .

عمر وسطی انسان در هر ٥٥ سال بلندرفته است : ـ

مطابق احصائیه رسمی که روز ٤ میزان در دهلی نشر شده عمر وسطی انسان در هر پنجاه وپنج سال بلند رفته است در حالیکه درسال ١٩٦٤ این رقم به ٢٧ سال بالغ میگردید .

این افزایش درعمر وسطی انسان نتیجهٔ اصلاح و بهبود معالجات طبی مردم بشمول پیرو جوان بوده است .

چنانچه تعداد مراکز بررسی طفل ومادر در پانزده سال اخیر ازیك هزار وهفتصد به ده هزار مرکز افزایش یافته است.

جایزهٔ بسیار کوچك : ـ بیل دین انگلیسی از یك مسافرت طولانی به‌لندن بازگشت درطی این مسافرت از ٩ کشور وصحرای اعظم‌عبور کرده است باانجام این مسافرت طولانی و خطرناك وی مستحق جایزه ای شناخته شدکه ارزش آن به پنج شلنگ بالغ میگردید .

قابل تعجب این است که برای بدست‌آوردن پنج شلنگ مبلغی معادل بیست و دو هزار مارك مصرف کرده بود .

بیزار از ارتقای سویه : ـ

کارل نورمن تاجـر پنجاه وهشت سالـه انگلیسی که عضو هیئت نظار پنج شرکت تجارتی و رئیس شعبهٔ خارجی یك فابریکه دواسازی میباشد و ماهانه مبلغ ده هزارمارك معاش دارد . از عهده اش داوطلبانه استعفی داد و بجای آن رفت . به‌حیث یك‌کمپودر در یك شفاخانه با معاش ماهوار یك هزار ویکصد مارك داخل خدمت شد .

یکتن از نامه‌نگاران دلیل این تصمیم حیرت آورش را پرسید در جواب گفت :ـ

من دیگر نمی خواستم در مسابقه‌ای که برای ارتقاء سویه زندگی جریان دارد وسخت خسته کننده است بیش از ین اشتراك ورزم.

کپتانهای کشتی و آمرین بندر بمبئی : ـ

کپتان های کشتی و آمرین بندرگاه بمبئی از نیمه شب گذشته بدینطرف بعنوان‌پروتست علیه جزای شدید دسپلین که از طرف ادارهٔ بندرگاه بمبئی به سکرتر انجمن خدمات کپتان های کشتی داده شده برای یك مدت نامعلومی دست به اعتصاب زده‌اند .

نطاق انجمن گفت این اعتصاب حرکات‌پانزده و یا بیست کشتی را در بندرگاه مذکور مختل میسازد.

در اثر وقوع گرد باد در سواحل پاکستان شرقی یکصد هزار نفر بیخانمان شده‌اند .

قرار راپور هایی که به داکه رسیده دراثر وقوع گرد باد یکصد هزار نفر در سواحل پاکستان شرقی بی خانمان شده‌اند راپور های

در باستن یك زن جوان قبل از وقت معینه هفت طفل بدنیا آورد:

طبق اطلاع آژانس رویتر روز شنبه یك‌زن جوان در باستن قبل از وقت معینه هفت‌طفل بدنیا آورد .

طوریکه یك نطاق شفاخانه اعلام نمود یکی از اطفال تولد شده مرده بوده و شش طفل دیگر بعد از ولادت متعاقبا فوت نمودند .

اطفال تولد شده که چهار ماه قبل از وقت موعود تولد شده مربوط به میرمن ویلیم‌سوی کیلی نیك که بیست‌و سه سال عمر دا رد میباشد این واقعه در شفاخانهٔ سنت ماگریت بوقوع پیوسته است.

کسانیکه بعزم وارد شدن به سایر کشورها از ایالات متحده عبور میکنند از گرفتن ویزه امریکا معافند .

ایالات متحدهٔ امریکا مقررات جدیدی راوضع نموده است که به اساس آن مسافران خارجی که به‌عزم وارد شدن‌به‌سایر کشورها مجبوراند از اضلاع متحده عبور کنند از گرفتن ویزه از آنکشور معاف شناخته میشوند .

مقررات جدید سر از روز ۹ میزان عوض مقرراتی که قبلا درین زمینه در امریکا وجود داشت نافذ گردیده است .

رفت وآمد طیارات غیر نظامی بین نیویارك ومسکو شروع خواهد گردید .

انتظار میرود رفت و آمد طیارات غیر نظامی بین نیویارك ومسکو در سال آینده شروع گردد .

قرارداد مربوط به پرواز این طیارات درسال ۱۹٦۱ بین حکومات اتحاد شوروی وامریکا بامضاء رسیده بود ولی بحران های ویتنام مانع عملی شدن آن گردید .

گفته میشود که هر گاه بعضی از مسایل مورد اختلاف دو کشور درین زمینه حل گردد رفت وآمد طیارات غیر نظامی بین نیویارك و مسکو در بهار سال آینده آغاز خواهد شد.

اخبار تایمز که از جمله روزنامه‌های مشهور دنیاست بعد از ین با اخبار (سندی تایمز) که یك اخبار دیگر انگلیسی است یکجافعالیت خواهد کرد . همچنین پیش بینی شده است که این دو اخبار دریك کمپنی دیگری که تامسن در آن هشتاد و پنج فی‌صدسهم می‌داشته باشد طبع و نشر گردد و ملیونر کانادائی یعنی لارد تامسن که مالك سندی تایمز است بحیث آمر عمومی این دو اخبار اجرای وظیفه خواهد کرد .

مدیر مسئول موجوده تایمزیعنی سرویلیم‌هیل بحیث آمر کمپنی جدید و ناشر سندی تایمز بحیث مدیر عمومی نشرات مقرر شده است .

سرویلیم اظهار داشت که ازین به بعد مصارف و استهلاك این دو نشریه به‌بهترین وجه تادیه خواهد شد .

در اخیر تمام اعضا به‌شمول‌لاردتامسن‌اظهار کردند که نشریه به بهترین وجه تادیه خواهد شد .

در اخیر تمام اعضاء به شمول‌لارد تامسن اظهار کردند که نشریه های شان پس ازین آزادی کامل خواهد داشت : ـ

همچنین تصمیم گرفتند که قبل از اجرای هرگونه مصارف دیگر به پرداخت‌مالیات دولت اقدام نمایند .

سال گذشته نفوس جهان بدون تزئید در تولید مواد غذایی افزایش یافته است :

در سال گذشته نفوس دنیا هفتاد ملیون افزایش یافته اما در تولید مواد غذایی برای تغذیه آنها قطعا تزئید صورت نگرفته است .

موسسه زراعت و مواد غذایی ملل متحد این مطلب را اظهار داشته افزود که بدین ترتیب بطور اوسط هر یك از مردم جهان باد وفیصد کمبود خوراکه مواجه میباشند کذا ابرازنگرانی بعمل آمده که فاصله بین تعداد نفوس وتولید مواد غذایی پیوسته زیاد شده وبشریت را بسوی بدترین بحران گرسنگی که سابقه نداشته باشد سوق میدهد . راپور ۱۹٦٥ـ٦٦ موسسه زراعت ومواد غذایی ملل متحد حاکی است که وضع مواد غذایی درسال مذکورچنان خطرناك بود که پس از کسر مواد غذایی در پایان جنگ جهانی دوم نظیر ندا شته‌باشد.

راپور موسسه مذکور در مورد فصل سال جاری محتاط کارانه بود و گفته است که تا هنوز امکان ندارد اندازه تولیدات را تعیین نمود زیرا باران های بیش از اندازه سبب کسر زراعت در اروپا و اتحاد شوروی شده است همچنین انتظار میرود که حاصلات گندم ایالات متحده امریکا هفت فیصد تقلیل یابد.

دو میمو ن تو سـط یك سفینه کیها نی برای یك دورهٔ یکساله به فضا پرتاب خواهد شد .

ادارهٔفضایی ملی امریکا اعلام داشت کـه در نظـر دارد در آینـده د و میمـو ن را توسط یك سفینه کیهانی برای یك دورهٔیکساله به‌فضا پرتاب کند .

سفینه حامل این‌میمون ها بعدا توسط‌کیهان

نوردان امریکائی بزمین برگردانیده خواهدشد:
گفته شده که هدف این آزمایش معلوم نمودن اثرات مسافرت های‌طولانی بر موجودات زنده میباشد.

تا زمانیکه ریفورم زراعتی بمیان نیاید گرسنگی در جهان حکمفرما خواهد شد :

یکدسته متخصصین نفوس جهان روزسه‌شنبه اظهار داشتند تا زمانیکه ترتیبات فوری در مورد جلوگیری از ازدیاد نفوس درممالك تحت انکشاف بوجود نیامده ریفورم زراعتی بمیان نیاید گرسنگی عمومی در جهان حکمفرما خواهد شد .

یکعده از این متخصصین از اینکه آیا چنین ترتیبات میتواند در وقتش آغاز گردد اظهار نگرانی میکنند .

داکتر روموند معاون رئیس تحقیقات در یونیورستی نیویارك در این مورد پیشنهادکرد که ایالات متحده امریکا پروگرام کمك های عمومی خود را بحدی توسعه دهد تا ریفورمی در ممالك تحت انکشاف ایجاد گردد .

داکتر ریموند علاوه نمود هیچکس نمیتواند ادعا نماید که قحطی نمیتواند در جهان‌بوجود آید .

وی ضمن اشاره به پروبلم غذائی جهان به نفوس هند اشاره نموده گفت هند با داشتن یك بر سه حصه نفوس جهان مثالی دراین مورد بوده در ظرف چهارده سال آینده از ۱۵۰ تا ۲۰۰ ملیون در نفوس آن افزایش بعمل خواهد آمد .

وی افزود ناممکن است که هند بتوا نـد تنها با منابع خود این عده زیاد را غذا دهد.

هند در ۱۹۶۷ به تورید یازده اعشاریه‌هفت ملیون تن مواد غذایی ضرورت خواهد داشت.

یك مامور عالیرتبه وزارت زراعت هند در یك جلسه شورای موسسه زراعت و غذای‌ملل متحد در روم گفت که هند در ۱۹۶۷ به‌تورید یازده اعشاریه هفت ملیون تن مواد غذایی ضرورت خواهدداشت قبلا هند ضرورت‌آنکشور را در سال ۱۹۶۷ نه ملیون تن تخصیص‌کرده بود وی علاوه کرد که معهذا پروگرام فعلی هند برای ازدیاد حاصلات و استعمال تخم‌های زود رشد کننده معضله کسر غذا را ممکن است حل کند .

وی در اخیر اظهار کرد که هند در ۱۹۷۲ و ۱۹۷۳ قادر خواهد شد که به تورید مواد غذایی احتیاج نداشته باشد.

پمپ مصنوعی در قلب یك دهقان‌مکسیکویی بیش از یك هفته کار نداد :

یك دهقان مکسیکویی که روز چهارشنبه گذشته یك پمپ مصنوعی در قلبش ازطرف دکتوران معالج گذاشته شده بود دیشب وفات کرد . داکتران علت مرگ را یك ناکامی مربوط به قلب وانمود کردند.

دهقان ۲۶ سالهٔ مذکور ۲۷ ساعت پس از جا گرفتن پمپ مصنوعی در سینه اش وفات نمود .

پمپ مذکور نوع پمپی بود که به صورت موفقانه در اوائل سال جاری در قلب یك مکسیکویی دیگر استعمال شده بود.

نفوس جهان در سال گذشته روز یکصد و هشتاد هزار نفر ازدیاد یافته است : ــ

در راپوری که از طرف موسسهٔ ملل متحد انتشار یافته خاطر نشان شده که نفوس جهان در سال گذشته در هر روز یکصد وهشتاد هزار نفر ازدیاد یافته و اکنون نفوس جهان به‌سه ملیارد و هشتصد ملیون نفر بالغ‌گردیده است در این راپور علاوه شده که هرگاه‌تعداد تولدات در جهان بوضع فعلی ادامه بیابد در چهل سال آینده نفوس جهان دو چندخواهد شد .

موشها حیات بشر را تهدید میکنند : ــ

سالانه سی و سه ملیون تن غله ذریعهٔ موشها تلف میشود .

ادارهٔ صحت عامه موسسه ملل متحد روز چهارشنبه در ژنیو اخطار داد که‌بشربه‌تهدید روز افزون موشها از ناحیه انتشار محرقه و تقلیل مواد غذایی مواجه میباشد .

ادارهٔ صحت عامه ملل متحد تذکر داد که جهان بسرعت بطرف مدنیت یا شهری شدن می‌رود ولی از خطری که ازناحیه تهدیدموشها متوجه آن است غافل است : ــ

ادارهٔ مذکور اظهار نمود که سالانه تخمینا سی و سه ملیون تن غلجات وبرنج توسط موشهائی که تەتحویلخانەها دکانها وخانه ها را می‌یابند از تغذیه انسانها کم میشود .

تحقیقات علمی و احصائیوی در هند نشان میدهد که بیست و پنج فیصد از حاصلات غله پیش از درو توسط موشها ازبین میرود .

تابلوی نقاشی مفقود شده ایتالوی‌پیداشد:

یك تابلوی نقاشی که توسط هنرمندایتالوی در قرن شانزده میلادی رسم شده ودر اوایل روز یکشنبه از انستیتوت هنر های زیبا در شیکاگو بسرقت رسیده بود شام همان روز توسط یك‌صاحب منصب‌امنیه ازبین‌یك‌زباله‌دان

پیدا شد این تا بلو که قیمت آن پنجصد هزار دالر میباشد وقتی پیدا شدکه یکشخص ناشناسی برای پولیس ذریعه تیلفون گفت که تابلو را میتوان در بین یك زباله دان نزدیك یکی از پارك های آن شهر پیدا نمود .

پولیس اظهار داشته است که به تابلوی نقاشی . کدام نقصی وارد نشده است .

جاپان راکت قمر مصنوعی را بفضا پرتاب میکند : ـ

جاپان امیدوار است راکتی را که یك قمر مصنوعی را در مدار زمین بهچرخ آرد پرتاب نموده و بدین قسم برای عضویت کامل خود در کلوپ فضای خارجی به اقدام بزرگیدست زند .

قرار است این راکت که طول آن هفتاد و پنج فت میباشد از مرکز فضای خارجی جاپان واقع در سواحل پاسفیك جنوبی جاپان پرتاب گردد .

اولین پرتاب آزمایش که معلومات لازمه را برای قبل از پرتاب قمر مصنوعی تهیه میدارد در اواخر سال آینده صورت خواهد گرفت .

روزانه بیش از ۹ ملیون بیرل پطرول خام تولید شده است : ـ

انستیتوت روغنیات امریکا روز چهارشنبه راپور داد که در خلال هفته گذشته که روز جمعه ختم شد طور اوسط مجموعا نهملیون و پنجصد وچهل و چهار هزار بیرل پطرول خام روزانه تولید شده است .

مجموع تولید روغنیات در آخرین هفته سی و چهار ملیون و هشتصد و بیست و چهار هزار بیرل تخمین شده است . در حالیکه این مقدار درهفته قبل از آن سی ویك ملیون و هفتصد و شصت و شش هزار بیرل بوده است .

اوسط تولید روزانه روغنیات تصفیه ناشده در هفته مذکور هشت ملیون وسهصد وشصت ویك هزار ویکصد و ده بیرل بوده و درسال گذشته در همین هفته مقدار تولید روغنیات تصفیه ناشده هفت ملیون و هشت صد وچهل وشش هزار و ششصد و شصت بیرل بوده است .

شصت فلم از ۲۲ کشور در بروسل نمایش داده میشود:

دربروسلاعلام شده که شصت فلم ازبیست ودو کشور از چهارده تاهجده نوامبر دربروسل نمایش داده خواهد شد .

این ایاممقارن با شانزدهمینهفته بینالمللی فیلم توریزم وفولکلور میباشد.

جمهوریت اتحادی آلمان و بلژیك هر کدام هشت فیلم بهمعرض نمایش خواهند گذاشت که بیشترین تعداد نسبت به دیگر کشور ها درین نمایش محسوب خواهد شد .

چنانچه رومانیه هفتفیلم ، فرانسهوایالات متحده امریکا هرکدام پنج فیلمنمایش خواهند داد .

کذا انگلستان چهار فیلم ،چکوسلواکیا و پولند سه فیلم، زیلاند جدید، هسپا نیه ایتالیه هر کدام دو فیلم نشان خواهند داد

همچنین یوگوسلاویا ، بلغاریا ، یونان ، افریقای جنوبی ، پرتگال ، دنمارك ، سویدن جاپان ، کانادا سویس وهالند با یك یك فیلم درین نمایش حصه خواهند گرفت.

در مسابقات ملکهٔ حسن جهانی یك دختر هندی پیغله حسن جهان انتخاب شد:

در مسابقات ملکهٔ حسن جهانی که در لندن صورت گرفته یك دختر هندی برندهٔ مسابقه شناخته شده است وی که پیغله ریتافاریانام دارد بیست و سه سال عمر داشته ومحصلطب میباشد .

این اولین باریست کـه یك دختر هندی بحیث پیغله حسن جهانی انتخاب میگردد .

پیغله فاریا ساکن منطقهٔ گوای هند بوده و در بمبئی مشغول تحصیل میباشد . پیغله یوگوسلاویا مقام دوم و پیغله یونان مقامسوم را درین مسابقه بدست آوردهاند .

ریکارد جدید سرعت از طرف یك پیلوت امریکائی قایم شد : ـ

یك پیلوت امریکایی که ویلیم نایت نام دارد با طیارهٔ نوع ایسك پانزده خود بهصورت غیر عمدی ریکارد جدید سرعت را قایم نموده است .

ویلیم نایت درنظر داشت ماهآینده بااستفاده از وسایل جدید طیارهٔ خود ریکاردی معادل پنجهزار میل در ساعت قایم نماید ولیبصورت اتفاقی ازین آلات استفاده نموده وطیارهٔ وی با سرعت چهار هزار ویکصد وچهل ونه میل فی ساعت به پرواز درآمده وبدین ترتیب ریکارد جدیدی قایم کرد که ۵۵ میل درساعت نسبت به ریکارد قبلی وی بیشتر میباشد .

باممالك نوظهور آشنا شويد

بوتسوانا

مستعمرهٔ بچوا نا لند آخرین تحت الحمایه برتانیه در افریقا بتاریخ ۳۰ سپتمبر ۱۹٦٦ در چوکات کامنویلت بحیث جمهوریت بوتسوانا آزاد شد .

تاریخ وسوابق : ـ

ارتباط برتانیه با بوتسوانا و قتی شرو ع شد که از طرف داکتر داوید لوینگستون در سال ۱۸٤۰ هیئتی بهسرزمین(بکونیا) یکی از قبایل بو تسوانا اعزام گردیـد. در یـن سرزمین که بعدا بنام بچوانا لند یاد میشد مردمانی از قسمت شرقی مهاجرت کرد ند. تقریبا سی سال بعد مردم بوتسوانا کهسرزمین شان مورد تجاوز (ترانسوال) قرار گرفته بود از برتانیه طلب کمك نمودند و در سا ل ۱۱۸۵ بچوا نالند تحت اداره ملکه و قست بر تانیه در آورده شد در سال ۱۹٦٥ مر کز اداری آن بکابر ونز انتقال داده شد.

نهضت سیاسی : ـ

در سال ۱۹۲۰ شورای مشورتی افر یقایی اروپایی تاسیس گردید ودر سال ۱۹۵۰ این شوری با تاسیس شورای مشورتی مشتر ك متشکل از اعضای غیـر رسـمی اروپایی و افریقایی تکمیل شد. و لی در قسمتحکومات محلی با اعلامیه ای که درسال۱۹۳۸ انتشار یافت. موقف وقدرت زعمای قبایلی ومحاکم افریقایی تنظیم گردید قانون اساسی جدید بچوانالند در سال ۱۹٦۱تدوین گردید.شورای اجرائیه شورای تقنینیه وشورای افریقا یی درین قانون اساسی پیشبینی شده بو د.ولی در سال ۱۹٦۳ مذاکـره در اطراف قا نو ن اساسی در بچوانالند بعمل آمد(ودر حالیکه از طرف برتانیه نیز در ماه جون (۱۹٦٤تایید گردید پیشنهاد بچوانالند برای تدوین قانون اساسی جدید قبول گردیده ودر نتیجه در ماه مارچ (۱۹٦٥) با آغاز انتـخابات عمومی در ساحه تطبیق گذاشته شد مطابق به قا نو ن اساسی جدید زمینه برای بو جود آوردن یك حکومت متشکل از وزرای مسئولمساعدساخته شد صدراعظم و کابینهٔ وی از مجلس مقننه که اعضای آن با ساس رای گیری انتخا ب شده اند تشکیل گردید.

در انتخابات ماه مارچ ۱۹٦٥، از جملهٔ۳۱ چوکی ۲۸ چوکی توسط حزب دیمو کرا ت بچوا نالند اشغال شد ایـن حزب در سا ل ۱۹٦۱ تو سط دا کتر (سرتیس کاما) کهاولین صدراعظم بچوانالند میباشد. بو جود آمد. متباقی سه چوکی دیگر را حزب مرد م بچوانالند که حزب مخالف است بد ستـت آورد.

تامین آزادی : ـ

در ماه دسمبر ۱۹٦٥ حکومت جدید بچوانالند پیشنهاد قانون اساسی آزادی آنکشـور را انتشار داد که در محافل عمومی مطرح شد و بعدا از طرف اسامبله مقننه ومجلس اعیا ن پشتیبانی گردید. در کنفرانس آزادی که در ماهفروری سال ۱۹٦٦ در لندن دا یر گرد ید. این پیشنهاد با کمی تعدیلات بحیث قانو ن اساسی جدید جمهوریتبوتسواناپذیرفتهشد. مطابق بقانون اساسی جدید، شخصیکه درموقع آزادی این کشور بحیث صدراعظم ایفای وظیفه میکند، او لین رئیس جمهور خواهد بود آینده ریاست جمهوری در ستت وقتی صورت خواهد گرفت که انتخابات عمومی برای نمایندگان شورای ملی بعمل می آید.

هر کاندید مجبور است قبلا اعلام کند کهاز کدام کاندید ریاست جمهوری پشتیبانیمیکند بدین ترتیب هر کاندید ریاست جمهوری که بتواند حمایت ورای نصف بیشتر اعضا ی انتخابی شورای ملی را بدست بیاورد بحیث رئیس جمهور اعلام گردیده و تاپایان دو رهٔ پارلمان وظیفه ریاست جمهوری را اشغا ل خواهد کرد.

رئیس جمهور، رئیس دولت، رئیساجراییوی حکومت و قوماندان عالی قوای مسلح خواهد بود. کابینهٔ که ریاست آ نرا بعهده خواهد داشت متشکل از معاون رئیس جمهور وشش وزیر خواهد بود، رئیس جمهور را در امو ر دولتی مشوره خواهد داد.

شورایملی متشکل از ۱۳ عضو انتخابی، ٤عضو خاص انتخابی و یك نطا ق بوده ودر موارد خاص بعد از مشوره با مجلس اعیا ن فیصله ای را تصویب مینماید. قانون اساسی بوتسوانا حاوی قوانین حقوق بشر ی نیز میباشد.

نفوس ومو قعیت جغرافیایی :ـ

مساحت بوتسوانا ۲۲۲۰۰۰ مـربع میـل تخمین گردیده و یك سر زمین محاطبهخشکه

است. از شرق و جنوب محدود است به جمهوریت افریقای جنوبی، از شمال و غرب با افریقای جنوب غربی واز شمال شرق با رودیشیا همسرحد میباشد. سرحد بوتسوانا در شمال جاییکه در یاهای (زامبیزی) و(کوبی) باهم یکجا میشوند. با زمبیا تماس میگیرد. تقریباً ۸۰ فیصد جمعیت بوتسوانا در نواحی حاصلخیز دریای (لیمپو پو) متمرکز گردیده است.

آب وهوای بوتسوانا با ارتفاع نقاط مختلف آن از سطح بحر تفاوت دارد. در گر مترین ماه که عبارت از جنوری است درجه حرارت از ۳۰ درجه سانتیگراد در منطقه (سیروی) به ۳٤ درجه سانتیگراد در (سابانگ) بالغ میگردد. در زمستان که در ماه آگست شروع میشود، باد های خشك موسمی از بحر اتلانتیك بداخل این سر زمین میوزد وطوفانی از ریگ وخاك را باخود می آورد. جولا ی سرد ترین ماه سال است. فصل بارانی ازماه اکتوبر شروع و تا ماه اپریل دوام میکند. متباقی سال خشك میگذرد.

نفوس بوتسوانا، نظر به احصائیه سا ل ۱۹٦٤ به ٥٤۲۱۰٥ نفر بالغ میگردد که ازین جمله ٥۳٥۲۷٥ نفر افریقایی ۳۹۲۱ نفر اروپایی ۳٤۸۹ نفر نژاد های مختلف و٤۲۰ نفر را عموما آسیایی ها تشکیل میدهد. انگلیسی لسان رسمی بوتسوانا و (سوانا) لسان اصلی افریقایی مردم است. افزا یش سالانهٔ نفو س این کشو ر به ۳ فیصد میرسد.

نهضت های اقتصادی واجتماعی : ــ

اقتصادیات بوتسوانا عموما متکی بهمواضی وحاصلات گو شت است صادرات این اقلا م در سال ۱۹٦٥ به مبلغ ٤ر۸٤ ملیون پو ند میرسید که از جملهٔ تمام صادرات آن ۸٥ فیصد را احتوا میکرد. مواشی که تعداد آ ن در سال ۱۹٦٤ به ۳ر۱ ملیون بالغ می گردید عموما در جاها ی معین دور تر از قصبات و وشهر های بزرگ تربیه و پرورش مییابد.

پروگرام پرورش و تربیهٔ مواشی و فروش آنبرای کشتار در سال ۱۹٦٦ تحتادارهدولت قرار گرفت. واین پروژه در اثر کمکهایمالی که از طریق پرداخت اعانه و مبارزه برا ی نجات از گرسنگی بعمل آمد، روبهبود است بدینترتیب منابع مالی چراگا ها و طرق مجادله با امراض حیوانی، اقدامات سنود مندی صورت گرفت.

گرچه استخراج معادن از قبیل طلا، مس ذغال و غیره تا اندازهای صورت گر فته و ذخایر آن تشخیص گردیده، تنها یك معدن منگانیز ا ز سال ۱۹٦٥ باینطرف استخرا ج وبکار انداخته شده است. علاوتا ذخایرچوب در جنگلات قسمت شمال شرقی، ما هیگیری وشکار در نقاط (کوبی) بوتسوانا برای پیشبرد پروگرام های انکشافی و یا رفع احتیاجات روز افزون بود جوی غیر کافی بنظر میر سد، مثلا مصارف سالهای ۱۹٦٥ـ٦٦ در حدود ٥ر۳۱ ملیون پوند بود.درحالیکه در آمد آن از ٥٥ر۲ ملیون وقرضه خارجی از ٦٦ر۲ ملیون پوند تجاوز نمیکرد.

کمکهای برتانیه : ــ

کمکهای ما لی برتانیه به این کشور از سال ۱۹٦٥ تاکنون به ۲۰ ملیون پوند بالغ گردیده ۱۰ر۲ ملیون پوندیکه بمنظور پلان انکشافی سال های ۱۹٦۳ــ ٦۸ تخصیص داده شده عموما در راه انکشاف زیر بنای اقتصادی این کشور (مثلا تهیه واعمار پند های آبی، قوه برقی و تنظیم امور مخابرات تو سعهانواع تعلیم ومعارف بشمول تربیه پر سونلمسلکی وتخنیکی) انکشاف و عصری ساختن زرا عت و مالداری وساختمان بمصر ف میرسد. برتانیه همچنان بعد از آزادی بو تسوانا همکاری مالی اش را به این کشور دوامخواهد داد.

تعداد شاملان مکاتب نیز رو به افزایش است. مثلا در طول سال ۱۹٦۳ـ٦٥ اینتعداد در مکاتب ابتدایی از ٥۳۰۲۳ نفر به٦۳۱۲۲ شاگرد بالغ گردید، همچنان در این مدتتعداد

شاملان مکاتب ثانویاز ۹٦٥ نفر به۱۳۲٥ نفر افزایش یافت در بوتسوانا دو مکتب عا لی وجود دارد (پروژه سوم آن روی دست گرفته شد) از سال ۱۹٦۱ باینطرف طلاب بوتسوانا در پوهنتون های برتانیه و سایر کشور های مترقی بغرض تحصیلات عالی اعزام میشوند. مصارف تعلیمات بو تسوانا در سال ۱۹٦٤ ـ٦٥ به هشتصد هزار پوند میرسید.

در بوتسوانا هفت شفا خانه عصری حاوی ۱۱۰۰ بستر، ۱۳ مرکز صحی و ۸۳ دواخانه وجود دارد وضع صحی مردم این کشور رویبهمرفته خوب است مصارف صحی دو لتی در سال ۱۹٦٤ـ٦٥ به ۳۲۰۰۰۰ پو ند بالغ میگردید که از آنجمله ٦٦۰۰۰ پوند مصارف مالی بود.

بار با دوس

بار بادوس کشور کوچکی است که دربحر اتلانتیك در منتها الیه قسمت شرقی‌غرب‌الهند واقع است و ۱۶۶ مربع میل مساحت دارد.

این کشور بتاریخ ۳۰ ماه نومبر سا ل ۱۹۶۶ آزادی واستقلال کامل خود را ازبرتانیه بدست آورد .پایتخت بار بادوس (برجتون) است وجمعیت آن عبارت از ۲۴۵۰۰۰ نفـر میباشد.

بلند ترین نقطهٔ بار با دوس کوه(هیلابی) است که ۱۱۱۵ فت ارتفاع دارد.

بار بادوس که معنی ریشدار ویا خار دار را میدهد. برای نخستین بار توسط ملا حان پرتگالی واسپانوی به منطقه مذکور اطلا ق شده است. عقیده بر این است که چون در بار بار دوس در ختان خار دار انجیر بـه پیمانهٔ زیاد موجود میباشد. شاید این‌تسیمه از همین جا نشات نموده باشد.

یکی از کشتی های انگلیسی برای نخستین بار در سال ۱۶۰۵ به جزیره بار با دو س مواصلت کرد. ومتعاقب آن پناه گزینا ن انگلیس در سال ۱۶۲۷ به جزیره مذ کو ر سرازیر شدند.

اکثر باشندگان بار بادوس سیاه پوستا ن استند و زبان جزیره مذکور انگلیسی‌میباشد بار بادوس در سال ۱۹۶۱ آزادی داخلی‌خودرا از انگلیس بدست آورده بود.

شکر، پنبه، شیره قند و شیره نیشکر از محصولات مهـم زراعتی بار بادوس شمرده میشود.

صنعت ماهیگیری در این کشور خیلی زیاد انکشاف نموده است.

چون بار بادوس دارای سواحـل زیبا و قشنگ میباشد، از آن جهت صنعت تو ریز م رونق خوبی دارد. وهمه ساله یك تعدا دزیاد توریست از نقاط مختلـف جهان به کشور مذکور رو مـیاورد در کـشور بار بادو س رویهمرفته در هر میل مربع ۱۵۰۶ نفرزندگی مینماید. وبدین ترتیب از لحاظ کثرت‌نفوس بلند ترین مقام را در جهان احراز مینماید.

مردم بار بادوس عموما از نعمت سواد برخوردار استند و صرف کمتر از یکفیصد بی سوادی در آنجا سراغ شده میتواند.

تانزانیا

جمهوریت متحد تانگانیکا وزنجبار رسماً بتاریـخ ۲۶ ماه اپریـل سـال ۱۹۶٤ بنام تانزانیا تشکیل گردید. وبدین ترتیب بـه جمهوریت جدید التاسیس انقلابی مردم زنجبار خاتمه داده شد جولیوس نایریری ر ئیـس جمهورتانگانیکا بحیث رئیس جمهور ،عبیدامانی کاریوم رئیس جمهور حکومت انقلابی زنجبار به صفت معاون رئیس جمهور تانزانیا مقر ر گردیدند.

پایتخت:ـ جمهوریت تانزانیا شهردارالسلا م است. این کـشور ۳۶۳۷۰۸ میـل مر بـع مساحـت دارد و تعـداد جمـعیت آ ن بـه ۱۰۵۷۸۱۰۰ نفر بالغ میگردد.

تانگانیکا در افریقای شرقی مقابل بـحر هند واقع است. و ۳۶۲۶۸۸ میل مربع‌مساحت دارد. تعدادنفوس آن عبارت از۱۰۱۷۸۱۰۰نفر است که اکثریت آنرا بانتوس ها تشکـیل میدهند.

محصولات مهم زراعتی تانگانیکا شامل پنبه قهوه، چای و تنباکو است. الماس، طلا،نمك ابرك از پیداوار معدنی تا نگانیکا می‌باشد که استخراج می‌شود.

هنگامیکه جرمنی در سال ۱۸۸۵ افریقای شرقی جرمنی را تاسیس کرد تانگانیکا جـز مهم آنرا تشکیل میداد. بعد از جنگ دو م جهانی برتانیه سر زمین تانگانیکا را به‌صفت ماندیت جامعهٔ ملل واز آن تاریخ تا سا ل ۱۹٤۶ بحیث قیمومت موسسه ملل متحد اداره میکرد. تانگانیکا در سال ۱۹۶۰ آزادی داخلی وبتاریخ ۹ دسمبر سال ۱۹۶۱ استقلال کامل اساسی خود را بدست آورد.

زنجبار دومین متحد تانزانیا عبارت ازجزیرهٔ است که ٦٤٠ میل مربع مساحت‌دارد. ودر ۲۲میلی ساحل شرقی افریقا واقع میباشد.

وپمبا در ۲۵ میلی شمال غرب جزیرهٔدیگری است که با ۳۸۰ میل مربع مساحت خویش شامل این قلمرو میباشـد میخـك محصول عمدهٔ تانگانیکا و پمبا است. و روغن میخك که توسط این دو جزیره تهیه می گرددقسمت مهم احتیاج دنیارا از این ناحیه تکمیل‌می‌کند نارگیل ومغز نارگیل نیز صادر میشود .

ظروف سفالی،ریسمان ،صابون زیورا ت وبوریا از صنایع معمول تانگانیکا وپمبا است.

پرتگال برای دو قرن در زنجبار حکمروایی داشت، ودرنواحی سال ۱۷۰۰عرب‌ها‌پرتگالی‌ها را از آنجا بیرون کشیدند.

زنجبار در سال ۱۸۵۶ بحیث یك قلمرو آزاد عرض و جود کرد. ودر سال ۱۸۹۰ به اساس یك قرار دادی که با جرمنی و فرانسه منعقد گردید زنجبار تحت الحمایهٔ بر تانیه شد.

زنجبار بتاریخ ۱۰ ماه دسمبر سال ۱۹۶۳ آزادی کامل‌واستقلال کامل‌خودرادرداخل‌کامنویلت بدست آورد سلطان جمشید بن‌عبدالله خلیفه بتاریخ ۱۲ماه‌جنوری‌سال۱۹٦٤توسط انقلابیون از بین برده شد و عبید امانی کا ر یوم‌بحیث رئیس جمهور زمام حکومت انقلابی را بدست گرفت.

ترینداد وتو باگو

پایتخت:ـ پورت اف سپین. مساحت ۱۹۷۹ مربع میل. نفوس (تخمین ٦٥) نهصدو هفتادو پنج هزار. پرچم زمین سرخ با خط سیاه حاشیه سفید که از گوشهٔ چپ بالایی جانب گوشهٔ راست پایین امتداد دارد واحد پولی دالر ترینداد وتوباگو (یك‌عشاریه‌هفت آن معادل یك دالر امریکایی).

ترینداد با مساحت ۱۸٦٤ مربع میل جنوبی ترین جزیره مجمع الجزایر غرب الهند است که تقریبا هفت میل بشمال شرق ونیزویلا واقع میباشد ودر ۱٤۹۸ توسط کولمبس کشف گردیده است. تو باگو جزیرهٔ کوچك دارای مساحت ۱۱٦ مربع میل به بیست میلی شمال شرق ترینداد واقع است. ترینداد و توباگو از ۱۸۰۲ تحت استعمار بر تانیه بودند د ر ۱۹٦۲ به آزادی نایل آمدند. یك گورنرجنرال از مقام سلطنت بر تانیه نمایندگی میکند. پارلمان آن مرکب از ۲٤ نفر اعضای سنا (که توسط گور نر جنرال تعیین می شوند) و ۳٦ نفر اعضای مجلس‌نمایندگان (که ازطرف مردم انتخاب میگردند) تشکیل گردیده است. مملکت مذکور عضو ملل متحد وممالك‌مشترك المنافع است.

تجارت وارداتی قوی از انگلستان دا رد. صادرات آن اکثر به امریکا میرود. ازصادرات آن پترول، شکر، قیر ، مشروبات، کاکاو ، قهوه، کیله، لیمو، سمنت و غیره می با شد توریزم منبع مهم عایدات آن است.

نفوس آن مخلوط است. چهل‌و چهارفیصد سیاهپوستن، ۳٦ فیصد هندی و بقیه لبنانی سوریایی، چینایی و سفید پوستان. از نگاه مذهب ۷۰ فیصد عیسوی ۲۳۰ فیصد هند و ٦ فیصد مسلمان است.

تعلیمات ابتدایی و ثانوی تا هجده سالگی رایگان است. یك یو نیورستی و انستتوی تخنیکی دارد.

سا موای غربی

پایتخت : ـ اپیاو . مساحت ۱۰۹۷مربع‌میل نفوس در ٦٥ یکصدو سی‌و پنج هزار. بیرق سرخ باربع حاشیهٔ چپ بالایی به رنگ آبی. در میان این ربع ٥ ستاره سفید با پنج ستاره نوك دار به شکل صلیب جنوبی. واحد پولی پوند ساموای غربی (یك پوند معادل سه دالر امریکایی).

ساموای غربی که در اول جنوری ۱۹٦۲به آزادی رسید مرکب از چهار جزیره است که در حدود ۲٦۰۰ میل به جنوب غرب ها وایی در بحر محیط آرام افتاده است. سا موا ی شرقی که مرکز آن پا گو پاگو نام دا ردتحت اثر امریکا است.

ساموای غربی از ۱۸۹۹ تا ۱۹۱٤ مستعمره آلمان ها بوده باز نیوزیلند آنرا بد ست آورده در سال ۱۹٤٥ اداره آن به ملل‌متحدو نیوزیلند تعلق گرفت. در ۱۹٥۹ یك حکومت انتخابی داخلی ودر ۱۹٦۲ آزادی کامل پیدا کرد.

نفوس آن کاملا پولی فلیشیایی هستند . محصولات عمده مردم ماهی، کاکاو، نار یال، کیله، قهوه و غیره است.

لیسو تو

باسو تولند آخرین مستعمرهٔ برتانوی در در سر زمینی که بعدا در قرن ۱۹ بنام افریقا بتاریخ ۱۲ میزان مطابق ٤ اکتو بر بحیث دولت پادشاهی (لیسوتو) و تحت عضویت کامنویلت به آزادی کامل رسید . اولین پادشاه لیسو تو رئیس فعلی آنکشو ر تلو تلیهی مشو دیشو دوم خواهد بود .

نظری به گذشته :

مردم باسو تو که قسمت عمدهٔ شان را قبایلی های سو توی جنوبی تشکیل میدهد. باسو تولند مسمی گردید، اقامت گزیدند . یکسلسله جنگهای سر حدی که موشیش با مردان منطقه آزاد (اورنج) بعمل آورد وی را مجبور ساخت پناهگزینی بر تانیه را جستجو کند بالاخره در سال ۱۸٦۸ مو شیش و مردمانش تحت الحمایهٔ برتانیه محسوب‌شدند در سال ۱۸۷۱ باسو تولند با کیپ گالو نی

ملحق گردید ولی مشکلات بین حکومت کیپ وباسوتو منجر به دشمنی شد ودر سا ل ۱۸۸٤ این سر زمین دو باره تحت کنترو ل مستقیم برتانیه در آمد.

انکشاف سیاسی .

در سال ۱۹۱۰ یك هیئت مشورتی بنا م شورای باسو تولند متشکل از رئیس عا لیو ۹۹ نفر اعضای منتخب با سو تو تا سیس، گردید. ازسال ۱۹۵۰ ببعد ٤۲ چوکی شوری توسط اعضای منتخب اشغال گردید و درمارچ سال ۱۹٦۰ یك قانون اساسی جدید رویکار آمد .بدینترتیب زمینه برای شورای اجرائیوی مرکب از یك عنصر غیر رسمی و هیئت هشتاد عضوی هفتنه‌بنام شورای ملی‌باسوتولند کـه نصـف اعضای آن از طـریـق شورای محلی انتخاب شده بود مساعد گردید.

قانون اساسی قبل از آزادی : ـ

درماه‌فروری ۱۹٦٤ شورای‌ملی با سو تو لند راپور یك کمیسیون قانونی را به اکثر یت آراء پذیرفت این راپور قانون اساسی جدید را که بتـواند قانون آزادی آینـده آن ر ا تهدابگذاری نماید، توصیه میکرد.

این پیشنهاد ها در کنفرانس سال ۱۹٦٤ منعقدهٔ لندن مورد تجدید نظر وموافقه قرار گرفت وراپور مربوط آن توسط رئیس عا لی ونمایندگان تمام‌احزاب عمدهٔ‌سیاسی‌باسوتولند و حکومت بر تانیه بامضاء رسید.

حکومت برتانیه تعهد کرد تا به تقاضا ی مردم با سو تولند برای آزادی هر چه زودتر جواب مثبت بگوید. قانون اساسی جدیدقبل از آزادی بعد از انتخابات عمومی بتار یخ۳۰ اپریل ۱۹٦٥ نافذ گردید. دریـن انتخابات حزب ناسیونال‌باسوتولندکه‌رهبران‌لیبواجونتان صدراعـظم فعلی می باشـد .از جملـهٔ ٦۰ چوکی شورایملی ۳۱ کر سی را اشغال کرد. همچنان حزب کانگرس و حزب آزا دیخوا ه با سو تولند هر کدام با لنوبه به ۲۵ چوکی وچهار چوکی بدست آوردند.

در آستانهٔ آزادی : ـ

در ماه اپریل ۱۹٦٦ یکسال بعد ازانتخابات حکومت باسو تولند فیصله های را درشورای ملی ومجلس سنا مطرح کرد که از حکومت برتانیه تقاضا میکرد باساس موافقهٔ سا ل ۱۹٦٤ لندن آزادی باسو تولنـد را قبو ل نماید.

شورای ملی بتاریخ ۱۱ می ومجلس سنا بتاریخ ۲۷ می ۱۹٦٦ این فیصله نامه ر ا تصویب کرد.

نمایندگان حزب مخالف در مراحل آخیـر کنفرانس که راپور آن مورد قبول وا قـع شد و پیشنهاد های حکومت باسو تو لندرا برای قانون آزادی مورد بحث قرار داداشتراك نکردند نظر به قانون اساسی جدیدرئیس‌فعلی بحیث پادشاه تعیین شده می تواند.پارلمان لیسوتو متشکل از پادشاه، شورایملی مرکب از شصت عضوء سنا مرکب ازبیست ودونفر اعضای انتخابی، و یازده نفر اعضای‌انتصابی‌از طرف‌پادشاه‌خواهدبودکابینه‌عبارت ازصدراعظم‌و هفت نفر وزیر بوده وصلاحیت‌اموراجرائیوی دارد. پادشاه شخصی را کـه مورد اعتماد اکثریت اعضای شورایملی قرار میگیرد،بحیث صدراعظم تعیین میکند.

نفوس و موقعیت جغرافیایی :

لیسو تو یك کشور کوچك کوهی است که از چهار جهت، جمهوریت افریقای جنوبی آن را احاطه کرده. مساحت آن به ۱۱۷۱٦ مربع میل میرسد ارتفاع آن از سطح بحر در نقاط پست از ۵۰۰۰ تا ٦۰۰۰ فت است، ولی در نقاط مرتفـع از ۷۰۰۰ تا ۱۱٤۲۵ فـت میرسد.

سطوح مرتفع این کشور را سلسله کوهایی اشغال کرده که عموما از گیا های و حشی پوشیده است واز شمال تا جنوب امتدا د دارد. دریای اورانج این سلسله را از هـم قطع کرده ودر عمق دره ها راهش را به‌طرف جنوب باز کرده وزمین های همجوارش ر ا آبیاری میکند. و لی چون خاك آن ضعیف‌است حاصلات خوبی نمیدهد، در زمینهای داما ن تپه ها زراعت مخلوط صورت میگیرد، د ر حالیکه از سطوح مرتفع تنها بمنظور چراگاه کار گرفته میشود.

در سطوح پست درجـه حـرارت هنگام تابستان حد اکثر تا ۳۲٫۲ درجهٔ سانتیگراد و در زمستان حد اقل ٦٫۷ درجه سانتیگراد میرسد برف در سطوح مرتفع زیاد ودرسطوح پست به ندرت میبارد.

نفوس لیسو تو نظر به احصائیه سنا ل ۱۹٦٦ به ۸۵۸۰۰۰ نفر بالغ میگردد. عد ه کسانیکه در موقع نفوس شماری حاضر نبودند به ۱۱۷۰۰۰ نفر میرسد. در لیسو تو مردمان غیر افریقایی کمتر دیده میشود اروپایی ها عموما در دوایر دولتی کار میکنند ویکعـده به تجارت مشغـولند و یا نمایـندگی ها ی خارجی هستند، آسیایی ها بیشـتر پیشـهٔ تجارت دارند، نفوس لیسو تو در طی ده‌سال گذشته افزایش قابل ملاحظه ای‌نموده مـثلا تراکم نفوس درسال ۱۹۵۰ از٥٦ نفردر فـی مربع میل به ۷۵ نفر در فی مربع میل درسال

۱۹٦۰ رسیده است نظر به احصائیه زراعتی که بدست آمده۰ر۵۰ فیصد نفوس این‌کشور در سطوح پست ، ۲۰ فیصد در دامان تپه‌ها و ۳۰ فیصد در مناطق کوهی بسر می‌برند.

مذهب و لسان : —

در لیسو تو مذهب مسیحی حکمفرمایی دارد، احصائیه سال ۱۹۵٦ حاکی است که ۳۳ر۸ فیصد نفوس افریقایی رومن کاتولیك ۲۲ فیصد پروتستانت فرانسوی، ۹ر٤ فیصد کلیسای انگلیسی و ۷ر۵ فیصد عیسوی ها ی سایر نژاد ها هستند. لسان باسو توسیسوتو است، ولی زبان رسمی حکومت انگلیسی است که از دوره تعلیمات ثانوی، بحیث‌زبان تعلیمی مردم قرار میگیرد، در حالیکه‌تعلیمات مکاتب ابتدایی بزبان (سیسو تو)صور ت میگیرد وانگلیسی درین دوره تنها بحیث یك لسان تدریس میشود .

مناسبات با افریقای جنوبی :

لیسوتو از هر طرف با افریقای جنو بی احاطه شده و یکوقت از سال ۱۹۱۰ باینطرف با افریقای جنوبی یك واحد مشترك گمر کی داشت، این واحد منبع بزرگ صادرات‌وواردات محسوب میشود، پول رایج لیسو تو (راند) افریقای جنوبی است که معادل به شلنگك سترلنگ میشود. معادن و صنایع افر یقا ی جنوبی با مساعد گذاشتن، زمینه برای‌کارگران لیسو تو که در جستجوی کار بخارج میباشند مارکیت خوبی شده میتواند.

لیسو تو همچنان که در یاهای پر آب از کوهای آن سر چشمه میگیرد، برای آبیار ی وبکار انداختن قوای برق منابع خوبی رادارا میباشد.

وضع اقتصادی : —

لیسوتو یـك کشور زراعتـی است .

تربیه و پرورش مواشی اقتصاد لیسو تورا تقویه میکند.

د ر سال ۱۹٦۲ تعداد گو سفندان ایـن کشور به ۲ر۱ ملیون راس ٦۳۲۰۰۰ راس بز و ۳۷۵۰۰۰ گاو میر سید که از محصولا ت پشم، روغن وامثال آن عایدی بمردم تهیـه میشود. عایدات صادرهٔ باسو تولند در سال ۱۹٦۳ از درك پشم، گاو وامثال آن به چهار ملیون پوند بالغ گردید.

باسو تو لند در سال ۱۹٤۵ــ٤٦ و ۱۹٦۵ ٦٦ مبلغ ۵ر۱۳ ملیون پوند (که ۱۰ ملیو ن آن تحفه بود) از برتانیه کمك مالی در یافت کرد واین همکاری بعد از آزادی نـیز دوام خواهد کرد.

در سـال ۱۹٦٤ در یـن کشـو ر بیش از ۱۰۰۰ مکتب ابتدایی با تعدادشمول ۱٦۵۰٤۱ نفر شاگرد پسر و دختر و جود داشت همچنان تعداد مکاتب ثانوی در همین سال با ۲۷۵۲ شاگرد به ۲٤ میر سید .

باسو تولند در سال ۱۹٦٤ دارای نه‌شفاخانه به گنجایش ۸۱۹ بستر بود مصارف تعلیمی و صحی باسـتو تولـنـد در سـال ۱۹٦٤ــ۵ ٦ بالترتیب به ۱۹۵ر۷۱٦ پوند و۳۸۲۱۵۲پوند بالغ میگردید.

گایانا

پایتخت :ــ جارج‌توان. مساحت۸۳۰۰۰مربع میل نفوس ششصدو چهل‌و هفت هزار.واحد پولی دالر گایانا (بیش از یك‌و نیم دا لـر گایانا معادل یك دا لر امریکایی)

یك مستعمره برتانوی برای ۱۵۲ سال‌بوده در ۲٦ می ۱۹٦٦ به آزادی رسید. بعد از ونیزویلا که در ۱۸۳۰ بـه آزادی رسید ه .

گایانا در حاشیهٔ شمال شرقی امریکا ی جنوبی واقع است. اکثر نفوس آن هند ی نژاد یا سیاه پوست اند. گا یانا از غرب‌با ونزویلا از جنوب با برازیل، از شرق بـا

گیانای هالیندی واز شـمال بااو قیانو س اطلس محاط است قسم عمدهٔ کشوررا جنگلات

انبوه استوایی فرا گرفته است. نود فیصد نفوس بالای یك ساحهٔ به عرض تقر یبی‌پنجاه

میل در سر تاسر ساحل زندگی می کنند و مصروفیت های زراعتی دارند شکر و برنج از محصولات عمده آنست کافی، کاکاو میوه های خاندان لیمو، چوب و حیوانات ا هلـی از محصولات د یگر آن بشمار میرود گایا نا چارمین کشور صادر کننده ماده معد نـی بوزایت می‌باشد وده فیصد احتیاجات بوزایت

جهان را تامین می کند طلا، آهن ، الما س، منگانیز وابرك هم دارد، سگرت، صا بون ، گوگرد، منسو جات واثاثیه چوبی می سازد

نظام حکومت آن پارلمانی است صدراعظم در راس کابینه قرار دارد. یك پوهنتون دارد تعداد با سواد گایانا هشتاد فیصد است

در سیاست خارجی بیطرف است. باونیزویلا منازعهٔ قدیمهٔ سر حدی دارد. گایانا عضـو ملل متحد وممالك مشتر ك المنافع است.

ارجنتاین

پایتخت بوینس آیرس . مساحت ۱۰۷۲۷۰۰ مر بع میل نفو س (بقرار تخمین ۱۹۶۶ حکومت) ۰۰۰ ر ۶۹۱ ر ۲۲ بیرق آبی ، سفید و پارچه های افقی آبی با آفتاب طالع در پارچه سفید واحد پو لی : پیسو(معادل۵ر۰سنت‌اتازونی) یعنی دو صد و چار پیسو معادل‌یك دالرامریکا امریکایی.

شرح:- جمهوریت ار جنتاین از «بولیویا» تا دماغه (هارن) بفاصلهٔ ۲۳۰۰ میل وا ز اندیز تا اتلانتیك جنوبی امتداد دارد. ازطرف شمال با بولیو یا، از شمال شرق با پراگوی، وبرازیل و پوروگوی واز شرق با بحرالکاهل جنوبی واز غرب با چلی احاطه شده است .

چار سلسله جبال مشخص دارد.

اکانکا گو وایا بلند ترین قلهٔ نصف کرهٔ غربی به ارتفاع ۲۲۸۳٤ فت در آن واقع است اندیز جنوبی دارای جهیل ها ودر یاچه ها ی ماهی است. در شرق اندیز سطوح هموا ری وجود دارد که در شمال پر از جنگلات بوده ودر جنوب مزارع وسیع گندم و چراگاه حیوانات را تشکیل میدهد

ریو دوله پلاتا از بزرگترین در یا هابوده سه شهر مهم بوینس آیرس. لاپار تا (ارجنتاین) ومونتویدو (یوروگوی) در کناره های آن واقع است.

بوینس آیرس از بزرگترین شهر ها ی امریکای لاتین است که در ۱۹۶۲ در حدود ۳۷۹۹۲۰۰ نفوس داشت.

منابع وصنایع: ،کو های ار جنتاین دارای ذخایر ذغال، سرب، جست، آهن ، گوگرد نقره، مس وطلا است . نفت هم توسطحکومت وهم توسط کمپنی های شخصی استخرا ج میگردد. بزرگترین چاهای نفت آن در نوا حی کومو دورا، ریواد او یا واقع است. بزرگترین ساختمان صناعتی ار جنتاین عبارتست ا ز فابریکات ملی فولاد درسان نیکو لاس .

پنبه ،گندم، جو برنج، زغر، جو در ورشقه در ارجنتاین روییده واهمیت دارد. صنا یع شکر، شراب و پنبه زیاد است آ فتاب‌پرست وتنباکو و لوبیا نیز کاشته میشود.

ثروت عمدهٔ مالداران را گوسفند . گاو ، اسپ، بز وخوك تشکیل میدهد. سا لا نه بصورت وسطی چهلو چهار ملیون گاو وچهل وپنج ملیون گوسفند تربیه میشود.

فروش گوشت سرد شده صنعت بزرگترین وبعد از آن آرد کردن گندم صنعت ثا نو ی است.

واردات عمدهٔ ار جنتاین عبارت از تکه‌باب روغنیات ،مواد کیمیاوی، آهن ، ماشین های زراعتی و شیشه باب است.

تاریخ و حکومت : در سالهای ۱۵۱۵ و ۱۶ توسط کاشفین هسپانوی تحت رهبری «چوان دیاز، دو سویس» کشف گردید . ارجنتاین تحت اثر هسپانیه تا وقتی با قیما ند که در ۱۸۱۰ ولایات آن در نتیجهٔ یك ا نقلا ب جمهوریت آزاد را تشکیل داد. در ۱۸۵۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید. قانون اساسی موجوده آن در ۱۹۵۶ تصو یب گردید.

۲۲ ولایت دارد که دارای حکومات محلی و سیستم قانونی با لخاصه خودهستند.

در ۱۹٤٤ وبعد از انتخابات ۱۹٤۶که‌خوان پیرون یك فرد نظامی رئیس جمهور ارجنتاین شد سیستم دمو کراسی آن مملکت را به دکتاتوری مبدل کرد. ومملکت را شدیداً مقروض ساخت. در ۱۹۵۵ نظامیان و ملکی‌ها او را بر انداختند و تبعید کردند. درهمین سال یك حکومت موقتی تشکیل گردید ه و بحیث رئیس جمهور هیدرو، ادرامبرو راتعیین نمودند . وی آزادی های فردی‌رادو باره‌تامین واملاك غصب شده را مسترد نموده (حز ب پیرون) را ملغی قرار داد. بعد از اولین انتخابات آزاد «دکتور ارتو رو فراندیزی» به

ریاست جمهوری مقرر گردید (۱۹۵۸) . در ۱۹٦۲ یك کودتای‌بدون خونریزی باعث‌رویکار آمدن (جوز ماریا کیدو) گردید وی دو باره مملکت را در حالت نصف دکتاتوری قرا ر داد.

در ۱۹٦۳ بحرانات ارجنتاین باعث استعفای کابینهٔ گیدو گردیده و انتخابات متعاقب آن ‌وکتور آرتورو ایلیٔا) را بحیث رئیس‌جمهور نتخاب کرد. در سال ۱۹٦٦ پیرو نست ها در چندین انتخابات ایالتی موفق گردید ند در ماه می همانسال هفتمین تنزیل قیمت پیسو اعلام گردیده در جون ٦٦ یك گروپ سه نفری نظامی داکتر ایلیار ا بر طرف و برید جنرال متقاعد هوان کار تو سی‌و نگانیا را بحیث رئیس جمهور اعلام کرده کاﻧ گرس منحل شد احزاب سیاسی ممنوع گردید پوهنتون های ملی موقتا مسدود گردید .

ار جنتاین عضو ملل متحد وموسسه کشور های امریکایی است

معارف و مذهب : نود فیصد نفوس را رومن کاتولیك ها تشکیل میدهند. تعلیمات ابتدایی رایگان واجباری است. پوهنتون های ملی زیادی در ارجنتاین و جود دارد.

مردمان ار جنتاین بازماندگان ایتا لو ی ها وهسپانوی ها اند ودر میان شان سویسی ها ، جرمنی ها و انگلیس ها نیز وجو د دارند.

دفاع : در سنین بیست و چهل و پنج خدمت عسکری اجباری است.

قشون ارجنتاین بر ۸۵۰۰۰ نفر بالغ‌میگردد در پهلوی آن عساکر احتیاط هم مو جو د است.

آستراليا

پایتخت : کانبیرا مساحت ۲۹۷۱۰۸۱ میل مربع ، نفوس ۱۱٫٤۷۸٫۷۰۳ پرچم : زمین آبی بانشان بیرق انگلیس که بالاتر ازستارهٔ هفت ضلعی قرار دارد همچنان نشان صلیب جنوبی.

واحد پولی پوند آسترا لیایی .

شرح : بر اعظم آسترالیا مانند جزیرهٔ عظیمی در جنوب شرق آسیا و پایا نتراز جزایر اندونیزیا واقع شده است. بحر هند در جنوب و غرب آن واقع بوده و بحرالکاهل در شرق آن واقع است . آبهای این دو بحر در شمال در قسمت بحیرهٔ تیمور با هم می‌آمیزد. کوهای کاسیوسکو در ساحل شرقی امتداد دارد. سطح مرتفع جنوبی آن دو هزار فت بلند است.

قسمت های مختلفهٔ آسترا لیا بنام ها ی (ویلز جدید جنوبی) ، (وکتوریا) کوینزلیند، آسترالیای جنوبی، آسترالیای غربی، تاسمانیا ایالت شمالی وایالت مرکزی آسترالیا.

منابع و صنایع : بیشتر صناعتی شده میرود بیست و پنج فیصد قوای کار گری مجموعی آن مصروف صناعت است. و تنها پانزده فیصد آن مصروف حرفه های محلی اند.

تولید پشم مهمترین صنعت آسترالیااست. سی فیصد تمام پشم جهان در آسترا لیا تولید می شود. بر اعظم آسترالیا یکی ا ز بزرگترین مولدین گندم جهان نیز میباشد . شکر، شراب، میوه جات، سبزیجات، گوشت حبوبات ، سنگ های معدنی به شمول یورانیم طلا، ذغال، مس، آهن، نقره، سرب و نفت نیز صادر میکند. تو لیدات صناعتی مهم آن عبارت از آهن و فولاد است.

منسوجات ، سامان برقی و رادیویی دواها، رنگ ها، ماشین باب، اسباب فلز ی موتر وماشین موتر، طیاره و کشتی نیزتولید میکند.

تاریخ و حکومت : در ۱۹۰۱ به حیث یك کشور مشترك المنافع در آمد. پار لمان آ ن مشکل از تاج (که توسط گورنر جنرال از آن نمایندگی میشود). سنا ومجلس‌نمایندگان است .حکومت سر مایه گذاری انفرادی ر ا تشویق نموده منا سبا ت خود را با انگلستان واضلاع متحده در بهترین شکل نگهداری میکند. در بسیاری پیمان های نظامی عضویت دارد. باساس قانون تقاعد آن در مورد جنگ در سنین پیشرفته و به اشخاص معیوب به شمول کوران. بیکاران و غیر ه معا ش‌پرداخته میشود. همچنان قانون حاملگی امتیازات‌زیادی به‌مادران حامله میدهد.

عضو ملل متحد ممالك مشترك ا لمنا فع و سیتو است در جنوری ۱۹٦٦ر‌ا برت‌منزیس از عهده صدارت استعفی داد وهیرالد هولت جایش را گرفت.

معارف و مذهب : معارف اجباری و رایگان است ده پوهنتون دارد. بیشتر عیسو یا ن اند.

دفاع : قوای زمینی ، هوایی و بحری دارد که با لوازم عصری مجهز اند. همچنان باساس پیمان های نظامی سیتو و غیره ودر چوکات مشترك المنافع سیستم دفاعی مشترك دارد .

آستریا

پایتخت : ویانا . مساحت : ۳۲۳۷۶ مربع میل. نفوس (نظر به تخمین ۱۹۶۵ ملل‌متحد) ۷۲۵۵۰۰۰ بیرق: سه ستون افقی سرخ،سفید سرخ واحد پولی شلنگ (۱۰۰ گروشن) .

شرح : یکی از ممالك کوهستانی اروپای مرکزی است . در غرب باسویس‌در شمال غرب با جهیل کانستانس در جنوب باسویس و شاخه های الپ و بعضی از ولایات‌ایتالیه ویو گوسلاویا در شمال با جمهوریت اتحادی آلمان در شمال شرق چکو سلواکیه ودرشرق وجنوب‌شرق باهنگری احاطه شده‌است. ارتفاع شاخه های الپ در آستریا به ۱۲۸۵۷ فت میرسد.

دره های متعددی این مملکت را با مما لك همجوار پیوند میدهد (دره بریز) یکی از راه های قدیمی است که به ایتالیه میرسد .آستریا جنگلات فراوان دارد.

بزرگترین در یای آن (دانیوب) از شما ل غرب از (باواریا) تا شرق در چکو سلواکیه امتداد دارد. (دراو) (ال) و (مور) از در یاهای دیگر آنست که از بعضی استفاده بر قی و آبیاری هم میشود.

آب وهوای معتدل دارد.

منابع و صنایع : آستـریـا آهـن خام روغنیات ، الومونیم ، ذغال ، سمنت ، مس‌و چوب تو لید میکند. منابع مهم گرا فیت هم دارد. تو لید قوه برق انکشاف خوبی‌مینماید. از صنایع مهم آن فولاد سازی نساجی،الیاف پنبه وسند، مواد کیمیاوی و چرم مصنو عی است.

باو جود مـحدودیت زمیـن های زراعتـی آستریا نودو پنج فیصد مواد خوراکهٔ خودرا تولید میکند.

گندم ، جواری، جودر ، جو، کچالو ونیشکر درآن میروید .

همچنان در آستر یای سفلی تا کستا ن های زیادی وجود دارد، گاو، گوسفند،خوك اسپ وبز از حیوانات عمده آن است.عایدات ملی آستر یا از نقطهٔ نظر سیاحین سالا نه بیشتر از چار صد ملیون دالر تخمین میشود جشن موزارت در سایر زبرگ واوپرای‌دولتی ویانا شهرت فراوان دارد .صادرات عمد ه‌آن آهن، فولاد، کاغذ، منسو جات ماشین ،مواد کیمیاوی، تو لیدات فلزی، عراده جات‌الومینم وقوای بر قی است. تجارت بیشتر آن بـا آلمان غربی، ایتالیه واضـلاع متحده امریکا صورت میگیرد.

تاریخ و حکومت : آستریا یا نشانهٔ شرقی شارلمان (۷۸۸ میلادی) در ۱۲۷۸ به تصرف هیسبرگ ها آمد. بعد تر تیرول در ۱۳۶۳ و بوهیمیا وهنگری در ۱۵۲۶ به آن منضم گردید در ۱۵۲۹ و در ۱۶۸۳ ترکها در ویانا شکست خوردند.

در تصادمات بعدی ستیلیسیا به تصرف پروس در آمد. در سالهای ۱۷۷۲، ۱۷۹۳ و ۱۷۹۵ آستر یا قسمت هایی از پولیند را اشغال کرد. آستریا صحنهٔ جنگ ها ی‌بزرگ ناپولیون واقع شد ودر شکست دادن و ی سهم گرفت بعد از جنگ هفت هفته یی با پروس و شکست از آن لومباردی و بنیسیارا ایتالیه از آستریا بدست آورد.

در زمان پادشاهی مشترك آستر یا هنگری (اطریش، مجارستان) که در ۱۸۶۷ تا سیس شده بود فرانس جوزف امپراطور آن بود.در آن زمان نفوس تقریبی آن بیشتر از پنجاه‌و يك ملیون بوده قسمت های زیادی از ممالك همجوار تحت اداره آن بود. در ماه جون۱۹۱٤ بعد از قتل فرانس فردیناند وارث تا ج و تخت آستر یا وخانمش در (سرائیو)آستریا با (سربیه) اعلان جنگ داد واز همین جاجنگ جهانی اول منشاء گرفت.

بعد از جنگ آستریا مبدل به جمهوریتی متشکل از ۱۹ ایالت گردید. تاریخ سیاستی آستریا در بین جنگ اول ودوم بسیار پیچیده است. در ۱۹۳۸ توسط هتلر اشتغال گردید • و اتحاد آن با جرمنی اعـلان گردید در ۱۹۴۵ دو باره شکل جمهوریت را گرفت و متشکل گردید از:برگنلند.آستریای سفلی، آستریای علیا سالزبرگ ،ستیریا، تیرول، وار لبرگ

وشهر ویانا. بعد از آزادی توسط متحد ین یعنی در ۱۹۴۵ دوکتور کارل انر بحیث‌رئیس جمهور انتخاب گردید نامبرده در ۱۹۵۰ وفات یافت. آزادی کامل آستریا در ۱۹۵۵ بصورت رسمی تایید گردید.

رئیس جمهور آستر یا تو سط آ را ء سری و عمومی برای مدت ٦ سال انتخاب میشود .آستر یا عضو ملل متحد . عضو میثاق عمو می تادیا ت گمر کی و عضو تجار ت آزاد ارو پا ئی است . شو را ی ملی آن ١٦٥ کر سی دارد در انتخا بات‌سال ١٩٦٦ حزب محافظه کار مردم اکثریت را بدست آورده و بدینصور ت حکو مت‌ائتلا فی بیست و یك سالهٔ محافظه کار و سیاست را خاتمه داد . صدراعظم داکتر کلا و س نام دارد . رئیس جمهور آستریا فرانز جو ناس در ماه می ۱۹٦٥ انتخاب گردید . حزب مردم تعداد بیشتر چو کی ها را اشغا ل کرده است .

معارف و مذهب : مذهب عمومی رومن کا تو لیك است . تعلیما ت اساسی بین سنین ٦ تا ١٤ رایگان و اجباری است چندین پوهنتون دارد . زبان مردم را اکثراً جر منی تشکیل مید هد .

دفاع : باساس موافقتنا مه ایکه بعد از جنگ امضاء کرده است آستر یا نمیتواند اسلحهٔ اتو می و یا سلاح های مخر ب‌قوی داشته با شد .

قشون زمینی و هوائی آن بالغ بر ٦٠٠٠٠ نفر میشود . در ١٩٥٥ بیطر فی دا یمی خود را اعلان کرده است .

آیر لند

پایتخت : دبلین . مسا حت ۲۷۱۳٦مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦٥ ملل متحد) ۲٥٦۳۰۰۰ ، پر چم : پار چه های عمو دی سبز ، سفید ، نارنجی ، واحد پو لی ،پوند آیر لیندی .

شرح : آیر لیند جز یره ای وا قع در اقیانوس کبیر نزدیك بر اعظم اروپا یك دولت مستقل دیمو کراتیك است که از برتانیه تو سط بحیرهٔ آیر لند و کا نا ل شمالی در شرق و در جنوب شرق‌توسط‌کانال سنت جارج جدا شده است .

مشتمل از یك سطح مر تفع مر کز ی است که در اطرا ف آن تپه ها و کو های جداگانه وجود دارد . سا حل آیر لیند شکستگی های زیاد دارد .

از در یا های مهم آن شا نون است بلند تر ین کو های آیر لیند در جنو ب غرب آن قرار دارد .

حیوانا ت وحشی نها یت کم بوده و مار در آیر لیند وجود ندارد . سنگ مشهور بلار نی در یك قصر قدیمی در دهکدهٔ‌بلارنی وجود دارد .به قرار یك افسانهٔ محلی کسانیکه این سنگ را ببو سند دا رای قدرت گفتار جادوئی میشوند از ١٩٥١ به اینطر ف مها جر ت از ین خطه سا لانه به چهل هزار نفر با لغ می شود . ازمیدان های مهم هوائی آن شنون است که بندر آزاد از محصول گمرکی است .

منابع و صنا یع : بیشتر یك مملکت زرا عتی است . حبو با ت عمدهٔ آن راگندم جو در وجو تشکیل مید هد . کچالو ، ملی لبلبو وغیره در آیر لیند میرو ید . تحت پروژهٔ اصلاحات ارضی در سالهای گذشته نزدیك به سه ملیون جریب زمین تحت‌آبیاری آمد .

از صنایع عمدهٔ آن‌تهیهٔ مواد غذائی است . آبجو . منسو جا ت . ماشین ها ی طباعتی . فلزات . تنبا کو . عراده جا ت . بوت و مواد کیمیاوی نیز در آیرلیند تولیدمی شود .

انکشاف صناعتی آیرلیند بسرعت دوام دارد . ماشین ها ی بر قی و غیربرقی کود مصنو عی ، گوشت و فلزا ت ازصنایع مهم آن بشمار میرود .

تاریخ و حکومت : در ١٩١٦ قیا می به مقابل حکمرا نی انگلستا ن بوجود آمد که منتج به اعلان جمهور یت آیر لیند گردید . در ۱۹۲۱ انگلستا ن شکل دو مینیو ن را به الستر که شامل شش حکو مت محلی بودو آیر لیند جنو بی که شا مل ٢٦ حکو مت محلی بود پیشنهاد کرد با ین پیشنهاد آیر لیند شما لی موا فقت کرد . قا نو ن اساسی دولت مستقل آیرلیند در در ۱۹۲۲ به تصو یب رسید . نظر بیك موافقه بین آیرلیند شمالی و انگلستان

آیر لیند شما لی در همین سا ل خود راجدا سا خت در ۱۹۳۷ قا نون اساسی جد یدی تحت اجرا ء قرار داده شد که با سا س آن آیر لیند جنو بی یك دو لت خودمختار دیموکراتیك بنام قدیم آن ، آیر ، اعلان گردید .

پارلمان آیرلیند متشکل از یك شوری بنام دیل ایر ین که ۱٤٤ عضو دارد .ویك مجلس سنا که بنا م سینادایر ین یادمیشود و شصت عضو دارد از ین جمله یازده عضو توسط صدراعظم انتخا ب میگردد ، شش عضو تو سط پو هنتو ن ها معر فی میشود و باقیمانده از پنج حوزهٔ انتخاباتی انتخاب

میگردد . رئیس جمهور گاندید شوری را بحیث صدر اعظم انتخا ب کرده وصدرا عظم با تایید شوری وزیران خود را تعیین

میکند . پار لما ن انگلستا ناتحادشش حکومت محلی شمال شرقی را با انگلستان تایید کرده است اما حکومت آیرلیند این ادعا را برسمیت نمی شناسد . آیرلیند عضو ملل متحد و شورای یو رو پ است

معارف و مذهب : بیشتر از نود فیصد مرد مرو من کا تو لیك اند .

تعلیما ت اساسی اجبار ی و رایگا ن است . موسسا ت تعلیمی زیادی درآیرلیند وجود دارد که مهمتر ین همه پو هنتو نملی آن است .

دفاع : خدمت عسکری بصورت آزاد و داوطلبا نه است قوای دایمی زمینی هوائی و بحری آن به ۱۳۰۰۰ نفر و قوای احتیاطی به ۲۵۰۰۰ نفر میر سد . بحر یهٔ آن متشکل از کشتی های کو چك است .

آیسلند

پایتخت : ریکجاویـك . مساحـت : ۳۹۷۵۸ میل مر بع نفوس : ۲۰۸۰۰۰ پرچم: آبی با صلیب سر خ و حواشیسفید. واحد پولی : کرونا معادل دو عشاریه دو سنت اتا زو نی .

شرح : یك جمهور یـت ایست که از جزیرهٔ آتشفشانی بوجود آمده و نزدیك دایرهٔ قطب شما ل مو قعیت دارد . جریان گرم بحری گلف ستریم هوای آنرا معتدل میسازد و دارای چشمه های معد نی آب گرم است .سی و پنج فیصد نفو س مشغو ل زرا عت اند . کچا لو و ملی و دیگر نباتات را زرع میکنند . صنعت ما هیگیر ی رواج زیاد دارد .

تاریخ و حکو مت : آیسلند در سا لهای ۹۳۰ ــ ۱۲٦۲ یك جمهور یت آزاد بود . آنگاه با نا رو ی ملحق شد و هر دو در ۱۳۸۰ تحت ادارهٔ دنمارك در آ مد نـد . دنمار ك آیسلند را در سا ل ۱۹۱۸ یـك مملکت آزاد شناخت و تنها پادشاه دنمارك حیثیت پادشاه آیسلند را نگهدا شت .

در ۱۹٤۱ آیسلند تصمیم گر فت بکلی از دنمار ك جدا شود و قا نون اسا سی

یك جمهور یت را ایجاد و قبو ل کند . در در نتیجه جمهوریت آیسلند بتاریخ ۱۷جون ۱۹٤٤ اعلام گردید . آیسلند بتاریخ ۲۳ ــ ۲۸ جون ۱۹۳۰ هزار ومین سالگره آلتنگ قـدیمترین انجمن پارلمانی دنیا را جشـن گرفت . در ۱۹۵۹ تعداد اعضاء آلتنگ از

۵۲ نفر به ٦۰ نفر با لا رفت . رئیس‌جمهور آن اسگیر اسگیرسن است که چار بـار انتخا ب شده است .

معارف و مذهب : زبان مردم آیسلند طی ۱۰۰۰ سال از آلودگی با السنه‌دا پری‌ماندااست. بر ی مانده است .

دنمار کی و انگلیسی نیز تد ریس‌میشود هشت سا ل تعلیما ت مقد ما تی اجبـار ی میبا شد .

بیسواد در آیسلند وجود ندارد .

مذهب لو ترا ن است و لی آزادی مطلق مذهبی حکمفرما میباشد .

دفاع : آیسلند قشو ن ندارد ، بحریه ندارد قلعه های جنگی ندارد . عضو اساسی نا تو می باشد واز آن رهگذر یـك میدان هوآئی را دار در کیفلا و یك دارد .

اتحاد جماهیر اشتراکیه شوروی

پایتخت : ماسکو . مسا حت : ۸٦٤٩٤۹۸ مربع میل . نفو س (بقرار تخمین حکو مت در ۱۹٦۵) :

۰۰۰ر۰۰۰ر۲۳۰ پر چم : زمین سر خ بانشا ن داس و چکش برنگ زرد وستارهٔ طلائی پنج جا نبی . واحد پو لی : رو بـل معادل یك عشار یه یك دالر امریکا ئی .

شر ح : اتحاد جما هیر اشتراکیهٔشوروی از نگاه مسا حت بزر گتر ین کشور دنیـا است که در دو بر اعظم از اقیا نو س کبیر شمالی تا خلیج فنلند امتداد یا فته است قسمت شمالی آسیا و نصف شرقی اروپـا رآ احتوا کرده از قطب شما ل تا بحیرهٔسیاه امتداد دارد . در غـرب با فنلند ، بحیرهٔ بالتیك ، پو لیند ، چکو سلوا کیا ،هنگری و رو مانیه هم سر حد میبا شعد . در جنوب آن رو مانیه ، بحیرهٔ سیاه ، تر کیه ،ایران افغانستا ن ، چین ، جمهور یتمردممغولستان وکوریا واقع شده است . در انتهای شمال شرقی آبنای بیرنگـث آن را از الاسکـا جدا میسازد .

کشور و سیع اتحاد شوروی که یك بـر ششم حصهٔ خشکهٔ روی زمیـن را تشکـیل مید هد تقر یباً دارای تما م انواع اقلیـم غیر از اقلیم استوائـی میباشد و انـواع مختلف تو پو گرا فی را حایز است.قسمت اروپای آن متشکل از سطوح کم ار تفا عی است که در شرق آن کو های یو را ل و در جنو ب و جنو ب شرقآن کو های کر یمیاو ققفاز وا قع شده است کو های یـو را ل که روسیهٔ آسیائی را از روسیهٔاروپایی جدا ساخته دوهزار وپنجصد میل از شمال‌بهجنوب امتداد دارد . قسمت آسیا ئی آن را نیـز سطوح همواریکه در جنو ب و شتر ق باکوها احاطه شده است تشکیل مید هد .

تقریباً یکصد و پنجاه هزار(۱۵۰۰۰۰)دریا و دو صد و پنجاه هزار جـهیل در اتـحاد شوروی و جود دارد . در یا های‌مهم‌اروپایی آن عبار تند از دنیپر که در بحیرهٔ سیاه ، یورا ل که در بحیرهٔ کسپین ، دان که در بحیرهٔ ازوف ، دو نیای غر بی که در بالتیك و دو نیای شما لی کهدربحیرهٔابیض‌میریزند در قسمت رو سیهٔ آسیا ئی در یا ها یاوب. ینیسی و لینا که در بحر منجمد شما لی وآمور که در او قیا نو س کبیر میر یز ند وجود دارد . یك کانال ابکـه شصت و سه میل طول دارد و از والگا گراد تا کـالاج امتداد دارد در یا های دان و والگا را بهم وصل میکند و یك سیستم هشتاد هـزار میلی کا نا ل ها چهار بحر سر حدی آنـرا با هم وصل میسازد .

پایتخت اتحاد شوروی شهر ما سکواست که در آن قصر قدیمی تزار های روس واقع شده و بحیث مرکز اعصا ب جمهوریت های مختلف آن بحسا ب میرود . لیننگراد دومین شهر اتحاد شوروی است که درسابق بنام پترو گراد و پتر سنبور گ نا میده میشد در حوزهٔ دریای نیوا واقع شده است کیف پا یتخت هزار سا لهٔ جمهور یت اشتراکیهٔ اوکرایـن است و مرکـز صناعتی جنوبی روسیه بشمار میرود .
کریمیا از تفر جگا های عمدهٔ اتحادشوروی است که به یا لتا و دیگر تفر جگا ها یکنار بحر سیاه ار تبا ط پیدا میکند .

تاریخ و حکو مت : مرد م رو سیمتشکل از قبا یل سلاویك که در کو های کارپاتیان می زیستند بـه تدریـج بجانـب جنـوب شما ل و شر ق انتشار نمودند . و در بین بالتیك و بحیرهٔ سیاه جا گز ین شد ند که این انتشار در حوا لی قرو ن نهم و دهم بوقو ع پیوست .

در ۹۸۸ میلادی به امر شهزادهولادیمیر مذهب عیسو یت گر فتند .
از شهر ماسکو در نشر یا تـرو سـی سا ل ۱۱۴۷ تذکر رفته است که در آنزمان شهر کوچکی بود . اما بکمك شهزادگان روسی مسکو و سیاست ایشا ن در جلـب کـمك تا تار ها مسکو روز بروز وسعـت پذیر فت .
شهزادهٔ بزرگ روسی دیمتر ی در ۱۳۸۰ بر تاتار ها غلبه یا فت و امکا ن تو سعهٔ روسیه را بیشتر سا خت . در حوا لی قرن هژدهم یك حکو مت مر کزی با قدرتمتمرکز شده ای در روسیه موجود بود . وتزار های روسی سیاست قاطعانه ای داشتند .

پیتر کبیر (که بین ۱۶۸۹ تا۱۷۲۵ بـر روسیه حکمروا ئی کرد) در تاریخ روس جای مهمی دارد .

پیتر به تحـولات تخنیکی غر ب عـلاقهٔ فراوان گـرفته بود ازین رو یکعده خارجی ها را در شهر ماسکو جاگزین ساحـت وی اولین تزاری بود که خاك روسی را تـرك داده در نیدر لند مصرو ف کار گر ی‌بندری شد تا بتواند معلو ما تی در موردستا ختمان کشتی ها بدست آرد همچنان جهت مطا لعهٔ به‌ممالك انگلستان وفرانسه به آنجا هاسفر کـرد .

بعد از مرا جعت کو شش زیا دی به‌خرچ داد تا مملکت وی بجا نب تمد ن پیش‌برود. تجار ت را تشو یق کرد وکارگران‌خارجی را جهت هدا یت دادن در فا بر یکه ها و کشتی سازی استخدا م کرد . شهرموجودهٔ لیننگراد را وی بحیث پایتخت بنا کرد و نام آن را سینت پتر سبورگ نهاد . **وی جنگ های** طولانی با سو ید نی ها ، تر ك ها و پو لیندی ها نمود .

قرن نزدهم نشا نهٔ تحولات کـلتوری و اجتما عی ای در رو سیه بشمار میرود .

در جریا ن قر ن نزد هم دو نوع‌متفکرین در روسیه ظهور کردند یکی (غر بیون) که به جریانات ممالك غربی عـلاقه میگرفتند و دیگر (سلاو) پسند ها که معتقد به‌محا فظهٔ سیستم قد یمی رو سی و حیا ت زرا عـتی بودند . مسا حت و منا بع روسی به مملکت اجازه داد به نسبت دیگر مما لك زود تر مرا حل صنا عتی شد ن را به پیما ید .در همین وقت جریان های انقلابی نیز در روسیه پدید آمد که هد ف آن از بین بردن رژیم (او تو کراسی) بود . بعد از چند انقلاب در نیمهٔدو م قر ن نزده و ابتدا ی قرن‌بیست در زما ن جنگ جها نی اول و در سـا ل ۱۹۱۷ انقلاب سو سیا لیستیك در روسیه بوقوع پیوست که تحت رهبری لینن منتج به بر قراری رژیم سو سیالیستیك‌در روسیه شد .

روسیه در جنگ های جها نی او ل ودوم حصه گر فت . رژیـم سـو سیا لیستیك سیاست های اقتصا دی و مالی ای بو جود آورد و در طی این مدت مرد م شو رو ی‌به موفقیت های بزرگی رسید ند .

تشکیلات سیا سی : رو سیه متشکل از پانزده فدراسیو ن جما هیر اشترا کیه‌است که بعضی از آنها تشکیلات اضافی‌هم دارند .

سیستم اقتصا دی : مبنی بـر مـلکیت اشترا کی بوده دو نو ع ملکیت تفر یـق میشود . یکی ملکیت دو لتی و دیگرملکیت کو پرا تیف ها و مزار ع اشترا کی،منابع سر شار و طبیعی در سراسر اتحادشوروی موجود است .

صنا عت و زرا عت انکشا ف فوق‌العاده نموده است .

ذغال ، نفت آهن بمقا دیر زیاد استحصال شده فولاد ، سممنت ، بر ق، گـاز طبیعی عراد جا ت و غیره عوا ید سر شاری دارد. وتجار ت خار جی به پیمانهٔ وسیع صور ت میگیرد .

حکو مت : یگا نه حز ب قا نـو نـی عبار ت از حزب کمو نیست اتحاد شوروی است که کانگر س آن ، در حدود ۱۵۰۰ عضو انتخا بی داشته در هر چار سا ل یکبار جلسه میکند .

درین جلسه کمیتهٔ مرکزی انتخاب میگردد کمیتهٔ مر کزی یك هیئت رئیسه را انتخا ب مینما ید که سیاست حزب را بین وقفه های جلسا ت کمیتهٔ مر کزی تعیین می نما ید . وهمچنا ن یك دارالانشاء از طر ف کمیتهٔ انتخا ب میشود که بزرگتر ین عضو اجرائیه حزب می باشد . هیئت رئیسه حزب‌کمونیست مشتمل از دوازده عضو کا مل و شش‌اعضای اضافی (التر نیت) است . سکرتر جنرال حزب کمو نیست لیو نیدبریژنیف‌وصدراعظم الکسنی کو سیگین است . نیکو لای‌پودگورنی حیثیت رئیس دو لت را دارد و بنا مـصدر هیئت رئیسهٔ شورای عا لی اتحاد شوروی یاد میشود .

معار ف و مذهب : تعلیما ت عـمو مـی اجباری است بیشتر از صد زبا ن‌تدریس میگردد . بعد از یك کورس هشت سا لـه سه سا ل دیگر لازم است که متعلم مکتب ثانو ی را گذشتا نده شا مل موسسا ت‌علمی یا پوهنتون هـا شود . در ۱۹٦٤ بیشتر از دو صد و بیست هزار مکتب موجود بود وبه همین تناسب موسسا ت علمی بالاترنیز وجود داشت .

کمتر از یك اعشا ریه پنج فیصد مرد م شوروی بیسواداند . در ۱۹۱۸ کلیسا ودولت از هم جدا شدند . تعداد زیا دی ازعیسوی ها ، مسلمان ها ، یهود ها و بودائی‌ها در شوروی وجود دارند . عروسی‌ها باید ثبت دفاتر شود . طلاق تشویق نمیگردد . مادران

بعد از زایمان سو م خویش حقوق دولتی میگیرند .

اتحاد شوروی و اضلاع متحده امریکا در بیستم جو ن سا ل۱۹۶۳ موافقتنا مه ای را بامضا رسا ندند که باساس آن سیستم مخابره تیلی تایپ و رادیو ئی بین ماسکو و واشنگتن برای مخابرات عاجل و جلو گیری از جنگ تصا د فی تا سیس یا فت .
همچنا ن در جو لای ۱۹۶۳ اتحاد شوروی انگلستا ن وامریکا یك معاهدهٔ مشتر کی را امضاء نمودند که به اعتبار آن همه گونه آزمایش های ذروی به استثنای آزما یش های‌زیر زمینی ممنوع قرار داده شد .

اردنیه هاشمیه

پایتخت ها عما ن و بیت المقد س‌مساحه ۳۷٫۵۰۰ مربع میل ، نفو س (تخمین ۱۹۶۵) یك ملیون ونهصد و هفتاد وشش‌هزار
پرچم ، سه قطعهٔ افقی بر نگ های سیاه ، سفید و سبز . مثلث سر خ همراه باستارهٔ هفت گو شه ئی سفید . واحد پو لی دینار اردنی معادل دو اعشاریه هشت دالر اتازونی.
شر ح : ارد نیه یك سلطنت مشرو طه است در آسیا ی غر بی که سا بقاً تحت ماند یت فلسطین بود . نا م اردنیهٔ‌هاشمیه به ۲۶ ، اپریل ۱۹۴۹ گذاشته شد .مملکت از دو قسمت متشکل است . اردنیه غر بی که صالح الز را عه و لی پیر شده است واردنیهٔ شرقی‌که قسماً سرسبز وقسماً‌ستیپ‌ها خشك میباشد . بشمال آن سوریه‌به شرق آن عرا ق و به شر ق‌وجنوب آن عربستان سعودی و به غر ب آن مملکت نام نهاد اسرائیل واقع است . بسمت شما ل غرب به غدیر گالیله امتداد دارد . یگانه بندر آن عقبه نام دارد که به جنو بی تر ین قسمت مملکت به کنار خلیج عقبه واقع است . جهیل مرده بین اردنیه و مملکت نام نهاد اسرا ئیل واقع است .
مواضع دارای اهمیت تار یخی و مذهبی آن عبار تند از یو رو شلم (بیت المقد س) بیت اللحم ، عمان ، جریکو ، سامریه وغیره بحسا ب احصائیه سا ل ۱۹۶۱ در نفوس آن ۶۳۰۷۲۵ عر ب مها جر فلسطین شا مل است .

منابع و صنایع : قسمت غر بی امکا نا ت خوب زراعتی دارد. بادنجان‌رومی، سبزی‌ها، گند م ، جو ، زیتو ن، انگور، نارنج لیمو و کیله دارد . معادن فاسفیت وپو تاس را دارا میبا شد دو سیستم کا نال یکصدو چهل هزار جر یب آنرا آبیاری میکند .منابع تنبا کو ، آرد سازی ، تقطیر ، موادتعمیراتی تیل زیتون ، صابون ، صدف و منسوجات را دارا میباشد . عواید توریزم آن‌بیشتر از عواید صادرا ت آن میبا شد .
تاریخ و حکو مت : از قر ن شانزده تاجنگ جها نی او ل جزء امپرا طور ی عثمانی بود . در ۱۹۲۲ بر ما ند یت‌فلسطین داخل شد ودر ۱۹۴۶ به آ زا دی رسید. امیر عبدالله اولین امیرآن شد.قرارداد امداد دو جانبه با بر تانیه بست و آنرا در ۱۹۴۸ مورد تجدید نظر قرار داد در ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد .
امیر عبد الله بن حسین پسر دوم حسین ابن علی در جولای۱۹۵۱ به قتل رسید و طلال پسر ارشد ش به ریاست گز یده شد ولی سه ماه بعد به علت مریضی پارلمان‌اورا مخلوع و برادر ش حسین را بر تخت‌نشانید (دوم می ۱۹۵۲) وی بتاریخ ۲۵ می ۱۹۶۱ انتوانت او ریل گارد تر انگلیسی را به‌عقد ازدواج خویش در آورد و نام او را ملکه منا گذاشت .
ولیعهد او عبد الله بتا ریخ ۳۰ جنور ی ۱۹۶۲ متو لد گردید .
قوهٔ تقنینی مرکب از سنای سی و یك نفرهٔ مقرره تو سط امیر و نما یند گان‌شصت نفری منتخب توسط ملت میبا شد .
اردنیه و مما لك دیگر عربی در ۱۹۴۸ جامعهٔ عرب را تشکیل دادند و هد ف شان مقابله با مملکت نا م نهاد اسرا ئیل بود . اردنیه در اثر یك موافقه متارکه با اسرائیل بیت المقد س را در اختیار خود دارد .
اردنیه و عر بستا ن سعودی بتا ریخ ۲۹ اگست ۱۹۶۶ اعلام کردند که ایشان برای همکاری در سا حا ت نظا می‌واقتصادی وسیاسی خود با هم موا فقه کرده اند .
معارف ومذهب : نفو س اردنیه بطور عمو م عرب و مسلمان می با شند . عر ب های مسیحی آن به یکصد و هشتاد هزار نفر بالغ میشود . تعلیم بزبان عر بی است و انگلیسی هم تدریس میشود .

افریقای مرکزی

پایتخت : بانگی . مساحت ۲۳۸ هزار مربع میل ، نفوس (تخمین ۱۹۶۵ملل متحد) یك ملیون و سه صدو پنجاه و دو هزار ،
پرچم: قطعات افقی آبی سفید سبز و زرد با یك قطعهٔ عمودی سرخ در مرکز و یك ستارهٔ طلائی در گوشهٔ چپ بالایی پرچم .
واحد پولی فرانك (۲٤۶ فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

از متصرفات قدیمهٔ فرانسه در افریقای استوایی بنام یوبانگی شاری است که ازشمال با چاد از شرق با سودان از جنوب با هردو کانگو و از غرب باکامرون محاط میباشد .
اینجمهوریت نزدیك بخط استوا واقع بوده واکثر خاك آنرا فلات ها تشکیل میدهد اوسط ارتفاع آن از بحر دو هزار فت بوده دریا های آن طرف جنوب به کانگو وطرف شمال به غدیر چاد میریزند .
آزادی کامل جمهوریت افریقای مرکزی بتاریخ ۱۳ اگست ۱۹۶۰ اعلام گردید و در ستامبر عضو ملل متحد شد . عضو جامعهٔ فرانسوی میباشد .

اساس اقتصادی مملکت بر پنبه ، قهوه استوار است . صادرات عمدهٔ آن پنبه و از معدنیات عمدهٔ آن الماس و طلا میباشد .
گوشت را از چاد وارد میکند .
فرانسوی زبان رسمی است .
هر چار گروپ نژادی این جمهوریت زبان سنگهو میدانند .

افریقای جنوبی

پایتخت : پریتوریا و کیپ تاون .
مساحت ۴۷۲٫۳۵۹ مربع میل نفوس(تخمین ملل متحد در ۶۳) هفده ملیون و هشتصدو شصتو هفت هزار . بیرق : سه تریشهٔ افقی نارنجی . سفید و آبی و در تریشهٔ علامهٔ یونین جیك و ترانسوال ویرکلوزو دولت آزاد سابقهٔ اورانژ .
واحد پولی راند (ده شلنگک) معادل یکصد و چهل سنت امریکائی) .
شرح : جمهوریت افریقای جنوبی . سابق اتحادیهٔ افریقای جنوبی بتاریخ ۳۱ می ۱۹۶۱ جمهوریت خود را اعلام واز ممالك مشترك المنافع خارج شد .شامل قسمت جنوبی افریقا بوده شامل مستعمرات قدیمهٔ دماغه امید نیك ناتال ، ترانسوال ودولت آزاد اورانژ میباشد .
نفوس سفید پوست جمهوریت در ۶۳ سه ملیون نفر تخمین میشد در حالیکه بانتو های بومی یازده ملیون آسیائی ها ٤٨٧ هزار و دیگران یك و نیم ملیون بودند .
کیپ تاون مرکز پارلمان و پریتوریا مرکز قوهٔ اجرائیه میباشد . شهرهای بزرگ آن جوهانسبرگ و کیپ تاون میباشد پارك ملی کروگر محل نگهبانی حیوانات وحشی برای توریزم جالب است .
منابع وصنایع: جواری وپنبه پشم مرینوس گندم ، تنباکو ، نیشکر ، میوه های ستروس ، مسکه و پنیر محصولات عمدهٔ آنست .
معادن آن خیلی وسیع است . در تولید طلا و الماس ، پلاتینم و انتیمونی در دنیا جلو افتاده است . کروم ، یورانیوم ،ذغال وآهن آن نیز خیلی زیاداست . تولیدسالانهٔ مواد معدنی آن معادل یك اعشاریه چارملیارد دالر میباشد .
تاریخ و حکومت : اتحادیهٔ افریقای جنوبی توسط پارلمان برتانیه در ۳۱ می ۱۹۱۰ تشکیل شد و این درست هشت سال بعد از شکست جمهوریت های آزادترانسوال واورانژ بود بدست برتانیه در جنگ های بوور . اتحادیهٔ مذکور بهنسبت ذخایر طلایش مصایب کافی دید . ساکنین اروپائی اول آن ها لندی ها بودند .
که بعد ها بنام افریکانز یاد شدند وایشان تاکنون یك سیاست تبعیضی را تعقیب کرده اند که بنام اپارتید یاد می شود وهدف آن اینست که برای سفید پوستان و دیگر مردم مناطق رهایشی و انکشاف اجتماعی علیحده تنظیم گردد . باساس یك قانون که در ۱۹۵۹ تصویب گردیده است بانتو را می توان در قسمت های سفید پوست استخدام کرد ولی ایشان هیچ نوع حقوق مدنی نخواهند داشت .
صدر اعظم فرورد درخواست عضویت جمهوریت خود را در ممالك مشترك المنافع وقتی پس گرفت که دیگر اعضاء نظر به سیاست تبعیض نژادی آن به عضویت افریقای جنوبی مخالفت کردند . ولی مملکت مذکور

تاکنو ن در بلاك ستر لنگ باقی مانده است.
فرو رد در سپتمبر ۱۹۶۶ تو سط یك تن از اهالی سفید پوست افر یقای جنو بـــی بقتل رسید. بالتزار ورلستر که او هـــم آز پیروان قوی تبعیض نژادی است به عوض فرورد صدرا عظم شد .
رئیس جمهور آن در هر هفت سال یکبار انتخا ب میشود . سنا مر کب از پنجاه‌وچار عضو واسا مبلی مر کب از یکصدو شصت عضو میباشد که برای پنج سال انتخـاب میشوند .

معارف ومذهب: چهارده یونیورستی دارد. تعلیما ت ابتدا ئی برای همه تبعه آزادوبرای سفید پوستا نجبری است . کلیسا ها ی هالندی پرو تستانت از دیگـران بیشتـر است .
زبان های رسمی آن انگلیسی و افریکانز میباشد .

دفاع : سیستـم دفـاعـی مملکت هر تبعهٔ سفید پوست را مکلف میسازد که بین‌سنین هفده و شصت در وقت جنگ برای‌خدما ت نظامی آماده باشد . اشخا ص بین سـنین هفده و بیست‌و شش مکلفند سرو یـس نظام را در طول‌چار سا ل بگذرانند .

افریقای جنو ب غر بـی : در سـا حـل بحر اتلانتیك از دریای او رانژ تا انگو لا و از اتلانتیك تا بچو انا لیند و رودیشیا ی شمالی را اشغال کرده است . این خطه را آلمانها در ۱۸۸٤ تصر ف کردند و در ۱۹۱۵ به اتحادیهٔ افر یقای جنو بی تسلیم دادند جامعهٔ ملل آنرا به ما ند یت افر یقـا ی جنو بی گذاشت ولی اخیر الذکر تا کنو ن آنرا به ملل متحد واگذار نشده است یکعده ممالك افر یقا ئی بر افریقای جنو بی ادعا کردند حکو مت مذکور در افریقای جنو ب غربی تبعیض نژادی را تطبیق می کندمراکز نظامی اعمار می کند ، و بالعموم افر یقا ی جنوب غر بی را به منافع خود استعما لمی نماید . ایتوپیا و لا یبر یا محض به عذر تخنیکی دعوی خود را علیه افر یقای جنوبی در محکمهٔ بین المللی باختنـد ۳۶٫۰ کشور افریقا ئی از ملل متحد تقاضا کردند کـه افریقای جنوب غربی را از افریقای جنوبی بگیرد .
نفوس آن نصف ملیو ن میبا شد که‌صرف هفتادو سه هزار نفر آن سفید پـو سـت هستند . از تو لیدا ت عمدهٔ آن قره قل ، مواشی ، پنیر و مسکه واز معـد نیات آن الماس ، سر ب جست میبا شد . ما هـی ورو غن ما هی را نیز صادر میکنند .

اکوا دور

پایتخت : کیتو . مسـا حـت ۱۱۶۲۷۰ میل مر بع ، نفو س پنج ملیون‌وهشتادوچار هزار هفتادو دو ملیو ن . پر چم : پار چه عریض زرد که در فوق پار چه های نا زك آبی و سرخ قرار دارد و علامت جنگی میا ن آن است . واحد پولی (هژده سوکر معادل‌یك دالر امریکا ئی) .

شرح : در طر ف شـما لـی سـا حـل بحر الکاهل امریکـای جنو بـی قرار دارد . کو های (اندیس) آنرا ازشما ل به جنو ب قطع و به سه ساحهٔ طبیعی تقسیم میکند . وسعت مملکت از شما ل به جنو ب یکصد میل به شمال خط استوا و ٤۰۰ میل بجنوب آن‌میباشد همسایگـان آن کـولـومبیـا و پیرو است . منا بع مهم معد نی دارد .نقره نفت ، مس ، آهن ، سر ب و ذغال زیا د است . تولیدات زراعتی روز بروز انکشاف میکند از بزرگتر ین صادر کنند گا ن کیلهٔ جهان است . بیست فیصد عا یدا ت ملی از صنایع بدست می آید . بعد از سه قرن حکومت هسپـانیائی در ۱۸۲۲ بـا کولمبیـا ملحق و در ۱۸۳۰ جمهوریت آزاد گردید . رئیس‌جمهورآن برای‌چارسال‌توسط آراء مستقیم انتخاب‌میگرددد‌رمارچ ۱۹۶۶ دراثرموافقتی بین نظامیا ن و احزاب سیاسی‌کلمنت ـ اندابورد بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید و اووعده کرد که یك کنوانسیون بر اساس قـانون اساسی و انتخابات آزاد را عملی خواهد کرد.
مذهب عمدهٔ مردم را رومن کـاتولیـك تشکیل مید هد . زبا ن مردم هسپا نیا ئی بوده تعلیمات ابتدایی اجبـاری اسـت . خدمت زیر پر چم نیز اجباری می باشد .

الجزایر

پایتخت : الجزیره مساحت : ۹۱۷۵۳۷ مربع میل . نفوس (بقرار نفوس شماری ۱۹۶٤) : ۱۱۵۰۰،۰۰۰ واحد پو لی : فرانك (معادل بیست سنت اتا زو نی) .

شرح : جمهور یت الجزا یر با سیاست سوسیا لیستیك در سو م جو لای ۱۹۶۲ به آزادی نائل گردید در حدود پنج ملیون مسلمان ها واروپائی ها برای ختم حکمرانی ۱۳۲ سالهٔ فرانسوی قیام کرد و رای‌دادند .

الجزایر در ۱۸٤۲ به فرانسه ملحق‌ساخته شده بود . الجزایر در افریقای شمالی به امتداد ٦٤٠ میل در ساحل مدیترانه و در بین تونس در شرق‌و مراکش در غرب واقع شده است . در جنوب به صحرا و به‌افریقای‌غربی فرانسوی وصل میشود . سطوح هموار تل در ساحل مزارع حاصلخیزی را میسازد و دو سلسله کوهای اطلس به ارتفاع اعظمی ۷۰۰۰ فت مملکت را تقسیم میکند .

منابع و صنایع : تولیدات زراعتی شامل گندم ، جو ، جو در ، جواری ،کچالو ، کتان و تنباکو است .
شراب و روغن زیتون نیز تولید میگردد.خرما انار و انجیر به وفرت میروید مالداری زیاد است ذخایر بزرگ آهن ،جست ، سرب ، سیماب ، مس و سرمه غاز و پترول‌وجود دارد .

تولیدات صناعتی الجزایر سالانه درحدود چارصد و چهل و پنج ملیون دالرتخمین می شود .

واردات عمدهٔ آنراتولیدات نساجی ،ماشین باب ،موتر ، پترول ، شکر ، ذغال،آهن ،فولاد حبوبات و قهوه تشکیل میدهد صادرات آن عبارتست از شراب ، حبوبات، پوست،میوجات آهن، جست خام سنگ های گوگرد ،کارك، نباتات عطری ،تولیدات تنبا کو ،سبزیجات و پترولیم . تجارت آن عمدتا با فرانسه‌صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : ملیت خواهی عربی از سال ۱۹٥٤ـ الی۱۹۶۲ ناآرامی ها ی جدی را در الجزایر بوجود آورد . فرانسه تقریباً نصف قوای خود را مصروف الجزایر می کرد و سالانه بیشتر از یك ملیارد دالر مصرف را متحمل میگشت .

در بین سالهای ۱۹٥٤ـ٦۲ انقلاب الجزایر منتج بـه مـرگ ۱۲۰۰۰ مسلمان و ۱۰۲۰۰ عساکر فرانسوی گردید . مخالفین کنترول فرانسه بدو گروپ (حرکت ملی الجزایر) و جبهه آزادی ملی الجزایر منقسم گردیده‌بودند و در وقت نیل به آزادی گروپ دوم کثرت داشت . در مقابل آنها گروپ قشون‌افراطی فرانسوی (او،ای،اس) که خواهان‌دوام‌حکومت فرانسه در الجزایر و تحریك قشون‌فرانسوی در مقابل جنرال دوگول بودند ، قرار داشت. در ۱۹٥۸ رئیس جمهور فرانسه جنرال دوگول دادن حق تعیین سرنوشت را به الجزایروعده داد . در سپتمبر۱۹٥۹ جبهه‌آزادی ملی‌الجزایر حکومت موقتی را بـریاست فـرحت عباس تاسیس نمود . یوسف بن خده در اگست ۱۹۶۱ جانشین اوشدمذاکرات ایویان‌در ۱۹۶۲ بین جبهه آزادی ملی الجزایر و فرانسه منجر به متارکه ، قبول حکومت موقتی و استقلال الجزایر بعد از یك ریفرندم شد . در اول جولای همین سال هفتاد فیصد آراء خواهان آزادی بوده و جنرال دوگول‌در سوم ماه‌مذکور آزادی الجزایر را اعلان کرد .درجریان ۱۹۶۲ مناقشات بین معاون حامیان‌احمدبن‌بلا معاون صدرآعظم حـکو مت موقتی ویوسف‌بن خـده صدراعظم موجود بود تااینکه کمیتهٔ سیاسی هفت عضوی نمایندگـان بـن بـلا و قشون الجزایری اوضاع را تحت کنترول درآوردند . بعد از اولین انتخابات شورای ملی در ۱۹۶۲ احمدبن بلا بحیث صدر اعظم موظف تعییـن گردید.وی‌الجزایر را یك‌مملکت سوسیالیستی بیطرف باحفظ بیطرفی در سیاست خارجی‌اعلان کرد .

قانون اساسی الجزایر در سپتمبر ۱۹۶۳ تصویب شده و بن بلایگانه کاندید ریاست جمهوری بحیث رئیس جمهور برای پنجسال انتخاب گردید . ملی ساختن صنایع وزمین های زراعتی بسرعت صورت گرفت و در۱۹۶۳ الجزایر صد ملیون دالرکمك طویل‌المدت‌بقسم قرضهٔ صناعتی از اتحاد شوروی دریافت کرد. الجزایر هنوز هم بگرفتن کمك از فرانسه‌ادامه میدهد .

الجزایر عضو ملل متحد و جامعه عرب‌است. در سال ۱۹۶٥ بعد از یك کودتا بومیدین (نام طفلی اش محمدبوخروبه بود) رهبری الجزایر رابعهده گرفت .

معارف و دین : مردمان اصلی الجزایـر اعراب و بربر های مسلمان اند یك‌پوهنتون

در الجزایر وجوددارد . مکاتب‌ابتدائی‌فرانسوی و مسلمان ها با هم آمیخته شده‌اند .
قبل از آزادی تقریباً یك ملیون اروپائی که هشتاد فیصد شان در الجزایر متولد شده بودند وجود داشت فعلا این رقم به یك‌برده تنقیص نموده است .

السلوادور

پایتخت: سان سلوادور . مساحت :۸۲۵۹ میل مربع . نفوس : دو ملیون ونهصد وبیست و نه هزار ، پرچم :آبی سفید آبی بصورت افقی با علامت جنگی در قسمت سفید آن واحد پولی : کولون معادل چهل سنت امریکائی.
شرح: از کوچکترین جمهوریت هـای‌امریکای مرکزیست . و در زرع قهوه هفتمین کشور جهان است . پنبه ، طلا و شکر را نیز صادر میکند . در ۱۸۲۱ از هسپانیه آزادی گرفت.
شصت فیصد بی سواد دارد . تعلیمات اجباری رایگان است . زبان آن هسپانوی و مذهب آن رومن کاتولیك است .
*رئیس جمهور از طرف مردم برای پنج سال انتخاب می شود .
برای پارلمان هر فرد دارای سن ۱۸ و بالا تر مجبور است رای‌بدهد.

المان غربی

پایتخت : بن . مساحت به شمول برلین غربی ۹٥۹۳۱میل مربع نفوس (قرار تخمین ۱۹٦۳ ملل‌متحد) پنجاه و هشت‌ملیون ونهصد هـزار پـرچم : پارچه هـای افقی سیاه ، سرخ و طلائی واحد پولی : مارك جرمنی‌معادل بیست و پنج سنت امریکائی .
شرح:واقع در اروپای مرکزی شامل‌حوزه دریای راین است . درشمال متصل است به بحیرهٔ شمال و بحیرهٔ بالتیك و دنمارك در شرق با آلمان شرقی در جنوب با اطریش و سویس و در غرب با بحیرهٔ شمال ،هالیند ، بلجیم ، لکسمبورگ و فرانسه . آب‌وهوای آن‌نسبت به آلمان شرقی گـرم‌تر وزمستان های آن کوتاه تر است .

تاریخ و حکومت : تا سال ۱۹٤۹ باآلمان شرقی تاریخ مشترکی‌داشت : در سال(٥۰) قبل از میلاد ، جولیوس سزار قبایل جرمنی‌را شکست داد اما در سال نهم میلادی تحت ادارهٔ (واروس) رومی‌هارااخراج کرد.بعد تر جنگـ ها ی سی سا له (۱٦۱۸ـ ۱٦٤۸) جرمنی را بحکومت کوچکی منقسم کرد .
بعد از ناپلیون اطریش و پروس بـرای تصرف جرمنی جنگیدند که در نتیجهٔ جنگ هفت هفته‌ئی پروس هادر۱۸٦٦ غالب‌گردیدند.
در۱۸٦۷بسمارك صدراعظم‌پروسی‌کانفدراسیون آلمان شمالی را تشکیل کـرد ، در ۱۸۷۰ بسمارك ناپلیون سوم را مجبور به جنگ ساخت و بعد از شکست فرانسه امپراتوری جرمنی را اعلان کرد .
در ۱۸۷۱ ویلهلم شاه پروسی را بـحیث امپراطور یاقیصر جرمنی‌اعلام نمود .امپراطوری جرمنی یعنی(رایش‌آلمان) قبل‌ازجنگ اول‌یعنی در ۱۹۱٤ به‌اوج‌قدرت خودرسید ومتصرفـات وسیعی رادر افریقای شرقی بدست آورد .
بعد از جنگ‌الزاس و لورین را به فـرانسه (یوپن)و (فالمیدی) را به بلجیم ، قسمت‌هایی از (سلیشیا) را به پولیند و چکوسلواکیا و یك‌قسمت (شلسوگ) را به دنمارك‌واگذارنمود همچنان تمام متصرفات و مستعمرات خودرا از دست داد . در بین سالهای ۱۹۱۹ـ ۱۹۳٤ جمهوریت جرمنی بپرداخت غرامات مصروف گشت .

رایش سوم در سالهای ۱۹۳۳، ۱۹٤٥دوام کرد . هیتلر که در سال ۱۸۸۹ در اطریش بدنیا آمده بود رهبری حزب سوسیالیست ملی کارگران جرمنی را بعد از جنگ به عهده‌گرفت در ۱۹۲۳ به کمك جنرال لودند ورف درهنگام قصد از بین بردن حکومت بواریا محبوس شد .
در۱۹۳۳ هندنبورگ رئیس جمهور آلمان هیتلر را بحیث صدر اعظم تعیین کرد . در سوم اگست ۱۹۳٤ یك روز بعد از مرگ رئیس جمهور ، کابینهٔ جرمنی وظایف رئیس جمهوز و صدر اعظم را یکی ساخته و هیتلر را بحیث رهبر پذیرفت هیتلر آزادی بیان و اجتماع را از بین برد و به یك سلسله‌کشتار ها پرداخت و مخصوصاً یهودان و مخالفین‌خود را از بین می‌برد .

وی‌حوزۀراین رادوباره نظامی ساخته‌اطریش راضم جرمنی کرد (۱۹۳۸). در ۱۹۳۹ پیمان عدم تعرض را با اتحاد شوروی عقد کرد .
در سپتمبر سال۳۹به پولیند اعلان حرب‌داد در ۱۹۴۵ با دیدن شکست کامل‌هیتلر دربرلین انتحار کرد.
جمهوریت اتحادی المان در سال ۱۹۴۹به تاریخ بیست و سوم ماه می در (بن) بمیان آمد. قوای اشغالی یعنی‌امریکا، اتحادشوروی انگلستان ، و فرانسه حقوق مدنی را به مردم آلمان باز گردانیدند .
جمهوریت آلمان غربی بتاریخ ۵مـی۱۹۵۵ بکلی آزاد گردید .
پارلمان آن‌دوشعبه‌ئی است که‌اعضای هر کدام برای چارسال‌انتخاب می شوند هاینریش لوبکه رئیس جمهور و داکتر کیسنگرصدراعظم است ولسی جرگه ۴۹۹ عضو دارد و مشرانو جرگه ۴۱ عضو ، رئیس جمهور برای مدت پنجسال انتخاب میشود انتخاب او تـوسط اعضای پارلمان جمهوریت وپارلمان‌های‌ایالتی برای یکبار صورت میگیرد .
صدر اعظم در اثر پیشنهاد رئیس جـمهور توسط پارلمان انتخاب می شود .
آلمان غربی عضو ناتو، کاس‌مارکیت‌اروپائی بوده عضویت یونسکو ویوراتوم را نیز دارد.

منابع و صنایع: بین سالهای۱۹۵۰ و۱۹۶۰ آلمان غربی رشد اقتصادی بی‌سابقه نمود . تولیدات سالانۀ ملی از ۲۳ بلیون دالر در ۱۹۵۰ به ۹٤ بلیون دالر در ۱۹۶۳ بالارفت.
آلمان غربی درتولیدات فولاد کشوراولین کشور ارو پای غربی است .
سالانه یك ملیون‌تن کشتی سازی دارد وسالانه بیش از ده و نیم ملیون تن پطرول راتصفیه میکند .
از تولیدات آن در ۱۹۶۳ ذغال سنگ ، آهن و فولاد ، سمنت ، و موتر ها میباشد .
در آغاز سال ٦٤ باقیماندۀ آن از درك غرامات جنگ به ١٤٤ ملیون دالـر میرسید وایـن باقیماندۀ رقم سه بلیون دالری بود که در اثر قرار داد۱۹۵۳ لندن برالمان‌غربی‌قبولانیده شده بود.

معارف ومذهـب: آلمان غربی ۱۹ پو هنتو ن ۸ پوهنتون تخنیکی و ٤۶موسسه تعلیمات‌عالی موسیقی ،مذهبی وغیره‌دارد . تعلیم بین‌سنین ٦و١٤ـ اجباری‌است . به اعتبار قانون‌اساسی آزادی مذهبی در آلمان مراعات میشود .

دفاع: قوای نظامی آلمان غربی تحت‌ادارۀ آمرین ملکی است . جلب عسکری ۱۹ ساله ها معمول و خدمت عسکری برای هجده ماه است .

المغرب

پایتخت: رباط . مساحه ۱۷۲ر۱۰٤ مربـع میـل نفوس(تخمین م ، م در ۱۹٦٥) سیزده ملیون و سه صد و بیست و سه هزار پرچم: سرخ‌با ستارۀ سبز. واحد پولی درهم (معادل بیست سنت امریکائی).

شرح: سلطنت المغرب که به کرانۀ شمال غربی افریقا واقع‌است تا ۱۹۵٦ از متصرفات فرانسه و هسپانیه بـود و اصلا از بـقایای امپراطوری بزرگ شریفی ها بود که توسط عرب ها در پایان قرن هفتم میلادی تاسیس شده و بر تمام افریقای شمال غربی و قسم اعظم شبه جزیرۀ شمالی ایبریا (هسپانیه و پرتگال کنونی) مسلط بود به شرق المغرب الجزایر و بشمال آن مدیترانه و بجنوب آن ریودی اورو والجزایر و به غرب آن‌بحراطلس واقع است .
مملکت از پنج قسمت طبیعی متشکل‌است: سلسله جبال اطلس در شمال ، سلسله وادی های حاصل خیز در غرب ،وادی های هاوز در جنوب غرب ، مسی تا یعنی فلات های صالح الزراعه در مرکز وناحیه ما قبل صحرا در جنوب و مشرق . مردم المغرب بالعموم مخلوط از اعراب و بربر های‌بومی می‌باشد .
تنجیر در منتها الیه شمال غربی‌المغرب بندری است که‌تا ۱۹۵٦ بندر بین‌المللی‌بود و از آن ببعد جزء خاك المغرب شناخته شد .
افنی‌منطقۀ ساحلی تحت تصرف هسپانیه است که اخیراً طالب الحاق‌به المغرب میباشد.

منابع و صنایع : مردم المغرب زراعت‌پیشه و مالدار هستند .جو ، گندم و جـوار از تولیدات عمدۀ زراعتی آن است میوه ها و تاکستان های زیاد دارد و خرما ازمحصولات منظم آن بشمار میرود . از تولیدات صنعتی آن قالین ، مواد چرمی ، پشمی و ابریشمی میباشد . منابع آن را بیشتر فاسفیت هامس ، سرب ، ذغال سنگ ، قلعی و پترول تشکیل میدهد . صادرات‌عمدۀ آن‌مواد خوراکه ،تنباکو میوه های سیتروس ، ماهی، شراب،سبزیجات

و مواد معدنی میباشد سالانه در حدود پنجصد هزار سیاحین از آن دیدن می کنند و بردرآمد غیر معین آن می افزایند .

تاریخ و حکومت : المغرب نظر به نزدیکی خود به الجزایر تحت نفوذ وسلطهٔ فرانسه درآمد . انقلاب قبایل المغرب در۱۹۱۰ منجربه از دست رفتن (فیض) شد . از آن بعد تا بیست سال مجادلات مردم علیه فرانسه دوام یافت تا اینکه در ۱۹۲۶عبدالکریم را تبعید کردند ودر۱۹۳۳سیدیعلیحسین تسلیمفرانسه شد .

تسلطفرانسه دراثرموافقه دوم مارچ۱۹۵۶ از بین رفت و آزادی المغرب قبول شد . قوای فرانسوی در۱۹۶۱ کاملا المغرب را تخلیه کردند .

سیدی محمد بن یوسف ، پسر سوممولای یوسف در ۱۹۲۷ به عنوان محمد پنجممعرفی شد . پسرارشدش مولای حسن بتاریخ ۹جولای ۱۹۵۷ بحیث وارث تاج و تخت شناخته شد . و در همان سال لقب سلطان به(ملك) تبدیل گردید .

محمد پنجم در ۱۹۶۱ مرد و ولیعهد او به عنوان ملك حسن دوم بر تخت المغربنشست او یك قانون اساسی نو را بمیان آورد .

المغرب بتاریخ ۷دسمبر۱۹۶۲ یك سلطنت مشروطه اعلام شد . و اولین پارلمان ۱۴۴ نفری ۱۹۶۳ انتخاب گردید . المغرب کمك بلا شرط امریکا و اتحاد شوروی را حاصل میکند و با فرانسه قرار داد های همکاری اقتصادی تخنیکی و کلتوری داردالمغرب عضو ملل متحد و جامعهٔ عرب است .

معارف و مذهب: نفوس محلی المغرباکثر بی سواد است ولی مراکز تربیویمسلکی و زراعتی آن رو به انکشاف میباشد . مکاتب ومدارس مذهبی فرانکو مسلم و فرانسویدارد پوهنتون اسلامی کیرویــن در فیض خیلــی معروف است زبان رسمی عربی است ونفوس آناهل سنت میباشند .

اندو نیزیا

پایتخت: جــاگارتا . مساحت : ۷۳۵۸۶۵ مربعمیل . نفوس قرار تخمین ۱۹۶۶ملل متحد یکصد و شصت ملیون

پرچم:دو بند افقی سرخ وسفید.واحد پولی : روپیه (پنجصدروپیه معادلیك دالرامریکائی)

شرح: اندونیزیا بزرگترین مجمع الجزایر جهان که سابقاً به شرق الهند موسوم بود بالایاستوا از۶درجهٔ عرضألبلد شما لی تا ۱۰ درجهٔ عرض البلد جنوبی واقع شده است ومتشکل بیش ا ز ۳۰۰۰جزیره می با شــد چار عدد از بزرگترین جزایر آنعبارتند از جاوا (یکی از پر نفوس ترین مناطقجهان که در آن هزار نفر در یك میل مربعزیست می کنند)سوماترا ، بورنیوی غربی و سلیبز. از جزایر دیگر آن بانکا .بلیتن .مادورا . بالی . سومبادا .تیمور و غیره است .

نژاد های مختلفی دراندونیزیا موجوداست.

ایریان غربی یانیوگینی ها لیندی که از سالیان درازی اندونیزیا ادعای مالکیت آن را داشت در۱۹۶۳تحت ادارهٔ آن در آمد .جاگارتا در جزیرهٔجاوا واقع شده و نام قدیمی آن (باتاویا) است .

منابعو صنایع: اندونیزیا یکی از غنیترین ممالك جهان از نگاه ذخایر طبیعی میباشد و ذخایر بزرگ قلعی ، تیل و ذغال و ذخایر عمدهٔ منگانیز ،مس، نکل ، طلا و نقره دارد . سالانه بیش از دو صد ملیون تن تیل خام تولید میکند . همچنان تیل وارده از عراق ، کویتو ساراواك را تصفیهمینماید . ازنظر تولید قلعی بعد از ملایا درجه دوم را احراز کرده است .

هشتاد فیصد مردم مصروف زراعتاند . برنج ،جواری ، حبوبات دیگر ، تنباکو، قهوه رابر، مرچ، الیاف، اقسام نار گیل، چــای ، شکر و نیل از تولیدات عمدهٔ آناست حکومت اندونیزیا کوپراتیف ها را تشویق نموده وبا پلان های پنجسال میخواهد تولیدات برنجغذا های اساسی و قدرت برقی را بلند برد . یك پلان هشت ساله انکشافی در سال ۱۹۶۱ آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت: تاماهمارچ ۱۹۴۲اندونیزیا ازمستملکاتماورآی ابحارهالیندبشمار میرفت. بعد از مدت اشغال اندونیزیا توسط جاپان (۴۵ـ۱۹۴۲) مجاهدین ملی اندونیزیا بهرهبری دوکتور (احمدسوکارنو) و دوکتور (محمدعطا) جمهوریت اندونیزیا در اگست ۱۹۴۵ اعلان گردید . جنگ های چار سالهٔ اندونیزیا و

هالیند بعد از امضای موافقتنامهٔ ۱۹۴۹ خاتمه یافت که نظر به‌آن امور تمام اندونیزیا بـه استثنای ایریان به حکومت انتقالی جدید که بنام اضلاع متحدهٔ اندونیزیا یادمیگردیدواگذار شد .دوکتور سوکارنودرشانزدهم دسمبر۱۹۴۹ بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید. در جولای ۱۹۵۰ همه ایالات موافقت‌کردند تایك حکومت مرکزی قوی‌ای بنا شده و نام آن جمهوریت اندونیزیا گذاشته شود در سپتمبر همان سال اندونیزیا به عضویت ملل متحد درآمد .

بعد از سال ۱۹۵۷ اندونیزیابیك سلسله اقدامات ملی ساختن املاك هالیندی هاپرداخت این کار در ۱۹۶۲ منتج به واگذار شدن‌امور اداری ایریان به اندونیزیا گردید .

نا آرامی های اقتصادی و سیاسی در مملکت باعث گردید که دوکتور سوکارنو در ۱۹۵۹ دو باره قانون اساسی آن مملکت را که در ۱۹۴۵ به میان آمده بود نافذسازد باساس آن صلاحیت رئیس جمهور نامحدود بوده ووی مجبور به اتخاذ یك سیاست دیموکراسی رهبری شده میباشد .

در۱۹۶۰ دکتور سوکارنو پارلمان انتخابی ۲۵۷ عضوی را به پارلمان انتصابی ۲۶۱ عضوی مبدل کرد .

دوکتور سوکارنو در ۱۹۶۳ برای همیشه‌بحیث رئیس جمهور خوانده شد . از سالهای ۶۱ـ ۱۹۵۵ جنگ‌های‌غیر منظم در سوماتراوسلیبز بر ضد رژیم وی به رشد اقتصادی مملکت صدماتی وارد آورد .

اندونیزیا مخالف بوجود آمدن اتحادیه‌بزرگتر مالیزی بود ولی در ۱۹۶۶ از یکطرف‌صلاحیت دکتور سوکارنو بحیث رئیس جمهورازوگرفته شد و وظایفش راکاملا به‌جنرال سوهارتودادند که فعلا کفیل رئیس جمهور می باشد .

جانب دیگر با ما لیز یا نیز سر آشتی را از پیش گرفت . در دسمبر ٦٦ ـ اندونیزیا باز به عضویت ملل متحد در آمد .

معارف ومذهب: نودفیصد اندونیز یائی‌ها مسلمـان اند نفوس باقیـمانده را عیسو ی ها هندو ها ، و بودائی ها تشکیل مید هد .

تعلیما ت ابتدا ئی‌در سنین ٦ـ١٢ اجباری بوده تعلیما ت متو سطه و عا لی به پیمانهٔ متوسط وجود دارد . پو هنتو ن های‌متعددی وجود دارد از آن جمله پو هنتون جا گارتاو باندونگ مشهور اند . زبا ن رسمی مردم باهاسا اندو نیز یا است که از ملا یا ئی مشتق شده است .

اندو را

پایتخت : شهر اندورایا اندورالاو یـل . مسا حت ۱۹۱مربع میل نفو س :
(بقرار نفو س شماری ۱۹۶۵) ۱۴ر۴۰۸
بیر ق آبی زرد ستر خ بصور ت عمو دی‌واحد پولی : فرانك و پیسیتا . شصت و پنج‌فرانك فی دالر امریکا ئی) .

جمهور یتی است در وادی پیر نه تحت سر پرستی فرانسه و اسقف هسپانوی اورجل از ۱۲۷۸ به اینطر ف از استقلال و آزادی بهره مند بوده و در ۱۸۰۶ قانون اسا سی آن از طرف ناپلیون‌بـه آن اعطاء گـردیـد سالانه خراجی معادل ۹۶۰ فرانك به فرانسه و۴۶۰ پیسیتا به اسقف می پر دازد .توسط یك قو نسلگر ی عمو می که ۲۴ عضومنتخب دارد اداره میشود . قضات به تعداد مسا وی از طرف فـرانسه و اسقف تعیین میگردند .

اندورا به مقدار کافی آهن ، سرب ، زمچ سنگ و چوب دستك دارد از صنایع مهم آن تربیهٔ گوسفند و جلب سیاحین است .

لسان رسمی مرد م آن (کتلانی) و دین اساسی آنها رو من کا تو لیك است .

ایالات متحده امریکا

پایتخت : واشنگتن . مسا حت ۳۶۱۵۲۱۱ میل مربع .

نفوس: (نفوس‌شماری اخیر)یکصد ونودوپنج ملیون : پرچم : ملی آن مو سو م به ستاره ها و تریشه ها دارای سیزده تر یشهٔ افقی (هفت تریشه سر خ شش تـریشه سفید) با یك ساحه آبی در کنار بالائی چپ که تا پارچهٔ چارم سر خ رنگ امتداد دارد و دارای پنجاه ستارهٔ سفید میباشد . واحد پولی : دالر .

شرح : قسمت عمدۀ ایا لات متحدهٔقسمت وسطی امریکا ی شما لی را اشغا ل کرده است که چهل و هشت ضلع آن در همین حصه قرار دارد . همین قسمت از یك‌طرف محدود است به کانا دا از طر ف جنوب به مکسیکو و خلیج مکسیکو از طر ف شر ق‌به بحر اطلس واز طر ف غر ب به بحر الکاهل.

ایالت الاسکا : در گوشهٔ شمال غـربی کانادا واقع بوده در شما ل آن بحر منجمد شما لی . در شر ق آن کانا دا در جنو ب‌آن خلیج الاسکا و در شرق آن آبنای بیرنگ واقع بوده و همین آبنا آنرا از اتحاد شوروی جدا میسازد . دریا های اضلاع متحده در چار ساحه تخلیه میشو ند ، کـه عـبار ت از بحر اطلس ، جهیل های بزرگ خلیج‌وبحر آرام است . از سیستم های بزرگ دریائی آن مسی سی پی ، سینت لارنس ، کولمبیا وکولرادو اعت در یا های حوزۀ اطلس که در شرق کوهای آپالاش قرار دارند جریان سریع داشته و در انکشا ف صنا عتی این حوزه سهم بارز گرفته است .

عده‌ای از ین در یا ها قا بل کشتی رانی است . دریا های حوزۀ جهیل های بـزرگ همه بالاخره به در یای سینت لارنس ریخته واز راه خلیج سینت لارنـس کـا نادا در بحرالکا هل میر یزد . نشیب خلیج شامل آن قسمت از ایالات متحده است که آبها ی آن در خلیج مکسیکو می ریزد .

سیستم مسی سی پی از سیستم ها ی بزرگترین دریائی ایالات متحده است .

سلسله جبال اپالاش در شرق و راکـی در غرب قرار دارد . کشور امریکا پهناور و دارای اقلیم های مختلفه است .

تاریخ وحکومت: درسال ۱۹۴۲ کرستوف کولمبس مـلاح جینو ا ئی ا جا زۀ مسافرت غربی را از ملکه ایزابـل هسپـانیه اخـذ نمود . در سوم اگست این‌سال وی بـا پنجاه و دو مرد و کشتی سانتا ماریا . و دو کشتی دیگر که هر کدام حامل هژده مرد بود بجا نب غرب شتا فت در ین سفروسه سفر دیگر کو لمبس مناطق‌کیو با.هسپانیولا. بورو توریکو ، جمیکا ، ترینداد ، امریکای جنو بی را کشف کرد . وی در سا ل۱۵۰۶ وفات نمود . با ین تر تیب‌راه سر زمـین امریکا برای ارو پائیان باز شد . بعد از آن کشور های مختلف ارو پائی بر مناطق مختلف این سر زمین مسلط شدند .وانگلیس ها قسمت اعظم آنرا متصرف گردیدند .

در سا ل ۱۷۶۳ انقلاب امریکا باعث حصو ل استقلال ایشنا ن از انگلستا ن گردید وملت مستقلی را بوجود آورد (٤ جولای ۱۷۷٦) قانون اساسی امریکا در ۱۷۸۷ به منصهٔ تطبیق گذاشته شد او لین رئیس جمـهور امریکا جارج واشنگتن انتخا ب گردید .

حکو مت امریکا را میتوان یك دیموکراسی مشروطه نا مید . دو حزب مشهورسیا سی امریکا دیمو کرات و جمهوری خواه است. دو مجلس دارد یکی سنا و دیگر نماینده گان اعضای سنا برای شش سا ل و نما ینده گان برای دو سا ل انتخاب میشوند. کاندید های ریاست جمهوری و معاون ریاست جمهوری یکسا ل پیش از انتخابات از طرف کنوانسیون ملی تعیین می شو ند . نماینده گا ن این کنوانسیون تحت شرا یط بخصو صی انتخاب می گردد مثل اینکه باید درین کنوانسیو ن از تما م ایالات به تناسب نفو س آنـها نماینده گی بعمل آید . انتخا با ت رئیس جمهوری هر چار سال یکبـار اجراء میشود در انتخابات عمومی رای دهندگان مستقیمـا برای کاندید ریاست جمهوری دلخواه خود رای مید هند . هر کاند ید یکه اکثر یـت آراء یك ایا لت را بدست آورد نمایندهٔ همان آراء ایالت در صورت لزوم در انتخابات‌نهائی حمایت میکند . در انتخابات نهائی نمایندگان و اعضای سنا که از ایا لات مختلف گـرد آمده اند اشترا ك مینما یند و کاندید یکه اکثریت آراء ایشان را بدست آورد برای چار سا ل بحیث رئیس جمهـور انتخـا ب میگردد .

کانگر س امریکا اختیا را ت وسیع‌قانون گذاری را در کشور دارد .

منابع و صنایع : اضلاع متحده امریکا از کشور های غنی جهان بوده چه از نگاه‌ذخایر معد نی و چه از نگاه زمین های زرا عـتی وچه از نگاه انکشا ف صنایع وفابر یکا ت اهمیت بزرگی در جهان دارد .

تجارت خارجی بـه پیمانـه هـای وسیعی انکشاف کرده است . جدید ترین‌وسایـل حمل و نقل ، فابریکات ، صنایع، فلزات ، موتر سازی و غیره وسایل تخنیکی زیـاد انکشاف یافته است .تولیدات زراعتی ،گندم تنباکو ، مالداری و صنعت نفت ایالات‌متحده نهایت شهرت دارد . گله های گاو،گوسفندو اسپ مخصوصاً درجنوب بوفرت تربیه می شود . مرغداری انکشاف زیاد کرده‌است . استخراج معادن طلا وغیره عواید هنگفتی‌دارد.

صادرات امریکا در سراسر جهان صورت میگیرد . امریکای لاتین و جنوبی ،افریقا ، اروپا ، آسیا و غیره به پیمانه های وسیع با امریکا تجارت دارند . واردات امریکا را نیز موادی از همین جا ها تشکیل میدهد . پیشرفت تخنیکی وماشینی سریع است .

نساجی تولیدات زیادی دارد . صنعت‌تولید برق انکشاف نموده است . هواپیمائی و بحریهٔ تجارتی عواید زیادی بار می آورد . اکثر میوجات در امریکا میروید و حاصل‌خوب دارد .

حبوبات و سبزیجات نیز بوفرت پیدامیشود

معارف و مذهب: بیش ازیك هزارپوهنتون وجود دارد . که در هر کدام شعبات‌اختصاصی زیاد دیگر ی دارند . علاوتاً پوهنتون های اختصاصی دیگر با مکاتب زیاد موجوداست . معارف به اندازهٔ زیادی تعمیم یافته است . معلمین به اندازهٔ کافی و در شقوق مختلف اختصاصی موجوداند . تعلیمات ابتدایی عام بوده موسسات و کودکستان‌ها به احوال‌اطفال در سنین قبل از مکتب رسیدگی میکنند .

دین عیسوی عام بوده پروتستانت ها اکثریت نفوس را تشکیل‌میدهند. کاتولیك‌ها هم‌در ایالات متحده زندگی می‌کنند .

غیر از اینها تعدادی یهودان نیز درامریکا بسر میبرند .

ایتالیه

پایتخت : روم . مساحت ۱۱۶۳۷۲ مربع میل . نفوس :(نظر به تخمین حکومتی در ۱۹۶۵ :۵۲٫۷۳۶٫۰۰۰ پرچم: سه پا رچهٔ عمودی سبز تاریك ، سفید وسرخ.واحد پولی: لیره (معادل۱۶ر۰سنت امریکائی).

شرح : جمهوریت ایتالیه قطعه خاك‌طولانی ایراتشکیل میدهد که بشکل موزه در بحیرهٔ مدیترانه پیشرفته است . جزیرهٔ سیسلی در حدود دو میل دور تر از قسمت قدامی ایـن موزه و بصورت جداگانه درمدیترانه‌واقع است. ایتالیه در حدود ۷۶۰میل طول و کمتر از۲۲۰ میل عرض دارد . در شرق آن بحیرهٔادریاتیك واقع است .

بطرف شمال شرق آن دریاچهٔ وینس در جنوب آن دریاچهٔ آیونین‌بطرف غرب درنصف شمالی آن دریاچهٔ جینوا و در نصف جنوبی آن بحیرهٔ ترهینین واقع شده است . تقریباً به استقامت خط وسط ایتالیه در غرب جزیرهٔ ساردینا واقع شده‌است که ازسیسلی‌کوچکتر میباشد . ایتالیه توسط شاخه های مختلف ، آلپ از فرانسه، سویس،اطریش ویوگوسلاویا جدا شده است . از مشهور ترین قله هـای اروپا مونت بلانك به ارتفاع ۱۵۷۸۰ فت در سر حد ایتالیه و فرانسه قرار دارد که‌اخیراً تونل بزرگ و معروفی از قلب آن‌گذشته هر دو کشور ذریعهٔ آن بهم ارتباط بیشتر پیدا کردند .

ازدریاهای مهم و حاصلخیز آن دریای پیاو، ادج ، تیچینو وادا است . در دامنه های‌جنوبی آلپ دریاچه ها و بند های زیبائی وجود دارد که از زما ن رو من های قدیم‌ویلاهای‌زیبائی در راه ها بوجود آمده است .صفحات پو که شامل مناطق‌پدمونت، لومباردی،امیلیا ووینس میباشد از مراکزفعالیت های زراعتی وصناعتی ایتالیه بشمار میرود . صنایع بیشترایتالیه در داخل سه ضلعی میلان ـ تو رین ـ جینوا تمرکز کرده است . از همین ناحیه پائین تر دریای آرنو از بین تا کستا ن هـا ی سر سبز انگور عبور میکند و در پای تبراز بین شهر رو م بجا نب غرب عبور مینماید .

سیسلی : ۹۹۲۷ میل مربـع مساحت و نزدیك به پنج ملیون نفوس دارد .

جزیرهٔمثلثی است که آتش فشان هـای خاموش و فعال دارد . از زمان های قبل از تاریخ مردمان‌مدیترانه در آن‌بودوباش داشتند زمانی هم یکی از دولت های قوی یونانـی سیراکوس را پایتخت خـود قرارداده بود. دولت‌روم سیسلی را از کار تاژ ها در ۲۱۵ قبل از میلاد متصر ف شد . قلهٔ بلندترین سیسلی ۱۰۷۰۵فت ارتفاع داشته و بنام قلهٔ اتنا معرو ف است که خود یك آتش فشان فعال میباشد .

پالرمو ، کتانیـا و مسینـا از شهر هـای مشهور آنست . از تولیدات سیسلی میوه از قبیل نارنج، لیمو و غیره ، گندم ،شراب ، گوگرد ، نمك و بادام است . گاو ،گوسفند و قاطر در آن تربیه میشود .

ساردینیا : ۹۲۸۳ مربع میل مسا حت و

(٤ر١) مليو ن نفو س دارد . يك جزيرهٔ کوهستا نی با معادن ذغال ، سر ب و مس است .
انگور ، بادام و تنباکو در آن به وفرت پیدا میشود . گاو وگوسفند نیز درساردینیا تربیه میشود .

جزایرالبا و کاپری : اولی به نسبت‌معادن آهن ، ماهیگیری و شراب سازی خود مشهور بوده ناپلیون در آن جا به‌تبعید بسر می برد و دومی از نظر زیبائی و آب و هوای مناسب خود شهرت دارد .

از بنادر مشهور ایتالیه جینوا ، ناپل ، و بنس تریسته ، انکو نا و پا لرمو است‌آثاربزرگ تاریخی موزیم ها و کلیسا های زیبای ایتالیه سالانه بیش ازبیست ملیون سیاح را جلب میکند.

منابع‌وصنایع: موادزراعتی عمدهٔ آن گندم ، لیمو ، کچالو ،جواری‌وانگور است اکثر میوجات و سبزیجات ایتالیه دربازاومشترك اروپا عرضه میشود . انگور بدرجه اول،بادام نارنج، لیمو ، سیب وناك‌بدرجهٔ بعدی وبوفرت پیدا میشود . در بعضی از مناطق آن برنج هم میروید .گاو ، گوسفند ، اسپ قاطر و بز در ایتالیه تربیه میشود . در ایتالیه شراب های مختلف النوع ساخته میشود که‌شهرت فراوان دارد .مرمر سفید ورنگه هم پیدامیشود در بعضی مناطق آن گاز طبیعی وجود دارد . در ۱۹٦٤ ایتالیه بیش از دو هزار وهفتصد مراکز برق آبی و هشتصد مراکز برق‌حرارتی داشت که مجمو ع تو لید برق‌آنهابه‌شصت و دو عشاریه هفت بلیون کیلووات فی‌ساعت میرسد . در همان سال دوفابریکه برق ذروی ایتالیه مکمل و یکی دیگر آن در شرف‌تکمیل بود .
تولیدات آهن‌و فولاد ایتالیه سالانه به بیشتر ازده ملیون تن میر سد ایتا لیه از مولدین بزرگ ماشین آلات صناعتی و برقی موتر ، آلات فولادی ، ماشین ها ی تایپ ، بو ت ، تکه با ب وغیره بشمارمیرود صنایع کیمیا وی ایتا لیه در حا ل انکشاف است .
تنباکو ، کاغذ و قطی سگرت از طرف دولت انحصار میشود . کشتی های تجارتی ایتالیه از نگاه وزن محصولات درجه اول‌بوده و در حدود چار هزار کشتی میباشد .
سیاحین نیز در واردات مالی دولت کمك فوق‌العاده میکند .

تاریخ و حکومت : بعد ازینکه ایتالیه‌برای قرون متمادی تقسیم شده و اجزای آن را به ممالك دیگر ضم کرده بودند ایتالیهٔ جدید بعد از جنگ ۱۸۵۹ شروع به‌انکشاف‌نمودو آن وقتی بود که ناحیهٔ لمباردی تحت ادارهٔ شاه ایمانوئل دوم در آمد . بعد از آن مناطق مهم دیگری هم به آن ضم گردید .

اولین پارلمان ایتالیه در سال ۱۹۱٦ ایما نو ئل را بحیث‌پادشاه‌ایتالیه‌اعلان کرد . ایتالیه . دولت‌واتیکان‌رادرسال ۱۹۲۹بورسمیت سناخت . در ۱۹۱۹ فاشیزم در ایتالیه ظهور کرد . موسولینی شکل دکتاتور ایتالیه را اختیار کرده تصاویب جامع ملل رانقض نموده بالای حبشه حمله‌و شامل محور برلین وتوکیو گردید . همچنان قشون خود را بفرانسه فرستاد تا بمقابل هسپانیه بجنگند . در جنگ جهانی دوم با جرمنی همنوا گردید .

بعد ازبین رفتن فاشیزم در ۱۹٤۳ ایتالیه به جر منی و جا پان اعلان جنگ داده و درفتح متحد ین سهیم گشت . در سا ل ۱۹٤٥ موسو لینی در قریهٔ دو نگو اعدام گردید .
ایمانوئل سوم جای خود را به پسرش همبر ت دوم واگذاشت در ۱۹٤٦ بعداز یك ریفرندم‌ایتالیه جمهوری گردید .

مجلس سنای ایتالیه به نسبت یکنفر فی یکصد و شصت هزار نفوس برای مدت پنج سال انتخاب میشود . پنج نفر از اعضای سنا را رئیس جمهور مادام العمر انتخاب می‌تواند .
مجلس وکلا یك نمایندهٔ از هر هشتادهزار نفوس دارد که برای پنج سال انتخاب می شوند . القاب اشرافیت دیگر رسمیت‌نداردو تشکیل مجدد حزب فاشیزم ممنوع است .
ایتالیا عضو ناتو بوده در ۱۹٥٥ به‌عضویت ملل متحد درآمد .

معارف‌ومذهب: مذهب‌رسمی‌ایتالیه‌رومن‌کاتولیك است بیست وشش پوهنتون دو لتی‌دارد.
دفاع: قوای دفاعی ایتالیه با عضویت آن مملکت در نا تو منظم تروقوی شده و جدید ترین سلاح را بشمول راکت ها و غیره‌دارد.

ایتیوپیا (حبشه)

پایتخت : ادیس ابابا مساحت : (۳۹۸۳۵۰ مربع میل) بشمول ارتیریا نفوس. بیست ودو ملیون و پنجصد و نود هزار. پرچم : سه پارچهٔ افقی سبز ، زرد ، سرخ بانقش شیر در پارچهٔ زرد واحد پولی : دالر حبشی .

شرح: کشور شاهی حبشه یک مملکت کوهستانی ایست واقع در شمال شرق افریقا که در شمال شرق متصل است باداریتریا که به بحیرهٔ احمر میرسد . در شرق باسومالی لیند فرانسوی مجاورت دارد . و در شرق، جنوب شرق و جنوب آن سومالیه و در جنوب آن کینیا و در غرب آن سودان واقع است . از دریا های عمدهٔ آن دریای (آبی) ، (بارو) ، (گب)، (ددیسه) ، (وابی)اواش های و (جوبا است. اقلیم حاره ومو سم بارآنی بین ماهای جون تا سپتمبر دارد .

منابع وصنایع : درحدود ۹۰فیصد عواید زراعتی است. اما منابع صناعتی مهم نیزدارد. استفاده از قوه آب وبرق تحت سروی قرار دارد .

زمین حاصلخیز و باران وافر باعث شده است زمین ها سالانه دو فصل بدهند ، قهوه گندم ، جو، ماش ، تنباکو و نیشکر مواد عمدهٔ زراعتی اند که بوفرت تولید میگردند . قهوهاعلی از ولایت کافا حاصل شده ونصف تجارت خارجی آنرا تشکیل میدهد . گاو ، گوسفند ،قاطر و بز تربیه میشود . اسپ های حبشی مشهوراند .

پوست حیوانات و تیل حبوبات صادرمی کند . از معادن آن پلاتین ، طلا، نقره،منگانیز قلعی ،مس ، پوتاس ، گوگرد و نمك میباشد. معادن ذغال و آهن کشف گردیده است تفحصات پترول جریان دارد .مخابرات رادیوئی و تیلفونی توسعه می یابد .

تاریخ و حکومت : یك پادشاهی مشروطه است .نیاکان شان از قبایل حام ها و سام ها بودند .

در ۱۸۸۰ مورد حملهٔ ایتالیه قرارگرفت که بعد تر اریتر یارا بحیث مستعمرهٔ خود درآورد در ۱۹۳۶ بدون اعلان حرب ایتالیه برحبشه تاخت . در ۱۹۴۱ قوای برتانوی حبشه را آزاد ساخت .اغتشاش قبایل سومالی در ۱۹۶۳ شروع گردید و سو مالیه ادعای ملکیت ولایت (اوگادن) رانمود. امپرا طور موجودهٔ حبشه اعلیحضرت هیل ثلاثی است وی پارلمان و سیستم قضائی را در مملکت برقرار کرد .

در ۱۹۵۵ قانون اساسی جدید حبشه را بوجود آورد . مجلس سنای حبشه ۱۰۵ عضو دارد که برای مدت شش سال انتصاب می گردندمجلس نمایندگان آن که درحدود ۲۵۰ نفر عضو دارد .

در چار سال انتخاب میگردند . در ۱۹۶۶ امپراطور به صدراعظم صلاحیت داد که خودش کابینهٔ خود را تعیین کند واین اختیاری بود که تا آنگاه از امتیازات امپراطوری بود .

معارف و مذهب: کلتور حبشه تحت تاثیر یونان و مصر قرار گرفته است . عیسویت مذهب اکثریت را تشکیل میدهد . سراسقف کلیسا از طرف امپراطور انتخاب میگردد. یك بر پنج نفوس را مسلمانان تشکیل داده اند یکتعداد یوهنځی ها بشمول پوهنتون ادیس آبابا وجود دارد .

زبا ن رسمی آن (امهاری) است .

دفاع: امپراطور قوماندان عمومی قوای زمینی، هوائی و بحری است .

ایران

پایتخت : تهران . مساحت ۶۲۸۰۶۰ میل مر بع . نفو س (بقرار تخمین ۱۹۶۵ ملل متحد) بیست و سه ملیون و چهار صد و بیست و هشت هزار پرچم : سه پارچه افقی سبز ، سفید و سرخ که در قسمت سفید آن شیر و خورشید طلائی نقش شده است . واحد پولی : ریال (۷۶ ریال معادل یك دالر امریکائی) .

شرح: ایران درشمال متصل است بااتحادشوروی وبحیرهٔ کسپین ، درشرق به افغا نستان وبلوچستان درجنوب با خلیج فارس و خلیج عمان ودر غرب با عراق وترکیه .

سطح مرتفع شمالی آن حاوی کو های البرز درشمال کوهای دماوند وزاگروس در جنوب است . دو صحرای تمکین تقریباً ۲۵٪ مساحت ایران را اشغال کرده است .

میدان های هوائی تهران ،اصفهان ،شیراز

و آبادان میتوانند طیارات جت را بپذیرند از بنادر مهم آن بندر شاهپور ، بندر پهلوی، بندر خرمشهر و بندر شاه میباشد .
خرابه های قدیم پرسی پولیس در شیراز موقعیت دارد .

منابع وصنایع : جنگلات در دامان کوهای آن وجود دارد . معادن از قبیل تیل ، آهن ذغال ، مس ، سرب ، منگا نیز ، نکل، کروم جست ، گوگرد ، مرمر، مرمرسفید وگوبالت نیز وجود دارد .

ایران یکی از منابع بزرگترین نفت درشرق است . نفت توسط پنج پایپ لاین عمده به آبادان منتقل شده و در آنجا تصفیه میشود .
زراعت از مشاغل اولی ایرانیان است . گندم ، جو، جواری ، برنج میوجات ، عسل پشم ، تنباکو ،ابریشم خام ، نیشکر و پنبه از تولیدات مهم آن است .
بعضی از مشترو با ت ایرا نی مشهوراست در چندین شهر مهم ایران از قبیل کرمان ، قم، اراك، تبریز ، مشهد ، اصفهان وکاشان قالین بافته میشود . صادرات عمدهٔ ایران را پترول ، پنبه ، قالین ، خاویار ، خرما ، میوجات ، عسل ،پوست و پشم . برنج و مرمر تشکیل میدهد .
صنعت ماهی گیری در کسپین وجوددارد .
سه بند جدیداً قوای بر قی تولید میکندودر آبیاری سهم میگیرد که عبارتند از کرج ، سفید رود و دز .

تاریخ و حکومت : در ۱۹۳۵ باثر فرمان رسمی نام آن از فارس به ایران مبدل شد .
یکی از ممالك کهن جهان است . ایرانی هااز نژاد آریائی ها بوده و از شرق وارد ایران شده‌اند. در۹٤۵ق.م ستیروس میدهاوپارسی‌ها را متفق ساخت. شهر بابل را فتح‌کردو بیت‌المقدس را به یهودی‌ها واگذار کرد .

داریوش اول بالای یونان حمله کرد از باسفورس گذشت و در ٤۹۰ق.م در مراتون شکست خورد . در ۳۳۳ق.م سکندر مقدونی به ایران حمله کرده و داریوش سوم را شکست داد . بعد از آن بالترتیب پارت ها و ساسانی‌ها درایران حکومت کردند. عرب ها دین اسلام رابه ایرا ن آوردند وچندین قرن بعد از آن سیاست مذهبی خلفای عربی برآن مسلط بود. مغل‌ها در۱۲۵۰ بعد از میلاد ودر ۱۳۷۰ تیمور لنگ به‌ایران‌حمله‌ور شدند. بعد از سقو ط خلا فت در ۱۵۰۲ ایرانی ها توسط یك رژیم شاهی تحت رهبری پادشاه اداره میشوند . در ۱۹۰٦ ایران‌صاحب یت قانون اساسی گردید .

قانون اساسی حاوی قوای اجرائیه است که توسطه کابینه ومامورین دولتی که بنام‌شاه کار میکند اجرا میشود . قدرت تقنینیه‌به‌دست «مجلس» است که برای‌چارسال‌انتخاب میشود.
مجلس سنای ایران شصت عضو دارد که مثل اعضا ی انتخابی و نصف آن انتصا بی است تمام قوانین باید به‌صحهٔ شاه برسد .
درسا ل ۱۹٤۱ قشو ن بر تانوی‌موافقتنامه‌ای را بامضاء رسانیدند که به تمامیت خاك آن احترام‌گذاشته و کمك های اقتصادی به آن بدهند . در ۱۹۵۱ مناقشاتی در مورد ملی ساختن نفت ایران به وجود آمد که منتج به انمداد فابریکه تصفیهٔ نفت آبادان درمقابل کمپنی ایرانی – برتانوی شد . در ۱۹۵۳ طرفداران شاه اوضاع راتحت کنترول آورده و دوکتور محمد مصدق صدر اعظم را مدت سه سال محکوم به حبس‌نمودند .به کمك امریکا ایران باهشت کمپنی نفت برتانوی ، امریکا ئی ، ها لیندی‌و فرانسوی)قرارداد۲۵ ساله‌ای را به امضاء رسانید تا فابریکه سابق انگلو ایرانین را بکار انداخته هفتاد ملیون دالر تاوان به کمپنی مذکور داده و پنجاه فیصد تمام عایدات نفت را به ایران واگذار شود .

قانون ارضی جدید در ۱۹٦۲ به تصویب رسید که باساس آن مردم و دهاقین بی‌زمین میتوانند مالك زمین‌شوند .

معارف و مذهب: مذهب شیعی اکثریت‌دارد تعلیمات ابتدائی اجباری است . تعلیمات‌عالی در پوهنتونهای تهران ،شیراز ، مشهد ، اصفهان . تبر یز و مشهد و اهوازمیسراست در ۱۹٦۳ سپاه دانش بوجود آمدکه‌باساس‌آن فارغان مکاتب ثانوی در دهات وقراء مصروف تدریس میشوندتا وقتی‌که‌مدت‌خدمت زیربرچم آنها خاتمه بیابد . لسان ایران فارسی است.
دفاع :خدمت دو سال زیر پرچم اجباری است . ایران عضو پیمان سنتو بوده وهیئت های نظامی امریکا در تهران وجوددارند .

برازیل

پایتخت : برازیلیا . مساحت ۳۲۸۶٦٦٤۷ مربع میل‌نفوس (بقرار تخمین۱۹٦٥ ملل‌متحد) ۱۰۰۰ر۳۰۱ر۸۱ بیرق سبز با ۲۲ ستارهٔسفید شکل صلیب بروی دایرهٔ آبی که مرکز آن الماس طلائی نقش شده است .

واحد پولی : کروزیرو (معادل ۱٦ سنت امریکائی).

شرح: برازیل چه از نگاه‌وسعت و چه از نگاه نفوس از بزرگترین کشور های امریکای جنوبی است . در حدود ۲٦۷٦ میل با بحر اطلس سا حل میسازد .

از طرف شمال محاط است باونزویلا وگیانای دنمارکی ، گیانای برتانوی وگیانای فرانسوی. از طرف شرق متصل است با بحر اطلس واز جنوب با یوروگوی ، ارجنتاین و پراگوی در غرب آن بولیویا ، پیرو و کولمبیا واقع‌است. در قسمت شمال آن مناطق جنگلی فوق‌العاده انبوه منطقه امازون وجود دارد .

حوزهٔ امازون حاوی شبکهٔ دریا هائی است که بیشتر قابل کشتی رانی میباشد ، ۲۷۳۱۸ میل از دریا های برازیل بصورت عمومی قابل کشتی رانی است . آبشار معروف ایگواسیو که از عجایب جهان است در سرحد یکی از ایالات جنوبی برازیل قرار دارد . هفتادوپنج فیصد تولیدات زراعتی وهشتاد فیصد تولیدات صناعتی برازیل در قسمت مرکز جنوبی آن که دارای آب وهوای مساعد و منابع زیادی است صورت میگیرد .

برازیلیا پایتخت جدید برازیل در ۱۹٦۰ افتتاح گردید . سابقاً پایتخت آن‌ریودوجنیرو بود .

منابع و صنایع : معادن برازیل نهایت زیاد بوده اما نسبتاً کمتر انکشا ف یا فته است منگا نیز آهن و مو نازیت که منبع‌عمدهٔ «توریم» است بمقادیر زیاد وجود دارد .طلا هم بمقادیر زیاد استخرا ج میشود .

تیل ، نکـل ، کـروم ، الماس صنعتی ، مس کوار تز ، تنگستن نیز وجود دارد .

بیش از پانزده ونیم ملیون کیلووات‌برق تولید میکند . بیست و پنج فیصد کار گران برازیل مصروف صنایع نساجی اند . سالانه بیشتراز دو ملیون تن فـولاد تهیه میکنند و از صنایع دیگرآن الومینم ، محصولات پترولی ، سمنت عرادجات و دواسازی است . برازیل‌بزرگترین تولید کنندهٔ قهوه در جهان است . همچنان‌در ۱۹٦۲ سو مین مملکت بزرگ تولیدکنندهٔشکر بحساب میرفت . کیله ، پنبه ، نارنج وغیره نیز بوفرت میروید .

گاو های نوع برهمن هندوستان دربرازیل تربیه شده و بانژاد های مختلف آنجا آمیخته شده است .

بیشتر از پنجاه ملیون راس تخمین میشود.

برنج ، قهوه چای و روغن نباتی از تولیدات مهم زراعتی آن است .

برازیل یگانه تولید کنندهٔ موم کورنوبااست که در تولید ریکارد های موسیقی وتولیدعایق برق و صدا بکار میرود .

تاریخ و حکومت : (ونسنت ئی پنزون) هسپا نوی برای بار او ل سا حل‌برازیل‌رادر سال ۱۵۰۰ میلادی تصادف کرد .

کاشف اصلی آن (پیدرو الوارنز کابرال) یك ملاح پرتگالی است برازیل بحیث‌مستعمرهٔ پرتگال تا زمانی قرار داشت که خاندان شاهی براگانکا که در ۱۸۰۷ از مقابل قشون‌ناپلیون متواری گشته بودحکومت خودرادر ریودوجنیرو انتقال داد (۱۸۰۸م) . به این اساس برازیل تحت اثر دوم خوای ششم‌شکل حکومت‌پادشاهی را گرفت .

بعد از باز گشت وی به پرتگال پسرش «پدر وی اول» آزادی برازیل را در سال۱۸۲۲ اعلان کردو خودش بیحث امپراطورآن درآمدامپرطور دوم برازیل «پدروی دوم» به اثر یك انقلاب از پا در آمده و جمهوریت ایالات متحدبرازیل بوجود آمد .

برازیل متشکـل از بیست و دو ایالت یـك علاقهٔ فدرال وچار ولایت است .در جنگ های اول ودوم جهانی برازیـل بـامتحدین اشتراك داشت .در۱۹٤٦ منشوری در برازیـل به‌امضا رسید که‌باساس آن‌برازیل ازمنابع نظامی خود به‌مقصد حملات استفاده نمی‌توانـد وبحکومت برازیل قدرت بوجود آوردن تحولات اجتماعی واقتصادی بخشیده شده است . همچنان بـه حکومت حق داده شده تا عـدالت اجتماعی را فراهم کرده سرمایه گذاری آزاد را باقیمت های مهم کار از طرف کارگران آشتی بدهد و صنایع شخصی را که به مفاد اجتماعی باشد تقویه نماید . این منشور به حکومت اجازه میدهد احزابی را که مخالف مفاد اجتماعی‌باشد منسوخ سازد . منشور به مرد و زن برازیلی که به هژده سالگی رسیده‌باشندحق‌رای‌دادن

را میدهد رئیس جمهور برازیل برای پنج سال انتخاب میشود .
اعضای مجلس سنا برای هشت سا ل و اعضای مجلس نمایندگان برای چار سال انتخاب میگردند .
تعدیل قانون اساسی برازیل کـه در ۱۹۶۱ صورت گرفت به برازیل شکل حکومت پارلمانی را داد .
جنرال برانکو در ۱۹۶٤ بعد از کولارت‌که توسط یك شورای‌عسکری سقوطداده شد بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید اوانتخابات شهری پارلمانی را شکل غیر مستقیم داد .

کـانگرس برازیل در سوم اکتوبر ۱۹۶۶ آرلترئی سیلوا را بحیث رئیس جمهورانتخاب نمود .
کانگر س برازیل در همان سا ل مدت‌خدمت برانکورا تا ۱۹۶۷ تمدید نمود .
معارف ومذهب : بصورت عمومی یك‌مملکت کاتو لیکی است اما آزادی مذهب تضمین‌شده است . سی و دوپوهنتون رسمی و سه‌پوهنتون کاتولیکی و چـار صد و هشاد و شش‌موسسهٔ تعلیمی عالی دیگر دارد .
تعلیمات ابتدائی اجباری ورایگان است‌لسان مردم پرتگالی است .
دفاع تحت یـك سیستم انتخابی خـدمت عسکری تمام‌مردان‌بین هژده‌تاچهل وپنج‌سالگی خذ مت زیر پر چم را می گذرانندمدت‌خدمت یکسا ل وبرای خد مت احتیا ط پنج‌سا ل اسـت .

بر ما

پایتخت : رنگو ن . مسا حت : ۲۶۱۷۸۹ میل مر بع . نفو س بیست‌و چهار ملیو ن و هفتصد و سی و دو هزار پرچم : سرخ بـا علامهٔ آبی تاریك ستارهٔ سفیـد پنـج ضلعی و در بین هر ضلع آن ستاره ها ی کوچك دیگر وجود دارد .
واحد پولی : کات یعنی ۱۰۰ پیاس معادل بیست و یك سنت امریکائی .
شرح : جمهوریت برما که درجنوب حوزهٔ هندو چین قرار دارد از طرف شمال محاط‌است با چین ازشرق باچین و لاوس و تـایلند از جنوب با خلیج بنگال و از غرب با آسام هند پاکستان و خلیج بنگال . از کوهای شمال شرقی و شمال آن دریاهائی سرازیر میشود که وادی های قا بل رها یشی را به وجودمی آورد واز آنجمله مهمترین آن وادی دریـای «ایراوادی» است که این دریا بطول ۹۰۰ میل قابل کشتی رانی میباشد .
از بنادر مهم آن رنگون که درکنار جهیل «مرتبان» واقع است میباشد .
منابع و صنایع : سنگ های معدنـی بوفر ت یا فت میشود . پترو ل ، سر ب، نقره ، تو نگستن ، جست و غیره از معادن مهم آن است .
لعل ، یاقوت و سنگ یشم آن از قسم اعلی است .
از تو لیدا ت عمدهٔ آن برنج ، پنبه ، جواری ، تنباکو ، قلعی ، نقره و بترو ل است . مصار ف زیادی در مورد بهبودزراعت منابع آب ، معد ن ، برق و حمل و نقـل صور ت میگیرد .

تاریخ و حکومت : در قـرون وسطـی برمایك دو لت شا هی بو دائی مذهب بود که در حدود ۱۵۱۲ عیسوی تحت اثر کمپنی هند شر قی بر تانوی آمـد . انگلستا ن در ۱۸۲٤ کنترول برمای سفلی و در ۱۸۸٤ کنترو ل بر مای علیا را بدست گر فت و تا سا ل۱۹۳۷ بحیث جز وی از هند آنرا اداره میکرد . در ین سا ل بر ما حکو مت خود مختار در چو کات مما لك‌مشتر ك المنافع شد . در جنگ جهانی دوم تحت اشغال جاپان در آمد . در ۱۹٤۸ بحیث یك مملکت آزاد و خار ج از چو کا ت مشتر ك‌المنافع گردید و در همان سا ل به عضو یت‌ملل‌متحد در آمد . اتحادیهٔ بر ما از چند واحد یکه از مجمو ع چند ین واحد های کو چك‌بمیان آمده متشکل است . قانون اساسی ایکـه‌در ۱۹٤۷ به تصو یب رسید ضا من دین‌بودائی دارائی شخصی و ملی سا ختن بعضـی از صنایع بوده . انحصار را ممنو ع قرار میدهد پارلمان اتحادیهٔ برما عبـارت از مجـلس نمایند گا ن است که ۲۵۰ عضو دارد وبرای چار سال انتخا ب میگر دد ومجلس ملیت‌ها اسـت کـه ۱۲۵ عضو دارد. رئیس جمهو ر برمابرای مـدت پنج سال توسط پـارلمان انتخا ب میگردد و تنها برای یك دورهٔ دیگر انتخاب شده می تواند . در ۱۹۶۲ بالر یك کو د تای نظا می حکو مت او تو براندا خته شده و جنرال نی وین لوی درستیز بر مـا

يك حكومت نظامي را بوجود آورد.
معارف ومذهب: باشندگان برما را اساسا مغل هايي تشكيل ميدهد كه باتايلند ی ها، تبتي‌ها ملايايي‌ها، چيني‌ها، وديگر باشندگان آسياي شرقي‌شباهت دارند مهذاكثربرمايي‌ها به‌لسان برمايي حرف ميزنند .

تعليمات عالي در پوهنتون هاي رنگو ن ماندالي وغيره موجود است. سيستم مكاتب دولتي در ۱۹٤۸ در برما بوجود آمد مذ هب رسمي آنرا بودايي تشكيل ميدهد كه نود.يصد مردم پيرو آنند.
دفاع:ـ در ۱۹۵۹ خدمت عسكري اجبار ی براي مرد هاي هجده تا چهل وشش ساله و زن‌هاي‌هجده تاسي‌وشش ساله تصويب شد متخصصين فني در بين سنين هجده تا پنجاه‌و شش سالگي بايست خد مت عسكري خود را بگذرانند .

بلجيم

پايتخت:ـ بروسل. مساحت ۱۱۷۷۵ ميل مربع نفوس (تخمين ۱۹٦۵ ملل متحد) ۹مليون وچهار صدو شصت‌و چهار هزار پرچم: سه پارچۀ افقي سياه، زرد وسرخ واحد پو لي فرانك (معادل دوسنت امريكايي).
شرح : درشمال غرب با درياچه شمال‌چهل ميل ساحل ميسازد. شمال آن نيدرلند در شرق آن نيدرلند ، جرمني، ولكسمبورگ و در جنوب غرب آن فرانسه قرار دارد.
دریاي (ماز) از فرانسه تا نيدرلند در بلجيم شرقي امتداد دارد.
شهر هاي بروسل، بروژي، گنت وانتورپ ازنگاه هنر ومهندسي شهرت دارند از شهر هاي صنعتي آن ليژو چار ليروي ميباشد.
منابع وصنايع:ـ يگانه معدن مهم بلجيم ذغال سنگ است بلجيم از ممالك مولد مواد صنعتي است با آنهم زراعت وجنگلداري در آن اهميت دارد. ا ز توليدات زراعتي آن گندم، كچالو، جو ،جودر ولبلبو است. ازصنايع عمدۀ آن استخرا ج معادن، فولاد سازي، مواد غذآيي، مشرو بات ماهيگيري، شيشه باب، برش الماس تهيه نساجي و توليد مواد كيمياوي است مر كز عمدۀ تجارت الماس جهان در شهر انتو رپ واقع است.
اقتصاد بلجيم روي تجارت‌خارجي آن‌استوار است در حدود چهل فيصد تو ليدات خود را بصورت عمومي وهفتاد و پنج فيصد فولاد و شيشه باب خود را به خارج مملكت بفروش ميرساند. . .

تاريخ وحكومت:ـ بلجيم يك تاريخ‌دوهزار ساله دارد . در ظرف اين مدت رومن ها ، فرانك ها، بورگندي‌ها، هسپانوي ها اطريشي ها وفرانسوي ها بر آن حكومت كرده اند. بعد از سقوط ناپليون در ۱۸۱۵ بلجيم جزء نيدرلند شد. در ۱۸۳۰ باشندگان بلجيم جدابي خود را از دنماركي ها تقاضا نمودند ودر اكتوبر همين سال بلجيم بشكل يك مملكت شاهي مشروطه در آمد و ليو پو لد اول بحيث پادشاه انتحاب شد.
در ۱۹۱٤ جرمني موافقتنامه لندن را راجع به عدم تعرض به بلجيم نقض نمود و قشون آن وارد اين مملكت شد بعد از جنگ اول جهاني موافقتنامه (ورساي) باعث انضمام ۳۸۲ ميل مربع و بيشتر از ٦٤ هزار نفوس به بلجيم شد.
در خلال جنگ عمومي ليو پولد دوم به جرمني تسليم گرديد تا از خونريزي بيشتر جلوگيري نمايد. هيئت كابينه وی به حكومت در حال تبعيد در لندن ادامه دادند. اما با اين هم بلجيم در زمان جنگ شديدا خساره ديد كليسا هاي قديمي وخانه هاي قديمي زيادي در اكثر شهر هاي آن به خرابه ها مبد ل شد. كتابخانه پوهنتون لوبن كه بيشتر ازنه صد هزار كتاب داشت سوختانده شد ود ر حدود پنجاه هزار بلژيكي حيث شان را از دست دادند بعضي از آنها در كمپ هاي‌نازي ها تلف شدند در ۱۹۵۰ پنجاه وهفت فيصد مردم بلجيم بطرفداري ليوپولد سوم راي‌دادند اما به‌نسبت مخالفت هاي داخلي وی‌ازشاهي كناره گرفت و پسترش بردوون اول پادشاه شد.
در بلجيم همه مردم بايد راي بد هند و آنانيكه راي ندهند جريمه مشيوند از ۱۹۵۰ به بعد زنان نيز راي ميدهند. .
پارلمان بلجيم متشكل از يك سنا است كه نمايندگان آن قسما مستقيم و قسما غير مستقيم براي چهار سال ، انتخاب ميشوند تعداد كسانيكه بصورت مستقيم انتخاب

میشوند مساوی نصف تعداد اعضای مجلس نمایندگان است نمایندگان مجلس اخیر الذکر نیز برای چار سال بصورت مستقیم به‌تناسب یک نماینده از هر چهل هزار نفوس انتخاب میگردند . در ۱۹٦٦ پال داندن بونیانت صدر اعظم یک حکومت ائتلافی عیسوی سوسیالست ، آزاد و مترقی گردید .

در ۱۹۵۷ بلجیم به اشتراك پنج کشور اروپائی دیگر در بازار مشترك شامل شد .

مذهب و معارف : نفوس بلجیم بدو دستهٔ فلمنگ ها و والون تقسیم میشود . مذهب اکثریت را رومن کاتولیك تشکیل میدهد . چندین پوهنتون در شهر های گینت ،لیژ، بروسل و لوین و مکاتب زراعت ، تخنیك ، هنر و موسیقی وجود دارد . زبان های‌رسمی مردم بلجیم را فرانسوی در جنوب و فلمش (یکنوع دنمارکی) در شمال و هر دو زبان در بروکسل تشکیل میدهد .

دفاع : بلجیم عضو پیمان نظامی اتلانتیك شمالی است خدمت عسکری عام بوده خدمت داوطلبانه از هفده سالگی شروع میشود که پنج سال خدمت لازم دارد . بلندتر از هفده و کمتر از هجده ساله . چارسال وبلندتر از هجده ساله سه سال خدمت عسکری انجام میدهند . مدت معین لازمی خدمت اجباری‌دوازده ماه است . این اصل شامل حال منصبداران احتیاط نمیباشد .

بلغاریا

پایتخت : صوفیه . مساحت : ٤۲۷۹٦ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین ۱۹٦۵ حکومت هشت ملیون و دو صد وپنجاه هزار) پرچم : سه پارچهٔ افقی سفید سبز ، سرخ بانشان جنگی در وسط واحد پولی : لیو (یك عشاریه هفده فی دالر امریکائی) .

شرح : بلغاریه در شمال محاط است با رومانیا در غرب با یوگوسلاویه در جنوب با یونان در شرق با بحیرهٔ سیاه و در جنوب شرق ترکیه . از بنادر مهم آن ورناو بورکاژ است .

منابع وصایع : حبوبات عمدهٔ آن گندم ، جوار ، جو و جواری است . کچالو وبادنجان رومی هم در آن میروید . مملکت بصورت عمومی زراعتی است اما تحت اقتصاد ملی پلان گذاری شده صنعتی میشود. فشارزیادی بالای قوای برقی ، ذغال ، ماشین باب ، فلزات، نساجی ، مواد ساختمانی ، پوست اشیای چرمی و تیل انداخته شده است .

تجارت عمدهٔ آن با ممالك کمونستی صورت میگیرد . صادرات آن گندم ،سبزیجات، مواد کیمیاوی ، نقره ، نساجی ، پوست باب، فلزات ، سمنت و ماشین باب است .

تاریخ و حکومت: بلغاریا هااز نژاد سلاوها بوده در قرن هفتم میلادی در بلغاریا جاگزین شدند و در ۸٦۵ میلادی پیرو مسیح گردیدند . در ۱۳۹۳ م ترك ها بلغاریه را اشغال کردند . در ۱۸۷۵ و در ۱۸۷۸ بمقابل ترك ها شوریدند ودر ۱۹۰۱ بشکل پادشاهی مستقل درآمد . در جنگ اول بالقان وسیع شد اما در جنگ اول جهانی چند ایالت خود را از دست داد . درین جنگ با قوای محور کمك میکرد . میثاق لوزین ۱۹۲٤ سرحد ترکیه را در غرب ادریانا پول تعیین کرد . در جنگ دوم جهانی نیز تحت تاثیر بوریس سوم پادشاه بلغاریه باقوای محوری پیوسته مناطق زیادی از بالقانات را متصرف گشت . در۱۹٤٦ آراء عمومی شکل آن رابه‌جمهوریت تبدیل کرد و گررگی دیمتریف رهبر حزب کمونیست صدر اعظم آن شد . قانون اساسی ۱۹٤۷ تنها یك شورای ملی را که عالیترین اورگان حکومت را تشکیل بدهد منظور کرد شورای ملی که برای مدت چار سال انتخاب می شود صدر هیئت رئیسه و صدراعظم‌را انتخاب میکند . ذخایر وپس انداز های کارگران توسط دولت حفاظه می شود .بلغاریه در ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد در امد . همچنان بلغاریه عضو پکت وارسا است .

معارف و مذهب : زبان مردم را بلغاری تشکیل میدهد . تعلیمات اساسی از هفت تا چارده سالگی اجباری است . بیست ویك پوهنتون و مکاتب عالی دارد که پوهنتون صوفیه نیز در آن شامل است .

مذهب آن اور تودا کس شرقی است . بیشتر از هفت صد و پنجاه هزار مسلمان در بلغاریه بسر می‌برند .

دفاع : از هفده تا شصت و پنج سالگی خدمت عسکری برای مدت دو سال اجباری است .

بوروندی

پایتخت : بوجو مبو را . مساحت : ۱۰۷٤٤ میل مربع . نفوس (بقرار تخمین ۱۹٦۳ ملل متحد) ۲٦۰۰۰۰۰ **پرچم** . دو مقطوعهٔ مایل ، ساحهٔ سرخ در بالاوپائین ساحهٔ سبز در چپ و راست ،خوشهٔ گیاه‌بالای طبل در دایرهٔ سفید مرکزی واحد پولی فرانك (هشتادو هفت فرانك فی‌دالرامریکائی)

مملکت پادشاهی بوروندی یك قسمت از متصرفات قدیم بلجیم تحت ادارهٔ ملل‌متحد که بنام روندا وبوروندی یاد میشد در اول جولای ۱۹٦۲ پایه آزادی گذاشت . درشمال آن روندا در شرق آن تانگانیکا و در غرب آن غدیر تانگانیکا و جمهوریت دیموکراتیك کانگو واقع اند .

قهوه از پیداوار و صادرات مهم آنست مالداری واستفاده از پوست حیوانات رواج زیاد دارد . از بلجیم و ملل متحد کمك اخذ میدارد . عضو ملل متحد و موسسه‌کشور های افریقائی است . نصف نفوس آن عیسوی است . عدهٔ زیاد با قیماندهٔ نفوس خدائی را بنام ایمانا می پرستند .

کیروندی ، سواهیلی و فرانسوی از زبانهای معمول است .

بولیویا

پایتخت : سوکر . مرکز حکومت : لاپاز . مساحت ٤۱٦۰۰۰ میل مربع‌نفوس: (بقرار تخمین ۱۹٦٥ ملل متحد) ، سه ملیون و ششصد و نودوهفت هزار، **پرچم** :سه‌پارچهٔ افقی سرخ ، زرد ، سبز واحد پولی:پیسو (معادل هشت سنت امریکائی) .

شرح : از طرف غرب محاط است به پیرو و چلی . از طرف شمال و شرق به برازیل . درشرق آن پراگوی و در جنوب آن ارجنتاین موقعیت دارند .بولیویا در سطح مرتفع مرکزی واقع بوده سه قله بلند ترین امریکا در آن قرار دارد .بیشتر از نصف نفوس آن را سرخپوستان و سیزده فیصد آنرا سفید پوستان تشکیل داده اند . از جهیل های مشهور آن تیتاکاکا است .

منابع و صنایع : هفتاد فیصد نفوس آن مصروف زراعت اند . تولیدات آن‌کاکاو شکر ، قهوه ، جو ، برنج ورابر است . استخراج معادن از صنایع مهمتر آن است ذخایر بزرگ حلبی ، نقره ، مس ، سرب جست ، سرمه بسموت ، طلا ،آهن، نمك بورات و چونه در آن‌وجود دارد ، پانزده فیصد تولیدات حلبی جهان در بولیویا صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : بولیویا که وقتی جزء امپراطوری قدیمی «انکان» بود برای قرون متمادی تحت اثر هسپانیه قرار داشت تاوقتی که در ششم اگست سال ۱۸۲٥ به آزادی نایل آمد . نام مملکت از سایمن بولیوار ناجی مشهور آن گرفته شده‌است. چاردهمین قانون اساسی بولیویا که در ۱۹٦۱ به تصویب رسیده یك قوهٔاجرائیه قوی ، ملی ساختن معادن و اصلاحات زراعتی را در مملکت تامین میکند . رئیس جمهور برای مدت چار سال توسط آراء مستقیم و عمومی انتخاب میشود . مجلس سنای بولیویا شامل ۲۷ عضو است که برای شش سال خدمت‌میکنند. و یك سوم اعضاء در هر دو سال تجدید میشوند . مجلس نمایندگان بولیویا ٦۸ عضو دارد که نصف اعضای آن در هر دو سال تجدید میشوند . رئیس جمهور آن دوکتور باز استنسورو که در ۱۹٦٤ برای سومین بار انتخاب شده بود در نومبر ٦٤ توسط يك گروپ به سرکردگی جنرال آرتونو برطرف ساخته شد . در ماه جولای۱۹٦٦ جنرال باری نیتوسی آرتونو طی انتخابات پارلمانی بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید .

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدائی رایگان و اجباری است . بیسوادی اکابر که پنجاه و هشت فیصد تخمین میشد رو بکاهش است .

هفت پوهنتون دارد . مذهب رومن‌کاتولیك عمومیت دارد ادیان آزاد است . زبان رسمی آن هسپانوی است .

دفاع : دورهٔ خدمت عسکری اجباری که در ۱۹ سالگی شروع میشود تطبیق میگردد.

بهوتان

پایتخت : تیمبو مسا حت هجده هزار میل مربع نفوس ۷۰۰۰۰۰ کشور **پادشاهی** بهو تان یك مملکت نیمه مستقلی است که در مناطق شر قی هما لیا در بین تبت از طرف شما ل و بنگا ل غربی و آسا م از طرف جنو ب واقع شده است . در غر ب

آن «سکیم» قرار دارد . پو نا کا قلعهٔ است که بصورت طبیعی استحکام فوق العاده‌ای دارد . باشندگان بهوتان مغل ها اندو به یکی از اشکال مذهب بودائی اعتقاد دارند .

مشغو لیت عمدهٔ مرد مان بهوتان را زراعت تشکیل مید هد . تو لیدا ت عمدهٔ آن‌عبارت از برنج ، جواری ، تکه باب ، مشك‌و نیل میبا شند .

نایب السلطنه بهو تان یك مهارا جا بنام جگمی دور جی وانگ چوك است . یگا نه ارتباط آن با خار ج توسط سر کی است که به هندو ستا ن میرود .هند روابط خار جی آن را اداره میکند . بقرار موافقهٔ ۱۹۴۹ هند به بهو تان سا لانه پنجصد هزار روپیهٔ‌هندی وحقوق ترانسپور ت از خا ك هند داده‌است.

يك مجلس يكصدو سي عضوي دارد که مشاور حکومت است .

در این کشور مدنیت شروع شده است وبسر عت پیش میرود .

پارا گوی

پایتخت : اسو نسیو ن . مساحت : (تخمینی) ۱۵۷۰۰۰ میل مر بع نفو س : (تخمین ۱۹۶۵ ملل متحد) بیش از دو ملیون پرچم : سه پارچه افقی سرخ ، سفید ، آبی در يك طر ف پار چهٔسفیدنشان جنگی جانب دیگر آن يك شير با يك جمله نقش است . (ویگانه پر چم جهان است که هر دو طر ف آن مختلف است) واحد پو لی: گوارا نی معادل اعشاریه هشت سنت امریکائی .

شرح : یکی از دو مملکت محا طبه خشکهٔ امریکای جنوبی است در شما ل آن بولیویا وبرازیل در شر ق آن برازیل وار جنتاین‌در جنوب آن ارجنتاین و در غرب آن ارجنتاین وبولیو یا واقع اند .

زمین آن‌برای مراتـع و زراعت نهـایت آماده است . کو های آن از جنگلات غنی‌است یکی از مناطق بهترین جهان از نگاه آبیاری است . دریای پراگوی در حدود ۱۸۰۰ میل قابل کشتی را نی است سرویس های منظم کشتی ها از بوینس آیـرس و غیره شهر های نزدیك جریان دارد .

منابع و صنایع : منابع چو ب پو شش فراوان است آهن منگا نیز و مس بو فر ت وجود دارد اما استحصال نشده است . در حدود هفتاد و پنج فیصد نفو س مصرو ف زرا عت و مالداری اند . جواری ، پنبه،لوبیا تنبا کو و میو جا ت فامیـل نار نـج زیاد میرو ید . صادرا ت عمدهٔ آن گوشت گاو و دیگرمواد غذائی است ، پنبه‌وتخ،چوب، پوست حیوانا ت و تنبا کو نیز صادر میکند .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۳۵ از مستملکات هسپانیه گردید . در ۱۸۱۱ آزادی خود را از هسپا نیه حاصل کرد . بعد از جنگ با برازیل ، ارجنتاین و بو رو گوی قـا نون اساسی دیمو کرا تیك خود را در۱۸۷۰ به تصو یب رسا نید . در ۱۹۴۰ قانون‌اساسی آن تعدیل شد که باساس آن انحصار مواد استهلاکی از بین رفته قیم تثبیت گردید . کانگر س آن يك جر گه ئی بوده هر عضو از ۲۵۰۰۰ نفوس نمـایند گی میکند . بجای سنا يك مجلس دو لتی دارد . رئیس جمهور که با ید رو من کا تو لیك‌باشد برای پنج سا ل انتخا ب میشود . رئیس جمهور فعلی آن‌الفر میدو ستر لیسنر می‌باشد. کـه در ۱۹۵٤ انتخاب گردیده است و در ۵۸ و۶۳ مجدداً انتخاب شده است .

معار ف و مذهب : رو من کا تـو لـیك مذهب عمده بوده دیگر مذاهب نیز آزادی دارند از هفت تا چهارده سـا لگـی تعلیما ت ابتدا ئی اجباری است .

زبان مرد م هسپانوی بوده اما زبا ن‌قدیمی سر خپوستا ن بنام گوارا نی نیز استعمال میشود .

پاکستان

پایتخت : راو لپندی . مسا حت : در حدود سه صد هزار میل مر بع نفو س : نزدیك به یکصدو سه ملیو ن پر چم : پارچهٔ سبز تاریك . با پار چه عمو دی سفیدنزدیك پایه به هلال وستارهٔ پنج ضلعی سفید .

واحد پو لی : رو پیه پا کستا نی معادل بیست اعشاریه هشت سنت امریکائی .

شرح :مشتمل بردو ساحهٔ شمال غر بی وشما ل شر قی نیم قارهٔ هندو ستا ن است که در حدود هزار میل ازهــم دور افتــاده اند در شما ل و شمال غرب پا کستا نغربی پشتو نستا ن و ایرا ن ، در جنو ب شرق آن هندو ستان در جنو ب آن بحیرهٔ عــر ب ودر شما ل شر ق آن منطقهٔ کشمیر واقع است . مسا حت پا کستان شر قی ۵۴۵۰۱ میل مربع بوده متشکل از بنگا ل شر قی است . در غرب و شما ل آن هندوستا ن و در شر ق آن بر ما و در جنو ب آنخلیج بنگا ل واقع است .درپاکستا ن غر بیهشتاد فیصد مردم مصرو ف زراعت اند .طویلترین دریای پاکستان غر بی سند است کهازدامنه های هما لیا تا بحیرهٔ عر ب امتداد دارد . دریا های دیگر آن (راوی) ، (جهلم) وچناب

است که بطرف جنوب غرب جریــان دارند . در شمال این منطقه کوه (کیدو) که دومین قله مر تفع جهان است و ۲۸۲۵۰ فتارتفاع دارد واقع شده است آب و هوای آن خشك بوده بــاران کــم دارد تابستان هــای آن بسیار گر م است . پاکستان شر قیدلتاهای بزرگی دارد که در دها نه های در یا ها ی کنگاو بر هما پو تــرا ، جمنا در خلیج بنگال واقع شده اند . در وقت مونسون بیشتر از صد انچ بارش دارد . پایتخت جد یدپاکستان نزدیك راولپندی جدید اعمار میگردد .

منابع وصنایع : برنــج و گنــدم ، جــو پنبه ، چای ، تنباکو ، نیشکر اهمیت عمده دارند گو گرد ، نمك ، غاز ، پترول، ذغال سرمه وسلیکا از معادنآن اســت .تو لیــد جوت پاکستا ن در جهان زیاد تر ین است. تکه های نخی از صادرا ت عمدهٔ آن بعد از جوت میبا شد . انسا ج پشمی ابر یشمی سندی نیز در پاکستا ن غر بی تو لیدمیشود. کود مصنو عی و رنگ ها از تو لیدا ت دیگر آنست . در پا کستا ن شر قی چای زیاد تر تو لید میگردد .

تاریخ و حکو مت : در تاریخ پنج هزار سالــهٔ نیم قــاره هند اشتراك دارد . اعراب در ۷۱۱ عیسوی بر هند هجوم آوردند ودین اسلام را رایج کردند . بعد از جنگ عمومی اول مسلمان ها بحیث یك اقلیت احساس وجود نمودند در وقت خروج بر تا نو ی ها از هند (اگست ۱۹۴۷) سا حههائیکهاکثریت مسلما ن داشتند حکو مت علیحده ای را بقسم دو مینیون در چو کات مما لكمشترك المنافع تشکیل دادند .

محمد علی جناح او لین گو رنر جنرا ل آن بود .

جنرا ل محمد ایو ب خا ن بعد ازاستعفای سکندر میر زا در ۱۹۵۸ رویکار آمد و در ۱۹۵۰ بحیث اولین رئیس جمهور منتخب حلف و فا داری یاد کرد . نا مبردهدرانتخابات بعدی نیز پیروز گردید . قانون اسا ســی دو م پا کستا ن در ۱۹۶۲ تحت اجرا قرار داده شد .نــظر باین قانون حکومت ریاست جمهوری قدر ت بیشتری را کسبکردپارلمان

یك اطاقهٔ فعلی پاکستا ن ۷۵ عضوازپاکستان غربی و ۷۵ عضو از پا کستانشر قیوسهسنه عضو مخصو صی برای زنان پا کستانشرقی وغربی دارد . اصلاحات ارضــی در ۱۹۵۹ شروع گردید .

معارف و مــذهب : در حــدود هشتاد فیصد مردم مسلمان اند ده ملیون هند و ها وهفت صد هزار عیسو یان نیز در آن بسر میبر ند .

پارسی ها و بودائی ها هم به تعداد کم در آن موجود اند تعلیمات ابتدائــی اجباری ورایگا ن است .

ده پو هنتو ن دارد . ار دو و بنگا لی در بیــن السنهٔ زیــادی که در پاکستان مروج است بحیث السنهٔ ملی قبو ل گردیده وزبان رسمی انگلیسی است .

دفاع : قوای زمینی ، هــوائی و بحــری دارد خد مت عسکری اختیا ری است .عضو پیمان‌نظــامــی جنــوب شرق آسیایعنی

سیا تو است همچنان عضویت پیمان نظامی مرکزی یعنی سنتو را دارد . با تر کیه و امریکا پیمان های نظا می دفاعی دارد .
پیمان های دیگر همکاری را نیزبا امریکا ترکیه ، ایران و جمهور یت مرد م چین‌بامضا رسانیده است .
امریکا تاسال ۱۹٦۵ به پـاکستا ن چار ملیارد دالر کمك اقتصادی و نظا می داده‌بود.

پانا مه

پایتخت : پا نا مه مسا حت : ۲۸۵۷٦ میل مر بع . نفو س (تخمین ۱۹٦۵ملل‌متحد) یـك ملیون ودو صدو هفتادوشش هـزار **پرچم** : مستطیلـی متشکل از چـار پارچـهٔ سفید با ستاره آبی ،آبی ،سفیـد،سفیـد باستارهٔ سرخ وسر خ است . واحد پو لی بالبوا معادل يك دالر امریکا ئی .

شرح : جمهور یت پا نا مه تنگنا ی‌پانامه را احتوا میکند و امریکای مر کزی‌راباجنوبی وصل میسازد .

۷٦۷ میـل در شمال شرق (گرابیـن) ساحـل دارد . در شرق و جنوب باکولومبیا درغرب و شمال با کو ستا ریکا سر حـد داشته توسط منطقهٔ کانا ل پا نا مه بدوحصه تقسیم شده است .

منابع و صنایع : جنگلات انبوه دارد .و چوب کاج را صادر میکند ، تنها نصف زمین های حاصلخیز قابل زرع ، کشت میشود . مالداری رایج است .قهوه وبرنج تو لیـد میشود . از صادرا ت عمدهٔ آن کیله کاکاو شکر و سمنت است .

تجار ت آن عمدتاً با ایا لات متحد صورت میگیرد .

تاریخ و حکو مت : در ۱۵۰۱ هسپا نیه سا حل آنرا کشف کرد . در ۱۸۲۱هسپانیه پانامه را به کولومبیا تسلیم کرد از ۱۸۵۵ تا ۱۸۸۵ خود مختار بود . بعد ازآن مستقیماً توسط کو لمبیا تحت اداره گر فته شد . در ۱۹۰۳ به آزادی رسید . در همان سال پانامه اختیارات منطقهٔ کانال را بـه ایالات متحده واگذار کرد . قانون اساسی سوم پانامه در ۱۹٤٦ به تصو یب رسید . شورای ملی (هر نمایندهٔ بـرای پانزده‌هزار نفر نفوس) برای چار سا ل انتخا ب میشود.
در ۱۹٦٤ در مورد بر افرا شتن پر چم پانا مه در منطقهٔ کانا ل اعتشا شا ئی واقع شـد .

معارف و مذهب : مذهب رو من کا تولیك رایج بوده اما مذاهب دیگر نیز وجود دارد . تعلیما ت در بین سنین هفت تا پانزده‌سالگی اجباری است . زبا ن رسمی هسپا نو ی و استعمال آن اجباری است . پوهنتـون ملی آن در شهر پا نا مه وا قع است .

پرتگال

پایتخت : لز بن . مسا حت : ۳۵٤٦٦ مربـع میـل نفـوس تخمیـن ۱۹٦۵ ملل متحد) : نه ملیو ن و یکصدو شصت‌و هفت هزار . پر چم : پار چه های عمو دی سبز ، سرخ بانقش سپر .
در مرکز واحد پولی : ایسکود معادل ونزدیك به سه و نیم سنت امریکائی .

شرح: قسمت غربی شبه جزیرهٔ آیبریا را در اروپا اشغال کرده است . در شرق وشمال محاط است به هسپانیه و درجنوب و غرب‌آن بحر اطلس واقع شده است . دو جزیرهٔ‌متعلق آن بنام‌های ازور و مادیرا واقع بحر اطلس شمالی نیز عین سیستم اداری پرتگال رادارند پرتگال يك مملکت کوهستانی است دوسوم زمین زرع میگردد .

منابع و صنایع : گندم ، جو ، جواری‌و برنج از حبوبات عمدهٔ آن است از تاکستان های آن انگور و شراب تولید میکنند . تیل زیتون و میوه‌جات به‌کثرت موجود است.نوزده فیصد را جنگلات نشتر ، بلوط و کارك پوشانیده است .

معادن آن شامل ذغال ،سرب ، مس ،قلعی کاؤولین ، گوگرد ، لیتیم و تیتانیم است . از تولیدات مهم‌صناعتی‌آن تکه باب ، ظروف، مواد کیمیاوی ،کاغذوشیشه‌باب است .صادرات آن شامل کارك ، شراب ، ماهی قطی‌شده و کشمش و غیره میباشد . پـرتگال در سال ۱۹٦۵ در اولین سال پـلان پنجسالـهٔ دوم انکشاف اقتصادی خود قرار داشت . پلان‌اول

به سیستم حمل و نقل و مخابرات آن انکشاف وسیعی داد .

تاریخ و حکومت: در زمان معراج فتوحات اسلامی تحت نفوذ عرب ها بود . از قرن دوازدهم ببعد یك دولت مستقل شاهی بود ، انقلاب ۱۹۱۰ باعث برقراری رژیم جمهوری گردید . قانون اساسی جدید آن در ۱۹۳۳ با مراجعه با آراء عمومی تدوین و چندین مراتبه تعدیل گردید . دو مجلس که هر کدام یکصدو بیست عضو دارد موجود است و اعضای شورای ملی توسط انتخابات مستقیم روسای فامیل بدون در نظر گرفتن جنس تعیین میشوند و شورای مذکور قدرت مقننه دارد . مجلس دومی به شورای ملی مشوره داده و در موارد اقتصادی و اجتماعی فعالیت میکند .

رئیس جمهور برای هفت سال انتخاب میشود. از ۱۹۵۹ ببعد طریقهٔ انتخاب عبارت ازانتخاب توسط نمایندگان یعنی هر دومجلس ونمایندگان نواحی مختلفهٔ پرتگال میباشد از ۱۹۳٤ ببعد حزب اتحادیهٔ ملی برسر اقتدار است .

رئیس جمهور فعلی پرتگال ادمیرال تومار می باشد که در ۱۹٦٥ دوباره انتخاب گردیده است . صدراعظم آن سالازار می باشد که از ۱۹۳۲ ببعد صدر اعظم است .

معارف و مذهب : رومن کاتولیك مذهب اساسی پرتگال راتشکیل داده اما آزادی مذهب وجوددارد. تعلیمات ابتدائی اجباری است . چارپوهنتون دارد . موسسات تعلیمی مختلفهٔ دیگر نیز زیاد است که شامل مکاتب فنی ، هنری و موسیقی نیز میباشد .

دفاع: خدمت عسکری بین بیست تا چهل و پنج سالگی اجباری است بحریهٔ کوچك دارد. قوای هوائی و زمینی دارد که با تجهیزات عصری مجهز است درجنگ دوم جهانی باامریکا و انگلستان کمك کرد از اعضای موسس ناتو است .

متصرفات پرتگال

انگولا: هزار میل در امتداد جنوبی کانگو با بحر سر حد میسازد . ادارهٔ آن توسط یك گورنرجنرال صورت میگیرد که اختیارات فوق العاده دارد . یك شو رای انتخابی تقنینی نیز دارد . از ۱۵۷٥ ببعد به تصرف پرتگال در آمده است .مساحت انگولا (٤٨۳٥۱) میل مربع و نفوس آن چهار اعشاریه ۹۳٦ ملیون است که ازین جمله تنها دو صد و پنجاه هزار نفر اروپائی اند . پایتخت آن لواندا نام دارد .

پیداوار مهم آن قهوه ، الماس ، جواری ، ماهی ، شکر ، پنبه ، حبوبات روغنی ، عاج گاو ،تنباکو و رابراست . از معادن مختلفه غنی است طلا و نفت کشف گردیده است .

الکول ، تکه های نخی ماهی کاغذ،بوت ، صابون ، شکر و تنباکو تولید میکند .

موزامبیق: از دماغهٔ دیلاگو تااتحادیهٔ افریقای جنوبی درشرق افریقا امتداد دارد .(۲۹۷۷۳۱) میل مربع مساحت و نزدیك به هفت ملیون نفوس دارد .پایتخت آن لورینکو مارکیس نام دارد . پیداوار مهم آن سمنت، آرد،شکر، پنبه ، کپره و موم است معادن شامل ذغال ، طلا،نقره و یورانیم میباشد .

جزایر دماغهٔ ورد : پانزده جزیره دراطلس شمالی میباشند ساحهٔ مجموعی آنها بیشتر از ۲۰۱٥٤۹ است .قهوه، ادویه، پوست ،میوه و حبوبات دارد .

گینیای پرتگال : در ساحل غربی افریقا بین سنیگال و گایانا یك مساحت ۱۳۹٤٨میل مربع و نفوس بیشتر از (٥٤۹۰۰۰) دارد.

صادرات عمدهٔ آن موم،روغنیات، عاج وپوست است . بندر مهم آن بیسونام دارد .

جزایر سان توم و پرنسیپ : در خلیج گینیا واقع و تحت ادارهٔ یك گورنرقرار دارد. کمتر از شصت و چار هزار نفوس دارد .کاکاو قهوه ، کپره ، روغن نباتی و کنین ازپیداوار آن است .

ماکاو: در دهانهٔ دریای کانتون چین قرار داشته بیشتر از یك صد و پنجاه هزار نفوس دارد تجارت عمدهٔ آن با چین صورت میگیرد .

تیمور پرتگال: جزیرهٔ تیمور واقع درشمال آسترالیا جزیرهٔ کوچکی است که کمی بیشتر از پنج صد هزار نفوس دارد ، قهوه ،کپره و موم از صادرات آن است پایتخت آن دیلی نامدارد .

پولیند

پایتخت: وارسا . مساحت : ۱۲۰۳۵۵میل مربع نفوس : ۳۱٤۹٦۰۰۰ پرچم : دوپارچۀ افقی سفید و سرخ واحد پولی :(زلوتی) (٤ زلوتی معادل یك‌دالر امریکائی) .

شرح: یك جمهوریت کمونیستی اروپای مرکزی‌است . در شمال دریای بالتیك واتحاد شوروی در شرق‌آن اتحاد شوروی در جنوب آن چکوسلواکیا و در غرب آن آلمان غربی واقع است . دریا های (وستولا) و (ادرا) از دریا های طولانی آن بوده توسط کانال(بید کورچ) بهم وصل شده‌اند . از بنادر مهم‌آن گدینیا و گرانسك است .

منابع و صنایع: چهل و پنج فیصد نفوس مصروف زراعت‌اند .

گندم ، جو ، کچالو، لبلبو وتنباکومیرویه، نساجی ،مواد کیمیاوی ، چوب کاری و فلز کاری از صنایع مهم آن است . صنایع‌جدید آن‌موترسازی ،تراکتورسازی،ماشین‌آلات ثقیل، کشتی سازی وطیاره سازی است.صنایع عمدۀ آن ملی بوده و تحت اقتصاد پلان گذاری‌شده کار میکند .

ازمعادن غنی است. ذغال، نفت، گا زطبیعی، سرب ، گوگرد پوتاس وغیره بکثرت وجود بکثرت وجود دارد .

تاریخ و حکومت : تاریخ پولیند از سال ۱۹٦٦ شروع میشود در طول قرون چارده الی هفدهم عیسوی از ممالك مقتدری بود . بعدتر، در سالهای ۱۷۷۲ ـ ۱۷۹۳ ـ ۱۷۹۵ـ و۱۹۳۹ بین پروس ، روسیه و آستریا و جرمنی و روسیه تقسیم گردید. در جنگ جهانی اول در معرض تاخت و تاز قشون اطریشی وجرمنی قرار گرفت و در ۱۹۱۸ اعلان آزادی آن توسط میثاق های ورسای وریگا به رسمیت شناخته شد . در ۱۹۳۹ آلمان نازی و اتحاد شوروی برآن تاختند و پولیند را بین خود تقسیم کردند . آلمان ها بالاخره خارج گردیدند ودر انتخابات ۱۹٤۷ پولیند تحت رهبری کمیتـه ملی آزادی پولیند حکومت جدیدی در آن رویکار آمد . و به عوض مساحت (٦۹۸٦۰) میل مربع که از خاك پولیند به تصرف‌اتحاد شوروی درآمده بود پولیند تقریبا چهل‌هزار مربع میل از خاك جرمنی را متصرف شد . باساس قانون اساسی ۱۹۵۲ پولیند بحیث یك جمهوریت مردم درآمدکه اختیارات عمدۀآن بدست پارلمان میباشد و اعضای پارلمان‌برای مدت چار سال توسط آراء سری انتخاب میشوند . پارلمان آن که بنام سیم یادمیشود یك شورای دولتی و یك شورای وزراء را انتخاب میکند .

معارف و مذهب : تعلیمات رایگان واجباری است هفتاد و شش موسسه تعلیمات عالی وجود دارد . پوهنتون های مشهور آن‌وارسا، لودز ، تورن ، پوزنان ، کراکو ، لوبین و (وراکلا) اند مذهب عمدۀ رومن کاتولیك است.

دفاع : عمر خدمت عسکری بین بیست وپنجاه‌سالگی قراردارد. قوای بری ، بحری و هوائی دارد .

پیرو

پایتخت : لیما ، مساحت : ۵۱٤۰۵۹ میل مربع نفوس : یازده ملیون و ششصد وپنجاه هزار پرچم سه پارچۀ عمودی سرخ سفید ، سرخ با نقش زره در پارچۀ سفید .واحدپولی: سول (۲۷ سول معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : در ساحل بحر الکاهل امریکای جنوبی واقع بوده در شمال آن ایکوادور در شمال شرق و شرق آن کولومبیا وبرازیل و در جنوب شرق آن بولیو یاقوار دارد . در قسمت جنوبی ترین آن جمهوریت چلی واقع است، (۱٤۱۰) میل سا حل دارد . یکتـعداد کوهای مرتفع دارد که ارتفاع آنها به بیشتر از بیست و دو هزار فت‌میرسد . در حدود (۲۳۰۰) میل دریای امازون قابل کشتی رانی است . شهر لیما پایتخت پیروکه بنام (شهر شاهان) یاد میشود از مراکز تجارتی بزرگ آن است . کالا و ازبنادر مهم آن میباشد . چند شهر پیرو اهمیت باستانی دارد .

منابع و صنایع : در حدود پنجاه وهشت فیصد مردم مصروف زراعت و مالداری اند که چهل و هفت فیصد صادرات پیرو را تهیه می کنند . پنبه از تولیدات مهم زراعتی پیرو

است ، پشم ، پوست ، شکر ، قهوه ، برنج، کچالو . جو و تنباکو نیز تولید میشود . جواری غذاي عمدهٔ بومیان است . اینها رشقه نیز میرویانند . ماهیگیری از صنایع نهایت عمده بوده و پیرو از تهیه کنندگاندرجه اول غذائی ماهی جهان است کوهای آن مملو از معادن اسبت . ویندیمو مس بکثرت وجود دارد. صنایع فولاد رو به انکشاف است .

صادرات عمده : پنبه ، محصولات ماهی پترول خام و مشتقات آن ، شکر ، مس و آهن خام است.

ماشین باب و عرادجات را وارد میکند ، تکه باب ، مواد کیمیاوی و رنگها نیز ازواردات پیرواست .

تاریخ و حکومت : قبل از تجاوز فرانسسکو پیزاروی هسپانوی در ۱۵۳۲ سلطنت (انکا) متشکل از طرف بومی ها دوام داشت .

در ۱۵۳۳ فرانسسکو شاه بومی پیرو را که اتاهوالپا نام داشت مجبور ساخت اطاقی را مملو ازطلا کند وبعد وی را کشته وبومی‌ها را به غلامی خود در آورد . در ۱۵۳۵ شهر لیمارابنا نهاد ودر ۱۵۳۷ بندر تالاورا تشکیل کرد . در ۱۵٤۱ پیزار و در هنگام جنگ‌ها با بومی‌ها و رقبای هسپانوی به قتل رسید . بعد لیما بحیث مرکز وایسرا های هسپانوی باقی ماند تا اینکه‌در ۱۸۲۱ حوزه دوسان مارتین ارجنتائینی آن را جزو خاك خودساخت. در ۱۸۲٤ هسپانیه آزادی پیرو را برسمیت شناخت . در ۱۹۳۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید که بر حسب آن یك رئیس جمهور و دو معاون رئیس جمهور باساس‌آراء مستقیم برای شش سال انتخاب میشوند یك مجلس نمایندگان و یك سنا دارد که اولی بیشتر از بیست و پنج و دومی بیشتر از سی وپنج‌عضو دارد .

معارف و مذهب : از مذهب رومن کاتولیك حمایت میشود اما آزادی مذهب وجود دارد . چهل وهفت فیصد مردم رابومی هاوبقیه را سفید پوستان و یك فیصدی کم را چینائی ها سیاهان و جاپانی ها تشکیل میدهد .

از ۷ تا ۱٤ سالگی تعلیمات‌ابتدائی رایگان و اجباری است پوهنتون سان مارکوس ازقدیم ترین پوهنتون های نیم کرهٔ غربی است . هشت پوهنتون دیگر دارد . لسان رسمی هسپانوی است .

دفاع : دو سال خدمت فعال عسکری . پنج سال در احتیاط اول پنج سال در احتیاط دوم و بیست سال در گارد ملی اجباری است قوای بحری و هوائی عصری دارد .

تانزانیا

پایتخت : دارالسلام ـ مساحت مجموعی ۳٦۳۷۰۸ میل مربع ، نفوس (بقرار تخمین ۱۹٦۵ ملل متحد) ده‌ملیون وپنجصد وهفتاد و هشت هزار و یکصد بیرق سه پارچهٔ مایل سبز و سیاه و آبی که به تریشه های زرد از هم جدا شده‌اند .

واحد پولی : شلنگ افریقای شرقی معادل ۱٤ سنت امریکائی . این جمهوریت متحده درسال ۱۹٦٤ بوجود آمد . جولیوس نایریری رئیس جمهور تانگانیکا بحیث رئیس جمهور و عبید عمانی کاروم رئیس حکومت انقلابی‌زنجبار بحیث معاون رئیس جمهور انتخاب گردیدند . باساس این پیمان امور دفاعی و خارجه و خدمات اجتماعی به حکومت مرکزی دارالسلام تعلق گرفت اما هر دو حصه بحیث ساحه های جداگانه باقی ماندند .

پایتخت تانگانیکا دارالسلام و نفوس آن بیشتر از ده ملیون است . ودر ۱۹٦۱ در چوکات مما لك مشترك المنافع‌به آزادی‌کامل خود رسید . پایتخت زنجبار شهر زنجبار است و نفوس آن سه صد و بیست هزار میباشد . یك سلطنت تحت ادارهٔ برتانیه بود و جزیره‌ای است که از سواحل شرقی افریقا بیست و سه میل دورتر واقع شده است .

حدود تانگانیکا چنین است : در شمال آن یوگنداو کینیا در شرق آن بحر هند درجنوب آن موزنبیق . ملاوی و زمبیا و در غرب آن جمهوریت کانگو قرار دارد.

تولیدات عمدهٔ آن را پنبه ، قهوه ، پوست حیوانات ، موم و عسل تشکیل میدهد . الماس ، سرب ، طلا ، نمك تونگستن نیز از پیداوار آن استتاریخ تانگانیکا نهایت قدیمی است و فوسیل های قبل التاریخ زیاد در آن کشف شده است . عرب ها در قرن هشتم میلادی در آن پا گذاشتند . کاشفین‌هسپانوی و ملاحان غربی در حدود ۱۵۰۰ میلادی در آن راه یافتند . در ۱۸۸۵ جرمن ها افریقای جرمنی شرقی را به شمول تانگانیکا تشکیل

دادند . بعد از جنگ اول انگلیس ها تحت نظارت جامعه ملل آن را اداره میکردند. نفوس آنرا بیشتر (بانتو ها) تشکیل میدهند .ولی

نفوس بیشتر زنجبار را مسلمانان تشکیل میدهند . از تولیدات بسیار مهم آن (میخك) و تیل آن است . در تاریخ زنجبار پرتگالی ها سهم‌داشتند که برای دو قرن‌بر آن‌حکمرانی نموده و در حوالی سال ۱۷۰۰ عیسوی توسط اعراب از آن سر زمین رانده شدند. درسال ۱۸۵۶ یك سلطنت مستقل شد و در ۱۸۹۰ تحت حمایهٔ انگلستان درآمد . تا اینکه در ۱۹۶۳ در داخل ممالك مشترك المنافع آزاد گردید و عضو ملل متحد شناخته شد و در ۲۶ اپریل ٦٤ با تانگانیکا متفق شده تانزانیا را تشکیل داد .

تایلند (سیام)

پایتخت : بنکاك . مساحت : ۲۰۰۱٤۸ میل مربع . نفوس سی ملیون و پنجصد و شصت و یك هزار ، پرچم : پارچه های‌افقی برنگ سرخ ، سفید آبی ، سفید ، سرخ‌عرض پارچهٔ‌آبی دو چند دیگران . واحد پولی : بآت معادل پنج سنت امریکائی .

شرح : کشور پادشاهی مشروطهٔ تایلیند درجنوب‌شرق آسیا واقع بوده و محدود است به برما در شمال غرب وغرب . لاؤس در شمال و در شرق . کمبودیا در جنوب شرق و خلیج سیام در جنوب و در شرق وهمچنان تا ملایا امتداد دارد . بنکاك‌یك شهر نهایت مودرن در جنوب شرق آسیا است .

منابع و صنایع : جنگلات زیاد دارد . نود و یك فیصد نفوس آن مصروف زراعت است . ذغال ، قلعی ، منگانیز ، تونگستن و سیماب یافت میشود . از حبوبات عمدهٔ آن برنج است که‌غذای‌اساسی مردم تایلیند را تشکیل داده و صادرات آن پنجاه فیصد اسعار خارجی را در مملکت جلب میکند . حبوبات دیگردر آن به کثرت میروید . صنایع ایکه در آن سرمایه گذاری خارجی تشویق میشود وجود دارد ازقبیل‌بسته کاری‌موتر، دواسازی نساجی وسامان برقی .

تاریخ و حکومت : کشور تایلند یکی از پادشاهی های قدیمی بوده از نظر مهندسی زیبا وجالب خود شهرت دارد .

در سال ۱۹۳۲ یك انقلاب بدون خونریزی در آن صورت گرفت اما رژیم شاهی تغییر نیافت تا اینکه در ۱۹۵۰ اعلیحضرت‌فومیفون ادولات رسما پادشاه شده قانون اساسی دورهٔ انتقالی را به وجود آورد و تا حال براساس فرامین شاهی حکومت می نماید . قانون‌اساسی دایمی تا هنوز ساخته نشده است .

معارف و مذهب : تعلیمات در بین سنین ۸ـ۱۵ جبری است . پنج پوهنتون دارد که شامل پوهنځی های تربیوی و مکاتب حرفوی است . زبان‌مردم «تای»است که از سانسکرت مشتق شده است . مذهب مردم بودائی است.

دفاع : قوای مسلح تایلند به هشتاد وپنج هزار نفر میرسد که شامل قوای پولیس (چهل هزار) قوای عسکری .قوای هوائی و قوای بحری است .

ترکیه

پایتخت : انقره . مساحت : ۲۹٦۵۰۰ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹٦۵ ملل متحد) : سی ویك ملیون وسه صد ونود و یك هزار بیرق هلال‌و ستارهٔ پنج شاخهٔ سفید در زمین سرخ رنگ .

واحد پولی لیره (صد پیاستر) معادل یازده سنت امریکائی .

شرح : ترکیه که در ۱۹۲۳ شکل جمهوری گرفت هم در اروپا وهم درآسیا قرار دارد. در اروپا در شمال آن بلغاریه . در غرب آن یونان و بحیرهٔ ایجه و در شرق آن بحیرهٔسیاه قرار دارد . از ترکیهٔ آسیائی توسط آبنای باسفورس جدا میشود . همچنان در غرب آن بحیرهٔ مرمره و داردانیل که در بعضی جاها از یك تا چار میل وسعت دارد قرار دارد .

ترکیه آسیائی در غرب محاط است با بحیرهٔ ایجه در جنوب‌با بحیرهٔ ایجه مدیترانه ، سوریه ، و عراق ، در شمال بابحیرهٔ سیاه و در شرق با اتحاد شوروی و ایران . ترکیه مرکزی یك‌سطح مر تفع بزرگ است که

تابستان های گرم وخشك وزمستان های سرد و پر برف دارد . در شمال شرق و جنوب توسط کوها احاطه شده است . ازمیر ازبنادر مهم آن است . سمسون ، ترابزون و غیره از بنادر ترکی بحیرهٔ سیاه است.

منابع و صنایع : در حدود هفتاد و هفت فیصد نفوس عواید زراعتی دارند که توسط کاشت تنباکو ، حبوبات ، پنبه ، زیتون و تولید پشم ، ابریشم ، انجیر ، هر قسم میوه ، شکر و تریاك برای مقاصد طبی‌بدست می آورند .

چهل ملیون جریب زمین ترکیه را جنگلات پوشانیده است .

ذخایر بزرگ ذغال ، آهن ، مس ، پترول وکروم موجود است وترکیه‌از بزرگترین‌مولدین کروم بحساب میرود . سرب ، زنك ، نقره ، سیماب ، گوگرد و غیره‌نیز وجود دارد .

اولین پلان پنجسالهٔ اقتصادی ترکیه در ۱۹۶۳ آغاز گردید که حاوی انکشاف زراعت، صناعت معادن‌و غیره میباشد .

از تولیدات مهم آن تکه های ابریشمی ، پشمی و نخی بوده آهن، فولاد، شکر ،بوت، اسباب دفتر، ماهی قطی شده ، سمنت ، کاغذ ، شیشه باب و غیره میباشد . در تولید سلاح درشرق میانه درجه اول است. صادرات آن را تنباکو ، پنبه ، میوهٔ خشك ، آهن ، مس ، موهیر ، حبوبات ، حیوانات از قبیل گوسفند و گاو (کروم) و حبوبات روغنی تشکیل میدهد .

تاریخ: تاشروع جنگ جهانی‌اول امپراطوری عثمانی ترکیه شامل ترکیهٔ اروپائی اناتولیه، سوریه ، لبنان ، عراق ، اردن ، فلسطین ، عربستان ، یمن و جزایر بحیرهٔ ایجه بود .

درجنگ جهانی اول ترکیه با قوای محور پیوست و شکست آن باعث شد که بسیاری از سر زمین های آن از دست برود وسلطنت سقوط‌کند . در ۱۹۲۳ کمال اتاترك‌زعیم بزرگ ترکی بحیث اولین رئیس جمهور ترکیه اعلان گردید . و در ۱۹۲٤ خلافت ترکی از بین رفت . قانون اساسی موجودهٔ ترکیه که در سال ۱۹۶۱ به تصویب رسید طرفدار یك حکومت پارلمانی ملکی میباشد که حقوق‌بشری را حفاظه و خطا های قوای اجرائیه را مراقبت و یك پارلمان دو اطاقه را تضمین نماید .

مجلس سنای ترکیه ۱۷۲ عضوو شورای ملی آن ٤٥۰ عضو دارد . رئیس جمهور تنها برای یك دورهٔ هفت‌ساله انتخاب میگردد . رئیس جمهور فعلی جنرال جودت سونای‌است که در ۲۸ مارچ ۱۹٦٦ ـ انتخاب شد. ترکیه عضو پیمان سنتو، ناتو، ملل متحد، و شورای اروپا میباشد .

معارف ومذهب: مذهب ودولت ازهمد یگر جدا اند . در حدود نود و هشت فیصدترك ها مسلمان اند . معارف اجباری و رایگان ومذهبی در سنین هفت تا دوازده و رایگان واختیاری در مدت لیسه است . پوهنتون های ترکیه عبارتند ازپوهنتون ها ی استامبو ل، انقر ، ازمیر وارض روم.

دفاع : خدمت عسکری اجباری است و ترکیه قوای زمینی زیادی به پیمان اطلس میدهد . بقرار موافقتنامهٔ ۱۹۵۳ ترکیه ،یونان، وچکوسلواکیا در پیمان دفاعی بالقان سهیم اند . پیمان دفاعی دیگری را با امریکا در ۱۹۵۹ عقد نموده است .

ترینداد وتوباگو

توگو

پایتخت : لومه . مساحت : ۲۰٤۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹٦٥ ملل متحد) : یك ملیون و ششصد و هفده هزار پرچم: پارچه های افقی سبز و زرد با مربع سرخیکه در میان آن ستارهٔ سفید نقش است واحدپولی فرانك (۲٤۷ معادل یك دالر امریکائی) .

جمهوریت توگو که‌در ۱۹٦۰ به آزادی‌رسید یك قسمت توگولیند جرمنی بود که در ۱۹۱٤ تسلیم شده وتوسط فرانسه وزیر نظر ملل متحد در سال های ۱۹٤٦ الی ۱۹٦۰ اداره میشد . درقسمت سواحل غربی افریقا و در بین ولتای علیا در شمال داهومی در شرق‌بحر اطلس در جنوب و گانا در غرب واقع شده است .

قانون اساسی آن‌که در۱۹٦۱ تسوید گردید. یك رئیس جمهور و پارلمان یك اطاقی را که ٤٦ عضو دارد تصویب نمود در ۱۹٦٦ یك معاهدهٔ دوستی و تجارتی با امریکا امضا کرد.

تولیدات عمدهٔآن قهوه ، کاکاو ، کپره و پنبه میباشد .

تونس

پایتخت : تونس . مساحت ۵۸۰۰۰ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹۶۵ ملل متحد) چار ملیون و ششصد و هفتاد وپنج هزار پرچم: سرخ با یك هلال و یك ستارهٔ سرخ در یك دایرهٔ سفید . واحد پولی : دینار (نیم دینار معادل یك دالر امریکائی)

شرح : تونس یك تحت الحمایگی قدیم فرانسه که در ۱۹۵۷ به آزادی رسید درساحل شمالی افریقا واقع شده است . در شمال و شرق آن بحیرهٔ مدیترانه ، در جنوب شرق‌آن لیبیا در جنوب آن صحرای اعظم و در غرب آن الجزایر واقع است . باشندگان اساسی آن رااعراب و بربر ها تشکیل میدهند .

منابع و صنایع : زراعت عمومیت دارد . مالداری زیاد رواج دارد . خاك زرخیز آن مقدار زیاد گندم ، جو ، خرما ، زیتون ، زرد آلو ، بادام ، انجیر ، شفتالو ، سبزیجات شبدر و رشقه حاصل میدهد . فوسفور، آهن، سرب و جست زیاد دارد .

از صنایع مهم آن قطی سازی . تولید کود مصنوعی ، قالین بافی ، کمپل بافی ، بوت دوزی ، و تولید مواد ساختمانی است. از صادرات مهم آن تیل زیتون ، شراب ، آهن خام ،سرب ، سنگ گوگرد ، و حبوبات است. پلان ده سالهٔ انکشافی آن در ۱۹۶۲ آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت : تونس دولت بربری‌قدیم که بعدتر توسط ترك ها اداره میشد در ۱۸۸۱ تحت تصرف فرانسه درآمد .

از۱۹۴۷ الی ۱۹۵۶ تدابیر خود ارادیت گرفته شده و یك مجلس اساسی حبیب‌بورقیبه از اعضای حزب مقتدر تونس یعنی دستورجدید را بحیث صدر اعظم‌انتخاب نمود .

در ۱۹۵۷ همین مجلس رژیم جمهوری را اعلان کرد . بقرار قانون اساسی تونس‌رئیس جمهوربرای پنج سال انتخاب میگردد . اعضای شورای ملی هم برای پنج سال انتخاب می شوند . در انتخابات ملی ۱۹۵۹ حزب جبههٔ ملی تمام‌کرسی ها را اشغال کرد و حبیب بورقیبه بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید . در ۱۹۶۴ تمام زمین های زراعتی خارجی ها ملی گردید . عضو ملل متحد و جامعهٔ عرب است .

معارف و مذهب : اکثریت نفوس رامسلمان ها تشکیل میدهند . در حدود یك صد و بیست هزار اروپائی وشصت‌وپنج هزار یهودی در تونس موجود است . زبان ملی‌و رسمی تونس عربی است . سیستم تعلیمی مخلوط فرانسوی و اسلامی تعمیم می یابد . پوهنتون تونس در ۱۹۶۸ شامل پوهنتون اسلامی زیتونیه و موسسه‌تعلیمات عالی‌خواهد شد .

دفاع : در ۱۹۵۶ یك اردوی ملی بوجود آمد . و بیست هزار مرد در آن شامل است. هسته های قوای بحری و هوائی نیز بوجود آمده است .

جاپان

پایتخت: تو کیو: مساحت: ۱۴۲۶۸۸ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹۶۵ حکومت) : نود و هشت ملیون و دو صد وهشت هزار پرچم: آفتاب سرخ در زمینهٔ سفید ، واحد پولی ین ـ۳۶۲ ین معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : جاپان متشکل از چار جزیرهٔ عمدهٔ هانشو ،هوکائید ، کیوشو وامامی اوشیما می باشد . جزایر جاپان در بحر آرام‌یا بحرالکاهل واقع بوده از اتحاد شوروی و کوریا توسط بحیرهٔ جاپان توسط بحر شرقی چین از چین جدا شده است .

در ختم جنگ دوم جهانی جاپان مجبور شد متصرفات وتحت الحمایگی های خود را از قبیل منچوریا ، نصف جنوبی جزیرهٔسخالین، کوریل ، کوریا ، فارموسا ، جزایر مارشال و کارولین ازدست بدهد .

سواحل جاپان شکستگی های فراوان‌دارد. سلسله جبال سخالین در امتداد کوهای‌چینائی درشمال جاپان بمشاهده میرسد وکوهای‌آلپ جاپانی را میسازد . در امتداد بحیرهٔ جاپان بطرف بحر الکاهل آتشفشان هاي‌عمدهٔ جاپان واقع شده است . کوه فوجی یاما شصت میل در غرب توکیو واقع بوده نهایت مخروطی آن بیشتر از دوازده هزار فت ارتفاع دارد . از بنادر مهم آن شیکوگو ، **کیوشو** ، **ناگویا و** اوساکا است . توگیویکی‌ازسه شهر بزرگتر عالم بوده. بیشتر از ده ملیون نفوس دارد.

قصرامبراطوری جاپان در ۵۰ جریب زمین

در توکیو واقع است . میدان هوائی بین‌المللی توکیو معروفترین میدان هوائی آسیا است .
برج توکیو که۱۰۸۹ فت طول دارد از فولاد برای نشرات رادیو و تلویزیون ساخته شده است .

کاما کورا درستی میلی جنوب‌غرب توکیو جائیست که در آن مجسمه بزرگ برنجی‌بودا به ارتفاع ٤۲ فت قرار دارد که هفت قرن قبل ازبرنج ریخته شده است .

از جا های مشهور دیگر جاپان‌مقبرهٔ مذهبی توشوگو است که در (نیکو) قرار داشته و یك پارك ملی بزرگی به مساحت تقریبا یك لك جریب در اطراف آن قرار دارد . تو کیو که مدت هزار سال پایتخت جاپان بود معابدو مقابر بسیار متلون داشته که مراکز کلتوری جاپان است . یك تونل دو عشاریه ۳٤ میلی تحت البحری شاهراهی را میسازد که سه شهر عمدهٔ جاپان را به هم وصل میکند . در ۱۹٦٤ زلزلهٔ مدهشی شهر تجارتی و صناعتی نیگاما را از بین برد .

منابع‌و صنایع : بیشتر از نصف زمین های زراعتی بمقصد زرع برنج که غذای‌عمدهٔ جاپانی ها است بکار برده میشود . گندم ، جو، کچا لو، تنباکو، چا ی، لوبیا، شفتا لو،ناك سیب، انگور نیز تولید میشود .

معادن شامل طلا ، نقره ، مس، سرب ، جست و کروم ، ارسنیك سفید ، ذغال ، گوگرد ، نمك و پترول است . صنایع عمدهٔ آن تولید آهن وفولاد، وسایل حمل ونقل ، ماشین باب ، آلات الکترونیك ، کشتی سازی، مواد کیمیاوی ، کود مصنوعی ، نساجی ،پنبه، پشم، ابریشم والیاف مصنوعی، چینی سازی وسامان چوبی است بیشتر از نود و دودستگاه کشتی سازی دارد و از بزرگترین سازندگان کشتی جهان میباشد .بیشتر از ۱۲٤ ملیارد کیلووات ساعت برق تولید میکند . صادرات عمدهٔ آن پوشاکه‌باب ، صنایع‌فلزی، بازیچه‌ها، کود کیمیاوی ، کشتی ها ، ابریشم ، ماشین های‌دفتر ، کمره‌ها ، میکروسکوپ ها، دوربین ها و عراد جات است .
سیاحت و جلب سیاحین منبع بزرگ اسعار را تشکیل میدهد بیشتر از بیست تا سی فیصد تولیدات صادراتی جاپان را ایالات‌متحدهٔ امریکا خریداری میکند .

تاریخ و حکومت : بروایت اساطیر جاپانی در ٦٦۰ سال قبل از میلاد مسیح امپراطوری جاپان توسط امپراطور جومو بنیان گذاشته‌شد. در ۱۸۸۹ میلادی قانون اساسی آن ترتیب یافت . در جنگ ۹۵ـ ۱۸۹٤ فارموسا را از چین گرفت در جنگ ۱۹۰۵ ـ ۱۹۰٤ باروسیه هر دو ملت تلفات زیادی را متحمل گشتند وبحریهٔ روسیه کاملا از بین رفت . جاپان در ۱۹۱۰ کوریا را جزوخاك خود ساخت . در جنگ جهانی اول جاپان جرمن ها را از تسوشیما اخراج کرده متصرفات بحرالکاهل جرمنی رامتصرف شد . در ۱۹۳۱ منچوریا را اشغال کرد در ۱۹۳۲ با چین آغاز جنگ نمود که در اثر آن پیپنگ و شانگهای‌را تصرف کرد . در ۱۹٤۱ با حمله بر (پرل هاربر) جنگ رابا امریکا آغاز کرد . در ۱۹٤۵ بعد از استعمال بمب اتومی برشهرهای هیروشیما و ناگاساکی از طرف امریکا ، جاپان تسلیم گردید باثر قانون‌اساسی جدیدیکه در۱۹٤۷به تصویب رسید امپراطور جاپان به حیث‌سمبول ارثی ملت شناخته شده و از حقوق تقدس خود صرف نظر کرد . مقام بزرگ‌قانون‌سازی به‌دایت مجلس بزرگ جاپان تفویض گردید مجلس مشاورین جاپان ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سال انتخاب‌میشوند .

مجلس نمایندگان آن ٤٦۷ عضو داشته برای مدت چار سال انتخاب می‌گردند . نظر به‌قانون اساسی دین و دولت از هم مجزااند. امپراتور جاپان یکصد و بیست و چارمین‌عضو فامیل خود است که بر تخت جلوس نموده است .

معارف و مذهب : دو مذهب عمدهٔ بودائی وشنتوئزم است همچنان تعداد کلیسا های عیسوی نیز موجود است . تعلیمات ابتدائی و متوسطه تا صنف نهم اجباری است . درحدود ۲٤۵ پوهنتون دارد .

زبان اساسی جاپانی بوده انگلیسی لسان تجارتی بوده و در مکاتب عالی تدریس‌میشود.

جمیکا

پایتخت : کنگستن : مساحت : ٤٤۱۱ مربع میل ، نفوس : یك ملیون و هشتصد هزار .
بیرق : سبز وسیاه بانشان صلیب طلائی‌مایل

واحد پولی ، پوند (یك پوند معادل دو دالر و هشتاد سنت امریکائی) .

جمیکا در بحیرهٔ کارابین در نود میلی‌جنوب

کیوبا واقع است واز بزرگترین وقیمت بها ترین مناطق غرب الهند برتانوی بشمارمیرود. سیاحین زیادی از آن دیدن میکنند . در۱۴۹۴ توسط کولمبس کشف گردید و تا ۱۶۶۵توسط هسپانیه اداره میشد بعد از آن‌به تصرف انگلیسها درآمد . در ۱۹۶۲ در چوکات‌ممالك مشترك المنافع به آزادی رسید . تولیدات‌عمدهٔ آن نیشکر ، قهوه ، کیله ، کاکاو و میوجات فامیل لیمو است همچنان سیگار های مشهور میسازد.

چاد

پایتخت: فورت‌لامی، مساحت: ۴۹۵ هزار مربع میل با نفوس (تخمین ۱۹۶۵ حکومت) چار ملیون : پرچم قطعات عمودی آبی، زردو سرخ واحد پولی فرانك (۲۴ فرانك معادل یك دالر امریکائی) جمهوریت چاد سابق از اراضی تحت تصرف فرانسه در افریقای استوائی بود که پنجصد میل به شمال شرق خلیج گینی ، ۵۵۰ میل بجنوب مدیترانه واقع و از طرف شمال توسط لیبیا ، ازشرق توسط سودان ، از جنوب توسط جمهوریت افریقای مرکزی و از غرب توسط کامرون ، نایجیریا و نایجر محاط میباشند .

مردمان شمال چاد مسلمانند و حبشی‌های غیر مسلمان مردمان جنوب آنرا تشکیل‌میدهند مملکت کاملا زندگی دهاتی دارد و از جنوب بشمال‌جغرافیای آنرا مناطق جنگل زار ، مراتع و ریگستان تشکیل میدهد . چاد بتاریخ ۱۱ اگست ۱۹۶۰ به آزادی کامل نایل گردید و در سپتامبر همان سال عضو ملل متحد شده چار عضو جامعهٔ فرانسوی است .

از صادرات عمدهٔ آن پنبه است . گوشت مبرد توسط طیاره صادر میکند .

چکوسلواکیا

پایتخت : پراگ . مساحت ۴۹۳۳۷ میل مربع . نفوس چارده ملیون .

پرچم : پارچه ها ی‌افقی سفید و سرخ بایك مثلث آبی که ازپایه تانصف بیرق امتداد دارد . واحد پولی : کورونا (صد هیلر یا ۷ کورونا معادل‌یك دالر امریکائی).

شرح : جمهوریت‌سوسیالیستی‌چکوسلواکیه در اروپای مرکزی واقع است . از طرف غرب و جنوب غرب محاط است با آلمان غربی ، از طرف شمال و شمال غرب با آلمان شرقی از طرف شمال و شمال شرق با پولیند و از جانب شرق با اتحاد شوروی . در جنوب آن اطریش و مجارستان واقع اند .

در یای دانیوب آنرا از مجارستان جدا میسازد کوهای کارپاتیان در شمال شرق و شرق آن واقع شده است .

جنگلات حاصلخیز بوهیمیا منبع شکار و چوب بوده در سر حد آلمان غربی واقع است .

منابع وصنایع : زراعت ، صناعت ومعادن آن منابع سرشار طبیعی آن را بکار میبرد یك سوم حصهٔ آن زراعتی است . شصت فیصد حاصلات زراعتی حبوبات است .

لبلبو بکثرت میروید و آبجوی آن‌ازشهر (پلزن) صادر میگردد . زغال ، آهن و تیل از معادن آن استخراج میگردد . رادیم و یورانیم آن مشهور است . تجهیزات جنگی نیز ساخته میشود و مراکز مهم فولاد سازی دارد . شیشه سازی و چینی سازی رواج‌عمده دارد . بوت ، طیاره های خفیف وغیره نیز تولید میکند .

تاریخ و حکومت : بوهیمیا ، موراویا و سلواکیاسه جز و امپراتوری بزرگ موراویا بود . در ۹۰۶ توسط ماگیارها اشغال‌گردید. بوهیمیا و موراویا بعدتر جز و امپراتوری مذهبی رومن گردید پراگ تحت اثر شاهان بوهیمیائی در قرن چاردهم مرکز بزرگ کلتوری اروپای مرکزی بود . در بین سالهای ۱۹۱۸ و ۱۹۴۸ حوادث بسیاری‌درچکوسلواکیا واقع شدکه در اکثر آنها جرمن‌ها انگلیس‌ها، فرانسوی‌ها و ایتالوی ها ذیدخل بودند . از سال ۱۹۴۸ ببعد شکل یك جمهوریت سوسیالیستی را بخود گرفت که متشکل از دو ملت سلاو ها و چك ها است .

چك‌ها هشت ملیون و سلاوها چار ملیون نفوس دارند علاوتا جرمن ها ، مجارستانی ها و اوکرائینی‌ها نیز در چکو سلواکیه بسر میبرند .

قانون اساسی موجودهٔ آن در ۱۹۶۰ به چکوسلواکیه شکل دولت مرکزی محکمی‌بخشید

شورای ملی آن سه صد عضو دارد و یك مجلس ملی سلاو یك نیزوجود دارد . رئیس جمهور آن انتونین نووتنی در ۱۹٦٤ مجدداً بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید .
معارف و مذهب : در حدود هفتاد و پنج فیصد مردم‌رومن کاتولیك اند . پوهنتون چك درپراگ در ۱۳٤۸ ـ افتتاح گردیده است
پوهنتون های زیاد دیگری نیز دارد .
زبان های رسمی چك وسلواکی اند .
دفاع : خدمت دوسالهٔ عسکری بین سنین بیست تا پنجاه اجباری است . قوای زمینی و هوایی مجهز دارد .

چلی

پایتخت : سانتیاگو . مساحت : ۲۸٦۳۹٦ میل مربع ، نفوس ، هشت ونیم ملیون . پرچم : پارچه های افقی سفید و سرخ با ستارهٔ سفید در زمین آبی در قسمت علیای راست . واحد پولی : اسکودو ۳۲و ٤ اسکودو معادل یك دالر امریکایی) .
شرح : در ساحل غربی امریکای جنوبی واقع است . بلندترین قلهٔ امریکا (۲۳۰۸۱ فت) درین ناحیه واقع است . همچنان یکتعداد جزایر بحرالکاهل را نیز در تصرف دارد .
طول آن ۲٦۲۰ میل و عرض وسطی آن یکصد میل است

منابع و صنایع : زمین های لامزروع‌دشت های شمالی چلی معادن زیادی دارد . درحدود هفتادو پنج فیصد صادرات چلی را معادن آن تشکیل میدهد . نایتریت ، ایودین ، مس ، آهن ، زغال ، طلا ، نقره ، کوبالت ، جست منگانیز ، بورات ، سیماب ، پترول ، نمك گوگرد و مر مر از معادن مهم آنست . زراعت نیز اهمیت دارد . فارم های بزرگ لبنیات وجود دارد . گندم ، برنج ، جواری ، میوجات وغیره به وفرت زرع میشود . لیلبو ، عرادجات و نساجی انکشاف می یابد . تاکستان‌ها زیاد بوده ، شراب یك قلم صادراتی را میسازد غیر ازین گوشت ، جو و میوجات از اقلام صادراتی است . میدان های هوائی زیاددارد.

در ۱۹٦۱ حکومت پلان ده ساله انکشاف اقتصادی را به مصرف چهل ملیارد دالراعلان نمود .
تاریخ و حکومت : در ۱۵٤۰ فتح چلی توسط هسپانیه تکمیل شد . آزادی آن در ۱۸ــ ۱۸۱۰ حاصل گردید . شهر های والپ ریزو در ۱۵٤۳ و سانتیا گو در ۱۵٤۱ تاسیس شدند . بقرار قانون اساسی رئیس جمهور آن برای شش سال انتخاب میشود . سناتورها که ٤۵ نفر اند برای هشت سال و نمایندگان که فی ٤۵ هزار نفوس یکنفر اند برای چهار سال انتخاب میشوند اکثریت نفوس هسپانوی الاصل و یکمده هسپانوی های مخلوط باسرخ پوستان اند . جرمنی الاصل ها وغیره مردمان اروپائی هم به تعداد کمتری موجود اند .
رئیس جمهور آن ادواردو مونتالوا میباشد .
چلی عضو ملل متحد و موسسهٔ کشور های امریکایی می باشد .
معارف و مذهب : بین هفت تا پانزده سالگی تعلیمات اجباری و رایگان است . یکتعداد پوهنتون ها دارد که دو پوهنتون آن‌در سانتیاگو متمرکز اند . لسان هسپانوی و مذهب بیشتر رومن کاتولیك است .
دفاع : از بیست تا چهل و پنج سالگی خدمت عسکری اجباری است . قوای زمینی ، بحری و هوائی دارد. که تجهیزات آن عصری میباشد .

چین (جمهوریت مردم)

پایتخت : پیپنگ (پیکنگ) .

مساحت : ٦۰۵٤۸۷ میل‌مربع،نفوس(قرارتخمین حکومتی ۱۹٦٦) هفتصدو شصت ملیون وسه صد هزار . پرچم سرخ با پنج ستاره واحد پولی یوان (دویوان‌معادل یك دالر امریکایی)
منابع و صنایع : قبل از رژیم جدید چین بصورت عمومی یك مملکت زراعتی بود . از جملهٔ مواد زراعتی آن گندم ، جو ، جواری ماش ، حبوبات ، لوبیا و غیره است که در شمال بیشتر میروید .
برنج ، شکر و نیل از پیداوار مهم جنوب چین است .
نباتات لیف دار از قبیل جوت وغیره زیاد میروید . پنبه درحوالی وادی دریای زردبیشتر زرع میشود .

در غرب و جنوب زیاتر چای کشت میشود و حاصلات زیادی دارد صنعت ابریشم درچین تاریخ چهار هزار ساله دارد . حیوانات گاو ، گوسفند بکثرت تربیه میشود . تولید چینی و شیشه باب رایج است از مهمترین پیداوار معدنی آن زغال است . آهن ، قلعی سرمه ، پترول ، تونگستن و نمك نیز معادن بزرگی دارد .

قبل از سال ۱۹۵۹ قحطی های شدیدی در مملکت دیده میشد که ازاثر سیلاب های مدهشی بوجود آمده بود که بیشتر از سه صد ملیون جریب‌زمین را خساره مند ساخت . باتطبیق مفکوره های جدید در ساحات‌مختلف زراعتی و صناعتی تحولات بزرگی در سراسر چین بوجود آمد باوجود خشکسالی و قحطی ایکه چین با آن تصادف کرد این کشور گام های بزرگی بجانب صناعتی شدن برداشته است . پروژه های تولید برق ، سیستم‌های جدید آبیاری ، صنایع فولاد وغیره درتحکیم بنیهٔ اقتصادی چین اهمیت بسزائی دارد .

از همه مهمتر اینکه چین در ساحهٔاقتصادی از کثرت قوای بشری بر خوردار است .

تاریخ و حکومت : چین دارای قدیمترین تاریخ ها است که تا ۲۲۰۵ قبل از میلاد میرسد چندین هزار سال قبل راه ابریشم تاریخ قدیم چین را از راه افغانستان به‌غرب وصل می کرد .

در شروع تاریخ خود چین یك مملکت‌شاهی بود . در اوایل قرن بیست تحولات بزرگی در سیستم حکومتی چین بمیان آمد .

در جنگ های زیادی با جاپان حصه گرفت که بیشتر این جنگ ها را جاپان باخت . اما بعد از شکست در جنگ جهانی دوم جاپان تمام مناطق اشغال شده را دوباره واگذار کرد .در ۱۹۴۵ ـ انقلاب هائی درچین بوقوع پیوست که در نتیجهٔ آن حزب کمونست موفق گردید جنرال چیانگ کائی شیك را بطرف فارموسا براند و چین را اشغال‌نماید (۱۹۴۹). رژیم موجودهٔ چین تحت قیادت ماوتسی تونگ رهبر انقلاب چین را به بیست‌و دو ولایت بشمول فارموسا که ادعای مالکیت آنرا دارد تقسیم نموده است . همچنین پنج ناحیهٔ مستقلی را اداره میکند که عبارتند از منگولیای داخلی سنکیانگ ، تبت ، منچوریا و کوانتنگ . در اوایل ۱۹۶۶ انقلاب کلتوری در چین راه افتاد که تاکنون جریان‌دارد، وزیردفاع لین‌پیاوبود، وتسی‌تنگ بزرگترین شخصیت جمهوریت مردم چین شناخته می شود .

معارف و مذهب : مجاهده برای رفع بیسوادی موفق است بیشتر از پانزده‌پوهنتون چهل و هشت موسسات تعلیمی انجنیری وسی ویك دانشگاه زراعتی دارد .

از مذاهب عمدهٔ چین بودائی است که زیادترین پیروان را دارد . کنفوسیوزم نیز شایع است . (تااوئزم) روش دینی دیگری است که بیشتر باتناسخ ارواح رابطه میگیرد و در بعضی حصص پیروانی دارد .

بیشتر از پنجاه ملیون مسلمانان در چین بسر میبرند . عیسویت نیز پیروان دارد .

داهومی

پایتخت : پورتونوو مساحت : ۴۴۲۹۰مربع میل نفوس دو عشاریه سه ملیون . پر چم : یك پارچهٔ عمودی سبز دوپارچهٔ افقی زرد و سرخ . واحد پولی فرانك دو صدو چهل‌وهفت فرانك معادل یك دالر امریکایی .

داهومی مستعمرهٔ فرانسه در افریقای‌غربی بود که بین نایجیریا ، ولتای علیا ، توگو وخلیج گینی واقع شده است به اساس‌قانون اساسی ۱۹۵۸ فرانسه داهومی در ۱۹۶۰ به آزادی کامل رسید و در سپتامبر همان سال عضو ملل‌متحد شد و با نایجریا ، ولتای‌علیا و ساحل عاج یك اتحادیهٔ اقتصادی رابوجود آورده . با فرانسه قرارداد های علیحده دارد.

رئیس‌جمهور و شورای ملی برای دورهٔ پنج سال انتخاب میشوند . رئیس جمهور فعلی آن جنرال سوگلو است .

پیداوار عمدهٔ آن روغن نباتی ، خسته ، پنبه ، قهوه و تنباکو است .

دنمارك

پایتخت : کوپن‌هاگن مساحت : ۱۶۶۱۹ میل مربع نفوس (به شمول جزایر) (فاروو گرینلند) چار ملیون و هفتصد وپنجاه وهشت هزار .

پرچم : صلیب سفید در زمین سرخ واحد پولی کرونر (هفت کرونر معادل یك دالـر امریکایی) .

شرح : کشور پادشاهی دنمارك در شمال جرمنی که یگانه همسایهٔ آن مملکت در خشکه است بطرف شمال درمیان بحیرهٔ بالتیك و بحیرهٔ شمال قرار دارد . مملکت متشکل از جلگه های کم ارتفاع است گرئنلند وجزیرهٔ فارو نیز جزو دنمارك میباشند .

منابع و صنایع : در حدود بیست و پنج فیصد مردم مصروف زراعت درهفتاد وپنج فیصد زمین مزروعی انداز صادرات عمدهٔ آن مسکه و پنیر است . ماهیگیری در دنمارك اهمیت بسزایی دارد . سیاحین نیز در واردات ملی دنمارك سهم دارند .

از صادرات دیگر آن ماشین آلات ، کشتی‌ها نساجی ، اثاث‌البیت و سامان آهنی‌وفولادی است .

اکثر مواد خام را وارد میکند . سیستم موسسه کوپراتیف مستهلکین در دنمارك در سال ۱۸٦٦ بنایافته و امروز انکشاف زیادی نموده است . در حدود ۳۰٦ کشتی تجارتی دارد .

تاریخ و حکومت : تاریخ کهن وباستانی دارد اما شهر کوپن‌هاگن بصورت واقعی توسط اسقف البسالون (۱۱۲۸ ـ ۱۲۰۱) بنا نهاده شد .

وی در یکی از جزایر دنمارك شهری را برای دفاع از دزدان بحری بنا نهاده که هنوز هم آثار آن باقیست . قبر (هاملیت) شهزادهٔ دنمارکی که داستان وی توسط شکسپیرشاعر معروف انگلیس ابدی ساخته شده ، در شهر السینور واقع است .

شاه و پارلمان مشترکاً صلاحیت تقنینی دارند . قانون اساسی جدیدی که در ۱۹۵۳ به تصویب رسید بزن‌ها اجازه میدهد برتخت دنمارك جلوس نمایند . باساس این قانون دنمارك پارلمان یك جرگه‌ئی دارد که ۱۷۹ عضو دارد . همچنین قانون اساسی جدید گرینلند را به حیث جزو کامل دنمارك میشناسد .

دنمارك موسسات کمك های اجتماعی ، بیمهٔ صحی ، حقوق معیوبین و سالخورده گان و بیمهٔ بیکاری دارد . به سالخورد گان ٦۷ساله وبیوه‌ها حقوق داده میشود .

معارف ومذهب : مذهب اساسی عیسوی اوتری است اما آزادی مذهب وجود دارد . تعلیمات اجباری بوده شامل تعلیمات حرفوی نیز میباشد . چندین پوهنتون دارد که مهمترین آنها پوهنتون های کوپن‌هاگن ، ارهوس و پوهنتون تخنیکی است . تربیه به سیستم شاگردی حرفه های مختلف قانوناً رایج است. دولت بیشتر از ۱۵۲۷ کتابخانه را تهیه‌دیده است .

دفاع : خدمت عسکری بین سنین ۱۹ و ۲۵ اجباری است . قوای بری ، بحری و هوائی دارد . قوای امنیه شامل مردان و زنان است.

دومینیکا

پایتخت : سانتودومنگو . مساحت : ۱۹۳۳۳ میل مربع . نفوس : سه ونیم ملیون . پرچم : چار پارچهٔ مربعی یك در میان سرخ و آبی باصلیب سفید ، واحد پولی : پیسو معادل یك دالر امریکائی .

شرح : دو برسه حصهٔ جزیرهٔ هسپانیولا را (که در ۱٤۹۲ توسط کولمبوس کشف گردید) تشکیل میدهد . سرحد بین‌دومینیکا و (هایتی) که در قسمت جنوبی آن واقـع است ۲٤۱ میل طول دارد . سواحل دومینیکا ۹۷۹ میل میباشد . از جزایر بزرگیست که در بین کیوبا و پورتوریکو واقع است . شهر سناتو دومنگو که در ۱٤۹٦ بنا نهاده شده است از کهنه ترین شهر های نیم قارهٔ غربی به حساب میرود و خاکستر کولمبوس دریك مقبرهٔ درین شهر وجود دارد .

منابع و صنایع : سر زمینی است حاصلخیز که زراعت و تربیهٔ حیوانات در آن رونـق زیادی دارد .

شکر ، کاکاو ، قهوه ، تنباکو ، جواری ودیگر حبوبات در آن به وفرت میروید . کیله نیز از صادرات عمدهٔ آن است . گاو ، خوك ، اسپ و مرغ به زراعت رونق خاصی بخشیده است .

طلا ، مس ، آهن ، نمك ، تباشیر ومر مر از معادن آن است . تولیدات بزرگ آن شکر شراب ، سمنت ، تیل نباتی ، چاکلیت ، تنباکو ، نساجی و سامان چوبی میباشد .

زیادتر با ایالات متحدهٔ امریکا روابـط تجارتی دارد .

تاریخ و حکومت : در ۱۷۹۵ هسپانیـه سانتو دو منگو را به فرانسه واگذار کرد .

در ۱۸۰۱ توسط رهبر هایتی اشغال گردید . در ۱۸۰۳ و باز در ۱۸۲۱ توسط هسپانیه اشغال شد و تعداد زیاد جمهوریت ها در دومینیکا برقرار شده و سقوط کردند . از ۱۸۲۲ تا ۱۸٤٤ هایتی بر آن حکومت کرد . در ۱۸٤٤ جمهوریت تشکیل گردید . در۱۸٦۳ باز بدست هسپانیه افتاد . از ۱۹۱٦ تا۱۹٤٤ توسط بحریهٔ امریکایی اشغال گردید که در همین زمان یك حکومت انتخابی ، جمهوریت رویکار آمد . ولی استقرار حکومت تاکنون هم تثبیت نگردیده است .

بعد از انقلابات داخلی ٦٥ـ ٦٦ که طی آن هزاران دو مینیکایی بشمول یکتعداد عساکر امریکا که بنام حفظ جان امریکائیان بهدومینیکا وارد شده بودند ، انتخابات روز اول جون٦٦ بالاگویررا بریاست جمهوری آورد .

معارف و مذهب : مذهب دولتی موجودنبوده و آزادی مذهب وجود دارد اما تقریباً تمام نفوس رومن کاتولیك اند . تعلیمات اجباری و رایگان است پوهنتون سانتو دو منگو در ۱۵۳۸ تاسیس گردیده است .

دفاع : خدمت عسکری یکساله جبریاست قوای متناسب بحری . بری و هوایی دارد .

رواندا

پایتخت : کیگالی : مساحت بیشتر از ده هزار مربع میل . نفوس (تخمین ٦٥ حکومت) سه ملیون .

پرچم : سرخ ، زرد و سبز در قطعات عمودی با حرف (ر) سیاه در قطعهٔ زرد . واحد پولی فرانك یکصد فرانك معادل یك دالر امریکایی) .

جمهوریت رواندا بتاریخ اول جولای۱۹٦۲ به آزادی نایل شد . از آن پیشتر جزء رواندا اروندی منطقهٔ قیمومت بلجیم و ملل متحد بود . اروندی که فعلا بنام سلطنت بروندی یاد میشود بارواندا یکجا آزاد گشت . رواندا در افریقای مرکزی شرقی واقع بوده از شمال بایو گندا از شرق با تانزانیا از غرب با جمهوریت دیمو کراتیك کانگو (کینشاسی) محاط میباشد . نفوس بومی آن با هوتو ها میباشند که ۸۰ فیصد نفوس را تشکیلمیدهند. مردمان واتوسی (آقایان قدیم شان) و باتوا نیز قسمت کلی نفوس باقیمانده را تشکیل میدهند .

مجلس مقننهٔ آن که در ۱۹۵۰ تاسیس گردیده رواندا را بتاریخ ۲۸ جنوری ٦۱ یك جمهوریت اعلام کرد . در سپتامبر همان سال مردمان رواندا سیستم شاهی را گذاشتند رواندا عضو ملل متحد است .

قهوه از صادرات عمدهٔ آنست . پنبه ، چای تنباکو ، مواشی و انواع چرم تولید میکند . قلعی و طلا از معادن آن بشمار میرود .

رومانیا

پایتخت : بخارست . مساحت ۹۱٦۹۹مربع میل ، نفوس ۵۸٤ر۹۱ مربع میل ، نفـوس (تخمین ٦٦ ملل متحد) نزدیك به نوزدهملیون ویکصدو پنجاه هزار . پرچم : سه قطعهٔعمودی به رنگهای آبی ، زرد و سرخ باعلامهٔ مخصوص دروسط .

واحد پولی لیو (شش لیو معادل یك دالر امریکایی) .

شرح : رومانیا یکی از ممالك بالقان از شمال با اتحاد شوروی ، از شرق بایوکراین اتحاد شوروی مولد اویای اتحاد شوروی و بحیرهٔ سیاه ، از جنوب با بلغاریا و از غرب بایوگوسلاویا و هنگری محاط میباشد . دریای دانیوب قسماً سر حد آنرا تشکیل میدهد و قسماً هم در داخل خاك رومانیا جریان دارد.

کوهای کارپات بجنوب آن امتداد دارد .

منابع و صنایع : رومانیا شدیداً صنعتی ساخته شده است و گرچه در حدود شصت فیصد نفوس آن به امور زراعت و مالداری می پردازند ، صنایع ۵۷ فیصد اقتصادمملکت را تشکیل میدهد . گندم ، جواری ، جو ، لبلبو ، انگور و میوه های دیگر تولید میکنند.

پترول ، میتین خیلی خالص ، زغال ، آهن منگانیز ، کروم ،مس ، سرب ، جست ، طلا ، نقره ، نمك وغیره از معادن غنی آن شمرده میشود . تولید پترول آن سالانه بیش از دوازده ملیون تـن میتریك میباشد .

تولیدماشین هایزراعتیآلاتتیلکشی ومحصولات کیمیاوی ، آرد سازی ، تقطیر و شرابسازی از منابع آن بشمار میرود . در ۱۹٦۵ قیمت صادرات رومانیا بیشتر از واردات آن شد .

تاریخ و حکومت : مردمان اصلی و بومی رومانیا صد ها سال قبل از داسیائی هـا میزیستند . سلطنت داسیائی ها توسط روم از ۱۰۱ تا ۲۷٤ بعد میلاد مسیح اشغال گردید.

آلات تیل کشی و محصولات تسلط ترك ها بود در ۱۸۵۹ باهم ملحق گردیده و دو سال بعد در ۱۸۶۱ بنام رومانیا در آمدند . پنج سال بعد خانوادهٔ هو هنزولرن سیگمارنگن شاهزاده‌ای را در راس حکومت قرار داد . در ۱۸۷۷ رومانیا از ترکیه آزادی گرفت و در ۱۸۸۱ یك سلطنت شناخته شد .

رومانیا از نگاه موقعیت خود در جنگهای زیاد کشانیده شده است با روسیه علیه‌ترکیه از ۱۸۷۷ ـ ۱۸۷۸ کمك کرد جرمنی واستوریا هنگری آنرا در جنگ عمومی اول منکوب ساخت . در ۱۹۴۰ قسمتی از اراضی خودرا از دست داد . در ۱۹۴۱ باآلمان علیه اتحاد شوروی متحد شد .

در ۱۹۴۴ با متحدین پیوست مایکل اول پادشاه رومانیا در ۱۹۴۷ در اثر فشارکمونزم مخلوع گردید .

قانون اساسی جدیدی مانند اتحاد شوروی در ۱۹۵۲ تصویب شد .

در ۱۹۶۱ پرزیدیم را باشورای دولت تعویض کردند. این‌شوری از اعضای اسامبلهٔ ملی انتخاب میشود درین اسامبله برای هر چهل هزار نفر یکنفر انتخاب‌میشود.

عدهٔ فعلی اعضای اسامبله ٤٦٥ نفر میباشد که برای چار سال از روی یك لست عمومی انتخاب می شوند . در سال ٦٥ رومانیا بجای جمهوریت مردم بنام جمهوریت سوسیالستی نامیده شد .

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدائی تاسن هشت سالگی اجباری است .

چاریونیورستی دارد . زبان رومانیا ریشهٔ لاتین دارد و نفوذ زبان های فرانسوی ، یونانی ، سلاوی و ترکی نیز در آن دیده میشود .

آزادی مذهب رسماً اعلام گردیده است کلیسا و دولت از همدیگر مجزا هستند .

دفاع : خدمت نظام عمومی و بین سنین ۲۱ و ۵۰ جبری است مدت خدمت برای دو سال است . رومانیا عضو ملل متحد و اتحادیهٔ وارسا است .

زمبیا

پایتخت : لوساکا ، مساحت : ۲۹۰۵۸٦ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦٥ ملل متحد) سه ملیون و هفتصدو ده هزار . **پرچم :** سبز با عقاب نارنجی بالای قطعات سرخ ، سیاه و نارنجی در کنارهٔ راست پائین . واحد پولی پوند (یك پوند معادل سه دالر) .

جمهوریت زمبیا منطقهٔ تحت ادارهٔ برتانوی بنام رودیشیای شمالی بود . در افریقای مرکز جنوبی واقع است . بشمال آن کانگو کینشاسی و تانزانیا به شرق آن ملاوی (نیاسالیند قدیم) و موزنبیق (مستعمرهٔ پرتگالی) به جنوب آن رودیشیای جنوبی و بچوانالیند و به غرب آن افریقای جنوب‌غربی (منطقهٔ تحت قیمومت افریقای جنوبی) و انگولا مستعمره پرتگالی واقع است .

اراضی آن فلات بلند دارای جنگل های‌غیر انبوه بوده برای زراعت و مالداری هردومساعد است . از معدنیات غنی است . مس ، جست کوبالت ، طلاه وانیدم‌و منگانیز دارد . مس مهمترین معدن آنرا تشکیل میدهد و در جهان درجهٔ سوم را دارد .

از ۱۸۸۹ تا ۱۹۲٤ بنام رودیشیای شمالی تحت اشغال کمپنی افریقای جنوبی بود . از آن به بعد یك گورنر یك انجمن اجرائیه و بعدتر یك مجلس مقننه پیدا کرد .

قانون اساسی جدیدی در ۱۹٦٤ به‌آن‌آزادی داخلی یك صدر اعظم وکابینه داد . در ۲٤ اکتوبر ۱۹٦٥ یك جمهوریت آزاد و عضو ممالك مشترك المنافع گردید . اسامبله ملی آن دارای ۷٥ عضو انتخابی و پنج عضو انتصابی ذریعه رئیس جمهور میباشد . زمبیا عضوء ملل متحد است . بعد اعلام آزادی یك طرفهٔ رودیشیا مناسبات زمبیا با آن کشور خراب شد و استفاده از خط آهن مشترکشان مورد مناقشه قرار گرفت . مس زمبیا را فعلا با طیارات از کشور خارج می‌کنند و پترول‌را با طیاره به کشور وارد می‌نمایند .

ساحل عاج

پایتخت : آبیجان . مساحت ۱۲۷۵۲۰ مربع میل ـ نفوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) سه ملیون و هفتصد و پنجاه هزار ، برچم : نارنجی ، سفید و سبز در قطعات عمودی . واحد پولی فرانك (۲٤٦ فرانك معادل يك‌دالر امریکائی) .

جمهوریت ساحل عاج سابق از متصرفات فرانسه در افریقای غربی از شمال با مالی وولتای علیا از جنوب با خلیج گینی ، از شرق باگانا و از غرب با گینی و لایبریا محاط است . آبیجان بندر عمدهٔ آن نیزاست.

ساحل عاج در هفتم اگست ۱۹۶۰ بهآزادی رسید .در سپتامبر همان سال عضو ملل متحد شد . اصولنامهٔ اساسی فعلی آن از ۱۹۶۰ به بعد بمیان آمده است . از جامعهٔ فرانسوی به خواهش خودش بیرون مانده ولی قرار داد های دو جانبه با فرانسه دارد . ساحل عاج عضوء شورای انتانت است که در ۱۹۵۹ تاسیس گردیده واعضای دیگر آن داهومی ، نایجر وولتای علیا میباشند .

زراعت ، جنگلداری ، مالداری و تربیهٔماهی نود فیصد مردم را مشغول داشته است . قهوه کاکاووچوب های منطقهٔحاره ،کیله ،پنبه ، برنج ، تیل نباتی نیز تولید میکند . برق ، و صنعتی ساختن مملکت در نظر است .

رقم تولیدات عمومی ملی در ۱۹٦٤ به هشتصد ملیون دالر میرسید در سال ٦٥ صادرات آن ۲۷۷ ملیون دالر و واردات آن به ۲۳٦ ملیون رسیده بود . این رقم دوچندعواید عمومی سال ۱۹۵۸ بود .

ساموای غربی

سان مارینو

مساحت : بیست و سه ونیم مربع میل نفوس (تخمین ٦۲) هفده هزار — پرچم قطعات افقی آبی وسفید .

شرح : سان مارینو خورد ترین جمهوریت جهان به کنار کوه تیتانو در اپناین ها نزدیك ریمینی در قلب ایتالیا واقع است . صنایع عمدهٔ آن شراب ، منسوجات پشمی ، تیل زیتون ، پنیر ، مواشی وسنگ تعمیراتی میباشد . سان مارینو ضراب خانه و مسکوك علیحده دارد . همانطور هم تکت های پستی آن علیحده است ولی پول ایتالوی وواتیکانی بطور عموم در چلش میباشد ، سان مارینو قرضهٔ ملی ندارد .

تاریخ و حکومت : جمهوریت سان مارینو مدعی است که قدیمترین دولت اروپا یی میباشد و در قرن چارم میلادی بنا نهاده شده است .

معاهدهٔ دوستی آن با ایتالیا از ۱۸۹۷ به بعد اعتبار دارد . عضو محکمهٔ بین المللی است .

سان مارینو توسط یك شورای عالیشصت عضوی اداره میشود که به آراء عمومی اداره انتخاب میشوند. به دوعضواین شوریحقاداره حکومت داده می شود ولی عمر این حکومت فقط شش ماه است زن ها برای اولین بار در سال۱۹٦٤ حق رای را حاصل کردهاند .

سنگا پور

پایتخت : سنگاپور مساحت ۲۲۵ مربعمیل نفوس (تخمین ٦۵ ملل متحد) نزدیك به دو ملیون پرچم : قطعات افقی مساوی سرخ و سفید باهلال سفید و پنج ستاره در نیمهٔچپ قطعهٔ سرخ . واحد پولی دالر ملایائی (سه دالر ملایائی معادل یك دالر امریکائی)

یك جزیرهٔ ۲۷ میل از شرق به غرب و١٤ میل از شمال به جنوب به منتها الیه جنوبی جزیره نمای ملایا در جنوب شرق آسیا واقع دیده وبتاریخ ۹ اگست ۱۹٦۵ جدائی خودرا از اتحادیه مالیزیا اعلام کرد . سنگاپور در سپتامبر ۱۹٦۳ با ملایا ، سراوك و صباح یکجا اتحادیهٔ مالیزیارا بوجود آورده بود. جزیره نمای ملایا توسط یك پل معلق ارتباط دارد .

آبنای کوچك سنگاپور آنرا از اندونیزیا جدا میسازد . شهر سنگاپور پنجمین بندر بزرگ دنیاست و از تاریخ تاسیس خود در ۱۸۱۹ بزرگترین مرکز کشتی رانی در جنوب شرق آسیا بوده است .

ازصنایع آنذوبقلعی، رابرباب‌چوب‌باب و کشتی سازی بشمار می‌آید .

صدر اعظم لی کوان یوهنگام اعلام جدائی سنگاپور از مالیزیا گفت سنگاپور درسیستم دفاعی خود با انگلستان ارتباط خواهد داشت ولی با ممالك کمونستی و اندونیزیا تفاهم نزدیك حاصل خواهد کرد . بزرگترین مرکز نظامی انگلیس در آسیا همین جاست سنگاپور در جملهٔ ممالك مشترك المنافع باقیست واز سپتامبر ٦۵ عضوء ملل متحد است .

سو دان

پایتخت : خرطوم . مساحت ۹۶۷۵۰۰ مربع میل نفوس (تخمین ٦٥ ملل متحد) سیزده و نیم ملیون پرچم قطعات افقی آبی ، زرد و سبز واحد پولی پوند سودانی (یك پوند معادل سه دالر امریکائی) .

شرح : از متصرفات قدیمی مشترك مصر وانگلیس ، سودان در اول جنوری ۱۹۵٦ جمهوریت را اعلام کرد . سودان از شمال به جمهوریت عرب متحد ، از شرق به بحیرهٔ احمر و اینو پیا ،از جنوب به یو گـنـدا ، کینیا و کانگو و از غرب به جمهوریت افریقای مرکزی چادو لیبیا محاطه است.

نیل سفید از وسط مملکت بطرف شمال در جریان است و نیل آبی از کوه های ایتوپیا سرچشمه گرفته بشمال غرب به نقطهٔ اتصال آن بانیل سفید نزدیك خرطوم جریان دارد و از آنجا به‌شکل سین لاتین بنام نیل در وادی حلفا به جمهوریت عرب متحد داخل میشود .

منابع و صنایع : سودان مس ، طلا ، آهن، نمك و ذخا یر دستـنـا خوردهٔدیـگر دا رد منبع عمدهٔ صمغ عـر بـی ا ست . ار زن زیاد میروید و غذای اول مردم را تشکیل میدهد . پنبه از صادرات عمدهٔ آنست انواع خوراکه باب دارد .

تاریخ و حکومت : حرکت مهدیو لی در ۱۸۸٤ ـ ۱۸۸۵ به شکست خرطوم منجر و مصر را مجبور ساخت از سودان خارج شود وتنها وادی حلفا وسواکین را نگهدارد .حرکت درویشی بعدی را لارد کچنر در هم شکست این واقعه توسط یك لشکر مشترك مصر و انگلیس درام درمان بتاریخ ۲ سپتامبر ۱۸۹۸ واقع شد .

در ۱۹۵۱ پارلمان مصر قرار داد ۱۸۹۸ و ۱۹۳٦ خود را با برطانیه از بین برد وامکان این را فراهم کرد که سودان یك قانون‌اساسی علیحده دا شته باشد .سودان‌بتاریخ‌اول‌جنوری ۱۹۵٦ آزادی کامل خود را اعلام کرد .

در رای گیری اپریل ـ می ۱۹٦۵ فقط پنج ولایت عرب و مسلمان شمال حصه گرفتند . و سه ولایت عیسوی جنوبی حصه نگرفتـه حکومت بدان جهت هم بدست مسلمین است. سودان عضوء ملل متحد وجامعهٔ عرب میباشد. سیدصادق الحمیدی در ۱۹٦٦ صدراعظم مقرر شد .

معارف و مذهب : ساکنین سودان عرب‌هاـ حبش ها و نوبیائی ها هستند که خون عرب و حبش را یکجا دارند . عرب ها و نوبیائی‌ها مسلمانند . سیستم معارف بدست حکومت است در سابق‌در جنوب‌تعلیم بدست‌مسیحیون بود . در خرطوم یك پوهنتون موجود است . عربی زبان ملی است .

سور یه

پایتخت: دمشق مساحت ۷۲۲۳٤ مربع‌میل نفوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) پنج ملیون و چارصد هزار .

پرچم: سه قطعهٔ افقی سرخ ، سفـید و سیاه ، با سه ستارهٔ سبز در وسط واحدپولی پوند سوریه .چارپوندمعادل‌یك‌دالر امریکایی.

شرح : جمهوریت سوریه در شرق میانه واقع‌واز شمال با تر کیه از شرق باعراق‌از جنوب با اردنیه واز غرب با اسرائیل (نام‌نهاد) لبنان و مدیترانه محاط است . دریا های اورونتس وفراط از آن می گذرد ، لطاقیه‌بندر مهم آنست .

منابع و صنایع : معادن آن نسبتا کم است ولی تیل زیاد دارد . استفاده از ذخایر کم است ولی کمپنی پترول عراق حق العبور وحق بندری میدهد مصروفیت عمدهٔ مردم زراعت و مالداری است . پنبه گندم ، جو، تنباکو،میوه های لیموئی ، زیتون ، انگور تولید میکند صنایع آن شامل آرد ، تیل ها، صابون ، منسوجات، سمنت،دباغی، شیشه‌باب ، شکر، بوت باب میباشد . از صادرات عمدهٔ آن‌پنبه، منسوجات وتنباکو میباشد .

تاریخ و حکومت : یکی از قدیم ترین‌ممالك دنیا بوده سوریهٔ امروزی از امپراطوری ترکی متشکل گردید . در ۱۰ ـ اگست ۱۹۲۰ سوریه یك واحد علیحده را تشکیل داد . و بیست روز بعد از آن دو واحد سوریه ولبنان بزرگتنر تشکیل واز ۱۹۲۰ تا ۱۹٤۱ تحت قیمومت فرانسه اداره میشد .

سوریه بحیث یك جمهوریت توسطفرانسویان اعلام شد واز اول جنوری ۱۹٤٤ به‌آزادی‌رسید و قوای فرانسوی بتاریخ ۱۷ـ اپریل ۱۹٤٦ آنرا تخلیه نمود .

در فبروری ۵۸ با مصر یکجا شده جمهوریت عرب متحد را بمیان آورد ـ ولی در ۳۰سپتامبر ۱۹٦۱ از آن جدا شد . رژیم بعث که از آن بعد روی کار آمد با پروگرام جمال‌عبدالناصر موافقت نکرد . در ۱۹٦۵ اکثر صنایع را ملی

ساخت ، سوریه عضو ملل متحد است .
معارف و مذهب : نفوس آن بیشتر مسلمان سنی هستند ولی عیسویان نیز زیاد هستند . عربی زبان رسمی است . دردمشق یك پوهنتون و مکاتب عالی زراعتی در سلیمیه وبکه ومکتب انجنیری در حلب دارد .

سومالیا

پایتخت : موگادیشو . مساحت (تخمین ۲۶۲۰۰۰ مربع میل – نفوس (تخمین ٦٥ ملل متحد) دونیم ملیون پرچم : آبی روشن با ستارهٔ سفید پنج شعاعه درمرکز واحد پولی شلنگ سومالی (هفت شلنگ معادل یك دالر امریکائی)

شرح :مرکب از تحت الحمایگی سابق برتانوی بنام سومالیا وسابق تحت قیمومت ملل متحد بنام سومالیا در افریقای شرقی – سومالیا از شمال با خلیج عدن از شرق و جنوب با بحیرهٔ هند و از غرب باکینیا و ایتوپیا و از شمال غرب با سومالیای فرانسوی محاط است . بندرهای عمدهٔ آن بربره — موگادیشو و کسمایو میباشد .

منابع و صنایع : اقتصاد داخلی آن ضعیف است و بر کمك خارج اتکاء دارد که قسما از ایالات متحدهٔ امریکا ، ایتالیا ، برتانیه و روسیه بدست می آید . مالداری و زراعت مصروفیت عمدهٔ مردم را تشکیل میدهد .

تولیدات آن مرکب است از خوشبوئی ها، شکر ، کیله ، جواری ، صمغ ، پوست حیوانات ومعادن عمدهٔ که هنوز انکشاف نکرده است عبارت است از آهن، قلعی، بوسایت تایتینیم وغیره .

تاریخ و حکومت : مردم سومالیا شامل سی هزار نفر در سومالیای فرانسوی ، یکصد هزار نفر کینیائی در اوگادان ایتوپیا میباشد . سومالیای ایتالوی در سال ۱۸۸۹ توسط ایتالیا تحت الحمایگی اعلام گردید . بعد جنگ عمومی اول از برتانیه اراضی واقعه در طرف راست دریای جبه را باز یافت . ملل متحد در ۱۹۴۹ـ ایجاد سومالیا را بحیث یك دولت علیحده تصویب کرد و بتاریخ ۱۹۵۰ـ ایتالیا قیمومت آنرا از برتانیه بدست آورد .

تحت الحمایگی سومالیای برتانوی در ۲٦ جون ۱۹٦۰ـ آزاد شد تا بتواند با سومالیا یکجا شود .

جمهوریت سومالیا بتاریخ اول جولای ۱۹٦۰ اعلام گردید. اسامبلهٔ ملی آن دارای ۱۲۳ وکیل است .

رئیس جمهور آن باید مسلمان باشد . سومالیا عضو ملل متحد است .

سویدن

پایتخت :- ستاکهولم : مساحت ۱۷۳۳۷۸ مربع میل نفوس (تخمین ٦٦ ملل متحد) هفت ملیون و هفتصد و هفتاد وسه هزار پرچم : صلیب ممتد زرد بالای زمین آبی روشن .

واحد پولی : کرونا (جمع کرونر) (بیش از پنج کرونر معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : سویدن قسمت شرقی و بزرگترین جزیره نمای سکاندناوی را تشکیل میدهد که در شمال غرب اروپا واقع است . از شمال بافنلند از غرب با ناروی و از شرق وجنوب با بحیرهٔ بالتیك محاط است طول نهائی آن ۹۷۷ میل وعرض نهائی آن در حدود سه صد میل است . ستاکهولم وگوتبرگ بزرگترین بندر های آنند .

منابع وصنایع : گرچه مملکت کوهی است ولی زراعت خوب دارد در ۹ فیصد مساحت مملکت زراعت میشود وپنجاه وچار فیصد مساحه را جنگلها تشکیل میدهند . محصولات عمدهٔ زراعتی پنیر ، مسکه ، گوشت گاو ، خوك ، گندم ، جودر ، کچالو ، شکر و بته های روغنی است .

صنایع سویدن عدیده است محصولات جنگل، آهن و برق آبی از صنایع عمدهٔ آنست .ذغال سنگ وپترول را وارد میکنند . ده فیصد واردات آنرا پترول تشکیل میدهد ٤٥٠ فیصد نفوس در صنایع مشغولند . وده فیصد در زراعت کار میکنند . فولاد ساخت سویدن خیلی برای افزار سازی شهرت دارد .

۹۰ فیصد اقتصاد بدست آزاد است . حکوت سهم بزرگ برق آبی را همراه باخطوط آهن در اختیار خود دارد . ده فیصد کشتی های تجارتی دنیا در سویدن ساخته میشود . سویدن آهن خام صادر میکند .
مواد تولید کنندهٔ کاغذ، چوب،کاغذ ومحصلات دیگر جنگل را نیز صادر میکند . محصولات عمدهٔ دیگر آن فولاد ، موتر ، کشتی ،طیاره،

بال بیرنگ ، منسوجات سامان برقی و مواد کیمیاوی مولود از پترول میباشد .

تاریخ و حکومت : سویدن یك دیموکراسی پارلمانی بوده و در آن شاه رئیس دولت‌است صدر اعظم آمر سیاسی عمدهٔ اجرائیه است . رکسداگ یعنی پارلمان سویدن دو اطاق‌دارد. اولی شامل ۱۵۱ عضو انتخابی برای هشت سال است و دومی شامل ۲۳۳ عضو انتخابی برای چار سال است ، رای گیری برای‌کسانی است که از ۲۱ سال بالاتر باشند .

در اوائل مردمان سویدن ریشهٔ جرمنی داشتند . اولین وحدت مردم سویدن بامردمان دیگر سکاندناوی در دورهٔ کالمار بود .سویدن در سالهای ۱۴۳۴ ـ ۱۵۲۳ از آن جدا شد . در ۱۵۲۷ اصلاحات رویکار آمد . مذهب‌لوتری از ۱۶۰۰ ببعد نفوذ یافت .

پادشاه گوستاف شش است که به ۲۹ ـ اکتوبر ۱۹۵۰ بر تخت جلوس کرده است . خانم اول او نواسهٔ ملکهٔ وکتوریا و خانم دومش لوئیز مونت پیتن بود که درسال ۱۹۶۵ مرد . فعلا نواسه اش شهزاده کارل‌گوستاف ولیعهد است .

تقریبا ۱۴ فیصد عایدات ملی ازراه منافع اجتماعی پس به مردم تقسیم میشود . واین شامل بیمهٔ صحی میباشد . بیکاری در طی سال ۶۵ در حدود یك فیصد بود .

معارف و مذهب : نفوس سویدن تقریبا از یك‌نژاد میباشند ۹۵ فیصد نفوس مذهب‌لوتری دارد . تعلیم اجباری است . بیسوادی قطعاً وجود ندارد . پوهنتون های دولتی در اپسالا، لند، ستاکهولم، گاتبرگ وامیا وجود دارد .

دفاع : خدمت نظامی بین سنین ۱۹ و۴۷ـ اجباری میباشد دورهٔ تربیوی ده ماهه را اول می‌گذرانند و باز سه دورهٔ یك ماهه را طی میکنند . عسکر آن شصت هزار نفر است . قوای هوائی آن خیلی قوی است . بحیریهٔ متناسب دارد . توپ های ساحلی آن بداخل احاطه های بمب اتوم پروف جا داده شده است .

سیلون

پایتخت : کولمبو . مساحت ۲۵۳۳۲ مربع میل نفوس (تخمین ٦٥ ملل متحد) نزدیك به یازده ملیون یك مربع پرچم سرخ تیره با حواشی زرد وعلامهٔ شیر زرد در مرکز دو قطعهٔ عمودی سبز و زعفرانی نزدیك پایه . واحد پولی ـ روپیه نزدیك به ٤ و۳ ربع روپیه معادل یك دالر) .

شرح : سیلون مملکت آزادیست در ممالك مشترك المنافع ، واقع بریك جزیره در بحر هند ، فاصلهٔ آن از جنوبی ترین دماغهٔ هند۳۱ میل است . قسمت مرکزی جزیره کوهی میباشد . اقلیم آن گرم ورطوبت نسبتی آن‌هم زیاد است .

منابـع و صنایع : معادن آن گرافیت و سنگ چونه ، آهن و سنگهای قیمتی و نیم قیمتی و مصنوعات آن چوب ، شیشه کاشی، سمنت مواد کیمیایی ، منسوجات و کود مصنوعی و تیل نباتی است .

چای از محصولات عمدهٔ زراعتی است . سالانه تقریبا چار صد و پنجاه ملیون پاو تولید میکند . رابر ، کاکاو ، برنج تنباکو وغیره نیز تولید مینماید .

تاریخ و حکومت : رومی های قدیم آنرا بنام تاپروبین (یعنی مسی رنگ) می‌شناختند. اولین باشندگان از وادی گنگای هند بودند و این در ۵٤۲ ق ، م صورت گرفت . سنهالی ها که از بقایای ایشانند امروز سه ربع نفوس سیلون را تشکیل میدهند تا ملی یعنی مردمان مهاجر از جنوب هند فقط یك دهم نفوس را تشکیل میدهند . پرتگالی ها در ۱۵۰۵ هالیندی ها در ۱۶۵۸ وبرتانوی ها در ۱۷۹٦ برآن یا قسمت های آن تسلط‌یافتند تا اینکه در ۱۸۰۲ یك مستعمرهٔ برتانوی شد.

حق رای به مردم در ۱۹۳۱ داده شد . قانون اساسی جدید آن در ۱۹٤٦ تصویب گردید . سیلون در ۱۹٤۸ (٤ فبروری) یك دومنیون شناخته شد . سیلون اعلام کرد روزی جمهوریت خواهد شد و در خانوادهٔ ممالك مشترك المنافع باقی خواهد ماند . سیلون عضو ملل متحد است .

قانون اساسی آن پارلمان دو اطاقه‌میخواهد یك سنا شامل سی عضو و نمایندگان شامل ۱۵۱ عضو در ۱۹۵۹ صدر اعظم سیلون‌مقتول گشت و بعدا در اثر انتخابات خانم او به عهدهٔ صدارت عظمی رسید . حکومت سیاست بیطرفی را اعلام کرد . ویك تعداد صنایع را ملی ساخت . در انتخابات ۱۹٦٥ حزب وحدت ملی در انتخابات فایق گردید و امریکا زود بعد از آن کمك های متوقف مانده ٦۳

خود را دوباره شروع کرد .

معارف و مذهب : معارف از ورکتون تا پوهنتون‌رایگان است. اکثریت نفوس‌سنهالی‌ها بودایی مذهب اند . تامل ها هندواند . سنهالی در ۱۹٦۱ زبان رسمی سیلون شناخته شد ولی تامل ها با آن مخالفند .

سنیگال

پایتخت : داکار . مساحت ۷٦۰۰۰ مربع میل نفوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) نزدیك سه و نیم ملیون پرچم : قطعات عمودی سبز، طلائی و سرخ باستارهٔ سبز در مرکز قطعهٔ طلائی . واحد پولی : فرانك (۲٤٦ فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

سنیگال ، از متصرفات قدیم فرانسه در افریقای غربی بوده از غرب با اوقیانوس‌اطلس از شمال باموریتانیا ، از شرق با مالی واز جنوب با گایانا و گینیای برتانوی محاطبوده و خودش گامبیارا از سه طرف احاطه میکند . سینیگال در ۱۹۵۸ یك دولت دارای اختیارات داخلی شد و همراه با جمهوریت سودان فدریشن مالی را تشکیل داد . بتاریخ ۲۰جون ۱۹٦۰ هر دو کشور ها کاملا مستقل شدند و پوره دو ماه بعد از فدریشن خارج‌گردیدند. سینیگال فیصله کرد که داخل جامعهٔ فرانسوی باقی بماند ولی جمهوریت سودان بنام مالی از جامعهٔ مذکور خارج گردید ولی علایق‌نزدیك با فرانسه قایم کرد . سینیگال دراخیرسال۶۰ عضو ملل متحد شد .

صنایع عمدهٔ آن زراعت ومالداری است . بندر داکار سالانه ٤۰۰۰ کشتی را سرویس میکند . ذخایر مهم الومنیا وفاسفیت دارد. از صنایع در حال انکشاف آن تهیه خوراکه‌های قطی . مواد کیمیاوی و سمنت میباشد .

سیرا لیون

پایتخت : فری تاون . مساحت ۲۷۹۲۵مربع میل نفوس (احصائیه ٦٦) دو ملیون و دوصد هزار پرچم : قطعات افقی سبز سفید وآبی واحد پولی لیون (عشاریه ۷ لیون معادل یك دالر امریکایی) .

سیرالیون . مستعمره و منطقهٔ تحت قیومت برتانیه در ۲۷ اپریل ۱۹٦۱ در داخل ممالك مشترك‌المنافع آزاد شد . این کشور بطول ۲۱۰ میل بساحل افریقای غربی واقع است .

عمق آن به داخل قاره تقریبا ۱۸۰ میل میباشد و بین گایانا و لایبیریا واقع است. نام آن که معنی کوه شیر را دارد . از طرف پرتگالی ها به مناسبت رعد وبرق بالای کوه های ساحلی آن به آن داده شده است .

فری تاون بسال ۱۷۸۷ تاسیس شد وهدف آن ایجاد محلی برای‌غلامان آزاد شده ولی نادار بود.

اولاد ایشان که بنام کریول یاد میشوند فعلا در حدود پنجاه هزار نفر میباشند. بندر آن از بهترین بنادر افریقای غربی میباشد.

صادرات عمده آن الماس صنعتی ، آهن‌خام، بوسایت. قهوه و غیره میباشد.

قانون اساسی اول آن در ۱۹۵۱ بمیا ن آمد واز آن ببعد درین کشور حزب مرد م بر سر اقتدار است .

گورنر جنرال رئیس دولت است وصدراعظم رئیس حکومت، پارلمان آن شامل ٦۲ عضو عادی و ۱۲ عضو رئیسه دایمی میباشند. سیرالیون عضو ملل متحد است.

دو پوهنتون دارد که‌یکی آن به کمك‌امریکا آباد شده است.

انگلیسی زبان رسمی است.

عراق

پایتخت : بغداد مساحت ۱۷۲۰۰۰ مربع میل نفوس هشت ملیون‌و دوصدو شصت‌ویك هزار پرچم: سه قطعه افقی سرخ سفید و سیاه با سه ستارهٔ سبز روی قطعه سفید واحد پو لی دینار (دو دالرو هشتاد سنت امریکایی معادل یك دینار).

شرح : عراق نام جدید بین النهرین (میستو پوتیمیا) است وشامل ولایات قـدیم ترکی بصره . بغداد و موصل میباشد . از شمال با ترکیه از شرق با ایران از جنوب باخلیج فارس، کویت و عربستان سعو دی واز غرب با اردنیه وسوریه محاط است.

مملکت اکثرش سطح هموار دارد تفاوت حرارت زیاد است د ر تابستان درجه حرارت

د ر سا یه ۰ ۲ ۱ فا رن ها یت و در زمستان یخ بندان شدید دارد . خاك آن فوق العاده حاصلخیز است.

منابع و صنایع : گندم ، جو ، برنج ،ارزن وپنبه حاصلات عمده زراعتی است.

در کوهستان های کردستان تنباکومی‌روید. خرما هم میشود.

در شمال مالداری گوسفند زیاد است که پشم و پوست آن صادر میشود. صادرات خرما وجو معادل هفتاد فیصد صادرات آ ن میباشد (به استثنای پترول)

عراق از ممالك بزرگ تولید کنندهٔ پترول دنیا است . در ۱۹۶۳ تولیدات پترول آن از پنجاه و پنج ملیون تن بیشتر بود.

پلان پنجساله عراق با مصرف یك‌و نیم ملیارد دالر ۲۴ پروژه بزرگ را پیش میبرد.

تاریخ و حکومت : وادی بین النهرین دجله وفرا ط محل شهر های قدیمه اریدو واورنینوا وبابل بود.

کلتور سه هزار سال قبل میلادی‌سومیری‌ها بالای یونان ، مصر ، قبرس تاثیر داشت .

در جنگ عمومی اول عراق (بنام میسو پوتیمیا) از ترکیه گـرفته شد جامعه ملـل قیمومت آن را به برتانیه سپرد. این‌قیمومت در ۳۲ پایان یافت و عراق بحیث یك مملکت آزاد عضو جامعه ملل شناخته شد.

در ۱۹۲۱ امیر فیصل پادشاه حجاز امیر عراق انتخـاب شد . در ۱۹۲۴ شـاهـی ا نتخا ب شد د ر ۱۹۲۴ شاهی مشترو طـه اعلام گردید. در ۱۹۳۳ پسرش غازی پادشاه شد ولی در یك تصادم موتر در ۳۹ سا لگی کشته شد وپسرش فیصـل دو م بر تخـت نشست.

در ۱۴ جـو لای ۱۹۵۸ـ امـیر فیصـل کشته شد و جنرال عبدالکریم قاسم صدراعظم یك جمهوریـت شد کـه می‌گفت سیا سـت جمهوریت عرب متحد را تعقیب خواهد کرد.

در ۱۹۶۳ قاسم از حکومت جدا سا خته شد ودر ۹ فبروری کشته شد.

یك قانون اساسی موقتی در سال ٦٤ یك دوره انتقالی سه ساله اعلام کرد و علایق‌زیاد را با جمهوریت عرب متحد وعده داد .

در ۲۰ نومبر ٦۳ عبدالسلام عارف رئیس جمهور اعلام گردید ودر سال ۱۹۶۶ درحادثهٔ هیلکوپتر وفات شد وبرادرش میجر جنرا ل عبدالرحمن عارف بریاست جمهوری انتخاب گردید .

از دیر زمانی کرد های شمال عراق برای حکومت یك سلسله نا آرامی ها خلق‌نموده‌اند در ۱۴ جو ن ۱۹٦٤ همه بانکها، کمپنی های بیمه واکثر صنایع ملی ساخته شد و این‌امر شامل کمپنی های نفت نبوده است.

معارف ومذهب : تعلیمات ابتدایی وثانوی رایگان و اجباری است .

عربی زبان اکثریت است. نفوس همـه مسلمانند که بین شیعه وسنی تقسیم گردیده اند. عیسوی ها یکصدو پنجاه هزار تابعین دارند.

دفاع : خدمت نظام بین سنیـن ۱۸ و ۲۵ اجباری است.

عرب (جمهوریت متحد)

پایتخت : قاهره مساحت ۳۸٦ر۱۹۸ مربع میل نفوس تخمین بیست‌و نه ملیون‌وششصد هزار. پرچم: قطعات افقی سرخ سفید وسیاه واحد پولی پوند مصری (دو عشاریه سـی‌و یك دالر امریکایی معادل یك پوند).

شرح : جمهوریت متحد عربی تنها شامل مصر است زیرا سوریه که از اول فبر وری ۱۹۵۸ تا ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ با آن متحدبود، از اتحادیه خارج گردید .

جمهوریت متحد عربی (مصر) که از۱۹۵۳ جمهوریت بوده از شمال با مدیترانه ازشرق با دولت نام نهاد اسرائیل را بحیره احمر از عـرب با لیبیا و از جنوب با سودان محاط میباشد.

جزیره نمای سینا در بحیره احمر امتداد دارد. خلیج عقبه به شرق آن و آبنای‌سویز که داخل مصر واقع است کانال سویز را با مدیترانه وصل میکند. حق اداره بالای غازه توسط یك قرار داد متارکه در ۱۹۴۹ به‌مصر داده شد . درینجا مهاجرین فلسطین به امداد ملل متحد زندگی میکنند.

اسکندریه که در ۳۳۲ تاسیس شده بندر عمده آنست. قاهره بزرگترین شهر آن بوده از نگاه آثار عتیقه خیلی غنی میباشد.

اهرام مصر و ابوالهول . خرابه‌های کارناك ولقصور را می‌توان از آثار عتیقه جمهوریت مذکور نام گرفت.

منابع وصنایع:. زمین های حاصلخیز در

وادی نیل ودلتای آن بشمال قاهره وا قـع است. در پای نیل نزدیك به سه هزار مربع میل را با آب ودلدل فرا گرفته است.

سبز ده هزا ر مر بـع میـل ز میـن تحت زراعت غله، سبزیجات، پنبه و نیشکر است که شامل انگور خرما، انجیر، انار ، شفتالو، کیله میوه های فامیل لیمو و زیتون میباشد. بند عالی اسوان در مصر جنو بی‌بعد تکمیل چار ملیون جریب زمین زراعتی جدید به جمهوریت عربی متحد خواهد داد.

از معادن آن فاسفیت و پترول و طلا،آهن، زمه، مس، بریل، هرانیت و سلفر میباشد.

قانون تجدید ملك داری در ۱۹۶۱ حد اکثر جایداد را از چار صد جریب فی نفر به دو صد جریب فی فامیل محدود ساخته است. همانطور هم نزدیك به نود فیصد صنا یع را ملی ساخته اند.

جمهوریت عرب متحد فابریکه های نسا جی ماشین های نختابی سمنت و فابریکه های کود مصنوعی و صنعت فلم گیری دارد که برای ممالك عربی زبان فلم ستـینما تهیـه میکند.

صادرات عمده آن پنبه، برنج، محصولات معدنی، منسوجات ر فر جریتر ها، تایر موتر سمنت وسامان برقی میباشد.

تاریخ و حکومت : ریکارد امپراطوری های قدیم در مصر به چار هزار سال قبل ازمیلاد میرسد یك مدنیت عالی افراد پیشوایان‌مذهبی برای سالیان دراز بر غلامان حکـمفرمـایی میکردند. زان سپس آسوری ها، فار سی ها، یونانی ها، رومی ها، ساراسن ها، ترك ها ، فرانسوی ها (نا پلیون) و برتانوی ها آنرا در اختیار در آوردند .

خدیو های مقرر شده از طرف سلطان‌های ترك وایسرای موروثی مصر بـودند و لـی اجرآت شان موجب شد اروپاییان بر مصر راه یابند برتانیه که از ۱۴۴۲ برمصرنوعی تسلط یافت در ۱۹۱۴ آنرا تحت الحما یـه ساخت. این نوع تسلط در ۱۹۲۲ خا تمـه پذیرفت از آن بعد برتانیه آزادی دا خلـی مصر را برسمیت شناخت و لی سودان،امنیت ومواصلات را برای خود نگهداشت.

فواد اول در ۱۵ مارچ ۱۹۲۲ پادشاه مصر شد. در ۱۹۲۳ قانون اساسی رویکار آمدبعد فواد فاروق اول پـادشاه شد ولـی او در ۱۹۳۷ به سن بلوغ واشغال سلطنت‌رسید.

ملکه اول او فریده ذوالفقار بود و ملکهٔ دوم او نریمان صادق، فاروق در ۱۹۵۲ از سلطنت کناره گرفت واز مملکت خارج شد . پسرش احمد فواد دوم متولد در همان سال جانشین تعیین شد. ولی درسال ۱۹۵۳ مملکت مصر جمهوریت اعلام شد.

در سال ۱۹۳۶ برتانیه دراثر موافقه‌جدیدی دفاع سودان را با مصر یکجا تعهد کرد. ده هزار عسکر و ۴۰۰ نفر قوای هوایی برای دفاع کانال سویز برای بیست سال نگهداشت ودر اسکندریه وپورت سعید مراکز بحریـه قایم نمود.

مصر عضو موسسه ملل متحد شد و در ۱۹۴۴ در تاسیس جامعه عرب پیشقدم گردید. در سال ۴۷ از مجلس امنیه وحدت سودان و مصر واخراج قوای برتانوی را از خاك مصر وسودان تقاضا کرد. در ۱۹۵۱ مصرقرار داد ۳۶ خود را با برتانیه ملغی کرد . سودان در ۱۹۵۶ باثر حمایه مصر آزاد شد .

انقلاب ۱۹۵۲ جنرال محمد نجیب رابمیان آورد. فاروق مخلوع شد، قانون اسا سـی منحل گردید .

در ۱۸– اپریل ۱۹۵۴ جمال عبدالنا صر نجیب را دور کرد وخود صدارت را اشغال نمود. در ۱۹۵۶ در اثـر انتخابات جما ل عبدالناصر رئیس جمهور مصر شد.

قانون اساسی جدید رویکار گردید. آزادی مذهب ،گفتار، اجتماعات ومالکیت اعلام شد.

در ۱۹۵۶ امریکا، برتانیه وبانك بین‌المللی از کمك به مصر برای اعمار بند اسوان شانه خالی کردند .جمال عبدالناصر کانال سویزرا ملی ساخت و دارایی کمپنی کانال را تحت اداره گرفت.

پسانتر مصر از اتحاد شوروی برای اعمار بند کمك گرفت ومرحله اول بند در ۱۹۶۴ تکمیل شد .

جنگ های سرحـدی با دولـت نام نهاد اسرائیل منجر به حمله اخیر الذکر بر شبـه جزیره سینا گردید (۲۹– اکتوبر ۱۹۵۶)مصر تقاضای آتش بس را از طرف بـرتـانیه و فرانسه رد کرد . به ۳۱ اکتوبر این دوکشور بر مصر بمباری آغاز کردند وبه ۵–۶ نومبر قوای خود را بر خاك آن پیاده کردند.

مصر ودولت نام نهاد اسرائیل امر آتش بس ملل متحد را قبول کردند . فرانسه و انگلیس نیز آنرا متابعت کردند و بتار یخ۷ نومبر جنگ خـلاص شد.

یك واحد قوای ملل متحد در غازه‌سر حد مصر واسرائیل را محافظه‌میکند.غازه‌دارای‌یك انجمن تقنینی است که دارای ده عضومصری

وده فلسطینی میباشد که با والی غازه کمك میکنند.

بتاریخ اول فبروری ۱۹۵۸ جمهوریت‌عرب متحد اعلام گردید واین شامل مصر وسوریه بود.

یمن نیز بحیث عضو فدریشن داخل شد. سوریه بتاریخ ۳۰ سپتمبر ۱۹۶۱ از اتحادیه خارج شد.

معارف و مذهب : عناصر نژادی جمهوریت عبارتند از فلاحین (مصریان قدیم) بدوی ها (عرب های چادر نشین) ونوبیایی ها (یك گروپ مخلوط) ۹۱ فیصد نفوس مسلما نست. نزدیك به ۸ فیصد عیسوی میبا شد. معارف از سن هفت‌برای همه اجباری و تاپایان پوهنځی مجانی است. پوهنتون الازهر قاهره مرکز مشهور تعلیمات دینی است. پو هنتون های دیگر عبارتند از قاهره، اسکندریه ، هیلیو پولیس واسیوت، عربی زبان رسمی است. پوهنتون امریکایی قاهره و پوهنځی برای دختران (تا سال چاردهم تعلیمی) وغیره رانیز داراست .

دفاع : خدمت نظام اجباری است جمهوریت عرب متحد در شرق میانه کشوریست دارای نظام دفاعی مقتدر بشمول تحت البحری ها، طیارات جت راکت ها و همه انواع اسلحه مودرن.

کانال سویز : بطول ۱۰۳ میل مدیترانه وبحیرهٔ احمر را باهم وصل میسازد. عرض اقل آن ۱۹۶ فت وده انچ است. در اپر یل ۱۸۵۹ کار احداث آن توسط یك‌تیم فرانسوی آغاز شد . رهبری آنرا شخصی بنام فرد ناند دولیسیپ داشت. پایان کاردر نومبر ۱۸۶۹ بود.

بر تانیه بالاخره در ۱۹۵۴ موافقه کرد تمام قوای خود را از کانال در ظرف ۲۰ ماه خارج سازد.

اشغال بر تانیه به ۱۳ جون ۱۹۵۶ خاتمه یافت . یکماه بعد جمال عبدالناصر کانال را ملی ساخت واعلام کرد منافع آن برای اعمار بند اسوان بکار خواهد رفت.

تادیات مولده از ملی ساختن کانال ازطرف جمهوریت عربی متحد به تاریخ اول جنو ری ۱۹۶۳ پایان پذیرفت. بعد از ملی سا ختن جمهوریت عرب متحد کانال را عریضتر و عمیقتر ساخت طی سالیکه از سی جو ن ۱۹۶۶ خاتمه یافت بیست هزار کشتی ا ز کانال عبور کرد وعایدآت آن یکصدو نودو هفت ملیون دالر بود.

عربستان سعودی

پایتخت:- ریاض. مساحت ۸۷۰،۰۰۰ مربع میل. نفوس (تخمین حکومتی ۱۹۶۳) ۸ملیون. پرچم سبز با شمشیر سفید تحت کلمه توحید واحد پولی ریال (چارونیم ریال معادل یك دالر امریکایی).

شرح : عربستان سعودی چار پنجم شبه جزیرهٔ عربستان را اشغال کرده است.بحیره احمر قسمت عمده ساحل غربی آنرا اشغال نموده است. خلیج فارس به شرق آن قرار دارد. ارتفاعات غربی بطرف شرق پایین‌آمده بالاخره بسواحل خلیج فارس به ریگستان خشك وخالی مبدل میشود. به‌غرب وشمال آن اردنیه ، بشمال و شمال شرق آن عراق وبه شمال شرق آن کویت هم سر حدمشترکی دارد . عمان وعدن در جنوب مانع تماس عربستان به بحیره عربستان شده اند. یمن قسمتی از سر حدات غربی آنرا احتوا میکند بطرف مقابل خلیج عقبه شبه جزیره سینا واقع است وآن بجمهوریت عربی متحد متعلق است .

عربستان سعودی شامل چار ولایت است: نجد، حجاز، اسیر والحصه که فعلا بنام‌ولایت شرقی یاد میشود.

در حجاز، مکهٔ معظمه ومدنیه منوره وا قع است. در مدینه منوره مسجد نبوی و د ر مسجد نبوی مقبره پیغمبر اسلام حضرت محمد صلی الله علیه وسلم واقع است که به تاریخ ۷ جون ۶۳۲ مطابق ۱۲ ربیع الاول سال ۱۱ هجری قمری رحلت فرمودند.

منابع و صنایع : عربستان سعودی دارای یکی از مخازن بزرگترین پترول دنیا است فعلا کویت در دنیا مقام اولیت را درتولیدات پترول حایز است و عربستان کشور دو مین است تولیدات سال ۶۳ آن ۸۱ ملیون تن میتریك بود.

از عایدات پولی فروش پترول مصارف دولت، اصلاحات داخلی وبهبود صحی مرد م فراهم میشود از معادن دیگر آن طلا ، نقره ، آهن است. تولیدات‌آن خرما، گندم، جو،میوه، پوست وپشم است. مالداری آن شامل شتر، اسپ، خر وگوسفند میباشد.

صادرات آن علاوه برپترول شامل پو ست وپشم میباشد.

تاریخ و حکومت: نجد مرکز وهابیون در قرن ۱۸ به تصرف ترکان در آمد در ۱۹۱۳ ابن سعود موسس آل سعود، ترک ها رامغلوب وولایات ترکی الحصه رامتصرف شد در۱۹۲۵حجاز را ودر ۱۹۲٦ قسمت زیاد اسیر را بتصرف خود درآورد.

نوع حکومت شاهی موروثی است.

اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز که در سال ۱۹۵۳ بجای پدرش بر تخت نشست ۱۹٦٤ در اثر مشورهٔ فامیلی از سلطنت برکنار شد وشاهزاده فیصل ولیعهد برادر اندر او به عنوان وایسترای برتخت نشست وبتاریخ دوم نومبر بجای اعلیحضرت سعو د پادشاه خطاب گردید .

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدایی، متوسط وثانوی رایگان است ولی اجباری نیست بیش از ده فیصد بودجه به معارف مصرف میشود. نفوس کاملا مسلمان اند.

عربستان موافقات دفاعی با ممالك جا معه عرب دارد .

فرانس

پایتخت : پاریس مساحت ۲۱۲٦۵۹ مربع میل نفوس چهلو هشت ونیم ملیون پرچم : سه قطعه عمودی آبی، سفید و سرخ وا حد پولی فرانك معادل بیست سنت امریکایی.

شرح : جمهوریت فرانسه ، غربی ترین کشور اروپای مرکزی بین ٤۲ و۵۱ در جه عرض البلد شمال واز ۷ درجه ٤۵ د قیقه طول البلد شرقی تا ٤ در جه و۳۵ د قیقه طول البلد غربی امتداد دارد. از شرق وشمال شرق با بلجیم، لوکسمبورگ، سارو جرمنی محاط است. جهیل جنیوا آنرا ازسویزر لیند و آلپ های گرایان ومارتینیم آنرا از ایتالیا جدا میسازد. بجنوب آن مدیترانه وهسپانیه واقع است. در غرب آن خلیج بسکی و بحر اطلس واقع ودر شمال آن کانال انگلستان و آبنای دوور آنرا از انگلستان جدا میسازد . بهغرب‌ققفاز بلند ترین کوه عبارت ازمونت‌پلان میبا شد که بیـن سر حـدا ت ایتا لیـا و فرانسه واقع بوده واخیرا تونل‌موتررومعروفی از آن گذشته هردو کشور را بهم مر بو ط ساخته است.. طول این تونل ۱۱٦۰۰ متـر (هفت میل و یك ربع میل) میباشد.

جزیره کار سیکا بین ایتالیا و فرا نسـه جزء فرانس بشمار میرود. مرکز آن شهـر ازاسیو اسعت که محل تولد ناپلیون بوناپارت میباشد. در یا های سین، لوار، کارون،ورون خاك فرانس را آبیاری میکند.

طول راه های آبی مملکت بشمول کانا ل ها به ۸۲۰۰ میل میرسد.

منابع وصنایع : ساحـه زراعتی فـرانس شامل ۲٤۸ ملیون جریب زمین اسعت کـه بالای آن بیست فیصد نفوس فرانس کا ر میکنند. قیمت تو لیدات زراعتی سالا نه به ۱۱۳ ملیارد دالر میرسد گندم . جو، جواری، برنج میوه ها وسبزیجات از محصولات‌زراعتی آنست.

مالداری، تربیه ماهی برای فروش‌وجنگلداری هم مصنروفیت مردم را تشکیل میدهد.فرانس چارمین کشور جهان در تولید گوشت، گاو خوك وهشتمین کشور در تـولید گـوشت گوسفند وبره است.

تولید مرغ نیز وسعت دارد. در حدودیك‌و نیم ملیون دهقان فرانس به کو پراتیف ها مربوطاند .

از معادن مملکت می توان ذغال سنگ ، آهن، تیل های سعدنی، اسفالت، نمك وپوتاس را نام برد. تولیدات برق فرانس نـزدیـك به نود ملیارد کیلواوات ساعـت در سا ل است. غاز نیز تولید میکند.

منابع پترولی صحرای اعظم (در افریقا)سالانه بیست و سه ملیون تن میتریك پترول تولید میکند.

فرانسه از بزرگتر ین تولید کنند کا ن یورانیوم در اروپای غربی است.

از ۱۹٦۰ به بعد فرانسه چندین انفجار اتومی راعملی ساخته است.

از مصنوعات آن مواد کیمیاوی، ابر یشم، منسوجات نخی، عطریات، اتوموبیل، طیار ه کشتی وسامان برقی میباشد.

تاریخ و حکومت : انقلاب فرانسه (۱۷۸۹ـ ۱۷۹۳) منجر به تشکیل جمهوریت شد. ازآن بعد جمهوریت اول آمد که بانا پولیون بـه امپراطوری مبدل شد. از آن بعد (۱۸٤۸ ـ ۱۸۵۲) سلطنت رویکار شد. باز جمهور یت دوم (تا ۱۸۷۰) و جمهوریت سوم (تا۱۹٤٦) و جمهوریت چارم (تا ۱۹۵۸) و جمهو ریت پنجم از آن بعد بمیان آمد.

فرانس در جنگ عمومی اول تلفات ما لی وجانی زیاد برداشت زیرا آلمان آنرا اشغال کرد. پسانتر به کمك برتانیه وامریکا آلمان را شکست داد ومعاهده ورسای از آلمان ایالات الزاس و لورین را برای فراس بدست آورد. بعد تر در اثر کمی کنترول متحد ین بالای آلمان ادولف هتلر وحزب نازیترتیبات انتقام گرفت. فرانس در ماه می ۱۹۴۰دوباره اشغال شد.

پاریس بتاریخ ۱۴ جون فتح شد.

حکومت فرانسه در دور اشغال در ویشی بر قرار شد . مارشال پیتن بحیث رئیس این حکومت شناخته شد. جنرال دوگول در افریقا قوایی ایجاد کرد وقتی در ۱۹۴۴فرانس توسط متحدین نجات داده شد، دوگول صدراعظم حکومت موقتی آن شد ۷ نومبر ۴۴ تاجنوری ۱۹۴۶) .

جنرال شارل اندری ماری جوزف دو گو ل در اول جون ۱۹۵۸ صدراعظم فرانس شد . در ستامبر همان سال قانون اساسی تهیه کردگی دوگول از طرف مردم فرانس تا یید گردید.

جنرال دوگول بحیث اولین رئیسجمهوریت پنجم بتاریخ ۲۱ دسمبر ۱۹۵۸ انتخاب شد. اومیشل دوبری را برای صدارت انتخاب کرد ودر ۱۹۶۲ جارج پامپیدو به صدارت انتخاب شد. در انتخابات ریاست جمهوری ٦٦ دوگول باز کاند شد ولی در دوراول با حصول ۴۴ فیصد آرا ناکام شد در دور دوم با حصو ل ۵۵ فیصد بر رقیب خود میتواند غالبگردید.

قانون اساسی موجوده یك هیئت ادا ر ی قوی را تحت اثر رئیس جمهور ایجاد کرده است.

قوه تقنینیه فرانس عبارت از شورای ملی وسنا میباشد. رئیس جمهور برای هفتسال انتخاب میشود.

او صدراعظم را تعیین میکند. اگر بخواهد پارلمان را منحل میسازد ودر وقت بحرا ن میتواند تمام قوت رابدست بگیرد. شورا ی ملی شامل ۴۸۲ نفر و سنا شامل ۲۷۴ نفر است.

قانون اساسی جدید فرانس برایمستملکات فرانس امکان این را داد که در مورد آتیه خود اظهار نظر وعمل کنند . در نتیجه قسم اعظم شان آزاد شدند. وبعضا داخل یك جامعه فرانسوی باقی ماندند. به اساس یك قانون در ۱۹۶۶ زنان حق این را پیدا کردند کهکار کنند در بانك ها صورت حساب داشته باشند وممالك تجارتخانه وموسسات شخصی خو د باشند.

معارف ومذهب:ـ تعلیمات ابتدایی متوسط وثانوی رایگان و بین سنین ٦ و ١٦ اجباری است. (۱۷) پوهنتون دارد.

مردمان فرانسه رومن کا تولیك هستند. در حدود یك ملیون پروتستانت دارد. دولت آزادی مذهب را قبول کرده است.

کارفرما و کار گر هردو به صندوقحمایه کلان سالان پول میدهند.

علاوه بر آن امکانات مساعدت فامیلی، بیمه اجباری اجتماعی برای مریضی، مادران حامله اشخاص مصاب به تصادمات منجر به نقص اعضا ومرگ موجود است.

دفاع:ـ خدمت نظام هجده ماه است. د ر حدود نه صد هزار نفر عسکر منظم و آما ده دارد. در سال ۱۹۳۰ این رقم به ۷۷۰ هزار نفر تقلیل خواهد یافت.

فرانسه عضو ملل متحد، ناتو، سیتو،جامعه اقتصادی اروپا وجامعه فرانسوی است. دوگول قوای نظامی خود را در ۱۹۶۶ ازناتو خارج ساخت مرکز نا تو را نیز از فرانسه کشید وی همچنان به عضویت خود در ناتو ادامه داد.

جامعهٔ فرانسوی:ـ به اساس قانون اساسی ۱۹۵۸ وتعدیلات بعدی این جامعه مرکباست از فرانسه و شش کشور از جمله ۱۲ کشوری که در ۱۹۶۰ در افریقا از فرانسهبه آزادی رسیدند.

اینها عبارتند از جمهوریت افریقایمرکزی چاد، کانگو (برازاویل) گا بون ما لا گا سی وسنیگال.

همانطور هم چار شعبهٔ ماورای بحار،هفت قلمرو ما وراء بحا ر و یك کاندو می نیم (هبرید های جدید)

سومالیند فرانسوی:ـ واقع بین ایتیوپیا وسومالیا که از عربستان سعودی با آبنا ی باب المندب جدا شده است. جیبوتی شهـر عمده آن می باشد .نصف تجار ت خا ر جی عربستان از راه جیبوتی صورت میگیرد.

فرانسه در ۱۹۶۶ اعلان کرد که در ۱۹۶۷در سومالیند فرانسوی برای آزادی آن یـك رای گیری صورت خواهد گرفت.

گواد لوپ:ـ مرکب از دو جزیره عمده در غرب الهند که از ۱٦۳۴ بتصرف فرانسهبوده ودر پارلمان فرانسه ذریعهٔ دو سناتور و سه وکیل از آن نمایندگی میشود. نفوس آ ن بیش از سه صد هزار نفر است. مرکز آن

باس تیر نام دارد. توریزم از صنایع مهمه آن می‌باشد.

مارتینیك:ـ یکی از جزایر غرب الهند که از ۱۲۳۵ بتصرف فرانسه بوده است در ۱۹۴۶ بحیث یك شعبه شناخته شد و دو سناتور وسه نماینده از آن در پارلمان‌فرانسه نمایندگی می کند.

این‌جزیره‌به‌خاطرکوه‌آتش فشان‌پیلی موفست که در ۱۹۰۲ به آتشفشانی آغاز کرده سی هزار نفر سکنه شهر سنت پیر را کشت. همدرین جزیره جوزفین زن‌امپراطور فرانسه‌تولدشده است.مرکز آن‌فورت‌دوفرانس است . نفوس آن بیش از سته صد هزار نفر است که اکثر بازماندگان غلامان می‌باشند.

گیانای فرانسوی:ـ در ساحل شمال شرقی امریکای جنوبی یك شعبه (ولایت)جمهوریت فرانسه بوده یك سناتور ویك وکیل از آن‌در پارلمان فرانسه نمایندگی می‌کند. نفوس آن سی‌و پنج هزار است. نود فیصد گیانا با جنگل ها مستور است. معادن طلای آن‌مشهور است.

پولی نیشیای فرانسوی:ـ بیش از ۱۳۰ جزیره در اوقیانوس آرام جنوبی. مشهورترین آن تاهیتی است که از آن ۹۰ هزار نفوس جزایر اداره می‌شود. زیبایی زنان و جلوه مناظر طبیعی تاهیتی‌را هرمن ملویل، پول لوگن چارلس داروین، ورابرت لویی ستیو نسن‌یاد کرده اند.

جزایر جدید:ـ یك کاندو می نیم که از ۱۹۰۶ ببعد مشترکا توسط فرانسه و برتانیه اداره می‌شود.

وعبارت از ۱۱ جزیره بزرگ و ۶۹جزیره کوچك واقع به شمال شرق کالیدو نیای‌جدید وبه غرب فیجی می‌باشد. دو اداره دارد یکی فرانسوی ویکی انگلیسی. تعداد نفوس آن ۷۰ هزار است.

فلپین

پایتخت : کیران ستی (لوزون) مساحت ۱۱۵۷۵۸ مربع میل، نفوس (تخمین ملل متحد در ۶۵) ۳۲٫۳۴۵٫۰۰۰، پرچم: قطعات افقی آبی وسرخ با حاشیه سفید و آفتاب و سه ستاره طلایی. واحد پولی: پیسو (نزد یك به چار پیسو معادل یك دالر امریکایی).

شرح: جمهوریت فلپین یك مجموعه جزایر بحرالکاهل غربی است که از ساحل آسیا پنجصد میل فاصله دارد. تعداد جزایر۷۱۰۰ وفاصله شمال و جنوب آن ۱۵۰ میل وفاصله شرق و غرب آن ۶۸۳ میل است . از جزایر عمده آن لوزون، مندانا، سا مار، نگرو س، پالاوان، پانی، و غیره می‌باشد. خلیج مانیلا با مساحت ۷۷۰ مربع میل ومحیط ۱۲۰ میل از بهترین بنادر جنوب شرق آسیا راتشکیل میدهد. کشور فلپین دارای تقریبا ده آتش فشان فعال است.

کیزان ستی نزدیك مانیلا پایتخت رسمی است و لی چون تکمیل نشده اکثر ادارات دولتی هنوز در مانیلا می‌باشند.

منابع وصنایع : زراعت ، مالداری، کان‌کنی وجنگل داری وماهی گیری مصروفیت های‌عمده مردم است .

جنگل ها ۶۰ فیصد مساحه کشور راتشکیل میدهد. صمغ ها، نباتات روغنی، پوست‌های نباتی رنگ دار، نباتات طبی و غیره نیز تولید می‌شود.

طلا،نقره، سرب، جست، مس ،آهن،ذغال‌سنگ پترول و غیره نیز دارد.

محصولات عمده زراعتی آن برنج پای کو ناشده، نیشکر، جواروتنباکو می‌باشد.

تاریخ وحکومت : مجیلان در ۱۵۲۱ بمانیلا رسید . هسپانیه آنرا در ۱۵۶۵ اشغال‌نمود. در ۱۸۹۸ جزایر مذکور به اضلاع متحده‌امریکا واگذار شد وآن هم طوری که کشور مذکور در بدل آن قیمتی به هسپانیه قایل گردید .

در ۱۹۴۱ جاپان بر فلپین حمله کرد. درماه می ۴۲ جاپان آنرا به قبضه خود در آورد ودر سپتمبر ۱۹۴۵ از آنجا اخراج شد .

در جولای ۱۹۴۶ جمهوریت آزاد فلپین‌اعلام شد واین بر اساس موافقه ای بود که در ۱۹۴۳ کانگرس امریکا بعمل آورده بود.

یك مجلس سنا شامل ۲۴ عضو منتخب برای شش سال ویك مجلس نمایندگان شامل ۱۲۰ وکیل منتخب برای چار سال دارد.تمام منابع طبیعی مملکت به دولت متعلق است واستفاده از آن ها مختص به تبعه فلپین و موسساتی است که ۶۰ فیصد سرمایه آن به فلپینی ها متعلق باشد در ۱۹۶۴ امتیاز انکشاف منابع طبیعی کشور و تصاحب وچالان کردن وسایط مفاد عامه تا ۱۹۷۴ به تبعه اضلاع متحده امریکا نیز داده شد.

معارف ومذهب:ـ معارف ابتدایی و ثانوی مجانی است. چهار پوهنتون دارد. زبان‌رسمی فلپینو است که بالای لحجه شگالوك‌ملایا یی استواراست‌انگلیسی وهسپانوی نیز زبان های رسمی اند ودر حکومت و تجارت بکارمی‌روند ۸۳ فیصد نفوس رومن کاتولیك هستند . مسلمین وبودیست ها در اقلیت هستند.

دفاع:ـ فلپین وامریکا یك قرار داد دفاع مشترك دارند که در موقع تعرض خا ر جی اشتراك مساعی را وعده میدهد. عضو ملـل متحد وسیتو می‌باشد.

فنلیند

پایتخت:ـ هلسـنـکی، مسا حـت ۱۳۰۱۶۵ مربع میل، نفوس (تخمین ٦٦) بیش از چهارو نیم ملیون، پرچم: صلیب آبی بالای زمین سفید واحد پولی مار کا (چیزی بیشتر ا ز سه مارکا معادل یك دالر امریکایی).

شرح:ـ جمهوریت فنلیند در شمال اروپا از شمال با ناروی، از شرق با اتحاد شوروی، از جنوب با خلیج فنلیند، اتحاد شوروی و بحیرهٔ بالتیك واز غرب‌با خلیج بونیا،سویدن وناروی محاط می‌باشد.

ساحات جنوبی ومرکزی نسبتاً هموار و ساحات شمالی کوهستانی است . ۷۰ فیصد مساحت کشور جنگل دار است در حدو د سه هزار میل راه های آبی داخلی دارد.

جزایر الاند با آزادی دا خلـی مر بو ط فنلیند است گر چه نفو سشا ن‌سویدنی اصل اند و ۱۵ میل از فنلیند دور استند.

منابع وصنایع:ـ از جنگ عمومی دوم ببعد مملکت به سرعت صنعتی شده است.زراعت هنوز هم رول حیاتی دارد. جو، گندم، جودر، کچالو می‌رویانند، چوبکاری و تولید کا غذ هفتا د فیصد صادرا ت را تشکیل مید هند. صنایع دیگر آن کشتی‌سازی.فلزات‌ماشین‌باب، خو را ك ها ، نو شید نی ها ،منسوجا ت، سامان چرمی ومواد کیمیاوی می‌باشند.

تاریخ و حکومت: فنلیندی های اصلی د ر حدود ۱٦۰۰ سال قبل از اورال به فنلینـد هجرت کردند.

مردمان سویدنی بعد هجرت مملکت راتحت سلطنت سویدن واقع ساختند (۱۱۵٤ـ۱۸۰۹) از آن بعد فنلیند تحت نفوذ غـیر مستقیـم امپراطوری روسیه رفت. در دسـمـبر ۱۹۱۷ فنلیند آزادی خودرا اعلام کرد ودر ۱۷ جولای ۱۹۱۹ یك جمهوریت شد .در نومبر ۱۹۳۹ اتحاد شوروی آنرا اشغال کرد.

در هنگام حملهٔ آلمان به شوروی فنلیند نیز برای رهایی خود جنگید.

در ٤٤ متارکه با شوروی امضاء کرد. در اپریل ۱۹٤۸ قرار داد همکاری مشترك د ه ساله با شوروی امضاء کرد، این‌قرار داد فعلا تا سال ۱۹۷۵ اعتبار دارد.

رئیس جمهور برای شش سال از طر ف نمایندگان ملت انتخاب می شود. رئیس‌جمهور کابینه را تعیین می‌کند. یك مجلس تقنینی دارد. عدهٔ آن دو صد نفر بوده برای چارسال انتخاب می‌شوند. رئیس جمهور فعلی دا کتر کیکونن است.

معارف ومذهب:ـ کلیسای لوتران کلیسای عمده فنلیند است. آزا دی مذهب و جو د دارد. بیسوادی در مملکت موجود نیست.زبان فنلیندی از جمله زبان های فننو، اوگرایی است. زبان سویدنی زبان دوم است. چهار پوهنتون دارد.

دفاع:ـ خدمت نظام بین سنین ۱۷ و ٦۰ اجباری است. بچه ها بعد سن ۱۹ به‌خدمت نظام جلب می‌شوند. قوه دفاعی فنلیند د ر اثر موافقه آن بعـد جنگ عـمومی دوم بـه ٤۱۹۰۰ نفر محدود شده است.

فنلیند عضو ملل متحد واتحادیه نار دیك است.

قبرس

پایتخت:ـ نکو سیا، مساحت ۳٫۵۷۲مربع میل، نفوس نزدیك به ششصد هزار پرچم: نقشه طلایی قبرس بالای زمین سفید وشاخه های زیتون. واحد پولی. پوند معادل دودالر وهشتاد سنت امریکایی.

شرح : قبرس ، مستعمرهٔ قدیمه بر تانوی بتاریخ ۱٦ اگست ۱۹٦۰ جمهوریت آزا د و عضو ممالك مشترك المنافـع، ملـل متحد و شورای اروپایی شد. قبرس سومین جزیرهٔ بزرگ مدیترانه است. چهل میل به جنوب ترکیه، ٦۰ میل به غرب سوریه و۳۵۰ میل بشرق کریت واقع است. چار پنجم نفو س پیرو مذهب عیسوی آرتو داکس یونانی و بقیه نفوس مسلمانان ترکی هستند.

منابع و صنایع : قبرس کشور زراعتی است، انگور، شراب، میوه های فامیل نارنج

کچالو و زیتون از تولیدات عمدهٔ آنست و چهل فیصد صادرات جزیره را تشکیل میدهد ولی معادن ستون فقرات اقتصاد کشور است.
مصنوعات شامل صنایع خفیفه میباشد. سمنت و تصفیه پترول در حال انکشاف است واردات کشور تقریبا دو چند صادرات آنست.
تاریخ و حکومت: قبرس در چهار هزار سال قبل از میلاد مسکو ن بود. در ۱۶۰۰ قبل از میلاد آخائیان یونان با مردمان قبرس تجارت داشتند وبعد از جنگ تروجان (۱۱۸٤ قبل از میلاد) مستعمراتی در آن‌تشکیل دادند. از نصف قرن هشتم قبل از میلاد اول فنیقی ها، باز آسور ی ها ومصری ها و فارسی ها، اسکندر، تولمی ها، رومن ها، بزنطین ها، مسلمانان. صلیبیون، ونیسی ها وترك ها آنرا اشغال کردند. بر تانیه آنرادر ۱۸۷۸ به تصرف در آورد ودر ۱۹۲۵ جز ء مستعمرات خود ساخت. تحریکات برای الحاق به یونان باعث شد که برتانیه مجلس‌تقنینیه آنرا در ۱۹۳۱ ملغی کرد. بعد جنگ عمومی دوم این مطالبه باز بمیان آمد.
اقلیت ترك ها (تقریبا یکصد هزار نفر) با آن مخالفت کرد.
مخالفت های ایوکا، اتحادیه زیر زمینی موجب اقدامات شدید برتانیه بشمول تبعید اسقف مکار یوس سوم شد در ۱۹۵۹مجادلات موقتا در اثر موافقه بین سران بر تانوی، یونانی، ترکی و قبرسی متوقف شد. و قرار برآن شد که رئیس جمهور جمهوریت نوایجاد قبرس از یونانی نژاد ها ومعاون رئیس‌جمهور از ترکی نژاد ها موقع داشته باشد. برتانیه دو قرار گاه نظامی داشته باشد یکی د ر اکروتیری و دیگری در دیکیلیا، مکار یوس بریاست جمهوری ودا کتر فاضل کو چو ك به معاونی ریاست جمهوری انتخاب شدند.
قانون اساسی کشور در ٦ اپریل ۱۹۶۰ تصویب شد وآزادی قبرس به ۱٦ـ اگست ۱۹۶۰ اعلام گردید.
در دسمبر ۱۹۶۳ باز زدو خورد یو نا نی وترکی نژادان شروع گردید.
مکار یوس خواست که به ضر ر تر کی نژادان قانون اساسی را تعدیل کند در ٤ مارچ ۱۹۶٤ ملل متحد فیصله کرد که یـك قوه بین المللی حفظ صلح را در قبرس دایر کند. ولی جنگ دوام کرد تا اینکه در ۱۰ اگست ٦٤ هردو طرف پیشنهاد متارکه ملل متحد را پذیرفتند.
در ۱۹۶٥ پار لمان کوشید دوره ریاست جمهوری مکار یوس امتداد یابد. قبرس د ر مجلس امنیت سال ٦٥ موافقات ۱۹۵۹ خودرا منسوخ اعلام کرد. ترکیه باز ادعا نمود که حکومت یونانی نژاد قبرس می خواهد کشور را به یونان منضم سازد.
مجلس امنیه از هردو طرف تقاضای عد م تقویه کشتیش ها را نمود. در آگست ۱۹۶٦ در اثر مداخلهٔ اوتانت سرمنشی ملل متحد یك بحران دیگر از قبرس رفع گردد و آن عبارت از رفع بلو کادی بود که حـکومـت قبرس بر تر کی نژادان قبرس وضع کرده بود.

کویت

پایتخت: شهر کویت، مساحت تخمین ۵ر۸۰۰ مربع میل، نفوس تخمین نزدیك به‌نیم ملیون. پرچم: قطعات افقی سبز، سفید وسرخ با تشکل چار ضلعی سیاه واحد پولی: دینار کویتی (یك دینار معادل نزدیك به سه دالر امریکایی).
شرح: کو یت کشو ر کو چك عربیست که در سابق تحت حمایهٔ برتانیه بود. در ۱۹جون ۱۹۶۱کاملاآزاد شد.کشور مذکوردرمنتها الیه شما لی خلیج عر بستا ن (خلیج فار س) موقعیت دارد. عراق عربستان سعودی ویك منطقه بی طرف کویتی عربی به اطراف آ ن واقع است. شهر کو یت بندر عمدهٔ خلیج عربستان میباشد.

منابع و صنایع: پترو ل که در ۱۹۳۸ کشف ودر ۱۹۶٤ استخراج شد عمده ترین منبع اقتصادی کشور را تشکیل مید هد. کویت دومین صادر کننده وچارمین تو لید کننده تیل خام است. ذخایـر پترول آ ن بیشتر از شصت بلیون بیرل تخمین شد ه است. تولید روزانه آن دو ملیون و یك ربع ملیون بیرل میباشد.
عایدات فروش پترول سالانهٔ کویت بیشتر از یك بلیون دا لر امریکایی است.
تاریخ و حکومت: از سالیان مدیدی د ر کویت سلاله الصباح حکمروایی داشته است که در ۱۷۵٦ تاسیس گردیده بود. به‌اساس یك موافقه سال ۱۸۹۹ بر تانیه روابطخارجی آنرا اداره وتمامیت خاك آنرا تضمین میگرد تا اینکه بتاریخ ۱۹ جون ۱۹۵۱ کاملا آزاد شد.

درهمان سال عضو جامعهٔ عرب و در سال ۶۳ عضو ملل متحد شد.
اولین قانون اساسی آن در ۱۹۶۳ بمیان آمد. شورای ملی آن پنجاه عضو دارد. ودر ۶۵ امیر عبدالله سلیم الصباح مرد وبرادرش جابر الاحمد صدراعظم وولیعهد جدید شد.

معارف ومذهب : با پول حاصله ازفروش پترول کویت وسایل صحی رایگان، معارف رایگان و بیمه اجتماعی رایگان برای افراد کشور تهیه دیده است. یك صندوق یك صد ملیون دیناری با ممالك عربی دیگر امداد می‌کند. به جز محصول گمرك مالیه دیگری بر مردم وضع نشده است. وسایل تعمیم معارف بسرعت پیش می‌رود. سال گذشته ۱۶۶ مکتب برای هر چیز داشت.
اسلام مذهب رسمی است. سه ربع نفوس سنی ویك ربع دیگر شیعه می‌باشند.
دفاع: قوت نظامی کویت ۲۴۰۰ نفر است.

کامرون

پایتخت: یاوندی. مساحت ۱۸۳٫۳۸۱مربع میل. نفوس تخمین پنج ملیون و یك ربع پرچم: قطعات عمودی سبز، سرخ و زرد با دوستارهٔ طلایی در قطعه سبز.
واحد پولی: فرانك (۲۴۶ فرانك معادل یك دالر امریکایی).
شرح : کامرون که ۱۹۶۰ یك جمهوریت شد بساحل غربی افریقا واقع وبا نایجیریا، چاد، کابون وریومونی وخلیج گینی محاط است.
از دو ایالت متشکل است کامرون شرقی که در سابق جمهوریت کامرون وتحت‌قیمومت فرانسه بود و کامرون غربی که در سابق کامرون جنوبی بر تانوی بود. در حدود ۳۳ ستیشن رادیو دارد.
نفوس آن از دو صد قبیله متشکل وشامل بنتو ها ومردمان سامی و سو دانی و غیره است . ششصد هزار مسلمان و شش صد هزار عیسوی مذهب دارد.
منابع وصنایع: بیشتر زراعتی است و کاکاو، قهوه، محصولات خرما، چرم، چوب، رابر، چای، کیله وپنبه محلوج صادر می‌کند. مالداری هم دارد که شامل گاو، اسپ ،خر خوك ، گوسفند وبز می‌باشند ، مرغ هم دارند .
تولید تجارتی قلعی صنعت عمده آن می‌باشد.

تاریخ و حکومت : کامرون شامل قسمت عمده مستعمره قدیمه آلمان به همین نام‌است که فرانسه و برتانیه آنرا در ۱۹۱۶ اشغال کردند ودر ۱۹۱۹ تحت قیمومت گذاشته شد. فرانسه در ۱۹۵۸ آزادی داخلی به آن داد مملکت در اول جنوری ۱۹۶۰ کاملا آزاد شد.
کامرون های بر تانوی در اثر انتخابات تحت نظارت ملل متحد با جمهوریت یکجا شدند تا اینکه در اول اکتوبر ۱۹۶۱ دوایالت فدرالی از آنها بمیان آوردند .اعضای‌اسامبلی فدرال پنجاه نفر می‌باشد که چهل نفر از ساحه شرقی وده نفر از ساحه غربی دارد . احمد و آهد جیو یکبار در پنجم مـی ۱۹۶۰و باز در ۲۰ مارچ ۱۹۶۵ بریاست جمهوری انتخاب گردید.

کانادا

پایتخت : اوتاوا . مساحت ۳٫۸۵۱٫۸۰۹ مربع میل نفوس تخمین ۱۹۶۶ نزده و نیم ملیون. پرچم: زمین سـرخ با سپر علامـت جنگی کانادا توام با یونین جیك در ربع‌اول نزدیك به دسته پرچم.
واحد پولی دالر معادل یك دالر امریکایی.
شرح : کانادا از شرق با خلیج های بافین وسینت لازنس و اوقیانوس اطلس ، از غرب با الاسکا و بحر محیط آرام، ازجنوب با اوقیانوس اطلس، وایالات شمالی ایالات متحدهٔ امریکا محاط است. در شمال تقریبا همه جزایر ارکتیك از گرینلند وبافین تا طول‌البلد ۱۴۱ درجه.
بطرف غرب به آن متعلق است.
طول سواحلی امریکا ۱۷۸۶۰ میل و دارای ۴۱۸۱۰ جزایر بوده و به این حساب در سرتاسر دنیا بزرگترین است. خط سرحدات کانادا با ایالات متحدهٔ امریکا (۳۹۸۶میل) از یکصد سال به این طرف

بصورت غیر مستحکم مانده است.

کانا دا از نگاه وسعت ساحه دومین کشور روی زمین است. وهمه انواع نباتات منطقه معتدله شما لی در آن می روید .شاهراه۴۸۶۰ میله کانادا که هرد ه ولایت آنرا بهم وصل می کند ودر ۱۹۶۲ به پایان رسیده است از درازترین راه های عمده ملی است.

منابع وصنایع:ــ مهمترین صنعت ابتدایی مملکت زراعت است زیرا یك ساحه۵۴۴۰۰۰ جریب زمین را برای خو راکه اختصا ص داده‌اند. گندم مهمترین منبع عواید پو لی آنست. سالا نه در حدود دو ملیون پاو ماهی به قیمت تقریبی دوصد ملیون دالر بد ست می‌آورد.

چهل‌و هشت فیصد مساحه ارض کانا دا جنگل دار است. صنعت مواد خام و کا غـذ آن به سالانه دوازده ملیون تن میرسد انواع چوب نیز می‌فروشد.

از معادن آن می توان یورینیم، آهن ،نکل پترول خام، وگاز طبیعی را نام‌برد در تولید پلاتینم، جست و کوبالت کشور دوم جهان است.

قیمت تولیدات سالانه معدنی آن بیش از سه ملیارد دالر امریکا می‌شود.

د ر تولید انرژی بـرقـی از آب نیـز کشو ر سوم جهان شمرده می‌شود.

و سـا لا نـه بیش ۱۳۰ مـلیا ر د کیلوات ساعت برق تولید می کنـد . د ر ۱۹۶۲ از انرژی اتوم برای برق کار گرفت. سال گذشته یك فابریکه برق اتومی آن بـه قوه دو صد هزار کیلوات بکار افتاد.

تاریخ:ــ در ۱۴۹۷ دو نفر ملاح ایتا لوی در راه سفر به انگلستان ساحل لا برا دور را کشف کردند.

در سال ۱۵۰۰ یك ملاح پر تگالی به‌کانادا رسید. در ۱۵۳۴ یك کاشف فرآنسوی خودرا تا مونتریال رسانید. بعد او فرانسویان برای تجارت پوست حیوانات وزراعـت در کانادا مسکون شدند. در ۱۶۰۴ قسمتی از خا ك کانادا را فرانسویان با انگلیس ها مبا دله کردند. جنگ هفتساله اروپا در امریکا بـه جنگـ فرا نسو یا ن و هنـد یا ن سر خ میدا ل شد هـنـد یا ن با فرا نسـو یا ن بـه حالی همکاری کردند که کولونست های‌امریکا با حکومت برتانیه در امریکا می جنگیدند،در ۱۷۵۵، بر تانویان عده زیا د فرانسویا ن را به جنوب نقل دادند. فرانسه جنگ را باخت وکانادا به انگلیس ها تعلق گرفت. و لـی فرانسویان زندگی اجتماعی خود را حفظ‌کردند اکنون یك ثلث مردم کانا دا را فرانسوی نژادان تشکیل مید هند که به زبان فرانسوی تکلم می کنند و تجارت می‌نمایند. نام‌کانادا از یك کلمه هندیان سرخ یعنی کاناتا بمعنی مجموعه کلبه ها اخذ شده است. به یك‌معنی دیگر در زبان الگولکین ها خو ش آمد یـد معنی میدهد.

کـا نا دا یـك کـشو ر آزا د ممالك مشترك المنافع است شکـل یـك فدرشین را دارد. حکو مات ایالتی در د ه ایالت و حکومت فدرالی در اوتاوا. دا را ی یك پارلمان دو اطاقه است، اعضای سنا (۱۰۲ نفر) تو سط گو ر نر جنرا ل در اثـر پیشنهاد صدراعظم الی مادام الحیات انتخاب شده می‌توانند. اعضای دارالعوام مستقیما از طرف مردم برای پنج سال انتخاب می‌شوند.

گورنر جـنـرال را ملکـهٔ کانادا در اثـر پیشنهاد صدراعظم الی مادام الحیات انتخاب شده می‌توانند. اعضای دارالعوام مستقیما از طرف مردم برای پنج سال انتخاب می‌شوند.

گور نرجنرا ل را ملکه کانا دا در ا ثـر پیشنهاد صدراعظم انتخاب می‌کند.

حکومت را حزبی تشکیل میدهد که د ر انتخابات دارالعوام بیشترین تعداد نما یندگان خود را داخل کرده باشد.

هر ایالت یك صدراعظم ایالتی ویك‌هیئت اجرائیه دارد. کانادا عضو ملل متحد ونیتو می‌باشد.

معارف ومذهب:ــ کانا دا رسما مملکـت دو زبانه است: انگلیسی و فرانسوی‌موسسات تعلیمی آن شامل مکاتب ایالتـی، مکا تـب خصوصی، پوهنتون ها ومکاتب دومینو نـی هندی می‌باشد. بزرگ ترین تعداد پیروا ن مذهبی را رومن کاتولیك ها تشکیل میدهند، بعد آن کلیسای متحـد کانا دا و کلیسـای انگلیکان کانادا می‌آید.

کانگو

پایتخت:ــ کینشاسا (لیوپولدو یل) سابق مساحه ۹۰۴۷۵۷ مربع میل، نفوس پانزده‌ونیم ملیون بیرق آبی، باقطعات متمایل طلا یی، سرخ وطلایی وستاره طـلایی در نیمه چپ بالا یی وا حد پولی فرا نك معادل دوسنت امریکایی.

شرح:ــ تا ۳۰ جون ۱۹۶۰ کانگو یـك مستعمره بلجیمی بود در افریقای وسطی ز فقط ۲۵ میل ساحل بحری داشت. در شمال آن جمهوریت افریقای مرکزی وسودان، د ر

شرق آن سودان یو کندا وتانگانیکا، و به جنوب شرق آن رودیشیای شمالی ودرجنوب وغرب آن انگولا واقع است.

دریای کانگو قسمت آخرین یک سیستم آب انداز افریقای مرکزی را تشکیل میدهد طول آن ۳۷۱۸ میل است. شهر کینشاسی‌که سابق لیو پولد ویل نام داشت‌دوصدو پنجاه میل به داخل کشور در کنار دریای کانگو واقع است ومرکز کشتی رانی است. فیل‌زیاد دارد وعاج صادر می‌کند، حیوانات و حشی آنرا شیر ، پلنگ ، چمپانزی، شادی، انواع آهو، غژ گاو وزرافه و گوره خر و کفتار ، فیل وتمساح وانواع مار های زهر دار ، پرندگان گوشتخوار وطوطی ها و غیره‌تشکیل میدهد.

منابع وصنایع: ـ در کاتانگا منابع معدنی زیاد بخصوص مس موجود است. کانگوبرعلاوه کوبالت، طلا، نقره، قلعی، جست ، آهن ، یورانیوم ، وریدیم والماس صنعتی دارد .

جنگل های حاره با درختان بعضا تا دوصد فت ارتفاع دارد. در مناطقی که از انواع‌مگس و زنبور کمتر دارد . مالداری نیز می‌شود . کیله، قهوه، رابر ، ام و گوکونت می رویانند. صادرات عمده زراعتی کانگو روغنیات و تیل های نباتی، چوب، قهوه ، پنبه، رابر و کیله است.

تاریخ وحکومت: ـ لیو پولد دوم شاه بلجیم در ۱۸۷۶ گروپ بین المللی را برای استفاده از منابع کانگو تشکیل داد. یکسال بعد ستانلی کانگو را سیاحت کرد.

و در سال بعد از طرف شاه اعزام شد که به کانگو رفته مردمان بومی راطرفدار بلجیم سازد. پرتگال ودیگر ممالك ادعای ارضی کردند و لی کنفرانس بر لین در۱۸۸۵ کشور کانگو را مال بلجیم شناخت.

وضع بد با مردم بومی در امر تولید رابر شکایت‌بار آورد ودر نتیجه بلجیم کانگو را بحیث مستعمره قبول کرد.

زعمای بلجیم و کانگویی در ۲۷ جنوری ۱۹۶۰ موافقه کردند که کانگو بتاریخ ۳۰ جون همان سال آزاد شود. پتریس لوممبا در اثر انتخابات با بدست آوردن ۳۵ چوکی اسامبلی ملی بتاریخ ۲۱ جون صدراعظم‌تعیین شد وکابینه ائتلافی تشکیل کرد. بتاریخ ۳۰ جون پادشاه بلجیم رسما آزادی کانگو را اعلام نمود.

تشدد عمومی در کانگو موجب شد اروپاییان از آنجا فرار کنند.

ایالت کتانگا از کانگو اعلام جدایی کرد ولی بتاریخ ۱۵ جنوری ٦۳ به جدایی خاتمه داد .

مجلس امنیت ملل متحد در اگست ۱۹٦۰ از بلجیم تقاضا کرد که قوای خود را از کانگو خارج کند و خود یك قوه برای جلوگیری از جنگ داخلی به کانگو فرستاد . کاساووبو رئیس جمهور کانگو لوممبا را از صدارت عزل کرد ولی او با امداد گانا، گینی وهند مجادله کرد وبعداً بتاریخ ۱۲ فبروری ۱۹٦۱ در کتانگا کشته شد. نتیجه این عمل یك مجادله بین طرفداران او وحکمت شد که در اواسط آگست ۱۹٦٤ به چندین ولایت کانگو توسعه یافت. قوای ملل متحد دراخیر جون ۱۹٦٤ کانگو را ترك دادند . چومبی یك حکومت انتقالی تشکیل کرد.

در اکتوبر ۱۹٦۵ کاساووبو چومبی را از صدارت خارج کرد در نومبر همان سال‌جنرال موبوتو کاساووبو را از عهده ریاست‌جمهوری کشیده خود جایش را گرفت. چومبی به هسپانیه پناهنده‌شد. موبوتو شهرلیوپولدویل را بازهم کینشاسا نامید ، ستانلی ویل بنام کیسنگانی و لیوپولد ویل بنام مومو باشی نامیده شد.

در مارچ ۱۹٦٤ یك کمیسیون برای تسوید یك قانون اساسی که در آن اختیارات زیاد به مقام رئیس جمهوری داده شود مقرر گردید وغایه آن جلوگیری از قوت سیستم پارلمانی بود در ٦٦ موبوتو همه قوت پارلمان را تصاحب کرد.

معارف ومذهب: ـ نفوس کانگو اساسا سیاهان بنتو می‌باشند.

بیش از دو صد قبیله در کانگو موجود است. سواهیلی ولینگالا زبان های عمده‌آنند. پنج ملیون افریقائیان عیسوی مذهب دارد که رومن کاتولیك می باشند. اکثر مکاتب‌از طرف میسیون های کلیسا اداره می‌شوند .

کا نگو (جمهوریت)

پایتخت:ـ برازاویل. مساحت ۱۳۹،۰۰۰ هزار مربع میل. نفوس نزدیك به یك ملیون
پرچم : یك فیته و تری طلایی از چپ پایین به راست بالا که بطرف چپ آن مثلث سبز و طرف راس آن سرخ می‌باشد .
واحد پولی : فرانك دو صد و چهل و شش فرانك معادل یك دالر امریکایی.
شرح:ـ در سابق منطقه وسطی کانگوی فرانسوی بوده وبالای خط استوا واقع است. از مشرق و جنوب با کانگوی کینشاسی، از غرب با کابیندا (تحت تصرف پرتگال)،محیط اطلس و گابون. از شمال با کامرون و جمهوریت افریقای مرکزی محاط است .

بتاریخ ۱۵ـاگسست ۱۹۶۰ آزاد شدودر۲۰ سپتمبر عضو ملل متحد گردید . درسال۱۹۶۵ مملکت بحیث یك دولت سوسیالیست علمی گردید که دارای یك حزب محض است.

کانگو برازاویل عضو جامعه فرانسوی بوده از فرانسه و جمهوریت مردم چین کمك می‌گیرد.

بزرگترین منبع عایدی آن جنگلات است. چوب صادر می کند، خرما. تیل نباتی،کاکاو کیله وخسته ها تولید می‌کند. تولیدات‌صنعتی آن معادل ۱۱ فیصد تولیدات ملی است.ذخایر وسیع پترول دارد.

کمبو دیا

پایتخت :ـ فنوم پن مساحت تخمین ۸۹ هزار مربع میل، نفوس تخمینی شش ملیون، **پرچم:** قطعات افقی آبی. سرخ. آبی بانشان سفید. واحد پولی: ریل (۳۲ ریل معا د ل یك دا لر آمریکایی).
شرح:ـ کمبود یا یك شاهی مشرو طه در شبه جزیره هند چین سابقه می‌باشد. ازشمال با لاوس و تایلند. از غرب با تایلیند، ا ز جنوب با خلیج سیام واز شرق با ویتنام محاط است. سه ربع مملکت جنگل دا راست. از وسط مملکت در یای میکانگ می گذرد. اقلیم آن حاره مانسونی است.
بندر عمده آن سنیهانوك ویل است.
منابع وصنایع:ـ مملکت کمتر انکشا ف کرده است. پنجاه فیصد جنگلات دست‌نخورده اند. جنگل داری، ماهی گیری. و زرا عت مصروفیت عمده مردم است .
برنج از همه بیشتر کاشته می شود .رابر جواری، مرچ، شکر خرما، تنباکو، پنبه، ابریشم نباتات تیلی ، چوب دارد . آهن،مس منگانیز و طلا از معادن آنست. صنا یع منسوجات و کاغذ سازی در حال انکشا ف است .
تاریخ وحکومت :ـ تاریخ مملکت به اوایل عهد عیسوی می‌رسد، در آن زمان تحت نفوذ امپراطور های خمیر وهند بود. در ۱۸۶۳ فرانسه بر آن دست یافت قانون اسا سی ۱۹۴۷ حکومات مطلقه گذشته را از بین بود. در ۱۹۴۹ یك کشور دارای روابط با اتحا دیه فرانسه شد. در نهم نو مبر ۱۹۵۳ آزادی‌خود را اعلام کرد. در دسمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد.

هیئت تقنینیه مرکب از یك و لسی جرگه ۷۷ نفره منتخب برای چار سال و یك شورای سلطنت (سنا) ۲۴ نفره است.

مناسبات کمبو دیا و ویتنام جنو بی به نسبت مجادلات سر حدی خراب شده ویتنام جنوبی مدعیست‌که مداخله سرحدی بنابرینکه قوای ویتکانگ کمبود یارا بحیث پنـاه گاه خود استعمال می‌کنند واقـع شده است. مناسبات امریکا و کمبودیا قطع گردیده وکمبودیا از سال ٦٤ به جمهوریت مردم چین واتحاد شوروی جهت خریداری اسلحه مراجعه کرده‌است.

معارف ومذهب:ـ زبان ملی کمبو دیایی یا خمیر است . فرانسوی را بسیار مردم می دانند. انگلیسی تدریس می‌شود. درحدود چار هزار مکتب وموسسات علمی دارد.
بودایت مذهب رسمی است.

کو ریا

پایتخت: سیول، مساحت (کوریای جنوبی) ۳۷،٤۲۷ مربع میل (مساحه هردو کو ریا ۸۵۲۸۵ مربع میل با نفوس مجموعی سی‌ونه ملیون) نفوس تخمینی ۲۸ ملیون، پر چم: سفید با نشان های سرخ و آبی در مرکز آن و سه خط سیاه درهرربع‌آن **واحد پولی**

وان (۲۷۱ وان معادل يك دا لر امريكايي).
شرح : ـ كوريا ، كشور آرام صبگاهي ، شبه جزيره كوهي را در شمال شرق آسيا تشكيل ميدهد. سر حدات آن در ياي يا لو وتومان مي‌باشند. مانچور ياي جنوبي بطو ل سرحد شمال غربي آن به طول ٦٤١ ميل‌واقع است. يك سترحد چند ميـلي با سايبير يـا دارد.

منابع و صنايع: ـ كور يا كشور زرا عتي است. (۲۲ مليون جريب) زمين زراعتي دارد. جنگلات آن خيلي مهم است. طـلا، نقره،جست مس ،سترب، آهن، ذغال سنگ در آ نموجود است.

برنج از محصولات عمده زراعتي آنست . جو، گندم، تنباكو ، نيز مي‌رويد ، نخ تابي ، منسوجات نخي، ابريشمي و سندي صنايـع عمده آنست.

صادرات آنرا بيشتر آهن و تنكستن خام تشكيل ميدهد. ماهي، اگراگر، وابريشم‌نيز صادر مي‌كند.

تاريخ و حكومت: ـ تاريخ ثبت شده كوريا به ٥٧ قبل از ميلاد مي رسد، مد تها با چين يكجا بود بالاخره حسب موافقه چين و جاپان (١٨٩٤ـ ١٨٩٥) به آزادي مطلق نايل آ مد . در زمان جنگ روس و جاپان اخير الذكرآنرا اشغال كرد (١٩٠٤ـ١٩٠٥) در ١٩١٠ جاپان آنرا بنام چوزان جزء خاك خود ساخت .

در كنفرانس قاهره، نومبر ١٩٤٣ فيصله‌شد كه كوريا آزاد باشد.

در كنفرانس پوتسدام ١٩٤٥ عرض البلد ۳۸ خط فاصل بين قواي اشغالي امريكا و اتحاد شوروي تعيين گرديد. واين آغاز تقسيم وجدايي كوريا بود.

كورياي جنوبي بحيث يك جمهوريت در ماه مي ١٩٤٨ اعلام گرديد .

سنگمن ري رئيس جمهور آن براي چار دوره انتخاب شد تا بالاخره استعفي دا د. (١٩٦٠)، تعديلات در قانون اساسي در١٩٦٠ سيستم رياست جمهوري قوي را با يك‌سيستم كابينه تعديل كرد كه بيشتر به رژيم برتانيه شباهت دارد.

امريكا از سال ٥٤ ببعد به‌كورياي جنوبي‌بيش از دو مليون دالر كمك هاي مختلف داده است. تاكنون ٤٥ هزار عسكر كو ر يا ي جنوبي در ويتنام جنوبي بنفع امريكا مي‌جنگد.

اسامبله ملي ١٧٥ نفري بتاريخ ٢٦ نومبر ١٩٦٣ انتخاب گرديد و جمهوريـت سو م كوريا بتاريخ ١٧ دسمبر ١٩٦٣ بميا نآمد.

معارف و مذهب : مذاهب عمده كونفيوشنزم بوديزم، عيسويت و چوندو گيو است.

معارف ابتدايي اجباري است.

نزديك به ٥ هزار مكاتب ابتـدايي ٦٢١ مكاتب عالي و ٩٦ پوهنتون دارد.

الفباي ٢٤ حرفه كوريا كه از چين قديم وحروف بي صداي‌تبتي‌مستخرج از سانسكريت بميان آمده است يك سيستم عملي فونتيك را ايجاد كرده است .

كورياي شمالي در اول مي ١٩٤٨ بنا م جمهوريت ديموكراتيك مردم كوريا تشكيل شد. مركز آن پيونگ يانگ است در ١٩٥٠ جنگي بين كور ياي شمالي و جنوبي درگرفت. ولي ساحه جـنگ وسيـع شـد. رضاكاران جمهوريت مردم چين نيز به حمايه كوريا ي شمالي با كورياي جنوبي كه از امريكاحمايه مي‌شد به جنگ داخل شدند .

بالاخره به تاريخ ٢٧ جولاي ١٩٥٣ در پان مونجام توسط ملل متحد متاركه امضا شد ١٢ ساعت بعد جنگ خلاصـ شد تبادل‌اسيران در سپتامبر ٥٣ پايان يافت .

كو ستا ريكا

پايتخت : سان هوزي ، مساحت ٢٣٤٢١ مربع ميل ، نفوس نزديك به يك و نيم‌مليون. پرچم پنج قطعات افقي آبي ، سفيد ، سرخ، سفيد ، آبي بانشان در قطعهٔ بزرگتر سرخ . واحد پولي : كولون (٦¼ كولون معادل يك دالر امريكائي)

شرح : كوستاريكا ، جنوبي ترين مملكت امريكاي مركزي ، جمهوريتي است كه نكاراگوا همسايهٔ شمالي و پاناما همسايهٔ جنوبي‌آنست. سان هوزي ، تقريبا در مركز مملكت واقع و مركز صنعتي و كلتوري كوستاريكا است .

منابع و صنايع : يك قانون‌در ١٩٦٢ براي صنايع جديد تا ده سال ماليات را معاف كرده و بنابران صنايع زيادي را آورده است .

حاصل عمدهٔ زراعتي آن را قهوه تشكيل‌ميدهد. كيله ، كاكاو، مواشي، پنبه، ماهي، جواري، شكر ، برنج و غيره نيز توليد مي‌شود .تقطير مشروبات انحصار حكومت است .

جنگلات وسیعهٔ آن امکانات تجارت چوب را بیشتر ساخته است . طلا ونقره از معادن بدست می‌آید . معادن دیگر نیز دارد . واردات عمدهٔ آن آرد ، گندم ، منسوجات ، ماشین های صنعتی ، چرم ، پترول ، وغیره می‌باشد .

تاریخ و حکومت : کوستاریکا از ۱۸۲۱ به اینسو کشور آزادی بوده است وقانون‌اساسی فعلی آن در ۱۹٤۹ بمیان آمده است ، به اساس آن قواه نظامی بحیث یك موسسهٔ منسوخ قرار داده شده است .

قوه تقنینیه بدست مجلس نمایندگان است که تعداد آن ۵۷ نفر می‌باشد مدت خدمت‌آنها٤ سال است . رئیس جمهور برای چارسال انتخاب می‌شود واو کابینهٔ ۹ عضوی خود را تعیین می نماید. رئیس جمهو ر دو مرتبه بلاوقفه انتخاب شده نمی تواند . رای‌دهی‌حتمی است . رئیس جمهور فعلی هوزی ژوکن ترهوسی ترناندز به‌سال ٦٦ انتخاب شد .

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدائی اجباری است . تعلیمات عالی رایگان است . یك پوهنتون ، یك موسسه عالی زراعتی دارد . زبان کشور هسپانوی است . انگلیسی در مکاتب تدریس می‌شود . مذهب مردم رومن کاتولیك است ولی آزادی مذهب مراعات میشود .

امنیت داخلی توسط یك دسته محافظین ملکی به قوت ۳۵۰۰ نفر حفظ می شود . کوستاریکا عضو ملل متحد و موسسهٔ کشور های امریکائی می‌باشد .

کولومبیا

پایتخت : بوگوتا ، مساحت : ٤۵۵ر۳۳۵ مربع میل، نفوس پانزده ونیم ملیون، **پرچم:** یك قطعهٔ بزرگ افقی زرد بالای قطعات‌باریك آبی وسرخ. واحد پولی پیسو ۱٦۰ پیسو معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت کولومبیا در شمال‌غربی ترین قسمت‌امریکای‌جنوبی‌واقع و باجمهوریت پاناما هم سرحد است . کشور مذکور خط ساحلی طولانی هم به‌بحر الکاهل و هم به بحیرهٔ کاری بین دارد . کشور های ونیزویلا و برازیل به شرق آن ، واکوادور وپیرو به جنوب آن واقع‌اند .

سه سلسله ازکوه های اندیز کشور را از شمال به جنوب قطع می‌کنند . قسمت های جنوبی کشور نفوس بیشتر و هوای خوش آیندتر دارد . دریای ماگدالنیا از اندیز علیا سر چشمه گرفته بطرف شمال در بحیرهٔ کاری بین می‌ریزد . از مناظر دلچسپ کولومبیا کوهستان های پر برفی است که بالای خط استوا واقعند . آبشار های معروف تیکنداما نیز در کولومبیا واقع اند که ٤٤۳ فت ارتفاع دارند .

بوکوتوا که در سال ۱۵۳۸ بنا نهاده شد به ارتفاع ۸٦٦۰ فت در کوهستان های اندیز واقع است .

منابع و صنایع : کولومبیا دومین کشور صادر کنندهٔ قهوه بوده سالانه در حدود شش ملیون خریطهٔ ۱۳۲ پونده صادر می‌کند . برنج ، تنباکو و پنبه زرع می شود . شکر، کاکاو، گندم وکیله نیز تولید می‌شود . مملکت منابع معدنی زیاد دارد .

پترول زیاد استخراج می‌کند . نزدیك بوگوتا یك معدن زمرد واقع است که از چار قرن به اینسو مورد استفاده است . طلا، نقره، مس ، سرب، سیماب ، منگانیز ، پلاتینم ، ذغال سنگ ، آهن. چونه ونمك نیز دارد . صنایع مواد خوراکه بردیگر صنایع مقدم است .

تاریخ و حکومت : کولومبیا که برای سه صد سال تحت استعمار هسپانیه بود آزادی خود را هنگام انقلاب مستعمرات امریکائی هسپانیه (۱۸۱۰ ــ ۱۸۲٤) بدست آورد . در اول کولومبیای بزرگ شامل ونیزویلاواکوادور بود که بعدها در ۱۸۲۹ ــ ۱۸۳۰ از آن جدا شدند. کولومبیای فعلی بالاخره در ۱۸۸٦ بایك قانون اساسی بحیث یك جمهوریت بمیان آمد ولی بازهم در ۱۹۰۳ پاناما از آن بحیث یك کشور دیگر جدا شد . کانگرس آن شامل یك سنای ۹۸ نفری است که برای چار سال انتخاب می شوند ویك مجلس نمایندگان که به‌اساس یکنفر از هر ۹۰ هزار نفربرای دو سال انتخاب می شوند . رئیس جمهور نیز مستقیما توسط مردم برای چارسال انتخاب می‌شود ومجددا بلاوقفه انتخاب شده نمی‌تواند داکتر کار لوس استریپو نیمهٔ سال ٦٦رئیس جمهور انتخاب شد در ۱۹٦۵ قانونی بوجود آمد که حرکات متعلمین را بیش‌از پیش‌کنترول نماید واز مظاهرات شان جلوگیری کند .

معارف ومذهب : نفوس آن شامل سفید پوستان ومردمان مخلوط بوده یکصد وده‌هزار هندیان سرخ نیز دارد . معارف رایگان است ولی اجباری نیست . پوهنتون ملی در بوگوتا ۱۵۷۲ بناشده‌است. مذهب مردم‌رومن‌کاتولیک است . هسپانوی زبان رسمی است .

کینیا

پایتخت : نیروبی ، مساحت ۲۲٤ر۹٦۰مربع میل ، نفوس بیش از نه ملیون ، **پرچم** : قطعات افقی سیاه، سرخ وسبز باسپرو نیزه های قاطع درمرکز ، واحد پولی ، شلنگ افریقای شرقی (۷ شلنگ معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : کینیا ، مستعمرهٔ سابق برتانیه در ۱۹٦۳ آزاد شد . این کشور از بحیرهٔ هند به‌طرف شمال شرق تاسو مالیا امتداد دارد. به شمال آن ایتیوپیا ، به غرب آن یوگندا و بجنوب آن تانزانیا قرار دارد. تولیدات عمدهٔ آن قهوه ، چای ، حبوبات،پنبه، سیسل ، لبنیات ، پوست ها وچوب ومعدنیات می‌باشد. کینیا در افریقا بزرگ ترین تولید کنندهٔ چای است .

در ۱۹۵۳ حرکت شدید ماوماو برای آزادی در جهان سر وصدائی ایجاد کرد . این‌حرکت بعد ۸ سال مجادله بافتل بیش از شصت هزار کینیائی مفهور گردید . تا اینکه در ۱۲ دسمبر ۱۹٦۳ بحیث یك دومینیون در داخل ممالك مشترك المنافع آزاد شد وبه‌عضویت ملل متحد درآمد. درو.ت یکسال بعد کینیا جمهوریت شد و جوسولیناتا به حیث اولین رئیس جمهور آن نامیده شد . در حدود ۱۵۰ هزار مردمان سومالی درشمال مملکت زندگی می‌کنند که آرزو دارند روزی از کینیا جدا شده به‌سومالی ملحق گردند .

کیو با

پایتخت : هاوانا ، مساحت ٤٤۲۰٦ مربع میل ، نفوس بیش از هفت ونیم ملیون . پرچم سه‌قطعهٔ آبی دو قطعهٔ سفیدیکی بعد دیگر با یك ستارهٔ بزرگ سفید دریك مثلث سرخ نزدیك دسته . واحد پولی پیسو .

شرح : کیوبا ، گوهر آنتیل ، بزرگترین جزیرهٔ غرب الهند است به‌شمال آن آبهای فلوریدا نود میل از آن دور است. بناد ر متعدد دارد هاوانا بهترین بندر آن ومصون ترین بندر دنیا است .

منابع وصنایع : صنعت شکر مقیاس‌اقتصاد ملی کیوبا را تشکیل میدهد . ربع شکرمورد ضرورت دنیا را تولید می‌کند. تنباکو وسیگار های حاصله نیز از محصولات عمدهٔ آنست . قهوه ، ناریال ، کیله ، میوه‌های فامیل لیمو تولید می کند . آهن ، مس منگانیز . نکل و نمك ازمعادن آن شمرده می‌شود . صنایع‌آنرا سمنت ، ابریشم مصنوعی، نفت وپترول ومواد کیمیائی تشکیل میدهد .

تاریخ و حکومت : کولمبس در ۲۸ ـ اکتوبر ۱٤۹۲ کیوبا را کشف کرد. نام اول آن(خوانا) بود. کیوبا نام هندی آنست . مدت مختصری تحت تصرف برتانیه و بعد تا ۱۸۹۸ بتصرف هسپانیه بود . هسپانوی ها مردم کیوبا را از حق مدنی محروم کرده بودند و ایشانرا بحیث غلام بکار می‌گماشتند . زعیم انقلاب برای آزادی از هسپانیه مردی بود بنام هوزی‌مارتی. مداخلهٔ امریکا برای میانجی گری بی‌نتیجه ماند تا اینکه هسپانوی ها یك کشتی جنگی امریکا را دربندر هاوانا غرق کردند . امریکا با هسپانیه اعلان جنگ داد (۲۵اپریل۱۸۹۸) و آنرا مغلوب کرد. کیوبا بعد ازآن به‌آزادی رسید . امریکا قوای خود را رسما در ۱۹۰۲ از کیوبا خارج کرد. درسال ۱۹۰۳ امریکابندر گوانتانامو را برای بحریهٔ خود گرفت که تاکنون به‌تصرف آنست .

فیدل کاسترو در ۱۹۵٦ به‌شدت برعلیه رژیم دکتاتوری باتیستا مقابله کرد تا بالاخره در ۱۹۵۹ باتیستا کیوبارا گذاشته به‌لزبن فرار کرد. فیدل کاسترو صدر اعظم کیوبا شد . کاسترو اقدامات وسیعی برای ملی ساختن منابع وصنایع کشور روی دست گرفت. و برای بهتری اقتصاد وصنایع خود از اتحاد شوروی کمك گرفت واین شامل فروش شکر به‌اتحاد شوروی بود ، زیرا ایالات متحدهٔ امریکا از خریداری شکر کیوبا انکار ورزید

امریکا واردات به کیوبا را تحت مراقبت گرفت . در ۱۹۶۲ کنیدی رئیس‌جمهور امریکا همه گونه واردات را به‌کیوبا ممنوع

قرار داد . موسسهٔ کشور های امریکائی در جولای ٦٤ کیوبا را تحت محرومیت های اقتصادی قرار داد .

قبل ازین در اپریل ۱۹٦۱ حرکتی برای مغلوب کردن کاسترو توسط یکعده کیوبائی به‌کمك امریکا آغاز شد که در اثر آن برخلیج خوك ها در خاك کیوبا عسکر پیاده شد ولی یا کشته شدند و یا اسیر گشتند .

در خزان سال ۱۹٦۲ امریکا مطلع شد که کیوبا راکت های شوروی را در خاك خود موضع داده است . حکومت کنیدی اعلام کرد که فیر راکت های ساخت شوروی از خاك کیوبا بسوی خاك ایالات متحدهٔ امریکا معنی حملهٔ اتحاد شوروی را بخاك امریکا خواهد داشت . کنیدی از خروشچف تقاضا کرد این عمل را که خطری برای صلح قلمداد شده بود متوقف سازد . خروشچف قبول کرد و راکت ها از کیوبا کشیده شدند .

کیوبا عضو ملل متحد است .

معارف و مذهب : معارف بین سنین ٦ و١٤ اجباری است . پوهنتون هاوانا در ۱۷۲۱ تاسیس گردیده است . مذهب رومن‌کاتولیك اکثریت دارد وزبان رسمی هسپانوی است . انگلیسی را اکثر میدانند .

گابون

پایتخت : لیبرویل . مساحت ، ۱۰۲٫۲۹۰ مربع میل، نفوس چار و نیم ملیون . پرچم قطعات افقی سبز ، طلائی وآبی . واحد پولی فرانك (دو صد وچهل وشش فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

جمهوریت گابون که درسابق از متصرفات فرانسه بود بساحل غربی افریقای استوائی واقع است . از شمال با کامرون و ریوموني (مربوط هسپانیه) ، از شرق و جنوب با جمهوریت کانگو (کینشاسی از غرب با محیط اطلس محاط است . مملکت خیلی جنگل زار است .

اقتصاد گابون از نگاه اینکه صادراتش سی فیصد از وارداتش می باشد . خیلی خوبست منابع عمدهٔ عایداتی آنرا منگانیزچوب و محصولات چوب تشکیل میدهد . پترول ، آهن ویورانیوم نیز دارد .

زراعت ، سرك ها ، بنادر وبرق آبی‌بسرعت رو به انکشافند . کاکاو ، قهوه ، برنج ، محصولات خرما، کیله تولید می‌کنند .

گابون بتاریخ ۱۷ ، اگست ۱۹٦۰ به‌آزادی کامل نایل شد ، ودر ۲۰ سپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد . ولسی جرگهٔ گابون ٤٧ چوکی دارد. مبا رئیس جمهور آن است که در انتخابات ٦٤ بیست و هفت چوکی پارلمان را بدست آورد . گابون عضو جامعهٔ کشور های فرانسوی است .

داکتر البرت شواتیزر معروف شفاخانه‌ای را برای جزامی ها در ۱۹۱۳ افتتاح نمود . او در ٤ سپتمبر ۱۹٦٥ درگابون مرد وهمانجا دفن شد .

گانا (سابق ساحل طلا)

پایتخت : آکرا . مساحت ۹۱۸٤۳ مربع میل ، نفوس بیش از هفت ونیم ملیون ،بیرق: سرخ، طلائی وسبز باستارهٔ سیاه درمرکز قطعهٔ طلائی . واحد پولی پوند (یك پوندمعادل سه دالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت گانا عضو ملل متحد و ممالك مشترك المنافع است . کشور مذکور در افریقای غربی بساحل خلیج گینی واقع است . ازشمال با جمهوریت ولتای علیا ، از شرق باتوگو ، از جنوب بامحیط اطلس واز غرب باساحل عاج محاط است . درگانا کمتر ازده هزار اروپائی زندگی می‌کنند .

منابع وصنایع : گانا در معادن غنی است . منگانیز ، طلا، الماس، وبوسایت دارد . تولیدات منگانیز آن ماهانه هفتصد هزار تن است . جنگل های آن وسیع است . کاکاو محصول زراعتی عمدهٔ آنست وتولید سالانهٔ آن به ۲۷۵ هزارتن میرسد . عایدات فی‌واحد نفوس آن سالانه معادل یکصد وپنجاه دالر امریکائی است .

تاریخ وحکومت: گانا برای ۱۱۳ سال تحت تصرف برتانیه بود، نام فعلی آن‌نامیست که به‌یك کشور افریقائی درامتداد دریای‌نایجر در ۸۰۰ ـ ۱۰۷۰ میلادی داده شده بود. آزادی آن بعد اینکه در ۱۹۵۱ قانون اساسی جدیدی پیدا کرد وکوامی نکروما صدر اعظم آن شد، تسریع گردید. ملل متحد خاتمه قیمومیت توگولیند برتانوی را در ۱۳ دسمبر ۱۹۵۶ منظور و انحاد آنرا در اثر رای گیری باگانا تائید کرد. ازششم مارچ ۱۹۵۷ گانا در داخل ممالك مشترك المنافع با داشتن یك گورنر جنرال برتانوی به آزادی نایل شد گانا در اول جولای ۱۹۶۰ یك جمهوریت شد ولی در جملهٔ ممالك مشترك المنافع باقی ماند.

گانا، گینی ومالی یك اتحادیهٔ کشور های افریقائی را بتاریخ ۲۹، اپریل ۱۹۶۱ تشکیل دادند و موافقات قبلی خودرا باهمدگر درمورد امور دفاعی، سیاست خارجی، سیستم پولی واقتصاد تمدید نمودند.

گانا پارلمان ۱۹۸ عضوی دارد که ۱۹ نفر آن زنانند وهمه برای پنج سال انتخاب می شوند. کابینه از اعضای پارلمان تشکیل می شود در ٦٦ بنام شورای آزادی ملی یك گروپ صاحب منصبان و پولیس در غیاب نکروما رئیس جمهور گانا (که در جمهوریت مردم چین بود) قیام کردعنان حکومت رابدست گرفت، جوزف آنکرا بحیث رئیس حکومت جدید وعده داد که در ۱۸ماه دیگر انتخابات و قانون اساسی جدیدی را به میان خواهد آورد. نکروما درکشور گینی پناهنده شد.

گینی

پایتخت: کوناکری. مساحت ۹٦٫۸٦۵ مربع میل، نفوس سه ونیم ملیون، بیرق قطعات عمودی سرخ، زرد وسبز. واحد پولی فرانك گینی (۲٤٦ فرانك معادل یك دالر امریکائی).

شرح: گینی، از متصرفات قبلی فرانسه درافریقای غربی واقع ویا محیط اطلس ازغرب، گینی پرتگالی سنیگال ومالی ازشمال، ساحل عاج از شرق ولایبیریا وسییرالیون ازجنوب محاط است. قبایل عمدهٔ آن‌فلاح، مالینکی و سوسو میباشند.

منابع وصنایع: گینی بزرگ ترین ذخایر بوسایت دنیا را داراست. الماس، طلا و آهن نیز پیدا می‌شود. جواری، برنج، جلغوزه، کیله، قهوه، ناریال وارزن تولید می‌کند. قهوه، عسل، کیله، آهن والومینم صادر می کند.

تاریخ وحکومت: گینی به اساس فیصله های جمهوریت پنجم فرانسه، در ۱۹۵۸فیصله کرد که از جامعهٔ کشور های فرانسوی خارج شود.

در دوم اکتوبر همان سال گینی خود را آزاد اعلام کرد. سیکوتوری اولین رئیس جمهور آن شد. در ۱۲ نومبر همان سال قانون اساسی آن تصویب گردید. به‌اساس آن رئیس جمهور برای هفت سال کشور را اداره خواهد کرد. اعضای شورای ملی آن با مراجعه به‌آرای عامه انتخاب می‌شوند.

یگانه حزب مملکت بنام حزب دیموکراتیك گینی نفوذ زیادی بالای فیصدی های حکومت دارد. گینی عضو ملل متحد است.

گینی با چکوسلواکیا، آلمان شرقی، پولیند، اتحاد شوروی وجمهوریت مردم‌چین معاهداتی دارد و در امور سیاسی اعلام‌بیطرفی می‌نماید.

گینی در ۱۹۶۱ موافقه‌ای با مالی وگانا امضا کرد وبه اساس اتحادیهٔ کشور های افریقائی را تشکیل داد که طی آن امکان‌توحید قوای نظامی، سیاست خارجی، سیستم پول و پروگرام های کلتوری آنها میرود. در ۲۲ می ۱۹۶۳ موافقه‌ای با فرانسه امضاء کرد و در اثر آن امداد تخنیکی و کلتوری از آن کشور بدست می آورد. فرانسوی زبان رسمی آنست.

گمبیا

پایتخت: باترست. مساحت ٤۰۰۵ مربع میل، نفوس سه صد وسی هزار. واحدپولی پوند (یك پوند معادل تقریبا سه دالرامریکائی)

کوچکترین کشور افریقائی هم از لحاظ مساحت و هم از لحاظ نفوس در افریقای غربی واقع و در سابق از متصرفات برتانوی بود. گمبیا شامل جزیره سینت ماری در مصب دریای گمبیا (که از کشور سینیگال

میگذرد) ویك ،یك پارچه زمین بهعرض ده‌میل بههر دو طرف این دریا می‌باشد . گمبیا به استثنی ساحل آن برمحیط اطلس دیگر از هر طرف باسنیگال محاط است .

گمبیا در ۱۹۶۳ بهآزادی داخلی رسید قوهٔ تقنینیهٔ آن شامل یك رئیس و ۳۲ عضوانتخابی است در ۳۰ جولای ۱۹۶٤ برتانیه بهآزادی کامل آن موافقه کرد . سالانه یك ملیون‌دالر کمك از برتانیه می‌گیرد . این امر در ۱۸ فبروری ۱۹۶۵ عملی شد . گمبیا عضو ممالك مشترك المنافع است و در ستامبر ٦٥ به عضویت ملل متحد قبول شد. دراولین‌انتخابات عمومی بعد از آزادی ۱۹۶۶ حزب مترقی مردم مربوط به صدراعظم داوداجوارا ٢٤ چوکـی پارلمان ۳۲ نفری را بدست آورد .

خسته های روغنی وبرنج از تولیدات زراعتی آنست .

گوا تیما لا

پایتخت : شهر گواتیمالا ، مساحت ٤٢،٠٤٢ مربع میل نفوس : چار ونیم ملیون ، بیرق، سه قطعهٔ عمودی بهرنگ های آبی، سفید و آبی بایك نشان در قطعهٔ سفید . واحد پولی کیتزال معادل یك دالر امریکائی .

شرح : گواتیمالا شمالی ترین کشـور امریکای مرکزی بوده مکسیکو را بشمال و غرب خود وهاندوراس برتانوی را بهشرق خود، هاندوراس والسلوادور را بهشرق و جنوب خود ومحیط آرام را در جنوب غرب‌خود دارد . اقلیم آن نزدیك بحر گرم ودر داخل کشور در ارتفاعات معتدل تر است.

بیش از پنجاه فیصد نفوس سرخپوست خالص است . مردم باقیماندهٔ آن مخلوط هسپانوی و سرخپوستان می‌باشند .

خرابه هـای معروف مایا در محلی بنام واشوکتون و تیکال واقع است .

منابع وصنایع : زراعت مصروفیت عمدهٔ مردم را تشکیل میدهد .

قهوه از تولیدات عمدهٔ آنست . کیله،پنبه، شکر، جواری وبرنج تولید می‌کند . چوب‌های قیمتی صادر می‌کند. مالداری نیز دارد. نقره، طلا، مس، آهن وغیره دارد .

تاریخ و حکومت : در هزار سال اول‌میلادی مدنیت مایا در گواتیمالا شیوع داشت .

گواتیمالا خودرا از هسپانیه در ۱۸٦۱ آزاد ساخت . جمهوریت گواتیمالا در ۱۸۳۹تاسیس شد. دراواخر سال ٦٥ قانون اساسی جدید وانتخابات جدید گواتیمالا صورت گرفت . درماه مارچ ۱۹٦٦ پروفیسر جولیومونتی‌نگرو رئیس جمهور گواتیمالا شد نامبرده نیمهٔ‌همان سال یك پروگرام وسیع اصلاحات ارضی را روی دست گرفت .

معارف ومذهب : مذهب رومن کاتولیك عمـومیت دارد . مـذاهب دیگـر نیز قبـول میشود معارف حتمی است . یك پوهنتون در شهر گواتیمالا دارد . زبان رسمی هسپانوی است .

لاؤس

پایتخت ها : ویانتیان ولوانگ پرابانگ. مساحت نود و یك هزار مربع میل . نفوس‌سه ملیون . بیرق سرخ باسفید، فیل سه سره در مرکز در حالیکه چتری را نگهداشته است . واحد پولی کیپ (۲٤٠ کیپ معادل یك دالر امریکائی) .

لاوس یك سلطنت مشروطه در آسیای‌جنوب شرقی و یکی از سه دولت هند چین قدیم است که وقتی تحت تصرف فرانسه بود. از شمال با جمهوریت مردم چین از شرق با ویتنام شمالی و جنوبی، ازجنوب باکمبودیا واز غرب با تایلیند وبرما محاط می‌باشد . لاوس محاط به خشکه است وکوهی وجنگلی می باشد . کشور مذکور فقط ۳٥٤٠ میل راه زمینی دارد . در ۱۸۹۳ تحت الحمایه فرانسه شد . در ۱۸۹۹ عضو اتحادیهٔ هند چین‌گردید. درسال های ٤٠ احساس آزادی آن تقویه یافت . قانون اساسی جدید آن در ۱۹٤۷ بمیان آمدکه کشور را بهشکل یك سلطنت مشروطه تحت اقتدار سلالهٔ لوانگ پرابانگ درآورد .

این سلاله خودش از سلطنت های لوانگ پرابانگ و ویانتیان تشکیل شده بود . قانون اساسی همچنان به مملکت یك‌حکومت پارلمانی داد .

در ۱۹ جولای ۱۹٤۹ یك کشور آزاد گردید

واز حمایت فرانسه خارج شد . حکومت لاوس را کشور های کمونستی هند چین در هنگام امضاء موافقهٔ متارکه با فرانسه به رسمیت شناختند . این موافقت نامه در جنیوا در ۲۱ جولای ۱۹۵۴ به‌امضاء رسید . لاوس را اکثر اعضای ملل متحد برسمیت شناختند و در دسمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد .

شورای ملی لاوس برای پنج سال انتخاب می‌شود و شاه می‌تواند آنرا منحل سازد .

مجادلات بین گروپ های کمونست ، ضد کمونست و بیطرف در لاوس باوصف‌موافقات ۱۹۵۴ وضع کشور را برهم زد . رقابت های میان گروپ کمونستی پتیت لاو تحت رهبری شاهزاده سوفاناوونگ در شمال کشور و گروپ های دست راست و بیطرف امکان‌دخول پتت لاورا در نظام دفاعی و حکومت شاهی از بین برد. از ۱۹۶۰ ببعد مجادلات بیشتر شده است .

سه شاهزادهٔ رئیس سه گروپ فوق الذکر در جون ۱۹۶۲ یك حکومت ائتلافی تشکیل دادند که درآن رئیس گروپ بیطرف ،شاهزاده سوواناپوما صدارت عظمی را اشغال کرد . کنفرانس ۱۴ کشور که در ۱۵ می۱۹۶۱ در جنیوا آغاز یافته بود موافقاتی رادر۲۳ جولای ۱۹۶۲ به امضاء رسانید که بیطرفی و آزادی لاوس را تضمین می کرد . ولی جنگ بین پتت‌لاو وقوای بیطرف همچنان ادامه داد . در ۶۵ گروپ دست راست اقدامی به‌کودتاکردند ولی ناکام شد . طیارات لاوس وامریکا در ۶۵ و ۶۶ مراکز پتت لاورا بمباران نمودند .

محصولات عمدهٔ لاوس قلعی، برنج، جواری، تنباکو، پنبه، افیون، میوه‌های لیمو ونارنج و قهوه وانواع چوب می‌باشد . مردم لاوس‌اصلا از مردمان تای، اندونیزیائی و چینی می باشند . زبان‌های فرانسوی و انگلیسی عام است .

مذهب رسمی بودائی است .

لایبیریا

پایتخت : مونروویا . مساحت ۴۳ هزار مربع میل نفوس یك ملیون . بیرق ۱۱ قطعهٔ متناوب سرخ و سفید افقی . در ساحهٔ بالائی نزدیك دسته یك ستارهٔ سفید پنج گوشه ئی روی یك مربع آبی . واحد پولی ، دالر امریکائی و همچنان مسکوکات نقره ئی ومسی لایبیریائی .

شرح : جمهوریت آزاد سیاهپوستان‌لایبیریا در قسمت جنوبی افریقای غربی واقع و با سییرالیون از غرب . گینی از شمال ، ساحل عاج از شرق و در حدود ۳۵۰ میل ساحل اطلس از جنوب محاط می‌باشد . قسمت‌اعظم مملکت جنگل دار و دارای منابع معدنی می باشد .

بندر آزاد مونروویا که امریکا آن را در سال های ۴۵ — ۱۹۴۸ ساخت در سال ۱۹۶۴ به حکومت لایبیریا واگذار شد .قیمت آنرا لایبیریا تا ۱۹۹۹ خواهد پرداخت .

منابع و صنایع : رابر خام عمده ترین حاصلات آن می باشد . برنج، الیاف ، قهوه، کاکاو وشکر هم تولید می‌کند . از معادن مهم آن آهن است که سالانه در حدود سه ملیون تن تولیدات دارد .

تاریخ و حکومت : نفوس آن کاملا از نژاد افریقائی است . لایبیریا در ۱۸۲۲ توسط سیاهان آزاد شدهٔ امریکائی با اسکان شان در مونرو ویا بوجود آمد . در ۲۶ جولای ۱۸۴۷ بحیث یك جمهوریت اعلام گردید . قانون اساسی آن همانند امریکاست . تنها مردمان نژاد افریقائی می‌توانند تابعیت بگیرند وتنها تابعین می توانند جایداد غیر منقول داشته باشند . حکومت بدست رئیس جمهور است که بدوا برای یك دورهٔ ۸ ساله انتخاب می شود و او می‌تواند باز برای دوره های ۴ساله انتخاب گردد . سنای آن شامل ده‌نفر است که برای شش سال انتخاب می‌شوند ومجلس نمایندگان آن ۳۹ نفر است که برای چارسال انتخاب می‌شوند. رئیس‌جمهورلایبیریاولیم‌تمبن است که در سال ۱۹۴۳ به اینسو منظم به‌آن عهده انتخاب شده است . لایبیریا عضو موسسه ملل متحد است.

لبنان

پایتخت : بیروت . مساحت ۴ هزار مربع میل ، نفوس بیش از دوملیون ، بیرق سه قطعهٔ افقی به رنگ های سرخ سفید و سرخ که سفید دو چند عرض سرخ است و نقش سیدار سبز را در وسط دارد . واحد پولی پوند لبنانی (سه پوند معادل‌یك دالرامریکائی)

شرح : جمهوریت لبنان پارچه زمینی را به امتداد ساحل شرقی مدیترانه احتوا کرده است که طول آن تقریبا ۱۲۰ میل وعرض آن بین سی و ۳۵ میل می‌باشد . به جنوب آن کشور نام نهاد اسرائیل وبه‌شمال وشرق آن سوریه واقع است . بیروت ثلث نفوس‌کشور را دارد وبندر عمدهٔ لبنان را تشکیل میدهد. نزدیك به‌یك ونیم ملیون مهاجر فلسطین دارد .

منابع و صنایع : دو ثلث عواید ملی آن از تجارت بدست می‌آید . زراعت مسئول ۱۵ فیصد وصنایع ۱۲ فیصد آنست . نصف کارگران در امور زراعتی مشغولند .محصولات عمده سیب، میوه‌های سیتروس ، زیتون ، تنباکو ، سبزیجات وغله‌ها می‌باشد . از تولیدات صنعتی آن انواع خوراکه ها ، منسوجات ، چرمی‌باب ، سمنت و تصفیهٔ پترول می‌باشد . تیل عراق وعربستان به‌بندر های تریپولی و سیدون پایپ می شوند .

با جمهوریت متحد عربی موافقاتی درمورد ویزه، محصولات گمرکی و صادراتی وتسهیلات برای واردات سوریه دارد .

تاریخ و حکومت : لبنان از پنج ولایت امپراطوری عثمانی بمیان آمد: لبنان شمالی، مونت لبنان ، لبنان جنوبی ، بیروت وبکه و در اول ستامبر ۱۹۲۰ همراه با سوریه یك کشور آزاد شد .

از آنوقت تا ۱۹٤۱ تحت قیمومت فرانسه بود. در ۱۹٤٤ حکومت فرانسه اختیارات خود را به‌کشور های سوریه و لبنان داد . قوای اجنبی لبنان را در ۱۹٤٦ ترك دادند .

مجادلات مردم برای از بین بردن حکومت طرفدار غرب به انقلاب می ۱۹۵۸ منجر شد. لبنان مرکز مخالفت های بین المللی شد .

امریکا مداخله نظامی کرد . قوای امریکائی در اکتوبر همان سال خارج شدند . قانون اساسی به آن یك هیئت تقنینیه ۹۹ عضوی میدهد که برای ٤ سال انتخاب می شوند .

رئیس جمهور برای شش سال انتخاب میشود . او باید عیسوی مذهب و صدر اعظم باید مسلمان باشد لبنان عضو ملل متحد و جامعهٔ عربی می باشد . رئیس جمهورشارل‌هیلو و صدر اعـظم لبنان عبد الله یافی می باشد. واخیرالذکر در ۱۹٦٦ به صدارت رسید .

معارف و مذهب : ۵۰ فیصد نفوس عیسوی مذهب ، و قسم اعظم باقیمانده را مسلمین مربوط به چندین جماعت تشکیل میدهند . در بیروت پنج پوهنتون موجود است . عربی‌زبان رسمی می باشد .

لوکسمبورگ

پایتخت : لوکسمبورگ . مساحت ۹۹۹ مربع میل ، نفوس ۳۳۱۰۰۰ بیرق سه قطعه افقی سرخ ، سفید وآبی. واحد پولی فرانك لوکسمبورگ (پنجاه فرانك معادل یك دالر امریکایی) .

شرح : لوکسمبورگ از طرف شرق بـا جرمنی ، از طرف شمال وغرب‌با بلجیم واز طرف جنوب با فرانسه محاط است .

منابع و صنایع : نزدیك به هفتصد هزار جریب آن به زراعت اختصاص دارد . جو ، گندم . جودر وکچالو می رویانند .

معادن آهن آن موجد صنعت منکشف فولاد سازی شده است . مواد کیمیاوی ، آب‌جو ، تایر موتر ، تنباکو و آلات فلزی، سمنت،گلاب و لبنیات نیز تولید می‌کند .

تاریخ و حکومت : لوکسمبورگ که در ۹٦۳ تاسیس شده تحت تصرف برگندی ، هسپانیه ، آستریا و فرانسه در آمد . در ۱۸۱۵ ـ آزادی داخلی یافت . در هر دوجنگ جهانی آلمان آنرا اشغال کرد . در ۱۹٤۸ لوکسمبورگ بیطرفی غیر مسلح خود را ملغی قرار داد . در همین سال اتحاد گمرکی با هالیند و بلجیم قایم کرد که در ۱۹۵۸ به اتحادیهٔ اقتصادی بینلوکس مبدل گردید .

عضو ملل متحد و ناتو است . کشور شکل شاهی مشروط دارد قوهٔ تقنینیه بدست یك شورای ۲۱ نفره است که برای حیات انتخاب می‌شوند ویك مجلس نمایندگان ۵٦ نفر دارد که توسط مردم انتخاب مـی شوند . یـك وزیر دولت در راس یك کابینهٔ اقلاسه‌عضوی کار حکومت را پیش می‌برد . رئیس دولت گراند دیوك جین است که در اثر استعفی مادر خود گراند دچس شارلات بعد ٤۵ سال ادارهٔ مملکت به این وظیفه رسیده است .

نفوس لوکسمبـورگ تقریبـا کامـلا رومن کاتولیك‌است. معارف اجباری‌است. همان طور هم خدمت نظام اجباری است . زبان‌های رسمی فرانسوی و جرمنی می باشد . زبان ملی آن لیتز بورگیش نام دارد .

لیبیا

پایتخت ها : تریپولی و بن‌غازی مساحت ۶۷۹۳۵۸ مربع میل . نفوس بیش از یك ونیم ملیون، بیرق : پارچه های افقی سرخ ، سیاه وسبز باهلال وستارهٔ سفید در وسط . واحد پولی پوند لیبیائی یکصد پیاستر (یك پوند معادل تقریبا سه دار امریکائی) .

شرح : لیبیا اولین کشوری است که تحت نفوذ ملل متحد به‌آزادی نایل آمد ، یك‌شاهی مشروط است به امتداد ساحل شمالی افریقا. در شمال آن مدیترانه در شرق آن‌جمهوریت عرب متحد و سودان ، در جنوب آن سودان و جمهوریت های چاد ونایجیریا درغرب‌آن‌تونس والجزایر واقع است .

کشور سه منطقه دارد . یکی منطقهٔمدیترانه که ۱۷ هزار مربع میل بوده پر نفوس ترین منطقهٔ بوده ومرکز شغل زراعت لیبیاست . منطقه های دیگر آن شبه صحرا و صحرا می باشد . ولایت تریپولیتا نیا در شمال غرب ۶۹ فیصد نفوس لیبیا را دارد . ایالات متحدهٔ امریکا پایگاه های نظامی در آن دارد.

منابع و صنایع : لیبیا باغ های خرما ، زیتون ، لیمو ، بادام وانجیر دارد .

تنباکو ، بوریا، قالین ، آلات چرمی ، و قماش های زردوزی شده نیز دارد . معادن در ۱۹۵۳ ملی شد .

در ۱۹۵۷ تیل کشف شد فعلا تولیدروزانه در حدود یك ملیون بیرل می‌باشد .

امریکا وبرتانیه به‌لیبیا کمك می‌دهند . توسعه مدنیت عصری ورفاه مردم قسما مرهون حاصلات فروش تیل می‌باشد .

تاریخ و حکومت : موقعیت این کشورآنرا تحت تسلط گارتاژ، روم، واندال ها،امپراطور عثمانی وایتالیا در آورده است . بعد جنگ عمومی دوم مدتی تحت ادارهٔ برتانیه وقسما تحت ادارهٔ فرانسه بود .

در جون ۱۹۴۹ - برتانوی ها محمد ادریس السنیوسی ، رهبر اقوام سنیوسی را بحیث امیر سیری نایکا شناختند . نامبرده درخزان همان سال قانون اساسی را بمیان آورد و حکومت داخلی را بدست گرفت .

حکومت او را ملل متحد در ۱۹۴۹ قبول کرد. یك شورای قانون ساز قبل از آزادی برای لیبیا شاهی مشروطه را تایید کرد ولقب امیر را به‌پادشاه مبدل ساخت . در دسمبر ۱۹۵۱ شاهی موروثی از طرف شاه ادریس اول اعلام گردید .

پارلمان مرکب از یك سنای ۲۴ عضوبرای ۸ سال می‌باشد که از طرف پادشاه تعیین می‌شوند . لیبیا عضو ملل متحد وجامعهٔ عرب می‌باشد .

معارف و مذهب : اکثر نفوس لیبیا عرب‌ها مسلمان اند ایتالویان ، یهودیان وغیره نیز دارد .

۴۰ فیصد نفوس خواننده و نویسنده‌است. مکاتب حکومتی و خصوصی و دو پوهنتون دارد .

دفاع : برتانیه و ایالات متحدهٔ امریکا هر دو در پایگاه های نظامی مخصوص خودشان قوای نظامی دارند .

لیختنشتاین

پایتخت : وادوس ، مساحت ۶۲ مربع‌میل، نفوس نزده هزار بیرق پارچه های افقی آبی و سرخ . واحد پولی فرانك سویسی (چار فرانك واندی معادل یك دالر امریکایی) .

شرح : لیختنشتاین ، کشوریست بر راین علیا بین استریا و سوتیز ریلند که تا ۱۸۶۶ عضو کانفدریشن جرمنی بود و بعدا تا اعلام آزادی کامل آن در ۱۹۱۸ بر استریا متکی بود .

سویتز رلیند بر اساس یك قرار دادامور پستی و تلگرافی گمرك و مناسبات خارجی آنرا انجام میدهد . کشور هیچ عسکر ندارد وقوهٔ پولیس آن فقط شصت نفر است .

منابع وصنایع: مردم آن زراعت پیشه و مالدار هستند.ماشین‌ها وافزارنیز می‌ساز د. خو را کـه با ب و چـر م با ب نیـز تو لید می‌کند . همه مصارف حکومت از مدرك فروش نکت های پستی آن بدست می آید .

تاریخ و حکومت : لیختنشتاین یك شاهی موروثی است . قانون اساسی ۱۹۲۱ آن قوهٔ تقنینی را به دایت پانزده نفری داده است که برای چار سال انتخاب می شوند کشور تقریبا هیچ نوع محصول گیری ندارد . عضو افتا و محکمهٔ بین المللی است . شاهزاده

فرمانفرا بنام فرانـز جوزف دوم می باشد . رئیس حکومت جیرالد باتیسنر یاد میشود . نفوس مملکت کاتولیك می باشد و زبان جرمنی زبان رسمی است .

ما لتا

پایتخت : والیتا ، مساحت ۱۲۲ مربع میل، نفوس ۳۱۹ هزار بیرق قطعات عمودی سفید و سرخ با صلیب حاشیه سرخ در قطعهٔ سفید . واحد پولی پوند (یك پوند معادل سه دالر امریکایی) .

مالتا در مدیترانه ۵۸ میل بجنوب جزیرهٔ سیسلی و ۱۸۰ میل دورتر از قارهٔ افریقاواقع است .

جزیرهٔ مالتا خودش فقط ۹۵ مربع میـل مساحت . دو جزیرهٔ دیگر مربوط آن گوزو وکوملینو است .

مالتا برای ۳۵ قرن تحت تصرف ملت‌های مختلف بود وفقط در ۲٤ـ اکتوبر ۱۹٦۱ به آزادی داخلی نایل آمد وبتاریخ ۲۱ سپتمبر ۱۹٦٤ طوری آزاد شد که فرمانفرمای برتانیه را بحیث رئیس دولت پذیرفت .

برتانیه تا ده سال پایگاه هائی در آب خواهد داشت . مالتا عضو جامعهٔ ممالك‌مشترك المنافع وملل متحد است . مجلس نمایندگان آن شامـل ۵۰ نفـر منتخبین تـوسط مردم میباشد . صدر اعظم وکابینه ازهمین‌هاانتخاب می‌شوند .

ثقلت نفوس در فی مربع میل به ۲٦۷٦نفر میرسد .

پروگرام پنجسالهٔ انکشافی درمالتا از۱۹٦٤ ببعد روی دست است . میخواهند توریزم و صنایع جدید را تشویق کنند .

کچالو ، میوه جات ، سبزیجات ، گل ها، تخم ها دستکش ها و منسوجات صادر می‌کند. سمنت ، ماشین باب و مصنوعات ساخته شده وارد می نماید .

مالديو

پایتخت : ماله . مساحت ۱۱۲ مربع میل نفوس یکصد هزار واحد پولی روپیه (نزدیك به‌پنج روپیه معادل یك دالر امریکائی) .

جزایر مالیدو عبارت از دوازده گروپ‌مرجانی شامل بیش از دو هزار جزیره میباشد که بیش از دو صد آن مسکون است . جزایر مالدیو در بحیرهٔ هند سه صد میل به جنوب غرب هند واقع است . در ۲٦ جولای ۱۹٦۵ از برتانیه آزادی گرفت در ستمبر همان سال عضو ملل متحد شد و برتانیه امور دفاع و خارجهٔ آنرا به خود آن باز گذاشت . پایگاه قوهٔ هوائی برتانیه برجزیرهٔ گال‌مالدیوجنوبی موجود است .

مالدیو که مدت مختصری جمهوری بود ، فعلا یك سلطنت مشروطه تحت امیر محمد فرید دیدی بحیث سلطان مالدیو می‌باشد .

مردم مالدیو مسلمانند زندگی بحری دارند. ناریال ، میوه وارزن می‌رویانند مشغلهٔ عمده مردم ماهیگیری است . ماهیان را تمیز کرده به سیلون صادر می‌نمایند .

ما لی

پایتخت: بماکو مساحت ٤٦۵ هزار مر بع میل ، نفوس چارونیم ملیون، پرچم : قطعات عمودی سبز ، زرد و سرخ . واحد پولی فرانك مالی (۲٤٦ فرانك معادل یك دالـر امریکایی) .

جمهوریت مالی که در ۱۹٦۰ بنام‌جمهوریت سودانی یاد میشد ویك وقتی از متصرفات فرانسه بود از شمال با موریتانیا والجزایر از شرق و جنوب شرق با نایجر وولتای‌علیا، از جنوب با ساحل عاج گینی واز غرب بـا سینیگال وموریتانیا محاط می‌باشد .

در ۱۹۵۸ سودان فرانسوی به‌جمهوریـت سودانی مبدل گردید و در داخل جامعهٔ فرانسوی به آزادی داخلی رسید . در ۲۰جون ۱۹٦۰ـ آزادی کامل یافت . از اتحاد بـا سینیگال جدا و بنام مالی عرض وجود کرد .

در همان سال عضو ملل متحد شد وگرچه خارج جامعهٔ فرانسوی است معهذا بافرانسه موافقات تجارتی و کلتوری دارد در ٦۱ باگانا وگینی اتحادیهٔ کشور های افریقایی راتشکیل داد . در ٦۳ با سینیگالی مخالفت های خود را رفع کرد و مناسبات گمرکی تجارتی و

استفاده از خطوط آهن و بنادر سینیگالی را برای مالی ممکن ساخت .
رئیس جمهور و وزرا به مجلس نمایندگان مسئولند . اعضای این مجلس برای پنج سال انتخاب می‌شوند . مودیبو کایتا رئیس‌جمهور وصدر اعظم مالی میباشد .
مملکت زراعتی است . تخم های روغن‌دار محصولات عمدهٔ آنست مالداری نیز می‌کند.

مالیزیا

پایتخت ها : کوالالمپور و سلنگور . مساحت ۱۲۸۳۰۸ مربع میل ، نفوس **نه‌ملیون .**
بیرق ۷ قطعهٔ سرخ و ۷ قطعهٔ سفید باهلال و ستارهٔ ۱٤ گوشه ئی در حاشیهٔ چپ‌بالائی.
واحد پولی دالر ملایایی . (سه دالرملایایی معادل یك دالر امریکایی) .

اتحادیهٔ مالیزیا ، عضو ملل متحد وممالك مشترك المنافع در ۱٦ سپتمبر - ۱۹٦۳ بمیان آمد. اعضای آن عبارت بودند از ملایا سراواك وصباح . اندونیزیا و فلیپین مخالف تشکیل آن بودند ولی یك گروپ ناظرین ملل متحد موافقت عمومی مردم سراواك و صباح را باآن یافتند .
مالیزیا یك سلطنت مشروطه بودکه از ۹ سلطنت موروثی تشکیل گردیده بود (جوهور، کده ، کلانتان ، نگری سمبیلان پاهانگ، پراك، پولیس ، سلینگور وترنگانو) .
سنگاپور در نهم آگست ٦٥ جدائی خودرا ازآن ابلاغ کرد . زیرا مشکلاتی بین چینی های سنگاپور ودیگر نفوس فدریشن موجود بود .
در نفوس مالیزیا ٤۲ فیصد چینی ، ٤۰ فیصد مالی‌هاو ده فیصد هندی و پاکستانی وجود داشت .
شاه مالیزیا که به لقب یانگ دی پرتوان اگانگ (یعنی فرمانفرمای عمومی رئیس رسمی دولت که قوهٔ سیاسی ندارد) شاهزاده‌اسمعیل ناصر الدین شاه، سلطان ترنگانو است که در آگست ٦٥ توسط شورای حکمفرمایان موروثی هرنه دولت ملایا انتخاب شده است .

ملایا : اتحادیهٔ ملایا که در ۱۹۵۷ عضو ممالك مشترك‌المنافع گردید قسمت جنوبی جزیره نمای ملایا را در جنوب شرق آسیا تشکیل میدهد در شمال آن تایلیند ، درشرق آن بحیرهٔ جنوب چین ، وجنوب وغرب آن جزیرهٔ سوماترای اندونیزیا واقع است .
جزیره سنگاپور نزدیك ساحل جنوبی آن‌وقوع دارد . ۷۵ فیصد آن جنگل ، دلدل زار و کوهستان است . بندر عمدهٔ آن پنانگ در جزیرهٔ پنانگ می‌باشد .
ملایا مواد خام تولید می‌کند . قلعی رابر، تیل خرما از آن جمله است که جمعاً هشتاد فیصد صادرات آنرا تشکیل میدهد. بزرگترین تولید کنندهٔ رابر طبیعی دنیا بشمار میرود . برنج . شکر، مرچ وغیره محصولات زراعتی نیز دارد. درختان رابر آن اصلا از برازیل آورده شده است .
در ۱۷۸٦ بدریجا به تصرف برتانیه‌درآمد. ازآن پیش قسما بدست هالیند و تایلیندبود.
بعد جنگ عمومی دوم در ۱۹٤٦ ادارهٔ مستعمرات برتانوی این منطقه منحل گردید. سنگاپور یك مستعمرهٔ علیحده شد. اتحادیهٔ نه‌گانهٔ ملایا بوجود آمد و در ٤۸رسما اعلام گردید . در ۵٦ و۵۷ بنابریك عدهٔ موافقات حکومت برتانیه از آن برداشته شد . در۱۹٦٦ حکومت اعلام کرد که صباح وسراواك بنام مالیزیای شرقی و ایالات دیگر بنام مالیزیای غربی شناخته می‌شود .
ملایایی ها مسلمانند . بودایی ، عیسوی و هندو نیز دارند . ملایایی زبان ملی است . ملایایی و انگلیسی سنگاپور ودیگر نفوس فدریشن موجود بود .

صباح : بورنیوی شمالی سابق ، درشمال بورنیو که سومین جزیرهٔ بزرگ جهان است واقع می‌باشد . بیست و نه نیم هزار مربع‌میل مساحت دارد و نفوس آن نزدیك به‌نیم ملیون است . رابر ، کوپرا ، چوب، تنباکو وماهی صادر می‌کند . پایتخت آن جسلتن نام دارد.

سراواك : به‌امتداد ساحل شمال غربی بورنیو واقع است . یك سال ٤۵۰ میل‌طولانی دارد . مساحت آن پنجاه هزار مربع میل و نفوس آن ۷۷۷ هزار نفر است . پایتخت آن کوجنگ است . صادرات عمدهٔ آن‌مرچ، طلا، رابر می‌باشد . یك مقدار تیل‌وارده ازبرونی‌را نیز تصفیه میکند .

مراکو

(المغرب دیده شود)

مکسیکو

پایتخت : مکسیکو ، مساحت (۷۵۸۲۵۹) مربع میل ، نفوس نزدیك به‌چهل وسه ملیون بیرق سه قطعهٔ عمودی سبز، سفید وسرخ با علامهٔ عقاب وکاکتوس روی قطعهٔ سفید . واحد پولی پیسو (دوازده ونیم پیسو معادل یك دالر امریکایی) .

شرح : جمهوریت مکسیکو از شمال و شمال شرق با ایالات متحدهٔ امریکا ، ازشرق با خلیج مکسیکو کامچیچی‌وبحیرهٔ‌کاری‌بین، از جنوب‌باگواتیمالاوهاندوراس برتانوی‌واز غرب‌با بحرالکاهل محاط‌است . جزیرهٔ‌نمای‌کالیفورنیای پایین توسط خلیج کالیفورنیا از آن جداشده است ولی از مربوطات آن است . کوهای سیر امادری از شمال به جنوب در غرب‌مملکت ودر شرق کشور مادری او رنیتال امتداددارد. دربین این در سلسله قلاتی به ارتفاع بین‌سه وپنج هزار فت واقع است که هوای معتدل و پر باران دارد . در حاشیهٔ غربی البته لزومی به آبیاری زمین ها دیده میشود .

نفوس مکسیکو مخلوطی از هندیان سرخ و هسپانوی ها هستند . مردمان از تك ومایا هم در آن ها حل شده‌اند . بقایای تاریخی برای توریزم جالب است .

منابع و صنایع : درمعادن و چوب غنی است . نقره وطلا ، مس، سرب، جست،سرمه، سیماب ارسنیك سلفر وذغال هم دارد . تولیدات پترول آن سالانه به ۱۲۵ ملیون‌بیرل می رسد .

غاز طبیعی بـه ایالات متحده امریکـا میفروشد .

زراعت ، مالداری و ماهی‌گیری مهم است. ریفارم زراعت در کشور تطبیق می شود .

پنبه و گندم نیز تولید می نماید . از صادرات آن پنبه ، قهـوه ، نـی‌شکر ، بادنجان رومی ، گاو و گوشت‌های تازه ومنجمد میباشد . فروش قهوهٔ آن سالانه یکصد ملیون دالر امریکایی می‌آورد . تولیدات برق سالانه به ١٦ بلیون کیلووات ساعت می رسد .

جواری ، برنج کیله وتنباکو نیز می‌رویانند .

تاریخ وحکومت: در اوان قبل ازکولمبس مکسیکو مرکز مدنیت پیش رفته بومی هندی بود .

مایاها ، که مردمان زراعتی بودند ، از یوکاتان بالا رفته اهرام سنگی عظیم ساختند وجنتری خاصی بوجود آوردند . بعد تولتك‌ها آمدند که حکمفرمایان شان مونتز وماهابودند که شهر مکسیکوی فعلی را در ۱۳۲۵ میلادی بنا نهادند . امپراطوری ازتك رافاتح‌هسپانوی موسوم به‌هرناند وکورتس ازبین‌برد (۱۵۱۹ـ ۱۵۲۱) حکومت هسپانوی ها سه قرن دوام کرد در ۱۸۲۱ از بین رفت . در ۱۸۲۳ جمهوریت شد . مکسیکوتکساس وایالات‌جنوب غربی امریکا بشمول کالیفورنیا در تصر ف داشت . جنگ های ۱۸٤٦ ـ ۱۹٤۹ ـامریکا ومکسیکو منجر به ازدست دادن اراضی‌شمال ریوگراند به نفع ایالات متحدهٔ امریکا شد .

فرانسویان کوشیدند رژیم مکسیکو راتغییر بدهند ولی موفق نشدند . در ۱۹۱۷ قانون اساس جدید آن اصلاحات اجتماعی را وعده داد که تاکنون ادامه دارد .

مکسیکو جمهوریت فدرالی ۲۹ ایالتی است رئیس جمهور ، هیئت تقنینی وقضائی آن توسط آراء عامه انتخاب می‌شوند . رئیس جمهور برای شش سال ومجلس نمایندگان برای سه سال به‌اساس یك نفر از هر دوصد هزار نفر انتخاب می‌شوند .

معارف ومذهب : معارف از مذهب علیحده است .

معارف ابتدائی تا ۱۵ سالگی رایگان و اجباری می‌باشد . تعلیمات مسلکی تشویق می‌شود . پوهنتون ملی مکسیکو از سال۱۵۵۱ ببعد موجود است .

هسپانوی زبان رسمی است. آزادی مذهب موجود است . اکثر نفوس رومن کاتولیك هستند .

ملاوی

پایتخت : زومبا . مساحت ٤۹۱۷۷ مربع میل ، نفوس نزدیك به‌چار ملیون بیرق‌قطعات افقی سیاه سرخ وسبز باآفتاب طالع سرخ از قطعهٔ سیاه . واحد پولی پوند (یك پوند

معادل سه دالر امریکایی) .
ملاوی به‌طول پنجصد میل به امتداد ساحل غربی وجنوبی جهیل نیاسا در افریقا واقع است . کوه‌های بلند، جنگلات غلو ومیدان های وسیع آن ملاوی را کشور جالبی ساخته است .
در ۱۸۵۹ دانتر لونگستون معروف آنرا دیده بود. در ۱۸۹۱ تحت الحمایگی برتانیه شد . از ۱۹۵۳ تا ۱۹۶۳ عضو فدریشن رودیشیا ونیاسالیند بود . در اول فبروری ۱۹۶۳ به آزادی داخلی رسید وبه ٦ جولای ۱۹٦٤ از برتانیه آزادی کامل گرفت .
عضو ملل متحد وممالك مشترك المنافع است در ٦ جولای ۱۹٦٦ جمهوریت شد .
در ملاوی ۱۲ هزار هندی و ۸هزار اروپائی هم مسکون اند .
محصولات آن چای ، قهوه ، پنبه ، رابر، تنباکو و نوعی از لوبیا است .
بیسوادی زیاد است ولی پروگرام وسیع سواد خوانی روی دست دارد .

ملغاسی

پایتخت : تناناریف . مساحت دو صد و بیست و هشت هزار مربع میل ، نفوس شش ملیون وربع بیرق : یك قطعهٔ عمودی سفید به امتداد دسته و ۲ قطعهٔ افقی سرخ و سبز . واحد پولی فرانك ملغاسی–۲٤٦فرانك معادل یك دالر امریکایی) .
از متصرفات قبلی فرانسه بنام مدغاسکر ، جمهوریت ملغاسی مرکب از جزیرهٔ بزرگی است در ساحل جنوب شرقی افریقا که توسط آبنای موزنبیق از قاره جدا میشود . نهصد و هشتاد ودو میل طول وسه صد وشصت میل عرض دارد .
نفوس آن مرکب ازعرب ها ، پولی‌نیشیایی ها وافریقا یی هاست که أخیرالذکر درقرن ۱۸ و۱۹ بحیث غلامان برای کارهای زراعتی در ملغاسی وارد کرده شده بودند .
سه ملیون نفر پرستش اجداد و ارواح را میکنند دو ملیون دیگر عیسویانند . رئیس جمهور آن فلیبرت تسیر انانا در ٦٥ برای یك دورهٔ هفت سالهٔ دیگر انتخاب شد .
نود فیصد نفوس زراعت پیشه است .
مدغاسکر در ۱۸۸۵ تحت حمایهٔ فرانسه واقع شد در ۱۸۹٦ مستعمرهٔ فرانسه اعلام گردید .
در ۱۹۵۸ به آزادی داخلی رسید و در ۲٦ جون به آزادی کلی نایل شد . عضو ملل متحد و جامعهٔ فرانسوی است .

زراعت مشغولیت عمده مردم است . برنج، باقلی ، جواری ، کچالوی شیرین ، قهوه، میخك ، تنباکو ، نیشکر وکاکاو تولید می‌کنند از معادن عمدهٔ آن سنگ های قیمتی وصنعتی، ذغال سنگ، نکل، فاسفیت، طلا ، بوسایت یورانیم و توریم می‌باشد .

ممالك مشترك المنافع

انگلستان

پایتخت : لندن . مساحت ۹٤۵۱۱ میل‌مربع نفوس پنجاه و چهار ونیم ملیون پرچم : زمین آبی با صلیب های سینت جارج .سینت اندریو و سینت پاتریك برنگ های سرخ و سفید . واحد پولی : پوند (معادل دو دالر و هشتاد سنت امریکایی) .
شرح : پادشاهی مشترك برتانیه کبیر و آیرلیند شمالی مشتمل است بر انگلستان، ویلز، سکاتلند وآیرلیند شمالی که توام با جزیرهٔ آدم و جزایر بحیره ، جزایر برتانوی را میسازد .
این جزایر در شمال غرب اروپا واقع بوده و محدود است به بحر اطلس شمالی درشمال وغرب بحر شمال در شرق وبحیرهٔ انگلیس آنرا از جنوب جدا میسازد ، بیست ویك میل از فرانسه دور تر است . دریای تیمز که‌بیش از ۲۱۰ میل طول دارد از طویلترین دریاهای انگلستان است که دهانهٔ آن بندر لندن‌موقعیت دارد .
ویلز در قسمت جنوب غربی برتانیه قرار دارد و با انگلستان توسط یك واحد اداری اداره شده حکومت جداگانه ندارد .
سکاتلند پادشاهی ایکه حالا با انگلستان وویلز متحد شده است قسمت نصف شمالی جزیرهٔ برتانیه را اشغال کرده است .
از شهر های مشهور سکاتلند ادنبره ، گلاسکو ، ابردین ، ودندی است که از شهر های مهم برتانیه بشمار میروند .

آیرلند شمالی دارای مناظر زیبای طبیعی است .

منابع و صنایع : از مشاغل عمدۀ برتانوی ها تولید وتجارت است . بیشتر از **پنجاه** فیصد صادرات مملکت را **فلز وصنایع فلزی** تشکیل میدهد گندم ، جو، **لبلبو وغیـره** نیز میروید . زمین های زراعتی انگلستان ویلز ، سکاتلند وجزیرۀ آدم مجموعا بیش از نود ملیون جریب زمین زراعتی دارد . منابع معدنی مملکت وافر است . ذغال سنگ ،چونه وآهن بوفرت استخراج میگردد . یکتعداد دیگر مواد معدنی مفید نیزوجود دارد . از ۱۹٤۸ باینطرف خطوط آهن بصورت ملی داخل‌فعالیت است . بیشتر از ۱۸۰ میدان هوائی ملکی وجود دارد که پرواز های بین المللی بکثرت از آنها صورت میگیرد . بیشتر از دوملیون سیاح سالانه از انگلستان دیدن میکنند،بحریۀ تجارتی انگلیس انکشاف فوق العاده کرده است . صنعت کشتی سازی آن درحدود ۳۵ فیصد کشتی های جهان‌را در سال تولیدمیکند. اولین ستیشن برق جهان که به قوای ذروی برق را در خدمت مردم تولید مینماید در ۱۹٥٦ در انگلستان تاسیس شده . کوشش انگلستان برای شمول در بازار مشترك اروپا دو مرتبه تو سط ویتوی فرانسه ناکام گردید. تمام تیل ، پنبه رابر ، گوگرد ، چار برپنج پشم ، نصف مواد غذائی و آهن خام خودرا از خارج وارد میکند و موادی راکه ازین‌مواد خام ساخته میشود بخارج صادر مینمایـد صادرات عمدۀ آن تکه‌باب ، آهن ، فولاد ، عراده‌جات وکشتی هاست . صادرات هواپیما های جت، رادیو تلویزیون ، رادار وسایل حمل ونقل دریایی ، ادویه ، ونیلون روزبروز اهمیت بیشتر کسب میکند .

تاریخ و حکومت : حکومت شاهی بوده پارلمان قدرت حاکمۀ قانونی را تشکیل‌میدهد. متشکل از مجلس لارد ها و مجلس عوام است . در ۱۹٥۸ برای اولین مرتبه زن ها اجازه یافتند در مجلس لارد ها بنشینند . این مجلس دو نوع اعضا دارد . اعضای اعیان اشرافی که بصورت ارثی عضو میشوند و اعضای مذهبی که از خانواده سراسقف ها اند . اشرافی که بصورت ارثی عضوء میشوند و اعضای مذهبی‌که از خانواده سراسقف‌هااند. مجلس عوام ٦۳۰ عضو دارد. اعضا تو سط آراء مستقیم انتخاب میشوند- ٥۱۱ نفر ا ز سکاتلند و ۱۲ نفر از آیرلیند شمالی .

از ۱۹۱۸ به‌بعد زن ها حق رای دادن دارند. در ۱۹٦۳ مجلس عوام تصویب نمود که‌اعیان می‌توانند باصرف نظر کردن از القاب اشرافی در انتخابات شرکت کنند . دو گلاس هیوم به همین اساس بعد از استعفی مکملین بحیث صدر اعظم انتخاب شد . احزاب عمده ومشهور عبارت از محافظه کار ، کارگر ، لیبرال و آزاد است .

در انتخابات اخیر حزب کار گربرای دومین بار موفقیت شایان کسب نمود .

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدایی وثانوی از پنج تا پانزده سالگی رایگان و اجباری است . از پوهنتون های معتبر وبسیارمشهور برتانیه آکسفورد و کمبریج است ، که هردو در قرن سیزدهم تاسیس شده‌اند . پوهنتون های دیگری نیز در شهر های بزرگ آن‌موجود است .

کلیسای انگلستان پروتستانت است بلکه اختیارات تام دارد . دو ایالت مذهبی‌کانتربری ویارك وجود دارد . کلیسای انگلستان بیشتر از بیست و هفت ملیون عضو دارد . ازکلیسا های دیگر آن متودلیست رومن کاتولیك آیرلند و غیره است .

از موسسات خیریه آن عبارت از بیمۀ ملی اجباری عامه است در مورد مریضی ، حاملگی، بیکاری تصادمات صناعتی ، وفیات وحقوق بیوگان و یتیمان و سالخوردگان .

دفاع : زن ها نیز در قوای سه‌گانه خدمت میکنند .

متصر فات انگلستان

جبل الطارق : مستعمره ایست در جنوب شرق هسپانیه در مدخل غربی مدیترانه . عرض آبنای واقعه بین جبل الطارق وافریقا از هفت ونیم میل تا بیست و سه ونیم میل میباشد .

جبل‌الطارق (که انگلیس ها آنرا بنام صخره یادمی کنند) از ۱۷۱۳ بتصرف برتانیه بوده است .

بحیث بندر بحریه موقعیت نظامی بس‌مهمی دارد . نفوس آن در حدود ۲٤ هزار نفراست نایب الحکومۀ آن قوماندان عمومی نیز هست.

غرب الهند برتانوی

از فدریش سابقهٔ غرب الهند برتانوی ترینیداد و توباگو در ۶۲ خارج شدند .

شش مستعمرهٔ دیگر که تا کنون در فدریشن مانده اند عبارتند از انتی گوا ، گرینادا، مونت سیرات، سینت کتس ، سانتا لوسیا وسنت ونسنت.

جزایر گرنیادا ، دومینیکا ، سینت ونسنت وسانتالوسیا بین جزایر ترینداد ومارتینیك واقع و نفوس شان ۳۲۹ هزار نفر است .

مرکز حکومتی شان‌سینت جارج‌واقع درگرینادا

می‌باشد محصولا ت عمدهٔ شان پنبه، شکر ، مولاس‌ها،میوه جات ،سبزی‌هاومساله‌جات‌طعام می‌باشد .

جزایر باقیمانده دارای نفوس ۱۴۵هزار نفر بوده اقلیم حاره ولی خوشگوار دارند . باران سالانه بین ۴۰ — ۲۰۰ — انچ است . شکر، مولاس ها، پنبه، میوه‌ها، بادنجان رو می و پیاز، گاو، گوسفند وذغال ارچه ونمك‌تولید می‌کنند .

برمودا : متشکل از گروپ جزایر مرجانی است به مساحهٔ مجموعی (جزایر مسکونه) ۲۱ مربع میل و نفوس تخمینی ۴۷ هزار نفرکه دو ثلث آن سیاهان می باشند .

۶۷۷ میل به جنوب شرق نیویارك واقعست نام‌آن بنام کاشف هسپانوی گذاشته شد ه است و برای اولین بار در ۱۶۰۹ توسطیکعده مستعمرین مسکون گردید که کشتی شان در

نزدیکی آن خراب شد . پارلمان از ۱۶۲۰ به اینطرف تشکیل شده است . مجلس‌نمایندگان آن مرکب از ۳۶ نفر است . رئیس دولت شورای تقنینیه ۹ عضوی را تعیین می‌کند .

بهاما : یك سلسله جزایر در اوقیانوس اطلس که از نزدیکی فلوریدا بطرف هایتی ادامه دارد . مساحهٔ سطحیهٔ ۷۰۰ جزیرهٔمذکور ۴۴۰۴ مربع میل ونفوس آن ۱۳۱ هزار است یك قانون اساسی جدید در ۷ جنوری ۱۹۶۴ به‌جزایر مذکور آزادی داد . بادنجان رومی ، ماهی، نمك وچوب تولید می‌کند ومی‌فروشد .

هاندو راس بر تانوی: یك مستعمر ۀ در امریکای مرکزی در کنار بحیرهٔ کاری بین واقع است چوب ، میوه های منطقهٔ حاره و کاکاو تولید می‌کند . نزدیك به ۹ هزار مربع میل مساحه و ۱۰۳ هزار نفوس دارد . بلیز مرکز آنست . از آزادی داخلی برخورداراست. گواتیمالا می‌گوید هاندوراس برتانوی مال آنست .

گیانای برتانوی : یك مستعمرهٔ دارای‌آزادی داخلی در شمال شرقی امریکای جنوبیست . مساحهٔ آن ۸۳ هزار مربع میل و نفوس آن ۶۲۸ هزار نفر است . آبشار های زیبا دارد. جنگل های وسیع دارد . طلا ، الماس ، منگانیز وابره یافت می‌شود.شکر ازصادرات عمدهٔ آنست در ۱۹۶۲ مسودهٔ قانون اساسی را اعلام کرد ولی آزادی آن با مشکلات‌سیاسی و نژادی مواجه گردید .

از مستعمرات دیگر برتانیه جزایر فاکلیند، سینت هلینا ، باسو لولیند ، سوازی لینـد عد ن ، عر بستا ن، جنو بی ، بحر یـن برونی، هانکانگ، موریشس فیجی، تونگا، جزیرهٔ سلیمان جزایر گلبرت وآلیس وهبرید جدید می‌باشد .

رودیشیای جنوبی که در ۱۹۶۵ بصورت یك طرفه آزادی خود را ازبرتانیه اعلام واختیارات گورنر جنرال برتانوی را از او گرفت ، کشوریست که‌از آزادی‌داخلی بر خورداربوده ولی آزادی کلی آن تاوقتی از طرف برتانیه معطل قرار داده شده بودکه حکومت سفید پوستان به‌سیاه پوستان حق رای بدهد .

همسایگان آنرا افریقای جنوبـی دریای زامبیزی ، موزنبیق و بچوانالیند و افریقای غربی پرتگالی تشکیل میدهند . تنباکو از صادرات عمدهٔ آنست .

حکومت‌سفید پوستان تحت صدارت‌ایان‌سمیت از بر تانیه جدا شد ند. برتانیه محدو دیت های تجارت بر آن وضع کرد ولی تاکنون نتیجه‌ای بدست نیامده است و رودیشیا از حکومت افریقای جنوبی حمایت میشود و با مخالف خود به حقوق مدنی به‌سیاه پوستان ادامه میدهد . (اکثر ممالك مشترك المنافع تحت نام هر کدام شرح داده شده است به آن مراجعه شود) .

منگولیا

پایتخت : اولان باتور (اورگا) مساحت٦٢٦ مزار مربع میل ، نفوس تخمین یك ملیون بیرق قطعات عمودی سرخ ــ آبی ــ سرخ با ستارهٔ پنج شعاعهٔ طلائی وعلامهٔ مخصوص نزدیك دسته . واحد پولی ــ توغریك (٤ توغریك معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت مردم منگولیا شامل‌منگولیای خارجی در شمال شرق آسیا بوده یکی از قدیمترین کشور های جهان است . از شمال با اتحاد شوروی (ایالت سایبیریا) و از سه طرف دیگر با جمهوریت مردم چین محاط است .

اکثریت نفوس کشورکوچی هستند .پلان‌ها برای شهری ساختن شان روی دست است .

منابع وصنایع : مالداری ومصروفیت عمدهٔ مردم است گاو ، گوسفند ، شتر وغژگاو شامل آنست.تحت اقتصاد پلان‌گذاری شده تولیدات‌دیگرآن‌عبارتنداز‌پروسس، خوراکه ها شستن پشم ، دباغی. بوت سازی و تولید مواد تعمیراتی . طلا . ذغال سنگ،تنگستن، مرمر ویورانیوم نیز یافت میشود .

تاریخ و حکومت : منگولیا که حیثیت یك ولایت چین را داشت در ۱۹۲۱ اعلان آزادی کرد .

در ۱۹۲٤ جمهوریت آن اعلام شد . مناسبات سیاسی آن با جمهوریت مردم چین در ۱۹٤٥ پایان یافت . در پارلمان آن یکنفر نماینده از هر ۲٥۰۰ نفر انتخاب می شود . مدت خدمت آن ها سه سال می باشد . پریزیدیم ۷ عضوی از همین گروپ تشکیل می شود . برتانیه در ۱۹٦۳ مناسبات‌سیاسی با آن جاری ساخت . موافقات کلتوری دوستی و همکاری با اتحاد شوروی و جمهوریت مردم چین دارد . عضو ملل متحد است .

معارف و مذهب : مکاتب ابتدایی متوسطه وعالی دارد . در اولان باتوریك پوهنتون موجود است بودیزم ولامائیزم در کشوروجود دارد .

موریتا نیا

پایتخت: نواك شوت . مساحت ٤١٦٢١٦ مربع میل ، نفوس تخمین یك ملیون هزارنفر بیرق سبز باهلال وستارهٔ طلائی . واحدپولی. فرانك (دو نیم فرانك معا دل یـك دا لـر امریکایی .)

جمهوریت اسلامی موریتانیا که در سابق تحت تصرف فرانسه بود از طرف غرب با اقیانوس اطلس وساحل طلا (هسپانوی) از شمال وشمال شرق با الجزایر ، از طرف‌شرق بامالی ، واز طرف جنوب باسینیگال محاط است .

اقتصادآن به‌زراعت ومالداری‌استواراست. خرما ، غله‌جات وماهی تولید میکند .

گله های بزرگ گاو گوسفند و شتردارد. ذخایر آهن ومس آن وسیع است .

در ۱۹٥۸ به‌آزادی داخلی رسید در ۲۸ نومبر ۱۹٦۰ بکلی آزاد شد . خارج جامعهٔ فرانسوی ماند ولی خواسته است بافرانسه علایق نزدیك داشته باشد .

موریتانیا عضو ملل متحد است .

ناروی

پایتخت : اوسلو ، مساحت ۰٦٤ و ۱۲٥ مربع میل ، نفوس بیش از سه و نیم ملیون. بیرق صلیب آبی حاشیه سفید بالای زمین سرخ . واحد پولی کرون (جمع کرونر) هفت کرونر معادل یك دالر امریکایی .

شرح : ناروی قسمت غربی جزیره نمای سکاندناوی را اشغال کرده است . درجنوب سکاگراك آنرا از دنمارك جدا می‌کند درشمال آن ارکتیك واقع است در شرق شمال آن فنلیند و اتحاد شوروی . در شرق آن‌سویدن و در غرب اوقیانوس اطلس شمالی واقـع است .

طول کشور ۱۱۰۰ میل و عرض آن بین ۲۷۰ میل و چار میل است ساحل آن شامل فیورد های معروف ناروی و ۱٥۰ هزارجزیرهٔ مربوط ناروی می‌باشد .

آفتاب نیم شب خاصهٔ طبیعی دماغه شمالی ناروی است .آفتاب درین قسمت از وایل جوزا تا نیمهٔ ماه اسد غروب نمی کند . همانطور هم از ۲۹ عقرب تا ٤ ماه دلو از

پشت افق بالاتر نمی آید وروشنی شمالی‌در طول زمستان دیده میشود .

منابع و صنایع : ناروی مملکت بحری است تنها ۴۳۰۰ مربع میل آن زراعت می شود . نزدیك به سی هزار مربع میل آن جنگلات است . تجارت چوب وانواع ماهی و استفاده از منابع معدنی مصروفیت مردم را تشکیل میدهد مس ، پایرایت، نکل، آهن، جست ، سرب، یاتیینیم ومولبدینم پیدا می شود .

ذغال سنگ ندارد ولی از برق آبی‌استفاده زیاد می‌کند . در اقتصاد زراعتی محصولات زمینی و ماهیگیری را مخلوط کرده‌اند و جنگل داری را باتربیه و تولید حیوانات خز دار یکجا ساخته‌اند .

انواع خوراکه باب ، ماشین ها ،آلات‌فلزی، کاغذ، منسوجات انواع چوب، تیل‌ماهی ، صابون الومینیم وکشتی سازی مصنوعات‌عمدهٔ آنرا تشکیل میدهد .

تجارت بحری ناروی در دنیا درجه دوم‌دارد. دوهزارو هشتصد وسی شش کشتی تجارتی دارد.

تاریخ و حکومت : ناروی به اساس قانون اساسی ۱۸۱٤ آن یك شاهی موروثی مشروط است از ۱۳۸۱ تا ۱۸۱٤ با دنمارك یکجا بود و با سویدن از ۱۸۱٤ تا ۱۹۰۵ اتحاد داشت . ازآن بعد جدا شد .

قوهٔ تقنینی بدست ستورتنگ است که اعضای آن ۱۵۰ نفر بوده برای ٤سال‌انتخاب می‌شوند . درمسایل سیاسی و بودجوی نظریه و رای میدهد و در مسایل تقنینی ستورتنگ به دو حصه منقسم میشود . در ۱۹۶۵ بعد سی سال حکومت حزب سوسیالیست ناروی در برابر یك ائتلاف احزاب غیر سوسیالستی باخت .

معارف و مذهب : کلیسای لوتری را دولت می شناسد . آزادی مذاهب موجود است . معارف از ۷ تا ١٤ سالگی تام اجباری‌است پوهنتون ها وانستیتوت های زراعتی وتخنیکی دارد . زبان رسمی از السنهٔ بومی‌لاندزمال وریکزمال بوجود آمده است .

دفاع : خدمت نظامی اجباری و عام است . به‌سن ۲۰ سالگی جلب می‌شوند و ١٦ تا١٨ ماه خدمت می کنند. عضو ملل متحد میباشد.

نایجر

پایتخت : نیامی . مساحت ٤٩٠ هزار مربع میل ، نفوس اندکی بیش از سه‌ملیون بیرق قطعات افقی نارنجی ، سفید وسبز با آفتاب نارنجی در قطعهٔ سفید . واحد پولی فرانك (٢٤٦ فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

جمهوریت نایجر از متصرفات‌سابقهٔ‌فرانسه در افریقا از شمال بالیبیا والجزایر ازشرق باچاد ، ازجنوب با ولتای علیا ، داهومی و فدریشن نایجیریا و از غرب با مالی هم‌سرحد است . راه عمدهٔ رسیدن به این کشور از طریق طیارات است .

نایجر بتاریخ سوم اگست ۱۹۶۰ به‌کلی آزاد وبه ۲۰ سپتامبر همان سال عضو ملل متحد شد. خارج جامعهٔ فرانسه است ولی موافقهٔ دوجانبه با فرانسه دارد . عضو یك اتفاق اقتصادی است که بنام شورای انتانت یاد میشود اعضای دیگر آن دا هومی ساحل عاج وولتای علیا نایجر منابع محدود دارد ویك کشور زراعتی و تربیهٔ مواشی‌است خسته های روغنی صادر می‌کند .

نایجریا

پایتخت : لاگوس مساحت ۳٥٦٦٦٩ مربع میل نفوس پنجاه وشش ونیم ملیون بیرق قطعات عمودی سبز ، سفید، سبز .

فدریشن نایجیریا ، که در ۱۹۶۰ آزادشد، در افریقای غربی بالای خلیج‌گینی بین‌داهومی وکامرون ونایجر وچاد واقع است . شامل ۲۵۰ گروپ قبایلی وزبانی است . تقریبا یك پنجم نفوس تمام افریقا را تشکیل میدهد .

از چار منطقهٔ خود اختیار تشکیل شده است، شمالی، غربی، غرب وسطی وشرقی منطقهٔ فدرالی لاگوس آنها را بهم مرتبط نگهمیدارد .

تیل ، ذغال ، آهن ، جونه وگاز طبیعی‌دارد. صنایع ماهی، آرد وشکر سازی تولید می‌کند ومحصولات تیل آن به‌دو ملیون بیرل در هر ماه میرسد .

تنباکو ، کولمبایت ، قلعی ، تیل نباتی و جلغوزه ، کاکاو ، پوست حیوانات ، چوب ورابر هم صادر میکند .

نایجیریا در اول اکتوبر ۱۹۶۰ یك‌مملکت آزاد شد و در اول اکتوبر ۱۹۶۳یك جمهوریت در داخل ممالك مشترك المنافع پذیرفته شد. قانون اساسی فدرالی آن آزادی ها ی فردیو آزادی منطقوی داخلی را تضمین میکند و پارلمان آن یك مجلس نمایندگان ۳۱۲ عضوی دارد که مستقیما انتخاب میشوند ویك سنا دارد که غیر مستقیم انتخاب میگردند . در ۶۶رئیس جمهور آن مرود کانگرس یك‌معاون که در اثرآن بالاخره کرنیل گاوان رئیس حکومت نایجیریا شد . سرابوبکر تفاوابلیوا کشته شد . ونایجیریای شرقی تحت زعامت یك کرنیل دیگر بنام اجوکو ازنایجیریا اعلام جدائی کرد .

اسلام مذهب عمدهٔ آن است . انگلیسی‌زبان رسمی شناخته شده ساست .

نکا را گوا

پایتخت : ماناگوا.مساحت ۵۷۱۴۵ مربع میل ، نفوس یك ونیم ملیون . بیرق سه قطعه افقی آبی سفید ، آبی بانشان جنگی در قطعهٔ سفید . واحد پولی کاردو با (معادل چارده سنت امریکائی) .

شرح : جمهوریت نکاراگودر امریکای‌وسطی واقع بوده بین کاری بین ومحیط آرام واقع است . درشمال آن هاندوراس و در جنوب آن کوستاریکا واقع است . غدیر بزرگ نکاراگو در حمل ونقل کشوری رول‌مهم‌دارد. خط آهن به‌حکومت مربوط است .

منابع وصنایع : جنگلات قیمتی دارد . طلا استخراج میکند . اساسا کشور زراعتی‌است کیله، پنبه ومیوه می‌رویاند. قهوه، نیشکر، جواری ، لوبیا ، کاکاو ، برنج وتنباکو و گندم نیز دارد .

گوشت، کیله، چوب وپنبه ازصادرات‌عمدهٔ آنست .

تاریخ وحکومت : در ۱۸۲۱ هسپانیه آزاد شد . مدت مختصری با مکیسکو متحد بود باز باولایات متحدهٔ امریکای مرکزی متحد شد وباز در ۱۸۳۸ بکلی آزاد شد .

قانون اساسی آن کانگرس دو اطاقه رابرای آن قبول کرده است مجلس نمایندگان ۴۵ نفره که برای شش سال انتخاب میشوند .

در سنای آن روسای جمهور سابق بحیث عضو الی مادام الحیات تعیین میگردند .رئیس جمهور برای شش سال انتخاب میشود .در ۶۶ رئیس جمهور آن مرد کانگرس یك معاون او را که‌داکتر-گریرو نام داشت برای مدت باقیمانده رئیس جمهور مقرر نمود.

معارف و مذهب : رومن کاتولیك هستند ولی آزادی مذهب مراعات میشود .

دو پوهنتون دارد که یکی آن در ۱۸۱٤ تاسیس شده است .

زبان هسپانوی رسمی است .

نیپا ل

پایتخت : کتمند و . مساحت ۵٤۳۶۲ مربع میل . نفوس نه ملیون ویك ثلث .

بیرق : برنگ سرخ دارای دو سر وحواشی آبی با آفتاب ومهتاب واحد پولی روپیهٔ‌نیپالی هفت روپیه معادل یك دالر امریکائی .

شرح : نیپال یك سلطنت مشروط در دامنه‌های جنوبی همالیا میباشد . به شمال آن تبت وبه سه طرف دیگر آن هند واقع است .

وادی های شاداب زیادی دارد .

مونت ایورست در سرحد نیپال واقع‌است .

پایتخت در وادی واقع است . که پانزده میل طول آن وبیست میل عرض آن میباشد و در آن ٤۵۰ هزار نفر رندگی میکنند . معابد آن همه نمایندهٔ صنعت ظریف نیپالی میباشد.

منابع وصنایع : جنگل های انبوه دارد . کنف، برنج ،غله جات ، مواشی ، پوست گندم وبته های طبی صادر میکند ودر مقابل منسوجات ، شکر ، نمك وآلات و وادوات‌فلزی وارد می‌نماید .

تاریخ و حکومت : در سابق نیپال مرکب‌از دسته ها وگروب های مختلف بود . یکی‌ازین گروپ ها گورکه هاهستند که در ۱۷۶۹ در خدمت انگلیس ها مشهور شدند شاهان‌نیپال درید قدرت صدراعظمان فامیلی را ناها بودند (۱۸٤۸-۱۹۵۱) . در آنوقت پادشاه تریبهوبانا حکومت مرکزی را تقویه کرده اقتدارفامیلی

را نا ها را محدود ساخت. بعد از اودر۱۹۵۵ اعلیحضرت مهیند را بکرم شاه دیو بتاریخ ۲ می ۱۹۵۶ بر تخت جلوس کرد . اواولین

قانون اساسی دیمو کراتیك نیپال را بوجود آورد و مملکت راتحت نظام شاهی مشروطه داخل کرد وقتی سیستم کارنداد، قانون‌اساسی جدیدی بتاریخ ۱۶ دسمبر ۱۹۶۲ بوجودآورد.

شورای ملی نیپال به اساس این قانون‌اساسی دارای ۱۲۵ عضو منتخب است .

درمملکت احزاب‌سیاسی وجود ندارد .

معارف ومذهب : نزدیك به دونیم هزار مکتب انگلیسی بر علاوهٔ مکاتب سانسکرت ونیپالی دارد .

نه فیصد ملت خواننده و نویسنده است. هند ویزم قدیم و بودیزم مذاهب عمدهٔ آنست.

ندر لیندز

هالیند دیده میشود

نیوز یلیند

پایتخت : ولنگتن . مساحت ۱۰۳۷۳۶ مربع میل نفوس بیش از دوونیم ملیون . بیرق: زمین آبی باعلامت یونین جیك (بیرق‌انگلیسی) در قسمت چپ بالائی چهار ستاره پنج

شعاعهٔ سرخ با حواشی سفید در طرف بیرونی بیرق.واحد پولی: پوندنیوزیلیندی معا دل دو دا لر و هشتا د سنت امریکایی.

شرح: نیوزیلند یك عضو در داخل ممالك مشترك المنافع در اقیانوس آرام جنوبی‌بفاصلهٔ ۱۲۰۰ میل به شرق قارهٔ آستریلیا واقع‌است.

لیو زیلیندازچار جزیرهٔ بزرگ(شمالی جنوبی ستیوارت وچیتم) ویك عده جزایر دیگرمتشکل

است . مملکت با کوه ها، غدیر ها ،آبشارهاو جنگل های دست خوردهٔ خود خیلی جا لب است. آلپ های جنوبی در جزیرهٔ جنو بی واقع است . آکلیندو ولنگتن در جزیرهٔشمال بنادر عمدهٔ آنرا تشکیل میدهند .

منابع وصنایع : نیوزیلیند برای عواید صادرات به مواد و محصولات زراعتی متکی است . سالانه هشتصد ملیون دالر لبنیات

گوشت وپشم صادر می کند . برای صنایع نو بنیاد از بخار طبیعی حادث از منطقه های آتشفشانی کار میگیرد.دومین دستگاه‌جیوترمی جهان برای تولید برق در نیوزیلیند واقع است .

تاریخ و حکومت : نیوزیلیند در ۱۶۴۲ کشف شد. نام کاشف‌آن هالیندی تسمان‌بود. در ۱۸۴۰ برتانیه آنرا تصرف کرد . در۱۹۰۷

یك دومینیون شد و فعلا یك عضو آزاد ممالك مشترك المنافع است نژاد اصلی نیوزیلیند را موری هاتشکیل میدهند ومردان باهوش هستند .تعدادشان به ۱۸۴ هزار میرسد .

حکومت متشکل است ازیك گورنر جنرال که از سلطنت برتانیه نمایندگی می‌کند و یك مجلس نمایندگان که‌برای سه سال انتخاب می‌شود .

معارف ومذهب :معارف آزاد می‌باشد .شش پوهنتون دارد .

کلیسا های‌آن انگلیس وپرسبی تیرین می‌باشند .

واتیکان

دولت یك شهری

مساحت ۲۱۷ جریب نفوس بیش از یك هزار نفر .بیرق دوقطعهٔ عمودی زرد وسفید با علامهٔ پاپ بالای دوکلید مصلوب یکی طلایی ویکی نقره‌یی بالای قطعهٔ سفید .
پاپ برای قرن ها نفوذ مطلق بالای ایتالیای مرکزی داشت .ساحهٔ آن در حدود ۱۶ هزار

مربع میل ونفوس آن درحدود سه ملیون نفر بود .درعهد پاپ نهم این منطقه درداخل سلطنت ایتالیا درآمد .

ونفوذ وحکومت پاپ به قصور واتیکا ن ، ولاتران در روم‌وقصرگوندولفومحدودشدواین‌در

۱۸۷۱ بود . یك معاهدهٔ دیگر که در ۱۱ فبروری ۱۹۲۹ به امضاء رسید، شهرواتیکان را بحیث یك دولت قبول کرد و د رایتالیا به مذهب کا تولیك موقف خاصی داد.اینمعاهده بالاخره بتاریخ ۷ جون ۱۹۲۹ از طرف پادشاه ایتالیا بهامضاء رسید و در ۲۶ مارچ ۱۹۴۷ جزء قانون اساسی ایتالیا شناخته شد .
واتیکان شامل سینت پیتر ، قصر وموزیم واتیکان، باغ های واتیکان وعمارات‌بین‌ویال واتیکانو و کلیسا است .علاوه بر آن‌سیز ده عمارت درشهر روم هم شامل آنست که آکثر برای مقام پاپ وافسران او بکار میرود .
پاپ موقف بیطرف خواهد داشت مگر در زمانیکه دو طرف یك موضوع سیاسی از او تقاضای وساطت کنند .

۵۰ مملکت در واتیکان نمایندگی سیاسی دارند. رئیس فعلی دولت واتیکان پال چهارم جیووانی باتیستا مونتی نی می‌باشد که‌بسال ۱۹۶۳ انتخاب شد .
دولت واتیکان خط آن، تسهیلات پستی وستیشن رادیوی بخصوص دارد .

ولتای علیا

پایتخت : اوواگادو گو مساحت ۱۰۵۹۰۰ مربع میل . نفوس چار ملیون و هشتصد هزار جمهوریت ولتای علیا که در سابق ازمتصرفات فرانسه بود، پنجصد میل از خلیج گینی دور است .
از شمال و غرب با مالی ، از شرق بانایجر و از جنوب با ساحل عاج ، توگو وداهومی هم سرحد است .
نود فیصد نفوس آن زراعت پیشه اند . مالداری پنجاه فیصد صادرات آنرا تشکیل میدهد .
پنبه ، برنج ، خسته های روغنی تولید می‌کند .
در ۱۱ دسمبر ۱۹۵۸ به آزادی داخلی رسید در ۵ اگست ۱۹۶۰ به آزاد ی کامل نایل شد . در سپتامبر همان سال عضو ملل متحد شد . خارج جامعهٔ فرانسوی‌است ولی با امضاء معاهدهٔ دو جانبه با فرانسه‌علایق نزدیك دارد .

قانون اساسی آن در ۲۷ نومبر ۱۹۶۰ بمیان آمدیك حکومت جمهوری ویك‌مجلس‌نمایندگان را بمیان آورد . در جنوری ۱۹۶۶ کرنیل سنگول لامینرانا ریاست جمهوری را اشغا ل کر د و حکو مت مو قتی مر کب ازهفت صاحب منصب وپنج ملکی را تشکیل داد.

ونیز ویلا

پایتخت : کاراکاس . مساحت ۳۵۲۱۵۰ مربع میل ، نفوس هشت ملیون وهشتصد هزار . بیرق سه قطعهٔ افقی زرد ـ آبی ـ سرخ با یك قوس هفت ستارهٔ در قطعهٔ آبی واحد پولی بولیوار (چار ونیم بولیوار معادل یك دالر امریکائی) .
شرح: شمالی ترین مملکت‌امریکای جنوبی بوده و باگینای برتانوی برازیل و کولومبیا همسایه است . در بحیرهٔ کاری بین ۱۷۵۰ میل ساحل دارد علاوه بر آن ۷۲ جزیره دارد . کلانترین جزیرهٔ مارگاریت نام دارد که مرکز عمدهٔ صدف است .

منابع وصنایع: کانکنی، زراعت، ماهیگیری ومالداری از مشاغل مردم است . پترول‌زیاد دارد تولید روزانهٔ آن در حدود سه ونیم ملیون بیرل است . تولیدات سالانهٔ آهن آن ۱۱ ملیون تن میباشد طلا،مس، ذغال، نمك، قلعی، منگانیز. الماس وابرك هم داردقهوهٔ آن قلم دوم صادرات آنرا تشکیل میدهد .
تاریخ وحکومت: در اگست ۱۴۹۸کولمبس برای اولین بار برخاك آن قدم گذاشت .
یکسال بعد شخص دیگر بنام الانسودی اوئید ا درآن پیاده شد و آنرا ونیزویلا یعنی ونیس کوچك نام گذاشت و این برای آنکه بالای غدیر ماراکایبو مردمان محلی خانه های بالای چوب پایه ها داشتند . ونیز ویلا تا ۱۸۲۱ تحت نفوذ هسپانیه بود . در ۱۸۳۰ ونیزویلا از فدریشن باکولومبیا جداشده جمهو ریت را اعلام کرد به اسا س قانو ن اسا سی فعلی (۱ ۹ ٦ ۱) حکو مت مرکزی باید قوی باشد . رئیس جمهور برای پنج سال انتخاب می شود . یك سنا ویك مجلس نمایندگان و یك محکمهٔ عالی دارد .
رئیس جمهور فعلی داکتر راوول لیوونی‌بسال ٦۳ انتخاب شد .

معارف و مذهب : زبان مردم هسپانوی‌است ومذهب شان رومن کاتولیك ولی آزادی مذهب تضمین شده است . معارف بشمول پوهنتون رایگان است . معارف ابتدایی اجباری است .

دفاع: خدمت نظام برای مردان بین سنین ۱۸ و ٤٥ اجباری است .

ویتنام جنوبی

پایتخت : سیگون . مساحت ٦٥ هزار مربع میل بیرق سه تریشهٔ نازك افقی سرخ در وسط یك ساحهٔ زرد . نفوس شانزده ملیون واحد پولی : پیاستر (یکصد و هجده پیاستر معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : یکی از سه کشور هند چین تحت تصرف فرانسه ، از شمال باویتنام شمالی از شرق و جنوب بابحیرهٔ جنوب چین‌وازغرب باکمبودیا ولاوس محاط می‌باشد .

منابع وصنایع : برنج ، رابر و ذغال درهر دو ویتنام شمالی و جنوبی پیدا میشودصادرات شامل را بر ، ماهی، برنج، ذغال ، چوب، مواشی ، پوست جوار جست وقلعی است .

در ویتنام جنوبی چای ، کنین وقهوه می رویانند .

تاریخ و حکومت : تاریخ ثبت شده ویتنام در تونکین به‌قبل از میلاد مسیح می رسد . آنوقت درین کشور ویت ها که از چین‌سرازیر شده بودند مسکن گزین گردیدند از ۱۱۱ تا ۹۳۸ تحت تصرف چین بود .

واز آن ببعد هم برای قرن ها یك کشور غلام بشمار می‌رفت ویتنام عساکر کوبلای‌خان را در ۱۲۸۸ مغلوب ساخت . در قرن‌شانزده فرانسه و پرتگال به آن رسیدند . در ۱۸٦۳ کوچین چاینا به‌فرانسه تسلیم گردید و در ۱۸۸٤ به تحت الحمایگی فرانسه رفت .

در ۱۹٤۰ جاپان آنرا اشغال کرد . گروپی از مردم ویت‌من را تشکیل کردند .

رئیس شان هوچی من نام داشت دراگست ۱۹٤٥ ویت‌من امپراطور باودای گماشته جاپان وپادشاه انام را اخراج کرد . فرانسه با ویت‌من مخالفت ومقابله کرد (۱۹٤٥ ــ ۱۹٥٤) ولی‌بعدتلفات زیادومغلوبی‌در دین‌بین‌فودر می ۱۹٥٤ فرانسه در اثر یك موافقه باو دا ی را بحیث رئیس دولت شناخت وجمهوریت‌مردم هوچی من را حمایه نمود.

موافقهٔ آتش بس متعقدهٔ در جینوا بتاریخ ۲۱ جولای ۱۹٥٤ ویتنام را به دو حصه‌تقسیم کرد به اساس آن باید یك منطقهٔ بیطرف بمیان می‌آمد قوای فرانسه از ویتنام شمالی خارج می‌شدند و انتخابات برای تعیین سر نوشت مملکت صورت می‌گرفت .

ویت‌من ها از عرض البلد ۱۷ ببالارااشغال کردند و نام کشور را جمهوریت دیموکراتیك ویتنام گذاشتند .

در ۲٦ـ اکتوبر ۱۹٥٥ـ نگودین دیم صدراعظم ویتنام جنوبی قسمت جنوبی را یك جمهوریت اعلام کرد وخودش‌بحیث رئیس جمهوراختیارات را بدست گرفت.

از ۱۹٥٤ ببعد جنگ بین ویتنام جنوبی‌و شمالی جاریست.

در ۱۹٦۳ گروپ های بودایی حکومت را بنابر ظلم ومطلق العنانی آن مورد اعتراض قرار دادند . عدم توجه حکومت به آن وبی پروائی در آوردن اصلاحات منجر به کودتای دوم نومبر ۱۹٦۳ شد که طی آن نگودین دیم وبرادرش کشته شدند .

وبرادر سوم شان یك سال بعدنظر به‌جرایم او اعدام شد .

از آن ببعد حکومت جنرال من بمیان آمد و بعد از آن حکومت جنرال کان و از آن هم بعدتر حکومت مارشال کای .

حکومت امریکا هر نوع کمك به ویتنام جنوبی داده است ولی قوای ویتکانگ از بین برده شده نتوانسته است . حکومت امریکا در راه جلو گیری از غلبهٔ ویتکانگ ها بر ویتنام شمالی هم حملات هوائی و بمباردمان ها نموده است و می نماید .

مصارف امریکا برای ویتام جنوبی بقرار اطلاع مقامات امریکایی در ۱۹٦٤ رو زانه‌یك ونیم ملیون دالر بود وآنوقت بیست و یك هزار عسکر ومشاورین‌درویتنام جنوبی‌داشت. فعلا قوای امریکا تقریبا بیش از چار صد هزار نفر بالغ گردیده و در نظر است از آن هم بالاتر برود. جنگ همچنان ادامه دارد.

مذهب تاویزم فلسفهٔ اساسی دین ویتنام را تشکیل میدهد. ولی بیش‌از هفتادفیصدنفوس آن بودائی هستند . ده فیصد رومن کاتولیك (عیسوی) دارد . پوهنتون ها در سیگون ، هوئی و دالات موجود است .

ویتنام شمالی

پایتخت: هانوی، مساحت ٦٢ هزار مربع میل . نفوس شانزده ملیون .

قانون اساسی ویتنام شمالی بر اساسات کمونزم استوار است ووحدت هر دو ویتنام را تقاضا می‌کند .

یك رئیس جمهور منتخب توسط پارلمان و یك صدر اعظم متعین توسط رئیس جمهور دارد .

هوچی‌من رئیس جمهور آن از ۱۹٤٥ ببعد در راس کشور بوده است . صدراعظم آن فام‌وان دونگ نام دارد .

(برای تشریحات مزید متن ویتنام جنوبی خوانده شود .)

هالیند

پایتخت: امستردام. مساحت (خشکه) ۱٥۸۰۰ مربع میل . نفوس ۱۲ ملیون ویك ربع بیرق : سه قطعهٔ سرخ سفید وآبی .واحد پولی گلدن (جمع آن گلدر) معادل ۲۷ سنت امریکایی .

شرح : سلطنت هالیند از طرف شرق با جرمنی ، از طرف جنوب با بلجیم و از طرف غرب و شمال با بحیرهٔ شمال محاط است .

سطح آن هموار و اوسط ارتفاع آن ازسطح بحر ۲۷ فت است .

قسمت هایی هم دارد که از سطح بحر پائین تر است و بابند ها محافظه می‌شوند .

ا زجنگ جها نی د و م ببعد حکومت آب ایسلمبر (زوی درزی‌سابقه) را خا رج‌کرده زمین بدست آمده را فارم های زراعتی می سازد . بعد ختم بیش از یك ملیون جریب زمین دیگر هم به مساحهٔ آن افزود خواهد گردید .

هاگ مرکز حکومت است ولی امستردادم یگانه پایتخت سلطنت بوده تاجپوشی ها در آن انجام می‌شود. روترد بندر عمد ۀ آنست

منابع وصنایع: چهل فیصد زمین ما لچر و ۳۰ فیصد آن برای زراعت است . نود فیصد زمین بدست کسانی است که تایکصد جریب زمین دارند . پنجاه فیصد زمینداران کمتر از بیست جریب زمین دارند .

لبنیات از محصولات عمدهٔ آنست . لالهٔ هالیند در جهان مشهور است . کشتی سازی، ماشین سازی منسوجات و مواد کیمیاوی و سامان برق از صنایع آنست . در قطع‌الماس مشهور است. ذخایر غاز طبیعی، ذغال،تیل ونمك دارد . در مواصلات داخلی بیشتر از کانال ها استفاده می‌شود و به این مناسب امستردام را ونیس شمال می خوانند .

تاریخ و حکومت : بعد انحلال امپراطوری شمالمان (۸۱٤) ندر لیندز (هالیند ، بلجیم و فلاندرز) از هم جدا شدند . هرکدام به‌چندین دست گردیدند . در ۱٥۷۳ شاه هسپانیه کوشید آزادی‌خواهی‌و توسعهٔ مذهب‌پروتستانت ها را از هالیند رفع نماید . ۱٥۸۳ ایالات شمالی به هسپانیه تابعیت ندارند .

در قرن ۱۷ جمهوریت هالیند از نگاه‌فعالیت بحری ، اقتصادی و هنری نامدار شد .

در ۱۸۰۲ ناپلیون برادر خود را شا ه هالیند ساخت در ۱۸۱۰ هالیند جزء فرانسه شد ودر۱۸۱۳هالیندی‌ها فرانسه‌رااخراج کرد. کنگرهٔ ویانا در ۱۸۱٥ سلطنت ندرلیندز را بمیان آورد که یك مرکزش برساز ودیگرش هاگ بود . در ۱۸۳۰ بلجیمی ها سلطنت علیحده ساختند .

قانون اساسی هالیند کشور را بحیث یك سلطنت مشروطه می شناسد . شاه (یاملکه) رئیس قوهٔ اجرائیه است و شاه وپارلمان مشترکا قوهٔ تقنیه را تشکیل میدهند . پارلمان دو اطاق دارد اطاق اول مرکب از ۷٥ عضو منتخب برای شش سال واطاق دوم مرکب از ۱٥۰ نفر نمایندگان منتخب برای چار سال . شاه یك شورای وزیران دارد که ر ئیس آن معاون صدر اعظم است .

هالیند عضو بازار مشترك، یو را تو م‌و بنلکس است .

معارف ومذهب : آزادی مذهب تضمین‌شده است . ۳۸ فیصد نفوس پروتستانت ، ٤۰ فیصد رومن کاتولیك است .

معارف بین سنین ٦ و ۱٥ اجباری است . چندین پوهنتون دارد .

سورینام که بنام گیانای هالیندی نیز یاد می‌شود در ساحل شمال امریکای جنوبی بین گیانای برتانوی و فرانسوی واقع است . با مساحهٔ سطحیه ٥٥ هزار مربع میل و نفوس تقریبی ۳۲٥ هزار نفر ، سورینام متصرفه ایست دارای اهمیت مساوی باهالیند که‌فقط

آزادی داخلی دارد . پایتخت آن پاراماریبو است صادرات عمدهٔ آن الومینم خام است. معادن زیاد دارد. لیمو و نا رنج ، بر نج، قهوه، شکر، کیله وچوب نیز صادر می‌کند . فلورین واحد پولی است . هالیندی ها به اساس موافقه ۱۶۶۷ ندرلیند جدید (نیویارك) را دربدل سورینام به انگلیس ها دادند .

انتیل هالیندی : عبارت از دو گروپ‌جزایر در غرب الهند است که مساحهٔ سطحیه شان به ۳۹۳ مربع میل و نفوس شان به ۲۰۷هزار نفر میرسد . ولمستاد پایتخت شان است . جواری، ماش، نمك، فاسفیت ازمحصولا ت آنست . صنعت عمده تصفیهٔ نفت است .

هاندوراس

پایتخت : تگوسی کالپا . مساحه ٤٤٤٨٢ مربع میل نفوس دو ملیون و دو صد هزار بیرق سه قطعهٔ افقی آبی ، سفید ، آبی، با پنج ستارهٔ آبی در قطعهٔ سفید . واحد پولی لمپیرا (دو لمپیرا معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : هاندوراس یك جمهوریت امریکای وسطی است که بشمال آن بحیرهٔ کاری بین، به‌شرق وجنوب آن نکاراگو ، به جنوب آن‌بحر محیط آرام والسلوادور و به غرب آن گواتی‌مالا واقع است. مملکت کوهی است وزمین‌صالح الزراعه دارد گرچه همه‌اش زرع نشده است و باجنگلها پوشیده است . ساکنین آن از نژاد هندیان سرخ و هسپانوی ها هستند .

منابع و صنایع : منابع معدنی آن زیاد و غیر منکشف است و شامل طلا، نقره، مس، جست، سرب، آهن، سرمه وذغال می‌باشد . از صادرات عمدهٔ آن کیله می باشد قهوه ، چوب ، پنبه ، جواری تنباکو نیز تولید می کند .

تاریخ و حکومت : هاندوراس بعد رهائی از هسپانیه در ۱۵ ستمبر ۱۸۲۱ و جدائی از فدریشن امریکای مرکزی در ۱۸۳۸ آزاد شد. بعد یك‌دوره‌حکومت نظامی در۱۹٦۵ هاندوراس دوباره به‌حکومت قانونی رسید.ولوپینراریلانو رئیس جمهور آن انتخاب شد .

هاندوراس عضو ملل متحد و موسسه‌ممالك امریکائی است .

هایتی

پا یتخت: پور تو پرنس. مسا حت (۱۰۷۱٤) مربع میل ، نفوس چار ونیم ملیون ، بیرق : دو قطعهٔ عمودی سیاه وسرخ و در مرکزیك ساحهٔ مستطیل سفید و سبز با علامهٔ جنگی در وسط آن . واحد پولی : گورد (پنج گورد معادل یك دالر امریکایی).

شرح : هایتی یگانه جمهوریت فرانسوی زبان هر دو امریکا ، ثلث غربی جزیره‌ای را در غرب الهند اشغال کرده است که بنام هسپانیولا یاد می شود وبین کیوبا و پورتو ریکو واقع است .

طول سرحد آن با جمهوریت دومینیکن۲٤۱ میل می‌باشد . اکثریت نفوس آنرا سیاه پوستان تشکیل میدهند . بقیهٔ آن مولاتو ها یعنی . مخلوط سفید پوستان (فرانسوی) و سیاه پوستان (غلامان) اند .

منابع و صنایع : مس، طلا، نقره، آهن، قلعی، سلفر، ذغا ل، نکـل کـه تا کنـو ن کاملا مورد استخراج واقع نشده اند ، قهوه محصول عمدهٔ آنست . پنبه ، شکرخام ، کیله، کاکاو ، تنباکو، وبرنج هم دارد . انواع شراب تقطیر می‌کند . انواع چوب های قیمتی صادر می کنند .

تاریخ و حکومت : کولمبس هایتی را در ۱٤۹۲ کشف کرده است . در ۱٦۷۷ یـك مستعمره فرانسوی ودر ۱۸۰٤ آزاد شد. هایتی در ۱۸۲۰ جمهوریت شد. ایالات‌متحده امریکا آنرا در ۱۹۱۵ اشغال کرد . در ١٤ اگست ۱۹۳٤ به اشغال مذکور خاتمه داده شد . پنج حکومت طی هفت سال ۱۹۵۰ ـ ۱۹۵۷ در هایتی از پا افتاد . حکومت ششم قانون اساسی جدیدی آورد که بر اساس آن پارلمان یك اطاقه تشکیل گردیده است . اغتشاشاتی در ۱۹٦۳ تولید شد ولی به‌شدت فرو نشانده شد . انجمن کشور های امریکائی از هایتی تقاضای احترام حقوق بشری رانمود. کشور مذکور در ۱۹٦۳ مناسبات خود را با جمهوریت دومنیکا قطع کرد که تا ۱۹٦٦ دوام داشت .

قانون اساسی دیگری رئیس جمهور هایتی داکتر فرانسوا را دو والیه را برای عمر به ریاست جمهوری برگزید . هایتی عضو ملل

متحد و شورای کشور های امریکائی است . معارف و مذهب : مذهب‌عمده رومن‌کاتولیکی است . سران مذهبی فرانسوی یا کانادائی هستند. معارف اجباریست و لی بی سوادی هم زیاد است . فرانسوی زبان رسمی است . تدریس انگلیسی در مکاتب حتمی است .

هسپانیه

پایتخت : مادرید . مساحه ۱۹۵۵۰٤ مربع میل، نفوس سی‌و یك‌و نیم ملیون. **بیرق** : سه قطعهٔ افقی سرخ ، زرد ، سرخ باعلامت جنگی در قطعهٔ وسطی . **واحد پولی** : **پیسیتا** (شصت پیسیتا معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : هسپانیه یك سلطنت فقط بنام‌است که جزیره‌نمای ایبیریارابجز از پرتگال‌اشغال کرده است . در غرب آن پرتگال وبحر اطلس، درشمال آن خلیج بسکی وپرنیز (که آنرا از فرانسه جدا می‌سازد) در شرق آن مدیترانه و در جنوب آن مدیترانه وبحر اطلس واقع است. پا یگاه بحر ی بـر تانو ی بنـا م (جبل الطارق) در منتهی الیه جنوبی هسپانیه به‌دهنهٔ مدیترانه از اوقیانوس اطلس واقـع است .

منابع و صنایع : در حدود چهل فیصد کشور قابل زرع است . گندم جو، جوار، زیتون، انگور ، لیمو . نارنج ، دیگر میوه‌ها. پیاز ، بادام تنباکو ، پنبه وبرنج می‌رویاند .

معادن آن شامل سرب، آهن، مس، جست، قلعی ، ذغال ، نقره وغیره می‌باشد .

مصنوعات آن منسوجات نخی و پشمی، کاغذ اتوموبیل، کاك وسمنت می‌باشد.

تولیدات ذغال آن سالانه ۱۵ ملیون تن است . تولیدات برق آبی بیش از ۲۵ملیارد کیلوات ساعت است . سالانه بیش از ۱۵ ملیون سیاح در حدود یك ملیارد دالر در هسپانیه مصرف می‌کنند .

تاریخ و حکومت : از اعصار قدیمه‌هسپانیه در سیاست اروپایی سهمی داشته است . ایبیریایی، باسك‌ها، سلت‌ها آنرا اشغا ل کردند . روم آنرا فتح کرد. لشکر های قرطجه از آن گذشته بر ایتالیا حمله نمودند . در قرن هفتم اسلام از راه افریقا برآن چیر ه گشت . در اواخر قرن یازدهم عیسویان تعرض متقابل نمودند تا اینکه در قرن‌پانزدهم هسپانیه توانست مسلمین را از هسپانیه‌بیرون کشد . از ۱٤۹۲ ببعد هسپانیه یك‌امپراطوری استعماری شد . در ۱۵۸۸ هسپانیه کوشید برتانیه را تحت تصرف درآورد ولی ناکام‌شد.

در ۱۸۰۸ هسپانیه بدست ناپلیون افتاد. در سالهای ۱۸۲۰ هسپانیه مکسیکو ، پیرو و دیگر مستعمرات امریکا ئی خود را از دست داد. کیوبایی ها برای ده ها سال جنگیدند تا اینکه در نتیجهٔ جنگ هسپانیه با امریکا کیوبا به آزادی نایل آمد وهسپانیه فلپین و پورتوریکو را نیز از دست داد . در ۱۹۱۲ قسمتی از مراکو (المغرب فعلی) را اشغال کرد .

در ۱۹۲۳ هسپانیه تحت رژیم دکتاتوری رفت . از آن بعد کشور سوی رژیم جمهوری گرایید که تمایل چپ داشت . در ۱۹۳٦ گروپی از افسران هسپانوی در مراکو انقلابی بر علیه حکومت برپا کردند .

رئیس شان فرانسسکو فرانکو بود . در نتیجه جنگ های سه ساله که گفته می‌شود به‌اتلاف یك ملیون نفر منجر شد ، قوای فرانکو بعد سقوط مادرید در ۲۸ مارچ ۱۹۳۱ بر هسپانیه مسلط شد .

کورتس ، پارلمان هسپانیه ، مجددا با اعضای منتخب ، متعین و افتخاری بمیان‌آمد .

فرانکو یك شورای نیابت سلطنت ایجاد کرد تا در صورت استعفا یا از کار افتادن‌وی با دو ثلث آراء شخصی را به سلطنت‌انتخاب وبه کورتس جهت قبولی آن با قوت دو ثلث آراء پیشنهاد کند .

هسپانیه در جنگ جهانی دوم بیطرف‌ماند. در ۱۹٤٦ نظر به مناسبات آن با ممالك فاشیستی و عملیات جابرانهٔ آن در داخل ، ازملل متحد اخراج ولی در ۱۹۵۵ دوباره‌عضو ملل متحد شناخته شد .

دفاع : لشکر هسپانیه خدمت جبری دو ساله انجام میدهد و دربدل کمك های نظامی و اقتصادی یکعده پایگاه های هوایی وبحری را به امریکا قایل شده است .

معارف ومذهب: کا تولیکی تر ویج مجدد نمود . معارف ابتدایی رایگان و اجباری‌است. سیزده پوهنتون دارد . دو ثلث نفوس زبان کاستیلی می دانند . باسك ، کالیسیایی و کتلانی نیز حرف زده میشود .

هند

پایتخت : دهلی‌جدید. مساحت (۱ر۲۶۱ر۵۹۷) مربع میل ، نفوس در حدود ٤۷۱ مليون .
بیرق : سه قطعهٔ افقی برنگ های زعفرانی، سفید و سبز تاریك باعرابه ۲٤ چوبهٔ آشوکا در مرکز قطعهٔ سفید واحد پولی روپیه (صد پیسه ـ وسه ربع معادل يك دالر امریکائی)

شرح : هند ، يك جمهوريت آزاد (۱۹۵۰) و عضو ممالك مشترك‌المنافع قسمت بیشترنیم قارهٔ هند را تشکیل میدهد . از طرف جنوب به‌بحر هند ، از طرف شرق به پاکستان شرقی، خلیج بنگال وبحيرهٔ عرب واز طرف غرب به پاکستان غربی محاط است . در شمال آن کوهای همالیه واقع است ومقداری سرحد قابل عبور باتبت و جمهوريت مردم چین دارد که روی قسمتی از آن میان هردو کشور مناقشه موجود است .

اقليم هند از هوای منطقهٔ حاره در جنوب تا هوای منطقهٔ منجمده در همالیا متغییراست ۲۲ فیصد تمام ساحهٔ آن جنگل دار است که دارای چوب های قیمتی می‌باشد در حدود۳۷۰ مليون هندو ودر حدود پنجاه مليون مسلمان دارد . ۸۲ فیصد آن دهاتی هستند .

سکیم : ایالت هندی است بین تبت ، بهوتال ، نیپال و هند که مساحهٔ آن ۲۷٤٤ مربع میل و نفوس آن ۱٦۲ هزار نفر است . مهاراجای آن پالدان نمکیان است که در ٦۳ يك دوشيزهٔ نیویارکی را به عقد ازدواج خود درآورد . مراسم تاجپوش او یکسال بعد از تعیینش برتخت سکیم صورت گرفت پایتخت سکیم گانگ توك است . مذهب مردم‌بودایی می‌باشد .

کشمیر : يك منطقهٔ دارای اکثریت مسلمان بین پاکستان ، همالیا ، افغانستان و هند واقع بوده واز ۱۹٤۷ بین هند و پاکستان‌روی مالکیت آن دعوی موجود است .

ملل متحد يك عمل آتش بس را در ۱۹٤۹ برقرار ساخت. در اثر آن پاکستان يك‌ثلث غربی وشمال غربی کشمیر را بدست آورد و دو ثلث دیگر بدست هند در آمد. دراپریل ۱۹٦۵ هند و پاکستان مجددا روی موضوع کشمیر به جنگ آغاز کردند. در اول‌جولای باز آتش بس میان شان بر قرار شد ولی موضوع کشمیر همانطور حل ناشده ما نده است . در وضع فعلی رول مصالحتی اتحاد شوروی قابل ملاحظه بود . هم درین زمان بود که صدراعظم هند در تاشکند در اثر عارضهٔ قلبی در گذشت .

منابع و صنایع : زراعت ۷۰ فیصد مردم را مشغول میدارد . برنج، جواری، ارزن ، نخود، گندم ، جو ، قهوه . نیشکر . چای مساله‌جات و غیره محصولات عمدهٔ زراعتی‌اند. پنبه، کنف، رابر وغیر نیز تولید می‌کند . پلان‌چارم پنجسالهٔ هند به‌امور زراعت اهمیت اول را قایل شده است .

از صنایع عمدهٔ آن نساچی (پشمی،نخی و ابریشمی) فولاد وسمنت می باشد .
علاوه برآن تکه های سندی، نخ ،امو نیم سلفیت ، شیشه ، بال بیرنگ ، ترانسفارمرها ، ماشین های خیاطی بایسکل و موتر تولید می‌کند . ذغال ، نفت ، الومینم، مس، آهن، ابرك ومنگانیز هم دارد .

از صادرات آن چای ، شکر ، کنف خام و پخته ، قماش های نخی، پوست دباغی شده وغیره واز واردات آن تیل‌های معدنی، ماشین آلات، خوراکه، غله جات پنبه خام وفلزات می‌باشد.

تاریخ و حکومت : هند دارای یکی ازقدیم ترین مدنیت های دنیاست . مدنیت وادی ـ اندس تا به پنج هزار سال قبل تثبیت شده است . مغاره های اجنتاوالورا در هند وسطی تاج محل دراگره‌و قطب مینار دهلی نمونه‌هائی از گذشته درخشان آن میباشد .

سلطان محمود غزنوی و بعد از او غوریان سوریان ولودیان‌قوت‌هائی‌بودندکه ازافغانستان به هند سرازیر شده قسمت اعظم آنرا اشغال کردند و برای مدت های طولانی تحت سلطه و اختیار خود داشتند در ۱٤۹۸ واسکو دگامای پرتگالی مراکز تجارتی در آن تاسیس کرد . بعد آنها هالیندی ها آمدند ، در ۱٦۰۹برتانوی ها آمدند مدارس وکلکته را تاسیس کردند و بمبئی را از پرتگال گرفتند . بحیث‌کمپنی هند شرقی برتانیه بالاخره تمام هند را بتصرف در آورد واین زمانی بودکه‌احمدشاه ابدالی- (احمدشاه درانی) پادشاه افغانستان تا دهلی پیش رفته ، آنرا فتح‌کرده بود و پس به وطن خود افغانستان و پایتخت خود کندهار مراجعه کرده بود. وی باری دردهلی این شعر را در وصف وطن خود سروده‌بود:

دیلی تخت هیرو مه چه را یاد شی
زما دبنکلی پشتونخواه دغرو سرونه

اشغال برتانیه‌در ۱۷۷٤ـ۱۷۸۵ تکمیل‌گردید. وارن هیستنگز ، اولین گورنر جنرال‌حکومت

ملکی را برقرار ساخت که بعداً بنام سویل سرویس هند یاد شد. پارلمان هند، امور سیاسی هند را تحت کنترول گرفت. در ۱۸۵۷ ـ ۱۸۵۸ سپاهیان هندی برعلیه برتانیه بغاوت گردند ولی فرو نشانده شد. درجنگ های بور افریقا، از هندیك، یك گروپ امبولانس گرفتند. ضمن جنگ عمومی اول هند هشتصدهزار عسکرداد که بیست‌وچار هزار آن کشته و ۷ هزار آن زخمی شد.

در جنگ جهانی دوم هند ازحمایت‌متحدین هند هشتصد هزار عسکر دادکه‌بیست‌و چار انکار ورزید ولی در حدود دو ملیون عساکر هندی در جنگ با جاپان خدمت کردند.

بعد جنگ عمومی اول ملیت خواهی هند انکشاف سریع کرد. کانگرس و مسلم‌لیگ اصلاحات اساسی سیاسی را طالب شدند. یك هند و فارغ التحصیل حقوق در مکاتب انگلستان بنام موهنداس گاندی‌بسر کردگی مردم رسید. دو مرتبه رئیس حزب کانگرس شد. در ۱۹۱۹ مفکورۀ حکومت را بدست‌خود هندیان بمیان کشید. از مجاهدات دیگرش تعقیب سیاست عدم تشدد تعقیب صنایع‌دستی محلی و از بین بردن اچهو تیزم بود. در ۱۹۳۰ گاندی پالیسی عدم اطاعت، ملکی را در پیش گرفت، احتراز از مال برتانوی را تشویق کرد و همراه ۶۰ هزار نفر دیگر محبوس شد.

در ۱۹۳۵ برتانیه برای هند یك قانون اساسی را قبول کرد که مقتضی کانگرس دو اطاقه بود:

یکی شورای دولت و دیگری اسامبلی حق رای به سی ملیون نفر داده شد. مسلمین بنابرینکه تفوق عددی هنود باعث ضررکلتور وآزادی مسلمین می‌شود، برآن اعترا ض کردند. محمدعلی جناح رئیس مسلم لیگ برای ایالاتی که اکثریت مسلمان دارندتقاضا آزادی داخلی وبعدا تقاضای ایجاد پاکستان‌را بحیث یك ملت اسلامی نمود بالاخره بعدچهل سال مجادلۀ فعال از طرف هنود و مسلمین برتانیه در ۲۰ فروری ۱۹۴۷ برای تقسیم‌نیم قاره عزم خود را اعلام وجون ۴۸ را برای خروج برتانیه از هند تاریخ گماشت. بتاریخ ۱۵ـ اگست ۱۹۴۷ هند بحیث‌یك کشور آزاد ممالك مشترك المنافع عرض وجودکرد. برتانیه درمورد فیصلۀ مقدرات نهضت ملیون‌مردمان پشتون ایالت شمال غربی هند و بلوچستان توجهی نکرد و در نتیجه معضلۀ مذکور تاکنون بین پاکستان و مردمان پشتونستان حل‌ناشده ماند.) هند که عضو ملل متحد بود، کرسی خود را در آن موسسه اشغال کرد و به ادامه در داخل چوکات ممالك مشترك‌المنافع موافقه نمود.

قانون اساسی آن به طرز قانـون اساسی ایالات متحدۀ امریکا ساخته شده است برطبق آن یك رئیس جمهور برای پنج سال توسط اعضاء هر دو اطاق پارلمان انتخاب می‌شود. اطاق اول شورای ایالات و اطاق دوم خانۀ مردم است. یك معاون رئیس جمهور یك کابینه مرکزی تحت ریاست یك صدر اعظم دارد. هر کدام از ایالات یك گورنر ونظام اداری همانند فدرالی مرکزی دارد. بعدمرگ شاستری صدر اعظم هند در تاشکند. میرمن اندارا گاندی در ۱۹ جنوری ٦٦ صدر اعظم تعیین شد. طی سال ۱۹٦۷ داکتر ذاکرحسین معاون رئیس جمهور هند، بحیث رئیس‌جمهور آنکشور انتخاب گردید.

شورای ایالات دایمی است ولی در هر دو سال یك ثلث اعضاء آن متقاعد می‌شوندخانه مردم را می‌توان منحل کرد. این کار رارئیس جمهور می‌کند و انتخابات جدید را امرمیدهد.

معارف و مذهب: معارف تا سن چارده رایگان و اجباری است. چهل وشش پوهنتون ۱۹٤٦ پوهنځی و ۲۸ انستیتوت تحقیقاتی دارد.

در مملکت ٤۱ زبان عمده رایج است که دوازده آن از سانسکریت منشعب گردیده است. پنجاه فیصد نفوس هندی میدانند وده فیصد اردو. در ۱۹٦۵ هندی زبان رسمی اعلان شد.

انگلیسی زبان رسمی معاون است. بیش ازهشتادو پنج فیصدمردم‌هندواند قانون‌اساسی آزادی مذهب را تضمین کرده است. درمملکت ده ملیون عیسوی، ۸ ملیون سك و یکصد هزار پارسی (آتش پرست) هم موجوداست.

دفاع: قوای دفاعی‌هند بصورت خوداختیاری تشکیل شده است قوای هوائی، بری وبحری توسطلوی‌درستیز ها تحت هدایت وزیردفاع ایفای وظیفه می‌کنند.

هنگری

پایتخت : بوداپست . مساحت ۳۵٫۹۱۸ مربع میل نفوس : کمی بیشتر از ده‌ملیون. بیرق: قطعات‌افقی سرخ‌ـسفیدـ سبز ، واحد پولی : فورینت (یازده فورینت معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : هنگری ، یك جمهوریت کمونستی در اروپای شرقی ، از شمال باچکوسلواکیا ، از شمال شرق با اتحاد شوروی ، از شرق بارومانیا ، از جنوب با یوگوسلاویا و از غرب با آستریا همسایه می‌باشد .

دانیوب سـرحد شمال غـربی کشور را تشکیل میدهد و بعد طرف جنوب دور خورده مملکت را بدو حصه تقسیم میکند . هنگری شرقی حاصل خیز است و هنگری غربی و شمال تپه‌زارست .

منابع وصنایع : هنگری مملکت زراعتـی است . صنعت آن نیز مهم میشود . گندم، جودر ، جو، جواری ، کچالو، شکر لبلبو و غیره از محصولات زراعتی آنست هنگری‌شراب خوب دارد . ذخایر بوسایت هنگری خیلی بزرگ است . سه ربع تیل خود را ازحاشیهٔ جنوب غربی بدست می آورد . صنعت شامل آهن و فولاد ، ماشین آلات ، مواد کیمیاوی، اتومبیل‌ها، خطو ط آهن ووسایط مواصلات میباشد .

تاریخ و حکومت : ساکنین اولیهٔ هنگری را که سلاو ها و جرمن‌ها بودند ، هن‌ها و مگیار های شرقی مغلوب ساختند . ترکهادر قرون پانزده تا هفده عیسوی آنرا اشغال کردند . بعد شکست ترکها در ۱۶۹۷ آستریا بر مملکت مسلط شد ، وهنگری بالاخره در ۱۸۶۷ کاملا آزاد شد در حالیکه پادشاه آستریا پادشاه هنگری هم بود . در ۱۹۱۸ هنگری قسمتهایی از کشور خود را به‌رومانیا، یوگوسلاویا ، وچکوسلواکیا باخت .

هنگری در جنگ جهانی دوم با جرمنی متحد گردید ، در ۱۹٤٤ نایب السلطنهٔ هنگری را آلمانها برطرف‌کرده طرفداران‌نازی را بجایش در راس حکومت گذاشتند در۱۹٤٥ قسمت زیاد کشور به دست اتحاد شوروی افتاد . بعد شکست آلمان نازی هنگری‌موافقه کرد که به سرحدات ۱۹۳۷ خود مراجعه کند. در ۱۹٤٦ جمهوریت را اعلام کرد .

یك قانون اساسی از نوع اتحاد شوروی در ۱۹٤۹ تصویب شد که به‌قرار آن اقتدار به پارلمان وپرزیدیم انتقال کرد . پارلمان‌مرکب از نمایندگانیست که از هر ۳۲ هزار نفرتبعهٔ هنگری انتخاب میشوند . مدت خدمت شان‌چار سال است. هنگری عضو ملل متحد و پکت وارسا است .

صنایع ملی شده‌اند . اقدامات جدی برای تکثیر تولیدات زراعتی روی دست است. از ۱۹٦۲ ببعد هنگری قطعات زمین زراعتی‌شخصی را نیز تشویق کرده است .

در ۱۹٥٦ شورشی در کشور مخصوصا در بوداپست ایجاد شد سران هنگری از اتحاد شوروی کمك خواستند .

شورش مذکور تقریبا در دو هفته فرو نشست .

قوای اتحاد شوروی کشور را تخلیه کردند. عده‌ای از مردمان هنگری از آن کشور خارج شدند .

معارف ومذهب : آزادی مذهب موجوداست. اسقف های مقرره توسط پاپ باید از طرف حکومت قبول‌شوند.دوثلث نفوس‌رومن‌کاتولیك است. کالونست . ها هم دارد.

تعلیمات برای هشت سال تعلیمی رایگان واجباری است . شش پوهنتون دارد هنگری زبان رسمی است .

یمن

پایتخت: صنعا. مساحت ۷٥ هزارمربع‌میل نفوس پنـج ملیو ن . بیرق. پار چه های افقی سیاه و سرخ با ستارهٔ سبز در پارچهٔ سفید . واحد پولی : ریال یمنی معادل یك دالر امریکایی .

یمن از کشور های قدیمی کوهی حاشیهٔ جنوبی جزیره نمای عربستان میباشد که‌بحیرهٔ احمر در غرب آن، عدن در جنوب وعربستان سعودی در شمال و شرق آن واقع است .

حدیده بندر عمدهٔ آنست . در صنعابقایای مدنیت های گذشته موجود است .

منابع و صنایع : بالای فلات الجبل که حاصل خیز ترین قسمت عربستان است ، قهوه ، جو ودیگر غله‌جات میرویانند ، پوست، خرما، ذغال ارچه، بته‌ها،میوه هاواحجارقیمتی صادر میکند .

تاریخ و حکومت : خاك یمن وقتی جز سلطنت قدیم صبا بود . در انجیل تذکری

ازطلا ، مساله‌جات وسنگ های قیمتی آن رفته است که‌ملکهٔ صبا بحیث تحفه به‌حضرت سلیمان (ع) برد .

یمن در عهد سلطنت امام احمد بحیث یك کشور دیموکراتیك اسلامی خوانده میشد (۱۹۴۸-۶۲) از آن بعد کشور یك جمهوریت اعلام گردید . وارث امام احمد بنام محمدالبدر به‌کوه ها و قبایلی های طرفدار سلطنت پناه برده از آنجا باحکومت جنگ داخلی راادامه میدهد . گفته می شود که جمهوریت عربی‌متحد جمهوری خواهان و عربستان سعودی قوای طرفدار سلطنت را حمایه می‌کنند. دراگست ۱۹۶۵جمال‌عبدالناصر ملك‌فیصل پادشاه‌عربستان سعودی متارکه ای را امضاء کردند و فیصله شد که بعد خروج قوای هر دو کشور ازخاك یمن رای گیری عمومی در مورد چگونگی طرز حکومت آینده یمن عملی شود . این متارکه دیر نپائید . در ۱۹۶۶ بین یمن و عربستان جنگ ها و بم اندازی ها ادامه یافت عربستان سعودی مدعی بود که طیارات جمهوریت‌عربی متحد خاك آنرا بمباران می‌کند . در اواخر همین سال نظر به یك سوء قصد علیه رئیس جمهور یمن السلال برگد محمد الرعینی یك وزیر حکومت حسن الامری کشته شد وحکومت او از بین رفت .

یمن عضو ملل متحد و جامعهٔ عرب است .

یورو گوای

پایتخت : مونتی ویدیو . مساحت ۷۲۱۷۲ مربع میل ، نفوس نزدیك به سه ملیون . بیرق چار قطعهٔ آبی و پنج قطعهٔ سفید یك درمیان . علامت آفتاب طالع بالای یك قطعهٔ سفید. واحد پولی: پیسو (۲٤ پیسو معادل یك دالر امریکائی) .

شرح: کوچکترین و پیشرفته ترین کشور امریکای جنوبی جمهوریتی است که از شمال و شرق بابرازیل ، از جنوب بابحر اطلس جنوبی و دریای پلاتا و از غرب با ارجنتاین محاط می‌باشد . اقلیم آن منظم است .

منابع و صنایع : ٦۰ فیصد مساحهٔ آن‌برای مالداری و ۲۷ فیصد آن برای زراعت تخصیص داده شده است . گوشت ، پشم ، پوست ، جواری ، گندم ، میوه‌های فامیل لیمو ، برنج ، جو وشرشف از محصولات آنست . صنایع مهم آنرا تجارت گوشت ، صنایع فلزات منسوجات و شراب سازی تشکیل میدهد .

تاریخ و حکومت : یك وقتی قسمتی از وایسترائیت هسپانوی ریو دوو لاپلاتا بعدتر یك ولایت برازیل بود در ۲۵ آگست ۱۸۲۵ آزادی خود را اعلام کرد . قانون اساسی‌فعلی آن در ۱۹۳٤ بمیان آمده و در ۱۹۵۲ تعدیل شده است . مقام رئیس جمهوری را یك‌شورای نه‌عضوی اجرائیه که برای چار سال انتخاب می‌شوند ، اشغال کرده است .

ریاست شوری بین شش‌عضودارای‌اکثریت آراء دوره می‌کند. این‌شوری وزیر تعیین می کند . یك مجلس نمایندگان دارد و یك سنا که هر دو برای چار سال انتخاب می‌شوند . قانون اساسی ، بیمهٔ پیری، مساعدهٔ صحی اطفال وانواع دیگر خدمات اجتماعی را تعیین کرده است .

معارف و مذهب : کلیسا و دولت از هم مجزااند . آزادی مذهب موجود است . مذهب عمده رومن کاتولیك است . معارف بشمول پوهنتون رایگان است. تعلیمات ابتدائی‌اجباری است .

هسپانوی زبان رسمی است . عسکریوروگوای مرکب از رضا کاران استخدام شده ۱۸ -٤۵ ساله است .

عضو ملل متحد و موسسهٔ کشور های امریکائی می باشد .

یو گند ا

پایتخت: کمپالا .مساحت ۹۱ هزار مربع میل نفوس هفت ونیم ملیون، بیرق. شش قطعهٔ سیاه ، زرد ، سرخ بادایرهٔ نقره‌ئی و تصویر لك لك تاجدار در مرکز آن . واحد پولی : شلنگ افریقای شرقی (۷ شلنگ معادل یك دالر امریکائی) .

یوگندا، تحت الحمایگی سابق برتانیه از ۱۹۶۳ ببعد جمهوریت آزادی است در افریقای مرکزی باکینیا در شرق ، غدیر و کتوریا و تنزانیا در جنوب ، غدیر های البرت وادواردو کانگو در غرب و سودان در شمال محاط است.

بزرگترین ایالت یوگندا ، سلطنت‌بیوگند است که نزدیك به ۸۵۰ هزار نفوس ازنژاد بانتو دارد . قهوه ، پنبه، چای ، جواری ،

سیسل، تخم های تیلی و شکر تولیدمیشود. مس، و لفرام، قلعی وکوبالت از معا د ن عمدهٔ آنست .

یوگندا بتاریخ ۹- اکتوبر ۱۹۶۲ در داخل ممالك مشترك المنافع آزاد شد و یکسال بعد درنهم اکتوبر جمهوریت را اعلام کرد .
یوگندا یك دولت سوسیالیست دارای یك حزب است ، وعضو ملل متحد می باشد .
غدیر وکتوریا : دومین غدیر آب شیرین‌دنیا بوده مساحهٔ آن ۲۶٦٤۰ مربع میل می باشد. (غدیر بزرگتر از آن سوپیریر نام دارد که بین ایالات متحدهٔ امریکا و کانادا واقع‌است.) از سطح بحر ۳۷۲۰ فت بلند بوده دو صد میل طول دارد . آب جاری آن برای برق آبی استفاده شده است .

یو گو سلاویا

پایتخت : بلگراد . مساحت . ۹۸٫۷٦٦ .

نفوس نوزده ونیم ملیون بیرق سه قطعهٔ افقی آبی ، سفید ، سرخ با ستارهٔ سرخ در مرکز آن . واحد پولی : دینار (۷۵۰ دینار معادل یك دالر) .

شرح : جمهوریت یوگوسلاویا از شش جمهوریت متشکل است . آستریا ، هنگری و رومانیا در شمال آن ، هنگری ، رومانیا و بلغاریا در شرق آن، یونان والبانیا در جنوب آن ، البانیا ، بحیرهٔ ادریاتیك و ایتالیا در غرب آن واقع است . هفتاد و پنج فیصدخاك

آنرا کوهستان ها و فلات ها تشکیل میدهد . در جنوب شرق بطرف ساحل ادریاتیك بنادر وباغهای زیتون واقع است .

منابع و صنایع : غله جات ، جواری ،گندم، جو ، جودر ، تنباکو ومیوه دارد . معادن‌آن، آهن ، مس، کروم، سرمه. منگانیز ، سرب ، سیماب ، نمك وبوسایت است . مملکت در اثر پروگرام های صنعتی شکل زراعتی خودرا تغییر داده است . اقتصاد آن رهبری شده است . از ۱۹۶۲ ببعد به کارگران صد اقل معاش تضمین شده است . ایشان در منافع کوپراتیف‌ها سهیم‌اند. درحالیکه معیارتولیدات صنعتی را در ۱۹۵۸ یکصد قبول کنیم، در ۱۹٦٤ به‌یکصد ونود وهشت میرسید . معیار معادن ١٦٤ از مصنوعات ۲۰۸ ، از برق وگاز ۱۹۰ بود .

تولیدات سال ۱۹٦٤ ذغال ۳۰۸٫۰۰۰ تن میتریك ، آهن خام ۲٫۳۰٤٫۰۰۰ تن و فولاد ۱٫٦۹۰٫۰۰۰ تن بود . سرب از منبع عمدهٔ عایدات دالری یوگوسلاویارا تشکیل میدهد.
تاریخ و حکومت : سربیا که بعد جنگ کوسودو در ۱۳۸۹ به تصرف ترکیه در آمده بود بتاریخ ۱۸۷۸ آزادشد . بعد جنگ‌بالقانات سربیای قدیم و ماسیدونیا نیز به‌آن ملحق گردید . وقتی آرچ دیوك فردناند و خانمش‌در سرانیو در ۲۸ جون ۱۹۱٤ کشته شدند حکومت آستریا به سربیا اعلان جنگ داد و آتش جنگ عمومی اول را برافروخت .

بعد سقوط امپراطوری آستریا وهنگری‌سرب‌ها کر وات ها ، سلو وین ها و غیره با مونتی نگرو یکجا شده سلطنت سربیا را تشکیل دادند که نام آن بعدتر یوگوسلاویا گذاشته شد .

سلطنت یوگوسلاویا تا جنگ عمومی دوم دوام کرد . وقتی جرمنی یوگوسلاویا رااشغال کرد شاه پیتر دوم به لندن رفت .

یك‌حرکت ملی‌آزادی‌در یوگوسلاویا تحت‌قیادت

جوزف بروز (مارشال) تیتو ایجاد شد و در ۱۹٤٥ آلمان ها را مغلوب ساخت در ۲۹ نومبر ۱۹٤٥ یوگوسلاویا جمهوریت اعلام شد در ٤٦ یك جمهوریت فدرالی و مارشال تیتو رئیس آن تعیین شد . یوگوسلاویا از امریکا فرانسه و برتانیه کمك اقتصادی و تجارتی گرفت .

یوگوسلاویا یك رئیس جمهور یك کابینه و یك پارلمان دارد که کابینه از اعضای آن تعیین میشود قانون اساسی جدید در ۱۹٦۳ مارشال تیتو را الی مادام الحیات رئیس‌جمهور

قبول کردونام کشوررا جمهوریت‌سوسیالستی فدرالی یوگوسلاویا گذاشت . در ۱۹٦٦ معاون رئیس جمهور رانکوویچ معذول شد . همچنان در اثر تبدیل تشکیلات کمونستی به عوض

سکرتر جنرال پارتی ، رتبهٔ رئیس انجمن کمونیست ها ایجاد گردید .

معارف و مذهب : معارف رایگان است تعلیمات ابتدایی تا سن چارده سالگی اجباری است . پنج پوهنتون دارد . زبان های عمدهٔ آن سلووین، ماسیدونی وسربوکراوات‌می‌باشد مذاهب به رسمیت شناخته می شوند .

بیمهٔ مکمل اجتماعی تحت اجراست و شامل اعا شه هنگام بیکاری، مریضی و حا ملگی میباشد.

دفاع: خدمت نظام برای مردان بالا تر از ۱۸ اجباری است.

یوگوسلاویا عضو ملل متحد وپیمان‌دفاعی بالقان می‌باشد.

البانیه

پایتخت : تیرانا . مساحت ۱۱۰۹۷ میل مربع . نفوس : (بقرار تخمین ۱۹۶۵ ملل متحد) ۱٫۸۶۵٫۰۰۰ بیرق : سرخ با باشهٔ دو سره و ستارهٔ سرخ با حواشی زرد . واحد پولی : لیك (صد قنطار) (پنج لیك معادل يك دالر امریکائی .)

شرح : البانیه یکی از ممالك کمونیستی بالقان بوده سر زمین کوهستانی بار یکی است که دو صد و بیست وپنج میل درساحل شرقی ادریا تیك امتداد دارد . در شمال غرب با جهیل‌سکوتری ودر شمال‌غرب‌وشمال شرق با یو گوسلاویه هم سر حد است در جنوب شرق آن یونان قرار داشته کوهای پندوس آن تا البانیه امتداد دارد . از دریا های عمده و قابل کشتی رانی آن (بوجانا) است .

منابع و صنایع : جنگلات و فلزات معدنی از منابع عمدهٔ آنست . صنایع فلزی آن‌بخوبی انکشاف نکرده است . تولیدات عمدهٔ مملکت‌را تنباکو ، چوب ، پشم ، پوست ، پنیر ودیگر لبنیات ، ماهی روغن زیتون ، جواری ، گاو و قیر طبیعی تشکیل میدهد . دولت کوشیده است تا زراعت و صنایع خفیفه را انکشاف داده سرك های جدید و مراکز تولید برق اعمار نموده و معادن را عصری بسازد . چار بندر بحری دارد مهمترین و مجهز ترین‌آن (دورازو) است .

تاریخ و حکومت : بیشتر از دو هزارسال قشون جنگی در البانیه جنگیده اند و برای سنوات عدیده يك مملکت اسلامی بود .

توسط کنفرانس اروپائی ۱۹۱۲ استقلال داخلی یافت و شهزاده ویلیام واید بر تخت نشست . در ۱۹۱٤ فرار کرد . در ۱۹۱۵ آزادی آن توسط ایتالیه اعلان گردید . در ۱۹۲۵ جمهوریت ودر ۱۹۲۸ شاهی گردید شاه احمد زوغلو در ۱۹۳۹ متواری گردید و البانیه در معرض قشون جرمنی و ایتالوی تا ۱۹٤٤ قرار گرفت . در نومبر ۱۹٤۵ حکومت موقتی جنرال (انور هوکسها) توسط برتانیه، اتازونی واتحاد شوروی بر سمیت شناخته شد. در انتخابات ۱۹٤۵ کمونیست‌ها فایق آمده ودر جنوری ۱۹٤٦ اعلان جمهوریت کردند . نمایندگان پارلمان يك جرگه‌ئی آن يك نفر از هجده هزار نفر انتخاب گردیده‌چار سال خدمت میکنند در ۱۹٤۸ ارتباط نزدیك البانیه با ممالك کمونیستی باعث شد برتانیه واتازونی با آن قطع علایق کند و یوگوسلاویا قرار داد اقتصادی خود را از باعث عداوت‌آن مملکت با حکومت تیتو قطع نمود . دردسمبر ۱۹۵۵ البانیه بااتحاد شورویعلایق دیپلوماسی خود را قطع کرد . اکنون روابط نزدیکی با جمهوریت مردم چین برقرار کرده است . که در ۱۹٦٦ به اثر مسافرتهای صدر اعظمانشان به کشور های همد یگر تقویه یافته است.

معارف ومذهب: حد اعظمی نفو س آن را مسلمانان تشکیل میدهند . بعد از آن‌عیسویان اورتوداکس رومن کاتولیك ها قرار دارند .

مکاتب به تعداد کم بوده اما به اساس قانون اساسی تعلیمات ابتدائی رایگان واجباری است .

از نظر نژاد البانی های شمال، غیگ ها و جنوب تاسك ها اند .

دفاع : خدمت عسکری در بین سن نزده و سی و پنج سالگی اجباری است قشون البانی در حدود ۲۵۰۰۰ است. البانیه مانندجمهوریت مردم چین در قوای عسکری‌خود موضوع‌مناصب و رتبه ها را ازبین برده است .

سیمینار نمایش بین‌المللی نسخ خطی

سیمینار نمایش بین المللی نسخ خطی ساعت نه قبل از ظهر ۸ـ اسد در کتابخانهٔ پوهنتون کابل دایر گردید در این محفل نمایش نسخ خطی باپیام اعلیحضرت معظم همایونی افتتاح گردید .

متن پیام اعلیحضرت معظم همایونی

از اشتراك شما دانشمندان و کتاب‌شناسان کشور های دوست که در نمایشگاه وسیمینار نسخ خطی سهم گرفته اید اظهار مسر ت مینماییم.

خوشنودیم‌که این‌اجتماع در پایتخت‌کشورما منعقد میشود . علاقه مفرط فرزندان افغانستان برای زنده نگهداشتن مفاخر ادبی و گنجینه های علمی که احتفال امروز مظهر آنست موجب خرسندی ماست یقین کامل دارم که در خلال پیشرفت ما بزندگانی نوین فرزندان افغانستان حفظ و حراست مفاخر ادبی رامثل همیشه از وظایف مسلمهٔ خود خواهند شناخت و انعقاد این مجلس در تحکیم این منظورکمك بسزائی خواهد کرد .

توقع دارم ما حصل تحقیقات وتتبعات شما دانشمندان و کتاب شناسان گزیده ونتایجیکه از تبادل افکار شما در ختم این سیمینار به دست خواهد آمد ، درآینده برای آنهائیکه در راه تحقیق واحیای مفاخر ادبی پویانند مرجع و رهنمای ارزنده ای باشد و برگزاری چنین محافل در اتصال حلقه های ادبی وعلایق بیشتر دانشمندان جهانی مفید و مثمر ثابت گردد .

امیدواریم توقف دانشمندان محترم در افغانستان با موفقیت ومسرت توأم باشد.

بعد از قرائت‌پیام اعلیحضرت معظم‌همایونی بناغلی محمد هاشم میوند وال صدر اعظم‌بیانیه شان را ایراد فرمودند .

متن بیانیه افتتاحیه بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم :

رئیس ـ خانم ها و آقایون وعلمای‌گرامی !

جای مسرت است‌که‌من شمارا در پایتخت کشور خود خوش آمدید میگویم . من اینرا یك امتیاز بزرگ میدانم که از کشور های دوستی که دعوت ما را پذیرفته و دسته های علمای محترم خود را فرستاده اند تشکر کنم .

همچنان بخاطر نسخ خطی قیمتداری که شما برای نمایش باخود بکابل آورده‌اید میخواهم رضائیت و خوشنودی خود را ابراز نمایم .

درین عصر تجدد این یك امر خوشبینانه معلوم خواهد شد که ما به عصر خطا طی باز گشت کرده و راجع به نسخ خطی سخن‌گوئیم.

میدانم که شما فکر میکنید که من ازمقصد این اجتماع بدور رفته‌ام اما من دوباره بسر موضوع آمده و میگویم که این سیمینار و نمایش آثار خطی درین عصر تجدد بهیچ وجه دارای اهمیت کم نیست . ما میدانیم که از زمان اختراع صنعت چاپ توسط گوتنبرگ تا عصر حاضر این صنعت تا اندازه پیشرفت و نوسعه یافته که اکنون میتوان با استفاده از وسائل تیلی پرنتر و با تماس سرانگشت‌طبع یك کتاب قطور را در یك مدت خیلی کوتاه امکان پذیر ساخت . اما همینکه ما به‌عصر خطاطی و نسخ خطی که اکنون در معرض نمایش اینجا درین کتابخانه قرار گرفته باز میگردیم ما می بینیم که مردم ما در قدیم با ایثار وفداکاری اشتیاق و عشق به آنچه که میدانستند دانش و تفکر خود را با هنرمندی ظرافت خوش ذوقی نقش می‌بستند . هرتالیف و تفسیر کتب و نقاشی میناتورکه مادربسیاری از صفحات کتب گذشته می‌بینیم بما روحیه را که خوشبختانه تاحال در ما وجود داردنشان میدهد .

این روحیه عبارت از تحفظ ارزشهای اخلاقی و معنوی میباشد . امید واریم این جریانی را که مادر آن قرار داده شده‌ایم باهمان‌روحیه احترام به ارزشهای اخلاقی وافتخارات معنوی از پیش بریم . بنا براین ادامه روحیه تفکر ودانش است که ما را در اینجا گرد هم جمع آورده است و نیز باهم جمع خوا هد آورد تا عظمت درخشندگی گذشته و حال رابیك آینده امید بخش انتقال دهد . بعضی از شمابهمان منطقه تعلق دارید که مقصد و هدف این سیمینار به‌آن ارتباط دارد ولی بعضی ازشما از جاهای بعید آمده اید اما دلچسپی وعلاقه شما نسبت به کلتور و تاریخ این منطقه‌کمتر از دیگران نیست. مادرین نمایشگاه نسخ خطی و کتب زیادی را بزبان های مختلف می بینیم اما یك عامل مهم وحدت در تمام آنها وجود دارد و آن هنری است که در همه آنها تبارز نموده است هنر خطاطی والفبا ... ما علی العموم در تمام این آثار یگانگی هنر خطاطی والفبا را میيابيم و همین امر حلقه

یگانگی و اتحاد را در تمام این آثار تشکیل میدهد ما میدانیم مناطقی که نسخ خطی آنها درین سیمینار عرضه شده است در یک واقعیت جغرافیائی قرار دارند . و همچنین دارای یک تاریخ مشترک بوده واجد عوامل تاریخی مشابه در دوره های مختلف میباشند اما ما همچنین می بینیم که در بین تمام منطقه یک پیوند متقابله مانند شیرازه کتب موجود بوده که عصر های مختلف را و همچنان مردمان مختلف را از طرق گونا گون باهم گرد آورده وآنها را بهم اتصال بخشیده است این پیوندنماینده یک تمامیت و کلیهٔ ثقافتی میباشد . ایـن تمامیت ثقافتی است که نسبت به آن ما و دیگران که از نقاط و قاره های دیگرآمده‌اند علاقمندی خود را نشان میدهیم. ما باین تمامیت ثقافتی تعلق داریم و امیدواریم که بتوانیم این تعلق را تحکیم و تقویت بخشیم مامیدانیم که درین عصر پیشرفت مادی وعصر تجدد همچنین وظیفه داریم تا کلتور خود را حفظ و تقویت دهیم . در عصر سرعت و هیجان ما برای آرامش معنوی نیاز مندانیم که متو جه میراث ثقافتی خود باشیم . این میراث توسط آثاری تمثیل میشود که ما آنرا بعنوان گنجینه های تحقیقاتی عملی و کلتور می شناسیم .

من از وقت و مساعی که شما درین راه صرف خواهید کرد امتنان دارم : همچنین میخواهم از یونسکو نسبت امداد شان که دایر شدن این سیمینار و نمایش نسخ خطی را امکان پذیر نموده است تشکر کنم امیدوارم نتایج این مباحثات مثمر بوده و این سیمینار رانه تنها یک پدیده گذاران بسازد بلکه ما را قدرت بخشد تا از نتایج این سیمینار و این نمایش به حیث مقدمه مطالعات آینده تمامیت کلتوری که از آن سخن گفتم استفاده کنیم .

مسرت دارم که میدانم یونسکو علاقه‌زیادی به مطالعات دربارهٔ آسیای مرکزی گرفته است ومیخواهد که مطالعات خود را درمورد کلتور وثقافت و تاریخ کشور های آسیای مرکزی توسعه دهد. آرزومندیم که در پیشبرد عهدهٔ که یونسکو بدوش گرفته مساعدت کامل خود را عرضه کنیم . ما یقین داریم که آنهائیکه علاقه به توسعه و روشن ساختن کلتوروثقافت آسیای مرکزی دارند حین عمل را انجام‌خواهند داد .

درین دنیای که بعلل تصادمات هوسهای سیاسی و پلانهای نظامی از هم متفرق و متلاشی گردیده این یك نشان امیدواری است که ساحات دیگری موجود است که در آن امکان دارد ما باهم یکجا گرد آمده و نزدیکتر گردیم یکی ازین ساحه کلتور است که در آن بخاطر دوستی و برادری تمام بشریت مردمان مختلف باافکار سیاسی مختلف‌میتوانند به صورت مسالمت آمیز باهم همکاری کنند.

روی همین روحیه است که من یك باردیگر همه شما را خوش آمدید گفته و به امید کامیابی شما در تامین این هدف سیمینار و نمایش نسخ خطی را در کابل افتتاح میکنم .

درین سیمینار نمایش نسخ خطی بین‌المللی دا نشمندان کشور های آتی اشترا ك نمو ده ویك تعداد دانشمندان افغانی نیز اشترا ك داشتند .

اسمای دانشمندان :

۱ـ پوهاند عبدالحی حبیبی
۲ـ پوهاند صدیق الله رشتین
۳ـ ښاغلی صالح محمد پرونتا
٤ـ ښاغلی گویا اعتمادی
٥ـ ښاغلی فکری سلجوقی
٦ـ ښاغلی مایل هروی
۷ـ ښاغلی واحد جوزجانی
8ـ ښاغلی خواخوږی

از یونسکو :

ښاغلی نجم الدین بمت

از ایران :

۱ـ دکتور عباس ازیاب خوی
۲ـ ښاغلی حسین محبوبی اردکانی
۳ـ ښاغلی محمد تقی دانش پژوه
٤ـ ښاغلی حسین خدیو جم

از پاکستان :

ښاغلی نقوی

از هند :

۱ـ ښاغلی امتیاز علی عرشی
۲ـ پروفیسور وحیدالدین

از ایالات متحده امریکا :

۱ـ دکتور اتنگ هوزن مستشرق
۲ـ دکتور ریچارد فرای

از اتحاد شوروی :

۱ـ ښاغلی عارف عثمانوف :
۲ـ دکتور عزت سلطانوف
۳ـ ښاغلی عبیدالله کریموف
٤ـ ښاغلی منیراوف

از انگلستان :

۱ـ ښاغلی گاردنر
۲ـ ښاغلی پیرسن

۳ـ پیغله واتسن
٤ـ دکتور بیوار
٥ـ پیغله تامسن

از فرانسه :

۱ـ پیغله گونارد
۲ـ **بناغلی ملکیان**

از جمهوریت اتحادی آلمان :

۱ـ پروفیسور شپولر

از یوگوسلاویا :

۱ـ دکتور سیلاجیک

از ترکیه :

۱ـ دکتور مژگان جمبور

از چکوسلواکیا :

دکتور ربچکا

اولین جلسه:

در جلسهٔ بعد از ظهر ۸ اسد سیمینار و نمایش بین المللی نسخ خطی رئیس ومعاون های رئیس به اتفاق آراء انتخاب گردیدند .

پوهاند عبدالحی حبیبی رئیس انجمن تاریخ بعدازآنکه بحیث رئیس‌سیمینار انتخاب گر دید از حسن نظر هیئت های شامل سیمینار که وی را بحیث رئیس انتخاب کردند اظهار تشکر نموده و تدویر سیمینار و نمایش بین‌المللی نسخ خطی را در کابل مفیدخواند.

وی گفت : ــ نسخ خطی ما را بمعارف پیشینیان ، هنر ، وضع اجتماعی فکری ، سبك نویسندگی خصوصیات لهجوی و بسا لغات و کلمات از دست رفتهٔ زبانها وواقعیت های تاریخی و مسایل علمی وادبی واجتماعی سابقه آشنا میسازد و چون نسخ خطی مال مشترك بشر است باید به حفظ و جمع آوری آن توجه بین المللی مبذول گردد و بایست مبادله عکسهای اینگونه نسخ برای استفاده علاقمندان همواره به سهولت میسر باشد .

پوهاند حبیبی طی مقالهٔ که درباره‌تاریخچه نسخ خطی افغانستان و احیای متون آن‌نوشته بود پیشنهاد کرد که باید یك انجمن‌بین‌المللی کتابشناسان پشتو ، دری و عربی به شمول ممالکی که دارای این زبانها اند ویا ذخایر چنین کتب را دارند تشکیل گردد و مرکزی را بەسویه بین المللی برای ترتیب ، جستجو جمع آوری ، نشر ، حفظ و کشف نسخ خطی بوجود آورند . همچنان به همین منظور در ممالك مربوطه شعب فرعی تاسیس گردد و مبالغی تخصیص داده شود تا به همکاری و اطلاع از فعالیت این مرکز حفظ و نشر نسخ خطی و کشف آن صورت گیرد و دانشمندان که در تحقیق علمی و روش انتقادی ترکیب نسخ خطی تجربه ، و مهارتی دارند اهل همان زبان و سرزمین اند موظف شوند تا وسایل طبع و نشر آن ترتیب گردد .

پوهاند حبیبی پیشنهاد کرد وسایلی‌فراهم گردد تا تمام نسخ خطی را باآسانی بدسترس دانشمندان قرار گیرد فهرستهای کتب خطی در هر مملکت بعد از ترتیب و تکمیل نشر گردد .

کذا عکسها و روتو گرافها نسخ واحد و منحصر به فرد بین تمام این مراکز بین‌المللی مبادله شود .

یك نشریه بین المللی برای اطلاعات‌مربوط به کشف ، تحقیق و نشر امور کتاب شناسی مخطوطات بوجود آید تا کتاب شناسان دنیا از فعالیت مراکز یکدیگر آگاه باشند و کار های مکرری درین زمینه انجام نشود .

ترتیب انتقادی متون خطی و نشر آن به کسانی سپرده شود تا آنرا به نحوی شایسته تری انجام نمایند .

همچنان پوهاند حبیبی پیشنهاد کرد که چون برخی نسخ تاکنون غیر مکشوف بوده و در هر گوشه و کنار مواجه به‌خطر واتلاف است باید برای حفظ آن بسویه بین المللی توجه بعمل آید و موسساتی چون یونسکو وغیره به حفظ این امانت انسانی همت گمارند .

بعد از آنکه هیئت های شامل سیمینار در مورد مقاله وپیشنهادات پوهاند حبیبی بحث و مذاکره کردند پروگرام کار سایر روز های سیمینار را نیز ترتیب نمودند .

اعضای انتخابی این سیمینار که به‌اتفاق آراء انتخاب شده‌اند قرار آتی است:

پوهاند عبدالحی حبیبی به حیث رئیس:

داکتر بچکا از چکوسلواکیا ، بناغلی‌ملکیان ازفرانسه،پروفیسورشپولر ازجمهوریت‌اتحادی آلمان ، پروفیسور وحید الدین از هند ،داکتر زریاب خوی از ایران ، بناغلی نقوی از پاکستان ، داکتر مژگان جمبور از ترکیه ، داکتر سلطان اف عزت از اتحاد شوروی ، بناغلی گادنر ازانگلستان ، داکتر فرای از اضلاع متحده امریکا ، داکتر جولاید از یوگوسلاویا به حیث معاونین .

بناغلی محمد ابراهیم شریفی مدیرعمومی اطلاعات وزارت اطلاعات وکلتور بحیث‌راپورتر و پیغله تامسن از انگلستان به حیث معاون راپورتر .

جلسه از ساعت چهار آغاز وتاساعت شش بعد از ظهر روز مذکور ادامه داشت.

دومین جلسه:

ساعت ۹٫۵ قبل از ظهر ۹ اسد دومین جلسهٔ سیمینار نسخه های خطی در تالار کتابخانه پوهنتون کابل به ریاست استاد عبدالحی حبیبی تشکیل شد .

نخستین سخن دان جلسه بناغلی نقوی از پاکستان بودند که در مورد پیدایش وگسترش زبان اردو صحبت کردند. بنابرعقیدهٔ بنا غلی نقوی زبان اردو هنگا می رسمی شد و د ر دربار سلاطین هند رایج گردید که بابر موفق گردید هند قدیم را زیر سلطه وادارهٔ خود در آورد .

در مورد شعرای شبه قارهٔ هند از شاعران دورهٔ مغول ، مانند بهادر شاه ظفر ، ناصر و سید احمد خان که موجد سبک جدیدی بودند وشعرایی که بعدا این سبک را دنبال کرده‌اند نیز سخنانی ایراد کرد و توضیحاتی درمورد شعرایی که به زبان دری واردو شعر گفته‌اند بعنوان مثا ل از امیـر خـسرو د هلـو ی و مسعودسعدسلمان نام‌بردو فهرستی از اشعار آنها را تقدیم مجلس کرد .

دومین گوینده جلسه بناغلی رښتین بودند که در مورد نسخه های خطی زبان پشتو نطقی ایراد کردند و تعداد نسخه های خطی موجوده در جهان را ببر شمردند .

از آن جمله : ــ چهل نسخه در افغانستان هفتاد و یك نسخه در موزیم ملی دهلی و صدو شصت و شش جلد در موزیم لندن.

بناغلی رشتین در ضمن بیانات خودشان اظهار داشتند که این نسخه ها را انگلیس‌ها برده‌اند و در دسترس ایشان است .

یکی از نمایندگان انگلیسی بعد از ختم صحبتهای بناغلی رښتین بعنوان توضیح گفت:ــ البته این نسخه ها در لندن وجود دارد و دانشمندان همواره میتوانند از این نسخه ها ، بصورت کاپی برداشتن ومیکروفیلم هااستفاده کنند و موزیم لندن همیشه حاضر باین‌همکاری است .

این توضیحات با تشکر از طرف رئیس جلسه پذیرفته شد و بناغلی رښتین‌خوشحالی خود را از این همکاری ابراز داشتند .

ضمنا قرار شد ، دانشمند انگلیسی‌میکروفیلم هایی را که از نسخ خطی با خودش آورده تقدیم دانشمندان افغانی کند نمایندهٔ آلمانـی نیز اظهار آمادگی کرد تا در مو رد تهیـهٔ میکروفیلم هایی از نسخه های خطی موجود در موزیم های آلمان با محققین افغانی همکاری نماید .

مادموازل کیو نارد یکی از نمایندگان فرانسه در سیمینار نسخ خطی اظهار داشت که بخلاف نظر بناغلی رښتین در فرانسه تنها یك نسخه خطی زبان پښتو وجود ندارد بلکه فرانسه صاحب چندین نسخه خطی پشتو می باشد که البته در آینده میکروفیلم های آن در اختیار محققین افغانی قرار خواهد گرفت.

بعد از ختم گفتگو ها در مورد سخنرانی بناغلی رښتین ، نوبت به پیرسن دانشمند انگلیسی‌رسید که درمورد بررسی و ارزیابی نسخ خطی نطق خلاصه شده‌ای ایراد کرد که مورد توجه قرار گرفت .

باختم گفتار بناغلی پیرسن وقت جلسه قبل از ظهر سیمینار نیز به پایان رسید و رئیس ختم جلسه را اعلام کرد بیانات بناغلی پرونتا که قرار بود در همین روز ایرادشود، بعلت تمام شدن وقت به فرصت دیگر موکول گردید .

سومین جلسه:

سومین جلسه سیمینار بین المللی نسخ خطی ساعت ۹ و نیم قبل از ظهر ۱۰ــ اسد بریاست پوهاند عبدالحی حبیبی دایر و د ر آن عارف عثمانوف بناغلی صالح پرونتا ، بناغلی عزت سلطانوف ، بناغلی منیروف و بناغلی کریموف مقالاتی ایراد کردند .

عارف عثمانوف‌دانشمنداتحاد شوروی‌گفت:ــ طوریکه تمام دنیا مطلع است ملت قهر مان و صلح دوست افغانستان در قطار دیگر ملل جهان برای تمدن گیتی سهم بزرگ گرفته است و تعداد زیاد مورخین وباستان شناسان این کشور را یك مرکز مهم تمدن شرق‌شمرده است .

بناغلی عثمانوف دربارهٔ نسخهٔ قدیمی‌دیوان خوشحال ختك اظهار کرد و مطالعه نسخـه قلمی این دیوان نشان میدهد که دیوان مذکور به‌یك کاغذ بسیار قدیمی هندی نوشته شده و از طرز تحریر آن برمی‌آید که از طرف دویا سه نفر به رشته تحریر درآمده است. و اسلوب اشعار نشان میدهد که تمام آن از خامه خوشحال ختك است.

وی افزود:ــ این کتاب که بیش از چهار صد ورق بوده حاوی نهصد وپنجاه رباعی ، بیست قصیده ودیگر اشعار میباشد در اخیر بناغلی عثمانوف نمونهٔ اشعار خوشحال ختك را به صورت رباعیات ، قصاید و غزلیات

قرائت نموده و فهارس کتبی را که درباره دیوان خوشحال ختک ازطرف دانشمندان افغانی نوشته شده است به اعضای سیمینار ارائـه کرد ښاغلی پرونتا در بارهٔ فرمان ها و رقم های شاهی خطی مقاله خود راایرادنموده گفت:- از جمله نسخ نایاب خطی میتوان از شرفنامه دوره خواجه عبدالله مروارید متخلص به بیانی هنرمند دورهٔ تیموریان هرات برقعات مکاتبات ومراسلات عارف شهیر مولینا نو را لدیـن عبدالرحمن جامی رقایم کرام ورقعات مختصر از مکتوبات و مرقومات ابومظفر محی الدین اورنگ انشاء بهار سخن رقعات طرزی ، نقل دونامه از حکیم سنایی ، شقهٔ خط مولیناجامی سلام نامه اورنگ چهار قطعه فرمان اعلیحضرت احمد شاه بابا، سواد گفتار وزیر معرو ف شاه ولی خان، اصل دوفرمان اعلیحضرت تیمورشاه نقل مراسله امیـر دوسـت محمـد خا ن و نصرالدین شاه قاجار نام برد.

همچنین ښاغلی پرونتا از بعضی نسخ و فرامین د یگر پادشاهان افغانستان و بعضی رجال افغانی تذکر بعمل آورد.

داکتر عزت سلطانوف دانشمند شوروی در مورد نسخ خطی و آثار گرانبهای ادبیات، هنر تاریخ و علوم که در موسسه خاور شناسی اتحاد شوروی وجود دارد . مقاله ایراد نموده فهارس و تاریخ تحریر نسخ خطی را ارائـه کرد .

داکتر سلطانوف گفت : -که در موسسهٔ خاور شناسی بیش از شانزده هزار نسخه‌های وجود داشته و نام های پیش از چهل هزار کتب در رشته های مختلف علمی از قبیل تاریخ، ادبیات، فلسفه، حقوق، نجوم، فزیك کیمیا ، طب ، زبان شناسی ، دوا سازی ، جغرافیه، موسیقی و هنر های زیبا ثبت گردیده است .

وی از آثار گرانبهای دانشمندان افغانی در طول اعصار گذشته برشتهٔ تحریر درآورده است تذکر داد .

ښاغلی منیراوف قوام‌الدین دانشمندشوروی طی مقاله دربارهٔ آثار و نسخ خطی امیرعلی شیر نوایی اظهار داشت:- دانـشمندا ن و متفکرین بزرگ در نتیجه ایجاد آثار بدیع خویش در قلوب مردم زندگی میکنند ویکی از نمونه های این اشخاص امیر علی شیرنوایی متفکر بزرگ میباشد .

بهترین یاد و بود این شاعر بزرگ عشق واحترام مردم به ابتکار او است بیش ا ز پنجصد سال میشود که درخشان است وی در مورد اسمای آثار این دانشمند بزرگ اظهار داشت : - خمسه خزاین المعانی که شامل چهاردیوان غرایب القصر، نوادراشباب بدیع الوسط فواید الکبر میباشد یکی از آثار نادر ادبیات است.

وی همچنین در جملهٔ آثار دیگر امیر علی شیر نوایی از محبوب ا لقلوب ، لسان الطیر، مجالس النفائس، تاریخ ملوك عجم، میزان الاوزمان منا قـب پهلوا ن محمـد ، منا قـب سیـد حسن اردشیر ، محاکمات اللغتین ، مفردات در فن معما، تاریخ انبیاء ، حکما نایم المحبت من تمایل الفتوات. نظم الجـواهر ، خمسـهٔ متبحرین و سایر آثار این دانشمندان تذکر داد .

ښاغلی منیراوف از کاتبان و خطاطان ماهری که بوسم الخط نستعلیق بعضی از دواوین این شاعر بزرگ را به رشته تحریر در آورده‌اند از درویش محمد تاقی عبدالجمیل کاتب و سلطان علی مشهدی نام برده وازمیناتوریست های مشهور هرات که نقاشی های باین دواوین افزوده اند ، یاد آوری کرد .

ښاغلی کریم اوف دانشمند شوروی طی مقاله در بارهٔ نسخ خطی ، آثار شیخ الرئیس ابوعلی سینای بلخی اظهار داشت :- عا لم بزرگ و جامع العلوم بلخی طوریکه از تحقیق در کتب وی روشن میگردد در تنویر تاریخ علوم و کلتور ملل متحابه سکونت وی اهمیت فوق العاده داشته و معلوماتیکه در مورد تعداد موضوعات و آثار حکیم بلخی از طرف مولفین و شاگرد نزدیك وی او عبید جوزجانی ارائه گردیده قابل تعمق ومطالعه دقیق است.

وی گفت:- اگر آثار این دانشـمند بـر اساس موضوع تصنیف گردد. دیده میشو د که در حدود بیست و چهار اثر وی به‌مسایل مختلف فلسفه یازده اثر به الهیات ، هفت اثر به طب وشش اثر به علم الاخلاق ، ریاضیات، نجوم، شعر و غیره تخصیص دارد.

ښاغلی کریم اوف در مورد کتاب مشهور و ارزندهٔ حکیم بلخی که به اکثر السنه‌زنده دنیا ترجمه شده است و آن کتاب قانون فی‌الطب است . وی یاد آور گردیده که علاوه بر این کتاب ، شیخ الرئیس ده ها جلدرساله کم حجم در مورد مسایل گوناگون طبی به رشتهٔ تحریر در آورده است که از آن جمله میتوان رساله ادویه قلبیه را نام برد.

وی اظهار کرد : ـ وقتی به طبقه بندی‌علوم متوجه میشویم ، این اصل را درنظرمیگیریم که‌طبقه‌بندی‌علوم یکی از مسایل کلی واساسی علوم طبیعی و فلسفی است که بزرگترین فیلسوفان قدیم از قبیل ارسطو در دوران باستان ، فارابی و ابن سینا در قرون وسطی به آن اشتغال ورزیده است . آثار مشهور دیگر ابوعلی سینای بلخی بنام رساله فی‌اقسام علوالعقلیه (که شهرت جهانی دارد) ورساله فی‌اقسام الحکمت میتوان تذکر داد .

در اخیر دانشمند شوروی فهارس آثـار شیخ الرئیس و تاریخ های تحریر آنها را بامحلی که فعلا وجود دارد. ارائه کرد.

سومین جلسه:

در جلسه بعد ز ظهر ۱۰ ـ اسد سیمینار بین المللی نسخ خطی یك کمیته فر عی‌تعیین شد تا در باره توصیه های عملی‌برای اتخاذ اقدامیکه جهت تحفظ ومطالعه نسخ‌قلمی‌صورت بگیرد مسوده‌نهائی ترتیب وبجلسه آینده‌تقدیم کند دراین کمیته فرعی بناغلی محمدابراهیم شریفی‌ازافغانستان،بناغلی پیرسن‌ازانگلستان، بناغلی کریموف ازاتحاد شوروی ، دکتور مژگان جمبور ازترکیه ، بناغلی دانش پژوه از ایران‌وبناغلی نجم‌الدین‌بعت نماینده‌یونسکو عضویت داشتند .

همچنان در این جلسه توصیه شدتافیصله هائیکه درسیمینار راجع به‌نسخ خطی صورت میگیرد باطلاع کشور های عربی که‌درجلسات سیمینار شرکت ندارند ودارای‌نسخ‌خطی زیاد میباشند نیز رسانیده‌شود تا سیمینار شکل بین المللی خود را حفظ کرده باشد .

در جلسه بعداز ظهر که‌ساعت سه ونیم بریاست پوهاند عبدالحی حبیبی دایر شده‌بود اجندای موقتی دربارهٔ قرائت خطابه های علمی و مذاکرات مربوط آن وتوصیه هاراجع به اقدامات تحفظ ومطالعه نسخ قلمی مورد بحث قرارگرفته که‌برای ترتیب مسوده توصیه‌نامه کمیته فرعی تعیین شد .

جلسه تا ساعت پنج وچهل دقیقه ادامه داشت .

همچنان درجلسه قبل ازظهر روزمذکـور پروفیسور اتنگ هوزن مستشرق امریکایی از ترتیب و تنظیم جلسات سیمینار اظهار تشکر کرده واز رئیس جلسه تقاضا کرد. تا امکان مطالعه وتدقیق بیشتر نسخ‌خطی که به‌نمایش گذاشته شده فراهم گردد. پوهاند حبیبی‌رئیس جلسه سیمینار گفت :ـ چون فعلا درداخل وقت سیمینارا ین‌امر ممکن‌نیست درختم‌سیمینار ریاست کتابخانه های عامه درمورد مهیا نمودن امکانات مطالعه وتدقیق‌بیشترنسخ خطی‌مساعدت مینماید .

افغانستان بحیث مرکز انکشاف تتبعا ت و تحقیقات وارتباط درمورد نسخ خطی اسلامی درجلسه بعد از ظهر روز پنجشنبه ۱۱ـ اسد سیمینار به‌اتفاق آراء قبول گردید .

این فیصله درماده چهارم فصل هفتم‌مسوده تصویب سیمینار گنجانیده شده است .

راپور مسوده‌نهایی سیمینار بین‌المللی‌نسخ خطی طی هشت فصل بابرخی تعدیلات به تصویب رسید .

آخرین جلسه:

آخرین جلسهٔ سیمینار ساعت ۳ بعد ازظهر روز پنجشنبه ۱۱ـ اسد درحالیکه بناغلی عبدالروف بینوا وزیر اطلاعات وکلتور نیز حاضر بود بریاست پوهاند عبدالحی حبیبی دایر شده بود .

بناغلی فکری سلجوقی طی مقالهٔ اظهارکرد: کشور عزیز ما آریانای‌کهن ازهزاران سال قبل مهدعلم وکانون مدنیت ومعلم‌بزرگ ویا دانشگاه وسیع‌قارهٔ آسیا بوده وهم‌بعد ازطلوع آفتاب تابنده دین مقدس اسلام پدران‌بزرگوار و دانشمند ماچه در رشتهٔ علوم‌دینی و چه در شقوق مختلفهٔ علوم وفنون جانبازی ها کرده‌اند .

بناغلی فکری سلجوقی گفت :ـ در قسمت خط و کتابت نیز پدران بزرگوار ماازپیشروان واساس گذاران این‌فنون محسوب میشدند . فن کتاب سازی ووراقی میراث پدران هنرمند ما بوده وهست که بیشتر خطوط اسلامی یا دروطن مابوجود آمده و یا درین خاك باصلاح رسیده است .

وی از ترویج خط نستعلیق و شکسته در هرات و کتابخانه های بزرگی که در افغانستان وجود داشته تذکر داده گفت : ـ در عصر خوارزمشاهیان کتابخانهٔ معروف خوارزم‌شهرت جهانی داشت .

وی از کتابخانهٔ سلطنتی افغانستان که در زمان سلطان محمود غزنوی وجودداشت یادآور شده گفت : ـ در عصر تیموریان مخصوصا زمان شاهرخ وسلطان حسین چندین کتابخانه در هرات بوجود آمد و مشهور است که بیش از صد ها تن خطاط و نقاش به کتابخانه بایسنقر به کتابت و تذهیب وتجلید مشغول بودند . برخی تعداد آنها را چهار صد تن گفته‌اند .

وی در جمله نقاشان بزرگ کتابخانهٔ شاهرخ و بایسنقر از امیر خلیل معروف به خلیل میرزا شاهرخی و غیاث الدین و سیف الدین نامبرده و نیز حکیم جعفر هروی ملقب به عین الزمان و معروف به جعفر بایسنقر و مولانا شمس الدین خطاط هروی معروف به شمس الدین بایسنقری و جلال الدین محمد بن جعفر معروف به جلال جعفر راخطاطان برجسته خط ثلث و نستعلیق معرفی کرد .

وی اظهار کرد : ــ جای خوشی است که در عصر فرخنده اعلیحضرت معظم همایونی بار دیگر بازار هنر و صنعت رواج از دست رفتهٔ خود را باز یافته و برونق اصلی خودمیرسد.

وزارت اطلاعات و کلتور بتاسی از نظرذات شهر یاری بفکر جمع آوری نسخ خطی و طریق بند ساختن راه خروج نسخ نفیسه از خاك وطن بفکر چاره جوئی افتاده و نخست از همه کتب خطی را که در موزیم کابل و کتابخانه های رسمی در غرفه ها محفوظ بود در یك غرفه جمع آوری کرده و در انظار دوستان ادب و هنر جلوه گر ساخت .

وی آرزو کرد وزارت اطلاعات وکلتور بتواند اکثر نسخ گرانبهای ازدست رفتهٔ خود را خریداری کرده و میراث حق و واقعی خود را بدست آورده در دل وطن عزیز چون گنج گرانبها جمع و محفوظ کند .

بناغلی محمد یعقوب واحدی جوزجانی در جلسه بعد از ظهر روز مذکور راجع به نسخ خطی آثار ادبی سلطان حسین میرزا بایقرار توضیحات داده از زیبا ترین و نفیس ترین نسخ سلطان حسین که در کتابخانه های جهان وجود دارد نام برد و شمارهٔ این نسخه ها را بیان کرد .

وی بیست نسخه کتابخانه های عامه و شخصی را درین جمله یاد آور شد . بناغلی واحدی جوزجانی نمونه های اشعار سلطان حسین میرزا را نیز قرائت کرد.

وی در مورد رسالهٔ سلطان حسین میرزا که بزبان چغتایی تحریر گردیده است گفت : ــ محتوی این رساله وصف کارنامه های فرهنگی خود نویسنده مناقب مولانا نورالدین عبدالرحمن جامی وذکر شخصیت ادبی امیرعلی شیرنوایی است .

بناغلی جوزجانی از نسخه خطی دیوان سلطان حسین میرزا که توسط سلطان علی مشهدی خطاط هنرمند قرن نهم هجری به خط نستعلیق نوشته شده و دارای میناتورها میباشد در ۳ فت . موزهٔ توپقاسرایی ترکیه است .

دکتور روان فرهادی طی مقالهٔ گفت : ــ برای نشر آن عدهٔ ازنسخ خطی که تاحال به نشر آن ها اقدام نشده است دو نکتهٔ ذیل باید مدنظر گرفته شود اول اینکه باید یك فرق بین نشریه های علمی و انتقادی ونشریه هاییکه بدسترس عموم گذاشته میشود منظور نظر باشد چه طبع نشریه های انتقادی مستلزم زحمت فراوان ، وقت زیاد و همکاری مشترك دانشمندان است . در حالیکه طبع به منظور استفاده عموم باوجود مقایسهٔ چند نسخه معدود ممکن شده میتواند . دکتور روان پیشنهاد کرد : ــ که باید در تصامیم که بعد ازختم این جلسات اتخاذ میگردد نکات دوگانه آتی ایراد گردد .

برای اینکه عموم مردم از استفادهٔ متون نسخ طبع ناشده محروم نباشند علاوه ازینکه تحقیقات علمی و انتقادی در مورد این نسخ صورت میگیرد در وهلهٔ اول به نشر متون اقدام گردد .

ونکتهٔ دوم اینست که چون میناتور ها و نقاشی های وجود دارد که کلتور ممالك شرقی را بخوبی متبارز میسازد و باید نشر فهارس و نشریه های انتقادی ونیمه انتقادی جهت استفاده مزید ازین آثار به طبع برسد .

پوهاند حبیبی رئیس مجلس نیز در مورد پیشنهادات ، دکتور روان تفصیلاتی ارائه کرده افزود : ــ طبع نسخ که تاحال به نشر آن مبادرت نگردیده چه به منظور استفاده محققین چه جهت استفاده عامه باید از طرف محققین صورت بگیرد و این تجویز باید از سببی اتخاذ شود که اصالت واقعی متون محافظه گردد .

بناغلی ملکیان دانشمند فرانسوی ضمن تایید پشنهاد فوق افزود : ــ در بین تهیه تاریخ ادبیات و فراهم نمودن معلومات عمومی فرق زیادی وجود دارد که باید بمنظور نشر سیستماتیك و تهیه فهارس مکمل نسخ خطی بسویه حوزه باید هر چه زودتر نشر یك کتلاك رویدست گرفته شده و بعد از آن اقدامات لازم جهت نشر آثار میناتور دورهٔ تیموری اتخاذ گردد .

سپس مسوده راپور سیمینار طی هشت فصل قرائت گردیده و با برخی تعدیلات تایید گردید .

مسوده دارای فصول انتظام سیمینار، اجندا و اهداف ، نمایش نسخ مبادلات علمی کتلاك ها و انکشاف و مرکز تحقیق میباشد که در

داخل هرفصل موادی پیشبینی شده است .
در اخیر هر یك از دانشمندان کشور های که در سیمینار و نمایش بین المللی نسخ خطی اشتراك کرده بودند . سیمینار راموفق و مفید خوانده و از حکومت افغانستان و یونسکو که مقدمات ترتیب این سیمینار را فراهم نموده‌اند اظهار امتنان کرده و تشکیل

این نوع سیمینار ها را سبب ایجاد تفاهم بین المللی و استحکام روابط بین کشور های شامل سیمینار و افغانستان مفید خواندند .
همچنین دانشمندان کشور های شامل‌سیمینار از یونسکو تقاضا کردندکه مراتب‌سپاسگزاری شان از حکومت افغانستان رسما صورت‌بگیرد.

ښاغلی نجم الدین بمت نمایندهٔ یونسکو طی بیانیهٔ گفت : ـ در طول بیست سالی‌که من در یونسکو اجرای وظیفه میدارم و درین مدت در سیمینار های زیادی اشتراك کرده‌ام بعقیدهٔ من این سیمینار در نوع خود بهترین است گر چه یونسکو ترتیب چنین سیمینارها را درنقا طمختلف جهان بعهده دارد اما با ید ادعا داشت که ابتکار تشکیل این سیمینا ر از خود افغانستان بوده است.
وی افزود : ـ این سیمینار حقیقتی راثابت

و مسلم میسازد و آن اینست که مو سسه ملل‌متحدتاوقتی‌در خدمات‌بین‌المللی‌خود موفق شده نمیتواند که ممالك در حوزهٔ های خودشان درین فعالیت ها سهیم نگردند .
حوزه که فعلا مورد نظر ماست متشکل از افغانستان و ممالك دیگر میباشد که بحیث منطقهٔ تحقیقاتی ادوار گذشته شناخته شده است.

ښاغلی بمت علاوه کرد جای بسیار خوشی است که‌افغانستان به‌ترتیب همچوسیمینار ها وجود مرکزیت تاریخی خود را حفاظه نمود ه و آنرا دوام میدهد .

وی باین نکته تاکید کرد که باید توجه‌نسل جوان درین زمینه مورد مطالعه قرار گیرد و من به جرئت اظهار میکنم که اشتیاق وعلاقهٔ نسل جوان این مملکت به این موضوع که تا حدی جنبهٔ مسلکی داشته و اگر بصورت عمومی ارزیابی گردد تا اندازهٔ خشك است قابل تقدیر میباشد .

همانطوریکه دیدیم این تالار با حضور مشاهدین جوان در طول مدت دوام سیمینار مملو بوده و من فکر نمیکنم اگر این سیمینار در یك شهر بزرگ کشور دیگری دایرمیبود چند نفر در آن اشتراك میکردند و این اصل ما را متیقن میسازد که نسل جوان افغان برای ارزش کلتور های قدیم و مدنیت باستانی از هیچگونه صرف مساعی دریغ نخواهد کرد.
کذا درین جلسه فیصله بعمل آمد تاتلگرام همدردی عنوانی پروفیسر ریپیکا دانشمند چکسلواکی که قرار بود درین جلسات اشتراك نماید به نسبت مریضی که عاید حال وی گردیده بود بکابل آمده نتوانست از طرف تمام دانشمندان شامل در سیمینار بین‌المللی نسخ خطی مخابره گردد .
پوهاند عبدالحی حبیبی در ختم جلسه از اشتراك و همکاری های دانشمندانی که درین سیمینار اشتراك کرده بودند اظهار قدردانی نموده افزود : ـ درین شکی نیست که افغانستان در ادوار قدیم مرکز مدنیت ها و کلتور های درخشان بوده و اکنون نیز مردم افغانستان تحت رهنمایی و قیادت پادشاه‌معظم خود در راهی روان هستند که دورهٔ درخشان تمدن و کلتور دوباره احیا و با اکتساب‌تخنیك جدید وعلوم معاصر گامهای سریعتری در راه آن بردارند .

پوهاند حبیبی علاوه کرد تاسیس سیمینار موجوده در افغانستان یکی از علایم این‌حرکت است که مردم افغانستان در راه حفظ آثار و دوام کلتور و تهذیب سابق خویش قدمهای متینی برمیدارد .
پوهاند حبیبی ضمن اشاره به بیانات ښاغلی بمت نمایندهٔ یونسکو اظهار کرد : ـ از دلچسپی و علاقهٔ که وی نسبت به جوانان و محصلان اظهار کرد متشکر است . و به‌وی اطمینان میدهد که ملت افغانستان به سعی طبقهٔ جوان خود راهی میپیماید که راه سعادت آینده باشد .
ښاغلی عبدالروف بینوا وزیر اطلاعات و کلتور در بیانیهٔ که بمناسبت اختتام رسمی سیمینار و نمایش بین المللی نسخ خطی‌ایراد کرده گفت : ـ وزارت اطلاعات و کلتور ودیگر موسسات فرهنگی و علمی افغانستان تا حد ممکن در عملی شدن تصاویب این سیمینار سعی و کوشش خواهد کرد .
ښاغلی بینوا به نماینده گی از حکو مت و موسسات کلتوری و علمی افغانستان از تمام

نمایندگان ممالکی که درین سیمینار اشتراک نموده‌اند اظهار تشکر کرده و هم ازینکه اعضای سیمینار افغانستان را برای چنین‌مرکز تحقیقات و تتبعات انتخاب کرده‌اند اظهار تمجید و قدردانی کرد .

همچنین وزیر اطلاعات و کلتور از موسسه بین المللی یونسکو و علاقه مخصوص نمایندهٔ آن درین سیمینار ابراز مسرت نمود . ښاغلی بینوا در اخیر گفت ـ این سیمینار گرچه‌اولین سیمینار در نوع خود است اما نباید آخرین آن باشد زیرا برای اکمال تصاویب آن باید سیمینار های دیگری دایر شود .

دنړۍ مشهوري کیسې

دبنیادم ژوند د تاریخ او کیسو سره شروع کیږي او په گردو لر غونو مذهبي کتا بو او مدنیتو نو کښې د کیسو نقش ثابت دی دآدم دپیدا ئښت او دشیطان له خوانه دهغه د تیر ایستلو او غولولو د شور اوزوږنه ډکه کیسه او هغه خوند چه ده له خپلې لمړۍ گناه واخست او دهغه نه وروسته دمهاجر تو نو او طوفانونو او دانسان دجگړو او دلانجو کیسې پخپلو منځو کښې او دطبیعت دقوتونو سره چه په زښتو ډیرو روایتو نو اومختلفو احادیثو کښي را غلي نو دانسان دادب ا و ثقافت او هنر بنسټ گڼل کیږي تر دې حده پورې‌که چیرې‌دچین، هند، مصر اونوروسلمانانو دمذهبي کتابونو متنونه ولیدل شي ز یا تره په کیسو بنادې او دیونان او دروم مذهبي او فلسفي حرکت او د مدیترانې دختیزې بر خې جهان بیني دهغو کیسو او لر غونو او خوند ورو زړه وړونکو روا یا تو سره گډه شویده چه تر اوسه پورې لادنړۍ لیکوال اوشاعرانو او انځور گرانو او مجسمه جوړونکو د پا ره دالهام سر چشمه گڼله کیږي.

کیسې او داستا نونه د نړۍ د ټولوکامونو او ملتونو په سینځ کښې دانسان دهغو اړیکو په تناسب چه دخپل ژوند او محیط او اجتماع سره یې لری دافا دې لمړنی او اغیزه نا که وسیله ده له همدې کبله په کیسو کې دخلکو دژوند واقعي بڼې لیدلې کیږي هو انسانا ن غواړي چه په دې جاودانې هنداره کښې خپلې څیرې وبنې کیسې او داستا نونه دانسا نې فکر له هغو مظاهرو څخه دې چه په فردپورې تړلې دي ځکه چه دنړۍ دمختلفو کامونو ژوند دبیلو نگاهونو له مخې پکښي منعکس کیږ ي همدا وجه ده چه کیسه دبشریت یو دا سې گډ او مشترك پیغام دی چه دنژادی، او دژبې توپیر پرې هیڅ اغیزه نلري همدا کیسې د ملتونو داندیښنو، احساساتواو عواطفوروښانې هنداري دي هغه خلك چه دسخت زړې طبیعت سره گوتې ما توې او دڅپاندو سیندو نو په غیږه کښې او دغرونو او درو په زړو نو کښې دژوند دپاره جگړې مني او هغه ولسونه چه د ظالمو دپنجو څخه د خان ژ غور لو او داسارت دخلا صون په غرض زیار باسي او تور زندانونه مني او هغه ډله چه غواړي خپل همنوعان د نادانۍ او بدبینۍ او تمې له‌منگولو نه خلاص او دلیار ښودلو او رهبرۍ بیر غ پورته کوي او هغه وگړي چه دطبیعت په زمزمو مستیږي دداړونکو ځنا ورو سره مقابله کو ي او خپل غلیم ته ما تـې ورکوي لنډه داچه دهغو گردو وگړو د عواطفو، احساسا تو آرزوگانو او سر گذشتونو څر نگوالی په‌کیسو کې موندلی شو او دکیسو نه سړی د هغو ی دامیدو نو او محیطونو او دژوند او د طبیعت درنگ او بوی پته لگولی شي په تیره بیا سړی دکیسو په لوستلو کې دې نتیجې تـه رسیږي چه د ټولو انسانانو دخصوصیاتوسره سره لکه درنگ، نژاد، ژبې، جغرا فیا یـی محیط بیا هم پکښي گډ علایق مو نده کوو.

موږ په دې کیسو کښې دهغو خلکوخاطرې لولو چه نه مولیدلي اونه به‌یې ووینو چه کله مو خوشاله او کله مو داندیښنو سره مخامخ کوي.

د هغو تور زنو میړنو د میړا نې حما سې خاطرات په موږ کښې د غرور احساس ژوندی کوي.

هو زموږ د هیواد ادب د داسې کیسوڅخه غني دی دتاریخ په بیلو، بیلو دورو کښې د هغو پیښو په اړخ کښې چه زموږ په هیوا د کښې تیرشوي رنگارنگ داستا نو نه یا تیـدی خصوصا هغه کیسې ددې خا ورې دپاچا هانو رهبرانو شیخانو او امیرانو چه په نا در و مثالونو او کیسو رنگینې شویدې تر او سه پورې لازموږ د ثقافت او تاریخ مهم منابع او ماخذونه گڼل کیږي موږ خپل دکا لنۍ په دې برخه کښې دجهان درنگینو او ښکلو کیسویوه مجموعه دخپلولوستونکو داستفادې‌دپاره‌خپروو

داکیسي دنړۍ دملتو نو دسل گونو کیسو له منځه چه په هر یوه کښې د یــوه خا صــ مناسبت له مخې د ملتو نو ژوند، پیښې افکار او غوښتنې یوه برخه څلیږي غوره شو یدي هیله ده چه زموږ له مینې ډکه هڅه ستا سو خوښه شي.

له سویسي داستانو څخه :

گیوم تل

هره یوه کیسه چه دسویس په شنو درو او غرونو په زرغو نولمنوکښې اودهغې‌سیمې دنیکمرغو خنکو ترمنځه دیوې خولې نه بلې خولې ته‌اودیوې سینې څخه‌بلې‌سینې‌ته‌رسیدلې یوه ئې‌له بلې نه ښکلې جذابه اوخوږه ده .

داغرنۍ ښکلې هیواد دخپلو ښکلو دروسره څه دپاسه یوسلو پنځوس‌کاله کیږي چه په سولې اوآرامۍ خپل ژوند تیروی‌اودتل دپاره دبین المللي شخړو له اورنه‌لرې‌پاتې شویدی دسویس‌په مذهبي کیسوکې کومه کیسه چه ترټولو جالبه‌او زړه وړونــکې‌ده اودا کیسه په ۵۹۸میلادي‌کاله پورې‌اړه لري‌په‌دې‌کیسه‌کې د(تون) دد ریاچــي د اور آخستلو اصلي علت‌اوداچه دڅه دپاره‌د(برن) مشهوري(هیزی) دومره د(برن) دوگړو ترپامه ښه راغلي دي توصیف شوی همدا رنـگه بلـه کیسه ده (دشیطان دمنګ په نامه) برسیره پردې یوه بله کیسه چه د(گیوم تل) په نامه یادیږي چه دسویس دملت دآزادۍ مظهر بلل شوی ده.

دگیوم تل کیسه یواځې دسویسه پورې نه بلکه د نړۍ په ټولو خلکو پورې اړه لري ددې افسانوی قهرمان ژوند دموهوماتو په شپول کښې داسې تاو شتوی چه‌زیاتره یودبل نه پوښتنه کوي چه آیا واقعاً داسې‌شخصیت په خارجي واقعیت درلود ؟

د۱۳۰۷ کـال ددسامبر د میاشتې په یوه شپه کښې د(لوسرن) ددریاچې دساحل‌په‌غاړه کښې ځیني میړونه سره راټول شوی (دغه ځای ته په خلکو (گروتلي) ویلو ددې زرغونې سیمې درې خواوې گڼو ځنگلو او ځلور مه خوایې درددریاچې پورې نښتې وه هوا ډیره سړه وه کوم خلك چه هـلته ټول شو ي و ټولو پیړ، پیړ بالا پوښونه آغوستي آودیوبل نه غاړې وتل څو دسړو زور په‌دې‌ونه‌رسیږي دوی‌کښې نه دټوکې اونه دمرکې توان‌موجوډ کله، کله، به‌چه یوه کومه کلمه لاندې‌باندې کړه هغه به‌هم یوه خفیفه زمزمه وه په عین حال کښې چه دوی به واورې په پښوو‌ړولې نودیو څه انتظار هم دوی ویسته پدغه وخت کښې سخته سیلۍ‌والوته اودځنگله‌کاسبانځي په زوږ را وستل پـدې وخت کښې داسې یو آواز پورته شو چه د (سویز)خلك‌به دلته وي؟ په ځواب کښې وویل شو (ردنیك) زوړ سړی اولس تنه سویزی دلته دي او زه هم (ورنر) یم بیادا‌پوښتنه‌وشوه چه انتروالدنان ځنگه دي؟ په ځواب کښې وویل شو چه‌لس تنه انتروالدنان حاضر دي. بیاوویل شوچه اوریان ځنگه دي؟ ولترفورت په ځواب کښې وویل‌چــه موږ لس کسه هـم حاضر یو .

(ردنیك) چه دهیواد دآزادۍ په وخت کښې واکمن او مشر ؤ وی ویل ډیر ښه‌درې‌منطقو دسویز اونتر والدن او دي چه (دهلو سی) په مرکز کې ؤ ښه مو قعیت در لود ځکه‌چه‌ددې سیمې او سیدونکو د هغې قربانۍ‌اوسرښندنې په بدل کښې چه په ځنگلو نــو کــي ئي د«هاپسبورگ» دټولواك دپاره یې کړې (خپلې آزادۍ ئي لاس‌ته راوستې اوپــه محلي چارو کښې آزادو(تردې پورې چه محلي رئیس او د حاکم ټاکل په خپله دهغوی دخوا سرته

خپله آسه کیوزی او لږ فکر وکړی که چیری زما لاس لږ وریږ دی او غشی لږ خطا شي نو ما به پخپل لاس خپل ځوی وژلی‌وی او د ژ وند تر پا یه پوری به پدی اندیښنو کښتی پایم تاسی دهغه دمور غم هم په نظر کښی ونیسی داتریشی افسر تنهه ونیو له شوه‌خپل ورون یی په لاس وواهه او ویویل خبره‌هماغه ده چه ما مخکښی در ته وکړه او که ته یی ونه منی نو زما په غشو ویشتو نکو کښـــی داسی غښتلی خلك شته چه داکارعملی کړی گیوم تل پداسی حال کښی چه ځمکی‌ته‌پورته کیده ویویل: عالیجنابه تاسو په همدی گړی کښی وویل چه زما دآز موینی په مقابل کښی زما له مرگ نه تیر شوی یاست زه به ځا ن څه کړم زما ژوند پکار ندی ماو وژنی مگـــر پریږ دی چه زما ځوی بیرته کورته ستو ن شی. وړوکی والتر ځان یی دپلار غیږی تـــه وغور ځاوه او په ژړا کښی وویل دادا جا نه! هرڅه چه دوی وایی هغه وکړه زه کومه‌ویره نلرم او ستا لاس به ماته کوم‌ضرر ونه رسوی هغه‌وخت چه پلار اوځوی یو بل ته غا ړ ی وتی و (گسلر) خپلو نیزه دارانو ته مخ‌واړو او هغوی ته یی وویل چه کوم یو ستاسوڅخه به خپل غښتلیتوب سر ته ورسوی (گیوم‌تل) خپل ماشوم خوشی کړ ودرید او و یویل:چه عالیجنابه ستاسو امر پځای کوم مهر با نی وکړی زما غشتی او لینده بیرته را کړ ی څو غشی خپله غوره کړم غشو ویشتو نکو ته یی مخ واړوه او ویویل چه ای غشو و یشتونکو تاسو پوهیږی چه غشی به ښنبه و یشتلو کی ډیره اغیزه لری ځکه که چیری غشی ښه ونه تړل شی خطا او که چیری او سپنه یی در نه وی لاند ی لگیږی غشی و یشتو لکی چــــه گیوم تل ته په دی فن کښی زیات قایل و ټولو وویل چه دی رښتیا وایی (گسلر)ومنله ښه وسله یی ورته ورکړی او پرییږدی چه خپله غشی غوره کړی گیوم تل خپله هغه‌غشتی او لینده واخسته چه دده ملگرو او ده پکښی ډیره کامیابی حاصله کړی وه لوموړی یـــی وآز مایله څو پوه شی چه نورو لاسونوخراب کړی نه وی بیایی دغشو کڅوړی ته لاس تیر کړ یو غشی اندازه کړ مگر خوښ یی نشو پداسی حال کښی چه‌هم غشی غوره کو ل د سترگو په کنجو کښی یی دافسر څارنه هم کوله پدی وخت گسلر یو سر باز ته‌مخ‌واړوه چه ورته کوم امر ورکړی وه په زغر ده یو غشی دخپل کمیسه لا نـد ی پټ کـړ ا و ددوهم ځل دپاره یی په عادی تو گه امتحا ن

شروع کړ خلکو یو دبل په غوږ کښتی وویل چه داغشی به‌یی پکار راشی لکه چه ده اراده کړیده که چیری نښه خطا کړی او ځوی ته یی خطر ورسوی هغه غشی یی چه د کمیسه لاندی پټ کړی د گسلر په سینه کی خښ کړی گسلر امر وکړ چه ماشوم هلته دیوځه پوری وتړل شی گیوم تل وویل چه ستر گی دی پری وتړل شی ماشوم والترته‌وویل دادا جانه! مه ویریږه زه نه ویریږم ځکه‌تر اوسه پوری ستا کوم غشی خطا شوی ندی گیو م وویل: امکان لری چه ته وخو ځیږی بیا هغه وخت گسلر امر وکړ چه ستر گی پری وتړی او یوه مڼه یی دسر دپاسه کیږ دی مامورینو امرو منه یو له هغونه د غریب کار د خلکو ټوگړی ته لاس تیر کړ او یوه گلکه مڼه یی ورنه وویستله گیوم په ستر گو دهغه سرباز حق شناستی وستایله اتریشی افسر وویل‌چه غشی ویشتونکی دمسافی اندازه دښنبی پوری معلوم کړی هغوی یو سلو پنځوس قد مـــه وشمیرل گیوم تل هم اندازه کړل خو چه یی قدمونه برابر وموندل نو بیرته ستون شتو او پخپل ټاکلی ځای ودرید دمیدان او بازار په چپ چار پیر کښی داسی څوك نه و چه نفس وباسی او دا سی ښځه نه وه چه دعا ونکړی ټولو سترگی غشی ویشتونکی ته گنډلی وی گیوم تل خپله وسله اوږی پوری ونښتلو له ورو ورو یی پور ته کړه خو پوه شو چه‌گوتی یی لړ زیږی نو لینده یی ښکته کړه هر کله چه مطمئن شو نوژی یی بیا واز مایه بیا یی لینده په او ږو کیښوده او دا سی ښکار ید ه ته به وایی چه غشی ویشتو نکی او لیند ه دواړه دتیږی نه جوړ شوی هغه وخت گیو م تل نه لړزیده هغه ورو ورو ژی را ښکله‌غشی خوشی شو او مڼه یی د ستر گو په رپ کښی دوه نیمه کړه دخو ښی هنگامه په خلکو کښی توده شتوه د خلکو او ښکلی د خوشالی‌ووایی شوی گسلر په داستی حال کښی خبلی‌شونډی یی له قاره په غاښو چیچلی ځکه ده هیڅکله داسی کامیابی دتل دپاره نه غو ښتله او په دی پوهیده چه دوی آزموینـــی نه وروستـــه گیوم تل به دیو قهرمان آو د کوهستان‌دمشر ورسوی فوستر وویل زه پدی خبری قادرنه‌یم ځکه کښتی زماله اختیاره وتلی ده افسرچه سترگی یی له قهره سری وی فوستر ته یی وویل: هرکله چه ته پخپل کار کښی موفق نه وی نو اوله کښی‌به دی ویلی ؤفوستروویل چه ماته په دی مسلك کښی (نه‌ ٔرانتال‌نه‌تیر نه فلنمك) رسیدلای شی یوازی یونفر شته‌چه

رسیده او له خپلو وګړو نه بهیی یوتن ددی
کاردپاره وټاکه چه پهدوی‌باندی پهدنوروسیمو
غوندی (هاپسبورګ) له خوا به دوی ته
حاکم‌نه‌ټاکل کیده مګرداامپراطوردمستقیمی‌اداری
لاندی‌وودی‌دریوآزادو سیمو(ردنیك)دخپل‌مشرپه
حیث وټاکه دی‌سړی هم‌خپله وظیفه‌پیژندلی‌ؤ
چه دخلکو دحقوقو څنګه لمانځنه وشی .مګر
کوم وخت چه (ردلف) تهولواك له د نیانه
سترګی پټی کړلی اوځوی ئی چه (البرت)
نومیده او په نور ډوك باندی مشهوررو دپلا ر
ځای ونیو هغه دخپل پـلار ګر د تـرونونه
دآزادو سیمو په برخه کښی مات کړل‌اودخپل
پلار کردی خبری او تړو نونه یی دپښنو لاندی
کړل نوی تهولواك د (ردنیك) په ځای چه په
آزاده توګه انتخاب شویؤ داتریش یو نوی
سفاك اوظالم سړی چه داتریش له افسرانو
څخه و د«ګسلری» په نامه یادیده پـد ی
د ر یـو سیـمو(سویزی) (او ری) «انتروالدن»
باندی وټاکه ده خپل ار با ب ته ویلی چه زه
به دالربانه دزور پهمرسته غاړی ایښودلوته
تیا ر کړ م خکه چه هغو ی عقل او منطـق
نه منی خو دد ی د ر ی منطقو خلکو اراده
کړی وه چه (ګسلر) د تاثیر لاندی‌نه‌ځی‌دوی
دیرش‌کسه دخپلوحقوقوددفاع دپاره‌دخپلوخلکو
په نمایندګی ټاکلی اوټولو (ردنیك) ته چه
یو زورسړیؤ پوره واك ورکړیؤ دوی به
کله. کله (ګرتلی) په چمن کښی غـونډه
کوله‌چه هغه شپه هم ددسامبر دمیاشتی په
کنګلونو کښی سره یو دبل ترڅنـګه راټول
شوی اوغونډئی وکړه (ردنیك) دپوښتنی په
بهه‌کښی وویل‌که څوك کومه خبره لری ودی
کړی ورنو (شتو مزچه) دسویزله‌وکړوڅخه وه
وی ویل. هوزه څنی خبری لرم (ردنیك)ورته
وویل چه ووایه څه خبری لری؟ورنر پهخبرو
داسی پیل وکړ: چه دځو ورځو تر مخه هغه
وخت چه (ګسلر) زما دکور لهمخی‌نه تیریده
ویلی‌ؤ چه یوزر خرید مرئی داحق نلری‌چه
په دومره ښکلی کور کښی ژوند وکړی‌ده‌ته
یوه ورځ جونګړه بس ده اوچه زمامانینه ئی
په آشپزخانه کښی دهوسی. په پخولوبوختنه
ولیده نوداخبره ئی هم پسی زیاته کره چـه
مرئیان هم داسی خواړه خوری دوی بایدیوه
ټوټه ډوډی له اوبوسره وخوری او بس‌نو
ماهم د (ګسلر) دخبرو نه وروسته له ځانه
سره فیصله وکړه چه ترڅومی آزادی نهوی
ګټلی نه به ډوډی. څکه اونه‌به داوبو غړپ
ترستونی کړم اونه بهخپل کورکښی خوب
وکړم دهغه وروسته «انورلد» چه «انتروالدن»
له خلکو څخه دی داسی وویل: چه زه هم
دزړه درد لرم اوهغه دادی چه څوورځی‌ترمخه
چه دځمکی په قولبه کولو بوخت وم‌یوناڅاپه
(ګسلر) هلته پیښ شتو اووی ویل که‌چیری
مرئیان غواړی چه لـه لوږی نه و نه مری
نوباید دوی دی خپلـه قولبـه کش کـړ ی
او ځمکی پستی کړی او خپلو نفروته‌یی‌هدایت
وکړ او زما غوایان یی له قولبی‌نه‌خلاص کړل
مادخپل دحق ددفاع په نامه جګړه وکړه چه
پدی جګړه کښتی می د (ګسلر) دنوکریوه‌ګوته
ماته کـړه او وتښتیدم ګسلر خپل شـوتنه
سر بازان زما کور ته واستو ل هلته یی زما
سپین ږیری پلار پیدا کړه اودهغه‌سترګی یی
ړندی کړی چه اوس زماپلارڅخه نه وینی‌اوزه
هم دځنګله دځاروپو غوندی په غره اوځنګله
کښتی لری پایم پدی وخت کښی‌دغصی نه ډك
آواز دشپی په تروږمی کښی پورته شوچه
ویل‌ئی هغوی غوښتل زما ماینه وتښتوی‌ماهم
هغه سړی چه د (ګسلر) په امر مامور شوی‌ؤ
وواژه اوغره ته وتښتیدم مګر ګسلر حیـا
ونکړه اوخپل هغه سپی‌چه هری پری‌نیسی
له خپلو نیزه دارو اووسله والو سربازانو
سره زموږ دنیولو دپاره وګمارل که چیری
د دریاچی په ساحل کښی «ګیوم تل» مخامخ
شوی نهوای اوهغه له اوبو تیر کړی‌نه‌وای
دسپیو دلاسه به ټوټی اودنیزو په څو کـو
په سوری، سوری وای حاضر و خلکوپه‌ګهه
چیغه وکړه چه موږ اهمیت نلرواوزموږدد فاع
وړ ندی چاویل: چه اتریشانو زما رمه غلا
کړیده باغ‌یی رانه وران کړی چابه ویل چه
زما کور ته ئی آورو اچو لی چا به لاویل چه
زه‌ئی دیوی میاشتی دپاره بندی کـړم مګر
پخپله ګناه پوه نشوم ټولو په یوه خو له
دا آواز پور ته کړ چه موږ غواړوآزادو اوسو.
ردنیك په نرم آواز مګر دټینګار سره وویل:
که چیری تاسی آزادی غواړی اوپخپلی‌وعدی
وفاکوی او ټول یوزړه او یوه خوله یا ستی
او ټول په یوځیز ایمان لری چه یو د ټولو
دپاره او ټول د یوه دپاره نو دآزادی ګړی
نژدی‌ده هو موږ دمړه عادل امپراتور فرمان
په لاس لـرو اوعین فرمان چه امپراتـور
لاس لیك کړی دی اودامپراتوری مهر پری
لګیدلی په یو باوری ځای کښی پټ کړی‌دی
په دی وخت کښتی دیرش تور سیوری: چه‌په
سپینو و او رو پری و تی و(ټولوپه‌یوه خوله
چیغه وکړه چه پخپلو خبرو او تړون باندی
ولاړ یو سپین ږیر ی وویل هغه کسا ن چه
دلته دی باید خپل ښاریان دیته مجبورکړی

چه زموږ مملکږی شی پدی کښی (کزاوتوالان)
دکیوم تل په بر خه کښی خبری شروع کړی
هغه وویل: چه گیوم تل ددیسیمی له ډیرو
غښتلو غښو ویشتونکو څخه دی هغه پدی
هولناکه سیمه کښی ددیرشو فرسنگو پوری
ډیرو صعب العبورو ځایو نو چه‌هوسۍ هلته
په ډیر زحمت کرځیدلی دی په‌ډیری آسانتیا
هلته کرځی او په سختو طوفا نونو کښی چه
ددریاچی او به په خیزونو وی په ډیر مهارت
او آرامۍ سره کښتی چلوی هغه سپیځلی
او پا ك زړی سړی دوی باید موږسره‌یولاس
شی. ارنولد زویل چه هغه ماوباله چه زموږ
سره ملګری‌شی مګرهغه‌په ځواب کښی‌وویل
چه چامانه تاوان رسولی زه دهغه په برخه
کښی کومه خبره نه‌رمه یوه بل‌وویل:چه‌ما هم
ورنه وغوښتل چه زموږ سره شی مګر هغه
زما په ځواب کښی داسی وویل: لکه چه
هوسۍ په عرونو او کب په سیندو نو
خوشاله وی زه‌هم غواړم چه آزاد وګرځم
او زه که څا آزاد پریښودم نو دچانه څه
نه غواړم کنراد وویل: چه ماهم ورنه‌اتفاقاً
داغوښتنه کړی ده مګرهغه ونه منله‌اووی‌ویل
چه زه دسیند په غاړه ښکلی کوډله او
مهر بانه ښځه دری ځامن او یو ه لو ر
لرم او زما هماغه نړۍ ده او څه بله آر زومی
نشته (ردنیك) په ټینګه وویل هغه به راشی
ماورسره تر څخه خبر ی کړی دی ټول خپلو
کلیوته ستنا نه شی او هر یوچه داعتماد و ړ
خلکو سره مخامخ شوی هغه ته اعلام و کړی
چه د آزادۍ درارسیدلو وخت نژدی دی او
مخکښی له دینه چه خواره شو سره باید بیا
دوهم ځل دپاره لوړه وکړو چه یا آزاد ژوند
کوو یا به مړو یادی مرګ وی اویادی‌آزادی
وی او ټولو په یوه غږ وویل چه زموږ د ی
قسم وی چه نه خپلی ازادی نه نه او ړ و
پسرلی شو او «ګسلر» غوښتل چه خپلی‌هغی
مانۍ کښی چه (الدروف) په ځنګ کښی ده
مربوطی موږجړو نیستی‌او بزګران‌یی‌دیته‌اړکړی
و چه هغه مانۍ سر ته ورسوی د سلو نه
زیاتو غښو ویشتونکو او عسکری افسرا نو
ددیځای د حفا ظت وظیفه په غا ړه در لوده
منتها خلکو دده امرونه دبی میلۍ او سستۍ
سره په ځای کول او په خلکو یی چه کومی
مالیی اینبی دی په آرامۍ سره نه تحصیلدلی
بلکه دی مجبور و چه دژاندارم په مرستـه
مالیی تحصیل کړی او کنه دمالیی دچارو د
مامورینو مړی به په ډنډو نو او کندو کښی
منډل کیدل کوم وخت چه به دخلکو لاس‌برسو

ددوی تیریو ته مثبت ځوابو نه ورکړل ده یو
ورځی خپل میرا خور نیکو لای ته وویل: چه
دا لربانه او غر نی خلك زموږ په مقابل کښی
بی احترامی کوی موږ باید خپـل دښمـنان
وپیژنو او کوم خلك چه موږ سپکوی هغو ی
باید پیدا کړو نیکو لای په ځواب کښی‌وویل:
ستا خبره حقه ده مګر موږ څنګه کولای شوچه
دولس دزړه دتل نه خبر شو چه ددی چپ او
باثباته ولس په زړو نو کښی څه ګرځـی
مګر دومره پوهیدلای شو چه ګرد وګړی زموږ
نه کرکه کوی. ګسلر په جګ آواز وویل:
چه سبانه په (الدروف) کښی دچهار شنبـی
بازار دی ته باید دمیدان په منځ کښی یوجګ
لرګی ودروی او هغه خولهچه‌داتریش‌سلطنتی
نښه لری پکښی وځړوی او زما له خوادا اعلام
وکړی چه هر څوك چه ددی لرګی نه تیریږ ی
باید چه ددی خولۍ لمانځنه وکړی نو مو ږ
به پدی وسیله هغه خلك چه دپاچا احترا م
کوی او یاله پاچا ویریږی وپیژنو نیکو لا ی
دده خبره ومنله او دګسلر امریی یو په یوپه
ځای کړ هغه ښځی اونران‌چه له لیروځایونونه
دخپلو شتیانو د خر څولو دپاره راغلی وچه د
چاسره پنیر، چاسره مرغۍ او دچا سره سابه
و خو کوم وخت چه به له خپلو ځارو یو نه
ښکته شول ددوی ستر ګی به په هغه لرګی
ولګید لی چه داتریش سلطنتی خوله دخاصو
نښو سره پکښی ځړیدلی شوی او داتریش‌غښی
ویشتوونکی تیر (ګسلر) دمیرا خور سره‌دهغه
په څنګ کښی ولاړ وی خو کوم وخت دګسلر
داپیغام چه ټول لاروی کوم وخت چه د خولۍ
له‌مقابل څخه تیریږی هغوی مکلف د ی چـه
دخولۍ لمانځنه وکړی خپور شو دخلکو زو ږ
پور ته شو خو چه جارچی ورسره داخبره‌غوټه
کړه که چاددی امر نه غاړه وغړوله وژل‌کیږی
دخلکو زوږ په یو مر ګونی چوپتیا بدله شوه
څکه خلك پوهیدل چه کومه خبره چه‌ګسلریی
کوی هغه عملی اړخ هم لری او ټولو ته د
اتریش ددی صاحب منصب قساوت او بی‌رحمی
ثابته وه پداسی حال کښی چه د ټولو پـه
زړونو کښی دکر کی او رونه بل و د ځا ن
له ویری نو خلکو دهغی خولۍ لمانځنه وکړه
مګر ددی خبری سره، سره ګسلر دبازار نه
دنوی خبر په انتظار کښی ؤ هغه دخپلی مانۍ
په سالون کښی چه ښې خواته یی داوبوکوزه
اینبی وه ناست و او د پاسین په شاو خوا
کښی دده میرا خور د پریشانۍ سره را غی
او ویی ویل: چه عالیجاهه تر دی شیبیوپوری
چاستاله فرمان څخه غاړه ونه غړو له مګر په

همدی لحظو کښې یو عرني سړی چه یوماشوم
یې له لاسه نیو لی و دخولی د خنگ نــه
پداسی حال کښې چه خولی ته یې په خیر
خیر کتل تیر شو مگر کوم وخت چه حکومتی
غشی ویشتو نکو ورته ستا فرمان ابلاغ کړ
هغه وویل دی یو آزاد انسان دی او هیڅکله
به خولی ته سلام ونه کړی ما ددی دپاره چه
ته خو شاله شی هغهو ډار کړ (گسلر) وویل
هو همداسی ده خو ددی سړی نوم څه دی ؟
نیکولای په ځواب وویل چه ددی سړی نو م
(گیوم تل) دی (گسلر) وویل هو دا هما غه
سړی دی چه کنراد نومی سړی ته چه زما د
سپاهیانو تر خارلاندی دی نجات ورکړی دی
زه خپله هغه ځای ته ځم تر څو د نژدی نه
حالات ووینم دده تنبیه هم بایه لکه کومه‌گناه
یې کړی وی باید په ښکاره ډول سره و ی
گسلر پخپل آس سپور شو خو چه خلکو دده
دراتگ نه خبر شول وویریدل ځینی غریب‌کاره
خلك وتښتیدل مگر لاروی خلك څه دو یر ی
او څه نور ددی دپاره چه په کیسی پوه شی
پاتی شول دپاچاهی خولی سره نژدی یوغنم
رنگه ځلمی چه د ځمکی او بورو وینښتا نـو
خاوند و او دطوفان او لمر په اثر یی پوټکی
تور آوښتی و دخپلو آبــی روښانو او ز ړه
لاس تیراوه او ماشوم به‌داوښکو ډکو سترگو
خنگ کښې داسی نیغ ولاړ وچه داندیښنی
نښه پکښې نه لیدل کیده یو ما شوم هـم
ورسره و چه ژړل یی هغه ځوان گیو م تـل
اوهغه ماشوم دده ځوی والتر نومیده چه پلار
به یی پر له پسی دخپل ځوی په شا دپالنی
لاس تیراوه او ماشوم به داوښکوبه ډکوسترگو
سره پلار ته کتل خونی اتریشی افسر پـه
آس سور مخامخ په خلکو کښې ننوت او د
خطاب په توگه یی گیوم تل ته وویل و لی
دی دی خولی ته چه داتریش د دولت نشان
پری تومبل شوی سلام ونکړ ایاته خپل خاوند
او تولواك ته احترام نکوی. گیوم تل په ډیر
قار ځواب ورکړ چه زه پرته له خدای اوسپین
ږیرو او امپراطور څخه دهیچا احترام نکوم
گسلر وویل چه داتریش دوك احترام نکوی
او هغه ته په کمه سترگه گوری گیوم تـل
ځواب ورکړ چه زه د هغه بی احترامی نکو م
مگر داهم لازمه نه گڼم چه وی نمانځم ځکـه
چه زه یو آزاد انسان یم او دا هیواد یوآزاد
هیواد دی چه زموږ دپلرونو دحدمتونو اوسر
ښندنو په بدل کښې چه په مختلفو جنگو نو
کی د امپراطور ادولف دپاره یی کړی داآزادی
ور په برخه شوی او دامپراطور لاس لیك زما
دخبری پوره شاهد دی چه امپراطور ز مو ږ
پلرونو ته آزادی ورکړی وه گسلر خپلی‌اوږدی
پورته وغور خولی او ویی ویل زه ددی دپاره
راغلی نه یم چه لتا سره خبری اتری و کړم
ایا پدی پوهیږی چه ستا جزا به مرگ وی
گیوم تل وویل: زه پوهیږم چه تاسی دا سی
جزا راته را کولی شی مگر زه د مر گ نه
کومه ویره نلرم گسلر پوه شو چه داخبری
دگیوم تل په گټه تمامیږی او دحاضرو خلکو
په زړو نو کښې عجیبه اغیزه کړیده نوخپله
لهجه یی نرمه کړه او ووی ویل گیوم تله !
ته یو زړور میړه یی زما ستا زړورو تیاخوښه
ده او په دی پوهیږم چه ددی سیمی له‌غښتلو
غشو ویشتو نکو څخه یی او ځــی ستـا په
سویه بل څوك نشته زه حا ضر یم چه تاونه
وژ نم د گټو خلکو له منځه د خوښی آ وا ز
پورته شو او داسی ځلیده چه گواکی دهغوی
له ولونه درانه پیتی لری‌شول (گسلر) پداسی
حال کښې چه ستر گی یی دبازار خواته‌آړولی
دی په پراخه تندی یی خپلو خبرو ته دا سی
ادامه ورکړه ماوریدلی دی چه ته په سلو‌پنځو
قدمو نو کښې منه ویشتلی شی گیوم تل په
ساده گی ځواب وویل: هو عالیجنابه دا یوه
اتفاقی کامیابی ده هغه ورته وویل اوس چــه
ته می وژلی نه یی نو دا کار به زما په‌مخکښی
عملی کوی گسلر په دوستانه لهجه کښې
وویل ددی دپاره چه دالوبه ښه جالبه شـی
نومنه دخپل ځوی په سر باندی کیده پد ی
وخت کښې د خلکو له منځه یو دروند او خفه
کوونکی زوږ پور ته شو دگیـوم تل رنگـ
تښتیدلی او مخ یی دمړی په څیر تك زیـړ
اوښتی و په وچلی کی ولونه پیدا شول چه
دده نیولی وضعه ورنه معلومیدله نودی ویلی
تاسی غواړی چه ما واز مایی مگر دامحاله ده
ځکه تاسی دیوه پلار نه داسی توقع مه کوی
گسلر وویل چه ددی ټولو خبرو سره‌زه لتانه
دا از موینه غواړم چه دلته بیا د گسلر لهجه
ضعیفه شوه غشی وشتو نکی چه د ظلمی د
سترگو برینښ او کلکو متو ته خبر شول ددی
په حیث وپیژندل شی چه د یوی خوانه د ه
ته لویی په برخه شوه او له بلی خوانه خپل
ارباب ته یی په لاس لوی دښمن پیدا کړ خو
سره ددی چه ډیر خپه وه خو خان یی خوشال
،خوشال ښوده او گیوم تل ته یی وویل تاته
مبارکی وایم ستا غشی ویشتل په رښتیا چه
سړی په تعجب کښې غورځوی گیــوم د ده
خبرو ته غوږ نه نیو بلکه خپل زوی یی په
غیږ کښې زبیښه او ښکلوه یی گسلر ز یا ته

کړه چه ددی آزمايښت په واسطه ستا دوژلونه
تير شوم او ستاننی گناه مي وبخښله مگرهغه
گناه دی د ښښلو نه ده چه کزاد تهدی نجات
ورکړ هغه زما له ماموريته تښيدلی و او تا
ورته ودتښتی لاره پرانيستله گيوم د شونډو
لاندی وويل کزاد گسلر وويل: هو کزاددهغه
زما ميرا خور وژلی و تاچه هغه ته نجاتورکړ
ته بايد دخپلو اعما لو نتيجی ته ورسيږی بيايی
خپلو عسکرو ته وويل چه داسړی د در بار
زندان ته يوسی او ځوی يی مورته وسپاری
کوم وخت چه گسلر در بارته ستون شو نو
گيوم ته يی د قصر په تورو تا خانو کښی
غراب او زولنی او چولی او دايی تصور وکړ
چه بل کوم خطر نشته مجلله عصريه يـی
جو ړه کړه د عصر يی له خو ړ لو نه يـی
ورو سته ز يا ت شرا ب و څښـــل د شـپی
ورو ستی گړی وی چه نيکو لای لوس ده ته
راغی او ددهنهيی نشههيره کړهنيکولاؤسوويل
هغه سواره چه اوس له دباندی نه راغلیوايی
چه (الدورف) وگړو په يوی اسرار نه ډکی
توطئی لاس پوری کړی هغوی پهکوهستانکی
داورلگولو په واسطه دښار دخلکو سرهځنی
اشاری ردی بدی کولی اوسواره دډيروداسی
خلکو سره چه دکلو نه الدو ف)خوا ته راځی
مخامخ شوی گسلرچه له ډ يری غصی سور
اوښتی و چيغه وکړه او وی ويلمگرموږمړهيو
اوزموږ غشی ويشتوونکی اونيزه لرونکینشی
کولی چه ددی سرکښو چاره وکړینيلولائوس
په ډانگ پيلی ورته وويل چه موږ ددښمنانو
پهمنځکښیپراتهيوکه چيریداغو غا اچو نکی
خلك ددی زندانی دنجات دپاره انقلاب وکړی
معلومه نده چه موږ به مقاومت وکړو تاسو
په خپله (هلوسی) خلك پيژنی گسلرديوځه
فکر نه وروسته وويل نيکولائوس ته رښتيا
وايی نو **(فلوس) ښد تهلاړشه او يوهکښتی**
تياره کړه موږ او دازندانی به له دی ځايه
درومو اودکوساخت دمانی پوری به يوشمير
سرباز ان موږ بدرگه کړی هغه ځای په امن
کښی دی او زندانی به زموږ لهگوتوونهوخـی
هغه بهقاضيانوتهوسپاروا وچه رسمیمحاکمهيی
شروع کړو بيابه دخلکو سره هم کومهسودا
پاتی نشی څکه داخلك په محکمه غــوليږی
ميراخور له قصر نه ووت لاشپه دهچه گسلر
بندرته ورسيد او دنوستر يوه کښتی هلته
تياره وه گيوم تلچه لاسونه اوپښی يیتړلی
دیهم په کښتی کښی واچول شو کښتيوان
يوسپين ږيری سړیؤ گسلر ددرياچی لاره
ښه گڼله دی له خپل ميراخور اوشپږو تنـو

محافظينو سره کښتی ته ورسيدل زندانیزلمی
په کښتی کښی پروت ؤ دری تنو کښتی
وخو ځوله (بايافوستر) د کښتی ادارهکوونکی
ؤنریباد والوت اوبادبانونه يی پورته کړل
کښتی دشمال خواته حرکتوکړ گسلرپهفکر
کښی تللیؤ اونور چوپ ناستؤ گسلرسکوت
مات کړ اووی‌ويل که پونده راشی اوپه مانی
حمله وکړی نوو بهوينی چه مرغی له پنجری
نه آلوتلی دی هغه مسخری اوټوکی اوولس
بهئی غنده نيکولاؤس هم دده دخوشالی دپاره
په کړس، کړس خندل په همدی شيبه کـی
يولکی لرونکی ستوری په آسمان کښیښکاره
شوفوستر په شونډو کښی دځانه سرهغږيده
گسلر وړ نـه پو ښتنه و کړهچهځهشیته په
حيرت کښی يی فوستر وويلچه دلکیلرونکی
ستوری ښکاره کيدل په دی موسم کښیدبدو
پيښو نښه ده گسلر وويل چه ته کښتی ته
متوجه اوسيږه لازمهنه ده چهپيشگويیوکړی
بادسخت شو کښتی به کـله پورته کـله
ښـکتـه کـيـده د طـو فا ن لـه کبلـه
کيده دډنگری وهونکی هم واز پاز خطا وو
اتريشی چه دهغوی نگرانیوليده نوپوښتنهيی
وکړه چه ولیکوم خطر خو پيښ ندیفوستر
دشونډو لاندی وويل: هو عاليجنابه طـوفان
والوت گسلر وويل: بايد ژرترژر ساحل ته
نژدی شو فوستر وويل: ساحلته نژدیکيدل
مرگته نژدی کيدل دی څکه چه هوا ډوړنهده
سړی څه شی نشی ليدلی ضرور به کښتی
دساحل ډبرو سره ټکرش لادکښتيوان خبری
خلاصی نوی چه طوفان سخت شو فـوستر
باد بانو نه ئی ټيټ کړل اودونفریډنگړی په
لاسوکښی ونيول ددوی ټوله توجه دينه وهچه
اوبه کښتی ته ونه خيژی کښتی دپلنی لرگی
غوندیَ کله پورتهاوکله ښکتهکيده اتريشانو
ځانونه دکښتی پوری کلك نښلولیؤ کلهکله
بهچی زياتی شتوی اوکښتی کی به هم اوبه
ننوتی شپول دنظر مخه نيولی مگر کله کله
به دبـاد پـه واسطه شپول لــری اوغرونه
اوغونډیگانی به ښکارهشوی گسلر داضطراب
په لهجه کښی فوستر ته وويلچه آيا دلته
به له منځه لاړ نشو بايد ژرموږنژدیساحلته
دپاره چه دهغوی ارباب ته کـوم خطرو نـه
رسيږ ی گسلر ته نژ دی شتول گيوم تــل
سره ددی چه هيچا ته يی سر نه ټيټاوه د
گسلر پښوته ولويده او پداستی حال کښی
چه دواړه لاسونه يی غبرگ کړی و وی ويل
عاليجنابه دا دلمړی ځل دپاره دی چه غير له
خدای څخه ماتاته سجده کړيده تاسی هم له

زمانه ماهر دی کسلر وویل دابه‌څوک‌وی باید
داخبره دی راته کړی اوهغه دی راته‌ښودلای
وای فوستر وویل اوس‌هم کومه‌خبره‌نده‌داهغه
گیوم تل‌دی چه دزولنو او غراب لاندی‌دکښنتی
په هغه ځنډه کښنی پروت دی کسلر دځان
دنجات په فکر کښنتی‌ؤ نور فکر اوسوچ‌ورسره
نه‌ؤ نوامرتی وکړچه دهغو لاسونه اوپښی‌دی
خلاصی شی اووی‌ویل که‌هغه دکښنتی‌درهنمایی
وظیفه په غاړه واخست هغه به لـه مرگ
نه معاف کړی هغه‌ؤ چه گیوم د ځنځیرونــه
خــلاص کړی شو هغه هم غیر لدینه‌چه‌کومه
خبره وکړی‌دفوستر په‌ځای کښیناست‌اوفوستر
دډنگری وهوونکو سره یولاس شو وائی چــه
کښنتی ما هر کښتیوان پیژنی لکه چه آس
سوار کاره پیژندلی شی له مخی سره چــه
(تل) دفوستر په ځای کښیناست بیاکښنتی
یوی اوبلی خواته نه کږیده تل په جگ‌آواز
وویل چه بادبانونه پورته کـړی دده داعمل
دلیونتوب نه دکه مانوره دډنگری‌وهوونکی‌او
خپله‌فوستر‌داحوښنه نه‌وه‌مگرټولو اطاعت و کړ
کښنتی دغشی غوندی حرکت درلود کله کله
به چه بادله مخالفی خوا والوت نو کښنتی
به ځای په ځای ودریده لږه شیبه وروسته
دکښنتی خلکو پداسی حال کښی چه‌په حیرت
کښی تللی‌ؤ یوه سپینه کږښه چه دشپول
او ساحل ترمنځه ولیدله یونیم ځل به‌کښنتی
دډبرو سره نژدی شوه مگر دگیوم تل نافذو
اوتیزو سترگو به کښنتی ته نجات ورکوو
مخ‌کښی لدینه‌چه د گسلر میرآخور سربازانو
او دډنگر ی و هوونکو پام شی چه چیرته‌دی
کښنتی دساحل آرامو او بـوته داخله شوه
یو ناڅاپه گیوم هغه غشی اولینده چه یوه
دسربازانو دکښنتی لاندی ایښیوه له ځانــه
سره واخسته اودیوه ټوپ سره ځان ئی‌وچی‌ته
ورسوه اودسباؤن اوگردلو په ځړه‌کی‌تری تم
شو گسلر کوکه وکړه اوویویل چه ای جانی
ای غله دچی‌ته دکښنتی رسول‌څه ریږنه‌درلود
دمخی سره چه گسلر اوسربازان‌ئی پلی‌شول
اووچی‌ته ورسیدل فراری زلمی په لټه‌کی‌شول
او هری خوا ته و ځغلید ل مگرډیرژر پوه‌شول
چه ددوی کوښښ کومه نتیجه نه ورکوی ځکه
چه پــه ځنگله‌کـی دهغه پیداکول محال دی
کښنتی د (اکرتبرک) غاړی سره لنگر واچوه
گسلر اودده ملگری مجبور ؤ چه هلته‌انتظار
وباسی څویونفر پیداشی چه هغوی ته‌آسونه
راولی څوهغوی ځانونه برومی‌ته ورسوی‌گسلر
اعلام وکړ هرچاچه‌دافراری ځلمی ونیوپنځوس
ارکه‌به ورته جائزه ورکړی‌شی اوله مالیاتونه
به دهمیشه‌دپاره خلاص‌وی‌که چیری دوه‌ویشت
مارکه اومانی اوداستروالدن اوری او شونری
ټوله شتمنی ئی هم ورکړل وی نه به‌شوکولای
چه لږه اطلاع هم لاس‌ته وروړی داتریشانو
وړه‌ډله د(ترات)خواته وخوځیده اوهرچیرته‌یی
لټه کوله مگر داټولـی بی‌نتیجی وی د(زوك)
دستین ټوله لاره دلټی په نامه دوی ووهله‌مگر
کومه کا میا بی چه دتل پته‌دوی‌ته ولگیږ ی
په برخه نشوه گسلر چه زږه یی په کینی
ډك ؤ دکوستاخت لاره‌یی ونیوله‌له‌نیکولاوس‌یی
په ځنگ‌کی داتریشی‌عسکروسره چوپ‌روان‌ؤ
گسلر ویل هرکله کوسناخت ته ورسیدو لکه
دښکار د جرگی غونډ دی یوه‌ډله جوړو هرکله
چه‌پوه‌شو چه چاپټ‌کړی‌آویا په‌کوم کلی کښی
دی نوده‌غه کلی مشران زندانی کوو اوځینی
ورته وژنو څومجبور شی او دافراری زموږ
لاس‌ته راکړی نیکولاؤس ورته وویل ډیر ښه
سوچ دی دلږ مزله نه وروسته گسلر خپل
سر پور ته کړ او ویو یل یوه بله لاره‌می‌پیدا
کړه ته اوس زموږ نه رخصت یی اوبرابردتل
کورته ولاړشه دهغه ځلورماشومان اویوه‌ښځه
یرغمل کوستنا خت ته راوله په هره‌هفته کی
به یی یو څوی حلا لوو اوچه نوبت‌یی ښځی
رسیږی دی به حاضر اوځان به موږته‌وسپاری
گسلر په‌همدی خبروکښی وه چه یوناڅاپه
دلیندی دڅړی نه وچ آواز غوږته ورسیدااوگسلر
دستر لو په رب کښی پرمخ په آس پروو ت
په همغه شپه‌کی سپین ږیری ردنیك په خپل
کورکښی دځوتنو سره داور ځنگ کښی‌ؤ چه
عبارت له وزنر، ارنولده والترنولد څخه‌وټولو
پیش بینی کړی‌دی اونه یی غوښتل‌چه دډیوی
دباندی نه ښکاره شی شپه تیروه اود(پرونن)
او خلکو ته یوه تن وویل‌اتریشی‌صاحب‌منصب
اعلام کړیدی چه هرچاچه هغه ونیو ورته‌به‌ښه
جائزه ورکړل شی مگر هیڅوك به داخیانت
ونکړی دوی په همدی خبرو کښی‌وچه دروازه
وټکوله شوه او داخبره هم واوریدل شوه چه
گسلر به نور انتقام وانخلی حاضر خلك په
چرت کښی لاړل اوټول یوغوږ شوی چه گوری
یو سړی دلیند ی او غشــی سر ه ترِ لــی
کوټی ته وردننه شو په شپه کښی‌نه پیژندل
کیده ناڅاپه ټولو غږ وکړچه گیوم تل دی ،
گیوم تل، گیوم تل خبروته داسی ادامه ورکړه
چه گسلر به نور کسات زموږ وانخلی ځکه
پرون هغه وخت چه ماغشی ددی دپاره غوره
کړی‌ؤ چه دخپل ځوی دسروپاسه منه وولم
یوغشی می پټ کړ اوهغه هم نــن په نښنه
ولگید ټولو حاضرینو په یوه آواز چیغه‌کړه

چه ژوندی‌دی‌وی خپلواکی‌دهغه‌ورځې‌نه وروسته
ټولو خلکوقیام‌شروع‌کړ دادغره خلك‌دهرناونه
دسیلاب غوندی راکـوز شول او د هامبورك
دکورنۍ مانۍ ددوی نصیب‌شوی او(دگروتلی)
د ملگرو لاس‌ته ورغی او پدی توگه مبار زه
کامیابه پای ته ورسید.

له مکزیکی داستانونه څخه

کائو همتوک یاهغه عقاب چه کوزشو

مقد مه

له هغو عجیبو داستا نونو څخـه داوژ تـك
دکامونو او د مکزیك داوسیدونکو په منځ‌کښی
شهرت لری یوه هم دځمکی دکری دپیداکیدلو
کیسه ده دا کیسه داسی شروع کیږی چه د
اور خدای د سرو له خدای سره جگړه جوړوی
مگر داوبو خدای داوبو سره یولاس کیږ ی
څو ژوند منځ ته راوړی دهسپانو یانو دراتك
ډیر کلونه مخکښی دآزتکو پیغمبر چه نوم
یی (کوییز اکواك) و دهغوی دسلطی پیش‌بینی
یی کړی وه چه داهم پخپله یوه عجیبه کیسه
ده- یوه بله کیسه چه دهغه ځای‌داوسیدونکو
په منځ کښی ډیر او ریدل کیږی او د یوه
نسل نه بل نسل ته د معاصرو نسلو نوپوری
رسیدلی د کائو همتوك یا هغه عقاب چه کوز
شو کیسه ده چه د موهو ماتونه لری ا و
دزرنك دکام د آزادۍ دورځو وروستی پیښی
په هغه هیواد یی تمثیلوی نن ډیر شه لمر
دی اوس چه ۱۴۹۶ کال عیـسوی کال دی
څلور کاله دکریستوف کولمب راتگ نه چه
دانیتل دجزایرو ساحل ته یی قدم ایښی دی
تیریږی مگر اوس هم لاددی سیمی په کوڅو
اولری برخو کښی اسرار آمیزه خبری شته
دهغه ځای په اته سوه‌میلی‌کـښی هـلته د
تنوشتیلان څو کوکی چه هوا کمه ده دازنگو
سپین پای تخت لکه یو گل غوندی ددریاچی
دپاسه غوړیدلی مگر نپوهیږی چه تقدیر به
په ده څه لویی وکړی د ۱۹۴٦ کال روښانه
او گرمه ورځ وه (ناهواك) دامپراطوری واکمن
او ټولواك (داهو نیز دتل) یوازی د خپلی
مانۍ په یوه برخی کښی ناست وی ا و د
خپل ښاردهغو بامو نو چه دښکلی تپی دلوی
هرم سره مخامـخ واقـع ده ننـداره کـوی
(دمو نتیز پلو پوشتتلی) دمعبد په څو که
کښی دگجړی خونی رب النوع دخپل طلا یی
او ارغوانی بڼی سره چه وړانگی او نورو ته

ورول او نا ځا په د مانۍ له تل نه چیغـه
پورته شوه (آهو شینز وتل) له خپله ځا یه
ودانگل سپین ږیری مربی د خپلو زیړو جامو
سره د مانۍ له داخلی خونو ته تیر شو او
ځان یی دزینو اندر پایو ته ورسوو او په یو
څل کښی تیر شویدی پداسی حال کښی چه
سایی سوره وه په وروستۍ اندر پایی کښی

دپاچا پښو ته پریووت او وبویل: با دا ره
ستا ښځی کاتپا پاتل زوی زیږولی دی دمځی
سره د خوشالۍ ډنهوری وغږ یدلی دقربانیو
تور لوگی د لوی هرم له مخی نه پورته شول
او امپراطوری له ټولو سیمونه‌دسیلاب غوندی
دخلکو دهدیو او پیغا مونو بهیر وتنو شتلان
خواته روان دی آهو شتیز وتل چوپ آرام لکه
دده دموفقیت سره ښایی په ترتیب اومعینو
فاصلو کښی هغوی منی یو سپیـن ږ یر ی
سړی دپاچا په ځای هغوی ته د مبار کـی
څوابو نه وایی. دهغه په څنگ کښی تلها ر

کاپاتل پداستی حال کښي چه نوی ما شوم‌یی
په غیږ کښي نیو لی خپل ماشوم ته موسکی
ده یوه ورځ چه ددوی سره دا فکر پیدا شوی
و چه باید د ماشوم ستوری وپیژ ند ل‌شی
لوی کاهن چه آسمانی تیری یی له ځا نه‌سره
د همدی منظور دپاره ټو لولی ځکه په هغو
تیرو کی نجومی علامی کښل شوی وی نو په
ګېړه ټولو ستورو پیژ ندونکو پاچا ته‌ودریدل
او ورته یی وویل: چه ستا زوی به‌لوی زړور
جنګیالی سړی شی د هغه د لاسه به ډیرخلك
مړه او په ټولو به بری و مومی ځکه هغه د
دخیك د علامی لاندی دنیاته راغلی دی پا چا
وویل چه ده ته څـه نو م کـید و سـتو ر
وپیژندونکو وویل چه باید هغـه با نـد ی
(کائو همتوك) نوم یعنی هغه عقاب چه‌کیوزی
کیښودل شی از تکان پیاوړی او ستغ خلك
ومکزیکی اشرافی ماشوم آسپارتی ماشوما نو
ته ډیر ورته ده دکالو همتوك چه پنځه کلنی
ته ورسید پلاریی هغه (کالمکاك) نومی نظامی
مدرستی ته وسپاره چه دپنځکلنی نه تر شل
کلنی پوری په ماشومانو درسونه لو ستل
او ددی دپاره چه هغوی ډیر کلك او پیاوړی
راشی دهغوی ژوند به‌ډیر ستغ و یو کال
وروسته(آهو ئیزو تل) له دنیا نه ستر ګی
پټی کړی او دخلکو په زړونو کښتی د بیرحم
او فاتح خاطره پاتی شوه او دتره څـو ی
یی چه (موکنزوما) نومـیده دهغـه په ځا ی
کیښناست ددوی دستنو مطابق دده لمړنی‌تکل
داو نومی د بیوزلو خلکو سره جګړه وه او د
هغه وروسته باید د هغو خطری ګاونډیا نو
سره چه در تلا کسالنګ نومیدل و نښلی‌دیوه
پاچاعظمت دتاج داینبو دلو په وخت کښی د
جنګی زندانیانو دقربانی دشمیر سره تړ لی
وه (مو کنزو ما) له دی نګا نه په ټـو لـو
پخوانیو باندی سبقت وکړ. کالو همتوك د
جګړو په لړ کښی دجنګ لومړنی فنون زد ه
کړل په دی ترتیب چه لومړی به یی دلرګی
په‌توره شمشتیر بازی زده کړه او بیا یی د
غشی او لیندی فن زده کړه ده دخپل زړو ر
توپ دښودلو په نتیجه کښی د سری ډ لی
او دهغو مخصوصو ښکو په موندلو چـه د
پهلوانانو او زړورو خلکو د پاره ټاکل‌شوی
بری وموند داخلی دډ نکرو غړو او تښتید لی
رنګ او برندو سترګو خاوند و او په خپلو
ملګرو کښی په انزوا او فکر کولو مشهور
شوی و او په فار غو وختو نو کښی‌په‌اوږدو
چرتونو کښی تللی و هیڅکله په شپه کـی
هم خپله خوله یی په شرابو اینبی نه و ه
دهغه وخت مشروب دهغو وښو شیره وه چه
هلته شنه کیدل او له اینبو لو و رو ستـه
ځکل کیده دی همیشه جدی او مهربان او په
خلکو ګران و او ښکاره و چه دأرنك دبیرحمو
یادهانو هغه‌خاطری چه دخلکو په زړو نـو
کښی دی پده کښی نښه‌نشته کالو همتوك
در وینست کلنی‌ته رسیدلی‌و چه‌سترې‌استازی
په‌یوه ګـرمه او دوړنه ورځ کښـی د قصر
دروازی ته ورسید او چه پاچا یی و لید د
مخی سره یی ورته وویل: چه زه د ختیځ‌سیند
څخه چه دساتنی وظیفه زما په غاړه ده‌درغلی
یم زما سترګی په همدی ګړی کښی ددری
لرګی بر جونو باندی و لګیدی چه په او بو
کښی وه دابرجو نه دومره لوی و چه هریویی
لکه یوغر برینبیده په‌دی برجو نو کښی می
خدایان ولیدل چه په‌دی‌برجونو کښی قدم‌وهی
هغو اوسپنیزی جامی آغوستی او وسلی‌ورسره
وی ددوی بنی دمړو غونـدی رنګو نه یـی
تښتیدلی او ټولو خړی ږیری در لودی پـه
شاهی قصر کښی زمزمی شروع شوی او د
هرچا د خولی نه به (دکوانز الکورتل) نوم ور
اوریدل کیده پاچاوویل چه د غیب ویوونکو
خبری دروغی ندی کوانزا لکورتل بیرته‌ستون
شوی دی پوهیده چه بیا سپین او ږیرو ر
خدای چه ترمخه دنا هواك له خوا شړل شوی
و چه دپاهی دختمیدلو مطلقه معنی لری دیو
غبار آ لود سیاوڼ نه و رسته چه لمر دسړی
په تندی لګیده او دپوپو کاته تیل په واورو
کښتی ولیده اوس په جګو درو کښی پسر لی
نوی را غلی نن د ۱۵۱۹ د نوامبر میاشت یو
ویشتمه ده او دفرناند کورسه دنوی هسپانیی
فاتح غواړی تنو شتیلان ته نوی قدم کیږدی
دډیر تینګار نه وروسته داستوایی نمجنـو
ځمکونه کنګلو ځمکو خواته مخه کوی او هر
چرته چه رسیږی وینی تو یوی او په‌ځینو
سیمو کښی د قبایلو دمشرانو سره تړونونه
لاس کوی او هغه خلك چه دازتك له ظا لم
پاچا سره دښمنی لری هغوی پاروی او د
خلکو په زړونو کښی زړی دښمنی ژ وندی
کوی چه دادمو کنزو ماد امپراطوری د پا ره
کلکه لطمه ګڼله کیږی او دا افسانوی ښا ر
چه دډیری زمانی په تیریدلو پکښی طلا وی
ټولی شوی دده لاس ته لویږی فرناند کورته
له خپلی جګی ونی سره په برګ آس سو ر
ښکاره کیږی دهغه ځای خلکوچه دهغه لحظی
پوری آس نه و لیدلی دومره وویریدل چه
دهغوی سره دده دمقابلی خیال هم نه و دده
شاته په اوسنیو پټ‌سپاره او دهغه نه‌وروسته

لینده والا او غشي ویشتونکي او د هغه وروسته هغه خلك چه دازتك دپاچا په ضد له ده سره یولاس شوي و په شور او زوګ روان و او ددوی عسکرو په داستی حال کښي چه هسپانوي ګاډي ګاني کشولي په آهن او نخا کښيې و چه ددوی سره یو بله ډله چه هغوی ښکي په سرو نو ټومبلي و او د سرو زرو یو تخت د هغوی په مخکښي دخوځیدلو په حال کښي و هغه څوك چه په تخت کښي ناست و دازتك امپراطور موکنزو ما و دواړو سره یعني سپین خدای او داز تك خدا یسره مخامخ شول دغه وخت لپاره دواړو چوپ و بیا یوه زنداني بومي ښځه چه په ژبه پوهیدله د هغوی په منځ کي تر جماني شروع کړه

او دستري مشي نه وروسته کورته دښیښو غاړه کي موکنزو ما ته او موکنزو ما د طلا غاړه کي کورنه ور په غاړه کړ شهزادګان او مخور به تبریك ته راتلل هسپانوي پاچا به په ډیر هیبت د خلکو سره لیدني کتني کولي ټول خلك ورنه ویریدل او یوازي یو زړور ‌زلمي کالو همتوك و چه دده پروایي ونکړه او د میاشتي تیر ی شو ی ټو لو شتیا نو تعر و کړ و هسپا نو یا نو پای تخت یوه هفته ته نشا ر ور کا و ، لاتیره نه وه کوز ته هغه مشهور معبد چه د هرم دپاسه ښاشوي و دنجسو شیانو سر ه ولړه او هغه ټو ی بت یی کړ او د هغه محراب دپاسه چه دانسان په‌ونیو دخدایا نو د خو شا لی له امله سور صلیب وځړاوه د سرو زرو تنده دو ی یی بی سد ه کړی‌و دو ی حدود نه پیژند ل لاکورته کوم غټ کار په معبد کښي سرته‌نه‌ورسولی او هغه یی یورد په مردارونه ؤ لړ لی چه‌دده سر بازانو تورد په لاس د ملت د رئیس په ماڼۍ بری ومو‌ند هسپانو یانو موکنزو ما بندي او دده د کورني شهزا دګان یی پرله پسي ووژل نږدی چه کاکا او ماما او کو تلا هواك هم له دی کیسونه بچ نشو یوا ځي کائو همتوك چه زلمي ؤ هغه ځان (تلا تلو کو) کور ته ورساود او همغلته یی د ملی ټینګا ر ډبره کښیښودد یوه ورځ دفردیناند کور ته په غیاب کښي دده مرستیال دبد روالو رادوی په یوه مذهبي نخا کښي دویری او تمی له کبله څه ډیر جنګیالي مړه کړل چه ډیر ژر دانقلاب اور په ښار ولګید مګر (لوا را دو) امر وکړ چه موکنز وما له زندانه و با سي څو دخلکو سره وغږیږي د موکنز دما خبري آسماني وحیو غوندي وي انقلا بیون د خپل

زړه له میل نه برته د جګړي نه غلي شو ل کائو همتوك چه پټ او سنیده له‌دي وضعي نه ډیر نا امیده شو څو ورځي پس کورته دډیرو لښکرو سره ښار ته ستون شو ګوري چه په ښارکښي‌عسکري حکومت جوړدی هسپا نو یان پخپلو مرچو کښي پټ دي او دوتلو جر ئت نلري ډیر په غصه شو لمړی یی الوارا دو دمحاکمي لاندي ونیو چه ولي یی دومره تیری کړی دی او ده ته ګرانه وه‌چه هسپا نو یا ن او دده تیرونکي په داستي یو ښار کښي چه ټول ورسره مخالف وی شپې تیری کړ ی نو پدی فکر کي شو چه باید دخبرو او معامله لاره خلاصه شي کور ته دازړه و نکړی شو چه موکنزو ما دزندان نه خلاص کړی نودځانه سره یی دا تصمیم ونیو چه کوتلا هواك به له زندان څخه خلاص کړم او هغه‌دانقلا بیونو خواته واستوم کوتلا هواك هم و رسره‌داخبره ومنله دکلي سپین ږیری مخور اودخبرو خلك سره ګرد دښار په یو معبد کښي ټول شول او دکورته آستا ځي یی ومنه یو لو ی کاهن استاځي وویل: ښاغلی شهزاده ایاتا موږ ته زموږ دپاچا موکنزو ما پیغام راوړی دی کوتلاك په ستغه وویل چه موکنزوما لکه ښځه داسي ده هغه د هسپا نو یانو د لاس وسله ګرځیدلی هغه د میړانی نه خبر ندی زه دلته راغلی نه یم چه تا سو ته ما کو م پیغام راوړی تاسو ته وایم چه هغه وخت رسیدلی چه باید په جګړه لاس پوری کړو حا ضر خلك بیوا که په شالاړل په داسي حال کښي چه دکو تلا هواك خبری ددوی په زړه و ی مګر د هغو له عا داتو او رسمو نو څخه لري خبره ده چه د هغوی پاچاته داسي سبو ر ی وویل شي نژدی ؤ چه **کاهن پری د کفر حکم** وکړی کائو همتوك وویل چه‌ربښتیاده پاچایان دخدایانو په شان وی مګر دکوتلا هواك‌خبره درسته ده څکه موکنزو ما نور پاچا ندی او جګ آوازیی‌وویل‌موږاوس‌پاچانلروم‌ګرخدا یان لرواودا خدایان زموږ‌قربانی غواړی با یدسرله سپا دهسپانو یانو نه زړونه وباسو او دمعبد محراب پری ښکلی کړو کوتلا هواك وویل‌ښه مناسب وخت دی څکه ویره په هسپا نو یانو باندی غلبه کړیده که په هغوی ودانګو او برید وکړو ضرور هغو ی نیمګړی کیږی او بری به زموږه وی دمجاهدینو نه یو تن و ویل موږ چه پاچا نلرو زموږ مشری به څو ك وکړی کائو همتوك وویل: کوا تلا هواك ډیر وړسړی دی لمړی به وجنګیږ و او بیا به دپاچا دټاکلو د پاره وخت پیدا کړو لو ی کاهن په خبرو پوه شو د جګړی لویه‌قوماندانی

یی کوتلا هواك ته وسپارله اودمعبد نغار ی
وړنگیدی جنگ ونښت هسپا نویا نو مورچی
ونیولی او موکنزو مایی بیا له زندان څخه
وویست هغه په یو جګ ځای ودرید او په
خبرو یی پیل وکړ مگر کائو همتوك هغه‌یی
داسی مخاطب کړ چه دا کونړه چه نوم یی
موکنزوما دی څه وایی موږ به هیڅکله دد ه
خبری ونه منو ځکه دی نور زموږ پاچا ند ی
او غشی یی دهغی خوا ته خو شی کړ پـه
کوڅو او بازارو کی خو نړی جنگ ونښت
محاصره شو د هسپانویانو په ډیره میړا نه
مقابله شروع اولا کله کله به دوی برید هم
وکړ یوه ورځ دوی له خپـلو مو ر چو نه د
داشینگنو سره ووتل او څوك چه به دودی
مخی ته ودریـدل دونو دپاڼو غوندی رژیدل
کائو همتوك خپل سړی سره یو لاس کړ ل
هسپانویان او ددوی متحدین (کسکا لنك) په
شاتلل او ډیر مړی له هغوی نه د جنگ په
میدان کښی پاتی کیدل یوه ورځ داخبره‌خوره
شوه چه موکنزوما چه دخلکو له خوا رټل‌شوی
ؤ په زندان کښی داسی مړ شوی چه څوك
پری پوه شوی هم ندی هغه ؤ چه دو لس
سپین ږیری‌اونورخلك‌سره راټول شو ل جنگ
پای ته رسیدلی ؤ او کوتلاهواك د خلکو له
خوا دملت دمشر په حیث او کائو همتوك د
ټولو عسکری قواؤ لوی قو ماندان و ګڼل شو
چـه بیا داز تکا نو امپرا طـور ی‌په پښـو
ودریده کائو همتوك غو ښتل چه خپل و لس
سره یولاس کړی او هغه خلك چه پخوا د
هسپانویانو دپاره لوبیدلی ؤ پدی فکر ؤ چه
خپل خیا نتو نه پټ کړی کواته‌پدی اندیښنو
کی ډوب ؤ که چیری همتوك خپل ملګری له
ځانه سره همنوا وساتی دده تباهی ضروری
ده نو کورته د همتوك د ډلی د بی اتفا قی
دپاره نقشی سنجولی د پسرلی موسم اوتوری
شپی ورسیدلی لایوه لاره چه در یا چه‌له‌ښاره
سره نښلو له دهسپانو یانو په لاس کښی‌ده
نو دوی له همـدی لیاری نه د ۱۵۳۰ کال د
ژوئن په دیر شمه شپه کښی له خپلولښکرو
سره دوتلو تکل وکړ د ټو لو په سر کښی
تلا کسکانك پان ؤ چه هغوی لوی لر گی له
ځان سره ددی دپاره بار کړی ؤ چه‌درودخانو
دپاسه تری دبـله کار واخـلی د هـغو ی
وروسته هسپانوی سر بازان چـه پـه اوو
میاشتو کښی طلا گانی لاس ته راوړی وی
دتښتیی په حال کښی روان ؤ دشپی په تر
ږمی کښئی یوی ښځی ددوی څار کاوه دو ی
د چمتوالی چیغه وکړه نو د جنگ د ډول‌آواز
پورته شو د کائو همتوك لښکرو پدو ی‌له‌هری
خوانه چپاو شروع کړه فراریانو چه په ځانو
لاره ترلی و لیدل طلا گانی او خزانی‌په ویالو
او ډنډو نو کښی و غور زونی او د :ند و
غونډیه پخپلو غلیمانو په منځ کښـی چـه
نه لیدل کیدل ځواب ویل دسپیدو دچاو دیدلو
په وخت کښی کور ته دیوی ونی ډډته‌ناست
ؤ پداسی حال کښی چه د خپلو ا فرا دو لږ
کسان یی د ډیرو سپاهیانو په قر بانی له
مرگ څخه ژ غورلی ؤ او د تنو شتلان لو ی
ښار یی له لاسه ورکړی ؤ په ډکو ستر گو
ژړلی په همدی شیبو کښـی کا ئوهمتوك د
لوی هرم دپاسه د آزادی لمر نه یی چه ددوی
دکامیابی نتیجه ده کتل همدا راز هغوزندانیانو
ته چه د قربانی لپاره د محراب او د قربانی
ځای ته روان ؤ ځیرؤ دده لښکری چه دکـم
سنو ځوا نانو نه جوړی شوی وی څخه چه په
تیره جگړه کښی زړور جنگیالی یی له لاسه
ورکړل دی زلمیانو نه تجر به در لو ده اونه
تیښگار د کارته دخپلی کامیابی دپاره له‌همدی
نیمګړتیا نه استفاده وکړه او دخو هفتو نه
وروسته خپله رابطه یی له ساحل سره‌بیرته
تینگه کړه لا بارانی فصل تیر شوی نه ؤچه
په ۱۲۵۰ کال کښی بیا په مکز یك کښـی
لښکری میشته شوی هسپا نو یانو د ورانو
وسلو په استعمال لاس پوری کـړ دننګیـو
نا اشنا ساری مرض په ښار کښی د خلکو
ژوندیی تهدیده ؤ دمرض سره مقابله اسانه
نه وه له ټولو مخکښی ددی مرض نه کو تلا
هواك‌چه ددولت رئیس و، قربانی شو یوه‌ورځ
دولس مخور او پوه خلك همتوك ته ورغلل
او ټولو و رنه په کړه او یوه خوله دپاچا هی
دمنلو غوښتنه و کړه همتوك ووېل زه ددی
کار دپاره وړیم؟ هغوی ورته ووېل چه ته په
ښه توگه دا کار کولی شی او یوا ځنی‌سړی
چه دشاهی کورنی نه پاتی دی هغه ته یی یو
سپین ږیری کاهن په لړ زیدلی و جود ورته
وړاندی شو او وی ویل: چه دانوم کا ئـو
همتوك یا هغه عقاب چـه کـیوزی مادر ته
دزیږیدنی په وخت کښی ایښی دی که‌څه‌هم
دایو ستغ کار دی خو چه لتانه مناسب سړی
ورته نشو پیدا کولی ستا نه غواړو چه دا کار
ومنی کائو همتوك د لږ سکوت نه وروستـه
وویل ډیر ښه اوس ډولونه وغږوی چه ملت
خبر شی او دلته راشی. ټول خلك پړ مـخ
بریوتل همتوك خپلی خبری داسی شروع‌کړی
جنگیالیو زړورو میړو اوجنگیالوښځو زه‌ستاسو
سره دیو خدای غوندی نه غږیږم بلکه د یو

ښشر په خیر ستا سو سره خبری کوم زه ستاسو غوندی یو انسان یم او کمروزی نقطی لرم موږ او تاسی ضعیفی برخی لرو او دغه کمروزی زموږ او ستا سو دښمنان دی همدا غرور او نخوت دی چه موږ نیمگړی کوی موږ مهربانی نلرو او دزړه ستر گی مو ړندی دی همدا شیان دی چه بد بخته کړی یو پوه نه یو چه زموږ خدایان به موږ دکامیابۍ وړو گڼی او یانه؟ ځکه زموږ بریالیتوب زموږ دهیواد بریالیتوب دی او بس دانا هوا کملت له ډیری مودی نه پخبلو کښتی جنگیږی باید یوه ډله سر له سبا زموږ استاځی بایددهغوی خواته لاړ شی او هغوی ته داخبره و رسوی چه پخپلو کښتی له جگړی تیر شی او زموږ سره یو لاس شی چه غلیم له منځه یو سو ځکه هغوی زموږ ورونه دی او باید دښمنی ته یوشو او که چیری په ما کښی کومه کمزوری ښکاره شوه ما له منځه یو سی خلکو دده خبری ومنلی مگر وخت ډیر تیر شوی و، هسپانویانو دده استاځی و نیول او مړه یی کړ جگړه زیاته شوه دامپرا طور ی ما ښی دهسپانویانو له خوا ړنگه شوه او پداسی حال کښی چه دکائو همتوك دستو گنی ځای هم تخریب شوی ؤ او هره شپه یی دسولی پیشنهاد کاوه مگر چانه منل دښار په خلکو د خوراکی موادو لاری تړلی شوی وی په تیر آخر کښی داوت په ۲۱ شپه کښی ددریاچی دساتونکی ستر گی په یو طلایی کښتی ولگیدلی گوری چه یو جنگیالی سړی چه ښکلی ښکی په سر ایښی د کښتی‌نه پورته سو او وی ویل چه زه کائو همتوك‌دتنوشتلان مشر او واکمن یم ما خپل رئیس ته بو زی کوم وخت چه کائو همتوك د کرته مخی ته ودرید لکه داولی ورځی غوندی په هغه خیال رانه وست او ویویل: ښاغلیه ما چه کو مه وظیفه در لوده هغه می سر ته ورسوله زما پاتی ملگری وښه. او په ډیر سرعت سره د کواته له ملا نه خنجر خلا ص کړ او ورته یی وویل چه پدی خنجر ما مړ کړه کور ته دنفرت‌نه ډك‌تبسم سره وویل نه شهزا ده خپل ملگری راوله زه به دهغوی پت وساتم او ستا په باره کښی می دا نظریه ده چه تاته به ستا تخت او تاج وښیم ځکه دا خبره تا ثابته کړه چه ته یی دساتلو قدرت لری په یوه تاریکه. او نمجنه کو ټه کښی چه په دیوال کښی یی دری ډیوی لگیدلی دری تنه نیم لوڅی سړی په در یو میزونو کښی تړل شوی دی چه په منځ کښی کائو همتوك کیڼ طرف ته یی تاتلی تـل او ښـی خوا تـه تتلیا نکترین چه دده باو فا ملگری دی په میزونو کښی ښبتی د ی دری تنه ډ یرو ر هسپانویان شپه په شپه بندیانو خواته نژدی کیدل او یو له هغو څخه د کائـو همتوك نـه پوښتنه کوی چه‌موکنزوما طلاوی چیرته دی؟ هغه دوی ته په ځیر ځیر گوری او هیڅ ځواب نه وایی داور په منقلو کښی ددوی پښی‌ږدی مگرهرڅومره زجر چه دوی ته و ر کول‌کیږی کومی نتیجی ته نه رسیږی دوی سوځ وهلی ؤکه چیری دوی شکنجه ووینی‌نودموکنزو ما هغه خزانی چه ددوی نه پاتی وی بیرته لاس ته راشی تاتلی تل نه ډیری پو ښتنی‌وشوی هغه دشکنجونه تنگ شوی ؤ او ویویل:خدایه نور خو تاب نلرم کالؤ همتوك ورته و کتـل او وی ویل گواکی زه په گلو نوکښی ناست یم تاتلی تل خپلی شونډی چیچلی اوپوکرت یی کالؤهمتوك ته‌وکتل غیر لدینه چه‌حه‌وایی ددنیا سره‌یی خدای پامانی وکړه پدی وخت کښی دزندان دروازه خلا صه شوه اویو سړی وړاندی راغی ویویل: ایا دیوه پاچا سره‌باید داسی وشی لاسونه او پښی ددوی خو شی کړل هغوی باید خپلو خپلو میښو ته لاړ شی او هغه دی وشی چه دهغوی زخمونه ښه شی کالؤهمتوك ته د هغه دپاچاهی خپنی ، خپنی صلا حیتو نه هم ورکړ شوی ؤ خوددی دپاره چه د مو کنزو ما دامپراطوری نوری برخی دده په مرسته لاس ته راشی همتوك په همیشه په زورو اند یښنو تـلی ؤ مسیحـی مبلغین به ده ته راتلل تر هغه پوری چه ده ته یی تعمید ور کړ او پده یی دهغه سړ ی نوم کیښود چه پرده یی غلبه‌موندلی ودکارته نورو سیمو ته لښکری ولیږ دولی په ۱۵۲٤ کال کښی د گور دتمالا خواته د حیل‌دیووالی دماتولو دپاره زهی شو پاکس بولون هڅه در لوده چه د موکنزو ما غوندی دهسپانویانو دمشر څخه ځان وساتی خو لنډه یی دا چه دکائو همتوك څخه د کورته پدی را تلل ا و خصوصا چه ده ته به دماتی خاطری ور په زړه شوی نو هغه ؤ چه کالؤ همتوك یی دهغه دباوفا ملگری تتلیا تکتزن سره یو ځا ی‌ونیول او امر یی کړی و چه پر ته له دی چه د هغوی خبـری واوری بایـد هغـوی په دا ر وځړول شی دتو کساکا په کلی کښی‌دوشابه ځړول شتی طبل وهل کیږی از تك او مامایی جنگیالی هغه ځای ته مخه کوی کوز ته امر کوی چه پدی حال کښی باکس بو لو ن یی په ځنگ کښیناست دی دوه دری تنه یز ه

ډله په هغوی دمړو دعاګانی لولی کالؤهمتوك کرته وايی چه زه دی ولی هغه وخت نه‌وژلم چه خپله ناته دهمدی مقصد دپاره در غلی وم خدای به درته ددی خبری پوښتنه و کړ ی لږ سات وروسته ټولی خبری خلاصیږی باکس پولون په سرو ستر ګو ژاړ ی په خلکو کښی نفرت زياتيږی کو رته وړوکی وړوکی کیږ ی او فکر کوی چه په لری مستقیل کښی په‌خپله ناکامی وخکی کالؤ همتوك خپل روح خپلی خاوری ته بښی.

له عربی کیسو نه

ددجلې کپ نیونکی

په عربو کښی له پخوانه ډیری خوندوری کيسی شته دی چه له يوه نه بل ته‌رسيدلی دی مګر ددی کيسو زيا ته‌برخه‌دهارون‌الرشيد دوری‌پوری‌تړلی‌ده‌چه دالف‌ليلی کيسه هم ددی دوری پوری اړه لری له دی کيسو نه پر ته نوری په زړه پوری کيسی هم شته دی.

باد بان لرونکی کښتی چه د بصری ښخه روانه وه او ورو ورويی درود خانی‌مزل سرته رسوه او دساحل سره ودریـده کښېنـتوان مسنا فرا نوته وویل چه په خیر سره بغداد ته ورسیدی تا سو به پدی ښار کښی پ‌امن سره شپی او ورځی تیری کړی ځکه چه ددی ځای پا چا ډیر نيك سړی دی ددربار خلـك يی په سا تیریو بوخت دی او کو ټوا لځار کوی غله د لته ځای نلری قاضیان بیکاره او لاس ترزنی ناست دی خلك‌يی پخپلو خو نو کښی آرام خوبونه کوی ژمی تیر شوی او پسرلی دی ټوله سیمه زرغونه او په‌ګلوکښی پټه ده ښځی او نارینه په پریمانو نعمتو نو سره خوشاله ژوند کوی او په چمنو کښی‌په نڅا بوخت دی تازه ګی او طراوت دی سیمی ته رنګینی بښلی ده تاسو هم باید په زغرده له دی خوښیونه بر خه واخلی ستاسونیکمرغی او سعادت غواړم مسافران په بیړه خوا ر ه کیږی دوه کسته له نو واردو ښخه بی ارادی روانؤ هغوی کوم معـلوم ځای ته نه تلـل هیڅوك د هغوی مخی ته وتلی نه ؤ او نـه هغوی دسفر سا مان له ځا نونو سره درلودل دیوه ځه سوچ‌ښخه وروسته دواړه درود خانی په چند ه و خو ځیدل او دا دواړه‌ډیرپه زړه پوری ملګری ؤ دغه دوه ملګری چه يوه يی نر او بل يی ښځه وه نريی دنګرو نه اودرانه قدمونه در لودل نظریی دواکمن سړی غوندی مطمئن او نافذ ؤ مخ يی لکه آنار او په خطاو بریت کښی ښکاره کیده ښځه يی دنا زك بدن جذا بو ستر ګو او نیـولی وچلی چـه ګو نځـی يی نـدر لو دی خا ونده و ه ا و دو ر ینبمینو جا مو يی لکه يو بت په غیږ کښی نیو لـی و ه لار و ی ټو ل وزته ځیر ؤ دوی په ښار کښی دواړه او ږه په اوږه د ټولو رسوموتو ښخه مخالف روانؤ او دلارويو د کتلو پروا له دوی سره نه وه دوی ورو ورو چکر واهه چه هغه چار راهی ته ورسیدل کوم چه په لوی پارك يی‌منتهی کیده داپارك دوی ته ډیر ښکلی او د ګلو ګونو ځای وبریښید.

او دجواهرو دمغازو سره پښه ونیو له په بیلو بیلو رنګو نو جواهرات دوی د هنداری دشانه ولیدل ځکنده غـرمه وه او په دو ی باندی تودوخی او ستو مانی غلبه و کړه يوی باغچی ته چه د ښار دمیدان په منځ کښی وه ورسیدل ددی با غچی ځلور خواوی چه‌په‌ډیرو احاطه شوی وی او د تیږو نه جوړی و ړ ی ستنی چه دپاسه يی سړی اوبه روانی‌وی‌دوی

دغه او به وڅکی او بیا یوی تنگی کوڅی ته
ورسیدل هلته دپوز کیو او کیړونه یوه‌کوډله
جوړه وه زلمی ولیدل چه در وازه یی تړ لی
نده نو دروازه یی تیل ووهله گوری چه یـو
لوی ښکلی او د گلونو ډك باغ چه د سړ ی
زړه پری تازه کیږی او ښکلی مر غان پکښی
نغمی غږی وی دواړه باغ ته ننوتل اودچکرنه
وروسته دیوی لویی ونی لاندی په چمن کښی
دواړه وغزیدل خوانی ښځی خپل یو لاس د
سر لاندی ایښی او ددی دپاره چه مچان یی
په عذاب نکړی دوریښـمنو زړوکی په مـخ
غوړولی دی زلمی هم له پښو نه جرابی ا و
پڼی وویستلی لږه شیبه و روسته چا دزلمی
پښه وخو خوله زلمی له خوبه ویښ شو چه
گوری یو زړ/رور سړی یی سر ته ولاړ دی
سړی زلمی ته په خیر خیر کتل خـو دخـه
چپتیا نه وروسته ورته وویل: تاسنی د لتـه
څه کوی؟ سړی ور ته په خواب کښی و ویل
چه ویده شوی وو او تر اوسه می ملگری
ویده ده زه تاسو ته د څان په باره کښی
څه ووایم او ددی خبری پسی په کړس سره
وخندل سره ددی چه سپین زیری څا ن ډیر
دروند ښوده خو دسړی دساده لوحی له کبله
ده هم په ستر گو کښی وخندل سړی له‌خوبه
پاخیده مگر ښځی څان په خوب اچو لی و ه
او ډاړه وه چه دضرورت په وخت کښی بـه
زلمی ددی پوره مرسته و کړی سپین زیر ی
وویل چه تا راته ددی خبری څواب را نکړ
چه ته څوك یی زلمی وویل ښاغلیه موږ وبښه
موږ نوی له بصری نه د بغداد د ی میلمـه
پال ښار ته د ظلم دطوفانونو نه پناه راوړی
ده نو بیا څنگه دی باغ ته ننوتی؟
دومره نه پوهیدی چه دی باغ ته څوك‌نشی
بادبان لرونکی کښتی‌ چه دبصری څخه‌روانه
ه او ورو رویی درود خانی مزل سر ته‌رسوه
دساحل سره ودریده کښتیوان مسا فرا نوته
وویل چه په خیر سره بغداد ته ورسیـدی
تاسو به پدی ښار کښی په امن سره شپی
اوورځی تیری کړی څکه چه ددی څای پاچا
ډیر نیك سړی دی ددربار خلك یی په‌ساتریو
بوخت دی او کوتوال څار کوی غله‌دلته څای
نلری قاضیان بیکاره او لاس تر زنی ناست
دی خلك یی پخپلو خونو کښی آرام‌خوبونه
کوی ژمی تیر شوی او پسرلی دی تو له‌سیمه
زرغونه او په گلو کښی پټه ده ښځی ا و
نارینه په پریمانو نعمتو نو سره خو شا له
ژوند کوی او په چمنو کښی په نڅا بوخت
دی تازه گی او طراوت دی سیمی ته رنگینی
ښښلی ده تاسو هم باید په زغر ده له دی
خوښیو نه برخه واخلی ستاسو نیکمر غی‌او
سعادت غواړم مسافران په بیړه خواره کیږی
دوه کسه له نو واردو څخه بی ارادی روا ن
ؤ هغوی کوم معلوم څای ته نه تلل هیڅو ك
دهغوی مخی ته وتلی نه ؤ او نه هغوی دسفر
سامان له څا نونو سره در لودل د یو ه‌څه
سوچ څخه وروسته دواړه درود خانی په‌څنده
وخوځیدل او دا دواړه ډیر دزړه پوری ملگری
ؤ دغه دوه ملگری چه یوه یی نر او بل یی
ښځه وه نر یی د نگرونه او درانه قد مو نه
در لودل نظریی دواکمن سړی غوندی مطمئن
او نافذ ؤ مخ یی لکه انار او په خط اوبریت
کښی ښکاره لگیده ښـځه یـی دنازك بـدن
جذابو ستر گو او نیولی و چلی چه گونځی
یی ندر لودی خاونده ده او وریښمینو جامویی
لکه یو بت په غیږ کښی نیولی وه لاری ټول
ورته خیر ؤ دوی په ښار کښی دواړه اوږه
په اوږه دټولو رسومونو څخه مخالف روان ؤ
او دلا ر ویو د کتلو پر وا لو دوی سره نه‌وه
دوی ورو ورو چکر واهه چه هغه چار را هی
ته ورسیدل کوم چه په لـوی پار ك یـی
منتهی کیده داپارك دوی ته ډیر ښکلی او د
گټو گونو څای وبریښید.
او دجواهرو مغازو سره پښه ونیو له په
بیلو بیلو رنگونو جواهـرات دوی دهنداری
دشانه ولیدل ټکنده غرمه وه او په دوی باندی
تودوخی او ستو مانی غلبه وکړه یوی باغچی
ته چه دښار دمیدان په منځ کښی وه ورسیدل
دوی باغچی څلور خواوی چه په ډبرو احاطه
شوی وی او د تیږونه جوړی و:ی ستنی چه
دپاسه یی سړی او به روانی وی دوی دغه
او به وڅکل او بیا یوی تنگی کوڅی تـه
ورسیدل هلته دپوز کیو او کیړونه یوه کوډله
جوړه وه زلمی ولیدل چه دروازه یی تړ لی‌نده
نو دروازه یی تیل ووهله گوری چه یو لوی
ښکلی او دگلونو ډك باغ چه د سړی زړ ه
پری تازه کیږی او ښکلی مر غان پکښی نغمی
غږ وی دواړه باغ ته ننوتل او د چکر نـه
وروسته دیوی لویی ونی لاندی په چمن‌کښی
دواړه وغزیدل خوانی ښځی خپل یو لاس د
سر لاندی ایښی او ددی دپاره چه مچان‌یی‌په
عذاب نکړی دوریښمنو ز:وکی په مخ غوړولی
وی زلمی هم له پښونه جـرابـی او پڼـی
وویستلی لږه شیبه وروسته چا دزلمی پښه
وخو خوله زلمی له خوبه ویښ شو چه گوری
یو زیرور سړی یی سر ته ولاړ دی سړ ی
زلمی ته په خیر خیر کتل خو دخه چپتیا نه

ورروسته یی ورته وویل: تاسی دلته څه‌کوی؟
سړی ورته په خواب کښی وویل چه ویده
شوی وو او تر اوسه می ملګری ویده وه زه
تاسو ته د ځان په باره کښی څه وایم او
ددی خبری پسی په کړس سره وخندل سره
ددی چه سپین ږیری ځان ډیر دروند ښو ده
خو دسړی دساده لوحۍ له کبله ده هم په
ستر ګو کښی وخندل سړی له خوبه پاڅیده
مګر ښځی ځان په خوب اچولی و او ډا ډ ه
وه چه د ضرورت په وخت کښی به زلمی‌دی
پوره مرسته وکړی سپین ږیری وویل چه تا
راته ددی خبری ځواب رانکړ چه ته څوك یی
زلمی وویل ښاغلیه موږ وښبه موږ نوی له
بصری نه دبغداد دی میلمه پال ښارته دظلم
دطو فا نونونه پناه راوړی ده نو بیا څنګه دی
باغ ته ننوتی؟ دومره نه پوهیدی چه دی باغ
ته څوك نشی ننوتلی.
ننوتلی ربښتیا ده موږ ګرم یو چه ستا مینی
په راغلی یو مګر داخبره دی نده آوریدلی‌چه
وایی هغو خلکو باندی مهربانه‌اوسی چه‌بدنیت
نلری او دچا تاوان نه غواړی موږ نن سهار
دکښتی نه کیو تلو او په دی لوی ښارکښی
لالهانده وګر ځیدو او ددی ښار شتمنی ا و
نعمتو نه ډنګی او لو یی ما نۍ زمو ږ په
سترګو توره تیاره راوسته موږ سره دو نو
دسیوری لاندی ددی خیال پیدا شو هر کله
چه دبڼ دروازه نیم کښه وه پر ته لدی چه‌له
چاسره ووینو باغ ته ننوتو ډیر ستو مانه ؤ
اوچه سترګی مو ددی لویی و نی په سیو ری
ولګیدی دڅه شیبی دپاره د سیوری لا ند ی
کیښناستو او بیا وید شو جاودانی افتخا ر
دهغه چا په برخه چه هیڅکله نه ویدیږ ی
سپین ږیری چه پدی وخت کښی د قهر نه
سور شوی ؤ وویل د میلمه پاللو آیین ډیر
سپیڅلی دی تاسی زما میلمانه یاستی ز ما
کوډلی ته په خیر راغلـی ما پسـی را ځـی
سپین ږیری مخ کښی او میلمانه ور پسی
وخوځیدل او دونو په ښا خونو کښی ډول،
ډول مرغان ناستۆ او په نغمو بوخت ؤ دښی
خوانه کیڼ خواته دپلو لاری جوړی کړی وی
چه مار غوندی تاو را تاو شوی وی او پـه
ګلونو او شنیلو کښی تیریدلی میوه لرونکو
او بی میو ونو او ګلونو خپل شنه شاخونه
هری خواته غوړولی و، سړی به دا خیال‌کاوه
چه ګواکی د سرو ګلو نو یی میوو اومیوه‌دارو
ونو ځنګل په یو ځای کښی کیښنول شویدی
میړه او ښځه دبڼ په لیدلو حیران و، مګر د
خونښۍ نښی پدوی کښی معلو میدلی دواړو
یوبل ته یی سره لاسونه ور کړل او سپین
ږیری دوی یی دننه ماڼۍ ته وبلل لویی او
ورسیدل ددوی ستر ګی په هغه ماڼۍ‌ولګیدی
چه دننوتلو په وخت کښی هم ددوی نظرپری
لګیدلی ؤ د ماڼۍ ددروازی دپاسه د لر ګیونه
جوړه پچه چه دعرابو په منځ کښی ددی دپاره
چه ماڼۍ ونه لیدله شی ځړول شوی وه‌سپین
ږیری دوی یی وننه ماڼۍ ته وبلل لو یی او
ښکلی ستنی د ماڼۍ بر برج‌ګهل کیدلی‌داستنی
له سپینو مر مرونه چه په پاتی څلور خواوی
ښکلی وی د ماڼۍ ټولی احاطی کښی تو ری
وړی تیږی په سپینی سطحی باندی غوړو لی
شوی ټول هندی شکلونه پکښی مجسم شوی‌ؤ
دمینی په مینځ یو کوهی دایره رنګوتیږو نه
داسی جوړ شوی ؤ چه دډیرو ښارویو مجسمی
پکښی وی د لمړی یو ړ زینـی دتیږو څخـه
جوړی شوی وی دیوالونه او کړ کی ګانی‌یی
ټولی کا شی کاری شوی وی سپین ږ یری
او میلمانه یی داسی لوی تالار ته ننو تل‌چه
ښکلا یی حیرا نوونکی و داتالار په در یوبرخو
ویشل شوی و، چه یوه برخه یی تالار اودوه
نوری برخی یی د خوب خونی وی چه د تالار
له منځ څخه لوړی جوړی شوی وی او مجللی
پردی پکی ځړیدلی او دتالار چت له ډیرو نه
ساز شوی ؤ او ددی دپاره چه دیوا لونـه
پری ښایسته شی سره ټوکی یی په دیوالونو
کښی نښلول او دتالار د دروازی د پاسـه
دالله اکبر کلمه او ورلاندی داجمله لیکـل
شوی وه چه‌دخدای‌رحمت دی په اطاعت‌کوونکی
بنده (امیر المومنین هارون الرشید باندی‌وی)
دسپینو زرو په آتیا ډیو کښی د سرو زرو
څلویښت ډیوی لغښتی وی آتیا دپنجرو چه
د آس د نعل په ډول جوړی شوی وی دورځی
له مخی تالار ته یی رڼا ورکوله له سپین‌ږیری
دتالار ښینه د سپینی تیری نه جوړه شوی‌وه
خپل میلمانه دپنجرو څنګ ته چه هلته‌دښاپری
وی. بوتلل له هغه ځای نه ددجلی د سیند
مستی څپی چه احساسات یی نخول هغوی‌ته
وښودلی دسیندنه آخواته د خـلیفه ما نـۍ
ښکاریده میلمانه ددی منظرو په لیدو بیخوده
شوی ؤ او داچه هیڅوك یی هلته نه لیدل او
دچا غږ نه او ریدل کیده هغوی تعجب و کړ
خوان سپین ږیری نه پوښتنه و کړه ربښتیا
ووایه چه زموږ میلمه پال څوك دی؟
شیخ په خواب کښی وویل تاسـی زمـا
میلمانه یاستی او زه دابراهیم یوا ځنی وارث
یم زما نیکه دا ماڼۍ هغه وخت چه د خلیفه
په در بار کښی رسمی وظایف سر ته‌رسول

حوره کړېده شیخ ابراهیم دروغ ویل فکر
بدنیت یی نه در لود بلکه غوښتل یی چه
د ده میلمانه خپل وخت په آرامه سره هلته
تیر کړي او کنه په واقع کښې دا ما نۍ
ها ر و ن ا لر شیـــد جو ړ ه کـړ ی و ه
ا و د ی یی د سا تلو و ظیفه در لوده د ی
مانۍ د (قصر سرور) په نامه شهرت در لود
کو م و خت چه به هار و ن الـر شیـد
ستو ما نه یا نا را مـه شـو هغـې
ماڼۍ ته به ورغی او خصوصي میلمستاوي او
جشنونه په همدې ماڼۍ کښې جوړیدل دشیخ
ابراهیم کورنۍ دډیرې زمانـې نه دعباسی
خلفاؤ د اعتماد وړو او خـپـله دی هـم
دهارون الرشید محـرم ګـڼـل کیـد ه
هارون الرشید ته دقصر سرور دساتلوچاري
ورسپارلې وی او دماڼۍ ټولې کلی ګانې دده
په لاس کښې وی شیخ ډیره زمانه دپاچاهانو
او شاهزادګانو سره تیره کړې وه ده دخلکو
په پیژندلو کښې تیز ذهن درلود ده چه هغه
سړی او ښځه ولیدله پوه شو چه دوی له
لوړې کورنۍ نه دی او هیڅ اشتباه یی هـم
کړېنه ده څکه چه دنر نوم نورالدین دپخوانی
وزیر اودبصرې دحاکم څوی او دښځې نوم
انیس الجلیس ؤ دواړو چه په اشرافی نازاو
نعمت لوی شوی ؤ دپنجرې خواته کښیناستل
شیخ هغوی ته ورغی. ته وبلل هغوی لاسونه
وینځل ښځې وویل زه تږی یم څوان وویل
زه هم تږی یم دواړو سره سترګی وجنګولـې
دیخو اوبونه ډك لوښی راوړ دوی بوتل ته
وکتل او یا څوان شیخ ته وویل لدینه ښې
اوبه چه زموږ ستونی یخ کـړی نلـری-
سپین ږیری په څواب کښې وویل آیا تاسی
دشراب څښلو میل لری هغه وویل څـه
کیږی که جیږې لږ شراب موږته ورکړې ډیربه
خوشاله شو شیخ وویل خبر نه یاستی چه
پیغمبر شراب حرا م ګڼلی او هغـه څو ك
چه نوروته شراب ورکوی لعنت ئې پرې ویلی
څوان وویل ددې لپاره چه ته ددې حکم لانـې
رانشې څه کوی ته هغه وخت چه چا شراب
څرڅول هغوی ته پیسې ورکړې چه په خره باندی
شراب راوړی چـه تـه دد ې حـکـم
لا ند ی را نشی شیـخ و خـنـد ل
او ویویل ما پخپل عمر کښې تا غوندی سړ ی
لیدلی نه دی داکلی ګانی وا خله اوهغه دروازه
خلاصه کړه څه چه وی زړه غواړی هلته شته
نورالدین کو ټی ته ننوت طلایی ګیلا سو نه
او رنګا رنګ ډول ډول شـرابـونه کـو زی
ولیدلی ده خپله پیاله او دښځې پیاله ډکـه
کړه او په آرام زړه په شراب څښلو بو خت
شول شیخ ابراهیم هغو ی ته څـه خـو ږه
راوړله او دهغوی نه په څنګ کښینا ست او
هغوی ته څیر ؤ نورالدین هغه ته و ویل ماته
ګرانه ښایی ته هم موږ سره مـلګـری شی
واخه زموږ څنګ ته کیښنه شیخ د هغوی
څنګ ته نژدی راغی نورالدین دریمه پیالـه
دهغه دپاره ډکه کړه و رته یی وویل وا خله
وی څښه ډیر ښه بوی او خوند لری او کو م
څیز چه دانسان د خوښی سبب وګرځی حرام
ندی شیخ ابراهیم وویل دیارلس میاشتـی
کیږ ی چه ما ګناه کو لو نه توبه ویستلی اوزه
به هغه وکړم چه شیطان په ما بری ونه مومی
نورالدین وویل څنګه چه دی خوښه وی په
تا زور نشته هغه پیاله یی هم په سرواړوله
ډیر وخت نه ؤ تیر چه یا به مستی په هغه
غلبه کړی وه او یا به یی تظاهر کـاؤ پـه
فرش باندی پریوت دښځی په ستر ګو کـی
عجیبه برښنا وه دښځی غومبوری د منی غوندی
سره آوښتی ؤ څوانی ښځی سپین ږیری تـه
وویل کوره چه زما دسفر ملګری لـه پښونـه
ولوید هغه پریږدی څکه چه هغه عادت لری
دډیر ساعت لپاره ویریږی او زه یوا څی پاتی
کیږم ایا ستا زړه ندی چه زما سره په پیالو
کښې برخه واخلې او کوم وخت چه زما پیاله
تشیږی ته یی ډکه کړې اوپه زړه پاورنکی
اداپی پیاله هغه ته وړاندی کړه او و ر ته یی
وویل زما خبره ومنه او دا پیاله زما د پاره
وڅکه زه به هم ستا دپاره غزلی ووایم شیخ
لاس وړاندی کړ شراب یی واخست دا پیاله
یی په سر واړو بیایی دوهمه او ور پسی
دریمه یی وڅکله دشیطانی خنجر بیا و غز ید
نا څاپه نورالدین پورته شو په کړش یـی
وخندل مګر شیخ خپله بله پیاله وڅکله دری
واړه په ډیره خوښی څپل شرابونه څښل
ښځې وویل اجازه راکړی چه دوی څلویښتو
څراغو څخه یو څراغ و لګوم شیخ وویل
رښتیا تاسی زمانه لیونیان یاستـی شیخ
پاڅیده او دجشن دشپو غوندی څلو یښت
واړه پنجیری خلاصی کړی در ی واره پنجری
ته لنو کښیناستل څو هغه معطره هوا چه د
باغ له خوا راڅی دوی یی تنفس کړ ی یـو
ناڅاپی یو آواز ددوی یی غوږونه ته را غی شیخ
د حیرت سره وویل عجب سړی وی چه دشپی
پدی وخت کښې بدلی وایی چه ورته څیرشول
دولولی نه ډك آواز ؤ چه یو سړی دا شعر
لوسته وایه وایه ای کب نیو نکیه! دد جلی
دوریځو ډکه شپه ډیره مهربانه ده ستا دکب

نیولو تور به یې بر خې پا تې نشي د جله
مهربانه ده وا په وا‌ډ ا ی کب‌نیونکیه شکردی
هغه نه دی چه دجله یې پیدا کړه ښځی او
نر دواړو چیغه وکړه چه دا خوك دی‌نورالدین
له شیخ ابراهیم نه پو ښتنه و کړه چه دا
خوك دی چه غزلی وایی هغه‌وویل داکب
نیوونکی کریم دی او هغه وایی چه خلیفه‌زما
دوست دی خلیفه دنشاط په وخت کښی ویلی
دی هغه حق لری چه خپل تور زما با غ ته
وغورځوی مگر زه هغه له سره نه پیژنم او
آرزو هم نلرم چه دی پیژنم دری وا ړه دمیز
خواته وگرځیدل او خپل گیلا سو نه یې ډك
کړل شیخ دخوشالی او نشاط په آخری حال
کښی ښځی ته مخ واړوه چه آس ته شکیل
ونه وهی اوبه نه څکی شراب بی‌سازه خوند
نلری نو موږ نه د آسو نو نه کم یو او نه
شراب داوبونه ښځی وویل چه دموسیقی‌کومه
آله ماسره نشته هغه وویل دا کومه خبر ه
نده زه به اوس ټول شیان تیار کړم له ځایه
پا څید ه او بلی کو ټـې ته لا ړ او داسحق
مصلی سرینده یې ورته را وړله او ښځی ته
یې ورکړه گوتی دساز په پرده وخوځیدی‌هغه
دا زمزمه کوله مسافر یار به می بیرته‌راشی
او ما به پخپل غیږ کښی و نیسی ما به نو ر
نه پریږدی کوم وخت چه شعر خلاص شـو
نورالدین یې څنگ ته لاړ دواړو سره‌لاسونو نه
ورکړل او سره لنډ شول سپین ږیری‌دانکلی
صحنه لیدله باندی دروازه چا ټکوله ابرا هیم
له پنجری نه و ویل خوك یی هغه و ویل زه
کریم کب نیوونکی یم تا سو ته می تا ز ه
ماهیان راوړی دی ابراهیم ورته وویل خـه
ورکیږه ماهیان بل چیر ته یوسه ښځی ا و
نارینه شیخ ته وویل نه اجازه ورته ورکړ ه
څکه چه زموږ ما هیان ډیر خوښ دی کب
نیوونکی د کبونود ټوکری‌سره ننوت‌خپل‌ځان
یی په ټوټو کی پټ کړی و چه ورنه دځا ن
پټولو پوښتنه وشوه ویویل چه د یخنی له
کبله یی دا کار کړیدی څکه شپه یخه و ی
ماهیانو لاټوپونه وهل انیس الجلیس کـب
نیونکی ته وویل کاشکی دی سره کړی راوړی
وای ابراهیم دا کومه گرانه خبره نه ده اوس
به ستا خاطر خوشحاله کړم کب نیو نـکی
ته یی وویل څه هغه بلی کوټی ته هلته‌ټول
شیان شته ما هیان پاخه کړه او د لیمو او به
پری ووهه او بیایی راوړه لږه شیبه ورروسته
ماهیان پاخه شول کریم ما هیان یی دو نی
یوی پانی کښی د هغـوی مـخی ته کیښـود
نورالدین وویل شکر دی خدایه چه نن شپه

موږه دی خوشاله کړو دوه دری دیناره یی د
کب نیونکی خواته و غورځول کب نیونکی په
ډیری خاکساری ومنل نورالدین چه‌وزیرزاده
او پاك زړه یی در لود دوه دری پیالی یی‌کب
نیوونکی ته وړاندی کړل په لږ و خت کښی
دهغوی ترمنځه صمیمیت زیات شوکب‌نیو نکی
نورالدین ته وویل زما باداره تـاله‌مـا سره
ډیره مهربانی وکـړه مـگر دا بله آ رز و
په می ومنی چه خپلی ښځی ته ووایی چه څو
آوازه وایی نورالدین ته مخ واړاده چـه ستا
عقیده څه ده نو هغی د سازاله یی پورته کړه
او په پردو باندی یی گوتی کیښودی داسی
ملکوتی غږو چه ټول په حیرت کښی لاړل د
خبرو په ضمن کښی نو رالدین کب نیونکی‌ته
وویل چه د نجلۍ اواز خودی خوښ شو ایا
دادی هم خوښه ده او کنه کب نیونکی ویـل
څنگه نه؟

نورالدین دانیس الجلیس دجامو یوه‌څنډ ه
کب نیونکی ته لنډه کړه او ورته یی وویل
چه دایی در وبښله داستا مال‌وی او له‌ځانه
سره یوسه کب نیونکی په ډیر حیرت کښی
لا:(مگر ځانته خیرو او کوښښ یی وکړ چه
خوك پری پوه‌نشی نوویویل زه ډیرافسوس
کوم چه زما دلاسه به لتا سره کوم کار ونشی
خوبیا هم زه ستا له فدا یا نو څخه یم که
چیری کومه جگړه له چاسره لری زه به دی
په کار شم پدی وخت کښی ځوان پا څیده
او ویویل حاضرو ملگرو تاسی دعلی‌نورالدین
او انیس الجلیس کیسه واوری زما د پلارنوم
عادل خاقـان ؤ او پـه بصره کښی اوسیده
هغه نسبت ټو لو ته په مهربان ؤ ز ه نو ی
خوار لسو کلو تـه رسیدلی وم چـه د خپل
خورنه می داخبره واریده چه یوه پری جلۍ
زموږ کورته راغلی وه او دهغی روزنه زما
مورته سپارل شوی ښکاره خبره ده چه دهغی
لیده ماته گران وما به دهغه دتصورونه‌کول‌خو
بالآخره له هغی می لیدنه او کتنه راغله اود
مینی په وړانگو کښی دپتنگانو غو ندی چور
لیدلو ناڅاپه زموږ دژوند پدی رڼا کښی‌تیاری
راغلی او پلار می مړ شو او دانډینښنو په
سکرو ټوکی وسو څیدو یوه ورځ چه د جمعی
وه او مسلمانان هدیروته ځی انیس الجلیس
زما معشوقه هم هدیرو ته لاړه مگر د شپی
را نغله زموږ سودا زیاته شوه هری خواته
وزغلید و نتیجه یی وړنکړه خو په آ خر ه
کښی پوه شو چه حکومتی نقاب داروتښتولی
ده او نا معلوم ځای ته یی بیولی ده پد ی
وخت د سلطنتی دربار یـو کار کـو نکـی

راغی او ما ته یی وویل چه انیس الجلیس
دښار په هغه کوټه کښې زنداني ده ژر با ید
هغې ته نجات ورکړی او کنه هغه به دسلطان
حرم ته بوزی ددی پیښې اصلي سبب ماهان
بن کمان د سلطان وزیر ؤچه د پاچا د
خوشالۍ د باره یی هرڅه کول زه او ز ما
ملګری په ټینګه لاړو انیس الجلیس ته مو
نجات ورکړ او د وزیر نوکر مو ښه ودرباوه
خو ددی کار نه و روسته چه کورته وګرځیدو
هغه زما ملګری چه در بار کښې کار کو ی
ماته یی خبر راوړ چه ژر له دی سیمې نـه
پښې وباسه همدغه ده چه زه اوزما ملګر ی
انیس الجلیس‌په کښتۍ‌کښې دشپې‌کښیناستو
اودلته راغلو کب نیوونکی وویل ښه نو زه
اوس لتا سره خپله مرسته و کړم ایا ته د
بصری د پخوانی وزیر ځوی یی او دبصری
اوسنی پاچا چه ته یی خبری کوی محمد نبی
سلیمان‌ندی ؟ نورالدین وویل هوستا خـبـره
رښتیا ده زه به اوس یو لیك دهغه سلطا ن
په نامه تاته و لیکم نورالدین اوشیخ دوا ړو
په کړش وخندل بیا نورالدین وویل پډ ی
ښار کی دکب‌نیونکی ددی په ځای‌چه د دی
رواج لری کب نیونکی دددی په ځای چه‌دددی
دخندا ګانو له کبله ځان ورك کړی ویو یل
ژر به پوه شی محمد نبی سلیمان‌دکوچنیتوب
زما ملګری دی زه او هغه په یوه مکتب کښې
ؤهغه پاچا شو او زه کب نیونکی خو بیا هم
هغه زما خبری منی‌کب‌نیونکی د شیخ‌نه‌لیکالی
او مشوانۍ واخسته او لیك یی داسی شروع
کړ بسم‌الله الرحمن‌الر حیم‌امیر المو منین
هارون الرشید دمهدی زوی محمد نبی سلیمان
د بصری حاکم ته چه زمونږ له خوا د بصری
واکی په لاس نیولی دی دالیك دی دپخوانی
وزیر د ځوی د نورالدین په لاس وروسیږی
زما فرمان داسی دی کوم وخت چه دی هلته
ورسید ټول واکی ده ته و سپاره او په‌خپل
ځایی کښینوه او دسردو پښته په اندا زه
په امر کښې غفلت ونکړی ځکه زما همداسی
اراده ده او داسی مضبوطه امضایی وکړه
امیر المومنین ها رون الرشید ابراهیم چه خط
ته خیر شو وار پاریی خطا شو او ویویل د
کشرانو سهوی او د مشرانو عفوی وی

خلیفه وویل ما تاته پوره آزادی در کړی
نده له مخ نه یی نقاب لری کړو و یو یل
نور دا میلمانه ز ما میلما نه دی خلیفه هغه
وخت چه څراغونه دانیس الجلیس په تقاضا
ولګیدل دلته خیر شو چه ځنګه دا څرا غونه
لګیدلی د جعفر برکی نـه یی ددی خـبـر ی
تیوس وکړه هغه هم خبر نه ؤ نو دی دجعفر
سره یو ځای د مانۍ خواته وخو ځید لمړی
دونی یی دبڼ او مانۍ ټولی خبری و لیدلی
او بیا د کریم کب نیونکی جامی یی دباندی
په تن کړی او دننه را غی لدینه و روسته
د نورالدین او انیس الجلیس ډیر قدر ا و
منزلت وموند او نورالدین خپل‌اصلی ټاټوبی
ته د ډیر سر لوړی سره بیر ته ستون شواو
دبصری دپاچا په نامه یاد شو ددوی ژوند ښه
په عزت او پت کښې تیر شو.

دفرا نسوی د نکلو نو څخه

څلور ورونه

ایا دی خبرو ته به مو کله پام شو ی وی
یانه چه د پاریس غوندی مشهورو ښا رونو
کښې سړی داسی کوڅوته رسیږی چه عجیب
کلی شهرت لری دا نومونه هر یویې ځانته
یوه زړه کیسه لری د څلو رو ورونو کیسه
چه اوس یو واټ په پاریس په همدی نامه
دی له لرغونو کیسو څخه یادیږی :

دشار لمانی دامپراطوری په زمانه کښې د
(ابی) په اشرافی مانۍ کښې یو درو ندسړی
چه آمون نو میده ژوند کاوه دی سړی دعربو
په جګړو کښې خپله میړانـه ښـودلی وه
امپراطور ددی خدمتو نو په مکافات کښتی د
(وردونی) یا هغه ځمکه چه د عربو د یر غل
سیمو سره نژدی وه هغه وبخښله البی‌یادوك
رودنی په پوره زوتیا عرب یی لـه خـپلی
سیمی نه وشړل او هغوی یی مجبور کړل‌چه
دپیرنه غرونو ته پناه یوسی مګر باید سړی
دانګ پیلی ووایی چه امپراطو ر هغه ته سره
ددی چه ډیر نښانونه ورکړی ؤ او یوه سیمه

یی ورته ښښلي وه مگر (البی) داکس لاشاپل
له در بار څخه لري او ده نشو کولای چه
امپراطور ته ځان و ښایي نو دا مپراطور له
نظر نه لري پاتي شوی ؤ او ورو ورو د
امپراطور له یاده ووت دامپراطور مهربانيهغو
دربار یانو سره ډیره وه چه د شامپاني، بریین
او تورن کښتی اوسیدل څکه په آباد کلونو
کښي ددي سیمي محصولات د نورو سیمو له
وچو کلو نو سره همسري نه کوله څکه دا
سیمه شگلنه او بکره وه دالبی د ماڼۍ دلوی
تالار د میز په شاو خوا کښي خو شالی
موجوده نه وه اندیښنو په ټولو بر خویي
احاطه کړی وه ډیر لږ میلمانه پیښندل څکه
هیڅوك دلته حاضر نه ؤ چه د هغي ما ڼۍ
په اندیښنو او ماتم کښي برخه واخلي اوکوم
مسافران چه دهغي ما ڼۍ نه تیریدل د لته
حاضرږ چه هلته و گرځي څکه ټو لو ته ددوك
تش لاس ښکاره ؤ او هغوی به ویل که هر
خومره زموږ ښه هرکلي وشي مگر دا سی
غذا چه ددوی قواء تجدید کړی هلته نشته
خوددی ټولو خبرو سره پدی ماڼۍ کښي د
آمون خامن او سیدل چه هر یویي جلا جلا
صفتونه در لودل انود امون مشر خوی چه ښه
غشي ویشتونکی او سوار کار ؤ دوهم خو ی
گیتام نومیده چه په عربي فنونو وارد او ده
کولي شتو چه د جنگ صحنې په دیوالو نو
کښي رسم کړی دهر دیوالونو کښي یی د
خپل پلار د جنگ صحنې رسم کړی ؤ اوهرچا
چه دا رسمو نه لیدل ورته به حیران شو ل
دریم خوی یی الار نومیده چه په شعر ا و
شاعرۍ او دسترانو په لوستلو کښي د لوی
نبوغ خاوند ؤ کله چه به ده اندیښنو نهوکی
نغمي غږولي داور یددنکو دسترگوپیالی به
په او ښکو ډکي شوی ایشار له گردو څخه
کوچني ورور ؤ چه دده دزړیدلو په وخت
کښي مور یی له دنیا نه ستر گي پټي کړی
ددی مور کریزالیند یوه دینداره ښځه و ه
ایتار غوښتل چه هم نقاشي و کړی او هم
شعر ووایي او هم په جنگ او جگړو کښي
برخه واخلي مگر دده ملایمي محجوبي وضعي
دی یی له کاره ویستلی ؤ مگر بیا هم دده
یوه له خپلو همزولونه زیاته وه همدا وجه وی
چه ورونو او پلار به یی د مشورت په وخت
کښي دده خبره منله ددوی خور برادا مانت
نومیده چه دموږ ځای یی نیولي ؤ د کور ټولو
غړو د هغي داسي لمانځنه کوله لکه چه دمور
کیږي انو به خپل پلار ته ویل دادا جانه زړه مي
غواړي چه ددي عر بانو چه دخپلي سیمي نه زموږ
دبزگرانو د تباهۍ لپاره راغي پرله پسي جگړي
ته لاړ شم او هغوی له دی سیمونه و باسم ته
چه زما په ننگ وی ستانوم دهرچا دخولي
نغمه وه بل خوی یی گیتار سوړ آوسیلی
وویست او ویویل په سبا ؤن کښي د آس
سورلی او دښو منظرو لیدل ډیر خوند لر ی
الار وویل خومره پر کیفه دی چه سهري نژدی
ښارونه ته لاړ شي او دروحاني خلکو نه
خوند وری کیسي واوري دناقوس او مرغانو د
آواز داوریدلو نه وروسته سهري دشعر او
موزیك ښي پارچي جوړي کړي مگر افسوس
چه موږ اوس آس نلرو او ستا د جنگ د
وختونو آس هم پرو سږکال مړ شو او زما
بیانه هم گود گود حرکت کوی او اسپه هم
گوده اوهغه هسپانوی بیا نه چه دوك مارس
تاسوته ښښلي دی د خرخولو دپاره ښه ده
او بس د ځامنو شکایت د آمون په زړه باندی
ښه آغیزه ونکړه په داسي حال کښي چه
آمون ښکته کتل له ستر گو نه یی او ښکو
څپی و هلی اند یښنو او غمو نوچه د
بیکارۍ نه پیدا کیږي د هغوی په زړو نو یی
منگولي خښي کړي وی و رڅ چه تیریده د
هغوی اندیښنه به زیاته شوه ډیر څلي به
دوی د ماڼۍ جگ برج ته وختل او دهغهځای
نه به دوی پر خپل شاو خوا ستر گي وگندلي
مگر چه بیر ته به را کیو تل له پخوانه بـه
ددوی اندیښنه زیاته شوه رینار خپلي خواته
وویل چه دخپلو ورونو صحت ته اندیښمن
یم مگر ځان ته یی پام نه ؤ چه غمونو خومره
خپلي ؤ د خور سره یی فقط د جوا هرو یو
ځو داني چه له مور نه یی پاتي شوی و ی او
دلته ډیری قدر منی وگي او غوښتل یی چه
دخپلو ورونو د نیکمرغۍ دپاره ورنه تیره شي
خو هغه سو داگر چه دبیت المقدس نه راغلی
ؤ دجواهرو بیه یی دومره ارزانه و ښو د له
چه یوه گوته هم پری نه کیدله نو دژړا په
حال کښي بیر ته ستنه شوه په هماغه شیبو
کښي چه له ستر گو نه یی او ښکي بهیدلي
خونه یی روښانه شوه پداسي حال کښي چه
ورځ په تیریدلو کښي وه نجلي له د ی رڼا
نه په حیرت کښي لاړه چه سر یی پورته کړ
گوری چه په اشرافي جامو کښي یوه شبح یی
د ښځي په بڼه کښي تر ستر گو شوښځـي
نجلۍ ته سلام وا چوه براد دامانت چه دتاثیر
لاندی راغلي وه وی نکړی شو چه کومه خبره
وکړی مگ ربیا هم له ځایه پا څیده او ښځي
ته یی سلام او احترام و کړ ښځي ورته وویل
نپوهیږم زه څوك یم بر سره پردی زه د ی

هیڅکله لیدلی نه یم زه داور لاند پر ښته
او ستاسو د کورنۍ پوری تعلق لرم ز ه
ستاسو داندیښنو په علت پوه یم او د ی
اندیښنو په ما هم آغیزه کړیده زه غوا ړم
تاسو سره یو څه مرسته و کړم او یا دا چه
تاسو سره څوك مرسته کوی او څوك دامرسته
غواړی زما د جنگ او جګړی او د سورلۍ
کارونه پوره ندی ما پدی لړ کښی د خپل‌سره
ځوی (موژی) کود گر سره خبری کړی چه
هغه لتاسو سره مرسته و کړی هغه وویل
چه دوی دی سبا ته ددغسی یو آس تصو یر
چه دده ورونو غوره کړی ؤ د ماښی په جنوب
کښی وباسی د غرمی سره به ددوی آ رزو
سر ته ورسیږی برادا مانت غوښتل چه له
هغی نه تشکر وکړی او رلاند چه د غرو ب
په تیارو کښی پټیدله لا س یی اوږد کړ او
ویویل: بیا هم در ته وایم که چیری ستاهر
ورور ته په جګړو کښتی کومه نیمگړتیا پیښه
شوه کو لی شی چه ماته غږ و کړی او ز ه
ورسره مرسته و کړم مگر دا مرسته به د یوه
ځل دپاره وی ځکه زه پری نسبته یم اونشم
کولی چه دانسانانو سره دتل د پاره خپلـی
اړیکی وساتم ددی خبرو نه وروسته تری‌تم
شوه. د سپیڅو دچاو دیدلو نه و رو ستـه
خلور ورونه او براد دامانت د جنوبی د یوار
سره ودریدل لینار د سکرو سره یی ددیوال
په ډیره باندی د یوه ډیر ښکلی آس تصویر
وویست ددی آس ونه له نورو آسنو نو نه‌یوه
اندازه لوړه او اندامونه یی ښکلی و ویستل
شو (رنه) له خپل وروونه و غوښتل چه زین
برك او نور سأ مان چه دیوه آس سر سمبایی
ورته رسم کړی الار وویل چه باید تیکه لکی
ولری اینار له خپل ورورنه و غوښتل چـه دا
آس باید داسی تصویر شی چه نظر نه یی
باید دهوش او نبوغ ودریږی او ستر گونه
یی اور توی شی (براد مانت) ډیره‌اندیښمنه
وه او ویریدله چه ددی لیدنه به یوه تصوری
دنیا وی مگر کوښښ کاوٌ چه ورونه یی پری
پوه نشی د لته دی خبری ډیر شکنجه‌ورکوله
چه ورونه یی دنا امیدی‌سره مخامخ نشی لمر
په ختو کښی ؤ چه دکلیسانه یوه ناڅا پی
غږونه آوریـدل کیده او دناقوس آواز پورته
شو غیر مترقبه حادثه منځ ته را غله ا و د
دیوال له ډیری نه یوواقعی آســ چـه پـه
میشن هار کښی ؤ بیل شو او دهمغه تصویر
ته ور ته ؤ چه مخکښی کښل شوی ؤ د آس
رنگ دهمغو سکرو غوندی ؤ چه گیتار تصویر
ته یی رنگ ورکړی ؤ د خلمیانو خو شا لی
اندازه در لوده اوســ دوی نـپوهیدل چـه
څوك پدی آس سپور شی او دا آس د چاوی
یو دبل داستادی چه مشر یی اوبلا یی وویل
نه داستادی چه تا تصویر کړی دی‌دریم‌وویل
نه داستادی چه داسی دی ښکلی غو ښتی ؤ
خلورم نه د استا دی چـه تا و زیر کـی
او هوش سره غوښتی دی ټولو یوبل‌ته آس
وړاندی کاوٌ آس ددوی شکل په‌انتظار ولاړ و
برادامانت وویلی دا آس دومره ښکلی او لوی
دی‌چه تاسې ټول پری سپریدلی شی ټو لـو
دخپلی خوا خبره ومنله اودیوټوپ سره ټول
په آس سواره شول خلور گامه د صحر ا
خـواته په څغاست شو هغه ورځ پـه ماښی
کښی زیاته خوشالی وه د ډوډۍ وخت تـه
خلمیان بیرته ستانه شول د گنگدوك په ټولی
سیمی کښی د آمون د خلورو ځامنو او آس
خبری وی (په پاریس کښی د آمون څلو ر
ځامن).

خلور واړه ورونه پـه آســ سـواره د
(لانگدوك) نه تیر شول دوی او ریدلی ؤ چه
هلته یو ظالم ارباب شته چه ټل خپلوبیوزلو
گاوندیانو ته لانجی پیښوی د کونهو رندوپه
ژوند او اشتمنی باندی لوبی کوی‌دوی پداسی
چتکی هغی سیمی ته ورسیدل چه هغه ارباب
ته دو مره و خت میلاو نشو چه د ځان څخه
دفاع کړی او خپل سری ټول کړی صر ف
دومره‌وکړچه‌دوددی‌درسیدلو نه‌یی مخکښتی ځا ن
انتحار کړ وکړی د خلورو ورونو د لید لو نه
وروسته او په خاص ډول هغه وخت چه دوی
پوه شول چه ددوی غایه له دوی سره مرسته
ده ټول دشکایاتو خویی پرانستی چا یو څه
ویل او چا بل څه خو دایو دپلټنی د پاره
وخت له لاسه ور نکړو د خلکو شکا یا تونه
آوریدل او دارباب او دهغه د ملگرو نه یی
خلکو ته نجات ورکړ په همدی تر تیب دوی
داورنی او بور گونی له ښارونو نه تیر شول
او دفلاندر ستو دښتو نه ورسیدل ددوی چه
په کار وکوم ځای نه خلاص شو بیا په هلته
نه در یدل او بیرته بیا خپلی ماښی ته دهغو
مالونو سره چه د ظا لمانه به یی لاس تـه
به یی راوستی ؤ ستانه شول ددی ورونوآواز
هر چیرته خور شو او دامپرا طور شارلمانی
غوږ ته هم و رسید یوه شپه چه امپرا طو ر
په پاریس خپلی ژمنی ماڼی کښی دلتی‌ډوډی
خوړله د هغه واره (اولان) د څلو رو ورونو
ورته وکړه امپراطور پـه تعجب کښې شو
وویل داکارونه چه دوی یی په ډیر لر ی
لری سیمو کښی سرته رسوی ژیات عـمر
غواړی اولان وویــل ماته ددوی دکامیابی

رمز معلوم دی دوی یو آس لری چه (گهر) نومیږی دا آس دپا غوندی په درو او غرونو کښې زغلی اویوه گړی آرام نلری امپراطور دلږ ساعت دپاره په چرت کښې لاړ یوسړی دتینگار سره داخبره وکړه دالازمه ده چه دامپراطور نه پرته بل خوك داسې آس ولری امپراطور وویل زه ځنگه کولی شم چه دخپل زاړه دولت دځامنو نه آس واخلم پداسې حال کښې چه هغوی ددې آس په مرسته دبیوزلو پوښتنه کوی دابه لویه بی عدالتی وی سړی وویل چاویلی دی چه په زوره یې ورنه واخله نه هغوی ته نور آسونه اوزیات سره زرورکړه اوآس ځانته کړه اوهغوی به دیوه آس په ځای دڅلور آسونه خاوندان شی امپراطور چه زړه یې داسې رویه نه غوښتله ویویل که چیری زما ددوست ځامن بیاهم ونه غواړی چه خپل آس له لاسه ورکړی زه به هغوی مجبور نکړم اولان آوگردو حاضرینو دپاچا د خبرو تایید وکړ مگر یوله هغو نه چه گانلون نومیده اوددیر نفوذ څښتن ؤ اوپه اوله کښې هم امپراطور ته یې دهغه آس دڅښتن کیدلو فکر ورکړی ؤ هغه وویل:

داعلیحضر ت خبره درسته اوعدالته همدا ایجابوی مگر داعلیحضرت دنورو خلکو سره توپیر اوهغه داسې یوڅوك دی چه دعمومی گټې دپاره دمملکت به سویه داآس اخلی اوکه داآس ستا سوشی نوځومره زیات خدمتونه به وکړی شی اوباید عمومی گټې ته په شخصی منفعت باندی ترجیح ورکړ وی امپراطور وویل ستا خبرې درستې دی چه ته عمومي گټه په نظر کښې نیسی مگر زه په دی عقیده نه یم ډیر ځلی خبری خوله په خوله دمبا لغو سره سړی ته رسیږی اواولان چه ددی آس له ښیگڼونه دومره خبری کو لی ده پخپلو ستر گو لید لی نه دی اولان وویل: ماله هغو خلکو نه ددې آس ستاینه اوریدله چه په هغوی باندی دخپلو لیدلو په اندازه باور لرم گانلول وویل پوره لاړه شته تاسی دآسول ځامن پاریس ته وغواړی. او دهغوی هر کلی دې هم په ښه توگه وشی اوبیا دمسابقی په میدان کښې دهغوی وگوری هغه وخت به تاسو ته ښکاره شی چه دا خبر ه رښتیا ده او یا دروغ که آس ښه ؤ په اضافه پیسو به یې واخلی او سلطنتی طبیلی ته به یې واستوی. گانلول چه دخورولو وسله یې لاس ته راغلی ده له خوشالی نه په جامو کښې نه ځا ئیده اوتگ دواره یې خپل خوتنه

دامپراطور نوکرانو چه (گر) آس ته یې کتل حیرانیدل دامپراطور استاذی هغه لیك چه دآمون په نامه ؤ او په هغه کښې دآمون دځامنو زرورتوب او دهغوی دآس دحیرانوونکی صفتونو یادونه شوی وه او بیایې دآمون دزامنو دلیدلو اودهغوی آس ولیدلو آرزو امپراطور کړی وه وسپاره هغوی لیك له تیارته ورکړ چه وی لولی اوهغه سوغاتو نه چه امپراطور استولی ؤ هغوی ته یې ورکړل په ټولو باندې سخته خوشالی راغله برادر مانت چه دسرو صلیب په غاړ کې له خوشالی نه په جامو کښی نه ځئیدله د ریتا ر نه پرته دټولو سره دپاریس دلیدلو اودهغه ځای دخلکو دملاقات فکر، ټول یې سرشاره کړی ؤ آمون خپلو ځامنو ته دامپراطور دډیری نمانځنی توصیه کول ریتار په چرتو نو کښې تللی ؤ ورونو یې ورته وویل: ریتاره ستا فکرچیرته تللی آیا ته نه غواړی چه دپاریس ښکلی ښار ووینی او هغه ځای له ښکلو پیغلو اوشاهزادگانو سره ملاقات وکړی ریتارو ویل گرانو ورونو زه هم تاسو غوندی خوشاله یم مگر زه هم لاړ شم دا مانې به یوازې پاتی شی هغه ؤ چه ټول دسپاؤن سره دپاریس په تکل وخوځیدل برادر مانت چه ریتار یې په چرتونو کښی ډوب لیده هغه ته یې وویلی یوه خبره می لتاسونه پټه کړی وه هغه داده چه داور لاند پرښته ماته یوه خبره کړی وه که چیری په ورونو دې کومه سخته راغله هغوی دی ما په نامه یاد کړی زه ور رسیږم اوپام کوی چه بیوخته دهغه نوم په خوله وانخلی ځکه هغه دیوه ځل دپاره ستاسو لپه کوی اوبس دوی چه خپل پلارسره خدای پامانی وکړه ټول وخوځیدل اوددوی آس لکه بریښنا په تږو او غرونو درو کښی روان و (دامپراطور آسوته چیرته ورته رسیدل دوی په لږ سات کښی پاریس تـه ورسیدل دپاریس ښځی اونر ورته حیران ؤ چا ویل چه داآس ښاپیری دی او چا ویل چه شیطان دی گانلول ددوی استقبال ته وتلی ؤ دوی یې دامپراطور ځای ته بوتلل امپراطور ددوی تو د هرکلی و کړ نردی پوری چه ریتار نه هم پخواني اند ینښنی هیری شوی ډیره مجلله میلمستیا ددوی په لمانځنه جوړه شوی وه وډوډی په وخت گانلول دآس موضو ع وسپرله اوویویل چه امپراطور ددی آس دلیدلو آرزو در لوده ځکه د آس په برخه کښی یی ډیری خبری اوریدلی د ی اوماته یې امر وکړه چه یوه درته مسابقه دی جوړه شی اوښه آسونه دی راټول شی څوددی

سپاهيان دسوغاتو نو سره (البي) مانۍ ته ولېږل چه داعليحضرت پيغام هم چه دوك ته يې ليکلىۋ (هم هغوی وسپارل شو. دوی داسې وخت دالبي مانۍ ته ورسيدل چه دماسختن ډوډۍ خوړل شوی وه آمون دبخارۍ تر څنګ ناست اوچرت کښې تللى ۋ نو خپله توره صيقلوله (الا) نغمې غبږولې (ګيشار) دخپل ترور لورته يې کځوره نقاشي کوله ريشار دخپلې خوربرادر مانت سره په مرکه ۋ اوويل يې چه نپوهيږم ولې مې‌نن‌شپه خيال او فکر په ځای ندی‌سره ددی چه‌په‌ننې جګړه کښې زموږ دتوری غيږ په ټول فلاندد کښې خور شوی دی ورونه مې خوشاله دي پلار مې‌هم‌هوسابنکاری اونه هم‌موشکه موشکه کيږی مګر زما زړه زړه نارامه دی اوداسې خيال کوم چه ګوندی کومه انديښنه موږ ته پېښيږی. خور يې وويل داسې انديښنو ته په‌زړه کښې لار مه‌ورکوه ځکه چه‌اند يښنه انديښنه زيږوی ته دخپلو وروڼو سره يوبرابر زيار باسې اوته دهغوی انهول نه‌يې ځکه هغوی لتانه غښتلې دي نو ځکه ستو مانه کيږ ی مګر ز ما زړه نارامه د ی او داسې داستو مانی دي ووځي. خور ئې لا شريعت نه‌ۋکړی. چه دمانۍ دروازه و دريده ځينو ويل چه کوم مسافر لاره غلطه کړيده خو ددروازې ټکهار لازيات شو په آخره کښې سړی را غی او ويويل چه دامپراطور استاذی راغلی البي چه سپين ږيری ۋ (دامپرا طو ر داحترام په نامه پاڅيده هغه ۋ چه دامپراطور سړی ننوت دوی دهغو ډيره لمانځنه وکړه اونو کړانو ته يې وويل چه ددوی آسونه هغه طبيلې ته چه آس پکښې دی يوسې آس غښلتوب وځليږی د سبا ۋن سره ريتا ر دښمار در ملتون ته لاړ او داسې دوايي‌راوړه‌چه آس دزړو آسو نو غوندې تك سپين واوښت ريتار وويل موږ دمسابقې انتظارباسو دهغوی په نمانځنه ډيری ميلمستيا وی وشوی‌اوډيرو سرونه ماتول چه هغوی ته ميلمستيا ورکړی داده دمسابقې ورځ ورسيده امپراطور په يوجك ځای کې ځای ونيو اودجائزې شيان يې لوړ ځې ولي ۋ (ريتار خپلو ورو نو ته وويل چه دآس وايي ستا په‌لاس دی زيار وباسه‌چه خيل آس ګوډ اوزوړ وښئې هغه دی چه دوه دری آسونه په ډير سرعت وځغليدل پا چا ګانلول ته مخ واړوه چه دآمون دځامنو آس خوروړدی ځکه ويښته يې سپين شوی‌ګانلون وويل نه داسې نه‌ده دوی غواړی چه‌امپراطور تير باسې زه خبر يم چه په کومو موادو دوی دآس ويښتان سپين کړيدی دغه ۋلږه شيبه وروسته ګهر دبرق غوندی له ټولو آسو نو نه مخکښې شو اوځان يې دمسابقې ځای ته ورسوه پاچا څلور واړو وروڼو ته مبارکی آسوته درکړو چه دخپل پلار مينې ته بيرته ورايه اوبيائې وويل تاسوته په جايزی پری ستانه شی (رمنو) وويل چه موږ‌نه‌جائزه غواړ واونه بل څه موږ ته دپاچا خوشالې هرڅه ده اوداآس زموږ دپاره دټولې دنيا نه‌زيات قيمت لری امپراطور په غصه شو اوخپلو نوکرانو ته يې امر ورکړ چه دو ی ونيسی هغوی پوه شول چه ددومره خلکو سره جګړه نه معقوله اونه اخلاقي ده‌نو په تيښت کښې هری خواته چه به هغو ی مخه وکړه دامپراطور عسکرو به‌يې مخه نيوله بالاخره ملو داسې ځای ته ورغلل چه ددوی مرګ حتمې ښکاريده ريتار ته دهغې‌دخور خبره ياده شوه اوداورلاندې پرښتې نوم يې زمزمه کړ ناڅاپه ديوال ۋور شو آس اوڅلور واړه وروڼه ننوتل عسکر و چه څه کوښښ وکړ دهغوی‌لاس ته‌څه رانغلل هغه ۋ چه‌آس‌او څلور وروڼه دديوال پر مخ نقش شول اوبيا

هيچا دآمون دځامنو لښه ونه ليده دانقش دډيرو کلونو پوری ۋ بارانو او طوفان‌نوهغه نقش له منځه يوړ مګر خاطره يې جاودانه‌پاتې شوه له هغې‌ورځې نه يې وروسته دهغې‌کوځې نوم دڅلور وروڼه شو چه اوس هم په پاريس کښې پدې نامه کوڅه شته ده.

دپر تګال له نکلو نو څخه

پيباك

دپرتګال هيواد د ډيری مودې پوری دپردو دامپرياليزم په منګولو کښې ژوند کاو،اودوی په‌هروخت کښې دځانونودنجات هڅه کوله چه دعربو سره دپرتګال همدا مبارزی ډيری مشهوری دی.

دقهرمان او شواليه ګړی پهمنځنی پيړ ی کښی هغه وخت چه تاريخ او افسانو ډير توپير نه دراود کيسه اوتاريخ بهداسی ګډ شول چه پو له بل نه نه پيژندل کيد ل په پرتګال کښی يو داسی بی واسړی ژوند کاو چه په باندی هيوادو باندی هم آغيزه کړيده اوکيدیشی چهددهو دسر ګذشت پهپاڼو کښی دده دشخصيت پته تاسوته ولګيږی.

د يو و لسمی پيړ ی په پای کښی (رو ب هر يـك) ودو ك بور ګونی زوی او دفرانسې د دوهم پا چا د کسنت تشتی سنيمی وا ګې پـه لا س ونيو لی او دالفو نسو ولسون او د(کانيتل) دپاچادلور ترنا سره يی واده و کړ ددی واده تمر ه يو ماشوم ؤ چه الفو نسو هنريك نوميد چه په ۱۱۱۱عيسویکال کښی دنياتهراغیداماشوم چه بايد په راتلونکی وخت کښی دپرتګال پاچاهی دماشوم توب له دوری نه مستبده چه او تيری کوونکی طبعه يی در لودله لاخوارلس کلن شوی نهؤ چه وشو اليهؤ په ښهواوښت او وسله وال شويدی په دی تو ګه يی ځان دمعمولی مراسمو انجام نه خلاص کـړ دري کاله وروسته يې دخپل مور سره ورانه کړه ځکه دی دخپل پلار د مرګ نه وروسته دمورد اداری لاندې پاتی شویؤ «ناترزا» چهدسوق سلطنتی عسکر و پوری اړه درلوده اودهغوی سره ملګری شویؤ دجګړی چاری خپل زوی ته وسپارلی زوی يې دپرتګال ټولی واګـی په لاس کی دنيولی د هغی نه و رو ستـه «الفونسو هنريك» ايك يوه انديښنه په سر کښی درلوده هغه غوښتل چـه ددپيری لـه برخی نه مسلمانان وباسی اوهغه سيمه پهځان پو ری وتړی په ۱۳۳۷ کی د سو لی ترو ن وسو او کاستل له چا سره لاس ليك کـړ ځو ددې ليار نه دپرتګال دکنت نشينیسيمی حدود وټاکی او پرته لدی چه دکوم مشکلسره مخامخ شی دجزيری په جنوبـی شبه کښی له مسلمانانـو سره و جنـګيری دمسلمانانو سربازان ډير زړور او مجهز ؤ چه دالفونسو هنريك لښکر هغـوی ته نـرسيدلی جګـړه ورو ورو پهټوله جنوبیسيمه کښی ونښتلـه او۱۱۳۹ کال کښی دلهړی ځل دپاره سخته جګړه وشوه چه داجګړه دون الـفونسو پـه کاميابی پای ته ورسيده «دونالفونسوهنريك» دجنګ نهوروسته ځان يې پاچا وباله مګـر داخبره څلور کاله وځنډيده اوبيا دپرتګال ځمکه سلطنتی هيواد وپيژندله شوهدمسلمانانو دويستلو دپاره جګړه روانه وه اودونالفونسو جګړه يې جنوب خواته کشوه کلیاوښارونه يويو نيول ځو چه«تريـن» يـې لاس تـه سيوت اوپه ناڅاپی حمله يې شمالی سيمی دتاژواورودخانی ساحل دلسون دسرحده پورې ونيول داټولی هلې ځلې ديوه سياسی هدف دپاره وی چه خپل قدرت ټينګ کړی ځـکه دتاژ رود خانه يو طبيعی سرحد ګڼل کـيده ژغوره ده دپـرتګال په ټـولو سيمو بـری چه پرتګال دمسلمانانو له ناڅاپیشبخو نونه موندلی ؤ ښارونه اوځايونه ځای پهځایجوړ شوی ؤ مګر خـوراکی مواد کم ؤ د تاژ پـه جنوبی برخه ددالانتزو سيمه ډيره زرغونـه اوزراعتی وه نو ټـولو هغی سيمی پـه مخه کړی وه دمسلمانانو سره جګړه په اقتصادی ښه روانـه وه سياسی جګړی خپـل ځـای اقتصادی جګړی ته پريښی وه که څه هـم مسيحانو دمسلمانانو په قلمرو کښی ډيـر آرام ژوند درلود اومسلمانان دهغوی پورې نه لګيدل مګر هغوی دپرتګال دپاچـا سره نژادی او مذهبی اړيکی درلودی نو ددغه کله هغوی يو لاس شول چه عرب لههغهځای څخه وباسی اودزياتی قربانی له ورکولونهوروسته دپاچا دسربازانو په مرسته دعربو سرهجګړه شروع او د محاصرو څخه وروسته دعربمات اودوی بريالی شول نوی نوی قهرمانان منځ ته راغلل چه له هغو څخه ژرار نوميده چه په (بيبـاك) مشهور ؤ «ژرار» دپستاناپه يـوی اشرافی کورنی کښی زيږ يد لی او دځوانی په ابتداکـی (دالفو نسو) په عسکـرو کښی شامل شو پاچـا دبيباك لقـب ورته کيښود ځکه هغه ډير زړورؤ يـوه ورځ يـو اشرافی ظلمی سره چه هغه هم چه الفونسو پـوری مربوط ؤ جګړه وکړه اوهـغه يېوواژه ددی کـار نـه وروسته ده تهو يـره پيدا شوه اودشپی شپی د خپـلو ځو تنو ملـګرو سره دی مخکښی چه پاچا دهغه په کړوخبر شی دمورو په غره کښی دتاژ درودخانی په کينې خواکښی مور چه وينو لههغه سيمه دعربـو په لاس ده مګر دغه بـرخـه يې دځان پـه تصرف کښی وروسته دهغه ځای شتمنوخلکو له ده سره مرستی کولی او ده به د هغوی دحفاظت کوښښ کاوه ژرار دپاچا په نظـر کښی يو مجرم ښکاريده مګر دی ډير لا يق عسکرؤ په لږه مـوده کښی ديـوی ډيـری منظمی قطعی څښتن شو ده به عربوته ځای په ځای ماتی ورکولی يوه ورځ ده له ځـانـه سره دټهور نهډك دجګړی پروګرامجوړ کـړ دانقشه دده له ځانه سره وه اوهيڅوك پری

نه ؤ خبر خو چه نقشه تکمیله شوه نو خپل
فقره یې وغوښتل اوهغوی ته یې وویل غواړم
چه اوراپه ښار باندی چه دعـربو پـه لاس
کښې دی حمله وکړ و په لښکر کـې ترددؤ
زیاتره وپریدل اوویل به یې چه عرب‌ډیروي
مګر دهغوی خبره یې ونه منـله او هغـوی
ته یې ډاډګیر نه ورکړه چه دده نقشې ډیری
دقیقې جوړی شوی او ضرور به‌دی کامیـابه
کړی نو هغه ؤ چه عسکر یې دده دقوماندانی
لاری جګړی ته حـاضر شول ده هغوی تـه
وویل لازمه نده چه نقشه مخکښې له وخت
تاسوته ښکاره کړم خو ځای په‌ځای‌به‌ښکاره
کیږی ده دا کار ددې دپاره کاوه چه پاچائی
له ګناه نه تیرشی دی دووتنـو عسکرو سره
وخوځید اودی ویل چه دیسیرو په‌کلی‌کښې
به وخت تیروو او فکر کوم چه هلته ورسیږو
دعربو سره به مخامخ کیږو خوزمـا دنقشی
لنډیز دادی چه قائد اعظم ته به څو پام‌کول
چه زما دخبرو دتأثیر لاندې رانشی اوخوله
به‌نه پرانیزی ژرار هغې لری نقطې ته اشاره
وکړه او ویویل چه آسو نه تږی دی او باید
پدی سیمه کښې توقف وکړو مګر هغه ځای
لری ؤ خو دډیر مزل نه‌وروسته هغه ځـای
ته ورسیدل له آسونونه ښکته شول‌داسیمه
ډیره شنه اوزرغونه وه دوی ځانونه‌بی‌اختیاره
ولې ته وغورځول او په او به څکلو بو خت
شول لږه شبهه وروسته متوجه شول چـه
دوی یوازی ند ی بلکه پنځـلس تنه عـرب
ددوی نه تاو شوی غشی یې په‌لیـندو کښې
ایښې دی یوتن له هغوی نه‌دوی ته لنډشو
پوښتنه یې وکړه چه‌تاسو څوك یاست چـه
دلته راغلی یاست ژرار ورته وویل زه‌ژراریم
چه په(بیباکه) شهـرت لرم غـواړم چه‌داورا
د ښار له حاکم سره وګورم افسرورته وویل
ته به له حاکم سره څه ووایې ژرار وویل زه
دهغه سره ډیـری مهمې خبری لـرم عـربی
عسکر خپلې و سلې لری کړی او ویویل‌موږ

حاضر ؤ چه تاسره ملګرتیا وکړو ژراروویل
ماخیال درلود چه شپه په اسبورکی تیره کړم
عربی افسر ورته بیا وویل موږ حاضریوچه
تاسره ملګرتیا وکړو ټول په آسونـو سپاره
شول هوا په اوله کښې ډیره ګرمه و ه بیا
باد والوت او ډیره سړه شوه یو له بدر ګه
کوونکو څخه په ګوته باندی اشاره وکړه چه
ورسید هلته د (سیپورو کلی دی شپه ټولو
هلته تیره کړه اووسپیدو سره وخـوځیـدل
ژرار پوهیـده چه دده له را تګ سره دده

پیغام د ښار حاکـم ته رسـول شو یـد ی
دده نقشې څنګه چه ده غوښتې وه قدم په‌قدم
اجرا کیدلې هر څومره چه به‌لنډیدل په‌همې
سیمه کښې د میلمه پا للو احساس غښتلی
کیده دوی له چوبو ته وتلې او ښکلـو شنو
وروکی نتـوتی ؤ هغه دی سیمی تـه ډیـر
ځیرؤ څکه په نژدی راتلونکی کښې‌وی ونواو
تنو سره یی کار درلود بدرګه‌کوونکو ددوی
څلوری خواوې نیولی وی څکه دوی په‌تواردو
خلکو باندی بی‌اعتمادؤ مګر دمسیحی عسکرو
پټې داسې وی چه دهغوی دډاډ ګیرنې سبب
ګرځیده ژرارله مریته دمراقبت بـرج یـی
وپیژاند چه دابرج دښارودروازی سره جوړ
شوی‌ؤ نور برجونه هم ؤ چه‌دښارنه څوکیلو
متر لرې ددې دپاره جوړ شوی ؤ چه‌ددښمنانو
څار پکښې وشی اوهرکلـه چه کوم دښمن
نوی راڅی دمغه دراتګ نه‌ښار خبر کړی‌چه
ښار یاددفاع اویا دحملې بهه اختیاره کړی
څکه که د دښمن لشکری ډیری شوی د ښار
به دفاع کومه او که کمی وی نو حملې ته به
چمتو شوداورا ښار نژدی‌ؤلادښار څو متره ی
ته رسیدلی‌نه‌ؤ چه‌دښار دروازی خلاصې شوی
دښار کورونه په‌ګچ‌باندی سپین شوی‌اودیوی
تنګی کوڅې په‌پای کښې دحاکم کورؤ دښار
حاکم ډیر دلیلونه لرل چه باید په ژرار یـا
بیباك باندی زړه ونه تړی نوڅکه ده په‌ډیر
احتیاط هغه ته هرکلی ووایه حاکم سره‌ددی
چه په ټو له سیمه کی دسفاك‌اوجنګیالی‌په‌نامه
یادیده پراخ تندی او دخندا نه‌یی ډکه خوله
درلودله‌چه بهی او شهرت یې مغایرت درلود
ژرار په‌لمړی وخت کښې دده مینه اوعلاقه
د ځان سره پیدا کړه او په ډیر مهارت یی
بحث‌مخه ځان‌ته وګرځوله ده له‌ډیری مـودی
نه‌غوښتل هغه عبارات‌چه دده نقشه کامیابوی
افاده کړی حاکم په‌لوړآواز وویل کـه موږه
د تاسو غوندی څو تنه مړی درلودلای نومابه
هغه ځمکی بیرته لاس ته راوستولی کوم چه
ستاسو پاچا زموږ نه نیولی دی ژرا دوخت
ته استفاده وکړه دا خبره ستاسو د خوښې
پورې تړلې دی زه‌حاضریم چه ستاسو دپاره
توره وکړم ذا هغه‌جمله‌ده چه ده غوښتل‌ددوی
حیلواوپلمو سره خپله نقشه سرته ورسوی
حاکم ورته ځیر شو اونور حاضرین هم ورته

ځیرو ټول پوهیدل چه دی یو فراری سړی
دی ده خپله بهه داسې وښودله چه ربښتیاوایی
ژرار زیاته کړه زما د دښمنې رزره دپرتګال
دپاچا سره له حدته وتلې ده ټولو دده خبره

ومنله اوده وویل که چیری حاکم له خپلو غناؤمونه ده ته یو څه ورکړی دی به‌دهغه‌سره لاس یوکړی اوتللی سیمی به بیرته ونیسی حاکم فکر وکړ چه دارنگه ما جرا جوخلـك په طلا باندی ډیر ایمان لری نوژرارته یې وویل چه دهر څومره وخت دپاره‌چه اوسیږی زه وربانذی خوښ یم اوستاخپـل ځای دی ژرار ټـول ښار عسکری ځایونه اوعسکری اندازه ځانته معلومه کړه اویا دخپلو ملگرو دلید لو دپاره مونتا مورو ته وخوځید خـپل ملگری یې ټول وغوښتل اودټولو سره دخبرو نه وروسته وخو ځید په‌ډیر احتیاط ځان یې دشپې دشپې داورا ښارته ورسوه لومړی ده د مراقبت برج ته چه ډیر مهم ؤ ځان ورسوه خپل ملگری یې لری، لری‌پریښودل چه دبرج یو دیده ساتونکی اویوه ښځه یی مړه کړه

دخپلو بیا وړو خپلو ملگرو پسعی لاړ برج یی ونیو. اوبیا دښار خواته منوجه شول عربی سپاره شی دشپې د هفو ی پسی ووتل ددی ښار لاس ته راوړ چه عر بی سپاره بیـرته را گرځیدل ښاریی دهغوی نه‌هم‌نیو لی ؤ په‌دی وخت کښی ټول پوه شول چه(بیباك) ژرار داکار کړیدی ژرار الفرشی هنریك دپرتگال پاچاته داورا دښار کلی گانی ولیږلی اوورته یې عفو وغوښته خو پـه تر دد کښی و چـه څنگه به‌وشی خو هغه ؤ چه دپاچا لخوا نه‌دی اودده مـلگری وبښل شـول اواورا دښـار حکمرانی دژرار شوه اوس چه سړی اوران ته ننوځی دژرار مجسمه په آس باندی وڅه‌عربی سرونو سره چه مخې ته بې پراته وی لیدل کیږی ده له خپلی سیمی نه د عر بو قدر ت لری کړ اودتاریخ حماسه و گرځید.

جلسات متخصصین کمیتهٔ انسجام شاهراه بین‌المللی آسیائی

اولین جلسه:ـ

متخصصین کمیتهٔ انسجام‌شاهراه بین‌المللی آسیا یی ساعت ده قبل ازظـهر ۱۷ـ اسد درتالار موسسه صحت عامه دایر گردید.

دراین جلسه‌انجنیر غوث‌الدین‌متین‌معین‌وزارت فواید عامه بحیث رئیس وښـا غلی‌تجمـل

حسین هاشمی از پاکستـان بحیث نایـب رئیس به اکثر یت آراء انتخاب شدند.

جلسه تار یخـی ۱۷ اسـد را ښا غلـی بلاك چند ناناسو نماینده تـایلند که سال گذشته ریاست جلسات کمیته را بعهده داشت

آغـاز نمود و نمایندهٔ افغانستان را بحیث رئیس جلسه پیشنهاد کردکه به اکثریت‌آراء قبول شد .

انجنیر متین بعدازاشغال کرسی ریاست جلسات متخصصین طی بیا نیهٔ گـفت :ـ حکومت افغانستان به پروژهٔ شاهراه‌آسیایی علاقه زیادی دارد .

افغانستان ازآغـاز تاریخ نقش مهمی را در ترافیك بین المللی دارا بوده ووسایلی را برای عبور کاروانهای بین اروپا و آسیا تهیه کرده است .

وی گفت:ـ افغا نستان یك مملکت محاط به خشکه بوده وشاهراه آسیایی نقش مهمی در انـکشاف اقتصادی آن دارد انجنیر متین افزود :ـ باتمدید شاهراه آسیایی افغانستان خط السیر خود را می‌پیماید.

همچنان ښاغلی احمد سید آمر اجرائیـهٔ کمیتهٔ انسجام شا هراه بین‌المللی آسیایـی درجلسهٔ مذکور راپوری را دربـارهٔ سروی حوزه ها وپلان پنجسا لهٔ آسیایی قرائـت کرد .

وی در پـلان پنجسالهٔ شاهـراه آسیایی مخصوصا اقدامات در مورد پیشبینی خدمات ووسایل رفاه سیاحین وتـربیه پرسونل را تایید بیشتر کرد. دراین جلسه توصیه شد تاهرقسمت شاهراه بااحتیاجات خدمات مورد ضرورت آن مطالعه شود .

ښاغلی مسعود حسین مدیر ترانسپورت ومواصلات ایکافی نیز دربارهٔ ادارهٔ تخنیکی شاهراه آسیایی توضیحات داد .

دراین جلسه علاوه ازاعضای هیئت افغانی کشور های‌لاوس، ایران، پاکستان،اندونیزیا، هند، سیلون ، تـایلند، سنگاپور، ویتـنام جنوبی ومالیزیا شرکت داشتند .

درجلسهٔ روز مذکورکه از ساعت ده آغاز وتاساعت دوازده ادامه داشت راپور ښاغلی

احمدسید آمر اجرائیهٔ کمیتهٔ انسجام‌شاهراه بین‌المللی آسیایی مورد مباحثه قرار گرفته نمایندگان شاملین جلسه در بارهٔ شاهراه آسیایی و پیشرفت آن‌درممالك شان‌توضیحات دادند .

درجلسهٔ بعد از ظهر ۱۷ ـ اسد کنفرانس منطقوی متخصصین شاهراه بین‌المللی‌آسیایی دکتور عبدالواحد کریم مدیر عمومی اقتصاد وزارت امور خارجه نمایندهٔ افغانی پیشنهاد کرد تااعضای کمیته برای جلب‌کمك پروگرام امداد غذایی جهان باکارگران شاهراه‌آسیایی یك درخواست مشترك به ادارهٔ امدادغذایی جهان تقدیم نماید .

بناغلی احمدسید آمراجرائیهٔ کمیتهٔانسجام شاهراه بین‌المللی آسیایی دربرابر پیشنهاد نمایندهٔ افغانی گفت :ـ که پیشنهاد مورد دلچسپی ایکافی قرار گرفته وپس از تایید نمایندگان کشور های حوزه ایکافی‌درخواست مشترکی در زمینه به ادارهٔ پروگرام امداد غذایی جهان تقدیم خواهد شد .

همچنان نمایندهٔ افغانی از کمك های ملل متحد وموسسات اختصاصی آن در مورد سروی وتکمیل پروژهٔ شاهراه آسیایی‌یادآور شده علاوه کرد که متأسفانه این مساعدت بکشور های حوزه ایکافی کفایت نکرده امید میرود که درآینده مساعدت کشور های امداد دهنده توسعه یابد .

دکتور عبدالواحد کریم نما ینده افغانی درجلسهٔ بعد ازظهر کمیتهٔ متخصصین‌شاهراه آسیایی طی بیانیه راجع به فعالیت های راه سازی که طی دو پلان پنجساله افغا نستا ن صورت گرفته تو ضیحات داده واز موفقیت هاییکه دراین رشته درده سال اخیر نصیب افغانستان شده متذکر گردید .

وی از تکمیل جادهٔ کابل، تورخم، کابل، جبل‌السراج جادهٔ سالنگ، دوشی، شیرخان بندر، جادهٔ کابل، کندهار سپین بولدك جادهٔ کندهار، هرات، تورغندی یاد آوری کرد . نماینده افغانی در مورد آن عدهٔ پروژه های راه سازی‌که به حیث پروژه های انتقالی‌پلان پنجسالـهٔ دوم شامل پـلان پنجسالهٔ سوم گردیده وپروژه های آیندهٔحکومت افغانستان که درپلان پنجسالهٔ سوم پیشبینی گردیده به مجلس توضیحات ارائه کرد .

دکتور کریم ضمن تذکر از پیشرفت کار ساختمان جادهٔ هـرات. اسلام قلعه که جزء شاهراه بین المللی آسیایی میباشد گفت:ـ که کار ساختمانی این جادهٔ تقریباً هفتاد فیصد خاتمه یافته وکار قسمت باقیماندهٔ آن قرار است در دوران سال اول پلان پنجسالهٔ سوم تکمیل شود .

درمورد شاهـراه مستقیم کـابل ، هرات از طریق ولایات مرکزی افغانستان نمایندهٔ افغانی توقع کـرد تا سروی نهایی قسمت متوسط این شاهراه ازگردن دیوار الی اوبی از طرف کمیتهٔ مخصوص موسسه ملل متحد روی دست گرفته شود .

وضمناً توجه منابع امـداد دهنده بـرای تمویل اسعار خارجی آن بصورت فوری جلب شود .

جلسهٔ بعدازظهر کمیتهٔ متخصصین شاهراه آسیایی بریاست دیپلوم انجنیر غوث‌الدین متین معین وزارت فواید عامه ساعت‌سه دایر گردیده وتاساعت ٤بعد ازظهر ادامه داشت.

درجلسهٔ ۱۷ـ اسد هژده متخصصین ویك مشاهد بشمول نمایندگان افغانی اشترا ك کرده بود.

هیئت افغانی‌درکنفرانس متخصصین‌شاهراه آسیایی عبارتند از دیپلوم انجنیرغوث‌الدین متین معین وزارت فوایدعامه،دکتور واحدکریم مدیر عمومی اقتصادی وزارت خارجه،انجنیر معراج‌الدین نوری رئیس حفظ ومراقبت‌وزارت فوایدعامه، بناغلی هدایت‌الله عزیزی رئیس تعـاون اقتصادی و تخنیـکی وزارت پلا ن ودگروال سید عالم شاه معاون قوای کا ر.

انجنیر معراج الدین نو ر ی رئیس حفظ و مراقبت وزارت فوایدعامه در این‌جلسه‌گفت:ـ خط ای یك شاهراه آسیایی که از بازرگان سرحد ترکیه وایران آغاز گردیده وبعد از عبور از ایـران افغانستان ، پښتونستان ، پـاکستان، هند، برما ، تایلند ، کمبودیـا به سیگون پایتخت ویتنام جنوبی ختم‌میگردد که دارای ده هزار و هشتصدو هفتادو چهار کیلومتر طول میباشد .

همچنان خطای دوشاهراه بطول ده هزار و نهصد وده کیلومتر از سرحد ایران و عراق شروع گردیده‌افغانستان، ایران، پښتونستان، پاکستان، هند، نیپال، برما، تایلند، ملایارا باهم وصل وبه سنگاپور ختم میگردد .

بناغلی نوری افزود:ـ کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آسیا وشرق دورکه‌بنام‌ایکافی یاد میشود در جلسهٔ بیستم خود که در مارچ ۱۹٦٤ به تهران منعقد گـردیده بود چنین

تجویز نمود :ـ

امور شاهراه بین المللی آسیایی که موضوعات تخنیکی آن در جلسات متخصصین به فیصله های قطعی خواهد رسید ایجاب مینماید که قسمت های ناتکمیل این شاهراه باید هرچه زودتر تکمیل گردیده و همچنین بعضی موضوعات دیگر آن از قبیل مسایل گمرکی، پاسپورت، ویزه وباقی تسهیلات که بالای شاهراه بین‌المللی ضروری دیده‌میشوند راه حلی بخود گرفته وبیک فیصله قطعی برسد .

روی این منظور لازم است که کمیتهٔ شاهراه بین‌المللی آسیایی به سویهٔ وزرای ترانسپورت ویا فواید عامه ممالک حوزه ایکافی صورت بگیرد. چنانچه درجلسهٔ بیست ویکم که بتاریخ مارچ ۱۹۶۵ در ویلینتن منعقد گردیده بوداین پیشنهاد مورد تایید نمایندگان قرار گرفت.

با ین اساس کنفرانس به سویهٔ وزراء ممالک حوزه ایکافی همه‌ساله درممالک‌آسیایی صورت گرفته ودربارهٔ مسایل مورد علاقه شاهراه بین المللی آسیایی بحث ومذاکره صورت میگیرد .

درسال گذشته یعنی ۱۹۶۶ این جلسه که بنام جلسهٔ کمیتهٔ انسجام یاد میشوددربنگاك پایتخت تایلند منعقد گردیده بود .

بناغلی نوری افزود:ـ سرك هرات، کابل از طریق ولایات مرکزی افغانستان که برای انکشاف وضع اقتصادی واجتماعی وهکذابرای جلب توریست ها به ولایات مرکزی کشور اهمیت زیاد دارد .

وعلاوتاً شاهراه بین المللی آسیایی را درحدود دوصد کیلومتر در داخل افغانستان کوتاه میسازد. که شامل قسمت های‌ناتکمیل شاهراه بین‌المللی آسیایی گردیده و سروی وساختمان آن در لست پلان پنجساله که برای قسمت های ناتکمیل این شاهراه توسط ادارهٔ ایکافی ترتیب گردیده بود شامل‌ساخته شد .

سومین جلسه:

درجلسهٔ سوم کمیتهٔ انسجام که به سویهٔ متخصصین دایر شده وبعداً بسو یهٔ وزراء کشور های حوزهٔ ایکافی منعقد خواهد شد روی موضوعات مهم شاهراه آسیایی ازقبیل تاسیس کورس های تربیوی، تاسیس شعب تدقیق ومطالعات، پیشرفت های سرك سازی درممالك آسیایی و همچنین دیگر تسهیلات ازقبیل مسایل گمرکی، ساختمان هوتل ها استیشن پطرول، ورکشاپ های ترمیم موتر وغیره امور که برای ترانسپورت از طر یق شا هراه ها سهولت پیش مینماید بحث ومذاکره صورت خواهد گرفت.

درجلسهٔ قبل ازظهر ۱۸ـ اسد کنفرانس منطقوی متخصصین شاهراه بین‌المللی‌آسیایی پروگرام کارسال اول پروژهٔ شاهراه‌آسیایی مورد بحث ومذاکره شاملین کنفرانس قرار گرفت .

مسودهٔ پروگرام کار سال اول پروژهٔ از طرف آمریت اجرائیو ی کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیایی تهیه گردیده است .

دراین جلسه آن قسمت پروگرام مورد بحث قرار گرفت که به موضوعات مربوط تشکیل یك بورد مشورتی، مسایل تربیوی پرسونل واعطاء فیلوشب ها، مرکز مدارك علمی، تجهیزات وتاسیسات‌شاهراه، پروگرام های تربیوی بسویه هر کشور حوزه‌وتسهیلات گمرکی وسرحدی تعلق میگیرد .

بورد مشورتی مرکب ازسه عضو برجستهٔ ترین متخصصین بوده و به کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیایی درموضوعات مربوط شاهراه مشوره خواهد داد. درمورد طرز تعیین‌اعضای بورد مشورتی بین شا ملین جلسه مباحثه صورت گرفت دربارهٔ اعطاء فیلوشب‌ها برای کار کنان شاهراه بین المللی آسیایی نیز درجلسه مذاکره گردید وتایید شد که برای آشنائی ازاصول جدید ساختمانی شاهرا ها اعطاء فیلو شب ها برای کارکنان شاهراه آسیایی لازمی میباشد .

دکتور عبدالوا حد کریم نمایندهٔ افغانی ونمایندگان یکعده کشور های دیگر توصیه کردند تاتعداد فیلوشب ها نظربه تعدادیکه در مسودهٔ پروگرام پیشبینی شده ازدیاد یابد .

جمع آوری معلومات تازه درمورد پیشرفت های اخیر ساختمان شاهراه ها ومسایل مربوط آن نیزضروری پنداشته شده‌وضرورت تاسیس یك مرکز جمع آوری مدارك علمی برای شاهراه آسیایی ازطرف همه‌متخصصین طوریکه در مسوده پیشبینی شده بود تایید گردید .

همچنان راجع به مراکز تحقیق وریسرچ برای شاهراه وسهم کشور های حوزه‌دراین مورد بحث بعمل آمد.

درسال اول یك پروگرام تربیوی برای کارکنان شاهراه درنیپال مدنظر گرفته شده‌که شامل تربیه میخانیك ها وکارکنان ساختمانی شاهراه میباشد .

تسهیلات مسایل گمرکی وسرحدی درکشور های حوزه شاهراه بین‌المللی آسیایی اصل مهم انکشاف ترافیك بین‌المللی پنداشته‌شده و در این قسمت شاملین سیمینار توصیه های کردند .

نباغلی احمد سید آمر اجرائیوی کمیتهٔ انسجام شاهراه بین‌المللی آسیایی در آغاز جلسهٔ پروگرام سال اول رابه صورت‌مختصر توضیح کرده وبعد ازآن بحث دربارهٔ مسوده این پروگرام‌که قبلا به شاملین توزیع شده بود آغاز گردید . تعدیلاتی که درمسودهٔ ازطرف شاملین پیشنهاد میشود بعداً شامل مسوده گردیده وپروگرام برای آخرین بار تسوید خواهد شد .

دکتور واحد کریم نمایندهٔ افغانی درجلسهٔ کنفرانس منطقوی‌متخصصین شاهراه‌بین‌المللی آسیایی هنگام بحث برموضوع ساده ساختن مقررات سرحدی بین کشور های حوزه‌گفت:ـ افغانستان هنگام بحث موضوع سال توریزم بین‌المللی درموسسهٔ ملل‌متحد از این‌مکوره پشتیبانی نموده و کشور ما برای تامین تسهیلات مسافرت برای سیاحین اقدامات قانونی بعمل آورده است .

نمایندهٔ افغانی ضمن اظهار این مطلب توقع کرد تااین تسهیلات محدود به سال توریزم بین‌المللی نماند .

نباغلی مسعود حسین آمر شعبهٔ تخنیکی ترانسپورت ایکافی ضمن بحث براین‌موضوع گفت :ـ که این تسهیلات نباید منحصر به مسافرت سیاحین در کشور های منطقه ومخصوصا کشور های محاطه به خشکهٔ‌حوزه ایکافی باشد بلکه باید برای تامین انکشاف اقتصادی کشورهای‌حوزه باید این تسهیلات شامل حمل ونقل اموال نیز باشد .

سومین جلسه:

سومین جلسه کمیته انسجام که بسویهٔ وزراء فواید عامه ممالك حوزه ایکافی دایرشده بود به پیام اعلیحضرت معظم همایونی افتتاح شد.

متن پیام اعلیحضرت معظم همایونی

مسرت دارم از جانب مردم افغانستان وازجانب خویش به مهمانان گرامی از کشور های این منطقه که امروز در پایتخت ما برای سهمگیری در سومین اجتماع کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیایی کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آسیا وشرق دور حضور بهم رسانیده‌اند خیر مقدم اظهار نمائیم.

انعقاد این اجتماع در افغانستان‌که ازاعصار قدیم به اینسو چهار راه عنعنوی و تاریخی آسیا بوده است به ذات خود نشانهٔ علاقمندی ما به امور این منطقه وخاصه ختم موفقانه‌این پروژه میباشد.

با اظهار تمنیات خویش برای موفقیت سهمگیرندگان این اجتماع در وظایف محولهٔ ایشان امید واریم نتیجهٔ باثمر مباحثات ایشان در عملی شدن این هدف موثر بوده‌درتقویت همکاری بین کشور های این منطقه‌ودرپیشرفت رشد اقتصادی واجتماعی این قاره نقش برجسته داشته باشد.

متن بیانیهٔ نباغلی محمد هاشم میوند وال صدراعظم در اجتماع کمیته‌انسجام شاهراه بین المللی آسیائی که روز دوشنبه ۲۲ـاسد در تالار موسسهٔ صحت عامه حین افتتاح جلسات کمیته ایراد کردند.

نباغلی رئیس، جلالتمآبان، نمایندگان‌محترم خانم ها وآقایون!

نخست از همه اجازه بدهید تا از طرف‌خود واز جانب حکومت افغانستان ورود شما را به کشور ما صمیمانه خیر مقدم بگویم امید واریم اجتماع شما در شهر تاریخی کابل نه تنها در راه تامین هدف ومقصد کمیته انسجام شاهراه آسیایی خدمت نماید بلکه سمبول همکاری ودوستی بین المنطقوی باشد.

خوشوقتیم که پایتخت ما محل سومین جلسات کمیتهٔ انسجام پروژه شاهراه‌آسیائی انتخاب گردیده وبدینترتیب وظیفهٔ تاریخی‌خود را برای ارتباط واتصال گذشته و آینده انجام میدهد.

توقف شما در کشور ما گرچه بسیارکوتاه وشامل پروگرام سنگین است اما تفاهم بهتر ومناسبات دوستانه بین ما و کشور های شما را نیز تقویت خواهد بخشید.

آرزو مندم توقف شما در اینجا بخوشی سپری شود شما در دوران عملی شدن پروژه شاهراه آسیایی در کشور های مختلف منطقهٔ ایکافی وظایف مهمی را در پیش دارید.

جای مسرت است که پروگرام انکشاف ملل متحد به این پروژهٔ قاره‌ئی کمك‌موسسوی داده وسرمنشی ملل متحد و موسسات اختصاصی آن بهمراهی ایکافی ثقلت کامل خود را در ورای این پروژهٔ بین المللی انداخته اند.

همچنین میخواهم از مساعی خستگی ناپذیر نباغلی او نیون سر منشی ایکافی که امروز دراین اجتماع با ماست یاد آوری نمایم.

تشکیل کمیتهٔ انسجام بسو یهٔ وزراء که همین اکنون سومین جلسات خود را آ غا ز نموده بذات خود نشانهٔ بزرگی از سر عت متزایدهٔ تطبیق این پروژه مجو زه در کشور های داخل منطقه می‌باشد کاریکه در هرکشور این منطقه از بیش برده میشود و مخصو صا قدامتی که هر کشور در اعمار قسمت ها ی جدید سر کها یا مرتبط ساختن و بلند بردن سیستم های موجودهٔ مواصلاتی قایل شد ه است یك علامهٔ دیگر تشویق و تر غیبیست که به این سیستم شاهراه بین المللی داده شده است.

در افغانستان، ما مساعی شدید خود را برای عصری ساختن صرف ده سال قبل آغاز کردیم. ماده سال انکشاف اقتصادی خود را طی دو پلان پنجسالهٔ انکشافی پی در پی تکمیل نموده ایم. قبل از تطبیق پلان پنجساله اول قابلیت های مدر ن ما باندازهٔ خیلی محدود بود که گویا اصلا وجودی نداشت‌بین شهر ها و قریه های کشور ما حتی یك فت شاهراه قیر شده موجود نبود. اکثر حمل‌ونقل ذریعهٔ حیوانات و یا توسط یك تعداد محدود موتر های ترك در بالای سرك های پراز خاك وراهرو های خراب صورت میگرفت.این اوضاع باید نظر به مشکلات جغرافیایی‌مملکت ارزیابی گردد.

در دوران ده سال اخیر تحت قیادت و رهنمایی اعلیحضرت معظم همایونی در شرایط واوضاع ده سال گذشته پیشرفت قابل ملاحظهٔ رونما گردیده است. جمعا دو هزار کیلومتر سرك قیر شده اعمار گردیده و عایدات عمومی ملی بالا رفته است.

گرچه در پلان سوم پنجساله ثقلت تاکید از پروژه های زیر بنایی به سر مایه گذاری های زود رس متوجه گردیده است ا ما تسهیلات زیر بنایی از معیاری دور است که برای انکشاف اقتصادی ضروری می با شد بناء ساحه انکشاف زیر بنایی در پلان سوم اهمال نگردیده است. در ختم پلان سوم پنجسالهٔ ما جمعا دارای دوهزارو ششصدو ده کیلو متر سر کهای قیر شده در داخل کشور خواهیم بود. همچنین ما پروگرامی برای‌اعمار سرکهای درجه دوم در دست داریم که‌مناطق شهری ودهاتی ما را با یك شاهراه محیطی وهمچنین با سرکهای ترانزیتی سر حدی‌وصل می‌سازد.

ما امید واریم که در انجام سال اول پلان سوم کار اعمار سرك هرات واسلام قلعه‌تکمیل گردد.

سرك کا بل وهرا ت که جزئی از سرك (۱- الف) یك شاهراه آسیایی‌می‌باشد مسافه بین کابل وهرات را دو صد کیلو متر کوتاه‌تر ساخته به مردمان زیادی که در امتداد این راه قرار دارند خدمت خواهد کرد.

موجودیت بزرگترین ذخایر آهن خام وآثار تاریخی بامیان ومناظر طبیعی در امتداد این راه اهمیت اقتصادی وتوریستی بآن می‌بخشد.

ما امید واریم موسسات اختصاصی ملل متحد بما کمك ممکنه خود را در تکمیل این پروژه بدهند. درین زمینه ما از کمك و تشویقی که تاحال گرفته ایم ممنون هستیم.

من همچنین میخواهم رضائیت و خو شنودی حکومت خود را نسبت به کمك و معا ونتی که تاحال ما از کشور های دوست در تطبیق پروگرام اعمار سر کهای داخلی خود حاصل نموده ایم ابراز نمایم.

من ضمن ابراز حمایت کامل حکومت خود از پروژه شاهراه آسیایی میخواهم تا کید کنم. که همکاری منطقوی برای کشور ها ی رو بانکشاف یك دور نمای تازه را باز نموده است که در آن مساعی منسجم و متشکل‌منتج به فواید متنوع ومشترك میگردد. پرو ژ ه شاهراه آسیایی یك مثال روشن این مطلب می‌باشد.

مامتیقین هستیم که تطبیق این پروژه به تامین روابط مثمر بین المللی وبین المنطقوی رهنمون شده و کار کمیته شما سر انجام منتج به موفقیتی گردد که برای آسیا و کلیه جهان بحیث خاطره باقی بماند.

با فرا رسیدن آن لحظهٔ تاریخی که در آن این سیستم شاهرا ه بزرگ تکمیل گر دد. افغانستان یکبار دیگر در چهار راه‌آسیا قرار خواهد گرفت و آسیا بازهم افق امید و سرزمین موعود ونصب العین نهایی بشر یت خواهد شد.

بااین‌آرزوی قلبی وصمیمانه سومین جلسات کمیتهٔ انسجام پروژه شاهراه آسیایی راافتتاح می‌کنم.

متن پیام اوتانت سرمنشی ملل متحد

فرصت خیلی مناسبیست که کمیتهٔ‌انسجام شاهراه آسیایی بسویهٔ وزراء درکابل‌تشکیل جلسهٔ میدهد. حکومت افغانستان از تمام پروژه شاهراه آسیایی حمایت و پشتیبانی قوی نموده واکثر ازخطوط شاهراه آسیائی درین کشور تکمیل گردیده است .

امروز افغانستان میتواند از پیشر فت بزرگی‌که درساحهٔ سرك سازی حاصل نموده واز انگیزهٔ قابل ملاحظه که بد ینوسیله

هیات کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیایی حین باریابی بحضور اعلیحضر ت معظم همایونی درقصر گلخانه (۲۴ اسد ۱۳۴۶)

بناغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم موقع ایراد بیانیه در اجتماع کمیتهٔ انسجام شاهراه بین‌المللی آسیایی (۲۲ اسد ۱۳٤٦)

درانکشاف تجارت وتوریزم داده است مفتخر باشد .

کار کمیتهٔ شما در تطبیق پروژه شاهراه آسیایی تاثیرات وسیع مفیددارد امیدصمیمانه من اینست. که آن همکاری بین‌المللی را که شما درراه عملی ساختن این پروژه ایجاد نموده اید باثر مساعی مشترك شما مورد استفاده نیك قرار گیرد . منطقه ایکافی به پرابلمهای بزرگ اقتصادی وتکنیکی‌مواجه میباشد .

با درنظر گرفتن این شرایط انکشاف تسهیلات سرك بین‌المللی وترافیك شاهراه آسیایی درین منطقه یك زیربنای خیلی مهم برای کشور های آسیایی تهیه دیده ودرراه نیل به پیشرفتهای سریع اقتصادی کمك بزرگی خواهد کرد . شاهراه آسیائی یك سمبول پیشرفت دسته جمعی واشتراك‌مساعی آسیا میباشد .

همچنین این شاهراه یك مثال عملی کمك همکاری موفقانه بین‌المللی است .

این شاهراه نه تنها یك‌فضای مساعدبرای انکشاف اقتصادی واجتماعی بلکه برای‌تفاهم منطقوی و بین‌المللی که برای تامین صلح وامنیت منطقه ایکافی وسراسر جهان‌یك امر اساسی ومهم میباشد ایجاد خواهد کرد .

پروژه شاهراه بین المللی شرایطی را بوجود می‌آوردکه مشوق حرکت های‌بین‌المللی مردم وتبادل اموال خواهد شد .

این امر درراه نزدیکتر ساختن اقتصادیات وثقافت های کشور های مختلف آسیائی‌کمك نموده وبالاخره منتج به سعادت و کامرانی وتفاهم بهتر بین مردمان آسیایی خواهد شد .

دراین موقع میخواهم علاقمندی زیادخودرا بکار کمیته شما تکرار نموده و تعهد خودرا برای حمایت وپشتیبانی جدی از مساعی‌شما برای تطبیق کامل وپیش از وقت این پروژه مهم یکبار دیگر اظهار میکنم .

بهترین تمنیات‌خود رابرای موفقیت‌جلسات کمیتهٔ تان تقدیم مینما یم .

در جلسهٔ ظهر ۲۲ اسد کمیتهٔ انسجا م شاهراه آسیایی به سویهٔ وزرا انجنیر محمد حسین مسا ء وزیر فواید عامه بحیث رئیس وتان سری حا جی سار ان وزیر ترانسپورت مالیزیا بحیث نایب رئیس به اتفاق آراء انتخاب گردیدند.

پیشنهاد نمایندهٔ هند در موردکرسی‌ریاست و پیشنهاد نمایندهٔ ملل متحد در بارهٔ انتخاب نایب رئیس به اتفاق آراء تائید گردید .

انجنیر مساء بعد از اینکه به اتفاق آراء بحیث رئیس جلسه انتخاب شد گفت : بههمه آشکار است که ممالك قارهٔ آسیا از سپیده دم تاریخ تا همین اواخر مرکز فعالیت بشر برای پیشرفت و سیر تکامل بوده است و تا قرن هژده انوار بی شمار کلتور و فرهنگ آسیا در این کشور ها برازنده ودرخشان بود .

وی افزود : در حقیقت اکثر موفقیت های تخنیکی اروپا در قرن هژده الی انقلاب‌صنعتی بر پایه های اکتشافی و اختراعی آسیا استوار بوده و علاوه از این قارهٔ آسیا از طلوع‌تاریخ سر زمین سکونت اکثریت بشر بوده و اکنون بیش از شصت فیصدنفوس جهان‌بالغ بریکهزار و هشتصد ملیون نفر میشود در این قاره که در حدود هفتم حصهٔ ساحهٔ دنیا را احتوامیکند سکونت دارد .

وزیر فواید عامهٔ افغانستان اظهار کرد : افغانستان رول عمده وبا اهمیت خود را بحیث راه اتصالی تجارت افکار و عقاید بین شرق وغرب آسیا بازی نموده است و علاوه برآن راه باستانی ابریشم که یك حصهٔ آن از افغانستان می‌گذشت نه تنها وسیلهٔ انتقال‌مواد وتولیدات بود بلکه حلقهٔ مهم اتصال افکار ، فرهنگ وکلتور حصص مختلف دنیا بشمار میرفت .

انجنیر مساء افزود : در سالهای بعد از جنگ هنگامیکه ممالك آسیا به استقلال نایل گردیدند بر قراری تماس های نزدیك بین همدیگر و احیاء راه های کاروانی قدیم‌احساس و آرزوی طبیعی و حیاتی آنها را تشکیل میداد .

وی اظهار کرد: کمیسیون اقتصادی آسیا و شرق دور که بنام پارلمان اقتصادی آسیا یاد میشود در سال ۱۹۵۹ با ایجادمفکورهٔ پروژهٔ شاهراه آسیایی مقام پیش آهنگ را اجرا نمود .

اقدامات برای عملی ساختن پروژه درسال ۱۹۶۰ که آغاز دههٔ انکشافی ملل متحد است شروع شد . از آن سال تا امروز گامهای قابل ملاحظهٔ در این راه برداشته شده است تشکیل کمیتهٔ انسجام به سویهٔ وزراء و پشتیبانی پروگرام انکشافی ملل متحد از پروژه شاهراه آسیائی سرعتو واقعیت‌بیشتری باین پروژه بخشیده است.

در دومین جلسهٔ کمیتهٔ انسجا م در ما ه سپتمبر ۱۹۶۱ صورت گرفت

درخواست مشترك برای جلب حمایت موسسهٔ ملل متحد دراین پروژه باهتمام منشی اجرائیوی ایکافی اونیون ترتیب گرد یده و موسسهٔ مذکور نظربه اهمیت این پروژه پشتیبانی خودرا از آن در ماه جنوری سال جاری ابراز نمود .

دراینجا ما وشما گرد آمده ایم تاپلان اقداماتی را امضاء نموده وباید به پروژه شکل عملی بدهیم .

وزیر فواید عامه از تمدید ماموریت بناغلی احمد سید بحیث انسجام دهندهٔ کمیته استقبال نموده گفت:ـ بر علاوهٔ پلان اقداماتی نکات عمدهٔ دیگری نیزدر اینجامورد بحث قرار خواهند گرفت آرزومندم باهمکاری ومعاونت شما امکان تحمیل وظایفی که شما لطف کرده وبردوش من گذاشته اید فراهم گردد .

پروژهٔ شاهراه آسیایی نظر به خصوصیات حمل ونقل زمینی نظر به اهمیت عراده بحیث محور انکشاف اقتصادی بلاشك اهمیت بارزی را حایز است. اهمیت آن بالخاصه برای ممالك محاط به خشکه که زمینهٔ اتصال آنرا به ممالك همجوار واز راه ممالك همجوار به بنادر بحری فراهم میکند واضح وهویدا است .

به تایید اظهارات او تانت سر منشی ملل متحد متذکر میشوم که پروژهٔ شاهراه آسیائی نشانهٔ اتحاد ترقی وهمکاری وهمنوایی ممالك آسیایی پنداشته شده واقدام موفقانهٔ همکاری وامداد بین‌المللی بحساب میرود . اکمال این پروژه امکانات وتسهیلاتی را برای رفت وآمد مردمان این ممالك انتقال و عرضهٔ اجناس وپیداوار شان فراهم نموده بدین ترتیب در اتحاد و تحکیم رشته های اقتصادی و فرهنگی ممالك آسیایی کمك بسزا نموده و وسیلهٔ بهبود وایجاد تفاهم بیشتر بین مردمان این قاره خواهد شد.

وزیرفواید عامه افزود:ـ نهایت خوشوقتم از اینکه شما شخصیت های بر جستهٔ ممالك مربوط شاهراه آسیائی را شخصاً پذیرایی می کنم بنابرآن تشریف فرمائی شمارا ازطرف خود ، ازطرف همکارانم در وزارت فواید عامه خیر مقدم گفته وآرزومندم روزهای اقامت شما باخوشی وموفقیت‌سپری گردد .

بناغلی حاجی ساران وزیر ترانسپورت مالیزیا که بحیث نایب رئیس به اتفاق‌آراء انتخاب گردید از اعتماد انتخاب کنندگان اظهار تشکر نموده ووعدهٔ هرگونه همکاری را داد .

همچنین در جلسهٔ اول کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیائی بسویهٔ وزراء راپور کنفرانس منطقوی متخصصین شاهراه آسیائی از طرف انجنیر غوث الدین متین رئیس آن کنفرانس به مجلس ارائه شده واعضای کمیتهٔ دراطراف آن به بحث ومذاکره پرداخته وتعدیلاتی در آن پیشنهاد نمودند .

در مورد سوالات اعضای کمیته از طرف سکرتریت کمیته توضیحات داده میشد .

پلان پنجساله عملیات ساختمانی شاهراه آسیائی در جلسه بعد از ظهر روز مذکورکمیته انسجام شاهراه از طرف نمایندگان ممالك شرکت کننده بامضاء رسید و پیشنهاد اونیون منشی اجرائیوی ایکافی در باره اینکه باید کشور های پیشرفته و بانك آسیایی به‌ممالك حوزهٔ شاهراه بین المللی آسیایی کمك های بلا عوض وبدون مفاد بنمایند مورد تایید اکثریت مجلس قرار گرفت و توصیه شد تا در صورت لزوم یك پیشنهاد مشترك به‌همین منظور از طریق ایکافی به کشور های پیشرفته و بانك آسیائی سپرده شود .

پیشنهاد منشی اجرائیوی ایکافی از طرف نمایندهٔ افغانی نیز تائید شد .

در جلسه روز مذکور که بریاست انجنیر محمد حسین مساء دایر شده بود از فقره اول تا فقره ششم راپور کمیته متخصصین منطقوی شاهراه آسیایی با برخی تعدیلات به تصویب رسید .

انجنیر محراب الدین نوری رئیس حفظ و مراقبت وزارت فواید عامه‌دربارهٔ محتویات‌پلان پنجساله عملیات ساختمانی شاهراه آسیایی گفت : کمیسیون اقتصادی آسیا و شرق دور ملل متحد که سال گذشته در بنکاك دایر شده بود برای تکمیل قسمت های باقیمانده شاهراه بین المللی آسیائی و همچنین جهت کمك تخنیکی ممالك حوزه ایکافی تجویز نمود تا برای فعالیت های سرك سازی شعبهٔ بنام اداره‌تخنیکی ترانسپورت‌تحت اداره‌ایکافی دایر گردیده‌وازطریق ارسال‌تیم های مشاورتی‌دایر نمودن شعب تدقیق و کورس های تربیوی و اعطای سکالرشپ های ممالك ذیعلاقه در ساختمان سرك ها کمك کند .

انجنیر نوری افزود:ـ مصارف پول پروژه‌که برای مدت پنج سال مد نظر گرفته شده بود از طرف اداره ایکافی و سهمیهٔ کشور های حوزه تامین میگردد .

وی اظهار کرد مجموع مصارف پولی پروژه چهار ملیون و دو صد و شصت ونه هزار دالر تثبیت گردیده که از آنجمله دو ملیون ویکصدو هفتادو سه هزار وهفت صد دالر آن از طرف صندوق وجهی ملل متحد ودو ملیون وهشتاد و پنج هزار و پنجصد دالر آن توسط کشور های حوزه ایکافی تمویل میشود .

رئیس حفظ و مراقبت افزود : سهمیه های ممالك به قسم پرسنل تعمیرات و وسایطلازمه در داخل هر مملکت تعیین شده است سهمیه افغانستان از آنجمله سالانه بالغ برسه هزار وهفتصدو پنجاه دالر به پول افغانی میشود.

انجنیر نوری علاوه کرد بعدا اداره ایکافی در ماه جولای ۱۹۶۷ سهمیه صندوق وجهی بین المللی را یك ملیون و سه صد وشصت ودو هزار و سه صد دالر سهیمه ممالكحوزه ایکافی را به پول رایج معادل هشتاد و چهار هزار و پنجصد دالر بصورت نقده و مصارف محلی را ازقبیل معاشات، کرایهتعمیر پرسونل داخلی که توسط خود ممالك پرداخته میشود نه صدو پنجاه هزار دالر متذ کر گردیدهو سهمیه فیس افغانستان را دو ملیون وهشتصد وبیست و هفت هزار و پنجصد افغانی وسهمیه نقده آنرا دو صدو شش هـزارو دو صـد و پنجاه افغانی وانمود ساخت که ارقامآخری مورد تائید کمیته انسجام شاهراه بین المللی آسیائی در جلسه روز مذکور قرار گرفت.

ښاغلی بنچانا الکور معین وزارت انکشاف ملی تایلند درین جلسه پیشنهاد کرد تا کشور های که تجارب ومعلومات در مو رد شاهراه آسیائی دارند نظریات شانرا برای مزید معلومات مجلس ارائه کنند اینپیشنهاد مورد تائید اعضای مجلس قرار گرفت .

در جلسهٔ ۲۴ اسد کمیته راپور جلسات فقره به فقره قرائت گردیده با برخیتعدیلات تائید و تصویب شد .

همچنان در جلسهٔ ۲۴ اسد به اثر دعوت نمایندهٔ ایران تائید گردید تا اجتماع چهارم کمیته انسجام شاهراه آسیائی در سال۱۹۶۸ در تهران منعقد گردد .

در ختم جلسه نمایندگان کشور هایشامل کمیته از انجام موفقیت آمیز جلسات اظهـار خوشنودی نموده از ترتیب وتنظیم جلسا ت ا ز حکـو مـت ا فغا نستا ن و کار کنان ایکافی اظهار مسرت کردند .

ریاست این جلسات را انجنیر محمدحسین مساء وزیر فواید عامه بهعهده داشت ، و نمایندگان کشور های شامل کمیته از اینکه وی این عهده را به کمال موفقیت انجام داد، اظهار مسرت کردند .

اونیون منشی کمیتهٔ اجرائیهٔ ایکافی ازاینکه جلسات کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیائی در پایتخت افغانستان به اثر مساعی حکو مت افغانستان موفقانه انجام یافت ابراز خوشی کرده و هم عنعنه مهمان نوازی حکومت ومردم افغانستان را که یکبار دیگر طی این اجتماع ابراز شد ، ستود .

وی گفت : جلسات این اجتماع در چنان فضای حسن نیت و تفاهم صورت گرفت که برای همیشه خاطرهٔ آن نزد همه شاملین باقی خواهد ماند .

اونیون درین جلسه اظهار کرد : ایکافی همکار نزدیك کشور های این منطقه بوده و آرزو دارد تا حد توان خدمت بزرگتری را به این کشور ها انجام بدهد .

وی ضمن تذکر از پروژه هائیکه شاملین در مدت اقامت شان در افغانستان از آندیدن کردهاند گفت : کمك در احداث جاده کابل هرات از طریق صفحات مرکزی افغانستان پروژه ترجیحی نـزد ایکافی میباشد و مـا میکوشیم تا از طریق موسسهٔ ملل متحد در احداث این پروژه کمك های لازم تهیه گردد.

ښا غلی او نیو ن از پیا می کهازحضور اعلیحضرت معظم همایونی به مناسبت ایـن اجتماع شرف صدور یافته بود و هم از پیام اوتانت سر منشی موسسهٔ ملل متحد اظهار امتنان کرد .

انجنیر محمد حسین مساء وزیر فوایدعامه ورئیس جلسات این اجتماع در ختم جلسه گفت : ازینکه در چند روز گذشته فرصت دوستی و شناسائی با شما دست داد مرا نهایت متحسس ومسرور ساخت .

لطف شما را از اینکه مرا بحیث رئیسکمیته انتخاب نمودید همیشه بخاطر داشته وامیدوارم وظایف محوله را طبق مرام و قناعت شماانجام داده باشم .

این جلسه نظر باینکه در آن پلاناقداماتی را بامضاء رسانیده و حمایت خود را از پروژه ابراز کردیم یك جلسهٔفراموش ناشدنی و تاریخی بحساب خواهد رفت .

آرزوی همهٔ ما اینست که با مساعی اونیون پروگرام انکشافی ملل متحد پلان اقداماتی را منظور نموده و برای آغاز پروژه قدم های هرچه سریعتر برداشته شود.

برای اینکه از صندوق مخصوص وجهی استفاده موثر بدست آید باید هر چه زودتر پروژه حمایت ومنظو ر گردیده ودر مو قـع مناسب در محل اجرا گذارده شود .

انجنیر مساء افزود : درین موقع میخواهم به‌ممالك دوست و مترقی خاطر نشان کرده خواهش کنم که تاثیرات اقتصادی و اجتماعی این پروژه را با غور بیشتر مورد مطالعه قرار داده واین پروژه را یکی از ذرایـع تسر یع انکشاف ممالك ما بپندارند .

ما از امداد ها و مساعی بی شائبهٔ دول پیشرفته که برای انکشاف وترقی کشور های ما دریغ نکرده‌اند چشم پوشی نمی کنیم ، اما مشاهده میکنیم که مصارف هنگفت ومساعی بی پایان برای هدف های غیر حقیقی در بسی نقاط مختلف جهان به‌مصرف میرسد و باعث نگرانی ما میشود .

پیشرفت های محیر العقول و اختراعات و اکتشافات روز افزون و سر شار ممالك پیشرفته و انکشاف یافته ، اندیشه و هراس ما را فراهم میکند اندیشهٔ ما از آن نیست که چرا این ممالك به آرامش و سرشاری‌اقتصادی رسیده‌اند ، بلکه ازآن است‌که‌خلاء وفاصلهٔ وضع اقتصادی و اجتماعی بین این ممالك و کشور های ما وسیعتر گردیده و از استقرار و توازن در یك دنیائیکه همگی در آن آرزوی بهبود وصلح را داریم دور تر می افتیم .

بلاشك در تکمیل وانجام دادن این پرو ژه بزرگ با دشواریهای بزرگ مواجهه خواهیم شد. ماو شما پلان اقداماتی را امضاءنمودیم وبدین سان چلنج بزرگ را قبول کردیم .

آرزوی ما اینست که در بر آورده شدن‌این هدف بزرگ ، دول پیشرفته و مستعد ما را تنها نگذارند. قبل ازاینکه‌به مسایل‌اختصاصی تماس بگیرم باید از اونیون و همکاران شان که در موفقیت این جلسه سهم بارزی داشته اند تشکر نموده و امتنان خود را تقدیم کنم.

وزیر فواید عامه گفت:از جملهٔ سروی های مختلفیکه در ینجا مورد بحث قرار گر فتـه امیدواریم دفتر تخنیکی ترانسپورت درسروی حصهٔ مرکزی شاهراه هرات-کابل کمك نموده و هر چه زودتر در مورد سروی مقدماتی پنج پل در پاکستان شرقی و شاهراه سوماترا در اندونیزیا امداد واقدام موثر بعمل آورد.

برعلاوه از اونیون خواهش شده‌است‌که‌مساعی خود را صرف کرده و زمینه را برای بدست آوردن ماشین آلات و وسایط برای تریشه های سلچار، امپال در هندو ستان،کویته، میرجاوه در پاکستان و کرمان میر جاوه در ایران‌فراهم نمایند .

فراموش نمی کنیم که اکثر ممالك دیگـر مخصوصا نیپال ، لاوس و ویتنام به کمك و امداد ضرورت دارند .

مسرورم ازینکه نظر به معلوماتیکه درمورد کار های قابل اجراء در مالیزیا ، سنگاپور و بعضی ممالك دیگر بدست آمده ، امکانات‌تکمیل پلان پنج سا له فراهم شده است متاسفانه متخصص سیلون که قرار بود بتاریخ ۸ اگست بکابل مواصلت نماید ظا هرا در اثرمشکلات حمل و نقل رسیده نتوانست .

اطمینان دارم که دفتر تخنیکی حمل و نقل معلومات ضروری را برای اصلاح سرك‌اتصالی به کولمبو بدست آرد .

باید متذکر شوم که اصلاح وبهبود وسایل دست داشته برای تحقیقات در مورد راه‌سازی و حمل ونقل زمینی از نکات قابل اهمیت است .

یقین دارم دفتر تخنیکی ترانسپورت هر چه زود تر اقداما تی در ین مورد بعمل بیاو رد برعلاوه آرزومندیم دفتر تخنیکی‌ترانسپورت در مورد تربیه و تهیهٔ پرسنل بسویه های‌مختلف تخنیکی در تاسیس کورس های لازمه اقدام نماید .

درینجا بهمکاران‌ودوستان محترم خاطرنشان نموده خواهش میکنم که برعلاوه پرو گرا م پلان کولمبو که از طرف پروگرام انکشافی ملل متحد حمایت میشود یك تعداد زیاد فیلوشپ ها و پروگرامهای دو جانبه و چند جانبه را مخصوصا در ممالك کوچك مورد غور قرار بدهند .

تهیه و تربیهٔ پرسنـل بتعدا د کا فـی از ضروریات اولی است وباید به تربیهٔ پرسنل در خود ممالك نیز توجه لازمه به عمل آید.

انجنیر مساء اظهار کرد به همهٔ ما و شما هو یدا است که ممالك ما باوجود منابع‌قلیل مبالغ هنگفتی را باسعار برای خرید وتورید پرزه های فالتوی عراده جات ووسایط ثقیل ساختمانی میپردازند .

مسرورم از اینکه دفتر تخنیکی ترانسپورت به تاسیس امکانات برای تربیهٔ موتر رانان ومیخانیك ها میپردازد که دراینصورت امکانات توسعهٔ ورکشاپ های ترمیم و استفاده ازپرزه های مستعمل فراهم میگردد .

وزیر فواید عامه افزود : اکثر ممالك نظر به قلـت منا بـع ومشکلا ت پو لی‌نمی‌توانند خلاهای‌موجوده را پر نموده وسویهٔ راه هایی

را که از ستندرد قبول شده پائینتر است بهتر ساخته و بلند ببرند .

بنا بران یك بار دیگر توجه منشی اجرائیوی را درین مورد جلب نموده و آرزومندم مساعی خودرا برای بدست آوردن منابع امدادی صرف نمایند تا این ممالك در تسریع عملی ساختن این پروژه قدم هائی برداشته بتوانند .

باتکمیل ساختمان سرك ها، احداث سرویس های فرعی و فراهم آوری تسهیلات درسرحدات ممالك مربوطه نیز روی دست گرفته شده میتواند .

پیشنهاد کمیته برای بوجود آوردن قروض طویل المدت و شرایط آسان آن از صندوق وجهی مخصوص یا بانك انکشافی آسیا نهایت دلچسپ و قابل توجه است .

از اظهارات و طرفداری ښاغلی نیون درین مورد استقبال نموده امیدواریم ایشان موضوع را تعقیب نمایند .

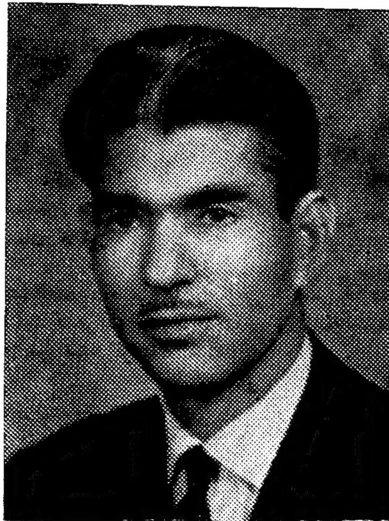
انجنیر مساء از طرف خود و بوکالت همه دوستان ازینکه ښاغلی ، اربابی ،جلسه آینده را در تهران دعوت کرده تشکر نموده ونیز از نماینده مالیزیا که جلسهٔ پنجم درسال ۱۹۶۹ درآنجا دایر خواهدشد سپاسگذاری نموده و اظهار امید کرد تا شاملان کمیته در سفری که در پیش دارند خاطره های نیك و خوشی از اقامت شان را در اینجا باخود به ارمغان ببرند .

انجنیر محمد حسین مساء وزیر فواید عامه و رئیس جلسات کمیته انسجام شاهراه آسیایی بسویهٔ وزراء در حالیکه پلان پنجساله عملیات ساختمان شاهراه آسیایی را امضاء میکند .

در ختم جلسهٔ کمیته بسویهٔ وزراء ، برای آخرین بار کنفرانس متخصصین دائر گردیده در آن تعدیلاتی که در راپور های جلسه از طرف وزراء پیش شده بود ، تائید و تصویب گردید .

در اجتماع سه روزهٔ کمیتهٔ انسجام شاهراه بین المللی آسیائی ، پلان پنجساله ، عملیات ساختمانی شاهراه از طرف شاملین بامضاء رسیده و راپور جلسات ترتیب گردید .

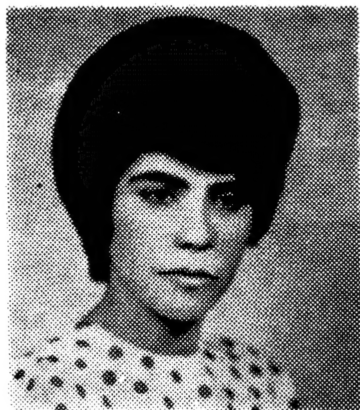

ښاغلی محمد ابراهیم کندهاری رئیس مطابع دولتی که مساعی شان در طبع سالنامه ۴۶و۴۵ قابل تمجید و ستایش است .

ښاغلی (بشار) مدیر عمومی تبلیغات کـه همکاری شان با کارکنان کالنی قابل تذکر ویاد دهانیست .

ښاغلی طوران شاه (شهیم) مهتمم فعال و باذوق دافغانستان کالنی

میرمن نسرین محررهٔ دافغانستان کـالنی

فوتوها توسط ښاغلو عبدالصمد آصفی مدیرعمومی عکاسی ، مستمندی ، حشمت الله ، نوری وخلیل الله اعضای مدیریت عمومی عکاسی وزارت اطلاعات وکلتور وښاغلی وفاجو مدیر عکاسی دباختر آژانس تهیه گردیده است

اظهار تشکر

از آمرین و کارگران محترم شعب لاینوتایپ،زنگوگرافی ، کلیشه سازی و صحافی که در طبع سالنامه ٤٥ـ ١٣٤٦ با ما همکاری نموده‌اند اظهار تشکر مینمائیم .

(اداره)

تصحیح

ښاغلی اوتـانت، ښاغلی تانت، سیمینارشاهراه، کمیتهٔ انسجام شاهراه آسیائی ودر صفحه ۳۱۰ مبحث امریکا زیرعنوان تاریـخ‌وحکومت ۱٤۹۲،۱۹٤۲ خوانده شود .

مندرجات

مطبعهٔ دولتی